

༄༅། །སློབ་སློབ་སློབ་ལམ་ཚུལ་བྲིམས་ཀྱི་
མཛད་རྣམ་དང་གསུང་རྩོམ།

THE LIFE AND WORKS OF
KYOTÖN MONLAM TSULTRIM

ཀམ་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་དེ་སློབ་སློབ་ཀྱིས་བྲིས།

Introduced and Edited by

KARMA PHUNTSHO

LODEN FOUNDATION

ཚུམ་སྐྱིག་པ།

ཀམ་ཕུན་ཚོགས།

སྐྱིག་ལུས་ལས་རོགས་པ།

དོ་རྗེ་རྒྱལ་མཚན། རྟེན་འབྲེལ་བཟང་པོ།

མཚུབ་སྐྱོན་དང་སྐྱིག་བཀོད་པ།

རྟེན་འབྲེལ་བཟང་པོ།

པར་དབང་སློ་ལྡན་གཞི་ཚོགས་ལ་ཡོད།

Copyright ©Loden Foundation

All rights reserved.

དཔེ་དེབ་འདི་ཨེ་རིག་ཀོ་ལོ་མ་བེལ་དང་ཕྱི་འདྲ་ཚོགས་པ་ནས་རྒྱབ་སྐྱོར་ཐོག་དཔེ་
སྐྱོན་བྱས་ཡོད་པར་སློ་ལྡན་གཞི་ཚོགས་ནས་བཀའ་རིན་དགའ་ཚོར་ལྷ།

The Loden Foundation gratefully acknowledges the generous support of Eric Colombel and the Tsadra Foundation in sponsoring the preparation and printing of this book.

རྒྱལ་སྤྱི་དེབ་ཨང་།

ISBN 978-99980-831-1-0

BICMA REGISTRATION NUMBER: 100001055

Design and Layout by Tendel Zangpo
Typeset in Jomolhari ID and Times New Roman by Loden Foundation.

དཀར་ཆག

༡.	དཀར་ཆག.....	i
༢.	སྐད་བཙུན། Preface.....	iii
༣.	དོ་སློབ། Introduction.....	1
༤.	སྐྱོ་སྟོན་རྣམ་ཐར་ལྷན་པོ་རིན་ཆེན་བཞི་པའི་མཛེས་རྒྱུ།	63
༥.	སྐྱོ་སྟོན་སྐྱོན་ལམ་ཚུལ་གྱི་གསལ་ཡིག	133
༦.	མཆིམས་ནམ་མཁའ་གྲགས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་རིན་ཆེན་གཏེར་མཛོད།	161
༧.	མཆིམས་ནམ་མཁའ་གྲུ་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ལྷོན་བསྐྱབས་པའི་སྐད་བ།	183
༨.	ཚོས་འཆད་ཉན་ལ་འཇུག་པ་སྤང་བྱེད་འོད་ཟེར།	244
༩.	མདོ་སྡེ་རྒྱུན་གྱི་མན་ངག	276
༡༠.	དབུས་མཐའི་མན་ངག	285
༡༡.	ཤར་ཕྱིན་མན་ངག་གསལ་བའི་མེ་ཏོག	303
༡༢.	མདོར་རྟོགས་རྒྱུན་འགྲུལ་ལེགས་བཤད་སྐྱེས་སུ་འོད་སྐྱབ།.....	320
༡༣.	ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བཞག་ས།	601
༡༤.	འོད་གསལ་སྤྲིང་པོའི་དོན།	611
༡༥.	སྐྱེས་སུ་གསུམ་གྱི་ལམ་མིང།	615
༡༦.	ཉིན་ཞག་རེའི་གསལ་སྤྲང་གི་རིམ་པ།	628
༡༧.	སྡེ་སྡོད་བཅུད་བསྐྱེས་མན་ངག་སྤྲིང་པོ།	630

༡༤.	རྟེན་འབྲེལ་ལག་ལེན་དུ་རྗེས་བཤུགས།	637
༡༥.	གདམས་པ་ལ་གཏམ་ལོ་རྒྱུ།	681
༢༠.	ལག་ཁྲིད་ཀྱི་གདམས་པ་བརྒྱ་གཉིས།	686
༢༡.	ཞེ་བ་ལྷའི་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཚོ་ག།	690
༢༢.	ཞེ་བ་ལྷ་ནས་བརྒྱུད་པའི་བྱང་སེམས་སྦྱོང་ཐབས།	698
༢༣.	སྦྱོང་འཇུག་གི་འཁོར་ལོ་ལྷ་བུའི་སྐྱོམ་དོན།	705
༢༤.	བསྐྱབ་བཏུས་ཀྱི་གདམས་པ།	717
༢༥.	མར་མེ་མཚན་གྱི་དབུ་མའི་མན་པ་ག།	719
༢༦.	མར་མེ་མཚན་གྱི་དབུ་མའི་མན་པ་ག་བསྐྱུས་པ།	725
༢༧.	ཐེག་ཚེན་རྒྱུད་སྐྱ་མའི་གདམས་པ།	729
༢༨.	ཚོས་ཉིད་ཀྱི་ཁྲིད།	742
༢༩.	འདའ་ཀ་ཡེ་ཤེས་འཆི་ཁ་མའི་མན་པ།	750
༣༠.	མི་གཡོ་བའི་དམིགས་པ་སྐྱོར་གསུམ།	755
༣༡.	རོ་སྐྱོམས་གསུམ་གྱི་གདམས་པ།	759
༣༢.	ཕྱོགས་བརྒྱ་ལུན་པ་རྣམ་སེལ།	778

Preface

Kyotön Monlam Tsultrim, the abbot who led Narthang monastery at the peak of its history, was an illustrious figure of his time in Central Tibet. A resolute monk, a meditation master, a learned scholar, author, and public figure, he epitomized the high ideals, practices, and approaches of the Kadam school and championed its traditions of scriptural exegesis and meditation instructions. A Kadam luminary, he also left behind religious writings which hold great significance for Tibetan Buddhist scholarship and practice today. It was his short works on buddha-nature which initially drew the interest of modern scholars and my own attention as I began my work as writer-in-digital residence for the Tsadra Foundation. These short tracts, like the rest of his writings, were discovered about two decades ago in the library of Drepung and published by Paltsek Bodyig Penying Zhibjugkhang (*Dpal brtsegs bod yig dpe rnying zhib 'jug khang*, དཔལ་བཅུགས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྒྱུ་ཞིབ་འཇུག་ཁང་) under the aegis of Alak Zengkar Rinpoche. At the invitation of Karma Delek, who was at that time leading the project on the ground, I witnessed the work of listing and scanning these books in Drepung in 2002 during my first trip to Tibet. Without their massive and sustained initiative to preserve and make accessible the literary wealth of Tibet, which has suffered colossal damage and destruction in the twentieth century, we would not have much knowledge of Kyotön and many other masters of Tibet.

The writings of Kyotön Monlam Tsultrim appear in volume 50 of the second batch and volume 61 of the third batch of the Collected Works of Kadam series published in 2007 and 2009 by Paltsek Bodyig Penying Zhibjugkhang and Sichuan People's Publishing House. Volume 50 contains most of his writings, making up a full book containing 24 titles with 425 pages, and volume 61 in the third batch contains only five titles ranging from pages 117–166. The titles in volume 61 were discovered after publishing the first set in volume 50 and thus were added later. The original books are stored in Nechu Lhakhang, the temple in which the statues of the Buddha and the sixteen arhats are located, in Drepung monastery

in Tibet. They are books in loose leaf (*poti*, པོ་ཏི) format and written in obscure Ume (*dbu med*, དབུ་མེད) script, which, in numerous cases, are abbreviated, faded, or poorly inscribed. The texts also contain many annotations in small cursive letters, most of them added after the books were written, inserted between the lines or along the margins. The books are marked “external” (*phyi*, ཕྱི) to perhaps indicate that they were brought from outside and housed in Nechu Lhakhang in Drepung monastery. Apart from this, there is no information available on the provenance of the books before they reached the library in Drepung where they have remained sequestered for several centuries. It is quite likely that these books along with thousands of other titles, including those that are now lost, were deposited in Drepung as the Ganden Phodrang rose to political power in Tibet in the middle of the seventeenth century.

For the recensions of these texts in this book, we used the scanned copies of the texts as exemplars, as we did not have direct access to the original manuscripts. We had initially used the scans available on the Buddhist Digital Resource Center, but due to their poor resolution we subsequently used the higher resolution scans prepared by Marcus Perman from the printed copies. The biography of Chim Namkha Drak in prose by Kyotön Monlam Tsultrim and the biography of Kyotön himself by Nyima Gyeltsen, however, are not from the Collected Works of Kadam series. They are reproduced from the manuscript of the *Golden Rosary of Narthang* available at the Buddhist Digital Resource Center. The biographies were written in clear Uchen script and can be found on pages A279–B384 in that version of the *Golden Rosary of Narthang*. Although the scans of the original texts of these two biographies are clear and easy to read, they have been reproduced here to make this book comprehensive in presenting the life and works of Kyotön Monlam Tsultrim.

Our main objective for reproducing the books in Uchen (*dbu can*, དབུ་ཅན) typeset is to make the writings easily accessible to readers, including international researchers and Himalayan readers who do not have knowledge of Ume script. Having a computerized type-

Preface

set also helps us have searchable texts for various purposes. In the process of the input and compilation of this volume, we have also been able to ascertain the true works of Kyotön from those mistakenly attributed to him by the editors of the Collected Works of Kadam series and before them by the curators of the archives at Nechu Lhakhang in Drepung. Close reading of the texts helped us verify most of the cases, but a few still remain to be confirmed.

Although included in volume 50 containing works attributed to Kyotön, the biographies of Paldenpa (alias Drotön Dutsi Drak), Chumikpa, Sangay Gompa, and Zhang Chökyi Lama are excluded from this book. The versions of these biographies in Ume script in volume 50 do not have colophons, but the near identical versions in the *Golden Rosary of Narthang* have colophons showing Chim Namkha Drak as their author, and the titles are also listed among the writings of Chim Namkha Drak by Kyotön. However, the hagiography of Chim Namkha Drak in verse found in volume 50, like the long prose biography of Chim Namkha Drak in the *Golden Rosary of Narthang*, is undoubtedly a composition of Kyotön. In volume 61, the short longevity ritual text entitled *The Heart of All Buddhas* (*Bde gshegs kun gyi snying po*, བདེགས་ཤེགས་ཀུན་གྱི་སྙིང་པོ་) included among Kyotön's writings has a colophon showing Padmasambhava as the author, and the two *sādhana* practice manuals of Parnaśavarī are clearly works of Chomden Rikpai Raldri, while one text entitled *A Hundred Verses on the Noble Qualities of the Followers of Kadam Scriptural Tradition* (*Bka'gdams gzhung pa'i rnam thar tshigs su bcad pa brgya pa*, བཀའ་གདམས་གཞུང་པའི་རྣམ་ཐར་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་བརྒྱ་པ་) appears to be a work of someone after Kyotön. Thus, these three texts are not included in this book, although they are classified as writings of Kyotön in the Collected Works of Kadam series.

Many other writings attributed to Kyotön may also be only recensions of texts composed by authors before Kyotön, but we cannot conclusively ascertain this without further evidence. For example, the colophon of the *Instructions on Perfection* (*Phar phyin gyi man ngag*, ཕར་ཕྱིན་གྱི་མན་ངག་) states that Kyotön, “the great master, the eighth abbot of Narthang wrote this from/based on the text of Nyen

and the monk Chökyi Gyeltsen transcribed and edited it (གཞན་གྱི་དཔེ་ལ་སྐོབ་དཔོན་ཆེན་པོ་སྐུར་ཐང་པ་བརྒྱད་པར་བྱོན་པས་བྲིས། དེལ་བཅུན་པ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་བྲིས་ཤིང་ལྷུས་ཏྲ་དག་པར་བྱས་པའོ།)। It is very likely that this text was composed by one Nyen and Kyotön merely transcribed it, but it is also possible that he used the text by Nyen as a basis to write this text. We also find many other titles such as the *Instruction on the Ultimate Continuum of Mahāyāna* (*Theg pa chen po rgyud bla ma'i gdams pa*, ཐེག་པ་ཆེན་པོ་རྒྱུད་རྒྱ་མའི་གདམས་པ་), the *Repository of Pristine Wisdom* (*Ye shes kyi bzhag sa*, ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བཞག་ས་), *Instructions on Reality* (*Chos nyid kyi khrid*, ཚོས་ཉིད་ཀྱི་ཁྲིད་) and *Instructions for Dying* (*'Chi kha'i man ngag*, འཇི་ཁའི་མན་ངག་) attributed Kyotön, as explained below in the introduction, although these titles appear in the list of teachings he received from his teachers and among the writings of earlier masters. Thus, it is difficult to ascertain if the texts bearing these titles among Kyotön's writings are original compositions of Kyotön with similar titles or merely earlier texts transcribed or redacted by him. However, the fact that they appear in different lists suggests their importance and use by the scholars of the time, and their authorship can be confirmed only when further evidence comes to light.

Among those works which can be clearly attributed to Kyotön, *Instructions on the Middle Way* appears twice as *Instructions on the Middle Way of Mahāyāna* (*Theg chen dbu ma'i man ngag*, ཐེག་ཆེན་དབུ་མའི་མན་ངག་) and *Instructions on the Middle Way of the Dīpaṃkara* (*Mar me mdzad kyi dbu m'i man ngag*, མར་མེ་མཛད་ཀྱི་དབུ་མའི་མན་ངག་), these being just two different versions of the same work. Similarly, *Procedures for Daily Practice* (*Nyin zhag re'i bsag sbyang gi rim pa*, ཉིན་ཞག་རེའི་བསག་སྐྱུང་གི་རེས་པ།) also recurs as the final part of *Quintessence of Scriptures and Pith Instructions* (*Sde snod kun gyi bcud bsduṣ man ngag rnam kyi snying po*, སྡེ་སྟོན་ཀུན་གྱི་བཅུད་བསྐྱུས་མན་ངག་རྣམས་ཀྱི་སྟིང་པོ།). The final text in this book, *Dispelling Darkness in Ten Directions* (*Phyogs bcu mun sel*, ཕྱགས་བཅུ་མུན་སེལ་), is not an original writing but Kyotön's shortened recension of the *Daśadigandhakāra vidhvaṅsanāsūtra*. As is the wont of Tibetan Buddhist masters in the past to prioritize passing down intact the transmission or teachings they have received rather than introduce

Preface

---

new ideas or write original works, Kyotön's writings may also be largely reproductions of earlier works, albeit with some modification for expedience.

The first item in this book is the biography of Kyotön written by his student and successor, Nyima Gyeltsen, the ninth abbot of Narthang. This is followed by the list of teachings Kyotön received from his teachers, which was either extracted from his biography or written separately and then incorporated into the biography. Following these two works on Kyotön's life and education, we included the two biographies of his master, Chim Namkha Drak, both written by him. These are then followed by his commentarial works, philosophical writings, and instructions for practice. While some works are synoptic outlines, annotations, and scholastic commentaries, most of his philosophical writings are pithy meditations on Buddhist topics such as luminosity, emptiness, ultimate truth, dependent-arising, etc. In this book, we arranged the titles in order of traditional sense of depth and sanctity by going from exoteric life writing, to scholastic works on Buddhist texts and themes, to deep meditations on profound topics, to esoteric practices, and finally to the abridged version of the *Daśadigandhakāravidhvansan asūtra* as an auspicious conclusion.

The typescript is prepared using Jomolhari font, and original interlinear annotations within the texts are given in smaller font. Tibetan folio numbers of the original texts are included in parentheses, with རྗ indicating recto and བྗ indicating verso. We have not recorded the page numbers in Roman inserted by publishers of the Collected Works of Kadam series, but the range of such page numbers for each title is provided on the first page of the text after the title. We have included the actual titles found in the main texts rather than the titles found on the cover page, as many of the titles on the cover page were not accurate. The writings contain a wide range of archaic Tibetan words and phrases (e.g., མར་གྱི་ཤགས། དེའི་མེ་བཏྲེག་བསྐྱོག་པ་ཅན། དག་པ་ཅིག་སྐྱེ་བོ་མི་ནག་སྲ་ཏྲས་སེ་བཏྲབ་བམ་མི་བཏྲབ་བྱས་པས་མི་བཏྲབ་གསུངས།) which, interestingly, are in current use in Bhutanese vernaculars. Like in the case of modern Dzongkha, the connective particular གྱི་ is frequently used after a word without a suffix. We

have rendered these in the grammatically correct form.

The original texts are often very difficult to read or totally unintelligible. Where the texts could not be deciphered or a word or phrase is missing, ellipses are marked by *tsheg* (") dots. Ellipses are also used to indicate the words or phrases which are deliberately left out by the author, particularly in citations, as they are not relevant, although we know what they are. When we provide a better alternative reading or orthography which may affect the meaning or literary and orthographic choice of the scribe, the original is preserved in the footnote. However, some original orthography is preserved to show the semantic and orthographic choice of the author or practice of the time. For example, in the commentary on *Ornament of Clear Realization*, or *Abhisamayālamkāra*, Kyotön or the scribe consistently uses བྱང་རྒྱལ་སེམས་པ་, which more accurately renders the term “bodhisattva,” instead of the common བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔལ་, which is used in the annotations, which were clearly added later, in this text.

This book is being brought out as a supplement to the rich web resource on buddha-nature (buddhanature.tsadra.org) which was built to spread the message of wisdom and compassion as the true nature of all beings. A project of Tsadra Foundation, the website holds a very diverse collection of literature including sūtras, tantras, and other writings on the theme of buddha-nature, audio-visual recordings such as teachings, interviews and conversations, and many educational tools such as bibliography, glossary, timeline, and events. The website introduces the beginner to the topic of buddha-nature, prepares the intermediate student to go deeper into the historical development, doctrinal exegesis and practical application of buddha-nature, and offers an unprecedented body of resources for advanced learners to delve into this profound topic in Mahāyāna Buddhism using the *Ultimate Continuum of Mahāyāna* or *Mahāyānottaratantra*, (*Theg pa chen po rgyud bla ma*, ཐེག་པ་ཆེན་པོ་རྒྱུད་བླ་མ་) as the core text. As a number of Kyotön’s writings directly discuss buddha-nature and most of other writings are relevant to the study and practice of buddha-nature, this book will help enrich this web resource and our knowledge of buddha-nature.

Preface

Moreover, by making the writings of Kyotön Monlam Tsultrim easily accessible, we hope to shed more light on the philosophical understanding and meditation practices associated with the Kadam masters who followed the meditative tradition of the works of Maitreya. While the works of scholars such as Ngok Lotsāwa Loden Sherab, Chapa Chökyi Senge, and their followers who took up the exegetical tradition of Maitreya's works, mainly at the scholastic center of Sangphu, were quite well known and have been studied by both traditional Tibetan scholars and Western academics, information on the meditative tradition still remains scanty and understudied. This collection of the writings of Kyotön Monlam Tsultrim, we hope, will help narrow this gap and also broaden our limited knowledge of this line of rich spiritual tradition.

This publication would not have been possible without the support of Eric Colombel and the Tsadra Foundation, with their noble and prodigious vision and programs for disseminating the vast and profound wisdom of Tibetan Buddhism across the world. Marcus Perman, the Executive Director of Tsadra, has been the direct channel of this support and instrumental throughout the process of this publication. Similarly, Alex Catanese has been very generous with his time and efforts to improve the English text in this book. My gratitude also goes to my colleagues Gregory Forgues and Gwen Witt-Döring for their help and to Khenpo Tshewang, Alak Zengkar Rinpoche, Karma Delek, and Lama Dawa for responding to my queries.

It was my Bhutanese colleagues Tendel Zangpo and Dorji Gyaltshe who spent weeks plowing through the Tibetan texts and helped me decipher some of the near unintelligible Ume annotations. With his skills in textual input, typeset, and layout, Tendel Zangpo has undertaken the major bulk of the work in preparing this book, while Dorji Gyaltshe, with his acumen for textual editing, provided much needed assistance in proofreading and copyediting.

At the height of the digital revolution, when even in remote corners of the Himalayan world people are enamored by developments such as ChatGPT and engrossed in digital platforms such as Instagram and Tiktok, which continue to fuel people's sense of vanity

and self-aggrandizement, the ideals and principles of the Kadam masters today seem like an otherworldly impossible endeavor. Yet, faced with enormous challenges of deep-seated egocentricity, rampant parochialism, widespread negativity, and so forth, humanity at this point needs more than ever before the values of humility, selflessness, simplicity, compassion, positivity, and openness, which Kadam masters like Kyotön so remarkably epitomized. It is with the deepest hope and prayers to promote and disseminate such values and cultivate such ethos that we bring out this book on the life and works of Kyotön Monlam Tsultrim.

Karma Phuntsho

Bodhitse, Thimphu.

Introduction

The Scholastic and Meditative Transmissions

The rise of the Kadam tradition, considered to be the earliest of the new (*gsar ma*, གསར་མ་) schools, was certainly one of the most significant developments in the history of Buddhism in Tibet after the Tibetan empire collapsed and Buddhism lost its royal patronage in the middle of the ninth century CE. Initiated by the Bengali master Atiśa Dīpaṅkara and his Tibetan disciples, including its chief founding father Dromtön Gyelwai Jungne, the Kadam tradition is often credited with the revitalization of ethical Buddhist practice. It played a major role in the development of Buddhist study and practice during the latter phase of the propagation of the Buddhist teachings in Tibet (*phyi dar*, ཕྱི་དར་), which began toward the end of the tenth century.

The Kadam tradition clearly flourished in the days of its founding fathers, which included Dromtön, Ngok Lekpai Sherab, and Khutön Tsöndru Yungdrung, and it continued to spread during the time of their early successors—Chengawa Tsültrim Bar, Potowa Rinchen Sal, and Pochungwa Shönu Gyeltsen—also known as the three Kadam brothers. Their tradition of practice, which included the *lamrim*, or the stages of the path, based on Atiśa’s seminal work *Lamp for the Path to Enlightenment* (*Byang chub lam gyi sgron ma*, བྱང་ཚུབ་ལམ་གྱི་སྒྲོན་མ་) and *lojong*, or mind training, thrived alongside their scholarly exegesis at the centers of Sangphu and Narthang, which were probably the two most renowned centers of excellence for scholastic training from the twelfth through the fourteenth centuries. Thus, we see the holders of the Kadam tradition of scriptures (*bka’ gdams gzhangs pa*, བཀའ་གདམས་གཞུང་པ་) as well as the holders of the practical instructions (*bka’ gdams man ngag pa*, བཀའ་གདམས་མན་ངག་པ་) prosper and the Kadampa masters feature prominently in Tibetan intellectual and contemplative circles until it gradually declined in the fifteenth century. By then, its philosophical and spiritual legacies found a zealous custodian and advocate in the new Kadam tradition that arose in the form of

the Ganden tradition of Tsongkhapa, and its teachings and practices were, to various extents, incorporated into the systems of other Tibetan Buddhist schools.

Concurrent with the rise of the Kadam tradition, we also see the enhanced study and practice of buddha-nature largely due to the introduction of the *Ultimate Continuum* (*Ratnagotravibhāga Mahāyānottaratantraśāstra*, or *Theg pa chen po rgyud bla ma*, ཐེག་པ་ཆེན་པོ་རྒྱུད་སྣ་མ་). The text quickly gained popularity through the six different translations by Atiśa and Naktso Lotsāwa, Sajjana and Ngok Loden Sherab, Patsab Lotsāwa Nyima Drakpa, Marpa Dopa Chökyi Wangchuk, Jonang Lotsāwa Lodrö Pal, and Yarlung Lotsāwa respectively, and due to the development of its two main lines of transmission—the exegetical tradition of Maitreya’s teachings (*byams chos bshad lugs*, བྱམས་ཚཱ་བཤད་ལུགས་) with its focus on doctrinal exegesis passed down from Ngok Loden Sherab and the meditative tradition of Maitreya’s teachings (*byams chos sgom lugs*, བྱམས་ཚཱ་སྐྱོམ་ལུགས་) with its focus on practical application passed down from Tsen Khawoche. Although many of the buddha-nature sūtras were already translated by the mid-ninth century during the early diffusion of Buddhism in Tibet, attention to buddha-nature saw an unprecedented height due to the popularity of the *Ultimate Continuum*, the core text which Tibetan traditions attributed to the future Buddha Maitreya and have since treated as the *locus classicus* of buddha-nature studies. We see dozens of commentaries composed and practical instructions and manuals compiled in the centuries following the initial reception of this treatise in Tibet. Such intellectual activity and practical application of the *Ultimate Continuum* was taken up widely by many traditions and was not restricted to specific schools and sects. However, it is perhaps safe to claim that the Kadam tradition with its two main lines of exegetical and meditative transmissions and the Kagyupa tradition, as suggested by the statement attributed to Gampopa claiming the *Ultimate Continuum* is the source text for its Mahāmudrā, took its study and practice with exceptional zeal. By the beginning of the twenty-first century, some forty-four direct commentaries, thirteen synopses, seven outlines, and five instruction manuals on the *Ultimate Continuum* were composed by scholars from all Tibetan

---

Buddhist schools.

In the case of the Kadampa school, both Ngok Loden Sherab and Tsen Khawoche, who are considered pioneers of the exegetical and meditative traditions respectively, received the teachings on the *Ultimate Continuum* from the Kashmiri master Sajjana. Ngok was a teenager, perhaps seventeen years old, but Tsen Khawoche was already fifty-six in 1076 when they traveled to Kashmir, most probably with support from the royal treasury of the Guge kingdom. According to Gö Lotsāwa Zhönu Pal, Tsen Khawoche is said to have requested Sajjana to give him the teachings of Maitreya so that he could adopt them as dharma for dying (*'chi chos*, འཆི་ཚེས་). Having received the teachings with the help of Zu Gawai Dorje as translator, Tsen is said to have returned to Tibet and propagated the teachings of Maitreya with a focus on their meditative application, while Ngok Loden Sherab remained in India for an extended period and later returned to Tibet to become the most illustrious translator and scholar of his time.

The works of these two masters, who spread the teachings attributed to Maitreya, led to the rise of the two streams of the exegetical/scholastic and meditative/contemplative approaches to Maitreya's teachings in Tibet. Like the scriptural and instructional traditions of the Kadam tradition in general, these two modes of transmitting Maitreya's teachings represent the common Buddhist binary of study and practice—the two main activities which are often understood as reading (*klog pa*, ལྷོག་པ་), referring generally to study and learning, and renunciation (*spong ba*, སྤོང་བ་), referring to reclusive and abnegating spiritual engagement. This schema can be properly appreciated through Vasubandhu's concise presentation of buddha-dharma and the gradual engagement on the Buddhist path in the *Treasury of Clear Knowledge*, or *Abhidharmakośa*. In this, Vasubandhu states:

The sacred dharma of the Teacher is twofold:
That of the doctrines and realization.
The only holders of these are the exponents
And the practitioners.¹

---

1 Vasubandhu, *Abhidharmakośa*, VIII/39 in Gokhale: saddharmo dvidvidhaḥ śāstur

Vasubandhu bifurcates the teachings of the Buddha into doctrinal scriptures, which include the three baskets (*tripiṭaka/sde snod gsum*, སྐྱོད་སྐྱོན་གསུམ་), or Buddhist corpuses that should be upheld through study and learning, and experiential realization, which includes the three trainings (*trīśikṣa/bslab pa gsum*, བསྐྱབ་པ་གསུམ་)² that should be maintained through practice. The two streams, dealing with scriptural study and experiential practice, are two emphases or tendencies of Buddhist engagement that are at best complementary and at the least different emphases to be adopted at different stages of spiritual practice but not mutually exclusive options. The former, with its focus on doctrinal and scholastic study, is taken up in the early phase of one’s spiritual career and often leads to the proper development of the latter, which is pursued mainly but not exclusively in the later phase of one’s spiritual journey. Presenting this gradual process, Vasubandhu writes:

Having discipline and endowed with learning and reflection,
One can engage in meditative practice.³

The two approaches or tendencies thus form parts of a graduated and cumulative process, although in terms of institutional occupation the former approach is often taken up by the scholastic centers, including debate and exegetical colleges, and the latter is often taken up by retreat and meditation centers.

The exegetical and contemplative transmissions of the *Ultimate Continuum* and other works of Maitreya in the Kadam tradition must have differed mainly in their approaches and focuses and not so much in their philosophical understanding and interpretation when they initially emerged in Tibet. The teachings were, after all, received from the same Kashmiri master Sajjana. However, as the teachings were passed down in their separate institutional locations and with dissimilar emphases and modes of practice,

---

āgamādhigamātmakah / dhātāras tasya vaktārah pratipaktāra eva ca // སྐྱོན་པའི་དམ་ཚུལ་

རྣམ་གཉིས་ཏེ། །ལུང་དང་རྟོགས་པའི་བདག་ཉིད་དོ། །དེ་འཛིན་བྱེད་པ་སྣུ་བྱེད་པ། །སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་ལོན་ཡིན། །

2 The three baskets or doctrinal corpuses include *vinaya*, *sūtra* and *abhidharma*, and their content, the three trainings include the noble training in discipline, meditation and wisdom.

3 Vasubandhu, *Abhidharmakośa*, VI/5 in Gokhale: *vṛtasthaḥ śrutacintāvān bhāvanāyāṃ prayujyate* / ཚུལ་གནས་ཐོས་དང་བསམ་ལྡན་བསམ། །སྐྱོན་པ་ལ་ནི་རབ་ཏུ་སྐྱེར། །

differences began to emerge and became sharper even in philosophical interpretation and presentation, leading, at times, to tensions between the two approaches. In the later centuries, we increasingly see friction, which became exposed and bitter in the trenchant debates on buddha-nature and emptiness, between scholars leaning toward the scholastic formulation and the masters inclined to meditative experience.

It appears that the exegetical and contemplative modes of passing down Maitreya's teachings continued unhindered up until the heyday of Narthang monastery during the time of its eighth abbot Kyotön Monlam Tsultrim (1219-1299/1300). Although we do not have detailed information on the philosophical theories or practical experiences of the early masters of Narthang, the recent publication of some manuscripts from the Drepung library by Paltsek Bodyig Penying Zhibjugkhang under the aegis of Alak Zenkar Rinpoche as part of the Collected Works of Kadam (*Bka' gdams gsung 'bum phyogs bsgrigs*, བཀའ་གདམས་གསུང་འབྲུམ་ཚུགས་བསྐྱིགས་) series have made available the writings of two of the most brilliant minds of Narthang monastery, namely Kyotön Monlam Tsultrim and Chomden Rikpai Raldri (1227-1305), the latter of which is known for the first formal arrangement of the Kangyur (*bka' 'gyur*; བཀའ་འགྱུར་) and Tengyur (*bstan 'gyur*; བསྟན་འགྱུར་) canons at Narthang. Kyotön, like many of his predecessors at Narthang, seems to have embodied both the study and practice streams, as evidenced by the scholastic teachings he gave to hundreds of monks on the works of Maitreya and his deep experiential realization achieved through long periods in meditation retreats. While the masters at Sangphu Neutok, the earlier and the more renowned intellectual center of the Kadam tradition, championed the exegetical approach, as is clear from the writings of Ngok himself, Chapa Chökyi Senge, and Tsangnagpa, the Narthang hierarchs, on the other hand, appear to have combined the two strands efficiently as far as the mode of transmission is concerned, thus carrying on both Tsen's meditative focus and the rigorous study and exegesis of Maitreya's works. However, in terms of the philosophical understanding of buddha-nature and its actualization in practice, the Narthang tradition, as we see in the writings of Kyotön, appears to have generally

championed the tendency associated with the meditative tradition of Tsen.

Narthang Monastery

The monastic establishment of Narthang is renowned among Tibetan and Buddhist scholarly circles for the pioneering role it played in the compilation of the Kangyur and Tengyur canons of Tibetan Buddhism in the beginning of the thirteenth century. Chomden Rikpai Raldri and his students Uepa Losel, Lotsāwa Sönam Özer, and Jangro Jangchub Bum are said to have compiled perhaps the earliest Kangyur and Tengyur canons at Narthang and distributed copies to the main religious centers in Tibet. This was said to have been done partly at the request and support of Jampeyang (alias Jamgag), a former student of Chomden Rikpai Raldri, who also authored a major commentary on the *Treasury of Clear Knowledge*.⁴ Furthermore, the earliest Tibetan xylographic blocks for the Kangyur and Tengyur in Tibet were produced in the eighteenth century under the aegis of the Seventh Dalai Lama and the ruler Pholhaney Sönam Tobgyel at Shelkar Dzong and later housed in Narthang monastery, thus leading to the renowned Narthang Kangyur and Tengyur. Besides its pioneering role in the creation of Tibetan Buddhist canons, Narthang was already a famous center of scholarly study and spiritual practice and a leading center of the Kadam tradition by the thirteenth century.

Yet, apart from the mention of Narthang in the history of the Tibetan Buddhist canons, a brief account of Narthang and its hierarchs in Gö Lotsāwa Zhönu Pal's *Blue Annals*,⁵ a chapter in Lechen Kunga Gyeltsen's *History of the Kadam Tradition*,⁶ and a short chronicle containing dates and clan names of the abbots,⁷ there was no known history of Narthang monastery written before the twentieth century. Even the *Golden Rosary of Narthang* does not give any detailed account of the foundation and development of Narthang, although it contains biographies of some of its masters.

4 See Note 16 below.

5 Gö Lotsāwa Zhönu Pal, pp. 344–45.

6 Lechen Kunga Gyeltsen, f.250r–267r.

7 See Tokden Yezhon et al.

In more recent times, short histories of Narthang were written by Tashi Lhunpo Göñ Lojue Tsomdri Tshokchung in 1983 and by the staff of Paltsek Bodyig Penying Zhibjugkhang. The former was reproduced in 2015 as part of a pilgrimage guidebook series with additional information on efforts to rebuild Narthang after it was completely destroyed in the second half of the twentieth century as a result of the Chinese invasion and Cultural Revolution.

More recently, Michael Schuman’s very informative and articulate PhD thesis, “Building Place and Shaping Lives: Nartang Monastery from the 12th through 15th Centuries,” makes up for this shortage in historical accounts of Narthang and is by far the best history of Narthang available. Regrettably, I discovered this impressive work only after I had finished writing this introduction and while the book was being prepared to be sent to the print. Thus, I could not fully incorporate its insights and information. Today, one can also find other short pieces on Narthang on websites both within and outside Tibet, and Narthang’s importance as one of the oldest and most prominent Kadam monasteries and a center of literary activity is becoming increasingly clear. Thupten Jinpa underscores the importance of Narthang monastery for the Kadam tradition in his introduction to *The Book of Kadam*. Describing the rise of Narthang as a result of the activities of Atiśa Dīpaṃkara, he writes,

The Indian master’s philosophical legacy was ensured when one of his key Tibetan disciples, Ngok Lekpai Sherap, founded Sangphu Monastery, which soon became the most important center of philosophical learning in Tibet. This was followed by the founding of yet another important philosophical center of learning—namely, Narthang Monastery, established in 1153 by Tumtön Lodrö Drak (ca. 1106–66). These two monastic centers came to dominate the study of classical Indian Buddhist learning, especially in epistemology, Abhidharma psychology and phenomenology, the scholastic inquiry into the perfection of wisdom literature, and the Middle Way philosophy of emptiness.⁸

---

8 Thubten Jinpa, p. 5.

The legend of Narthang monastery begins long before Tumtön Lodrö Drak established the monastery at the behest of his guru Sharawa Yönten Drak (1070–1141). When Atiśa Dīpaṅkara passed by Narthang, a flatland (*thang*, ཐང་) at the tip of a hill resembling an elephant trunk (*snar*, སྐྱར་), on his visit to Tsang around 1046, he is said to have sent his attendant to check what was happening on the site. The attendant reported that there were sixteen bees on the spot. To this, Atiśa is said to have remarked that the attendant only saw the bees due to his impure vision and karmic propensity, when in reality the sixteen arhats were observing the *pośadha* (*gso sbyong*, གསོ་སྦྱོར་) monastic ritual of purification.⁹ He is said to have prophesied that a large monastic community would be established on the site in the future.¹⁰

When Sharawa Yönten Drak, a leading disciple of Potowa, was about to pass away, he advised his student Tumtön Lodrö Drak, who was also known as the vinaya holder from Tsang, to live in the company of a sangha of four monks.¹¹ Following his master’s counsel, Tumtön, at the age of forty-eight by Tibetan reckoning, settled in huts built on the site of the current monastery with four monks. This was the humble beginning of Narthang monastery, but the center grew in its size and importance during the tenures of successive chief abbots. After leading Narthang for fourteen years, Tumtön retired in Cholung and was succeeded by his student Dotön Sherab Drak (1127–1185). Being a vinaya master and carrying on the Kadam teachings from Sharawa and Tumtön, Dotön became famous as the master of Narthang and saw in his days a significant increase in the size of the monastic congregation. He was succeeded by Zhangtsun Dorje Özer (1122–1194), who was abbot for eight years. Zhangtsun was well known for his practice of *bodhicitta* and was considered a rebirth of Langri Thangpa (1054–1123), a famous Kadam master.

The fourth abbot, Drotön Dutsi Drak (1153–1232), joined Narthang at the age of ten, became a monk at thirteen, and spent over a

9 Tashi Lhunpo Gön Lojue Tsomdri Tshokchung, p. 2.

10 Lechen Kunga Gyeltsen, f. 53r.

11 Gö Lotsāwa Zhönu Pal, p. 344, and Tashi Lhunpo Gön Lojue Tsomdri Tshokchung, p. 3.

year in Cholung receiving teachings from Tumtön, the founder of Narthang, before the latter passed away. It is clear from the biography of Drotön Dutsi Drak, who was also known as Paldenpa and is the first Narthang abbot whose biography is covered in the *Golden Rosary of Narthang*, that he received numerous teachings from Chumikpa and some two dozen masters by the age of thirty-five. He started teaching large assemblies in Lum hermitage before he was appointed as the abbot of Narthang at the age of 42 in 1194 following the death of the third abbot. Having received full ordination from the vinaya master Zhönu Senge (twelfth century), he became a major figure in the transmission of monastic ordination known as the lower vinaya line (*smad 'dul sdom rgyun*, སྐད་འདུལ་སྐྱེལ་གྱུར་). From Drotön to Gedun Drup (1391–1474), seven hierarchs of Narthang feature in the list of lineage holders for this vinaya line, which is today passed down in Nyingma, Geluk and some Kagyu schools.

It was during Drotön's abbacy that the main temple was built to house the rising number of monks and the statues of Avalokiteśvara, Atiśa, and Dromtön were installed as objects of worship alongside the famous Buddha statue called Sum Bagma, or Three Layers.¹² Narthang is said to have housed some four hundred resident monks during the abbacy of Drotön. The main tutelary deity, Panjarnata, or Gurgi Gonpo, a Mahākāla protector deity generally associated with the *Hevajra Tantra* and Sakya school, was also adopted as the main protector of the monastery during his time. It is also likely that around the same period Narthang worshiped Śrīdevi Dudsolma, the female protector prominent in the Kagyu schools, and Ekajati, who is often identified as the main female protector deity in the Nyingma school. These deities may have been well established as tutelary protectors of Narthang by the time of Kyotön Monlam Tsultrim.

Lechen Kunga Gyeltsen points out that Drotön combined the *lamrim* transmissions passed down from Kamapa, the student of Gonpawa who was in turn a disciple of Atiśa and Dromtön, and the

---

12 This statue is claimed to have been first made from food offerings, probably a dough, then plated with gold, and then finally plastered with mud.

transmission from Sharawa, who was disciple of Potowa, received through the line of Narthang abbots.¹³ He served as abbot until the age of eighty when he passed away, leaving behind Narthang as the leading monastic institution in the Tsang region. The thriving state of Narthang by 1232 can be inferred from Drotön's last piece of advice to the congregation in the winter of that year just before he passed away. He is recorded to have said:

Narthang is being looked up to as an example by all. Therefore, everyone must cultivate 'bone of a man' [i.e. stamina] and armor [of spirit], and not let the tradition and its liberating qualities decline. All the past masters, although they were not all appointed on the abbatial seat, showed respect to the lama, lived in accordance with dharma and had great consultation. Thus, they were shining. From now, times are evil and beings are very jealous, and thus difficult to manage things. If this seat does not decline, it will benefit everyone. Instead of seeking to escape, work on what works for general welfare and live in harmony.¹⁴

Drotön was succeeded by Zhangtön Chökyl Lama (1184–1241), a master who was a versatile scholar, chanter, artist, sculptor, and physician, and thus he was given the title 'Master of Five Sciences' (*gnas lnga mkhyen pa* གནས་ལྔ་མཁྱེན་པ་) and 'Omniscient Zhang' (*zhang thams cad mkhyen pa* རྣམ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་). His parents died when he was young and he was brought up by one Geshe Tsangkar, who later entrusted him to another master named Neten Lenchenpo. Drotön gave him the novitiate ordination at seventeen and the full-fledged monastic ordination at twenty-one in Lum hermitage. Like the previous masters of Narthang, he studied under numerous teachers, receiving a wide range of teachings, and took up the post of abbot in 1232 at the behest of his predecessor. He led the monastery for ten years until his death in 1241 when his student Sangay Gompa took over. An enthusiastic chanter and prolific scholar, he is said to have codified the monastic chants and to have written many works, which, according to Lechen Kunga Gyeltsen, were later concealed in the reliquary stūpa with his remains.

13 Lechen Kunga Gyeltsen, f. 251r.

14 Chim Namkha Drak et al., p. A251.

Sangay Gompa (1179–1250), like most other Kadam masters of his time in the area, got his full monastic ordination from Drotön Dutsi Drak at the age of nineteen at Yachang and became renowned for his erudition even as an ordinary monk. For almost ten years, he led Lum monastery where he built the main hall. He became the abbot of Narthang at sixty-three in 1241 and held the office for ten years. He also composed *Crowd Exposition of Mind Training* (*Blo sbyong tshogs bshad ma* ལྷོ་སྤྱོད་ཚོགས་བཤད་མ།) based on the *Seven Points of Mind Training*.¹⁵ In 1250, his health deteriorated, and he appointed Chim Namkha Drak as his successor. Making Namkha Drak share the same abbatial seat, he resigned, having given much advice to the congregation, which Lechen cites in detail in his *History of the Kadam Tradition*.

Chim Namkha Drak (1210–1285), the seventh abbot, was a spiritual luminary of his time and took Narthang’s prominence to a new level. Born in the prestigious Chim clan, he started his training at the age of thirteen under his uncle Chim Lodöe Tenpa (c. 1200), who was a renowned scholar and who was often referred to as the omniscient master of Chim (*mchims thams cad mkhyen pa*, མཚོ་མས་ཐམས་ཅད་མཚུན་པ་). Namkha Drak first visited Narthang when he was thirteen with his uncle, who was invited by Zhangtön to deliver teachings on the *Treasury of Clear Knowledge*. The Chim clan had by then become famous for its expertise in the exposition of this encyclopedic treatise on Buddhist cosmology, cosmogenesis, philosophy, moral theory, psychology, and soteriology by the Indian master Vasubandhu. The clan’s outstanding attention to mastering this text can be gauged from Chim Namkha Drak’s training in this work: he received teachings on this text’s root verses twenty-three times and twice using a commentary. He even started giving teachings on the text in his teenage years and later also composed a long commentary which, according to modern researchers, is the actual great Chim commentary (*Mchims mdzod chen mo* མཚོ་མས་མཛོད་ཆེན་མོ་) and not the one composed by his student Jampeyang.¹⁶

15 See Lechen Kunga Gyeltsen, f. 8r and 251v.

16 The original commentary by Chim Namkha Drak may have been lost, as there are no known copies. Moreover, sometime from the eighteenth century, scholars mistakenly conflated Chim Namkha Drak with the scholar Jampeyang,

Namkha Drak wished to get monastic ordination from Drotön Dutsi Drak because of the great reputation Drotön enjoyed as a vinaya master. However, some conflict in the Chushal region deterred him from proceeding to Narthang and he was thus given novice vows by his uncle Chim Lodöe Tenpa at sixteen. When he turned twenty, his wishes were fulfilled, as he received the full ordination from Drotön assisted by his uncle. Following his ordination, Namkha Drak received training in the Kadam tradition and other subjects from Drotön, Zhangtön, Sangay Gompa, and some twenty-three teachers in total. His teachers included the great Sakya Paṇḍita Kunga Gyeltsen and the latter's famous nephew Drogön Chögyel Pakpa, who also received teachings from Namkha Drak.

Namkha Drak became famous for his erudition and discipline and began to attract many disciples. In 1250, his teacher and predecessor Sangay Gompa declared him to be the eighth abbot of Narthang. "Ignorant people create images of the predecessor but do not respect the incumbent person. He is my image, he is my substitute. Respect him as if he were me,"¹⁷ Sangay Gompa advised the congregation. Thus, from the age of forty-one, Chim Namkha Drak held the reins of Narthang monastery and other affiliated centers until he turned seventy-five. During this time, Narthang had some 1300 monks in regular residence, about 2800 when there were gatherings, and as many as 7000 when major teachings took place. Having led Narthang and its affiliates for thirty-five years, Namkha Drak passed away in 1285, and the famous internal relic, a golden Buddha statue, and the external relic, a stūpa which liberates upon seeing, were built as funerary tributes.

Perhaps the greatest legacy Chim Namkha Drak left for Narthang and the Tibetan Buddhist world in general was his disciples, including his immediate successor Kyotön Monlam Tsultrim and the acclaimed scholars Chomden Rikpai Raldri and Jampeyang (alias Jamgag Pakshi). These masters in turn groomed even more brilliant minds at Narthang, including Uepa Losel (thirteenth century) and Chim Lobzang Drakpa (1299–1375), who went on to

---

or Jamgag Pakshi. See <https://www.serajeyrigzodchenmo.org/tsom-toc/namtharki-tsom/item/923-tsmn0020>. Retrieved on 17/11/2022.

17 See p. 225 below.

place Narthang firmly on the map of the Tibetan Buddhist world as a prominent literary and scholarly center. In the subsequent centuries, Narthang produced eminent figures such as Gedun Drup, who came to be remembered retrospectively as the First Dalai Lama, and Chöje Sherab Senge (1393–1445), the founder of the Geluk tantric colleges, until it was subsumed under Tashi Lhunpo monastery in the days of Pañchen Lobzang Chögyan (1570–1662) and the Fifth Dalai Lama, Ngawang Lobzang Gyatso (1617–1682).

Another major legacy of Chim Namkha Drak was his extensive literary output, which we do not have the fortune of accessing today as most of his writings were probably lost to the ravages of time or remain hidden for discovery in the future. According to the list of works¹⁸ cited by Kyotön in his biography of Chim Namkha Drak, Chim composed commentaries on most Buddhist philosophical classics and key scriptures known to his religious milieu. These include his famous commentary on the *Treasury of Clear Knowledge*, which scholars believe may no longer exist, and his commentary on the *Ornament of Clear Realization*, which Kyotön repeatedly cites in his own commentary. He also composed 110 manuals for deity worship and meditation, which became the source for the famous Narthang Collection (*snar thang brgya rtsa*, ལྷ་མཁའ་བརྒྱ་རྩ་), a collection of deity yoga practices and pictorial representations. The list also includes many titles containing the word *precious* (*rin chen*, རིན་ཆེན་), works containing supplications and invocations of lamas, and ten biographies, although we have eleven biographies attributed to Chim Namkha Drak in the *Golden Rosary of Narthang*. It is clear from Kyotön's list that Chim Namkha Drak composed at least 250 individual titles, including major commentaries and short supplications and prayers. These writings and his long career of teaching certainly spurred the intellectual culture at Narthang, which his students Kyotön Monlam Tsultrim and Chomden Rikpai Raldri continued with unrelenting dedication and vigor.

Kyotön's Family and Early Life

The life and deeds of Kyotön Monlam Tsultrim were recorded in

18 See pp. 228-231 of this book.

some detail by his student and successor, Nyima Gyeltsen (1225–1305), the ninth abbot of Narthang, in a biographical account entitled *Golden Border Ornament Beautifying the Four-Colored Mt. Sumeru: A Biography of the Lama* (*Bla ma'i rnam thar lhun po rin chen bzhi pa'i mdzes rgyan gser gyi mu khyud*, ལྷན་པོ་རིན་ཆེན་བཞི་པའི་མཛོལ་རྒྱན་གསེར་གྱི་སྐུ་ལུང་). This biographical account is found in the *Golden Rosary of Narthang* just as we find the biographies of four preceding Narthang masters, including Drotön Dutsi Drak, Zhangtön Chökyi Lama, Sangay Gompa, and Chim Namkha Drak. While the *Golden Rosary of Narthang* serves as the main source of the information on the hierarchs of Narthang from the mid-twelfth to end of thirteenth century, it regrettably does not contain information on the first three abbots of Narthang, though it has biographies of other masters in the lineage, including Tilopa, Nāropa, Dombipa, Atiśa, Dromtön, Potowa, Sharawa, and Chumikpa. It is interesting that the book starts with the biographies of three Indian masters who are more commonly associated with the Kagyu lineage rather than the Kadam tradition, and the first three abbots of Narthang are left out. This perhaps shows that Chim Namkha Drak's original intent was to write hagiographies of lamas in the lineage of Kadam teachings passed down to him via the Chumikpa line rather than to write a history of Narthang. It is plausible that the biographies were later put together in one volume and retrospectively given the title *Golden Rosary of Narthang*. Also, it must be the inclusion of the three Indian masters commonly associated with the Kagyu tradition in this Narthang lineage which led to the use of the denomination called Narthang Kagyu in some quarters.

Except for the biographies of Chim Namkha Drak and Kyotön attributed to Kyotön and Nyima Gyeltsen respectively, the brief accounts of the other masters in the book from Tilopa, Nāropa, through to Sangay Gompa are clearly credited to Chim Namkha Drak in the version within the *Golden Rosary of Narthang*. As these biographies are also listed among the texts for which Kyotön received teachings from Chim Namkha Drak, and as Kyotön mentions that they were compiled by “the lama himself,” it is very clear they were composed by Chim Namkha Drak. The

biographies of Chumikpa, Zhangtön, and Sangay Gompa are also available separately as manuscripts in cursive script (*dbu med*, དབུ་མེད་) in the Collected Works of Kadam series and Compilation of Histories and Biographies of Tibet series, but they do not have the author clearly mentioned in the colophon, unlike in the *Golden Rosary of Narthang*. Thus, the editors of the Collected Works of Kadam series have mistakenly included them among the writings of Kyotön, though they are obviously works of his teacher.

Kyotön Monlam Tsultrim is the last abbot of Narthang whose biography is covered by the *Golden Rosary of Narthang*. The biography is divided into two main sections of Kyotön's life: before he 'embraced the banner of liberation' (i.e., before he became a monk) and after he 'embraced the banner of liberation.' The first part is further divided into chapters on the greatness of his ancestry and family, the greatness of his knowledge and erudition, the greatness of his service to beings, and the greatness of his spiritual awakening. According to his student and biographer Nyima Gyeltsen, Kyotön was born in the Earth Female Hare year, 1219,¹⁹ in Böndrong or Bön village in the Yeru region of Central Tibet. His father, Nyengö, from the Kyo clan, which was traditionally associated with Bön religion, was a follower of both Bön and Buddhist religions, and his mother, Gyelmo, was a lady from an aristocratic family.

Soon after his birth, one master Gyaring Sherab Gyeltsen, a student of Drotön Dutsi Drak who was well versed in both Bön and Buddhism and said to possess clairvoyance, made a prediction that Kyotön would follow the Buddhist path and become famous in ten directions. The child was thus named Nyendrak (*snyan grags*, སྟོན་གྲགས་), or fame.²⁰ His father, however, wished him to follow the family's Bön tradition and maintain its lineage. Thus, with

19 The author does not give the day and month of Kyotön's birth, and we are not sure which calendar system the Narthang scholars and the author followed. If he was born toward the end of the year, he could have been born in 1220, according to the current Tibetan calendar and the Kālacakra cycle. See discussion on the date of his death below.

20 Schuman claims Nyendrak was his nickname and translates it as Stardom. There is nothing to suggest this is not his real childhood name. See Schuman, p. 110.

the hope of keeping him in the fold, Kyotön recalled that he was showered with much love and kindness by his parents such that he had never said a word of protest against them. He learned reading, basic rituals, and deity visualization from his father without much effort, and he conducted himself with commendable behavior and virtuous proclivity as early signs of becoming a disciplined spiritual master. He showed natural empathy toward those who were suffering, great joy in seeing others enjoy happiness and well-being, and repulsion against evil actions. As a child, he would run away with fear, saying a demon had come if he encountered a hunter and he would refuse to eat leftover food.

Reading these as signs that Kyotön would become a great master, his father entrusted Kyotön to Gyaring to be taught the system of the nine vehicles. During his study under Gyaring, the master quoted Paldenpa of Narthang, saying that without strong faith in the law of cause and effect, a dharma practitioner cannot even succeed in Bön rituals, and with strong confidence in it, anyone irrespective of their external appearance can reach liberation. This appears to have deeply inspired Kyotön, so much so that he took a vow from a young age to live a very ethical life and eschew all forms of harm. From the age of eight, he undertook earnest study at Thingkarmo²¹ and received many teachings and instructions from Gyaring, which, Kyotön later reminisced, he could master without much effort and also easily remember even after many years. By age eleven he started conducting rituals for his parents and relatives, and from the age of thirteen he even led important Bön funerary rituals, which certainly impressed those in his religious milieu.

While in Thingkarmo, Kyotön also had the opportunity to receive the empowerment of the Buddhist deity Vajravārāhī from Tshongtön Repa. Many years later, he met Tshongtön again and requested him to give the instructions for meditation on Vajravārāhī. Tshongtön obliged, stating that when he gave the empowerment many years earlier, the tiny image of Vajravārāhī made of butter which was in the bowl of nectar went to Kyotön, who must have

---

21 Schuman took Thingkarmo to be a ritual/teaching or a Bön deity, but it is clearly the place where Tshongtön gave the Vajravārāhī empowerment. See Schuman, pp. 111, 119, and see pp. 67, 69, and 72 below.

swallowed it while the nectar was distributed to the recipients of the empowerment. This he interpreted as a sign that Kyotön would receive the blessings of the deity, and thus he gave him the instructions for the visualization of the deity. Kyotön took up the practice regularly and claimed to have received blessings. In any case, this appears to be the first instance of Buddhist training and practice he took up even while he was engaged in Bön rituals. Both his father and his first teacher, Gyaring, perhaps also reflecting the general spirit of Böndrong village at that time, appear to have had a nonsectarian and eclectic approach that combined faith in both Bön and Buddhist systems. This approach surely influenced Kyotön's own eclectic pursuit of religious training in his early years.

Still, Kyotön's father was most likely adamant about making him a bearer of Bön tradition, as we can see from the advice Tshongtön Repa gives Kyotön. Touching Kyotön's head, Tshongtön said: "Your father is not going to let this intelligence of yours acquire knowledge. When you attain freedom later, become a monk, and train in dharma, as you have the karmic connection." When Kyotön asked him to explain, Tshongtön narrated a dream he had in which he was traveling to Pugmo cliff with Kyotön.²² In the dream, one of Kyotön's hands was grasping Tshongtön's robe and the other hand was holding and showing off a sun while proclaiming, "Come those who wish the treasury of the Buddha's teachings." Many people were following them. Tshongtön interpreted the dream to be a prognostication of Kyotön's future, and it certainly had the desired effect, as Kyotön saw a new resolve to become a monk surge in him. He would later credit Tshongtön Repa for instilling in him the desire to pursue dharma.

Both of Kyotön's parents seem to have died while he was in his mid-teens and busy carrying out Bön rituals, although the biographer does not mention the death of his mother. In addition, a young boy who was adopted by his father and whose fosterage Kyotön took over after his father's death also died tragically. This saddened

---

²² Schuman mistakenly took the real conversation between Tshongtön and Kyotön about Kyotön's father's reluctance and his monkhood as a dream and overlooked the description of the dream of climbing the Pugmo cliff with Tshongtön. See Schuman, pp. 111 and 119.

Kyotön, reigniting his wish to renounce worldly life. Once again, he turned to his teacher Gyaring for advice. Gyaring told him that even Bön religion can lead to a happy rebirth, but dharma would be necessary if one genuinely wished to seek liberation. No doubt, the Kadam tradition was thriving at this time in numerous places in the region, and given Gyaring’s association with the tradition, the Kadam tradition may have been an obvious choice among the Buddhist schools. Kyotön further sought Gyaring’s advice on which of the two Kadam traditions he should choose—the one focusing on the scriptures or the one focusing on instructions. Gyaring’s preference was for the holders of the Kadam tradition of scriptures, for to him they held greater integrity and were more reliable. This must have finally helped Kyotön choose to join Narthang as a monk, as this center was well known for upholding scriptural study among Kadam monasteries.

His biographer reports that Kyotön first visited Narthang either as a postulant seeking entry or to make an offering of tea as a funerary rite for his teacher Gyaring, who by then had passed away, or perhaps both. Whichever the case, a strong sense of devotion is said to have arisen in him, moving him to tears when he saw Narthang. He approached the main hall of Narthang just as Zhangtön was delivering a lecture to the large congregation on the topic of following 112 teachers,²³ most likely referring to the account of the young merchant Sudana in the *Gaṇḍavyūha* chapter of the *Buddhāvataṃsakasūtra*. Kyotön pleaded with Zhangtön to accept him as a disciple, to which Zhangtön agreed to consider. Though he wished to immediately become a monk, Zhangtön’s attendant, however, advised Kyotön to return to his village with other companions and agreed to help him become a monk as the lama wished at a future date. Back at home, Kyotön was disturbed by a dream of Tshongtön Repa and four *ḍākīṅīs* in which the four ladies sang a song exhorting him to seek the essential purpose of precious humanhood and pursue the karmic connection to become a monk. Interpreting this as an urging from Tshongtön, he carried a

---

23 Schuman read this as the presence of “more than a hundred masters.” See Schuman, p. 113. However, this teaching on following 112 teachers is listed as the first sermon Kyotön received from Zhang. See p. 75 below.

sackful of woolen cloth and set off for Narthang, the center where he would be based for the rest of his life. He also brought along his younger brother, who was not really keen to go but was persuaded to follow and thus came along crying.

Monkhood and Monastic Education

Toward the end of Fire Female Bird year, perhaps in early 1238, Kyotön offered tea to the assembly of monks and a volume of the *Perfection of Wisdom in Twenty-Five Thousand Lines* to Zhangtön, the abbot of Narthang, as a token gift, and he and his brother first received the ordination of a novice. Following the ordination, Zhangtön gave them advice to see all lamas as good and all dharmas without partiality: “There is no such thing as a close or far connection for lamas who are buddhas. Embrace all dharmas as they are the Buddha’s words.” The next day, Kyotön received full *bhikṣu* ordination from Zhangtön as abbot, Chim Namkha Drak as *ācārya*, or master preceptor, and Chöseng as private interviewer.

Following the account of his ordination, Kyotön’s biographer and student gives a long list of the teachings and lectures he received from different teachers. First in the list of his teachers was Zhangtön Chökyi Lama, the fifth abbot of Narthang, who was known as “Master of Five Sciences” because of his versatile knowledge. Kyotön studied under him until his death in 1241 and received some forty different teachings from him, including transmissions of many texts which are central to the Kadam tradition. He claimed this master instilled great devotion in him through these teachings. Similarly, the sixth abbot, Sangay Gompa, also known as Jangchenpa, appears to have inspired in him even greater devotion and to have given him teachings on some thirty-five texts, some fifty quintessential instructions for practice, and many other topics and themes.

However, it was the seventh abbot, Chim Namkha Drak, who was the unsurpassed teacher of Kyotön, as he gave Kyotön teachings on over 350 texts and topics according to the list provided in his biography. The teachings included all the essential texts and practical instructions in the Kadam tradition, almost all the

well-known sūtras and treatises studied in the Tibetan scholarly world at that time, and the works composed by Chim Namkha Drak himself, such as the biographies of successive masters in the lineage, liturgies for rituals, and commentaries on important treatises, including his extensive commentary on the *Treasury of Clear Knowledge* and the *Ornament of Clear Realization*. Although Kyotön complained of not having received more teachings from the very learned Chim Namkha Drak, he was indisputably the one student who received teachings from Chim Namkha Drak almost in their entirety, ‘like completely filling one vase from the other’ (*bum pa gang byo ’i tshul du*, ལུས་པ་གང་བྱོའི་ཚུལ་དུ།)—a metaphor used for complete transmission.

Besides these three Narthang patriarchs, Kyotön received bodhisattva vows and some teachings from the Sakyapa master Chögyel Pakpa. Chökyi Senge, who served as the secret preceptor during Kyotön’s ordination, also gave him numerous teachings associated with liturgies for daily rituals in Narthang. Other teachers of Kyotön included Pangtsawa Dorje Senge, who gave him many tantric teachings and Dzogchen instructions, and Tshongtön Repa, who gave him the Vajravārāhī teachings when he was young. Kyotön’s other teachers included Kyel Drakpa Senge, Dorje Senge, Chumipa Drakpa Gyeltsen, Thubten Gyeltsen, Bodong Tsöndru Dorje, Bodong Köncho Dorje, Drongpo Lungpa, Umapa Sherab Bum, Tölung Nyenwön, Tade Sönam Nyingpo, Dochöpa, Baso Thangpa, Donzhak, Se Jangchub Senge, Ripa Darma Senge, Nyenwön Sherab Pal, Uepa Sangay Bum, Zhangtön Sherab Gyel, Shangpa Rinchen Ö, Tönshe, Zhangmo Chewa, Yeshe Dorje, and Zhönu Gyeltsen. Additionally, he is said to have also received miscellaneous teachings from eight other teachers who are not all clearly identified. However, they included prominent names such as the Second Karmapa Karma Pakshi, Tropu Lotsāwa, and Gyaring Sherab Gyeltsen, with whom he started his early education. In total, Kyotön claimed to have studied under thirty main and eight minor teachers, all of whom he followed with devotion and diligence in accordance with the ethical norms of following a teacher in the bodhisattva corpus. No mention is made of his fellow students and his contemporaries, but we can confidently assume that the other

literary star of Narthang at that time, Chomden Rikpai Raldri, was among his fellow students under Chim Namkha Drak. Jampeyang may have also attended the classes under the great Chim at the same time as Kyotön.

Study was duly followed by dedicated practice in Kyotön’s life. Having received the monastic ordination, he claimed to have observed the precepts and rules of a renunciate very strictly without any transgression of the precepts. Kyotön argued that it is easier to abide by the precepts in a congregation due to the sense of shame and fear of scorn (*ngo tsha khrel yod*, རྩོམ་ཐེགས་ཡོད་) such an environment generates and that half of a celibate’s chastity is dependent on peer pressure (*tshangs spyod phyed grogs la rags las*, ཚེངས་སྤྱད་ཕྱིན་གྲོགས་ལ་རག་ལས་). According to Kyotön, the real challenge is faced when one remains alone in solitude with freedom and temptations for laxity. “Even while I was in a dark retreat for eleven long years, I have not interrupted the observance of the daily rules and practices of a monk,” he claimed. “I have not indulged even in the smell of garlic or in a grain of wheat after lunch,”²⁴ he is recorded to have said in reference to the monastic rule of avoiding garlic in a monastic environment and not eating anything after lunch until the next morning—precepts which are often neglected by most Tibetan Buddhist monks.

His adherence to the rules of monastic life certainly impressed his peers and enhanced his spiritual standing. One Lopen Dru, a renowned master himself, is said to have remarked that Kyotön epitomized the teachings on venerating even a piece of yellow monastic robe as the objects of worship by men and gods. He always showed deep deference to Kyotön and made Kyotön preside over prayers, although he may have been his senior. Another figure called Lama Zhithokpa observed that when one saw Kyotön, one could imagine what an ancient monastic elder (*gnas brtan*, གནས་བརྟན་) may have looked like, considering Kyotön’s serene and sublime personality and bearing. Kyotön himself asserted that a renunciate must instill faith in those who have no faith and enhance it in those who already have it. Even people in the region

24 See p. 98 below.

around Narthang, where they experienced no drought, epidemics, or other calamities but only enjoyed favorable weather and bountiful harvest, gave credit to the presence of a hallowed person like Kyotön in the area. This certainly helped attract more social and financial support to Narthang monastery and Kyotön from the surrounding communities.

Like his commitment to the vinaya monastic precepts, according to his biography, Kyotön also diligently followed the precepts which come with the bodhisattva vow, which he had received repeatedly from many different masters. The bodhisattva precepts are presented in the three sets of (1) discipline of abstaining from wrongdoing, (2) accumulating virtuous deeds, and (3) working for the welfare of sentient beings. Kyotön’s biographer states how Kyotön strictly observed the dos and don’ts of bodhisattva discipline to achieve all three sets of bodhisattva practices. To reinforce his claim, he quotes a verse showing Kyotön’s sentiments from the hagiography of Chim Namkha Drak written by Kyotön.

May I, with no regard to my own body, life, and difficulties
But with the intention and various charities to benefit
beings,
Spread the teachings of the Buddha in ten directions
And be meaningful at all times through the acts of the
Buddha.²⁵

This verse and other statements in his writings clearly indicate his altruistic commitment to work for the benefit of sentient beings, and it is very likely that Kyotön already earned a good reputation as a compassionate master. When Druptob Ogyenpa Rinchen Pal (1229–1309), who was at Sakya, heard that Kyotön was also visiting the place, he insisted on meeting the ‘bodhisattva’ and had a meeting with Kyotön, although we don’t know what transpired in the meeting. After the meeting, a common disciple of the two asked Ogyenpa why Kyotön bears such a charisma and gravitas which impresses all others. Ogyenpa is said to have replied, “It is natural for such a thing to happen if noble qualities flourish within. He is not an ordinary person, and those of you who have a connection

25 See pp. 59 and 179 below.

with him must rejoice in it.”²⁶

Gauging his character and spirit from his words, some of which are presented below, and the testimonials provided in his biography, it is clear Kyotön emerged as a person with high integrity and profound erudition. He was a monk deeply committed to monastic discipline, a master with unrelenting compassion to help all beings, a practitioner who was dedicated to his spiritual practice—including meditation, visualization, chanting, and other rituals—a mystic who was liberated from inner mental chains, and a teacher par excellence. Not only did he practice and perfect what he preached, he was also adept at teaching different levels of students in an appealing voice.

The Master and his Activities

Of the triad of religious activities of exposition, practice, and work (*bshad sgrub las gsum*, བཤད་སྐྱབ་ལས་གསུམ་)—also understood as three wheels of religious engagement (*chos spyod 'khor lo gsum*, ཚོས་སྤྱོད་འཁོར་ལོ་གསུམ་)²⁷—teaching or exposition was perhaps the most lasting and rigorous engagement Kyotön had, spanning for over forty-five years. His teaching career started in the Wood Female Dragon year, 1244, when some ten monks approached him to teach the *Treasury of Clear Knowledge*. Kyotön consulted his teacher Chim Namkha Drak, who is said to have replied, “The gift of dharma involves no wealth, but it is the cause of amassing merit”²⁸ He thus encouraged Kyotön to teach without even a momentary consideration of selfish gains.

Thus, from the age of twenty-six, Kyotön started giving teachings to others, his initial teachings being lectures on the *Treasury of Clear Knowledge*, a difficult encyclopedic work which the Narthang

26 See p. 106 below.

27 The three wheels of religious engagement include: the wheel of study through hearing and reflection (*klog pa thos bsam gyi 'khor lo*, ལྷོག་པ་ཐོས་བསམ་གྱི་འཁོར་ལོ་), the wheel of reclusive meditation (*spong ba bsam gtan gyi 'khor lo* སྤོང་བ་བསམ་གཏན་གྱི་འཁོར་ལོ་), and the wheel of project work (*bya ba las kyi 'khor lo* བྱ་བ་ལས་གྱི་འཁོར་ལོ་).

28 See p. 110 below.

masters read with earnestness and professed great mastery in. His mission to deliver teachings, however, was interrupted by an illness when he turned thirty. He consulted Jangchenpa (alias Sangay Gompa), who was then the abbot, and Sangay Gompa advised him: “Illnesses are a virtuous teacher, evil spirits exhorters of virtuous actions.” He encouraged Kyotön to take the opportunity of the illness to cultivate loving-kindness, compassion, and the thought of awakening. “Where is the need to do anything else?” he said. Taking this advice and the recommendation of other teachers to heart, Kyotön entered a long retreat of eleven years to carry out spiritual practice, an occupation which falls under the second category of engagements as a religious figure. However, in the retreat, he did not merely cultivate loving-kindness and compassion but carried out the visualization and worship of Vajrapāṇi and the chanting of his mantras, engaging full force in the practice of generation and completion phases of tantric practice.

The retreat is described as ‘not recognizing day or night,’ implying that he remained indoors with no external light, perhaps comparable to the retreat in darkness (*mun sgom*, མུན་སྐྱོན་) known in some tantric traditions. Due to this long practice of Vajrapāṇi yoga, Kyotön was later considered by some to be an incarnation of Vajrapāṇi alongside Sangay Gompa and Chim Namkha Drak, who were considered to be incarnations of Avalokiteśvara and Mañjuśrī respectively, although Chim was also believed to be an incarnation of the Medicine Buddha. During this time in seclusion, Kyotön is also believed to have left his footprint on a slab of slate according to some accounts, and the slab was claimed to have been unearthed in 1992 from some ruins after it was lost during the destruction of the Cultural Revolution.²⁹

When he finished his retreat at the age of forty-two, Kyotön resumed his teachings under the abbacy of Chim Namkha Drak, as Sangay Gompa had by then passed away. Around this time, while he was in prayer in the main hall waiting for Chim Namkha Drak to arrive to give a sermon, he had a vision of Mahākāla and his consort in green silken gowns going out of the central

29 Lobzang Nyima (ed.), p. 88.

tower of Narthang to some other place. As their robes got stuck to the throne, they glanced at Kyotön, who implored, “Grant me blessings!” They gave him some substance and blessed him with a long life, which Kyotön believed helped him live even longer than the Buddha. He also had a similar experience when he was at Yangyul Bongra doing Medicine Buddha practice at night and writing a commentary during the day. A dark deity figure enclosed in a rainbow with blazing light, which he could not tell was either Vajrapāṇi or Mahākāla, approached him from a distance. As the figure reached just above him, he recognized the strong smell to be that of Mahākāla. Kyotön again entreated him for blessings and he was told his activities for sentient beings would flourish. His biographer also recounts two episodes of how malevolent spirits who showed themselves in human form were overcome and chased away by Kyotön’s spiritual presence. In narrating these and other such experiences, his biographer considered Kyotön to have reached a high level of spiritual realization and familiarity with yidam deities so that he could impress both human and nonhuman spirits with his spiritual power.

Kyotön’s spiritual stature and attainment of supernatural power can be inferred from the life story of the other illustrious contemporary Narthang scholar Chomden Rikpai Raldri, although the story comes from a later source, the *Blue Annals* of Gö Lotsāwa (1392–1481). Chomden, who was a native of Yarlung and who was studying at Gadong after having become a monk, suspected he was contracting leprosy. He traveled to Narthang to be treated by Kyotön, who must have by then completed his eleven-year dark retreat and achieved acclaim in the practice of Vajrapāṇi, the deity considered to be an antidote to the serpentine world that causes leprosy. Interestingly, according to Lechen, Kyotön told Chomden not to worry and made him chant not some therapeutic mantras or liturgies but the *Ascertainment of Correct Cognition* (*Tshad ma rnam nges*, ཚེད་མ་རྣམ་ཐོས་), or *Pramāṇaviniścaya*, a text on logic and epistemology by Dharmakīrti, at a hermit’s corner in Narthang. Chomden is said to have diligently chanted the text a thousand times and to have recovered from leprosy. Following this, he remained at Narthang

to study under its masters.³⁰

Curiously, neither the biography of Kyotön Monlam Tsultrim nor that of Chomden Rikpai Raldri mention any meeting of the two masters, although the biographers, who were younger contemporaries of the two masters, would be fully aware of their relationship. It is clear from the biographies that their time at Narthang overlapped for nearly four decades, from 1263, when Chomden arrived at Narthang, until Kyotön's death in 1299/1300.³¹ Although some sources list Kyotön as a teacher of Chomden,³² Chomden's own biography composed at the request of his nephew does not list Kyotön among his teachers. There is also no mention of any disease for which Chomden sought treatment from Kyotön. Instead, the biography praises Chomden as having obtained the blessings of deities and as being fully capable of overcoming the harms caused by nāgas and other spirits. Kyotön's biographer also does not mention any junior colleague or students of Kyotön, thus leaving us with no clear account from these two contemporary sources of the relationship between these two illustrious members of Narthang in the thirteenth century.³³

Whatever the case may be, Kyotön's religious status rose, making him the heir apparent to Narthang's abbacy. The culmination of his rise as a monastic hierarch at Narthang came in the Wood

---

30 Gö Lotsāwa Zhönu Pal, pp. 409–10. See also Lechen Kunga Gyeltsen, f. 264r, and Tashi Lhunpo Gön Lojue Tsomdri Tshokchung, pp. 7–9.

31 Samten Zangpo, p. 580.

32 Tashi Lhunpo Gön Lojue Tsomdri Tshokchung, p. 33, and Lobzang Nyima (ed.), p. 34. See Buddhist Digital Resource Center, <https://library.bdrclibrary.org/show/bdr:P1217> and also Treasury of Lives, <https://treasuryoflives.org/biographies/view/Kyoton-Monlam-Tsultrim/2483>. Accessed on 22/2/2023.

33 Klaus-Dieter Mathes identifies one Zeu Chökyi Gyeltsen, who is repeatedly mentioned in the colophon of Kyotön's writings, as Chomden, perhaps based on the fact that Chomden's novitiate name is Dharma Gyeltsen. Yet, Chomden does not appear to be from the Zeu family and thus it is doubtful if this Chökyi Gyeltsen is Chomden. Schuman identifies this student of Kyotön and the scribe of his works to be one Zeu Drakpa Gyeltsen, who was a teacher of Zeu Drakpa Tsöndru, the tenth abbot of Narthang. It is quite likely Chökyi Gyeltsen is another name of the tenth and eleventh abbots of Narthang, who were both scions of the Zeu clan. See Mathes, p. 318 and Schuman, pp. 138 and 145.

Female Bird year, 1285, when his predecessor and teacher Chim Namkha Drak passed away and he was appointed as the eighth abbot of Narthang by the monastic community and the lay patrons in the region. He assumed the full role of the abbot in presiding over the many rituals, delivering numerous teachings to the monks, overseeing the management of the monastery, and, above all, leading the followers by example. He spent his mornings in secluded meditation and prayers, the middle part of his day carrying out daily rituals or giving ordination and instructions for practice or chanting prayers in the congregation, and his afternoons and evenings giving teachings and granting audiences to devotees who came to see him. He also engaged in writing his works whenever he found time during and between these sessions. We shall discuss his writings in some detail in the next section.

As his popularity surged, Kyotön attracted a great number of people, including monastics who came to receive ordination, scholars who flocked to receive his teachings and study with him, practitioners who were interested in instructions for meditation and practice, patrons who wished to make offerings, and devotees who sought blessings. One can infer from the gathering of people that there was a significant rise in the material offerings and monastic facilities at Narthang, making it a prosperous religious center. To put it in the words of Nyima Gyeltsen, Kyotön's presence at Narthang created "an incomparable field of merit for humans and gods," which was "venerated continuously with the excellence of an ocean of offerings of various requisites appropriate for a monastic saint."³⁴

With a growing number of members, increasing resources coming in as offerings, and Narthang's rising fame, Kyotön launched the construction of the outer border walls in the Fire Female Pig year, 1287. The structure was not merely walls but they also had on the inside quarters for the monks. In the same year, on an auspicious day, he started the construction of the central temple, the "palace of the Three Jewels," having conducted all the rituals for auspiciousness. The new temple had an upper gallery, which was filled with religious relics and statues and residences of lamas,

---

34 See. p. 118 below.

and the lower hall housed the monastic congregation for the many religious sermons and ceremonies. The structure is said to have possessed a marvelous engineering design by Kyotön. During warm seasons it had a cooling effect from the shadows cast by the corners, and during cold seasons it was warmed by the direct sunlight through the central part. The building is said to have been easily completed with the help of the protector deities, who, Kyotön claimed, supported those who practiced dharma properly. To a certain forest or tree deity, he appears to have even written letters asking for timber for the construction of the temple.

His biographer also presents many anecdotes to illustrate Kyotön's clairvoyance and ability to see the future, including the length of his life, his spiritual prowess to create supernatural and extraordinary phenomena such as spectacular rainbows and lights during events and ceremonies, and his capacity to experience special visions and dreams of buddhas, deities, and lamas. These experiences and powers are said to have demonstrated his inner spiritual qualities and achievements, as encapsulated in the verse summary by his biographer:

Because you possess the pure eyes of unobscured pristine wisdom, you can see the mansions of lamas and the realms of the buddhas, master meditation, have mystical experiences, and attain spiritual achievements. To the one with inconceivable vision, I pay homage.³⁵

Kyotön's life was marked by many extraordinary visions and dreams and, as Schuman rightly notes, they appear to feature much more significantly in his life than in the life of other hierarchs of Narthang. Schuman attributes this to his Bön background and to his long meditation retreat, making Kyotön "not only an accomplished exoteric scholar but also a healer and an experienced yogi."³⁶ No doubt, besides being a scholar and an institutional leader, Kyotön was a meditator and mystic, a hidden yogi (*sbas pa'i rnal byor pa*,

---

35 See p. 127: ཡེ་ཤེས་སྒྲིབ་མེད་དག་པའི་སྤྱན་མངའ་བས། །སླ་མའི་ཕོ་བླ་ཚུལ་བའི་ཞིང་ཁམས་དང་། །
ཐུགས་དམ་མང་གཟེགས་ཉིང་འཛིན་དངོས་གྲུབ་བརྟེས། །གཟེགས་པ་བསམ་མི་བྱུང་ལ་བྱག་འཚལ་ལོ། །

36 Schuman, p. 120.

སྤྲུལ་པའི་རྣམ་འགྲུབ་པ་), as his biographer would put it,³⁷ and, as we can see from his writings, a true custodian of the transmission of the meditative tradition of Maitreya’s works. Yet, while Kyotön may have himself preferred to downplay his meditative and mystical achievements, particularly those associated with esoteric tantric traditions (as we can read in his account of his master Chim Namkha Drak), his biographer may have had less scruples about openly recounting these esoteric and personal experiences to highlight his spiritual stature. Thus, the more pronounced accounts of visions and dreams in his life may be partly due to the interest of the biographer, who did not have much qualms in sharing the accounts.

After fifteen years of being at the helm of Narthang, Kyotön’s final days on the monastic throne were filled with the premonition of his impending demise and words on impermanence and death. He is quoted to have remarked, “Getting closer to aging takes one closer to death. You may have time but I don’t.” He said, “I have wandered a lot in this cycle of existence without peace, but now it is time to grasp the glaring death as a path to happiness.” On the fifteenth of the eleventh month of the Earth Female Pig year, toward the end of 1299 or the beginning of 1300 CE, Kyotön predicted that he would live at the most for three more months. A month later, on the full-moon day, or the fifteenth day of the twelfth month, during the ceremony when rules and regulations for winter study sessions are read out to the monastic assembly, Chengawa entreated him to give detailed advice to the community, to which he replied,

At the longest, I may remain for two months. Why displease others in this period? My bodily elements are old and my body has no strength. However, for the sake of the teachings, if teaching and listening are not interrupted even in such a state, it could become a good case for emulation. Thus, I shall teach the *Entering the Ways of the Bodhisattva*, combining the scriptural exposition and practical instructions.³⁸

Having said this, he gave a detailed exposition of the text, and the

37 See p. 127 below.

38 See p. 128 below.

lectures were attended by a great number of people. Many also approached him for blessings when he joked, “Did they know that I am going to die?” While giving a grand public teaching, he first begged their pardon and delivered an extensive reprimand and admonition, which everyone took as his final words. His health declined and he repeatedly asked what date it was. On the seventh day of the Bird month (i.e., the second lunar month), he fell ill, but he continued to teach on the eighth day and also gave instructions for a commemorative ceremony the following day. Although his attendants requested him not to attend the ceremony, he insisted, saying, “Today, I will see the faces of the monastic community,” and he came to the hall with the support of his attendants. As his health deteriorated, the monks engaged in various prayers and rituals for his health. On the fourteenth day of the month, he had a bath in the early hours of the day, said all his prayers, and when the sun was rising, he insisted on enjoying the sun on the balcony. After some time in the sun and as he showed signs of passing away, he was brought indoors, and around noon on the fourteenth day of the Bird month of the Earth Female Pig year,³⁹ he passed away sitting in a cross-legged position.

Scholarly Context and Contributions

Kyotön lived in an exciting and transformative period of Tibetan Buddhist history. By the thirteenth century, Buddhism had largely declined in India and the transmission of Buddhist teachings to Tibet had also passed its climax. Having received Buddhism since the seventh century in two major phases—namely, the early diffusion (*snga dar*, སྔ་དར་) from the seventh to the mid-ninth century and the later diffusion (*phyi dar*, ཕྱི་དར་) from the late tenth

39 As Molda (*smol zla*, སྤོལ་ལྷོ་) is generally identified with the eleventh month, Gyelda (*rgyal zla*, རྒྱལ་ལྷོ་) with the twelfth month, and Trabyai Dawa (*khra bya 'i zla ba*, ཁྲམ་བྱེད་ལྷོ་བ་) with the second month of the current common Tibetan calendar, and as the biography talks about these three months sequentially in the Earth Female Pig year, it appears that author of the biography and perhaps Narthang monastery in general followed the Kālacakra calendar, in which the year ends only at the end of the second month of the current Tibetan calendar and the New Year begins in the third month. In this case, Kyotön’s death would fall in 1300, as the last few months of the Earth Female Pig year would fall in 1300.

century onward—Tibet was now witnessing the beginning of localized consolidation, reappropriation, and the reformulation of Buddhist ideas and practices, or the early days of what Seyfort Rugg called the classical-systematic period in reference to the scholarship on the middle way, emptiness, and buddha-nature. By the thirteenth century, Tibetan Buddhist figures no longer merely received and passed on Indian Buddhist traditions but developed a vibrant Buddhist culture of commentarial exegesis, philosophical pedagogies, religious hermeneutics, dialectical arguments and practical applications, including some elements which did not exist in India.

The surge of Tibetan Buddhist intellectual activity at this time took place mainly in monastic establishments, two of the leading centers being Sangpu Neutok and Narthang. Thus, Kyotön was at the right place and right time to witness the rise of the rich Buddhist scholastic exuberance in Tibet. The number of teachers he studied with and the number of titles and topics his training covered adequately show the literary and intellectual activity that was in vogue in his day.

From his biographies and also his *senyik* (*gsan yig*, གསལ་ཡིག་), or the record of teachings Kyotön received from his teachers, which are included in this volume, we learn that different lineages or traditions of scholarly interpretation and application of Indian Buddhist classics and practices existed in Tibet. For instance, we find the mention of the exegesis of the *Ultimate Continuum* in the tradition of Mar (*mar lugs*, མར་ལུགས་), most likely referring to the transmission from Marpa Dopa, and the five dharmas of Maitreya in the Zu tradition (*byams chos gzu lugs*, བྱམས་ཚོས་གཟུ་ལུགས་), perhaps referring to the transmission from Zu Gawai Dorje, who served as translator for Tsen Khawoche. Likewise, we find mention of the tradition of Chapa (*phya pa'i lugs*, ཕྱ་པའི་ལུགས་), referring to the exegesis of the five dharmas of Maitreya by the dialectician Chapa Chökyi Senge of Sangpu Neutok. Similarly, he mentions the tradition of Tsen (*bstan lugs*, བཅོན་ལུགས་) for the exposition on the *Ornament of Mahāyāna Sūtras* and the tradition of Tsang (*gtsang lugs*, གཙུང་ལུགས་) for this and the *Ornament of Clear Realization*. The former must refer to Tsen Khawoche and the latter to the Sangphu

scholar Tsangnakpa Tsöndru Senge. There is also the tradition of Ar (*ar lugs*, ཨ་ར་ལུགས་) for the exposition on the *Condensed Perfection of Wisdom*, or *Sañcayagāthāprajñāpāramitā*, the tradition of Zad (*gzad lugs*, གཟུང་ལུགས་) for the *Heart Sūtra*, and the tradition of Ben (*'ban lugs*, འབན་ལུགས་) for the *Compendium of Clear Knowledge*, or *Abhidharmasamuccaya*. We can confidently assume that Ar refers to Ar Jangchub Yeshe (twelfth century), the founder of the Kadam center of Namtseding, and that Zad refers to Zadpa Lodöe Gyatso of Sangphu Neutok, who Kyotön repeatedly critiques in one of his works. However, nothing can be said about who Ben is.

Such diverse traditions also emerged in the area of the practical application of Buddhist teachings. Thus, we find the traditions of Sholpo (*shol po*, ཤོལ་པོ་), Jñānaśrī (*dz+nyā shrī'i lugs*, ལྷོ་ན་ལྷི་ལུགས་), Gar (*'gar lugs*, ག་ར་ལུགས་), and Nur (*snur lugs*, སུར་ལུགས་) for the practice and rituals associated with the deity Vajravidāraṇa (*rdorje rnam 'joms*, རྩོམ་རྩུམ་འཇམ་མཉམས་). Other traditions concerning the transmission and techniques of practices include the Jowo tradition (*jo bo'i lugs*, ཇོ་བོའི་ལུགས་), Kyergangpa tradition (*skyer sgang pa'i lugs*, སྐྱེར་སྐང་པའི་ལུགས་), Sharawa tradition (*sha ra ba'i lugs*, ཤ་ར་བའི་ལུགས་), Sākyaśrī tradition (*sh+kyā shrī'i lugs*, ཤ་ཀྱེ་ལྷི་ལུགས་), Chenga tradition (*spyang snga'i lugs*, སྤྱུང་སྤྱིའི་ལུགས་), So tradition (*so lugs*, སོ་ལུགས་), and Kam tradition (*skam lugs*, སྐྱམ་ལུགས་). However, apart from listing them, there is hardly any information on what distinguishes the different traditions or on their origin, lineage, and followers, and it is beyond the scope of this introduction to investigate them further.

Although we see the existence of many such scholarly as well as contemplative traditions by the time of Kyotön, the process of local systematization, doctrinal reformulation, philosophical refinement, and religious specialization along the lines of the major Tibetan Buddhist schools would reach its full force only in the decades after Kyotön. This can be seen through the works of masters such as Longchenpa (for the Nyingma), Karmapa Rangjung Dorje and Gö Lotsāwa Zhönu Pal (for the Kagyu), Chomden Rikpai Raldri and Thokme Zangpo (for the Kadam), Butön Rinchen Drup, Rendawa Zhönu Lodrö, and Rongtön Sheja Kunrik (for the Sakya), Dolpopa Sherab Gyeltsen (for the Jonang), and Tsongkhapa and his main

disciples (for the new Geluk school). It may be argued that the proliferation of diverse Tibetan interpretations, applications, and adaptations we see before and around the time of Kyotön led to the more formal systematization of Tibetan Buddhist thought and practice and to more pronounced differences.

Like his teacher Chim Namkha Drak, who is recorded to have composed over two hundred fifty titles, and his prolific contemporary at Narthang, Chomden Rikpai Raldri, who authored some sixteen volumes (among which some seventy-five titles are extant today), Kyotön also composed many treatises and literary texts, although many may have been totally or partially lost in the course of history. A good example is his commentary on *Entering the Ways of the Bodhisattva*, which his biographer lists among his compositions but is not known to exist today. Another example is his extensive commentary on Maitreya's *Ornament of Clear Realization*, which also comments on the *Clear Meaning*, or *Sphutārthā* (*Don gsal*, རོན་གསལ་), Haribhadra's commentary on that treatise. This particular text by Kyotön⁴⁰ is a detailed analytical work that adopts the Tibetan literary layout using outlines (*sa bcad*, ས་བཅད་) and the tripartite discursive framework of (1) refutation of other people's positions (*gzhan lugs dgag pa*, གཞན་ལུགས་དགག་པ་), (2) affirmation of one's position (*rang lugs bzhag pa*, རང་ལུགས་བཞག་པ་), and (3) rebuttal of refutations (*rtsod pa spong ba*, རྩོད་པ་སྲོང་བ་) in carrying out an incisive discussion of Maitreya and Haribhadra's works. Sadly, we have only folios 1–4 and 16–68, which partially covers the commentary until the discussion of *gotra*, or spiritual gene (*rigs*, རིགས་). Fortunately, we have the final folio, albeit without a folio number. But it does contain the colophon, which clearly attributes this commentary to Kyotön. The colophon also bears the full title of the commentary, *Fulfillment of a Person's Wish, a Commentary on the Perfection of Wisdom Treatise Ornament of Clear Realization*, which is not shown at the beginning where a misleading title, *Delineation of the Ground, Path, and Result* (*Gzhi lam 'bras gsum gyi rnam gzhas*, གཞི་ལམ་འབྲས་བུ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་) is given. Going by the detailed discussion carried out in the existing

40 See pp. 320-600 below.

folios, the book must have been quite a large work with several hundred pages.

This commentary, which appears to be a philosophical masterpiece of Kyotön, gives us much insight into the scholastic culture and intellectual verve of his time. He starts with a rather unusual list of four trailblazers (*shing rta srol bzhi*, ཤིང་རྟའི་སྤྱོད་བཞི་) who expounded the extensive, medium, and condensed sūtras on Perfection of Wisdom, or the middle turning of the wheel of dharma (*'khor lo bar pa*, འཁོར་ལོ་བར་པ་). They are Nāgārjuna, who presented the Perfection of Wisdom through the schema of the two truths in his scholastic corpus made up of six works, Dignāga, who presented the Perfection of Wisdom sūtras using thirty-two major points in his summary of the *Perfection of Wisdom in Eight Thousand Lines*, Ḍaṃṣṭasena, who wrote an extensive commentary and presented the Perfection of Wisdom in three avenues and eleven categories, and Maitreya, who presented the Perfection of Wisdom through the eight points of clear realization. This enumeration is less known and certainly differs from the more dominant presentation in the Tibetan scholarly world of two Mahāyāna trailblazers, who include Nāgārjuna for the Profound View tradition (*zab mo lta ba'i srol*, ཟབ་མོ་ལྷ་བའི་སྤྱོད་) and Aśaṅga for the Vast Praxis tradition (*rgya chen spyod pa'i srol*, རྒྱ་ཚེན་སྤྱད་པའི་སྤྱོད་).

This introductory statement of the four traditions of the Perfection of Wisdom is followed by a detailed explanation of the title of the text, general naming theory, and an explanation of the salutation verses. Commenting on the sentences in Haribhadra's *Clear Meaning*, Kyotön carries out a detailed discussion of a literary analytical scheme called 'the four features' (*dgos sogs chos bzhi*, དགོས་སྟོན་གསལ་ཚུལ་བཞི་). The four, which are used as a literary tool to verify the worthiness of a treatise, include an evaluation of a treatise's content or topic (*brjod bya*, བརྗོད་བྱེད་), its purpose (*dgos pa*, དགོས་པ་), its ultimate purpose (*nying dgos*, ཉིང་དགོས་) and the connection between these features (*'brel ba*, འབྲེལ་བ་). As he delves into the commentary, Kyotön profusely uses, besides the meticulous outline and tripartite discursive framework mentioned above, numerous other scholastic tools and techniques, such as the application of definition (*mtshan nyid*, མཚན་ཉིད་), definiendum (*mtshon bya*, མཚན་བྱེད་), illustrative case

(*mtshan gzhi*, མཚན་གཞི་), topical base (*khyad gzhi*, ཟུང་གཞི་), topical feature (*khyad chos*, ཟུང་ཚུལ་), syllogistic presentation (*rtags sbyor*, རྟགས་སྒྲུབ་), threefold logical formula (*rtags kyi tshul gsum*, རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་), classification (*dbye ba*, དབྱེ་བ་), enumeration (*grangs nges*, གྲངས་ངེས་), etymology (*sgra don*, སྒྲ་དོན་), etc.

In addition to the scholastic schemes and techniques, the book also contains names of Indian scholars such as Śāntiḥpa, Kuladatta, and Dharmamitra, and Tibetan figures such as Lotsāwa (most likely referring to Ngok Lotsāwa Loden Sherab), Zadpa, Gangpa, Nyalpa, Zangkar, Bumpa, and Dre, all of whom he cites and frequently refutes in his commentary on different points. Kyotön also repeatedly quotes a certain Rinpoche, perhaps referring to one of his own teachers, most probably Chim Namkha Drak, whose position he also rejects on many points. In the course of commenting on the root verses and the *Clear Meaning*, Kyotön also puts effort toward giving a comprehensive presentation of common topics such as taking refuge, the altruistic thought of awakening, or *bodhicitta*, the two truths, correct cognition, etc., thus making this commentary a very rich and erudite source.

Another work, which clearly shows Kyotön's scholarly engagement and the didactic methods and pedagogic procedures used in his time, is *Light Rays Which Illuminate the Engagement in Teaching and Receiving Dharma* (*Chos bshad nyan la 'jug pa snang byed 'od zer*, ཚུལ་བཤད་ཉན་ལ་འཇུག་པ་སྣང་བྱེད་འོད་ཟེར་), which also has the label *Synopsis of Clear Words on the Middle Way* (*Dbu ma tshig gsal gyi spyi don*, དབུ་མ་ཚིག་གསལ་ལ་གྱི་སྤྱི་དོན་). This text is a general introduction for studying and teaching *Clear Words*, or *Prasannapadā*, Candrakīrti's commentary on Nāgārjuna's *Root Verses on the Middle Way Called Wisdom* (*Dbu ma rtsa ba'i tshig le'ur byas pa shes rab*, དབུ་མ་རྩ་བའི་ཚིག་ལའུར་བྱས་པ་ཤེས་རབ་). In this text, he explains the concept of dharma and lays out a taxonomic map of Indo-Tibetan knowledge systems before narrowing it down to *Clear Words on the Middle Way* as the main topic to be discussed. He also includes brief biographies of Nāgārjuna and Candrakīrti before discussing the procedures and manners in which the text should be taught and listened to. In the course of these discussions, he provides succinct

definitions of terms such as *sūtra*, *mantra*, *provisional meaning*, *definitive meaning*, *Buddha's words*, *commentarial treatises*, etc.

Besides articulating what is commonly accepted among Tibetan scholars with impressive erudition, Kyotön also presents many points which are rare and unusual interpretations, if not totally unique to him. For example, he divides Nāgārjuna's writings into two categories—namely, mundane (*'jig rten pa*, འཛིག་རྟེན་པ་) and supramundane (*'jig rten las 'das pa*, འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་) treatises. He further divides the latter into treatises which awaken the spiritual disposition (*rigs sad par byed pa*, རིགས་སད་པར་བྱིད་པ་) and treatises for actualizing the spiritual disposition which has been awakened (*sad pa nyams su len pa*, སད་པ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་). The latter is again divided into three groups of exoteric perfection teachings (*phar phyin*, ཕར་བྱིན་), esoteric mantra teachings (*sngags*, སྒྲགས་), and a synergy of these two (*gcig tu 'dril ba*, གཅིག་ཏུ་འདྲིལ་བ་). The first is then divided into works focusing on view (*lta ba*, ལྟ་བ་), works focusing on conduct (*spyod pa*, སྤྱོད་པ་), and works presenting both (*gnyis ka*, གཉིས་ཀྱི་ཀྱི་) equally. Another striking and unusual position Kyotön takes is the identification of Śāntideva, the author of *Entering the Ways of the Bodhisattva*, as a Svātantrika Mādhyamika and not as a Prāsaṅika as most Tibetan scholars would have it.

While the two scholastic writings and other commentarial texts of Kyotön constitute the major bulk of his surviving works reproduced in this volume, it is his short titles on buddha-nature among the sixteen short homiletic writings of Kyotön which drew my initial attention to his oeuvre. These texts, written primarily as guides for experiential learning and practical instructions for introverted contemplation and meditation, cover a broad spectrum of religious practice. They include basic precepts to follow, advice for mind training, instructions on the contemplation of dependent arising, teachings on the cultivation of loving-kindness and compassion, spiritual practices to perform at the moment of dying, teachings on the actualization of luminosity and emptiness, etc. If the rigor of his philosophical discussions in his scholastic works show Kyotön to be a scholar of remarkable intellect, the profundity and power of his homiletic writings and instructions for practice demonstrate that he was also a serious and committed practitioner with a deep

and individual liberation respectively, his focus is on the path of the superior persons following the Mahāyāna path. In many of his works, particularly those concerned with the mind training theme, he elaborates the ways to cultivate loving-kindness, compassion, and *bodhicitta*, the altruistic thought of awakening, these forming the skillful method aspect of Mahāyāna practice.

For the wisdom part of Mahāyāna practice, Kyotön repeatedly uses the reductive reasoning of “neither one nor many” (*gcig du bral gyi rigs pa*, གཅིག་དུ་བྲལ་གྱི་རིགས་པ་), which he claims is recommended by Atiśa as an analytical procedure to establish the emptiness of all phenomena. This analysis is particularly used to deconstruct the material world, including its subatomic foundations. An analytical and contemplative process to establish the emptiness of the mind, which is recurrent in Kyotön’s writings, is the investigation of the existence of the mind in three times. The past mind does not exist, as it has already ceased, the future mind is nonexistent, as it is yet to arise, and the present mind cannot be found in any shape, color, or attributes. Using arguments and contemplative procedures such as these, Kyotön theoretically establishes the emptiness free from all elaborations and presents meditation instructions for realizing such emptiness.

Kyotön also approaches the topic of emptiness through his detailed explanation of and instruction on the concept of dependent-arising and the pictorial illustration of the wheel of existence, or *bhavacakra* (*srid pa khor lo*, སྤོང་པ་འཁོར་ལོ་). He presents this using the text called *Heart of Dependent Arising*, or *Pratītyasamutpādahrdaya* (*Rten cing ’brel bar ’byung ba’i snying po*, རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་བྱུང་བའི་སྤྱིང་པོ་), attributed to Nāgārjuna, and he employs the contemplative wisdom received from Putowa, Sharawa, Pochungwa, and particularly that which was recorded in the miscellaneous writings of Segom Jangtsön. The practical application of the philosophy of dependent-arising and the twelve links of causation as shown on the wheel of existence is discussed in the context of the three paths of the inferior, middling, and superior persons in the order of origination (*lugs byung*, ལུགས་བྱུང་) as well as the reverse order of cessation (*lugs ldog*, ལུགས་ལྡོག་). Kyotön admits that he did not initially grasp the notion of dependent-arising and that Töntsön advised him to

write down this instruction so that he might at a later stage fully understand it. He asked many teachers and read extensively about the topic of dependent-arising but still remained lost like a blind horseback rider until he received the explanation of dependent-arising via the main instruction of Pochungwa. This helped him grasp the concept, overcome his doubts, and obtain confidence in the true path.

If Pochungwa's instruction is what opened Kyotön's eyes to dependent-arising *qua* emptiness, it was Maitreya's *Ultimate Continuum*, or *Uttaratantra*, which Kyotön relied on heavily to fathom and present the other aspect of ultimate reality, luminosity. "The *Ultimate Continuum of Mahāyāna* is the instruction on the definitive point," he claimed.⁴² Kyotön clearly considered the last turning of the wheel ('*khor lo mtha' ma*, འཇོ་རལ་མཐའ་མ་) of the Buddha's teachings, for which the *Ultimate Continuum* is the main commentary, to be the definitive teaching, and he underscored the importance of the luminous nature of the mind, which he broaches in many of his writings, particularly those dealing with meditation on ultimate reality. Although he did not write a proper commentary on the *Ultimate Continuum* as his teacher Chim Namkha Drak or his colleague-student Chomden Rikpai Raldri did, Kyotön discusses the topics covered by the *Ultimate Continuum* in several of his works, including *Instructions on the Ultimate Continuum of Mahāyāna*, *Meaning of the Luminous Essence*, and *Repository of Pristine Wisdom*.

To Kyotön, luminosity is the ultimate nature of the mind and it is synonymous with buddha-nature, *tathatā* (suchness), *dhātu* (element), and *dharmakāya* (the truth body), topics which form the main theme of Maitreya's *Ultimate Continuum*. It is the nonconceptual (*mi rtog pa*, མི་རྟོག་པ་), inconceivable (*blo las 'das pa*, ལྷོ་ལས་འདས་པ་), eternal (*rtag pa*, རྟག་པ་), unsurpassable (*bla na med pa*, ལྷོ་ན་མེད་པ་) innate wisdom (*rang byung ye shes*, རང་བྱུང་ཡེ་ཤེས་) which is present in all beings, and in fact, it also pervades all phenomena (*shes bya la khyab pa*, ཤེས་བྱ་ལ་ལྷམ་པ་).⁴³ Sentient beings roam in a

42 See p. 601: རེས་དོན་གྱི་གདམས་ངག་ཐོག་པ་ཆེན་པོ་རྒྱུད་སྐྱེ་མ་ཡིན།

43 See pp. 613 and 748 below.

state of confusion in the cycle of existence because they do not recognize this nature. In this respect, Kyotön presents an account of the innate nature and the origin of confusion leading to ordinary existence, which is akin to the theory of ground reality (*gzhi'i gnas lugs*, གཞིའི་གནས་ལུགས་) and manner of confusion into the cycle of existence (*'khor bar 'khrul tshul*, འཁོར་བར་འཁྲུལ་ཚུལ་) found in the Dzogchen tradition.

Kyotön was indeed familiar with Dzogchen as he was with the Chagchen/Mahāmudrā tradition, which was known in the Narthang lineage. Both his biography and the list of teachings he received mention him receiving Dzogchen mind-pointing instructions from one Pangtsawa Dorje Senge, although nothing is known about this figure, and one of his earliest gurus, Tshongtön Repa, conferred on him the Vajravārāhī empowerment. We can see the influence of the Dzogchen and Mahāmudrā meditative traditions on his thought both in his general formulation of ultimate reality and in his use of specific words such as *innate wisdom* (*rang byung ye shes*, རང་བྱུང་ཡེ་ཤེས་), *connate ignorance* (*lhan skyes kyi ma rig pa*, ལྷན་སྦྱེས་ཀྱི་མ་རིག་པ་), *acquired imaginary ignorance* (*kun tu btags pa'i ma rig pa*, ཀུན་ཏུ་བརྟགས་པའི་མ་རིག་པ་), *bare vision of awareness* (*rig pa cer mthong*, རིག་པ་ཅེར་མཐོང་) *recognition of mother and child* (*ma bu ngo shes pa*, མ་བུ་ངོ་ཤེས་པ་), *take one's place* (*rang sa zin pa*, རང་ས་ཟེན་པ་), *spontaneity* (*lhun grub*, ལྷུན་གྲུབ་), and *one's own appearance* (*rang snang*, རང་སྣང་). He also mentions the terms *Dzogchen* and *Mahāmudrā* in his writings. For example, he remarks in his *Repository of Pristine Wisdom*, “when realizing luminosity, conceptual thoughts are asserted to be innate wisdom that is *dharmakāya* (འོད་གསལ་ལ་རྟོགས་པའི་དུས་ན་རྣམ་རྟོག་རང་བྱུང་གི་ཡེ་ཤེས་ཚེས་སྐར་འདོད།),” and in the *Instructions on the Ultimate Continuum of Mahāyāna*, “one experiences mere blissful awareness without any apprehension (ཅི་ཡང་མ་དཔྱིག་གསལ་པའི་བདེ་བ་ཚེན་པོའི་རིག་པ་ཅོམ་ཉམས་སུ་ཚུང་དོ།).” Such sentences sound like statements straight out of Mahāmudrā or Dzogchen instruction manuals, as does the recurring meditation on the nature of the mind using its mode of existence in three times. Another striking example is this verse at the end of his *Instructions for Dying: Wisdom at the Hour of Death* which sounds like a teaching on direct transcendence (*thod rgal*, ཐོད་རྒྱལ་) in Dzogchen.

Emptiness has light as its essence.

Light has awareness as its essence.

Awareness has radiance as its abode.

Boundless radiance is the object of pristine wisdom.⁴⁴

Kyotön’s emphasis on the ultimate status of the luminous nature of the mind and his rather absolutist description of it through the use of cataphatic terms such as *ultimate*, *eternal*, *steadfast*, *tranquil*, *unchanging*, *innate*, etc. have led some recent scholars to categorize his thought as proto-*zhentong*, or other-emptiness, and him as a precursor of the exponents of this theory.⁴⁵ While Kyotön certainly maintains luminosity *qua* buddha-nature to be an ontic nature that is an inherent characteristic of the mind, he does not, however, assert, as Dolpopa would later do, an absolute buddha-nature which defies the Mādhyamika reductive analysis and is thus an absolute truth which is real and only empty of other adventitious phenomena. Kyotön describes the nature of mind as being *primordially* luminous but luminosity as empty *dharmakāya* (མེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་གཤོན་ནས་འོད་གསལ་ཏེ། །འོད་གསལ་སྟོང་པ་ཚེས་ཀྱི་སྐུ་ལགས་པས། །), and he exhorts others to determine that all phenomena of saṃsāra and nirvāṇa are ultimately empty even as they appear and that they are free from all fabrications like the core of space (དོན་དམ་པར་འཁོར་འདས་ཀྱི་ཚེས་ཐམས་ཅད་སྤང་བ་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་སྟོང་པས། །སྟོན་པའི་མཐའ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བར་ནམ་མཁའི་དགྱིལ་ལྟ་བུར་ཐག་ཚད་པར་བྱའོ།). Nirvāṇa is the luminous state free from all fabrications. He even goes on to quote Candrakīrti and to claim that those who do not follow the tradition of Nāgārjuna, which adheres to the view that all phenomena are utterly empty of self-existence, do not have the means to reach nirvāṇa.⁴⁶

Thus, Kyotön’s position is more aligned to the understanding of buddha-nature we find today among the mainstream Kagyu and Nyingma masters who claim it be a union of emptiness and luminosity—an immanent nature that is intrinsically free from

44 See p. 754: སྟོང་པ་སྟོན་མེམས་སྟོང་པོ་ཅན། །སྟོན་མ་རིག་པའི་སྟོང་པོ་ཅན། །རིག་པ་འོད་ཀྱི་ཁང་པ་ཅན། །འོད་མཐའ་མེད་ཡི་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ཅན་ནོ། །

45 See Brunnhölzl, p. 131, 316, and 319, Mathes, p. 309, and Sheehy and Mathes, p. 10.

46 See p. 720 below.

defilements but temporarily obscured. Such nature pervades all beings and is their ultimate reality. Therefore, he considers the buddha-nature teachings to be definitive in nature and asserts that the innate wisdom of the Buddha, an unconditioned reality, is a status to be uncovered more than cultivated.

Another significant point on the topic of buddha-nature and the *Ultimate Continuum*, which systematically deals with it, is Kyotön's account of Maitrīpa's apparent discovery of texts from a stūpa. This story appears in his account of how the *Instruction on the Ultimate Continuum* was received by Maitrīpa before it was passed down via Anandakīrti and Sajjana to the Tibetan recipients. In Kyotön's account, Maitreya appears to Maitrīpa in a dream and delivers the instructions, some of which Maitrīpa remembers when he wakes up but feels saddened for not grasping to the full extent. However, as he goes to circumambulate a stūpa, he sees light emitting from a crack in the stūpa previously not seen, and he discovers the two texts. The account does not clarify if Maitrīpa discovered the texts of the *Ultimate Continuum* and *Distinguishing Phenomena and Reality*, referring to these loosely as "instructions," or if he found the two texts of the instruction which are included in Kyotön's works. Karl Brunnhölzl discusses this issue of whether these two works were discovered by Maitrīpa after being buried in the stūpa for some centuries in his *When Clouds Part*,⁴⁷ while Klaus-Dieter Mathes maintains that the texts of the *Ultimate Continuum* and *Distinguishing Phenomena and Reality* did exist before Maitrīpa and he only discovered instructions on them.⁴⁸

Whether or not Kyotön is referring to the two works by Maitreya as instructions in a loose sense or to two specific instructions he received that are now among his writings, Kyotön championed the cause of the spiritual practice and instructions in general and the meditative tradition of Maitreya's works passed down through Tsen Khawoche in particular. Although Narthang was a major center for the transmission of the scriptural lineage of the Kadam school (*bka' gdams gzhung pa*, བཀའ་གདམས་གཞུང་པ་), the transmission of

47 See Brunnhölzl, pp. 82–84.

48 See Mathes, p. 305 and Sheehy and Mathes, p. 6.

instructions played an equally important role as scriptures if we are to infer Narthang’s spiritual tradition from the works of Kyotön. We find in his writings a profuse use of the terms for instructions, including general ones such as *tri* (*khri*, ཁྲི), *damngak* (*gdams ngag*, གདམས་ངག་) and *man-ngak* (*man ngag*, མན་ངག་), and also specific ones such as *tratri* (*pra khrid*, བླ་ཁྲི), an instruction clearly showing the point just as images are shown in mirror divination, *lamtri* (*lam khrid*, ལམ་ཁྲི), or instructing on the path, *lagtri* (*lag khrid*, ལག་ཁྲི), or leading by the hand, and *petri* (*dpe khrid*, དཔེ་ཁྲི), or leading by the text.

Similarly, just as Tsen Khawoche requested the teachings on the works of Maitreya from Sajjana so that he could apply them as dharma for dying, Kyotön underscores the importance of employing the works of Maitreya as spiritual practice at the hour of death. Illustrating this, he admonishes, “The treatises of the blessed lord Maitreya can be trusted as dharma for dying. Do not trust every dharma. There is risk of deception.”⁴⁹ To Kyotön, the effectiveness of Maitreya’s teachings as a dharma for dying appears to be mainly because of Maitreya’s elucidation of the luminous nature of mind, which is beyond conceptual construction and said to become manifest during the psychophysical disintegration at the time of death according to many sūtras and tantras. Kyotön, in his instruction on dying based on the sūtra *Wisdom at the Hour of Death*, or *Atyayajñāna* (*‘Da’ka ye shes*, འདེའ་ཀ་ཡེ་ཤེས་), encourages meditation on luminosity, although in this case he uses the term nonconceptuality. If a person is familiar with the meditation on nonconceptuality while living, when he or she dies, the nonconceptuality cultivated (*bsgoms pa’i rtog pa*, བསྐྱོམས་པའི་མི་རྟོག་པ་) by him will merge with the nonconceptuality of the natural state (*gnyug mar gnas pa’i mi rtog pa*, གཉུག་མར་གནས་པའི་མི་རྟོག་པ་), like the meeting of a child and mother, leading to a more enhanced experience of nonconceptuality. Dying in the state of such an

49 See p. 601: བཅོམ་ལྷན་འདས་ཇི་བཙུན་བྱམས་པའི་གཞུང་ལ་འཆི་ཆོས་བྱེད་པའི་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་ས་ཡིན། ཆོས་ཅི་རུང་རུང་ལ་ཡིད་ཆེས་མི་བྱ། ལྷ་ཉེན་ཡོད།

awareness of nonconceptuality, he claims, would lead to attaining the state of Mahāmudrā in the intermediate state.

Besides highlighting the experience of nonconceptuality *qua* luminosity at the time of dying for the superior persons, he also presents outlooks and practices which are recommended for people of inferior and middling capacities at the point of death. Thus, if his *Quintessence of Scriptures and Pith Instructions* can be considered a concise instruction for how to live a productive and meaningful life, his *Instructions for Dying* epitomizes guidance and instructions for a meaningful and transformative death. Dealing with sacred topics and practices such as nonconceptuality, luminosity, awareness, and emptiness, and being profound instructions, his writings appear to have been considered as sacrosanct and powerful, perhaps even esoteric and mystical, by the scribes and editors. This is evident in the fact that they often have at their conclusion the sealing code Īthī (ཨིའི་བྲི་མོ་), which is normally a feature of hidden treasure teachings. This suggests his instructions were revered as powerful teachings which were not to be treated lightly or carelessly but protected and sealed.

While his works on philosophy and practice are no doubt diverse and rich in insights, it is his biographical writings which best show Kyotön's erudition and eloquence. The editors of the Collected Works of Kadam series attributed four biographies to Kyotön, but it is clear from our reading that the biographies of Zhang Chökyi Lama, Chumikpa, and Sangay Gompa are not his writings but works of Chim Namkha Drak, as attested by the near identical versions found in the *Golden Rosary of Narthang*. Kyotön authored two biographies of his master Chim Namkha Drak: an elegant verse biography and another detailed one in prose. The prose version, entitled *Rosary of Praises of Noble Qualities* (*Yon tan bsngags pa'i phreng ba*, ཡོན་ཏན་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་བཏགས་), contains narratives of Chim's life and works, including the list of teachings Chim received from various masters. It is a rich source for understanding the life and works of one of the greatest luminaries of Narthang and a figure of outstanding intellectual enterprise in Tibet in the thirteenth century. By comparison, the one in verse with the title *Treasury of Jewels* (*Rin chen gter mdzod*, རིན་ཆེན་གཏེར་མཛོད་) is a hagiographical eulogy

composed and most likely initially delivered as a speech by Kyotön at one of the public occasions at Narthang after the master's death. It is a beautiful literary composition written in seven chapters using the trope of the seven precious jewels. Translation of a few verses from this book, which the biographer cites, are presented below among his inspirational words.

A reader familiar with Tibetan Buddhist works and the oeuvres of Tibetan lamas would perhaps notice after just seeing the table of contents that the vast and important field of tantras or secret mantra is nearly missing in Kyotön's literary output except for one short text. Entitled *Trilogy of Visualization of Acala* (*Mi g.yo ba'i dmigs pa skor gsum*, མི་གཡོ་བའི་དམིགས་པ་སྐོར་གསུམ་), the only tantric work authored by Kyotön and available to us, it is in the third series of the Collected Works of Kadam. The trilogy contains very short texts on three different types of visualization and meditation on the figure and mantra of Acala, one of the four deities featuring in the seven deities and teachings of the Kadam (*bka' gdams lha chos bdun*, བཀའ་གདམས་ལྔ་ཚེས་བདུན་). Another text, *Instructions for Three Equilibria* (*Ro snyoms gsum gyi gdams ngag*, རོ་སྟོམས་གསུམ་གྱི་གདམས་ངག་) discusses cultivation of equilibria of bodily humours, vital energies, seminal fluids and mental states, which are topics found in tantric works, but this is itself a work on healing and therapeutics. There is also no clear colophon confirming the authorship although the editors of the Collected Works of Kadam have included this among Kyotön's writings. Two *sādhana* texts on Parṇasavarī and one text containing a mantra for worship of general buddhas are also included as Kyotön's works in the Collected Works of Kadam, but upon close reading we find that the former two are by Chomden Rigpai Raldri and the latter is attributed to Padmasambhava. Thus, the Acala *sādhana* texts are the only ones of tantric material by Kyotön available to us.

Such an absence or modest number of major tantric writings, however, may not be taken as an indication of Kyotön's lack of or low engagement in tantric teachings and practice. In the true spirit of keeping esoteric tantras and mantras secret, hidden, and publicly inaccessible, Kyotön appears to have deliberately avoided writing on tantras and Vajrayāna. We get a hint of this from his

account of his master Chim Namkha Drak and tantric practices. Chim is said to have received the empowerments and instructions for almost all deities of the four sections of tantras (*rgyud sde bzhi*, ལྔ་སྡེ་བཞེ་), which we also can infer from Chim’s initiative in compiling the Narthang Collection, which contains over a hundred deity yoga practices and images. Kyotön claims that Chim observed all tantric precepts properly and carried out practices effectively to reach the same state of realization as Padmasambhava. Yet, the great Kadam elders are like ‘a lamp shining in a vase’ in that they do not show their inner qualities. While being a great practitioner of the tantric system and vastly knowledgeable about it, outwardly Chim did not give an impression of even having heard of the term *mantra* or of having seen a tantric text.⁵⁰

Such an attitude aligns well with the story of the origins of the Kadam tradition, which is said to have been founded by Atiśa, who came to Tibet from India at the repeated invitation of kings Yeshe Ö and Jangchub Ö in order to purify and revitalize the Buddhist system after some wayward monks and priests are believed to have corrupted it, particularly with the abuse of esoteric tantric practices. Moreover, besides considering tantric teachings as secret and practices to be treated discreetly, Chim appears to have also relegated most tantric practices to being expedient methods and thus provisional teachings and not teachings concerning the ultimate truth. We find this postulation in Kyotön’s biography of Chim Namkha Drak, who is recorded to have claimed that secret mantra teachings are largely provisional in nature and only taught by two buddhas among the thousand buddhas. They are not fundamental to the Buddhist path, while the path of perfection (*pha rol phyin pa’i lam*, བཅོམ་ཕྱིན་པའི་ལམ་) is complete, without risks, and taught by all buddhas.⁵¹

50 See p. 208: འོན་ཀྱང་བཀའ་གདམས་པ་ཚེན་པོ་རྣམས་བུམ་ནང་གི་སློན་མ་ནང་ན་གསལ་བ་ལྟར་སྤྲུལ་པའི་ཡིན་ཏན་ནང་དུ་འཕེལ་བར་བཞེད་པ་དང་། ལྷ་མའི་རྣམ་ཐར་གཙོ་བོར་སྐབས་པ་དང་། ལྷགས་ཀྱི་དཀྱིལ་ཚེ། ཕྱི་ཚུལ་དུ་སྤྲུགས་ཀྱི་མཚན་གསན་པ་འཇམ། གཞུང་ཡི་གེ་ཙམ་གཟིགས་པ་ལྟར་ཡང་མི་མཛད་དོ། །

51 Ibid., གསལ་བ་སྤྲུགས་ཐམས་ཅད་དང་དོན་ཤེས་ཆེ་བས་ལྷ་མ་རྣམས་ཀྱི་ལྷགས་ཉམས་སུ་བཞེས་པའི་ལམ་ཚང་ལ་མ་རྙོར་བ་པ་ལོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཡིན་པར་བཞེད་དེ། ལྷ་མའི་ཞལ་ནས། ལམ་གྱི་ངེས་དོན་པ་རོལ་ཕྱིན། །ལམ་གཞན་དང་བའི་དོན་དུ་གསུངས། །ངེས་དོན་བསྟན་པ་ཀུན་ལ་འབྱུང་། །གསལ་བ་སྤྲུགས་ལམ་ནི་བསྟན་པ་འདིའི། །

It is likely that Kyotön composed many other works, including tantric writings, and they were lost for good or are yet to be found. His biographer mentions many works, including two commentaries on *Clear Words*, or *Prasannapadā*, a commentary on the *Bodhicaryāvatāra*,⁵² which are not available today. With the destruction of Narthang during the Chinese takeover of Tibet and the Cultural Revolution, it is most likely that these works were destroyed along with other relics of the monastery. However, like the curious case of the works of Kyotön’s guru at Narthang, Zhang Chökyi Lama, the Master of Five Sciences, whose numerous writings were deposited in his own reliquary stūpa,⁵³ it is also possible that they were entered into monuments as relics. Yet, we cannot give up the hope that some of them may come to light someday as more collections, such as the library of Sakya, become accessible in the same manner as the Drepung Collection became accessible through the efforts of Paltsek Bodyig Penying Zhibjugkhang. Paltsek’s efforts revealed to us numerous works, particularly those of Kyotön, which were previously unknown.

At the same time, some of the books attributed to Kyotön and included in this volume, such as *Instructions on the Ultimate Continuum*, *Instruction on Reality*, *Repository of Pristine Wisdom*, *Instructions for Dying* and several others could also turn out to be titles which already existed before Kyotön and were merely written down or transcribed by him, as similar or identical titles appear in the list of teachings he received from his master or in earlier works. We can only verify this conclusively when we have full access to the works of his teachers and predecessors. As we wait with optimism, a selection of inspirational and aphoristic words from Kyotön are provided below.

སངས་རྒྱལ་སྤོང་ལས་གཉིས་ཀྱིས་གསུངས། །ཀུན་ལ་མི་དགོས་ཏེ་དོན་ཡིན། །དེ་ཕྱིར་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པའི་ལམ། །
 ཚོང་ལ་མ་རྟོར་གཡངས་མིད། །རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱིས་གསུངས་པ་ཡི། །ངེས་དོན་ལས་ལ་གཙོ་བོར་གྱིས། །ཞེས་
 གསུངས་སོ། །

52 See p. 116: ཚེག་གསལ་གྱི་རྒྱ་ཀ་སྤྱི་གཉིས། ས་གཙོད་སྤྱི་གཉིས། སྤོང་བུན། འགྲེལ་རྒྱུད་གི་རྒྱ་ཀ་
 ས་གཙོད། ལྷུང་རྒྱུལ། སྤོང་འཇུག་གི་རྒྱ་ཀ། ཚོང་དགག་ལ་སོགས་པ་འགྲེལ་རྒྱ་ཀ་དང་། མན་དག་དུ་མ་བཅུམས་
 ཉེ།

53 Lechen Kunga Gyeltsen, f. 251v.

Inspirational Words

1. From Nyima Gyeltsen's biography of Kyotön Monlam Tsultrim

ཚངས་སྤྱད་ཕྱིད་གྲོགས་ལ་རག་ལས།

Half of a celibate's chastity depends on the company.

རབ་ཏུ་བྱུང་བ་གཞན་མ་དད་པ་དད་པར་བྱེད། དད་པ་རྣམས་གོང་ནས་གོང་དུ་སྤེལ་
ཉུས་པ་ཞིག་དགོས།

A renunciate must instill faith in others who don't have it and increase it in those who have it.

སློབ་གསུམ་དལ་བར་མི་སྤྱོད་པར་རྟག་ཏུ་ཚེས་སྤྱོད་དང་མི་འབྲལ་བ་སངས་རྒྱས་
མཚིམས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཡིན།

Having body, speech, and mind constantly engaged in dharma and not leaving them idle is the sublime way of the life of Chim, a buddha.

སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་ཐམས་ཅད་སློབ་ཚོད་དང་མཐུན་པའི་གདུལ་བྱ་ལ་ངེས་དོན་ལོ་
ནར་གནས།

Every teaching of the Buddha is purely definitive for the recipient with the appropriate caliber.

དལ་འབྱོར་གྱི་བེད་བཅག་ནས་ཅི་བྱེད། སློམ་ལས་ལ་མ་སྤྱོད་པར་དགོས་སྤྱོད་གྱིས།
སྤྱིད་ཚེས་དགོས་སྤྱོད་ལ་འོང་བ་ཞིག་དགོས་པ་ཡིན།

Why ruin the gift of humanhood? Lie not idle but engage in virtuous deeds. One must make virtuous deeds one's dharma during happy times.

ཚོ་བུང་ལ་འཆི་བ་མི་དྲན་ནས། མི་ལུས་ལན་ཅིག་ཐོབ་པ་དེ་སྤོང་ལོག་མ་བྱེད།

Don't you think of death and the shortness of life? Do not waste the humanhood one has got for once.

འཇིག་རྟེན་གྱི་བྱ་བ་ལ་ཟིན་པ་མེད། ཟིན་པ་ལ་སྣོད་པོ་མེད། འཕྲོ་ཤོལ་ལ་དགོ་སྤྱོད་ལ་
འབྲུངས།

Mundane tasks have no end. What has end has no essence. Stop it and delve into virtuous deeds.

གང་ནས་བཤད་ཀྱང་གཞུང་དོན་དང་འབྲེལ་བ་དེ་གནས་ལྡུ་མཁྱེན་པའི་རྣམ་ཐར་ཡིན།

It is the liberating trait of the Knower of Five Sciences [Zhang] to relate the topic to the purport of the scriptures from whichever angle he explains it.

ལྷུང་རིགས་ཀྱིས་མཁས་པ་རྣམས་མགུ་བ་དེ་ཀུན་མཁྱེན་མཆིམས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཡིན།

It is the liberating trait of Omniscient Chim to please the wise with scriptural citations and reasoning.

གང་ཞིག་བཤད་ཀྱང་གཏུལ་བྱའི་སེམས་ལ་གདམས་ངག་ཏུ་འབབ་པ་དེ་སློབ་དཔོན་
བྱང་ཚུབ་ཆེན་པོ་པའི་རྣམ་ཐར་ཡིན།

It is the liberating trait of the master Great Awakening (Sangay Gompa) to render whatever he teaches as instructions for the minds of the recipient.

ལོག་པར་སྐྱབ་པའི་སྐྱེ་བོ་ལ་བཀྱོན་ཞིང་ཚར་གཅོད་ཀྱང་སྣིང་གི་དུམ་བུ་ལྟར་སེམས་
ཀྱིས་འཇིན་པ་སློབ་དཔོན་བྱང་ཚུབ་ཆེན་པོ་པའི་རྣམ་ཐར་ཡིན།

It is the liberating trait of master Great Awakening (Sangay Gompa) to hold an ungrateful person like a portion of his heart though he may scold and punish.

ཚོས་ཚུལ་བཞིན་དུ་བྱེད་པ་འདི་ཚོས་སློང་གི་མན་ངག་ཏུ་འདུག།

Following dharma properly is the key instruction to please dharma protectors.

གས་དང་ཉེན་འཆི་དང་ཉེབ།

Getting closer to aging takes one closer to death.

སྐྱིད་གོགས་མེད་པའི་འཁོར་བ་འདིར་མང་པོ་ཞིག་འབྱམས་པས་ད་ནི་བདེ་བའི་ལམ་

སྤུང་ལོ་སྤྱད་ཅེ་འཐམ་རན།

I have wandered a lot in this cycle of existence without peace, but now it is time to grasp the glaring death as a path to happiness.

སྤུང་ཐག་སྒྲུ་མ་ལ་བསྐྱར་བ། སློབ་པ་ཞི་དུལ་དུ་བྱ་བ། རྒྱུང་སྤོ་རྒྱབ་ལ་བསྐྱར་བ། རྒྱལ་ཁ་གྲོགས་པོ་ལ་སྤྱིན་པའོ། །

Pass the reins to the lama, practice tamed and peaceful manners, let loss occur to food and clothes, give victory to others.

རང་ལ་ཞེ་འདོད་ཅིག་མེད་ན་ཅི་བྱས་ལམ་དུ་འགྱུར་བ་ལགས།

If one has no selfish agenda, all things work out well.

དོན་བསྐྱབ་རྒྱ་གཞན་དོན། བསྐྱལ་རྒྱ་མ་ཚུན་སེམས་ཅན། བཟུང་རྒྱ་སེམས་ཉིད་འོད་གསལ།

Altruism is the task to accomplish,
Sentient beings the cause to work for,
The luminous nature of the mind, the view to see.

རྣལ་འབྱོར་པས་རང་རྒྱུད་གྲོལ་བ་ཐོབ་ཀྱང་མགོ་གང་གི་ཁ་བ་སྐྱབས་པ་བྱ་བ་ཡིན་པས་བསྟན་པ་སྤྱི་ལ་བཀའ་དྲིན་ཆེ་རྒྱ་མེད། མཁའ་ས་པ་དང་བཟང་བ་ལ་བཅུན་པའི་ཡོན་ཏན་གྱིས་བརྒྱན་ན་བསྟན་པའི་བདག་པོ་ལགས།

The yogi may attain liberation of his mind but it is like shaking off snow on one's own head. He does no great service to the Buddha's teachings. The master of the Buddha's teachings is one who possesses qualities of great learning, noble character and ethical integrity.

མཐོང་ཞིང་ཐོས་སམ་རྗེས་སུ་དྲན་ཀྱང་རུང་། །རིག་གམ་གཏམ་དུ་བརྗོད་པར་གྱུར་ཀྱང་གི། །རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་འགོ་ལ་ཕན་པ་དང་། །བདེ་དང་ལྷན་པ་རྟག་ཏུ་བྱེད་པར་ཤོག །

Whether I be seen, heard, or remembered,
Be touched or talked about in words,
May I in all manner and all times
Benefit the beings and make them happy.

རྒྱུན་ཅུང་ཟད་བྱུང་ཡང་། ལྷོད་ཉིད་སྐྱུ་མ་ལ་འཛིན་པའི་ཨ་ཐང་ཆད་མི་འཚོལ།

A little misfortune may occur, but do not be fatigued by grasping at what is empty and illusory.

རྣམ་རྟོག་གི་སྐྱོ་བ་སྐྱུ་ལ་འཛིན་པ་མེད་པས་སྤྱིང་པོ་བསྐྱུ་བ་ལ་འབད་འཚོལ།

Put effort in gathering the essence, as there is no end to the processes of conceptual thought.

གཞི་རང་བཞིན་སྐྱོས་བྲལ། ལམ་མ་བཅོས་ཡེངས་མེད། འབྲས་བུ་སྐྱོས་མེད་ཚོས་སྐྱ།

The ground is the nature free from elaborations.

The path is uncontrived and undistracted.

The fruit is *dharmakāya* free from elaborations.

རང་སེམས་སྐྱོས་མེད་དབྱིངས་སུ་ཡལ། ལྷོན་ཡོན་གྱི་གྲང་དོར་སྐྱུར་ལ་ཞོག །

As one's mind vanishes in the state free from elaborations,

Drop acceptance or rejection of virtues and flaws.

སྤྲང་སྤྲོད་འཛིན་མེད་ལ་རྣམ་རྟོག་གི་གོས་མི་བཀོན། །མཚན་མ་རང་གྲོལ་ལ་དངོས་
འཛིན་གྱི་མདུད་པ་མི་གདབ། །ཡེ་ཤེས་དག་པ་ལ་ཡོད་མེད་གྱི་སྐྱུ་རིས་མི་གཟུང། ཡེ་
ནས་ཡེ་སྤྲང་ལ་ཡིན་མིན་གྱི་སྐྱོ་སྐྱུར་མི་བྱ། །

Do not dress up the nonapprehensible appearance and emptiness with attires of conceptual thoughts.

Do not tie a knot of grasping at things to bind the natural liberation from characteristics.

Do not hold the pure pristine wisdom to be existent or nonexistent.

Do not assume or negate what is primordially empty as this is or is not.

རང་སེམས་དབྱིངས་སུ་ཡལ་བས་རང་དོན་བསྐྱུ་བ་རྒྱ་མེད། །གཞན་སྤྲང་སྐྱུ་མའི་བྱ་
བས་གཞན་དོན་རྒྱུ་ཆད་མེད། །

One's mind vanishes into the state of reality; there is no welfare of the self to seek.

The illusory appearance of work persists; there is no break from serving others.

One who always meditates on this is the sangha,
It is amazing the results are found in oneself.

2. From Kyotön's biographies of Chim Namkha Drak

The following quotes are Kyotön's praise of Chim Namkha Drak or the words of Chim Namkha Drak which Kyotön either cited verbatim from the writings of Chim or wrote down based on what he heard directly from Chim.

དལ་འབྱོར་དོན་ཡོད་པར་བྱེད་པ་ལ་ཚོས་གསུམ་དགོས་པར་གདའ་སྟེ། ལོངས་སྤྱོད་
ཚོས་ཕྱོགས་སུ་གཏང་བ། ལུས་ངག་ཚོས་ལ་སྦྱར་བ། ཉིན་མཚན་དོན་མེད་དུ་མི་
འདའ་བའོ། །

There are three things required to make human birth meaningful:
to spend wealth towards dharma, to apply body and speech to
dharma, and to not finish days and nights uselessly.

དོན་ཡོད་པར་བྱེད་པ་ལ་ཚོས་བཞི་དགོས་པར་གདའ་སྟེ། ལྷ་རུ་དཀོན་མཚོག་མཚོད།
ལས་ཀྱི་བསགས་པ་བབྲང་བ། རོ་བོ་སྤྲིག་པ་སྦྱང་བ། རང་བཞིན་གཉིས་མེད་བསྐྱོམ་
པའོ། །

To make life meaningful, one needs four dharmas: venerate the
Jewels as one's god, keep count of negative actions committed,
abandon what is evil by nature, and meditate on the nature of
nonduality.

ཚོས་སྤྲན་རེ་ལ་ཡང་ཚིག་དོན་གྱི་རྟོགས་པ་སོ་མ་རེ་མ་བྱུང་བ་མེད་དེ་ཚོས་སྤྲན་སྟོང་པར་
འཚོར་མ་སྟོང་།

I have never had a dharma session without a new insight into words
and meaning, and have thus never wasted a dharma session.

སླ་མ་བསྟེན་པ་ལ་ཚོས་བཞི་དགོས་པར་གདའ་སྟེ། སླ་མ་ལ་སངས་རྒྱས་སུ་མཐོང་བ།
གསུང་ལ་ཚོད་མར་འཛིན་པ། དམ་ཚིག་ལ་འགལ་འབྲུལ་མེད་པ། བྱིན་ལྷབས་ཀྱི་རྒྱན་
མ་ཆད་པའོ། །

These are four things required to follow a guru: to see the guru as

a buddha, to hold his words as infallible, to allow no lapses in the *samaya* vows, and to have no disruption to the stream of blessings.

ཐོག་མེད་དུས་ནས་པ་དང་མར་གྱུར་ཅིང་། །སྐོ་གསུམ་ཀུན་གྱིས་པན་པ་བསྐྱབས་པ་
ཡི། །འགོ་ཀུན་སྲིད་པའི་མཚོ་ལས་བསྐྱལ་སྤང་དུ། །ཀུན་མཁུན་གོ་འཕང་བསྐྱོད་པར་
ཐུགས་བསྐྱེད་འཚའ། །

Having become parents from beginningless time,
All beings have done us good through body, speech, and mind.
In order to liberate them from the ocean of existence,
Generate the thought to reach the state of omniscience.

སྤེལ་བའི་སྤང་དུ་པན་ཡོན་བསྐོམས་མཛད་དེ། །ཡང་དང་ཡང་སྤྱོདས་བཙོན་པས་
ཚོགས་གཉིས་བསྐྱབ། །ནག་པོའི་ཚོས་བཞི་སྤང་ཞིང་གཉེན་པོ་བསྐྱེ། །སེམས་ཅན་
མ་ལུས་གཅེས་པར་བབྱང་འཚའ་ལགས། །

To enhance this thought, contemplate on its benefits,
Train time and again with effort, and amass two accumulations.
Eschew the four dark dharmas and adopt their antidotes,
Cherish all sentient beings with affection, I pray.

ལམ་གྱི་ངེས་དོན་པ་ལོལ་ཕྱིན། །ལམ་གཞན་དང་བའི་དོན་དུ་གསུངས། །ངེས་དོན་
བསྐྱན་པ་ཀུན་ལ་འབྱུང་། །གསང་སྤྲུགས་ལམ་ནི་བསྐྱན་པ་འདིའི། །སངས་རྒྱལ་སྤོང་
ལས་གཉིས་གྱིས་གསུངས། །ཀུན་ལ་མི་དགོས་དང་དོན་ཡིན། །དེ་ཕྱིར་པ་ལོལ་ཕྱིན་
པའི་ལམ། །ཚང་ལ་མ་ནོར་གཡངས་མེད། །རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱིས་གསུངས་པ་ཡི། །ངེས་
དོན་ལམ་ལ་གཙོ་བོར་གྱིས། །

The path of perfection is the definitive path,
Other paths are taught to be provisional.
The definitive point features in the teachings of all buddhas,
The path of secret mantra is taught in the doctrines
Of only two among the thousand buddhas.
It is provisional, not required by all.
Therefore, the path of perfection
Is complete, correct, and without pitfalls.
Focus on the path of definitive point

Taught by all the buddhas.

གཟུགས་སྤྱད་དང་སྐྱོན་སྤྱད་ལ་སོགས་པ། །སྤྲང་ཅམ་ན་སྟོང་པར་ཤེས་པ་ཡིས། །
ཆགས་སྤང་གི་གཉེན་པོར་འགྱུར་བ་ལས། །སྟོམ་པ་བཅའ་དུ་མ་རྟེན་ལགས། །

There is no meditation to be found
Other than knowing pleasant sights and melodious sounds
To be empty even as they appear
And have this as an antidote to attachment and hatred.

ཚོས་བྱ་བ་སྡེ་སྟོན་འཛིན་པ་རྣམས་མཉམས་པ་ཞིག་དགོས་པ་ཡིན།
Dharma should be such that it pleases the holders of scriptures.

སྤྱོད་རྣམས་ཀྱི་གདམས་ངག་གི་ཉིང་ལྷ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚོས་ཀྱི་གཙོ་བོ་དེ་བྱམས་
སྟོང་རྗེ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྤྱ་གདའ།

The quintessence of instructions of lamas and the chief of Mahāyāna
teachings is loving-kindness, compassion, and *bodhicitta*.

མ་རྒྱལ་སེམས་ཅན་རྣམས་ལྷུ་དུ་བཞག་ནས་རང་ཉིད་ཐར་པར་འདོད་པ་དེ་འཛིག་
རྟེན་དང་བསྐྱུན་ན། ཐར་པ་ཁྲེལ་མེད་བྱ་བ་ཡིན།

Seeking liberation for oneself while leaving behind mother sentient
beings, even by worldly standards, is a shameless liberation.

ཤེས་བྱའི་ཚོས་ཀྱན་སྟོས་བྲལ་བར། །རྟོགས་པ་ལྟ་བའི་མཐར་ཐུག་དེ། །ཁྲོམ་བོས་
ཚོག་ཏུ་བསྐྱུག་ཏུ་ཕངས། །སྟོས་བྲལ་ངང་ལ་ཚེ་གཅིག་ཏུ། །རྒྱུན་དུ་གནས་པའི་
བསྟོམ་པ་དེ། །རྣམ་རྟོག་རྒྱུད་ལ་བསྐྱུར་དུ་ཕངས། །ཞེན་མེད་ངང་ནས་དགོ་སྟོན་ལ།
སྤང་དོར་བྱེད་པའི་སྟོན་པ་དེ། །ཁ་ཉའི་གཡང་ལ་བསྐྱུར་དུ་ཕངས། །

I hesitate to proclaim to the crowd in words
The ultimate view which sees
All phenomena to be free from elaborations.
I hesitate to cast to the wind of thoughts
The meditation which continuously abides
In the state of emptiness with singular focus.
I hesitate to throw to the pitfalls of counsel
The conduct which adopts and abandons
The virtues and vices with no attachment.

རང་གི་སེམས་སྐྱེ་མེད་ཚེས་ཀྱི་སྐྱེ། །ཡེ་གདོད་མ་ཉིད་ནས་གནས་པ་ཡི། །ཡིད་བཞིན་
གྱི་ནོར་བུ་ལྟ་བུ་དེ། །འབྲུལ་པའི་བྱི་མ་མ་ལུས་པ། །སྤངས་པ་མཛོན་དུ་བྱས་པ་ལས། །
འབྲས་བུ་བཅའ་དུ་མ་རྙེད་ལགས། །ཁོ་བོས་བཅའ་དུ་མ་རྙེད་དེ། །སློམ་དམ་པའི་
གདམས་པ་ལ། །བརྟེན་ནས་སེམས་ཉིད་གཅིག་བྱ་རྙེད། །གཉུག་མར་འགྲོགས་པ་ངོ་
མཚར་ཆེ། །

My mind is the unborn *dharmakāya*
Which has been so from the beginning.
Other than bringing out this,
Which is like a wish-fulfilling gem,
By giving up all impurities of illusion,
There is no result to be sought.
I have not found from seeking,
But by relying on words of the noble guru,
I have discovered this sole nature of the mind.
How wonderful! It is in me as my nature.

བསོད་ནམས་སྟོབས་ཀྱིས་བརྟེན་པའི་དལ་འབྱོར་འདི། །བྱང་ཚུབ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་
བསམ་པ་ཡིས། །ལྟ་སྟོམ་སྦྱོད་པ་དག་ནི་རབ་བསྐྱབས་ཏེ། །འབྲས་བུ་མཚོག་གི་དོན་
དང་བཅས་པར་བགྱི། །

With the intention of seeking enlightenment,
By engaging in the view, meditation, and conducts
Seek the best of purposes as a result
For this humanhood attained through the power of merits.

ཚོས་དཔེ་ལ་བཤད་ན་སྟོལ་ཡོད་པ་འདྲ་བ་ཞིག་དགོས། །སྟོལ་བཤད་ན་དཔེ་ལ་སྟོག་
པ་འདྲ་བ་ཞིག་དང་། །དེ་གཉིས་ཀ་གཞུང་དོན་ལས་སྐྱེས་པ་འདྲ་བ་ཞིག་དགོས་པ་ཡིན། །
When explaining using a book, it should be as good as reciting
from memory,
When explaining from memory, it should be as good as reading
from a book.
In both cases, it should be like naturally flowing out of scriptures
and topics.

འོསྟོན་ལ་བཤད་ཉམ་པ་རྣམས་ལ་ཚོས་ལ་བརྟེན་པའི་ལས་སྐབ་ཁོ་ན་ཉེན་ཚེ་བས། སྟོ་
ཐམས་ཅད་ནས་ལས་སུ་མི་འགོ་བ་ལམ་དུ་འགོ་བ་ཞིག་གལ་ཆེ།

Those of us teaching and studying dharma have a great risk of negative karma from this act. In every way possible, it is important our act becomes the path, not negative karma.

གཙོ་མང་གཙོ་མེད་མ་ཡིན་པ། །གཙོ་བོ་གཅིག་པར་སྐྱེ་བར་ཤོག།

May I be born with one leader, not with many or none.

ཚོས་དང་མཐུན་པའི་འདུན་མ་ཀུན་གཅིག་གིས་བཅས་པ་བཞིན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་
མཐུན་པར་འཛིན་པ་ཞིག་ཡིན།

A future plan aligned to dharma is when everybody agrees and follows the set rules.

རང་གིས་ཚུགས་མ་ཐུབ་ན། གཞན་གྱིས་འཐེན་ཡང་མི་ཕན་པ་ཡིན།

If one has no discipline, no progress can come even if others pull.

ཁྱེད་ལ་ཟང་ཟིང་གི་འབུལ་བ་ཡེ་མི་རེ། ལྷ་མའི་རྣམ་ཐར་བཞིན་བྱུང་ན། རའི་འབུལ་བ་
དེ་ཡིན་ནོ། །

I don't expect any material offering from you; follow the example of the teacher and that will be an offering to me.

དལ་འབྱོར་གྱི་སྦྱིང་པོ་ལེན་པ་བྱ་བ། བསོད་བུ་ཆེ་བ་ལ་མི་ཟེར། སྟོ་གསུམ་གྱི་བྱ་བ་
ཐམས་ཅད་ཚོས་སུ་འགོ་བ་ཞིག་དགོས།

Obtaining the essence of human birth does not refer to a great pleasant life but to applying body, speech, and mind to dharma.

ཉམས་ལེན་གྱི་བརྟེན་པ་རྙེད་ཅོམ་བྱུང་ན་སྐྱེ་བ་གཏན་གྱི་འདུན་མ་ཟེན་པའི་ཚོད་ཡིན།

If one has attained stability in practice, that is roughly obtaining the final object of life.

ཚོག་ཤེས་ཀྱི་ར་རྒུལ་གྱིས་ཚོས་ཐམས་ཅད་བྱུང་དུ་གསོད་ཅིང་ཁ་ཐོ་ཕྱོགས་མེད་དུ་
འཕེན་པ་དེ་བྱུང་གྱི་གཉའ་ཤིང་བྱ་བ་ཡིན།

To disregard all dharma through the pride of knowing words and showing indiscriminate pomposity is called the yoke of misfortune.

དགོ་སྐྱོར་ཐམས་ཅད་དེ་རིང་གི་སྐྱོར་དུ་སང་བརྟེན་ནས་སྐྱོ་གསུམ་ཐ་མལ་དུ་མ་
ལུས་པར་གྱིས།

Pile up virtuous practices day by day, and let not your body, speech and mind remain ordinary.

ཉིན་ཞག་ལྷུགས་རེ་ལ་དགོ་སྐྱོར་འདི་ཙམ་བྱེད་བྱ་བའི་དམ་བཅའ་མེད་ན་སྐྱོལ་དུ་མི་
ཚུད་པ་ཡིན།

If one does not commit to engage in specific virtuous practices every day and night, it does not become a routine.

ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྒྲུ་མ་བྱ་བ་རིག་པའི་གནས་ལྡེལ་མཁས་ཤིང་ཚོགས་བཞི་པ་རེ་
རེའི་ལུས་དུ་ཡང་ཤེས་བྱའི་དོན་ཐམས་ཅད་གསལ་གྱིས་སྐྱོན་མཁུན་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་
ལགས།

A Mahāyāna teacher is learned in five sciences and knows how to elucidate all points of knowledge through a single stanza of four lines.

རང་རྒྱུད་ལེགས་པར་མ་སྒྲིན་པར། །གཞན་དོན་བྱེད་པར་འདོད་པ་འདི། །ལོང་བས་
ལོང་བ་ཁྲིད་པ་བཞིན། །གཡང་དུ་ལྷུང་ན་མི་འགྲོད་དམ། །

Wishing to bring benefit for others
Without a properly matured character,
If, like the blind leading the blind,
You fell off a cliff, wouldn't you regret it?

གང་ཞིག་བདག་ལ་ཁྲོས་ཏེ་སྐྱོག་འཕྲོག་ཅིང་། །མགོ་བོ་ཚལ་པ་བརྒྱར་ནི་གཤམ་བྱེད་
ལ། །གཤམ་ཞིང་མཚང་འབྲུ་བརྟེན་པར་བྱེད་ཀྱང་རུང་། །བྱ་གཅིག་བཞིན་དུ་སྐྱུག་པར་
བྱེད་པར་ཤོག །

He may take my life out of anger,
He may split my head into a hundred pieces,
He may abuse, criticize, and beat me,

May I love him like my only child.

བདག་གི་ལུས་དང་ལོངས་སྟོན་དག་ཚོགས་ཀྱི། །མ་ལུས་འགོ་ལ་ཡོངས་སུ་སློན་
གྱུར་ཅིག །འགོ་བའི་ཉོན་མོངས་སྲིག་ཏེ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི། །བདག་ལ་སློན་ནས་དེདག་
བདེ་གྱུར་ཅིག །

May my body, possessions, and stock of virtues

All bear fruit for every sentient being.

May all diverse emotions and wrongdoing of the world

Fall upon me and may they be well.

བདག་ཀྱང་ལུས་སྲིག་ཚོགས་ལ་མི་ལྟ་ཞིང་། །འགོ་ལ་ཕན་པའི་བསམ་སྦྱིན་སྣ་
ཚོགས་པས། །ཐུབ་པའི་བསྟན་པ་ཕྱོགས་བཅུར་རྣམ་སྲིད་ཏེ། །སངས་རྒྱས་མཛོད་
པས་རྣམ་ཀུན་དོན་ཡོད་ཤོག །

May I, with no regard to my body, life, and difficulties,

But with the intention and various gifts to benefit beings,

Spread the teachings of the Buddha in ten directions

And become meaningful at all times through the acts of the Buddha.

Bibliography

- Brunnhölzl, Karl, trans. *When the Clouds Part: The Uttaratantra and Its Meditative Tradition as a Bridge between Sūtra and Tantra*, Tsadra Foundation Series. Boston: Snow Lion, 2014.
- Chim Namkha Drak et al., *The Golden Rosary of Narthang* (སྐྱར་ཐང་གསེར་ཐོང་།), Narthang: No publisher. Manuscript scanned by Tibetan Buddhist Resource Center, W2CZ7888.
- Gokhale, V. V. “The Text of the Abhidharmakośakārikā of Vasubandhu,” *Journal of the Bombay Branch of the Royal Asiatic Society*, 22, (1946): 73-102.
- Gö Lotsāwa Zhönu Pal, *The Blue Annals* (དེབ་ཐེང་སྐྱོན་པོ།). Chengdu: Si khron mi rigs dpe skrun khang, 1984.
- Lechen Kunga Gyeltsen, *Lamp Illuminating the History of the Kadam Tradition* (བཀའ་གདམས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་བཀའ་གདམས་ཚེས་འབྱུང་གསལ་བའི་སྐྱོན་མེ།). No place, no publisher. Blockprint scanned by Tibetan Buddhist Resource Center, W23748. No date.
- Lobzang Nyima (ed.), *Pilgrimage Guide of Narthang Monastery*, (སྐྱར་ཐང་དགོན་པའི་གནས་ཡིག།). Lhasa: Bod ljongs mi dmangs dpe skrun khang, 2015.
- Mathes, Klaus-Dieter, “The Pith Instructions on the Mahāyāna Uttaratantra (*Theg chen rgyud bla’i gdams pa*) - A Missing Link in the Meditation Tradition of the Maitreya Works”, *The Illuminating Mirror: Tibetan Studies in Honour of Per K Sørensen on the Occasion of his 65th Birthday*, edited by Olaf Czaja and Guntram Hazod, pp. 303-320. Wiesbaden: Dr. Ludwig Reichert Verlag, 2015.
- Samten Zangpo, “Biography of Chomden Rikpai Raldri (བཅོམ་ལྷན་པའི་རྣམ་ཐར།)” in *Compilation of the Histories and Biographies of Tibet* (བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རྣམ་ཐར་ལྟོགས་བསྐྱོད་ཀྱི་སྐྱོན་མེ།), vol. 6. pp. 557-583. Xining, Qinghai People’s

Publishing House, 2010.

Schuman, Michael, *Building Place and Shaping Lives: Nartang Monastery from the 12th through 15th Centuries*, PhD Thesis, University of Virginia: Department of Religious Studies, 2016.

Tashi Lhunpo Gön Lojue Tsomdri Tshokchung, *History of the Excellent Narthang Religious Centre* (དཔལ་སྐྱེས་ཐང་ཆོས་སྡེའི་ལོ་རྒྱུས།). Lhasa: Bod ljongs mi dmangs dpe skrun khang, 1983.

Thubten Jinpa, trans. *The Book of Kadam: The Core Texts*, Boston: Wisdom Publications, 2008.

Tokden Yezhon et al., “Clan and Dates of the Noble Abbots of Narthang” (དཔལ་སྐྱེས་ཐང་གི་གདན་ས་མཛད་པའི་སྐུ་མ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་གདུང་དང་གདན་ས་མཛད་ཚུལ་རྣམས།), in *Compilation of Histories and Biographies of Tibet* (བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རྣམ་ཐར་ཕྱོགས་བསྐྱོད།), vol. 11, pp. 413-418. Xining: Qinghai People’s Publishing House, 2010.

Yangchen, “Accounts of Abbots of Narthang (སྐྱེས་ཐང་གདན་ས་བཅས།)” in *Maidens of the Highland* (ས་མཐོའི་སྲུ་མོ།), pp. 80-92. Beijing: China Tibetology Publishing House, 2008.

༄༅། ལྷ་མའི་རྣམ་ཐར་ལྷན་པོ་རིན་ཆེན་བཞི་པའི་མཛེས་རྒྱན་
གསེར་གྱི་སྐུ་ལྷུང་ཅེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།།¹

[651-761]²

ལྷ (༡ བ) ལྷ་མ་དམ་པ་རྣམས་དང་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་ཕྱག་འཚལ་
ལོ། །རྒྱལ་བའི་རྣམ་སྐུལ་ཡོན་ཏན་ལོར་བྱའི་དཔལ། །འགྲོ་བའི་གཙུག་ན་
རབ་མཛེས་རྒྱན་གྱི་གཙོ། །ཡིད་ལ་བསམས་པའི་དོན་མཆོག་ཀུན་སྦྱོལ་
བའི། །རིན་ཆེན་ལྷ་མ་རྣམས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །སྒྲིགས་མའི་དུས་འདིར་
བདག་ཅག་ཡོངས་གྱི་མགོན། །རྒྱལ་བ་ཀུན་དང་དབྱེར་མེད་མཛད་པའི་
དཔལ། །འགྲོ་ལ་(༢ ན)སྦྱོམས་མཛད་མཚུངས་མེད་ཐུགས་རྗེ་ཅན། །སྦྱོན་
ལམ་མཚན་མངའ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །གདོད་ནས་དག་པ་མཐའ་བུལ་
ཞི་བའི་ཚོས། །ངེས་དོན་དབྱེས་མའི་དེ་ཉིད་ཀུན་གཟིགས་ཤིང་། །སྤང་ངོར་ཕན་
བདེའི་འཕྲིན་ལས་མ་འགགས་སྐྱབ། །ཚུལ་ཁྲིམས་མཚན་མངའ་དེ་ལ་ཕྱག་
འཚལ་ལོ། །འདྲེན་པ་དེ་ཡི་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོའི་གཉིང་། །རྟོགས་པར་མི་རུས་
ཤིན་ཏུ་དཔག་དཀའི་གནས། །གཞལ་བར་སེམས་པ་སློ་གྲོས་དུབ་པའི་རྒྱ། །
དེ་བས་རྒྱལ་བར་མོས་པ་ཐབས་ཡིན་མོད། །འོན་ཀྱང་བསམ་པའི་མོས་ཚུལ་
མཐའ་ཡས་ཤིར། །མཐོང་ཐོས་དྲན་པས་དོན་ཆེན་འགྲུབ་པའི་རྒྱ། །རྣམ་ཐར་
ལྷན་པོ་རིན་ཆེན་མཛེས་པའི་རྒྱན། །གསེར་གྱི་སྐུ་ལྷུང་ཅེས་བྱ་སྤེལ་བར་བཞག།

1 རྣམ་ཐར་འདི་སྤྱིར་ཐང་གསེར་སྤེད་ནང་ནས་ཕབ་ཞུས་བྱས་པ་ཡིན།

2 མ་དཔེ་ལ་ཡོད་པའི་དབྱིན་ཡིག་ཤོག་གྲངས་ཡིན།

བདག་ཅག་གི་སློབ་མ་ཡང་དག་པའི་དགེ་(༢ བ)བའི་བཤེས་གཉེན་རྒྱལ་
བ་རྒྱ་མཚོའི་འཕྲིན་ལས་སྐད་ཅིག་ལ་མཛད་པར་སློབ་ལམ་བརྟེན་གྱི་སློབ་
པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་སོགས་པའི་ལམ་ལ་གདུལ་བྱ་མ་ལུས་པར་བཀོད་ནས་
འཕྲལ་དང་ཡུན་གྱི་ཕན་བདེས་ཚོམ་པར་མཛད་པ་དེའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ལ་
གཉིས་ཏེ། ཐར་པའི་རྒྱལ་མཚན་མ་བཟུང་བའི་དུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་
དང་། ཐར་པའི་རྒྱལ་མཚན་བཟུང་ནས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་པའོ། །དང་པོ་ལ་
བཞི་སྟེ། གདུང་རྒྱུད་རིགས་ཀྱི་ཆེ་བ། མཁྱེན་པ་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆེ་བ། འགྲོ་ལ་
ཕན་པའི་ཆེ་བ། རིགས་མཚོག་སད་པའི་ཆེ་བའོ།།

༥ དང་པོ་གདུང་རྒྱུད་རིགས་ཀྱི་ཆེ་བ་ནི། སློབ་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱིས་འཕངས་
ཤིང་བསྟན་པ་དར་བའི་ཡུལ་ལ་བ་ཅན་གྱི་ལྗོངས་སྟོད་སྟོད་བར་གསུམ་དུ་
གནས་པ་ལས་བར་དུས་གཅིང་རུ་བཞིའི་ས་ཆ་གཡས་རུ་སྟོན་གཞི་ལོང་
ཡང་ཡུལ་བོན་གྲོང་ཞེས་པར་ཡབ་མེས་དུ་མ་ནས་གཤེན་རབས་ཀྱི་བསྟན་པ་
ལ་སྟོད་པ་སྟེའི་གདུང་རྒྱུད་ཡང་ཚོད་ཅེས་པ་ལ་སྲས་བདུན་མངའ་བའི་མཐའ་
རྟུག་ རྟུག་པར་གྱུར་པ་³ བོན་ཚོས་གཉིས་ཀ(༢ ན)ལ་ཐུགས་གཞོལ་བ་ཡབ་
གཉན་ཚོད་ཅེས་པ་དང་། ཡུམ་དད་པ་དང་བརྩོན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་
མངའ་ཞིང་རིགས་མཐོ་ལ་མཛདས་པ་མ་མ་རྒྱལ་མོ་ཞེས་བགྱི་བའི་སྲས་
སྲུ་ས་མོ་ཡོས་བུའི་ལོ་ལ་འཁྲུངས།⁴ དེའི་ཚོ་བཅས་སྟོན་བཟང་པོ་དང་སློབ་

3 མ་དཔེའི་མཚན་ལ་ “བདུན་པར་གྱུར་པ་” ཞེས་ཡོད་ཀྱང་སྟེན་བདུན་ལས་སྟེན་རྒྱུད་བཞིག་
ཡོད་པས་རྟུག་པར་གྱུར་པ་ཡིན་པར་སྟུང་།

4 ས་མོ་ཡོས་ནི་ སྤྱི་ལོ་ ༡༢༡༩ ལ་འཁེལ་གྱི་ཡོད་ཀྱང་སྐྱབ་བ་གདུང་འཁྲུངས་གསུངས་མིང་ཅིང་།
ཡོས་ལོའི་མཚུགས་ཀྱི་འཁྲུངས་པ་ཡིན་ན་ ༡༢༢༠ ལ་འཁྲུངས་པ་ཡིན་ཡང་གྲིད།

བའི་ཚོག་ལ་སོགས་པ་མཚན་པ་ན་ལྟས་དགེ་བ་ཡང་བྱུང་བར་གླེང། དེའི་
 དུས་སུ་སློབ་དཔོན་རྒྱ་རིངས་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚན་ དཔལ་ལྷན་གྲོའི་མཁན་གྱི་
 ཡིན། ཞེས་པ་བོན་ཚོས་གཉིས་ལ་མཁས་ཤིང་མཐུ་སྟོབས་དང་མངོན་ཤེས་
 ཐོགས་མེད་མངའ་བའི་གྲུབ་ཐོབ་ཅིག་ཡོད་པའི་ཞལ་ནས་སྲས་འདི་སྐབ་
 པའི་བསྟན་པ་ལ་ཞུགས་ནས་གྲགས་སྟན་སྒྲིགས་བཅུར་ཁྱབ་པ་ཞིག་འོང་
 བར་འདུག་པས། འདིའི་མིང་ཡང་སྟན་གྲགས་ཞེས་པར་འདོགས་གསུངས་
 རས་བཏགས་པས། ཡབ་ན་ལེ། བ་མེས་ཀྱི་རྒྱུད་མ་བཟོན་གྱི་སྐྱེས་པ་མིན་
 པས་ཡབ་མེས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རང་ཤེས་དགོས་གསུངས་པར་གདའ། དེ་ནས་
 ཡབ་ཡུམ་གཉིས་ཀས་སྐྱབས་རྩིས་ཆེན་པོས་(༣ བ)བསྐྱུངས་ཏེ་སྐྱེ་མ་
 ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཀྱང། ཡབ་ཡུམ་ཤིན་ཏུ་བྱམས་པས་ཚོག་གཅིག་ཀྱང་
 རོལ་མ་མྱོང། ཟས་གོས་གཅིས་སྤྲུག་རབ་ཏུ་བསྐྱུངས་ཞེས་གསུངས་སོ།།
 དེ་རྣམས་བསྐྱབས་པའི་སློན་ལྷན་སྤྲུག་འཚལ་བ་ནི། གངས་རིའི་ཁོད་འདྲིར་སྐྱེ་
 དགའི་བསོད་ནམས་དང་། ཉིད་ཀྱི་སྤྲུགས་རྗེས་བལྟམས་པར་གྱུར་པའི་ཚོ།
 དམ་པས་ལུང་བསྟན་དོན་ལྡན་མཚན་རབ་གསོལ། །འཇིག་རྟེན་འདྲེན་པར་
 བྱོན་ལ་སྤྲུག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་བྱའོ།།

༥ གཉིས་པ་མཁྱེན་པ་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆེ་བ་ནི། དགུང་ལོ་དྲུག་ནས་ཡབ་ཀྱིས་
 རྒྱུག་དང་། ཡབ་མེས་བགེས་པོ་ཞིག་གིས་རྒྱག་ཏེར་ལ་སོགས་པའི་ཚོག་
 དང་། སྤྲུགས་དམ་གྱི་ལྷ་སློབ་ཚུལ་ལ་སོགས་པ་ཆག་ཚོག་སྟན་རྣམས་
 བསྐྱབས་པས་རྩོལ་བ་ཅོམ་མི་དགོས་པར་མཁྱེན་ནས་ཐམས་ཅད་མགུ་སྟེ་

5 མ་དཔེ་ལ་ “སྐྱེས་” ཡོད།

འདི་ལ་སྤྱི་ལོ་དགེ་བཤེས་ཆེན་པོ་ཞིག་འོང་ཞེས་བསྐྱབས། དེ་ནས་ཚོགས་
 ཆེན་ཀྱན་སྦྱོང་བར་བཞེད་དེ། དེ་ཡང་སྐྱེ་ཆེ་སྡེ་མ་ནས་ཡོན་ཏན་ལ་གོམས་
 པ་ཆེ་བས་གནས་(༥ ན)སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་དད་པ་དང་བརྩོན་འགྲུས་
 ཀྱི་ཤུགས་ཆེ་ཞིང་དགེ་བ་ལ་ངང་གིས་སྦྱོ་བ་གཞོན་ཅུ་ཉིད་ནས་རང་སྦྱོང་
 ཚུལ་ཐམས་ཅད་གཙང་སྦྱ་དང་ལྡན་ཞིང་ཞི་དུལ་ཆེ་བ་དགེ་བཤེས་ཆེན་པོ་འི་
 མཛད་པ་ལྟར་བཞུགས། སེམས་ཅན་སྤྱི་བ་སྡེ་ལ་བ་གཟིགས་ན་ཐུགས་
 རྗེས་མི་བཟོད་ཅིང་ཐུགས་དན་དྲག་པོ་སྦྱེ། བདེ་སྦྱིད་དང་ལྡན་པ་གཟིགས་
 ན་དགུས་ཚོར་ཆེན་པོ་ཐོབ་ཅིང་གཏན་དུ་དེ་ལྟ་བུ་འབྱུང་བར་སྦྱོན་ལམ་ཡང་
 ཡང་མཛད། སྤྱི་གུ་བྱེད་པའི་མི་ཤན་པ་ལ་སོགས་པ་གཟིགས་ན་སྤྱི་ལོ་
 བྱུང་གསུངས་ཤིང་སྐྱབས་དང་སེམས་ཆེན་པོས་འབྲོས་ཤིང་རང་ཉིད་སྤྱི་གུ་པ་ལ་
 ཤིན་ཏུ་འཛོམ་པར་མཛད། གཞན་གྱི་ཟས་ལྷག་མར་གྱུར་པ་མི་གསོལ་བ་
 ལ་སོགས་པའི་ཀྱན་སྦྱོང་བཟང་པོ་ལ་མཉེས་ནས་ཡབ་ཀྱི་ཞལ་ནས། འདི་
 དྲང་སྲོང་ནས་ཆེ་འཕོས་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཚུལ་འདི་འདྲ་ན་སོ་ནམ་ལ་མི་བྱ།
 དད་རྗེས་ལ་སྦྱོང་བ་ཞིག་འོང་བར་འདུག་གསུངས་ནས་དགུས་ཤིང་། སྦྱོབ་
 དཔོན་རྒྱ་རིངས་ལ་བུ་འདི་(༥ བ)ཐེག་པ་རིམ་དགུ་ལ་མཁས་པ་ཞིག་
 འབྱུང་བ་མཛད་པར་ཞུ། ཞེས་འོང་ལ་གཉེར་ཁ་ཆེ་བར་གཏད། འོང་གིས་
 ཀྱང་ཐུགས་རྗེས་ཆེན་པོས་བསྐྱུངས་ཤིང་ཚོགས་ཞིག་མཛད་པའི་ཆེ་སྦྱོབ་དཔོན་
 རྒྱའི་གསུང་གིས་དཔལ་ལྡན་པའི་ཞལ་ནས། ལས་འབྲས་ལ་ཡིད་ཆེས་
 གཤམ་ཞིག་མེད་ན་ཚོས་པས་བོན་ཀྱང་མི་འོང་། ཡིད་ཆེས་བདེན་པེས་པ་
 ཞིག་ཡོད་ན་ཆ་ལུགས་ཇི་ལྟར་འདུག་ཀྱང་ཐར་པ་བཟོ་བའི་ཚོད་ཡིན་གསུངས།
 ཞེས་གསུངས་པའི་ཆེ་སྦྱོབ་མ་ཉིད་དད་ཅིང་ལས་འབྲས་ལ་ཡིད་ཆེས་ལྷག་

བར་ཡང་འཕེལ་ཏེ། དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་སྤྲིག་པ་མི་བྱེད་པའི་དམ་བཅའ་བརྟན་
 པོ་མཛད་ནས། དེ་སྤྱིན་ཆད་ཆེད་དུ་བསམས་པའི་མི་དགོ་བ་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་
 གསུམ་གྱིས་མ་གོས་པའི་རྩིས་ཡིན་གསུངས་ཏེ། སྤྲིག་ལ་སྐད་ཅིག་ཀྱང་
 མི་འཇུག་པའི་ཡོན་ཏན་མངའ། དགོ་བ་ལ་བསྐལ་པ་དུ་མ་ནས་གོམས་
 པའི་ཤུགས་ཀྱིས་གཞོན་ཅུ་ཉིད་ནས་མཚོད་འོས་བཀུར་འོས་ཐམས་ཅད་
 ལ་གུས་པ་ཆེན་པོས་ཕྱག་ལ་སོགས་པའི་སྐྱོན་སྐྱོན་མཚོད་ཅིང་བཀུར་(༥ ན)
 བ་ལ་བརྩོན་ཞིང་། ཚོགས་གཉིས་ཅི་འཕེལ་ཁོ་ན་དོན་གཉེར་དུ་མཛད་དེ་སྐྱོ་
 ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། དང་པོ་རང་ནས་སློབ་གོལ་ལེགས་པས་གཞན་ལ་
 གནོད་སེམས་སྐྱེ་མ་སྤོང་ཞིང་དགོ་ཚོགས་ངང་གིས་འཕེལ་བར་བྱུང་། ཞེས་
 གསུངས་ཏེ། སྐད་ཅིག་ཀྱང་མི་གཡེལ་བར་དགོ་བ་ལ་རབ་དུ་བརྩོན་པའི་
 ཡོན་ཏན་མངའ། དེ་ནས་དགུང་ལོ་བརྒྱད་བཞེས་པའི་དུས་སུ་འཐིང་ཀར་མོར་
 གྲོག་གི་ནན་ཏན་ལ་བྱོན་ནས་མཐར་ཕྱིན་པར་མཛད། དེ་ནས་དགུང་ལོ་བརྒྱ
 པ་ལ་ཆག་ཚོག་ཆེ་བ་ཀུན་བསྐྱབས་ནས་བརྟུ་གཅིག་པ་ལ་རྒྱ་ཚུགས་ཤིང་
 མཁས་པར་ཡང་གྱུར། སློབ་དཔོན་རྒྱ་རིངས་ལ་སློབ་དབང་ཆེན་ལ་སོགས་
 པའི་ཚོག་དང་། གབ་པ་དགུ་སྐྱོར་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་དང་། བན་གནོད་
 ཀྱི་བྱ་རིམ་དུ་མ་ཡང་བསྐྱབས། སྟོན་པ་ལྷ་བཙན་ཞེས་པ་ལ་གྲིར་གུམ་
 པ་རྣམས་ཀྱི་དུར་ཚོག་བསྐྱབས་ཤིང་། འཕྲིན་ལས་ཀྱི་སྐྱོ་ཐམས་ཅད་ལ་
 འབད་མེད་དུ་མཁས་པར་གྱུར་ཏེ་སྐྱོ་མ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། སྤྱིན་གྱི་བག་
 ཆགས་ཤིང་(༥ བ)ཡིན་ནམ་བསྐྱབས་པ་ལ་འང་ཚོགས་མ་བྱུང་། བཤོལ་
 ནས་ཀྱང་ལོ་མང་པོ་སོང་སྟེ་གཞན་གྱི་མཐོང་ཅོན་སྐྱོན་ཟིན་ཞིང་བཟེད་
 ཤིན་ཏུ་དཀའ་བར་གདའ། ཞེས་གསུངས་ཏེ། མདོར་ན་དགོ་སྤྲིག་སྐྱོང་དོར་

ཕྱིན་ཅི་མ་ལོ་ག་པར་མཛད་པ་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་དུ་མ་མངའ་བ་རྣམས་
མཚོན་པ་ཅོམ་མོ། །དེ་རྣམས་བསྐྱབ་བ་ནི། བསྐྱལ་མང་གོ་མས་མཐུས་ལྟ་སྦྱོད་
དམ་པའི་ཚུལ། །དགོ་ཚོགས་ལྷུང་ལེན་ཉེས་སྦྱོང་དམ་བཅའ་བརྟན། །གཞོན་
ཅུ་ཉིད་ནས་རིགས་མཚོག་ཡོན་ཏན་རྫོགས། །ཀུན་གྱིས་དམ་པར་ངེས་ལ་
ཕུག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་བྱའོ།།

༥ གསུམ་པ་འགོ་ལ་ཕན་པའི་ཆེ་བ་ནི། གང་ལ་མོས་པའི་གདུལ་བྱ་ལ་དེའི་
མཛད་པ་བསྐྱབ་ནས་ཕན་བདེ་དམ་པ་འགོད་པ་རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་མཛད་པའི་
ཚུལ་བཞིན། རིགས་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་དགུང་ལོ་བཅུ་གཅིག་པ་ནས་སྡེལ་
ཏེ་ཡབ་མེས་ནས་ཡོན་བདག་ཏུ་གྱུར་པ་རྣམས་དང་། སྤྱི་མ་ཉིད་ཀྱི་མཁས་
པའི་གྲགས་སྟན་ལ་བརྟེན་ནས་སྤར་བས་ཀྱང་གདུལ་བྱ་རྒྱ་ཆེ་བར་བསྐྱུངས་
(༦ ན)ཏེ། བཀའ་ཤིས་ཤིང་རྣམ་པར་དགོ་བའི་ཚོག་རྣམ་པར་དག་པ་དུ་མས་
འཛིག་རྟེན་འདིའི་འདོད་པ་ཀུན་ཚང་ཞིང་མི་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་ཞི་བའི་ཕན་
པ་དང་། འཛིག་རྟེན་ཕ་རོལ་པ་ལའང་ཕན་པ་ཆེར་མཛད་དེ། དགུང་ལོ་བཅུ་
གསུམ་པའི་ཚེ་ཞབ་ཁ་ཞེས་པར་ཐོག་བཞེས་ནས་མི་མང་པོ་ཚོའི་དུས་བྱས་
ནས། དེར་དུར་ལ་བྱོན་པ་ན་གོ་གས་གཞན་དག་ན་རྒྱལ་ལ་ཚོག་མཁས་པ་
བཅུ་གསུམ་ཅོམ་འཛོམས་པ་ན་དེ་རྣམས་ཀྱི་དཔོན་དང་གྲལ་མགོ་མཛད་དེ་
ལྷགས་བསྐྱོགས་བལྟགས་པ་དང་། རྒྱུ་རྒྱུས་ལྷགས་གཅོད་པ་དང་། རྒྱ་
རྒྱལ་གཤོག་པ་ལ་སོགས་པའི་ཚོག་ངོ་མཚར་ཅན་རྣམས་ཀྱང་སྤྱི་མ་ཉིད་
ཀྱིས་མཛད་པས་ཁྲོམ་ཐམས་ཅད་ཡ་མཚན་དུ་གྱུར་ཅིང་མཁས་པའི་གྲགས་
པ་ཆེར་འཕེལ་ཏེ་སྤྱི་མ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། ཚོག་ཆེ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་

མེད་ན་ལག་མི་ཚོག་པར་སྐྱོག་པའང་བྱུང་བས་བསོད་ནམས་ཀྱང་ཆེ་བར་བྱུང་
ཞེས་གསུངས་ཏེ། དེ་ལྟར་དགུང་ལོ་བཅུ་དགུའི་⁶བར་དུ་སྐྱེ་དགུའི་ཚོགས་ལ་
ཕན་པ་ཆེན་(༤ བ)པོ་མཛད་དོ། །དེ་རྣམས་བསྐྱུ་བ་ནི། སྐལ་ལྷན་མོས་
པའི་གདུལ་བྱ་དང་བའི་ཕྱིར། །བཅུ་གཅིག་དུས་ནས་མཛད་པ་རྣམ་སྡེལ་
ཏེ། །བཅུ་དགུའི་བར་དུ་འཛིག་རྟེན་ཕན་པ་མཛད། །མཁས་པའི་གྲགས་པ་
བརྟེན་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་བྱའོ།

ལྗོ བཞི་པ་རིགས་མཚོག་སད་པའི་ཆེ་བ་ནི། དེ་ལྟར་སྐྱོན་གྱི་འཕྲིན་ལས་ཀྱིས་
ཡོན་ཏན་སྐྱེ་སྐྱེ་ཚོགས་པ་མཁྱེན་དུ་ཟིན་ཀྱང་སྐྱེ་ཆེ་དུ་མ་ནས་སྐབ་པའི་
བསྐྱེན་པ་ལ་སྐྱེད་པའི་སྐྱོབས་ཀྱིས་རིགས་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་བཞུགས་པ་དམ་
པའི་གང་ཟག་གིས་གསོས་བཏབ་པ་ནི། དང་པོ་དགུང་ལོ་བརྒྱད་པའི་དུས་
སྐྱེ་འཐིང་ཀར་མོར་གྲོག་སྐྱེད་དུ་བྱོན་པ་དེའི་ཆེ་སྐྱེ་མ་ཚོང་སྐྱོན་རས་པ་ལ་
དོ་རྩེ་ཕག་མོའི་ཚོག་ཞུས་པའི་མཚོད་གལ་དུ་སྐྱེ་མས་ཕྱག་ཏུ་ཐོད་པ་བདུད་
རྩིས་གང་བ་ཞིག་བསྐྱེམས་ནས་ཐམས་ཅད་ལ་ཉུབ་རེ་གནང་། ཕྱིས་སྐྱེ་མ་
ཚོང་སྐྱོན་ལ་སྐྱེད་ཀྱི་ཕག་མོ་དེའི་མདོན་རྟོགས་ཞུས་པས། སྐྱེ་མའི་ཞལ་
ནས་དང་པོ་བྱེད་ཅག་ལ་ཕག་མོའི་བྱིན་(༧ བ)སྐབས་དེ་བྱེད་པའི་དུས་སྐྱེ་
ཐོད་པ་བདུད་རྩིས་གང་བ་དེའི་ནང་ན་ཕག་མོའི་སྐྱེ་གཅིག་འདུག་པ་དེ་བྱེད་ཀྱི་
ཁོང་དུ་སོང་ཡོད་པས་བྱིན་སྐྱེམས་འཇུག་པར་འདུག་གི། ཡི་དམ་དུ་བྱུངས་
གསུངས་ནས་མདོན་རྟོགས་ཀྱང་གནང་། དེ་ནས་བཟུང་སྐྱེ་སྐྱོམ་བསྐྱེས་
མ་ཆག་པར་མཛད་པས་བྱིན་སྐྱེམས་ཀྱང་ཆེ་བར་བྱུང་གསུངས། ཡང་ཆོས་

6 མ་དཔེ་ལ་ “ཆགས་ལ་” ཡོད།

བཅུ་འཛོལ་པ་ཞིག་གི་ཚེ་སྤྱོད་མ་ཚོང་སྒྲོལ་ལ་བྱིན་རླབས་ལྷན་པས་སྤྱོད་མའི་
 རྒྱལ་གྱིས་དབུ་བཟུང་ནས་ཁྱོད་ཀྱི་ཤེས་རབ་འདི་ལ་ཕའི་ཡོན་ཏན་བསྐྱབ་ཏུ་
 བསམ་པར་འདུག་སྟེ། བསམ་མི་ཉན་པར་འདུག་པས་བྱིས་རང་དབང་འཐོབ་
 དུས་སུ་བཅུན་པ་གྲིས་ལ་ཚོས་ལ་ལས་འཕྲོ་ཡོད་པས་སྒྲོབ་གཉེར་གྱིས།
 གཞན་ཕན་འོང་བའི་མི་ལམ་བྱུང་གི་གསུངས། དེ་མི་ལྟར་བྱུང་ལགས་ལྷན་
 པས། ང་དང་ཁྱེད་གཉིས་ཀྱིས་སྤྲུག་མོའི་བྲག་ལ་འཛོགས་ཕྱིན་པས་ཁྱེད་
 ཀྱི་ལག་པ་གཅིག་དེ་ཚོས་གོས་ཀྱི་སྤྱོད་ལྟུང་ལྟུང་། ལག་པ་གཅིག་ན་
 ཉིམ་འདི་དཀྱིལ་འཁོར་ཞིག་ཐོགས་ནས་སྤྱོད་པའི་གསུང་(༧ བ)གི་བཟུང་
 ཏོག་འདོད་པ་ཡོད་ན་ཤོག་ཟེར་ཞིང་ཕྱར་ཕྱར་བྱེད་ཅིང་བྱུང་བས་ཤུལ་ན་ཡར་
 མི་མང་པོ་བྱུང་བ་མིས། དེ་ཁྱེད་ལ་བཟང་བ་ཡིན་གསུངས་ནས་སྤྱོད་མས་ཀྱང་
 སྤྲུགས་ཕྱིས་ཚེན་པོས་བསྐྱུངས། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཚོས་ལ་ཕྱེ་གཅིག་པའི་
 དད་གུས་དག་པོ་རྒྱན་དུ་བྱུང་སྟེ་ཅི་ནས་ཀྱང་བཅུན་པ་བྱ་དགོས་སྤྱོད་པ་བྱུང་
 བས། སྤྱོད་མ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས་སྒྲོ་སྒྲོ་ཚོས་དང་སྤྲད་པ་དེ་སྤྱོད་མ་ཚོང་སྒྲོལ་རས་
 པའི་བཀའ་དྲིན་ཡིན་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་རྣམས་བསྐྱུ་བ་ནི། གནས་
 སྐྱབས་འཛིག་ཉེན་ཕན་པའི་རིགས་བཟུང་ཡང་། སྤྲུགས་མཚོག་ཡང་དག་
 ཚོས་ལ་སྐྱུངས་པའི་རིགས། །དམ་པས་མཁྱེན་ཏེ་ལུང་བསྟན་བྱིན་བརླབས་
 མཐུས། །རིགས་མཚོག་དང་པོར་སད་ལ་སྤྲུག་འཚོལ་ལོ། །ཞེས་བྱའོ།།

དེ་ནས་འཕྲིན་ལས་སྒྲོང་བའི་དུས་སུ་ཡབ་གྲོངས་པས་སྤྲུགས་སྒྲོ་བར་གྱུར།
 ཡང་ཡབ་ཀྱི་གསོ་འཕྲོ་དག་འདུལ་སྤྲད་པའི་གཅིས་སྤྲུག་ཅིག་སྤྱོད་མ་ཉིད་
 ཀྱིས་གསོས་ནས། གཏང་རག་སྤྲུས་གོང་དུ་བཏང་(༨ ན)རན་ཏེ་ཐོངས་

གསུངས་པས་ཁོང་རྣམས་ད་དུང་འཐེན་ཟེར་ནས་སྐོད་པས་ལྷ་མ་དགའ་བར་
སྐྱོན་གྱི་ཚོ་བུ་དེས་མན་མ་ཐོགས་པར་སྲིད་པའི་ཉེས་དམིགས་ལས་ཡིད་
བྱུང་སྟེ། བསྟན་པ་ལ་འཇུག་པར་དགོངས་ནས་རང་གིས་མཁུལ་བཞིན་དུ་
སློབ་དཔོན་རྒྱ་རིངས་ལ་⁷ཐར་ལམ་བོན་ཚོས་གཉིས་གང་བདེན་ལྷུས་པས།
ཁོང་ན་རེ། མངོན་མཐོ་བོན་གྱིས་ཀྱང་འགྲུབ། སྐྱོང་ནས་ཐར་པ་སྐྱབ་ན་ཚོས་
དགོས་གསུངས་པས་བཅུན་པ་ལ་ཐག་བཅད་དེ་ཡབ་ཀྱིས་རྗེས་ཀྱི་བྱ་བ་
བསྐྱབ་དགོས་འདྲ་བརྟུལ་ཞིང་བལྟགས་སོ། །དེ་རྣམས་བསྐྱབ་ནི། ཉེས་
མང་སྲིད་པའི་སྐྱོན་གྱིས་རྣམ་སྐྱབ་སྟེ། །ཐར་ལམ་གང་ཡིན་ཉིད་ཀྱིས་མཁུལ་
བཞིན་དུ། །དམ་པའི་དུང་ལྷུས་ལམ་གཅིག་ངེས་པ་ཐོབ། །རབ་བརྟན་དམ་
བཅའ་མཛད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་བྱའོ།།

དེ་ནས་ཉེ་འབྲེལ་རྣམས་བཞོལ་འདེབས་པ་ལ་མ་གསན་པར་དམ་བཅའ་
སྐྱབ་པར་བཞེད་དེ། སློབ་དཔོན་རྒྱ་རིངས་ལ་སྐྱུར་བཀའ་གདམས་ཀྱི་རྣམ་
ཐར་འདི་བཟང་བར་གདའ་བ་ལ། (༤ བ)ཉེ་བྱ་ག་གཞུང་པ་དང་མན་
ངག་པ་གཉིས་འཇུག་ཚུལ་གང་ལེགས་ལྷུས་པས་བཀའ་གདམས་གཞུང་
པ་ཚུགས་བཟང་སློ་གཏད་ཐུབ་གསུངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས། གདན་ས་འདིར་
རབ་ཏུ་འབྱོན་པར་དགོངས་ཏེ། སྤྱིས་ལབ་བརྗེས་གཅིག་ལ་བྱོན་ཡང་ཟེར།
སློབ་དཔོན་རྒྱ་རིངས་ཀྱི་གཤེགས་རྗེངས་ཚོ་བ་གཅིག་འདྲེན་པ་ལ་སྐྱར་ཐར་
དུ་བྱོན་ཡང་ཟེར་ཏེ། དེའི་ཚོ་གདན་ས་འདི་མཐོང་བ་ཚམ་གྱིས་དད་གུས་

7 མ་དཔེ་ལ་ “ལ” མེད།
8 མ་དཔེ་ལ་ “ལབ་མདའ” ཡོད།

ཆེན་པོ་བྱུང་ཞིང་སྐྱུན་ཆབ་ཀྱང་གཡོས། ནང་དུ་བྱོན་མ་ཐག་ཀྱུན་དགའ་ར་
 བར་བྱོན་པས་སྐྱ་མ་གནས་ལུ་མ་ཁྱེན་པ་འཁོར་མང་པོ་ལ་སྐྱ་མ་བརྒྱ་ཙ་བཅུ་
 གཉིས་བསྟེན་ཚུལ་གྱི་སྐབས་གསུང་ཞིང་འདུག་པ་ལ་ཚོས་འབྲེལ་གྱི་དང་
 པོ་འང་མཛད་ནས་གསལ་ཞིང་། ཚོས་ཐོན་མ་ཐག་དུང་དུ་བྱོན་ནས་དད་གུས་
 དྲག་པོས་བྱིན་རྒྱབས་ཞུས། ཞབས་སྦྱི་བོར་སྐྱངས་ཏེ་རྣམ་གྲོལ་སྦྱབ་པའི་སྐྱ་
 མ་མཛད་པར་ཞུ་ཞུས་པས། ཞང་པའི་ཞལ་ནས་རང་ལ་རྟོགས་པ་མེད་པར་
 གཞན་འཁྲིད་པ་ཤིན་ཏུ་དཀའ་མོད་ཀྱི་ཁྱེད་དད་པ་ཆེ་ཆེ་འདྲ་ཞིག་འདུག་པས་
 ཅི་ཕན་བྱ་གསུངས། དེར་ཐུགས་(༩ ན)དབྱེས་ཤིང་དོན་གཉེར་དུ་བྱོན་པ་
 ཀྱུན་ཡང་སྐྱབ་པས་གོགས་གཞན་ཀྱུན་བཏང་ལ་དམ་པ་ཉིད་བཅུན་པ་བྱ་
 བར་དགོངས་ནས་ཉེག་ནས་ཚོས་གྱི་བྱང་རྒྱབ་ལ་ཞུས་པས། དེར་གོགས་
 ཀྱུན་དང་འགོགས་ལ་ཡུལ་དུ་བྱོན། ཕྱིས་དགོངས་པ་བཞིན་དུ་སྐྱབ་གོགས་
 བཞི་གསུངས་ནས་སྐྱར་ཡུལ་དུ་བྱོན་པ་ན། མཚན་ཉལ་ཅིག་མནལ་ལམ་དུ་
 དང་པོ་འཐིང་ཀར་མོར་ཕག་མོའི་བྱིན་རྒྱབས་ཞུ་དུས་གྱི་མཇུལ་སྐྱ་མ་དང་
 བཅས་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ན་བཞུགས་པར་མྱིས་པའི་ཚོ། མཁུ་འགོ་མའི་ཆ་
 བྱང་དང་ལྷན་པའི་བྱུང་མེད་བཞི་ཐོད་པ་ཆང་གིས་གང་བ་རེ་ཐོགས་ནས་
 སྐྱ་མ་ཚོར་སྒྲིབ་ལ་འདྲེན་པ་ཡིན་ཟེར་ནས་སྐྱ་ལེན་ཞིང་འདུག་པའི་ཚོག་ལ་
 གསལ་པས། དགའ་བདེ་སྦྱིད་པའི་སྐྱ་ཞིག་ལེན། །དལ་འབྱོར་སྦྱིང་པོ་སྐྱངས་
 ན་དགའ། །བཅུན་པའི་ལས་འཕྲོ་འབྱུང་ན་བདེ། །གཏན་གྱི་སོ་ནམ་བྱེད་
 ན་སྦྱིད། །ཅེས་ཟེར་ཞིང་འདུག་འཕྲོ་ལ་མནལ་སད་པས་དང་པོ་སྐྱ་མ་ཚོར་
 སྒྲིབ་པས་བཅུན་པ་གྱིས་གསུངས་པ་དེ་བསྐྱུལ་(༩ བ)བར་འདུག་སྐྱམ་དུ།

9 མ་དཔེ་ལ་ “ཚོ” ཡོད།

དེ་ཉིད་ཀྱི་མོད་ལ་སྐྱམ་བུ་མད་གང་ཡོད་པ་བསྐྱམས་ནས་གཙུང་པོ་ལའང་
 འདྲེང་པོ་གསུངས་པས་ཁོང་འགྲོར་མ་འདོད་དེ། བཙུན་པ་ལ་མི་འགྲོ་ན་ཁྱེད་
 རང་ཡུལ་དུ་འང་མ་སྡོད་རྒྱགས་སྐལ་ཡང་མི་སྟེར་རོ་གསུངས་པས། དེར་
 དུ་ཞིང་རྗེས་སུ་བྱུང་ནས་གཉིས་ཀས་སྐར་ཐང་དུ་བྱོན་ནོ། །དེ་རྣམས་བསྐྱུ་བ་
 བོ། སུན་ཚོགས་འཛིག་རྟེན་ཚོས་ཀྱི་བདེ་འབྱོར་ཀྱུན། །དན་སྐྱུགས་སྡོད་ལྟར་
 འཛིགས་པས་རབ་སྤངས་ཏེ། །དམ་པའི་སྐུན་སྐར་རྣམ་ཐར་ཚུལ་གཉིས་
 བྱས། །གཞུང་ལུགས་འཛིན་པར་དགོངས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །གནས་
 འདིར་བྱོན་ཚེ་སླ་མའི་ཞལ་གཟིགས་ཏེ། །དང་བས་ཚོས་གསལ་འདྲེན་པར་
 གསོལ་ཞིང་གནང་། །མནལ་ཚེ་ལྷ་ཡིས་ཐར་པར་བསྐྱུལ་བ་ཡི། །མོད་ལ་པོ་
 བྱང་འདིར་བྱོན་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་བྱའོ། །སླ་མའི་རྣམ་ཐར་ལྷན་པོ་རིན་
 ཚེན་བཞི་པའི་མཛོས་རྒྱན་གསེར་གྱི་སྐུ་ལྷུང་ཅེས་བྱ་བ་ལས་ཐར་པའི་རྒྱལ་
 མཚན་མ་བཟུང་བའི་དུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་(༡༠ ཀ)པ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་
 དང་པོའོ། ། །།

༥ གཉིས་པ་ཐར་པའི་རྒྱལ་མཚན་བཟུང་ནས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ལའང་བཞི་
 སྟེ། བསྐྱུན་ལ་ཞུགས་པའི་མཛད་པ། མང་ཐོས་མཁྱེན་པའི་མཛད་པ། ཡོངས་
 འཛིན་དམ་པའི་མཛད་པ། རྒྱལ་ཚབ་¹⁰སླ་མའི་མཛད་པའོ། །དང་པོ་བསྐྱུན་
 པར་ཞུགས་པའི་མཛད་པ་ནི། མེ་མོ་བྱའི་ལོ་མཇུག་དགུང་ལོ་བཅུད་གུ་པ་ཉི་
 རུའུ་བྱོན་དུ་ཉེ་བའི་དགུན་སྟོད་འདིར་བྱོན་མ་ཐག་རབ་སྟོན་མང་ཇ་མཛད། སླ་
 མ་གནས་ལྷ་མཁྱེན་པ་ལ་ཚོས་འབྲུལ་ཉི་མེ་གཅིག་གིས་ཐོག་དངས་པ་ཕུལ་

10 མ་དཔེ་ལ་ “མཚན་” ཡོད་ཀྱང་འོག་ཏུ་དངོས་བཤད་པའི་སྐབས་རྒྱལ་ཚབ་ཡོད་པས་དེ་
 ལྟར་བཤད།

ཏེ། སྐྱུ་མ་ཆེད་གཉེས་ཀམས་བཅུན་པ་མཛད། དེའི་བསྐྱོ་བའི་གདམས་དག་
 ཏུ་སྐྱུ་མ་ཞང་པའི་ཞལ་ནས། སྐྱུ་མ་སངས་རྒྱས་ལ། །བརྒྱད་ཐག་ཉེ་རིང་
 མེད། །ཚོས་ཀུན་རྒྱལ་བའི་གསུང་། །ཐམས་ཅད་དང་དུ་ལོང་། །ཞེས་པས་
 སྐྱུ་མ་ལ་བཟང་ངན་དང་ཚོས་ལ་ཕྱོགས་རིས་མེད་པར་སྦྱོང་བའི་གོ་གྲོན་
 ལ་དགོ་བཤེས་པུ་ཏོ་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་འབྱུང་བའི་རྟེན་འབྲེལ་སྒྲིགས་ཤིག་(༡༠
 བ)གསུངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་གོ་ཚེ་བར་མཛད་དེ། ཚིག་རྒྱུ་གསུང་བར་
 ཞུས་པས་ཞང་པའི་ཞལ་ནས་བསྟན་པ་ལ་འཇུག་ཚུལ་ལེགས་པོ་མིན་པས་
 ཞག་གཅིག་བར་དུ་རྒྱག་གསུངས་ནས། དེའི་ཉིན་པར་གནས་ལྟ་མཁུན་
 པས་མཁན་པོ་དང་། མཚིམས་ཐམས་ཅད་མཁུན་པས་སྦྱོབ་དཔོན་མཛད་
 ནས་དགོ་ཚུལ་བསྐྱབས། ཕྱིད་ཉིན་སྤར་གྱི་མཁན་སྦྱོབ་གཉེས་པོ་དང་། གསང་
 རྟོན་སྦྱོབ་དཔོན་ཚོས་སེང་གིས་མཛད་དེ་དགོ་སྦྱོང་རྣམ་དག་ཉེར་གཅིག་དང་
 བཅས་པའི་བྱུང་ནས་བསྟན་པའི་བདག་པོ་དགོ་སྦྱོང་གི་དཔོན་པོ་སྐྱབ་པར་
 མཛད་དོ། །དེ་རྣམས་བསྐྱབ་ནི། བཅུ་དང་དགུ་ནས་བསྟན་པའི་སྦྱོར་ཞུགས་
 ནས། །བསྟེན་རབ་བཀུར་ཚེ་སྐྱུ་མས་གདམས་པ་བཞིན། །སྐྱབ་པའི་གོ་
 གྲོན་ཡོངས་རྫོགས་ཁྲིམས་མཚོས་ནས། །ཐུབ་བསྟན་གསལ་བར་མཛད་ལ་
 ཕུག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་བྱའོ།

༥ གཉེས་པ་མང་ཐོས་མཁུན་པའི་མཛད་པ་ནི། མདོ་སྤེ་རྒྱན་ལས། རིག་པའི་
 གནས་ལྟ་དག་ལ་བཅོན་པ་མ་བྱས་པར། །(༡༡ ན)འཕགས་མཚོག་གིས་
 ཀྱང་ཐམས་ཅད་མཁུན་ཉིད་མི་འགྱུར་ཏེ། །དེ་ལྟ་བུས་ན་གཞན་དག་ཚར་
 གཅད་རྗེས་གཟུང་དང་། །བདག་ཉིད་ཀུན་ཤེས་བྱ་ཕྱིར་དེ་ལ་དེ་བཅོན་བྱེད།

ཅེས་དང་། དེ་སྤྱིར་རྒྱལ་བའི་བསྟན་ལ་དེ་གུས་པས། །རང་གཞན་དགེ་བའི་
ཡོན་ཏན་རྣམ་འཕེལ་བྱེད། །ཅེས་འབྲུང་བ་བཞིན་ཚད་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་
ལ་ངོམས་པ་མེད་པར་སློབ་པར་དགོངས་ནས་སྤྱོད་དཔག་ཏུ་མེད་པ་
མཛད་པ་ནི། ལྷ་མ་ཞང་པ་ལ་ཚོས་གསན་པའི་དང་པོ་ནི་རབ་བྱུང་མ་མཛད་
པའི་དུས་སུ་ལྷ་མ་བརྒྱ་ཙུ་བཅུ་གཉིས་བསྟོན་ཚུལ་གྱི་སྐབས་དེ་གསན།

དེ་ནས་ཚོས་ཀྱི་སྤྱན་ཅན་འགོ་བའི་ལྷ་མ་དམ་པར་གྱུར་པ་ཚོགས་སུ་སྤྱིའི་
མཁན་པོ་ཞང་སྟོན་པ་དགུང་ལོ་ལྷའི་བར་དུ་བསྟོན་ནས། གཞུང་བསྐྱབ་
བཏུས། སྤྱོད་འཇུག་སྤྱོད་རབས། མདོ་སྤེ་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ། སོ་སོར་ཐར་
པ་། སློམ་རིམ་དང་པོ། དབུ་མ་ཚོག་གསལ་གྱི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་གཉིས་པ་
ཡན་ཆད། སྤྱོ་བོ་གསོ་ཐིགས། སློམ་པ་(༡༡ བ)ཉི་ཤུ་པའི་འགྲེལ་པ། ལམ་
སློན། མན་ངག་ལམ་རིམ། དཔེ་ཚོས། སོ་རྒྱུང་བའི་རྟེན་འགྲེལ། བྱང་ཚུབ་
ལྷུང་བཤགས། ཕྱག་རྒྱ་ལྷའི་མདོ་གདོན་ཐབས། ཡན་ལག་བདུན་པ། ལླར་
མ་རབ་རིབ། ལླར་བའི་མན་ངག་ཟན་མགོ་གཅོད་ཐབས། ཟ་གཏོར། རྒྱན་
གཏོར། གཏོར་མ་ལྷ་པ། དུས་མཚོད་ཀྱི་གཏོར་མ། རོ་བོའི་གཏོར་ཆེན། ཤར་
བ་བའི་བརྒྱ་ཚོར། ཡེ་ཤེས་ཏལ་ལའི་ཚུ་སྤྱིན། ལར་ས་ལུ་ཁི་དང་། འཇུར་
གཤགས་ཀྱི་ཚུ་སྤྱིན། སློལ་མའི་བཟླས་ལུང་མདོན་རྟོགས། མཇུལ་བཞི་པ།
སྤྱོད་མེ་ཆེན་པོའི་བཟླས་ལུང་མདོན་རྟོགས། འདས་མཚོད་ཀྱི་ཕན་ཡོན།
དགེ་བའི་རྩ་བ་སྤེལ་ནས་བསྐྱོ་བ། སྤོབས་བཞིའི་བཤགས་པ། བསྐྱོ་བ་
རིང་མོ། མི་འཇུགས་པའི་མདོན་རྟོགས་བཟླས་ལུང་། གཤམ་བསྐྱོ། ཟ་ཕྱག་
བསྟོན་གནས་འབོགས་ཚུལ་ལ་སོགས་པ་གསན་ཞིང་དད་པའི་ཤུགས་དྲག་

པོ་འང་འཕེལ་བར་གདའ་སྟེ། (༡༢ ན)སྒྲ་མའི་ཞལ་ནས་མཁའ་པོ་གནས་
ལྷ་མཁའུའི་པ་ལ་གཞུང་མན་ངག་མང་དུ་ཐོས་ཤིང་མོས་གྲུས་ཚུད་པར་བྱུང་
གསུངས།

སྒྲ་མ་ཡང་དག་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་བྱམས་པ་དང་སྦྱིང་རྗེའི་གངས་
རིར་ལུང་རྟོགས་སེང་གའི་ལུས་རྒྱས་ནས་དངོས་འཛིན་སྐྱེ་བོ་རི་དྲུགས་ཀྱི་
ཚོགས་ཀྱི་སྐྱབས་མཛད་པ་བྱང་ཆེན་པ་ལ། སྐྱབས་འགོ་བྱུང་མོང་བ། ལྷན་
པར་ཅན། སྒྲོན་པ་སེམས་བསྐྱེད་ལན་གསུམ། གཞུང་བསྐྱབ་བཏུས། སྦྱོད་
འཇུག་འགྲེལ་རྒྱུ་རྟོག་མ། མདོ་ལེ་བརྒྱུད་མ། སྐྱེས་རབས། སྒྲོལ་པ་ཉི་
ལུ་པའི་འགྲེལ་བ། སྒྲོལ་རིམ་རྣམས་གསུམ། ལམ་སྒྲོན། ཉིང་རེ་འཛིན་ཚོགས་
ཀྱི་ལེ་བྱུ། བདེན་གཉེས། དབུ་མའི་མན་ངག་ཤེས་རབ་སྦྱིང་པོ། ཀུན་ཏུ་རྒྱ་
སེན་རིངས་ཀྱིས་ཞུས་པ་དང་། དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་འགོ་
བ་དང་། རྒྱལ་པོ་ལ་གདམས་པ་དང་། འདའ་ཀ་ཡེ་ཤེས་དང་། འདུ་ཤེས་
བཏུ་གཅིག་པ་དང་། རྒྱལ་བ་སྒྲོ་གྲོས་(༡༢ བ)དང་། སྐྱུན་རས་གཟིགས་
ཀྱིས་ཞུས་པའི་ཚོས་བདུན་པ་དང་། ཉེན་འབྲེལ་དང་། དགེ་སྦྱོང་རབ་གསལ་
གཞོན་ལུ་སྦྱིང་བ་དང་། རྒྱལ་པོ་ཀ་ཉི་ལྟ་ལ་སྦྱིང་བ་དང་། ལྷ་བའི་མདོ་
རྣམས། སྒྲོབ་སྦྱིང་། གསལ་རྒྱལ་དང་སྒྲོར་བའི་ཚོགས་བཅད། རོ་བོའི་མདོ་
ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་མན་ངག་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་སུ་ལྟ་བ་དང་། འཁོར་བ་ལ་
ངེས་པར་འབྱུང་བའི་སྐྱེ། ཚོས་སྦྱོད་བཏུའི་མདོ། སྦྱོད་བསྐྱུས་སྒྲོན་མ། ལས་
རྣམས་འབྱེད། དབེན་པའི་གཏམ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བདུན་གྱི་མདོ། དེའི་
ཚོགས་ ཡོན་ཏན་མཐའ་ཡས་པར་བསྦྱོད་པ། མན་ངག་ལ་བེ་བུམ་སྒྲོན་པོ།

ལམ་རིམ། དཔེ་ཚོས། སོ་རྒྱུད་བའི་རྟེན་འབྲེལ། རུས་མཚོད་བཞིའི་ཕན་ཡོན།
 ཚོ་འཕྲུལ་གྱི་མཚོད་པ་བྱ་ཐབས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བདུན་གྱི་མཚོད་པའི་
 མན་ངག་ ལྷ་དབང་པོའི་སྐྱབ་ཐབས། མི་གཡོ་བའི་མངོན་རྟོགས། སྐྱོལ་
 མའི་བཟླས་ལུང་མངོན་རྟོགས། མཇུག་(༡༣ ན)བཞི་པ། བསྟོད་པ་འདོན་
 ཐབས། ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའི་སངས་རྒྱས་རྗེས་དྲན་སྐོམ་ཚུལ། དེའི་
 ཕན་ཡོན། ཞལ་བསྟོ་གསུམ་པ་རབ་གནས། ཉིན་ཞག་སྐྱབས་གཅིག་གི་བྱ་
 བཤུན་ ཚོས་སྐྱོད་རྟོག་མཉམ་ ཚོས་སྐོར། འབྲུམ་མཚོད། སྐྱུ་སྐྱུས་གསོལ་བ། རྟེན་
 འབྲེལ་དང་། རྣམ་སྐྱོད་གི་ཚ་ཚ། ཡུམ་གྱི་སྐྱབ་པ། བདུད་རློབ་མཚོག་གི་
 བསྟོ་བ། བསྐྱབ་བྱེད་ཐབས། ཡང་དག་སྐྱོད་བཞི། སྐྱོན་པ་བཞི། སྐྱོབས་བཞིའི་
 བཤགས་པ་བསྟོ་བ་དང་བཅས་པ། བསྟན་པའི་གཙུག་། བསྟན་པའི་གཡུང་།
 གཞན་སྐྱོད་ལུགས། ཤར་བ་པའི་རྣམ་ཐར་རྩ་འབྲེལ། མཚད་ཁ་བའི་གྲུབ་
 མཐའ། སྤེ་སྐྱོད་སྐྱེ་ལུང་། དག་སྐྱོད་མ་དཔལ་མོའི་ཚོས་བཞི། དམ་ཚོག་
 གསུམ་བཀོད་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་བཟླས་ལུང་། ཟན་མགོ་གཙུག་ཐབས། ཡན་
 ལག་བདུན་པ། བསྐོར་བའི་མན་ངག་ ལུང་བཤགས་འདོན་ཐབས། སྐར་མ་
 རབ་རིབ། རྒྱན་གཏོར། གཏོར་མ་ལྡེ་པ། སྐྱུན་སྐྱེའི་བརྒྱ་ཚར། ཤར་བ་པའི་
 བརྒྱ་(༡༣ བ)ཚར། གཏོར་ཚེན། དཔལ་མགོན་གྱི་གཏོར་མ། རྒྱལ་པོ་སྤེ་
 བཞིའི་གཏོར་མ། ཚབ་ཁའི་གཏོར་མ། དང་སྐྱོད་གི་གཏོར་མ་རྒྱས་བསྐྱབས་
 གཉིས། སྐྱུན་སྐྱེའི་གཏོར་གཅིག་མ། རུས་མཚོད་ཀྱི་གཏོར་མ། ཚབ་གཏོར་
 སྤེ་མེད། ཉིག་རྒྱུད་མ། ཁར་ས་སྤེ་ཉིད། འཇུར་གཤེགས་དང་། ཡེ་ཤེས་ཏ་
 ལ་ལའི་ཚུ་སྐྱེན། སྐྱེས་སུ་གསུམ་གྱི་ཁྲིད། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཡིག་
 བརྒྱའི་བསྟོན་པ་བྱ་ཚུལ། སྐོ་སྐྱོད་གི་ཁྲིད། ཐུགས་རྗེ་ཚེན་པོ་བྱིན་རྒྱབས་མའི་

མིད། བརྒྱུ་ལུང་མངོན་རྟོགས་རྒྱལ་བསྐྱེད། མིད་ཞི་མཉམ་ཉིད་ཀྱི་མིད་
རྣམས་གསལ་ཏེ་སྒྲོལ་མའི་ཞལ་ནས་སྒྲོལ་མ་མཉམ་མེད་སངས་རྒྱལ་སྒྲོལ་པ་ལ་
རྒྱབས་འགོ་སེམས་བསྐྱེད་དང་གཞུང་མན་ངག་མང་དུ་ཐོས་ཤིང་དད་པ་ཐོབ་
པར་བྱུང་གསུངས།

སྒྲོལ་མ་ཡང་དག་པའི་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་ནམ་མཁའི་དབྱིངས་ཀྱི་ཉུང་
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་གྲགས་ཤིང་ཚིགས་སུ་མའི་སྒྲོལ་དཔོན་དང་། མི་
མའི་ལས་ཀྱི་སྒྲོལ་དཔོན་མཆིམས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ལ། རྒྱབས་འགོ་
(༡༤ ན)དང་སྒྲོལ་པ་སེམས་བསྐྱེད་ལན་ལྔ། འཇུག་པ་སེམས་བསྐྱེད་ལན་
གཉིས། གཞུང་ཚོས་མངོན་པ་མཛོད། དེའི་འགྲེལ་ཆེན། མདོའི་རྒྱ་ཀླུ་ཉི་ཤུ་
པ། ལུ་ལྷ་ལ། ལས་གྲུབ་པ། རྣམ་བཤད་རིགས་པ། ལུང་པོ་ལྔ་པའི་རབ་ཏུ་
བྱེད་པ་རྣམས། མདོ་སྒྲེ་རྒྱན་དང་། དབུས་མཐའི་འགྲེལ་གཉིས། རྟེན་འགྲེལ་
ཀྱི་མདོ་འགྲེལ། བྱམས་ཚོས་ལྡེའི་བཤད་པ་སྤྲུལ་པའི་ལུགས། མངོན་རྟོགས་
རྒྱན་གཙང་པའི་ལུགས། མདོ་སྒྲོལ་དང་བཅས་པ་དང་། སྒྲོལ་མ་ཉིད་ཀྱིས་
མཛོད་པའི་རྣམ་བཤད། མདོ་རྒྱན་གྱི་བཤད་པ་གཙང་ལུགས། དབུས་མཐའ།
ཚོས་ཉིད། རྒྱུད་སྒྲོལ་གསུམ་གྱི་འགྲེལ་བཤད། རྒྱུད་སྒྲོལ་མ་མར་ལུགས། གཞན་
ཡང་བྱམས་ཚོས་ལྡེ་ལ་གཟུ་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་མན་ངག་གི་ཚིགས་དང་
བཅས་པ། འགྲེལ་ཚུང་རྟིང་མའི་བཤད་པ། འགྲེལ་ཚུང་འགྲེ་རྒྱ་གི་བཤད་
པ། བརྒྱུད་སྒྲོལ་པའི་མདོ་དང་། འགྲེལ་པ། ཉི་ལྷེ་ལེ་བརྒྱད་མ། སྒྲོལ་མ་ཉིད་
ཀྱིས་མཛོད་པའི་(༡༤ བ)འབྲུམ་རྒྱུ་ཉི་ལྷེ་སྤྲུང་བ། འཕགས་པ་སྤྱད་པ་
མདོ་འགྲེལ་ཨེར་གྱི་ལུགས། སྤྱད་པ་སྤྲུང་བརྒྱུད་མ། ཤེར་སྤྱིང་མདོ་འགྲེལ།

ཉི་ཁྲི་ལེ་མངས་ལ་སྐྱམ་མ་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པའི་བཤད་པ། བརྒྱད་སྟོང་དོན་
 བསྐྱུལ། ཡི་གེ་གཅིག་མ། ས་ལུ་ལྷུང་པ་དང་། རོ་རྩེ་གཅོད་པ་དང་། ཚུལ་
 བརྒྱ་ལྷ་བརྒྱུ་པ་དང་། ཀུན་ཏུ་རྒྱ་སེན་རིངས་ཀྱིས་ཞུས་པ་དང་། གསུམ་ལ་
 སྐབས་སུ་འགྲོ་བ་དང་། ཚོས་བཞི་བསྟན་པ་དང་། ལྷུང་བ་སྡེ་ལྷུང་འབྲས་བུ་
 བསྟན་པ་དང་། རྒྱལ་པོ་ལ་གདམས་པ་དང་། འདའ་ཀ་ཡེ་ཤེས་དང་། འདུ་
 ཤེས་བརྒྱ་གཅིག་པ་དང་། རྒྱལ་བ་སློབ་གྲོས་དང་། སྐྱུན་རས་གཟིགས་ཀྱིས་
 ཞུས་པའི་ཚོས་བདུན་པ་དང་། རྟེན་འགྲེལ་དང་། དགོ་སྟོང་རབ་གསལ་
 གཞོན་ཏུ་ལ་སྤྲིང་བ་དང་། རྒྱལ་པོ་ཀ་ནི་ལ་སྤྲིང་བ་དང་། རྒྱལ་པོ་གཞུགས་
 ཅན་སྤྲིང་པོ་ལ་སྤྲིང་བ་དང་། ལྷུང་ན་བསལ་བ་དང་། ལྷ་བའི་མདོ་རྣམས།
 རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ལ་འཇུག་པའི་གཞུངས། ཚོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་
 བདུས་འབན་ལུགས། (༡༥ ན)ཐེག་བསྐྱུལ། ས་སྡེ་ལྷ། དམིགས་པ་བརྟག་
 པ་། བསྐྱུལ་བདུས་གསར་རྟེན་། སྟོང་འཇུག་ལྷ་སྐྱུ་བ་ཀྱི་མདོ་ཀུན་ལས་བདུས།
 སྐྱེས་རབས། རིན་པོ་ཆེ་སྤྲིང་བ། བཤེས་སྤྲིང་། སྟོབ་སྤྲིང་། ཤེས་རབ་བརྒྱ་པ།
 སྐྱེ་བོ་གསོ་ཐེགས། དབུ་མ་ཙུ་ཤེས། འཇུག་པའི་འགྲེལ་པ། བཞི་བརྒྱ་པའི་
 འགྲེལ་པ་བརྟག་པ་བརྒྱད་པ་མན་ཆད། ཙུ་རྒྱུང་གསུམ། བསྟོད་སྟོར། རྣམ་
 ལྷུང་མདོན་བྱང་གི་རྒྱུད། དབུ་མ་སྟོང་ལུན། དབུ་མ་བདེན་གཉིས་ཙུ་འགྲེལ།
 དབུ་མ་རྒྱན་ཙུ་འགྲེལ། དབུ་མ་སྤྲིང་བ། ཉིང་འཛིན་ཚོགས་ལེ། ཚུལ་ལེ།
 སྟོམ་པ་ཉི་ཤུ་པའི་འགྲེལ་པ། སྟོམ་རིམ་རྣམ་གསུམ། སྐབས་འགྲོ་བདུན་ཅུ་
 པ་། ལྷ་ལས་སུལ་བྱུང་དང་། ལྷུང་པར་དུ་འཕགས་པ་དང་། ཡོན་ཏན་མཐའ་
 ཡས་པ་དང་། སྟེལ་མའི་བསྟོད་པ་དང་། དགོ་བསྟེན་གྱི་སྟོམ་པ་བརྒྱད་པ་
 དང་། ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཚོམས། གཞོན་ཏུ་མ་བདུན་གྱི་རྟོགས་བརྗོད། ལྷུང་

ཚུབ་སེམས་འགྲེལ་གཅེད་པའི་ལུགས། ལྷ་མ་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པ་དབྱུ་མ་
 སླིང་པོ་དང་། ལག་ཚད་ཀྱི་འགྲེལ་པ། རོ་བོའི་ཚོས་ཚུང་བརྒྱ་ཙ། དེ་བཞིན་
 གཤེགས་པ་བདུན་གྱི་(༡༥ བ)མདོ་དང་ཚོག་ ཚོགས་དང་། སྐྱོན་པ་དང་།
 ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་གཏམ། སྦྱོད་བསྐྱུས་སྐྱོན་མེ། མདོ་ཙ། རྒྱ་ཆེན་འགྲེལ། འོད་
 ལྡན། ལུམ་བརྒྱ་པ། ཀྲུ་རི་ཀྲུ་ལྲ་བཅུ་པ། སོ་ཐར། ལྷ་མ་ཉི་དང་། དགོ་སྦྱོང་ལ་
 རབ་གཅེས་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ལྡན་མདོ། འདུལ་བ་ལ་བསྦྱོད་པ། འདུལ་
 འཛིན་བསྐྱུགས་བཟོད། སྐྱོམ་ཚིག་ ལས་ཚོག་ བྱིན་རྒྱབས་སྤྱིར་བཅོས། ལས་
 སྐྱོམ། གཞི་གསུམ་གྱི་ཚོག་ ཀྲུན་སྦྱོད་རྒྱན། མན་དག་ལམ་རིམ། ལམ་
 སྐྱོན། དཔེ་ཚོས། དོལ་པའི་བེ་བུམ། ཕོ་ཚུང་བའི་རྟེན་འགྲེལ། དེའི་མན་དག
 བཀྲ་ཤིས་བེ་བུམ། ཤར་བ་པའི་བདེན་བཞི། ལྷོ་སྦྱོང་ཆེན་མོ། ལྷ་མའི་མཁུལ།
 དབྱུ་མ་སླིང་པོ། ལྷུབ་པ་སླིང་པོ། རབ་གནས། སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཚོག་གོང་
 འོག་ དལ་འབྱོར་དོན་ཡོད་པར་བྱེད་པའི་ཚོས་བཞི། འདུ་ཤེས་བཅུ་གཅིག
 དོན་དམ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་སངས་རྒྱས་རྗེས་ལྷན། དེའི་ཕན་ཡོན། དམ་ཚིག་
 གསུམ་བཀོད་ཀྱི་རྒྱུད། ལྷ་ལྲའི་རྒྱབ་(༡༦ ན)ཐབས། བརྒྱས་ལུང་མདོན་
 རྟོགས། ལས་ཚོགས། རྟ་མགྲིན་གྱི་མདོན་རྟོགས། སྐྱོལ་མའི་བརྒྱས་ལུང་
 མདོན་རྟོགས། བསྐྱོད་པ་འདོན་ཐབས། དེ་ཉིད་བཅུ་པ། མཁུལ་བཞི་པ། ལུག་
 འཚལ་ཉེར་གཅིག་གི་རྒྱབ་ཐབས། སེང་ལྷེད་ནགས་ཀྱི་སྐྱོལ་མ། འཛིགས་
 པ་བརྒྱད་སྦྱོབ། རོ་རྩེ་སྐྱོན་མ། ལུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་སྐྱོལ་མ། སྤྱི་རྒྱབ། བསྐྱོད་
 ལྷུབ། གསང་རྒྱབ། སྐྱོལ་མའི་མཚན་བརྒྱ་ཙ་བརྒྱད་པ། ཚོས་སྦྱོད་མདོན་
 རྟོགས། ཚོས་སྦྱོད་སྤྱིའི་མན་དག་ ལྷ་མའི་འདས་མཚོད་བྱ་ཐབས། ཕན་ཡོན།
 རྒྱུད་སྤེ་སྤྱིའི་མན་དག་ མི་གཡོ་བའི་རྒྱུད། མདོན་རྟོགས། དམིགས་པ་སྐྱོར་

གསུམ། རྣལ་འབྱོར་སྤང་བ། གཟུངས་ཚོག་སྤྱིའི་མན་ངག་ ཚོ་དཔག་མེད་
 གཉིས། ཚོ་སྐྱབ་གཉིས། སྐྱོལ་མ་དཀར་མའི་ཚོ་སྐྱབ། སྐྱུན་སྤྱིའི་ཡིག་རྒྱུད།
 རོ་སྒྲིམས་གསུམ། སྐྱེ་བ་བརྟག་པ། ལུག་རྒྱ་སྤྱིའི་མདོ། ལྷུང་བཤགས། དེའི་
 སྐྱབ་ཐབས། ཤར་བ་པའི་འཕྲིན་བཅོ་བརྒྱད། རྟོད་འབུམ། སྤྲད་(༡༦ བ)
 འབུམ། བེ་བུམ་རྣམ་གསུམ། ཤའོ་སྤང་པའི་བེ་བུམ་རྣམ་གསུམ། དོན་
 ཞབས་ཀྱི་སྐོར་རྣམས། བཅུ་གཅིག་ཞལ་གྱི་གཟུངས། དེའི་མཚན་བརྒྱ་ཙུ་
 བརྒྱད་པ། སྐྱབ་ཐབས། མདོན་རྟོགས། ཡི་གེ་རྒྱག་པ་གཙོ་འཁོར་གསུམ་
 པའི་བཞུས་ལུང་མདོན་རྟོགས། གཙོ་བོ་གཅིག་པ་དང་། ཁར་ས་སྤྱིའི་
 མདོན་རྟོགས། ལུགས་རྗེ་ཚེན་པོའི་དེཉིད་བཅུ་པ། སྤྲན་སྤྱིའི་རྒྱལ་རབས།
 མཚོད་པའི་མན་ངག་ གཟུངས་ཚོག་ ཡན་ལག་བདུན་པ། གཤེན་ཚོག་
 གཙུག་ཏོར་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་རྟོག་པ། སྐྱབ་ཐབས་གསུམ། རྟོང་མཚོད།
 གཟུངས་བཟུག་པའི་ཚོག་ ཚོ་གཅིག་ཏུ་སྐྱབ་པ། མི་འབྲུགས་པའི་མདོན་
 རྟོགས། གཤེན་ཚོག་དོན་བདུན་མ། རུས་ཚོག་ འཇམ་དཔལ་དཀར་པོ། ལ་
 ར་པ་ཚོན། སྤྱི་མེད། ཡོན་ཡོངས་སུ་སྤང་བའི་གཟུངས། ཉམས་གྲིབ་སྤང་བ།
 གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས་པའི་གནད་འཁའ་རུ་བས་བསྐྱེབས་པ། རྟེན་
 བཞེངས་སུ་གསོལ་བའི་བསྐྱེད་པ་སྤྲད་ཀྱི་(༡༧ ན)དུས་ཀྱི་དང་། གྲོ་
 ལུང་པས་མཛད་པ། རྣམ་སྤང་དང་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཚོ་ཚོ་གཉིས། ཚོ་ཚོ་དགུ་
 མ། དུས་མཚོད་བཞིའི་པན་ཡོན། རོ་བོས་མཛད་པའི་མཚོད་པ་བྱ་ཐབས།
 རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཚོག་ཞིབ་མོ། རོ་བྱི་པའི་གསོལ་འདེབས་བཟོད་གསོལ་དང་
 བཅས་པ། བ་རི་བའི་སྐྱབ་ཐབས་བརྒྱ་ཙུ་པལ་ཆེ་བ། གཙོང་པའི་ཚོས་རྒྱུང་
 བརྒྱ་ཙུ། ཡང་ཚོགས་བཅད་མ། རོ་བོའི་ཚོས་རྒྱུང་ས་བཅད་ཡན་ལག་དང་

བཅས་པ། བསྟན་པའི་གཙུག་དང་། བསྟན་པའི་གཡུང། གཞན་སྦྱང་ལུགས། ལྷ་
 དབང་རྒྱལ་པོའི་སྒྲིབ་ཐབས། རྩོམ་མེ་བཅུགས་ཀྱི་མཛོལ་རྩོགས། ལ་འག་
 སྐོར་གསུམ། དཔལ་མོའི་ཚོས་བཞི། ཕ་ཕྱག་གི་གསོལ་འདེབས། ལྷ་ལྷོང་
 བའི་གསང་ཚོས། བོ་ཚུང་བའི་ཚོག་བཞི་པའི་བེ་བུམ། ལོང་མའི་དུས་ཀྱི་
 གནས་བརྟན་གྱི་གསོལ་འདེབས་དང་། སྒྲིབ་པ། ལྷ་མ་ཉིད་ཀྱིས་བསྐྱེབས་
 པའི་གནས་བརྟན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་། སྐྱབ་འདྲེན། གསོལ་འདེབས་བསྐྱེས་
 པ། མཚོད་པ་རྒྱས་པ་ལས་ཚོགས་དང་བཅས་པ། ལམ་(༡༧ བ)མཚོག
 གསེར་སྤོང་། རིན་པོ་ཆེའི་ཐེམ་སྐྱབས། སྐོམ་དོན་རིན་ཆེན་སྤྲུངས་པ། བསྟན་
 པ་གསལ་བྱེད་རིན་པོ་ཆེའི་སྤང་བ། རིན་པོ་ཆེ་དགེ་ལེགས་གཏེར། རིན་པོ་
 ཆེ་དཔལ་འབྱོར་གྱི་གཏེར། རིན་པོ་ཆེ་ལེགས་དབྱུང་གྱི་གཏེར། ཐེག་ཆེན་
 གསལ་བ། བཀྱ་ཤིས་སྤོང་བའི་འབྲེལ་པ། རྣོར་བུའི་སྤོང་བའི་འབྲེལ་པ། ཉེ་
 བར་གདམས་པ་སྤྲིབ་པའི་འོད་ཟེར་གྱི་གདམས་པ། མཁས་པ་འཇུག་པའི་སྐོ།
 ཚོས་སྦྱོང་བཅུའི་མན་ངག་སྤང་བའི་ཐང་པའི་མན་ངག་ཐོར་བུ། ཚོགས་བདག་
 སྤང་སྐ། སྐྱེ་སྐ། རྣེའི་པའི་ཚོགས་བདག་རོ་བོའི་རྩ་མགོན་ཆེན་མོ་རྩོ་དང་
 བཅས་པ། རྩ་མགོན་ཤོན་བཞི་སྐོར། རི་བྱེ་ལ་ནག་པོའི་སྒྲིབ་ཐབས། ཚུ་དང་
 གཏོར་མ་སྐྱབ་པ་ལ་སོགས་བརྒྱུད། བསྟོན་པ། དཔལ་ཆེན་མོའི་མདོ།
 མཛོལ་རྩོགས་ལས་ལ་ཚུང་དང་བཅས་པ། རྣོར་བུས་བཅས་དཀར་མའི་
 སྒྲིབ་ཐབས། ལས་བརྟན་པའི་ཚོག་ཚང་བ། གསང་སྒྲིབ། མན་ངག་རྫོགས་
 པ། མགོན་པོའི་སྒྲིབ་པ། གཏོར་མ་སྐྱལ་དང་(༡༨ ར)བཅས་པ། ཚོ་དཔག་
 མེད་གྱི་ལོ་རྒྱུས་མཛོལ་རྩོགས་དང་བཅས་པ་ལུགས་གཉིས། ཕྱག་དོར་མདོ་
 ལུགས། གཏུམ་པོའི་མཛོལ་རྩོགས་རྒྱས་པ། དབྱེདས་ཅན་མ་དམར་མོའི་

སྐྱབ་ཐབས། བརྟམ་པ་བའི། མཚན་བརྗོད་འདོན་པའི་མན་ངག་ཆ་གཉིས། ལྷ་
 མོ་འོད་ཟེར་ཅན་གྱི་སྐྱབ་འཁོར། གཙུག་ཏྲར་གདུགས་དཀར་གྱི་མན་ངག
 བཟང་སྦྱོད་གྱི་འཆི་བསྐྱུ། ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་སྦྱོར། སྐྱད་པ་འདོན་ཐབས། འདའ་
 ཀ་ཡེ་ཤེས་གྱི་མན་ངག འཆི་ཀ་མའི་གདམས་པ། སེང་གོ་སྐྱའི་སྐྱབ་ཐབས་
 ལས་ཁ་ཚར་དང་བཅས་པ། བཟང་སྦྱོད་འདོན་ཐབས། ལ་སྐྱོམ་པ། ལ་འདོན་
 བཤེས་པ། བཤེས་པ་དག། བདུད་རྩི་འབྲེལ་བ། འབོར་དབང་མའི་སེར་བའི་སྐྱབ་
 འཁོར། དྲང་སྲོང་གི་སྐྱབ་པ། ལྷ་མའི་རྣལ་འབྱོར་ཆ་གཉིས། རྟོགས་ཆེན་གྱི་
 མཚན་པ། ཤེར་སྤྱིང་གི་སྐྱབ་པ། ཀུན་སྦྱོད་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྲེང་བ། སྐྱོལ་མའི་
 མཛོད་རྟོགས་རྒྱས་པ་ལས་ཁ་ཚར་དང་བཅས་པ། བརྟམ་པ་ཞལ་གྱི་ལས་
 ཁ་ཚར་དང་བཅས་པ། གཏོར་མ་(༡༤ བ)ཆ་གསུམ། རྒྱུན་གཏོར། དུས་
 མཚན་གྱི་གཏོར་མ། ཤར་བ་པ་དང་། རྒྱུན་སྡེའི་བརྒྱ་ཚར། གཏོར་ཆེན།
 གཏོར་མ་ལྷ་པ། ལྷ་བ་རྒྱལ་མཚན་མ། ཐུགས་དམ་བརྒྱ་ཚར། གཞི་བདག་
 གི་གཏོར་མ། རྗེན་གཏོར། ཆབ་གཏོར་རྩི་པོ་མ། མཐོན་པོའི་འཛིན་གཏོར།
 ཟ་གཏོར། ཚོས་གཏོར། དྲང་སྲོང་གི་གཏོར་མ་ཆ་གཉིས། བསྐྱོབ་སྤྲིག་
 བཤེས་པ། མཚན་གི་བསྐྱོབ་པ། གཤེན་བསྐྱོབ་པ། རྒྱུན་གྱི་བསྐྱོབ་པ། ཚོས་སྦྱོད་
 སེལ་བུ་སྐྱོལ་གསུམ། ཟན་མཐོག་གཅོད་ཐབས། ཡན་ལག་བདུན་པ། སྐྱི་
 བཤེས་པ། བསྐྱོར་བའི་མན་ངག ཚོས་སྦྱོད་རྩིང་མ། འབུམ་མཚན། ཚོས་
 སྐྱོར། རབ་གནས་རྒྱས་པ། རོ་བོས་མཛད་པའི་བསྐྱེས་པ། རབ་གནས་གྱི་
 རྒྱུད། ཞལ་བསྐྱོབ་གསུམ་པ། རོ་རྗེ་སྐྱུར་བུ། ཀུ་སྐྱུ་ལུའི་འཇུག་ཚུལ། ལྷ་སྐྱབ་
 ཀྱིས་མཛད་པའི་ས་དབྱུད་དོའོན་དང་བཅས་པ། ལྷ་མས་བསྐྱེབས་པའི་ཏེའོ་
 བཤེས་པ། རོ་རྗེ་པ། རོ་བོ། དགོ་བཤེས་སྦྱོན་པ། སུ་ཏོ་བ། ཤར་བ་པ། (༡༩

ན)ཚུམིག་པ་ཆེན་པོ། དཔལ་ལྷན་པ། ཞང་སློབ་པ། མཁའ་པོ་བྱང་ཆེན་པ་
རྣམས་ཀྱི་རྣམ་ཐར། སྤིང་མ་པའི་རྣམ་ཐར།¹¹ ཐར་ཕྱིན་བརྒྱུད་པའི་གསོལ་
འདེབས། ལྷུས་བྱ་ཐབས། ཆབ་ཁའི་སྐྱམ་གཏོར། གཤེར་གཏོར། རླེས་བྱ་
གསུམ་གྱི་ལྷོ་སློབ། རྣམ་པ། དབུ་མ། རླུང་པ་རྣམ་སྤོང་ཐབས་བཅས་བརྒྱས་
པ། རླེང་སྐྱང་མའི་ཁྲིད་རྣམས། ལྷ་མ་སྐྱབ་པ། རང་གི་བདུན་ཚོགས་བྱ་
ཐབས། རླུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་མན་ངག་རྩོམ་གཏུག་པའི་བྱ་རིམ། སློབ་དཔོན་
ཞི་ལྷའི་ཡོན་ཏན་ཐར་ཕྱིན་གྱི་ལྷ། ལྷ་གསུང་གི་བརྒྱུད་ལ་སོགས་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་
རྣམས། བསྐྱབ་བཏུས་མདོན་རྩོགས། སློབ་འཇུག་གི་འཁོར་ལོ་ལྷ་བུའི་
བཤད་པ། ཁ་གཏམ། གཞུང་འདྲིལ། ལག་ཁྲིད། བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་སློབ་
བ་རྣམས་གསལ་ཏེ། ལྷ་མ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས། ལྷ་མ་མཆིམས་ཆེན་པོ་ལས་
གདམས་པ་མང་དུ་ཐོབ་དུས་ཀྱུན་ཏུ་ཐུགས་ཀྱིས་བཟུང་ཞིང་རང་ཉིད་ཀྱང་
དད་གུས་རྒྱུན་དུ་ཐོབ་པར་བྱུང་ཡང་ལུང་དང་རྩོགས་པའི་ཡོན་(༡༩ བ)ཏན་
མ་ཚོད་པས་དད་དུང་ལུས་པར་གྱུར་ཞེས་གསུངས་ཀྱང་། ལྷ་མའི་ཡོན་ཏན་
ཐམས་ཅད་བུམ་པ་གང་བྱོའི་ཚུལ་དུ་བརྟེན་པ་དེ་ལྷ་མ་དམ་པ་ཉིད་ལས་
གཞན་མ་མཆིས་སོ།།

ལྷ་མ་དམ་པ་ཁམས་གསུམ་གྱི་འདྲིན་པ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རིན་པོ་ཆེ་ལ།
སེམས་བསྐྱེད་ལན་གསུམ། ཐབས་ལ་མཁས་པའི་མདོ། ཉིང་ལེ་འཛིན་རྒྱལ་
པོའི་སློབ་ཅིག ཨ་ར་པ་ཅ་ན། ལྷ་ག་ཅུ་ཅུ་བཞི་མ་ལ་སོགས་པའི་གཏོར་མ་ཁ་
ཡར་གསལ།

11 རྣམ་ཐར་གཞན་རྣམས་སྤྱི་ཐར་གསེར་ཐོང་ཞེས་པའི་སྐྱོགས་བམ་དུ་ཡོད་ཀྱང་། སྤིང་མ་པའི་
རྣམ་ཐར་འདི་མེད།

གསང་སྟེ་སྟོན་པའི་སྟོབ་དཔོན་ཚོས་ཀྱི་སེང་གོ་ལ། སྟོན་སྟེ་མཚོད་པ། ཀ་
ཀ་ནི་འདའ་ལུགས་ཀྱི་བཤད་པ། རྩོམ་པའི་ལུགས་ཀྱི་སྟོབ་ཐབས་ལས་བྱང་
དང་བཅས་པ། སྟོབ་མའི་བརྒྱས་ལུང་མཛོད་རྟོགས། མཐུལ་བཞི་པའི་
གསོལ་འདེབས། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཡི་གོ་རྟུག་པའི་མཛོད་རྟོགས། མི་གཡོ་
བདེ་ རྣམ་འཛམས་སྐྱར་ལུགས་ཀྱི་དམིགས་པ་བསྐྱོར་གསུམ། བེད་གི་རྩ་ར་
མཚོད། སྟོབ་ཐབས། རྒྱན་གཏོར། ལྷ་ཆར། གཏོར་ཆེན། བ་རི་ལུགས་ཀྱི་
གཏོར་ཆེན། ཚོ་གཟུགས་(༢༠ ན)བཏྲག་པ། ཆབ་གཏོར་འཇམ་དཔལ་
མདུན་གཏོར་མ་ཆགསུམ། མཐུལ་རྟུག་པའི་ཚོག་ཁར་ས་སྤྱི་དང་། འཇུར་
གོགས་ཀྱི་ཚུ་སྒྲིབ། སེར་བའི་སྐྱར་ཐབས་གཏུམ་པོ་བཞི་སྟུག་ ལྷ་མོ་མེ་
འབར་མ། ཐུབ་པའི་མཛོད་རྟོགས། ཚོ་དཔག་མེད་གཉིས། མགོན་པོ་ཚོགས་
བདག་གི་མདོས། འཇམ་དཔལ་དཔག་བསམ་ཤིང་ཆེན་མ། རིན་པོ་ཆེ་ཟར་
ཚོགས་རྣམས་གསལ།

སྟོབ་མཚོད་སྟོན་རས་པ་འབྲིང་ཀར་མོ་བ་ལ་རབ་བྱང་མ་མཛོད་པའི་དུས་སུ་
སྐྱར་གོང་དུ་བརྟན་པ་ལྟར་ཞལ་གཉིས་མའི་བྱིན་རླབས། མཛོད་རྟོགས།
གཏོར་མ། ཐུག་རྩོམ་པའི་པའི་རིམ་པ། མཛོད་རྟོགས། གཏོར་མ། ཚོག་
ཁྲིམས། ཡི་གོ་རྟུག་པའི་མཛོད་རྟོགས། རྩོམ་སེམས་དཔའི་ཡིག་བརྒྱ་
རྣམས་གསལ།

སྟོབ་སྐྱར་རྩ་བ་རྩོམ་སེང་གོ་ལ། ཐུག་རྩོམ་མདོ་ལུགས་སྟུང་དགུ་པའི་སྟོབ་
ཐབས། ལས་ཁ་ཚར་དང་བཅས་པ་རྩོགས་པ། ལྷ་ལྷ་པ། གཙོ་བོ་གཉིས་
པདེ། དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་མཛོད་རྟོགས་རྒྱས་པའི་ཚོག་ཁྲིམས་སྟོབ་(༢༠

བ)ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པ། ཏྲ་བདག་གི་གཏོར་མ། རྗེ་མེ་སེམས་དཔའི་ཡིག་
བརྒྱས་སྒྲིབ་པ་སྤྱད་ཚུལ། མཚོད་རྟེན་སྲོན་པོའི་གཟུངས་ཀྱི་གདམས་པ།
ལུང་སྒྲུང་བ། མདོ་ལུགས་ཀྱི་རྗེས་གནང་གསུམ་པ། ཚོའི་ཚོག་མདོན་རྟོགས་
ཕྱག་ལེན་དང་བཅས་པ། རྗེ་གས་ཆེན་གྱི་དོ་སྲོད། ཞང་འོན་གཙོ་འཁོར་ལུ་པ།
དབྱུངས་ཅན་མ་དཀར་མོའི་རྗེས་གནང་། དེའི་གདམས་པ་གགས་སེལ་དང་
བཅས་པ། རྗེ་སྤྲུལ་ནག་པོའི་ལོ་རྒྱུས། སྤྲུལ་པའི་བུམ་འབྲེལ་དེའི་རྒྱ་སྒྲིབ་
ལས་ཚོགས་ཉི་ཤུ་དང་བཅས་པ། སྲོག་འཁོར་གྱི་གདམས་པ། བེང་གི་
དྲག་ལས། སྤྲུལ་སེང་རྗེས་གནང་དང་བཅས་པ། སི་རྒྱ་སྤྱུལ་འབྲིན། ལྷ་ལྷུང་གི་
འབྲུག་ཆར། ལྷང་པོ་རིན་ཆེན་ལ་ལོར་སྤྱད་བལ་སོགས་པ་རྣམས་གསལ།

སྲོབ་དཔོན་སྤྱེལ་གྲགས་པ་སེང་གེ་ལ། མི་གཡོ་བ་དཀར་པོ། ཚད་མ་བསྐྱུས་
པ། གཞུང་སྤྱན་ཉན་ཅུང་ཟད་གསལ།

སྲོབ་དཔོན་རྗེ་མེ་སེང་གེ་ལ། སྲོད་འཇུག་འགྲེལ་པ་ཚོག་གསལ། འཇུག་
པའི་(27 ན)འགྲེལ་པ། བཞི་བརྒྱ་པའི་སྤྱད། དབུ་མ་སྲོང་ཐུན། པད་མ་
ཕྱག་དུག་པ། རྗེ་སེང་། མཚོད་རྟེན་གྱི་ཚད། མཇུལ་གྱི་བྱི་ཐིག་འཇམ་
དཔལ་ཡེ་ཤེས་སེམས་དཔའ། རིགས་གསུམ་གྱི་བྱ་ཐབས་རྣམས་གསལ།

སྲོབ་དཔོན་རྒྱ་མིག་པ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ལ། འཇུག་པ་སེམས་བསྐྱེད་
ལན་གཅིག་ཁམ་པ་ལུང་པའི་སྤྱན་བརྒྱད་མ། ཀྱ་རུ་ཀྱ་ལེ། སྤྲུལ་ཚོགས་ལོར་བྱ།
བྱམས་པའི་སྤྱུབ་ཐབས་པརྗེ་ཉ་མི་རི་ཉི་ཀས་མཛད་པ་དང་། སྲོབ་དཔོན་
ཐོགས་མེད་ཀྱིས་མཛད་པ། ལེགས་ལུན་ནག་པོའི་སྤྱུབ་ཐབས། མགོན་པོ་
བཞི་སྤྱག་དཔོན་གཡོག་བཞི་པ། ཏྲ་མགོན་གྱི་སེང་བ་སྤྱད་ཐབས། གསང་

འདུས་ཀྱི་རབ་གནས། རབ་གནས་ཀྱི་གསུང་ཐོར་བུ་བ་སྤྱོད་གས་གཅིག་ཏུ་
 བསྐྱབས་པ། རབ་གནས་མདོར་བསྐྱུས་ཀྱི་རྒྱུད། ལྷན་དབྱེད་ཚོག་ཞིབ་
 མོ། རྣམ་རྒྱལ་གྱི་སྒྲོང་མཚོད། གཙུག་གཏོར་དྲི་མེད་ཀྱི་མན་ངག་ དྲི་མེད་
 ཀྱི་མན་ངག་ཁྲུས་ཚོག་ལ་སོགས་ལས་ཚོགས་དང་(21 བ)དང་བཅས་
 པ། ལྷགས་སྒྲོག་སྒྲོལ་མ། ཁྲོ་གཉེར་ཅན། སངས་རྒྱས་ཅན། སྒྲོལ་མ་
 དུག་སེལ་མ། མ་བྱ་མ། ལྷ་མོ་སེར་མོ། ཡང་སེར་མོ། རབ་གནས། དེའི་སྤྱོད་
 གོན། དངོས་གཞི། ལས་ཚོགས། རྟེན་བཞེངས་པའི་ལས་ཚོགས། ལྷ་མའི་
 ཞབས་རྗེས། ལུས་གཏོར་གྱི་མན་ངག་ མི་འབྲུགས་པའི་མན་ངག་ ལུས་
 ཚོག་ ཚོ་ཚོ། མིང་བྱང་གི་ཐབས། ལྷགས་རྗེ་ཆེན་པོ་སྒྲོལ་མ། རོ་རྗེ་སྒྲོལ་མ།
 སྒྲོ་སྒྲོང་བསྐྱུས་པ། ལྷན་བརྒྱུད་མ། བར་ཕྱིན་གྱི་ཁྲིད་འབྲིང། སྲིད་ཞི་མཉམ་
 ཉིད། བརྟན་པའི་འཁོར་ལོ། གཡོ་བའི་འཁོར་ལོ། མགོན་པོ་ཕྱག་རྒྱུག་པ།
 ལྷག་མ་ཕྱིར་བཅོས། སངས་རྒྱས་སུམ་ཏུ་རྩ་སྤྱི་བསྒྲོད་པ། ཉམས་སུ་
 ལེན་པའི་མན་ངག་ གསུང་ཐོར་བུ་བ། གཤེན་བསྐྱོར་རིང་ལུང་གཉིས། རོ་བོས་
 མཚན་པའི་གནོད་སྐྱིན་གྱི་འཁོར་ལོ། ལྷགས་པས་དམ་བཅས་པའི་གཟུངས།
 མི་བཅེགས་དང་། བདུད་རྩི་འབྲིལ་བའི་གཟུངས་ཚོག (22 ཀ)ཉམས་
 གྲིབ་སྐྱུང་བ། ཕྱག་རྒྱ་སྤྱི་མདོ་འདོན་ཐབས། གཏུ་དམར་པོ། ཚོགས་བདག་
 སྤེ་སྤྱ། སྒྲོལ་མའི་སྐྱུ་ཁྲུས། ལུང་པོ་གསུམ་པའི་བྱ་རིམ་རྣམས་གསལ།
 ལྷ་མ་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་སྐྱབ་པའི་བསྐྱེད་པ་རིན་ཆེན་མཚོག་གི་རྒྱལ་
 མཚན་གསལ་བར་འཛིན་པ་ལ། སེམས་བསྐྱེད་ལན་གཉིས། བཀའ་ལུང་གི་
 ཚོགས་བཅད་གཅིག་ ཚོགས་ཚོས་སྐྱོན་འགའ་གསལ།

སློབ་པོ་དོང་རིན་པོ་ཆེ་བཙུན་འགྲུས་རྗེ་ཚེ་ལ། བྱམས་པའི་ཁྲིད་དང་འགྲེལ་
ཚུང་ལ་སོགས་གསལ།

སློབ་དཔོན་པོ་དོང་པ་དཀོན་མཆོག་རྗེ་ཚེ་ལ། འགྲེལ་ཚུང་པོ་དོང་པ་དང་།
གཟུང་པའི་རྒྱ་ཀུ། མདོ་ཐུན་བཅུ་གཅིག་ཤེར་སློང་གི་བཤད་པ་གཟུང་ལུགས།
ཡི་གེ་གཅིག་མའི་གདམས་པ་སྐོར་བཅས། མི་གཡོ་བའི་གཏོར་མ། མི་
བརྗེད་པའི་གཟུངས། མི་གཡོ་བ་དཀར་པོ། འཇམ་དཔལ་དཀར་པོ་རྣམས་
གསལ།

སློབ་དཔོན་གྲང་པོ་ལུང་པ་འཕགས་པ་ལྷ་སྐྱབ་ལ་དོན་ཡོད་ཞགས་པའི་
སྐོར་གཟུངས་ཆོག་ཆེན་མོ་དང་བཅས་པ། ཕྱག་རྒྱ་(༢༢ བ)ཆེན་པོ་བད་
སྐོར། རྣམ་རྒྱལ་སྟོང་མཆོད། འདུལ་འཛིན་བསྐྱབས་བརྗོད། ཚུལ་ཁྲིམས་
ཉམས་པའི་རྣམ་པར་སློབ་པ་ལྷི་¹²ཡང་བསྐྱབ་པ་དང་། ལྷ་ཆ་རྒྱུ་¹³དང་། དགོ་
སྟོང་ལ་རབ་གཅིས་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ལྡན་མདོ། འདུལ་བ་ལ་བསྟོད་པ་རྩ་
འགྲེལ། འདུལ་བ་རྩི་བཞིག་ལེའུར་བྱས་པ། དགོ་སྟོང་དང་། དགོ་ཚུལ་
གྱི་ལོ་རྩི། སློང་གཞི་དང་གང་ཟེག་བསྐྱབས་པ། སློ་སྟོང་། ལུ་ཅུ་པའི་གཏོར་མ་
རྣམས་གསལ།

སློབ་དཔོན་དབུ་མ་པ་ཤེས་རབ་འབུམ་ལ། ཆོག་གསལ་སྟོང་ཐུན། སྐྱེ་མེད་
རིན་པོ་ཆེའི་མཛོད། རྟོག་གོ་ཐོ་བ། ལག་ཚད་རྣམས་གསལ།

12 མ་དཔེ་ལ་ “སྐྱི” ཡོད།

13 མ་དཔེ་ལ་ “མན་ཏེ” ཡོད།

སླེ་མ་སྟོན་ལུང་པ་གཉེན་དཔོན་ལ། འགྲེལ་རྒྱུད་། ཁྲི་བརྒྱད་སྟོང་པ། ཤེས་
རབ་ཁྲི་པ། རྣམ་དེས། ཚད་མ་བསྟུས་པ། གཟུང་པའི་དབྱེ་མ་སྟོང་ཐུན།
སེམས་ཉིད་དལ་གསོའི་ཁྲིད་རྒྱས་བསྟུས་གཉིས། རྣམ་ཐར་བཅོ་བརྒྱད།
རྣལ་འབྱོར་བདུན་གྱི་ལམ་རྣམ་པར་དེས་པ། རིན་ཆེན་འབྲུ་དགུ། མཐར་ཐུག་
དགུ། འཇམ་དཔལ་ཤེས་རབ་འཁོར་ལོ། ཞི་བྱེད་སོ་ལུགས། (༢༩ ན)
སྟོལ་མའི་རྗེས་གནད། འཕོ་བ་དགའ་ལྡན་མ། སྟིང་གཏམ་བཅུ་གཉིས།
ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་རིག་གཏད་རྣམས་གསལ།

རྟ་སྡེ་པ་སྟོབ་དཔོན་ལྟ་བུའི་བཅུན་བསོད་ནམས་སྟིང་པོ་ལ་ཁ་རབ་སྐྱོར་ཚད།
འཇུག་པ་དང་། བཞི་བརྒྱ་པའི་རྩ་བ། རིགས་པ་རྩལ་ལྟ་བུ་དང་། སྟོང་ཉིད་
བདུན་ལྟ་བུ་དང་། རྩོད་རྒྱུ་གི་འགྲེལ་པ། ཞིབ་འཐག་ཆེན་མོ། དབྱུག་
ཚོས། སེར་བ་སྟུང་བའི་མན་དག ཡང་ཡིག་བདུན་ལྟ་བུ་དང་། ལམ་ཆ་ཚད་
གི་ཁྲིད། བཀའ་གདམས་ཀྱི་བྱུང་རྒྱུ་ལ། བྱེད་རྒྱུ་ལ། མན་དག་ཐོར་བུ་གཞན་
ཡང་གསལ།

སླེ་མ་མདོ་གཅོད་པ་ལ། ཐུག་རྗེར་མདོ་ལུགས་གཅོ་བོ་གཅིག་པའི་བསྐྱེས་
ལུང་མདོ་རྟོགས། གཅོ་འཁོར་ལྟ་བུ། རྗེས་གནད་གསུམ་པ། གཟུངས་ཀྱི་
གདམས་པ། ཚོགས་གསོག་ཆེན་མོ། ལྷ་གཏོར་ཆེན་མོ། བ་སྟུ་གོ། རྣལ་
འབྱོར་བརྒྱད་པ། གདམས་པ་གཞན་ཡང་ཅི་རིགས་པར་གསལ།

སྟོབ་དཔོན་ཚོས་ཀྱི་སེང་གེ་བ་སོ་ཐར་པ་ལ་དོན་ཞགས་ཀྱི་དེ་ཉིད་བཅུ་དྲུག་
(༢༩ བ)གཟུངས་སྐྱུ་བ། ལྷ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་འཁོར་ལོ། འབྲུང་པོ་ཐམས་
ཅད་པའི་གཏོར་མ། མགོན་པོ་བཞི་སྐྱུག་སྟོང་པོ་རྒྱན་རྒྱུ་ལ། ས་བདག་ལྷ་

གཉན་གྱི་སྤང་འཁོར། བ་སྤྱ་གཤམ་སྤྱ་ལྷོ་སྤྱོད། ལྷོ་མའི་རྣལ་འབྱོར་ཆ་
གཉིས། སྤྱོ་བ་བརྟག་པ། འཇམ་དཔལ་རྣོན་པོ། ཨ་ར་པ་ཙི་ཏ། གཞན་ཡང་
མན་ངག་དམ་དུམ་གསལ།

སྤྱོ་བ་དཔོན་དོན་ཞགས་པ་ལ། དབྱངས་ཅན་མ་དཀར་མོའི་རྗེས་གནང། ལྷོ་
མོ་རོར་རྒྱན་མ། བྱིས་པ་བདེ་སྤྱག་ དཀར་སྤྱིང། ལྷོ་མའའོར་གྱི་གདམས་པ།
སྤྱོ་བ་དཔོན་ཞི་ལྷོ་འི་ལུགས་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་གསལ།

སྤྱོ་བ་དཔོན་སེ་བྱང་རྒྱབ་སེང་གོ་ལ་མི་གཡོ་བ་དཀར་པོ། ཨོ་ཀ་ཚ་ཏི། འབྱུང་
བ་རྒྱན་གཅོད་རྣམས་གསལ།

སྤྱོ་བ་དཔོན་གཉན་སྤིན་པོ་རི་པ་དར་མ་སེང་གོ་ལ་ལྷོ་ལི་ཀུ་ལིའི་རྟེན་འབྲེལ།
རྟེན་འབྲེལ་གྱི་སྤྱོམ། རྟེན་འབྲེལ་བརྒྱད་ཅུ་པ། འཇམ་དཔལ་དཀར་པོ། མི་
གཡོ་བ། རྩོ་བ་རྣམས་གསལ།

སྤྱོ་བ་དཔོན་གཉན་དཔོན་ཤེས་རབ་དཔལ་ལ་མཛོད་འབྲེལ་(20 ན)
ཕྱོགས་གྲང་མ། རྒྱ་ཀུལ་སྤྱས་མ། རྣམ་བཤད་རིགས་པ། རྟེན་འབྲེལ་མདོ་
འབྲེལ། རྒྱ་མཚོ་སྤྱིན། རྣམ་འཛོམས་ཤོལ་པོ་ལུགས་རྣམས་གསལ།

སྤྱོ་བ་དཔོན་སངས་རྒྱས་འབྲུམ་དབྲུས་པ་ལ་བརྒྱད་སྟོང་པའི་འབྲེལ་བ་སྟིང་
པོ་མཚོག་ མདོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འབྲེལ་བ་དག་ལྷན། བརྒྱད་སྟོང་པའི་
འབྲེལ་བ་གནད་གྱི་སྤྱོ་འོད། ཉི་མི་གཞུང་འབྲེལ། རྗེ་མཚོ་ལོ་པ་དང། ལུང་
པོ་ལྷོ་པའི་འབྲེལ་བ། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བདུས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཤན་སྤྱིར།
དོན་གསལ། དམ་ཚིག་གསུམ་བཞོད་ཀྱི་རྒྱུད་ཚེན་པོ། ས་ལུ་ལྷང་པ་

གཉིས། ས་ལུ་ལྷང་པའི་མདོ་འགྲེལ་ཀ་མ་ལ་ཤི་ལས་མཛད་པ། ཞལ་བཅུ་
གཅིག་པ་དང་། མཚུགས་ལྷན་དང་། གཙུག་ཏྲར་དེ་མེད་དང་། ཤེས་པས་
ཐམས་ཅད་མཐར་ཕྱིན་པའི་གཟུངས་རྣམས། ཤེར་སྒྲིང་གི་འགྲེལ་པ་ཀ་མ་
ལ་ཤི་ལས་མཛད་པ། དེ་མེད་ཀྱི་རྟོག་པ། དེ་མེད་ལྷ་ལྷ་མ། ལྷ་དགུ་(༢༤
བ)མ། ལྷ་བཅུ་བདུན་མའི་སྐྱབ་ཐབས། ལས་ཚོགས་མན་དག་དང་བཅས་
པ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དམ་ཚིག་བསྐྱུང་བའི་སྐྱབ་ཐབས།
ལྷས་ཚོགས་དང་བཅས་པ་ཇོ་བོས་མཛད་པ། ཚོ་དཔག་མེད་ཀྱི་རྗེས་གནང་།
འཆི་མེད་རྒྱའི་མདོ། དཀྱིལ་ཚོགས་སྐྱབ་ཐབས་ལས་ཚོགས་དང་བཅས་པ།
གཙུག་ཏྲར་དཀར་མོའི་རྗེས་གནང་། དེའི་ཉེ་བར་བཤད་པ་དང་། སྐྱབ་ཐབས་
ལ་སོགས། མི་འབྲུགས་པའི་རྗེས་གནང་། རྣམ་འཛོམས་ཀྱི་རྗེས་གནང་།
མཚོན་བརྒྱ་ཚུ་བརྒྱད་པ། ལས་ཀམ་ཤ་ཉམ་རྣམས་གསལ།

སྐྱབ་དཔོན་མཁས་པ་ཞང་སྒྲོན་ཤེས་རབ་རྒྱལ་ལ། འབྲུམ་དང་དེའི་རྣམ་
བཤད། རྒྱ་སེ་ནའི་འབྲུམ་ལྷི་ག འབྲུམ་ལྷི་ག་ཆེན་མོ། ཏིང་འཛིན་རྒྱལ་པོའི་
མདོ། འགྲེལ་པ། ལག་ན་དོ་རྗེའི་མཚོན་བརྒྱ་ཚུ་བརྒྱད། འཇམ་དཔལ་
ཀྱི་འགྲེལ་པ་སྐྱགས་དོན་རྣམ་གཟིགས། རྣམ་འཛོམས་རྒྱ་ན་ལྷའི་ལུགས།
སྐྱུང་ལུགས། དེའི་ལྷས་ཚོགས་རྒྱས་པ། (༢༥ བ)དོ་ཉ་སྐོར་གསུམ། དེའོ་
ན་ཉིད་ཉི་ཤུ་པ། སྐྱུ་མ་ངེས་བསྟན། མི་ལམ་ངེས་བསྟན། དོ་ཉ་ཏི། སེམས་
ཀྱི་སྐྱབ་སྐྱོང་། ལུག་རྒྱ་བཞི་ངེས་པར་བསྟན་པ། ལུང་དུ་འཇུག་པ་བསྟན་
པ། ལྷ་བ་ངན་སེལ། བདེ་ཆེན་གསལ་བ། དེའོ་ན་ཉིད་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྱིང་
བ། དབུ་མ་རྩུག་པ། དབང་རྣམ་ངེས། གནས་པ་བསྐྱུས་པ། སྐྱ་སྐོ་མཚོན་

ཆད། སྤྱོད་པ་བཅུ་ལྔ་ལྟར་སྤྲོད་ཀྱི་སྐབ་པ། སྤྲོད་བརྒྱུད་དོན་རྗེ་ཚོགས་བཅུ་ལྔ།
 སྤྲོད་བརྒྱུད་ཀྱི་ནད་འདོན། རྟོན་འབྲེལ་གྱི་བརྟག་པ། ཞི་བྱེད་དོན་ཆེད་ས་
 བཅུ་པ། རབ་གནས་དོན་གསལ། རབ་གནས་ཀྱི་དལ་དང་བཅས་པ། སྤྲུང་
 འཁོར་གྱི་གདམས་པ། བསྐྱོད་པ་སྤྲོད་པ་གཉིས། དག་ཡིག་སྤེལ་སྤྱོད་པ།
 ལྷ་མཐའ་ཡས་ཀྱི་ཆར་འབེབས། བསྐྱོད་པ་འཛིན། རྣམ་འཛུགས་དཀར་པོ།
 ཉམས་སྐྱོབ་བསལ་བ། སྤྱོད་པ་འཛིན་གཏོང་བ་ལས་ཚོགས་དང་བཅས་
 པ། གདོན་བཞགས་ལམ་ཁྲེལ། རྩོམ་ལའི་ལས་ཚོགས་འགའ། སྤྱོད་པ་
 (༢༥ བ)རྗེ་ཚེན་པོ་བརྒྱ་ཅུ། རྣམ་སྤྲོད་ཀྱི་ལམ་ལ། མཐུང་དམར་ཅན།
 རྣམ་སྤྲོད་ལ་སྤྱོད་དང་མོར་སྤྲོད་པའི་མན་ངག། གང་བ་བཟང་པོས་དམག་
 རྒྱུ་གཞི་ཡང་དག་ཤེས་ཀྱི་མཛོད་ཤེས་སྤྱོད་པ། ལྷ་ཚེན་གྱི་ཚོ་སྤྱོད་པ། ལྷ་མོ་རས་
 ཚོམ་རྒྱུ་བཅུ་ལྔ་བ། འབྲོག་གནས་ཀྱིས་དག་པོ་གསོད་པ། ཅི་བེ་ཀུན་ཏེ་
 ལེས་སེར་བ་སྤྲུང་བ། རྩོམ་ལའི་དོན་སྤྱོད་ཀྱི་གནད། རྣམ་སྤྲོད་ཀྱི་སྤྱོད་
 མཚན་གཉིས་ཀྱི་སྤྱོད་པ། མོར་སྤྱོད་བཟང་པོ་ལ་མོར་སྤྲུང་བ། བ་མའི་སྤྱོད་
 ཐབས་བརྒྱ་ཅུ། འཛུགས་དཔལ་ཅུ་རྒྱུད། གསང་བ་སྤྱོད་རྒྱུད། རན་སོང་སྤྱོད་
 རྒྱུད། དམ་ཚོགས་གསུམ་བཞེད་ཀྱི་རྒྱུད། ལེགས་པ་སྤྱོད་པ། བསམ་གཏུན་
 ལྷོ་མ། དཔུང་པ་བཟང་པོ། གཙུག་ཏོར་དགུ་པ། ཚོས་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་པའི་
 རྒྱུད་ལ་སོགས་པ་མང་དུ་གསལ།

སྤྱོད་དཔོན་རིན་ཆེན་འོད་ཤངས་པ་ལ་སྤྱོད་དཔོན་པད་འབྲུང་གིས་མཛད་པའི་
 ཀྱི་ཡའི་གཤེན་ཚོགས། སྤྱོད་དཔོན་བོ་རྗེ་ས་ཏུས་མཛད་པའི་དེ་བཞིན་གཤེན་གསེགས་
 པ་བཅུན་(༢༦ ལ)ཀྱི་ཚོགས་མཛོད་བསྤྲོད། རྩོམ་ལའི་ལས་ཀྱི་སྤྱོད་

བ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་འཐག་པར་བྱེད་པའི་ཚོགས་ལས་སྐྱིབ་རྣམ་འཐག་གི་
 ཚོགས་རྒྱས་པ། སྐྱོན་སྐྱོན་ཚོགས་ཀྱི་མཚན་སྐྱབ། ཚོ་ཚོའི་གདམས་པ། དལ་
 གྱི་བྱི་ཐིག་བཟུང་ལུང་མདོན་རྟོགས། རད་འདོན་ཡང་སྐྱབ་པ་སྐྱང་བ་དང་
 རད་འདོན། རིམས་བསྐྱང། སྐྱོབ་དཔོན་བོ་རྗེ་ས་ཏུས་མཛད་པའི་སྐྱོན་སྐྱོ་
 བདུན་པའི་གསོལ་འདེབས། འཆི་ལ་མའི་མན་ངག་གཤེན་ཚོགས་རིགས་
 རྟུག་རྣམ་དག་གི་ཚོགས་རྒྱས་པ། སྐྱུལ་སྐྱུའི་རྗེས་གནང། རོངས་སྐྱུའི་རྗེས་
 གནང། སྐྱོན་སྐྱོག་ལས་ཁ་ཚར་བཞི། སྐྱོན་སྐྱོག་རྒྱས་པ། སྐྱོན་སྐྱུའི་མདོ་
 འདོན་ཐབས། བཟུང་ལུང་སྐྱང་བ་ནད་འདོན་དང་བཅས་པ། རིམས་སྐྱང་བ།
 བ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་མདོ་འདོན་ཐབས། མདོ་ནས་གསུངས་པའི་ལས་ཚོགས་
 རྒྱས་པ། སྐྱོན་སྐྱོ་འཁོར་བཅས་ཀྱི་བསྟོད་པ། རྒྱལ་རབས་རྒྱས་པ། བསྐྱབ་
 བཏུས་ཀྱི་ཁྲིད། སྐྱོད་འཇུག་གི་(26 བ)ཁྲིད། བྱམས་ཚོས་སྐྱུའི་བརྒྱད་པ།
 རྒྱུད་སྐྱོ་མའི་བརྒྱད་པ། བསམ་མི་བྱུང་ཏུ་རོ་སྐྱོད་པ། སྤ་ཁྲིད་ཀྱི་གདམས་
 བཤེན། ལམས་བྱི་མེད། འོད་གསལ་ལ་སྐྱིད་པོའི་དོན། མདོ་རྒྱན། མདོན་རྟོགས་
 རྒྱན། དབུས་མཐའ། ཚོས་ཉིད་རྣམས་ཀྱི་ཁྲིད། སྐྱོ་མ་བརྒྱུད་པའི་མཚན་
 ལ་སོགས་པ། དབུ་མའི་མན་ངག་གི་ཁྲིད། རྒྱུན་བཞི་ལ་བརྟེན་པའི་ལྷན་
 རྒྱུས། ཚོགས་གཉིས་ལ་བརྟེན་པའི་ལྷན་རྒྱུས། དོ་སྐྱོད་གསུམ་པ། དམ་ཚིག་
 ཉམས་པ་གསོ་བ། འཁོར་ལོ་བཅིངས་གྲོལ་གྱི་གདམས་པ། ལཱ་ཉི་ཤའི་རྩ་
 ལྷུང་གི་བཤད་པ། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་གཟུང་བ། ལུས་སྐྱོད། བོ་ཚལ་མ་
 ཁྲིམ། རྒྱུན་བཞི་རྒྱས་བཤད། རྒྱུན་བཞི་མདོར་བསྐྱུས་ཀྱི་གདམས་པ་དག
 རོ་བོའི་ཚོས་རྟུག་མི་གཡོ་བ་ཞལ་གསུམ་ཕྱག་རྟུག་པ། འཇམ་དཔལ་
 དམར་པོ། ཕྱགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་ལྷ་ཁྲིད། གཏུམ་མོའི་གདམས་པ། མན་ངག་

སྐྱོར་གསུམ། བ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་། དབུ་མ་ཆེན་པོའི་གདམས་པ། མན་
(༢༧ ན)དག་སྐྱོར་གསུམ་ལས་བྱང་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་སྦྱོང་། གཟུགས་སྐྱུ་ལ་
བརྟེན་ཏེ་ཆོས་སྐྱུ་ལ་འཕོ་བ། གསང་བ་འདུས་པའི་དོན་དེའལ། སྦྱོར་བ་བརྟུ་
གཅིག་བདའི་ཏིག་རྒྱུད། སྦྱོང་འཇུག་གི་དོན་སུམ་ཅུ་ཅུ་ག་གི་དོན་བསྐྱུས།
གཙོ་བོའི་དོན་བརྟུ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་པ། བསྐྱུ་བ་བརྟུས་ཀྱི་དོན་བསྐྱུས། ཞི་བ་
ལྷའི་བརྒྱུད་པ་དང་བཅས་པའི་ལོ་རྒྱུས། སྦྱོང་འཇུག་འཁོར་ལོ་ལྟ་བུའི་ལམ་
རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་བའི་རིམ་པ་ལན་བརྟུ་དགུར་འཁོར་བ། བསྐྱུ་བ་བརྟུས་པི་རྒྱ་རྒྱའི་
འགྲེལ་པ་རྣམས་གསལ།

སྦྱོར་དཔོན་སྐྱོན་ཤེ་ལ་མ་གཅིག་ལ་བ་སྐྱོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས། དོ་སྦྱོང་ལྟ་བུའི་སྐྱོར།
ཉམས་ལེན་སྦྱོང་པའི་སྐྱོར། བོགས་འདོན་གོགས་སེལ་གྱི་སྐྱོར། གཞི་ལམ་
སྦྱོང་། དོན་སྐྱོར་དགུ་པ། ཚིགས་བཅད་ཆེན་མོ། བཀའ་ཚོམས་ཆེན་མོ།
ཞུས་ལན་སུམ་ཅུ་ཅུ་ལྟ་བུ། ཞུ་བུ་དེ་བའི་བཀའ་བརྒྱུད། ཕོ་རྒྱུད་བདའི་བརྒྱུད་
པ། རྒྱ་ནག་གཅེར་བུའི་བརྒྱུད་(༢༧ བ)པ། རྩི་བཅུན་གཉམ་གྱི་བཀའ་
བརྒྱུད། བཀའ་བརྒྱུད་དོན་གྱི་གདམས་པ། དོན་ཆེདས་བརྒྱུད་པ། གནད་
ཐེབས་བདུན་པ། ཐེབས་ཤེས་རབ་ཀྱི་བོགས་འདོན། ལམ་མཁའ་སྐོ་འབྲེང་
རྣམས་གསལ།

སྦྱོར་དཔོན་གཞོང་མོ་ཆེ་བ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་ལ། དུག་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཡི་
གོ་བཞི་པ། གཤེན་ཚོག་མི་འཇུགས་པའི་སྐྱོར། ལམ་འཛོམས་ཀྱི་བྱབ་སྐྱུང་།
བདེན་བདའ། ལྷ་སྐྱུ་བ། གཞན་ཡང་ཕྱན་བུ་འགའ་གསལ།

སྦྱོར་དཔོན་ཡེ་ཤེས་རྗེ་ལ་འཕོ་བ་བཀའ་རྒྱ་མ། དཀར་གླིང་། སོག་མ་མེད་

རྟག་ཏུ་སྐྱེ་དགུ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲོན་པར་གྱུར། །དེ་ནི་རྒྱ་མཚོ་བཞིན་དུ་ཡོན་ཏན་
རྣམས་ཀྱིས་གང་། །ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་མངའ་བར་གྱུར་ཏོ།།

གཞན་ཡང་དེར་མ་འདུས་པ་མན་ངག་ཐོར་བུ་གསན་པའི་སྤྲོ་མ་བརྒྱད་ཡོད་
པར་གསལ་ཏེ། སྤྲོ་མ་ཉིད་ཀྱི་གསུང་ལས། གཞན་ཡང་མན་ངག་ཐོར་བུ་
ཐོས་པ་ནི། །ཟུང་བཞི་དེ་ལྟར་སྤྲུམ་ཅུ་ཙུ་བརྒྱད་ཀྱིས། །ཤུགས་ཀྱིས་བཟུང་
ཞིང་གདམས་ངག་རྗེས་བསྟན་པས། །ཚོས་རྗེ་སྤྲོ་མ་རྣམས་ལ་ཕྱག་འཚལ་
ལོ། །ཞེས་འབྲུང་ལ། །ཟུང་བཞི་པོའི་(༢༤ བ)ལ་ལྟ་ནི། ལྷོ། །ཀར། རྒྱ།
བྲག་ དམར་རྣམས་ཡིན་ནམ་གྲོང་། ལོ་བུ་རྩོམ་པོ། །ཀམ་པ་ཤི། རྒྱ་རིངས་ཤེར་རྒྱལ། བྲག་
སྒྲོང་པ་སྒྲོང་རྒྱལ། དམར་ལྷུས་ཕྱག་པ་ལྟ་ཡིན་ལ་སྤྲོ་མ་གསུམ་གསལ་བར་མ་རྟོགས་སོ།།

གསུམ་དང་ཚོས་གང་གསན་ཚུལ་མི་གསལ་ལོ་ཞེས་བྱ་སྤྱེ་དེ་ལྟར་སྤྲོ་མ་
དམ་པ་སྤྲུམ་ཅུ་ཙུ་བརྒྱད་པོ་དེ་རྣམས་མདོ་སྤྱེ་རྒྱན་ལས། བཀུར་བརྟུ་ཆེད་
པ་དག་དང་རིམ་གྲོ་དང་། །སྤྲུབ་པའི་སྒྲོ་ནས་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པར་
བྱ། །ཞེས་འབྲུང་བ་དང་། བརྒྱད་སྒྲོང་པ་ལས། ལྷོད་ཀྱིས་དག་སྒྲོང་ཚོས་སྤྲོ་
བ་ལ་ཚོས་དོན་དུ་གཉེར་བ་དང་། ཚོས་ལ་གུས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཕྱི་བཞིན་
འབྲང་བར་བྱའོ། །ཞེས་དང་། ལྷོད་ཀྱིས་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་ཤིན་ཏུ་
གུས་པ་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །ཤངས་པར་བྱའོ། །དག་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་
ཡོངས་སུ་བེན་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཚེན་པོ་ནི་སྤྲུར་དུ་སྤྲོ་
ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་རྒྱལ་དུ་མདོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་
རྒྱའོ། །ཞེས་ཕྱོགས་བཅུ་འི་སངས་རྒྱས་གྲངས་མེད་དཔག་ཏུ་མེད་པ་དག་
གིས་རྟག་ཏུ་དུ་ལ་གདམས་པ་དེ་ལོ་ན་ལྟར་སྤྲོ་གསུམ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཚུལ་

བཞིན་དུ་མཉེས་པར་བསྟེན་ནས་ཉིད་ཀྱིས་མཁུན་པ་ཡར་(༢༩ ཀ) རོའི་རྩ་
བ་ལྟར་རྒྱས་པར་མཛད་དོ།

༥ གསུམ་པ་ཡོངས་འཛིན་དམ་པའི་མཛད་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཡོངས་འཛིན་
ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཚང་ཚུལ་དངོས། གང་ནས་གདུལ་བྱ་རྗེས་སུ་བརྒྱུད་བའི་ཚུལ།
གྲུབ་པ་དངོས་གྲུབ་ཀྱི་བརྟེན་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ཡོངས་འཛིན་ཀྱི་མཚན་ཉིད་
ཚང་ཚུལ་དངོས་ནི། མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས། བཤེས་གཉེན་དུལ་བ་ཞི་ཞིང་ཉེར་
ཞི་བ། །ཡོན་ཏན་ལྷག་པ་བརྩོན་བཅས་ལུང་གིས་ལྷུག། །དེ་ཉིད་རབ་ཏུ་
རྟོགས་པ་སྣུ་མཁས་ལུན། །བརྩེ་བའི་བདག་ཉིད་སྐྱོ་བ་སྤངས་ལ་བསྟེན། །
ཞེས་མཚན་ཉིད་བཏུ་གསུམ་པ་དེ་ཐམས་ཅད་སྣ་མ་ཉིད་ལ་ཚང་བར་མངའ་
བས་རིམ་པ་བཞིན་གསལ་བར་བྱས་ཏེ། རྣམ་པར་དག་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་
དང་ལྡན་པས་དབང་པོ་ཐམས་ཅད་དུལ་བར་བཞུགས་ཏེ། འབྲུངས་ཅམ་
ཉིད་ནས་ཉེས་སྦྱོད་ཐམས་ཅད་ལ་འཛིན་ཞིང་སྡོམ་པ་དང་། དག་ཚོགས་ལ་
ངང་གིས་འཇུག་པའི་རང་འབྲུངས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། གོང་དུ་བསྟན་
པའི་ཡོངས་འཛིན་དེ་དག་གི་རྒྱུད་ནས་སྡོམ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་སོགས་པ་
(༢༩ བ) ཐམས་ཅད་རྫོགས་པར་མཐོས་ནས་ཁྲིམས་ཉིས་བརྒྱ་ལྟ་བུ་
རྩ་གསུམ་པོས་གཙོ་བྱས་དམ་པའི་ཚོས་འདུལ་བ་ལས་ཇི་ལྟར་གསུངས་
པའི་བསྐྱབ་པའི་གནས་རྣམས་དང་། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྡེ་སྡོད་ལས་
འབྲུང་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་སྤང་སྤང་དགག་དགོས་ཀྱི་གནས་ཐམས་ཅད་
འཇུག་ལྡོག་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་མཛད་དེ། སྣ་མ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས། ཚངས་
སྦྱོད་ཕྱིད་གོགས་ལ་རག་ལས་ཞེས་པ་ལྟར་མང་པོའི་ཚོགས་གསེབ་ཏུ་ངོ་

ཚ་དང་ཁྲིལ་ཡོད་ཀྱིས་སྤྱད་ལུས་ཀྱང་། དབེན་སར་གཅིག་སྤྱད་པ་དེ་རབ་
 ཏུ་བྱུང་བའམ་ཡངས་སུ་འགྲོ་བའི་རྒྱ་ཡིན་པར་འདུག་སྟེ། ཁོ་བོས་ནི་ཉིན་
 མཚན་དོ་མི་ཤེས་པའི་མཚམས་ལོ་བཅུ་གཅིག་བཅད་དེ། རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་
 ཉིན་ཞག་སྤྲུགས་གཅིག་གི་བྱ་ཆ་ལ་ཆག་པ་མེད། སྒྲོག་པའི་དྲི་ཚམ་སྒྲོམ་
 པའམ་ཕྱི་དྲིའི་ཁ་ཟས་ཡོས་རྟོག་ནས་ནག་¹⁴ཅིག་ཡན་ཚེད་ལོངས་སྤྱོད་མ་
 མྱོང་ཞེས་གསུངས་ཏེ། སོ་ཐར་གྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་རིན་པོ་ཆེའི་མེ་ལོང་དག་པ་
 ལ་ཉེས་སྤྱོད་ཀྱི་རྩལ་སྤྱོད་རབ་ཚམ་གྱིས་ཀྱང་མ་གོས་པར་མངའ་བས་སྐྱེ་དགུ་
 ཐམས་(༣༠ ན)ཅད་དད་པར་གྱུར་ཏེ་ལྷན་དུ་བཞུགས་དུས་སྒོ་བ་དཔོན་གྱའི་
 ཞལ་ནས། དགོ་སྒོར་གི་ན་བཟའ་སེར་པོ་ཚུན་ཚེད་ཀྱང་འགོ་བ་ལྷ་དང་བཅས་
 པའི་མཚོན་གནས་སུ་གསུངས་པ་དེ་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་པ་འདི་ལྟ་བུ་
 ཡིན་པར་འདུག་གསུངས་ནས་ཁོང་རང་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཆེན་པོར་
 བཞུགས་ཀྱང་སྐྱ་མ་ལ་ཕྱག་ལ་སོགས་པ་མཛད་ཅིང་བཀྱར། བསྟེན་བཀྱར་
 བ་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་འང་གྲལ་མགོར་བཞུགས་ནས་བསྐྱོ་བ་ཡོན་བཤད་ཀྱང་
 རྒྱ་མ་ལ་ཞུ་བར་གདའ། དེ་དུས་ཐོ་སྤྱིའི་ཡུལ་ཁམས་རྣམས་སུ་འང་ནད་
 དང་སྐྱ་གའི་གཞོན་པ་མེད་པ་དང་ཆར་ཆེ་ཞིང་ལོ་ཐོག་སྤར་བས་བཟང་བ་ལ་
 སོགས་པ་དགོ་བའི་མཚན་མ་བྱུང་བས་ཡུལ་མི་ཀུན་ཀྱང་སྐྱ་མ་ཉིད་ལ་གང་
 ཟག་འདི་ལྟ་བུ་བཞུགས་པ་ཚམ་གྱིས་བདེ་སྤྱོད་དང་གིས་འབྱུང་བར་འདུག་
 ཟེར་ནས་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཞིང་དམ་པར་བཟུང་ནས་རང་རང་གི་རུས་པ་ཅི་
 ཡོད་ཀྱིས་བསྟེན་བཀྱར་བྱེད་ཅིང་དད་སྐྱད། དམ་པ་ རྒྱ་མ་བཞི་ཐོག་པ་ དག་
 གི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། མཁན་ཆེན་སྤྱོད་ཐང་པ་མཐོང་ཅོན་སྤྱོད་ཀྱི་དགྲ་བཅོམ་

14 མ་དཔེ་ལ་ “སྐྱ་ནག” ཡོད།

པ་བྱ་བ་དེ་འདི་འདྲ་(༣༠ བ)ཞིག་རང་ཡོད་སྐྱུ་མ་པ་བྱུང་གསུངས། དེ་ལྟར་
 ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་དྲི་བསུང་ཞིམ་པོ་དང་ལྷན་ཞིང་ཞལ་མཐོང་བ་ཅམ་གྱིས་
 ཐམས་ཅད་དད་ཅིང་འདུན་པར་གྱུར་པ་ནི་ཀུན་ལ་མངོན་དུ་གྱུར་ལ་སླ་མ་ཉིད་
 ཀྱི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། རབ་ཏུ་བྱུང་བ་གཞན་མ་དད་པ་དད་པར་བྱེད། དད་པ་
 རྣམས་གོང་ནས་གོང་དུ་སྤེལ་ཏུས་པ་ཞིག་དགོས་པ་ཡིན་གསུངས་ཏེ། དེ་
 ཁོ་ན་ལྟར་བཞུགས། དགེ་བ་ཚོས་སྤྱད་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱང་སྲར་བཤད་པ་
 ལྟར་ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་སྤྲུགས་རྒྱུད་ལ་མངའ་བར་བསྐྱབས་ཤིང་དཀར་
 པོ་དགེ་བའི་ཚོགས་ཅི་འཕེལ་འབའ་ཞིག་ལ་བརྩོན་པར་མཛད། སེམས་ཅན་
 དོན་བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱང་རང་གི་སྐྱུ་སློབ་ལ་སོགས་པའང་མི་གཟིགས་
 པར་གཞན་དོན་གཙོ་བོར་མཛད་དེ་སླ་མ་ཉིད་ཀྱི་བཀའ་ལུང་རིན་ཆེན་གཏེར་
 མཛོད་ལས། བདག་ཀྱང་ལུས་སློབ་ཚོགས་ལ་མི་ལྟ་ཞིང་། །འགོ་ལ་ཕན་
 པའི་བསམ་སྦྱོར་སྤྲོ་ཚོགས་པས། །ཕྱབ་པའི་བསྐྱེད་པ་སློབ་པ་བཅུར་རྣམ་
 སྤེལ་ཏེ། །སངས་རྒྱས་མཛད་པས་རྣམ་ཀུན་དོན་ཡོད་ཤོག །ཅེས་སྦྱོན་ལམ་
 དུ་མཛད་པ་དང་ཇེས་སུ་མཐུན་པར་སྐྱབ་པས་(༣༡ ན)སེམས་དཔའ་ཆེན་
 པོ་ཉིད་དུ་བཞུགས་ཏེ། སློབ་པ་གཞན་ ས་རྒྱར་ དུ་བྱོན་པའི་དུས་གཅིག་གྲུབ་
 པ་ཐོབ་པ་ཞིག་ ལུ་རྒྱན་པ་¹⁵ དང་གནས་ ཤེས་ཏུ་ ཉེ་བར་འཛོམས་པའི་ཚོ།
 གྲུབ་ཐོབ་ཀྱི་ཞལ་ནས་བྱུང་རྒྱབ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་འགོ་དོན་ལ་བྱོན་པ་
 རོ་མཚར་ཆེ། ཁོང་མི་མཇལ་ཡང་དེད་མཇལ་བར་སྦྱོ་བ་ཡིན་གསུངས་ནས་
 མཇལ་སྐྱད་དེ། མདོར་ན་ཚུལ་ཁྲིམས་གསུམ་གྱིས་བརྒྱན་པས་དབང་པོ་
 ཤིན་ཏུ་དུལ་བ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཆེན་པོ་འཇམ། སེམས་དཔའ་ཆེན་པོའི་དོ་བོ་ཉིད་

15 མ་དཔེ་ལ་ “དབུ་རྒྱན་པ་” ཡོད།

དུ་བཞུགས་པས་དུལ་བའི་ཡོན་ཏན་མངའོ།།

ཡང་ཟབ་མོའི་ཉིང་དེ་འཛིན་དང་ལྡན་པས་སྤྱགས་ནང་དུ་ཞི་བར་གནས་ཏེ་
གཟུགས་སྐྱེ་ལ་སོགས་པ་སྤྱིའི་ཡུལ་སྐྱེ་ཆེ་འབྲིང་རྒྱུ་གསུམ་དུ་མའི་རྒྱུ་
གྱིས་ཀྱང་མི་འབྲོག་པར་ཞི་བའི་ངང་ལ་སྤྱགས་བྲེལ་མེད་དུ་བཞུགས་ཏེ།
ལྷ་མ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། སྒྲོང་ཉིད་སྐྱ་ཚོགས་སུ་སྐྱེས་པ་འདི་ཡ་མཚན་
ཆེ། །སྐྱ་ཚོགས་སྐྱོས་མེད་དུ་སངས་པ་འདི་དོ་མཚར་ཆེ། །སྒྲོང་ཉིད་སྐྱེས་པ་དེ་
རང་སེམས་འཁྲུལ་པ། །སྐྱེས་པ་རང་སངས་དེ་རྒྱལ་བའི་ཡེ་ཤེས། །འབྲུལ་
མེད་སེམས་སྒྲོར་གནས་པ་དེ་བསོད་ནམས་བསགས་པ། །ཞེས་དང་། སྐྱེས་
སྤྱིད་སེམས་ཀྱི་ཚོའམ་སྐྱེས་མེད་འོད་གསལ། །(༣༡
བ)ཞེས་སྤྱགས་ལ་རང་ཤུགས་ཀྱིས་འཁྲུངས་པའི་མན་ངག་གིས་གསོས་
བཏབ་ཅིང་མཐའ་བྲལ་དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་ངང་ལ་སྐྱེས་པ་སྒྲོང་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེས་པ་
བཞུགས་པས་སྤྱགས་ཞི་བའི་ངང་བཞིན་སེམས་དཔའ་ནམ་མཁའི་མཛོད་དམ་རྒྱལ་
བའི་ཡེ་ཤེས་ལྟར་བཞུགས་ཏེ་མདོ་སྤྱི་རྒྱུ་ལས། །འཛིན་པ་མི་མངའ་ཉེས་མི་
མངའ། །རྩོག་པ་མི་མངའ་མི་གནས་པ། །མི་གཡོ་ཚོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་
ལ། །སྐྱོས་མེད་ལྟོད་ལ་སྤྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་བསྐྱོད་པ་ལྟར་ཞི་བའི་ཡོན་
ཏན་མངའ་བའོ།།

ཡང་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པས་བསྐྱེས་པའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་རབ་ཏུ་རྣམ་
པར་འབྱེད་པའི་ཤེས་རབ་དང་ལྡན་པའི་སྤྱིར་ཉོན་མོངས་པ་ཉེ་བར་གནས་པ་
ཉེ་བར་ཞི་སྟེ། ཚོས་ཅན་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་རྣམས་སྐྱེས་པའམ་མི་ལམ་
ཀྱི་སྐྱེས་པ་ལྟར་དོན་ལ་མི་བདེན་པར་སྤྱགས་སུ་རྒྱུད་པས་ཞེན་པ་དང་བྲལ།

ཚོས་ཉིད་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་སྤྲོས་པའི་ཡུལ་ལས་འདས་ཤིང་རང་བཞིན་
 གྱིས་མུ་རན་ལས་འདས་པའི་དོན་རྟོགས་ནས་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་དང་བྲལ་
 བར་བཞུགས་པས་ཉོན་མོངས་པའི་ཚོགས་ཉེ་བར་ཞི་སྟེ་སྤྲོ་མ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་
 བས། ཚོས་ཀུན་ཡེ་སྤྲོད་ཚུ་བྲལ། །འཛིན་མཁའ་གཞི་(༣༢ བ)མེད་རང་
 གོལ། །ཞེས་དང་། རྟོག་པའི་ཚོམ་ཀུན་རང་སར་ཚོམ། །བདེ་གསལ་གྱི་རང་
 ལ་བསྐྱུར་ལ་ཞོག །ཅེས་དང་། གཟུང་འཛིན་སྤྲོས་བྲལ་དབྱིངས་སུ་ཡལ། །
 ལྷ་ཚོགས་སུ་སྤང་བ་གསལ་འདེབས་ཡིན། །རྟོག་པའི་ཚོ་འཕྲུལ་བོགས་སུ་
 ཐོན། །ཞེས་དང་། རང་སེམས་སྤྲོས་བྲལ་རྟོགས་ན་སངས་རྒྱས་ཏེ། །སེམས་
 ཉིད་ཉོན་མོངས་བྲལ་ན་ཞི་བའི་ཚོས། །དེ་ཉིད་གཉུག་མར་བསྐྱོམ་ན་དགོ་
 འདུན་ཡིན། །འབྲས་བུ་རང་ལ་རྟེན་པ་ངོ་མཚར་ཆེ། །ཞེས་ཐུགས་ཉམས་སུ་
 འཁྲུངས་པའི་ཟབ་དོན་མང་དུ་གསུངས་ཤིང་། བདག་མེད་ཀྱི་དོན་ལ་བརྟན་
 པར་བཞུགས་པས་ཉོན་མོངས་ལ་ཉེ་བར་ཞི་བའི་ཡོན་ཏན་དམ་པ་མངའ་བ་
 ཡིན་ནོ།།

ཡང་གདུལ་བྱ་སྤོབ་མ་བས་ཡོན་ཏན་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པས་ལྷག་པར་
 བཞུགས་པ་ནི་སྤར་བསྟན་པ་དང་། འོག་ནས་ཀྱང་མང་དུ་རྟོན་མོད་ཀྱིས་
 འདིར་སྐབས་སུ་བབ་པ། ཉན་ཐོས་དང་བྱང་སེམས་དང་རིག་པ་འཛིན་པའི་
 རིགས་ཅན་དེ་གསུམ་ལ་མོས་པའི་སྐྱེ་བོ་ཀུན་གྱི་སྤྲོ་མར་འོས་པ་སྤོམ་པ་
 གསུམ་ལྡན་གྱི་ཚུལ་ལས་སོ་སོར་ཐར་པའི་སྤོམ་པའི་ཚུལ་ནི་གོང་དུ་བཤད་
 ལ། འདིར་སྤྲོད་འཇུག་ལས། རྟོག་པར་དགོ་བའི་(༣༢ བ)བཤེས་གཉེན་
 བོ། །ཐེག་ཆེན་དོན་ལ་མཁས་པ་དང་། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བརྟུལ་

ལྷགས་མཚོག། །ཅེས་འབྲུང་བས་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་སྤྲོམ་པ་མངའ་བའི་
 ཚུལ་ནི་སྤྲུལ་གྱི་འདྲེན་པ་དེ་དག་གི་བྱང་ནས་འཇམ་དཔལ་དང་། བྱམས་
 པ་ནས་བརྒྱུད་པའི་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་སྤྱོད་འཇུག་གཉིས་བསྐྱེད་པའི་ཚོགས་
 ལན་མང་དུ་ལྷན་ནས་དེ་ཉིད་མི་ཉམས་ཤིང་འཕེལ་བའི་དོན་དུ་ནན་ཏན་ཆེན་
 པོ་མཛད་དེ་སྤྲུལ་མ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས། ལྷང་བ་དང་ཞག་ཏུ་མི་འགྲོགས་པ་
 དག་བཤེས་ཤར་བ་པའི་ཕྱག་བཞེས་ཡིན་གསུངས་ནས། ཞག་རེལ་ལྷང་
 བཤགས་ཚར་གསུམ་གསུམ་མ་ཆག་པར་འདོན་ཅིང་དོན་དམ་དང་ཀུན་རྫོབ་
 ཀྱི་སེམས་གཉིས་བྱང་འཇུག་ལ་ཉམས་པ་མེད་པར་བདག་གཞན་མཉམ་
 བརྗེའི་ཐུགས་ཀྱིས་འགོ་ཀུན་བྱ་གཅིག་པ་ལྟ་བུར་མཛད་ནས་དེ་དག་གི་
 སྤྱུག་བསྐྱེད་རྒྱ་བཅས་ཐམས་ཅད་བདག་གིར་མཛད། ཉིད་ཀྱི་དག་བ་དེའི་
 དཔོན་པོ་ཐམས་ཅད་དེ་དག་ལ་སྤྱོད་བ་རྒྱལ་བ་བྱམས་པ་ལྟར་བཞུགས་ཏེ་
 རིན་ཆེན་གཏེར་མཛད་ལས། བདག་གི་ལུས་དང་ཡོངས་སྤྱོད་དག་ཚོགས་
 ཀུན། །མ་ལུས་འགོ་ལ་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་བྱུང་ཅིག །འགོ་བའི་(༣༣ ན)ཉོན་
 མོངས་སྤྲིག་ཏོ་སྤྲོ་ཚོགས་ཀུན། །བདག་ལ་སྤྱོད་ནས་དེ་དག་བདེ་བྱུང་ཅིག །
 ཅེས་གསུངས། གཞན་ཡང་། དོན་བསྐྱེད་རྒྱ་གཞན་དོན་ཞེས་དང་། བསྐྱེད་
 རྒྱ་མ་རྒྱན་སེམས་ཅན། བལྟ་རྒྱ་སེམས་ཉིད་འོད་གསལ། ཞེས་གསུངས་
 ཤིང་དེ་ཁོ་ན་ལྟར་མཛད་པས་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་ལྟ་སྤྱོད་དམ་པར་
 བཞུགས། རིག་པ་འཛིན་པའི་སྤྲོམ་པའང་སྤྲུལ་བསྐྱེད་པའི་སྤྲུལ་པོ་རྗེ་འཛིན་
 པ་ཆེན་པོ་དག་གི་སྤྱན་ལམ་ནས་ལྷའི་རིམ་པ་སོ་སོ་དང་མཐུན་པའི་མན་
 དག་ཆ་ལག་ཚང་བར་མགོས་ཤིང་རྩ་བ་དང་ཡན་ལག་གི་བསྐྱེད་བྱ་རྣམས་
 མ་ཉམས་པར་བསྐྱེད་ནས་བསྐྱེད་པ་དང་རྫོགས་པའི་རིམ་པ་གཉིས་བྱང་

འཇུག་བདེགས་ལ་གྱི་རྣལ་འབྱོར་ལ་བརྩོན་པའི་ངང་ནས་དངོས་གྲུབ་རྣམ་
 པ་གཉིས་བརྟེན་པར་མཛད་དེ། གསང་བའི་བདག་པོ་དཔལ་ཕྱག་ན་རྩོམ་རྩེའི་
 རོ་བོར་བཞུགས་ཤིང་འཕྲིན་ལས་བཞེས་དོན་བྱེད་པ་ལ་རང་དབང་ཐོབ་པས་
 རྩོམ་རྩེ་འཛིན་པའི་བླ་མའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཚང་བར་མངའ་སྟེ་རྒྱུད་ལས། བརྟན་
 ཞིང་དུལ་ལ་སློབ་གྲོས་ལྡན། །བཟོད་ལྡན་དང་ལ་གཡོ་སྦྱུ་མེད། །སྲུགས་དང་
 རྒྱུད་ཀྱི་བྱ་བ་ཤེས། །དཀྱིལ་འཁོར་འབྲི་བའི་ལས་ལ་མཁུས། །དེ་ཉིད་བཅུ་
 བེ་ལེགས་(༣༣ བ)པར་ཤེས། །འདི་ནི་སློབ་དཔོན་ཡིན་ཞེས་བྱ། །ཞེས་
 གསུངས་པ་བཞེས་ལྡན་ཡང་ཕྱི་ཚུལ་གྱི་སྦྱོད་པ་རུང་བཤད་ཀྱང་མི་མཛད་དེ་སློ་
 མ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས། རྣལ་འབྱོར་པས་རང་རྒྱུད་གྲོལ་བ་ཐོབ་ཀྱང་མགོ་
 གང་གི་ཁ་བ་སྦྱུགས་པ་བྱ་བ་ཡིན་པས་བརྟན་པ་སྦྱི་ལ་བཀའ་རྒྱུ་ཆེ་རྒྱ་
 མེད་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་པས། མཁུས་པ་དང་བཟང་བ་ལ་བརྩོན་པའི་ཡོན་
 ཏན་གྱིས་བརྒྱན་ན་བརྟན་པའི་བདག་པོ་ལགས། །ཞེས་གསུངས་ཤིང་ཕྱི་
 རོལ་གྱི་ཀུན་སྦྱོད་ཐམས་ཅད་བཀའ་གདམས་རིན་པོ་ཆེ་ཉིད་ལ་གཙོ་བོར་
 མཛད་དེ་མདོར་ན་སློམ་པ་གསུམ་ལྡན་གྱི་རྟེན་ལ་ལུང་རིགས་མན་ངག་
 རྒྱ་མཚོའི་དཔལ་གྱིས་བརྒྱན་པས་ཡོན་ཏན་ལྷག་པའི་ཚོས་བསམ་གྱིས་མི་
 རྩལ་པ་དང་ལྡན་པའི་འདྲིན་པ་དམ་པར་བཞུགས་སོ།།

ཡང་གདུལ་བྱའི་དོན་ལ་གཡེལ་བ་མེད་པའི་བརྩོན་པ་ཆེན་པོ་མངའ་བས་
 དུས་དང་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཀུན་སྦྱོད་ཐམས་ཅད་དགོ་ཞིང་གཞན་དོན་ཁོ་ནར་
 འགྱུར་བ་ལ་འབད་པར་མཛད་དེ། མཐོང་ཞིང་ཐོས་སམ་རྗེས་སུ་དྲན་ཀྱང་
 རུང་། །རིག་གམ་གཏམ་དུ་བརྗོད་པར་གྱུར་ཀྱང་ནི། །རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་འགོ་ལ་

ཕན་པ་དང་། །བདེ་དང་ལྡན་པ་རྟག་ཏུ་བྱེད་པར་ཤོག། །ཅེས་སློན་(༣༥ ན)
 ལམ་གྲུབ་པས་དུས་རྟག་ཏུ་མ་རྟོན་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་གཟིགས་ཤིང་དེ་
 རྣམས་ཀྱི་དོན་དུ་དལ་བར་སྐྱད་ཅིག་ཀྱང་མི་བཞུགས་པར་ཕན་བདེའི་གཞི་
 ཚོས་སྦྱོང་འབའ་ཞིག་གིས་ཉིན་མཚན་འདའ་བར་མཛད་དེ་སློ་མ་ཉིད་ཀྱི་
 ཞལ་ནས། སློ་གསུམ་དལ་བར་མི་སྦྱོང་པར་རྟག་ཏུ་ཚོས་སྦྱོང་དང་མི་འབྲལ་
 བ་སངས་རྒྱས་མཚེས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཡིན་གསུངས་ནས་སློ་སྣ་ཚོགས་ལ་
 བརྩོན། བྱད་པར་དུ་སྐྱུ་སྣང་སྣང་སྣ་སྐྱུ། གསུང་གྲགས་སྣང་བཟླས་བཟློང་།
 ལྷགས་མི་རྟོག་ཚོས་ཉིད་ཀྱི་ཉིང་དེ་འཛིན་དང་ཡེ་མི་འབྲལ་བར་མཛད་དེ་སློ་
 མ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། སྣང་སྣང་འཛིན་མེད་ལ་རྣམ་རྟོག་གི་གོས་མི་
 བཀོན། །མཚན་མ་རང་གོལ་ལ་དངོས་འཛིན་གྱི་མདུད་པ་མི་གདབ། །ཡེ་
 ཤེས་དག་པ་ལ་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྐྱུ་རིས་མི་གཟུང་། །ཡེ་ནས་ཡེ་སྣང་ལ་ཡིན་
 མིན་གྱི་སློ་སྐྱུར་མི་བྱ། །ཞེས་གསུངས་ཤིང་ལྷགས་དམ་འབའ་ཞིག་ལ་
 བརྩོན། གཞན་ཡང་། རང་སེམས་དབྱིངས་སུ་ཡལ་བས་རང་དོན་བསྐྱུབ་
 རྒྱ་མེད། །གཞན་སྣང་སྐྱུ་མའི་བྱ་བས་གཞན་དོན་རྒྱུན་ཆད་མེད། །ཅེས་
 གསུངས་ཤིང་རྩོལ་མེད་ཀྱི་རང་ནས་གཞན་(༣༥ བ)ཕན་ཁོ་ན་ལ་བརྩོན་
 པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ནོ།།

ཡང་ཐོས་པ་མི་ཉུང་བས་ལུང་གིས་ལྷུག་པ་ནི་གོང་དུ་གསལ་བ་མཛད་པའི་
 སྐྱབས་སུ་བསྟན་མོད་ཀྱི། འདིར་ཚོས་གང་ཞུས་པའི་ལུང་མངའ་བས་སམ།
 འདྲི་བ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་ཞུས་པའི་དོན་སོ་སོའི་འཐད་པ་དང་བཅས་
 པའི་ལུང་དང་སྐྱུར་ཞིང་ལན་འདེབས་པ་ལ་མཁས་པས་ན་ལུང་གིས་ལྷུག་སྟེ།

སྐྱོ་བོ་དམ་པ་དག་ན་རེ། ཚོས་ཀྱི་སློ་ཚན་འདི་བས་ཆེ་བའི་དག་བཤེས་སྲུང་
ཡང་མ་ཐོས། ད་ལྟ་ཡང་མེད་དེ་མཆིཞེས་ཟེར་སྐད་དེ། སླ་མ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་
ནས་ཀྱང་། ཇི་སྐད་བཤད་ཀྱང་ལུང་རིགས་ཀྱིས་མཁས་པ་རྣམས་མགུ་བ་དེ་
ཀུན་མཁྱེན་མཆིམས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཡིན་གསུངས་ནས་གདུལ་བྱའི་ཐེ་ཚོམ་
ཀུན་གཅོད་པ་ལ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ལྟར་བཞུགས་ཏེ་མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས།
མཉམ་པར་བཞག་ཅིང་འདྲི་ཀུན་གྱི། །ལན་ལྡོན་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །
ཞེས་བསྟོད་པ་ལྟར་མངའ་བས་ལུང་གིས་ཕྱག་པར་བཞུགས་སོ།།

ཡང་དེ་ལོ་ན་ཉིད་ལོང་དུ་ཚུད་པས་དེ་ཉིད་རབ་ཏུ་རྟོགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། རང་
གིས་ལུང་གསན་པའི་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་དོན་ཇི་ལྟ་བུར་(༢༥ ན)རིག་པའམ།
ཡང་ན་དེ་ལོ་ན་ཉིད་གནས་ལུགས་རྟོགས་པས་ན་དེ་ཉིད་རབ་ཏུ་རྟོགས་པ་
ཡིན་ལ། སྲུ་མ་ནི་གོང་དུ་ཞིབ་པར་བསྟན་ཏེ་ལུང་མངའ་བ་དང་མི་མངའ་བའི་
བཀའ་དང་དགོངས་འགྲུལ་མན་ངག་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚིག་
དོན་ལ་མཁས་པར་བཞུགས། ཕྱི་མ་གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་རིག་པ་ནི། སླ་
མ་ཉིད་ཀྱིས་ཚོས་ཅན་ཚོས་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་གནས་ལུགས་དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་
དོན་རྟོགས་ཤིང་ཡང་དང་ཡང་དུ་འདྲིས་པར་གྱུར་པས་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་
ཚད་མེད་ནང་དུ་འཁྲུངས་ཤིང་འཕེལ་བས་བརྟན་གཡོའི་སྲུང་བ་ཐམས་ཅད་
ཟིལ་གྱིས་གཞོན་ལུས་པར་གྱུར་ཏེ། སླ་མ་ཉིད་གྲུབ་པ་ཐོབ་པའི་གང་ཟག་
ཅིག་ ལྷ་རྒྱན་པ་ དང་མཇལ་བའི་རྗེས་སུ་སློབ་མ་ཐུན་མོང་བ་ཞིག་གི་གྲུབ་
ཐོབ་ལ། མཁན་ཆེན་སྐུར་ཐང་པ་ལོང་རང་སུས་ཀྱང་ཟིལ་གྱིས་མི་ལོན་པར་
གཞན་ཐམས་ཅད་ཟིལ་གྱིས་གཞོན་ལུས་པའང་ཇི་ལྟར་ལགས་ཞུས་པས།

ཁོང་ན་རེ། ཉང་དུ་ཡོན་ཏན་རྒྱས་ན་དེ་ལྟར་འབྱུང་བ་ཚོས་ཉིད་ཡིན། འདི་རང་
རྒྱུད་པར་མི་འདུག་པས་ཁྱེད་རང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་རྣམས་དགའ་བ་སྐྱོམས།
ཞེས་པ་དང་། དམ་པ་གཞན་དག་(༣༥ བ)ཀྱང་། གཞན་ནས་རྟོགས་
པ་སྐྱེ་བའི་མན་ངག་ལྷ་བ་བས་རང་གིས་བསྐྱོམས་ཤིང་ནང་ནས་རྟོགས་
པ་འབྱུངས་པ་མཁན་ཆེན་སྐར་ཐང་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་དགོས་པར་འདུག་ཅེས་
གསུངས་སྐད་དེ། ལྷ་མ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། གཞི་རང་བཞིན་སྐྱོས་བྲལ།
ལམ་མ་བཅོས་ཡེངས་མེད། །འབྲས་བུ་སྐྱོས་མེད་ཚོས་སྐྱུ། ཞེས་དང་། རང་
སེམས་སྐྱོས་མེད་དབྱིངས་སུ་ཡལ། །སྐྱོན་ཡོན་གྱི་སྒྲིབ་དོར་སྐྱུར་ལ་ཞོག །ཅེས་
གསུངས་ཤིང་གནས་ལུགས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་ནན་ཏན་དུ་མཛད་ཅིང་རྟོགས་ཏེ་
མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས་ཀྱང་། སྐྱབ་པ་འདི་ནི་སྲིད་དང་ཞི་བ་ཀྱུན། ཟིལ་གྱིས་གཞོན་
འགོ་ཞི་བ་མཚོག་དང་ལྷན། །ཞེས་འབྱུང་བ་དང་མཐུན་པར་ཚོས་ཉིད་ཞི་བའི་
དེ་བཞིན་ཉིད་རྟོགས་སོ།།

ཡང་རང་གིས་རྟོགས་ཤིང་མཁྱེན་པའི་དོན་གདུལ་བྱ་ལ་སྐྱོན་པའི་སྐྱུ་མཁས་
ཏེ་བརྟེན་དག་ལ་གདངས་སྒྲན་པའི་གསུང་གིས་ཉུང་ལ་བསྐྱུས་པ་དང་མང་ལ་
འབྲེལ་¹⁶བའི་སྐྱོན་ནས་གདུལ་བྱའི་སྐྱོ་ཚོད་དང་འཚོམས་པའི་ཟབ་དོན་འབའ་
ཞིག་ཏུ་འཆད་པ་ལ་ཐོགས་པ་མེད་པའི་སྐྱོབས་པ་མངའ་སྟེ། ལྷ་མ་ཉིད་ཀྱི་
ཞལ་ནས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་ཐམས་ཅད་(༣༦ ན)སྐྱོ་ཚོད་དང་མཐུན་
པའི་གདུལ་བྱ་ལ་ངེས་དོན་ཁོ་ནར་གནས་ཞེས་དང་། གང་ནས་བཤད་ཀྱང་
གཞུང་དོན་དང་འབྲེལ་བ་དེ་གནས་ལྟ་མཁྱེན་པའི་རྣམ་ཐར་ཡིན། །ཞེས་

16 མ་དཔེ་ལ་ “ཉུན་ལ་འདུས་པ་དང་མང་ལ་འབྲེལ་བ་” ཡོད།

གསུངས་ཏེ་མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས་ཀྱང་། རྟེན་དང་བརྟེན་པ་བཤད་བྱ་དང་། །
གསུང་དང་མཁུན་པ་འཆད་བྱེད་དང་། །སློབ་གྲོས་རྟག་ཐོགས་མི་མངའ་
བཤ། །ཤེས་སྒྲིལ་ལྟོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་བསྟོད་པ་ལོ་ན་ལྟར་
མངའ་བས་ཟབ་དོན་སྒྲུབ་པ་ལ་མཁུངས་པར་གྱུར།

ཡང་ཟང་བེད་ལ་སོགས་རང་འདོད་ཀྱི་ཞེན་པ་ཡེ་མི་མངའ་བར་གདུལ་བྱ་ལ་
བརྟེན་བའའའ་ཞེག་གིས་དོན་མཛད་དེ་བྱ་གཅིག་པའི་མ་ལྟར་དུས་རྒྱུན་དུ་དེ་
དག་ལ་མཉམ་པར་སོ་སོར་གཟིགས་ནས་ཡོན་ཏན་སྦྱིད་པ་དང་། དགོ་བ་
ལ་སྦྱུལ་བ་དང་། ཉེས་བྱས་ལས་སྦྱང་བ་དང་། ཐོས་བསམ་ལ་སོགས་པ་
ལ་སྦྱོར་བར་མཛད་ཅིང་དུས་སྟུགས་འདོམས་ཀྱི་གདམས་ངག་སྟོན་ཏེ་མདོ་
སྡེ་རྒྱན་ལས། གང་དག་རྟག་ཏུ་སེམས་ཅན་རྣམས། །བསམ་པ་མཉམ་པས་
འཛིན་བྱེད་ཅིང་། །འཕགས་པའི་ས་ལ་སྦྱིད་པ་དང་། །དགོ་བ་འཕེལ་བར་
བྱེད་པ་དང་། །(༣༦ བ)ཉེས་བྱས་ལས་ནི་ཡོངས་སྦྱང་དང་། ཐོས་པ་བྱུང་
བར་བྱེད་པ་ནི། །ལས་ལྡེ་དག་གིས་རྒྱལ་སྤྱོད་རྣམས། །སེམས་ཅན་མ་དང་
འདྲ་བ་ཡིན། །ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་མཛད་ནས་སྦྱོམ་ལས་ཅན་གཟིགས་ཅོ་ན་
དལ་འབྱོར་གྱི་བེད་བཅག་ནས་ཅི་བྱེད། །སྦྱོམ་ལས་ལ་མ་སྦྱོད་པར་དགོ་སྦྱོར་
གྱིས། །སྦྱིད་ཚོས་དགོ་སྦྱོར་ལ་འོང་བ་ཞེག་དགོས་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས།
དོན་མེད་ཀྱིས་དུས་འདའ་བ་གཟིགས་ཅོ་ན་ཚེ་སྤང་ལ་འཚི་བ་མི་དྲན་ནམ།
མི་ལུས་ལན་ཅིག་ཐོབ་པ་དེ་སྟོང་ལོག་མ་བྱེད། ཅས་འདོམས། འཛིག་རྟེན་
གྱི་འདུ་འཛིན་གྲེལ་བ་གཟིགས་ཅོ་ན་འཛིག་རྟེན་གྱི་བྱ་བ་ལ་བེན་པ་མེད།
བེན་པ་ལ་སྦྱིང་པོ་མེད། །འཕྲོ་བཤོལ་ལ་དགོ་སྦྱོར་ལ་འབྱུངས་ཞེས་སྟོན།

གཞན་ཡང་འཇམ་འདའ་འམོའི་རྩ་བུ་བྱེད་པས་¹⁷ རྣམ་གྲོལ་གཏན་གྱི་བདེ་བ་
ལ་སྲུ་ཉེ་བ་དེ་རྒྱུ་ལོ་མདོ་ཅན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་ཤིང་
ཞལ་ནས་འབྱོན་ཚད་གདམས་དག་རྗེས་བསྟན་ཁོ་ནར་སྟོན་ཏེ་སློབ་མ་ཉིད་ཀྱི་
ཞལ་ནས།

གང་ཞིག་བཤད་ཀྱང་གདུལ་བྱའི་སེམས་ལ་གདམས་དག་
(༣༢ ན) ཏུ་འབབ་པ་དེ་སློབ་དཔོན་བྱང་ཚུབ་ཆེན་པོ་པའི་རྣམ་ཐར་ཡིན་
གསུངས་ནས་དེ་ལྟར་མཛད་དེ། གཞན་དག་ན་རེ། ཀྱང་དང་ཞལ་ཀྱལ་ཚུན་
ཚོད་ཀྱང་སླིང་ལ་འབབ་པའི་གདམས་དག་ཏུ་བྱོན་ནས་སེམས་རྒྱུད་ཚོས་
ལ་འབྱུལ་ལྷུས་པ་ངོ་མཚར་ཆེ་ཞེས་གསུངས་ཏེ། མདོར་ན་སྤྲུགས་བརྩེ་བ་
ཆེན་པོས་ལུས་ཅན་ལ་དུས་རྒྱུག་ཏུ་གཟིགས་ཤིང་དེ་དག་གི་དོན་ལ་མི་
བསྟེལ་བར་སློབ་གསུམ་གྱི་མཛད་པ་ཐམས་ཅད་གཞན་ལ་ཕན་པ་ཤ་སྟོབ་
སྐྱབ་པ་སློབ་མ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཡིན་ཏེ་མདོ་སྲོལ་རྒྱན་ལས། འཇིག་རྟེན་ཀྱན་ལ་
ཉིན་མཚན་དུ། །ལན་རྒྱུག་ཏུ་ནི་སོ་སོར་གཟིགས། །སྤྲུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་
ལྟན་པ། །ཕན་དགོངས་ཁྱོད་ལ་སྤྲུག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་དང་། སེམས་ཅན་
ཀྱན་གྱི་བྱ་བ་ལ། །ཁྱོད་ནི་དུས་ལས་མི་འདའ་བས། །མཛད་པ་རྟུག་ཏུ་དོན་
མངའ་བ། །མི་བསྟེལ་ཁྱོད་ལ་སྤྲུག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་མངའ་
བས་བརྩེ་བ་ཆེན་པོ་དང་ལྟན་ནོ།།

ཡང་རྟུག་ཏུ་འགྲོ་བ་ལ་ཚོས་སྟོན་ཅིང་ལོག་སྐྱབ་ཀྱིས་སློབ་མི་མངའ་
སྟེ་སློབ་མ་ཉིད་སློབ་བྱ་དམ་པའི་སློབ་ཚུལ་དང་ལྟན་པས་སྤྲུགས་བརྩེ་བ་
དང་། (༣༢ བ) ལུང་རྟོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྒྱས་པའི་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཡིན་

17 འདི་གཏམ་དཔེ་ཞིག་ཡིན་པར་སྣང་། 108

བ་དང་། ཟང་ཟིང་མི་གཉེར་ཞིང་བརྟེན་བས་གཞན་དབང་དུ་གྱུར་བ་དང་། སྐྱོན་བ་
 སྐྱོན་སྐྱོན་ཚོགས་པའི་ཡོན་ཏན་ཚང་བས་ཟབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཚོས་སྐྱོན་
 བ་ལ་རྒྱུན་ཆད་མི་མངའ་ཞིང་། འོག་པར་སྐྱབ་པ་དང་སྲིད་པའི་ཉེས་པས་
 མི་སྐྱོ་བར་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སྲུགས་བརྟན་པར་བཞུགས་ཏེ་སྐྱ་མ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་
 བས། འོག་པར་སྐྱབ་པའི་སྐྱོ་པོ་ལ་བརྟེན་ཞིང་ཚར་གཅོད་ཀྱང་སྲིད་གི་དུམ་
 བུ་ལྟར་སེམས་ཀྱིས་འཛིན་པ་སྐྱོབ་དཔོན་བྱང་ཚུབ་ཆེན་པོ་པའི་རྣམ་ཐར་
 ཡོན་གསུངས་ནས་གཞན་དོན་ལ་རྒྱུན་ཆད་མི་མངའ་སྟེ། ཡང་རང་སེམས་
 དབྱིངས་སུ་ཡལ་བས་རང་དོན་བསྐྱབ་རྒྱ་མེད། །གཞན་སྐྱང་སྐྱོ་མའི་བྱ་བས་
 གཞན་དོན་རྒྱུན་ཆད་མེད། །ཅེས་གསུངས་ཤིང་། རྒྱུན་ཅུང་ཟད་བྱུང་ཡང་། སྐྱོང་
 ཉིད་སྐྱོ་མ་ལ་འཛིན་པའི་ཙམ་ཐང་ཆད་མི་འཚལ། ཞེས་གསུངས་ནས་སྲུགས་
 མི་གཡོ་བར་བཞུགས་ཏེ། མདོ་སྤེ་རྒྱུན་ལས་ཀྱང་། བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་
 ཐོས་མང་དང་། །བདེན་མཐོང་སྐྱ་མཁས་བརྟེན་བ་ཅན། །སྐྱོ་མེད་སྐྱེས་བུ་
 དམ་པ་ནི། །ཆེན་པོ་ཡོན་པར་ཤེས་པར་བྱ། །ཞེས་བསྟན་(༣༤ ན)པ་ལྟར་
 སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཡོན་པས་གཞན་དོན་ལ་སྐྱོ་བ་མི་མངའ་བའི་སྐྱེས་
 བུ་དམ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་དུལ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་བཅུ་ཚང་བའི་
 ཕྱིར་སྐྱ་མ་ཉིད་སྐྱོ་དང་བཅས་པའི་ཡོངས་འཛིན་མཚན་ཉིད་པར་བཞུགས་ལ་
 དེ་རྣམས་བསྐྱབ་པ་ནི། སྐྱོ་བ་བརྩོན་རྒྱ་མཚོའི་འདྲེན་པ་རིན་ཆེན་དེ། །རྣམ་
 དག་ཁྲིམས་ལྟར་དབང་པོ་རབ་དུ་དུལ། །ཟབ་མོའི་ཉིང་འཛིན་བརྟེན་པས་ཞི་
 བའི་སྲུགས། །ཤེས་རབ་ཆེན་པོས་ཉོན་མོངས་ཉེབར་ཞི། །ངོ་མཚར་ལྷག་པའི་
 ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱིས་བརྒྱན། །སེམས་ཅན་དོན་ལ་མི་གཡོལ་རབ་དུ་བརྩོན། །
 ཐེ་ཚོམ་ཀུན་གཅོད་མང་ཐོས་ལུང་གིས་སྐྱུག །ཟབ་དོན་ཀུན་རིག་དེ་ཉིད་

ཐུགས་སྲུ་གཏམས། །ཡང་དག་ཟབ་མོའི་དོན་མཚོག་སྐྱོན་ལ་མཁས། །ཟང་
ཟིང་མི་གཉེར་ཀུན་ལ་བརྟེན་བ་ཅན། །སྐྱོ་མེད་ཉམ་ཏུ་ཚོས་ཀྱི་ཆར་འབབས་
པའི། །ཡོངས་འཛིན་མཚན་ཉིད་རྫོགས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་བྱའོ།

༥ གཉིས་པ་གང་ནས་གདུལ་བྱ་རྗེས་སུ་བརྒྱུང་བའི་ཚུལ་ནི་དེ་ལྟར་རང་རྒྱུད་
སྐྱོན་གྲོལ་གྱི་ཡོན་ཏན་དང་(༣༤ བ)ལྟར་ཞིང་གཞན་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་
ལུས་པ་བརྟེན་ནས་གདུལ་བྱ་འདྲེན་པ་ཚོས་ཉིད་ཡིན་པས་སྐྱལ་ལྟན་དང་
བའི་དུས་ལ་བབས་པར་མཁུན་པའི་སྐབས་སུ་གྲུ་པ་བརྟེན་གྱི་ཅིག་མཛོད་
གསུང་བར་ཞུ་འབུལ་དུ་བྱུང་སྟེ། མཉམ་མེད་མཚིམས་ལ་གང་ལྟར་བཀྱི་
ཞུས་པས། ཁོང་པའི་ཞལ་ནས། ཚོས་ཀྱི་སྐྱོན་པ་ཟང་ཟིང་མེད། །བསོད་
ནམས་འབེལ་བའི་རྒྱ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པ་ལྟར་ཡིན་པས་རང་དོན་སྐད་ཅིག་
ཀྱང་མ་སེམས་པར་ཁོང་རྣམས་རྗེས་སུ་བརྒྱུང་ལ་ཚོས་སྐྱོན་ཅིག་གསུངས་
པ་ལ་བརྟེན་ནས། ལྷ་མ་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་མི་གཅོགས་ཤིང་ཅི་གསུང་སྐབ་པ་
ལ་ལྷ་མ་ཉིད་གཅོ་བོར་མཛོད་པའི་སྐྱོབས་ཀྱིས་གསུང་དང་དུ་སྤངས་ཏེ་ཤིང་
པོ་འབྲུག་གི་ལོ་དབྱེད་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙུག་བཞེས་པའི་དུས་ནས་གདུལ་བྱའི་སྐབ་
མ་མཛོད་དེ་འཁོར་རྣམས་ལ་ཚོས་མཛོད་པ་མཛོད་ཀྱི་གཏེར་ཁ་སྤྱོད་ནས་མི་
ཤེས་པའི་ཐོངས་པ་ཐམས་ཅད་བསལ། ཤེས་བྱའི་ཚུལ་ལ་ཐེ་ཚོམ་གྱི་བྱ་བ་
བཅད་དེ་མཁས་པའི་བདེ་བ་ལ་བཀོད།

གསུང་གི་བདུད་རྩིའི་ཆར་གྱིས་སྐྱལ་ལྟན་ལ་དག་ལེགས་ཀྱི་ལོ་ཐོག་རྒྱུན་
དུ་སྐྱོན། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་(༣༥ ན)སྐྱོད་པ་བསྐྱུ་དངོས་བཞི་དང་ལྟན་
པར་མཛོད་པས་འཁོར་རྣམས་དང་གིས་འདུ་བར་གྱུར་ཏེ། མདོ་སྤེ་རྒྱན་

ལས། འཁོར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་རྣམས་སྲུ་ནི། །འབྱོར་བ་ཐམས་ཅད་སྐྱོན་
མཛད་པ། །ཐེ་ཚོམ་ཐམས་ཅད་གཅོད་པ་ཡི། །ཚོས་ཆེན་ཆར་ནི་རབ་ཏུ་
འབེབས། །ཞེས་པ་དང་། བསྐྱེད་མེད་བསྐྱེལ་བ་མི་མངའ་བ། །འཁོར་གྱི་ནང་
ན་བག་བརྟུང་གསུང། །ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་གཉིས་སྤངས་པ། །འཁོར་སྤྱད་
ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་མཛད་ནས་སྐྱོབ་མ་སྐྱལ་
ལྡན་རྣམས་བསྐྱེད་ཤིང་བསྐྱེད་སོ། །དེ་ཉིད་བསྐྱེད་བ་ནི། རང་རྒྱུད་ལེགས་
སྐྱོན་གདུལ་བྱའི་དུས་བབས་ནས། །སློབ་མའི་རྩེ་ལྷུས་དམ་པས་བཀའ་སྐྱེལ་
ལྟར། །ཉེར་དུག་དུས་ནས་སྐྱལ་ལྡན་རྗེས་བཟུང་སྟེ། །ཚོས་མངོན་ཐོག་མར་
གསུངས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་བྱའོ།

༥ གསུམ་པ་ཟུབ་པ་དངོས་ཟུབ་ཀྱི་བརྟེན་ཚུལ་ནི་དེ་ལྟར་ཚོས་སྐྱོན་ཅིང་
བཞུགས་པའི་ཚེ་དགུང་ལོ་སུམ་ཅུ་བཞེས་པའི་དུས་སུ་སྐྱུ་ཁམས་ཀྱི་བྱེད་པ་
ཅུང་ཞན་པ་ཞིག་བྱུང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་ཆེན་པ་ལ་ལྷུས་པས། ནད་དགོ་
(༢༩ བ)བའི་བཤེས་གཉེན། གཞོན་དགོ་སྐྱོར་གྱི་སྐྱུལ་མ་བྱ་བ་ཡིན་པས་
བྱམས་སྤིང་རྗེ་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ཀྱི་ངང་ནས་སངས་རྒྱས་སྐྱབ་པ་ལས་
ཐམས་ཅད་ལ་བྱ་རྒྱུ་གཞན་ཅི་བདོག་གིས་གསུངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས། ཉིན་
མཚན་ངོ་མི་ཤེས་པའི་མཚམས་ལོ་བཅུ་གཅིག་ཏུ་མཛད་ནས་བསྐྱེད་རྗེས་གསུང་
བྱང་འཇུག་གི་ངང་ནས་བྲག་སྐྱོང་སྤིང་པོའི་བཞུགས་པ་ལ་ནན་ཏན་དུ་མཛད་
དེ་བསྐྱེད་ཤིང་། དེའི་ཚེ་སྐྱོབ་དཔོན་གྱའི་ཞལ་ནས། རྟོག་པ་དངོས་ཟུབ་ཀྱི་
འཇུག་སྐོ་ཡིན། །གོགས་འཕྲང་གི་འཛིན་པ་རང་སར་ཁོལ། །ཞེས་གསུངས།
སྐྱོབ་དཔོན་དོན་ཞགས་པའི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། གཞོད་བྱེད་སྐྱབ་པའི་སྐྱུལ་མ་

ཡིན། །སྤང་བ་ཚོས་ཉིད་ཀྱི་གསལ་ལ་འདེབས་ཡིན། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་
པའི་གདམས་པ་བསྟན་ཅིང་སྐྱབ་པ་ལ་བར་ཆད་མེད་པར་སངས་རྒྱས་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱགས་ཀྱི་གསང་བའི་བང་མཛོད་འཛིན་པའི་སྤྱགས་དམ་ལ་
ལྷུང་བ་བརྟེན་སོ། །

དེས་དགུང་ལོ་བཞི་བརྒྱ་ཅུ་གཉིས་བཞེས་པའི་དུས་ནས་ཡང་སྤང་གི་ཚོས་
འསྐོ་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་(༤༠ ར)གཙོ་བོས་གདུལ་བྱ་སྐལ་བ་ཅན་རྣམས་
དུས་བཞིའི་ཚོས་དང་། བསྐྱབ་སྒྲོམ་གནང་བ་དང་། མན་དག་ལ་སོགས་པ་
སྤྱ་ཚོགས་ཀྱིས་འཕྲིན་ལས་སྤེལ་ཏེ་ཀུན་མཁྱེན་མཚིམས་ཀྱི་དྲུང་ན་སྤྱགས་
ཀྱི་སྤྱས་ཀྱི་གཙོ་བོར་བཞུགས། དེའི་ཚེ་ཅིག་ལ་ཚོས་གསལ་དུ་བྱོན་ཏེ་སྤེལ་
མཚིམས་མ་བྱོན་བར་དུ་ཀུན་དགའ་ར་བར་སྤྱགས་དམ་མཛོད་ཅིང་བཞུགས་
པས་ཇི་ཞིག་ལྟར་ལ་དབུ་ཅེ་ནས་དཔལ་མགོན་ལྷུ་ལ་དུལ་གཉིས་ན་བཟའ་
དར་ལྗང་བྱ་ལྷུ་བ་ལྷུ་བ་ཏུ་གསོལ་བ་བྱོན་ནས་གཞན་དུ་གཤེགས་པ་ལྟར་
འདུག་པས་ཁྲིའུས་ན་བཟའ་ལ་ཁྲིལ་མཛོད་དེ་འཐེན་པས་སྐྱབ་ཚེར་གྱིས་
བྱུང་། དངོས་ལྷུང་ཅིག་ལྷུ་བས་པས་རྗེས་ཤིག་གནང་སྟེ་སྐྱུ་ཚེ་རིང་བའི་
ཉེན་འབྲེལ་ཞེས་གསུང་གིན་འདུག་སྟེ། ཚེ་རིང་བ་ཞིག་འོང་བ་ཡིན་ནམ་
ལུས་སྟོབས་ཟད་པའི་རྒྱན་པོ་དེ་ཚོ་སྟོབ་ཞིག་གདའ་ཞེས་གསུངས་ཏེ་སྤྱབ་
པ་ཚེན་པོ་བས་སྐྱུ་ཚེ་ལྷག་པར་བཞུགས་པར་གྱུར་ལ། ཡང་ཚེ་ཅིག་ཡང་
ཡུལ་བོ་རར་བྱོན་ནས་སྤྱན་སྤྲོ་བརྒྱ་ཚར་མཛོད་དེ་མཚན་མོ་(༤༠ བ)དཀོན་
མཚོག་གི་སྤྱག་མཚོད་དང་སྤྱགས་དམ་གྱི་རིམ་པ་རྣམས་མཛོད། ཉིན་པར་
འགྲེལ་ཚུང་གི་རྒྱ་ཀུ་མཛོད་ཅིང་བཞུགས་པའི་ཚེ་ཐག་རིང་པོ་ནས་འཇའ་

འོད་མེ་རིས་སུ་གསལ་བ་ཞིག་གི་དབུས་ན་ལྷ་སྐྱེ་ནག་པོ་ཆེན་པོ་ཞིག་
བཞུགས་པ་བྱོན་བྱུང། ཕྱག་དོར་ཡིན་ནམ་མགོན་པོ་ཡིན་ནམ་སྐྱམ་ཚ་ན་ཇི་
ཉིང་ཉིང་སོང་བས་སྐྱུ་བོང་ཇི་ཆུང་གཟེ་འོད་ཇི་ཆེར་སོང་ནས་ཐོག་འོག་ཏུ་ཚུད་
བྱུང་བས་མགོན་པོར་འདུག་སྟེ་ལྷ་འདྲེ་ཆེ་བར་བྱུང། མཉེས་པ་ཡིན་ནམ་
མ་མཉེས་པ་ཡིན་ནམ་གང་ལྟར་ཡང་བྱིན་རྒྱ་བས་ཞུ་དགོས་སྐྱམ་ནས་ཞུས་
པས་འགྲོ་དོན་རྒྱ་ཆེན་པོར་འགྱུར་རོ་ཞེས་གསུངས་པར་གདའ་སྟེ་དེ་ལྟར་
ཡི་དམ་གྱི་ལྷ་ལ་གྲུབ་པ་བཞེས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་མི་དང་མི་མ་ཡིན་གདུག་
རྩལ་ཅན་ཀུན་གྱིས་ཀྱང་བར་ཆད་བྱ་བར་མི་རུས་ཤིང་དངོས་སུ་སྤང་ཀྱང་སྐྱེ་
མའི་གཟེ་བེད་མི་བཟོད་པར་གྱུར་ཏེ། ཡང་ཡུལ་བའི་བྱང་མོ་ཆེར་བརྩོན་པ་
དྲི་ཅན་འཛིགས་པ་ཞིག་དང་སྤང་ནས་སྐྱེན་གྱིས་གཟིགས་པས་བྱོལ་ཏེ་སོང།
མི་མ་ཡིན་དུ་འདུག་གསུངས།

ཡང་(༤༡ ཀ)འགྲུངས་ཡུལ་དུ་བཞུགས་པའི་ཚོ་ཞིག་མནལ་སད་པའི་
རྩེད་ན་བྱིས་པ་མིག་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་མི་སྐྱུག་པ་འཛིགས་སུ་རུང་བ་ཞིག་མིག་
ལྷ་ཞིང་འདུག་ནས། ཞལ་ཆབ་བྱུང་བྱས་ཏེ་བྱུགས་དམ་བསལ་བས་ཡལ་
སོང་གསུངས་ཏེ། དེ་ལྟར་བྱུང་ན་བཞུགས་པའི་དུས་སུ་འདྲེ་སྐྱུབ་པ་ཡོན་ཏན་
གྱི་དངོས་གྲུབ་དུ་མ་ཐོབ་ཅིང་འཕྲིན་ལས་རྣམ་པར་དག་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད་
པའི་བདུད་ཀྱི་ཚོགས་བཅོམ་པས་གཞན་དོན་གྱི་མཛད་པ་རབ་ཏུ་རྒྱས་སོ།།
དེ་རྣམས་བསྐྱེད་པ་ནི། ཉེར་འཛིན་དམ་པའི་གསུང་ཉིད་གྲུས་མཛོས་ནས། །
བཅུ་གཅིག་བར་དུ་ཉིང་འཛིན་བརྩོན་པ་ཡིས། །ཡི་དམ་གྲུབ་ཅིང་རྣམ་གཉིས་
སྐྱེ་མ་ཡི། །གདམས་པས་མཐར་ཕྱིན་གྱུར་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཡང་དག་

འདྲེན་པའི་རྒྱུ་དུ་དམ་པའི་ཚོས། །བྱུ་པས་གསལ་ཚོ་རྣམ་གཉིས་བཀའ་
སྤྲུང་གིས། །རྟེན་འབྲེལ་རྩལ་གྱིས་སྐྱུ་ཚའི་དངོས་སྲུབ་གནང་། །རྒྱལ་བས་
ལྷག་པར་བཞུགས་ལ་ཕྱག་འཚའ་ལོ། །བྱང་ཕྱོགས་གནས་སུ་སྐྱབས་
གསུམ་གུས་མཚན་ཅིང་། །དགོངས་འབྲེལ་མཛད་ཚེ་བཀའ་སྲོད་ཉིད་རྒྱུང་
ཕྱོན། །བྱིན་རྒྱབས་(༤༡ བ)གུས་ཞུས་གཞན་ཕན་ལུང་བརྟན་ཅིང་། །འཕྲིན་
ལས་བདུད་བཅོམ་གྱུར་ལ་ཕྱག་འཚའ་ལོ། །ཞེས་བྱའོ།།

༥ བཞི་པ་རྒྱལ་ཚབ་སློམ་འཛིན་མཛད་པ་ལ་ལྷ་སྟེ། ཡོངས་ཀྱི་སློམ་མར་གསོལ་
ཚུལ། རོ་མཚར་ཡོན་ཏན་བརྟེན་ཚུལ། གདན་ས་རིན་ཆེན་སྟེལ་ཚུལ། དག་
པའི་ཞིང་གཞན་གཤེགས་ཚུལ། མཚན་གནས་རྟེན་གསུམ་གནང་ཚུལ་
ལོ། །དང་པོ་ཡོངས་ཀྱི་སློམ་མར་གསོལ་ཚུལ། དང་པོ་ནི་ཤིང་མོ་བྱའི་ལོ་ནམ་
མཐོངས་ཀྱི་སློམ་བའི་ཉི་ཤུ་ལྷའི་ཉིན་པར་སྐར་ཐང་པར་གཏོགས་པའི་དགེ་བའི་
བཤེས་གཉེན་དགེ་འདུན་དང་བཅས་པ་དང་། རྒྱལ་མགུར་གསུམ་གྱི་
ཡོན་བདག་མི་ཆེ་བ་མང་དུ་འདུས་ཤིང་ཐམས་ཅད་ཀྱང་གོས་གཅིག་པར་
རྒྱལ་བ་དགའ་ལྷན་ནས་འབྲོན་པའི་དུས་ན་རྗེ་བཙུན་བྱམས་པའི་མགོན་པོ་
ལྟར་རྒྱལ་ཚབ་སློམ་མ་ཉིད་ལས་འོས་མ་མཆིས་པར་མཐུན་ནས། ཀུན་གྱིས་
མགྲིན་གཅིག་ཏུ་འདྲེན་པར་གསོལ་བ་དུག་ཏུ་བཏབ་སྟེ་ཞུ་བ་ནན་ཅན་དུ་
སྤུལ་བས། སློམ་མ་ཉིད་འགོ་བལ་བྱམས་བརྟེ་དང་། བརྟན་པ་ལ་སྤྱགས་
གཉེར་བསམ་གྱིས་མི་ཞུབ་པར་མཛད་པ་དང་། སློམ་གོང་མ་རྣམས་དང་།
ཞུད་པར་དུ་སློམ་མ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་སྤྱགས་(༤༢ ཀ)ཀྱིས་
ཕངས་ཤིང་། དབྱིངས་ནས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་སྒྲོབས་ཀྱིས་ཡོངས་ཀྱི་སློམ་

མ་དམ་པ་མཛད་དེ་དགུང་ལོ་རྒྱལ་ཅུ་ཚུ་བདུན་པའི་ཚོ། བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེའི་
ལྷུང་ཆེན་པོ་བཞེས་ནས་པད་མོའི་ཚལ་དུ་ཉི་འོད་ཤར་བ་ལྟར་གདུང་བའི་སྟུན་
པ་བསལ་ལེན་ཉོན་མོངས་པའི་འཆིང་བ་བཀོལ་ནས་གདུལ་བྱ་ཚོས་འབྱོར་
གྱི་ཡལ་འདབ་རྒྱས་པར་མཛད་དོ། །དེ་རྣམས་བསྟུ་བ་ནི། ལྷོན་ཤིང་འདབ་
ཆགས་ས་གའི་ཉེར་ལྷུ་ལ། །ཡོངས་ཀྱི་སྤྱོད་མར་ཀུན་གྱིས་གུས་གསོལ་ཏེ། །
བཅུ་ཕྱག་རྒྱལ་དང་བདུན་ན་བསྟན་པའི་ལྷུང་། །ལེགས་བསྐྱེད་ལས་འགོ་བའི་
དཔལ་གྱུར་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་བྱའོ།།

༥ གཉིས་པ་གདན་ས་རིན་ཆེན་སྤེལ་ཚུལ་ལ་བཞི་སྟེ། ལྷུང་རྟོགས་དམ་ཚོས་
སྤེལ་བ། སྐལ་ལྷན་ཚོས་བྱེད་སྤེལ་བ། མཐུན་ཀུན་འབྱོར་པ་སྤེལ་བ། སྐྱུབ་
གནས་པོ་བྱང་སྤེལ་བའོ། །དང་པོ་ལྷུང་རྟོགས་དམ་ཚོས་སྤེལ་བ་ནི། ལྷུང་
ཡང་དག་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལྷུང་རྟོགས་རིན་ཆེན་རྒྱས་པའི་སྟུན་
པོ་ཉིད་གྱིས་གདན་ས་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ས་གཞིའི་དབུས་འདྲིའི་བཞུགས་
ནས། སངས་རྒྱས་(༥༢ བ)དངོས་ནས་བརྒྱུད་པའི་ལྷུང་སྤྱོད་བྱིན་རྒྱལ་བས་
ཀྱི་དཔལ་ཐམས་ཅད་གཅིག་ཏུ་འདུས་པའི་རྒྱལ་སྐྱེས་ཨ་ཏི་ཤ་ནས་དམ་
པ་ཤ་སྟག་ལེགས་པར་བརྒྱུད་པའི་ཚོས་ཚུལ་བཀའ་གདམས་རིན་པོ་ཆེའི་
རྣམ་ཐར་གྱི་གྲ་བུར་ལ་ཉམས་པ་མེད་པར་གྱུ་བཞེར་སྤེལ་བས་ཀུན་མཁའ་
སྤྱོད་ལའི་གདུང་བས་བས། བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེའི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་འོད་མ་ཡལ་
བར་བཀྱོ་བས་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱི་མཛད་པ་བསྐྱུབས། ཟབ་མོ་ལྷུ་བའི་གོ་
འཕང་ཡངས་པར་བསྐྱོད་པས་རྒྱལ་སྐྱེས་ལྷུ་སྐྱུབ་ཀྱི་དགོངས་པ་བསྐྱེད་ས།
སྤྱོད་ཚུལ་དེ་མེད་གསེར་རིའི་རིམ་པ་མ་འཇུགས་པར་བཟུང་བས་བྱམས་པ་

མགོན་པོའི་རྣམ་ཐར་བསྐྱེད་སྤྱོད། ཉམས་ལེན་བྱིན་རླབས་ཀྱི་རློན་དང་མ་བཤམ་
 བར་བསྐྱེད་སྤྱོད་པས་སངས་རྒྱས་རྗེ་རྗེ་འཆང་གི་དངོས་གྲུབ་ཀྱི་བར་མཛོད་
 སྤེལ། གཞན་པའི་ཉི་ཟླའི་འོད་ཟེར་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་སྒྲོས་པས་ལུས་ཅན་
 ཀུན་གྱི་འབྲེན་པར་གྱུར་ཏེ་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་ཚོས་ཚུལ་རབ་ཏུ་འཕེལ་བར་
 མཛོད། བྱད་པར་དུ་སྐྱེ་མ་གོང་མ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱུགས་དམ་ཟབ་མོའི་རྒྱན་བཟུང་
 དགོས་པ་རྣམས་བསྐྱེད་སྤྱོད་ནས་རྗེ་ལྷ་རྒྱུ་ལྷེ་ཡང་སྤྱུགས་དམ་(༤༣ ན)ཀྱི་
 རིམ་པ་ཀུན་མ་ཆག་པར་མཛོད། བྱད་པར་རབ་གནས་ཀྱི་འབྲིན་ལས་མཛོད་
 པ་མ་གཏོགས་པ་སྤྱི་སྤྱོད་ཀྱི་ཆལ་རྒྱུན་དུ་སྐྱེ་མཚམས་མཛོད་ནས་སྤྱུགས་
 དམ་ལ་བཞུགས། ཉིན་དགུང་ལ་གཏོར་མ་རྒྱས་པ་རྣམས་དང་། བསྐྱེད་
 སྒྲོམ་གནང་བ་དང་། མན་ངག་སྐྱོ་ཚོགས་འཆད་པ་དང་། ཚོགས་སུ་བསྐྱེད་
 བཀའ་བའི་སར་བྱོན་ནས་བསྐྱོ་བ་ཡོན་བཤད་དང་གདམས་ངག་འདོམས་
 པ་རྣམས་མཛོད། དགུང་ཡོལ་ནས་དུས་ཚོས་བཞིའི་སྐབས་སུ་གཞུང་
 མན་ངག་དང་། ཆེ་འབྲེལ་གྱི་ཚོགས་རྣམས་གསུངས། ཁྲིད་པ་རྣམས་ཀྱང་
 ཚོགས་ཚོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་སྐྱོད། མཇལ་སྤྱད་པ་རྣམས་ཀྱང་ཕྱི་དོའི་སྤྱུགས་དམ་
 ཀྱི་སྐབས་སུ་མཛོད་པར་གདམ། གཞན་ཡང་སྤྱུགས་དམ་གྱི་སྐབས་གདམ་བུང་
 རྣམས་ལ་བསྐྱེད་བཅོས་ཀྱང་མང་དུ་མཛོད་དེ། ཚོག་གསལ་གྱི་ལྷོ་ཀུ་སྤྱི་
 གཉིས། ས་བཅད་སྤྱི་གཉིས། སྤྱི་ཐུབ། འབྲེལ་རྒྱུད་གི་ལྷོ་ཀུ་ས་བཅད།
 རྒྱུད་ཚུལ། སྤྱི་དཔལ་གི་ལྷོ་ཀུ། ཚད་དགག་ལ་སོགས་པ་འབྲེལ་ལྷོ་ཀུ་
 དང་། མན་ངག་དུ་མ་བརྩམས་ཏེ་ལུང་དང་རྟོགས་པའི་ཚོས་རྣམས་(༤༣
 བ)སྤྱི་བས་འཕེལ་བར་མཛོད་དོ། །དེ་རྣམས་བསྐྱེད་བའི་སྤྱི་མའི་གདུང་
 བསལས་རྣམ་ཐར་ཚུལ་བཞིན་བསྐྱེད་སྤྱོད། །རྒྱལ་བའི་བསྐྱེད་ལ་སྤྱི་བའི་བྱ་

བ་བསྐྱབས། །ལུང་རྟོགས་རྒྱས་མཛད་འཕྲིན་ལས་འོད་རབ་བཀྱ། །ཚོས་
འབྱོར་རྣམ་པར་སྤེལ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་བྱའོ།།

༥ གཉིས་པ་སྐལ་ལྷན་ཚོས་བྱེད་སྤེལ་བ་ནི། དེ་ལྟར་སྐྱེ་མ་ཉིད་ཀྱིས་ལུང་
རྟོགས་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱོམ་ལ་ཕྱེ་ནས་ཉེས་སྦྱོད་ཀྱི་བྱ་བས་རྒྱུད་བཅིངས་པ་
རྣམས་རྣམ་དག་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་མཚོན་གྱིས་བཅད། མི་ཤེས་པའི་སྐྱེ་བུ་
དུ་ཚུད་པ་རྣམས། ལུང་རིགས་ལེགས་བཤད་ཀྱི་སྣང་བས་བསལ། རྣམ་
གཡེང་ལོག་པའི་ལམ་དུ་ཞུགས་པ་རྣམས་མ་ཞོར་བསམ་གཏན་གྱི་ལམ་ལ་
བཀོད། ཚོགས་གཉིས་འབྱོར་པའི་ཞོར་དང་བལ་བ་རྣམས་དད་ལྷན་བསྐྱེན་
བཀའ་གྱི་ལས་ལ་འདུན་པར་མཛད་དེ་གདུལ་བྱའི་སྐྱོ་སྐྱོ་སྐྱོ་ཚོགས་ཀྱི་འདོད་
པ་ཚོམ་པར་མཛད་པའི་བྲགས་སྐྱེན་སྦྱོགས་བཅུར་བྱབ་པས་རྣམ་གྲོལ་དོན་
དུ་གཉེར་ནས་འདུས་པའི་གདུལ་བྱ་ཚད་མེད་བཤེས་གཉེན་སྐྱེན་པོ་ཉིད་ཀྱི་
རླུང་དུ་འཁོད་པ་རྣམས་རེ་(༢༢ ན)རེ་ནས་མཚོན་དཀའ་བས་རིགས་བསྐྱེ་
ན། བསྐྱབས་སྐྱོམ་ཞོད་པ་བརྟུལ་ཞུགས་ཀྱི་ཁུར་འཛིན་པ་རྣམས་དང་། ལུང་
རིགས་ཞོད་པ་ལེགས་བཤད་འགལ་འབྲེལ་གྱི་དོན་སེམས་རྣམས་དང་། མན་
ངག་ཞོད་པ་སྐྱབ་པ་བསམ་གཏན་ལ་ཅེ་གཅིག་པ་རྣམས་དང་། ཚོགས་
གཉིས་སྤེལ་བ་དད་ལྷན་བསྐྱེན་བཀའ་བའི་སྤིང་བཞི་པོས་གཙོ་བྱས་ཡོན་ཏན་
སྐྱོ་ཚོགས་ཀྱི་རིམ་པ་སོ་སོར་ཞོད་པའི་སྐལ་ལྷན་གྱི་སྤོང་དུ་མ་དང་བཅས་
པས་སྦྱོགས་ཐམས་ཅད་གང་སྟེ་དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཚོས་སྦྱོད་བཅུའི་སྐྱོ་ནས་
ཚོགས་ལ་བརྩོན་པ་ཤ་སྟག་སྤར་བས་ཀྱང་མང་དུ་སྤེལ་ལོ། །དེ་རྣམས་བསྐྱེ་
བ་ནི། ཡོངས་འཛིན་སྐྱེན་པོ་ཚོས་འབྱོར་འབྱེད་པའི་རླུང་། རྣམ་གྲོལ་དོན་

གཉེར་སྐྱེལ་ལྡན་འདུས་པའི་གྲིང་། །བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་ཚེས་སྦྱོང་དགེ་ལ་
བརྩོན། །རྣམ་མང་གདུལ་བྱ་སྤེལ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་བྱའོ།།

༥ ། གསུམ་པ་མཐུན་རྒྱུ་འབྱོར་བ་སྤེལ་བ་ནི། དེ་ལྟར་སྐྱེལ་མ་ཉིད་གྱིས་
སྐྱེལ་ལྡན་ཚེས་བྱེད་ཀྱི་འཁོར་རྣམས་བསྐྱེད་ནས་འཛིག་(༢༢ བ)རྟེན་
པའི་འདམ་གྱིས་མ་གོས་པར་ཐར་ལམ་པད་མོའི་ཚལ་བསྐྱེད། རང་འདོད་
རང་གི་གཟུང་སྒྲིབ་གྱིས་མ་བཅོམ་པར་གཞན་པན་སེམས་དཔའི་ཉིའོད་
བཀྱ། བདག་འཛིན་ལུན་པའི་ཁབ་མས་མ་སྐྱིབས་པར་ཤེས་རབ་ཚེན་པོའི་
སྒྲོན་མེ་འབར་བར་མཛད་པའི་སྒྲིབ་པ་ཀུན་ཏུ་གྲགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དད་
པའི་ལོར་དང་ལྡན་ཞིང་གཏོང་བ་ལ་གོམས་པའི་ཡོན་བདག་ལྷགས་རིའི་སྐྱ་
བྱུང་རྣམས་གྱིས་མཐའ་ཀུན་ནས་བསྐྱོར་ཏེ། བཤེས་གཉེན་ལུན་པོའི་ཁོད་
ན་སྐྱེལ་ལྡན་གདུལ་བྱའི་གྲིང་བཀོད་པ་རྣམས་ལ་དགེ་སྦྱོང་ལ་རུང་བའི་ཡོ་
བྱུང་མཁོ་དགུ་སྒྲ་ཚོགས་པས་བསྐྱེད་བཀྱར་རྒྱ་མཚོའི་དཔལ་དུས་རྒྱུན་
དུ་མཚོད་ཅིང་སྐྱོ་བ་མེད་པས་བརྒྱན་པས་ལྷ་དང་བཅས་པའི་བསོད་ནམས་
ཀྱི་ཞིང་འགྲན་རྒྱ་མེད་པར་གྱུར་ཏེ་བསྐྱེད་པ་རྟེན་དང་བཀྱར་སྤེལ་བརྒྱན་པའི་
འབྱོར་བ་སྤེལ་ལོ། །དེ་རྣམས་བསྐྱེད་བ་ནི། བསྐྱེད་པ་ལེགས་འཛིན་སྐྱོ་
དགུའི་བསོད་ནམས་ཞིང་། །ཡོངས་འཛིན་མི་བྱེད་འདུས་པའི་ཚོགས་བཅས་
ལ། །དད་ལྡན་སྐྱོ་བོས་རྒྱུན་དུ་གྲུས་མཚོད་པས། །དྲི་མེད་དཔལ་(༢༥ ན)
འབྱོར་སྤེལ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་བྱའོ།།

༥ ། བཞི་བ་སྐྱབ་གནས་པོ་བྱང་སྤེལ་བ་ནི་དེ་ལྟར་སྐྱེལ་མ་ཉིད་གྱིས་ལུང་རྟོགས་
ཚེས་ཀྱི་འབྱོར་བ་བཀྱ་བས་སྐྱེལ་ལྡན་རང་གིས་འཕེལ། །རྣམ་གྲོལ་རྩེ་གཅིག་

དུ་བསྐྱབས་པས་གྲགས་སྟོན་སྐྱོན་གསུམ་བཅུར་རྒྱས།   དད་ལྡན་རང་གིས་
 འདུས་པས་འབྱོར་བ་ཤུགས་ལ་འཕེལ་ཏེ།   ཚོས་དང་གདུལ་བྱ་དང་དཔལ་
 འབྱོར་གྱི་ཚོགས་དབྱུང་གྱི་ནགས་ཚེལ་ལྟར་རྒྱས་པས་གནས་ཁང་སྤེལ་
 དགོས་པར་མཁུན་ཀྱང་།   ལྷ་མ་ཉིད་ཤུགས་ཟབ་ལ་དཀྱེལ་ཆེ་བས་ཚོགས་
 ལུ་ལྷ་བ་མ་ཤུལ་གྱི་བར་ལ་མ་གནད་སྟེ།   དེ་ནས་མེ་མོ་མག་ལོའི་དབྱར་བཀྲ་
 ཤིས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་སྟན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཉིན་པར་ལྷགས་རི་ཆེན་པོའི་
 འགྲམ་བཏིང་ནས་ནང་ཐམས་ཅད་སྐྱབ་པ་པོའི་གནས་ཁང་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་
 མས་གང་བ་ཚོགས་མེད་དུ་གྲུབ་པར་མཛད།   ལྷ་དཔར་དུ་ལོ་དེའི་དབྱར་
 ལྷ་ཐ་རྒྱུད་གི་ཉི་ཤུ་ལྷའི་ཉིན་པར་གཟའ་སྐར་ལ་སོགས་དགེ་བ་ཐམས་ཅད་
 འཛོམས་པའི་ཚེ་དཀོན་མཚོག་གསུམ་གྱི་ཕོ་བྱང་ཆེན་པོའི་འགྲམ་བཏིང་
 ནས་དབུ་ཞབས་ཐམས་ཅད་དུ་སྐྱ་མ་ཉིད་ཀྱིས་(༥༥ བ)ཞལ་བཀོད་དང་
 རྟེན་འབྲེལ་སྟན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཚོག་དང་བཀོད་པ་ཐམས་ཅད་མཛད་དེ།
 སྐྱོ་བོ་གཞན་གྱི་ཡིད་སློན་གྱི་ཡུལ་དུ་འང་མི་སྟོགས་པའི་ལྷ་དཔར་འཕགས་
 པ་བཞེངས་ནས།   དབུ་ཅེ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷམས་སྟོད་རྟེན་གསུམ་གྱི་ཞིང་
 ཁམས་སྐྱ་མ་དང་དཀོན་མཚོག་གིས་གཏམས།   ལྷམས་སྟོད་གདུལ་བྱའི་
 ཞིང་ཁམས་སྐལ་ལྡན་དུར་སྤྲིག་འཛིན་པས་གཏམས་ནས་ཟབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་
 བའི་ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་བསྐྱོར་བའི་གནས་ལྷ་དཔར་ཅན་
 དུ་མཛད་དེ་ཚེ་བའི་དུས་སུ་མཐའ་ཐམས་ཅད་ནས་བསེལ་གྱི་བ་ཀྱི་སྐྱོབས་
 དང་ལྡན་པས་བསེལ་བའི་བདེ་བ་འཕྲོག།   གྲང་བའི་དུས་སུ་དབུས་ནས་ཚ་
 ཟེར་གྱིས་འོད་འགྲུད་པས་འོ་བའི་དཔལ་འཕྲོག་པར་གྱུར་པས་སྐྱོ་དགུ་མ་
 ལུས་པ་ཡ་མཚན་དུ་གྱུར་ཏེ་སྐྱ་མ་ཉིད་ཀྱི་རྩ་འཕུལ་རང་ཡིན་ནམ་ཞེས་

གྲེང་བའང་བྱུང་སྟེ་མི་མ་ཡིན་མཐུ་སྟོབས་ཅན་རྣམས་དང་བཀའ་སྲུང་རྣམས་
 ཀྱིས་སློབ་མས་ཇི་ལྟར་བཀའ་བསྐོར་བ་དང་། འཕྲིན་ལས་བཅོལ་བ་ལྟར་སྐྱབ་
 བྲོགས་བྱས་པར་ཕལ་ལ་བྲགས་ཤིང་དེའི་ཚེ་ཤིང་གཉམ་(༤༦ ན)གཅོད་
 པ་ལ་སོགས་པ་ལ་གསུང་ཡིག་བསྐྱར་ནས་མཛད་དེ། སློབ་མ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་
 བས་ཀྱང་། ཆེད་དུ་གཏད་པའི་སྐྱབ་པ་མ་བྱས་ཀྱང་། ཚོས་སྐྱོད་དང་ལྷ་འབྲེ་
 ཀྱན་ཉན་པར་བྱུང་། དེས་ན་ཚོས་ཚུལ་བཞིན་དུ་བྱེད་པ་འདི་ཚོས་སྐྱོད་གི་མན་
 དག་ཏུ་འདུག་ཅེས་གསུངས་ཏེ། མདོར་ན་ཚོས་དང་ཚོས་བྱེད་དང་དཔལ་
 འབྱོར་དང་སྐྱབ་གནས་ཀྱི་བྱུང་པར་བཞིས་སྲུང་བས་ཀྱང་གདན་ས་རིན་པོ་
 ཆེ་བྱ་བཞིར་སློལ་ཏེ་སྤུན་སྲུལ་ཚོགས་པར་མཛད་དོ། །དེ་ཉིད་གྲུབ་པས་ལུང་
 བསྟན་པ་ཡང་། སློབ་མ་ཉིད་གདན་སར་བྱོན་ནས་རིང་པོ་མ་འོན་པ་ན། དམ་
 པ་གཅིག་ཇི་ལྟར་འབྱུང་བེ་ཚོམ་དུ་སོང་སྟེ་སློབ་མ་ཚོད་གྲུབ་ཐོབ་ཅིག་ཡོད་པ་ལ་
 དེ་བ་བྱས་པས་དེ་ན་རེ། ད་ལྟའི་སྐབས་ཐང་པ་འདི་ཕྱག་ན་དོ་རྗེའི་སྐྱལ་པར་
 འདུག་པས་གདན་སའི་ཚོས་དང་དཔལ་འབྱོར་རྣམས་སྲུང་བས་ཀྱང་རྒྱས་
 པ་འབྱུང་བར་འདུག་གསུངས་ཏེ་དེ་ལོ་ན་ལྟར་བྱུང་ངོ། །དེ་རྣམས་བསྐྱབ་བ་ནི།
 ལྷན་གྲུབ་རིན་ཆེན་ལྷགས་རིས་བསྐོར་བའི་ནང་། །ཕན་བདེའི་གཏེར་ཆེན་
 གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོ། །བྱུང་འཕགས་(༤༦ བ)སྐྱབ་གནས་དུ་མས་
 ལེགས་བསྐོར་བའི། །གཞལ་མེད་ཐོ་བྱང་སློལ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །དེ་ལྟར་
 སློབ་མའི་གདན་ས་རིན་པོ་ཆེ། །སྲུང་བས་འཕེལ་འགྲུར་གྲུབ་པས་ལུང་བསྟན་
 ཅིང་། །ཚོས་འབྱོར་སྐྱལ་ལྷན་དཔལ་འབྱོར་གནས་མཚོག་བཞིས། །གདན་
 ས་རིན་ཆེན་སློལ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་བྱའོ།།

ལྷོ་གསུམ་པ་ངོ་མཚར་ཡོན་ཏན་བརྟེན་ཚུལ་ལ་གསུམ་སྟེ། མཁའ་པ་མངོན་
 ཤེས་ཀྱི་ཡོན་ཏན། རྩལ་སྤུལ་རུས་མཐུན་ཡོན་ཏན། ཞིང་མཚོག་གཟིགས་
 པའི་ཡོན་ཏན་ནོ། །དང་པོ་མཁའ་པ་མངོན་ཤེས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ནི། སྟོན་མེ་
 ཏོག་ལ་བྱོན་པའི་ཚེ་གཅིག་ རྒྱ་དཀར་པོ་ སྲ་དྲོ་ཆིབས་སྟེང་ན་མནལ་བྲོ་བ་
 ལྷ་བུའི་ངང་ནས་འུད་ཀྱིས་སྐྱ་བྲེ་དང་ཡོལ་བ་གང་དུ་སོང་གསུངས། ལྷན་སྐྱ་
 བས་ ཁལ་མའི་སྟེང་དུ་བཞག་ཐལ་ཞུས་པས། འོན་མྱི་ལམ་ཤེད་ཡིན་ནམ་
 གསུངས། དེ་ནས་ཚོས་སྟོན་མཛད་སར་ཡང་སྐྱུག་གིས་གཟིགས་ས་ཞིག་
 ཏུ་དེ་གཉིས་བཞག་པ་ལ། དེའི་རུབ་མོའི་གནས་མལ་དུ་ བཟོད་ཟོང་དུ་ སྐྱབ་
 པ་དང་སྟོར་བ་ཚོར་ནས་རྩལ་དུ་ཞུས་པས། འཚོལ་བ་(༧༧ ན)བཏང་བས་
 རྟེན་པའི་རྟེན་འབྲེལ་བྱས་ཡོད་གསུངས་ནས་བཏང་བས་སང་ཚོས་སྟོན་རན་
 པ་ན་རྟེད། ཡང་དབུས་སྤྱོད་གས་ ལྷམས་ལ་ སྲུ་འབྱོན་པའི་དུས་ཤིག་དཀྱུས་
 ཐང་དུ་བཞུགས་པའི་མཚན་མོ་རྟ་བུ་བཞི་ཅུ་ཤོར་ནས་རྩལ་དུ་གསང་སྟེ་
 རྟ་རྣམས་ལ་མྱི་ལམ་ངན་བཟེང་བ་ཞིག་གདའ་བས་གཏོར་མ་ཞིག་ཞུ་འཚལ་
 ཞུས་པས། ལྷ་མའི་ཞལ་ནས། རྟ་རྣམས་ད་ཅི་རུ་ཤོར་ནས་གདའ། ད་ལྟ་
 ལྷག་ཚལ་སྤུའི་རི་ལ་ཐལ་གསུངས། དེ་རྣམས་ལ་བྱ་རྒྱུ་¹⁸མི་འོང་བའི་
 རྟེན་འབྲེལ་ཞུ་ཞུས་པས། གཏོར་མ་མཛད་ནས་དར་སྟོན་དམར་གཉིས་ཁྱེར་
 ལ་ཤོག་གསུངས་ནས་གདན་གྱི་འོག་ཏུ་བཅུག་པས་སང་ཐམས་ཅད་ཚང་
 བར་བྱུང་། ཡང་ཚོས་གཉིས་ཀྱི་དཔོན་ཞིག་སྐྱ་མ་ཁྲོ་སྐྱ་བ་དེ་གཤེགས་པའི་
 སྤང་བ་ཞིག་བྱུང་སྟེ་དེ་འདྲའི་གཏམ་མི་འདུག་གམ་གསུངས་པ་ལ། དེ་ནས་
 ཞག་དབུ་ཅུ་ནས་ཚོས་ཅིག་ལ་གྲོངས་པའི་གཏམ་གསལ་བར་བྱུང་། ཡང་

18 མ་དཔེ་ལ་ “གྱ་ཤོད” ཡོད།

སྐྱེ་མཉེན་ཚོགས་ནས་ཡར་བྱོན་པའི་ལམ་ན་དམ་པ་ སྐྱེ་མ་ལྷ་གོང་པ་དབང་རྒྱལ་
ཞིག་བསྐྱེད་ཡོད་པ་སྐྱེ་བ་ལྷ་ལྷ་ཉེ་ཆད་དྲགས་¹⁹ (༧༧ བ)ནས་ལྷ་ལྷ་པ་
ལགས། ཀོ་ལོང་མི་མཚན་པར་ཞུ་ཞུས་པས། དུན་རིང་དུ་ཚོ་སྤྲེ་རེ་བཞུགས་
པར་ཞུ་གསུངས། དེ་ནས་གཟིམས་ཁང་དུ་བྱོན་པ་ན། ང་བས་ཁོང་ལོ་གཞོན་
ཉེ་ལུན་རིང་དུ་བཞུགས་བྱས་པ་ལ་མི་གསན་པར་ད་ལོ་ནི་གཤེགས་པ་འདྲ་
བར་གདའོ་གསུངས་ནས། དེ་ནས་རྒྱ་བ་ལྷ་དྲུག་ནས་གཤེགས་ཉེ་མདོར་
ན་མདོན་པར་ཤེས་པས་མཁུན་པ་མང་དུ་མངའོ། །དེ་ནས་བསྐྱེད་པ་ནི། ཡོ་
བྱད་རྩལ་དང་དམ་པའི་ཚུལ་གཉིས་པོ། །འདས་དང་མ་འོངས་ད་ལྟའི་ཚུལ་
དགོངས་ཉེ། ཉེན་གྱིས་བཀའ་བསྐྱེད་ཞུ་བས་གསོལ་བར་བསྐྱེད། ཐོགས་
མེད་མཁུན་པ་མངའ་ལ་ཕྱག་འཚུལ་ལོ།།

༥ གཉིས་པ་རྩུ་འབྲུལ་ལུས་མཐུན་ཡོན་ཉན་ནི། ཤབ་ཏུ་རབ་གནས་ལ་བྱོན་
པའི་ཚོ་དངོས་གཞིའི་མེ་ཉོག་འཐོར་བ་དང་ནམ་མཁའ་ལས་ལྷའི་མེ་ཉོག་
ཆར་འབབ་པ་བཞིན་གྱུར། མཚན་རྟོག་གྱི་ལོགས་ཐམས་ཅད་ལའང་མེ་
ཉོག་གི་སྤང་བ་གཟུགས་མཚན་པ་སྐྱེ་ཚོགས་ཆགས་པས་དེར་འདུས་པའི་
མི་ཐམས་ཅད་(༧༨ ན)ལ་མཚན་དུ་གྱུར་ཉོ། །ཡང་སྐྱེ་མའི་སྐྱེ་འབྲུམ་ཆེན་
པོ་ལ་རབ་གནས་མཚན་པ་ནའང་རིང་བསྐྱེད་འབྲུལ་བ་དང་། ལྷའི་མེ་
ཉོག་གི་ཆར་འབབ་པ་དང་། འཇའ་འོད་ཀྱི་གུར་སྐབ་པ་དང་། སྐྱེ་འབྲུམ་ལ་
མེ་ཉོག་གི་སྤང་བ་ཡིད་དུ་འོང་བ་དུ་མ་ཆགས་པར་གྱུར་ཅིང་ཐམས་ཅད་རོ་
མཚན་དུ་གྱུར། ཡང་བཀྲ་ཤིས་ལུང་གི་གཟིམས་ཁང་གི་ཡང་ཐོག་ན་སྐྱེ་མ་

19 མ་དཔེ་ལ་ “གྲགས་” ཡོད།

ཉིད་བཞུགས་ནས་སྤྱིར་མ་གཤེགས་པ་ལ་སྤྱི་དྲོ་ཞིག་ཐེངས་གཅིག་གཉིས་
སྤྱི་ནས་ནང་དུ་བྱོན་ཞིང་བྱུང་། སྤྱིའི་མི་རྣམས་ལ་དྲིས་པས་ཀྱང་བྱོན་པ་མ་
མཐོང་བར་འདུག་ནས་ལན་སྤྱི་མ་ལ་སྐྱུན་སྐྱུ་བས་བདག་འཁྲུལ་པ་ལགས་
སམ། སྤྱིར་བཞུགས་པའི་རྩིས་ལགས་ཏེ་ཞུས་པས་ཐམས་ཅད་འཁྲུལ་
བའི་རང་བཞིན་ལ་བདེན་རྒྱུ་གྱི་རྩིས་གདབ་མི་འཚེལ་གསུངས་ནས། སྤྱིར་
དུ་བྱོན་ནས་གདན་ལ་བཞུགས་པར་གདའ་སྟེ་རྩུ་འཁྲུལ་ལུས་མཐུའི་ཁྱད་པར་
མང་དུ་མངའོ། །དེ་རྣམས་བསྐྱུ་བ་ནི། རྣམ་གཉིས་འདྲེན་(༥༨ བ)པའི་རྟེན་
མཚོག་རབ་གནས་ཚོ། །ཡ་མཚན་ལྟས་ཀྱི་མཚན་མ་དུ་མ་སྐྱུལ། །དབེན་
པའི་གནས་སུ་ཐོགས་མེད་རྩུ་འཁྲུལ་བསྟན། །ལུས་མཐུ་བསམ་མི་ཁྱབ་ལ་
ཕྱག་འཚེལ་ལོ། །ཞེས་བྱའོ།།

༥ གསུམ་པ་ཞིང་མཚོག་གཟིགས་པའི་ཡོན་ཏན་ནི། མཚན་མོ་ཞིག་གལ་
ལོ་བཀོད་པར་འགྲོ་དགོས་སྐྱུ་སྤྱི་ཐང་པད་མ་སྐྱུ་ཚོགས་ཀྱིས་སྐྱས་པ་ཞིག་
ལ་ཞལ་ཤར་དུ་བལྟས་ཏེ་བྱོན་པས་དེའི་ཁྲི་གཅིག་ལ་ཁྱེའུ་ཟུར་ཕྱད་ཅན་
ཞིག་འདུག་སྟེ། འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་ཡིན་ལ་ཚེའི་དངོས་གྲུབ་ཅིག་
ཞུ་དགོས་སྐྱུ་མ་པ་དང་། དེའི་ཞལ་ནས་དངོས་གྲུབ་འདོད་ན་འདི་ནས་ཡར་
རྒྱུག་ཅེས་ཕྱག་གིས་བྱང་སྤོགས་ན་མར་བྲག་རི་མཐོན་པོ་སྐྱས་པ་བཙུགས་
པ་ཞིག་བསྟན་ནས་གཡང་བ་བཞིན་དུ་འཇོགས་སྤྱིན་པས་རྩེ་མོར་སྐྱེབ་ཏུ་
ཉེབ་དང་། སྐྱོབ་དཔོན་ཚུམིག་པ་བཞུགས་འདུག་པའི་ཞལ་ནས་ལ་ལུར་
ཤོག་གསུངས་ནས་ཕྱག་གིས་དངས་ཏེ་སྤྱིར་དུ་བྱོན་པས། སྤྱིར་གཤོང་མེ་
ཏོག་དུ་མས་བརྒྱན་པ་ཉམས་དགའ་བ་ཞིག་ན་(༥༩ བ)སྐྱུ་དཀར་བདུན་

ཅེ་ལེ་བཏབ་འདུག་པ་ལ་སྐྱེ་བའི་ཚོགས་མང་པོ་མཚོད་པ་འབྲུལ་ཞིང་འདུག་
 བས། སྐྱོབ་དཔོན་རྒྱ་མིག་པ་ལ་འདི་དང་འདི་ན་གང་བཞུགས་ལགས་ཞེས་
 རིམ་པས་ཞུས་པས། འདི་ན་སྐྱེ་མ་ཚོས་ལུང་དུ་སྐྱུ་གཤེགས་པ་བཞུགས་
 ཞེས་པ་ནས་གདན་ས་མཛད་པའི་སྐྱེ་མ་རྣམས་རིམ་གྱིས་སྐྱོས་ནས་འདི་ན་
 སྐྱེ་མ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་བཞུགས་ཞེས་པའི་བར་དུ་གསུངས། དེ་རྣམས་
 ལ་མཇལ་གྲོགས་ཞུ་བ་གྱིས་ནས་སྐྱོབ་དཔོན་རྒྱ་མིག་པས་སྐྱ་དངས་པའི་
 རྗེས་སུ་བྱོན་ཏེ་སྐྱ་དཀར་གཅིག་སྐྱོ་བྱེ་བའི་ནང་ན་ཁྲི་ཤིན་ཏུ་མཛོས་པ་ཞིག་
 ལ། སྐྱེ་མ་མཚམས་འཁོར་མང་པོའི་དབྱུང་ན་བཞུགས་འདུག་པ་ལ་ཕྱག་
 དང་མཚོད་པ་ཕྱུལ་ཏེ་བྱིན་རྒྱབས་ཞུས་པས། ཤིང་ཏོག་ལྟ་བུའི་རྗེས་ཤིག་
 གནང་སྟེ་དེ་ལོངས་སྐྱུད་པས་བདེ་གསལ་གྱི་ངང་ལ་ཕྱམ་གྱིས་སོང་ནས།
 སྐྱ་དེའི་ཡན་ལག་བདུན་པ་རན་རན་དུ་ཏིང་ཏེ་འཛིན་དེ་ལ་སོང་འདུག་ཅེས་
 གསུངས། ཕྱིས་ཀྱང་མཐུལ་དང་མཚོད་པ་ཡང་ཡང་ཕྱུལ་ནས་(༤༩ བ)སྐྱ་
 མ་གཞན་རྣམས་དང་ཡང་མཇལ་བར་གསོལ་བ་བཏབ་སྟེ་མཇལ་བ་ནི་མ་
 བྱུང་གསུངས། ཡང་བྱང་རྒྱུ་ཆེན་པོར་བྱོན་པའི་ཚེ་ཞིག་སྐྱར་བས་ཡིད་སྐྱོ་
 ཞིང་དད་པའི་ཤུགས་ཆེ་བ་ཞིག་བྱུང་ནས། ཕྱག་མཚོད་ཡུན་རིང་དུ་ཕྱུལ།
 སྐྱེ་མའི་རྣལ་འབྱོར་བཏུད་མ་བརྒྱ་ཅུ་བརྒྱད་བསྐྱོམས་ཏེ་གསོལ་བ་དྲག་ཏུ་
 བཏབ་ནས་གཟིམས་ཁང་དུ་བྱོན་པ་ན། ཐ་མལ་གྱི་ཡིད་འབྱུ་བ་ཚོ་འགགས་
 བས་མི་རྟོག་པར་སོང་བའི་སྐྱེ་བ་ལ་སྐྱི་ནང་ཐམས་ཅད་འོད་དཀར་པོ་ཞིག་
 ཡུན་གྱིས་བཀྲ་ལམ་གྱིས་གསལ་བར་བྱུང་།

བྱུང་པར་དུ་བྱང་རྒྱུ་ཆེན་པོའི་སྟེང་ན་འཇའ་འོད་རིགས་མི་འདྲ་བ་དུ་མ་

བརྟེན་པ་བྲག་རིའི་རྣམ་པ་ལྟར་བརྟེན་པའི་སྐྱབས་ན། གཙུག་ལག་
 ཁང་དང་ཁང་པ་སྐྱོལ་གས་ཀྱིས་བརྒྱན་པ་རྩེ་མོ་ན་འཇའི་གུར་ཕུབ་པ་ཞིག་
 འདུག དེའི་ཤར་སྦྲད་ན་སྤྲོ་མ་བྱང་ཆེན་པ་བཞུགས་འདུག་ནས་ཕྱག་བྱ་
 སྦྲུམ་པ་དང་། ཁོང་པའི་ཞལ་ནས། བྱེད་ཀྱིས་མདོ་དབྱངས་ཤིག་གིས་དང་
 གསུངས་ནས། སྤྲོ་མའི་བསྟོད་དབྱངས་ཤིག་(༥༠ ན)བྱ་སྦྲུམ་པ་ལ། སོ་
 ཏ་ལའི་རྩེ་མོ་ཡ་གི་ན་ཕུགས་རྗེ་ཆེན་སོ་བཞུགས་པས་དེའི་བསྟོད་པ་གིས་
 གསུངས་པ་དང་། ཤེས་པའང་དྲངས་སྟོབས་ལྷུང་ཏེ་གསོལ་བ་བྲག་
 ཏུ་བཏབ་པས་ཕྱགས་རྗེ་ཆེན་སོ་གཙོ་འཁོར་གསུམ་གསལ་སིང་དེ་བྱང་བ་
 ལ། སངས་རྒྱས་ཀུན་གྱི་ཕུགས་རྗེས་བསྐྱུན། རིན་ཆེན་མངོས་པའི་རི་
 ལ་བཞུགས། འགྲོ་ལ་བརྩེ་བའི་ཡེ་ཤེས་སྒྲུ། སྦྱོར་རས་གཟིགས་ལ་ཕྱག་
 འཚལ་ལོ། རིན་ཆེན་གསེར་མདོག་བལྟ་ན་སྦྱག། འགྲོ་ཀུན་རེ་བའི་མཚོག་
 སྟོལ་བ། ཕྱག་ན་རིན་ཆེན་སྦྱེ་མ་བསྐྱུམས། འོར་བུ་འཛིན་ལ་ཕྱག་
 འཚལ་ལོ། ཤེས་རབ་རང་བཞིན་རྒྱན་གྱིས་སྦྱས། སུས་བཏུགས་སྐྱེག་མོ་
 ཕུགས་ཁར་གཟིགས། སྐྱོན་མེད་ཡོན་ཏན་བྱི་བསྐྱུང་རྒྱས། འབྲུ་བྲུག་མ་
 ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། ཞེས་བསྟོད་ཅིང་ཕྱག་འཚལ་ཏེ་དེ་ཚུན་ཆད་ཟུང་འཇུག་
 སྦྱོམ་པ་ལ་སེམས་དབང་ཐོབ་པར་བྱང་ཞེས་གསུངས།

ཡང་བསྐྱུན་བྲག་སོ་ཞིག་བྱུང་བའི་ཚོ་སྐྱའི་རིམ་གྱོ་བྱེད་(༥༠ བ)པར་ལུ་བ་
 ཕུལ་བའི་ཚོ། ད་རུང་ལོ་འགའ་མི་འཆི་བར་འདུག་པས་རིམ་གྱོ་མི་དགོས་
 གསུངས། དེ་ཇི་ལྟར་མཆིས་ཞུས་པས། ད་ནང་ཐོ་རངས་ཀྱི་སྐྱུང་བ་ལ། ཁང་
 བཟང་རྒྱན་གྱིས་སྦྱས་པ་ཞིག་ན་གདན་བཟང་སོ་ལ་སྤྲོ་མ་གྱུ་པ་བཞུགས།

དགོ་འདུན་མང་པོ་འང་འདུག་པ་ལ་གཅིག་གིས་བསྐྱེན་བཀུར་བྱས་ནས་
དེའོ་ངས་སྐྱུད་ཟིན་པ་དང་སྐྱ་མ་གྲུ་པ་སྐྱས་སྟེང་དུ་བྱོན་སོང་། གར་གཤེགས་
ཞུས་པས་ལྷང་ལོ་ཅན་དུ་འགྲོ་གསུངས། བདག་ཀྱང་འཁྲིད་པར་ཞུ་བྱས་ཏེ་
སྐྱས་ལ་འཛེགས་ཕྱིན་པ་ན། སྐྱས་མགོར་རྣམ་སྲས་བྱོན་ནས་ལམ་བཀག་
སྟེ་ད་དུང་དུ་བཞུགས་པར་ཞུ་འཆའ་ཞེས་ཡུས་ཡུས་བཞིན་ཟེར་ཞིང་འདུག་
སྐྱ་མ་ལ་ཞུས་པས་ལོ་འགའ་བཞུགས་ལ་ཕྱིས་བྱོན་གསུངས་ཤིང་གདའ་
ཞེས་གསུངས།

ཡང་ཚེ་གཅིག་མནལ་ལམ་དུ་མཁན་པོ་ཞང་པ་བྱོན་བྱུང་། དེའི་རྒྱུན་གྱིས་
དུན་ནས་ཉིན་པར་མཇུལ་དང་མཚོད་པ་མང་དུ་སྐུལ་ཞིང་སྐྱ་མའི་རྣལ་འབྱོར་
བསྐྱོམས་པས་དེའི་མཚན་མོ་དགོ་སྐྱོར་ཤིན་ཏུ་(༥༡ ན)འཕེལ་བ་ཞིག་
བྱུང་ནས། མཚན་རངས་ཀྱིས་བྱས་པས་ཐོ་རངས་ཀྱི་སྐྱང་བ་ལ་བར་སྐྱང་ལ་
སྐྱ་མ་གྲུ་པ་བྱོན་ནས་འདུག གདན་རྣམས་གྲིལ་བས་རང་ལ་གནམ་གདན་
ཅིག་བཤམ་དགོས་སྐྱུལ་པ་དང་། སྐྱ་མ་གྲུ་པའི་ཞལ་ནས། བསོད་ནམས་
བསགས་པས་ལྷ་བ་རྟོགས་པའི་གནད་ཡོད། སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པས་གཞན་
དོན་འགྲུབ་པའི་གནད་ཡོད། ཅེས་གསུངས་པའི་འགྲོ་ལ་གཤེགས་སོང་། དེ་ནས་
ཞག་མང་པོའི་བར་དུ་མཇུལ་སྐུལ་ཞིང་ཚས་དེའི་འགྲོ་གསུང་བར་གསོལ་
བ་བཏབ་པས་ཕྱི་དོ་ཞིག་ཕྱག་ན་དོ་རྗེ་བྱོན་ནས། སྐྱ་མ་དང་མཇུལ་བའི་རྟེན་
འབྲེལ་ཡིན་པས་ཚས་འགྲོ་ཕྱིས་ཞུས་ཤིག་ཅེས་གསུངས་པར་གདའ།

ཡང་ཚེ་ཅིག་འཆི་བ་རང་ཡིན་ནམ་ཟ་བེ་ཤིན་ཏུ་མང་། ད་ནངས་ཐོ་རངས་
དགོ་སྐྱོར་ནར་མ་ལ་ཞུགས་ཅོ་ན་འོད་ཟེར་དཀར་པོ་ཞིག་སྐྱུ་ཐལ་གྱིས་བྱུང་།

ཉིམ་རང་ཤར་རམ་སྐྱམ་སྟེ་བལྟས་པས་སྐྱེ་འབྲུམ་གྱི་ཐད་ན་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་(༥༡ བ)ཕྱག་སྦྲོང་སྐྱུན་སྦྲོང་པ་ཙུ་ཕྱག་ཚུན་ཆད་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་ལ་གཞན་རྣམས་མི་གསལ་ལེ་བ་ཞིག་བྱོན་ནས་ཡུན་རིང་དུ་བཞུགས་འདུག་པ་ལ་དད་གུས་ཡང་ཡང་བྱས་ནས། རུམ་པའི་ནང་ནས་ཚུས་ལྡན་གྱིས་བྱུང་བ་སྐྱམ་བུད་པ་ལ་འོད་ཀྱི་གོང་བུ་ཞིག་ཉི་ལི་ལི་བྱུང་ནས་ལུས་ལ་བསྐྱར་གྱིན་བཞུགས་པའི་མོད་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཁམས་མིང་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་དུ་མའི་སྐྱང་བ་གཅིག་ཉིང་ལ་གཅིག་ཤར་ནས་ནམ་ནངས་ཀྱི་བར་དུ་བྱུང་གསུངས། སྐྱུན་སྐྱེ་བས་དེ་རྣམས་ཀྱི་མིང་ཞུས་པས་མདོན་པར་དགའ་བ་དང་། ཀུན་ཏུ་བཟང་པོའི་ཞིང་དང་། རྗེ་རྒྱུང་པོའི་ཞིང་ལ་སོགས་པ་མང་པོ་ཞིག་གཏང་སྟེ། ཀུན་རྗེ་བའམ་ལུལ་པའི་སྐྱང་བ་ལ་རྒྱ་མཚན་ཅི་བདོག་ཅེས་གསུངས། མདོར་ན་གཟིགས་ཚུལ་དག་པ་དང་། མདོན་ཤེས་རྟུའམ་ལུལ་ལ་སོགས་པ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་མངའ་ཡང་། སྐྱམ་པའི་རྣམ་འབྱོར་པར་མཛད་པས་ཐལ་ལ་སྐྱང་བར་མ་གྱུར་ཅིང་འདྲིར་ཆ་ཅོམ་སྟོས་པར་ཟད་དོ། །དེ་རྣམས་བསྐྱེ་བ་ནི། ཡེ་ཤེས་སྐྱིབ་མེད་(༥༢ ན)དག་པའི་སྐྱུན་མངའ་བས། །སྤེམ་འུའི་སྤེམ་བྱུལ་བའི་ཞིང་ཁམས་དང་། །ཐུགས་དམ་མང་གཟིགས་ཉིང་འཛིན་དངོས་གྲུབ་བརྟེས། །གཟིགས་པ་བསམ་མི་ཁྱབ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་བྱའོ།

ལྷོ་བཞི་པ་དག་པའི་ཞིང་གཞན་གཤེགས་ཚུལ་ནི། དེ་ལྟར་གདན་ས་རིན་པོ་ཆེ་ལོ་བཅོམ་འུའི་བར་དུ་སྐུན་སྐུམ་ཚོགས་པར་བསྐྱུངས་ནས་ཞི་བར་གཤེགས་པ་ལ་ཉེ་བའི་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་སྐྱོ་བ་ལྟ་བུའི་གསུང་མང་དུ་བྱོན་ཏེ།

གསུང་དང་ཉེན་འཁེད་དང་ཉེབས་ཁྱེད་ལ་ལོང་ཡོད་དེང་ལ་མེད། ཅེས་དང་།
རྣམ་རྟོག་གི་སྐྱོད་བསྐྱུ་ལ་འཛིན་པ་མེད་པས་སྤྱིང་པོ་བསྐྱུ་བ་ལ་འབད་འཚེལ།
ཞེས་དང་། སྐྱིད་གོགས་མེད་པའི་འཁོར་བ་འདིར་མང་པོ་ཞིག་འབྱུངས་པས་
དེ་ཞི་བདེ་བའི་ལམ་སྐྱུ་ལ་ཤི་སྐྱར་རེ་འབྲམ་རན། ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་མང་དུ་
གསུངས། བྱད་པར་དུ་ས་མོ་པག་ལོའི་སྐྱུ་ལ་པོའི་ཚེས་བཅོ་ལྔའི་ཚེ། དེ་ཕྱི་
ཚེས་ཀྱི་དགོས་པ་མེད། མཐོ་སྟེ་སྐྱོ་ཐོས་ན་ལྷ་བ་གསུམ་བསྟན། དེ་ཇི་(༥༢
བ)ལྟར་བྱས་ཀྱང་འཁེད་གསུངས།

དེ་ནས་རྒྱལ་གྱི་རྒྱ་བའི་ཚེས་བཅོ་ལྔ་ལ་དགུན་ཚེས་འཇུགས་པའི་བཅའ་
ཡིག་གྲོག་པ་ན་སྐྱུན་སྐྱུ་བས་ཞལ་བཀོད་ཞིབ་པ་ཞིག་ཞུ་ཞུས་པས། ད་ཡུན་
རིང་ན་རྒྱ་བ་གཉིས་སྟོན། དེ་ལ་གཞན་མི་མགུ་བ་བྱས་ནས་ཅི་བཟུ། ལུས་
འབྱུང་བ་རྣེད་པས་ཉུས་སྟོབས་མི་འདུག་ཀྱང་བསྟན་པ་ན་བབས་དུས་འདི་
ལྟར་གྱུར་པ་ལ་བཤད་ཉན་མ་ཆག་ཅམ་བྱུང་ན་དམིགས་རྒྱུ་དུ་འབྱུར་བ་
སྲིད་པས། གཞུང་མན་དག་གཉིས་ཀ་ཆ་ཚང་བ་སྟོན་འཇུག་རགས་པ་ཞིག་
འཆད་གསུངས་ནས། བཤད་པ་ནི་སྐྱུར་བས་རྒྱས་པ་ཞིག་མཛིན། དེའི་ཚེ་
ཚེས་ཉན་དང་། འཁྲིད་པ་དང་། ཕྱིན་རྒྱབས་ཞུ་བ་ཡང་མང་དུ་བྱུང་བས། ཞལ་
ཀྱལ་དུ་ཁོང་ཚོས་ང་འཁེད་བ་རང་ཚོར་རམ་ཞེས་གསུངས། དེའི་ཚོགས་ཚོས་
ཀྱི་རྗེས་སུ་ཟན་མགོ་གཅོད་ཐབས་གསུངས་པས་དང་པོར་བཟོད་གསོལ་
མཛིན་ནས་ཞལ་བཀོད་བཀའ་བཀྱོན་ཐམས་ཅད་ལ་བྱབ་པའི་འབྲེམས་པོ་
ཞིག་གསུངས་པས་ཕྱིས་ཐམས་ཅད་ཅོ་གསུང་ཆེམས་རང་དུ་(༥༣ ན)
འདུག་ཅེས་ཟེར།

དེ་ནས་ས་རིའི་²⁰ཉི་ཤུ་ནས་ཚེས་དུ་ཡང་ཡང་གསུངས་ཞིང་། གཡུང་རྒྱུད་གི་
 བྲག་ལ་ཚེའི་སྤར་པ་བཏབ་པ་མེད་པས་ཇི་ལྟར་འགྱུར་མི་ཤེས་ཚེས་ཚེས་
 བཅུ་ལ་ཐོན་པ་ཞིག་བྱེད་གསུངས་པ་ལ། དེ་ནས་ཁ་བྱའི་ཚེས་བདུན་གྱི་སྔོན་
 ལ་ཕུང་ཟུང་བསྐྱུང་བའི་ཚུལ་བསྟན་ཀྱང་། ཚེས་བརྒྱད་ཀྱི་ཉིན་པར་ཚེས་
 གསུངས། དུས་མཚན་གྱི་ཞལ་བཀོད་རྣམས་ཀྱང་མཛད་ནས་ཚེས་དགུ་
 ལ་དུས་མཚན་མཛད་པའི་གཡུང་རྒྱུད་འབྲུག་པར་ཞུས་པས། ད་དེང་ཅམ་
 དག་འདུན་གྱི་ཞལ་ལྟ་གསུངས་ནས་ཞབས་ཐོགས་པས་སྐྱབ་རྟེན་ནས་
 བྱོན། དག་འདུན་རྣམས་ལ་འདང་ཡང་ཡང་གཟིགས་ཤིང་ཡན་ལག་བདུན་
 པ་དང་མཚོག་གི་བསྐྱོ་བ་ཡང་མཛད་དོ། །དེ་ནས་སྤྲོད་དུ་དང་སྐྱུའི་རིམ་
 གོ་ལ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་འབད། ཚེས་བཅུའི་སྔོན་གྱི་བས་སྐྱུའི་རིམ་གོ་
 བཞིད་པར་ཞུས་པས། ད་ལུས་འགྱུར་བ་རྣམས་ལ་ཡིན་པས་ཕན་མི་འོང་སྟེ། འོ་
 ལ་འདང་ཚོགས་རྫོགས་པའི་ཐབས་ཡིན་པས་ལྷུང་དུ་གྱིས་ཤིག་གསུངས་ནས་
 བསྐྱབས། ཚེས་(ལ ༣ བ)བཅུ་གསུམ་གྱི་སྔོན་འདི་རིང་བཅུ་བཞི་ཡིན་
 མིན་གྱི་བ་མཛད་ཅིང་། བཅུ་བཞི་དེ་དེ་འདྲའི་ཐོགས་པ་ཅིག་ཅེས་གསུངས།
 དེའི་མཚན་མོ་ནམ་བཞི་ཆ་ཅམ་སོང་བ་དང་སྐྱུ་ལྷུས་མཛད་ནས་ཡན་ལག་
 བདུན་པ་རྒྱས་པ་དང་། ཐུགས་དམ་གྱི་རིམ་པ་ཀུན་དང་། བསྐྱོ་བ་རིང་མོའི་
 མཚུག་ཏུ་སྒྲིབ་ལམ་མང་པོ་ཡང་མཛད་ནས། ད་ཉིམ་ཤར་མ་ཐོག་གཡུང་
 ཏུ་འོང་བས་དེར་ཐེག་ཅིག་ཉིམ་རྩོ་བ་ཞིག་བསྐྱོས་ནས་འགྲོ་བ་ཡིན་ནོ་
 གསུངས་ནས་དེ་བཞིན་དུ་བྱས་ཏེ་གཡུང་ཏུ་ཇ་སྐྱུན་ཕུང་ཟུང་ཅིག་གསོལ་བ་
 དང་སྐྱུ་ཁམས་ཞན་དུ་འགྲོ་བར་རྫོགས་ནས་ནང་དུ་དབེན་སར་སྐྱུན་བྱངས་

20 མ་དཔེ་ལ་ “སྤྲིའི” ཡོད།

ཏེ་དགུང་ལོ་བརྒྱད་ཅུ་ཙུ་གཅིག་བཞེས་པའི་དུས་སུ་མོ་ཕག་གི་ཁ་བྱའི་ཚེས་
བཅུ་བཞིའི་ཉིན་དགུང་ལ་སྐྱེལ་ཀྱང་དུ་བཞུགས་ནས་སྤྲུགས་དམ་ཟབ་མོའི་
ངང་ནས་གོ་དུང་བྱུང་བ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་ཞི་བར་གཤེགས་པའི་ཚུལ་
བསྟན་ཏེ། དེ་ཡང་སྤར་སྒྲུ་མ་གྲུ་པ་ལྟར་ལོ་ཅན་དུ་གཤེགས་དུས་སྒྲུ་མ་ཉིད་
ཀྱིས་འཁྲིད་པར་ཞུས་པ་ན་ཕྱིས་བྱོན་(༥༢ ན)ཅིག་ཅིས་གསུངས་པ་དང་།
ཕྱིས་སྒྲུ་མ་གྲུ་པ་ལ་སྤར་གྱི་ཚེས་འཕྲོ་དེ་གསུང་བར་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ན།
ཕྱག་ན་དོ་རྗེའི་གསུང་གིས་སྒྲུ་མ་དང་མཇལ་བའི་རྟེན་འབྲེལ་ཡིན་ཚེས་འཕྲོ་
ཕྱིས་ཞུས་གསུངས་པས་ན་སྒྲུ་མ་དམ་པ་ཉིད་ལྟར་ལོ་ཅན་གྱི་ཕོ་བྲང་དམ་
པ་རུ་གཤེགས་པར་ངེས་སོ།།

དེ་ལྟར་སྐྱེ་གཤེགས་པའི་ཚེ་ནམ་མཁའ་ལ་འཇའི་གུར་ཕྱབ་པ་དང་། སྐྱ་དང་
འོད་དང་ལྷའི་མེ་ཏོག་གི་ཆར་ཆེན་པོ་བབས་ཤིང་། ཉི་ཟླ་དང་ས་གཞི་དང་
རི་བོ་ལ་སོགས་པའི་མདངས་ཤོར། ལྷ་དང་བཅས་པའི་འགོ་བ་རྣམས་ལྟ་
ངན་གྱི་ལྷན་པས་བསྐྱབས། བྱ་རོག་ལ་སོགས་པའི་འདབ་ཆགས་རྣམས་
ཀྱང་སྤར་བས་སྐྱའི་བཅོམ་བསྐྱུང། སྐྱ་གཟིངས་ཤིང་མགོ་སྐྱད་དེ་ལྟ་ངན་
གྱིས་གདུང་བ་སེམས་ཤིང་གནས་གཅིག་ཏུ་སྒྲོད་པར་གྱུར་ཏེ། དེ་ལྟར་འབྲེན་
པ་རིན་པོ་ཆེ་དེ་སྐལ་ལྷན་གཞན་གྱི་སྒྲུ་མར་གྱུར་ཏེ། །དེ་རྣམས་བསྐྱབ་ནི།
དེ་ལྟར་མཚུངས་མེད་ཡོངས་འཛིན་རིན་ཆེན་དེ། །ཡུལ་རིང་བསྟན་པའི་རྒྱ་
མཚོ་འབྲེལ་མཇེད་ནས། །སྤར་ཡང་གདུལ་བྱའི་དེད་དཔོན་བསོད་ནམས་
ཅན། །སྐལ་ལྷན་གཞན་(༥༢ བ)གྱིས་ཐོབ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ས་མོ་
ཕག་གི་ཁ་བྱའི་བཅུ་བཞི་ཡི། །ཉི་མ་ཕྱིད་དུས་རོལ་མོའི་སྐྱ་གསུང་ཚོ། །ཁྲོ་

མའི་གསུང་དང་དོ་རྗེ་འཛིན་པའི་བཀའ། །ལྷུང་ལོ་ཅན་དུ་གཤེགས་ལ་ཕྱག་
འཚལ་ལོ། །ཞེས་བྱའོ།།

༥ ལྷ་པ་མཚོད་གནས་རྟེན་གསུམ་གནང་ཚུལ་ནི། དེ་ལྟར་གཤེགས་ནས་
སྐྱུང་ལ་ཡུན་རིང་དུ་མཚོད་ཅིང་གསོལ་བ་བཏབ་ནས། ལྷགས་ལ་ཞེན་པའི་
དུས་སུ་གདུལ་བྱ་དད་པ་ཅན་རྣམས་རྗེས་སུ་བཟུང་ནས་མཚོད་གནས་སུ་
སྐྱུང་རྟེན་གདུལ་ཕྱག་ན་དོ་རྗེ་དང་། སྐྱུན་རས་གཟིགས་དང་། དོན་ཞགས་
དང་། དཔལ་མགོན་ལ་སོགས་པ་མང་དུ་བྱོན། གསུང་གི་རྟེན་ཡིག་འབྲུ་དང་།
དུང་གཡས་སུ་འབྱེལ་བ་དང་། ལྷགས་ལ་སོགས་པ་བྱོན། ཐུགས་ཀྱི་རྟེན་
མེས་གཞོམ་པར་མ་རུས་པའི་ཐུགས་དཔལ་གྱི་བེཏུ་ཉིད་དང་། ལ་དོག་སྐྱ་
ཚོགས་ཚང་བའི་རིང་བསྐལ་དང་། གསེར་དང་། དུལ་དང་། གཡུ་དང་། བྱི་
རུ་དང་། དུང་མདོག་རྣམས་སོ་སོར་སྐྱང་བའི་རིང་བསྐལ་མང་པོ་བྱོན། གཞན་
ཡང་ཕྱག་རྒྱ་དང་། ཕྱག་མཚན་ལ་(༥༥ ན)སོགས་པ་ཡང་མང་དུ་བྱོན།
ཁྱད་པར་དུ་གདུང་མཚོད་ཡུན་རིང་དུ་བྱས་པས་ཀྱང་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་
པར་འཕེལ་ཏེ་ཕྱི་རྗེས་གཟིགས་པས་དེ་རྣམས་ཀྱི་བཞུགས་གནས་སྐྱོ་ཚབ་
གསེར་སྐྱ་ཐུབ་པ་ཆེན་པོ་དང་། ཕྱི་རྟེན་སྐྱུ་འབྲུམ་ཆེན་པོ་འང་བཞེངས་ཏེ།
དེ་རྣམས་བསྐྱུ་བ་ནི། ཞིང་གཞན་གཤེགས་ཀྱང་ཐུགས་རྗེས་མ་བཏང་བར།
བདག་ཅག་སྐལ་ལྷན་མོས་པའི་ཡུལ་མཚོག་ཏུ། །ཁྱད་འཕགས་རྟེན་
གསུམ་དོ་མཚར་དུ་མ་སྐྱུལ། །ཐུགས་རྗེས་ལེགས་གཟིགས་ཁྱེད་ལ་ཕྱག་
འཚལ་ལོ། །དེ་ལྟར་ཐུགས་རྗེས་སྐྱུལ་པའི་ཞིང་རྣམས་ལ། །དད་ཅིང་གུས་
པས་མཚོད་ཅིང་གསོལ་བ་ཡིས། །གནས་སྐབས་མཐར་ཐུག་དོན་ཆེན་

འགྲུབ་མཛད་པས། །(༥༥ བ)ཕན་བདེ་འཕེལ་བར་མཛད་ལ་ཕྱག་འཚལ་
 ལོ། །ཞེས་བྱའོ།། སླ་མའི་རྣམ་ཐར་ལྷན་པོ་རིན་ཆེན་བཞི་པའི་མཛེས་
 རྒྱན་གསེར་གྱི་མུ་ལྷན་ཅེས་བྱ་བ་ལས་ཐར་པའི་རྒྱལ་མཚན་བཟུང་ནས་ཀྱི་
 རྣམ་པར་ཐར་པ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་གཉིས་པའོ།། །།རྒྱལ་བ་རྒྱ་མཚོའི་ཡེ་
 ཤེས་རྒྱ་མཚོ་འཁྲུངས། །ལུང་རྟོགས་ལྷན་པོའི་དཔལ་འབྱོར་ལྷན་བཟུང་བ། །
 མཉམ་མེད་སླ་མའི་ཡོན་ཏན་སླ་མེད་ལས། །ཆ་ཅིམ་དད་པའི་གསོལ་སྲུ་དད་
 སློལ་བྱིས། །མཁུན་བཙུང་རིན་ཆེན་མཛེས་པ་ལས་གྲུབ་པའི། །སླ་མའི་ཡོན་
 ཏན་ལྷན་པོ་མཛེས་པའི་དཔལ། །གསེར་གྱི་མུ་ལྷན་སྟེལ་བའི་དགོ་བ་དེས། །
 (༥༦ ན)ཀུན་མཁུན་འགོ་བའི་སླ་མ་ལྷུང་འཐོབ་ཤོག །སླ་མ་ཡང་དག་པའི་
 དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ལྷན་པོ་རིན་ཆེན་བཞི་པའི་མཛེས་
 རྒྱན་གསེར་གྱི་མུ་ལྷན་ཅེས་བྱ་བ། སླ་མ་དམ་པ་ཉིད་ལ་མི་བྱེད་པའི་མོས་
 པ་ཅན་ཤུགས་དགོ་སློང་ཉིམ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་དཔལ་སྣར་ཐང་དུ་བསྐྱེབས་
 པའོ།། །།དགོ་བར་གྱུར་ཅིག། ཅིག་ལྷས་བགྱིས་སོ།།

ཐིགས་དང་། སྒྲིམ་པ་ཉི་ཤུ་པའི་འགྲེལ་པ་དང་། ལམ་སྒྲིབ་དང་། མན་
དག་ལམ་རིམ་དང་། དཔེ་ཚོས་དང་། བོ་རྒྱུད་པའི་རྟེན་འགྲེལ་དང་། བྱང་
རྒྱལ་ལྷུང་བཤགས་དང་། ཕྱག་རྒྱ་ལྡེའི་མདོ་འདོན་ཐབས་དང་། ཡན་
ལག་བདུན་པ་དང་། གླུ་མ་རབ་རིབ་དང་། བསྐྱར་བའི་མན་དག་དང་།
ཟན་མགོ་གཙོད་ཐབས་དང་། ཟ་གཏོར་དང་། རྒྱན་གཏོར་དང་། གཏོར་
མ་ལྡེ་པ་དང་། དུས་མཚོད་ཀྱི་གཏོར་མ་དང་། ཇོ་བོའི་གཏོར་ཆེན་དང་།
ཤར་བའི་བརྒྱ་ཚར་དང་། ཡེ་ཤེས་ཏེལ་ལའི་རྒྱ་སྒྲིབ་དང་། ལར་ས་པ་
ནིའི་རྒྱ་སྒྲིབ་དང་། འཇུར་གཤམ་³ཀྱི་རྒྱ་སྒྲིབ་དང་། སྒྲོལ་མའི་བཟླས་ལུང་
མདོན་རྟོགས་དང་། མཇུལ་བཞི་པ་དང་། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་བཟླས་ལུང་
མདོན་རྟོགས་དང་། (2 ཀ)འདས་མཚོད་ཀྱི་པན་ཡོན་དང་། དགོ་བའི་
རྩ་བ་སྤེལ་ནས་བསྐྱོ་བ་དང་། སྒྲོབས་བཞིའི་བཤགས་པ་དང་། བསྐྱོ་བ་
རིང་མོ་དང་། མི་འབྲུགས་པའི་མདོན་རྟོགས་བཟླས་ལུང་དང་། གཤམ་
བསྐྱོ་དང་། ཟ་ཕྱག་དང་། བསྐྱོན་གནས་འབོགས་རྒྱལ་ལ་སོགས་པ་
ཐོས་ཤིང་མོས་གྲུས་རྒྱུད་པར་བྱུང་ངོ།།

ལྷ སྒྲིམ་ཡང་དག་པའི་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལུང་རྟོགས་སེང་གའི་
ང་རོས་འགོ་བ་ཀུན་གྱི་སྐྱབས་གནས་དམ་པ་མཇོད་པ་སངས་རྒྱས་
སྒྲིམ་པ་ལས། སྐྱབས་འགོ་ཐུན་མོང་བ་དང་། སྐྱབས་འགོ་བྱུང་པར་
ཅན་དང་། སྒྲིབ་པ་སེམས་བསྐྱེད་ལན་གསུམ་མནོས་ལ། གཞུང་བསྐྱབ་
བཏུས་དང་། སྒྲིབ་འཇུག་དང་། འགྲེལ་རྒྱུད་རྒྱུང་མ་དང་། མདོ་ཉི་མེ་ལེ་བྱེ་

3 མ་དཔེ་ལ་ “འགྲེགས་” ཡོད།

བརྒྱུད་མ་དང་། སྐྱེས་རབས་དང་། སྣོམ་པ་ཉི་ཤུ་པའི་འབྲེལ་པ་དང་།
སྐྱོམ་རིམ་རྣམ་པ་གསུམ་ཀ་དང་། ལམ་སྐྱོན་དང་། ཉིང་ངེ་འཛིན་ཚོགས་
ཀྱི་ལེན་དང་། བདེན་གཉིས་དང་། དབུ་མའི་མན་ངག་དང་། ཤེས་རབ་
སྤྱིང་པོ་དང་། ཟླ་བའི་མདོ་དང་། ཀུན་ཏུ་རྒྱ་སེན་རིངས་ཀྱིས་ཞུས་པའི་
མདོ་དང་། དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་འགོ་བའི་མདོ་དང་།
ཚོས་བཞི་བརྟན་པའི་མདོ་དང་། ལྷུང་བ་སྟེ་ལྷའི་འབྲས་བུ་བརྟན་པའི་
མདོ་དང་། རྒྱལ་པོ་ལ་གདམས་པའི་མདོ་དང་། འདའ་ཀ་ཡེ་ཤེས་
ཀྱི་མདོ་དང་། འདུ་ཤེས་བརྒྱ་གཅིག་པའི་མདོ་དང་། རྒྱལ་བ་སློ་
གོས་ཀྱི་མདོ་དང་། སྐྱེས་རབས་གཟིགས་ཀྱིས་ཞུས་པའི་ཚོས་བདུན་
པའི་མདོ་དང་། ཉེན་འབྲེལ་གྱི་མདོ་དང་། གསལ་རྒྱལ་དང་བསྐྱོར་བའི་
ཚོགས་བཅད་དང་། དག་སྐྱོང་རབ་གསལ་ལ་གཞོན་ཅུ་ལ་སྤྱིངས་པ་དང་། སྐྱོབ་
མ་ལ་སྤྱིངས་(༢ བ)པ་དང་། རྒྱལ་པོ་ཀ་ཀི་ལ་སྤྱིངས་པ་དང་། རྩོ་
བོའི་མདོ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པའི་མན་ངག་དང་། ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་སུ་ལྟ་བའི་
སྐྱུ་⁴དང་། འཁོར་བ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་སྐྱུ་དང་། ཚོས་སྐྱོད་བརྒྱའི་མདོ་
དང་། རྩོ་བའི་སྐྱོད་པ་བསྐྱུས་པའི་སྐྱོན་མ་དང་། ལས་རྣམ་འབྲེལ་དང་།
དབེན་པའི་གཏམ་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བདུན་གྱི་མདོ་དང་། ཚོ་
ག་དང་། ཡོན་ཏན་མཐའ་ཡས་པར་བསྐྱོད་པ་དང་། སོལ་པའི་མན་ངག་ལ་
བེ་བུམ་སྐྱོན་པོ་དང་། ལམ་རིམ་དང་། དཔེ་ཚོས་དང་། མོ་རྒྱུང་པའི་
ཉེན་འབྲེལ་དང་། ཏུས་མཚོད་བཞིའི་ཕན་ཡོན་དང་། ཚོ་འཕྲུལ་གྱི་
མཚོད་པ་བྱ་ཐབས་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བདུན་གྱི་མཚོད་པའི་

4 མ་དཔེ་ལ་ “སྐྱུ” ཡོད། འོག་ཏུ་འང་རིགས་འབྲེལ།

མན་ངག་དང་། ལྷ་དབང་རྒྱལ་པོའི་སྐྱབ་ཐབས་དང་། མི་གཡོ་བའི་
མངོན་རྟོགས་དང་། སྒྲོལ་མའི་བཟུངས་ལུང་མངོན་རྟོགས་དང་། མཇུག་
བཞི་པ་དང་། བསྟོད་པ་འདོན་ཐབས་དང་། ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་
པའི་སངས་རྒྱས་རྗེས་དྲན་སྒྲོམ་པ་དང་། དེའི་ཕན་ཡོན་དང་། ཞལ་
བསྐྱོ་གསུམ་པ་དང་། རབ་གནས་དང་། ཉིན་ཞག་སྐྱབས་གཅིག་གི་བྱ་
བ་དང་། ཚོས་སྒྲོད་རྟིང་མ་དང་། ཚོས་སྐྱོར་དང་། འབྲུམ་མཚོད་དང་། སྐྱ་
ལྷུས་གསོལ་བ་དང་། ཉེན་འབྲེལ་དང་། རྣམ་སྣང་གི་ཚུ་ཚུ་དང་། ཤེས་
རབ་སྒྲིང་པོའི་སྐྱབ་པ་དང་། བདུད་བརྒྱུག་དང་། མཚོག་གི་བསྐྱོ་བ་
དང་། བསྐྱབ་བྱ་ཐབས་དང་། ཡང་དག་སྒྲོང་བཞི་དང་། ཉོན་པ་བཞི་
དང་། རྟོབས་བཞིའི་བཤགས་པ་བསྐྱོ་བ་དང་བཅས་པ་དང་། བསྟན་
པའི་གཙུག་དང་། བསྟན་པའི་གཡུང་དང་། གཞན་སྐྱོང་ལུགས་དང་།⁵
ཤ་ར་བའི་རྣམ་ཐར་རྩ་འགྲེལ་དང་། (3 བ)འཆད་ཁ་བའི་གྲུབ་
མཐའ་དང་། སྤེ་སྒྲོད་སྤྱིའི་ལུང་དང་། དག་སྒྲོང་མ་དཔལ་མོའི་ཚོས་བཞི་
དང་། དམ་ཚིག་གསུམ་བཤོད་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་བཟུངས་ལུང་དང་། ཟན་
མགོ་གཙུག་པ་དང་། ཡན་ལག་བདུན་པ་དང་། བསྐྱོར་བའི་མན་ངག་
དང་། ལུང་བཤགས་འདོན་ཐབས་དང་། སྐར་མ་རབ་རིབ་དང་། རྒྱན་
གཏོར་དང་། གཏོར་མ་ལྷ་པ་དང་། སྐྱུན་སྤྱིའི་བརྒྱ་ཚར་དང་། ཤ་ར་བའི་
བརྒྱ་ཚར་དང་། གཏོར་ཚེན་དང་། དཔལ་མགོན་གྱི་གཏོར་མ་དང་། རྒྱལ་

5 འདི་རྣམས་ཀྱི་དོན་གང་ཡིན་མི་གསལ།

6 མ་དཔེ་ལ་ “མཆད་ཁ” ཡོད།

7 མ་དཔེ་ལ་ “སྐྱ” ཡོད། འོག་ཏུ་འང་རིགས་འགྲེལ།

པོ་སྡེ་བཞིའི་གཏོར་མ་དང་། ཚབ་ཁའི་གཏོར་མ་དང་། རྒྱུ་སྤོང་གི་གཏོར་
མ་རྒྱས་བསྐྱུས་གཉིས་དང་། སྐྱུན་སྤྲི་ཏོག་གཅིག་མ་དང་། ཏུས་མཚོན་
ཀྱི་གཏོར་མ་དང་། ཚབ་གཏོར་དྲི་མེད་མ་དང་། ཏིག་ཚུང་མ་དང་། ཁར་
ས་པ་མིའི་ཚུ་སྐྱུན་དང་། འཇུར་གོགས་ཀྱི་ཚུ་སྐྱུན་དང་། ཡེ་ཤེས་ཏ་ལ་ལའི་
དང་། སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཁྲིད་བསྐྱུངས། དེ་བཞིན་
གཤེགས་པའི་ཡི་གེ་བརྒྱ་པའི་བསྐྱེན་པ་བསྐྱུལ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སློབ་སྦྱོང་
གི་ཁྲིད་དང་། ལུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་བྱིན་བརྒྱབས་མའི་ཁྲིད་དང་བཟླས་ལུང་
མངོན་རྟོགས་རྒྱས་བསྐྱུས་དང་། སྤྱིད་ཞི་མཉམ་ཉིད་ཀྱི་ཁྲིད་ལུས། དང་
པ་ཐོབ་པར་བྱུང་ངོ་།།

༥ སྐྱེས་པ་ཡང་དག་པའི་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་མཁྱེན་པ་ནམ་
མཁའི་མཐར་སོན་ཞིང་ལུགས་རྗེ་དང་རྟོགས་པ་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པས་
མཛོད་པ་རྒྱན་མི་ཆད་པ་སྤྱིགས་ཏུས་ཀྱི་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་ཕྱོགས་
ཐམས་ཅད་ཏུ་གྲགས་པ་སྐྱེས་མཚེམས་ལས། ཚོགས་སྡེ་མ་དགོ་ཚུལ་
གྱི་བསྐྱུང་བ་དང་། བྱི་མ་བསྐྱེན་རྫོགས་(༣ བ)ཀྱི་ལས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་
ལུས་ཤིང་གནང་ངོ་། །སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་དང་སློབ་པ་སེམས་བསྐྱེན་ལན་
ལྡེ་ཐོབ། འཇུག་པ་ལན་གཉིས་ཐོབ། གཞུང་ཚོས་མངོན་པ་མཛོད་རྩ་བ་
དང་། འགྲེལ་པ་ཆེན་པོ་དང་།⁸ མདོའི་ཏི་ཀུ་དང་། ཉི་ཤུ་པ་དང་། སུམ་ཅུ་
པ་དང་། ལས་སྐྱུབ་པ་དང་། རྣམ་བཤད་རིགས་པ་དང་། སུང་པོ་ལྡའི་རབ་
ཏུ་བྱེད་པ་དང་། མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་དང་། དབུས་མཐའི་འགྲེལ་པ་

8 འདི་ནི་འགྲེལ་པ་མཚེམས་ཆེན་ཟེར་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ངོམ་འདི་མིན་ནམ་སྐྱེས།

དང་། རྟོན་འབྲེལ་གྱི་མདོ་འབྲེལ་དང་། མདོ་རྟོགས་རྒྱན་དང་། མདོ་
 སྒྲིབ་རྒྱན་དང་། དབུས་མཐའ་དང་། ཚོས་ཉིད་དང་། རྒྱུད་སྐྱེ་མ་རྣམས་
 ཀྱི་བཤད་པ་ལྷ་པའི་ལུགས་དང་། མདོ་རྟོགས་རྒྱན་གཙང་པའི་ལུགས་
 མདོ་སྐྱེ་དང་བཅས་པ་དང་། སྐྱེ་མ་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པའི་བཤད་པ་དང་།
 མདོ་སྒྲིབ་རྒྱན་གཙང་པའི་ལུགས་ཀྱི་བཤད་པ་དང་། དབུས་མཐའ་དང་
 ཚོས་ཉིད་དང་། རྒྱུད་སྐྱེ་མའི་འབྲེལ་བཤད་དང་། རྒྱུད་སྐྱེ་མ་མར་ལུགས་
 དང་། གཞན་ཡང་བྱམས་ཚོས་ལྷ་ལ་གཟུ་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་མན་ངག་གི་
 ཚིངས་དང་བཅས་པ་དང་། འབྲེལ་རྒྱུད་རྫིང་མའི་བཤད་པ་དང་། འབྲེལ་
 རྒྱུད་འབྲེལ་གྱི་བཤད་པ་དང་། བརྒྱུད་སྐྱེ་པ་མདོ་དང་། འབྲེལ་པ་དང་།
 ཉི་མེ་ལེ་བརྒྱུད་མ་དང་། སྐྱེ་མ་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པའི་འབྲེལ་གྱི་དང་། ཉི་
 མེ་སྐྱེ་བ་དང་། འཕགས་པ་སྐྱེ་པ་མདོ་འབྲེལ་ཨར་གྱི་ལུགས་དང་།
 སྐྱེ་པ་ཐུན་བརྒྱུད་མ་དང་། ཤེར་སྐྱེ་མདོ་འབྲེལ་དང་། ཉི་མེ་ལེ་མང་ལ་སྐྱེ་
 མ་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པའི་བཤད་པ་དང་། བརྒྱུད་སྐྱེ་དོན་བསྐྱེས་དང་། ཡི་
 གོ་གཅིག་མ་དང་། ས་ལུ་ལྷང་པའི་མདོ་དང་། རོ་རྩེ་གཙང་པའི་མདོ་དང་།
 ཚུལ་བརྒྱ་(༥ ན)ལྷ་བཅུ་པའི་མདོ་དང་། རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ལ་འཇུག་
 པའི་གཟུངས་དང་། ལྷ་བའི་མདོ་དང་། ཀུན་ཏུ་རྒྱ་སེན་རིངས་ཀྱིས་ལྷས་
 པའི་མདོ་དང་། གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་འགོ་བའི་མདོ་དང་། ཚོས་བཞི་
 བསྟན་པའི་མདོ་དང་། ལྷང་བ་སྐྱེ་ལྷའི་འབྲས་བུ་བསྟན་པའི་མདོ་དང་།
 རྒྱལ་པོ་ལ་གདམས་པའི་མདོ་དང་། འདའ་ཀ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མདོ་དང་།
 འདུ་ཤེས་བཅུ་གཅིག་པའི་མདོ་དང་། རྒྱལ་བ་སྐྱོ་གོས་ཀྱི་མདོ་དང་། ལྷན་
 རས་གཟིགས་ཀྱིས་ལྷས་པའི་ཚོས་བདུན་པའི་མདོ་དང་། རྟོན་འབྲེལ་གྱི་

མདོད་དང་། དགེ་སྦྱོང་རབ་གསལ་གཞོན་ཅུ་ལ་སྦྱིངས་པ་དང་། རྒྱལ་པོ་
 ཀ་ནི་ཀ་ལ་སྦྱིངས་པ་དང་། རྒྱལ་པོ་གཟུགས་ཅན་སྦྱིང་པོ་ལ་སྦྱིངས་པ་རི་
 མདོད་དང་། ལྷ་དན་བསལ་བ་དང་། ཚོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བདུས་
 འབན་ལུགས་ཀྱི་བཤད་པ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྐྱེས་པ་དང་། ཉན་
 ཐོས་ཀྱི་ས་དང་། བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་ས་དང་། ས་བཙོ་ལྷ་པ་དང་།
 རྣམ་པར་གཏམ་ལ་དབབ་པ་བསྐྱེས་པ་དང་། བཞི་བསྐྱེས་པ་དང་། རྣམ་
 བྱངས་བསྐྱེས་པ་དང་། རྣམ་པར་བཤད་པའི་སྐོ་བསྐྱེས་པ་དང་། དམིགས་པ་
 བརྟག་པ་དང་། བསྐྱེས་བདུས་གསར་ཤིང་གཉིས་དང་། སྦྱོང་འཇུག་དང་།
 སྦྱོང་དཔོན་སྐྱེས་ཀྱི་མདོ་ཀུན་ལས་བདུས་དང་། སྐྱེས་རབས་དང་།
 རིན་པོ་ཆེའི་ཕྱིང་བ་དང་། བཤེས་སྦྱིངས་དང་། སྦྱོང་མ་ལ་སྦྱིངས་པ་དང་།
 ཤེས་རབ་བརྒྱུ་པ་དང་། སྐྱེ་པོ་གསོ་ཐིགས་དང་། དབུ་མ་རྩ་ཤེས་དང་།
 འགྲེལ་པ་ཚོགས་གསལ་དང་། འཇུག་པའི་འགྲེལ་པ་དང་། བཞི་བརྒྱུ་
 པའི་འགྲེལ་པ་བརྟག་པ་བརྒྱད་པ་ཡན་ཆད་དང་། (ར བ) རིགས་པ་
 ཇུག་ཅུཔ་དང་། སྦྱོང་ཉིད་བདུན་ཅུཔ་དང་། ཚོད་བསྐྱོག་དང་། ཞིབ་འཐག་
 དང་། བསྐྱོད་པའི་སྐོར་དང་། རྣམ་སྐྱེད་མདོན་བྱང་གི་རྒྱུད་དང་། ཆེད་དུ་
 བརྗོད་པའི་ཚོམས་དང་། དབུ་མ་ མ་བྱའི་ སྦྱོང་ཐུན་དང་། དབུ་མ་བདེན་
 གཉིས་རྩ་འགྲེལ་དང་། དབུ་མ་རྒྱན་རྩ་འགྲེལ་དང་། དབུ་མ་སྐྱེད་བ་
 དང་། ཉིང་དེ་འཛིན་ཚོགས་ཀྱི་ལེན་དང་པོ། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ལེན་དང་།
 སྦྱོང་པ་ཉི་ཤུ་པའི་འགྲེལ་པ་དང་། སྦྱོང་རིམ་རྣམ་པ་གསུམ་དང་།
 སྐྱབས་འགོ་བདུན་ཅུཔ་དང་། ལྷ་ལས་སྐྱེས་དུ་བྱུང་བའི་བསྐྱོད་པ་དང་།
 ལྷན་པར་དུ་འཐགས་པའི་བསྐྱོད་པ་དང་། དགེ་བསྐྱེན་གྱི་སྦྱོང་པ་བརྒྱད་

བ་དང་། ཡོན་ཏན་མཐའ་ཡས་པའི་བསྟོད་པ་དང་། སྤེལ་མའི་བསྟོད་པ་
 དང་། གཞིན་ཏུ་མ་བདུན་གྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་
 འགྲེལ་ལ་གཙའ་པའི་ལུགས་དང་། ལྷ་མ་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པ་དང་། དབུ་
 མ་སྒྲིང་པོའི་འགྲེལ་པ་དང་། ལག་པའི་ཚད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་དང་། རྩི་བོའི་
 ཚོས་ཚུང་བརྒྱ་རྩ་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བདུན་གྱི་མདོ་དང་ཚོག་
 དང་། ཚོགས་ཀྱི་གཏམ་དང་། སྦྱིན་པའི་གཏམ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་
 གཏམ་དང་། སྦྱོད་པ་བསྐྱུས་པའི་སྒྲོན་མ་དང་། འདུལ་བ་མདོ་རྩ་བ་དང་།
 རྒྱ་ཆེ་འགྲེལ་པ་དང་། འོད་ལྡན་དང་། སུམ་བརྒྱ་པ་དང་། ཀུ་རི་ཀུ་ལྷ་
 བཅུ་པ་དང་། སོ་སོར་ཐར་པ་དང་། གན་ཁིའི་མདོ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཡང་
 དག་པར་ལྡན་པའི་མདོ་དང་། དག་སྦྱོང་ལ་རབ་ཏུ་གཅེས་པའི་མདོ་དང་།
 འདུལ་བའི་བསྟོད་པ་དང་། འདུལ་བ་འཛིན་པ་ལ་བསྐྱབས་པ་དང་།
 སྤོམ་ཚིག་དང་། (༥ ན) ལས་ཚོག་དང་། བྱིན་རྒྱབས་ཕྱིར་བཅོས་དང་།
 ལས་སྤོམ་དང་། བསྐྱབས་པ་སྦྱང་པའི་གཞི་གསུམ་གྱི་ཚོག་དང་། ཀུན་ཏུ་
 སྦྱོད་པའི་རྒྱན་དང་། མན་ངག་ལམ་རིམ་དང་། ལམ་སྦྱོན་དང་། དཔེ་
 ཚོས་དང་། དོལ་པའི་བེ་བུམ་དང་། ཐོ་ཚུང་པའི་རྟེན་འགྲེལ་དང་། དེའི་
 མན་ངག་དང་། བཏུ་ཤིས་བེ་བུམ་དང་། ཤ་ར་བའི་བདེན་བཞི་དང་། སྒོ་
 སྦྱོང་ཆེན་མོ་དང་། ལྷ་མའི་མཆུལ་དང་། དབུ་མ་སྒྲིང་པོ་དང་། སྐྱུ་བ་པ་
 སྒྲིང་པོ་དང་། རབ་གནས་དང་། སེམས་བསྐྱེད་ཚོག་གོང་འོག་དང་།
 དལ་འབྱོར་དོན་ཡོད་པར་བྱེད་པའི་ཚོས་བཞི་དང་། འདུ་ཤེས་བཅུ་གཅིག་
 དང་། དོན་དམ་དང་ཀུན་རྗོབ་ཀྱི་སངས་རྒྱས་རྗེས་དྲན་དང་། དེའི་ཕན་
 ཡོན་དང་། དམ་ཚིག་གསུམ་བཀོད་ཀྱི་རྒྱུད་དང་། ལྷ་ལྷའི་སྐྱབ་ཐབས་

དང་། བཟུངས་ལུང་མངོན་རྟོགས་དང་། ལས་ཚོགས་དང་། ཏྲ་མགྲིན་གྱི་
 མངོན་རྟོགས་དང་། སྐྱོལ་མའི་བཟུངས་ལུང་མངོན་རྟོགས་དང་། བསྟོད་པ་
 འདོན་ཐབས་དང་། དེ་ཉིད་བརྟུ་པ་དང་། མཐུལ་བཞི་པ་དང་། ལུག་
 འཚལ་ཉི་ཤུ་ཚུ་གཅིག་གི་སྐྱབ་ཐབས་དང་། སེང་སྤེང་ནགས་ཀྱི་སྐྱོལ་མ་
 དང་། འཛིགས་པ་བརྒྱད་སྐྱབ་དང་། རོ་རྩེ་སྐྱོལ་མ་དང་། ཐུགས་རྩེ་ཆེན་
 པོ་སྐྱོལ་མ་དང་། སྤྱི་སྐྱབ་དང་། བསྟོད་སྐྱབ་དང་། གསང་སྐྱབ་དང་།
 སྐྱོལ་མའི་མཚན་བརྒྱ་ཚུ་བརྒྱད་པ་དང་། ཚོས་སྤྱོད་མངོན་རྟོགས་དང་།
 ཚོས་སྤྱོད་སྤྱིའི་མན་ངག་དང་། ལྷ་མའི་འདས་མཚན་བྱ་ཐབས་དང་།
 བན་ཡོན་དང་། རྒྱུད་སྤེ་སྤྱིའི་མན་ངག་དང་། མི་གཡོ་བའི་རྒྱུད་དང་།
 མངོན་རྟོགས་དང་། (༥ བ) དམིགས་པ་སྐྱོར་གསུམ་དང་། རྣལ་འབྱོར་
 རྒྱུད་བ་དང་། གཟུངས་ཚོགས་སྤྱིའི་མན་ངག་དང་། ཚོ་དཔག་མེད་གཉིས་
 དང་། ཚོ་སྐྱབ་གཉིས་དང་། སྐྱོལ་མ་དཀར་མོའི་ཚོ་སྐྱབ་དང་། རྒྱལ་སྤེའི་
 ཡིག་རྒྱུད་དང་། རོ་སྐྱོལ་གསུམ་དང་། སྐྱེ་བ་བརྟག་པ་དང་། ལུག་རྒྱ་
 ལུའི་མདོ་དང་། ལུང་བཤགས་དང་། དེའི་སྐྱབ་ཐབས་དང་། ཤར་བའི་
 འཕྲིན་བཅོ་བརྒྱད་དང་། རྟོད་འབུམ་སྤྱད་འབུམ་དང་། བེ་བུམ་རྣམ་
 གསུམ་དང་། ཤར་བའི་བེ་བུམ་རྣམ་གསུམ་དང་། དོན་ཡོད་ཞགས་
 པའི་གཟུངས་ལ་སོགས་པའི་ཚོས་སྐྱོར་ཚང་བ་དང་། བརྟུ་གཅིག་ཞལ་
 གྱི་གཟུངས་དང་། མཚན་བརྒྱ་ཚུ་བརྒྱད་པ་དང་། སྐྱབ་ཐབས་དང་།
 མངོན་རྟོགས་དང་། ཡི་གེ་རྒྱག་པ་གཙོ་འཁོར་གསུམ་པའི་བཟུངས་ལུང་
 མངོན་རྟོགས་དང་། གཙོ་བོ་གཅིག་པའི་མངོན་རྟོགས་དང་། ལར་ས་པ་
 བའི་མངོན་རྟོགས་དང་། ཐུགས་རྩེ་ཆེན་པོའི་དེ་ཉིད་བརྟུ་པ་དང་། ལྷན་

ལྷའི་རྒྱལ་རབས་དང་། མཚོད་པའི་མན་ངག་དང་། གཟུངས་ཚོག་དང་།
 ཡན་ལག་བདུན་པ་དང་། གཤེན་ཚོག་དང་། གཙུག་ཏྱར་རྣམས་རྒྱལ་གྱི་
 ཉེགས་པ་དང་། རྒྱབ་ཐབས་གསུམ་དང་། རྟོང་མཚོད་དང་། གཟུངས་
 བཏུག་པའི་ཚོག་དང་། ཚོ་གཅིག་ཏུ་རྒྱབ་པ་དང་། མི་འབྲུགས་པའི་
 མངོན་ཉེགས་དང་། གཤེན་ཚོག་དོན་བདུན་མ་དང་། རུས་ཚོག་དང་།
 འཇམ་དཔལ་དཀར་པོ་དང་། ཨ་ར་པ་ཅོན་དང་། རྒྱ་མེད་དང་། ཡོན་
 ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བའི་གཟུངས་དང་། ཉམས་གྲིབ་སྤང་བ་དང་། གཙུག་
 ལག་ཁང་བཞེངས་པའི་གནད་འཁའ་རུ་བསྐྱབས་པ་དང་། ཉེན་བཞེངས་
 སུ་(༦ ན)གསོལ་བའི་བསྐྱོ་བ་བསྟན་པ་སྤྲུལ་དུ་བྱས་དང་། གྲོ་ལུང་
 པས་མཛད་པ་དང་། རྣམ་སྤྲུང་དང་ཉེན་འབྲེལ་གྱི་ཚུ་ཚུ་གཉིས་དང་། ཚུ་
 ཚུ་དགུ་མ་དང་། དུས་མཚོད་བཞིའི་པན་ཡོན་དང་། རྩོམས་མཛད་པའི་
 མཚོད་པ་བྱ་ཐབས་དང་། ཉེན་འབྲེལ་གྱི་ཚོག་ཞིབ་མོ་དང་། རྩོམ་པའི་
 གསོལ་འདེབས་བཟོད་གསོལ་དང་བཅས་པ་དང་། བ་རི་བའི་རྒྱབ་
 ཐབས་བརྒྱ་ཅུ་པལ་ཆེ་བ་དང་། གཙུང་པའི་ཚོས་རྒྱུང་བརྒྱ་ཅུ་དང་། ཡང་
 ཚོགས་བཅད་མ་དང་། རྩོམ་པའི་ས་བཅད་ཡན་ལག་དང་བཅས་པ་དང་།
 བསྟན་པའི་གཙུང་དང་། བསྟན་པའི་གཡུང་དང་། གཞན་སྦྱོང་ལུགས་
 དང་། ལྷ་དབང་རྒྱལ་པོའི་རྒྱབ་ཐབས་དང་། ལྷོ་པོ་མི་བཅེགས་ཀྱི་མངོན་
 ཉེགས་དང་། ལ་རག་སྒྲོར་གསུམ་དང་། དག་སྦྱོང་མ་དཔལ་མོའི་ཚོས་
 བཞི་དང་། ཅུ་ཕྱག་གི་གསོལ་འདེབས་དང་། རྩོམ་ལུང་བའི་གསང་ཚོས་
 དང་། མོ་རྒྱུང་བའི་ཚོག་བཞི་པའི་བེ་བུམ་དང་། གོང་མའི་དུས་ཀྱི་གནས་
 བརྟན་གྱི་གསོལ་འདེབས་དང་རྒྱབ་པ་དང་། ལྷ་མ་ཉིད་ཀྱིས་བསྐྱབས་

པའི་གནས་བརྟན་བཅུ་དྲུག་གི་ལོ་རྒྱུས་དང་། ལྷན་འབྲེན་དང་། གསོལ་
 འདེབས་བསྐྱེད་པ་དང་། མཚན་པ་རྒྱས་པ་ལས་ཚོགས་དང་བཅས་པ་
 དང་། ལམ་མཚོག་དང་། གསེར་སྤེང་དང་། རིན་པོ་ཆེའི་ཐེམ་སྐྱེས་དང་།
 སྒོམ་དོན་རིན་ཆེན་སྤེངས་པ་དང་། བསྟན་པ་གསལ་བྱེད་རིན་པོ་ཆེའི་
 སྤྲུང་བ་དང་། རིན་པོ་ཆེ་དགེ་ལེགས་ཀྱི་གཏེར་དང་། རིན་པོ་ཆེ་དཔལ་
 འབྱོར་གྱི་གཏེར་དང་། རིན་པོ་ཆེ་ལེགས་དཔུང་གྱི་གཏེར་དང་། ཐེག་
 ཆེན་གསལ་བ་དང་། བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་སྤེང་བའི་འགྲེལ་པ་(༦ བ)དང་།
 རྣམ་གྲུའི་སྤེང་བའི་འགྲེལ་པ་དང་། ཉེ་བར་གདམས་པ་སྐྱབ་བའི་འོད་ཟེར་གྱི་
 འགྲེལ་པ་དང་། མཁས་པ་འཇུག་པའི་སྒྲོ་དང་། ཚོས་སྒྲིབ་བཅུའི་མན་
 ངག་དང་། སྤང་རི་ཐང་པའི་མན་ངག་ཐོར་བྱ་བ་དང་། ཚོགས་བདག་སྤང་
 ལྷ་དང་། སྤྲི་ལྷ་དང་། ར་རོ་པའི་ཚོགས་བདག་དང་། རོ་བོའི་རྟ་མགིན་
 ཆེན་མོ་རྟ་བྱོ་དང་བཅས་པ་དང་། རྟ་མགིན་ཤོ་ན་མ་བཞིའི་སྒྲིབ་དང་།
 རྩམ་བྱུ་ལ་ནག་པོའི་སྐྱབ་ཐབས་དང་། རྒྱ་དང་གཏོར་མ་སྐྱིན་པ་ལ་
 སོགས་བརྒྱད་དང་། བསྟོད་པ་དང་། དཔལ་ཆེན་མོའི་མདོ་དང་། མདོན་
 རྟོགས་ལས་ཁ་ཚར་དང་བཅས་པ་དང་། རྣམ་སྐྱེས་ཟངས་དཀར་མའི་
 སྐྱབ་ཐབས་དང་། ལས་བརྟན་པའི་ཚོག་ཚང་བ་དང་། གསང་སྐྱབ་དང་།
 མན་ངག་རྫོགས་པ་དང་། དཔལ་མགོན་པོའི་སྐྱབ་པ་དང་། གཏོར་མ་
 བསྐྱེད་དང་བཅས་པ་དང་། ཚོ་དཔག་མེད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་མདོན་རྟོགས་དང་
 བཅས་པ་ལུགས་གཉིས་དང་། ལུགས་ན་རྗེ་རྗེ་མདོ་ལུགས་དང་། གཏུམ་
 པོའི་མདོན་རྟོགས་རྒྱས་པ་དང་། མཚན་བརྒྱད་པ་དང་། སྤེང་བ་བྱིན་

9 མ་དཔེ་ལ་ “རྗེར” ཡོད།

གྱིས་སྐྱོབ་པ་དང་། དབྱངས་ཅན་མ་དམར་མོའི་སྐྱབ་ཐབས་དང་། བརྟ་
 ཤ་བ་རི་དང་། མཚན་བརྗོད་འདོན་པའི་མན་ངག་གཉིས་དང་། ལྷ་མོ་འོད་
 ཟེར་ཅན་གྱི་སྐྱུང་འཁོར་དང་། གཙུག་གཏོར་གདུགས་དཀར་ཅན་གྱི་མན་
 ངག་དང་། བཟང་སྦྱོད་ཀྱི་འཆི་བ་བསྐྱུ་བ་དང་། ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་སྦྱོར་དང་།
 སྐྱུད་པ་འདོན་ཐབས་དང་། འདའ་ཀ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མན་ངག་དང་། འཆི་ཀ་
 མའི་གདམས་ངག་དང་། སེང་གེ་སྐྱའི་སྐྱབ་ཐབས་ལས་ཁ་ཚར་དང་།
 བཅས་པ་དང་། བཟང་སྦྱོད་འདོན་ཐབས་དང་། ཨ་སྐྱོམ་པ་དང་། ཨ་
 འདོན་པ་དང་། (༧ ན)བདུད་རྩི་འབྱུང་བ་དང་། འབོར་དབང་མའི་སེར་
 བའི་སྐྱུང་འཁོར་དང་། དང་སྦོང་གི་སྐྱུང་བ་དང་། ལྷ་མའི་རྣལ་འབྱོར་
 གཉིས་དང་། རྟོགས་ཆེན་གྱི་མཚོད་པ་དང་། ཤེར་སྦྱིང་གི་སྐྱབ་པ་དང་།
 ཀུན་སྦྱོད་རིན་པོ་ཆེའི་སྦྱང་བ་དང་། སྐྱོལ་མའི་མཛོན་རྟོགས་རྒྱས་པ་
 ལས་ཁ་ཚར་དང་བཅས་པ་དང་། བཅུ་གཅིག་ཞལ་ལས་ཁ་ཚར་དང་།
 བཅས་པ་དང་། གཏོར་མ་ཆགས་ལྷུ་དང་། རྒྱན་གཏོར་དང་། དུས་མཚོད་
 ཀྱི་གཏོར་མ་དང་། བརྒྱ་ཚར་ཤར་བའི་ལུགས་དང་། སྐྱུན་སྦྱིང་ལུགས་
 དང་། གཏོར་ཆེན་དང་། གཏོར་མ་ལྷ་པ་དང་། ལྷ་བ་རྒྱལ་མཚན་མ་དང་།
 ཐུགས་དམ་གྱི་བརྒྱ་ཚར་དང་། གཞི་བདག་གི་གཏོར་མ་དང་། རྗེན་གཏོར་
 དང་། ཆབ་གཏོར་ཉི་ཤང་མ་དང་། དཔལ་མགོན་གྱི་འཛིན་གཏོར་དང་།
 ཟ་གཏོར་དང་། ཚོས་གཏོར་དང་། དང་སྦོང་གི་གཏོར་མ་ཆགས་དང་།
 བསྐྱོ་བ་སྦྱིག་བཤགས་དང་བཅས་པ་དང་། མཚོག་གི་བསྐྱོ་བ་དང་།
 གཤམ་བསྐྱོ་དང་། རྒྱན་གྱི་བསྐྱོ་བ་དང་། ཚོས་སྦྱོད་སིལ་བུ་སྐྱོ་ཚོགས་
 དང་། ཟན་མགོ་གཙོད་ཐབས་དང་། ཡན་ལག་བདུན་པ་དང་། སྐྱི་

བཤགས་དང་། བསྐྱར་བའི་མན་ངག་དང་། ཚོས་སྦྱོང་རྙིང་མ་དང་།
 འབྲུམ་མཚན་དང་། ཚོས་སྐྱོར་དང་། རབ་གནས་རྒྱས་པ་དང་། ཇོ་བོ་
 ཡིས་མཛད་པའི་བསྐྱབ་པ་དང་། རབ་གནས་ཀྱི་རྒྱུད་དང་། ཞལ་བསྐྱོ་
 གསུམ་པ་དང་། ཇོ་ཇོ་ཕུར་བུ་དང་། ཀྱུ་སྐུ་ལུའི་འཇུག་ཚུལ་དང་། སློབ་
 དཔོན་གྱི་སྐྱབ་ཀྱིས་མཛད་པའི་ས་དབྱུང་དོའོན་དང་བཅས་པ་དང་། ལྷ་
 མ་ཉིད་ཀྱིས་བསྐྱབས་པའི་སློབ་དཔོན་ཉེ་ལོ་པའི་རྣམ་ཐར་དང་། བཟོ་
 པའི་རྣམ་ཐར་དང་། (༢) རྩོམ་པའི་རྣམ་ཐར་དང་། ཇོ་བོའི་རྣམ་ཐར་
 ཚེན་མོ་དང་། དགོ་བཤེས་སྟོན་པའི་རྣམ་ཐར་དང་། དགོ་བཤེས་ཕུ་ཉེ་
 བའི་རྣམ་ཐར་དང་། དགོ་བཤེས་ཤ་ར་བའི་རྣམ་ཐར་དང་། དགོ་བཤེས་
 རྒྱུ་མིག་པ་ཚེན་པོའི་རྣམ་ཐར་དང་། དཔལ་ལྷན་གྱི་མོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དང་།
 མཁའ་པོ་ཞང་སྟོན་པའི་རྣམ་ཐར་དང་། སློབ་དཔོན་བྱང་ཆུབ་ཚེན་པོ་པའི་
 རྣམ་ཐར་དང་། སྤྱིང་¹⁰མ་པའི་རྣམ་ཐར་དང་། བཟོ་ལ་ཉུ་ཕྱིན་པའི་བརྒྱུད་
 པའི་གསོལ་འདེབས་དང་། ལྷས་རྒྱུ་ཐབས་དང་། ཆབ་ཁའི་གཏོར་མ་
 སྐམ་གཏོར་གཤེར་གཏོར་དང་། ལམ་རིམ་གྱི་ཁྲིད་དང་། སློ་སྦྱོང་གི་ཁྲིད་
 དང་། རྣམ་པའི་ཁྲིད་དང་། དབུ་མའི་ཁྲིད་དང་། སྦྱོད་པ་རྣམ་སྦྱོང་གི་ཁྲིད་
 དང་། ཐབས་བཅས་བརྒྱས་པའི་ཁྲིད་དང་། ཐུགས་རྗེ་ཚེན་པོ་སྐྱེར་སྐྱང་
 མའི་ ལུགས་ཀྱི་ ཁྲིད་དང་། ལྷ་མ་སྐྱབ་པ་དང་། རང་གི་བདུན་ཚོགས་བྱ་
 ཐབས་དང་། སྐྱུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་མན་ངག་དང་། ཇོ་ཇོ་གདན་པའི་བྱ་
 བའི་རིམ་པ་དང་། སློབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྷའི་ཡོན་ཏན་མ་རོལ་ཉུ་ཕྱིན་པའི་ལྷ་
 ཐུགས་ཀྱི་བརྒྱུད་ལ་སོགས་པ་རྒྱ་ཚེན་པོ་དང་། བསྐྱབ་བདུས་མཛོན་

10 མ་དཔོལ་ “གདོང་” ཡོད་ཀྱང་རྣམ་ཐར་དུ་སྤྱིང་ཡོད་པས་འདིར་བཅོས་པ་ཡིན།

རྟོགས་དང་། སྐྱོད་འཇུག་གི་འཁོར་ལོ་ལྟ་བུའི་བཤད་པ་དང་། ལ་གཏམ་
དང་། གཞུང་འདྲིལ་དང་། ལག་ཁྲིད་དང་། བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་སྦྱོང་བ་
རྣམས་ཐོས། སློམས་དུས་ཀྱན་ཏུ་སྤྱགས་ཀྱིས་བཟུང་ཞིང་རང་ཉིད་ཀྱང་
དད་གུས་རྒྱན་དུ་ཡོད་ཀྱང་ལུང་དང་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་མ་ཚོད་པས་ད་
དུང་ལུས་པར་གྱུར་ཏེ།

༥ སློམ་དམ་པ་ ས་སྐྱུ་བ་ ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རིན་པོ་ཆེ་ལས་སེམས་བསྐྱེད་
ལན་གསུམ་ཐོབ། ཐབས་ལ་མཁས་པའི་མདོ་དང་། ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་
རྒྱལ་པོའི་བསྐྱོད་ཅིག་དང་། ཨ་ར་པ་ཚོན་དང་། (༤ ༧)འཇུག་ཅུ་ཙུ་
བཞི་མ་ལ་སོགས་པའི་གཏོར་མ་ལ་ཡར་ཐོས་སོ།།

༥ སྐྱོབ་དཔོན་པོ་ར་བ་ཚོས་ཀྱི་སིང་གོ་ལས་བསྐྱེན་རྫོགས་ཀྱི་
གསང་སྟོན་ཞུས། སྐྱུན་སྐྱེའི་མཚོད་པ་དང་། ཀཾ་ཀཾ་ཞི་བསྐྱེ་¹¹ལུགས་ཀྱི་
བཤད་པ་དང་། རྩོམ་འཇུགས་ཀྱིས་སྐྱུབ་ཐབས་ལས་བྱང་དང་བཅས་
པ་དང་། སྐྱོལ་མའི་བསྐྱེས་ལུང་མདོན་རྟོགས་དང་། མཇུག་བཞི་པའི་
གསོལ་འདེབས་དང་། སྤྱགས་རྩེ་ཆེན་པོ་ཡི་གོ་སྤྱག་པའི་མདོན་
རྟོགས་དང་། མི་གཡོ་བ་དང་། རྣམ་འཛེམས་སྐྱུར་¹²ལུགས་ཀྱི་
དམིགས་པ་སྐྱོར་གསུམ་དང་། མགོན་པོ་བེང་གི་རྩ་ར་མཚོད་དང་།
སྐྱུབ་ཐབས་དང་། རྒྱན་གཏོར་དང་། ལྷ་པ་དང་། བརྒྱ་ཚར་དང་། གཏོར་
ཆེན་དང་། བ་རིའི་གཏོར་ཆེན་དང་། ཆོ་གཟུགས་བརྟག་པ་དང་། ཆབ་

11 མ་དཔེ་ལ་ “འདའ” ཡོད།
12 རུར་རྒྱར་ རུར་གང་ཡིན་གསལ་པོ་མེད།

གཏོར་འཇམ་དཔལ་མ་དང་། གཏོར་མ་ཆགས་ལུམ་དང་། མཇུལ་རྒྱག་
པའི་ཚོགས་དང་། ཁར་ས་པ་ནི་དང་། འཇུར་གོགས་ཀྱི་ཚུས་ལྷན་དང་། སེར་
བ་སྐྱུང་ལུགས་གཏུམ་པོ་བཞི་སྟག་དང་། ལྷ་མོ་མེ་འབར་མ་དང་། མགོན་
པོ་ཚོགས་བདག་གི་མདོས་དང་། འཇམ་དཔལ་དཔག་བསམ་ཤིང་
ཆེན་མ་དང་། ཐུབ་པའི་མདོན་རྟོགས་དང་། ཚོ་དཔག་མེད་གཉིས་
དང་། རིན་པོ་ཆེའི་བ་ར་ཆགས་རྣམས་ཐོས་སོ།།

༥ ལྷ་མ་ཚོང་སྟོན་རས་པ་ལས་རང་གི་ཐར་པའི་རྒྱལ་མཚན་མ་
སྐྱེས་པོད་དུ་ཞལ་གཉིས་མའི་བྱིན་རླབས་ཐོབ་ཅིང་མདོན་རྟོགས་དང་
གཏོར་མ་དང་། རྒྱག་ན་རྩེ་རྩེ་འཇའ་བ་རི་པའི་རིམ་པ་ཐོབ་ཅིང་མདོན་
རྟོགས་དང་། གཏོར་མ་དང་། དབང་རྒྱུད་དང་། ཡི་གེ་རྒྱག་པའི་མདོན་
རྟོགས་དང་། རྩེ་རྩེ་སེམས་(༤ བ)དཔའི་ཡི་གེ་བརྒྱུ་པ་ཐོས་སོ།།

༦ ལྷ་མ་སྐྱུང་རྩ་བ་ ལྷ་རྩེ་སེང་གེ ལས་འཁོར་ལོ་ཆེན་པོའི་རིམ་པ་
ཐོབ་ཅིང་། དེའི་མདོན་རྟོགས་གཏོར་མ་དང་བཅས་པ་དང་། རྩེ་གས་
རིམ་དང་། རྒྱག་ན་རྩེ་རྩེ་མདོ་ལུགས་ལྷ་དགུ་པའི་སྐྱུབ་ཐབས་ལས་
ཁ་ཚར་དང་བཅས་པ་རྩེ་གས་པ་དང་། ལྷ་ལྷ་པ་དང་། གཙོ་བོ་གཅིག་
པ་དང་། དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་མདོན་རྟོགས་རྒྱས་པ་ཚོགས་སྐྱེ་མ་ཉིད་ཀྱིས་
ཚོགས་ཁྲིགས་སུ་མཇུག་པའི་རིན་ཆེན་སྐྱེད་བ་དང་། ཉ་བདག་གི་གཏོར་མ་
དང་། རྩེ་རྩེ་སེམས་དཔའི་ཡི་གེ་བརྒྱུ་པའི་སྐྱིབ་པ་སྐྱུང་བ་དང་། མཚན་
རྟོག་སྟོན་པོའི་གཟུངས་ཀྱི་གདམས་པ་དང་། ལུང་སྐྱུང་བ་དང་། མདོ

ལུགས་ཀྱི་རྗེས་གནང་དང་། ཚོ་དབང་ཐོབ་ཅིང་མངོན་རྟོགས་ཕྱག་ལེན་
དང་བཅས་པ་དང་། རྗེས་ཚེན་གྱི་དེ་སྟོན་དང་། ཞང་དབེན་¹³གཙོ་
འཁོར་ལྡེ་པ་དང་། དབྱུངས་ཅན་མ་དཀར་མོའི་རྗེས་གནང་གདམས་
པ་གོགས་སེལ་དང་བཅས་པ་དང་། རྩམ་བླ་ལ་ནག་པོའི་ལོ་རྒྱུས་དང་།
སྤྲུལ་པའི་བུམ་པ་འབྲིལ་བ་དང་། རྒྱ་སྐྱོན་ལས་ཚོགས་ཉི་ཤུ་པ་དང་
བཅས་པ་དང་། སློབ་གི་འཁོར་ལོའི་གདམས་པ་དང་། སྤྲུ་སེང་རྗེས་
གནང་དང་བཅས་པ་དང་། སི་ཉི་སྤུལ་འབྲིན་དང་། ལྷ་ལྷུང་གི་འབྲུག་
¹⁴ཆར་དང་། མགོན་པོ་བེང་གི་དྲག་ལས་དང་། ལྷང་པོ་རིན་ཆེན་ལ་
འོར་བསྐྱང་བ་རྣམས་ཐོས་སོ།།

༥ སློབ་དཔོན་གྱེལ་ གཤམ་སེང་ ལས་མི་གཡོ་བ་དཀར་པོ་དང་། ཚད་མ་
བསྐྱུས་པ་དང་། རྣམ་རེས་ཀྱི་ གཞུང་ ལ་ ལུན་ཉན་བག་ཚམ་ཐོས་སོ།།

༥ སློབ་དཔོན་རྗེ་རྗེ་སེང་གོ་ལས་སྤྱོད་འཇུག་དང་། འབྲེལ་པ་ཚོགས་
(༩ ན)གསལ་དང་། འཇུག་པའི་འབྲེལ་པ་དང་། བཞི་བརྒྱ་པའི་སྤྱད་
དང་། དབྱུ་མ་སྟོང་ཐུན་དང་། པད་མ་ཕྱག་རྒྱུག་པ་དང་། རྩམ་བླ་ལ་སེར་པོ་
དང་། མཚོན་རྟེན་གྱི་ཚད་དང་། ཇལ་གྱི་ཐིག་དང་། འཇམ་དཔལ་ཡེ་ཤེས་
སེམས་དཔལ། རིགས་གསུམ་བྱ་ཐབས་རྣམས་ཐོས་སོ།།

༥ སློབ་དཔོན་རྒྱ་མིག་པ་ གཤམ་པ་རྒྱལ་མཚན་ ལས་འཇུག་པ་ལན་

13 མ་དཔེ་ལ་ “འོང” ཡོད།

14 མ་དཔེ་ལ་ “འབྲུག” ལྟར་སྤྲང་།

གཅིག་ཐོབ་ཅིང་། ཁམས་པ་ལུང་པའི་སྤྱན་བརྒྱན་མ་དང་། ཀུ་རུ་ཀུ་ལེ་
 དང་། ལྷ་ཚོགས་ལོར་བྱ་དང་། བྱམས་པའི་སྐྱབ་ཐབས་པཎ་ཏི་ཏ་ནི་རི་ཏི་
 ཀས་མཛད་པ་དང་། སྐྱོབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་མཛད་པ་དང་། ལེགས་
 ལྷན་ནག་པོའི་སྐྱབ་ཐབས་དང་། མགོན་པོ་བཞི་སྟག་དང་། དཔོན་
 གཡོག་བཞི་པ་དང་། ཏྲ་མགོན་གྱི་སེར་བ་སྤུང་བ་དང་། གསང་འདུས་
 ཀྱི་རབ་གནས་དང་། རབ་གནས་ཀྱི་གསུང་ཐོར་བྱ་པ་སྟོགས་གཅིག་ཏུ་
 བསྐྱབས་པ་དང་། རབ་གནས་མདོར་བསྐྱས་ཀྱི་རྒྱུད་དང་། སྤྱན་དབྱེ་
 བའི་ཚོག་ཞིབ་མོ་དང་། རྣམ་རྒྱལ་གྱི་སྟོང་མཚོད་དང་། གཙུག་ཏྲར་
 གི་མེད་ཀྱི་མན་ངག་དང་། གི་མེད་ཀྱི་མན་ངག་ཁྲུས་ཚོག་ལ་སོགས་པ་
 ལས་ཚོགས་དང་བཅས་པ་དང་། ལྷགས་སྐྱོག་སྐྱོལ་མ་དང་། ཁྲོ་གཉེར་
 ཅན་དང་། སངས་རྒྱས་སྤྱན་དང་། སྐྱོལ་མ་དུག་སེལ་མ་དང་། མེ་བྱ་
 མ་དང་། ལྷ་མོ་སེར་མོ་དང་། ཡང་སེར་མོ་དང་། ལྷ་མོ་ཀུ་རུ་ཀུ་ལེ་
 དང་། རབ་གནས་དང་། དེའི་སྤྱ་མགོན་དང་། དངོས་གཞི་དང་། ལས་
 ཚོགས་དང་། རྟེན་བཞེདས་པའི་ལས་ཚོགས་དང་། སྤྱ་མའི་ཞབས་རྗེས་
 དང་། བུམ་གཏེར་གྱི་མན་ངག་དང་། མི་འབྲུགས་པའི་མན་ངག་དང་།
 རུས་(༩ བ)ཚོག་དང་། ཚྭ་ཚྭ་དང་། མིང་བྱང་འབྲི་ཐབས་དང་། སྤྱགས་
 རྗེ་ཚེན་པོ་སྐྱོལ་མ་དང་། རོ་རྗེ་སྐྱོལ་མ་དང་། སྐྱོ་སྐྱོང་བསྐྱས་པ་དང་།
 ཚོག་བརྒྱན་མ་དང་། བར་སྤྱན་གྱི་ཁྲིད་འབྲིང་པོ་དང་། སྤྱིད་ཞེ་མཉམ་ཉིད་
 དང་། བསྐྱན་པའི་འཁོར་ལོ་དང་། གཡོག་བའི་འཁོར་ལོ་དང་། མགོན་པོ་
 བྱག་རྟུག་པ་དང་། ལྷག་མ་སྤྱིར་བཅོས་པ་དང་། སངས་རྒྱས་སྤུམ་རྩ་
 རྩ་སྤེལ་བསྐྱོད་པ་དང་། ཉམས་སྤེལ་པའི་མན་ངག་དང་། གསུང་ཐོར་

བྱ་བ་དང་། གཤེན་བསྐྱོད་ཅིང་ཐུང་གཉིས་དང་། ཇོ་བོས་མཚན་པའི་གཞོན་
སྒྲིབ་གྱི་འཁོར་ལོ་དང་། བྱམས་པའི་དམ་བཅས་པའི་གཟུངས་དང་། མེ་
བརྟེན་གསུང་གི་གཟུངས་ཚོགས་དང་། བདུད་རྩི་འབྲེལ་བའི་གཟུངས་ཚོགས་
དང་། ཉམས་གྲིབ་སྐྱུང་བ་དང་། ཕྱག་རྒྱ་ལྡེའི་མདོ་འདོན་ཐབས་དང་།
གཏུ་དམར་པོ་དང་། ཚོགས་བདག་སྤྲེ་སྒྲིབ་དང་། སྒྲོལ་མའི་སྐྱུ་བྱུས་དང་།
ཕྱང་པོ་གསུམ་པའི་བྱ་བའི་རིམ་པ་རྣམས་ཐོས་སོ།།

༥ སྐྱེ་མ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན་ ས་སྐྱེ་བ་
ལས། སེམས་བསྐྱེད་ལན་གཉིས་ཐོབ་ཅིང་བཀའ་ལུང་གི་ཚོགས་བཅད་
གཅིག་དང་། ཚོགས་ཚོས་སྤུན་འགའ་ཐོས་སོ།།

༦ སྐྱོབ་དཔོན་བོ་དོང་པ་རིན་པོ་ཆེ་ བཙུན་འགྲུས་དོན་ལས་བྱིལ་བུ་པའི་
རིམ་པ་ཐོབ་ཅིང་མདོན་རྟོགས་གཏོར་མ་དང་བཅས་པ་དང་། བྱམས་
པའི་ཁྲིད་དང་། འགྲེལ་རྒྱུང་ཐོས་སོ།།

༧ སྐྱོབ་དཔོན་ བོ་དོང་ དཀོན་མཚོག་དོན་རྗེ་ལས་འགྲེལ་རྒྱུང་བོ་དོང་
པའི་རྗེ་ཀུ་དང་། གཟུངས་པའི་རྗེ་ཀུ་དང་། མདོ་སྤུན་བཅུ་གཅིག་དང་། མི་
བརྗེད་(༡༠ ན)པའི་གཟུངས། ཤེས་སྤྱིང་གི་བཤེས་པ་གཟུངས་ལུགས་
དང་། ཡི་གེ་གཅིག་མའི་གདམས་པ་སྐྱོར་དང་བཅས་པ་དང་། མི་གཡོ་
བའི་གཏོར་མ་དང་། མི་གཡོ་བ་དཀར་པོ་དང་། འཇམ་དཔལ་དཀར་པོ་
རྣམས་ཐོས་སོ།།

༥ སློབ་དཔོན་གྲང་པོ་ལུང་པ་འཕགས་པ་ལས་དོན་ཡོད་ཞགས་པའི་སྐྱོར་གཟུངས་ཚོག་ཆེན་མོ་དང་བཅས་པ་དང་། ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ་བཟུང་སྐྱོར་དང་། རྣམ་རྒྱལ་སློང་མཚོད་དང་། གན་ཁྲིའི་མདོ་དང་། འདུལ་བ་འཛིན་པའི་བསྐྱབས་པ་བརྗོད་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཡང་དག་པར་ལྷན་པའི་མདོ་དང་། དགོ་སློང་ལ་རབ་ཏུ་གཅེས་པའི་མདོ་དང་། འདུལ་བ་ལ་བསྟོད་པ་རྩ་བ་དང་། འགྲེལ་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཉམས་པའི་རྣམ་སྤྲིན་ལྟུ་ཡང་བསྟན་པའི་མདོ་དང་། འདུལ་བའི་དྲི་བའི་ཚིག་ལེན་ལུང་བྱས་པ་དང་། དགོ་སློང་གི་དང་པོའི་ལོ་དྲི་བ་དང་། དགོ་ཚུལ་གྱི་དང་པོའི་ལོ་དྲི་བ་དང་། སློང་གཞི་དང་གང་ཟག་བསྐྱས་པའི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་དང་། སློ་སློང་དང་། ལྷ་རྩུ་པའི་གཏོར་མ་རྣམས་ཐོས་སོ།།

༥ སློབ་དཔོན་དབུ་མ་པ་ ཤེས་རབ་འབྲུམ་ ལས་ཚོག་གསལ་དང་། སློང་ཐུན་དང་། སྐྱེ་མེད་རིན་པོ་ཆེའི་མཚོད་དང་། རྟོག་གོ་ཐོ་བ་དང་། ལག་ཚད་རྣམས་ཐོས་སོ།།

༥ སློབ་དཔོན་གཉན་དཔོན་སློང་ལུང་པ་ལས། འགྲེལ་རྒྱུད་དང་། ཁྲི་བརྒྱད་སློང་པ་དང་། ཤེས་རབ་ཁྲི་པ་དང་། རྣམ་ངེས་དང་། ཚད་མ་བསྐྱས་པ་དང་། གཟུང་པའི་དབུ་མ་སློང་ཐུན་དང་། སེམས་ཉིད་ངལ་གསོའི་ཁྲིད་རྒྱས་བསྐྱས་གཉིས་དང་། རྣམ་ཐར་(༡༠ བ)བཙོ་བརྒྱད་དང་། རྣལ་འབྱོར་བདུན་གྱི་རྣམ་པར་ངེས་པ་དང་། རིན་ཆེན་འབྲུ་དགུ་དང་། མཐར་ཐུག་དགུ་དང་། འཇམ་དཔལ་ཤེས་རབ་འཁོར་ལོ་དང་། ཞི་

བྱེད་སོ་ལུགས་དང་། སྒྲོལ་མའི་རིམ་པ་དང་། འཕོ་བ་དགའ་ལྡན་མ་དང་།
སྤྱིང་གཏམ་བརྟུག་ཉིས་དང་། ཟུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་རིག་པ་གཏད་པ་རྣམས་
ཐོབ་པོ།།

༥ སྒྲོབ་དཔོན་ལྷ་བརྟན་ བསོད་ནམས་སྤྱིང་པོ་ ལས་ཁ་རག་སྒྲོར་ཚང་
བ་དང་། འཇུག་པའི་རྩ་བ་དང་། བཞི་བརྒྱ་པའི་རྩ་བ་དང་། རིགས་པ་
རྟུག་རྩ་པའི་འགྲེལ་པ་དང་། སྒྲོང་ཉིད་བདུན་རྩ་པའི་འགྲེལ་པ་དང་། ཚུད་
བརྒྱུག་གི་འགྲེལ་པ་དང་། ཞིབ་འཐག་ཆེན་མོ་དང་། དབུ་མ་རིན་ཆེན་
སྒྲོན་མ་དང་། དབུག་ཚོས་དང་། སེར་བ་སྤྱང་བའི་མན་ངག་དང་། ལ་རག་
པའི་ ཡང་ཡིག་བདུན་རྩ་པ་དང་། ལམ་ཚུལ་གི་གདམས་ངག་དང་། བཀའ་
གདམས་ཀྱི་བྱུང་རྒྱུལ་དང་། བྱེད་རྒྱུལ་དང་། མན་ངག་དམ་དུ་མ་གཞན་ཡང་
ཐོས་སོ།།

༦ རྣམ་ སྤྱི མདོག་ཅོད་པ་ ཡམོ་རྩ་ ལས་ཐུག་ན་རྗེ་རྗེ་མདོ་ལུགས་གཙོ་
པོ་གཅིག་པའི་བརྒྱས་ལུང་མདོན་རྟོགས་དང་། གཙོ་འཁོར་ལྡེ་པ་དང་། རྗེས་
གནང་གསུམ་པ་དང་། གཟུངས་ཀྱི་གདམས་པ་དང་། ཚོགས་གསོག་
ཆེན་མོ་དང་། ལྷ་གཏོར་ཆེན་མོ་དང་། བ་སྤྱ་ཀེ་དང་། རྣམ་འབྱོར་བརྒྱད་པ་
དང་། གདམས་པ་གཞན་ཡང་ཅི་རིགས་པ་ཐོས་སོ།།

༧ སྒྲོབ་དཔོན་ཚོས་སེང་བ་པོ་ཐང་པ་ལས་དོན་ཞགས་ཀྱི་དེ་ཉིད་
བརྟུག་དང་། གཟུངས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་དང་། སྒྲུ་གསུང་ཟུགས་ཀྱི་འཁོར་
ལོ་དང་། འབྱུང་པོ་ཐམས་ཅད་པའི་གཏོར་མ་དང་། མགོན་པོ་བཞི་(༡༡

ན)སྐྱག་དང་། སྤྲོད་པོ་རྒྱན་གྱི་བསྐྱོན་པ་དང་། ས་བདག་སྐྱ་གཉན་གྱི་
སྐྱང་འཁོར་དང་། བ་སྐྱ་ཀེ་དང་། སྐྱ་རུ་པ་དང་། སྐྱོ་སྐྱོང་དང་སྐྱ་མའི་
རྣལ་འབྱོར་ཆ་གཉིས་དང་། སྐྱེ་བ་བརྟག་པ་དང་། འཇམ་དཔལ་རྣོན་པོ་
དང་། ཨ་པ་ར་ཅི་ཉ་དང་། དམ་དུམ་གཞན་ཡང་ཐོས་སོ།།

༥ སྐྱོབ་དཔོན་དོན་ཞགས་པ་ལས་དོན་ཞགས་པ་དང་། དབྱངས་
ཅན་མ་དཀར་མོའི་རྗེས་གནང་དང་། ལྷ་མོ་རྣོར་རྒྱན་མ་དང་། བྱིས་པ་
བདེ་སྐྱག་དང་། དཀར་སྤིང་དང་། རྒྱང་འཁོར་དང་། སྐྱོབ་དཔོན་ཞི་བ་
ལྷའི་ལུགས་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་ཐོབ་པོ།།

༥ སྐྱོབ་དཔོན་སེམས་མི་གཡོ་བ་དཀར་པོ་དང་། ཨེ་ཀ་ཇི་ཉི་དང་།
འབྱུང་བ་རྒྱན་གཅོད་རྣམས་ཐོས་སོ།།

༥ སྐྱོབ་དཔོན་གཉན་སྤིན་པོ་རི་པ་ལས་ཨུ་ལི་ཀུ་ལིའི་རྟེན་འབྲེལ་
དང་། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་སྐྱོམ་དང་། རྟེན་འབྲེལ་བརྒྱད་རུ་པ་དང་། འཇམ་
དཔལ་དཀར་པོ་དང་། མི་གཡོ་བ་དང་། ཇམ་སྐྱ་ལ་ནག་པོ་རྣམས་ཐོས་
སོ།།

༥ སྐྱོབ་དཔོན་གཉན་དཔོན་ལས་མཛོད་ཀྱི་འབྲེལ་པ་ཕྱོགས་སྐྱང་
མ་དང་། རྗེ་ཀུ་རྒྱལ་སྐྱས་མ་དང་། རྣམ་བཤད་རིགས་པ་དང་། རྟེན་
འབྲེལ་གྱི་མདོ་འབྲེལ་དང་། རྒྱ་མཚོ་སྤིན་དང་། རྣམ་འཇོམས་ཤོལ་པོ་
ལུགས་རྣམས་ཐོས་སོ།།

སྐྱོབ་དཔོན་ དབུས་པ་འོར་ལུག་པ་ སངས་རྒྱལ་འབྲུམ་ལས་བརྒྱད་
སྟོང་པའི་འགྲེལ་པ་སྟོང་པོ་མཚོག་དང་། མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་
དག་ལྔ་དང་། བརྒྱད་སྟོང་པའི་འགྲེལ་པ་གནད་གྱི་རྒྱ་བའི་འོད་དང་། ལུབ་པ་
དགོངས་རྒྱན། ཕར་ཕྱིན་བརྒྱལ་པ། ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མན་ངག རོ་རྩེ་གཙོང་
པའི་འགྲེལ་པ་དང་། ཉི་མི་(༡༡ བ)གཞུང་འགྲེལ་དང་། ལུང་པོ་ལྷ་པའི་
འགྲེལ་པ་དང་། མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྒྱལ་གྱི་འགྲེལ་པ་དང་། བཤད་
རྒྱུར་དང་། རོན་གསང་དང་། དམ་ཚིག་གསུམ་བཤོད་གྱི་རྒྱུད་ཚེན་པོ་
དང་། ས་ལུ་ལྷང་པ་གཉིས་དང་། ས་ལུ་ལྷང་པའི་མདོའི་འགྲེལ་པ་ཀ་
མ་ལ་ཤི་ལས་མཛད་པ་དང་། ཞལ་བཅུ་གཅིག་པའི་གཟུངས་དང་། མཚུ་
གསུམ་གྱི་གཟུངས་དང་། གཙུག་རྟོར་དེ་མེད་གྱི་གཟུངས་དང་། ཤེས་
པས་ཐམས་ཅད་མཐར་ཕྱིན་པའི་གཟུངས་དང་། ཤེར་སྟོང་གི་འགྲེལ་པ་
ཀ་མ་ལ་ཤི་ལས་མཛད་པ་དང་། དེ་མེད་ཀྱི་རྟོག་པ་དང་། དེ་མེད་ལྷ་ལྷ་
མ་དང་། ལྷ་དགུ་མ་དང་། ལྷ་བཅུ་བདུན་མའི་རྒྱལ་ཐབས་ལས་ཚོགས་
མན་ངག་དང་བཅས་པ་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
དམ་ཚིག་སྤུང་བའི་རྒྱལ་ཐབས་ལས་ཚོགས་དང་བཅས་པ་ཐོ་བོས་མཛད་
པ་དང་། ཚོ་དཔག་མེད་དང་། དེའི་རྩེས་གནད་དང་། འཆི་མེད་རྣམས་
མདོ་དང་། དཀྱིལ་ཚོགས་དང་། རྒྱལ་ཐབས་ལས་ཚོགས་དང་བཅས་པ་
དང་། གཙུག་རྟོར་གདུགས་དཀར་ཅན་གྱི་རྩེས་གནད་དང་། དེ་ཉེ་བར་
བཤད་པ་དང་། རྒྱལ་ཐབས་ལ་སོགས་པ་དང་། མི་འབྲུགས་པའི་རྩེས་
གནད་དང་། རྣམ་འཛོམས་ཀྱི་རྩེས་གནད་དང་། མཚོན་བརྒྱ་ཅ་བརྒྱད་
པ་དང་། ལས་ཀལ་ཤ་ཤ་ལ་རྣམས་ཐོས་སོ།།

ལྟོས་དཔོན་ མཁས་པ་ ཞང་སྐྱོན་ལས་འབྱུང་དང་། དེའི་རྣམ་
 བཤད་དང་། དེའི་¹⁵སེ་ནའི་འབྱུང་རྒྱུ་དང་། ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་རྒྱུ་
 སོའི་མདོ་དང་། འགྲེལ་པ་དང་། འཇམ་དཔལ་ཚུ་བའི་རྒྱུ་དང་།
 གསང་བའི་ཕྱི་རྒྱུ་དང་། རྣམ་སྐྱེད་(༡༢ ན)མདོན་བྱུང་དང་། དེའི་
 བསྐྱུས་འགྲེལ་དང་། གསང་འདུས་དང་། དེའི་བཤད་རྒྱུ་ཆེན་པོ་
 གཉིས་མེད་རྣམ་རྒྱུ་དང་། སྐྱོལ་མ་མདོན་འབྱུང་། སྐྱོན་གསལ་དང་།
 རྩི་རྩི་མོ་དང་། དན་སོང་སྐྱོད་རྒྱུ་དང་། རྩི་རྩི་གྱུར་དང་། སེ་རྩི་ཏ་
 དང་། བདེ་མཚོག་ཚུ་བའི་རྒྱུ་དང་། སྐྱོལ་པ་འབྱུང་བ་དང་། ཀུན་
 སྐྱོད་དང་། ར་ལེའི་རྒྱུ་རྣམས་དང་། དཔལ་འབྱོར་གྱུ་བའི་རྒྱུ་དང་། དམ་
 ཚོག་གསུམ་བཤོད་ཀྱི་རྒྱུ་དང་། ལེགས་པ་གྲུབ་པ་དང་། བསམ་
 གཏན་ཕྱི་མ་དང་། དཔུང་པ་བཟང་པོས་ལྷུས་པ་དང་། ཚོས་སྐྱོད་ཐམས་
 ཅད་པའི་རྒྱུ་དང་། བ་མེའི་སྐྱུ་བ་ཐབས་བརྒྱ་ཚུ་དང་། འཁོར་ལོ་ཆེན་པོའི་
 གཞུང་ཚུང་བཙོ་བརྒྱུ་དང་། རྩི་རྩི་སོགས་ལྷི་རྒྱུ་དང་། མདོར་བྱས་
 དང་། དེའི་ཉིད་འདུས་པ་དང་། གཙུག་དགུ་དང་། གདན་བཞེའི་¹⁶རྒྱུ་
 དང་། ལག་ན་རྩི་རྩི་མཚོན་བརྒྱ་ཚུ་བརྒྱུ་པ་དང་། དེའི་བྱ་སྐྱོར་གསུམ་
 དང་། འཇམ་དཔལ་གྱི་འགྲེལ་པ་སྐྱེགས་དོན་རྣམ་གཟིགས་དང་། རྣམ་
 སྐྱེད་རྒྱ་ནག་དང་། མདུང་དམར་ཅན་དང་། རྣམ་སྐྱེད་ལ་སྐྱིད་དང་ལོར་
 བསྐྱེད་བའི་མནར་གཟུང་དང་། གང་བ་བཟང་པོས་དམག་བརྒྱུ་གཟུང་དང་། ཡང་
 དག་ཤེས་མདོན་ཤེས་སྐྱེད་པ་དང་། ལྷ་ཅེན་གྱིས་ཚོ་སྐྱེད་པ་དང་།

15 མ་དཔེ་ལ་ “ཏང་ཏྲ” ཡོད།
 16 མ་དཔེ་ལ་ “གཞི” ཡོད།

ཀྱུ་བེ་རས་ཚུལ་རྒྱན་བཅིང་བ་དང་། འབྲོག་གནས་ཀྱིས་དགྲ་བོ་གསོད་པ་
 དང་། ཅོ་བི་ཀུན་རྣེ་ལའི་སེར་བ་སྲུང་བ་དང་། ཇམ་གླ་ལའི་དངོས་གྲུབ་ཀྱི་
 གནད། རྣམ་སྲས་ཀྱི་ཕྱག་མཚན་གཉིས་ཀྱི་སྦྱུབ་པ་དང་། རོར་བུ་བཟང་
 པོའི་ལོ་རྒྱུང་བསྐྱེད་བ་དང་། རྣམ་འཇོམས་རྣམ་ལྗོངས་ལྷན་པུས་ལུགས་དང་། རྣམ་
 འཇོམས་སྦྱར་ལུགས་དང་། (༡༢ བ)དེའི་ལྷན་ཚོགས་རྒྱས་པ་དང་། དོ་རྒྱ་
 སྐྱོར་གསུམ་དང་། དེ་ལོ་ན་ཉིད་ཉི་ཤུ་པ་དང་། སྦྱུ་མ་ངེས་བསྟན་
 དང་། མི་ལམ་ངེས་བསྟན་དང་། སྒྲོན་¹⁷ཉི་དང་། སེམས་ཀྱི་སྦྱིབ་
 སྦྱོང་དང་། ཕྱག་རྒྱ་བཞི་ངེས་པར་བསྟན་པ་དང་། ཟུང་དུ་འཇུག་པ་
 བསྟན་པ་དང་། ལྟ་བ་ངན་སེལ་དང་། བདེ་ཆེན་གསལ་བ་དང་། དེ་
 ལོ་ན་ཉིད་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྱིང་བ་དང་། དབུ་མ་རྒྱག་པ་དང་། དབང་རྣམ་ངེས་
 དང་། གནས་པ་བསྐྱེད་པ་དང་། སྦྱ་སྒྲོ་མཚན་ཆད་དང་། ཕྱོགས་བཅུ་
 སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྦྱུབ་པ་དང་། ལྷན་རྒྱུད་དོ་རྗེ་ཚོགས་བདུན་དང་། ལྷན་རྒྱུད་
 ཀྱི་ནད་འདོན་དང་། ཉེན་འབྲེལ་གྱི་བརྟག་པ་དང་། ཞི་བྱེད་དོན་ཚིངས་
 བཅུ་པ་དང་། ཚ་ལྷུང་བཅུ་བཞི་པ་དང་། ཇེ་བཅུན་ས་སྐྱུ་པས་མཇོད་པའི་
 རབ་གནས་ཀྱི་དོན་གསལ་དང་། རབ་གནས་ཀྱི་དལ་དང་བཅས་པ་དང་།
 སྲུང་འཁོར་གྱི་གདམས་པ་དང་། སྤེལ་ས་རྒྱས་བསྐྱེད་པ་གཉིས་དང་།
 དག་ཡིག་སྤྲིབ་སྦྱོར་དང་། ལྷ་མཐའ་ཡས་ཀྱི་ཆར་དབབ་པ་དང་། འབུམ་
 ཉིག་ཆེན་མོ་དང་། སླ་མ་ལྷ་བཅུ་པ་དང་། ཚ་ལྷུང་རྒྱ་ཆེ་འབྲེལ་དང་། སྤྲེ་
 ཟུར་བའི་མི་གཡོ་བ་ལས་ཚོགས་དང་བཅས་པ་དང་། གདོན་བགོགས་

17 མ་དཔེ་ཡི་གེ་མི་གསལ།

ལམ་བྱུང་དང་། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་བརྒྱ་¹⁸ཅུ་དང་། བསྟན་པའི་གྲུ་དང་།
རྣམ་འཛུལ་དཀར་པོ་དང་། ཉམས་གྲིབ་སེལ་བ་དང་། སོ་སོ་འབྲང་མ་
སོགས་གཟུངས་གྲུ་ལྟ་རྣམས་ཐོས་སོ།།

༥ སློབ་དཔོན་རིན་ཆེན་འོད་ལས། སློབ་དཔོན་པད་འབྲུང་གིས་
མཛད་པའི་གྱི་ཡའི་གཤེན་ཚོག་དང་། སློབ་དཔོན་བློ་རྗེ་ས་ཏུས་མཛད་
པའི་(༡༩ བ)དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བདུན་གྱི་ཚོག་མདོར་བསྟུས་པ་
དང་། རོ་བོས་མཛད་པའི་ལས་ཀྱི་སློབ་པ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་འབྲག་
པར་བྱེད་པའི་ཚོག་དང་། ལས་ཀྱི་སློབ་པ་རྣམ་པར་འབྲག་པར་བྱེད་
པའི་ཚོག་རྒྱས་པ་དང་། སློབ་སྦྱོར་ཚོགས་ཀྱི་མཚོན་སྟེན་དང་། སུམ་འི་
གདམས་པ་དང་། རལ་གྱི་ཐིག་དང་། བཟླས་ལུང་མདོན་རྟོགས་དང་། ཉན་
འདོན་དང་། ཡང་སློབ་པ་དང་ཉན་འདོན་དང་། རིམས་སྤང་དང་། སློབ་
དཔོན་བློ་རྗེ་ས་ཏུས་མཛད་པ་སློབ་སྦྱོར་བདུན་པའི་གསོལ་འདེབས་དང་། འཆི་
ཁ་མའི་མན་ངག་དང་། གཤེན་ཚོག་རིས་རྒྱལ་རྣམ་དག་གི་ཚོག་རྒྱས་
པ་དང་། སྤུལ་སྤུའི་རྗེས་གནང་དང་། ལོངས་སྤུའི་རྗེས་གནང་དང་། སྤྱིན་
སྤེལ་དང་། ལས་ཁ་ཚར་བཞི་དང་། སྤྱིན་སྤེལ་རྒྱས་པ་དང་། སློབ་སྦྱོར་
མདོའདོན་ཐབས་དང་། བཟླས་ལུང་སྤངས་པ་ཉན་གདོན་དང་བཅས་པ་
དང་། རིམས་སྤང་བ་དང་། བཅོམ་ཏུ་བྱིན་པའི་མདོའདོན་ཐབས་དང་། མདོ་
ནས་གསུངས་པའི་ལས་ཚོགས་རྒྱས་པ་དང་། སློབ་སྦྱོར་འཁོར་བཅས་
ཀྱི་བསྟོན་པ་དང་། རྒྱལ་རབས་རྒྱས་པ་དང་། བསྟེན་བཏུས་ཀྱི་མིང་

18 མ་དཔེ་ལ་ “རྒྱུ” ཡོད།

དང་། སྐྱོད་འཇུག་གི་ཁྲིད་དང་། བྱམས་ཚེས་སྤྱིའི་བརྒྱད་པ་དང་། རྒྱུད་
 བླ་མའི་བརྒྱད་པ་དང་། བསམ་མི་བྱབ་ཏུ་ངོ་སྤྲོད་པ་དང་། བྲ་ཁྲིད་ཀྱི་
 གདམས་པ་དང་། ལམས་ཇི་མེད་དང་། འོད་གསལ་སྤྱིང་པོའི་དོན་
 དང་། མདོ་རྒྱན་དང་། མདོན་རྟོགས་རྒྱན་དང་། དབུས་མཐའ་དང་།
 ཚེས་ཉིད་རྣམས་ཀྱི་ཁྲིད་དང་། བླ་མ་བརྒྱད་པའི་མཚན་ལ་སོགས་
 པ་དང་། དབུ་མའི་མན་ངག་གི་ཁྲིད་དང་། (༡༣ བ) རྒྱུན་བཞི་ལ་བརྟེན་
 པའི་ལྷན་སྐྱེས་དང་། ཚོག་གཉིས་ལ་བརྟེན་པའི་ལྷན་སྐྱེས། ངོ་སྤྲོད་
 གསུམ་པ་དང་། དམ་ཚིག་ཉམས་པ་གསོ་བ་དང་། འཁོར་ལོ་བཅིང་
 བྲོལ་གྱི་གདམས་པ་དང་། ཨ་ཏི་ཤའི་རྩ་ལྷུང་གི་བཤད་པ་དང་། བྱང་
 རྒྱལ་གྱི་སེམས་གཟུང་བ་དང་། ལུས་སྦྱོང་དང་། ལོ་ཆ་ལམ་ཁྲེར་དང་།
 རྒྱུན་བཞི་རྒྱས་བཤད་དང་། རྒྱུན་བཞི་མདོར་བསྡུས་ཀྱི་གདམས་ངག་
 དང་། ཇོ་བོའི་ཚེས་རྟུག་དང་། མི་གཡོ་བ་ཞལ་གསུམ་ཕྱག་རྟུག་
 པ་དང་། འཇམ་དཔལ་དམར་པོ་དང་། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་ལྷ་ཁྲིད་
 དང་། གཏུམ་མོའི་གདམས་པ་དང་། མན་¹⁹འག་སྐྱོར་གསུམ་དང་། བ་
 རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་གདམས་པ་དང་། དབུ་མ་ཆེན་པོའི་གདམས་པ་དང་།
 མན་ངག་སྐྱོར་གསུམ་ལས་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་སྦྱོང་བ་དང་། གཟུགས་
 སྐྱུ་ལ་བརྟེན་ཏེ་ཚེས་སྐྱུ་ལ་འཕོ་བ་དང་། བ་རྒྱུད་གསང་བ་འདུས་པའི་
 དོན་འདྲིལ་དང་། སྦྱར་བ་བཅུ་གཅིག་དང་། བཟོའི་རྟོག་རྒྱུང་དང་། སྐྱོད་
 འཇུག་གི་དོན་སྲུལ་ཕྱུ་རྩ་རྟུག་གི་དོན་བསྡུས་པ་དང་། གཙོ་བོའི་དོན་
 བཅུ་གཅིག་བསྡུས་པ་དང་། བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་ཀྱི་དོན་བསྡུས་

19 མ་དཔེ་ལ་ “ལམ་ངག་” ཡོད།

པ་དང་། ཞི་བ་ལྷུ་འི་བརྒྱུད་པ་དང་བཅས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་། སྦྱོང་འཇུག་
འཁོར་ལོ་ལྷ་བུའི་ལམ་རྒྱུད་ལ་སྦྱོང་བའི་རིམ་པ་ལན་བཅུ་དགུར་འཁོར་
བ་དང་། བསྐྱབ་བུམ་སིན་རྒྱར་ཐའི་འགྲེལ་པ་རྣམས་ཐོས་སོ།།

༥ སྦྱོང་དཔོན་ སྐྱེ་མེད་ སྦྱོན་ཤེ་ བཟང་སྤྲོན་པ་ ལས་མ་ཅིག་ལབ་²⁰སྦྱོན་
གྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་། རོ་སྦྱོང་ལྷ་བའི་སྐྱོར་དང་། ཉམས་ལེན་སྦྱོང་པའི་སྐྱོར་
དང་། བོགས་(༡༥ ན)འདོན་གོགས་སེལ་གྱི་སྐྱོར་དང་། གཞི་ལམ་
སྦྱོར་དང་། དོན་སྐྱོར་དགུ་པ་དང་། ཚིགས་བཅད་ཆེན་མོ་དང་། བཀའ་
ཆེམས་ཆེན་མོ་དང་། ལུས་ལན་སུམ་ཅུ་ཚ་ལྷ་པ་དང་། འཕགས་པ་ལྷུ་འི་
བཀའ་རྒྱུད་དང་། ཐོ་རྒྱུད་བཟའི་བརྒྱུད་པ་དང་། རྒྱ་ནག་གཅེར་བུའི་
བརྒྱུད་པ་དང་། རྗེ་བཙུན་གཉན་གྱི་བཀའ་བརྒྱུད་དང་། བཀའ་བརྒྱུད་
དོན་གྱི་གདམས་པ་དང་། དོན་ཆིངས་བརྒྱུད་པ་དང་། གནད་
ཐེམས་བདུན་པ་དང་། ཐབས་ཤེས་རབ་གྱི་བོགས་འདོན་དང་། བམ་
མཁའ་སྐོ་འབྲེད་རྣམས་ལུས་སོ།།

༥ སྦྱོང་དཔོན་གཞིང་མོ་ཆེཔ་ལས་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཡི་གོ་བཞི་པ་དང་།
གཤེན་ཚོག་མི་འབྲུགས་པའི་སྐྱོར་དང་། རྣམ་འཛོམས་ཀྱི་བྱང་སྤྱད་བ་དང་།
བདེན་བཟང་དང་། ལྷ་བསྐྱབ་བ་དང་། དམ་དུམ་གཞན་ཡང་ཐོས་སོ།།

༥ སྦྱོང་དཔོན་ཡེ་ཤེས་རྗེ་རྗེ་ལས་འཕོ་བ་བཀའ་རྒྱ་མ་དང་། དཀར་
གླིང་དང་། སོག་མ་མེད་གྱི་གཏོར་མ་དང་། འཁོར་ལོ་རྣམས་ཐོས་སོ།།

20 མ་དཔེ་ལ་ “ལམ་” ཡོད།

༥ སྐྱོབ་དཔོན་གཞོན་ཅུ་རྒྱལ་མཚན་ལས་གཞུང་རྒྱལ་དང་། ལམ་
བསྐྱེས་པ་རྣམས་ཐོས་སོ།།

༥ འདིར་དངོས་སུ་སྐྱོས་པ་སུམ་ཅུ་དང་། གཞན་ཡང་མན་ངག་ཐོར་བུ་ཐོས་
པ་ནི། འདིར་མ་སྐྱོས་པ་ ཟུང་བཞི་ ཉེ་ དེ་ལྟར་ ལྷ་མ་ སུམ་ཅུ་ཙམ་བརྒྱད་
ཀྱི། །སྤྲུགས་ཀྱིས་བཟུང་ཞིང་མན་ངག་རྗེས་བསྟན་པ་འདི། །ཚོས་རྗེ་སྒྲ་
མ་རྣམས་ལ་ཕྱག་འཚུལ་འོ། །སྒྲ་མ་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་དྲིན་ལས་ཅུང་
ཟད་ཐོས་པ་དང་ཐོབ་པ་རྣམས། དན་པར་བྱ་ཞིང་བསྐྱེས་པ་འདི་བསམ་པ་
རྫོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡི་གེར་བྲིས་པ་འོ། ། །ལྷ་ཀྱའི་བཙུན་པ་སྐྱོན་
ལམ་(༡༥ བ)ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐོབ་ཡིག་གོ། ། །ལྷ་ཀྱའི་བཙུན་པ་
ཅེད་པ་བསོད་ནམས་སྐྱོ་གོས་ཀྱི་དཔེ་འོ།།

ཡུན་ཚོགས་མི་ཕྱེད་བསོད་ནམས་ཞིང་གི་མཚོགས། །བུ་རྒྱལ་ཕྱེད་ཕྱེད་འཕྱིན་
 ལས་སྐྱོལ་མཛད་སྐབས་ཆེན་གསུམ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །དེ་ལྟར་སྐྱོ་མ་
 དམ་པ་རྣམས་(༢ ཀ)དང་དཀོན་མཚོགས་ལ་བསྐྱོད་ནས། སྐབས་ཀྱི་དོན་ནི།
 འཛམ་གུ་ལྷིང་གངས་ཅི་ཆེན་པོའི་འཇུག་དོགས། ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྔ་ན་
 འབབ་པ་དང་ཉེ་བ། གཙམ་ཉང་རོ་སའི་མཐིལ། འདབ་བརྒྱད་བཀོད་ལེགས་
 པད་མའི་དབུས། རང་བཞིན་ལྷན་སྐྱབ་རྩིབས་བརྒྱད་མཛེས་པས་བརྒྱན་
 པ། ཐོས་བསམ་དང་ཉིང་དེ་འཛིན་རང་གིས་འཕེལ་བའི་གནས། མཁས་
 སྐྱབ་མང་པོས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པ། དཔལ་ལྷན་སྐྱར་ཐང་གི་གཙུག་ལག་
 ཁང་འདིར། སྐབ་པའི་བསྟན་པ་ལྷ་བརྒྱ་པ་བདུན་པའི་མཐར་ཉེ་བར་སོན་པ་
 ན། སྐྱེ་དགུའི་རྣམ་འབྲེན་ཆེན་པོ་བདུན་པར་བྱོན་པ། ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་དུ་
 མཚན་གྱིས་བྱབ་པ། སྐྱ་མ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་ཡོན་ཏན་མཐའ་ཡས་
 པ། འཕགས་པའི་གང་ཟག་གིས་བཛྲོད་ཀྱང་མཐར་སོན་པར་མི་འགྱུར་
 མོད། འོན་ཀྱང་རང་དང་གཞན་གྱི་དྲན་པ་གསོ་བའི་ཕྱིར། ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོའི་
 ཚོགས་ལས་ཚུམས་ཀྱི་ཆ་ཡི་ཆེན་པོ་བཛྲོད་པར་སྐྱོ་བས། རྣམ་དག་བརྒྱལ་
 ཞུགས་ཀྱིས་མཛེས་ཤིང་། ལེགས་བཤད་ལུང་རིགས་ཀྱིས་ཕྱག་པ། མི་ཕྱེད་
 (༢ བ)འདུས་པའི་མཚོགས་ཚོགས་རྣམས། ཡུད་ཅམ་ཞིག་གསན་ཅིང་ཅེ་
 གཅིག་པས་དགོངས་སུ་གསོལ།

གདོད་ནས་རྣམ་དག་རང་བཞིན་སྐྱོས་དང་བྲལ། །གཉུག་མའི་དེ་བོ་མ་
 བཅོས་ལྷན་གྱིས་སྐྱབ། །འཁོར་འདས་གཉེས་མེད་སྐྱར་དོར་མཚན་མས་སྐྱོང་།།
 བདེ་གསལ་ཚོས་ཀྱི་སྐྱུ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །རང་བཞིན་སྐྱེ་མེད་རྟེན་ཅིང་

འབྲེལ་འབྲུང་ཚུལ། །དག་དང་མ་དག་སྣ་ཚོགས་གདུལ་བྱའི་ངོར། །བཀོད་
 པའི་རྣམ་འབྲུལ་ཇི་སྟེད་ཀྱུན་སྟོན་པ། །ཐབས་ཚུལ་བསམ་མི་བྱབ་ལ་ཕྱག་
 འཚའ་ལོ། །རིགས་མཚོག་ས་ལ་བྱད་པར་ཐེག་ཆེན་གྱི། །མོས་སྟོད་དག་པའི་
 ས་བོན་བཟང་པོས་བསྐྱུན། །ཐར་པའི་ལྗོན་ཤིང་གཞན་པན་ཡལ་འདབ་རྒྱས། །
 མཚེམས་རྒྱད་དྲི་མ་མེད་ལ་ཕྱག་འཚའ་ལོ། །བསྟན་པ་དར་མཛོད་འགོ་
 བ་སྟོང་བའི་མགོན། །རྒྱ་ཆེན་ལྷ་ཡི་བཙན་འཛིང་སྐྱེ་དགུའི་སྟུན། །ཡབ་ཡུམ་
 བྱད་འཕགས་སྲས་གསུམ་སྤུ་བོར་བལྟམས། །འགོ་བའི་འདྲེན་པར་བྱོན་ལ་
 ཕྱག་འཚའ་ལོ། །གཞོན་ཅུ་ཉིད་ནས་རིག་པ་ལེགས་པར་སྦྱངས། །(༣ ན)
 བཅུ་གསུམ་ལོན་ནས་ཉེར་འཛིན་ཡོངས་ཀྱི་བཤེས། །སྐྱེས་མཚོག་སྟོ་གོས་
 བརྟན་པའི་ཞབས་པད་རྩལ། །གུས་པར་སྦྱི་བོས་སྦངས་ལ་ཕྱག་འཚའ་ལོ། །
 བྱང་རྒྱལ་སེམས་ཀྱིས་འགོ་ལ་ནམ་ཡང་དགོངས། །མཁའ་བྱབ་སྐྱལ་ལྡན་
 དུས་ཀྱུན་བྱིན་བྱིས་རྣོ་བས། །དམ་པའི་དབུས་ན་དཔལ་དང་གྲགས་པས་
 བྱབ། །དོན་ལྡན་མཚན་རབ་གསོལ་ལ་ཕྱག་འཚའ་ལོ། །བཅུ་དང་དུག་
 ནས་ཤུགའི་བསྟན་པ་ལ། །ལེགས་པར་ཞུགས་ནས་རྩར་སྦྱིག་རྒྱལ་མཚན་
 མནབས།² །སྟོང་བའི་བདག་ཉིད་དགོ་ལ་བརྩོན་པ་དང་། །ཚོས་མཛོན་
 ཐོག་མར་གསུངས་ལ་ཕྱག་འཚའ་ལོ། །བཅུ་ཕྱག་གཉིས་ན་ཀྱུན་གྱི་བཤེས་
 གཉེན་མཚོག །མཉམ་མེད་གྲགས་པའི་མཚན་མངའ་སྤྲེལ་ཡི། །སྦྱན་སྲར་
 དེས་འབྲུང་མཚོག་གི་དགོངས་པ་ཡིས། །སྟོང་བདུན་ཡོངས་རྩོགས་བསྟེན་
 ལ་ཕྱག་འཚའ་ལོ། །བརྒྱ་ཕྱག་གཉིས་དང་གསུམ་དང་ལྷ་བཅུའི་ཚོགས། །
 བྱངས་མེད་གཉེན་པོའི་བྱད་པར་སྦྱུན་འབྲས་བཞིན། །ཁ་ན་མ་ཐོའི་དྲི་མས་

2 མ་དཔེ་ལ་ “བསྐྱབས་” ཡོད།

མ་གོས་པ། །རྣམ་དག་བསམ་མི་བྱའལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །(༣ བ)དེས་
 །འབྱུང་ཁྲིམས་ཀྱི་སྒྲུང་དོར་སྐྱོད་ཚུལ་གནས། །ལུང་དང་མདོ་འགྲེལ་རྣམ་
 །བཤད་ལག་ལེན་ཀྱུན། །མན་དག་ལུང་དང་རིགས་པས་སྤྲུགས་སུ་རྒྱུད། །མ་
 །ལུས་འདུལ་བ་འཛིན་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཚོས་དང་ཚོས་ཅན་དོ་བོ་བྱུང་པར་
 །ཀྱུན། །མ་འདྲེས་གསལ་བར་རྫོགས་པ་གསུང་གི་མཛོད། །གཞུང་འགྲེལ་
 །ཡན་ལག་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན། །རྒྱ་ཚེན་མདོན་པ་འཛིན་ལ་ཕྱག་
 །འཚལ་ལོ། །བསྐྱོད་གཅིག་ལམ་གྱི་སྒྲིང་པོ་རྒྱལ་བའི་ཡུམ། །བཀའ་དང་
 །བསྟན་བཅས་མན་དག་ཚིག་དོན་ལ། །ཇི་བཞིན་གཟིགས་པའི་སྐོ་གྲོས་རང་
 །དབང་ཐོབ། །ཟབ་དོན་མདོ་སྤེལ་འཛིན་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཐབས་དང་ཤེས་
 །རབ་རྒྱུང་འགྲེལ་རྣམ་ལཱ་འལ། །དམིགས་ཡུལ་རྣམ་པའི་བྱེ་བྲག་སོ་
 །སོར་གསལ། །བྱང་རྒྱལ་ཡོན་ཏན་བརྟེན་པའི་རིན་པོ་ཆེ། །ཀྱུན་མཁྱེན་གཉིས་
 །པར་བྱོན་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །གནས་གསུམ་དོན་ལ་གཞལ་དང་བགྲངས་
 །སོགས། །སྐོ་གྲོས་བྱུང་པར་དྲང་དོན་དེས་དོན་ཀྱུན། །ཇི་བཞིན་རྣམ་འབྱེད་
 །སྐོ་སྐྱུར་ཐེ་ཚོམ་བྲལ། །འབྲུལ་མེད་ཡེ་ཤེས་རྫོགས་(༤ ན)ལ་ཕྱག་འཚལ་
 །ལོ། །སྤུན་མོང་མཚོག་གི་བརྟུལ་ཞུགས་ལྷུན་གྱིས་སྤྱུབ། །སྤྱི་ནང་
 །ཤེས་བྱའི་དེ་ཉིད་ལྷ་རིག་ཅིང་། །སྤྱི་ནི་རང་གིས་གོལ་བའི་རིན་པོ་ཆེ། །
 །མཛོད་པ་མུད་དུ་བྱུང་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །སྤྱོད་ཉིད་བདེ་བའི་ཉིང་འཛིན་
 །མི་གཡོ་ཞིང་། །ལས་དང་འབྲས་བུའི་ཚུལ་ལ་རྗེས་ཞུགས་ཏེ། །རྣམ་
 །ཐར་དྲི་མེད་མཚོག་གིས་འགོ་བ་འདྲེན། །ཐབས་མཁས་སྤྲུགས་རྗེ་འབར་
 །ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །རིན་ཚེན་ཚོས་ཀྱི་མཐར་སྤྲུག་དབུ་མའི་གཞུང་། །སྤྱོད་
 །ཉིད་སྤྱིང་རྗེའི་སྤྱིང་པོས་བརྒྱན་པ་དེ། །མགོན་པོ་སྐྱུ་སྐྱུབ་བཞིན་དུ་ས་ལེར་

རྟོགས། །ཟུང་འཇུག་རྣམ་པར་གཟིགས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །དལ་འབྱོར་
 ལུས་མཚོག་ཡོན་ཏན་བདུན་ལྔ་གང་། །རྒྱུང་འབྱིང་ཆེན་པོའི་ཚོས་ཀུན་རབ་
 རྫོགས་པས། །དམན་འབྱིང་མཚོག་རིགས་རྗེས་སུ་འཛིན་མཛོད་པའི། །འགོ་
 བ་འདྲིན་པ་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །མཁུན་བཙུ་ལུས་པར་ལྔ་པའི་བཤེས་
 གཉེན་མཚོག་ །དུག་ཕྱིད་བཅུ་དང་བཅུ་ཡིས་ལེགས་བསྐྱུངས་ཤིང་། །ལུང་
 རྟོགས་(༤ བ)འི་མེད་ཚོས་རྣམས་ཐུགས་ལ་རྫོགས། །རྒྱལ་སྲས་ཐུ་བོར་
 རྩོན་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །གངས་རིའི་ངོས་འདྲིར་སྐྱེས་མཚོག་ཁྱོད་ལྟ་བུ། །
 མ་ཕྱོན་མི་བཞུགས་ཕྱོན་འགྲུར་སྲིད་ཅམ་ཡང་། །ཉིད་ཀྱི་མཐུ་དང་འགོ་ཀུན་
 བསོད་ནམས་ལས། །མགོན་སྐྱབས་མཚུངས་མེད་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།།
 །འདི་དོན་རྣམ་དག་ལུང་གི་ཡོན་ཏན་ཡིན། །མཐོང་ཐོས་དུན་ཡང་ཐར་པའི་
 གོང་ཁྱེར་དུ། །བདེ་ལམ་འདྲིན་གྱི་འཁོར་ལོ་རིན་པོ་ཆེའི། །རིན་ཆེན་གཏེར་
 མཛོད་ཅེས་བྱ་དང་པོའོ།།

ལྟོ །རྣམ་མཁུན་ཉིམ་སློ་གོས་འོད་ཀྱིས་མཛོད། །རིག་པའི་གནས་ལ་སྐྱབ་
 མེད་ཡེ་ཤེས་འཇུག་ །གཏི་ཐུག་ཐུན་སེལ་ཤེས་བྱའི་དེ་ཉིད་སྟོན། །མཁུན་
 པ་མཚུངས་མེད་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །གཞོན་ནུ་ཉིད་ནས་སྲིད་གསུམ་
 མི་གཅོང་དང་། །སྐྱུག་བསྐྱེད་གཡོ་བ་བདག་མེད་རྣམ་གཟིགས་ཏེ། །དགོ་
 སྲིག་སླང་དོར་བཙོན་དང་ཡང་དག་སྟོང་། །འདུ་གྱེད་བརྒྱུད་ལྔ་ཙེ་གཅིག་
 གནས་ལ་འདུད། །ཐར་ལམ་དབང་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལས་རྒྱལ། །བྱང་
 རྒྱུ་ཡན་ལག་རིན་ཆེན་ལྟ་བུས་བརྒྱན། །(༥ བ)བཅུ་དྲུག་ཕྱིད་ལྔ་
 འཕགས་པ་མཚོག་གི་ལམ། །བདུན་དང་སུམ་ཅུ་བརྟེས་ལ་ཕྱག་འཚལ་

ལོ། །གནས་བརྟུ་རིག་པས་མ་རིག་བདུད་བཅོམ་ཞིང། །དམ་བཅའ་བརྟུན་
 ལ་མ་རོལ་རྒྱལ་བ་མེད། །མི་འཛིགས་ཉེ་རིང་འཁོར་ལ་ཆགས་སྤང་བྲལ། །
 གདུལ་དགའ་འདུལ་བར་མཛད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཉིན་མཚན་ཕྱད་པར་
 འགོ་ལ་ཕྱགས་རྗེས་གཟིགས། །ཚོས་དོན་སོ་སོར་རིག་ཅིང་བད་དང་སྐད། །
 ལྷ་ཚོགས་ཁམས་དང་སྒྲོབས་པ་རྒྱན་མི་འཆད། །ཚངས་དབྱུངས་དུས་
 སུ་འདོམས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །སྒྲོག་གསུམ་དག་པས་སྦྱོད་པ་མ་འཁྲུལ་
 ཞིང། །ལྷ་བ་དག་པས་རྟོགས་པ་ཉམས་མི་མངའ། །སྒྲོ་གྲོས་རྣམ་དག་དུས་
 གསུམ་ཐོགས་མེད་མཁྱེན། །མ་འདྲེས་ཚོས་དང་ལྷན་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །
 བརྟུ་དང་ལུང་གཉིས་ཉེར་འཛིན་ཞབས་སུ་དུ། །ཚོས་སྦྱོད་རྣམ་བརྟུས་འགོ་
 དོན་རྒྱས་པར་མཛད། །ཁྱད་པར་ལྷགས་པོ་ཁྱི་³ཡི་ཁ་རྒྱ་ནས། །འགོ་ཀུན་
 དེད་དཔོན་མཛད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །བརྟུ་ཕྱག་གསུམ་དང་བརྟུ་གཉིས་
 ཕྱེད་ཀྱི་བར། །མདོ་དང་གཞུང་(༥ བ)འགྲེལ་སྒྲ་མའི་མན་དག་རྣམས། །
 གཞན་གྱིས་མ་སྒྲགས་སྒྲ་མའི་རྣམ་ཐར་བཞིན། །ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་
 ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཁྱད་པར་སྐྱེས་ཆེན་མ་ལོར་ཤིང་ཉེ་སྒོལ། །བྱམས་པ་
 ལས་བརྒྱུད་ཨ་ཉི་ཤ་ཡི་བར། །ཉམས་དང་རྟོགས་པས་བརྒྱན་པ་སྒྲ་མའི་
 གསུང་། ལྷན་རྒྱུད་བར་མ་ཆད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །སྒྲ་མས་ཡོངས་བཟུང་
 རྣམ་གསུམ་སྐྱེས་བུའི་དོན། །ལེགས་དགོངས་ཁྱད་པར་སྒྲ་མེད་བྱང་ཚུབ་
 སེམས། །ཐེག་མཚོག་རིགས་དང་སྒྲོན་ལམ་དག་པས་འཁྲུངས། །རྒྱལ་
 ཚབ་རྒྱལ་བའི་སྲས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །རྣམ་གསུམ་བདག་ཉིད་ཚུལ་ཁྲིམས་
 རྒྱ་མཚོའི་ཚོགས། །ཉེས་ཀུན་རྣུང་གིས་མི་གཡོ་བརྟུན་པར་བཟུང། །བདག་

3 མ་དཔེ་ལ་ “ལྷགས་པོ་ཁྱི་ཡི” ཡོད།

བདེམ་གཟིགས་གཞན་དོན་དགོངས་པ་ཡིས། །སློབ་ལྟན་དམ་བཅའ་བརྟན་
 ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །རིགས་ལྟན་སྲིད་པ་ལས་ཀྱི་རྩ་འཕྲུལ་གྱིས། །བཀའ་
 དྲིན་གཟོ་བའི་ཚུལ་ཡང་རྣམ་གཟིགས་ན། །ཚོས་ཀྱིས་ཉེར་བཟུང་དད་ཅན་
 སློལ་ཅི་དགོས། །ཕྱགས་རྗེ་མཚུངས་པ་མེད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །བྱད་པར་
 བླ་མེད་ཐེག་(༤ ན)མཚོག་ཉེ་བའི་ལམ། །སློན་གོལ་འཕྲིན་ལས་རྒྱུད་སློ་
 སྲིད་པོའི་དོན། །ཕྱན་མོང་མཚོག་གི་དངོས་གྲུབ་ལྟན་གྱིས་གྲུབ། །མི་འགྱུར་
 རོ་རྗེ་འཛིན་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཐབས་དང་ཤེས་རབ་གཉིས་མེད་གདོད་
 ནས་དག །བསྐྱེད་རྫོགས་ཚོལ་གྲུབ་སྤྲས་པའི་བརྟུལ་ཞུགས་འཛིན། །ལྟ་དང་
 ཚོས་ཀྱི་དེ་ཉིད་མཛོན་སུམ་གཟིགས། །བླ་མེད་འབྲས་མཐར་ཕྱིན་ལ་ཕྱག་
 འཚལ་ལོ། །བཅོམ་ལྟན་སྐྱེ་དང་གསུང་གི་སྤྲས་མཚོག་ལ། །ཡེ་ཤེས་འབར་
 བའི་མེ་ཏོག་ཐེང་དུ་ཆགས། །དངོས་ཀུན་བཀོད་པ་སྐྱུར་བའི་རིན་པོ་ཆེ། །སྐྱེ་
 དགུ་ཡ་མཚན་སྟོན་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །མི་སྐྱུན་སྐྱེ་བོའི་ནང་དུ་མི་སྐྱེན་
 ཞིང། །ཞམ་འབྲིང་དམ་པའི་ཚུལ་ཡང་རིང་ནས་གཟིགས། །ཅང་ཤེས་
 འཁོར་བ་སྟོན་པའི་རིན་པོ་ཆེ། །དུས་གསུམ་རྣམ་པར་གཟིགས་ལ་ཕྱག་
 འཚལ་ལོ། །རྒྱལ་ཡུམ་རིན་ཆེན་མཚོག་གི་ཐུགས་དམ་ལ། །ཚོ་འཕྲུལ་རི་
 བོང་འཛིན་པ་ཡར་དེའི་ཚོ། །བྱིན་རྒྱབས་མེ་ཏོག་དོར་བས་ལྷུ་གུ་འཁྲུངས། །
 དངོས་ཚོགས་ལུས་པ་བསྐྱུར་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །བྱི་དུའི་མདངས་མཚན་
 རི་བོའི་(༤ བ)སྟོ་རྒྱན་ན། །བརྟུལ་ཞུགས་སློད་ཅིང་རྣལ་འབྱོར་རིག་པའི་
 ཐུགས། །འདུན་པ་བསྐྱུར་བའི་དུས་དང་དོ་བོ་མཁྱེན། །གཞན་རིག་མཛོན་
 པར་ཤེས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །སྐྱབས་གསུམ་རིན་ཆེན་འབར་བའི་ཞབས་
 རུང་དུ། །དོན་གང་གསོལ་ཡང་འགྲུབ་པར་ཞལ་བཞེས་ན། །གཞན་གྱིས་

བཀའ་བཞེན་སྐྱབ་པ་སྐྱོས་ཅི་དགོས། །འགག་མེད་ཚངས་པའི་གསུང་ལ་ཕྱག་
འཚལ་ལོ། །མཚུངས་མེད་ཡོན་ཏན་རྒྱ་ལས་ཞབས་བྱེད་དུ། །སྐལ་ལྷན་སྦྱོང་པའི་
ཚུལ་དང་འབྱུང་བ་དག །སྲ་ནས་ལེགས་པར་དགོངས་པའི་རིན་པོ་ཆེ། །འགོ་
ཀུན་བསམ་པ་མཁུན་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །སྦྱིན་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་བཟོད་པས་
ཀུན་ཏུ་བརྒྱན། །དག་ལ་སྦྱོ་ཞིང་བྱུང་འཇུག་ཏིང་འཛིན་བརྟེས། །དེ་ཉིད་ཤེས་
པས་མཚན་མའི་འདུ་ཤེས་བྱལ། །པ་རོལ་ཕྱིན་རྒྱལ་རྫོགས་ལ་ཕྱག་འཚལ་
ལོ། །འདི་ལ་བརྟེན་ནས་རྫོགས་པའི་ཡོན་ཏན་གསལ། །ཚུལ་ཁྲིམས་དག་
ལེགས་དཔལ་འབྱོར་རྒྱས་བྱེད་ཅིང་། །དད་དང་བག་ཡོད་ཁྲིམ་བདག་རིན་
པོ་ཆེའི། །རིན་ཆེན་གཏེར་མཛོད་ཅེས་བྱ་གཉིས་པ་ཡིན། །

(པ ན) རྗེ ལྷུ་མས་སུ་ཞུགས་ཚོ་དམ་པའི་སྐྱེ་བོས་དགོངས། །སྦྱོང་པའི་
ཚུལ་དང་ཐུགས་དམ་ཁྱད་པར་བརྟན། །ཐུབ་བརྟན་གསལ་མཛོད་འབྲེན་
པར་འགྱུར་རོ་ཞེས། །བཟང་པོར་ལུང་བརྟན་ཐོབ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཐུབ་
དབང་རྒྱལ་བའི་སྲས་པོ་དག་བཅོམ་དང་། །སྤོམ་བཙོན་ལུང་རིགས་འཛིན་
པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས། །རྒྱལ་ཚབ་ཚོས་ཀྱི་བདག་པོ་ཆེན་པོར་བསྐྱབས། །
བརྟན་པ་གསལ་བར་སྦྱོང་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །སྦྱོ་བྱུང་ཕྱོགས་ཀྱི་བདག་
པོའི་རིངོས་སུ། །དམ་པས་རྒྱལ་བའི་སྐུལ་པ་བྱོན་འགྱུར་ཞེས། །བགོད་བྱེད་
གནས་ཀྱི་གནས་མཚོག་བྱི་དོར་མཛོད། །མངས་རྒྱས་གཉིས་པར་བརྟན་
ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །རང་བཞིན་རིགས་དང་སྐལ་བ་མཚོག་གི་རྒྱུ། །རྣམ་
འགྲུལ་མཐའ་ཡས་རྣམ་འབྱེད་ཅེ་མོའི་རྒྱུ། །སྐྱེ་མེད་ཚོས་སྐྱེ་བའ་དོན་
ཅིག་ཅར་རྫོགས། །ཏིང་འཛིན་འབྲས་བུ་བརྟེས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །བྱིན་

ལྷབས་ལྷགས་པས་སྐྱེས་ཚེན་ཉིད་ཀྱི་སྐྱུ། །རྟེན་འབྲེལ་ཡིག་འབྲུའི་ཚོགས་
 ཀྱིས་བརྒྱན་པར་གཟིགས། །འགྲོ་ལ་པན་པའི་སྐྱེས་མཚོག་འགྲུར་རོ་
 ཞེས། །གསུང་གིས་(༧ བ)ལུང་བསྟན་ཐོབ་ལ་ཕྱག་འཚའ་ལོ། །སྤྱིགས་
 མའི་དུས་ན་གདུལ་དཀའ་འདུལ་མཛོད་པ། །བེ་རྒྱུར་སྣང་སྟོན་པའི་སྐྱུལ་
 པར་ནི། །གདོན་མི་བ་བར་རྣལ་འབྱོར་ཅན་གྱིས་གསུངས། །རྣམ་འཕྱུལ་
 འཕྲིན་ལས་མཛོད་ལ་ཕྱག་འཚའ་ལོ། །གནམ་ལོ་ལྷགས་པོ་ཁྱི་ཡི་བྲ་རྩ་
 ལ། །དགོ་འདུན་ཡོན་མཚོད་ཚོགས་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ། །ང་དང་ང་ཡི་
 སྐྱུ་འདྲ་འདི་ཉིད་ཅེས། །གཅིག་ཏུ་བསྐྱབས་པར་མཛོད་ལ་ཕྱག་འཚའ་
 ལོ། །སྐྱེས་མཚོག་རླུང་དུ་འབར་བྱེད་ལེགས་བསྐྱོད་ཚོ། །དགྲེས་པའི་སྤྱགས་
 ཀྱིས་མ་འོངས་རྒྱལ་དགོངས་ནས། །འགྲོ་ཀུན་རྣམ་འདྲེན་འགྲུར་ཞེས་ལུང་
 ཡང་བསྟན། །བཀུར་འོས་བཀུར་བར་མཛོད་ལ་ཕྱག་འཚའ་ལོ། །བཀའ་
 བརྒྱད་རྣམ་དག་བྱིན་ལྷབས་རྩལ་ལྷོ་ལྷོ་རྒྱན། །གསུང་བཞེན་བསྐྱབས་ནས་ལོ་
 བོས་མ་བསྐྱོག་པར། །བརྒྱད་པའི་བྱིན་ལྷབས་རྒྱན་ཆད་མེད་ཅེས་གསུངས། །
 མཚུངས་མེད་བྱིན་ལྷབས་ལྷགས་ལ་ཕྱག་འཚའ་ལོ། །སྤྱིད་ཞི་སྐྱོལ་བྱེད་
 ཐེག་མཚོག་སེམས་གཉིས་ལ། །དྲི་མས་མ་གོས་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་དང་། །
 ཡི་གེ་བདུན་པའི་རྣལ་འབྱོར་གྱིས་ཤིག་(༨ ན)ཅེས། །མྱ་མས་རྗེས་སུ་
 བསྟན་ལ་ཕྱག་འཚའ་ལོ། །ཉོན་མོངས་ནད་སེལ་སྤྲོན་པའི་རྒྱལ་པོ་ནི། །
 དངོས་དང་མནལ་གྱི་ལམ་དུ་འང་བྱོན་ཞེས་གྲགས། །ལྷག་པའི་ལྷ་རྣམས་
 སྤྱགས་རྗེ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། །སྤྱགས་དམ་དཔག་མེད་གཟིགས་ལ་ཕྱག་
 འཚའ་ལོ། །སྟོན་ཐ་བཅོལ་ལྷ་གཉིས་པའི་མཚན་མོ་ལ། །བཅུ་གཉིས་བྱེད་
 བྱེད་འདྲེན་པ་རྣམ་གཟིགས་ན། །ཡུན་རིང་མཚོད་པའི་སྤྱགས་དམ་སྐྱོས་ཅི

དགོས། །མགོན་བཅས་སླ་མ་གཟིགས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །གཞན་གྱི་དོན་
 སྐྱོད་བྱང་ཚུབ་ངེས་པའི་ལམ། །རང་བཞིན་སྐྱོས་བྲལ་ཚོས་ཀྱི་སྐྱིད་པོ་དང་། །
 སྐྱོན་འཇུག་རིན་ཆེན་སེམས་མཚོག་བསྐྱེད་ས་པའི་ཚུལ། །བཞེད་དོན་རྣམ་
 པར་ཞུས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །བསྐྱེད་པ་རིན་ཆེན་ཚོས་ཀྱུན་སྤེལ་ཅིག་དང་། །
 རང་བདེ་དོར་ནས་གཞན་བདེ་གཅེས་པར་བྱུངས། །འདུན་གྲོས་ཡང་དག་
 སྐྱོད་བཞེས་སྐྱབས་ཞེས་གསུངས། །སླ་མས་གནང་བ་ཐོབ་ལ་ཕྱག་འཚལ་
 ལོ། །མནལ་གྱི་ལམ་དང་དངོས་སྤྱུ་ལུང་བསྐྱེད་དང་། །ཐུགས་དམ་ཚུལ་དང་
 གཤེགས་པའི་ཁྱད་པར་གྱི། །(༤ བ)བདེ་གཤེགས་འདུན་པའི་སྤྱུལ་པར་
 ཐེ་ཚོམ་མེད། །མཚོག་གི་སྤྱུལ་པར་བྱོན་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །དངོས་དང་
 མཚོན་ལྟས་ཁྱད་པར་གཟིགས་པ་དང་། །སྐྱོད་དང་འོད་དང་གཞའ་ཡི་འབྱུང་
 གནས་ཀྱིས། །སྐྱེད་སྤེལ་ཞིང་དུ་གཤེགས་པར་ཐེ་ཚོམ་མེད། །མི་བཟང་
 རྣམ་འཇུག་སྐྱོན་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །འདི་དོན་རྗེས་སྤྱུ་བསྐྱེད་པའི་ཡོན་
 ཏན་ཏེ། །དེལ་དང་ན་ཀུན་ཏུ་དོན་ཡོད་ཅིང་། །མ་རིག་སྐྱེད་སེལ་ནོར་བུ་རིན་
 པོ་ཆེའི། །རིན་ཆེན་གཏེར་མཛོད་ཅེས་བྱ་གསུམ་པ་ཡིན། །

༥ །འཁོར་ལོ་བཞི་ལྟན་དལ་འབྱོར་ལུས་ཀྱི་མཚོག་ །བརྒྱད་དང་བཅུ་ཡི་རིན་
 ཆེན་རྒྱན་གྱིས་སྐྱོད། །བསྐྱབས་གསུམ་རིགས་འཆང་བསོད་ནམས་དཔལ་
 གྱིས་བརྗིད། །དག་ལེགས་མཐར་ཕྱིན་མཛོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །འགོ་
 རྣམས་རང་གི་རིགས་བཞིན་དུས་དུས་སྤྱུ། །ཚོད་མེད་བཞི་ལྟན་བསྐྱེད་རྣམས་
 བཞི་ཡིས་བསྐྱེད། །ཐེག་གསུམ་ལམ་སྐྱོན་སྤྱིད་པ་གསུམ་ལས་སྐྱོལ། །འགོ་
 ཀུན་སླ་མ་མཛོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །རྒྱལ་སྐྱེད་སྤེལ་པ་མཉམ་མེད་སླ་

མའི་བཀའ། །བཅུ་ལྔ་ལ་བཞི་ནས་རྒྱལ་ཚབ་ (༩ ན) བདུན་པ་མཛོད། །མཚན་
མ་བརྒྱད་པས་འཁོར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ། །ས་གཞི་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་ལ་
ཕྱག་འཚལ་ལོ། །མཚོག་ཚོགས་ཁྲིམས་ལྷན་འདུས་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ།
ཤེས་བྱའི་གནས་ཀུན་དེ་ཉིད་སྦྲོས་བུལ་དང་། །མཉམ་དང་བརྗེ་བའི་བྱང་
ཚུབ་སེམས་མཚོག་ཟུང་། །འབྲུལ་མེད་ཚེས་རབ་སྟོན་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།
སྟོན་ལམ་དག་པས་རྟེན་འབྱུང་སྦྱུ་མའི་ངོར། །ཚོགས་གཉིས་མཐར་ཕྱིན་
སྦྱུ་གཉིས་ངོ་བོར་གྱུབ། །སྤངས་རྟོགས་ཀུན་རྫོགས་⁴འཕྲིན་ལས་རྒྱུན་ཆད་
མེད། །ཟས་གོས་གནས་དང་ལོངས་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་དང་། །ཉིང་འཛིན་རྫུས་དང་
ཡོན་ཏན་ཇི་སྟེད་ཀུན། །རང་དོན་རྗི་མའི་ཆས་ཀྱང་མ་བསྐྱད་པར། །གཅིག་
ཏུ་གཞན་དོན་མཛོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །བཞུགས་དང་གཤེགས་པའི་བྱ་བ་
ཐམས་ཅད་ཀྱིས། །རྣམ་དག་ཐུབ་དབང་མཛོད་པ་ཅིག་ཏུ་བསྐྱབས། །ཞིང་
དང་ཞིང་གཞན་སྤྱོགས་སྤྱོགས་མ་ལུས་པར། །འཕྲིན་ལས་བསམ་མི་བྱབ་
ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །རང་བཞིན་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་ཤེས་བྱའི་གཞི། །ཟབ་དོན་
ཚོས་ཉིད་སྦྱིང་(༩ བ)པོ་ལམ་གྱི་ཕུལ། །སྤངས་རྟོགས་འབྲས་བུའི་ཡོན་
ཏན་མ་ལུས་ཐོབ། །མཛོད་པ་མཉམ་པ་མེད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །སྦྱུ་གསུང་
ཐུགས་ཀྱི་གསང་བ་རྒྱ་མཚོ་ནས། །ཐབས་དང་ཡེ་ཤེས་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་
ཕྱོན། །ཞི་བདེ་དགོ་བའི་དཔལ་འབྱོར་རྒྱས་མཛོད་པ། །འཇིག་རྟེན་འདོད་དགུ་
སྦྱིད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །མི་བཟད་ཚོ་འབྲུལ་རྣམ་གསུམ་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས།
ཐར་པའི་ལམ་དང་རྟེན་དང་འབྲས་བུ་ལ། །བག་ཡོད་ཞི་བས་སྲིད་གསུམ་
རྣམ་པར་འགོད། །ཐབས་མཁས་ཐུགས་རྗེ་མངའ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །

4 མ་དཔེ་ལ་ “ང་བ” ཡོད།

སྐྱལ་ལྡན་མི་བྱེད་ཚོགས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ། །དམ་ཚོས་དུས་སུ་འདོམས་
 བྱེད་ཚངས་པའི་གསུང་། །རྟུག་དང་བཅུ་སྟག་གསུམ་གྱི་བར་དུ་བསྐྱབས། །
 ཟབ་རྒྱས་ལུང་རིགས་བསྟན་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །དེ་ནས་ཉེ་བར་འཚོ་བྱེད་
 ལམ་ཟས་ཀྱི། །འདོད་ཆགས་བྲལ་ཡང་གཞན་དོར་ཅུང་ཟད་གསོལ། །སྐྱེ་
 སྐྱོབས་ཞན་ཡང་བྱུགས་སྐྱོབས་རྒྱ་ཆེ་བས། །དཔྱིད་འབྲིང་བར་དུ་ཚོས་སྐྱོན་
 མཛད་ལ་འདུད། །གང་ག་བཅུ་འདས་རྒྱལ་བའི་ཕོ་བྲང་དུ། །གཤེགས་པར་
 དགོངས་ཚེ་དཔྱིད་ཐའི་ཚོས་བཅུ་(༡༠ ན)ལ། །ལྷ་དང་མཁའ་འགྲོ་དར་དང་
 རོལ་མོའི་ཚོགས། །རྒྱ་ཆེན་བསུ་བ་སླེབ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །མི་བདེ་བསྐྱེད་
 པའི་ཚུལ་མེད་རྣམ་གྲོལ་ཞིང་། །ཟབ་དོན་ཉིང་འཛིན་མི་གཡོ་མཉམ་བཞག་
 ནས། །བཅུ་བཞིའི་མཚན་དགུང་ཡོལ་ཚེ་ཞི་བར་གཤེགས། །སྐྱེ་ཡི་འགྲུང་བ་
 བསྟན་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །མར་དོའི་བཞི་ལ་བསྟེན་བྱེད་དཔྱིད་སུ་སུལ། །
 སྐྱེ་གདུང་རིང་བསྟེལ་སྐྱེ་དང་གཞའ་འོད་སྒྲ། །རྒྱལ་བ་འདས་པའི་དུས་
 བཞིན་ཚོ་འཕུལ་བསྟན། །སྤྱོད་ཚོགས་ངོ་མཚར་བཀོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །
 མཚོད་རྟེན་ཞལ་བསྟོན་གསུམ་དང་གསོལ་འདེབས་དང་། །ཕྱབ་དབང་མཛོད་
 སྤྱི་སྤྱིང་པོ་ཤ་རི་རམ། །བཞུགས་དུས་མཁའ་ལ་མེ་ཉོག་ཆར་དུ་བབས། །
 འོད་ཀྱིས་ཕྱི་རྗེས་གཟིགས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཕྱི་ནང་མཚོད་རྗེས་བྱི་མེད་
 རྒྱ་མཚོ་དང་། །མཛེས་པ་ལྷ་ཡི་མེ་ཉོག་གཞའ་འོད་ཀྱིས། །སྤྱོད་ཚོགས་ནམ་
 མཁའི་དཔྱིད་ས་ནས་དུས་སུ་མཚོད། །མི་མཚོག་ལྷ་ཡི་ལྷ་ལ་ཕྱག་འཚལ་
 ལོ། །སངས་རྒྱས་སྐྱེ་ཡི་བཀོད་པ་མཚུངས་མེད་ཅིང་། །ཕྱག་གཡམས་འོད་
 (༡༠ བ)ཟེར་འབར་བས་ལེགས་དྲངས་ཏེ། །གཡོན་པའི་མཉམ་བཞག་
 མཐིལ་ན་རིང་བཞུགས་ནས། །སྐྱལ་ལྡན་བྱིན་གྱིས་སྐྱོབས་ལ་ཕྱག་འཚལ་

ལོ། །དེདོན་དག་པའི་འཕྲིན་ལས་ཡོན་ཏན་ཏེ། །བག་ཡོད་དང་པའི་རྣལ་
འབྱོར་ལེགས་བསྐྱེད་ཞིང་། །སྐྱེ་དགུའི་ཡིད་འཕྲོག་བཅུན་མོ་རིན་པོ་ཆེའི། །
རིན་ཆེན་གཏེར་མཛོད་ཅེས་བྱ་བཞི་པ་ཡིན།།

༥ །སྐྱེས་བུའི་མཚོག་དེ་འགོ་བའི་གཙུག་རྒྱན་དུ། །ལྷགས་པོ་རྟ་ནས་ཤིང་མོ་
བྱ་ཡི་བར། །བཅུ་ཕྱག་བདུན་དང་རྩལ་ཏུ་འཕྲིན་ལས་མཛོད། །དཔྱིད་ཐ་བཅུ་
བཞིའི་མཚན་མོ་བདག་ཅག་དོར། །ཡུན་དུ་ཡུན་གྱི་སྦྱིང་པོར་གུས་མཚོད་
ཅིང་། །སློག་བས་གཅེས་པའི་དམ་པར་བཟུང་བཟུང་ནས། །སྐྱེ་ཡི་སྣང་བ་
བཏུལ་ཏེ་བོར་བ་འདི། །ཉ་ཅང་བྱམས་སེམས་རྒྱུང་བ་མ་ལགས་སམ། །
ལྷ་བས་མི་རོམས་སྐྱེ་ཡི་དཀྱིལ་འཁོར་དེ། །སློགས་ཀུན་བཅའ་མོད་སྐྱུ་
ཀྱང་མ་རྟེན་ན། །ཉམ་ཐག་ཡལ་བར་ལུལ་དུ་འཛོག་པ་འདི། །ལྷགས་རྗེ་ཉ་
ཅང་རྒྱུང་བ་མ་ལགས་སམ། །བདག་ཅག་དོན་སྲིད་ཉིད་མཐུས་(༡༡ ན)
བཞུགས་གསོལ་ཞིང་། །མི་བཟད་ཚོགས་ཀྱི་སློ་མོ་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས། །རྒྱ་ཆེན་
རིམ་གོ་ཡུན་དུ་འབད་འབད་ནས། །སྦྱོས་མེད་བོར་ནས་འཛོག་པ་རི་ལྷར་
ལགས། །འཁོར་གྱི་ལུས་དང་ལོངས་སྦྱོད་དགེ་བ་དང་། །དད་མོས་མཚོད་
པའི་རྒྱན་ལ་མི་གཟིགས་ཀྱང་། །བྱམས་དང་ལྷགས་རྗེ་རིན་ཆེན་སེམས་
མཚོག་གིས། །བདག་ཅག་ཅི་དགར་འདོར་བ་རི་ལྷར་ལགས། །རྒྱལ་དེ་
མི་བཟོད་གདུངས་པའི་རྣམ་འགྱུར་གྱིས། །ས་གཞིའི་མདངས་ཤོར་མཁའ་
ཡང་རྫོང་རྫོང་འགྱུར། །རྒྱ་སྐར་ཉི་ཟླ་འང་གཟི་འོད་རབ་དོར་ནས། །དད་
ལྷན་སྦྱིང་གི་བཟོད་པ་རི་ལྷར་མཚུ། །སློ་དམན་ནམ་མཁའི་ལམ་འཆང་བྱ་ཡི་
ལྷ། །སྣ་ཚོགས་གདུངས་པའི་རྣམ་འགྱུར་མི་བཟོད་ཅིང་། །མཚེམས་གདོང་

གཡོགས་ཡི་སྐབས་ཚུལ་སྒྲིབ་ན། །མོས་ཅན་སྐྱེ་དགུས་བཟོད་པ་ཇི་ལྟར་
 མཚི། །རྩལ་སྐྱེལ་ལྟ་དང་མཐུ་ལྟར་དང་སྒྲོང་དང་། །ཚོས་དང་གང་ཟག་སྐྱོང་
 བའི་བཀའ་སྲུང་ཡང་། །མཐའ་ཡས་སྐྱེ་བས་ག་ཆད་ན། །རབ་གུས་
 སྐྱེ་བོ་སྒྲོས་ཀྱང་ཅི་ཞིག་འཚེ། །སྐྱེ་མཐོང་གསུང་ཅམ་(༡༡ བ)ཐོས་པའི་
 སྐལ་མེད་ན། །སྒྲིགས་དུས་བསོད་ནམས་དམན་པའི་གདུལ་བྱ་རྣམས། །མི་
 བཟད་ཉམ་ཐག་སྐྱབ་བསྐྱེལ་འདི་འདྲ་ན། །མཚུངས་མེད་སྐྱབས་ཇེས་སྐྱ་
 ལ་ཅི་ཞིག་མཛད། །སྐྱབ་བསྐྱབ་ཅུ་བ་བསྐྱབ་གསུམ་ལྡོན་ཤིང་རྒྱས། །རྟོགས་
 པའི་ལོ་འདབ་ལུང་རིགས་མེ་རྟོག་གསལ། །ཐར་པའི་དྲི་བསྐྱུང་ཡོན་ཏན་སྒྲིང་
 སོ་ཅན། །རིང་དུ་བྱང་རྒྱབ་འབྱུང་བུའི་དཔལ་འབར་ཡང་། །བདག་ཅག་ལས་
 དང་ཉོན་མོངས་ལྷགས་ཀྱིས་མནར། །རྣམ་དག་ཚོས་ཀྱི་དྲི་ཡང་མ་རྟོགས་
 བ། །ཉིད་སྐྱེ་ཞི་བར་གཤེགས་པའི་ཚུལ་སྒྲིབ་པ། །སེམས་ཅན་ཡལ་བར་
 འདོར་བ་མ་ལགས་སམ། །བསྐྱེལ་པར་བསྐྱེན་ཡང་སྐྱེ་བའི་བག་ཀྱང་མེད། །
 ཡུང་ཅམ་བུལ་ཀྱང་མ་ཉེ་བུ་སྒྲོར་བཞིན། །ཡིད་ལ་གཅགས་སྤྱིར་ཅི་བྱའི་
 གཏོལ་མེད་ན། །མགོན་མེད་ལུང་དུ་འཛོག་པ་བཟོད་ལགས་སམ། །མར་
 ལྷུང་འགོ་བ་སྤིང་ལམ་འབྲུམས་པ་རྣམས། །སྐྱབ་བསྐྱེལ་སྐྱེ་བམ་ཐང་ལས་
 མི་སྐྱོབ་བམ། །སྐྱབས་ཇེ་ལྡན་དང་བསྐྱབ་པ་སྐྱོང་རྣམས་ཀྱིས། །སྐྱེས་མཚོག་
 བཞུགས་པའི་ཤོལ་ཡང་མ་བཏབ་བམ། །བདག་ཅག་ལམ་ངན་(༡༢ ན)
 ལམ་ལོག་ཞུགས་རྣམས་ལ། །མ་ཞོར་ལམ་བཟང་སྒྲིབ་པར་མི་མཛད་དམ། །
 སྤིང་གསུམ་སྐྱུང་བྱེད་ཚ་ཟེར་སྒྲིང་སོ་ཡང་། །སྤིང་གསུམ་རིལས་འདས་ཤིང་
 རབ་ཏུ་རུབ། །ཉོན་མོངས་གདུང་སེལ་ནམ་མཁའི་ཞོར་བུ་ཡང་། །ལས་ཀྱི་

5 མ་དཔེ་ལ་ “ལྟ་དང་” ཡོད།

སྲིན་པོ་སྐྱ་གཅན་གཟའ་ཡིས་བཅོམ། །སྤྱག་བསྐྱེད་ནད་སེལ་སྤྲོན་མཚོག་
 ས་ལའི་ཤིང་། །རྣམ་སྤྲིན་ཚོམ་རྒྱུ་མི་དགའི་ལྷགས་ཀྱིས་འགྲེལ། །རིན་
 ཆེན་ཚོས་ཀྱི་ཆར་ལ་དབང་བསྐྱུར་བ། །བཤེས་མཚོག་གདེངས་ཅན་གཙོ་
 བོ་ཞི་བར་གཤེགས། །རྣམ་བཞི་འཁོར་ཚོགས་སྐྱོང་བའི་ཚོས་རྒྱལ་ཡང་།།
 ཚོས་ཀྱི་མོ་བྱང་དབུས་ནས་གང་དུ་གཤེགས། །འདོད་དགུ་འབྱུང་བ་ཡིད་
 བཞིན་ཉེར་བུའི་མཚོག་ །སྐལ་ལྷན་ལྷུ་དབང་གཏུག་ནས་སྐྱོ་བུར་སྐྱོར། །མ་
 རིག་གཉིད་ལས་སྐྱོང་བའི་རྩ་སྐྱེ་ཡང་། །མ་རུངས་ཚོངས་པའི་སྐྱེ་བོས་རབ་
 ཏུ་ཉམས། །སྤྱིང་བཞི་སྐྱང་བའི་ཉི་ཟླ་གཟའ་སྐར་ཡང་། །སྟོབས་དང་གཟི་
 འོད་རང་བཞིན་ཀུན་ཏུ་ཉམས། །ཀྱེ་མ་དཔལ་འབྱོར་ཚོས་ཀྱི་རི་བོ་ཉིལ། །ཀྱེ་
 མ་ལུང་རྟོགས་རི་མེད་(༡༢ བ)རྒྱ་མཚོ་སྐམས། །ཀྱེ་མ་སྲིད་གསུམ་
 འགོ་བའི་མགོན་སྐྱབས་འདས། །ཀྱེ་མ་རྣམ་མཁུན་སྤྱིང་གི་དེད་དཔོན་མེད།།
 །ཀྱེ་མ་སྲིད་ཞིའི་འཕྲང་ལ་སྐྱེལ་མས་བོར། །ཀྱེ་མ་ཚོས་ཀྱི་གོང་མཚོག་རྩ་
 བས་འགྲེལ། །ཀྱེ་མ་གནས་ལྷ་མཁུན་པ་པཎ་ཆེན་གཤེགས། །ཀྱེ་མ་གཞུང་
 ལུགས་མན་ངག་གཏེར་⁶ལ་སྐྱོར། །དུག་གསུམ་ལུག་རྩུ་འབྱིན་པའི་སྤྲོན་
 པས་བོར། །རྣམ་གསུམ་སྤྱག་བསྐྱེད་སྐྱོབ་པའི་སྐྱབས་མཚོག་བུལ། །ཀྱི་
 ཏུད་སྐྱེ་མ་གཤེགས་ནས་བདག་ཅག་ཀུན། །འཛིན་སྐྱོང་བྱིན་སྐྱོབ་མེད་པར་
 རི་ཏྟར་བདེ། །ཀྱི་ཏུད་སྤྲིགས་མ་ལྷ་དང་ཚོད་དུས་འདིར། །སྤྱག་བསྐྱེད་རྒྱ་
 ལ་ཉིན་མཚན་ཕྱད་པར་འབད། །བདག་བདེ་གཞན་སྤྱག་གཉེར་བའི་ཀུན་
 ཚོངས་རྣམས། །ལས་ཀྱི་སྲིན་པོས་འཁྲིད་པ་བཟོད་ལགས་སམ། །ཀྱི་ཏུད་
 བསྐྱེད་པའི་སྐྱོར་ལུགས་པལ་ཆེ་ཡང་། །ཏུར་སྤྲིག་གོས་གྱོན་བརྟུལ་ལུགས་

6 མ་དཔེ་ལ་ “སྐྱེར” ཡོད།

སྒྲིབ་མ་གྱུར། །དག་སྦྱང་ལས་འཆེ་བག་མེད་ཆང་གིས་བསྐྱེད། །བསྐྱེད་པ་
 གཞུགས་བརྟན་གྱུར་པ་བཟོད་ལགས་སམ། །ཀྱི་རྒྱུད་སྤེ་སྒྲིབ་ཤེས་ཀྱང་དོན་གྱིས་
 སྦྱོང་། །(༡༩ ན) ཐར་པའི་རྒྱལ་མཚན་གྲིམ་གྱི་བྱ་བས་བྲེལ། །ཟབ་མོའི་སྦྱོར་
 ལྷགས་དམ་ཚིག་གཏོལ་ཡང་མེད། །ཆགས་སྤང་ལས་ཀྱིས་མནར་བ་
 བཟོད་ལགས་སམ། །བྱང་འབྲེལ་ལམ་བོར་བསྒྲུལ་བྱ་གཞན་ནས་འཚོལ། །
 ཐམས་ཅད་སྦྱང་ཞེས་ལས་འབྲས་ཁྱད་དུ་གསོད། །གཞན་དོན་མི་བཏགས་
 གསང་སྤྲུགས་བོད་དུ་འཚོང་། །སྦྱོང་བྱ་བག་མེད་གྱུར་པ་བཟོད་ལགས་སམ།
 ཐོག་མེད་མར་གྱུར་མཐའ་ཡས་སེམས་ཅན་ལ། །བྱམས་དང་སྦྱིང་ཇི་སྦྱིང་
 བར་བྱིན་གྱིས་སྦྱོབས། །འགྲོ་བའི་དོན་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་སྐྱབ་བྱེད་པ། །སྦྱོན་
 འཇུག་སེམས་མཚོག་བརྟན་པར་བྱིན་གྱིས་སྦྱོབས། །རང་བཞིན་སྦྱོས་བྲལ་
 གཉུག་མའི་དོ་བོ་གང་། །རང་མཚན་དངོས་སུ་རྟོགས་པར་བྱིན་གྱིས་
 སྦྱོབས། །རྟེན་འབྲེལ་སྣ་ཚོགས་སྤང་བའི་ཁྱད་པར་ཀུན། །སྤང་སྤོང་སྦྱོང་མར་
 རྟོགས་པར་བྱིན་གྱིས་སྦྱོབས། །ལམ་ལུ་ས་བཅུ་རིམ་གྱིས་བགྲོད་ནས་ཀྱང་། །
 བྱང་ཆུབ་སྐྱེ་གསུམ་ཐོབ་པར་བྱིན་གྱིས་སྦྱོབས། །རྣམ་བཞི་བྱ་བའི་སྦྱོང་པ་ཇི་
 སྦྱིང་ནམས། །གཅིག་དུ་གཞན་དོན་འགྱུར་བར་བྱིན་གྱིས་སྦྱོབས། །བདག་
 ཅག་ཉོན་མོངས་ཉེ་ཉོན་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས། །(༡༩ བ) ལོག་པར་སྤྱང་ཡང་
 ཐུགས་རྗེས་བྱང་འཚོལ་ལོ། །ནད་དང་གདོན་དང་འཚོ་བ་སྣ་ཚོགས་ཀུན།
 ཉིད་མཐུས་རྩད་ནས་ཞི་བར་བགྱིད་འཚོལ་ལོ། །བདག་ཅག་གནས་དང་
 རྩོགས་དང་རྣམ་ཀུན་ཏུ། །གྲོགས་དང་བཅས་སམ་གཅིག་སྤུར་གནས་ཀྱང་
 རུང་། །ལུས་དག་ཡིད་ཀྱི་བྱ་བ་དམ་པ་ཡིས། །ཐོག་མཚོག་འབྲས་སུ་ཐོབ་
 པར་མཛད་འཚོལ་ལོ། །བདག་ཅག་བསམ་སྦྱོར་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །དོན་

མེད་དོན་ལོག་དོན་དམན་མི་འགྱུར་བར། །སྐྱ་གསུང་ཐུགས་དང་དཔག་མེད་
ཡོན་ཏན་དང་། །འཕྲིན་ལས་བཟང་པོས་རྟག་ཏུ་བསྐྱུང་འཚལ་ལོ། །འདི་ནི་
བྱིན་བརྒྱབས་ཐུགས་རྗེའི་བསྐྱུལ་བྱེད་དེ། །དད་མོས་ལུགས་ཀྱིས་མི་མཐུན་
གཡུལ་དོ་བརྗོད། །ཐེག་མཚོག་བརྒྱད་ལྟ་མཚོག་རིན་པོ་ཆེའི། །རིན་
ཆེན་གཏེར་མངོན་ཅེས་བྱ་ལྲ་པ་ཡིན།།

ལྷ མཉམ་ཡངས་གསལ་མངོས་རིན་ཆེན་རྗེས་པས་བསྐྱོར། །ཡིད་འོང་སློ་
མོ་རྟ་བབས་འཁོར་ལོ་ཅན། །གཞལ་མེད་འང་དབྱུས་པད་མའི་སླིང་པོ་ལ།།
སངས་རྒྱས་ཀུན་དངོས་སྤྲོ་མ་བཞུགས་སུ་གསོལ། །བརྒྱད་ལྟ་ཆུ་བོ་མི་
ཏོག་སླིང་པོར་ལྷན། །སློས་ཀྱི་(༡༥ ན)དུད་སློན་རིན་ཆེན་འབར་བའི་འོད།།
སྣ་ཚོགས་འི་མཚོག་སྟེན་པའི་རོལ་མོ་དང་། །ཞལ་བས་བརྒྱ་པ་བཀོད་
ལེགས་མཐུལ་འབྱུལ། །ལུས་དང་དངོས་མཚོག་བདག་པོས་མ་བཟུང་
དང་། །ཀུན་བཟང་མཚོད་པའི་རྣམ་འཕྲུལ་རྒྱ་མཚོའི་ཚོགས། །དངོས་དང་
ཡིད་ཀྱིས་སྐྱུལ་པ་མཐའ་ཡས་པ། །ཏིང་འཛིན་གཟུངས་ཀྱིས་ལུལ་བས་
མཉམ་གྱུར་ཅིག །སྤྲོ་མ་མགོན་ལ་དུས་ཀུན་སྐྱབས་སུ་མཚི། །འགོ་བའི་
བདེ་སྐྱབ་བྱང་ཆུབ་སེམས་མཚོག་གཟུང། །ཉོན་མོངས་དབང་གིས་ཐོག་
མེད་དུས་ཀྱི་སྤྲིག །ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་དེ་ཀུན་འགྱོད་པས་བཤགས། །བདག་
དང་གཞན་གྱི་སློ་གསུམ་བག་མེད་པ། །དམ་པའི་སྐྱུན་སྲར་མ་ལུས་བཟོད་
པར་གསོལ། །རྒྱལ་དང་རྒྱལ་སྐས་རང་རྒྱལ་སློབ་མར་བཅས། །སྐྱེ་
འཕགས་འགོ་བའི་དགེ་ལ་ཡིད་རང་དོ། །ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་ཕྱོགས་
དུས་གང་དུ་ཡང་། །རིན་ཆེན་ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བར་བསྐྱུལ། །འཁོར་

བ་སྒྲིབ་དུ་འགྲོ་ལ་ཕན་པའི་སྒྲིབ། །མི་འགྲོ་མི་ལོངས་རྟག་པར་བཞུགས་
 ལུ་གསོལ། །དེང་ནས་གང་དང་གང་དུ་སྐྱེས་པའི་སར། །ཡོངས་འཛིན་དགོ་
 (༡༥ བ)བའི་བཤེས་དང་མི་འབྲལ་ཞིང། །བདེ་བའི་འབྲུང་གནས་གསུང་
 གི་གཅེས་པ་ཡིས། །སྐལ་ལྷན་སྒྲོ་ཡི་དབང་པོ་རྒྱས་པར་ཤོག། །ཁྱེད་ལ་
 བརྟེན་པའི་རབ་འབྱམས་དགོ་བ་དང། །དུས་གསུམ་དགོ་ཚོགས་འགྲོ་ཀུན་
 རོན་གྱི་སྒྲིབ། །བརྟེན་ལྷན་སྐྱ་མའི་ཚོགས་ལ་ལེགས་སུ་ལ་བས། །དགོངས་པ་
 མཐའ་དག་ལྷུང་དུ་རྫོགས་གྱུར་ཅིག། །ཚེ་རབས་ཀུན་ཏུ་ཁྱེད་ཀྱི་རྗེས་ཞུགས་
 ཏེ། །ཉིད་སྐྱེ་བྱང་ཚུབ་སྦྱིང་པོ་བརྟེན་པ་ན། །ཚོས་ཀྱི་དམ་པ་ཟབ་དོན་ཐོག་
 མ་ཉིད། །བདག་ཅག་ཁོ་ནས་དངོས་སུ་འཐོབ་པར་ཤོག། །བདག་ལུས་
 འཁོར་ལོ་བཞི་ལྷན་ཁྲིམས་ཀྱིས་མཛོལ། །བདེ་ལྷུང་ལམ་ནས་ཟུང་འཇུག་
 ཤིང་རྟེན་མཚོག། །མཁའ་པའི་ཤུགས་འཆང་བཤེས་གཉེན་སྣང་པོས་བྲངས།།
 ལྷ་མེད་ཐར་པའི་པོ་བྲང་ལེགས་སྦྱིན་ཤོག། །བཤེས་གཉེན་སྣ་དབང་ཡོན་ཏན་
 དཔལ་འབྱོར་ཅན། །ཟང་ཟང་སྐྱབ་པའི་མཚོད་པས་མཉེས་བྱེད་ཅིང། །རྣམ་
 ཐར་ཚོས་ཀྱི་ཚུལ་རབ་སྐྱོད་བཞིན་དུ། །བསྐལ་པ་བྱེ་བར་འགྲོ་ལ་ཕན་བྱེད་
 ཤོག། །མཐོ་རིས་ཐར་པའི་ཡོན་ཏན་སྐྱིབ་བྱེད་པ། །ལས་དང་(༡༦ ན)ཉོན་
 མོངས་བདུད་དང་ལོག་པའི་ལམ། །རྣམ་རྟོག་གི་མའི་ཚོགས་དང་མི་དགོ་
 བཅུ། །སྐད་ཅིག་གཅིག་ཀྱང་སྒྲིབ་པར་མ་གྱུར་ཅིག། །དེང་ནས་བྱང་ཚུབ་
 མ་ཐོབ་བར་དུ་ནི། །སྒྲིབས་དུས་རྒྱལ་བ་ཀུན་དང་སངས་རྒྱས་སྐལ། །རང་
 རྒྱལ་སྐྱོབ་མའི་རི་སྒྲིབ་མཛད་པ་ཀུན། །སྐད་ཅིག་རེ་རེ་བདག་གི་སྐྱབ་
 བྱེད་ཤོག། །བདག་གི་ལུས་དང་ལོངས་སྒྲིབ་དགོ་ཚོགས་ཀུན། །མ་ལུས་
 འགྲོ་ལ་ཡོངས་སུ་སྦྱིན་གྱུར་ཅིག། །འགྲོ་བའི་ཉོན་མོངས་སྤྲིག་ཏེ་སྐྱོ་ཚོགས་

ཀུན། །བདག་ལ་སྤྲིན་ནས་དེདག་བདེ་གྱུར་ཅིག། །བདག་དང་འགྲོ་ཀུན་སྤྲིབ་
 གཉིས་རྣམ་སྤངས་ནས། །ལམ་ལུ་ས་བཅུའི་ཡོན་ཏན་པ་རོལ་ཕྱིན། །ཀུན་
 ཏུ་འོད་གནས་ཐབས་དང་ཐུགས་རྗེའི་མཐུས། །འཕྲིན་ལས་བཞི་ཡིས་འགྲོ་
 བ་འདྲན་པར་ཤོག། །བདག་ཀྱང་ལུས་སྲོག་ཚོགས་ལ་མི་ལྟ་ཞིང་། །འགྲོ་
 ལ་པན་པའི་བསམ་སྦྱོར་སྣ་ཚོགས་པས། །ཐུབ་པའི་བསྟན་པ་ཕྱོགས་བཅུར་
 རྣམ་སྤོལ་ཏེ། །སངས་རྒྱས་མཛད་པས་རྣམ་ཀུན་དོན་ཡོད་ཤོག། །རིག་པའི་
 འབྲུང་གནས་དབེན་པ་སྣར་ཐང་འདི། །ལུང་རྟོགས་ཁྲིམས་(༡༥ བ)འཛིན་
 སྟོང་ཐུག་དུ་མས་གང། །ཚོས་དང་དཔལ་འབྱོར་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོའི་གཞི། །
 ཡུན་དུ་ལེགས་བརྟན་ད་དུང་རྒྱས་པར་ཤོག། །སེམས་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་ཐེག་
 མཚོག་རྣལ་འབྱོར་ཅན། །གཞན་གྱིས་མི་ཕྱིད་སྤྲིས་མཚོག་ཐུགས་ཀྱི་སྲས།།
 དམ་པའི་ཀུན་སྦྱོད་ཐུགས་ཅེ་གཅིག་ཏུ་བཞུགས། །མ་ལུས་འདོད་དགའི་
 ཚོས་འབྱོར་ལྷན་སྲུབ་ཤོག། །གཞན་གྱི་དོན་སྦྱོར་ཚོགས་གཉིས་རྫོགས་བྱས་
 བས། །གཉིས་དོན་མཐར་ཕྱིན་སངས་རྒྱས་འགྲུབ་པར་ཤོག། །འདི་དོན་རྣམ་
 བདུན་མཚོད་པའི་ཡན་ལག་སྟེ། །ཚོགས་གཉིས་ལུགས་ཀྱིས་མི་མཐུན་
 གཡུལ་རོ་བརློག། །བྱང་ཆུབ་ལམ་འདྲན་གྲང་པོ་རིན་པོ་ཆེའི། །རིན་ཆེན་
 གཏེར་མཛོད་ཅེས་བྱ་རྟུག་པ་ཡིན།།

ལྗ ཟབ་དོན་སྦྱིང་པོ་མཐའ་བྲལ་ཡང་དག་རྟོགས། །མ་ནོར་ལམ་བཟང་རྒྱ་
 ཆེན་ཕྱིན་རྟུག་ལྷན། །ཅེ་གཅིག་རྣལ་འབྱོར་རང་བཞིན་བྱིན་བརྒྱབས་འབབ།།
 མཚུངས་མེད་བརྒྱད་པ་གསུམ་གྱི་བཀའ་ཤིས་ཤོག། །བདག་གཞན་མཉམ་
 དང་བརྗེ་བའི་སེམས་མཚོག་བརྟན། །ལུང་རྟོགས་ཀུན་རྫོགས་འཛམ་གླིང་

བསྟན་པའི་དཔལ། 1(༡༦ ན)སྒྲོལ་མས་ལུང་བསྟན་བོད་ཁམས་ཡོངས་
 ཀྱི་མགོན། །མར་མེ་མཛད་དཔལ་སྒྲོལ་མའི་བཀའ་ཤིས་ཤོག །རྒྱལ་བའི་འབྲུང་
 གནས་ཚེས་སྒོལ་རྣམ་འབྱེད་པ། །སྒྲུབ་པའི་སྒྲིམ་མཚོག་མཉམ་མེད་རིན་
 ཚེན་གསལ། །འཇམ་དཔལ་རོ་བོ་སྒྲོལ་བཙུན་ཡོན་ཏན་གྲགས། །བཀའ་
 བརྒྱད་འཛིན་གསུམ་གྱི་བཀའ་ཤིས་ཤོག །ཟུང་འཇུག་བསྟན་པའི་གཞི་འཛིན་
 སྒོ་བྲོས་གྲགས། །ཁྲིམས་ལྡན་ལུང་རིགས་སྤང་བྱེད་ཤིས་རབ་གྲགས། །
 བྱིན་རྒྱབས་དངོས་སྲུབ་བརྟེན་པའི་དོ་རྗེ་འོད། །བྲམས་ལྡན་མཚུངས་མེད་
 སྒྲོལ་མའི་བཀའ་ཤིས་ཤོག །གཏུང་ལ་མཚན་གསོལ་སྤྲུགས་དམ་དཔག་མེད་
 གཟིགས། །རྒྱལ་སྲས་རྣམ་འཕྲུལ་རྒྱལ་ཚབ་སྐྱེ་མཚེད་གཉིས། །སྲས་
 ཀྱི་སྤོ་བོ་བརྒྱད་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ། །མཉམ་མེད་ཡབ་སྲས་བཞི་ཡིས་བཀའ་
 ཤིས་ཤོག །རྒྱལ་བའི་རོ་བོ་སྐལ་མཉམ་སྒྲོལ་མར་བྱོན། །འཕྲིན་ལས་རྣམ་དག་
 འགོ་བའི་ཞི་བདེ་འདྲེན། །མཐོང་ཐོས་བྲན་པས་ཀུན་ཏུ་དོན་ཡོད་མཛད། །
 དོན་མཚོག་མཐར་ཕྱིན་སྒྲོལ་མའི་བཀའ་ཤིས་ཤོག །སྤངས་རྟོགས་ཀུན་རྫོགས་
 གཞན་དོན་ལྷུན་གྱིས་སྲུབ། །རྣམ་དག་འི་བྲལ་འགོག་ལམ་ཕན་བདེ་ཡི། །
 ཡོན་ཏན་སྤུན་ཚོགས་མི་བྱེད་འདུས་པའི་ཚོགས། 1(༡༦ བ)སྐྱབས་ཚེན་
 དཀོན་མཚོག་གསུམ་གྱི་བཀའ་ཤིས་ཤོག །མཚན་དཔེས་རབ་བརྒྱད་རང་
 བཞིན་འོད་སྟོང་གསལ། །ལེགས་པའི་ལམ་སྟོན་ཡན་ལག་རྒྱག་ཅུ་ལྟན་711
 སྤྲུགས་ཀྱི་དཀྱིལ་ན་ཉིང་འཛིན་བྱེ་བ་བརྒྱས། །བཙུན་འབྲུས་མཚོག་ལྡན་
 སྲུབ་པའི་བཀའ་ཤིས་ཤོག །རིན་ཚེན་སྤྲོ་ཚོགས་རབ་མཛེས་གསལ་བའི་
 སྐྱེ། །སྤོང་པོ་གསུམ་ལྡན་སྐྱེ་དགའི་ཕན་བདེ་སྐྱབ། །བྱིན་རྒྱབས་གཏེར་ཚེན་

7 མ་དཔེ་ལ་ “ལན” ཡོད།

ལྷ་ཡིས་དངོས་སུ་མཚོད། །གསེར་སྐྱ་བྱང་ཚུབ་ཆེན་པོའི་བཀྲ་ཤིས་ཤོག །
 ཚོས་སྐྱའི་རྟེན་མཚོག་ལོངས་སྐྱའི་གཞལ་ཡས་ཁང། །སྐྱབས་གསུམ་ལྷ་
 དང་སྤྲོ་མ་གཟུངས་ཀྱིས་བལྟམས། །སྤྱོད་མཚོད་སྤྱིན་བསམ་ཡས་
 ཆར་བཞེན་འབབ། །མཚོད་རྟེན་མཐོང་བ་དོན་ཡོད་བཀྲ་ཤིས་ཤོག །ཐར་པའི་
 ལམ་འདྲན་བསོད་ནམས་ཞིང་དུ་བྱོན། །བསྐྱབ་པ་གསུམ་ལྷན་མི་བྱེད་འདུས་
 པའི་ཚོགས། །ཚོས་དང་ཟང་ཟེང་དཔག་མེད་དཔལ་རབ་འབར། །ད་དུང་རྒྱ་
 ཚེར་འཕེལ་བའི་བཀྲ་ཤིས་ཤོག །བསྐྱན་པ་ཚོས་ཀྱི་ཕོ་བྱང་སྤྱར་ཐང་འདི། །
 དམ་པས་བྱིན་བརྒྱབས་ཉིང་འཛིན་རྟོགས་པ་འཕེལ། །ཕྱི་ནང་འཚོ་མེད་དགོ་
 འདུན་ལྷགས་བཅེ་མཐུན། །ད་དུང་རྣམ་པར་འཕེལ་བའི་བཀྲ་ཤིས་ཤོག །མན་
 བདེའི་འབྱུང་གནས་དཔལ་གྱི་(༡༧ ན)སྤྱར་ཐང་འདི། །བསྐྱན་པའི་ཁྱར་
 འཛིན་སྐྱབ་པའི་སྤྱིང་པོས་བརྒྱན། །བསྐྱབ་གསུམ་སྤྱིན་བདག་ལུང་རིགས་
 ཚོས་སྐྱོ་སྐྱོགས། །ད་དུང་རབ་བརྟན་འཕེལ་བའི་བཀྲ་ཤིས་ཤོག །ཡང་དག་
 ཚོས་རབ་འབྱོར་པའི་སྤྱར་ཐང་འདི། །གནས་པ་ཅམ་གྱིས་ཉམས་དང་
 རྟོགས་པ་འཕེལ། །ཁྱད་པར་ཅེ་གཅིག་རྣལ་འབྱོར་རྒྱུན་མི་འཆད། །ས་ལམ་
 མཛོན་རྟོགས་རྒྱས་པའི་བཀྲ་ཤིས་ཤོག །ཚོས་གྲ་ཕུན་ཚོགས་དཔལ་གྱི་
 སྤྱར་ཐང་འདི། །ལུང་རིགས་འཛིན་པ་ལུང་སྤྱིག་རྒྱལ་མཚན་ཅན། །དཔལ་
 འབྱོར་རབ་རྒྱས་བྱེ་བ་སྤོང་གིས་གང། །ཀུན་ཏུ་བརྟན་ཞིང་འཕེལ་བའི་བཀྲ་
 ཤིས་ཤོག །ཚོགས་བཅུ་དུས་གསུམ་དག་གི་སངས་རྒྱས་དང་། །ཚོས་དང་
 དགོ་འདུན་དེ་ཡི་རྟེན་གསུམ་བཅས། །ངོ་མཚར་ལྷན་བྱུང་བྱིན་རྒྱབས་དཔག་
 མེད་དེ། །གདན་ས་རིན་ཆེན་འདིར་རྒྱས་བཀྲ་ཤིས་ཤོག །འཛམ་གླིང་གནས་
 ཆེན་ཡུལ་དང་གཙུག་ལག་ཁང། །གང་གི་དབུས་ནས་བཀྲ་ཤིས་དཔལ་

འབར་ཞིང་། །འདོད་ཡོན་དག་ཚོགས་མཚོག་གིས་བརྒྱན་པ་དེ། །གདན་ས་
 རིན་ཆེན་འདིར་འབྱུང་བཀྲ་ཤིས་ཤོག། །རིན་ཆེན་བདུན་དང་བཀྲ་ཤིས་གྲུབ་
 ཆེན་བརྒྱད། །ཡིད་བཞིན་ཞོར་བུ་དཔག་བསམ་ཤིང་ལ་སོགས། །འཇིག་རྟེན་
 འདོད་དགུ་སྐྱུ་བ་པའི་དཔལ་མཚོག་དེ། །གདན་ས་རིན་ཆེན་འདིར་གནས་
 བཀྲ་ཤིས་ཤོག། །(༡༧ བ)དད་ས་གྲུབ་གཏེར་འཆང་མགོན་པོ་ཚམ་རྩ་ལྟོ།།
 དཔལ་ཆེན་ཞོར་གྱི་རྒྱན་མཚོག་རྣམ་ཐོས་སྲས། །ཐུགས་རྗེས་འདོད་པའི་
 ལོངས་སྤྱོད་ཆར་བཞིན་འབབས། །གདན་ས་རིན་ཆེན་འདིར་རྒྱས་བཀྲ་
 ཤིས་ཤོག། །རྣམ་དག་གྲོང་ནས་རྩྱུ་ལས་སྐྱེས་པ་ནི། །མདོག་གནག་རྩམ་ཞིང་
 རབ་བརྗེད་ཁྲོས་པའི་སྐྱ། །དཀོན་མཚོག་གསུམ་གྱི་བཀའ་སྲུང་དམ་ཚིག་
 ཅན། །བཀའ་ཉན་དཔལ་ལྡན་མགོན་པོའི་བཀྲ་ཤིས་ཤོག། །ཐུགས་དམ་རྒྱད་
 སྐྱུལ་དཔལ་ལྡན་རེ་མ་ཉི། །སངས་རྒྱས་བརྟན་ལ་དུས་གསུམ་རྣམ་པར་
 གཟིགས། །ཚར་གཅོད་རྗེས་འཛིན་དད་ས་གྲུབ་སྐྱོད་ཚོགས་སྤྱུལ། །བཀའ་
 སྲུང་དཔལ་ཆེན་ལྷ་མོའི་བཀྲ་ཤིས་ཤོག། །དེ་ལྟར་འདི་ནི་བཀྲ་ཤིས་འབར་
 བའི་འོད། །མིང་ཅམ་ཐོས་ཀྱང་ཚོས་འབྱོར་བསམ་པ་གྲུབ། །སྲིད་ཞིའི་དགྲ་
 འཛམས་དམག་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ། །རིན་ཆེན་གཏེར་མཛོད་ཅེས་བྱ་བདུན་པའོ།།

བདག་ཅག་གི་སྐྱེ་མ་ཡོངས་ཀྱི་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་སྙིགས་དུས་ཀྱི་རྒྱལ་བ་
 གཉིས་པར་བྱོན་ནས། དཔལ་ལྡན་སྐྱུང་ཐང་གི་གདན་ས་བདུན་པ་མཛོད་པ་ལ་ཡོན་
 ཉན་བྲན་པའི་སྐྱོད་ནས་དད་པ་སྐྱུལ་བྱེད་དགོས་འདོད་འབྱུང་བའི་རིན་ཆེན་གཏེར་
 མཛོད་ཅེས་བྱ་བ་ཤུགས་བཅུན་པ་སྐྱོན་ལམ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་སྐྱུར་བའོ། །།

༄༅། །མཚིམས་ནམ་མཁའ་གྲགས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཡོན་ཏན་
བསྐྱབས་པའི་སྤོང་བ་བཞུགས་སོ། །

[A279-A328]¹

(༡ བ) ༄༅། །སྤྲོ་མ་རྣམས་ལ་ཕྱག་འཚེལ་ལོ། །ཕན་བདེའི་གཞིར་གྱུར་
བསྐྱབས་པའི་ཚུ་ལག་སྐྱེ་དགུའི་དཔལ། །བསྐྱབ་གསུམ་གཏེར་འཆང་བྱི་
མེད་གསུང་རབ་རྒྱ་མཚོའི་ཚོགས། །མ་ལུས་དོན་གཟིགས་གནས་གསུམ་
རྣམས་པ་སེལ་མཛད་པ། །མཚུངས་མེད་མེད་བྱུང་བཤེས་མཚོག་སྤྲོ་མའི་
ཞབས་ལ་འདུད། །ཐེག་མཚོག་རིགས་སད་གུངས་མེད་དགོ་ཚོགས་རྣམ་
པར་སྤེལ། །ཚོགས་གཉིས་ཚུ་སྐྱེས་དལ་འབྱོར་མེ་ཏོག་འདབ་སྤོང་ལྡན། །
སྤྲོ་མའི་བྱི་བསྐྱང་གྲགས་པས་ལེགས་བསྐྱོད་ཕྱོགས་ཀྱུན་ཁྱབ། །རིགས་
ལྡན་བྱུང་(༢ ན)བ་ཚོམ་གྲོལ་མཛད་ལ་ཕྱག་འཚེལ་ལོ། །སྤྲོ་མའི་དུས་
འགོ་བ་བསོད་ནམས་དཔལ་འབྱོར་སྐྱལ་བར་ལྡན། །འབྲུགས་དྲག་སྤྲོགས་
རྗེས་རྣམ་འཕྲུལ་ཁྱད་པར་དགོ་བའི་བཤེས། །ཀྱུན་གྱི་གཉེན་གྱུར་ཉེར་འཛིན་
མཉམ་མེད་བདུན་པར་བྱོན། །ཚོས་འབྱོར་སྤྲོ་མཚོགས་སྤྲོ་མའི་མཚོག་དེར་
རྒྱལ་གྱུར་ཅིག །སྤྲོ་མའི་ཡོན་ཏན་ནམ་མཁའི་མཐར་སོན་དཔག་མེད་ལས།།
གང་ལ་གྲགས་པ་ཉུངས་འབྱུ་ནང་གི་ནམ་མཁའི་ཁྱོན། །ཆ་ཚམ་སྤངས་པའི་
རྣམ་ཐར་ཡོན་ཏན་འཕྲིན་ལས་གང། །རང་གཞན་དད་པ་རྣམ་པར་གསོ་ཕྱིར་
ཅུང་ཟད་བྱི།།

1 འདི་སྤྲོ་མཐར་གསེར་སྤོང་ནང་ཡོད།

ལྷོ་སྐྱོན་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་²གྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་
ཀྱང་ཕྱོགས་ཅམ་ཞིག་བརྗོད་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། རྟེན་བརྒྱུད་བ་དལ་འབྱོར་
གྱི་བྱུང་པར་དང་། སྐྱུངས་པ་ཡོན་ཏན་གྱི་བྱུང་པར་དང་། (༢ བ)མཛོད་
པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་བྱུང་པར་དོ། །དང་པོ་ལ་གདུང་ཡུལ་གྱི་བྱུང་པར་དབུས་
གཙང་ཡུལ་གྱི་སྟོང་པོ་བསྟན་པ་རབ་ཏུ་རྒྱས་པའི་ཉངས་སྟོད་རྒྱ་གར་གླིང་
ཚུང་ཞེས་བྲགས་པ། དེའི་བྱེ་བྲག་སྟག་ཚལ་རྒྱུའི་སེར་བ་ཞེས་བྱ་བར་
འབྱུངས་སོ། །རིགས་ཀྱི་བྱུང་པར་མཁྱེན་པ་དང་འཕྲིན་ལས་བསམ་གྱིས་མི་
བྱུང་པའི་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་མང་དུ་བྱོན་ཞིང་། སྐྱོན་རྒྱལ་སྟོན་སྲ་དར་གྱི་
དུས་ཀྱི་ཞང་སྟོན་ཆེན་པོ་རིགས་ཅན་གྱི་གདུང་རྒྱུད་མཆིམས་སུ་གདའ།

ཡབ་ཡུམ་གྱི་བྱུང་པར་གཅིག་ཏུ་དཀར་བའི་ལས་ཅན་བཟོ་རིག་མཁས་པ་
སྤུལ་དུ་བྱིན་པའི་དཔོན་དར་མགོན་ཞེས་བྱ་བ་དང་། དེའི་ཡུམ་མཛོད་ས་ཤིང་
དད་པ་དང་ལྡན་པ་སྤུ་མོ་ལྷས་སྟན་བྱི་བའི་ལྷུ་མས་སུ། ས་མོ་སྤུལ་གྱི་ལོ་
ལ་གནས་གཡར་ཏེ་བཞུགས་པར་གདའ། དེའི་དུས་སུ་མན་ལུངས་ཀྱི་བྲན་
སྟོན་མཐའ་བལ་བྱ་བ་ལ་ཡུམ་གྱིས་སྲུགས་ཀྱི་རིམ་པ་ཞུས་པའི་ཚོ། ལོང་
ན་དེ། བྱེད་ལ་སྲས་བྱེད་ཞིག་བཙའ་བར་འདུག་པས། ཐུགས་དམ་སྲུགས་
ལ་བྱེད་དུ་ཚུགས་རྟེན་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་བྱེད་དུ་ཚུགས་བསྟན་པའི་ (༣ བ)བདག་
པོ་འགོ་བ་མང་པོ་ལ་མན་ཐོགས་པ་ཞིག་འོང་བར་འདུག་གི་གསུངས་ནས།
སྤྱི་བོར་ཕྱག་བཞག་སྟེ། བ་ཇོ་མཆིམས་བཙོན་འགྲུས་སྐྱོན་དང་། མཆིམས་
རྒྱལ་མཚན་དང་། མཆིམས་ཞང་བཙོན་ཏེ། རིག་འཛིན་སྟོབས་ཆེན་རྣམས་

2 མ་དཔེ་ལ་ “བསྟེན” ཡོད།

གྱི་སྐྱེན་ཟུར་དང་། །རྣལ་འབྱོར་བདག་གི་མོས་པ་དཔག་མེད་དང་། །ཐེག་
མཚན་གསང་སྟུགས་རང་གི་ཆེ་བ་ཡིས། །བྱུ་འདི་བར་ཆད་ཀྱུན་ལས་རྒྱལ་
གྱུར་ཅིག །ཅེས་བདེན་པའི་སྟོབས་བརྗོད་པ་ལགས་མཆི། དེ་ནས་ལྷགས་
སོ་རྟའི་ལོ་འགོ་ལ་བདེ་བར་བལྟམས་ཏེ་དགའ་སྟོན་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཡང་མཛད་
ནས། ཟས་དཀར་གསུམ་ལ་བརྟེན་ཅིང་ལོ་བཅུ་གསུམ་གྱི་བར་དུ་ཡབ་ཡུམ་
གྱིས་བསྐྱངས་པས། ཆོ་རབས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ནས་ལེགས་པར་སྐྱུངས་
པ་སྡོན་དུ་སོང་བས་སྐྱེས་ཅམ་ཉིད་ན་སློ་གོས་མཚུངས་པ་མེད་པ་མངའ་སྟེ།
སྤྱི་མའི་ཞལ་ནས་གཞུང་གང་ཉན་ཡང་ཡིད་ལ་འདྲིས་པ་སྤྲུམ་བུའདྲ་བ་དང་།
སྟོབ་གཉེར་ཀྱུན་ཀྱང་ལྷན་གྱུ་བསྟུགས་སུ་བྱུང་གསུངས་སོ།།

དེའི་དུས་སུ་ཡང་ཡོན་ཏན་གྱི་གཞི་འབྲི་གྲོག་དང་། རྟོགས་དང་རྩེ་གསེར་ལ་
སོགས་པའི་(༣ བ)བཟོ་རིག་མང་དུ་བསྐྱབས་ཤིང་ཐམས་ཅད་གྱིས་གཙུག་
གི་ཞོར་བུ་བཞེན་དུ་བཀྱར་བ་ལགས་སྐད་དེ། སྤྱི་མ་ཉིད་པ་མའི་སློ་རུ་
ཡང་ཟན་སྟེར་མེད་དུ་ལེན་མ་སྟོང་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་བྱུང་བའི་དུས་འབྱོར་དོན་
ཡོད་པར་བྱེད་པ་ལ་ཆོས་གསུམ་དགོས་པར་གདའ་སྟེ། སྤྱི་མའི་ཞལ་ནས།
ལོངས་སྟོན་ཆོས་སྟོབས་སུ་གཏང་བ། ལུས་ངག་ཆོས་ལ་སྐྱུར་བ། ཉན་
མཚན་དོན་མེད་དུ་མི་འདའ་བའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དོན་དེ་ལ་འདི་སྐད་
ཅེས་བྱ་སྟེ། གདུང་ཡུལ་རིགས་དང་ཡབ་ཡུམ་ཁྱུད་པར་འཕགས། །དམ་
པའི་ལུང་བསྟན་བདེན་པའི་བྱིན་རླབས་མཛད། །བདེ་བར་ལེགས་བལྟམས་
སྐྱུངས་སྟོབས་སློ་གོས་ཅན། །བཅུ་གསུམ་ལོ་ན་རིག་པ་མཁའ་ཤིང་བཀྱར། །
ཞེས་སོ།།

ལྷོ་གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཐར་པར་ཇི་ལྟར་བྱོན་པ་དང་། ཐུགས་སྦྱང་ཇི་
 ཚམ་མཛད་པ་དང་། ཡོན་ཏན་ཇི་ལྟར་བྱུང་མཁའ་བའོ། །དང་པོ་ནི་དགུང་ལོ་བཅུ་
 གསུམ་བཞེས་ནས་ཁྱ་བོ་ཆེན་པོ་མཆིམས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་སློ་གོས་
 བརྟན་པའི་ཞབས་བྱུང་དུ། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལ་སློབ་གཉེར་མཛོད་ཅིང་
 གསུང་ཇི་ལྟར་བ་བཞིན་དུ་སྦྱར་བ་ལག་ལེན་ལ་བསྐྱབས་པར་གདའ་སྟེ། །(༤
 ན) ལྷ་མའི་ཞལ་ནས་དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་ལྷ་མ་རྣམས་ཀྱི་གསུང་གཅིག་མ་ཚུང་
 བ་ཡིན་གསུངས་སོ། །དེའི་ཆོ་སྒྲུར་ཐང་དུ་ཁྱ་དཔོན་གཉིས་མཁན་པོ་ཞང་
 པས་སྦྱོན་དངས་ནས་མངོན་པ་མཛོད་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་མང་དུ་གསུངས་
 ཤིང་ཡུན་རིང་དུ་བཞུགས་པ་ན། ལྷ་མ་ཉིད་ཀྱི་དད་པ་དང་འདུན་པ་ལ་དགོ་
 འདུན་ཐམས་ཅད་མཉམ་ཤིང་། བྱིས་པ་འདི་སྐྱེས་མ་ཐག་ནས་ཤེས་བྱ་
 ཐམས་ཅད་ཤེས་པར་འདོད་པ་ཞིག་འདུག་ཟེར་ཏེ། སློབ་དཔོན་པའི་ཞལ་
 ནས་གང་ཟག་བཟང་པོ་འོང་བ་དེ་རྒྱུད་དུ་འདི་དུས་ནས་རང་ཤེས་པར་འདུག་
 འོ་སྟོལ་གྱི་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་འདི་བྱིས་པ་རྒྱུད་དུ་ནས་གོས་དང་སྐྱ་རགས་
 ཁྲིམས་སེ་བཅིངས། དད་པ་ཆེ་སྟེ་ཕྱག་དང་བསྐྱོར་བ་ལ་རེམས་པ། བཙུན་
 འགྲུས་ཆེ་སྟེ་མཛོད་ཀྱི་གཞུང་སྦྱོང་བ་དང་ཉན་པ་དང་ཟིན་ཐུན་ལ་དུས་པ། ལྷ་
 མ་ལ་མོས་གུས་ཆེ་སྟེ། རང་ཅུབ་ཏུ་བྱིན་ལྷབས་ལྷ་བ་ཞིག་གདའ་བ་ལགས་
 གསུངས་སོ། །དེ་ནས་དགུང་ལོ་བཅུ་དྲུག་པ་ལ་སྦྱར་གྱི་འབྲེལ་དང་། དཔལ་
 ལྷན་ཆེན་པོ་པའི་མཁས་བཙུན་གྱི་སྦྱོན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྦྱར་ཐང་དུ་རབ་ཏུ་
 བྱུང་བ་བྱ་བར་དགོངས་པའི་ཆོ་རྒྱུ(༤ བ)ཞལ་གྱི་འཁྲུག་པ་ཆེན་པོ་ལངས་
 ནས་ལམ་ལ་མ་ཐར་བར། ཁྱ་བོའི་ཞལ་ནས་དཔེས་འདི་ཀར་བཙུན་པ་
 བྱས་ཏེ། བྱིས་བསྐྱེན་རྫོགས་སྦྱར་ཐང་དུ་བྱས་པས་ཆོག་གསུངས་ནས།

མཚེམས་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་སློ་གྲོས་བརྟན་པ་ལ་མཁའ་པོ་ལྷུས། བ་
ཕྱར་བསོད་ནམས་གྲགས་ལ་སློབ་དཔོན་ལྷུས་ནས་རབ་ཏུ་བྱུང་བར་མཛད་དོ།།
དེའི་རབ་སྟོན་དང་ཚོས་གྱི་ཚེ་འདོན་སྟབས་སུ་མཛད་ནས་འཁོར་གྱི་དབུས་
སུ་མཛོད་གསུང་ཞིང་གྲུ་པ་ཐམས་ཅད་གྱི་དྲི་བ་རྣམས་ལུང་སྟོན་པ་ལ། ལུ་
བོ་མཉེས་ཏེ་འདིས་མཚེམས་པའི་གདུང་གསོབ་པ་ཞིག་འོང་བར་འདུག་
ཅེས་གསུང་གསུངས་སོ།།

དེ་ནས་དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་པ་ལ་སྐར་ཐང་དུ་དཔལ་ལྷན་ཆེན་པོ་པས་མཁའ་པོ་
མཛད། བ་ཕྱར་བསོད་ནམས་གྲགས་གྱིས་ལས་མཛད། མཚེམས་སློ་གྲོས་
བརྟན་པས་གསང་སྟོན་མཛད་ནས་བསྟེན་པར་རྫོགས་པ་དག་སློང་གི་སྟོམ་
པ་མཉོས་སོ། །དེའི་ཚེ་དཔལ་ལྷན་པས་འདི་ལ་བསྟན་པའི་བདག་པོ་འོང་
བ་ཞིག་ཁྱོད་གྱིས་མགོ་ཐོན། ཅེས་གསུངས་ནས་ཞང་སྟོན་ཚོས་གྱི་སྐྱ་མ་
ལ་གཏད་པ་ལགས་སྐད། དེ་ནས་(༥ རྒྱ་མ་ཉིད་འདིར་སློབ་གཉེར་
རྫོགས་པར་བྱས་ལ་ཡུལ་ཕྱོགས་གྱི་དབེན་པ་ཞིག་ཏུ་བཞུགས་སྐྱམ་པ་ཡོད་
ལ། ཞང་པ་ན་རེ། འདིར་བཞུགས་པའི་གོ་ཚུལ་ལ་ཁྱེད་རང་བདག་པོ་
ཡིན་པས་སློབ་མ་འགའ་རེ་ལ་མཛོད་རེ་ཡང་གསུང་གསུངས་ནས། སྐར་ཐང་
དུ་བཞུགས་པ་ལགས་པར་གདུང། དེ་ལྟར་སྐྱ་གཞོན་ལྷུང་དུས་ན་ཡང་སྐྱ་མ་
དང་དགོ་འདུན་ཐམས་ཅད་སློབ་དཔོན་དབོན་པོ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། དགོ་འདུན་
གྱི་གྲུལ་མགོར་བརྟན་ནས། ལུར་ཆ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བར་མཛད་ཅིང་མཁའ་པ་དང་
བཙུན་པའི་གྲགས་པས་ཕྱོགས་ཀུན་ཏུ་བྱབ་པར་གནས་སོ། །དེ་ལྟར་དོན་
ཡོད་པར་བྱེད་པ་ལ་ཚོས་བཞི་དགོས་པར་གདུང་སྟེ། སྐྱ་མའི་ཞལ་ནས་སྐྱ་

ཅུ་དཀོན་མཚོག་མཚོད་པ། ལས་ཀྱི་བསགས་པ་བབྲང་བ། རོ་བོ་སྤྲིག་པ་
སྤང་བ། རང་བཞིན་གཉིས་མེད་བསྐྱོམ་པའི་ཞེས་སོ། །དོན་དེ་ལ་འདི་སྐད་
ཅིས་བྱ་སྟེ། སྒྲོན་ནས་ལེགས་སྤངས་ཐེག་མཚོག་རིགས་སང་ཅིང་། །ཀྱི་
ཚེན་ཚོས་ཀྱི་ཚིག་དོན་འབད་མེད་རྟོགས། །བསྟན་ལ་རབ་བྱུང་སྐལ་ལྷན་
དཀྱིལ་འཁོར་དུ། །ཚངས་པའི་གསུང་(༥ བ)བསྐྱུལ་བསྐྱེན་རྩོགས་ཀྱུན་
གྱིས་བཀྲུ། །ཞེས་སོ། །

༥ གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། ལྷ་མ་གང་ལས་གསན་པ་ཇི་ལྟར་མཛོད་པ། ལྷ་
མ་ཇི་ལྟར་བསྟེན་ཅིང་ཇི་ཅུམ་མཁུན་པ། ལྷ་བ་པ་ནན་ཏན་གྱིས་ཉམས་སུ་
ལྷངས་པའི་ཚུལ་ལོ། །

དང་པོ་མཚེམས་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་སློ་གྲོས་བརྟན་པ་ལོ་བདུན་བསྟེན་
ནས་མཛོད་ཀྱི་རྩ་བ་ཚར་ཉི་ཤུ་རྩ་གསུམ། འགྲེལ་པ་ཚར་གཉིས། ས་བཅོལ་
པ་ཚར་གསུམ། རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྐྱུ་བ། གཞི་བསྐྱུ་བ། རྣམ་
བྲངས་བསྐྱུ་བ། རྣམ་པར་བཤད་པའི་སྐོ་བསྐྱུ་བ་རྣམས་ཚར་གཉིས་གཉིས།
བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་ས་དང་། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས་ཚར་རེ་དེ། དབྱུས་མཐའི་རྩ་
བ་ཚར་བཞི། འགྲེལ་པ་ཚར་གཅིག་རྒྱུད་སྐོ་མའི་རྩ་བ་ཚར་བཞི། འགྲེལ་པ་
ཚར་གཉིས། མདོ་སྤེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ་དང་འགྲེལ་པ། ཚོས་དང་ཚོས་ཉིད་རྣམ་
འགྲེད་ཀྱི་འགྲེལ་པ། ལས་གྲུབ་པ། རྟེན་འགྲེལ་གྱི་མདོ་འགྲེལ། སྤང་པོ་
ལྷ་པ། ཐེག་བསྐྱུས། དམིགས་བརྟན་གྱིས་རབས། ཀྲུ་རི་ཀྲུ། སུམ་བརྒྱ་
པ། ལྷ་བས་འགྲོ་བདུན་ཅུ་པ། ལྷ་ལས་སུལ་དུ་(༦ ར)བྱུང་བར་བསྟོད་པ།

ཁྱད་པར་འཕགས་པའི་བསྟོན་པ། དག་བསྟེན་གྱི་སྡོམ་པ་བརྒྱད་པ། ཤེས་
རབ་སྡིང་པོ། དེའི་སྐྱབས་ཐབས། རྣམ་འཛམས་འགྲུར་ལུགས།³ བཟང་སྦྱོང་།
ལྷུང་བཤགས། འདའ་ཀ་ཡེ་ཤེས། ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཚོམས། མེད་ལྡེང་
ནགས་གྱི་སྦྲོལ་མ། འཇིགས་པ་བརྒྱད་སྦྲོབ། རོ་རྩེ་སྦྲོལ་མ། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་
པོ། སྦྲོལ་མ། སྤྱི་སྐྱབས། བསྟོན་སྐྱབས། གསང་སྐྱབས། །ལྡུ་ལྡེའི་སྦྲོལ་མ་རྣམས་
ཚར་རེ། སྤྱད་པ་དང་། ཕྱག་འཚལ་ཉི་ཤུ་ཙུ་གཅིག་མའི་སྐྱབས་ཐབས་ཚར་
གསུམ་གསུམ། སྡོམ་པ་ཉི་ཤུ་པ་ཚར་གཉིས། རབ་གནས་མདོར་བསྐྱབས་
གྱི་རྒྱུད་མན་རག་དང་བཅས་པ། དཔུང་པ་བཟང་པོའི་རྒྱུད། བསམ་གཏན་
ཕྱི་མ་འགྲེལ་པ་དང་བཅས་པ། རྣམ་སྤྱང་མདོན་བྱང་འགྲེལ་པ་དང་བཅས་
པ། ཉམ་གྱིན་གསར་རྟོན། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་མདོན་རྟོགས། ཕྱག་ན་རོ་
རྗེའི་མདོན་རྟོགས་ཆ་གཉིས། ཀཾ་ཀཾ་ནིའི་སྐྱོར། གཞུག་ཏྲོར་དགུ་པ་རྒྱུང་བ།
དབྱངས་ཅན་(༦ བ)མ་དམར་མོ་ཆལ་ག་དང་བཅས་པ། དབྱངས་ཅན་
མ་དཀར་མོ། གཞུག་ཏྲོར་རྣམ་རྒྱལ། སོ་སོར་འབྲང་མ་ཆལ་ག་དང་བཅས་
པ། བྲ་ལྷ་གཞན་གྱི་མདོན་རྟོགས། རོ་རྩེ་གདན་པའི་བྱ་རིམ། སྐྱབས་ཐབས་
བརྒྱུད་པ། ཁ་འབར་མའི་གཏོར་ཆེན། སྡོམ་པ་གསུམ་མི་འགལ་བ། དཀྱིལ་
འཁོར་གྱི་ཐིག་ལྷ་ཏ་ཀ་ར་མ། གཏོར་ཆ་གསུམ། ཙུ་ལྷུང་བཅུ་བཞི་པ། ལྷ་མ་
ལྷ་བཅུ་པ། འཇམ་དཔལ་དཀར་པོ། ཨ་ར་པ་ཙ་ན། མཚན་བརྗོད་གདོན་
ཐབས། ཚེའི་ཚོག་ ཡུམ་ཆེན་མོའི་མདོན་རྟོགས། ཇམ་ནག་ཚོགས་ལོ་མ།
ལྡུ་ལྡེའི་ལུགས། རྒྱག་ཏྲོར་འཇམ་དཔལ་མ། རྟི་པོ་མ། ཏིག་རྒྱུང་མ། ཞི་
བྱེད་སྐྱམ་ལུགས། དེའི་ཡན་ལག་བཞི་སྟོར། རྒྱུ་རྟོར། བག་ཚེའི་བསྟེན་རིམ།

3 གཞན་དུ་ “སྐྱབས་” ཡོད།

སྐྱོན་སྐྱོན་ཡན་ལག་བདུན་པ། སྐྱོན་མའི་རྣམ་འབྱོར། སྐྱོན་མའི་བརྟེན་གསུང་གི་
ཉམས་གྲིབ་སྤྲུང་བ། ཟུག་མའི་གཙུག་པོ་ལྟར་ཐབས། གཏོར་མ་བརྒྱ་ཅུ་ལ་སོགས་
པ་དང་། གཞན་ཡང་ཁྱེད་གོ་ཆ་སྤྲུང་ལ་བསྟན་པའི་རྒྱ་གད་ཐུབ་པ། ཚོས་
ལ་སྤྲོགས་(༧ ན)འཇམ་མེད་པ་ཞིག་གིས་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཞལ་
གྱི་གདམས་པ་མང་དུ་ཞུས་ཏེ། སྐྱོན་མའི་ཞལ་ནས་བདག་གི་སྐྱོན་སྐྱོན་ཚོགས་
བསྐྱུར་བའི་སྐྱོན་མ་དེ་གཞུང་མན་ངག་གི་དཀྱིལ་ན་འཁྲུངས་པ་ལྟ་བུར་མཚེས་
ཞེས་གསུངས་ཤིང་ཐུགས་གཅིགས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བར་མཛད་དོ།།

དཔལ་ལྷན་ཆེན་པོ་པ་དགུན་ཐོག་གསུམ་ལྷག་ཅམ་བསྟན་ཏེ་བསྐྱབ་བཏུས་དང་
ལམ་སྐྱོན་ཚར་གཉིས་གཉིས། སྐྱོད་འཇུག་སྐྱོན་པ་ཉི་ཤུ་པའི་འབྲེལ་པ། འདུལ་
བ་བསྐྱུ་བ། སྐྱེས་རབས་བཅུ་ཚོན་གསུམ། གཙུག་པོའི་ཚོས་ཚུང་། ཚོས་ཀྱི་
སྐྱོན་པའི་ཀུན་སྐྱོད་ཡན་ཆད་དང་། དམ་ཚོག་གསུམ་པའི་རྒྱུད་སྐྱབ་ཐབས།
ཡན་ལག་བདུན་པ། རྒྱུན་གཏོར། ཆ་ལྷ། སྐྱོན་མའི་རྣམ་འབྱོར། པད་མ་ཕྱག་
རྟུག་པའི་སྐྱོར། ཕྱག་གཉིས་པའི་མཛོན་རྟོགས། སྐྱོལ་མའི་དེ་ཉིད་བཅུ་པ།
རྒྱ་མཚོའི་ཚོགས་བདག་མི་གཡོ་བའི་མཛོན་རྟོགས། གཟུངས་ཚོག་སྐྱིའི་མན་
ངག་ཚེ་དཔག་མེད། རྩམ་སྤྲུལ་ནག་པོ། ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི་སྐྱོར། འཇམ་དཔལ་
(༧ བ)ཤེས་རབ་འཁོར་ལོ། སྐྱོལ་མའི་བསྐྱེས་ལུང་ལ་བརྟེན་པའི་མཛོན་
རྟོགས། རྒྱུན་སྐྱེའི་ཡིག་ཚུང་། རོ་སྐྱོལ་རྣམ་གསུམ། མཚོན་མང་གཏོན་
ཐབས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བདུན་གྱི་མཚོན་པ། འདུ་ཤེས་བཅུ་པ། མཐའ་
ཡས་པའི་ཚོས་བརྒྱད། བསམ་སྐྱེར་བརྒྱད་པ། ཉམས་པ་མེད་པའི་ཚོས་བཞི།
ཀུ་རི་ཀུ། ཚོས་སྐྱོད་བཅུའི་མན་ངག་ལ་སོགས་པ་གསལ་ནོ།། །གཞན་ཡང་གོ་

ཆད་སྤང་སེམས་ཆེ་བར་འདུག་པས་ཚུལ་ཁྲིམས་དག་པར་གྱིས་ལ། དེ་ན་
4.ཤེས་བཤེད་ཡོད་ཀྱི་སློབ་ཉེས་ལྟོད་དང་ཞག་ཏུ་མ་འགྲོགས། ཞེས་པ་ལ་
སོགས་པ་ཇི་ལྟར་སྐྱབ་པའི་ཚུལ་གྱི་ཞལ་གྱི་གདམས་པ་མང་དུ་གནང་སྟེ།
སྤྱི་མའི་ཞལ་ནས་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་བྱ་བ་རང་ལུང་དང་
མངོན་པར་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་གྱིས་སྐྱབས་སྐྱོད་སྟོན་ནས། གཞན་འཁྲིད་
པར་མཛད་པ་དེ་ལྟར་བྱ་ཞིག་ལགས་ཞེས་གསུངས་སོ།།

འདུལ་བ་འཛིན་པ་བ་ཕྱར་བསོད་ནམས་གྲགས་ལས་འདུལ་བ་མདོ་དང་།
བསྟོད་པ་རྩ་འགྲེལ་ལ་སོགས་པ་གསལ་ནོ། །(༤ ན)སྤྱི་མ་དགེ་བའི་བཤེས་
གཉེན་ཞང་སྟོན་ཚེས་ཀྱི་སྤྱི་མ་ལ། སྤྱོད་འཇུག་ཚར་བརྟུན། ལམ་སྟོན་དང་། ལམ་
རིམ་ཚར་ཕྱེད་དང་རྟུག་རྟུག་བསྐྱབ་བཏུས་གསར་མ་ཚར་ཕྱེད་དང་གསུམ།
ལྷིང་མ་ཚར་གཉིས། སོ་སོ་ཐར་པ། ཀུ་རི་ཀུ། སྤྱི་མ་ཚིག་བྱིན་སྐྱབས་ཕྱིར་
བཅོས། ལས་ཚོགས་གི་མན་ངག་རྣམས་ཚར་གཉིས་གཉིས། རྒྱུད་སྤྱི་མ་མར་
ལུགས་ཚར་གཉིས། མདོ་སྤྱི་རྒྱུན་བཅོན་ལུགས་ཕྱེད་དང་གཉིས། གཙམ་
པའི་ལུགས་ཀྱི་རྩ་བ་དང་འགྲེལ་པ། མངོན་རྟོགས་རྒྱུན། སྤྱི་མ་རབས། ཆེད་
དུ་བཛྲོད་པའི་ཚོམས། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས། སྤྱི་མ་པ་ཉི་ཤུ་པའི་འགྲེལ་པ། རྣམ་
བཤེད་རིགས་པ། ཉི་ཤུ་པ་དང་སྐྱམ་ཅུ་པའི་རབ་ཏུ་འབྱེད་པ། མངོན་པ་
མཛོད། རྒྱུད་པ། ཤེས་རབ་སྤྱི་མ་པོའི་མདོ་དང་འགྲེལ་པ། དབྱུ་མ་རྩ་ཤེས་
ཚིག་གསལ། རིན་པོ་ཆེའི་ཕྱི་ལོ། བསྟོད་པའི་སྟོན། བཤེས་སྤྱི་དང་། སྟོན་
སྤྱི་དང་། སྤྱི་བོ་གསོ་ཐིགས། བདེན་ཚུང་། དེའི་མན་ངག་ཚུམིག་པ་དང་གོང་

4 མ་དཔེ་ལ་ ”རྟོན་” ཡོད།

མའི་ལུགས་གཉིས། ཉིང་འཛིན་ཚོགས་ཀྱི་(༥ བ)ལེན། བྱང་ཚུབ་སེམས་
 འབྲེལ། སངས་རྒྱས་རྗེས་དྲན། དེའི་འབྲེལ་པ། ཡོན་ཏན་མཐའ་ཡས་
 པར་བསྟོད་པ། སྤེལ་མའི་བསྟོད་པ། དཔེ་ཚོས། རྟེན་འབྲེལ། ཚུམིག་པས་
 མཛོད་པའི་དཀོན་མཚོག་གསུམ་གྱི་ལས་རྣམ་འབྱེད། ཕྱག་རྒྱ་ལ། ལྷུང་
 བཤགས། དེའི་སྐྱབ་ཐབས། ཤ་བ་པའི་འཕྲིན་བཅོ་བརྒྱད། རྟོད་འབུམ། སྤྲོད་
 འབུམ། བེ་བུམ་རྣམ་གསུམ། ཤ་བོ་སྤང་པའི་བེ་བུམ་རྣམ་གསུམ། དེ་བཞིན་
 གཤེགས་པ་བདུན་གྱི་མདོ་ཚོག། །མཚོད་པའི་མན་ངག་གཟུངས་ཚོག་
 དང་བཅས་པ། སྤྲོན་སྤྲོན་མདོན་རྟོགས། དོན་ཡོད་ཞགས་པའི་གཟུངས་ལ་
 སོགས་པའི་ཚོས་སྐྱོར་ཚོང་བ། བཅུ་གཅིག་ཞལ་གྱི་གཟུངས་སྐྱབ་ཐབས།
 མདོན་རྟོགས། བཅུ་གཅིག་ཞལ་པརྟེ་ཏུ་རྩོམ་གྱི་ལུགས། ཡི་གེ་རྩལ་པ་
 གཅོ་འཁོར་གསུམ་པ། བརྒྱས་ལུང་མདོན་རྟོགས། གཙུག་ཉིང་རྣམ་རྒྱལ་
 གྱི་རྟོག་པ། སྐྱབ་ཐབས་གསུམ། གཟུངས་བཟུག་པའི་ཚོག་བ་འི་ཞལ་
 ལྷུང། ཚོ་གཅིག་ཏུ་སྐྱབ་པ། དེ་མེད་གྱི་སྐྱབ་ཐབས། ཡི་དམ་བྱེད་པ། ཐུགས་
 (༧ རྟེན)རྗེ་ཚོན་པའི་སྐྱེ་ལྷུས་གསོལ་བ། མི་འབྲུགས་པའི་མདོན་རྟོགས་དང་
 བཅས་པ། འཇམ་དཔལ་སྐྱ་སེང། དཔའ་བོ་གཅིག་པ། ཏམ་པ་ཅོ་ན། ཡེ་
 ཤེས་ཏེ་ལ་ལའི་གཟུངས། ཡོན་ཡོངས་སུ་དག་པའི་གཟུངས། ཉམས་གྲིབ་
 ལྷུང་བ། གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས་པའི་གནད་འཁའ་རུ་བས་བསྐྱབས་པ།
 མཚོད་རྟེན་བཞེངས་ཚུལ་ཚད་དང་བཅས་པ། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་མདོན་རྟོགས།
 རྟེན་བཞེངས་སུ་གསོལ་བའི་བསྐྱོ་བ་བསྟན་པ་སྐྱ་དར་གྱི་དུས་དང། རྒོ་ལུང་
 པས་མཛོད་པ། གཟུངས་ཚོག་སྐྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་མན་ངག་སྐྱོལ་མ་དཀར་
 མའི་འཆི་སྐྱ། རྣམ་སྤྲང་དང་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཚོ་ཚོ་གཉིས། ཚོ་ཚོ་དགུ་པའི་

མན་ངག་སྐྱོལ་མ་ཀུ་རུ་ཀུ་ལེ། འཇིགས་པ་བརྒྱད་སྐྱོབ། ཡན་ལག་རྒྱག་པ།
 བརྒྱས་ལུང་མངོན་རྟོགས། མཐུལ་བཞི་པའི་གསོལ་འདེབས། རྗེ་རྗེ་སེམས་
 དཔའི་ཡི་གེ་བརྒྱ་པ། མཚན་བཟྃ་ད། སྤྱད་པ། གདུགས་དཀར་ཅན། ཕྱག་
 རྒྱ་ལཱའི་གདོན་ཐབས། དུས་མཚན་ཚེན་པོ་བཞིའི་ཕན་ཡོན། རྩོམ་མཚན་
 པ། མཚན་(༩ བ)པ་བྱེད་ཐབས། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཚོག་ཞིབ་མོ། རྗེས་རྟེན་
 བཅུ་པ། བཅུ་བདུན་པ། དམ་ཚོག་གསུམ་པ། གཙོ་འཁོར་ལྷ་པ། བརྒྱས་ལུང་
 མངོན་རྟོགས། པདམ་ཕྱག་རྒྱག་ཚོགས་བདག་གསུམ། རྗེས་སྐྱེལ་ནག་པོ།
 དབྱུངས་ཅན་མ་དཀར་མོ། རྟེན་ཞག་གཅིག་གི་བྱ་བ། ལ་འབར་མའི་གཏོར་
 ཚེན། ཚལ་བརྒྱ་ཚར། ཕྱིར་སྐྱོག་ རྩོམ་པའི་གསོལ་འདེབས་བཟོད་གསོལ་
 དང་བཅས་པ། རྒྱ་བྱག་པའི་སྐྱབས་འགོའི་ཚོག་ གཙོང་པའི་ཚོས་ཚུང་བརྒྱ་
 ཙ། འདུ་ཤེས་བཅུ་པ། སྐྱོག་གི་ཕྱིར་ཡང་མི་བཏང་བའི་ཚོས་བཞི། ཚོས་
 འགོ་འདོན་པའི་ཚོས་བཞི། ཡང་དག་སྐྱོང་བཞི། སྐྱོབས་བཞི་ཚེ་ཚུང་། ཚོས་
 སྐྱོད་ལ་འཐོར། སྐྱབ་པའི་ཚོས་བཞི། རྒྱ་གཏོར་ནི་པོ་མ། སྤི་མེད། ལྷ་གཏོར་
 གཉིས། སོག་མ་མེད་དང་། རྒྱལ་འཇིག་ཏོར་མ། རྗེན་གཏོར། དཔལ་མགོན་
 པོ་དང་། རྣམ་སྲས་ཞི་རྒྱག་ཡན་ལག་དང་བཅས་པ། རོ་སྐྱོམས་རྣམ་གསུམ།
 ས་དབྱུད་ཡན་ལག་དང་བཅས་པ། བསྐྱོར་བའི་མན་ངག་ སྐྱོ་སྐྱོ་མཚོན་ཆ།
 རིན་ཚེན་(༡༠ ན)གཟུངས་རྒྱག་ རིན་ཚེན་ཁྱི་མཚོད། སྐྱོལ་མའི་མཚོན་བརྒྱ་
 ཙ་བརྒྱད་པ། གཟུངས་དང་སྐྱོང་པོའི་བརྒྱས་ལུང་གི་རྗེས་གནང་ལ་སོགས་
 པ་གསལ་ནོ། །གཞན་ཡང་། རྩོམ་པའི་རྣམ་ཐར་སྤི་མ་མེད་པ་ལ་གཞི་རྒྱགས་
 ལ་དག་སྐྱོར་ཐམས་ཅད་འདི་རིང་གི་སྐྱོང་དུ་སང་བཅུགས་ནས་སྐྱོ་གསུམ་
 ཐ་མལ་དུ་མ་ལུས་པར་གྱིས་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཞལ་གྱི་གདམས་པ་

མང་དུ་གནང་ཞིང་། སྤྲོ་མའི་ཞལ་ནས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྤྲོ་མ་བྱ་བ་རིག་
པའི་གནས་ལྡེ་ལ་མཁས་ཤིང་ཚིགས་བཞི་པ་རེ་རེའི་ཁྲུལ་དུ་ཡང་ཤེས་བྱའི་
དོན་ཐམས་ཅད་གསལ་གྱིས་སྒྲོན་མཁུན་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ལགས་གསུངས།

སྤྲོ་མ་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་དབེན་པའི་གནས་སུ་ཞི་བར་གཤེགས་པ་ལ།
ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལེན་བརྒྱད་མ། འགྲེལ་རྒྱུད་། དཀྱིལ་འཁོར་
གསུམ་གྱི་ཚོགས་དང་བསྐྱབ་བདུས། སྦྱོང་འཇུག་སྐྱེས་རབས། མདོ་ཀུན་
ལས་བདུས་པ། དབུ་མ་འཇུག་པ། འཇུག་པའི་རྩ་བ། དབུ་མ་སྒྲོམ་རིམ་
རྣམ་གསུམ། བྱང་རྒྱལ་སེམས་འགྲེལ། བཤེས་པའི་སྤྱིང་(༡༠ བ)ཡིག་
གཞོན་ཅུ་མ་བདུན་གྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བདུན་གྱི་
མདོ། །ཚོས་ཉིད་རོ་བོ་ཉིད་ལས་མི་གཡོ་བ། ཐམས་ཅད་ལ་ཐ་དད་པར་
སྤང་བའི་མདོ། དགོ་བཤེས་བསྟན་པའི་མདོ། རྒྱལ་པོ་གཟུགས་ཅན་སྤྱིང་པོ་
ལ་གདམས་པའི་མདོ། རྒྱལ་པོ་འཕྱར་བྱེད་ལ་གདམས་པའི་མདོ། རླ་བའི་
མདོ། ཀུན་དུ་རྒྱ་སེན་རིངས་ཀྱིས་ཞུས་པའི་མདོ། གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་
འགོ་བའི་མདོ། ཚོས་བཞི་བསྟན་པའི་མདོ། ལྷུང་བ་སྤེལ་ལེའི་འབྲས་བུ་བསྟན་
པའི་མདོ། འདའ་ཀ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མདོ། འདུ་ཤེས་བརྒྱུ་པའི་མདོ། རྒྱལ་བ་སློ་
གོས་ཀྱི་མདོ། སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱིས་ཞུས་པའི་མདོ། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་
མདོ། གསལ་རྒྱལ་དང་བསྐྱར་བའི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ། དགོ་སློང་རབ་
གསལ་གཞོན་ཅུ་ལ་སྤྱིངས་པ། སློབ་མ་ལ་སྤྱིངས་པ། རྒྱལ་པོ་ཀ་ནིཏླ་ལ་
སྤྱིངས་པ། བྱ་དན་བསལ་བ། རོ་བོས་མཛད་པའི་ལམ་སློན། བདེན་གཉིས།
མན་ངག་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་སུ་ལྟ་བའི་སྤྱ། འཁོར་བ་ལས་ངེས་པར་འབྱིན་

པའི་སྒྲུ། དམ་པ་གཅིག་པའི་(༡༡ ན)མན་ངག་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ལས་
 དང་པོ་པའི་ལམ་ལ་འཇུག་པ། སྐབས་སུ་འགོ་བ་བསྟན་པ། ལས་རྣམ་པར་
 འབྱེད་པ། སླིང་པོ་ངེས་པར་བསྟུ་བ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོད་པ་མདོ་
 ཅམ་གདམས་ངག་ཏུ་བསྟན་པ། ལ་ཏོན་དང་སླེགས་བམ་བཀྲག་པའི་ཚོག་
 ཏིང་ངེ་འཛིན་ཚོགས་ཀྱི་ལེ་ཕུ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་མདོ། ཚོས་སྦྱོད་བཅུའི་མདོ།
 སློབ་དཔོན་བི་མ་ལས་མཛད་པའི་སྐབས་འགོ་ཡན་ལག་རྟུག་པ། མི་དགེ་
 བ་བཅུའི་ལས་ཀྱི་ལམ་བསྟན་པ་དཔལ་རྣམ་བམ་མཛད་པའི་དགེ་བསྟེན་གྱི་
 བསྟུན་བྱ། བྱང་ཆུབ་བཟང་པོ་དང་ནག་པོ་ཞབས་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཚོགས་
 དགུ། སྦྱོད་པ་བསྟུས་པའི་སློན་མ། དབེན་པ་དང་ཡོན་ཏན་བདུན་བཛྲོད་པ།
 ཚོགས་དང་། སྦྱིན་པ་དང་། ཚུལ་བྲིམས་ཀྱི་གཏམ། རོ་བོའི་མདོ་ཀུན་ལས་
 བཏུས་པའི་མན་ངག་དམུལ་བ་ནས་འདོན་པ། བསམ་གཏན་ཚོས་རྟུག་ཡོན་
 ཏན་མཐའ་ཡས་པར་བསྟོད་པ། རྒྱུད་སློབ་མ། སྐར་སྐར་པའི་ཤེས་རབ་སླིང་པོ།
 དེའི་སྐབས་པ། བསྟུན་(༡༡ བ)བཏུས་གསར་མ། སློ་རྟུག་གི་གཟུངས་ཀྱི་ཚོ་
 ག་སྐབས་ཐབས་ཀྱི་ལས་ཀ་གསལ་བྱེད། རྟོ་ཀའ་ཏིང་ལོ་རྒྱས། འགྲོམ་གྱི་
 ཤེས་རབ་སླིང་པོ། དུས་བཞིའི་མན་ཡོན་དང་ཚོག་ལམ་རིམ། དོལ་པའི་བེ་
 བུམ། བསྟན་པའི་མ། བསྟན་པའི་གཡུང་།⁵ གཞན་སྦྱོང་ལུགས། བརྟུའི་རྒྱི་
 ཀྱ་ འཆད་ལ་བའི་གྲུབ་མཐའ། ཤ་ར་བའི་བདེན་བཞི། དབུ་མ་སླིང་པོ། སྐབས་
 པ་སླིང་པོ། སློ་སྦྱོང་ཚེན་མོ། རབ་གནས། ཤ་ར་བའི་རྣམ་ཐར་རྩ་འབྲེལ། རོ་
 རྩེ་གཅོད་པའི་རྟེན་འབྲེལ། ལྷུང་བཤགས་ཀྱི་སྐབས་པ། སྦྱོབས་བཞི། སླིང་པོ་
 བཞི། ཚོས་འགོ་འདོན་པའི་ཚོས་བཞི། དལ་འགྱུར་དོན་ཡོད་པར་བྱེད་པའི་

5 འདི་སྦྱོ་རྟོན་གྱི་གསན་ཡིག་ལ་ བསྟན་པའི་གཅོད་དང་། བསྟན་པའི་གཡུང་ ཅེས་ཡོད།

ཚོས་བཞི། འདུ་ཤེས་བཅུ་གཅིག་ སངས་རྒྱས་རྗེས་བྲན་གྱི་འཆི་ལ་མའི་
 མན་དག་རྒྱལ་ཆེན་བཞིའི་གཏོར་མ། རྒྱལ་འོ་གཏོར་མ། ཚལ། བརྒྱ་ཅ་དུས་
 མཚོད་ཀྱི་གཏོར་བསྟོ། སྒྲོལ་མའི་བཟླས་ལུང་མངོན་རྟོགས། མཐུལ་བཞི་
 བཤེན་ འཁའ་རུ་བའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་གདམས་དག་ དེ་བཞིན་གཤེགས་
 (༡༢ ན)པ་བདུན་གྱི་མཚོད་པ། ཉིན་ཞག་སྤྲུགས་ཅིག་གི་བྱ་བ། ཚོས་
 སྒྲོད་རྣེད་མ། སོ་རྒྱུད་པའི་རྟེན་འབྲེལ། དཔེ་ཚོས། ལྷ་དབང་རྒྱལ་པོའི་སྤྱོད་
 ཐབས། མི་གཡོ་བའི་སྤྱོད་ཡིག་ཆེན་མོ་ཡིག་རྒྱུད་དང་བཅས་པ། དམིགས་
 པ་སྐྱོར་གསུམ། མི་བཅེགས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས། ལ་རག་སྐྱོར་གསུམ།
 དམ་ཚིག་གསུམ་བཀོད་ལས་ཚོགས་དང་བཅས་པ། རྒྱག་སོར་བ་ནས་
 བརྒྱད་པའི་རྒྱ་ཡི་གེ་དུག་པ། འཆད་ལ་བའི་འཡི་གེ་དུག་པ། དཔལ་མོའི་
 ཚོས་བཞི། ཅུ་བྱུག་གི་གསོལ་འདེབས། པད་མའི་སྤྱིན་བསྐྱེད་པད་མ་ལྷ་
 ལྷ། དན་སོར་སྤྱོད་བ། རོ་བོའི་དོན་ཞགས། སྤྱི་བུར་བའི་གསང་ཚོས། གནས་
 བཏན་བཅུ་དུག་གི་མཚོད་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་གསན་ནོ། །གཞན་ཡང་།
 སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྒོ་ཁོངས་སུ་བཅུག་ནས་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་གཞན་
 དོན་དུ་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། རང་ལ་ཞེ་འདོད་ཅིག་མེད་ན་ཅི་བྱས་ལམ་དུ་འགྱུར་
 བ་ལགས་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཞལ་གྱི་གདམས་པ་མང་དུ་གནང་སྟེ། ལྷ་
 མའི་ཞལ་ནས་དགེ་སྦྱོར་(༡༢ བ)ཐུན་ཅིག་གི་ཁོལ་དུ་བྱུང་འཇུག་ལམ་གྱི་
 སྒྲིང་པོ་དོ་སྤྱོད་དེ་བྱང་རྒྱལ་ཆེན་པོར་སྒོ་སྤྱོད་བསྐྱུར་ལུས་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་
 གཉེན་ལགས་ཞེས་གསུངས་སོ།།

6 མ་དཔེ་ལ་ མཚད་ཀ་” ཡོད།

སྤྲོ་མ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཤེས་རབ་རྩེ་མོ་ལས་བརྟལ་བ་གཉིས་པ་ལ་
སོགས་པའི་རྒྱུད་དང་། མན་ངག་དང་། རིམ་པ་དང་། བྱིན་རྒྱབས་ལ་སོགས་
པ་མང་དུ་གསན་པ་ཡིན་གསུངས་སོ།།

སྤྲོ་བ་དཔོན་འདུལ་བ་འཛིན་པ་རིན་ཆེན་གྲགས་ལས་འདུལ་བ་མདོ་རྩ་
ཉམས་⁷ཞིང་ཚར་གཉིས། རྒྱ་ཆེ་འབྲེལ་པ། འོད་ལྡན། ལྷ་རྩིའི་མདོ། རྒྱལ་
ཁྲིམས་ཡང་དག་པར་ལྡན་པའི་མདོ། དགེ་སྤྲོད་ལ་རབ་ཏུ་གཅེས་པའི་
མདོ། འདུལ་བའི་བརྟོད་པ། འདུལ་བ་འཛིན་པ་ལ་བསྐྱབས་པ་ལ་སོགས་
པ་རྣམས་གསན་ནོ།།

སྤྲོ་བ་དཔོན་དགའ་བ་སྤྲོད་པ་ཉིམ་བརྩོན་འགྲུས་ལས་འབྲེལ་རྒྱུད་ཉམས་
⁸ཞིང་ཚར་བཞི་དང་། རྟོད་གཉིས་ཏེ་རྒྱལ་ཚད་མ་བསྐྱབས་པ། ལེན་བརྒྱད་མ་
མདོ་འབྲེལ། བརྒྱད་སྟོད་པ་མདོ་འབྲེལ། ལྷུང་པ་མདོ་འབྲེལ། ཤེས་རབ་སྤྲོད་
པོ་མདོ་འབྲེལ། བརྒྱད་སྟོད་དོན་བསྐྱབས་(༡༣ ལྟེ་)རྩ་འབྲེལ། ཨ་གཅིག་མའི་
མན་ངག་འཇམ་དཔལ་དཔལ་འབོ་གཅིག་པ། གཏོར་མ་བརྒྱ་རྩ་ལ་སོགས་པ་
གསན་གསུངས་སོ།།

སྤྲོ་བ་དཔོན་ལྷུ་སྟོན་ཤེས་རབ་བརྩོན་འགྲུས་ལས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟལ་
ཞིང་ཚར་གཉིས། སྤྲོད་འཇུག་གི་ཤེས་རབ་ལེན། དོན་གསང་གི་བསྟོད་པ་ལ་
སོགས་པ་གསན་ནོ།།

7 མ་དཔེ་ལ་ “ཉིས་ཞིང་” ཡོད།
8 མ་དཔེ་ལ་ “ཉིས་ཞིང་” ཡོད།

སློབ་དཔོན་འབྲས་ཁུངས་ཤེས་རབ་འབྲས་ལ། སློབ་མ་དམར་མོའི་མངོན་
 ཉིགས། སླ་མ་ལྟ་བུ་ལ། སློབ་དཔོན་སྟོབ་པ་ཉམས་མཛད་པའི་སློབ་མའི་མཚོན་
 པ། དཔའ་བོ་ཉ་མགོན་གྱི་མངོན་ཉིགས་ཡན་ལག་དང་བཅས་པ། སློབ་
 དཔོན་པད་མའི་སྐྱབ་ཐབས་ཡན་ལག་དང་བཅས་པ། གདམས་པ་བརྒྱ་བུ་
 པ། ལྷགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་ཕྱི་དྲུག་སྐོར། རང་བཞི་སྐོར། གསང་བ་གསུམ་སྐོར།
 དེའོ་ན་ཉིད་ཆིག་སྐོར། ཡང་གསང་ཕྱག་བརྒྱ་བསྐྱེདས་པ། ཞལ་གདམས་
 ཉི་ཤུ་ཙུ་གཅིག་དེད་ག་གི་ལོ་རྒྱུས། མཇུག་གཏོར་དྲི་མེད་ཀྱི་སྐྱབ་
 ཐབས་ལས་ཚོགས་དང་བཅས་པ། དྲི་མེད་ཀྱི་མཚོན་པའི་ཚོག་ཡི་གེ་(༡༩
 བ) བརྒྱ་པའི་མངོན་ཉིགས། ལས་འབྲས་རྒྱས་འབྲིང་བསྐྱེད་གསུམ། ཕྱག་
 བཅོམ་པའི་མངོན་ཉིགས། རྗེ་བོའི་ལྷགས་ཀྱི་ཀི་ཀ་འི། བདུན་ཚོགས་ཟས་
 གཏད་དང་བཅས་པ། ཡི་དམ་དུ་བྱེད་པའི་ལུང་སྐྱེདས། རྒྱ་གཏོར། བ་སྐྱ་
 ཀི། དབྱུགས་དབྱུང་བའི་མདོ་ལ་བརྟེན་པའི་ལ་འབར་མའི་གཏོར་མ་བརྒྱ་ཙུ་
 ལྷགས་དམ་དུ་མཛད་པ། ལྷན་སྐྱེད་བརྒྱ་ཙུ་གཅིག་གི་གདམས་པ་ཚང་བ།
 ཞི་བྱེད་སོའི་རིག་པ་ཅེར་མཐོང་། སྐམ་གྱི་གདམས་དག་གསུམ་གྱི་འཁྲིད།
 ཞབས་རྗེས་ཀྱི་མན་དག་ཉ་ལུ་མ་རྒྱུའི་སྐྱེད་འཁོར། སངས་རྒྱས་རྗེས་དྲན་
 གྱི་ཕན་ཡོན། རྒྱུད་སློམ་གསུང་ལྷགས། དེབ་ཞིན་གཤེགས་པ་བདུན་གྱི་མདོ་
 ཚོག་མཚོན་པའི་གདམས་པ། ལྷགས་དམ་དུ་མཛད་པའི་ཡན་ལག་བདུན་
 པ། ལྷགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་དེ་ཉིད་བུ་ལ། ཙུ་སྐྱེད་བུ་བཞི་པ། ཡན་ལག་གི་
 ཉེས་པ་བརྒྱད་པ། ཉེས་བྱས་སྐོར་ཉི་ཤུ་ལ། ཙུ་སྐྱེད་གི་བཤགས་པ། འདུལ་
 བ་བསྐྱེདས་པ། ལྷགས་ཐོབ་བརྒྱད་ཀྱི་གསོལ་(༡༩ བ)འདེབས། སླ་མ་
 ཆེན་པོ་དེ་དེ་བའི་དགོངས་ཉམས། སླ་མ་ཕྱི་ནང་གསང་གསུམ་གྱི་སྐྱབ་པ་

ལ་སོགས་པ་དང་ཚོགས་ཀྱི་ལྷན་པར་མང་དུ་ལྷུས་སོ།།

སློབ་དཔོན་གཉན་ཤེས་རབ་དཔལ་ལས་རྗེ་བཙུན་བྱམས་པའི་ཚོས་གཞུང་
མན་ངག་གི་ཆིངས་དང་བཅས་པ་རྒྱད་སྟེ་མ་ཚར་གཉིས། གཞན་རྣམས་ཚར་
རེ། རྒྱད་སྟེ་མའི་མན་ངག་ཁམས་དྲི་མེད། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གཞན་གས། སེམས་
ཀྱི་ཚོས་ཉིད་འགྱུར་མེད་ལ་དོ་སྟོན། ལམ་སྟོན། སེམས་འོད་གསལ་གཏན་
ལ་དབབ་པ། ལྷིད་ཀྱི་ལུས་ཤེས་རབ་གསལ་བའི་མེ་ལོང་། འཁོར་བ་འཇུག་
ལྷོག་སྐྱབས་ལྷུ་གསུམ་གྱི་གདམས་ངག་འོད་གསལ་མི་ལམ། འཆི་ཁ་མའི་
གདམས་ངག་ཤ་ལྷིད་བརྒྱད་པ། བཞི་བརྒྱད་རྩུག་ཅུ། ལུས་ཅུ་ཙུ་གཉིས་ཀྱི་
གདམས་པ་རྣམས་དང་། དབུས་མཐའི་རྗེ་ཀླ། ཤོལ་པོ་ལུགས་ཀྱི་རྣམ་
འཛམས། ཆལ་ག་ཚར་བ་བསྐྱབ་བཏུས་མའོན་ཏྟེ་གས། སྟོན་འཇུག་གི་འཁོར་
ལོ་ལྟ་བུའི་བཤད་པ། ཁ་གཏམ། གཞུང་འདྲིལ། ལག་ལྷིད། མགོན་པོ་བྱ་
(༡༥ བ)གྲུབ་ཐོབ་ཤོལ་པོ་པའི་ལུགས། ལྷོ་བ་ཆང་འབབས་ཀྱི་⁹གནད་
ཐེབས་དང་བཅས་པ། མགོན་པོ་གཙོ་འཁོར་དགུ་པ། གཏན་རྒྱ་དང་བཅས་
པ། རྗེ་བོའི་ལུགས་ཀྱི་རྗེ་བཙུན་མ་རིན་ཆེན་རྒྱན་གྲུབ། པའི་ཏ་སངས་རྒྱས་
གྲགས་པས་མཛད་པའི་སྐྱེད་བཤུ་ཡན་ལག་དང་བཅས་པ། རལ་¹⁰གཅིག་ལ།
མི་གཡོ་བའི་སྟོ་འཕེལ། རལ་གཅིག་མ་དཀར་མོ། དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ཚོ་
ག རྗེ་སྐྱེད་བཤུ་ཡན་ལག་དང་བཅས་པ། ཙུ་ལྷུང་། བཙུན་ལེན། རྒྱུ་འཕྱུང་།
དེར་རྗེའི་སྟོར་རྩུག་ ཡི་གེ་བཞི་པའི་གདམས་པ་གཉིས། འཇམ་དཔལ་སྟོལ་

9 མ་དཔེ་ལ་ “ལྷུ” ཡོད་པ་བསྐྱབ་པ་ལྟར་སྟུང་།
10 མ་དཔེ་ལ་ “མ” ཡོད་པ་བསྐྱབ་པ་ལྟར་སྟུང་།

མ་གཤིན་རྗེ་གཤེད་ཀྱི་སྐྱབ་ཐབས་དམ་པ་ནས་བརྒྱད་པ། མི་གཡོ་བ་ཕྱག་
རྟུག་པ། རྟེན་བྱ་ཏའི་རྗེ་བཙུན་མ། རྣལ་འབྱོར་གསུམ་གྱི་སྒྲིང་པོ་དམ་པའི་རྟེན་
འབྲེལ་ཡན་ལག་དང་བཅས་པ། སོའི་སྐྱས་པ་མིག་འབྱེད། དབྱངས་ཅན་
མ་དཀར་མོ་མི་འབྱུང་བའི་གནད་དང་བཅས་པ། དཔའ་བོ་སྐྱབ་པའི་རྒྱད།
སྐྱོལ་མ་འཇིགས་པ་བརྒྱད་སྐྱོབ་ཀྱི་སྐྱབ་ཐབས་དང་། བྱ་རོག་མ། སྐྱས་
པ་(༡༥ ར)མིག་འབྱེད་ཀྱི་རོ་སྐྱོད། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རིགས་པ་དངོས་¹¹ལྟ་
འཇུག་པ་ལ་སོགས་པ་ལག་ལེན་དང་ཁྲིད་དང་ཞལ་གྱི་གདམས་པ་མང་དུ་
གསལ་ནོ།།

སྐྱོབ་དཔོན་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་ལྡུག་སེང་གེ་ལ། དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ།
བཞི་བརྒྱ་པའི་འབྲེལ་པ། རིགས་པ་རྟུག་ཅུ་པ། སྐྱོང་ཉིད་བདུན་ཅུ་པ། ཞིབ་
མོ་རྣམ་འཐག ཚུན་རྫོག་ རྟོག་གོ་ཐོ་བ། བྱང་རྒྱབ་སེམས་འབྲེལ། སྐྱོད་
འཇུག རོ་བོའི་ཚོས་རྒྱུང་བརྒྱ་ཙ། དབུ་མ་བདེན་གཉེས། ལྷང་བ། དབུ་མ་
སྐྱོང་ལུན། རྟོགས་ཆེན་གྱི་མཚན་པ། དོན་ཡོད་ཞགས་པའི་དེ་ཉིད་བཅུ་རྟུག་
བདེ་མཚོག་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས། མགོན་པོ་བྱ་རོག་མ། གཙུག་ཏུ་
དགུ་པའི་ལག་ལེན། དཔལ་ཆེན་མོ། འོད་ཟེར་ཅན། དབྱུག་ཚོས། ལྷན་ཅིག་
སྐྱེས་སྐྱོད། ཚ་རྒྱུང་གི་གདམས་པ། ལུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་བྱིན་རླབས། རིག་
པ་གཏད་པའི་ཚོག་དང་བཅས་པ། དབུ་མ་ཆེན་པོའི་མན་ངག་སྐྱོབ་མས་
བྱིན་གྱིས་བརླབས་པའི་ཚོག་དང་བཅས་པ། འདའ་ཀ་ཡེ་ཤེས་(༡༥ བ)ཀྱི་
མན་ངག་ ཚ་བཤད་གཉེས་ཀྱི་བཀའ་སྐྱུང་། མགོན་པོ་གྱི་གྲུག་དང་། མགོན་

11 མ་དཔེ་ལ་ “དངས་” ཡོད།

བོ་ཕྱག་རྒྱག་པའི་རྒྱུད་དང་། སྐྱབ་ཐབས་ལ་སོགས་པ་མང་དུ་ཞུས་ཤིང་།
 ཁོང་གི་ཞལ་ནས་མཁས་པ་དག་གི་བཤེས་གཉེན་པ་ཉིད་མཁས་ཀྱང་ལུང་
 གི་བཀའ་སློབ་པ་ཅོམ་ལགས་ཞེས་གསུངས་གསུངས་ཀྱང་སླ་མ་ཉིད་ལུང་
 གི་དག་གི་བཤེས་གཉེན་བྱ་བ་དེ་བཤེས་ཅད་འཐད་པ་དང་བཅས་ཏེ་
 ལུང་སྟོན་ལུས་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་གསུངས་ནས་ཤིན་ཏུ་མཉེས་པ་ཡིན་ནོ། །
 སླ་མ་ས་སྐྱུ་བརྗེ་ཏ་ལས་འཇམ་དཔལ་ཨ་ར་བ་ཅོན་ཞུས་སོ། །ཡང་དག་པའི་
 དག་གི་བཤེས་གཉེན་སླ་མ་དམ་པ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་འཕགས་པ་སློ་གྲོས་
 རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོ་ལ། ས་ལུ་ལུང་པའི་མདོ། རོ་རྗེ་གཙོད་པའི་མདོ།
 རྒྱལ་བརྒྱ་ལྷ་བཅུ་པའི་མདོ། རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ལ་འཇུག་པའི་གཟུངས།
 དབུ་མ་སླིང་པོའི་འགྲེལ་པ། ལག་པའི་ཚད་ཀྱི་འགྲེལ་པ། ཐེག་པ་ཆེན་
 པོ་གསལ་བ། མཁས་པ་འཇུག་པའི་སློ། ཚོགས་བཅད་བསྐྱབས་པ། གཅིག་
 ལས་(༡༦ རྒྱུ་)འཕྲོས་པའི་བསྟོད་པ། འཇམ་དཔལ་བརྟན་པའི་འཁོར་ལོ།
 ཚོགས་བདག་ཚོ་དཔག་མེད། གཟུངས་གྲུ་ལྷ། མཁའ་འགྲོ་ལྷ། དམ་
 ཚོགས་ལྷ། ཡན་ལག་བདུན་ལྷན་ལ་སོགས་པ་ཞུས་སོ། །

སློབ་དཔོན་དག་གི་བཤེས་གཉེན་རྒྱལ་ཁྲིམས་འབར་ལས། དབུ་མ་རྒྱན་
 ཀྱི་འགྲེལ་པ། ཚོ་བདག་གི་རྒྱུད། སྐྱབ་ཐབས། མན་དག་ཚོ་དཔག་མེད་
 ཀྱི་སྐྱབ་ཐབས་ལས་ཚོགས་དང་བཅས་པ། ཕྱག་ན་རོ་རྗེའི་གཟུངས་རིངས་
 ཀྱི་སྐྱབ་ཐབས་གཉིས། གནས་བརྟན་བཅུ་རྒྱག་གི་གསོལ་འདེབས། སྤིང་
 པོ་བའི་དབུ་མའི་མན་དག་ལ་སོགས་པ་མང་དུ་གསལ་ཞིང་། ཁོང་གི་ཞལ་
 རས་རྟོགས་པ་ལ་བརྟན་པ་ཐོབ་ཀྱང་ལུང་དང་བཤད་པ་ལ་མཉེས་པ་ངོ་

མཚར་ཆེཞེས་གསུངས་སོ།།

སློབ་དཔོན་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་ཡོན་ཏན་ཤེས་རབ་ལས། རྣམ་ཐར་
བཀའ་རྒྱུ་མ། ལྷ་མ་སྐྱུ་བ། ལྷ་མའི་རྣལ་འབྱོར། ཏྲ་མ་གྱིན་བདེ་གཤེགས་
སྐྱི་འདྲིལ། ལྷག་ན་དེ་ཚེ་(༡༦ བ)ལྷུང་ཤམ་ཅན། ཚོ་དཔག་མེད་གཉིས།
ལྷ་མོ་རི་ཁྲོད་ལོ་མ་གྱོན་པ། དོན་ཞགས་ཀྱི་དོན་ཉམས་སུ་སླང་བའི་མན་རག་
ལ་སོགས་པ་གསལ་པ་ལགས་མཆི།

སློབ་དཔོན་ཞང་སྟོན་བྱང་ཚུབ་ལས་སྐྱ་སྐོ་མཚོན་ཆདད། བོད་ཀྱི་སྐྱའི་བརྟན་
བཅོས་གཉིས་གསལ་ན་ནོ། །སློབ་དཔོན་གདོད་ལུང་པ་ནམ་མཁའ་དེ་ཚེ་
ལས། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྩིས་ཡན་ལག་ལུ་བསྐྱུས། སྐྱ་གཅན་
དང་གཟའ་ལུའི་རྩིས། ཉིམའི་རྩིས་ཆེན། དུས་འཁོར་སླིང་པོ་ཞབས་ཀྱི་སྐྱུབ་
ཐབས། སྐྱུར་བ་ཡན་ལག་དུག ལ་འབར་མའི་གཏོར་མ། ཉེན་འབྲེལ་བཅུ་
གཉིས་ཀྱི་རྩིས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་གསལ་ན་ནོ།།

སློབ་དཔོན་ནམ་མཁའ་གསལ་ལས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས། ལུན་ཉན་ཅི་
རིགས་སུ་མཛད་དོ། །སློབ་དཔོན་ཤེས་རབ་འོད་ཟེར་ལས་ཚད་མ་སྟོང་བུན་
ཀྱི་ཕྱེད་ཅམ་ཉམས་¹²ཁྲིད་ཅིག འཇམ་དཔལ་དཀར་པོའི་མངོན་རྟོགས་ལ་
སོགས་པ་གསལ་ན་ནོ། །སློབ་དཔོན་འདུལ་བ་འཛིན་པ་བསོད་ནམས་རྩེ་མོ་
ལས་འདུལ་བའི་ལུན་ཉན་ཅུང་ཟད་མཛད་དོ། །(༡༧ ན)སློབ་དཔོན་ཤེས་
རབ་དངོས་གྲུབ་ལས། འཇམ་དཔལ་སྐྱ་སེང་གི་དོན་རྒྱུད་དད། ལྷ་ལི་ཀུ་

12 མ་དཔེ་ལ་ “ཉིས་ཁྲིད” ཡོད།

ལིའི་རྟེན་འབྲེལ་དང་། རྟེན་འབྲེལ་དར་ཅེ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་གསལ་ནོ། །
 སློབ་དཔོན་བསོད་ནམས་སེང་གེ་ལས་འཇིག་རྟེན་བསྟན་པའི་བྱོན་ཉམ་ཅུང་
 ཟད་མཛད་དོ། །གཞན་ཡང་གསང་སྟུགས་ཀྱི་རྒྱུད་དང་མན་ངག་དང་རིམ་པ་
 ལ་སོགས་པ་ཇི་ལྟ་བུ་མངའ་བ་ནི་རྒྱས་པར་གསལ་ཡིག་ཆེན་མོ་ལས་ངེས་
 པར་བྱ་སྟེ། དེ་དག་ཏུ་མ་འདུས་པའི་གསལ་པ་ཡང་ཞུས་པའི་སླ་མ་རྣམས་
 དང་། མངག་བཞུགས་པ་ལ་སོགས་པ་དག་མངུ་སྐྱེད་བར་གཤམ་ཡང་སློ་
 སྐྱར་གྱི་ཉེས་པས་འཇིགས་ནས་འདིར་མ་སློབ་སོ། །དེ་ལྟར་སྐུལ་བ་དང་
 ལྟན་པའི་གང་ཟག་གྲུ་པར་སྒྲོད་པ་ལ་ཚོས་བཞི་དགོས་པར་གཤམ་སྟེ། ལྷ་
 མའི་ཞལ་ནས། ལྷ་ཐག་སླ་མ་ལ་བསྐྱར་བ¹³། སྒྲོད་པ་ཞི་དུལ་དུ་བྱ་བ། སྐྱོང་
 ལྟོ་རྒྱབ་ལ་བསྐྱར་བ། རྒྱལ་ཁ་གྲོགས་པོ་ལ་སྐྱུན་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
 དོན་དེ་ལ་སླ་མ་ཉིད་(༡༧ བ)ཀྱིས། ལོ་བོས་ཚུལ་བཞིན་བསྟེན་པའི་སླ་མ་
 བློ། །ཤེས་རབ་མཚན་དང་ལྟན་པའི་སླ་མ་བདུན། །གྲགས་པའི་མཐའ་ཅན་
 ལྷ་མ་རྣམ་གསུམ་དང་། །སེང་གེའི་མཚན་ལྟན་སླ་མ་རྣམ་པ་གསུམ། །ནམ་
 མཁའ་རྣམ་གཉིས་སློ་གྲོས་རྣམ་པ་གསུམ། །ཚུལ་ཁྲིམས་བཙོན་འགྲུས་སླ་
 མ་བཟང་པོ་དང་། །ཡོན་ཏན་བཅེ་བའི་མཚན་ལྟན་སླ་མ་སྟེ། །སྐྱབས་གསུམ་
 རྩ་བ་སླ་མ་ཉི་ཤུ་གསུམ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ལྷོ་ གཉིས་པ་སླ་མ་ཇི་ལྟར་བསྟེན་ཅིང་མཁྱེན་པའི་ཚུལ་ནི། ལྷ་མ་ཐམས་
 ཅད་བྱུགས་དམ་གྱི་ལྷ་འམ་སངས་རྒྱས་དང་གཉིས་སུ་མེད་པར་དགོངས་
 པ་ཡིན་ཏེ། ལྷ་མའི་ཞལ་ནས། སློབ་དཔོན་ཏེ་ལོ་པ་ཡི་བཀའ་དྲིན་གྱིས། །

13 མ་དཔོ་ལ་ “སྐྱ་ཐག་སླ་མ་བསྐྱར་བ།” ཡོད།

ཚོས་བཞི་དགོས་པར་གདའ་སྟེ། ལྷ་མའི་ཞལ་ནས། ལྷ་མ་ལ་སངས་རྒྱས་
སུ་མཐོང་བ། གསུང་ལ་ཚད་མར་འཛིན་པ། དམ་ཚིག་ལ་འགལ་འཁྲུལ་
14མེད་པ། བྱིན་རྒྱབས་ཀྱི་རྒྱུ་མ་ཆད་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

༥ གསུམ་པ་སྐྱབ་པ་ནན་ཉན་གྱིས་ཉམས་སུ་སྒྲུང་བའི་ཚུལ་ལ་བཞིའི་དང་
པོ། སོ་སོར་ཐར་པའི་སྟོམ་པ་སྐྱབས་ཚུལ་ནི། རྒྱབས་འགོ་ནས་བསྐྱེན་པར་
རྫོགས་པ་དག་སྟོང་གི་སྟོམ་པའི་བར་གྱི་བསྐྱབ་པའི་གནས་གངས་མེད་
པ་འཇུག་ལྟོག་མཛད་དེ་ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པར་དག་པ་གཡག་རྩ་བཞིན་དུ་
བསྐྱབས་པས་གནས་བརྟན་འདུལ་བ་འཛིན་(༡༩ ན)པ་ཉེབར་འཁོར་ལྟ་
བུར་བཞུགས་ཏེ། དམ་པའི་ཚོས་འདུལ་བ་ནས་ཇི་སྐད་འབྱུང་བ་ལྟར་ཐུག་
ལེན་དུ་མཛད་དེ། བཤད་པའི་ཚོས་དང་ལག་ལེན་གྱི་ཚོས་གཉིས་མེད་པས་
བཤད་པ་བཞིན་ལག་ལེན་ལ་བྱེད་པ་ཞིག་དགོས། ཞེས་གསུངས་སོ། །དེས་
ན་རྒྱ་མཐང་གོས་སྒྲ་གོས་ལ་སོགས་པ་དང་མི་འབྲུལ་ཞིང་ལྷུས་ལ་སོགས་
པ་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་མཛད་ནས། དགོངས་པ་
མ་འདས་ཀྱི་བར་དུ་གཅིག་ཀྱང་མ་ཆག་པས་གཞན་ཐམས་ཅད་ལམ་དུ་
འཇུག་དེ། ལྷ་མའི་ཞལ་ནས་གཞན་དག་གལ་དང་བྱིན་ལེན་རང་ལའང་འོར་
དང་གལ་ལ་སོགས་པ་དང་། སྟིག་འཇུག་མ་དང་ལྷགས་ཀྱི་མ་ལ་སོགས་
པའི་དབྱེ་བ་མང་པོ་ཡོད་མཚེ་སྟེ། འོ་སྟོལ་ལ་དམ་པའི་ཚོས་འདུལ་བ་ནས་
འབྱུང་བའི་ལྷགས་གཅིག་དུ་15ལས་མེད་པ་ཡིན་གསུངས་སོ།།

14 མ་དཔེ་ལ་ “འགྲུས་” ཡོད།
15 མ་དཔེ་ལ་ “ཅིག་སུ” ཡོད།

བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་སློབ་པ་ལ་སྤྱད་ས་ཚུལ་ནི་དཔལ་ལྷན་ཆེན་པོ་པའི་
 རློན་པོ་སློབ་བྱ་གསུམ་གྱི་ཁྲིད་དང་། རྗེ་བཙུན་བྱམས་པ་ནས་བརྒྱུད་པའི་
 སེམས་ཅམ་ལུགས་ཀྱི་སློབ་པ་སེམས་བསྐྱེད་ལན་གསུམ་དང་། (༡༩ བ)
 འཇུག་པ་སེམས་བསྐྱེད་ལུས་ནས་ལེགས་པར་བསམས་པས་ངེས་པ་ཐོབ་
 ཏེ། སྤྱུགས་རྒྱུད་ལ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚོས་དར་ཞིང་རྒྱས་པར་མཛད་པ་ལྟ་
 བུར་གདམ། གནས་ལྷ་མཁའ་ཁྲིམ་པའི་རློན་པོ་སློབ་བྱ་གསུམ་དང་། སློབ་སྦྱོར་
 གི་ཉམས་ཁྲིད་དང་། སློབ་པ་སེམས་བསྐྱེད་ལན་རྟུག་ལུས་ནས་གཅིག་ཏུ་
 བསྐྱེམས་པ་ལ་བཙོན་པས་རྟོགས་པ་མཛོད་ཏུ་གྱུར་ཏེ། རྒྱུད་མ་སློབ་པ་སློབ་
 པ་ལྟ་བུར་གདམ། བྱང་ཚུབ་ཆེན་པོ་པ་ལ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་དང་། སློབ་སྦྱོར་དང་།
 རྒྱུད་པ་རྣམ་སྦྱོར་དང་། རྣམ་པའི་ཁྲིད་དང་། སྲིད་ཞི་མཉམ་ཉིད་དང་། ཐབས་
 བཅས་བསྐྱེས་པ་དང་། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཁྲིད་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཉམས་ཁྲིད་
 ཏུ་མཛད་པ་དང་། སེམས་བསྐྱེད་གོང་འོག་གམ་ཚོག་ཀྱན་ཡང་ནས་ཡང་དུ་
 ལུས་ཏེ། ཁྲིད་ཀྱིས་འོངས་སྦྱོར་གྱི་གསོག་འཛིན་ཡང་ངའི་རྣམ་ཐར་བཞེན་
 བྱས་པ་ཡིན་གསུངས་ནས་ཤིན་ཏུ་མཉེས་པར་མཛད་ཅིང་། ལྷ་མའི་མན་
 ངག་ཡང་ཡང་བསམ་སློམ་མཛད་པས་སྤྱད་པ་དང་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་
 བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་སྤྱུགས་ལ་འབྱུངས་(༢༠ བ)ཏེ། སློབ་པ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་
 མཚོན་གྱིས་བརྟོན་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། ལྷ་མའི་ཞལ་ནས། མི་ཤམ་མགོན་གྱི་
 བཀའ་རྒྱུ་གྱིས། །བདག་གཞན་མཉམ་རྗེའི་སེམས་གོམས་པས། །མཐོང་
 ཐོས་སྐྱེ་བོ་མ་ལུས་ལ། །དག་སྤྱང་སྦྱོར་བ་ངོ་མཚར་ཆེ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།
 འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་ནས་བརྒྱུད་པ་དབྱེ་མ་ལུགས་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་
 ལྷ་མ་དམ་པ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དང་། སློབ་དཔོན་མ་བྱ་བ་དང་། སློབ་དཔོན་

གཉིས་ལ་སོགས་པ་ལ་མང་དུ་ཞུས་ནས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་
 པ་གྲངས་མེད་པ་ལ་སློང་དོར་སྤྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་བསྐྱབས་པས་དཔལ་ལྷན་
 མར་མེ་མཛད་ལྟ་བུར་བཞུགས་ཏེ། སློ་མའི་ཞལ་ནས། ཐོག་མེད་དུས་ནས་པ་
 དང་མར་གྱུར་ཅིང་། སློ་གསུམ་ཀུན་གྱིས་པན་པ་བསྐྱབས་པ་ཡི། །འགྲོ་
 ཀུན་སྤྱིད་པའི་མཚོ་ལས་བསྐྱལ་སྤྲད་དུ། །ཀུན་མཁའ་ན་གོ་འཕང་བསྐྱོད་པར་
 ཐུགས་བསྐྱེད་འཚེམ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེད་གྲུང་ལྟ་སྤྱོད་ལ་བྱུང་པར་
 མེད་ཅིང་ཚོག་ཐ་དད་གྱིས་སྤེ་བ་ཡིན་ཏེ། གཉིས་ཀྱི་རྗེས་(༢༠ བ)འབྲངས་
 ་ཤིང་ཉའི་སྲོལ་གཉིས་ནི། །ལྟ་སྤྱོད་མཚུངས་ཏེ་ཚོགས་ཀྱི་བྱང་པར་ཅོམ། །ཞེས་
 གསུངས་སོ། །དེ་ཡང་མན་ངག་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་ཉིན་དུས་རྒྱག་ཏུ་གོང་ནས་
 གོང་དུ་རྣམ་པར་སྤེལ་བ་ལ་བརྩོན་པ་ལགས་ཏེ། སློ་མའི་ཞལ་ནས། སྤེལ་
 བའི་སྤྲད་དུ་པན་ཡོན་བསྐྱོམས་མཛད་དེ། །ཡང་དང་ཡང་སྤྲངས་བརྩོན་
 པས་ཚོགས་གཉིས་བསྐྱབས། །ནག་པོའི་ཚོས་བཞི་སྤངས་ཤིང་གཉེན་པོ་
 བསྟེན། །སེམས་ཅན་མ་ལུས་གཅེས་པར་བརྒྱུང་འཚེམ་ལགས། །ཞེས་
 གསུངས་སོ། །

རིག་པ་འཛོལ་པའི་སྲོལ་པ་ལ་རི་ལྟར་སྤྲངས་པ་ནི། སློ་མ་མཚན་ཉིད་དང་
 ལྷན་པ་རྣམས་དང་། དཀོན་མཚོག་གི་པོ་བྱང་དུ་མཚོད་པ་རྒྱ་ཚེན་པོ་སྤེལ་
 བས་རྒྱུད་སྤེ་པལ་ཆེ་བའི་དབང་དང་། སྤྱིན་རྒྱབས་དང་། རིག་པ་གཏད་པ་
 དང་། རྗེས་གནང་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཞུས་ཏེ། དམ་ཚིག་གྲངས་མེད་
 པ་རྣམས་སྤྱིན་གྱི་འབྲས་བུ་བཞིན་བསྐྱབས་ནས་རྣལ་འབྱོར་གྱི་དབང་ཕུག་
 རོ་རྗེའི་ཐུགས་དང་ལྷན་པ་རོ་རྗེའཛོལ་པ་ཚེན་པོ་སྤོབ་དཔོན་པུ་འབྱུང་གནས་

(༢༡ ན) ལྟ་བུར་བཞུགས་ཏེ། སྒྲོབ་དཔོན་དཔལ་འདྲེན་གནས་པའི་བཀའ་
 དྲིན་གྱིས། །ལྟར་གསལ་ལུས་ལ་བྱང་ཚུབ་ཕྱོགས་མཐུན་ཚོས། །སྤུང་ཕྱོག་
 བདུན་ཚང་བའི་རྣལ་འབྱོར་གྱིས། །སྤྱུ་ལུས་ལམ་དུ་འབྱེད་བའོ་མཚར་ཆེ། །
 ཞེས་གསུངས་སོ། །དོན་ཀྱང་བཀའ་གདམས་པ་ཆེན་པོ་རྣམས་བུམ་ནང་གི་
 སྒྲོན་མ་ནང་ན་གསལ་བ་ལྟར་སྤྱོད་པའི་ཡོན་ཏན་ནང་དུ་འཕེལ་བར་བཞེད་པ་
 དང་། ལྷ་མའི་རྣམ་ཐར་གཙོ་བོར་སྤྱོད་པ་དང་། ལྷགས་ཀྱི་དཀྱེལ་ཆེ། ཕྱི་
 ཚུལ་དུ་སྤྲུགས་ཀྱི་མཚན་གསལ་པའམ། གཞུང་ཡི་གོ་ཚམ་གཟིགས་པ་ལྟར་
 ཡང་མི་མཛད་དོ། །དེས་ན་ལེགས་པར་བསྐྱབས་པས་འབྲས་བུ་འབྱུང་བ་དེ་
 ལ་ཚོས་གསུམ་དགོས་པར་གདའ་སྟེ། ལྷ་མའི་ཞལ་ནས། ལྷ་མས་དབྱེས་
 བཞེན་དུ་གནང་བ། རང་ཉིད་ཡིད་ཆེས་པ། ལུང་ན་ངེས་པར་བཞུགས་པའོ། །
 ཞེས་གསུངས་སོ། །དོན་དེ་དག་ལའང་འདི་སྐད་ཅེས་བྱ་སྟེ། དེས་འབྱུང་ཚུལ་
 ཁྲིམས་གནང་བའི་སྤྱོད་མ་གསུམ། །འདི་ཆེན་བྱང་ཚུབ་སེམས་(༢༡ བ)ཀྱི་
 ལྷ་མ་རྒྱག །གསང་སྤྲུགས་རིམ་པ་སྒྲོན་པའི་སྤྱོད་མ་བརྒྱད། །སྤྱོད་མ་ནང་དག་
 སྒྲོན་མཛད་ཉི་ཤུ་གསུམ། །ཞེས་སོ། །

སྤྱོད་པའི་ལྷགས་དམ་གྱིས་ཇི་ལྟར་སྤྱུངས་པ་ནི། གསང་སྤྲུགས་ཐམས་ཅད་
 རྒྱང་དོན་ཤུགས་ཆེ་བས་སྤྱོད་མ་རྣམས་ཀྱི་ལྷགས་ཉམས་སུ་བཞེས་པའི་ལམ་
 ཚང་ལ་མ་ནོར་བ་པ་ལོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཡིན་པར་བཞེད་དེ། ལྷ་མའི་ཞལ་ནས།
 ལམ་གྱི་ངེས་དོན་པ་ལོལ་ཕྱིན། །ལམ་གཞན་རྒྱང་བའི་དོན་དུ་གསུངས། །
 དེས་དོན་བསྟན་པ་ཀུན་ལ་འབྱུང། །གསང་སྤྲུགས་ལམ་ནི་བསྟན་པ་འདིརི། །

སངས་རྒྱལ་སྟོང་ལས་གཉིས་ཀྱིས་གསུངས། །ཀུན་ལ་མི་དགོས་དང་¹⁶དོན་
ཡིན། །དེ་ཕྱིར་པ་རོལ་ཕྱིན་པའི་ལམ། །ཚང་ལ་མ་ནོར་གཡང་ས་མེད། །རྒྱལ་
བ་ཀུན་གྱིས་གསུངས་པ་ཡི། །ངེས་དོན་ལམ་ལ་གཙོ་བོར་གྱིས། །ཞེས་
གསུངས་སོ།།

ཐུགས་དམ་ཐམས་ཅད་མངོན་ཚན་རྒྱུང་ཞིང་ལམ་གྱི་ཚོད་ཆེ་བ་ལ་དགུས་པ་
དང་། ཐུགས་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བས་འདིའི་རྗེས་སུ་འདི་མཛད་བྱ་བ་སྲུས་ཀྱང་
རྟོགས་པ་མེད་དོ། །འོན་ཀྱང་(22 ན)ཐོ་རངས་དང་སྲ་སྐད་ཀྱི་ཆ་ཕལ་ཆེ་
བ་ནི་སྐྱེས་བུ་གསུམ་དང་། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་གཉིས་དང་། བསྐྱེད་རྫོགས་
གཉིས་དང་བཞུས་པ་ལ་སོགས་པ་མང་དུ་མཛད་ནས། ཐུན་གཏོར་རེ་ཡང་
བགྱིད་པར་གདའ། དེ་ནས་ཕྱག་དཔེའི་ལྷ་དག་དང་། ཕྱག་ཡིག་དང་། བསྟན་
བཅོས་རྩོམ་པ་ལ་སོགས་པ་ཚོས་སྟོན་བཅུའི་ཡན་ལག་རྣམས་མཛད་དོ། །
སྲོད་དང་པོ་ལྷུས་ཚར་བ་དང་། ཡན་ལག་བདུན་པ་རྒྱས་པ་དང་། ལྷ་མའི་
མཐུལ་དང་། རྒྱ་སྐྱེན་ལ་སོགས་པའི་བྱ་ཆ་དང་། སྐྱོམ་བཞུས་གང་འགྲུབ་རེ་
བགྱིད་པ་ལགས་མཆི། ཕྱི་རྟོ་དང་པོ་གཏོར་མ་བརྒྱ་ཚར་གསུམ། ལྷ་ཚར་
བཞི། རྗེན་གཏོར་དང་། རྒྱ་སྐྱེན་མཛད་དོ། །དེ་ནས་བསྐྱབས་སྐྱོམ་འབོགས་
པའམ། གཞན་གྱི་འདོད་ཚོས་དང་མན་ངག་མང་དུ་གསུངས། དེ་ནས་མཚན་
བཅོད་པན་ཡོན་དང་བཅས་པ་ཚར་རེ། སྲུང་པ་དང་རྟོགས་ཆེན་དང་སྐྱོལ་
མ་གང་འགྲུབ་རེ་ཞལ་ཐོན་མཛད་པ་ལགས་སྐྱད། དེ་ནས་ཚོགས་ཚོས་དང་
སྐྱེས་བུ་གསུམ་(22 བ)ལ་སོགས་པའི་འཁྲིད་རྣམས་གནང་བར་གདའ།

16 མ་དཔེ་ལ་ “དན” ཡོད།

མདོར་ན་ཉི་གི་བ་འདི་ནས་འདིའི་བར། འདི་བྱེད་བྱ་བའི་སྤྲུགས་དམ། དམ་
 བཅའ་མཛད་ནས་སྐྱབ་པར་གདའ་སྟེ། སྐྱ་མའི་ཞལ་ནས། ཉིན་ཞག་སྤྲུགས་
 རེལ་དགོ་སྐྱོར་འདི་ཅམ་བྱེད་བྱ་བའི་དམ་བཅའ་མེད་ན་སྐྱོལ་དུ་མི་ཚུད་པ་
 ཡིན་གསུངས་སོ། །དེ་ནས་ཉིན་པར་ཇ་གསོལ་བའི་བར་ལ་ཡང་བསྐྱུས་པ་
 མཛད་ཅིང་འདྲེན་པའི་ཡུན་རིང་སྤང་སྤང་སྤང་ལ་གཟིགས་པ་ལགས་ཏེ། སྐྱ་
 མའི་ཞལ་ནས་གནས་ཁང་གི་སྐྱབས་མ་གཏོགས་པ་ཆེད་དུ་གཏད་པའི་
 མེ་དང་ཉིམ་འདེམ་སྐྱོང་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ནས་སྐྱོད་དང་པོ་ཚོགས་ཀྱི་
 སྤྲུགས་དམ་རྣམས་མཛད། དེ་ནས་གཟིམས་ཁང་བར་ཁང་དུ་ཡན་ལག་
 བདུན་པ་རྒྱས་པ་དང་། མཇུལ་ལ་སོགས་པའི་བྱ་བ་རྣམས་ལེགས་པར་
 བསྐྱབས་ནས་ཡང་སྤྲུགས་དམ་མང་པོ་མཛད་པར་གདའ་སྟེ། སྐྱ་མའི་ཞལ་
 ནས། གཉིད་གནམ་སྐར་ཁོངས་རེ་རེ་ཅམ་ལས་ལོག་མ་སྐྱོང་། ཞེས་
 གསུངས་སོ། །དེ་ནས་གང་སྐྱང་(༢༩ ན)ཞིང་ཅི་མཛད་ཀྱང་སྐྱོང་པ་ཉིད་
 ཀྱི་ཉིང་རེ་འཛིན་རྒྱུ་ཆད་མེད་དེ། སྐྱ་མའི་ཞལ་ནས། གཟུགས་སྤྲུག་དང་
 སྐྱ་སྐྱོན་ལ་སོགས་པ། །སྐྱང་ཅམ་ན་སྐྱོང་པར་ཤེས་པ་ཡིས། །ཆགས་སྐྱང་
 གི་གཉེན་པོར་འགྱུར་བ་ལས། །སྐྱོམ་པ་བཅའ་དུ་མ་རྟེན་ལགས། །ཞེས་
 གསུངས་སོ། །

༥ གསུམ་པ་ཡོན་ཏན་རི་ལྟ་བུ་མངའ་བ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྐྱ་དང་། གསུང་
 དང་། སྤྲུགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ནོ། །དང་པོ་ནི་བསོད་ནམས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་
 ལས་སྐྱབ་པའི་སྐྱ་རྩི་རིན་པོ་ཆེ་ལྟ་བུར་བཞུགས་ཏེ། སྐྱ་ལུས་ཆེ་རྒྱུང་
 འཚམས་པ་ལ་ཀུན་ནས་ལྷུན་ཆགས་ཤིང་བཟིན་པ། སྐྱ་ལ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་

ལ་ཤེལ་གྱི་མི་ལོང་ལྟར་གཉེར་མའི་རིགས་མེད་པ། དགྲུང་ལོ་མང་པོ་
 བཞེས་ཀྱང་། བྱེད་བཅས་པའི་ལུས་ལྟར། སྐྱུ་བདེ་ཞིང་གཞོན་ཤ་ཆགས་པ།
 རྣམ་པ་གང་གིས་ཇི་ལྟར་བཞུགས་ཀྱང་ལྷན་པོ་ལྟར་གཡོ་འགྲུལ་མེད་ཅིང་
 བརྟན་པ། མཐོང་བ་ཅོམ་བྱང་ཚུབ་ཆེན་པོ་ལྟར་བ་སྐྱུ་(༢༩ བ)ལྟར་ཞིང་
 དད་པའི་ཤུགས་འབྱིན་པ། རླུང་དུ་ཉེ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་མངོན་
 དུ་རྒྱ་རྩེ་འཛིལ་¹⁷པ་འཕགས་པའི་ལམ་ལྟ་བུ། མི་ལམ་མཐོང་བ་བྱུང་ཡང་
 འདོད་པའི་དོན་ཐམས་ཅད་འགྲུབ་པ་ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་ལྟ་བུ།¹⁸ སྐྱུ་ལ་ཅུང་
 ཟད་རེ་ག་ཅིང་གྲིབ་མས་ཕོག་པ་ཅོམ་གྱིས་བར་ཆད་ཐམས་ཅད་སེལ་རྣམས་པ་
 དབང་གི་རྒྱལ་པོ་ལྟ་བུ། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་མདངས་དང་བྱི་བསྐྱུང་རྒྱ་ཆེན་པོས་
 སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཆོམ་པར་མཛད་པ། ཡིད་ལ་དྲན་པ་ཅོམ་གྱིས་མཆི་
 མ་གཡོ་ཞིང་འཛིགས་པ་ཐམས་ཅད་ལས་སྐྱོབ་པ། སྐྱུ་བྱུང་བལྟ་བས་ཚོག་
 མི་ཤེས་ཤིང་ཡིད་འཛིན་པ། སྐྱུ་བསོད་ནམས་ཀྱི་དཔལ་འབར་བས་ལོངས་
 སྦྱོང་དཔག་ཏུ་མེད་པ་འདུ་ཡང་བདག་ཏུ་བཟུང་བ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་དེ་སྤྲོ་མའི་
 ཞལ་ནས་རེ་རེ་ནས་སེམས་ཀྱིས་མ་བྱིན་ཡང་དང་པོ་གཟིམས་ཁང་དུ་འོང་
 བའི་དུས་སུ་ལག་ཏུ་བྱུང་བའི་ཡོ་བྱད་ཐམས་ཅད་དགེ་འདུན་ལ་བསྐྱོས་པས་
 ཁོ་བོ་ལ་བདག་ཏུ་བཟུང་བ་མ་མཆིས་ཞེས་གསུངས་སོ།།

དེ་ནས་(༢༠ ན)སྐྱུ་བཞུགས་པ་ཅོམ་གྱིས་མཐོ་དམན་འབྲིང་གསུམ་ཐམས་
 ཅད་མཁན་པོ་སྣར་ཐང་པའི་ཤུགས་ཀྱིས་བས་འགོ་བེར་ནས་སྦྱོང་པ་དན་པ་

17 མ་དཔེ་ལ་ “འབྱིལ་བ་” ཡོད།
 18 མ་དཔེ་ལ་ “བྱར” ཡོད།

དང་། ཚོས་དང་མི་མཐུན་པ་རམ་པོ་ཆེ་སྤྱད་ཀྱང་བྱེད་མི་ཅུས་ཏེ། དབུས་ཀྱི་
དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་འགའ་¹⁹ཞིག་གིས་ཉེ་གནས་བསད་ནས། དམག་
བྱེད་དགོས་པར་བྱུང་བ་ལ། ཁོང་ན་རེ། འདུལ་བ་འཛིན་པ་ཞིག་གིས་འབྲུག་
པ་བྱས་ན། མཁན་པོ་སྐྱར་ཐང་པ་ལ་ངོ་ཚ་ཟེར་ནས། དམག་བཅག་སྟེ་དོད་པོ་
རྒྱལ་དུ་བཅུག་པ་ཡིན་ཞེས་སྐྱེད་བར་གདམ། དེས་ན་སྐྱ་མའི་ཞལ་ནས་ད་ལྟ་
ཚངས་སྐྱོད་བསྐྱུང་བ་འདི་ཅམ་ཡང་གཞན་གྱི་དམིགས་རྒྱུན་དུ་འགྱུར་ཏེ་
མཆི་ཞེས་གསུངས་སོ།།

གཉིས་པ་གསུང་གི་ཡོན་ཏན་ནི། ཚོག་གི་སྤེལ་སྦྱོར་དང་སྐྱོན་དག་དང་བརྟེན་
སྦྱོད་²⁰དང་རྣམ་གྲངས་ལ་སོགས་པ་ཤིན་ཏུ་མཁས་པ་སྤོབ་དཔོན་ཅན་པོ་གོ་
མི་ལྟ་བུ། ལྷ་སྤྱིའི་མཚམས་སྦྱོར་དང་སྐབས་དོན་བརྟེན་འཕྲོད་པ་དཔལ་སང་
གོ་(༢༥ བ)བཟང་པོ་ལྟ་བུ། དོན་རྣམ་པར་དག་པ་སྤོབ་དཔོན་སྤྱོད་ཀྱི་
སྐྱེད་པོ་ལྟ་བུར་བཞུགས་ཏེ། བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བཀའ་བསྟན་བཅོས་
ཐམས་ཅད་ལ་སྐྱ་མ་ཉིད་ཚད་མའི་སྦྱིས་བྱུང་གྱུར་པས་ཐམས་ཅད་རྒྱ་གར་
གྱི་འགྲེལ་ལྡིག་ལས་ཀྱང་སྐྱ་མ་ཉིད་ཀྱི་གསུང་ལ་ཡིད་རྟོན་པ་ཅམ་དུ་བཞུགས་
པ་ལགས། རྩོམ་སོགས་པའི་ཉེས་པ་སྤྲ་ཞིང་སྤྲ་བ་ཡང་མི་མང་འཕྲེ། སྐྱ་
མ་དམ་པའི་ཞལ་ནས་རྩོམ་ཡི་མི་གསུང་བ་དེ་སྤོབ་དཔོན་སྐྱར་ཐང་པ་ཅམ་དུ་
འདུག་གསུངས་སོ།།

དེས་ན་ལྷུང་དང་རིགས་པ་དང་མན་དག་སྐྱ་ཚོགས་པ་དང་། སྐྱ་མ་གོང་མ་

19 མ་དཔེ་ལ་ “འགའ” ཡོད།
20 མ་དཔེ་ལ་ “སྦྱོད” ཡོད།

རྣམས་ཀྱི་སྤྱགས་ཉམས་དང་། ཉིད་ཀྱི་སྤྱགས་ལས་འཁྲུངས་པའི་མན་ངག་གིས་གཞན་གྱི་ཐེ་ཚོམ་དང་ལོག་རྟོག་ཐམས་ཅད་སེལ་བར་བྱེད། ཡང་དག་པའི་ལམ་ལ་གདུལ་བྱ་རྣམས་འཁྲིད་པར་མཛད་དེ། སྤར་ཚོས་མང་པོ་ལ་སློབ་གཉེར་བྱས་པའི་སྡེ་སྡོད་འཛིན་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལེགས་བཤད་རྒྱས་པ་དང་སྤྱགས་མཉེས་པར་མཛད་དེ། ལྷ་མའི་ཞལ་ནས། ཚོས་བྱ་བ་སྡེ་སྡོད་འཛིན་(༢༥ ན)པ་རྣམས་མཉེས་པ་ཞིག་དགོས་པ་ཡིན་གསུངས་སོ། །

གཞན་ཡང་སྤུ་མ་རྣམས་ཀྱི་གསུང་མ་བཅག་པ་དང་། སྤྱགས་དམ་གྱི་བྱང་པར་མང་དུ་མཛད་པས་ལྷ་དང་བཅས་པའི་སྐྱེ་དགུ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་གསུང་གཅིག་ཀྱང་གཅོག་མི་ལུས་ཤིང་། ཇི་སྐད་གསུངས་པ་ཐམས་ཅད་གུས་པ་དང་བཅས་བཞེན་དུ་སྐྱབ་པར་བྱེད་དེ། ལྷ་མའི་ཞལ་ནས། ཚོག་གཞན་འགྲིག་ཀྱང་ལུས་ངག་གི་དགོ་སྦྱོར་བག་རེ་བྱས་པས་ངག་གི་ལུས་པ་ང་ཆེ་བ་ཡིན་གསུངས་སོ།།

ཡང་བྱང་ཐང་དུ་ཐམས་ཅད་རྒྱན་པོས་ཉེན་པའི་ཚོ་ན། འོ་སློབ་ཀྱི་མེལ་ཚོ་འདྲེ་ལ་འཚོལ་བ་ཡིན་གསུངས་པས་ཚོམ་རྒྱན་གྱི་རིགས་ཕྱོགས་སུ་ཉེ་བ་ཅམ་ཡང་མ་བྱུང་བ་ལགས་མཚེ། ཡང་གང་ཟག་དམ་པས་ལྷས་པ་འགའ་ཞིག་མཛད་པའི་ཚོ་འདོད་པའི་དོན་དཀོན་མཚོག་ལ་གསོལ་བ་བཏབ་ན་འགྲུབ་ཅམ་ཡོད་ཅེས་གསུངས་པ་དང་། ཚོས་སྐྱོད་བ་རྣམས་ལ་ཡང་སྐྱབ་པ་པོ་རྣམས་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་མི་བསྐྱབ་ན་གཏོར་མའི་(༢༥ བ)སྐྱིན་པ་བཅོལ་གསུངས་ཤིང་བཀའ་བཀྱོན་མཛད་པར་གདའ། དེ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པའི་ལུས་

པ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་མངའ་ཡང་། སྒྲོས་²¹ཀྱི་དོན་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་བཞེད་དེ།
སྒྲ་མའི་ཞལ་ནས་འོ་སྒྲོལ་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་སེམས་ཅན་གྱི་
དོན་མ་གཏོགས་པ་སྒྲོས་²²ཀྱི་དོན་བསྐྱབ་རྒྱ་མེད་པ་ལགས་ཞེས་གསུངས་
སོ། །དོན་དེདག་ལ་སྒྲ་མ་ཉིད་ཀྱིས། ཁོ་པོ་ཡིས་སྒྲ་མ་མང་དུ་བཅོལ། སྒྲོམ་
ཁྲིམས་ཀྱི་ཁས་སྒྲངས་མང་དུ་བགྱིས། སྒྲོ་སྒྲོད་ཀྱི་ཚོས་ཀྱང་མང་དུ་ཉན། །
སྒྲ་མའི་མན་ངག་མང་དུ་གནང་། ཚོས་ཀྱི་ཕྱིར་སྒྲོ་གསུམ་གཏོང་ལོ་བགྱིས། །
ལོངས་སྤྱོད་ལ་ཞེན་པ་མེད་ལོ་བགྱིས། ཁྲིམ་པའི་བྱ་བ་གཏོང་ལོ་བགྱིས། །
དྲིན་ཅན་སྒྲ་མ་བསྟན་ལོ་བགྱིས། ཞེས་གསུངས་སོ། །

གསུམ་པ་ཐུགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྗེ་ལྟ་བུ་མཉམས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། བརྗེ་བའི་
ཐུགས་རྗེ་དང་། རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་དང་། ལུས་པའི་རྣམ་འཕྲུལ་ལོ། །དང་
པོ་(༢༦ ན)ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་དང་ལྔ་ན་པའི་བྱང་ཚུབ་སེམས་
དཔའ་དེ་ཚོ་རབས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ནས་སྐྱུངས་པ་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པ་
མངའ་ཞིང་བྱམས་སྦྱིང་རྗེ་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་ལ་བརྟན་པ་ཐོབ་པ་འཕགས་
པ་སྐྱབ་རས་གཟེགས་དབང་ཕྱུག་ལྟ་བུར་བཞུགས་ཏེ། སྒྲ་མའི་ཞལ་ནས།
སྒྲ་མ་རྣམས་ཀྱི་གདམས་ངག་གི་ཉིང་ལུ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚོས་ཀྱི་གཙོ་
བོ་དེ་བྱམས་སྦྱིང་རྗེ་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་སུ་གདའ། ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྒྲོ་གསུམ་གྱི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་གཞན་དོན་དུ་དགོངས་པའི་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་
དཔལ་མར་མེ་མཚོ་ལྟ་བུ་བཞུགས་ཏེ། སྒྲ་མའི་ཞལ་ནས། མ་གྲན་སེམས་

21 མ་དཔེ་ལ་ “དགོས་” ཡོད།
22 མ་དཔེ་ལ་ “དགོས་” ཡོད།

ཅན་རྣམས་ཤུལ་དུ་བཞག་ནས་རང་ཉིད་ཐར་པར་འདོད་པ་དེ་འཇིག་རྟེན་དང་
བསྟན་ན། ཐར་པ་ཁྲེལ་²³མེད་བྱ་བ་ཡིན་གསུངས་སོ། །སེམས་ཅད་གྱི་བདེ་
སྲིད་འབྱུང་ན་ཉིད་གྱི་སྐྱེ་སྲོག་ ཐམས་ཅད་ལ་གཏོང་བ་འཕགས་པ་སྐྱ་སྐྱབ་
ལྟ་བུར་བཞུགས་ཏེ། གང་ཞིག་བདག་ལ་ཁྲོས་ཏེ་སྲོག་འཕྲོག་ཅིང་། །མགོ་
བོ་ཚལ་པ་བརྒྱར་(༢༦ བ)ནི་གཤོག་བྱེད་ལ། །གཤེ་ཞིང་མཚང་འབྲུ་བདེག་
པར་བྱེད་ཀྱང་ཅུང་། །བྱ་གཅིག་བཞིན་དུ་སྐྱབ་པར་བྱེད་པར་ཤོག །ཅེས་སྒྲ་མ་
ཉིད་གསུངས་སོ། །

དེ་ཡང་སེམས་ཅན་སྲིད་དོན་དང་སངས་རྒྱས་གྱི་བསྟན་པ་ཁོ་ན་ལ་གཅེས་
སྒྲས་སུ་མཛད་དེ། སྒྲ་མའི་ཞལ་ནས། སེམས་ཅན་རེ་རེ་ནས་འདོད་པ་སྐྱོང་
བའི་རུས་པ་མེད་ཀྱང་སྲི་བཅོན་ལ་གང་ཕན་དུ་བགྱིད་དེ། བྱང་ཚུབ་སེམས་
དཔའ་རྣམས་གྱིས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་གྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་བཅུ་གཅིག་
ལ་སོགས་པ་གསུངས་ཀྱང་། དེས་པར་གཞན་དོན་དུ་འགྱུར་བ་དེ་སངས་
རྒྱས་གྱི་བསྟན་པ་ཡིན། དེ་ཚོས་བྱེད་པའི་དགོ་འདུན་ལ་རག་ལས། དེ་ཚུལ་
ཁྲིམས་སྲུང་བའི་གང་ཟག་ལ་རག་ལས། དེ་རེ་རེ་ལ་བསྟེན་བཀྱར་བྱས་
ཀྱང་སངས་རྒྱས་གྱི་བསྟན་པ་སྲི་བཀྱར་བ་ཡིན་གསུངས་སོ། །དེས་ན་
བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་སྲོད་པ་སྐྱེ་ཉམས་སུ་རྟག་ཏུ་བཞེས་ཤིང་དངོས་དང་
བརྒྱད་པས་གདུལ་བྱའི་བདེ་སྲིད་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཛད་དེ། །བྱང་དུ་(༢༧ ན)ཉི་
བ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་ཆེ་གོ་མོ་ཞེས་གསུངས་ཤིང་
ཐུགས་སྲོད་བར་མཛད་དོ། །དོན་དེ་ཡང་སྒྲ་མའི་ཞལ་ནས། ཀུན་རྫོབ་གྱི་བྱང་

23 མ་དཔེ་ལ་ “སྡེལ་” ཡོད།

ཚུབ་སེམས་ཞེས་པ། ཐོག་མེད་དུས་ནས་ཉེ་འབྲེལ་བའི། །ཚུལ་གྱུར་པའི་
སེམས་ཅན་རྣམས། །རྣམ་མཁུན་གྱི་གོང་དུ་དགྱི་བའི་ཕྱིར། །བྱང་ཚུབ་དོན་དུ་
གཉེར་བ་ལས། །བསྐྱོམ་པར་བྱ་རྒྱུ་མ་རྙེད་ལགས། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

གཉིས་པ་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ནི། །ལམ་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་ཚུལ་དཔག་ཏུ་
མེད་པ་མངའ་ཡང་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་ལམ་བཀའ་གདམས་རིན་པོ་ཆེ་ལས་
རྟོགས་པ་འཁྲུངས་པར་གདའ་སྟེ། །སྐྱེས་བུ་དམ་པ་དག་མཁན་པོ་སྐྱར་
ཐང་པ་དེ་ཐུགས་དམ་དབུ་མ་ལ་མཛད་པ་ཞིག་འདུག་སྟེ་རྟོགས་པ་ཐམས་
ཅད་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལས་འཁྲུངས་གདའ། །ཞེས་གསུངས་སོ།། །དེ་ལ་
མཉམ་བཞག་ཏུ་ཚོས་ཉིད་(༢༢ བ)ནམ་མཁའ་ལྗང་སྐྱོས་པའི་མཐའ་
དང་བྲལ་བ་ལ་སྐྱོས་ཀྱང་ཅིར་ཡང་མི་འཛིན་པར་ཐུགས་སྟོང་ཉིད་སྦྱིང་རྗེའི་ངོ་
བོར་བཞུགས་ཏེ། །སྤྲོ་མའི་ཞལ་ནས། །ཤེས་བྱའི་ཚོས་ཀུན་སྐྱོས་བྲལ་བར།
རྟོགས་པ་ལྟ་བའི་མཐར་ཐུག་དེ། །ཁྲོམ་བོས་ཚིག་ཏུ་བསྐྱབ་ཏུ་པངས། །
སྐྱོས་བྲལ་ངང་ལ་ཅེ་གཅིག་ཏུ། །རྒྱུན་དུ་གནས་པའི་བསྐྱོམ་པ་དེ། །རྣམ་
རྟོག་རྒྱུང་ལ་བསྐྱར་དུ་པངས། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

རྗེས་ཐོབ་ཏུ་སྐྱོ་ཚོགས་འཁྲུལ་པའི་སྐྱང་ངོར་རྒྱུ་དགེ་སྲིག་ལས་འབྲས་བུ་
བདེ་སྐྱབ་མི་སྐྱུ་བར་དགོངས་ནས་ལས་སྤྲོ་ཞིང་སྤྲོ་བ་ལའང་སྐྱང་དོར་མཛད་
དེ། །ཞེས་མེད་ངང་ནས་དགེ་སྲིག་ལ། །སྐྱང་དོར་བྱེད་པའི་སྐྱོད་པ་དེ། །ཁ་
ཏའི་གཡང་ལ་བསྐྱར་དུ་པངས། །ཞེས་གསུངས་སོ།། །དེ་ལྟར་ཉམས་སུ་
སྐྱངས་པ་ལས། །འབྲས་བུ་ཚོས་ཀྱི་སྐྱུ་བརྙེས་པ་ཡིན་ཏེ། །སྤྲོ་མའི་ཞལ་ནས།

རང་གི་སེམས་སྐྱེ་མེད་ཚོས་གྱི་སྐྱུ། །ཡེ་གདོད་མ་ཉིད་ནས་གནས་པ་ཡི།།
ཡིད་བཞིན་(༢༤ ན)གྱི་ཉོར་བུ་ལྟ་བུ་དེ། །འབྲུལ་པའི་བྲི་མ་མ་ལུས་པ། །
སྤངས་པ་མངོན་དུ་བྱས་པ་ལས། །འབྲས་བུ་བཙལ་དུ་མ་རྙེད་ལགས། །
ལོ་བོས་བཙལ་དུ་མ་རྙེད་དེ། །སྤེལ་དམ་པའི་གདམས་པ་ལ། །བརྟེན་ནས་
སེམས་ཉིད་གཅིག་སུ་རྙེད། །གཉུག་མར་འགོགས་པ་ངོ་མཚར་ཆེ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །དེ་ལ་སྤེལ་མ་ཉིད་གྱིས་འདི་སྐད་ཅེས་བྱ་སྟེ། །བསོད་ནམས་
སྟོབས་གྱིས་བརྟེས་པའི་དལ་འབྱོར་འདི། །བྱང་ཚུབ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་
བསམ་པ་ཡིས། །ལྟ་སྟོམ་སྦྱོད་པ་དག་ནི་རབ་བསྐྱབས་ཏེ། །འབྲས་བུ་
མཚོག་གི་དོན་དང་བཅས་པར་བགྱི། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

གསུམ་པ་རུས་པའི་རྣམ་འཕྲུལ་ནི་སྤྲུགས་དམ་གྱི་ལྟ་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་
ཞལ་གཟིགས་པ་དང་། དངོས་པོ་གཞན་དུ་བསྐྱུར་བའི་རུས་པ་ལ་སོགས་པ་
ངོ་མཚར་བའི་གཏམ་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པ་མངའ་ཡང་བཀའ་གདམས་པ་
ཆེན་པོ་རྣམས་སྤྲས་པའི་གཏེར་སྤྲུང་སྤྲོ་བ་བཞིན་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ནང་
དུ་སྲིད་པར་བཞེད་པ་དང་། སྤེལ་(༢༤ བ)ཉིད་ཀྱང་མངོན་མཚན་རྒྱུ་ཞིང་
རང་བྱུང་ཚུད་པ་ལ་དགྱེས་པས་ཐམས་ཅད་རྫོགས་པར་བརྗོད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་
དཀའ་བ་ཡིན་ནོ། །འོན་ཀྱང་མཚོན་པ་ཅོམ་ཞིག་བཤད་ན། སྤེལ་ཉིད་ལ་སྤེལ་
མ་དང་དཀོན་མཚོག་ཐམས་ཅད་ནམ་དགོས་པའི་དུས་ན་དངོས་སུ་བྱོན་
ཞིང་བྱིན་གྱིས་སྟོབ་པར་མཛད་ལ། །བྱད་པར་དུ་དུས་བཟང་པོ་མར་དེའི་ཚོས་
བཙོ་ལཱ་ཉིན་པར་སྤྲུགས་སྐྱོ་ཞིང་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཅུང་ཟད་འཕྲོ་བར་གྱུར་ནས་
གསོལ་བ་བཏབ་པའི་ཚོ། །མདུན་གྱི་ནམ་མཁའ་མཚོད་པ་དང་། །གཞའ་འོད་

རབ་ཏུ་རྒྱས་པའི་དཀྱིལ་དུ་ཉི་ཟླ་པད་མའི་གདན་གྱི་དབུས་སུ་དཔལ་ལྷན་
 ཚེན་པོ་པ་དང་། གཡས་སུ་ཞང་སྒྲོན་པ་དང་། གཡོན་དུ་བྱང་ཚེན་པ་སྟེ། ལྷ་
 མ་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཡབ་སྲས་གསུམ་པོ་བཞུགས་པའི་ཞལ་དངོས་
 སུ་གཟིགས་ནས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏེ། །སློམ་ཡབ་སྲས་དགོངས་སུ་
 གསོལ། །རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཐ་ཚོད་མ་ཐུལ་བས། །ཡོན་ཏན་གྱི་ལྷ་གུ་མ་སྐྱེས་
 པར། །གཞན་པའི་ཀྱི་འབྲས་བུ་གལ་སྤོམ། །ཀུ་སུ་ལུའི་སྦྱོད་པས་གནས་
 (༢༩ ན)པར་ལྷ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ཞུས་པ་དང་། དེའི་ལན་དཔལ་
 ལྷན་ཚེན་པོ་པས་བཀའ་བསྐུལ་པ། སུ་ཁྱོད་ཀྱིས་སྐབ་པའི་བསྟན་པ་ལ།།
 པན་པ་ཞིག་འབྱུང་བར་ངས་བསམས་ནས། །ལྷོས་བཅས་ཀྱི་སེམས་
 ཀྱིས་རྗེས་སུ་བཟུང་། །རང་རྒྱུད་ཀྱི་དམ་ཚེས་ཅི་འཕེལ་གྱིས། །དུས་རབ་ཀྱི་
 ཚོགས་དཔོན་གྱིད་པ་ལ། །རང་བདེ་ལ་ཞེན་པ་མེད་པ་དང་། །ལོག་སྐྱབ་ཀྱི་
 རྒྱུན་རབ་བཟོད་པ་དང་། །གཞན་གཅེས་ཀྱི་བསམ་པ་བརྟན་པོ་དགོས། །
 །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་དང་། གནས་ལྷ་མཁའ་ལའི་སློམས་འདི་སྐད་ཅེས་
 གསུངས་ཏེ། །ཁོ་བོས་བསམ་པའི་ལྷགས་ཀྱི་ཡིས། །སུ་ཁྱོད་རྒྱུན་དུ་རྗེས་སུ་
 བཟུང་། །ཚིག་གི་གཟེར་བུས་མ་བསྐྱམས་པས། །རང་གཞན་དོན་དུ་གང་
 འགྱུར་སྐྱབས། །ཐེག་པ་ཚེན་པོའི་སྦྱོར་ཞུགས་ནས། །གཙོ་བོར་བྱ་བ་གཞན་
 དོན་ཡིན། །རང་བདེ་ཡལ་བར་བོར་ནས་ཀྱང་། །ཞུས་ན་གཞན་ལ་པན་པ་
 ཀྱིས། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་དང་། སྤྱགས་རྗེ་(༢༩ བ)མཚུངས་པ་མེད་
 པའི་སློམས་འདི་སྐད་ཅེས་གསུངས་ཏེ། །འགྲོ་ལ་པན་བདེ་འབྱུང་བའི་གཞི།།
 སྤར་འདས་ཀྱི་སློམས་སྤྱགས་ཀྱིས་པངས། །ཁོ་བོའི་བསམ་སྦྱོར་གཉིས་
 ཀས་གཏད། །འགྲོས་ཀྱི་ལྷང་ཡང་དག་སྦྱོང་བཞེས་མཚོད། །རྒྱལ་བའི་བསྟན་

ལམ་ཞུས་པའི་ཚེ། གྲུབ་ཐོབ་ཀྱི་མདུན་ན་སྤྲོ་མ་ཉིད་འཕྲོངས་ཁུང་ཆེན་པོ་
ཞིག་འབྱུ་ཞིང་འདུག། ཅི་བྱེད་བྱས་པས། འཁོར་བ་ཙུ་བྱལ་གྱི་འཕྲོངས་པ་
ཞིག་གཏོང་གསུངས་ནས་འཕྲོངས་བྱུང་བས་གྲུབ་ཐོབ་ཀྱི་པང་པར་བྱོན་ཏེ།
སྐྱུ་བྱུ་མ་བུས་པ་བཞིན་ཕྱི་གསལ་ནང་གསལ་ལ། རང་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཡིག་
འབྱུ་དཀར་པོས་གང་བར་གཟིགས་སྐྱད་དོ། །དེ་ལ་གྲུབ་ཐོབ་ཀྱི་ཞལ་ནས།²⁴
བསྟན་པའི་མངའ་བདག་ཆེན་པོ་ཞིག་འབྱུང་། དལས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་མི་ཡིན་པར་
གདའ། དབང་འབྲོར་པའི་སྐྱེ་བ་ཇི་ལྟར་དགོངས་པ་བཞིན་འབྲུབ་པར་མཆི།
ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཡང་གྲུབ་ཐོབ་གཞན་གྱིས་མཚན་མ་བརྟག་པའི་ཚེ་གཟིམས་ཁང་གི་ཐད་ན་
དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་སྤྲོན་གྱི་སྤྲོ་བ་ཞུགས། དེའི་འོད་ཟེར་གྱིས་སྤྲོ་མ་ཉིད་
ཕྱག་གི་མཐིལ་དུ་སྤྲོན་བྱངས་ནས། ཕྱག་གཡས་ཀྱིས་དར་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་
དཀྱིལ་ཅམ་ནས་བཟུང་སྟེ་ཤར་ཕྱོགས་སུ་བརྒྱུངས་པའི་དར་ལྗེ་(༣༡ ན)
ལ་བཅུན་པ་ཐོ་རེ་འཇུས་ནས་སོང་། གཡོན་གྱིས་ལྷག་མ་རྣམས་སྟོག་ཅིང་
འདུག་པ་ལ། རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དང་སྐྱེ་བོ་མང་པོ་དར་ལ་འཇུས་ནས་ལ་ལ་བྱུང་
དུ་སྐྱེ་བ་ཅམ་དུ་བྱངས་པ་དང་། ལ་ལ་མ་སྐྱེ་བ་པ་དང་། ལ་ལ་འཇུས་ཅམ་
དང་། ལ་ལ་འཇུའོ་སྤྲོ་མ་ནས་བརྒྱགས་འོང་བ་མང་པོ་འདུག་པ་ཞིག་
གཟིགས་སྐྱད། དེ་ལ་གྲུབ་ཐོབ་ན་རེ་སྐྱེལ་པའི་སྐྱེས་བུ་འགོ་དོན་མཚན་པ་རོ་
མཚར་ཆེ་གསུངས་ནས་བྱིན་རྒྱབས་ཀྱང་ཞུས་པ་ཡིན་སྐྱད་དོ།།

24 མ་དཔེ་ལ་ “ཚོ་ནས།” ཞེས་པ་ཡང་ཡོད།

ཡང་སློབ་དཔོན་གཉེན་དང་གནས་ཁང་ཞིག་ཏུ་འཛོམ་པའི་ཚོ། གནས་མོ་
ལ་ཁོང་ན་རེ། ཞོ་སྟོག་གཉེས་པ་ཞིག་དྲོངས་ཤིག་བསྟན་པའི་བདག་པོ་
དག་བའི་བཤེས་གཉེན་འདི་ལྟ་བུ་ལྟོད་ཀྱི་གནས་ཁང་དུ་བྱོན་པ། ལྟོད་བསོད་
ནམས་ཆེ་གསུངས་སོ། །དེ་ནས་འགྲེས་པའི་ཚེ་མེ་ཉོག་ཅུང་ཟད་ཅིག་སྐུལ་
བ་དང་། ཁོང་ན་རེ། ལྟོད་སྐུལ་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རང་གདའ་
ཡི། འགྲོ་དོན་ཅི་འཕེལ་དུ་མཛོད་ཅིག་གསུངས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཉེ་བར་
བསྐྱབས་(༣༡ བ)པ་མང་དུ་མཛོད་སྐྱད་དོ།།

ཡང་གཞན་གྱི་སེམས་ཤེས་པའི་མདོན་པར་ཤེས་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་མངའ་སྟེ།
སློམ་ཆེན་བཟང་པོ་ཞིག་རང་གི་དགོན་པ་ནས་དབེན་གནས་གཞན་ཞིག་ཏུ་
སང་འགྲོ་སྐྱམ་པ་ལ། ཉམ་སྐྱེད་ནང་འདི་ཅམ་དུ་འོངས་ན་སྐྱ་མ་ལ་ཅི་སྟེ་མི་
མཇལ་སྐྱམ་ནས་མཇལ་ཆས་པ་སྐྱ་མས་མཁྱེན་ཏེ། ཁོའི་སློ་མདང་མཚན་
སྐྱེད་ནས་གྱུར་ནས་འདི་རིང་འདིར་འོང་བར་གདའ་ཞེས་གསུངས་པས་དེ་
བཞིན་དུ་བྱུང་བ་ལགས་མཚོ། ཡང་ཚོས་པ་བཟང་པོ་ཞིག་གྲོངས་པ་སྐྱ་
མས་མ་གསན་པར་ཡོད་པའི་ཚོ། སྐྱ་མའི་ཞལ་ནས་ཁོང་བྱུང་ནས་སྐྱམ་བུ་
དཀར་པོ་འདྲ་བ་ཞིག་སྐུལ་ཏེ་སྐྱབས་ཀྱིས་བཟུང་། བཀའ་རྒྱ་ཆེ་བེར་ནས་
སོང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་འགའ་ཞིག་གིས་པང་སྟོད་ཕྱོགས་སུ་འགྲོ་
སྐྱམ་ནས་ཆས་ཏེ། སྐྱ་མ་ལ་བདག་དབུས་ཕྱོགས་སུ་འགྲོ་བར་ལུ་ལུས་པའི་
ཚོ། སྐྱ་མའི་ཞལ་ནས་ལྟོད་སྐྱོལ་གཞན་བསམས་ཏེ། དག་ཏུ་གཞན་སྐྱོབ་
ཞིག་འདུག ད་ལ་ཉན་ན་གཞི་འདིར་སྟོད་ལ་སྐྱ་མའི་རྣམ་(༣༢ ན)ཐར་
བཞིན་གྱིས་གསུངས་སོ།།

གཞན་ཡང་སྐྱོག་གྱུར་གྱི་དོན་ཐམས་ཅད་ཇི་ལྟ་བུ་བཞེན་གཟེགས་པའི་
 མངོན་པར་ཤེས་པ་ཡང་མངའ་སྟེ། མཐའི་དམག་དབུང་མ་རུངས་པ་དག་
 གིས་སློབ་བྱུང་དུ་བྱུང་ཐག་རིང་པོར་གདན་དྲངས་ནས་ཆས་པའི་ཚོ་དག་
 འདུན་རྣམས་ཐུགས་དན་དུ་གྱུར་པ་ལ། ལྷ་མས་དེད་ལ་སྐྱོན་མི་འོང་། ཐུགས་
 མི་བདེ་མི་འཚལ་བར་གདའ་ཡི་གསུངས་པས་དེ་བཞེན་དུ་བྱུང་བ་དང་། དེའི་
 ལམ་དུ་ཞབས་འབྲིང་པ་བསྐྱུངས་པས་ལྷ་དུ་བྱོན་པར་ཞུས་པའི་ཚོ། ད་
 རེས་ཁམས་ལ་སྐྱོན་མི་འབྱུང་བར་གདའ་སྟེ། ལར་ལྷ་དུ་འགོ་གསུངས་ནས་
 བྱོན་པས་དེ་བཞེན་དུ་བྱུང་ངོ། །ཡང་སྐྱོན་ལོ་ཐོག་རྒྱས་པའི་དུས་ཤིག་ན། རྒྱལ་
 ཁམས་སུ་འབྲུག་པ་ཆེན་པོ་བྱུང་ནས་ཐམས་ཅད་སྐྱབ་བསྐྱུང་བ་ལ། ལྷ་མ་
 ཉིད་ཀྱིས་རྒྱ་དང་འདུམ་མཛད་ནས་ཤིན་ཏུ་བདེ་བར་ཡོད་པའི་ཚོ། དམག་
 མང་པོ་སློབ་བྱུང་དུ་ལྷ་གས་པའི་དབུང་མ་བཟོད་པར་འཁོར་རྣམས་ཀྱིས་ལྷ་མ་
 (༣༢ བ)ལ་མ་ཞུས་པར་རྒྱ་བཏང་ངོ། །ཞེས་ཕྱོགས་ཀུན་ཏུ་བསྐྱབས་
 པའི་ཚོ། ལྷ་མའི་སྟེང་ན་ལྷ་མ་གཅིག་འདུག་པ་དེ་ཡང་ཡང་བསལ་བ་སྐྱམ་
 25བྱེད་ཀྱང་གདའ་སྐྱད། དེ་ནས་འགོམ་ཕྱོགས་བྱེད་པ་ཞིག་འོང་བར་འདུག་
 ལྷ་མ་དུ་དགོངས་པ་དང་། རྒྱ་གདའ་བཏང་ངོ་ཞེས་དུ་བ་འབྱུང་བར་གདའ། དེའི་
 ཉིན་པར་དམག་དཔོན་གྱིས་དགོ་འདུན་ལ་བསྐྱེན་བཀུར་བྱས་པ་ལ། ལྷ་མའི་
 ཞལ་ནས་བསྐྱེན་བཀུར་ཡང་ཆ་བྱད་བཟང་། དའི་རྒྱ་འདི་སེམས་ཅན་གྱི་སྐྱི་
 སྐྱོས་ཆེན་པོ་ཡིན་པས། རྩལ་སུ་ཆེ་བའི་ཐོག་ཏུ་འཛོག་དགོས། མ་བཞག་
 ན་བཅུན་པ་ལག་སྐྱེལ་བྱས་སུང་པ་ཡིན་གསུངས་པས། དམག་ཐམས་ཅད་
 ལོག་སྟེ། ས་འཇམ་ཆེན་པོ་མཛད་ནས་སྐྱེན་པའི་གྲགས་པས་ཕྱོགས་ཀུན་

25 མ་དཔེ་ལ་ “མཉམ་” ཡོད།

དུ་ཁྱབ་པར་མཛད་དོ།།

ཡང་འགའ་ཞིག་གིས་ཡུལ་གཞན་དུ་ཏྲ་གཏོར་ནས། གཏོར་མ་ཞུས་པའི་ཚེ།
མ་སྟོར་བར་བྱེད་རང་ཅན་ན་འདུག་ཅེས་གསུངས་པས་དེ་བཞིན་དུ་གདའ་
སྐད་དོ།། 1(33 ན)གཞན་ཡང་དངོས་པོ་གཞན་སྐྱུར་བའི་ཉུས་པ་དཔག་
དུ་མེད་དེ། བྱང་ཚུབ་ཆེན་པོའི་མཚོན་རྟེན་ལ་གསོལ་བ་བཏབ་པས་རིང་
བསྐྱེལ་མཁུན་དུ་བྱོན་པ་དང་། སྤྱིར་རབ་དུ་གནས་པ་མང་དུ་མཛད་པ་ལ་དེ་
ཐམས་ཅད་ལ་བྱིན་རྒྱབས་དང་བཀའ་ཤིས་པའི་མཚན་མ་སྣ་ཚོགས་བྱུང་ཞིང་།
ཁྱད་པར་དུ་བྱུགས་དམ་ཐུབ་པ་ཆེན་པོ་ལ་རབ་གནས་མཛད། མེ་ཏོག་གཏོར་
བའི་ཚེ་བྱུགས་ཁར་མེ་ཏོག་གི་སྲིད་བ་ཆགས་པས་ཐུབ་པ་མེ་ཏོག་མ་ཞེས་
གྲགས་པ་དང་། རྒྱལ་གྱི་ཁྱེད་པོའི་ཚེས་ལྷུ་ལ་བྱུགས་དམ་གསེར་བུམ་གྱི་
རབ་གནས་མཛད་པས་མེ་ཏོག་ལ་སྐྱ་གྲུ་བཟང་པོ་འཁྲུངས་པ་ལ་སོགས་པ་
ཡོན་ཏན་དཔག་པ་མེད་པ་མངའ་བའི་རྒྱ་མཚོན་མང་དུ་སྣང་ཡང་། སླ་མའི་
ཞལ་ནས། བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་རྣམ་འཕྲུལ་བྱ་བ་གཞན་དོན་དུ་འགྱུར་ན་
མཛོད། མི་འགྱུར་ན་མི་མཛོད་པ་ཡིན་ཏེ། ད་ལྟ་ཐམས་ཅད་བསོད་ནམས་
དམན་པས་(33 བ)དོན་དུ་མི་འགྱུར་བ་ཡིན་གསུངས་སོ།། །དེ་ལ་འདི་སྐད་
ཅེས་བྱ་སྟེ། དཔག་མེད་བྱུགས་དམ་ཞལ་གཟིགས་དམ་པས་བསྐྱབས།།
གཞན་རིག་དོན་གྱི་གནས་ཚུལ་ཐོགས་མེད་མཁྱེན། །དངོས་ཚོགས་
བཀོད་པའི་ཉུས་པ་གཞན་དུ་སྐྱུར། །ཏོགས་པའི་རྣམ་འཕྲུལ་སྣ་ཚོགས་ངོ་
མཚར་ཆེ། །ཞེས་སོ།།

ལྷོ་གསུམ་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་བྱེད་པར་ལ་གསུམ་སྟེ། ཞལ་བཞུགས་དུས་ཀྱི་
 མཛད་པ་དང་། བདེ་བར་གཤེགས་དུས་ཀྱི་མཛད་པ་དང་། བྱི་རྗེས་གཟིགས་
 པའི་མཛད་པའོ། །དང་པོ་ལ་སླ་མའི་རྒྱལ་ཚབ་ཇི་ལྟར་མཛད་པ་དང་། བསྟན་
 པའི་ཚོས་ཇི་ལྟར་བསྐྱེད་པ་དང་། གཞན་གྱི་དོན་ཇི་ལྟར་མཛད་པའོ། །དང་
 པོ་ནི་སླ་མ་གོང་མ་ཉིད་བདེ་བར་གཤེགས་པར་དགོངས་ཏེ། ལོ་དང་སྐྱ་བའི་
 གོང་ནས་བགེས་པོ་རྣམས་ལ་བྱིད་ཚོ་གོས་གྱིས། གདན་སའི་འོས་ཤིག་
 འཚོལ། བྱིད་ཚོས་མ་རྙེད་ན་ངས་བཅའ་ལོ། ཞེས་(༣༥ ན)ཡང་ཡང་
 གསུངས་ནས། ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བཀའ་བསྐྱོས་པ་དང་། སླ་མའི་སྤྱགས་
 དགོངས་གཅིག་ཏུ་བྱུར་ནས། སླ་མ་ཉིད་དགུང་ལོ་བཞི་བཅུ་ཞེ་གཅིག་ཏུ་བྱོན་
 པ་དང་། ལྷགས་པོ་བྱིའི་ལོ་བྱ་བྱའི་ཉི་ཤུ་གསུམ་གྱི་ཉིན་པར་དགོ་འདུན་ཡོན་
 མཚོད་ཐམས་ཅད་འཚོགས་པའི་དབུས་སུ་གདན་མཉམ་པོ་གཉིས་ལ་སླ་
 མ་གཉིས་བཞུགས་པའོ། །དེའི་ཚེ་སློས་ལ་མེ་ལྷེ་འབར་བ་ལ་དབེན་གནས་
 གཤེགས་པ་ཉིད་དབྱེས་ནས་ཞལ་འཇུག་པ་དང་བཅས་པས་དགོ་བཤེས་
 པ་ལ་བསོད་ནམས་ཚེན་པོ་འབྱུང་བར་འདུག གདན་ས་འདི་ཡང་ཇི་དགར་ཇི་
 མཐོ་ལ་འགོ་བར་གདའ་ཡིས་ཞེས་གསུངས་སོ། །

དེ་ནས་སོ་སོའི་མེ་ཏོག་ཕུལ་བའི་རྗེས་ལ་སླ་མ་གོང་མའི་ཞལ་ནས་འོ་སློལ་
 གྱི་གདན་ས་འདི་མཁན་པོ་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་པས་སློབ་དཔོན་གོང་མ་
 དང་ང་ལ་བསྐྱོས་པ་ཡིན་ཏེ། སྐལ་བ་སོ་སོ་ནས་བྱ་དགོས་པར་བྱུང་། དང་
 ཡང་དགོ་བཤེས་(༣༥ བ)པ་ལ་བསྐྱོས་པ་ཡིན། ཁོང་གི་ཚོས་མཁན་པོ་
 པ་ལ་ཚང་བ་ཡིན་པས་མི་ཚོ་རིང་དུ་སོང་བ་ནི་མེད། དེང་མ་གཏོགས་པ་

ཤུལ་གྱི་མི་ངོ་འཕོས་པ་ནི་མེད། གཞན་དུ་མ་འགྲོ་བར་ཐམས་ཅད་གྱིས་
 ཁོང་ལ་དད་གུས་ཞབས་ཏོག་གྱིས། དེ་བཞིན་བྱས་ན་གོང་མ་གཉིས་དང་ང་
 གསུམ་པོ་ལ་ཞབས་ཏོག་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །མི་གོ་བ་མེད་པ་ཀུན་གོང་མའི་
 སྐྱེ་འབག་འབྲི་ཞིང་གདན་ས་བ་ལ་མ་གུས་པ་བྱེད་པ་གདའ་སྟེ། ངའི་ཚབ་
 མའང་འདི་ཀ་སྐྱེ་འབག་ཀྱང་འདི་ཀ་ཡིན་པས། ང་ལ་ཇི་ལྟར་བྱེད་པ་བཞིན་
 ཐམས་ཅད་གྱིས་གྱིས། ལྷུང་ལྷུང་དཀར་མོ་ལ་མཚུགས་སྒྲོན་གཤམ་མའོ་གས་
 ཤིག དགོ་བཤེས་པས་ཀྱང་ས་འབྲི་རྒྱུལ་གང་ལ་ཡང་མ་གཏོགས།
 གདམས་ངག་གི་སྐྱེ་ལ་མང་པོ་མ་བྱེད། འདུན་ཚོད་ཡང་དག་སྟོང་བཞི་ལ་
 གྱིས། ལྷུང་ཡང་གང་ལ་གང་དགོས་སུ་བྱུང་བ་ཡིན། རྩོད་ལ་སྐྱེ་མའི་བྱིན་
 རྐབས་འཇུག་པས་ལྷུ་མི་དགོས། འདི་རིང་ནས་དགོ་བཤེས་པའི་ཚོས་གྱི་ཉི་
 མ་འཆར་བ་ཡིན་པས། ཚོས་ཤིག་(༣༥ ན)ཀྱང་གསུངས་ཤིག་གསུངས་
 ནས། བཀྲ་ཤིས་མཚན་མ་བརྒྱད་པ་གསུངས་པར་གདའ། དེ་ནས་སྟོན་ཐོག་
 ཅིག་ཏུ་གདན་ས་སུ་བྱི་གཉིས་གྱི་ཚོས་ཐོས་པ་འདི་ལྟ་བུ་སྐྱེ་ཡང་བྱུང་བ་
 མེད་དོ། །ད་ཡང་ང་ལ་བྱིན་རྐབས་གྱི་རྒྱུ་ལོད་པས་གཅོད་དམ་མི་གཅོད་
 རྩོད་ཅག་ཤེས་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་རིང་ནས་གདན་ས་འདི་དགོ་བཤེས་པ་ལ་
 གཏད་པ་ལེགས་སོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

དེ་ནས་གདན་ས་རིན་པོ་ཆེ་དཔལ་སྐྱེར་ཐང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་མ་ག་རྩ་རོ་
 ཇི་གདན་དང་མཚུངས་པ་དང་། དེའི་འཁོར་དུ་གཏོགས་པའི་གཙུག་ལག་
 ཁང་མང་པོའི་སྐྱབས་གཉེར་བསྐྱབས་ནས་ཚོས་དང་ཟང་ཟིང་གིས་དགུང་ལོ་
 བདུན་ཅུ་ཅུ་བུ་གི་བར་དུ་བསྐྱུངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཚོ་གདན་ས་རིན་པོ་

ནི་ས་བཅུ་(༣༦ ན)པའི་སེམས་དཔའ་ཚེན་པོ་བཞིན་གྱིས། ཐབས་ཤེས་རབ་
གི་རྣམ་འབྱོར་ལ་རབ་ཏུ་སྦྱོང་པ་ནི་དམ་པ་ཏོག་དཀར་པོ་བཞིན་གྱིས་ཏེ། ལྷ་
དང་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྦྱོན་པའི་གནས་སུ་གྱུར་པ་ཡིན་
ནོ། །དོན་དེ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་བྱ་སྟེ། ལྷ་མས་ལེགས་དགོངས་འཁོར་ཚོགས་
དབྱས་སུ་གཏད། །གདན་ས་རིན་ཚེན་ཉིད་ཀྱིས་ཕྱག་ཏུ་བཞེས། །འབྲུག་དང་
བཅུ་ཕྲག་གསུམ་གྱི་བར་དུ་བསྐྱུངས། །ཚོས་དང་ཟང་ཟིང་དཔལ་གྱིས་རྒྱས་
པར་མཇོང། །ཅེས་སོ། །

གཉིས་པ་བསྟན་པའི་ཚོས་བསྐྱུངས་ཚུལ་ལ་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ལེགས་པར་
གསུངས་པས་བསྐྱུངས་ཚུལ་ནི། ཤེས་བྱའི་ནམ་མཁའ་ལ་སློ་གྲོས་གྱི་འོད་
ཟེར་རྒྱས་པས། ཚོགས་འདུས་²⁶པའི་དང་པོར་གསུངས་པ། བྱ་ཤེས་
མཚན་མ་བརྒྱད་པ་དང་། དབུ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐོར་བ་ནས་བཟུང་སྟེ། མཐེལ་
ཚོས་སུ། དབྱུན་སྦྱོང་འཇུག་ལམ་རིམ་དང་། དབྱར་བསྐྱབ་བཏུས་ལམ་
(༣༦ བ)སྦྱོན་གསུངས་ཏེ། དག་བཤེས་རྒྱུ་མིག་པ་ཚེན་པོའི་རྣམ་ཐར་ཡིན་
གསུངས་ནས། དབྱར་དབྱུན་གཉིས་མིན་དང་དུས་ཚོས་རྣམས་མ་གཏོགས་
པའི་ཚོས་གཞན་མི་གསུང་བར་གདའ་བ་ལགས། ལྟོན་དཔྱིད་གཉིས་ལུ་བ་
པོ་གང་དང་གང་འདོད་པའི་བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་དང་མན་ངག་ཐམས་
ཅད་དབྱེས་བཞིན་དུ་གནང་བ་ཡིན་ཏེ། གང་གསུངས་ཀྱང་ལོ་རྒྱུས་དང་ས་
བཅད་དང་། ལྷོ་ཀུ་དང་། ལྷ་མའི་གསུང་སྦྱོས་དང་། ཉིད་ཀྱིས་རྣམ་པར་
དབྱུང་པ་ལེགས་བཤད་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་མ་ལུས་པར་གསུངས་ཤིང་

26 མ་དཔེ་ལ་ “བསྐྱུས་” ཡོད།

གཞན་དག་དེ་ལྟར་འཆད་པ་གསལ་ཡང་ཤིན་ཏུ་མཉེས་པ་ཡིན་ཏེ། ལྷ་མའི་
 ཞལ་ནས་ཚས་དཔེ་ལ་བཤད་ན་སློལ་ཡོད་པ་འདྲ་བ་ཞིག་དགོས། སློལ་
 བཤད་ན་དཔེ་ལ་སློག་པ་འདྲ་བ་ཞིག་དང་། དེ་གཉེས་ཀ་གཞུང་དོན་ལས་
 རྒྱུས་པ་འདྲ་བ་ཞིག་དགོས་པ་ཡིན་གསུངས་སོ། །ལུང་ལྷ་བ་ཀུན་ལ་ཇི་ལྟར་
 རིངས་པ་བྱུང་ཡང་ལོ་རྒྱས་རགས་པ་ཅོམ་དང་ས་བཅད་ཅོམ་མ་བཏབ་པར་
 དེ་མི་གསུངས་(༣༢ ན)ཤིང་། གཞན་དག་བཟུགས་ལུང་བྱེད་པ་གསལ་ཡང་
 ཤིན་ཏུ་མི་མཉེས་པ་ཡིན་ཏེ། སློག་རྒྱུང་པ་མཚོན་གནས་ལྟ་བུ་དེ་བཤད་ཉན་
 གྱི་ཚུལ་མ་ལགས་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེས་ན་ཚས་ལ་རྒྱ་གར་མ་དང་། རྒྱ་
 ནག་མ་དང་། བོད་མ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་དབྱེ་མི་མཛད་དེ། ཚས་སྤོང་བའི་
 ལས་གསོག་པ་ཡིན་གསུངས་ནས་ཐམས་ཅད་ལ་ཤིན་ཏུ་གུས་པར་མཛད་
 དེ། མདོ་སྤྱི་གཞུང་ནག་མ་བྱ་བ་ཡོད་པ་ལ། ལྷ་མའི་ཞལ་ནས། གསུང་རབ་
 རིན་པོ་ཆེའི་མཚན་ནག་པོ་ལ་གསལ་བ་དེ་མ་མོད་པར་སླེབས་ཤིང་གི་གཞུང་
 ལ་གསེར་རེ་གསོལ་ཡོད་པས་མདོ་སྤྱི་གསེར་གཞུང་མ་ཞེས་འབོད་པར་ལྷ་
 གསུངས་པ་དང་། འོ་སློལ་བཤད་ཉན་པ་རྣམས་ལ་ཚས་ལ་བརྟེན་པའི་ལས་
 རྒྱུ་ལོ་ན་ཉན་ཆེ་བས། སློ་ཐམས་ཅད་ནས་ལས་སུ་མི་འགོ་བ་ལམ་དུ་འགོ་
 བ་ཞིག་གལ་ཆེ་གསུངས་སོ། །དོན་དེ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་བྱ་སྟེ། དཔག་མེད་
 འཁོར་བ་དགུང་ལོ་བཅུ་དྲུག་ནས། །རྒྱན་དུ་དྲུག་དང་བཅུ་ཕྱག་བདུན་གྱི་བར།
 (༣༢ བ)ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེའི་ཚས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར། །མཐོ་རིས་ཐར་པའི་
 ལམ་མཚོག་བདེ་བར་བསྟན། །ཞེས་སོ། །

གཉེས་པ་བསྟན་བཅོས་བརྟམས་པས་ཇི་ལྟར་བསྐྱུངས་པ་ནི། ལྷ་མ་ཉིད་ཀྱིས་

འདི་ལྟར་མཛད་དེ། ས་སྤེལ་དང་ལས་སྐྱབ་རིགས་པ་དང་། །རྣམ་བཤད་
རིགས་པ་རྟེན་འགྲེལ་མདོ་འགྲེལ་དང་། །བཀའ་ལུང་སོ་སོ་ཐར་དང་འདུལ་
བའི་མདོ། །འགྲེལ་པ་འོད་ལྷན་ཚུལ་གླིམས་ལྷན་པའི་མདོ། །དག་སྲོང་ལ་
རབ་གཅེས་དང་གླུ་འཁྲུག་ལའི་མདོ། །བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་དང་སྐྱེས་
པའི་རབས། །ཆོས་རྒྱུད་བརྒྱ་ཅུ་མདོ་ཕྱན་བཅུ་བདུན་དང་། །སློལ་མའི་ལས་
ཚོགས་སྐྱ་མ་བསྟེན་ཚུལ་དང་། །དབུ་མ་བདེན་གཉིས་རྒྱན་དང་བཞི་བརྒྱའི་
ཅ། །སློལ་རིམ་རྣམ་པ་གསུམ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །འདུལ་བ་རྒྱ་ཆེ་འགྲེལ་དང་
ཉིལ་པའི། །འགྲེལ་པའི་མཆན་བྱ་ཚིག་དོན་གསལ་བ་དང་། །ཆོས་མདོན་མཛོད་
གཞུང་གསལ་བྱེད་ཚང་བ་དང་། །²⁷(༣༤ ན)འདུལ་མདོ་ཚིག་གསལ་སྐྱེས་
རབས་སྐྱེ་དོན་གསུམ། །ཚིག་གསལ་འཇུག་པ་བཞི་བརྒྱའི་འགྲེལ་པ་དང་། །
མདོ་སྤེལ་རྒྱན་ཅུ་རྒྱུད་སྤེལ་འགྲེལ་པ་དང་། །མདོ་སྤེལ་ཀུན་ལས་བཏུས་དང་
སློང་འཇུག་དང་། །འདུལ་བ་སུམ་བརྒྱ་པ་དང་ཚོད་རིགས་དང་། །དམིགས་
བརྟག་འགྲེལ་པ་རྣམས་ཀྱི་བསྐྱབས་པའི་དོན། །རིན་ཆེན་ལམ་མཚོག་རིན་
ཆེན་སྤྲངས་²⁸པ་དང་། །རིན་ཆེན་ཐེམ་སྐྱེས་རིན་ཆེན་གསལ་སྲོང་དང་། །
རིན་ཆེན་དག་ལེགས་གཏེར་དང་ལེགས་སྤྱད་གཏེར། །རིན་ཆེན་དཔལ་
འབྱོར་གཏེར་དང་རིན་ཆེན་སྤྲངས། །ཕན་བདེའི་གཏེར་དང་ནོར་བུའི་སྲོང་བ་

27 འདི་ནི་འགྲེལ་པ་མཆིམས་ཆེན་ཟེར་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དོམ་འདི་མིན་ནམ་སྐྱེས། དེ་ཡང་
འཇམ་འགག་པ་གྲིས་མཛོད་པའི་མཛོད་འགྲེལ་མདོན་པའི་རྒྱན་དེ་འགྲེལ་པ་མཆིམས་ཆེན་དུ་
གྲགས་ཡོད་ཀྱང་དེ་ནོར་བུ་ཡིན་པར་དེད་དུས་ཀྱི་ཞིབ་འཚོལ་བ་འགའ་ནས་བཤད་ཡོད་པ་སྤྱི་ཚེས་
2023.2.7ལ་བྲུ་རྒྱ་འདི་གར་ཡོད། www.serajeyrigzodchenmo.org/tsom-toc/namtharki-tsom/item/923-tsmn0020

28 མ་དཔེ་ལ་ “དཔུང” ཡོད།

སོགས། །དངོས་རྒྱུད་སྤྱོད་མའི་གསོལ་འདེབས་མང་དུ་གནས། །དོན་ཞགས་གསུངས་ཀྱི་གསལ་བྱེད་བསྟུན་དོན་བཅས། །ས་བརྒྱད་གཏན་ལ་དབབ་དང་ཐེག་གསུམ་དགེ། །དུས་འཁོར་ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྔ་གཟའ་བདུན་དང་། །གཡུལ་ལས་(༣༤ བ)རྒྱལ་བའི་གཅེས་པ་བསྟུན་པ་དང་། །ཉེ་མཁོའི་མངོན་རྟོགས་ཐུབ་མཚོག་ཚེ་དཔག་མེད། །སྤྲོད་ཀྱི་སྤྱོད་དང་མི་འཁྲུགས་འཇམ་དབྱེདས་དང་། །དེཉིད་བཅུ་དྲུག་ཡུམ་གྱི་སྤྱོད་པ་དང་། །གསང་བདག་རྟོལ་གྱི་མི་གཡོ་མེ་བ་བརྟེན། །སྤྱོད་མ་འོད་ཟེར་ཅན་སོགས་བརྒྱ་ཅ་བཅུ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེདག་ཏུ་མ་འདུས་པའི་བསྟན་བཅོས་མཛད་པ་རྣམས་ལ་ཡང་འདི་སྐད་ཅེས་བྱ་སྟེ། །འབྲུམ་གྱི་རྣམ་བཤད་སྤྱོད་མའི་རྣམ་ཐར་བཅུ། །མངོན་རྟོགས་རྒྱན་དང་ཉི་མའི་རྣམ་འབྱེད་དང་། །འབྲེལ་རྒྱུད་བསྟུན་པ་ཆེད་དུ་བཟོད་པའི་ཚོམས། །འདད་ཀ་ཡོ་ཤེས་འདུལ་བའི་བསྟོད་པ་དང་། །འདུལ་འཛིན་སྤྲུགས་བཟོད་དག་ཚུལ་བསྟུན་གཞིའི་མདོ། །དབུས་མཐའ་འདུལ་བའི་རྣམ་འབྱེད་འབྲེལ་པ་རྣམས། །བསྟུན་དོན་མཚན་བུས་གཞུང་དོན་གསལ་བར་མཛད། །སྤྲོད་སྤྱོད་མཚོད་པ་གནས་བཏན་གསོལ་འདེབས་གཉིས། །རབ་གནས་ཚོག་བསྟུན་པ་(༣༥ ན)ཡོངས་སྤྱོདས་གསུམ། །ལས་ཚོག་གདམས་དག་གསུམ་དང་བསྟན་བརྟེན་གཉིས། །དཔེ་ཚོས་ལོ་རྒྱུས་སེམས་བསྐྱེད་ཚོག་གསུམ། །ཡན་ལག་བདུན་པ་ཀུན་ཏུ་སྤྱོད་པའི་རྒྱན། །སྤྱོད་བུ་གསུམ་དང་སྤྱོད་རྣམ་པའི་ཁྲིད། །སྤྱོད་པ་རྣམ་སྤྱོད་ཐུག་ཡུལ་ངོས་འཛིན་དང་། །མཚོག་གི་བསྟོ་བ་གཤེན་བསྟོ་བའི་ཚུལ། །དབྱེ་བསྟོ་ཚོས་འབྱེད་མཚེས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་། །འོར་བུའི་སྤོང་བ་བཀ་ཤིས་སྤོང་བ་དང་། །ལྷ་བའི་འོད་ཟེར་རིན་ཆེན་དག་ལེགས་གཏེར། །ལེགས་

སྤྱད་གཏེར་དང་རིན་ཆེན་དཔལ་འབྱོར་གཏེར། །རིན་སྤྱངས་ཐེམ་སྐྱས་
རྣམས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་དང་། །ཞུས་ལན་གསོལ་འདེབས་ཡིད་བཞིན་ལོར་བྱའི་
གཏམ། །བདེ་གཤེགས་བདུན་དང་གནས་བརྟན་བརྟོད་པ་གཉིས། །སློན་
ལམ་མདོར་བསྐྱས་སངས་རྒྱས་སྟོང་གི་མཚན། །པར་ཕྱིན་བརྒྱད་པ་སླ་མའི་
སྤྱི་བརྟོད་དང་། །ཕྱག་འཚལ་བདུན་པའི་ཡི་གེ་སྤེལ་བ་དང་། །དབུ་མ་བྱང་
སེམས་བརྒྱད་པའི་གསོལ་འདེབས་(༣༩ བ)གཉིས། །རྣམ་སྲས་སྐྱབ་
ཡིག་ཚུ་སྤྱིན་བརྟོད་པ་དང་། །སྤྱི་བའི་སེང་གོ་སློལ་མ་མི་གཡོ་བ། །ཐུགས་
དམ་ལྷ་ཡི་བརྟོད་པའང་མཛད། །སླ་མའི་མཁུལ་གཏོར་ཆེན་བརྒྱ་ཅ་དང་། །
མཐོ་སྐོར་ཚ་ཚའི་མན་ངག་ལ་སོགས་མཛད། །ཅེས་སོ།།

གསུམ་པ་རྣམ་ཐར་གྱིས་ཇི་ལྟར་བསྐྱངས་པ་ནི། །རིགས་དང་སྐྱལ་བར་ལྷན་
པས། །མཚན་ཉིད་དང་ལྷན་པའི་སླ་མ་མང་དུ་བསྟེན་ཅིང་། །ཚོས་ལུགས་
བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པ་གསན་ནས་མཁྱེན་པར་མཛད་ཀྱང་ཕྱིས་ཀྱི་མཛད་
ལུགས་དང་སློལ་ཀ་ཐམས་ཅད་ཇོ་བོའི་ཚོས་ལུགས་སྐར་ཐང་སྐོར་བའི་རྣམ་
པར་ཐར་པ་བཞིན་བསྐྱངས་ཏེ། །སླ་མའི་ཞལ་ནས། །ཨ་ཏི་ཤ་ནས་ལེགས་
བརྒྱད་པ། །བཤེས་གཉེན་སྟོན་པ་སུ་ཏོ་བ། །འོ་མ་པོ་ཟེ་འུ་དཔལ་ལྷན་གྲོ། །
ལྷ་པའི་རྗེས་སུ་སློབ་པར་མོས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རྣམ་པར་ཐར་པ་
འདི་ལ་གཞན་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཚོས་བཞི་ཡོད་དེ། །སླ་མའི་ཞལ་
ནས། །བརྒྱད་པའི་བར་མ་ཆད། །དམ་ཚིག་གི་སེལ་མ་ཞུགས། (༤༠ ན)
ཉམས་ལེན་གྱི་རྗོད་མ་ཡལ། །བྱིན་རྒྱབས་ཀྱི་བཀའ་མ་ཉམས་པ་ཡིན། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །དེས་ན་གདུལ་བྱ་གང་ཡང་ཚོས་དང་མཐུན་པ་ཞིག་བྱུང་ན་ཇི་

ལྟར་འདུག་ཀྱང་སྤྱོད་མཉེས་ཉེས་ཤིང་། ལྟར་པར་དུ་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་གསོག་
 འཛིན་མཁས་པ་བས་ཚོས་མགོ་འདོན་པ་ལ་དགུས་ཏེ། བྱིས་པ་བས་སོ་
 ནམ་ནམ་བཞི་རྒྱབས་ཆེ་བར་བྱེད་པ་ཀུན་སེར་པོ་གྲོན་ཡང་རབ་དུ་བྱུང་བའི་
 མིང་རང་མེད་ཅེས་གསུངས་སོ། །ཆེ་མཉམ་མང་བ་བས་མགོ་ལྟག་བྱེད་པའི་
 གཙོ་བོ་གཅིག་བཀུར་བ་ལ་དགུས་ཏེ། གཙོ་མང་གཙོ་མེད་མ་ཡིན་པ། །
 གཙོ་བོ་གཅིག་པར་སྐྱེ་བར་ཤོག །བྱ་བ་ཡིན་པས་གཙོ་བོ་རེ་རེ་བཀུར་ན་དེ་
 ལ་བདེ་སྐྱིད་འབྱུང་བ་ཡིན་གསུངས་སོ། །ཚོགས་པ་ཆེ་ཡང་གོས་ཆམང་
 བས་གཅིག་ཟེར་གཅིག་གིས་ཉན་པའི་ཁ་འདྲིལ་བ་ལ་དགུས་ཏེ། ཚོས་དང་
 མཐུན་པའི་འདུན་མ་ཀུན་གཅིག་གིས་བཅས་པ་བཞིན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་
 མཐུན་པར་འཛིན་པ་ཞིག་ཡིན་གསུངས། རྗེ་དགོན་ལ་ཕྱོགས་རིས་(༤༠
 བ)མེད་ཅིང་གཞི་རྒྱགས་པ་ལ་དགུས་ཏེ། རང་གིས་རྒྱགས་མ་ཐུབ་ན།
 གཞན་གྱིས་འཐེན་ཡང་མི་པན་པ་ཡིན་གསུངས། དྲག་པོའི་སེམས་མི་སྲུང་
 ཞིང་དམན་པའི་མགོན་སྐྱབས་མཛད་པ་ལ་དགུས་ཏེ། བྱིད་ཆེ་བ་ཀུན་གྱིས་
 གདན་ས་འདི་བཀུར་ན། འདི་ནི་མགོན་མེད་པའི་མགོན། སྐྱབས་མེད་པའི་
 སྐྱབས་སུ་བརྟུབ་པ་ཡིན་གསུངས། ཟང་ཟིང་གི་འབྲུལ་བ་བས་ཚོས་སྐྱབ་
 ཅིང་རྒྱལ་ཁྲིམས་དག་པ་ལ་དགུས་ཏེ། རང་ཡུལ་ནས་གཞན་དུ་ཞོར་འཁྱེར་
 བ་ལ་དག་འབ་སུ་ཡང་མི་འོང་བས་ལོངས་སྤྱོད་ལག་དུ་བྱུང་བ་རྣམས་དག་
 འདུན་གྱི་བསྐྱེད་བཀུར་དང་། དགོན་མཚོག་གི་མཚོད་པ་གྱིས། བྱིད་ལ་ཟང་
 ཟིང་གི་འབྲུལ་བ་ཡེ་མི་རེ། སྤྱོད་མཉེས་ཐར་བཞིན་བྱུང་ན། དའི་འབྲུལ་བ་
 དེ་ཡིན་ལོ་གསུངས། འདུ་ལོང་ཆེ་བ་བས་ཚོས་འཕེལ་བ་ལ་དགུས་ཏེ། དལ་
 འབྱོར་གྱི་སྤོང་པོ་ལེན་པ་བྱ་བ། བསོད་བྱ་ཆེ་བ་ལ་མི་ཟེར། སྤོ་གསུམ་གྱི་

བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཚོས་སྲུ་འགོ་བ་ཞིག་(༧༡ ན)དགོས་གསུངས། ལས་
 ལ་ཚར་སློབ་པ་བས་སྡེ་སྟོན་གྱི་ཐོས་པ་བྱེད་པ་ལ་དགུས་ཏེ། བཅུན་པའི་ཡོན་
 ཏན་བྱ་བ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་མགོ་འདོན་དུ་འགོ་བ་ཞིག་ཡིན་པས་ཐོས་པ་བྱེད་
 པ་གལ་ཆེ་གསུངས། དེ་དེའི་དབེན་པ་བས་ཚོགས་ཀྱི་དབེན་པ་ལ་དགུས་
 ཏེ། སློམ་ཆེན་བྱ་བའི་དོན་དུ་འདུ་འཇི་སྲུངས་ནས་ཚོས་མགོ་འདོན་པ་ལ་
 ཟེར་བས་དུས་ཚོད་ཀྱིས་ཚོགས་ལ་བརྟེན་པ་རང་དགོ་སྦྱར་འཕེལ་གསུངས།
 ཐོས་པ་བས་ཀྱང་སྐྱབ་པ་སླིང་པོར་བྱེད་པ་ལ་དགུས་ཏེ། ལྷ་མའི་མན་ངག་
 རིན་པོ་ཆེ། །ཡང་ཡང་བསམས་ན་ངེས་པ་སྟེ། །བྱ་བ་ཡིན་པས་ཉམས་ལེན་
 གྱི་བརྟན་པ་རྙེད་ཅོམ་བྱུང་ན། སྟེ་བ་གཏན་གྱི་འདུན་མ་ཟིན་པའི་ཚོད་ཡིན་
 གསུངས། ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ནང་དུ་སྟེན་ཅིང་ར་རྒྱལ་ཚུང་བ་ལ་དགུས་
 ཏེ། ཚོག་ཤེས་ཀྱི་ར་རྒྱལ་གྱིས་ཚོས་ཐམས་ཅད་ལྷན་དུ་གསོད་ཅིང་ལ་ཐོ་
 ལྷོགས་མེད་དུ་འཕེན་པ་དེ་བྱུར་གྱི་གཉའ་ཤིང་བྱ་བ་ཡིན་གསུངས། དགོ་བ་
 ཐམས་ཅད་(༧༢ བ)རྒྱབས་ཆེ་ཞིང་ལག་རྗེས་སྲུ་མ་སོང་བ་ལ་དགུས་ཏེ།
 སྟིགས་མའི་དུས་སྲུ་ལྟ་སྟོར་བའི་རྣམ་ཐར་དགོ་བ་རྗེས་མེད་དུ་བྱེད་པ་འདི་
 འོ་སྟོལ་རྗེས་འཇུག་རྣམས་ལ་ཤིན་ཏུ་བཀའ་དྲིན་ཆེ་གསུངས། གདུལ་བྱ་
 ཐམས་ཅད་ལ་ཉེ་རིང་མེད་ཅིང་གནམ་ཐིག་དྲང་པོ་ལ་དགུས་ཏེ། བསྟན་པའི་
 འཁོར་ལ་ཉེ་རིང་བྱེད་མ་སྟོང་གསུངས། གཞན་ལ་མི་སྟོན་ཅིང་ཆ་ལུགས་
 དང་ཀུན་སྦྱོར་ཐམས་ཅད་གཞན་དང་མ་འདྲིས་པ་ལ་དགུས་ཏེ། གཞན་དག་
 ལུགས་གཞན་ལེགས་པར་སྟོམ་སྟེ། ཁོ་བོ་ན་བཟའི་ཚོས་དང་བཟོ་དང་ལྷ་ལ་
 སོགས་པ་ཀུན་སྟོམ་མའི་རྣམ་ཐར་བཞིན་བྱུང་ན་ལེགས་པར་བགྱིད་གསུངས།
 ཟང་ཟིང་གི་སྦྱིན་པ་བས་ཚོས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་ལ་དགུས་ཏེ་ལོངས་སྦྱོར་གྱིས་པན་

པ་ཀུན་སྐྱེ་རེ་ལོ་རེ་ཅམ་ཡིན། སྐྱེ་བ་གཏན་དུ་པན་པ་དེ་དམ་པའི་ཚོས་ཡིན་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་མངའ་སྟེ། ལྷ་མའི་ཞལ་ནས། འོ་སྐྱོལ་(༤༢ ན)ཀྱི་རྣམ་ཐར་འདི་ཀུན་ཞེ་གཙམ་བ། བརྟག་བྱབ་པ། ཉེས་དམིགས་རྒྱུད་བ། མཐའ་བཟང་བ། རང་གིས་བྱུང་ན་རོམ་དུ་རུང་བ། གཞན་ལ་འདུག་ན་སྒྲིབ་དུ་རུང་བ། ཚོས་ལུགས་གཞན་གྱི་མིག་འོག་ཏུ་བསྐྱེད་མི་དགོས་པ་ཡིན་པས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཅི་མི་ཉམས་སུ་བགྱི་འཚལ་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་འདི་སྐྱེད་ཅེས་བྱ་སྟེ། ཀུན་བཟང་སྐྱེ་མའི་རྣམ་ཐར་བྱི་མེད་གང་། །དངོས་གྲུབ་བྱིན་རྒྱབས་སྤིང་པོས་བརྒྱན་པ་དེ། །ཁྲིམས་ལྷན་འདུས་པའི་དབུས་སུ་རབ་བསྐྱུངས་པས། །བསྟན་པའི་མངའ་བདག་སྐྱེ་དགའི་མགོན་སྐྱབས་གུར། །ཞེས་སོ། །

༥ གསུམ་པ་གཞན་དོན་ཇི་ལྟར་མཛད་པ་ནི། རང་ཉིད་མ་སྒྲིབ་པར་གཞན་དོན་མི་འབྱུང་སྟེ། ལྷ་མའི་ཞལ་ནས། རང་རྒྱུད་ལེགས་པར་མ་སྒྲིབ་པར། གཞན་དོན་བྱེད་པར་འདོད་པ་འདི། །ལོང་བས་ལོང་བ་སྲིད་པ་བཞིན། །གཡང་དུ་སྐྱུང་ན་མི་འགྲོད་དམ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེས་ན་ལུང་(༤༢ བ)དང་ཉོགས་པའི་ཡོན་ཏན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ལ་མངའ་བརྟེན་པས་ཉིན་མཚན་དུས་དུག་ཏུ། བུམས་པའི་སྐྱེན་གྱིས་གཟིགས། བརྟེ་བའི་སྐྱེན་གྱིས་དགོངས་ཤིང་གཏུལ་བྱ་ཐམས་ཅད་སྒྲིབ་ཅིང་གོལ་བར་མཛད་དོ། །ཁྱད་པར་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དར་ཞིང་རྒྱས་པར་མཛད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་བདེ་སྐྱིད་ལྷ་དང་མཚུངས་པ་ལ་བཀོད་དེ། བསམ་པའི་དོན་ཐམས་ཅད་འགྲུབ་པར་མཛད་དོ། །མ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་དུག་དང་བསྐྱེད་

བའི་དངོས་པོ་བཞི་ལ་བརྟེན་ནས་ཐམས་ཅད་ལམ་གྱི་རྟེན་དང་། ལམ་
 དང་ལམ་གྱི་འབྲས་བུ་ལ་བཀོད་དེ། མངོན་མཐོ་ངེས་ལེགས་བྱང་རྒྱབ་
 གསུམ་དུ་ངེས་པར་མཛད་དོ། །ལས་འབྲས་ཀྱི་ཚུལ་བརྟན་པ་ལ་བརྟེན་
 བས་དགེ་སྲིག་གི་སྤང་དོར་རབ་ཏུ་བརྩོན་པ་ལ་བཀོད་དེ། ཐམས་ཅད་བག་
 དང་ལྡན་པ་བརྩོན་པ་རྟ་ལུ་ལྟ་བུར་མཛད་དོ། །གསུང་ཚེས་ཀྱི་དུང་ཡུན་
 དུ་བསྐྱབས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སློ་ཚོད་དང་འཚམས་པའི་(༤༣ ན)བསྐྱབ་
 སྣོམ་ལ་བཀོད་དེ་དལ་འབྱོར་གྱི་སྤིང་པོ་ལོངས་པ་ཁམས་པ་ལུང་པ་ལྟ་བུར་
 མཛད་དོ། །ལྟ་སློད་རྣམ་པར་དག་པའི་ཚེས་སློད་བཅུས་སློ་གསུམ་དགེ་བ་
 ལ་བཀོད་དེ། ཉིན་མཚན་དོན་བཅས་ཀྱིས་འདའ་བ་ཞང་ལོ་པོ་བ་ལྟ་བུར་
 མཛད་དོ། །བཅས་རང་བཞིན་གྱི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་སྤངས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་སྤུན་
 སུམ་ཚོགས་པ་ལ་བཀོད་དེ། ལྟ་མིའི་བཀྱར་གནས་དབྱ་བཅོམ་པ་ལྟ་བུར་
 མཛད་དོ། །རིགས་དང་ལྡན་པ་རྣམས་བདག་གཞན་མཉམ་པ་དང་བརྗེ་བའི་
 སེམས་ལ་བཀོད་དེ། གཞན་དོན་ལྷུང་བྱེད་པ་སུ་ཉོ་སྐྱར་བ་ལྟ་བུར་མཛད་དོ། །
 ཚོག་དོན་ལ་འདུན་པ་རྣམས་ལུང་རིགས་པ་ལ་བཀོད་དེ། ཐོས་བསམ་གྱི་
 སློ་གྲོས་རྣམ་པར་དག་པ་གནས་ལྟ་མཁྱེན་པ་ལྟ་བུར་མཛད་དོ། །དབེན་
 པ་ལ་མོས་པ་རྣམས་ཐབས་ཤེས་རབ་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་ལ་བཀོད་དེ། །སྤངས་
 རྟོགས་ལ་བརྟན་པ་ཐོབ་པ་གཅོང་ཁ་རག་པ་ལྟ་བུར་མཛད་དོ། །དེ་ལྟ་བུ་ལ་
 སོགས་(༤༣ བ)པ་མཛད་པ་རྒྱ་ཚེ་བ། ལྷན་གྱིས་སྐྱབ་པ། རྒྱན་མི་འཆད་
 པ་། ཐབས་མཁས་པས་ཡུན་དུ་མཛད་ཅིང་། དགེ་འདུན་གྱི་ཚོགས་འདུས་
 པ་ནི་རྟག་ཏུ་བཞུགས་པ་སློང་སུམ་བརྒྱ་ཅམ། འདུ་འགོད་ཆེ་བ་ཀྱུན་ལ་ཉིས་
 སློང་བརྒྱད་བརྒྱ་ཅམ། ཚེས་འཁོར་ཚེན་པོ་ཀྱུན་ལ་བདུན་སློང་ཅམ་རེ་བྱུང་སྟེ།

དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་བརྒྱན་པ། ལུང་གིས་སྒྲིབ་པ། རྟོགས་
པ་ལ་བརྟན་པ་ཐོབ་པའི་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་འབའ་ཞིག་ལགས་མཆི། དེ་ལ་འདི་
སྐད་ཅེས་བྱ་སྟེ། རང་རྒྱུད་ལེགས་སྒྲིབ་འགོ་ལ་བྱམས་བཅེ་བས། །སྐྱོ་ཚོགས་
ཐབས་ཀྱིས་རྒྱ་ཆེན་འདོད་དགུ་ཡི། །འབྲས་བུའི་མཚོག་སྣོལ་འདུས་པ་རྒྱ་
ཚོའི་ཚོགས། །རིགས་ཅན་མ་ལུས་སྒྲིབ་ཅིང་གོལ་བར་མཛད། །ཅེས་སོ།།

༥ གཉིས་པ་གཤེགས་དུས་ཀྱི་མཛད་པ་ནི། དགུང་ལོ་བདུན་ཅུ་ཚུ་འགའ་
བཞེས་ནས་མར། སྐྱུ་ཁམས་བཟང་པོ་ཡོད་ཀྱང། དན་སོ་རྒྱས། ལུས་ཀྱི་
ཤེད་ཤོད། (༧༧ ན)ཁ་ལ་སོ་མེད་པས་ཚོས་ཀྱི་ཚོག་དོན་གནས་སུ་སྐྱེལ་
བ་དཀའ་བར་གདའ། ཞེས་ཡང་ཡང་གསུངས་པ་དང་། རང་གིས་ཉན་ཅིང་
ཤེས་པ་ཀུན་ཚར་རེ་རེ་ཅོམ་བཤད་སྟུམ་པ་དང་པོ་བྱུང་སྟེ། ལ་ལ་ཚར་མང་དུ་
བཤད། ལ་ལ་རེ་རེ་ཅོམ་བཤད། ལ་ལ་འདོད་པའང་མ་བྱུང་སྟེ། འོན་ཀྱང་
ཡིད་ཆེས་ཤོས་ཡིན་གསུངས་སོ། །ཁྱུང་པར་དུ་དགུང་ལོ་བདུན་ཅུ་ཚུ་ལྟར་
བྱོན་པའི་ཚོ་དབྱིད་ཚོས་ལ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཁ་ཅིག་གིས་མདོ་འགེལ་
རྣམས་ལུས་པས། སྐྱུ་མའི་ཞལ་ནས། ཚོས་བདག་པོ་ལ་སྒྲོད་པ་ཡིན་ཉན་
པའི་གོ་ཆ་ཆེ་བར་གྱིས་གསུངས་ནས། ཉི་ཁྲི་མདོ་འགེལ་གསུངས་སོ། །དེ་
ནས་བརྒྱད་སྟོང་པ་མདོ་འགེལ་གསུང་བའི་ཐུགས་དགོངས་ཡོད་པ་ལ། སྐྱུ་
ཁམས་ཀྱི་བག་ཟོན་མཛད་པར་ལུས་སོ། །དེ་ནས་དབྱར་ཚོས་ལ་བསྐྱེད་
བདུས་ལམ་སྒྲོན་གསུངས། སྒྲོན་ཚོས་ལ། ད་ལྟ་ཐམས་ཅད་འདོད་པ་ལ་ཁྱི་
ལག་ཚོར་བ་བཞིན་སོང་། འཛིག་རྟེན་སྒོས་བཏང་(༧༧ བ)ལོ་བྱས་ཀྱང་
འདོད་པ་ལ་སྒོ་མ་ལོག་ ཚོས་ཤེས་ལོ་བྱས་ཀྱང་འདོད་པ་ལ་སྒོ་མ་ལོག་ མན་

ངག་སེམས་ལོ་བྱས་ཀྱང་འདོད་པ་ལ་སློ་མ་ལོག་པར་གདའ་བས་ཕན་མི་
འོང་པར་འདུག་སྟེ། དུས་ཚོས་ཀུན་མ་ཆག་ཅིམ་བྱུང་ན་བསྟན་པའི་རྒྱན་ལ་
ཕན་པ་འདྲ་བ་སྲིད་དམ་གསུངས་ནས་ཤ་བོ་སྐང་པའི་བེ་བུམ་གསུངས་སོ།།

དེ་ནས་བྱ་ལོ་སྤེལ་པོའི་ཚོས་ལྲ་ལ་ཐུགས་དམ་སྤྲོད་སྟེ་བརྒྱ་ཚར་གསུམ་
འཇུགས་པའི་ཚོ། དགོ་བཤེས་ཤར་བའི་ཞལ་ནས་ལྷན་ཅིག་ཏུ་འཚོགས་
ཅིམ་ཡང་སློན་ལམ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡིན་གསུངས། འོ་སློལ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་
ཚོས་སློད་ཐུན་མོང་དུ་བྱར་ཡོད་པ་འདི་ཀུན། སློན་གྱི་བསོད་ནམས་ཀྱིས་གོ་
བཅད། མི་ལམ་མིན་ན་རུང་སྟེ་སྤྲོམ་པའི་སློད་དགའ་ཆེན་པོས་ཐུགས་དམ་
ལ་འབད་དགོས་ཏེ། ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནས། སངས་རྒྱས་འཇིག་རྟེན་
འབྱུང་བ་རྒྱ་ལམ་སྟེ། །མི་ཡི་ལུས་ནི་ཚོགས་ཀྱིས་རྙེད་པ་ཡིན། །(༥༥ ན)
ཀྱི་མ་དད་པ་དང་ནི་ཚོས་ཉན་པ། །འདི་འདྲ་བསྐྱལ་པ་བརྒྱར་ཡང་རྙེད་པར་
དཀའ། །ཞེས་གསུངས་པས་འོ་སློལ་དལ་འབྱོར་གྱི་མི་ལུས་ནི་ཐོབ། དད་
གུས་ཀྱི་ཡུལ་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་ནི་འཇོམས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་
པ་དང་ནི་མཇུག། ཇོ་བོའི་མན་ངག་གིས་སེར་གསོས་པའི་སྐྱབས་འདིར་སླིང་
པོ་ཞིག་དཔེས་སྐྱང་དགོས་ཏེ། དཔེས་བྱས་ཀྱང་ཚོ་སྲ་ཕྱི་བར་གསུམ་ལས་
འདི། དེའི་སྟོད་སྟོད་བར་གསུམ་ཅི་རིགས་སུ་ཡོད། ལོ་སྲ་ཕྱི་བར་གསུམ་
ལས་དཔེ། དེ་ཡང་རྒྱ་བ་ཞག་ཏུ་བསིལ་ནས། དགོ་སློར་བྱེད་པའི་དུས་དེལ་
སྐྱར་ནས་དཔེས་ཡོད་ན་གཏན་དུ་ཡོད་པའི་ཚོད་ཡིན། མེད་ན་གཏན་དུ་མེད་
པའི་ཚོད་ཡིན་སྟེ་དུ་བྱས་ལ། ཐུགས་དམ་བཟྱི་འཚལ་ཞེས་སྐྱེན་ཆབ་ཤར་
ཤར་མཇོད་ནས་གསུངས་ཏེ། མི་བཞུགས་པར་དགོངས་པར་གདའ།

དེ་ནས་རྒྱལ་གྱི་ཚེས་བརྒྱད་ནས་དགུ་ཚེས་གསུངས་པའི་ཚེ་དགེ་འདུན་
 རྣམས་ཀྱང་ཐུགས་ཀྱིས་ཚོར་བཞིན་དུ་ཚེས་ཉེན་པ་དང་། མིང་འདོགས་པ་
 རྣམས་སྲུང་བས་མངལ་གུས་པ་(༥༥ བ)ཞིག་བྱུང་ངོ། །དེ་ནས་ཤེད་²⁹མི་
 གདའ་ཡང་ཐུགས་སྒྲོབས་རྒྱ་ཆེན་པོས་ཚེས་ཐོན་པར་མཛད་པའི་ཚེ། ར་སོ་
 རྣམས་པས་ལུས་སེམས་ཀྱི་རྩལ་པ་ཤོར་བ་དང་། ཁམས་བཟང་རྒྱ་མེད་པ་
 དང་། ཚེས་འདི་ཀུན་ཡང་མཛོན་པར་རྟོགས་པ་ཉམས་སུ་བཏང་བས་བཤད་
 དགོས་པར་སོང་ནས་སྐབས་དེན་བརྗེ་འབྲོད་པ་དཀའ་བར་གདའ་སྟེ། ལྷ་
 མ་རྣམས་ཀྱི་གསུང་བརྗེས་པ་ཅམ་ཡིན་གསུངས་སོ། །དེ་ནས་སྐྱའི་རིམ་
 གྲོ་མཛད་པར་ཞུས་པས་ཕན་འབྱུང་བར་དཀའ་སྟེ། ལྷ་མ་དང་མཛལ་བའི་
 རྒྱ་ཡིན་པས་ཀྱིས་གསུངས་ནས། ཐམས་ཅད་ཀྱིས་འོངས་སྒྲོད་ལུལ་ནས་
 སྐྱའི་རིམ་གྲོ་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཛད་ངོ། །དེ་ནས་བཟུང་ནས་ལྷ་བྱང་པ་དང་དགེ་
 འདུན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྐྱའི་རིམ་གྲོ་ཉིན་ཞག་ཐུགས་རེལ་དཀོན་མཆོག་གི་
 མཚོད་པ། དགེ་འདུན་གྱི་བསྟེན་བཀུར། སྐྱེ་བོའི་གཏོང་འབྲེད། འབྱུང་པོའི་
 གཏོར་མ། སྤྲན་ལྷའི་མཚོད་པ། སྒྲོལ་མའི་གསོལ་འདེབས། རྣམ་རྒྱལ་གྱི་
 སྒྲོང་མཚོད། གནས་བརྟན་གྱི་གསོལ་འདེབས། རྣམ་འཛོམས་ཀྱི་ལྷུས་ཚོགས་
 མདོ་(༥༦ ན)འབུམ་ཞལ་སྒྲོད། བཀའ་བསྐྱུར་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གསུང་
 སྒྲོག་ཚྲི་ཚྲི་མགོན་པོའི་ཐུན་གཏོར། ཆབ་གཏོར། ལྷ་གཏོར། ཉེན་འབྲེལ་
 ལས་འབྱུང་བའི་ཚོགས་སོགས་པ་རྒྱན་མ་ཆད་པར་མཛད་ངོ། །གཞན་ཡང་
 གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གསུང་སྒྲོག་དང་། གཙུག་ཏོར་གྱི་སྒྲོང་བརྗེས་
 དང་། ལྷ་པར་དུ་རྒྱས་འབྲིང་རྣམ་གསུམ་དང་། དཀོན་བཙེགས་ལ་སོགས་

29 མ་དཔེ་ལ་ “བཤོས་” ཡོད།

པའི་མདོ་སྐྱེ་དུ་མ་ལ་རྒྱན་པ་དང་སྐྱེ་གྱི་ཆོས་དུ་བགྱིས་ཏེ། མདོར་ན་སོ་
སོའི་དགོ་སྦྱར་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སྐྱེ་མའི་སྐྱེ་འི་རིམ་གྲོར་མཛད་དེ་སྐྱེ་ཁམས་ལ་
ཕན་ན། ལུས་སྲོག་ཀྱང་འདོར་བ་ཅོམ་གྱི་སྐྱབས་ཞགས་པ་ཞི་བར་གཤེགས་
གྱི་བར་དུ་བྱ་སྟེ། སྐྱེ་མའི་ཞལ་ནས། རིམ་གྲོ་ལ་ཕན་མི་འགྱུར་བར་འདུག་སྟེ།
དོན་ཚེན་པོར་འགྱུར་བ་དགའ་ཡིས་ཞེས་གསུངས་སོ།།

དེ་ནས་གཙོ་བོ་ཚོས་ཤིག་བཤད་སྐྱེ་མ་པ་ལ་དུས་སུ་མ་བྱུང་། ང་མ་བཤད་ཀྱང་
ཁམས་བཟང་དུ་འགོ་རྒྱུ་ཡང་མི་གདའ་བས། དགོས་པ་འགའ་ཞིག་ཀྱང་
ཡོད་པས་ཁམས་ཀྱིས་གདའ་ལུས་ཤིག་འཆད་པ་ཡིན་གསུངས་(༥༦ བ)
ནས་སྐྱེ་སྐྱེ་འི་མཚོན་པ་དང་། སྐྱོལ་མའི་གསོལ་འདེབས་དང་། ཟན་མགོ་
གཙོ་བོ་ཐབས་གྱི་བྱ་གཏོར་ཡན་ཆད་གསུངས་སོ། །ཕྱིས་དགོས་པ་འགའ་
ཞིག་ཅེས་པ་ལ་དཔྱོད་པ་དག་ཁྲིད་པ་མང་པོའི་ཚོས་འཕྲོ་རན་སོང་གསུམ་
གྱི་སྐྱབས་བསྐྱེལ་སེམས་པ་ལ་ཡོད། དེ་ཐོན་པ་དང་དགུམ་པའི་རྣམ་འགྱུར་
བྱུང་བས་ཚོས་མཚམས་བཟང་བ་ལ་དགོངས་ཟེར་རོ། །ལ་ལ་དག་ཕྱིའི་བུ་
སྐྱོབ་མཇལ་མི་མཇལ་ཐེ་ཚོམ་བུ་ནས་མ་འོངས་པ་ཀུན་དང་མཇལ་བ་ལ་
དགོངས་ཟེར་རོ། །དམ་པ་དག་སྐྱེ་མ་ཉིད་སྐྱེ་སྐྱེ་དང་སྐྱོལ་མའི་རོབ་ཡིན་
པས་དེ་དག་ཡི་དམ་དུ་བརྩུང་ན་ཚོ་འདི་ལ་བདེ་སྐྱིད་གྱི་འཕྲོ་ཡང་ལོངས་
སྐྱུང་དུ་ཡོད། ཕྱི་མ་ལ་ཡང་ཚོས་འཕྲོ་ཡོད་པས་མཇལ་བའི་བཟང་ཡིན། ཞེས་
སྐོར་བར་གདའ་སྐྱུང་དོ། །དེ་ནས་སྐྱེ་དཔྱད་བགྱིད་པ་ཞུས་པས་ཕན་མི་
འགྱུར་སྟེ། ལྷིད་རྣམས་ཡིད་ཆེས་སུ་འོང་བས་ཀྱིས་གསུངས་ནས་ཅུང་ཟད་
ཅིག་བགྱིས་སོ།།

དེ་ནས་རྩིས་པ་ཀུན་ས་གའི་སྐྱབ་བ་ཟེར། གཞན་དག་གི་སྐྱབ་ཏུ་འདོད་པའི་སྐྱབ་སྐྱོད་ལ་ཉི་སྐྱབ་དང་གཟུང་སྐྱབ་(༢༧ ན)ཐམས་ཅད་བཀའ་རྒྱུད་ཏུ་སོང་སྟེ། ང་འབྲུག་པར་འདོད་པ་ཀུན་ངའི་ཁམས་མི་ལྡོག་པས་འོང་ཏུ་རྒྱལ་གསུངས་ནས་ཐམས་ཅད་དང་མཇལ་ལོ། །བཅུ་གཅིག་ནས་དབེན་པ་མཛད་དེ་སྐྱབ་བཞེངས་ནས་མཛད་པ་ལ། བཅུ་བཞིའི་སྐྱོད་གདན་ཐོག་ཏུ་བཞུགས་ནས། ལྷུས་དང་ཡན་ལག་བདུན་པ་ལ་སོགས་པ་མཛད་དོ། །དེ་ནས་བསྟན་པ་ཉམས་སྦྱས་པ་དང་། སེམས་ཅན་གྱི་བསོད་ནམས་རྒྱད་པ་དང་། གདུལ་བྱ་རྣམས་སྐལ་བ་རྒྱུད་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ཚོས་བཅུ་བཞི་དང་སྐྱབ་མ་ནམ་མཐོང་འཛོམས་པའི་ནམ་སྐྱུལ་གཉིས་ཅིམ་ན་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ངང་ལ་བཞུགས་བཞིན་ཏུ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་རྒྱལ་བསྟན་པར་གྱུར་ཏེ། །དེའི་ཚོ་ནམ་མཁའ་སྐྱོང་སྐྱོང་³⁰པོར་གྱུར་པས་ཉི་སྐྱབ་འོད་ཉམས་ཏེ་ཤར་མ་ཤར་ངོ་མི་ཤེས་པ་ཅིམ་ཏུ་གྱུར། སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ལྷ་དཔེ་དང་སྐྱོད་སྐྱབ་སྐྱོ་ཚོགས་པས་སྐྱུག་བསྐྱུག་ཞིང་ཉ་བྱེ་ཚོན་ལ་སོང་བ་བཞིན་བཟོད་པའི་སྐྱུགས་མེད་པར་གྱུར་ཏེ། ལ་ལ་སྐྱུང་དར་རྟ་ཁལ་མང་པོ་བསྐྱུལ་ནས་ཤར་ཕྱོགས་སྐྱོ་བྱོན་སོང་བེར་(༢༧ བ)བ་དང་། གཞན་དག་གཟིམས་ཁང་ནས་དར་ཚོན་པོ་གཅིག་བཅུན་པ་ཀུན་གྱིས་བཟུང་ཡང་མ་ཐུབ་པར་ཤར་ཕྱོགས་སྐྱུ་བརྒྱུད་ས་སོ་བེར་བ་དང་། དམ་པ་དག་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མཁའ་འགོ་མང་པོས་བྱོན་པར་ལྷ་ཞིང་། གདན་ནས་འདེགས་ཤིང་འདུག་པ་ལ་བསྐྱུལ་བསྐྱོད་མི་རུས་པར་ད་རུང་སྐྱོད་གསུངས་ནས་སྐྱབ་ཐང་པ་བསྐྱོར་དང་བཅས་ཏེ་བཀའ་ལམ་མེ་འདུག་པ་ལ། སྐྱོ་བྱུང་ཏུ་མཁའ་འགོ་མ་རྣམས་མི་གདའ་ཡང་། སྐྱ་མ་

30 མ་དཔེ་ལ་ “སྐྱོང་སྐྱོང་“ ཡོད།

ཉིད་ནམ་མཁའ་ལ་གཞུང་དབྱུང་ན་ལྟའི་བྱ་མང་པོས་མཚོད་པ་འབྲུལ་ཞིང་
གཤེགས་སོ། །ཞེས་སྐྱེད་བར་གདའ་སྐྱད་དོ། །

དེ་ནས་ཞག་ལྟའི་བར་དུ་མཚོད་པ་བཟང་པོ་འབྲུལ་ཞིང་གསོལ་བ་བཏབ་ནས་
ཚོས་བཅུ་དགུའི་ཉིན་པར་སྐྱར་སྐྱུངས་པའི་ཚེ་འཇའ་འོད་ལ་སོགས་པའི་ལྟས་
ཁྱད་པར་ཅན་མང་དུ་བྱོན་ཏེ། གཤེགས་རྫོངས་ཀྱི་འགྲེད་ཚེན་པོ་ཡང་བགྱིས་
པ་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་ལ་འདི་སྐྱད་ཅེས་བྱ་སྟེ། ཞིང་གཞན་གཤེགས་སྤྱིར་བསྐྱུང་
པའི་རྒྱལ་བསྟན་ཞིང་། །རྒྱ་ཚེན་རིམ་གྲོས་འགོ་བའི་ཚོགས་གཉིས་སྟེལ། །
ཉིང་འཛིན་ངང་ནས་སྐྱེད་སྐྱེའི་ཞིང་དུ་བྱོན། །དད་པས་གསོལ་བཏབ་སྐྱར་ཡང་
བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས། །(༥༥ ན)ཞེས་སོ། །

༥ གསུམ་པ་སྤྱིར་རྗེས་ཇི་ལྟར་གཟིགས་པ་ནི། གདུང་ལ་ངོ་མཚར་བའི་རྟེན་
ཁྱད་པར་ཅན་མང་དུ་བྱོན་ནས་གདུང་མཚོད་བཟང་པོ་བཤམས་ཤིང་གསོལ་
བ་བཏབ་པའི་ཚེ། ཐམས་ཅད་ལ་མཛོད་དུ་གྱུར་པར་ཤར་ཕྱོགས་ནས་འོད་
ཀྱི་སྐྱེད་བ་དཀར་པོ་དར་ཡུག་བརྒྱངས་པ་ལྟ་བུ་མང་པོ་བྱུང་སྟེ། གཟིམས་
ཁང་ལ་སོགས་པར་བྱག་པ་དང་། སྐྱར་ཐང་ནས་དེ་ལྟ་བུའི་འོད་མོས་པ་
དང་ལྡན་པའི་དགོན་པར་བྱག་པ་དེའི་དགེ་འདུན་ཐམས་ཅད་ལ་མཛོད་དུ་
གྱུར་པ་དང་། གདུང་བཞུགས་པའི་རིན་པོ་ཆེའི་གཏུ་ནས་འོད་དང་བཅས་
པའི་རིང་བསྐལ་སྤྱི་རོལ་དུ་བྱོན་པ་དང་། སྐྱ་དང་བཅས་པའི་ཤར་རི་སྐྱལ་བ་
དང་ལྡན་པའི་མདུན་དུ་བྱོན་པ་ལ་སོགས་པ་དང་། ནམ་མཁའ་ནས་མེ་ཉིག་
གི་ཆར་ཐམས་ཅད་འབབ་པར་མཐོང་ཞིང་ས་གཞི་འཇའ་ཚོན་གྱི་རྣམ་པ་
རྒྱུ་པོ་དང་། གཞའ་གྲུག་དང་། གནམ་འགྲེད་དུ་ཆགས་པ་དང་། ཤིང་ལོ་

སྐྱེས་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་འགྲུར་ཐ་དད་པ་མང་དུ་བྱུང་དོ། །གདུང་ཞལ་
 བྱི་བ་དང་། བྱི་ནང་བར་གསུམ་རིང་བསྐལ་ལ་སོགས་པས་(༤༤ བ)གང་
 བའི་ལྟས་ཁྱད་པར་ཅན་མང་དུ་བྱོན་ཏེ། ནང་རྟེན་གསེར་སྐྱ་བྱང་ཚུབ་ཆེན་པོ་
 བཞེངས་ནས་སྒྲིན་མཚམས་ཀྱི་མཛོད་སྐུར་རིང་བསྐལ་བཞུགས་པའི་ཚོ།
 ཐམས་ཅད་ལ་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་མེ་ཏོག་གི་ཆར་འབབ་པ་དང་། བྱི་རྟེན་གྱི་
 མཚོད་རྟེན་མཐོང་བ་དོན་ཡོད་ཅེས་བྱ་བ་བཞེངས་པའི་ཚོ། འགམ་འདིངས་
 པ་ལ་སོགས་པའི་ནམ་གྲེད་པ་ན་གཞའ་ཚོན་བྱུང་ཞིང་། ཁྱད་པར་དུ་མཚོད་
 གནས་རྣམས་བཞུགས་པ་དང་། གདུགས་འགལ་བའི་དུས་ལ་སོགས་པའི་
 དུས་སུ་གཞའི་གྲུང་ལུབ། མེ་ཏོག་ནམ་མཁའ་ནས་འབབ་པ་ཐམས་ཅད་ལ་
 མངོན་དུ་གྱུར་ཅིང་། རོལ་མོའི་སྐྱ་ཡང་གྲགས་སོ། །ཞེས་འགའ་ཞིག་གླེང་
 སྐད་དོ། །དེ་དག་ལ་རབ་ཏུ་གནས་པ་བྱས་པའི་ཚོ། མེ་ཏོག་མང་པོ་ཆགས་
 པ་དང་། འཇའ་དང་། འོད་དང་། མེ་ཏོག་གི་ཆར་འབབ་པ་ལ་སོགས་པའི་
 ལྟས་ངོ་མཚར་བ་སྣ་ཚོགས་བྱུང་། ཞེས་གླེང་བ་ལགས་སྐད་དོ། །གཞན་ཡང་
 དེ་དག་གི་རྒྱང་ནས་རིང་བསྐལ་རྙེད་པ་མང་པོ་དང་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མེ་ཏོག་
 རྙེད་པ་ཡུན་རིང་དུ་བྱུང་ནས་(༤༥ ན)ཐུགས་ཀྱིས་རྗེས་སུ་བརྒྱང་བ་ཡིན་ཏེ།
 སེམས་བསྐྱེད་ཕྱི་མ་མཛད་པ་ན། སློབ་དཔོན་གོང་མའི་ཞལ་ནས། ང་ལ་བྱིན་
 རྒྱབས་ཚུ་རྒྱུན་ཡོད། །གཙོད་དམ་མི་གཙོད་ཁྱེད་ཅག་ཤེས། །ཞེས་གསུངས་
 ཏེ། ལོ་བོས་ནི་བྱིན་རྒྱབས་ཀྱི་ཚུ་རྒྱུན་མ་བཅད་པར། ལྷ་མའི་ཐུགས་ཀྱིས་མ་
 བས་པ་དང་། བྱི་མཚེས་ལ་ངོ་མི་ཚ་བ་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་གལ་ཆེ་བར་གོ་
 ན། ཁྱེད་རང་རྣམས་ལ་ཡང་སྐྱབ་ཏུ་ནི་ཡོད་དོ་ཞེས་གསུངས་ནས། སྐལ་བ་
 དང་ལྡན་པའི་གདུལ་བྱ་བྱིན་གྱིས་རྒྱབས་པར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པ་ཡིན་ནོ།།

རོན་དེལ་འདི་སྐད་ཅེས་བྱ་སྟེ། རོ་མཚར་རྟགས་གི་རྣམ་འཕྲུལ་སྣ་ཚོགས་
 ཤིང། །སྟེ་ནང་མཚོད་པའི་རྟེན་མཚོད་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས། །གཞི་འདིའི་ཚོས་
 འབྲོར་དཔལ་ཡང་མ་རུབ་པར། །གདུལ་བྱའི་ཚོགས་ཀུན་སྐྱ་མའི་སྐྱབས་
 གྱིས་བཟུང། །ཞེས་སོ། །དེ་ལྟ་མོད་(༤༩ བ)གི་སྐྱ་མའི་ཡོན་ཏན་ཟབ་ཅིང་
 རྒྱ་ཚེ་བ་ཐམས་ཅད་ནི། མཁས་སྐུབ་གི་གང་ཟབ་དམ་པ་དག་གིས་ཀྱང་
 བརྗོད་པར་མི་སྟོབས་ན། །ལོ་ལོ་ལྟ་བུས་ལྟ་སྟོས་ཀྱང་ཅི་དགོས། །འོན་ཀྱང་འདི་
 ནི། རྒྱ་མཚོ་ལས་རྒྱ་ཐིགས་ཤིག་སྐྱངས་པ་ཅམ་དང་། རི་རབ་ལས་རྩལ་སྐྱོན་
 ཞིག་དད་པའི་ཤུགས་གྱིས་སྐྱོང་བ་ལ་སྟོབས་ལྡུང་ཏོ། །འཕྲིན་ལས་དབང་
 གིས་འཇོམ་སྐྱིང་འགོ་བའི་མགོན་དུ་བྱོན། །ཚོགས་གཉིས་མཐར་ཕྱིན་རྣམ་
 གསུམ་སྐྱབས་གི་རོ་བོར་བཞུགས། །སྐྱ་མའི་ཡོན་ཏན་སངས་རྒྱས་ཚོས་ལྟར་
 མཐའ་ཡས་གང་། །ཆེ་མ་སྐྱངས་པ་དད་ལྡན་སྐྱེ་བོས་བསྐྱུལ་བྱིར་བསྐྱེབས། །
 སྐྱ་མ་ཡང་དག་པའི་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་(༥༠ ན)པ་
 གཉིས་པ་ལྟ་བུའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཡོན་ཏན་བསྐྱབས་པའི་སྲོང་བ་ཞེས་བྱ་བ།
 །ཤུགས་འཕྲུན་པ་སྟོན་ལམ་རྒྱུལ་གྲིམས་གྱིས། དཔལ་སྐྱར་ཐང་གི་གཞུག་
 ལག་ཁང་དུ་སྐྱར་བའོ། །།དགོའོ། །བཀའ་ཤིས་པར་ལྡུང་ཅིག། ཚིག་ལུས་
 བཀྱིས་སོ། །

༄༅། །ཚོས་འཆད་ཉན་ལ་འཇུག་པ་སྤྲང་བྱེད་འོད་ཟེར་

བཞུགས་སོ།།

[9-26]²

ཚོས་བཤད་ཉན་ལ་འཇུག་པ་སྤྲང་བྱེད་འོད་ཟེར་རབ་ཏུ་རྒྱས་པ་ཞེས་བྱ་བ། (༡ བ) ཐུབ་པའི་བསྟན་པ་གསལ་བྱེད་འཕྲིན་ལས་ཅན། །ཚོས་ཀྱི་མཛོད་འཛིན་སྒྲ་མ་ལ་བཏུད་དེ། །བཤད་མཉན་འཇུག་ཚུལ་སྒྲ་མེད་ཐེག་པའི་ལམ། །སྤྲང་བྱེད་འོད་ཟེར་རབ་ཏུ་རྒྱས་པ་བརྩམས།³ །འདིར་ཚོས་བཤད་ལ་འཇུག་པ་སྤྲིའི་དོན་ལ་གསུམ་སྟེ། གང་བཤད་པ་དང་མཉན་པའི་ཚོས་དོས་བརྩུང་བ་དང་། དེ་ལ་ཇི་ལྟར་བཤད་མཉན་བྱ་བ་དང་། དེ་ལྟར་བྱས་པའི་མན་ཡོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཚོས་ཀྱི་སྒྲ་འཇུག་པའི་ཡུལ་དང་། བཤད་པའི་དོན་དང་། སྐབས་སུ་བབ་པའི་ཚོས་དོས་བརྩུང་བའོ། །དང་པོ་ནི། ཤེས་བྱ་ནས་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་བར་ཡུལ་བརྒྱལ་འཇུག་པར་བལྟས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། ཚོས་ནི་ཤེས་བྱ་ལམ་དང་ནི། ལྷ་དན་འདས་དང་ཡིད་ཀྱི་ཡུལ། །བསོད་ནམས་ཚེ་དང་གསུང་རབ་དང་། །འབྱུང་འབྱུང་དེས་དང་ཚོས་

1 དཔེ་ཆའི་འགོ་ལ་ དབུ་མ་ཚོག་གསལ་གྱི་སྤྲི་དོན་ཞེས་དང་། མ་དཔེ་ལ་ “སྟོ། དགོའོ། ལྷ་པ་དགོན། བཀྲ་ཤིས་པར་གྱུར། དགོའོ།” ཡོད།
 2 མ་དཔེ་ལ་ཡོད་པའི་དབྱིན་ཡིག་ཤོག་གངས་ཡིན།
 3 མ་དཔེ་ལ་ “ཅོམ” ཡོད་ཀྱང་བརྩམ་ཡིན་པར་སྤྲང།

ལུགས་ལའོ། །ཞེས་པའོ།།

གཉིས་པ་ནི། རྣམ་ཞེས་པའི་རྐྱེན་གྱིས་རྣམ་པ་འཛིན་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། དེ
 ལ་གཉིས་ཏེ། མཚན་ཉིད་དང་། ལྟུང་བ་ལས་འཛིན་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་
 ལས། རང་གི་མཚན་ཉིད་གཞན་དང་སྤྱོད་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལྷོག་པ་ཡིན་ཏེ།
 ཇི་སྐད་དུ། གཟུགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ནི་གཞིག་ཏུ་རུང་བའོ་ཞེས་པ་ནས་རྣམ་
 པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ནི་མངོན་སུམ་མོ་ཞེས་པའི་བར་
 གྱུ་ཆེར་གསུངས་སོ། །སྤྱི་འོད་ནི། མཚན་ཉིད་ཐམས་ཅད་དང་སྤྱོད་མོང་བ་
 རྟེ། ཇི་སྐད་དུ། ཚེས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པའོ། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་
 གསུམ་སྟེ། རན་སོང་གསུམ་དང་། འཁོར་བ་ཅམ་དང་། ཐེག་པ་དམན་པར་
 ལྟུང་བ་ལས་འཛིན་པའོ། །དང་པོ་ནི་སྤོག་གཅོད་པ་སྤང་བ་ལ་སོགས་དག་
 བ་བཅུ་སྟུབ་པ་དང་། བསམ་གཏན་གཟུགས་མེད་ཀྱི་ཉིང་དེ་འཛིན་སྐྱོམ་པ་
 ལ་སོགས་པ་ཡིན་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། འཇིག་རྟེན་འདི་དང་ཕ་རོལ་ཏུ། །ཚེས་བྱེད་
 པ་ནི་བདེ་བར་ཉལ། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། ལུ་སྟེགས་དང་སྤྱོད་མོང་མ་
 ཡིན་པ་སངས་རྒྱས་པ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱབས་གནས་སུ་གྱུར་པ་འགོག་བདེན་གྱི་
 བསྐྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་རྣམས་ཀྱི་མཚོག་
 ཚོས། ཞེས་གསུངས་སོ། །གསུམ་པ་ནི་ཐབས་ཤེས་རབ་བྱུང་དུ་འབྲེལ་བ་
 ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚེས་སོ།།

གསུམ་པ་སྐྱབས་སུ་བབ་པའི་ཚེས་ནི་སྤྱོད་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལམ་དང་ལྷ་
 རན་ལས་འདས་པ་དང་གསུང་རབ་གསུམ་ཡིན་ལ་དེ་རྣམས་ཀྱང་ལུང་དང་

རྟོགས་པ་གཉིས་སུ་འདུས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། སྒྲོན་པའི་དམ་ཚེས་རྣམ་གཉིས་
 ཏེ། །ལུང་དང་རྟོགས་པའི་བདག་ཉིད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལས་སྐབས་
 དོན་ལུང་གི་ཚེས་ཡིན་ནོ། །འདི་ལ་གསུམ་ལས་མཚན་གཞི་ནི། བྱེ་བྲག་ཏུ་
 སྐྱ་བས་གཟུགས་སེམས་སེམས་ལས་བྱུང་བ་གསུམ་ལས་གཞན་རྒྱ་དང་
 རྒྱུན་ལས་དངོས་པོ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྤང་པོའི་ནང་དུ་འདུས་པར་སྐྱེ་ལ། མདོ་སྐྱེ་
 པའི་ལུགས་སྐྱེ་རང་མཚན་དུ་འདོད་དེ། ཇི་སྐད་དུ། ཚིག་གམ་མིང་ཡིན་(འ
 བྱེད་དག་ནི། །གཟུགས་དང་འདུ་བྱེད་དག་ཏུ་འདུས། །ཞེས་སོ། །སེམས་
 ཚམ་པས་ཕྱི་རོལ་དོན་ཁས་སྤངས་པ་ལྟར་ན་གཟུགས་སྐྱེའི་ཁྱད་པར་ཡིན་ལ་
 རང་ལྟ་ལྟར་ན་དོ་བོ་དང་རྣམ་པ་དང་རྒྱ་དང་བྱེད་པའི་ཁྱད་བཞི་ལྟར་དུ་འདོད་
 དོ། །དབུ་མ་པ་ལྟར་ན་མ་དབྱེད་པའི་ཤེས་པ་ལ་སྤང་བའི་རྗེད་བྱེད་ཁྱད་པར་
 ཅན་ཡིན་ནོ། །མཚན་ཉིད་ནི་རྟོགས་པའི་ཚེས་ཀྱི་རྒྱ་མཐུན་པའི་རྒྱ་ལས་བྱུང་
 ཞིང་རྟོག་པ་ཁྱད་པར་ཅན་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་མིང་ཚིག་ཡི་གེའི་ཚོགས་སོ། །
 དབྱེ་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། །ལེགས་པར་གསུངས་པའི་བཀའ་དང་། དེའི་དགོངས་
 འགྲུལ་བའི་བསྟན་བཅོས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཚེས་རྣམས་ཐམས་ཅད་བཀའ་
 དང་བསྟན་བཅོས་གཉིས་སུ་འདུས། །ལེགས་པར་བཤད་པ་ལེགས་པར་
 གསུངས་དང་དེའི་དགོངས་འགྲུལ་དང་། །⁴དེའི་དབང་གིས་ཤུགས་ལྟན་
 པ་ནི། །འཇིག་རྟེན་ཁམས་འདིར་ཡུན་རིང་གནས་པར་འགྱུར། །ཞེས་སོ། །

ལྷ དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྐྱ་དོན་དང་། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་དང་། དང་
 པོ་ནི། །ཅུ་ག་མ་ལས་དྲངས་ནས་ཡས་བསྐྱེད་བས་ན་བཀའ་ཞེས་བྱ་སྟེ།

4 འདིར་ཡོངས་གྲགས་སུ་དྲངས་བ་ལས་ཚིག་གྲངས་མང་བར་ཡོད།

གང་ཟག་ཆེན་པོའི་ངག་ལ་བཀའ་ཞེས་གྲགས་སོ། །གཉིས་པ་ནི་ངག་གང་
ཞིག་དངོས་ཀྱི་བདག་རྒྱུན་སངས་རྒྱས་ལས་བྱུང་བ་སྟོབས་པ་བཞི་ལྟན་ནོ། །
རི་རྒྱན་དུ། གང་ཞིག་དོན་ལྟན་ཚོས་དང་ཉེ་འབྲེལ་ཞིང་། །འཇམས་གསུམ་ཀུན་
ནས་ཉན་མོང་སྟོང་བྱེད་གསུང་། །ཞི་བའི་ཕན་ཡོན་སྟོན་པར་བྱེད་པ་གང་། །དེ་
ནི་དང་སྟོང་གསུང་ཡིན་བརྗོད་པ་གཞན། །ཞེས་དང་། །སྟོབས་པ་དོན་དང་།
ཚོས་དང་། །ཉན་མོངས་པའི་གཉེན་པོ་དང་། །མྱུང་འདས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་སྟོན་པའོ། །
ཞེས་སོ། །

གསུམ་པ་ལ་རྟུག་ལས་དུས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དང་པོར་ཡུལ་ལྷ་རྩ་ཆ་སྟེ་དང་
སྟོང་ལྟུང་བའི་གནས་རི་དུགས་རྒྱ་བའི་ཚལ་དུ། །འཁོར་ལྷ་སྟེ་བཟང་པོ་ལ་
སོགས་པ་ལ་བརྗོད་བྱ་སྟོད་པ་སེམས་ཅན་ལ་འཚོ་བ་སྟོང་ཞིང་། །ལྷ་བ་
མྱུང་པོ་གང་ཟག་གི་བདག་གིས་སྟོང་པ་བདེན་བཞི་རྣམ་པ་བཅུ་རྟུག་གིས་
བསྐྱུས་པ་བདེན་པ་བཞིའི་ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་དང་། །བར་དུ་ཡུལ་རྒྱལ་
པོའི་ཁབ་དུ། །འཁོར་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་ཅན་ལ། །བརྗོད་བྱ་སྟོད་པ་རྒྱ་
ཆེན་པོ་སྟོང་རྗེས་གཞན་དོན་བྱེད་ཅིང་། །ལྷ་བ་ཟབ་མོ་བདག་མཐའ་དག་
གིས་སྟོང་པར་སྟོན་པ་མཚན་ཉིད་མེད་པའི་ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་དང་། །ཐ་
མར་ཡུལ་ལང་ཀ་ལུ་རི་ལ་སོགས་པར། །འཁོར་ཐེག་པ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་རིགས་
ཅན་ལ། །བརྗོད་བྱ་སྟོད་པ་གཞན་དོན་དང་། །ལྷ་བ་བཀའ་དང་པོ་གཉིས་སུ་
ཡོད་མེད་བསྟན་པ་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། །དོ་བོ་ཉིད་གསུམ་ལ་དགོངས་པའི་
ཕྱིར་མི་འགལ་ལོ་ཟེར་བ་དོན་དམ་རྣམ་པར་དེས་པའི་ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོའོ། །
བརྗོད་བྱའི་སྟོན་པ་དབྱེ་བ་ལ་གཉིས་ལས། །ཤེས་བྱ་གནས་ཀྱི་རིགས་པས་

མི་གནས་པ་དང་གནས་པ་གཉིས་ཀྱིས་⁵དང་དོན་གྱི་དང་ངེས་དོན་གྱི་མདོ་
 གཉིས་སུ་འགྱུར་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། མདོ་གང་ཀུན་རྗེ་བསྐྱབ་པ་བསྐྱབ་པ་ནི་དང་
 བའི་དོན་ཏེ། (2 བ) མདོ་གང་དོན་དམ་སྐྱབ་པ་བསྐྱབ་པ་ནི་ངེས་པའི་དོན།
 ཞེས་སོ། །ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ་གྱིས་སྐྱབ་བྱ་བསྐྱབ་པ་གསུམ་གྱིས་སྡེ་སྡོད་
 གསུམ་དུ་འགྱུར་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། མདོ་དང་ཚོས་མདོན་པ་འདུལ་བ་དང་། ཞེས་
 པ་དང་། སྡེ་སྡོད་དག་ནི་གསུམ་མམ་། །ཞེས་སོ། །ལཱུལ་བྱའི་དབྱེ་བ་
 དམན་པ་དང་། རྒྱ་ཆེ་བ་ལ་མོས་པའི་སྒྲོན་པ་ཐེག་པ་དམན་པ་དང་། ཆེན་
 པོའི་སྡེ་སྡོད་གཉིས་ཏེ། །གཉིས་ཀྱང་རུང་། ཞེས་སོ། །ཐེག་ཆེན་ལ་རྒྱ་
 ལམ་དུ་བྱེད་པ་ལ་མོས་པ་དང་འབྲས་བུ་ལམ་དུ་བྱེད་པ་ལ་མོས་པའི་དབང་
 གིས་པར་ཕྱིན་དང་སྤྲུགས་གཉིས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། རྒྱ་ལ་མོས་པ་རྒྱ་ཚོས་ཀྱི།
 འཁོར་ལོ་རབ་དུ་བསྐྱོར་བྱས་ཏེ། །དོན་ཐེག་པའི་ཉེ་ལམ་ཞིག །ལཱུལ་ངས་
 དུས་ན་འབྱུང་བར་འགྱུར། ཞེས་སོ། །དོན་བྱེད་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཚོགས་ལྷན་པས་
 དོན་བཅའ་མོ་མདོ་ཅམ་དུ་སྒྲོན་པ་མདོའི་སྡེ་ནས་མདོ་ཅམ་དུ་བསྐྱབ་པའི་
 དོན་གཉིས་ཏེ། ཞིབ་པར་འཆད་པ་གཏན་ལ་དབབ་པའི་སྡེའི་བར་གསུང་རབ་
 ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། ཚོས་ནི་མདོའི་སྡེ་དང་དབྱངས་ཀྱིས་
 བསྐྱབ་པའི་སྡེ་དང་བྱ་བ་ནས་གཏན་ལ་དབབ་པའི་སྡེའི་བར་བཅུ་གཉིས་སོ། །
 གཉིན་པོའི་སྒྲོན་པ་ཉོན་མོངས་པ་སྡོད་པ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྡོད་གི་གཉིན་པོར་
 ཚོས་ཀྱི་སྤང་པོ་དེ་སྡེ་དུ་དབྱེ་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ། སྡོད་པ་རྣམས་ཀྱི་གཉིན་པོར་
 ནི། ཚོས་ཀྱི་སྤང་པོ་མཐུན་པར་གསུངས། ཞེས་སོ། །ལད་ག་རྒྱེན་གྱི་སྒྲོ་
 ནས་དབྱེ་བ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཞལ་ནས་གསུངས་པ་དང་། ཇི་སུ་གནང་བ་

5 མ་དཔེ་ལ་ “ལས་དང་དོན་གྱི་དང་” ཡོད།

དང་། གྱིན་གྱིས་བརྒྱབ་སྐྱོར་པའི་བཀའ་ལྟར། །དང་པོ་མདོ་སྐྱོད་པ་ལ་སོགས་པ་
 ཡིན་ཏེ། ཞལ་ནས་དངོས་སུ་གསུངས་པའི་སྤྱིར་དོ། །གཉིས་པ་བཅོམ་ལྡན་
 འདས་ཀྱི་ཞལ་ནས། ང་འདས་པའི་རྗེས་ལ་བཀའ་བསྟུན་བ་བྱེད་པའི་དུས་སུ་
 རྣོ་མ་གསུམ་གྱིས་སྐྱེས་ཤིག་ཅེས་པ་དང་། རྟོད་དུ་སྐྱེད་གཞི་དང་། བར་དུ་
 དྲིས་ལན་དང་། སྤྲད་དུ་མཐུན་གྱུར་དང་། རྗེས་སུ་ཡི་རང་རྒྱལ་ཅེས་གནང་
 བས་བཀའ་བསྟུན་པའི་ཚེ་སྤྱི་དང་དངོས་དང་བར་སྐབས་ཀྱི་རྣོ་མ་དང་འདི་
 སྐད་བདག་གིས་ཐོས་པ་དང་གསོལ་བ་དང་བཀའ་སྐུལ་བ་དང་རྗེས་སུ་
 ཡི་རང་སྟེ། མདོན་པར་བསྟོད་དེ་ཅེས་བསྟུན་པ་རྣམས་བཀའ་ཡིན་པས་སོ། །
 གསུམ་པ་ལ་གསུམ་ལས་སྐྱེས་གྱིན་གྱིས་བརྒྱབ་སྐྱོར་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་
 དཔལ་རྣམ་གྲོལ་རྒྱ་ཆེ་བའི་དེ་རྗེས་སྤྱི་བོར་ཕྱག་བཞག་པས་དེ་གཉིས་
 ཀྱི་དྲི་ལན་གྱིས་ས་བཅུ་པ་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །གསུང་གིས་གྱིན་གྱིས་
 བརྒྱབ་སྐྱོར་པ་ནི་རབ་འབྱོར་དང་མོ་ལྷ་གལ་གྱི་བྱ་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་
 བྱིན་པ་དང་། (༣ ཀ) །ལྡུའི་རབས་རྩོམ་པ་ལ་སྐྱོབས་པར་གྱིས་ཤིག་ཅེས་
 གསུངས་པས་ཤེར་བྱིན་དང་མདོན་པར་བྱུང་བ་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཐུགས་
 ཀྱིས་གྱིན་གྱིས་བརྒྱབ་སྐྱོར་པ་ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཟབ་མོ་སྤྲད་པའི་ཚེས་ཉིང་
 དེ་འཛིན་ལ་སྐྱོམས་པར་ཞུགས་པས་ལྡུའི་བྱ་དང་སྐྱུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་
 དྲིས་ལན་གྱིས་ཤེས་རབ་སྤྱིར་པོ་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །

ལྟེ། གཉིས་པ་བསྟན་བཅོས་ལ་གསུམ་སྟེ། སྤྱི་དོན་དང་། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་
 བའོ། །དང་པོ་ཤུགས་ཞེས་པའི་རྐྱེན་གྱིས་འཛོམས་པ་དང་འཚོས་པ་དང་སེལ་

6 འདི་ནི་ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་རྒྱ་བསྟུན་པ་ཡིན།

བ་དང་སྐྱོབ་པ་ལ་འཇུག་སྟེ། ཉེན་མོངས་པའི་དགྲ་འཛམས་པ་དང་། སྐྱོབ་མའི་
 སྐྱོ་འཚོས་པ་དང་། རྣམ་རྟོག་སེལ་བ་དང་། རན་འགྲོ་སྲིད་པའི་སྤྱག་བསྐྱེལ་
 ལས་སྐྱོབ་པས་ན་བསྟན་བཅོས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། ཉེན་མོངས་དགྲ་རྣམས་མ་
 ལུས་འཛམས་པ་དང་། རན་འགྲོ་སྲིད་ལས་སྐྱོབ་པ་གང་ཡིན་པ། །འཚོས་
 སྐྱོབ་ཡོན་ཏན་ཕྱིར་ན་བསྟན་བཅོས་ཏེ། །གཉིས་པོ་འདི་དག་གཞན་གྱི་
 ལུགས་ལ་མེད། །ཅེས་པ་དང་། རྣམ་རྟོག་སེལ་བར་བྱེད་པ་དང་། །འཛོལ་
 པ་འཚོས་ཕྱིར་བསྟན་བཅོས་སོ། །ཞེས་ཏེ། སྐྱོ་དོན་ཡིན་པས་བྱབ་ཆེ་རྒྱུ་
 དང་འབྲལ་ལོ། །གཉིས་པ་ནི་གང་ཞིག་བརྒྱུད་པའི་བདག་རྒྱུན་སངས་རྒྱས་
 ལས་འབྱུང་བའམ། ཡང་འགལ་⁷འབྲུལ་མེད་པའི་ཡིད་ཅན་གྱིས་བཀའ་ལ་
 བརྟེན་ནས་བྱས་པའི་དག་གང་ཞིག་ཐར་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་སྟེ། ཇི་སྐད་
 དུ། གང་ཞིག་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་འབའ་ཞིག་གི། །དབང་བྱས་རྣམ་གཡེང་
 མེད་ཡིད་ཅན་གྱིས་བཤད། །ཐར་པ་ཐོབ་པའི་ལམ་དང་རྗེས་མཐུན་པ། །དེ་ལ་
 དང་སྲོང་བཀའ་བཞིན་སྲི་བོས་སྤང། །ཞེས་སོ། །

གསུམ་པ་ལ་ལྟ་སྟེ། བཤད་བྱ་དང་། བྱེད་པ་དང་། ལྷོགས་དང་། མཚོག་
 དམན་གྱི་དབྱེ་བ་དང་། སྐབས་སུ་བབས་པའི་བསྟན་བཅོས་ངོས་བཟུང་བའོ། །
 དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཐུན་མོང་དང་། སོ་སོའི་དགོངས་འགྲེལ་ལོ། །དང་པོ་
 ལ་གཉིས་ལས་སྐྱོ་ནི། བརྒྱ་བྱིན་གྱིས་མཛད་པའི་ཨིན་ལྷོ་གྲུ་ཀ་ར་ཆ་དང་། བྲམ་
 ཟེ་ལྷོ་ཆིས་མཛད་པའི་ལྷོ་ཆི་བ་དང་། འགྲེལ་པ་ནོར་རྒྱས་ཀྱིས་བྱས་པ་དང་།

⁷ མ་དཔེ་ལ་ ཡི་གེ་གང་ཡིན་མི་གསལ།

སློབ་དཔོན་ཚུ་མོ་མིས་བྱས་པའི་ཚུ་པ་དང་། ནག་མོ་མོལ་གྱིས་བྱས་
པའི་ཀ་ལུ་པ་སྟེ། སྐྱའི་མདོ་བཞི་དང་། གཞི་གཞན་ཡང་སློབ་དཔོན་རྣམས་
གྲགས་པས་མཛད་པའི་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་ལ་སོགས་པ་ཡོད་དོ།

ཚད་མ་ལ་དབྱ་བཅོམ་པ་ཚོས་སློབ་གྱིས་བསྟན་པ་སྲུང་བ་ཞེས་པ་དང་།
སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉན་གྱིས་སློབ་པའི་སློམ་དང་ཚུད་པ་སྐྱབ་པ་ཞེས་པ་
དང་། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་ཀྱི་གྲང་པོས་རབ་ཏུ་འབྱེད་པ་བརྒྱ་ཅུ་བརྒྱད་ཕྱོགས་
གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པ་མཛད། དེ་ལ་རང་དང་དབང་ཕྱུག་
སྡེའི་འགྲེལ་པ་དང་། དེའི་དོན་གྱི་འགྲེལ་པ་སློབ་དཔོན་ཚོས་ཀྱི་གྲགས་
པས་རྣམས་འགྲེལ་དང་། རྣམ་ངེས་དང་། རིགས་ཐིགས་ཉེ་ལུས་ལྟ་བུ་གསུམ་
དང་། ཚུད་པའི་རིགས་པ་དང་། གཏན་ཚིགས་ཐིགས་པ་དང་། འགྲེལ་བ་
བརྟག་པ་དང་། རྒྱུད་གཞན་སྐྱབ་པ་སྟེ་ཡན་ལག་ལྟ་བུ་བཞི་སྟེ་སྟེ་བདུན་
མཛད་ལ། དེ་རྣམས་ཀྱི་འགྲེལ་རྗེ་ཀ་ཚོས་མཚོག་དང་། བམ་ཟེ་ཆེན་པོ་དང་།
ཤེས་རབ་འབྱུང་གནས་དང་། ལྷ་དབང་སློབ་དང་། རྒྱ་སློབ་དང་། འདུལ་བ་
ལྷ་དང་། ཞི་བ་བཟང་པོ་ལ་སོགས་པས་མཛད་པ་མང་དུ་ཡོད་ཟེར་རོ།

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། བཀའ་དང་པོ་དང་། བར་པ་དང་། མཐའ་མའི་
དགོངས་པ་འགྲེལ་བའི་བསྟན་བཅོས་སོ། །དང་པོ་ནི། རྟོན་པ་འདས་ནས་
ལོ་བརྒྱ་ནས་དབྱ་བཅོམ་པ་ཉེར་སྐྱས་ལ་སོགས་པས། ཤོ་ལོ་ཀ་འབྲུམ་
ཡོད་པ་བྱེ་བྲག་བཞད་མཛད་མཛད་ལ། (༣ བ) དེའི་ལྷ་བའི་ཆག་ཚོ་ཆེ་བར་

8 མ་དཔོ་ལ་ “ཚན་ཏུ” ཡོད།

སྒྲོན་པ་སྒྲོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛོད་རྩ་བ་དང་། རང་འགྲེལ་ཆེན་པོ་
 མཛོད། གཞན་ཡང་སྒྲོབ་དཔོན་འདུན་བཟང་གི་མདོ་དང་མཐུན་པའི་འགྲེལ་
 པ་དང་། སྒྲོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྐྱང་གི་འགྲེལ་པ་དང་། རང་འགྲེལ་རང་ལ་
 སྒྲོབ་དཔོན་སྒྲོ་བརྟན་དང་། གང་སྤེལ་དང་། རྒྱལ་པོའི་སྤྲུལ་གྱི་རྒྱ་ལྡོད་ལ།
 མདོ་སྐྱར་ཞིང་གནས་ལྷུས་མཛོད་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་སོ། །སྒྲོན་པའི་ཆ་
 གཙོ་བོར་སྒྲོན་པ་ལུང་སྤེལ་བཞི་འམ། འབྲུམ་ཕྲག་གཅིག་གམ། སོ་སོ་ཐར་པ་
 རྣམ་གཉིས་ལ་འགྲེལ་པ་བརྒྱ་རྩ་ཡོད་པར་གྲགས་སོ། །འབྲུང་པར་དུ་ལུང་ལ་
 སྒྲོབ་དཔོན་དུལ་བ་ལྟ་དང་། དགོ་ལེགས་བཤེས་གཉེན་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་
 བསྐྱེད་པ་སོགས་པས་འགྲེལ་པ་མཛོད་དོ། །སོ་སོ་ཐར་པ་ལ་བི་མ་ལ་མི་
 ཏ་དང་། འབྲུང་པར་བཤེས་གཉེན་ལ་སོགས་པས་འགྲེལ་པ་མཛོད་དོ། །སྒྲོབ་
 དཔོན་ཡོན་ཏན་འོད་གྱིས་མདོ་དང་ཀམ་ལ་ཏམ་མཛོད་ལ། མདོ་ལ་རང་དང་
 ཚོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་མཛོད་དོ། །ཤུག་འོད་ཀྱི་ལྷ་བརྩུ་
 པ་དང་། ལྷུ་བརྒྱུ་པ། དེའི་འགྲེལ་པ་འོད་ལྷན། སྒྲོབ་མ་ལ་ཐན་པའི་
 འགྲེལ་པ་སྤེལ་གཉིས་བརྩམས་ཟེར་འོ། །དབྱ་བཙམ་པ་ས་གས་བྱས་པའི་
 འདུལ་བ་མེ་ཏོག་སྤེང་རྒྱུད་ཅེས་པ་དང་། གཞན་ཡང་འདུལ་བའི་བརྩོད་པ་ལ་
 སོགས་པ་མང་དུ་མཛོད་ཅེས་གྲགས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། མདོས་དངོས་སུ་གསུངས་པ་དང་། རྒྱགས་ལ་
 གནས་པའི་དོན་གསལ་བར་བྱེད་པའོ། །དང་པོ་ནི་སྒྲོབ་དཔོན་སྐྱེས་ཀྱིས་
 མདོའི་བཛོད་བྱ་བ་དེན་པ་གཉིས་སུ་བྱས་པ་⁹དབྱ་མ་རིགས་པའི་ཚོགས་

9 མ་དཔེ་ལ་ “འབྲུམ་སུ” ལྟ་བུ་ཡོད།

རྗེས་འབྲངས་རང་རྒྱུད་ཐལ་འགྲུང་དུ་གྲགས་པ་རྣམས་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་
 བློགས་ཀྱི་སྲིང་པོས་གཙོ་བོའི་དོན་སྲུང་ཅུ་ཅུ་གཉིས་སྟོན་པ་བརྒྱད་སྟོང་
 དོན་བསྐྱུས་དང་། དེ་ལྟ་སེ་ནས་སློབ་གསུམ་རྣམ་གྲངས་བཅུ་གཅིག་ཏུ་སྟོན་
 པ་འབྲུམ་ལྷོ་ཀ་དང་། བྱམས་པས་མངོན་ཉོགས་བརྒྱད་དུ་སྟོན་པ་མངོན་
 ཉོགས་རྒྱུན་རིགས་ཚོགས་དང་ཤིང་རྟའི་སྲོལ་བཞི་ཡིན་ནོ། །རྒྱུན་གྱི་རྗེས་སྲུ་
 འབྲངས་པ་སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་དེ་ལོ་ན་ཉིད་རྣམ་འགྲེལ་དང་། སློབ་
 དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་ཉི་མེ་གཞུང་འགྲེལ་དང་། འཕགས་པ་གྲོལ་
 སྤེས་ཉི་མེ་སྤང་བ་དང་། བཅུན་པ་གྲོལ་སྤེས་རྣམ་གྲོལ་དང་། སློབ་དཔོན་
 སང་གོ་བཟང་པོས་བརྒྱད་སྟོང་འགྲེལ་པ། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ། ལེ་
 བརྒྱད་མ་བསྐྱུས་དོན་གྱི་འགྲེལ་པ་དང་། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ལ་ཚེས་
 ཀྱི་བཤེས་གཉེན་དང་། རིགས་ཀྱི་སྦྱོན་པ་དང་། རིན་ཆེན་གྲགས་པ་དང་།
 ཤེས་རབ་འབྲུང་གནས་སློབ་གྲོས་དང་། ཀུ་ལཱ་ར་ལྷོ་ལྷས་ལྷོ་ཀ་མཛད་དོ། །སློབ་
 དཔོན་ཤུན་ཉི་པས་བརྒྱད་¹⁰སྟོང་པའི་འགྲེལ་པ་སླིང་པོ་མཚོག་དང་། ཉི་མེ་
 དག་ལྡན་དང་། ཤེར་སླིང་གི་མན་ངག་མཛད་དོ། །བི་མ་ལ་མི་ཉུས་ཤེར་
 སླིང་གི་འགྲེལ་པ་མཛད་དོ། །རྩོམ་མཁན་གྱི་ལྷ་ཡུ་ཀ་རས་བརྒྱད་སྟོང་པའི་འགྲེལ་
 པ་གནད་ཀྱི་ལྷ་བ་དང་། ལུབ་པ་དགོངས་པའི་རྒྱུན་མཛད་དོ། །སློབ་དཔོན་
 སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་ཞབས་ཀྱིས་སྤྱད་པའི་འགྲེལ་པ་པཎ་ཇི་ཀ་མཛད་དོ། །
 ཉི་མའི་འོད་ཟེར་གྱིས་མཛད་པའི་སྤྱད་འགྲེལ་གསར་མ་དང་། བྱམས་པས་
 མཛད་པ་རྒྱུད་སྲིང་མ་དང་། སློབ་དཔོན་དཔལ་གྲགས་པས་མཛད་པ་ཉིང་དེ་
 འཛིན་རྒྱལ་པོའི་འགྲེལ་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཡིན་ནོ། །

10 མ་དཔེ་ལ་ “བརྒྱད” ཆད།

གསུམ་པ་ལ་བཀའ་ཐ་མའི་དོན་གསལ་བྱེད་བྱམས་པས་མཛད་པ་མདོ་(༤
 ན)སྡེའི་རྒྱན་དང་། དབུས་དང་མཐའ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་དང་། ཚོས་དང་
 ཚོས་ཉིད་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་དང་། སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་མཛད་པའི་
 རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྐྱུ་བ་དང་། གཞི་བསྐྱུ་བ་དང་། རྣམ་གྲངས་
 བསྐྱུ་བ་དང་། རྣམ་པར་བཤད་པའི་སློབ་སྐྱུ་བ་དང་། སའི་དངོས་གཞི་དང་།
 ཀུན་ལས་བདུས་དང་། ཐེག་བསྐྱུས་དང་། སློབ་དཔོན་རྒྱལ་བའི་སྲས་ཀྱིས་
 མཛད་པའི་ཀུན་ལས་བདུས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་དང་། སློབ་དཔོན་དཔའ་བོས་མཛད་
 པའི་དོན་གསལ་དང་། དག་བསྐྱེན་བཙུན་པས་མཛད་པའི་བཤད་སྐྱུར་དང་། སློབ་
 དཔོན་རྒྱ་མཚོ་སློབ་སྦྱོར་མཛད་པའི་བྱང་སའི་འགྲེལ་པ་དང་། སློབ་དཔོན་དབྱིག་
 གཉེན་གྱིས་མཛད་པའི་ཉི་ཤུ་པ་དང་། སུམ་ཅུ་པ་དང་། སུང་པོ་ལྷ་པ་དང་། ལས་
 སྐྱུ་བ་པ་དང་། རྣམ་བཤད་རིགས་པ་དང་། ཉེན་འབྲེལ་གྱི་མདོའི་འགྲེལ་པ་
 དང་། ཚོགས་ཀྱི་གཏམ་དང་། འོགས་ཀྱི་སྤྲེལ་པོའི་དམིགས་པ་དང་། བརྒྱ་
 ལྷ་བཅུ་པ་དང་། སྡེལ་མར་བསྟོད་པ་དང་། ཡོན་ཏན་མཐའ་ཡས་པར་བསྟོད་
 པ་དང་། སློབ་དཔོན་སློབ་རྟེན་གྱི་ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་འགྲེལ་པ་དང་། སློབ་
 དཔོན་དཔའ་བོས་མཛད་པའི་སྐྱེས་རབས་དང་། གཞན་ཡང་དད་པ་ལ་
 སློབས་པ་བསྐྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་བསྟོད་པ་མང་པོ་དང་། སློབ་དཔོན་བདེ་བྱེད་
 བདག་པོའི་ལྷ་ལས་སུལ་དུ་བྱུང་བའི་བསྟོད་པ་དང་། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་
 བཤེས་གཉེན་གྱི་མེ་ཉོག་སྤེང་འཛིན་གྱི་བསྟོད་པ་དང་། སློབ་དཔོན་དཀོན་
 མཚོག་འབངས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མཐའ་ཡས་པར་བསྟོད་པ་དང་།
 སློབ་དཔོན་ཤེས་རབ་གོ་ཆའི་དབྱེར་མེད་འཕགས་པའི་བསྟོད་པ་དང་།¹¹

11 ལྟད་པར་འཕགས་བསྟོད་ཀྱི་རྒྱ་ཚེར་བཤད་པ་མཛད་པ་ལ་དགོངས་པར་སྐྱེད་

སློབ་དཔོན་ཚུ་གོ་མིའི་སློབ་མ་ལ་སྤྱིང་བ་དང་། བཤགས་པའི་བསྟོད་པ་
 ལ་སོགས་པ་དང་། སློབ་དཔོན་གསང་སྤྱོད་གི་གཞོན་ཅུ་མ་བདུན་གི་རྟོགས་
 པ་བརྗོད་པ་དང་། སློབ་དཔོན་གསལ་གྲགས་གི་ཚུལ་ཁྲིམས་གི་གཏམ་གི་
 འགྲེལ་པ་དང་། སློབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྷུ་འུ་མདོ་ཀུན་ལས་བརྟུས་དང་། བསྐྱབ་པ་
 ཀུན་ལས་བརྟུས་པ་ལ་སོགས་པའོ། །གཉིས་པ་བྱེད་ལ་དབྱེ་ན་ཟབ་མོ་རྣམ་
 པར་འབྱེད་པར་བྱེད་པ་དང་། རྒྱ་ཆེན་པོ་སྤྱད་པ་དང་། འཇུགས་པ་བསྐྱེབས་
 པའོ། །གསུམ་པ་ཕྱོགས་གི་དབྱེ་ན་འདུལ་བ་དང་། མདོ་སྤྱི་དང་། མདོ་ན་
 པའི་ཕྱོགས་གསུམ་ཡིན་ནོ། །བཞི་པ་མཚོག་དམན་གི་དབྱེ་བ་ཐོས་པ་རྒྱུད་པ་
 དང་། རོན་ལོག་པ་དང་། སྤྱིང་པོ་མེད་པ་དང་། དན་ཚོད་ལྷུར་ལེན་པ་དང་།
 རོན་མེད་པ་དང་། དན་གཡོ་དང་། སྐྱབ་པ་ལྷུར་ལེན་པ་དང་། རོན་དང་ལྷན་པ་
 དང་། སྐྱག་བསྐྱེད་ལས་སློབ་པའི་བསྟན་བཅོས་སོ། །

༥ ལྷ་པ་སྐྱབས་སུ་བབ་པའི་བསྟན་བཅོས་ངོས་གཟུང་བ་ལ་གསུམ་སྟེ།
 མཛད་པ་པོའི་ཆེབ་དང་། ཇི་ལྟར་མཛད་པ་དང་། བསྟན་བཅོས་གི་རང་བཞིན་
 རོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྩ་བ་མཁའ་པོ་དང་། འགྲེལ་པ་མཁའ་པོའི་ཆེ
 བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། བརྟེན་པ་ཡོན་ཏན་དང་། ཇིས་སུ་བསྐྱབས་
 པ་དང་། མཛད་པ་འཕྲིན་ལས་གི་ཆེབའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྐྱེ་ཆོ
 ལ་མངའ་བརྟེན་པ་ནི་སྟོན་པ་འདས་ནས་ལོ་བཞི་བརྒྱ་ལོན་པ་ན། ཕྱོ་ཕྱོགས་
 གི་རྒྱུད་གྲོང་ཁྱེར་བེ་ཏ་ལ་ཞེས་བྱ་བར་ཡབ་བྲམ་བེ་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་རླ་བ་
 ཞེས་བྱ་བ་སྤྱན་པ་ཚུན་མ་ཡི་སྲས་མཚན་བསོད་ནམས་རླ་བ་ཞེས་བྱ་བར་
 བཏགས་སོ། །བྲམ་བེ་མཚན་མཁའ་ན་ལེ། ཞག་བདུན་ན་འཆི། མ་ཤིན་དགོ་

སྒྲོང་(ལ བ) རྗེ་རྗེ་འཛོལ་པར་འགྱུར། ཞེས་སོ། ། ཐབས་ཡོད་དམ་བུས་པས་
 ཀུན་ཏུ་རྒྱ་ལྡན་བརྒྱུ་ལ་ཚོགས་བསགས་ན་པམ་ཟེར། དེ་ལྟར་བུས་པས་རྒྱ་བ་
 རྩལ་ཐུབ། དག་སྒྲོང་ལྡན་བརྒྱུ་ལ་ཚོགས་བསགས་པས་ལོ་རྩལ་ཐུབ། དེ་ནས་
 མ་དག་འནས་ཤིང་རྟ་ལ་བཞོན་ནས་གཡོག་དང་བཅས་ནས་སྒྲོན་དང་གས་
 འདོན་གྱིན་འབྲམས་པས། ཐུག་ཞིག་ན་བུམ་ཟེ་ཆེན་པོ་ས་ར་ཏུ་སྒྲོམ་མཛོད་
 པ་གསན་ནས་སྐད་སྒྲོན་པ་དེ་སྲུ་ཡིན་གསུངས། བྱིས་པ་འདུག་བུས་པས་
 བོས་གསུངས་ནས་བོས་ཏེ་ཁྱོད་ཅི་བྱེད་བུས་པས། ཞག་བདུན་ནས་ནི་རྒྱ་བ་
 རྩལ། རྒྱ་རྩལ་ལོ་རྩལ་ཚེ་ཡང་བསྐྱིདས། །དེ་ནི་ཐབས་མེད་མ་དག་འནས། །
 འབྲམས་པ་ཡིན་ཞེས་བཛོད་པ་ལས། །ང་ལ་ཁྱོད་ཀྱིས་གཉིད་མ་ལོག་པར་
 གསོལ་བ་འདེབས་ཏུས་སམ་གསུངས། ཏུས་ཞེས་ཞག་རྩལ་གསོལ་བ་
 བཏབ་པས་ཚེ་དཔག་མེད་ཀྱི་བུམ་པ་ནས་དབང་བསྐྱར་བས་ལོ་རྩལ་བརྒྱ་
 དང་བཅུ་ཐུབ་པར་ལུང་བསྟན་ཏོ། །ཡོ་བྱད་ལ་མངའ་བཞེས་པ་ནི་ཆེར་སྐྱེས་
 པ་དང་། ཆེན་མའི་བྱ་ལ་སྲར་དུ་སྒྲོན་བསྐྱབས་ནས་ཞག་གསུམ་ནས་སྒྲོན་
 སུ་མཁས་པ་ལ་ངའི་སྒྲོན་གྱི་སྒྲོར་ཐང་དང་བང་མཛོད་རྣམས་སྐྱེར་རོ་ཟེར་བས་
 ཡུམ་སྲུ་ངན་དུ་གྱུར་པ་ལ་སྲུ་ངན་མི་འཚེལ་གསུངས་ནས་མར་མེ་བཏེག་
 ནས་དཔེ་རྣམས་གཟིགས་པས་ཐམས་ཅད་སྒོལ་བུང་སྟེ། སྒྲོན་གྱི་སྒྲོར་ཐང་
 དང་བང་མཛོད་ཐམས་ཅད་ཐོབ་པར་གྱུར་ཏོ། །གཞན་ཡང་གསེར་འགྱུར་གྱི་
 ཚེ་དང་། རིན་པོ་ཆེའི་ཆར་དང་། འདོད་འཛོལ་བ་ལ་སོགས་པ་མཛོད་ལ་
 མངའ་བཞེས་སོ། །ཚོས་ལ་མངའ་བཞེས་པ་ནི་རྟོགས་པའི་ཚོས་དབྱིངས་
 ནམ་མཁའ་ལྟར་མཛོད་སུམ་དུ་ཐུགས་སུ་རྒྱུད་ཅིང་། ཀུན་རྗེ་བསངས་རྒྱས་
 བརྒྱའི་ཞལ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་ཡོན་ཏན་བརྒྱ་ཐུག་བཅུ་གཉིས་ཐོབ། མཐོང་

སྤང་ཉན་མོངས་པ་དང་ཤེས་བྱའི་སྦྱིབ་པ་དང་བྲལ་བར་གྱུར་ཏེ། ལྷང་གི་ཚེས་
བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བཀའ་རབ་འབྱམས་མཁུན་ཏེ་སངས་རྒྱལ་གཉིས་
པ་ལྟར་གྲགས་སོ།།

གཉིས་པ་རྗེས་སུ་བསྐྱབས་པའི་ཆེ་བ་ལ་གསུམ་སྟེ། མཚན་གྱི་བསྐྱབས་པ་
དང་། འཛིག་རྟེན་གྱི་བསྐྱབས་པ་དང་། ལྷང་གི་བསྐྱབས་པ་འོ། །དང་པོ་ལོ་
ཉི་ཤུ་ལོན་པ་དང་སྦྱོན་གྱི་སྟོར་ཐང་དང་བང་མཛོད་ཡབ་ལ་གཏད་ནས་རབ་
ཏུ་འབྱུང་བར་ཞུས་ཏེ། རྣམ་པ་དེའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་མཁན་པོ་སྐྱེ་གཅན་
འཛིན་བཟང་པོ་ལ་རབ་ཏུ་བྱུང་སྟེ།¹² མཚན་རྣམས་ལྷན་ཞེས་པ་སྐུ་འི་རྒྱལ་པོ་
སྲིད་སྐྱབ་དང་ཚེས་ལྷ་དང་གཉིས་ཀྱིས་མཚུངས་ཤིང་རང་དོན་གཞན་དོན་
གྱི་ཚེས་གཉིས་དང་ལྷན་ཞེས་གཞུང་དུ་རྒྱས་པར་འཆད་དོ། །གཉིས་པ་
འཛིག་རྟེན་ན་གཞུང་དོན་བསྟན་བཤད་དུ་འཆད་པ་རྒྱ་སེ་ན་དང་། དག་
དོན་མངོན་རྟོགས་སུ་འཆད་པ་རྒྱལ་བ་བྱམས་པ། ཚོག་དོན་སེམས་ཅམ་
དུ་འཆད་པ་ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྲུང་པོ། ཚོག་དོན་དབུ་མར་འཆད་པ་འཕགས་པ་སྐུ་
སྐྱབ། (༥ ན)ཅེས་མདོ་འགྲེལ་མཁན་རྩོད་མེད་དུ་གྲགས་སོ། །གསུམ་པ་
ལྷང་གི་བསྐྱབས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། དང་པོ་ལ་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་། བར་
དུ་བསྟན་པ་ལ་བྱ་བ་མཛད་པ་དང་། མཐའ་མར་སངས་རྒྱལ་པའི་ཚུལ་
བསྟན་པ་འོ། །དང་པོ་ནི་འཕགས་པ་རྗེས་ཆེད་མདོ་ལས། སྟོན་བྱུང་བ་འདས་
པའི་དུས་ན་བསྐྱལ་གངས་མེད་པའི་ཆེས་གངས་མེད་པའི་ཚོ་ཡང་དག་པར་
རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱལ་སྐྱེ་གཅན་ཞེས་བྱ་བ་ཞིག་བྱུང་བ་ན། འདི་འཁོར་ལོ་

12 མ་དཔེ་ལ་ “བྱོན་ཏེ” ཡོད།

སྐྱུར་བའི་རྒྱལ་པོར་གྱུར་ནས་བྱུང་ཆུབ་མཚོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་། ཞེས་
 གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་ནི་རྩོམ་ཆེན་མཛོད་ལས། ཀུན་དགའ་བོ་ལི་ཙྰ་བྱི་
 གཞོན་ཏུ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མཐོང་ན་དགའ་བ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ང་
 འདས་ནས་ལོ་བརྒྱ་དང་བཅུ་ལོན་པ་ན། དག་སྐྱོང་སྐྱོང་འཆང་ཞེས་བྱ་བར་
 འགྱུར། ཞེས་ཏེ། དུལ་འཁོར་སྐྱུན་པ་ནས་སྐབ་པའི་བསྟན་པ་གསལ་བར་
 བྱས་པར་གྲགས་སོ། །ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ལས། བདེ་གཤེགས་མྱ་ངན་
 འདས་གྱུར་ནས། བསྟན་པ་འཛིན་པར་འགྱུར་བ་ནི། འདུས་དག་འདས་ཏེ་
 འབྱུང་བ་ནི། འདག་སྐྱོང་ཆེན་པོ་ཁྱོད་ཞེས་བྱའོ། །སྒྲོ་ཕྱོགས་སུ་ཏའི་ཡུལ་དུ་
 བྱི། འདག་སྐྱོང་དཔལ་ལྷན་ཆེ་གྲགས་པ། འདམིང་གྲུ་ཞེས་བོད་པ་སྟེ། འདི་
 བསྟན་པ་འཛིན་ཏེན་ན། ཡོད་དང་མེད་པའི་ཕྱོགས་འཛིན་པ། ལྷ་མེད་ཐེག་
 པ་རབ་བསྟན་ནས། འར་བ་ཏུ་དགའ་བའི་ས་སྐྱབ་ནས། བདེ་བ་ཅན་དུ་དེ་
 འགྲོའོ། །ཞེས་པ་དང་། ཤིང་གི་ལྷ་མོ་འོད་འཆང་མས་ཀྱང་རྒྱ་གཞུང་ནས་དང་
 པོ་པ་དང་། ལྷ་བྱུང་དེ་བས་བརྒྱད་པར་བསྟན་ནོ། །གསུམ་པ་ནི་སྒྲིན་ཆེན་པོ་
 ལས། ཀུན་དགའ་བོ་ལི་ཙྰ་བྱི་གཞོན་ཏུ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མཐོང་
 བ་དགའ་བ་ཞེས་བྱ་བ་འདི། ང་ཡོངས་སུ་བྱ་ངན་ལས་འདས་ནས་ལོ་བཞི་
 བརྒྱ་ན་གྲུ་ཞེས་བྱ་བའི་དག་སྐྱོང་དུ་གྱུར་ནས་བསྟན་པ་རྒྱས་པར་བསྟན་ཏེ།
 མཐར་གྱིས་རབ་ཏུ་དང་བའི་འོད་ཅེས་བྱ་བའི་འཛིན་ཏེན་གྱིས་ཁམས་སུ་
 དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཡེ་ཤེས་འབྱུང་གནས་འོད་ཅེས་བྱ་བར་འགྱུར་འོ། །
 ཞེས་པ་དང་། འཇམ་དཔལ་རྩ་བའི་རྒྱུད་ལས། ང་ནི་སྐྱ་ངན་འདས་འོག་
 ཏུ། བསྟན་པ་འདི་ལ་ཕན་བཅོམ་པ། འདག་སྐྱོང་གྲུ་ཞེས་བྱ་བ་འབྱུང་། མཚ་
 བྱ་ཞེས་བྱའི་རིགས་སྲགས་བསྐྱབས། ཁམས་དོན་བསྟན་བཅོས་དུ་མ་དང་།

དངོས་མེད་དོན་གྱི་དེ་ཉིད་རིག། །ལོ་ནི་དུག་བརྒྱ་འཚོ་བར་འགྱུར། །ལུས་དེ་
བོར་བར་གྱུར་ནས་ནི། །བདེ་བ་ཅན་དུ་འགྲོ་བར་འགྱུར། །དེའི་རྗེས་ཐོག་ཉིད་
དུ་ནི། །སངས་རྒྱས་ཉིད་ནི་དེས་པར་འགྱུབ། །ཅེས་སོ།།

གསུམ་པ་མཛད་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་ཆེ་བ་ལ་གསུམ་སྟེ། སངས་རྒྱས་དང་།
ཚོས་དང་། (༥ བ)དགོ་འདུན་དཀོན་མཚོག་ལ་མཛད་པའོ། །དང་པོ་ནི་མཁན་
པོའི་གསུང་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་ཤར་ཕྱོགས་བ་ལ་ཅར་བྱོན་ཏེ། ཚོས་སྟོན་པའི་
འཁོར་དུ་ཁྱེའུ་གཞོན་ལུ་གུས་པར་ཚོས་ཉན་པ་གཉིས་འདུག་སྟེ་གང་དུ་འགྲོ་
བརྟག་པར་རྒྱང་གྲགས་ཅམ་རེ་ཅམ་ནས་ས་འོག་ཏུ་འགྲོ་བ་གཟིགས་སོ། །
སངས་ཁྱེད་སྲུ་ཡིན་དེས་པས་སྐྱའི་རྒྱལ་པོ་ནོར་རྒྱས་ཀྱི་བུ་ཡིན་ཞེས་སོ། །ཁྱེད་
ཀྱི་ཡུལ་ན་གཞོན་སྦྱིན་གྱི་འདམ་ཡོད་དམ་དེས་པས་ཡོད་ཅེས་སོ། །ཁྱེད་ལ་
ཤོག་བྱས་པས་ཡབ་ལ་ཞུས་ནས་པ་ན་རེ་སྦྱོན་དངས་ལ་སྐུལ་ཟེར་ཏེ། སྐྱའི་
ཡུལ་དུ་སྦྱོན་དངས་པའི་ལམ་ན་དགོ་སྟོང་གཅིག་འདུག། ཁྱེད་བསྟེན་པར་
རྫོགས་ནས་ལོ་དུ་ལོན་བྱས་པས། སངས་རྒྱས་འོད་སྲུང་གི་དགོ་སྟོང་ཡིན་
ཟེར་བས་རྒྱན་པའི་ད་རྒྱལ་ཆག་གོ། དེ་ན་ཞ་ཉེའི་འདམ་ལ་ཞབས་བྱིང་ནས་
མ་ཐར་བ་ལས་སྦྱོལ་མ་ལ་གསོལ་བ་བཏབ་པས་ཐར་ཏེ་རྩུ་འཕུལ་ཆེ་བའི་ད་
རྒྱལ་ཆག་གོ། དེ་ནས་སྐྱའི་གནས་ལུར་མ་འགྲོ་ཆེར་¹³བྱས་བཞུགས་པའི་
ཚོ་སྐྱ་རྣམས་སྟེགས་བམ་མང་པོ་པར་གཏོང་ཚུར་གཏོང་གི་འདུག། ཅི་ཡིན་
དེས་པས་སྐྱར་མིང་ཅམ་ཡང་མ་ཐོས་པ་མང་པོ་འདུག་པས་ཐོས་པ་ཆེ་བའི་
ད་རྒྱལ་ཆག་གོ། དེའི་ཚོ་སྐྱ་གཉིད་དུ་སོང་བའི་དུས་སྲུ་འབུམ་གཟིགས་

13 མ་དཔེ་ལ་དོན་མི་གསལ།

དཔལ། རོལ་མོ་ལ་རང་སྐྱོད་ལན་གསུམ་བྱུང་བས་གསུམ་པ་ལ་བརྟམས་པས་
 སྐྱོབ་དཔོན་འབྲུམ་གཟིགས་པ་མཐོང་། སྤྱིར་བཏོན་པས་བྱམས་ཞུས་དང་
 ཉག་ཏུ་བྱུང་། གཞན་རྣམས་ཨ་སུ་རའི་བྲག་ཕུག་ཏུ་ཡི་གེར་བཀོད་དོ།
 བི་ལ་བྱ་སྐྱོལ་ཆེན་མོ་ལ་སོགས་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་མང་དུ་བཞེངས་ཏེ་
 གཞོད་སྐྱིན་གྱི་འདམ་བྱུགས་པས་བྱིན་རླབས་དང་ལྡན་པ་ཡོད་པར་བྲགས་
 སོ། །གཉིས་པ་ས་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་དུག་ལས། སྐྱིན་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཟང་
 ཟིང་། མི་འཇིགས་པ་དང་། ཚོས་ཀྱི་སྐྱིན་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ལས་
 སྤྱིའི་སྐྱིན་པ་ནི་གསེར་འབྱུར་གྱི་ཕྱིས་ལ་བརྟེན་ནས་སུ་ཅི་འདོད་པ་ལོངས་
 ཤིག་ཅེས་དྲིལ་བསྐྱབས་ཤིང་སྐྱིན་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཛོད་པའི་ཚོ་བུམ་ཟེ་ཕོངས་
 པ་ཞིག་གིས་བསྐྱུངས་པས་པ་པོང་གསེར་དུ་བསྐྱུར་ནས་བྱིན་པས་དད་
 དེ། གསེར་བུ་མདའ་ལ་བསྐྱུལ་ནས་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ན་སྐྱོབ་དཔོན་སྐྱུའི་བྱང་
 རྒྱལ་ཡིན་པར་བྲགས་སོ། །ནང་གི་སྐྱིན་པ་ནི་རྒྱལ་པོ་བདེ་སྐྱོད་བཟང་པོའི་
 རྩ། ལུས་ལྡན་གཞོན་ལུ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་མས་གསེར་གྱི་སྐྱོག་པ་ཅན་བྱིན་པས།
 དེ་རྒྱལ་སྤིད་འཛིན་པའི་དུས་སུ་གོན་པ་ཡིན་ཟེར་ནས་མས་ཁྱོད་རྒྱལ་སྤིད་
 མཛོད་པ་མི་འོང་། རྒྱལ་བ་ཚོ་དབང་ཕོབ་པས་སྤར་ཡང་སྐྱས་དང་བཅུན་མོ་
 མང་པོ་རྣམས་ནས་ཤི། ལུ་ཅག་ཀྱང་འཆི་ཞེས་སྐྱས་པས་བུ་ན་རེ་ཐབས་མེད་
 དམ་ཟེར་བའི་ལན་དུ་མ་ན་ཤེ། སྐྱོབ་དཔོན་དང་སྟོག་ཅིག་པས་སྐྱོབ་དཔོན་ལ་
 དབུ་བསྐྱུངས་པས་འགྲོངས་ལ་དེར་རྒྱལ་སྤིད་འཕོབ་པོ་ཞེས་སྐྱས་པ་དང་།
 དེར་དབུ་བསྐྱུངས་པས་གནང་སྟེ་རང་གིས་མ་ཚོད་ནས་སྐྱོབ་དཔོན་གྱིས་
 སྐྱོན་འཇག་མའི་སྤིན་བུ་སྟེ་བཅད་པའི་སྤིག་པ་མ་དག་པར་དགོངས་ནས་
 འཇག་མས་བཅད་དུ་བཅོལ་(༤ ན)གནང་ནས་བདེ་བ་ཅན་དུ་གཤེགས་

སོ། །དེ་ནས་དབུ་དང་སྐྱུ་འབྱོར་གྱིས་དོགས་ནས་ཐག་རིང་པོར་བསྐྱུལ་ནས་
 རྩོམ་གྱུར་ནས་ད་ལྟ་ཉེར་སོང་ནས་ཡོད་ལ། རམ་ཞིག་འབྱོར་ནས་ཚོས་སྟོན་
 ཏེ། དེའི་དུས་སུ་ད་ལྟ་སློབ་དཔོན་གྱི་གཞུང་ལ་མོས་པ་བྱེད་པ་ཐམས་
 ཅད་སྐྱུ་དངོས་ཀྱི་འདུལ་བར་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་སེམས་ཅན་ནད་
 ཀྱི་འཇིགས་པ་ལ་རིག་པ་ཅུ་བའི་མདོ། འཚོ་བ་ཟས་ཀྱི་མདོ་ལ་སོགས་
 པ་མདོ་ལྟ། སྤྱད་གཞུང་བཅུ་ལ་སོགས་པ་གསོ་བ་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་
 མཛད། གདོན་གྱི་འཇིགས་པ་ལ་ཞུས་ལན་འབྲིང་ལ་སོགས་པ་མཛད་ཅིང་།
 འཚོ་བས་འཇིགས་པ་ལ་གསེར་བསྐྱར་གྱི་རྩི་ལ་སོགས་པ་མཛད་དོ། །

གསུམ་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། འཇིག་རྟེན་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་
 བསྟན་བཅོས་སོ། །དང་པོ་ནི་སྐྱེ་བོ་གསོ་ཐིགས། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གཙུག་
 ལག་རྒྱས་པ་ཤེས་རབ་བརྒྱ་པ་དང་། དབུ་མ་རྟེན་རྒྱུད། གཅེས་པའི་སྤྱིང་བ།
 ལས་སྐྱར་ལྟ་བུ་པ་ལ་སོགས་པ་ལུགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་མང་དུ་མཛད་དོ། །
 གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ལས། རིགས་སད་པར་བྱེད་པ་མི་ལམ་ཡིད་བཞིན་ཞོར་
 བྱའི་བསྟན་བཅོས་སོ། །སད་པ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། བ་རོལ་ཏུ་
 ཕྱིན་པ་དང་། སྤྱགས་ཀྱི་ཐེག་པ་དང་། གཅིག་ཏུ་འབྲིལ་བའོ། །དང་པོ་ལ་
 གསུམ་ལས་ལྟ་བ་གཙོ་ཆེ་ལུང་གི་དོན་དམ་པ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་བ་རོལ་
 ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་། ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་དང་། རམ་པར་མི་རྟོག་པ་དང་། འཇིག་
 རྟེན་ལས་འདས་པ་དང་། དཔེ་མེད་པ་དང་། སྐྱུ་གསུམ་དང་། སེམས་ཅན་
 མགྲུ་བར་བྱ་བ་དང་། སེམས་ཀྱི་རྩི་རྩེ་ལ་བསྟོད་པའི་སྐོར་རྣམས་མཛད་
 དོ། །རིགས་པ་སྐྱབ་པ་ལ་སྐྱེ་མེད་རིན་པོ་ཆེ་མཛད་དོ། །རིགས་ཀྱི་ཚོགས་

རྣམས་མཛད་དོ། །སློབ་པ་གཙོ་ཆེ་ལུང་གིས་སྐྱབ་པ་མདོ་ཀུན་བཏུས་དང་།
 འདོད་ཡོན་གྱི་ཉེས་དམིགས་ལ་སོགས་པའོ། །རིགས་པ་སྐྱབ་པ་ལ་བྱིས་
 པའི་ཕྱོགས་སྐྱབ་པ་བཤེས་པའི་སྤྱིང་ཡིག་དང་། རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་ཕྱོགས་
 སྐྱབ་པ་ཀུ་རི་ཀུ་འམ་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ལ་སོགས་པའོ། །ལྟ་སློབ་གཉིས་
 ཀ་སྟོན་པ་ཉེན་འབྲེལ་སྤྱིང་པོ་དང་། རིན་པོ་ཆེ་སྤྱིང་བ་ལ་སོགས་པ་མཛད་དོ།།
 གཉིས་པ་སྐྱབས་ལ་ལུང་བསྐྱུས་པ། རྒྱུད་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་དང་། ཉམས་
 སུ་ལེན་པའི་རིམ་པ་ལྟ་པའོ། །གསུམ་པ་གཙམ་ཏུ་འདིལ་བ་བྱང་ཚུབ་
 སེམས་ཀྱི་འབྲེལ་པའོ། །ཚུལ་ཁྲིམས་ནི་རྒྱལ་པོ་བདེ་སློབ་བཟང་པོའི་མཚོད་
 གནས་བྱེད་པའི་ཚོ། སློབ་དཔོན་གཟུགས་མཛེས་པས་བྱུང་མེད་ཐམས་
 ཅད་ཀྱི་ཡིད་འཕྲོགས་ཏེ། བུ་བྱུང་བ་ཀུན་སློབ་དཔོན་འདྲ་བ་བྱུང་བས་སྐྱུར་
 པ་འདེབས་པ་བསལ་བའི་དོན་དུ། མོག་འདག་ལ་སྐྱང་ཁྲ་པོའི་གཟུགས་
 ལེགས་པ་ཅིག་བྱས་ནས་བ་སྐྱང་གི་གསེབ་ཏུ་བཞག་པས་བ་སྐྱང་མོ་ཐམས་
 ཅད་དེལ་ཆགས་ཏེ་བུ་ཁྲ་བོ་འབའ་ཞིག་ཏུ་བྱུང་བས་སྐྱུར་པ་འདེབས་པ་ཞི་
 བར་གྱུར་ཏེ།¹⁴ རྒྱལ་པོ་གཞན་དུ་གཤེགས་པའི་དུས་སུ་བཅུན་མོས་སློབ་
 དཔོན་དོན་དུ་གཉེར་བས་རང་ཉིད་དམ་ཚིག་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་གཙམ་
 པར་འཛིན་པས་བཅུན་མོའི་འདོད་པ་མ་སྐྱབ་པ་ལ། བྱུང་མེད་ལ་མ་བསྐྱབ་
 པའི་གཡོ་སྐྱུ་ལ་མཁས་(༦ བ)པས་སྐྱ་བཤིག་སོ་བཤགས་ནས་བསྐྱད་
 པ་ལ་རྒྱལ་པོས་རྒྱ་དྲིས་པ་དང་། སློབ་དཔོན་ལ་སྐྱུར་པ་བཏབ་པས་རྒྱལ་པོ་
 མ་དགུས་པས་ཁྱིའི་དོད་སྟག་གཟིག་དོམ་དེད་ལ་སོགས་པ་ཡོད་པ་རྣམས་
 སློན་མཚུག་མ་སྐྱེལ་ཞིང་འདུ་བ། མཚེབ་གཉེར་བར་གྱུར་ཏེ། སྤ་མ་བྱུང་

14 མ་དཔོན་ལ་ “ཞིག་པར་གྱུར་ཏེ” ཡོད།

སྐྱམ་སྟེ་ཕྱིར་ལོག་ཏེ་སློང་སྟེགས་ལ། ཚེས་མ་མཛོན་འཕྲོག་ཡོད་བཞིན་དུ། །
 ཚེས་རྒྱན་གཞན་ནས་བཅའ་མི་དགོས། །བྱད་མེད་དུག་མདའ་ཡོད་བཞིན་
 དུ། །དུག་མདའ་གཞན་ལས་བཅའ་མི་དགོས། །ཡོད་ཡེ་མཛེས་ཞིང་གཟུག་
 པ་ལ། །འཕྲིན་དང་ལན་གྱིས་མགུ་ན་ལེགས། །ཞེས་བྲིས་ནས་དཔལ་གྱི་རི་
 ལ་གཤེགས་པ་དང་། །ལམ་དུ་མགར་བ་ཞེག་ལ་ཚེས་སྟོན། །སྤངས་པའི་ཚོ་
 ལོ་རིགས་མེར་སྟོར་ནས་སྟོབ་དཔོན་ལ་གཙུག་པས། །ངས་མ་ཁྱེར་ཏེ་འདི་ཅམ་
 ཞེག་ཡོད་དམ་བུས་ཏེ། །བསེལ་བྱེད་ཀྱིས་དོ་ལ་གཏུག་བུས་པས་དེགས་མེར་
 དུ་སོང་། །སྟོར་བ་ཡང་དེའི་འོག་ནས་བྱུང་ནས་བཟོད་གསོལ་བུས། །ང་འདི་འདྲ་
 བ་བྱུང་སྟེ་ཁྱ་གཟན་ལ་གཞུངས་པ་ལྟར་དཔལ་གྱི་རི་སོང་གྱིས་གསུངས་ནས་
 བཞུད་དོ། །རྒྱལ་པོས་ཡི་གེ་མཐོང་ནས་སྤ་མར་ཤེས་ཏེ་ཕོ་ཉ་སྐྱུན་འདྲིན་དུ་
 བཏང་བས་མགར་བའི་ལོ་རྒྱུས་བཅོད་ནས་རྒྱལ་པོ་ལ་བཞུས་པས་སྐར་
 ཐུགས་ལ་གཅགས་པར་བྱུང་ནས། །སྟོབ་དཔོན་མི་འབྲོན་ན་སེམས་འདུལ་
 བའི་ཚེས་གཅིག་ལྷ་ཞེས་བྱ་རོག་ལ་འཕྲིན་བསྐྱར་བས་བཤེས་པའི་སྤྲིང་
 ཡིག་ལ་སོགས་པ་བསྐྱར་བའོ། །བཟོད་པ་གནས་སྤྱད་པ་དང་། །སྤ་མ་དང་།
 །དབུ་བཅད་ཀྱང་ཁོ་བ་མེད་དེ་བཟོད་པར་གསུམ་ཀ་ཡོད་དོ། །བཙོན་འགྲུས་
 གོ་ཆ་དང་། །སྟོར་བ་དང་། །མཐར་ཕྱིན་པ་གསུམ་ཀ་ཡོད་དོ། །བསམ་གཏན་
 ཐེག་ཚེན་གྱི་དམིགས་རྣམས་ལ་ཅེ་གཅིག་པ་བསམ་གཏན་གསུམ་ཀ་ཡོད་
 དོ། །ཤེས་རབ་ལྷག་མཐོང་གི་སྟོང་འདོགས་ཚོད་པ་ཤེས་རབ་གསུམ་ཡོད་དོ། །
 གསུམ་པ་དགེ་འདུན་ལ་བྱ་བ་མཛོད་པ་ནི། །རྣལ་ན་དའི་ཞལ་ཏེ་ལོ་བདུན་
 བུས་པ་ལ་སྐྱ་གོ་བྱུང་སྟེ་ཡོ་བྱད་ཉམས་ཀྱིས་དོགས་ནས་གསེར་བསྐྱར་གྱི་ཅི་
 བྱེད་ཀྱིན་དགེ་འདུན་གྱི་འཚོ་བ་སྐྱར། །མཁན་པོས་རུས་པ་རྣམས་གཟིགས་

སྤར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་བྱས་པས། དགེ་འདུན་པ་ལོག་འཚོ་ལ་བཀོད་པས་གནས་གཞན་དུ་སོང་ལ་སྒྲིབ་སྦྱོང་གཙུག་ལག་ཁང་གྲེ་བ་བཞེངས་ཞེས་བྲགས་སོ།།
གཞན་ཡང་སྦྱོབ་དཔོན་གྱི་ལྷ་མོ་ཅི་ཏུ་ཀ་ལ་བཀའ་ཐབ་པས་ལྷ་མོ་ན་རེ། ཅི་འཚོ་ལ་ཟེར་བ་ལ། དགེ་སྦྱོང་ལྷ་བརྒྱའི་འཚོ་བ་སྦྱོར་དགོས་གསུངས་པས།
ཇི་ཅམ་ཟེར་བ་ལ་སྦྱོབ་དཔོན་གྱིས་སངས་ལྷེང་གི་སྤར་པ་གཅིག་བྲག་ལ་བཏབ་ནས།
འདི་རྩལ་སྤན་དུ་མ་སོང་གི་བར་རོ་ཞེས་པ། ལྷ་མོས་དེ་ལྟར་སྦྱབ་པའི་ཚོ།
དགེ་སྦྱོང་འདོད་པས་སྦྱོས་པ་གཅིག་ཆགས་པ་སྤྱད་པར་འདོད་པས་ལྷ་མོ་
ན་རེ། སྤར་པ་འདི་རྩལ་དུ་ནམ་སོང་བ་དང་སྤྱད་དོ་བྱས་པས། དགེ་སྦྱོང་
དེས་སྤར་པ་ལ་མེ་བཅུག་སྟེ་སྟེག་གོ། །ལྷ་མོ་ནམ་མཁའ་ལ་གཤེགས་ཏེ་
འདོད་པ་མ་ཐོབ་བོ།། སྦྱོབ་དཔོན་དགེ་འདུན་མཉེས་པར་བྱས་སོ།།

(པ ན) ༄ གཉིས་པ་འགོལ་པ་མཁན་པོའི་ཆེ་བ་ལ་ལྷ་ལས། དུལ་སྦྱོགས་ས་
མན་ཏ་ཏ་རེ་བའོ། །རིགས་རྒྱལ་རིགས་སོ། །སྦྱོགས་རབ་ཏུ་བྱུང་བའོ། །
རྟོགས་པ་ཚོས་མཚོག་རྒྱུད་ལ་སྦྱོས་པས་ཚོས་རབ་ཏུ་གྱུར་པའོ། །རུས་
པའི་བྱུང་པར་ལ་གསུམ་སྟེ། རྟོལ་བ་ཟིལ་གྱིས་གཞོན་པ་དང་། དེས་པོ་
གཞན་དུ་བསྐྱུར་བ་དང་། བདེན་པའི་བྱིན་རླབས་སྐྱབ་པའོ། །དང་པོ་ནི་སྦྱོབ་
དཔོན་གཙུག་ལག་ཁང་ཞིག་ན་ཚོས་སྦྱོན་ཅིང་ཡོད་པའི་ཚོ་རྣམས་འབྱོར་པའི་ཆ་
ལུགས་ཅན་ཅིག་བྱུང་། ཅི་ཤེས་དྲིས་པས་ཅི་ཅམ་མ་ཤེས། འོན་ཀྱང་འཇམ་
དཔལ་མཚན་བརྗོད། སྤྱ་ཀ་ལྷ་པ་དང་། ཚུལ་བརྒྱལ་བཅུ་པ་དག་པ་ཅིག་
འདོན་ཤེས་ཟེར། དེའི་དོན་རྒྱུད་སྟེ་དང་། སྤྱི་བསྟན་བཅོས་དང་། ཤེས་རབ་
གྱི་པ་རོལ་ཏུ་སྦྱིན་པ་ཐམས་ཅད་ལ་མཁས་པར་ཁས་འཆེས་པས་ར་རྒྱལ་

གྱི་ཚིག་དུ་གོ་ནས། འོན་མཁོ་དེ་ཚན་དུ་གོ་མི་མིན་ནམ་གུས་པས་འཇིག་རྟེན་
 ན་ཚན་དུ་ཞེས་ཀྱང་གྲགས་ཟེར་རོ། །འོན་པ་རྗེས་ཏེ་ཆེན་པོ་ཡིན་པས་བསུ་བ་
 བྱ་གསུངས་ནས་ཐག་རིང་པོ་ནས་རོལ་མོ་དང་ཤིང་རྩ་དང་བཅས་ཏེ་བསུ་བ་
 བྱས་ནས་ནང་དུ་སྦྱོན་དངས་མིའི་སྤྱིང་དུ་བསྟེན་བཀུར་རྒྱ་ཆེན་པོ་བྱས། ལྷ་
 བ་གཉིས་སུ་པ་རྗེས་ཏེ་གཉིས་པོས་རྩོད་པ་བྱས་ནས་ཚུ་ཡི་དམ་ལ་ཞུས་ཀྱིན་
 ལན་བཏབ་པས་ཀྱང་སྤྱི་རྒྱ་རྒྱ་བ་གྲགས་པས་ལུང་རིགས་ཀྱི་སྦྱོན་སྦྱང་སྟེ་
 བམ་པར་བྱས་སོ། །ཡི་དམ་ལ་ལྷ་བ་གྲགས་པ་ལས་རྒྱལ་བར་ཞུས་པས་
 མི་ཞུས་ཏེ། སྦྱོ་བ་ལྷ་བརྒྱུད་པ་རྗེས་ཏེ་བརྒྱུད་པས་སྦྱོས་ཐོབ་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཆེ
 བ་དང་། ལྷ་བ་ཕྱོགས་མེད་དབུ་མ་ཡིན་པ་དང་། སྦྱོད་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་དང་
 ལྷན་པ་ཡིན་པས་པམ་པར་བྱ་མ་ཞུས་ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ནི་རི་མོ་གྲིས་པའི་
 བ་ལས་འོ་མ་བཞོས་ནས་དགོ་འདུན་ལ་དངས་ཏེ་དངོས་པོ་སྦྱོ་བ་སྦྱིངས་པར་
 བྱས་སོ། །དེའི་སང་གོ་ལ་ཆེབས་ནས་དུ་རུ་ཀའི་དམག་བརྗོད་གོ། །གསུམ་
 པ་ནི་བདེན་པའི་སྦྱོབས་བརྗོད་པས་སྦྱིལ་པོའི་མེ་ཞི་བར་བྱས་སོ། །

༥ གཉིས་པ་ཇི་ལྟར་མཛད་ཚུལ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཕ་བ་མཁན་པོས་ཇི་ལྟར་
 མཛད་པ་དང་། འགྲེལ་བ་མཁན་པོས་ཇི་ལྟར་མཛད་པ་དང་། ཚོགས་རྒྱག་ལ་
 བརྟེན་པའི་བསྟན་བཅས་སོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། གཞན་གྱིས་བཏགས་
 པའི་མཐའ་དགག་པ་དང་། དབུ་མའི་ལུས་བསྟན་པ་དང་། རྩོད་པ་སྦྱང་
 བའོ། །དང་པོ། བདག་ལས་མ་ཡིན་གཞན་ལ་མིན། །གཉིས་ལས་མ་ཡིན་
 རྒྱ་མེད་མིན། །ཞེས་པ་དང་། ཡོད་ཅེས་བྱ་བ་རྟག་པར་ལྟ། །མེད་ཅེས་བྱ་བ་
 ཆད་པར་ལྟ། །ཞེས་པ་རྩ་བ་ཤེས་རབ་མཛད་ལ། རྟོག་གོའི་ཚིག་དོན་བཅུ་

དུག་འགོག་པ། རྟོག་གེ་ཤེས་པའི་ད་རྒྱལ་གྱིས། གང་ཞིག་ཚུད་པ་མཛོན་
 དག་འབ། །དེ་ཡི་ད་རྒྱལ་སྤང་བའི་ཕྱིར། །ཞིབ་མོ་རྣམ་འཐག་བཤད་པར་བྱ།
 །ཞེས་ཞིབ་མོ་རྣམ་འཐག་དེ་མཛོད་དོ། །གཉིས་པ་མཐའ་བུལ་གཞི་ལམ་
 འབྲས་བུ་རྟོན་འབྲེལ་དུ་སྐྱོན་པ། གང་སྟོ་ཡོད་དང་མེད་པ་(༧ བ)ལས།
 རྣམ་པར་འདས་ཤིང་མི་གནས་པ། །ཞེས་རིགས་པ་དུག་ཅུ་པ་མཛོད་དོ།
 གསུམ་པ་སྐྱེ་གནས་འཇིག་པ་བཀག་པ་ལ་ལུང་དང་འགལ་བ་སྟོང་། གནས་
 པའམ་སྐྱེ་འཇིག་ཡོད་མེད་དམ། །དམན་པའམ་མཉམ་དང་ཁྱད་པར་ཅན། །
 སངས་རྒྱས་འཇིག་རྟེན་སྤང་དབང་གིས། །གསུང་གི་ཡང་དག་དབང་གིས་
 མིན། །ཞེས་སྟོང་ཉིད་བདུན་ཅུ་པ་མཛོད་དོ། །སྐྱེ་འཇིག་ལ་སོགས་འཇིག་
 རྟེན་པའི་སྐྱོས་གྲུབ་པ་དང་འགལ་ཞེ་ན། བདེན་པར་འདོད་པ་བཀག་པ་དང་
 མི་འགལ་ཞེས། ཐ་སྲད་ནི་ཁས་མ་སྤངས་པར། ད་ཅག་འཆད་པར་མ་བྱེད་
 དོ། །ཞེས་ཐ་སྲད་སྐབ་པ་མཛོད་དོ། །ཁྱོད་ཀྱི་འགོག་པའི་ཚིག་རྣམས་དགག་
 པ་མི་རུས་ཞིང་བདེན་ན་རང་ཚིག་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། ཡང་དག་པར་རང་
 བཞིན་མེད་ལ་ཐ་སྲད་དུ་རྣམས་པ་དགག་པར་རུས་ཞེས་རྟོག་ལས། གལ་ཏེ་
 དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །རང་བཞིན་ཀྱང་ལ་ཡོད་མིན་ན། །ཁྱོད་ཀྱི་ཚིག་
 ཀྱང་རང་བཞིན་མེད། །རང་བཞིན་བརྗོད་པར་མི་རུས་སོ། །གལ་ཏེ་ཚིག་དེ་
 རང་བཞིན་ཡོད། །ཁྱོད་ཀྱི་དམ་བཅའ་སྲུ་མ་ཉམས། །མི་འདྲ་དེ་ཉིད་དེ་ཡིན་
 བ། །ཤུལ་ཚིགས་ཁྱད་པར་བཛོད་པར་བྱའོ། །ཞེས་པའི་ལན་དུ། ཇི་ལྟར་
 སྐྱུལ་པས་སྐྱུལ་པ་དང་། །སྐྱུ་མའི་སྐྱེས་བུས་སྐྱུ་མ་ལ། །དགག་པ་བྱེད་པ་ཅི་
 འདྲ་བར། །དགག་པ་འདི་འདྲ་དེ་ལྟར་འདོད། །ཅེས་ཚུད་བརྗོད་མཛོད་དོ། །
 འགྲེལ་པ་ག་ལས་འཇིགས་མེད་སྟོབ་དཔོན་གྱིས་མཛོད་ཟེར་རོ།

ལྷོ་གཉིས་པ་འགྲེལ་པ་མཁམ་པོས་ཇི་ལྟར་མཛད་པ་ནི། དབུ་མ་རྩ་བའི་ཚིག་
 དངོས་སུ་འགྲེལ་ཞིང་ཤུགས་ལ་བྱེ་བྲག་སྐྱབ་བ་པོའི་གྲུབ་མཐའ་འགོག་པ་
 ཚིག་གསལ་བ་དང་། རྩ་བ་ཤེས་རབ་དང་། རིགས་པ་རྒྱག་ཚུལ་དང་། མདོ་སྐྱེ་
 ས་བཅུ་པའི་དོན་འགྲེལ་ཞིང་སེམས་ཅམ་གྱི་གཞུང་འཛིག་པ་འཇུག་པ་རྩ་འགྲེལ་
 དང་། བཞི་བརྒྱ་པའི་ཚིག་འགྲེལ་ཞིང་སྐྱེ་སྐྱེ་གསལ་པའི་ལྟ་བ་སེལ་བ་བཞི་
 བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་དང་། རིགས་པ་རྒྱག་ཚུལ་འགྲེལ་པ་དང་། སྐབས་འགྲོ་
 བདུན་ཚུལ་འི་¹⁵མཆིད། སློན་མ་གསལ་བ་ལ་སོགས་པ་སྐྱབས་ཀྱི་འགྲེལ་
 པ་མང་དུ་མཛད་དོ། །གསུམ་པ་རིགས་ཚོགས་ལ་བརྟེན་ནས། སློབ་དཔོན་
 འཕགས་པ་ལྟས་བཞི་བརྒྱ་པ་དང་། འབྲུལ་པ་འཛོམས་པ་དང་། རྣམ་པར་
 འཐག་པ་ཆེན་པོ་དང་། ལག་པའི་ཚོད་མ་ལ་སོགས་པ་མཛད་དོ། །མངས་
 བྱས་བསྐྱེད་ཀྱི་བུ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་
 མཛད་པ་དང་། རྒྱ་བ་གྲགས་པས་མཛད་པ་དག དེ་རྣམས་ཐལ་འབྱུང་དུ་
 འཆད་པའོ། །གཞན་ཡང་སློབ་དཔོན་སྐྱེ་བུས་ཤེས་རབ་སློན་མེ་དང་རྟོག་གི་
 འབར་བ་མཛད། ཤེས་རབ་སློན་མེ་ལ་སློབ་དཔོན་སྐྱེ་བུ་རས་གཟིགས་བརྒྱལ་
 ལྷགས་ཀྱིས་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་
 དང་། ཀུན་ལས་བཏུས་པ་མཛད། སློབ་དཔོན་ཞི་བ་འཚོས་དབུ་མ་རྩ་བ་
 དང་། བདེན་གཉིས་ལ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་
 དབུ་མ་སྐྱེད་བ་དང་། སློན་མེ་གསུམ་པ་ལས་ས་ལུ་ལྷུང་པའི་འགྲེལ་པ།
 ཤེས་སྤྱིང་གི་འགྲེལ་པ། རྩོམ་གཙོད་པའི་འགྲེལ་པ་དང་རྒྱན་ལ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་
 སློབ་དཔོན་བྱང་རྒྱལ་བཟང་པོས་ཉིང་ལེ་འཛོམ་ཚོགས་ཀྱི་ལེ་ལུ་དང་། ཡེ་ཤེས་

15 མ་དཔེ་ལ་ཡི་གེ་མི་གསལ།

སྒྲིབ་པོས་ཀྱུན་ལས་བཏུས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་དང་། སྒྲིམ་པ་ཉི་ཤུ་པའི་འགྲེལ་པ་
མཛད། སྒྲོབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྷས་བསྐྱབ་བཏུས་དང་། མདོ་ཀྱུན་ལས་བཏུས་
དང་། སྒྲོད་འཇུག་མཛད། དེལ་འགྲེལ་པ་གསུམ་ཡོད་པར་གྲགས་སོ། །དེ་
རྣམས་རང་རྒྱུད་ཤས་ཆེར་འཆད་དོ། །དེ་བ་ཤུ་མས་དཀར་པོ་རྣམ་པར་འཆར་
བ་ཞེས་མཛད། ཕ་བ་འགྲེལ་པ་མཁའ་བརྒྱུད་ཡོད་ཟེར་རོ། །

༥ གསུམ་པ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་གསུམ་སྟེ། མཚན་གྱི་དོན་དང་། ཕྱོགས་
གང་དུ་གཏོགས་པ་དང་། གཞུང་གི་ལུས་སོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། མཚན་
གྱི་སྐྱབ་བཤད་པ་དང་། མཚན་གྱི་འདོགས་ལུགས་དང་། བཏགས་པའི་དགོས་
པའོ། །དང་པོ་ནི་བེ་ཉར་ལས་རིའི་ཕྱི་དོས་ཞེས་པ། རྒྱ་གར་མ་ག་རྩ་པ་སྐྱི་
ཏའི་སྐད་དུ་ན་ལྷུ་ལ་དང་། མ་རྩུ་མི་ཀ་དང་། གི་ཉི་དང་། སྤ་ས་ན་པ་དུ་དང་།
རྣམ་རྣམས་རིམ་བཞིན་དུ་བོད་སྐད་ན་ཕ་བ་སྟེ། བཛྲེད་བྱ་ཐམས་ཅད་བསྐྱུས་
ཤིང་མཐའ་བྲལ་རྟོགས་པའི་སྒོ་བསྐྱེད་པའོ། །འགྲེལ་པ་ནི་ཕ་བའི་ཚིག་
དོན་འཆད་པའོ། །ཚིག་གསལ་ནི་ཚིག་དོན་མ་ལུས་པ་དྲི་མ་མེད་པ་སྟོན་པའོ། །
ཞེས་བྱ་བ་ནི་མིང་བསྐྱབས་པ་ཡིན་པས་འདིར་དོན་འགྱུར་དུ་བྱུང་རོ། །གཉིས་
པ་ནི་ལུལ་དང་དཔེ་དང་གཞུང་ཚད་དང་། ལྷ་བ་པོ་དང་མཛད་པ་པོ་རྩུག་
16ལས། འདིར་བཛྲེད་བྱ་དང་བྱེད་པ་དང་རྫོང་བྱེད་ལ་བཏགས་པའོ། །གསུམ་
པ་ལ་གསུམ་སྟེ། མིང་ཅོམ་བཏགས་པ་དང་། བཛྲེད་བྱ་རྫོང་བྱེད་ལ་བཏགས་
པ་དང་། རྒྱ་གར་སྐད་སྒྲོས་པའི་དགོས་པའོ། །དང་པོ་ནི་བདེ་ལྷག་ཏུ་རྟོགས་
པ་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ། མིང་དུ་བཏགས་པར་མ་མཛད་ན། །འཇིག་རྟེན་ཐམས་

16 འདིར་རྩུག་མི་ཚད།

ཅད་ཚོ་ངས་པར་འགྱུར། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་དབང་པོ་རྣམ་པོས་མཚན་ཐོས་
 པ་ཚམ་གྱིས་འདིའི་བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་དང་བྱེད་པ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་སྐྱེའོ། །
 གསུམ་པ་ལ་བཞི་ལས། རྟོན་པའི་བཀའ་བཞེན་ཁུངས་བཅུན་པ་དང་།
 ཚངས་པའི་གསུང་བཞེན་བག་ཆགས་འཛོག་པ་དང་། ཀ་ལ་ཤ་ལ་བུམ་པ་
 བཞེན་སྐྱ་སྐྱར་བྱེད་ལ་མཁལ་པ་དང་། མིག་འབྱེད་མཁལ་ལྟར་བུས་པ་ཤེས་
 ཤིང་བྱིན་དུ་གཟོ་བའོ། །སྟོགས་སྤྱི་ནང་གཉིས་ལས་ནང་པ། མདོ་རྒྱུད་གཉིས་
 ལས་མདོ་སྟེ། བཀའ་བསྟན་བཅོས་སོ། །སྤྱི་དང་སོ་སོ་གཉིས་ལས་སོ་
 སོ། །འཁོར་ལོ་གསུམ་ལས་བར་པའོ། །མདོས་དངོས་ཤུགས་ལ་བརྗོད་པ་
 གཉིས་ལས་དངོས་སུ་བརྗོད་པ། སྟེ་སྟོན་གསུམ་ལས་མདོན་པ་སྟེ་ལོ་པཎ་
 གྱི་བཀའ་བཅས་བཞེན་དུ་འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་གཞོན་ཅུར་གྱུར་པ་ལ་
 ཕུག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་པས་སོ། །གསུམ་པ་ལ་གཉིས་ལས་བརྗོད་བྱ་དོན་
 བྱི་རྟེན་འབྲེལ་བ་དང་བུམ་བའལ་བདེན་པ་གཉིས་ཡིན་ལ། རྗོད་བྱེད་རབ་ཏུ་
 འབྱེད་པ་ཉི་ཤུ་ཅུ་བདུན་(༤ བ)བམ་པོ་ཉི་ཤུ། ཤོ་ལོ་ཀ་རྒྱལ་སྟོང་གི་བདག་
 ཉིད་གནས་སོ། །ཇི་སྐད་དུ། རབ་ཏུ་འབྱེད་པའི་ལུས་ནི་ཤྲ་ནི་སྟེ་སྐྱོད་དང་དོན་
 ཞེས་སོ། །

ལྟེ་ གཉིས་པ་རྒྱལ་ཇི་ལྟར་འཆད་ཉན་བྱ་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། བཤད་པའི་
 རྒྱལ་དང་། ཉན་པའི་རྒྱལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། གང་ཟག་གང་
 གིས་དང་། ཐབས་གང་ལ་དང་། རྒྱལ་ཇི་ལྟར་བཤད་པའོ། །མདོ་སྟེ་རྒྱུན་
 ལས། རྒྱ་ཆེ་ཐེ་ཚོས་སྟོང་བ་དང་། གཟུང་འོས་དེ་ཉིད་གཉིས་རྟོན་པ། །ཞེས་
 པ་མཚན་ཉིད་བཞེན་ལྟན་རྣམས། །དང་པོ། བཤེས་གཉེན་འདུལ་བ་ཞི་བ་ཉེར་

ཞི་བ། །ཡོན་ཏན་ལྷག་པ་བརྩོན་བཅས་ལུང་གིས་སྤྱད། །དེ་ཉིད་རབ་དུ་རྩོད་གས་
 བས་སྤྱོད་མཁས་ལྟན། །བརྩེ་བའི་བདག་ཉིད་སྐྱོད་བ་སྤྲང་ལ་བསྟེན། །ཞེས་བྱང་
 བར་དགུ་ལྟན་ལ་སོགས་པ་མང་དུ་བཤད་ཀྱང་འཕགས་པ་ལ་དགོངས་པ་
 ཡིན་ལ། །འདིར་དགོས་ཤིང་རྣམ་པའི་ཚོས་བཞི་སྟེ། མཁས་པའི་ཤེས་རབ་
 དང་། བརྩེ་བའི་བསམ་པ་དང་། སྐྱོར་བའི་བཟོད་པ་དང་། ཀུན་སྐྱོད་དགེ་བའོ།།
 དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས་བཤད་བྱེད་ལ་མཁས་པའམ་རིག་པའི་གནས་ལྟ་
 ལའམ་སྡེ་སྐྱོད་གསུམ་ལ་མཁས་ན་ལེགས་མོད། མེད་ན་ཡང་གང་འཆད་པ་
 དེའི་ལུང་རིག་མན་དག་ལ་མཁས་པ་དགོས་སོ། །འཆད་བྱེད་ལ་མཁས་
 པ། བཅད་དག་དག་འབྲེལ་བ་དང་དབྱངས་སྟན་པའོ། །གདུལ་བྱའི་སྐྱོད་
 ལ་མཁས་པ་མངོན་ཤེས་སམ། རྟགས་སམ། སྲི་བ་ཡན་ཆད་ཀྱིས་ཤེས་
 པའོ།། གཉིས་པ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་བར་འདོད་པ་ལ་སོགས་
 སེམས་སེམས་དགོས་ལ་དེ་མེད་ན་ཆེས་མཚང་བར་འགྱུར་ལ། །དེ་ཉིད་དགོས་པ་
 ཡང་། བརྩེ་བས་ལེགས་དང་ཡེ་ཤེས་ལས། །བདེན་པར་གསུངས་པ་སྐྱབ་
 བྱེད་བཅས། །ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་འཆད་དུས་ཀྱི་ངལ་དུབ་བཟོད་པ་དང་།
 །འཁོར་གྱི་ལོག་སྐྱབ་བཟོད་པ་དང་། གཞན་གྱི་རྩོད་ལན་བཟོད་པའོ། །བཞི་
 པ་སྐོ་¹⁷གསུམ་ཉེས་པས་མ་གོས་པར་བྱེད་པའོ། །དེ་རྣམས་ཡོད་ན་གདུལ་
 བྱ་རྗེས་སུ་གཟུང་རུས་ཏེ། རི་སྐད་དུ། དེ་ལྟར་སྐོ་བཟང་སྐོ་བ་མེད་ལྟན་བརྩེ་བ་
 ཅན། །སྟན་པར་རབ་བྱགས་ཚོག་བཟང་ཤེས་ལྟན་པ་ཡི། །བྱང་ཚུབ་སེམས་
 དཔས་ལེགས་པར་སྐྱབ་ཡིན་པས་ཏེ། །བཤད་པས་སྐྱེ་བོའི་ནང་ན་ཉེམ་
 བཞིན་དུ་ལྷུམ། །ཞེས་སོ།།

17 མ་དཔེ་ལ་ “སྐོམ་” ཡོད།

གཉིས་པ་ཐབས། དགོས་པའི་དོན་དང་བསམ་པའི་དོན། ཚིག་གི་དོན་དང་
 མཚམས་སྐྱར་བཅས། །བརྒྱལ་ལན་བཅས་ཏེ་བསྐྱེད་པར་བྱ། །ཞེས་ཐབས་
 མང་དུ་བཤད་ཀྱང་། འདིར་གསུམ་སྟེ། དོན་བསྟན་པ་དང་། གཞུང་བཤད་པ་
 དང་། བརྒྱལ་ལན་གྱིས་ངེས་པར་བྱ་བའོ། །དང་པོ་ནི་ངག་དོན་སྐྱངས་ཏེ་ཅི་
 ཕྱིར་བཀོད་པའི་དགོས་པ། ཅི་ཞིག་སྟོན་པའི་བཟོད་བྱ། དབུ་ཞབས་སུ་དོན་
 བསྐྱར་བསྟན་པའོ། །གཉིས་པ་ནི་ངག་དོན་སྐྱངས་སྐྱར་གྱིས་འཐེམས་སྐྱར་
 གྱིས་ཁྱད་པར་གྱི་¹⁸གཞི་ངོས་གཟུང་། ཚིག་བཤད་པས་དོགས་སྐྱངས་ཀྱི་
 ཚོས་བཤད། ཇི་ལྟར་བསྟན་ཚུལ་དངོས་ལྷན་ལ་གང་བསྟན་སེམས་པའོ། །
 གསུམ་པ་ནི། འགལ་བ་དང་མ་འབྲེལ་བ་དང་། རྗེས་པའི་རྗེས་བ་བཀོད་པ་
 བས། དེ་དང་གཞན་གྱི་བཅུད་ལན་བཟོད་པ་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ལན་
 གདབ་པ་དང་། ལུང་རིགས་གཞན་ལྟར་སྐྱེད་དུ་བསྟན་པས་དོགས་པ་སྐྱངས་
 པའོ། །

(༩ ན)གསུམ་པ་ཚུལ་ཇི་ལྟར་བཤད་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། གདུལ་བྱའི་དང་།
 དགོ་བའི་དང་། འཇུག་པའི་དབང་གིས་བཤད་པའོ། །དང་པོ་དབང་པོ་གསུམ་
 ཀྱི་རིམ་པས་རྒྱས་འབྲིང་བསྐྱུས་གསུམ་དུ་འཆད་པ་སྟེ། མདོ་རྒྱས་འབྲིང་
 བསྐྱུས་པ་གསུམ་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ། །གཉིས་པ་གཞུང་དང་གང་ཟག་
 གི་བྱེ་བྲག་གི་མཚན་ཉིད་གཏན་ལ་འབབས་པ་དང་། སྐྱབ་པ་ཉམས་ལེན་ཅི་
 རིགས་པའོ། །གསུམ་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྐྱར་བ་དང་། དངོས་གཞི། མཇུག་
 གོ། དང་པོ་བཀོད་པ་བཤམས་ཤིང་སྐྱབས་འགོ་སེམས་བསྐྱེད་བྱ། འཁོར་ལ་

18 མ་དཔེ་ལ་ “གྱིས” ཡོད།

བཀའ་བསྐྱོད་ཞིང་བདུད་ཚར་གཅོད་པའི་སྤྲུགས་བཟུངས་སོ། །གཉིས་པ་ནི་
རང་གིས་རྟོགས་པའི་ཚིག་དོན་གཏོང་བ་དང་། སྐྱོད་གསུམ་གྱི་ཉེས་སྦྱོད་སྐྱོམ་
པ་དང་། ཚིག་ལ་སོགས་པའི་གཞོན་པ་སྐྱོན་པ་དང་། བཤད་པའི་བྱ་བ་ལ་སྐྱོ་
བ་དང་། དེ་ལ་སེམས་ཚུལ་གཅིག་ཏུ་གནས་པ་དང་། འགལ་འབྲེལ་དཔྱད་ཅིང་
འཆད་པ་ལ་ཕར་ཕྱིན་དུ་གཤམ་པ་དང་། །གསུམ་པ་ནི་འོངས་པ་བཟོད་པར་གསོལ་
བ་དང་། དགོ་བ་བསྐྱོ་བ་དང་། མི་དམིགས་པའི་རྒྱས་གདབ་པའོ།།

༥ གཉིས་པ་ལ་མཉམ་པའི་ཚུལ་ལ་གསུམ་སྟེ། གང་ཟག་གང་གིས་
དང་། ཐབས་གང་ལ་བརྟེན་ཏེ་དང་། ཚུལ་ཇི་ལྟར་མཉམ་པའོ། །དང་པོ་ནི་
རྟོགས་པར་ལུས་པའི་སྐྱོ་གྲོས། དོན་དུ་གཉེར་བའི་འདུན་པ། ང་རྒྱལ་མེད་
པའི་གུས་པ་དང་ལྡན་པས་མཉམ་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། གཟུར་གནས་དོན་གཉེར་
སྐྱོ་ལྡན་པ། ཉན་པོ་སྦྱོད་ཅེས་བྱ་བར་བརྗོད། །ཅེས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་
གཉིས་ཏེ། དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་དང་། འཚོ་བའི་ལོ་བྱད་དང་། དགོས་
པའི་དཔེ་ལ་སོགས་པའི་ཕྱི་འཁྱེད་བསྟེན་པ་དང་། རྣ་སྐབས་ཏེ་མཉམ་པ་
དང་། དོན་བསམས་པ་དང་། ལྟ་བ་དང་། དྲི་བས་བརྒྱུད་པར་བྱ་སྟེ།
ནང་གི་རྒྱུན་བསྟེན་པའོ། །གསུམ་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྦྱོར་བ་དང་། དེས་
གཞི་དང་། མཚུགས་པོ། །དང་པོ་ནི་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཚོས་སྐྱབ་པའི་བསམ་པ་
དང་། གུས་པའི་སྦྱོད་ལམ་དང་། རྒྱུན་ཚོགས་པ་ལ་དགའ་བ་སྐྱོམ་པའོ།།
གཉིས་པ་ནི་སྐྱོད་གསུམ་ཚོས་ཀྱི་ཕྱིར་གཏོང་བ་དང་། སྐྱོད་གསུམ་གྱི་ཉེས་
སྦྱོད་སྐྱོམ་པ་དང་། ཡང་ན། ང་རྒྱལ་དང་ནི་མ་དད་དང་། །དོན་དུ་གཉེར་
བ་མེད་ཉིད་དང་། །ཕྱི་རོལ་རྣམ་གཡིང་ནང་དུ་སྤྱད། །སྐྱོ་བས་མཉམ་པ་

དྲི་མ་ཡིན། །ཞེས་པའི་དྲི་མ་རྒྱལ་སྤོང་བ་དང་། ཚྲི་བ་ལ་སོགས་པའི་
གཞོན་པ་བཟོན་པ་དང་། མཉན་པ་ལ་སྤོང་བ་དང་། འཆད་པའི་སྐྱེ་ལ་སེམས་
ཚེ་གཅིག་པ་དང་། ཚོག་དོན་ལ་དཔྱོད་པར་བྱེད་པ་ཕར་ཕྱིན་རྒྱལ་གམ། འདྲ་
ཤེས་བཞི་འཇུག། ཡང་ན། གདམས་ངག་ལྡེ་ལྡེ་ཉེ། ཀུན་ཤེས་པས་མཉན་
པ་དང་། རྣ་སྐྱེགས་ཉེ་དང་། དེའི་རྗེས་སུ་ཡིད་གཏད་དེ་དང་། ཡིདས་ན་སྐྱར་
བཀུག་སྟེ་དང་། ཚོས་སྟོན་པ་ལ་ཡིད་བཏུད་དེ་མཉན་པའོ་ཞེས་སོ། །གསུམ་
པ་ནི་རོངས་པ་བཟོན་པར་གསོལ། དགོ་བ་བསྟོ། བཀའ་དྲིན་དྲན་པའི་ཕྱག་
འཚལ་བའོ།¹⁹།

༄ གསུམ་པ་བཤད་མཉན་བྱས་པའི་ཕན་ཡོན་ལ་གསུམ་སྟེ། བཤད་པ་མཉན་
ཅིམ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚོས་ལ་བཤད་མཉན་པ་དང་། རྣམ་བཞག་འདི་
བྱས་པའི་ཕན་ཡོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། བཤད་པ་དང་། མཉན་པ་
དང་། ཐུན་མོང་གི་ཕན་ཡོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས་ཟང་བེད་གི་སྦྱིན་པ་
བས་(༩ བ)མཚོག་ཏུ་འགྱུར་ཉེ། ཇི་སྐད་དུ། སྟོང་གསུམ་འཇིག་རྟེན་ལམས་
འདིར་གསེར་དག་གིས། །བཀའ་སྟེ་གང་ལ་སྦྱིན་པ་བྱིན་པ་བས། །ཚོག་བཞི་
ཚོགས་སུ་བཅད་པ་གཅིག་བཟོན་པ། །ཇི་ལྟར་ཕན་འདོགས་དེ་ལྟར་འགྱུར་
བ་མིན། །ཞེས་སོ། །ཕན་འདོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་མཚོག་ཏུ་གྱུར་པ་
དེ་ཉིད་དང་གཞན་ཡང་། དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་ཕན་འདོགས་མཚོག་ཡིན་ཉེ། །དེས་ནི་
སྤྱལ་བསྐྱེད་ཀུན་ལས་གོལ་ཕྱིར་དོ། །ཞེས་སོ། །སྟོན་པ་ལ་མཚོན་པ་སྐྱེ་
མེད་པར་འགྱུར་ཉེ། གང་གིས་གང་གའི་བྱེ་སྟེད་སངས་རྒྱས་ཞིང་། །རིན་ཆེན་

19 མ་དཔེ་ལ་ “མོ” ཡོད།

བདུན་གྱིས་ཡོངས་སུ་བཀའ་བྱས་ནས། །དགའ་རབ་སེམས་ཀྱིས་རྒྱལ་ལ་
 སུལ་བ་བས། །གང་གིས་སེམས་ཅན་གཅིག་ལ་ཚིགས་བཅད་བྱིན། །རིན་
 ཚེན་སྒྱུན་པ་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེར་ཏེ། །ཚིགས་བཅད་བྱིན་པ་སྤྱིང་རྗེས་སྐྱབ་དེ་ལ།།
 ཆར་ཡང་མི་ཤོད་བྱངས་སུ་འང་མ་ཡིན་ན། །གཉིས་སམ་གསུམ་སོགས་
 བསམ་དུ་ག་ལ་ཡོད། །ཅེས་སོ། །གཉིས་པ་མཉམ་པ་ནི། ཇི་སྐད་དུ། ཐོས་
 པས་ཚོས་རྣམས་ཤེས་པར་བྱེད། །ཐོས་པས་དོན་མ་ཡིན་པ་སྐྱོད། །ཐོས་
 པས་མྱ་ངན་འདས་པ་ཐོབ། །ཅེས་སོ། །གཞན་ཡང་། མིག་ལྡན་མར་མེ་ཡོད་
 རྒྱར་ན། །གཟུགས་རྣམས་མཐོང་བ་ཇི་ལྟ་བར། །དེ་བཞིན་དགོངས་མི་དགའི་
 ཚོས། །ཐོས་པས་ཚོས་རྣམས་ཤེས་པར་བྱེད། །ཅེས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། དམ་
 པའི་ཚོས་བསྐྱེད་བར་འགྱུར་པ། དེའི་ཕན་ཡོན་ནི། ཇི་སྐད་དུ། དམ་ཚོས་
 འཛིན་པའི་ཕན་ཡོན་ནི། །སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ནམ་ཉན་དུ། །བསྐྱེད་པ་བྱེད་
 བ་བརྗོད་བྱས་ཀྱང་། །ཐར་མར་བྱིན་པ་རྒྱར་མ་ལགས།། །ཞེས་སོ།།

གཉིས་པ་ཐེག་ཚེན་གྱི་ཚོས་ལ་བཤད་མཉམ་བྱས་པས་ཐེག་ཚེན་གྱི་རིགས་
 གསོ་ཐེབས་པར་རྒྱར་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། དེས་ནི་ཁལ་གནས་བྱེད་དང་འཇུག་བྱེད་
 དང་། །ཞེས་སོ། །གཞན་ཡང་ཀུན་དགའ་བོ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཚོས་བསྐྱེད་ནས་
 སྤྱིང་གསུམ་གྱི་སེམས་ཅན་དག་བཅོམ་པར་རྒྱར་པ་བས། །བྱང་ཚུབ་སེམས་
 དཔའ་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་ཚིག་དང་ལྡན་པར་བཅོས་ལ་བཤད་
 ཀྱང་ཁྱེད་གྱིས་སྤྱོད་བས་མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་པར་གྱིས་ལ་ཉོན་ཅིག་ཅེས་པ་
 ཡིན་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། །ལེགས་པར་ཉོན་ལ་ཡིད་ལ་བྱུངས་ཤིག་དང་ངས་བཤད་
 དོ་ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །བཤད་འཇུག་ཚུལ་འདི་ཐེག་ཚེན་ལམ་ལ་སྐྱེན་

སེལ་ཉིམ་འི་ཟེར། །རབ་ཏུ་བརྩམས་པས་བསོད་ནམས་ཁྱད་པར་གང་ཡིན་
 འཕེལ་འགྱུར་ནས། །འགྲོ་བ་སློ་ཡི་མུན་སེལ་མཐར་ཐུག་ཡེ་ཤེས་རབ་
 རྫོགས་ཏེ། །ལམས་གསུམ་རྣམས་སུ་ཐེག་ཆེན་ཚེས་ཀྱི་འོད་ཟེར་འགྱུད་པར་
 ཤོག། །ཚེས་བཤད་ཉན་ལ་འཇུག་པ་སྒྲུང་བྱེད་འོད་ཟེར་རབ་ཏུ་རྒྱས་པ་ཞེས་
 བྱ་བ། །།ལྡུལ་འཕྲུལ་པ་སློན་ལམ་རྩེལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་སྐྱུར་བ་
 རྫོགས་སོ།། འདི་འདྲའི་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཡིས། །འགྲོ་ཀུན་ཐམས་ཅད་
 མཁྱེན་འཐོབ་ཤོག། །།

༄༅། །མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་མན་ངག་སྒྲིབ་པ་ལྟེན་བཞུགས་སོ།།

[305-310]¹

༥ (༡ ན) སྐྱ་མ་དམ་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེ་རི་
རྒྱན་རིན་པོ་ཆེ་དང་འདྲ་བའི་མན་ངག་གསུམ་སྟེ། དབང་པོ་རབ་ལ་མཚན་
དང་། འབྲིང་ལ་ལྷུས་དང་། ཐ་མ་ལ་ཡན་ལག་རྒྱས་པའོ། །དང་པོ་ནི་
ལྷ། རོན་ཤེས་² ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་དོན་གྱི་རྒྱན་མ་ལོག་པ་དང་། དག་དང་ ཚིག་
གི་རྒྱན་རྗི་མ་མེད་པ་དང་། སྤྱག་བསྐྱེད་ རྒྱུ་རྒྱུ་སྤྲོད་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་། ཐེག་
མཚན་ ལམ་གྱི་རྒྱན་ཐེག་པ་ཆེན་པོས་འགོ་བ་དང་། རྒྱན་གྱི་དོ་བོ་འབྲུང་བའི་
དོན་ལྡེའོ། །ལྷུས་ལ་གསུམ་གྱིས་བསྟན། འབྲུང་པའི་ དབྱེ་བ་དང་། དོ་བོ་
དང་། བན་ཡོན་ནོ། །དང་པོ་ལྷ་ནི། བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་ནི་གཞི་བྱང་རྒྱུ་སྤྲོད་པའི་
པའི་³སྐྱོད་པ་སྟེ། གསེར་ལས་རྒྱུད་བྱས་པ་ལྷ་བྱ། བྱེ་བྱེ་བྱེ་བྱེ་ལས་པར་བྱ་བ་
ནི། རྟགས་དང་། རྟེན་གྱི་སྤྱོད་པ་གཉིས་པད་མ་རྒྱས་པ་ལྷ་བྱ། བསམ་པར་བྱ་
བ་ནི་ལྷག་པའི་བསམ་པ་དང་གནས་པ་གཉིས། བཀྲེས་པས་ཉེན་པ་གཡོས་
ལེགས་བྱ་བ་ལྷ་བྱ། བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་ནི་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང་སྐྱེ་
བ་འབྲིན་ཡིག་ལེགས་པར་ཐོས་འདྲ་ལྷ་བྱ། ཡོངས་སུ་བྱུང་བ་རྟོགས་པའི་

1 མ་དཔེ་ལ་ཡོད་པའི་དབྱིན་ཡིག་ཤོག་གངས་ཡིན།
2 མཚན་འདིའི་རིགས་བཞེད་དོན་དང་འབྲེལ་བའི་མདོ་སྡེ་རི་རྒྱན་གྱི་ཙུ་ཚིགས་ཀྱི་འགོ་རྣམས་ཡིན།
འོག་ཏུ་འདྲ་རིགས་འགྲེལ།
3 དཔེ་འདི་དང་དབྱུས་མཐའི་ཁྲིད། ཤེར་ཕྱིན་འགྲེལ་པར་ “བྱང་རྒྱུ་སྤྲོད་པའི་”ཞེས་ པ་རྒྱུད་
ཡོད་པ་མ་བཅོས་པར་དུས་ཚོད་དེ་སྐབས་སུ་སྤྲོད་པའི་དཔེ་ལ་ “སྤྲོད་པའི་” ཞེས་གྲིས་སྟོན་ཡང་
ཡོད་པ་སྐྱོན་པའི་ཆེད་དུ་རང་སོར་བཞག་ཡོད། འོག་ཏུ་འདྲ་རིགས་འགྲེལ།

རོན་ནི། ས་དང་སྦྱོད་པ་དང་རབ་ཏུ་གནས་པ་གསུམ་རིན་པོ་ཆེའི་སྦྱོམ་
 བྱེ་བ་ལྟ་བུའོ། །ལུས་ཀྱི་རོ་བོ་ནི་དོན་གཞིའི་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་གཞི་ནི། ཇི་ལྟར་
 བད་སེལ་གྱི་སྦྱོན་དང་འདྲ་སྟེ། སྦྱིབ་པ་གཉིས་སྦྱོར་བ་བྱང་ཚུབ་སྦྱབ་པའོ། །
 གཞི་མཐུན་པ་ནི། ཚོས་དཀར་བྱེ་བྱལ་ཏུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་དང་བསམ་པར་བྱ་
 བ་གཉིས་རྒྱལ་པོ་ལྟར་ཡོན་ཏན་གྱི་ནོར་གྱིས་ལྷུག་གོ། །གཞི་མཐུན་བྱལ་པ་
 ནི། རིན་ཆེན་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་ཡོངས་སུ་སྦྱབ་པ་རྟོགས་པ་གཉིས་རིན་
 པོ་ཆེ་དང་འདྲ་བར་ཅི་བསམ་སྦྱབ་པོ། །འབྱོར་བའི་དོན་ལྟ་ནི། ལུས་ལ་ལེན་
 གཅིག་ཏུ་བྱས་པའི། དང་པོ་སྦྱབ་སྦྱབས་རིགས་དང་ནི། །དེ་བཞིན་དུ་ནི་
 སེམས་བསྐྱེད་དང་། །རང་གཞན་དོན་དང་དེ་ཉིད་དོན། །མཐུ་དང་ཡོངས་
 སྦྱོན་བྱང་ཚུབ་པོ། །⁴ཞེས་ལེན་དགའོ། །སྦྱིར་ལེན་སྐབས་ཉི་ཤུ་ཙམ་གཅིག་
 གིས་སྦྱོན་ཏེ། བསྐྱབ་པར་བྱ་བའི་དོན་བཀའ་བསྐྱབས་ནས་བྱང་ཚུབ་སེམས་
 དཔའ་རྣམ་པར་དབྱེ་བའི་བར་དང་། བྱེ་བྱལ་ཏུ་ཤེས་པའི་དོན་རྟོགས་དང་
 རྟོགས། བསམ་པར་བྱ་བའི་དོན་ལྷུག་པའི་བསམ་པ་དང་གནས་པ། བསམ་
 གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་དོན་ཡོངས་སུ་འཇིན་པ་དང་སྦྱེ་བ། ཡོངས་སུ་སྦྱབ་པའི་
 དོན་ས་དང་(༡ བ)སྦྱོད་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ནོ། །དོན་ལྟ་སོ་
 སོར་ངོས་གཟུང་བའི་ལམ་ནི་དང་པོ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རང་བཞིན་ལ་བསྐྱབ་
 པ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྦྱོད་པ་ཇི་ལྟར་སྦྱོབ་པ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་
 གང་ཟེག་ངག་དག་སྦྱོབ་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་
 རྒྱུད་ལ་སྦྱེ་བའི་གཞི་རིགས་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོད་པའི་གཞི་སེམས་
 བསྐྱེད། བྱང་ཚུབ་ཐོབ་པའི་གཞི་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོད་པའོ། །སྦྱར་ལུང་

4 ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེ་རྒྱན། ལེན་ ༡༡ པ། ཚིག་རྒྱུ་ ༡ པོ།

མ་བསྟན་ དང་པོ་དམིགས་པའི་ཡུལ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱལ་གྱི་བཀའ་
 སྐྱུབ། ཀུན་ཏུ་འགོ་དང་ བྱང་ཚུབ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་སྐྱོན་འགོ་སྐྱབས་འགོ་འི་
 ཉེན། ཡོད་དང་ རྒྱ་བྱང་ཚུབ་སེམས་པའི་རིགས་ལ་གནས་པར་བྱའོ། །བྱང་
 ཚུབ་སེམས་པའི་སྐྱོད་པའི་གཞི་བྱང་ཚུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཚོས་བཞི།
 སྐྱོ་བ་ཆེ་ བསམ་པ་སྤིང་རྗེ་བསྐྱོམས་པའི་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་རྒྱུད་རྒྱུད།
 གནས་རྩོམ་ སྐྱུར་བ་རང་གཞན་གྱི་དོན་བསྐྱུབ། ཡོད་མེན་ རང་དོན་གྱི་འགལ་
 རྒྱུན་ཉོན་མོངས་པ་སྤོང་བ་དེ་ལོ་ན་བསྐྱོམ་པ་དང་། རྒྱ་དང་རག་སེམས་ གཞན་
 གྱི་འགལ་རྒྱུན་སེམས་ཅན་གྱི་ལོག་སྐྱབ་སྤོང་བ་མཐུ། དགའ་དང་དད་དང་རབ་
 ཞི་ ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་ཀྱིས་རྒྱུད་གཉིས་སྤྲིན་པར་བྱ། དཀའ་སྐྱུད་དཔག་མེད་
 མཐར་ཐུག་གི་འབྲས་བུ་བྱང་ཚུབ་ཐོབ་པའོ། །བྱང་ཚུབ་ཐོབ་པའི་གཞི་བྱང་
 ཚུབ་སེམས་དཔའི་སྐྱོད་པ་རྗེ་གསལ་སོ།།

ཇི་ལྟར་སྐྱོབ་པ་བྱང་ཚུབ་སེམས་པའི་སྐྱོད་པ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ནི། མ་དག་ས་
 པའི་མོས་སྐྱོད། དག་པ་སའི་ལྷག་པའི་བསམ་པ་དག་པའི་སྐྱོད་པ། བྱང་ཚུབ་
 སེམས་པའི་སྐྱོད་པ་ཉམས་སུ་བྱངས་པའི་ཕན་ཡོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་
 ནི། རྒྱུས་དང་མ་རྒྱུས་ སྐྱུར་བའི་བསམ་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་འཛོམས་ལ་མོས་པ་
 རྒྱེད། རྗེ་སྐྱོད་དག་ནི་ རང་དོན་དུ་ཚོས་འཚོལ་བ་བྱ་དགོས། བརྟན་རྣམས་
 ནི་ གཞན་དོན་གྱི་སྐྱུར་བར་ཚོས་སྐྱོན་པ་དང་། རྒྱ་ལྡན་ལ་སོགས་ དངོས་གཞི་
 རང་དོན་དུ་ཚོས་བདག་ཉིད་སྐྱུབ། བསྐྱལ་པ་བྱངས་མེད་ གཞན་དོན་གདམས་
 དག་དང་རྗེས་བསྟན། རང་དོན་སྐྱུབ་པ་དེ་གཉིས་དང་ལྡན་པར་བྱའོ། །ཇི་ལྟར་
 བགས་ཚུལ་དང་ནི་ རྗེས་ལ་རང་གཞན་གཉིས་ཀའི་སྐྱོད་པ་ཐབས་ཀྱིས་བེན་པར་

གིས་སློབ་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་དེ་བོ་ནི་བསྟན་བཅོས་ཤེས་པ། བརྟན་རྣམས་འཛིག་རྟེན་ཤེས་པ་ གང་ལ་སློབ་པ་སྦྱོང་གི་དེ་བོ་ནི་འཛིག་རྟེན་ཤེས་པ་གཉིས་ཀྱིས་གཞན་དོན་བྱ། གཙུག་ལག་ རང་དོན་གྱི་ཤེས་རབ་ རྟོགས་པ་ཚུད་མ་ཟླ་ བརྟེན་པ། རྣམ་གངས་དང་ གཞན་རྗེས་སྤྱོད་པའི་ཐབས་ཀྱི་ཤེས་རབ་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་དང་། བྱང་ཚུབ་སེམས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཚོགས། གཞན་དོན་བསོད་ནམས་དང་། རང་དོན་ཡོ་ཤེས་བྱ་བསམ། སློབ་ཉེན་པོ་ཉེར་བཞག་པ། ཟབ་མོའི་རང་བཞིན་དང་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སྤྱོད་པ་དང་མཐུན་པ་སྤུས་ཅུ་ཅ་བདུན་རྒྱུད་ལ་བསྐྱོམ་མོ། ཡང་དག་གནས་པ་ལ་ ཐབས་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་གཉིས་ཀྱིས་བསྐྱོམ་པར་བྱའོ། སངས་རྒྱས་ཚེས་རྣམས་ བསྐྱོམ་པའི་ཡོན་ཏན་ནི་འབྲས་བུ་གཉིས་ནི་ཐབས་མཁས་པས་ཚུད་མི་ཟ་བར་བསྐྱོ་བ་དང་། དེའི་རྒྱུའོ། །འདི་ལ་ནི་རྟོགས་པ་ཚུད་མི་ཟ་བའི་རྒྱ་རྣམ་སྤྲིན་ཐོས་ལ་ ཐོས་པའི་ཤེས་རབ་གཟུངས་དང་། བྱང་ཚུབ་སེམས་པ་ཡང་དང་ཡང་ བསམ་པའི་སློབས་པ། བརྟན་པ་རྣམས་ཀྱི་སློབ་ལམ་ནི་ འདོད་པ་སྐྱབ་པའི་རྒྱ་སློབ་ལམ་གདབ། ཉིང་འཛིན་གསུམ་གྱི་ སློམ་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་ཉིང་དེ་འཛིན་གསུམ་བསྐྱེད། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ མི་འདོད་པ་སློང་བ་ནི་ཚོས་ཀྱི་མདོ་བཞིའོ། བྱང་ཚུབ་སྤྱོད་པ་དང་མཐུན་པའི་ལེ་ལུ་སྟེ་བཅུད་གུ་པའོ།⁵ ཡོན་ཏན་ནི་གཉིས་ཏེ། བྱང་ཚུབ་སེམས་པ་(2 བ)གཞན་དོན་ཅི་བྱས་རང་དོན་འབྲུབ་པ་དང་། དེའི་ཕན་ཡོན་མོ། །དང་པོ་ནི་གསུམ་སྟེ། རང་གི་ལུས་དང་ བསམ་པ་གཞན་དོན་སྐྱབ་པ་དེ་མཚར་ཆེ། འདོད་ཆགས་བལ་དང་ སྤྱིང་རྗེ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་པས་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་གཞན་དོན་བྱེད་པ་དེ་མཚར་ཆེད། དོན་གཉེར་བ་དང་ གཞན་དོན་དང་གཉིས་སེམས་མཉམ་པ་

5 མ་དཔེ་ལ་ “ལེ་ལུ་བཤད་དགུ་པའོ་” ཡོད་པ་ལྟར་སྤྲད།

ཐོབ་པས་བསམ་པ་བཟང་པོ་དང་ལྡན། ལྷོད་ཉིད་དུ་ནི་སྦྱར་བས་གཞན་ལ་ཕན་
 འདོགས། ལོངས་སྦྱོད་རྣམས་ལ་ ལན་དུ་དག་བ་ལ་འཇུག་པར་འདོད་པས་ཟང་
 ཟིང་མི་འདོད། རྟག་ཏུ་འཕེལ་དང་ རྗེ་དག་བས་གཞན་ལ་ཕན་པར་བསམས་
 པས་སྦྱོན་ལམ་འདེབས། འཇིགས་སྤང་ གཞན་དོན་དུ་སྦྱར་བའི་དག་བ་ཅི་བྱས་
 རྒྱུ་མི་ཟ་བ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལ་དུག དེ་བ་མེད་པའི་ འབྲས་བུ་ཡོད་པར་སྦྱོར།
 ལོངས་སྦྱོད་ཆགས་དང་ ཡོན་ཏན་འབྲི་བ་ཉམས་པར་སྦྱོར། དེ་དག་ རྒྱད་པར་དུ་
 སྦྱོར། ལྷུ་ལ་པ་ ཡོན་ཏན་འདུ་བ་བཅོས་མར་སྦྱོར། བརྗོག་པར་ ཡང་དག་པའི་ཡོན་
 ཏན་ལ་སྦྱོར། རྫོང་ལྷན་ སེམས་འདུལ་བའི་སྦྱོར་བ་བྱའོ། །ཡོན་ཏན་ནི་གཉིས་
 ཏེ། རང་དོན་དང་གཞན་དོན་ནོ། །དང་པོ་ནི། གང་ཟག་དུས་ཀྱི་ ས་བརྒྱད་པ་ལ་
 ལྷུང་མ་བསྟན་པ་དང་། གཞན་ཡང་ཆེན་པོར་⁶ དེ་སྤྱིར་མི་ལྡོག་པར་དེས་
 པ་དང་། མཚོད་བསྟམས་ དེས་གདོན་མི་ཟ་བར་བྱ་བ་དང་། འདོད་པའི་ཉེས་དམིགས་
 རྟག་པར་བྱ་བ་མི་བརྗེད་པའི་ཚོས་ཐོབ་པ་དང་། ཚོས་སྦྱིན་ ལྷུང་བསྟན་པ་
 དང་། སྤྱིར་མི་ལྡོག་པའི་གཙོ་བོར་བྱ་བའོ། །གཞན་དོན་གཉིས་ནི། མདོ་སྡེ་གས་
 གཞན་དོན་ལ་སྦྱོར་ཚོས་སྦྱོན་པ་གདགས་པ་རྣམས་པར་གཞག་པ་དང་། མིང་
 དང་དངོས་དག་ གང་སྦྱོན་པ་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བ་དང་ཤེས་པ་གཉིས་སོ། །ཇི་ལྟར་
 སྦྱོན་པ་ནི། ཡོངས་སྦྱིན་ དཔག་ཏུ་མེད་པ་དང་། བྱང་ཚུབ་སེམས་ནི་ ཚོས་བསྟན་པའི་
 འབྲས་བུ་ལྡའོ། །དམིགས་པ་ བྱེ་བྲག་ཏུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་གང་ཟག་ལ་ཚོས་
 སྦྱོན་པ་ནི། དེགས་དང་ ཐེག་ཆེན་དང་བསྟམས་པ་གཉིས་སོ། །གང་སྦྱོབ་པ་ནི་བྱང་
 རྒྱུ་སེམས་པའི་དབྱེ་བ་དང་མཚན་ཉིད་དོ། །དེ་རྣམས་ནི་བྱང་ཚུབ་སེམས་
 པར་བསྟམས་པར་བྱ་བའི་གཞི་ཚོས་ཅན་ལྟ་བུ་དོན་ལྡའི་དང་པོ་བསྟན་པ་ཡིན་

6 མ་དཔོན་ལ་ “གཞན་ཡང་ངམ་ཟེར་མོད། རྫོང་ལྷན་” ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་དོན་མི་གསལ།

ནོ།། བཅུ་དང་ བྱེ་བྲག་ཏུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ནི་རྟགས་དང་རྟེན་སྦྱོར་གསུང་གཉིས་
 སོ།། བྱང་ཚུབ་སེམས་པ་རྟག་ཏུ་ནི་ བྱང་ཚུབ་སེམས་པའི་མཚན་ཉིད་དང་ལྷན་པའི་
 རྟགས་ཀྱིས། གཅིག་ནི་ལ་སོགས་མཚན་ཉིད། སློལ་སོགས་དབྱེ་བ་གསལ།⁷ བསྐྱབ་བྱ་
 བྱང་ཚུབ་སེམས་པའི་རྟེན་གྲིམ་པ་དང་རབ་ཏུ་བྱུང་བར་བསྐྱབ་(༣ ན)པའི་
 ཕྱིར། སྐྱབ་སྐྱབས་ཀྱི་སྐྱབས་ནས་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་བར་དང་མཐུན། བསམ་པར་
 བྱ་བ་ནི་ལྷག་པའི་བསམ་པ་དང་། གནས་གཉིས་ཀྱི་རོ་བོ་སྟེ། ས་རྣམས་ཀུན་ལ་
 བསམ་པ་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་དང་དེའི་སྦྱོད་པ་གཉིས་ཇི་ལྟར་སློབ་པ་དང་
 མཐུན་ནོ། །དེའི་གཞི་ནི་གཞི་དང་མཐུན་པར་བསྐྱེད། ས་རྣམས་ཀུན་ལ་ བསམ་
 ཀྱིས་མི་ཁྱབ་པ་ནི་བྱང་ཚུབ་སེམས་པ་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང་།
 སློབ་རྣམས་ཀྱི་ སེམས་ཅན་དོན་དུ་སྟེ་བ་ལེན་པ་གཉིས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་
 པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ནི། ས་དང་སྦྱོད་པ་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་
 ཏན་གསུམ་སྟེ། མཚན་ཉིད་ ས་བཅུའི་གནས་སྐྱབས་སུ་ཚོས་ཉིད་རྟོགས་པས་
 ས་དབྱེ་བ་མདོར་བསྟན་ནས་ས་ཐོབ་པའི་བར་དུ་བཅུའོ། ། ལུས་ཅན་ དེ་ལྟར་
 པར་དུ་བྱེད་པ་ནི་བྱང་ཚུབ་སེམས་པའི་སྦྱོད་པ་བཞིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་པ་ཡོད་
 པ་བཞིའོ། །གནས་པ་ནི་ལྷག་པའི་བསམ་པ་དང་ས་ཐོབ་པ་ཐུན་མོང་དུ་
 བྱམས་པས་མཛད་དོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཚོས་ཉིད་ཡོངས་སུ་གྲུབ་
 པའི་དྲི་མ་ཐམས་ཅད་དང་བུལ་བ་སྟེ། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ ཚད་མེད་པ་ནས་
 སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གྱི་བར་དུ་བཅོམ་རྒྱུད་དུ་རྣམ་པར་སྟེའོ། །དོན་ལྡེ་པོ་
 ནི་གཞི་མཐར་ཐུག་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ནོ། །དེས་པའི་ཚིག་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་
 པོའི་མདོ་དོན་རྟོགས་པ་དགའ་བ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་མདོ་སྟེའི་རྒྱན་ཅེས་བྱའོ། །

7 མཚན་ནས་ལ་སློང་འདི་གང་དུ་བཅུག་དགོས་མི་གསལ།

བན་ཡོན་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚོས་ཉིད་ཉམས་སུ་སྤངས་པས་ཉོན་མོངས་
 པའི་ནད་ཞི་བ་དང་། བསྐྱབས་ན་ཡོན་ཏན་ལ་དབང་ཐོབ་པ་དང་། སེམས་
 ལ་བཅངས་ན་བསམ་པ་འགྲུབ་པས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ཚོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་ནོ།།
 བྱམས་པ་ནས་བརྒྱུད་ཨ་ནན་གྱི་ཉི་མམ། །གཞུང་དོན་མན་ངག་གི་ལ་
 བཤད་འདིར་གྱིས་པ། །ས་རྒྱན་གཉིས་མཐུན་མ་ཚོར་ཡི་གེ་འདི། །སྐལ་ལྷན་
 ཚོས་མིག་ཅན་གྱིས་རྟོག་པར་ཤོག །མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་མན་ངག་སྟོའི་བརྗོད་ལ་
 འབྲེད་ཅེས་བྱ་བ་རྫོགས་སོ།། ལ་སྟོད་སྟེ་ཀུས་སུ་ཟིན་རིས་བྱས། །(༩ བ)
 ཕྱིས་ཅུང་ཟད་སྟོས་པ་གཞུང་མང་དོ། །ཞུ་གྱི། བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་རང་
 བཞིན་གྱིས་བཟང་བའི་རིགས་གསེར་རྩེད་བྱས་པ་ལྟ་བུ། བྱི་བྱ་ཏུ་ཤེས་
 པར་བྱ་བ་ལ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པད་མ་རྒྱས་པ།
 བསམ་པར་བྱ་བ་ནི་མ་གོས་པའི་སྟོད་པ་བཀའ་པས་ཉོན་པ་གཡོས་ལེགས་
 ཟ་བ་ལྟ་བུ། བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་པའི་བྱུང་པར་ནི་མི་གནས་པའི་རྫོགས་པ་
 འཛིན་ཡིག་ལེགས་པ་ཐོས་འདྲ། ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ནི་སུན་སུམ་ཚོགས་པ་
 ཐོབ་པ་རིན་ཆེན་སྟོམ་ཕྱེ་བ་ལྟ་བུ་རྩོག་ཟེར་རོ།། །ལྷ ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་
 རང་བཞིན་དང་པོས་དབྱས་དམིགས་པའི་ཡུལ་དང་། སྟོད་པ་དངོས་ལེན་
 དགྲ་དང་། སྟོད་པའི་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་ཏུགས་དང་། ཕྱོགས་གཉིས་མ་དག་
 པའི་སྟོད་པ་དང་མཐུན། བསམ་པ་དང་གནས་པ་གཉིས་དག་པའི་སྟོད་པ་
 དང་མཐུན་ནོ། །དཔེ་རང་བཞིན་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་སྟོད་པ་བཞིན་ནོ། །སྟོད་
 པའི་འབྲས་བུ་ནི་ལྷ་སྟེ་བདག་འཇིག་དང་བྲལ་བས་སེམས་ཅན་འཇིག་པ་
 དང་བྲལ་བ་དང་། སྐྱེ་བ་རྣམ་སྤོང་དང་། རྒྱུ་མཐུན་པ་དང་། སྐྱེས་སུ་བྱེད་

8 མ་དཔེ་ལ་ “གྱིར་ཉི” ཡོད།

པ་སྐྱོད་པ་དང་། རབ་ཏུ་གནས་པ་བདག་པོའི་འབྲས་བུའོ།། །། ལྷ་མ་སྐྱར་
ཐང་པ་བརྒྱད་པར་བྱོན་པ་ སྐྱོན་ལམ་ཚུལ་ཁྲིམས་ དེས་བཙུན་པ་ ཟེའུ་ ཚོས་ཀྱི་
རྒྱལ་མཚན་ལ་གནང་སྟེ་ཡི་གེར་གྲིས་ཤིང་དག་པར་བྱས་སོ།། དམ་པས་
བསྐྱབས་པ་སྐྱར་ཐང་གི་དབེན་གནས་སུ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་སྐྱ་མའི་
ཕྱག་དཔེ་ལ་གྲིས་པའོ།། ལུ་དག་གོ།

༡། །དབུས་མཐའི་མན་ངག་གི་ཚིངས་བཞུགས་སོ།།¹

[119-132]²

ལྷོ་མ་རྣམས་ལ་སྤྱལ་འཚལ་ལོ། །དབུས་མཐའ་ནི་
 མཚན་ཉིད་ལ་སོགས་བདུན་ཉེ། བསྐྱུས་དོན་ དོན་ཡིད་
 བཞིན་གྱི་དོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཚོག་དོན་ ཚོག་པདམོ་
 ལ་དབྱེ་བ་དང་། དགོས་དོན་ དགོས་པ་ནད་སེལ་གྱི་སྒྲུབ་
 དང་། མཚམས་སྦྱར་ལམ་རིམ་ ལམ་གསལ་འགྲུང་གྱི་ཕྱི་
 དང་། བརྒྱལ་ལན་གྱི་ཉམས་ གགས་སེལ་བཅུད་ལེན་སྒྲུབ་
 དང་འདྲའོ། །དོན་གྱི་བཤད་པ་རིན་པོ་ཆེ་གསུམ་ནི།
 མཚན་ཉིད་ལ་སོགས་པ་ སྤྱི་དོན་གཞུང་དང་བསྐྱུན་པ་དང་།
 མཚན་ཉིད་ ཡན་ལག་ལུས་གནད་དེལ་བ་དང་། སྐྱོ་
 འདོགས་ སྤྱིར་གཅད་པའོ། །དང་པོ་མཚན་ཉིད་གསུམ་
 རྟེ། ཉོན་མོངས་པ་ ཀུན་རྟོག་ འཁོར་བ་དང་། རྣམ་པར་
 བྱང་སྣོད་པ་ སྣོད་པ་ཉིད་ནི་ དང་། སྐྱིབ་པའི་ཉོན་མོངས་
 སྐྱིབ་པ་ དང་ཤེས་བྱའི་སྐྱིབ་པས་ལམ་མི་སྐྱེ་བ་དང་། དེ་
 ཁོ་ན་ཉིད་ དེ་ཁོ་ན་ གསུམ་དང་། གཉེན་པོ་བསྐྱོམ་པ་
 གཉེན་པོ་ ནི་བྱང་ཚུབ་གྱི་སྤོགས་གྱི་ཚོས་སུམ་ཅུ་ཅུ་བདུན་
 བསྐྱོམ་པ་དང་། དེའི་གནས་ གནས་ནི་ཚོས་གྱི་དབྱིངས་

༡ དཔེ་ཚའི་མགོ་ལ་དབུས་མཐའི་འཁྲིད་བཞུགས་ཞེས་ཡོད།
 2 མ་དཔེ་ལ་ཡོད་པའི་དབྱིན་ཡིག་ཤོག་གངས་ཡིན།

གསུམ་དང་། འབྲས་བུ་ འབྲས་བུ་ནི་བསྐྱོམ་པའི་འབྲས་བུ་དང་། ཐེག་པ་ ཐེག་
 པ་སྐྱོན་མེད་པ་ནི་ལམ་གྱི་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་རྟོགས་པའི་འབྲས་བུ་སྟེ་གཞུང་
 དང་སྐྱུར་འོ། །ལུས་ཀྱི་གནད་རྣམས་ལ་ནི་ ལུས་ཀྱི་སྦྱི་ མཚན་ཉིད་རང་གི་ཤེས་
 པ་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སྐྱུང་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་སྟེ། དཔོན་པོ་ ཡོད་པ་
 དགུང་དབྱེ། རང་གི་ རྟོང་པ་སྦྱི་མཚན་ཉིད་ ཤེས་པ་གཟུང་འཛིན་དང་བྲལ་བ་
 རྟོང་པ་སྟེ། ལྷོག་པ་ མཚན་ཉིད་སོགས་ ལྷུང་དབྱེའོ། །སྦྱིབ་པ་ནི་ སྦྱིའི་མཚན་ཉིད་
 ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ལ་སྦྱིབ་པ་སྟེ། ལུང་དང་ ལྷ་བཅུ་ཚུ་གསུམ་
 དང་དེའི་རང་གི་གཟུང་འཛིན་དུ་ཞེན་པའི་རྟོག་པ་ ཚུ་བའི་མཚན་ཉིད་ བདག་
 གཉིས་སུ་ རོ་མོ་ཉིད་ལ་ སྦྱོ་བཏགས་པའོ། །དེ་ལོ་ན་ནི་རང་གི་ཤེས་པས་བདག་
 གཉིས་སུ་བཏགས་པ་ཀུན་བཏགས་དང་། གཟུང་འཛིན་གཉིས་སུ་འབྲུལ་པ་
 གཞན་དབང་དང་། ཡོངས་སྐབ་བདག་གཉིས་དང་བྲལ་བ་སྟེ་དབྱེ་ན་བཅུའོ། །
 གཉེན་པོ་ནི་ཀུན་རྟོགས་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཤེས་བྱའི་སྦྱིབ་པའི་གཉེན་པོར་
 ལམ་བཞི་བསྐྱོམ་པ་དང་། གནས་ནི་ རྒྱའི་གནས་ གཟུང་འཛིན་དང་བྲལ་བའི་
 ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཏེ། རྒྱས་པར་དབྱེ་བ་བཅོ་བརྒྱད་དང་། འབྲས་བུ་ནི་ལམ་
 རྫོང་གུར་ བསྐྱོམས་པའི་འབྲས་བུ་སྟེ་ཚོས་(༡ བ)ཀྱི་དབྱིངས་གཉེན་པོར་
 བསྐྱོམས་པས་སྦྱིག་པ་དང་ཉོན་མོངས་པ་དང་བྲལ། དགོ་བས་འཕེལ་བ་
 དབྱེན་ བཅོ་ལྡེའོ། ཐེག་པ་སྐྱོན་མེད་པ་ནི་ རྣ་མེད་ཉིད་ནི་ བྱང་ལྷུབ་ཀྱི་སེམས་
 ཀྱིས་ཟེན་པའི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་རྒྱལ་སྐྱུབ་པ་སྐྱོན་མེད་པ་དང་། དམིགས་
 པའི་ཡུལ་ དམིགས་པ་ ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་དང་། འབྲས་བུ་ས་ལམ་གྱི་སྐྱུངས་པ་
 དང་ཡེ་ཤེས་སོ། །སྦྱོ་འདོགས་གཅོད་པ་ གངས་ཤེས་ གསུམ་སྟེ་དམིགས་པའི་
 ཡུལ་དང་། ལམ་དང་འབྲས་བུ་དང་ཐེག་པ་སྐྱོན་མེད་པའོ། །དང་པོ་ ལ་མཚན་

ཉིད་སློབ་པས་ཉེ་ལོ་ན་ གསུམ་ལས་མཚན་ཉིད་གཉིས་ཀྱིས་ཤེས་བྱ་བསྐྱུས་ཏེ།
 ཀུན་རྟོག་གི་རང་དོན་དང་མཚན་ཉིད་ནི་རང་གི་ཤེས་པ་ཚོགས་བརྒྱད་དེ།
 ལང་ཀའི་མདོ་ལས། སེམས་ནི་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་ཏེ། །རང་སེམས་ཉིད་
 བེ་ཡིད་ཡིན་ནོ། །གང་གིས་ཡུལ་རྣམས་འཛིན་པ་ནི། །དེ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་
 ཞེས་བྱ། །ལུས་དང་གནས་དང་ལོངས་སྤྱོད་ནི། །གཟུང་བའི་རྣམ་རིག་
 གསུམ་པོ་ཡིན། །ཡིད་དང་འཛིན་པའི་རྣམ་རིག་དང་། །རྣམ་པར་རྟོག་པ་
 འཛིན་པ་གསུམ། །རྣམ་རིག་གཉིས་པོ་སྤངས་པ་ནི། །དམ་པའི་དོན་གྱི་སློ་
 ཡིན་ཏེ། །མཚན་མ་ཞིག་ལ་དམིགས་ནས་ནི། །སེམས་ནི་མཚན་མར་འཇུག་
 འགྱུར་ན། །སེམས་ཅོམ་རྒྱུ་གིས་སྐྱེ་འགྱུར་སྟེ། །སེམས་ཅོམ་དུ་ནི་མི་རུང་པོ། །
 ཞེས་ཀུན་གཞི་ལུས་དབང་པོ་ལྟ་དང་ལོངས་སྤྱོད་ཡུལ་ལྟ་དང་། གནས་སྤོང་
 ཀྱི་འཛིག་རྟེན་དུ་སྐྱེ་མ་ལྟར་གཟུང་བ་དང་། ཉེན་མོངས་པའི་ཡིད་དང་བདག་ཏུ་
 འཛིན་པ་དང་། ཚོགས་ལྟ་ཡུལ་ལྟ་ལོངས་སྤྱོད་དུ་འཛིན་པ་དང་། ཡིད་སྤོང་
 ལ་གནས་སུ་འཛིན་པ་དང་། ལུས་དང་ལོངས་སྤྱོད་གནས་འདྲ་བར་མི་
 རྣམས་ལ་ཀུན་གཞི་སྤང་ཞེས་སོ། །ཡོད་པའི་མཚན་ཉིད་ནི་ ཡང་དག་མ་ཡིན་
 ཀུན་རྟོག་གཞན་དབང་སྐྱེ་མ་ལྟར་གཉིས་སུ་སྤང་སྟེ། ཡང་དག་མ་ཡིན་ཀུན་
 རྟོག་ཡོད། །ཡེ་མེད་ན་རང་གོལ་དུ་འགོ་བས། དེ་ཟད་ནས་ནི་གོལ་བར་
 འདོད། །ཅིས་དང་། དེ་ལ་ མེད་པའི་མཚན་ཉིད་ནི། དེ་ལ་གཉིས་པོ་ཡོད་མ་ (2
 ན) ཡིན། །གཟུང་འཛིན་གཉིས་སྤང་བ་ལྟར་བདེན་པས་སྤོང་པ་དང་། འོ་ན་
 ཀུན་རྟོག་བདེན་པས་མི་གོལ་ཞེ་ན། སྤོང་པ་ཉིད་ནི་འདི་ལ་ཡོད། །ཀུན་རྟོག་
 གཟུང་འཛིན་བདེན་པས་སྤོང་པ་སྐྱེ་མའི་སྤང་པོ་ཆེ་ལྟ་བུའོ། །འོ་ན་རང་གོལ་དུ་
 འགོ་ཞེ་ན། སྤོང་པ་དེ་ལ་ཡང་ནི་དེ་ཡོད་དོ། །གཟུང་འཛིན་གཉིས་བདེན་པར་

ཞེན་པས་བཅིངས་སོ། །དེ་བོ་ཉིད་གསུམ་དུ་བསྐྱབ་ནི། ལྷན་བལ་གཟུང་
 འཛིན་བདེན་པ་རང་རྒྱུད་དུ་ཞེན་པས་ཀྱུན་བཏགས་སོ་སོ་སྐྱེ་བའི་ཤེས་དོད་དང་།
 གཞན་དབང་རང་གི་སེམས་སྐྱུ་མ་ལྟ་བུ་རྗེས་ཐོབ་ཀྱི་ཡུལ་དང་། ཡོངས་
 གྲུབ་གཟུང་འཛིན་མེད་པ་ བཏགས་པ་ མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ལོ། །
 དམིགས་པ་ལ་ནི་ མེད་པ་ལ་འཇུག་པ་ནི་སྐྱང་བ་སེམས་སུ་བསྐྱོམས་པས་ མི་
 དམིགས་པ་ནི་ རོན་གཟུང་བ་མེད་པ་དང་། དེའི་ཕྱིར་ན་ གཟུང་བ་མེད་པས་འཛིན་
 པ་མེད་པར་རྟོགས་སོ། །རབ་ཏུ་དབྱེ་བའི་མཚན་ཉིད་ལ་སོགས་ ཡང་དག་མ་
 ཡིན་ བཞིས་ཚོགས་བརྒྱད་ཀྱི་ཤེས་པ་ གཅིག་ནི་ ཉོན་མོངས་ སྐྱབ་པའི་ འཇུག་
 པ་བསྟན་པའོ། །སྟོང་པའི་མཚན་ཉིད་ནི་གཉིས་ཏེ། རྟོགས་པའི་སྐྱོལ་ས་
 གཟུང་འཛིན་གཉིས་དངོས་པོ་མེད་པ་ གཉིས་དངོས་མེད་ དང་། ཤེས་བྱེ་ལ་
 གཉིས་མེད་ དངོས་པོ་ བདེན་པའོ། །གནས་ལུགས་ནི་ཡོད་པ་མ་ ཡོད་པ་ ཡིན་
 མེད་མིན་ཏེ། རྗེས་སུ་བདེན་པའི་ ཐ་དད་ ཚོས་ཉིད་མེད་པ་དང་། ཀྱུན་རྟོག་
 རང་སེམས་གཉིས་སུ་ གཅིག་ལ་ མེད་པའི་དེ་བོར་བདེན་པའོ། །དགོས་པ་ རྣམ་
 པ་བཞི་ལ་བཏགས་ཏེ་ བཞི་སྟེ་རྣམ་རྟོག་སེལ་བས་ མཚན་ཉིད་ མཚན་ཉིད་དང་།
 སྐྱག་པ་ལས་དང་པོ་ལ་ དབྱེ་བ་ དབྱེ་བ་དང་། ཐེ་ཚོམ་རིག་པས་ གལ་ཏེ་ཉོན་
 མོངས་ སེལ་ལོ། །སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་ ལུབ་དང་ གགས་སྐྱིབ་པ་ནི་སྟེ་ཚན་
 བདུན་བདག་ཏུ་ཞེན་པའི་ཉོན་ སྐྱོབ་ མོངས་པ་དང་། ཚོས་སུ་ཞེན་ སྐྱོབ་མེད་
 པ་ཤེས་བྱའི་སྐྱིབ་པ་སྟེ་གནས་སྐབས་ལྟ་དང་། རྒྱུ་ལམ་ སྐྱོབ་ ཀྱི་སྐྱོར་བ་
 སྐྱིབ་པ་གཉིས་དང་། འབྲས་བུ་ལམ་དངོས་ དག་དང་ གསུམ་གྱིས་སྐྱིབ་པའོ། །
 སྟོང་ཉིད་རྟོགས་ ཚུབ་ པའི་ཐབས་དེ་ལོ་ན་བཅུ་སྟེ། ཚུབ་པའི་དེ་ལོ་ན་ དོ་བོ་ དོ་བོ་
 ཉིད་གསུམ་མཚན་གཞི་དང་། མཚན་ཉིད་ཀྱི་དེ་ལོ་ན་ འདི་ལ་ བདག་གཉིས་

དང་གཟུང་འཛིན་དང་དངོས་པོ་ཡོད་མེད་དང་བྲལ་བའི་མཚན་ཉིད་དང་།
 ཕྱིན་ཅི་མ་(༢ བ)ལོག་པའི་ མི་རྟག་ དེ་ལོ་ནས་སྐྱོ་བ་དང་། རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་
 རྒྱག་བསྐལ་ དེ་ལོ་ནས་བདེན་བཞིས་ཉན་ཐོས་དང་། རགས་པ་དང་ཐུ་བ་
 རགས་པ་ བདེན་པ་གཉིས་ཀྱིས་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་དང་། འགགས་པས་ གང་གིས་
 རྒོལ་བ་ཚར་གཅོད་པ་དང་། སྐྱིབ་པ་ རྣམ་དག་ གཉིས་དག་པ་དང་། ཤེས་བྱ་
 ལྷ་བསྐྱུ་བ་ རྒྱ་དང་ དང་། དེ་བཞིན་ཉིད་ འཇུག་ཏེ་ མ་ལོར་བ་དང་། དགོས་པ་ལ་
 མཁས་དེ་ མཁས་པ་འདོ། །ལམ་ནི་ལྷ་སྟེ་ཚོགས་ལམ་ གནས་རྣམས་ལྷ་རྩུབ་
 པ་ཉེར་བཞག་ འབྲིང་ཡང་དག་ མི་མཐུན་ སྤྱོད་བ་ཆེན་པོ་རྩུབ་སྐྱུ་ལྱི་ དེར་
 གནས་ ཀྱང་པ་དང་། སྤྱོད་ལམ་དབང་པོ་ལྷ་ ཐར་པའི་ རྫོད་དང་ཅེ་མོ། སྤྱོད་ས་
 ལྷ་བཟོད་པ་ མི་མཐུན་ དང་ཚོས་མཚོག་དང་། རང་བཞིན་ མཐོང་ལམ་བྱང་རྒྱབ་
 ཀྱི་ཡན་ལག་བདུན་དང་། སྐྱོམ་ལམ་འཕགས་པའི་ལམ་ ཡོངས་སུ་ ཡན་
 ལག་བརྒྱད་ཀྱིས་སྐྱིབ་པ་སྤོང་བའོ། །གནས་ནི་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་གསུམ་སྟེ།
 རྒྱུ་ལི་ མ་དག་པ་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་གནས་དང་། ལམ་ལ་ཞུགས་པ་སྐྱབས་ ཞུགས་
 པ་ འགོ་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་། སྤྱོད་བ་ལམ་ སྤྱོད་དང་ བསྐྱོམ་པ་དང་། མ་
 དག་པ་དང་ འབྲས་བུར་ དག་པ་ནི་ཉན་ཐོས་ལ་འབྲས་བུ་དང་པོ་ཐོབ་པ་དང་།
 བྱ་བ་དང་བཅས་འབྲས་བུ་ བྱ་དང་ གཞན་གཉིས་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ ཚོས་
 དང་ ཚོས་སྤྱོད་ཚོགས་ལམ་དང་སྤྱོད་ལམ་དང་། འཇུག་པ་ འཇུག་པ་ ས་དང་
 པོ་པ་དང་། དེས་པར་ དེས་འབྱུང་ འབྱུང་བ་ས་རྩུག་དང་། ས་བརྒྱད་པ་ལྷང་ ལྷང་
 བསྐྱེད་པ་དང་། དབྱུ་པ་ཚོས་ བརྗོད་ བརྗོད་པ་དང་། བཅུ་པ་དབང་ དབང་ བསྐྱུར་
 བ་དང་། དག་པ་ནི་ཉན་ཐོས་དག་བཅོམ་ བྱ་བ་མེད་ བྱ་བ་མེད་པ་དང་། རྒྱད་
 པར་ རྒྱད་པར་ རྒྱན་ཅན་དང་། ལྷ་མའི་གནས་ དེ་ནི་ ས་ཐོབ་པའི་སེམས་དང་།

ལྷ་ན་མེད་པ་ ལྷ་ན་མེད་ སངས་རྒྱལ་གྱི་གནས་ཏེ། མཐར་ཕྱིན་པ་ ཕྱིན་པ་ ཚོས་
 རྒྱ་དང་། ལོངས་སྐྱེ་པའི་ལོན་ སན་ དང་། རྒྱལ་སྐྱེ་བ་སྐྱེ་བ་ བྱ་བ་སྐྱེ་བ་ པའོ།།
 ཚོས་དབྱིངས་རང་བཞིན་མེད་པ་ནི་ ཚོས་ཀྱི་ ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་བསྐྱུར་བས་སྐྱིབ་པ་
 དག་པ། ཡོན་ཏན་སྐྱེ་བའི་དོན་བྱེད་པའོ། །འབྲས་བུ་ནི་སྦྱིར་ལྡར་བསྐྱུར་བས་
 དག་སྦྱིར་བྱ་བ་དང་། དེའི་ཁྱད་པར་ལམ་སྐྱེ་བའོ། །དང་པོ་སྐྱེ་སྦྱིར་སྦྱིན་
 རྒྱུར་དག་བའི་སྦྱིར་དུ་བསྐྱུར་ སྦྱིར་ལྡར་ བ་དང་། བདག་པོའི་སྦྱིར་དུ་ལྡར་པས་
 རྒྱུད་ དེའི་ དག་བ་ཤས་ཚེབ་དང་། རྒྱ་མཐུན་(༣ ན)ནི་དག་བ་བྱེད་སྦྱིར་
 འདོད་པ་ འདོད་དང་ དང་། སྐྱེས་བུ་བྱེད་པ་ནི་དེ་ལྟར་དག་བ་འཕེལ་ འཕེལ་ བ་
 དང་། བྲལ་བ་ནི་སྦྱིག་སྐྱིབ་དག་ མམ་དག་ པས་ལམ་སྐྱུར་རུང་བའོ། །དེའི་
 ཁྱད་པར་དག་བས་རིགས་ ཕྱི་མ་ སད་དེ། རྒྱལ་ས་འགྲོ་སྦྱོམ་པ་དང་སེམས་
 བསྐྱེད་ཚོགས་ལམ་དང་སྦྱིར་ལམ་སྐྱེའོ། །ཐོག་མའི་ ཐོག་མ་ འབྲས་བུ་མཐོང་
 དང་སྐྱེའོ། །གོམས་པའི་ དེ་གོམས་ འབྲས་བུ་བསྐྱོམ་ལམ་དང་། རྩོགས་པའི་
 རྩོགས་ འབྲས་བུ་མི་སྦྱོབ་པའོ། །རྩེས་སུ་མཐུན་པའི་འབྲས་བུ་ནི། རྒྱ་རིགས་
 ལས་འབྲས་བུ་སེམས་ རྩེས་སུ་ བསྐྱེད་ལམ་སོགས་ཕྱི་མ་དང་། མི་མཐུན་ མི་
 མཐུན་ རྩོགས་མཐོང་ལམ་དང་། བྲལ་བ་གོམས་པ་སྦྱོབ་པ་དང་། རྩོགས་པ་
 ཁྱད་པར་ མི་སྦྱོབ་པ་སྦྱི་ཉོན་མོངས་པ་དང་བྲལ་ལོ། །ཁྱད་པར་གྱི་འབྲས་བུ་ནི་
 མའོན་ཤེས་ལ་སོགས་ཡོན་ཏན་ཅན་ཉན་ཐོས་དང་། ལྷ་མའི་འབྲས་བུ་ ལྷ་མ་
 བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་ས་བཅུ་དང་། ལྷ་ན་མེད་པའི་ ལྷ་ན་ འབྲས་བུ་སངས་
 རྒྱལ་གྱི་ས་སྦྱེ། བཞི་གོམས་པ་དང་རྩོགས་པའི་ བཞི་འདི་དག་ དབྱེ་བའོ། །
 སྦྱིར་འབྲས་བུ་བཅོ་ལྔའོ། །ཐོག་པ་སྐྱེ་ན་མེད་པ་ནི་ལམ་སྐྱེ་བ་པ་སྐྱེ་ན་མེད་པ་
 དང་། དམིགས་པ་སྐྱེ་བ་པའི་གཞི་དང་། འབྲས་བུ་འབྲུབ་པའོ། །ལམ་སྐྱེ་བ་

བ་ ལྷུག་པ་ ལྷུག་ནི་སྐྱབ་པའི་གཞི་པ་རོལ་ཏུ་སྤྱིན་པ་ལྷུག་སྟེ། མཚན་ཉིད་དམ་
 བ་ དམ་པ་ ལྷུག་པ་འཇིག་རྟེན་སྒོམ་སྤངས་ནས་ ལྷ་ཆེན་ སེམས་ཅན་ཐམས་
 ཅད་ཀྱི་དོན་ཏུ་ བྱང་ཚུབ་ ལྷུག་སྐྱེན་མོང་ བསྐྱོ་བས་ཚོགས་དང་སྦྱོར་བའི་ ཚུམ་
 ལམ་དུ་རྩོམ། ས་དང་པོ་ལ་ ཐོབ་ ཐོབ། ས་ ལྷ་ བརྒྱད་པོ་ལ་ལྷ་མཐུན་སྦྱོད།
 ས་བཅུ་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ ལྷུག་པ་ ལ་པ་རོལ་ཏུ་སྤྱིན་པ་རྫོགས་པར་
 འགྲུབ། ཐབས་བདག་གཞན་མཉམ་³ལྷ་ཆེ་ པར་མོས་པས་གཞན་གྱི་པ་རོལ་
 ཏུ་སྤྱིན་པ་ཡི་རང་དང་། ཉིང་ངེ་འཇིན་ལ་ དབང་འགྲོམ་ དབང་ཐོབ་པས་པ་རོལ་
 ཏུ་སྤྱིན་པ་རྫོགས། རྣམ་པ་མི་རྟོག་པའི་ ཡོངས་གཞུང་ ཡེ་ཤེས་ཐབས་དམ་པས་
 ཟིན་པས་དང་། ཐབས་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི་ ཐེག་པ་ ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚོས་ལ་
 གཙོ་བོ་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱི་ཤེས་རབ་གྲོགས་ ཡི་གེ་ ཚོས་སྦྱོད་བཅུ་
 ཡིད་(༣ བ)ལ་བྱེད། ཇི་ལྟར་བསྐྱབ་པ་ནི་ཞི་གནས་གཡེང་བ་ མི་གཡེང་ མེད་
 པ་དང་། ལྷག་མཐོང་སྤྱིན་ཅི་མ་སྒྲོག་པའོ། །དང་པོ་སྤྱི་ཡུལ་ལ་ ལྷང་དང་
 གཡེང་བ་དང་། བྱིང་ རོ་ལྷང་ རྫོད་དང་། བར་མཚན་མར་ ཡིད་ཆེས་ དང་རར་
 འཇིན་པའི་ རར་འཇིན་ གཡེང་བ་དང་། ཉན་ཐོས་ ལུང་ཅུ་ དང་རང་རྒྱལ་གྱི་ཡིད་
 ལ་བྱེད་པ་སྤངས་པའོ། །ལྷག་མཐོང་བཅུ་ནི། ཤེས་བྱ་ངོ་བོ་ཉིད་ ཡི་གེ་ གསུམ་
 ཡོངས་སྐྱབ་དང་། ཀུན་བཏགས་དང་ དོན་དང་ གཞན་དབང་དང་། ཤེས་པ་
 མི་འཕྲོ་ རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་དང་། རང་བཞིན་ མཚན་ཉིད་ གྲིས་འོད་གསལ་བ་
 དང་། བརྒྱལ་ལན་ནི་མེད་ཀྱང་དམིགས་པ་སྐྱུ་མ་ མི་འཕྲོ་ ལྷ་བྱ་དང་། ཀུན་
 ལས་ཉོན་མོངས་པ་ མཚན་ཉིད་ དང་། རྣམ་པར་ མ་དག་ བྱང་བ་དང་། ལམ་

3 མ་དབེར་བསྐྱམ་ཡོད་ཀྱང་ཚོག་གི་འགྲོས་ལ་བརྟགས་ཏེ་མཉམ་ཞེས་བཅོས།

མཁའ་ སློབ་ལྟ་ ལྟ་བུ་དང་། འགྲིལ་པ་ མི་སྣ་⁴མེད་པ་དང་། ལྟ་བུ་ ལྟ་
 འཕགས་པ་ ཁེངས་པ་ མེད་པ་འོ། །ཡི་གེ་ནི་ འགྲེལ་བའི་ བརྗེ་ལ་འདྲིས་པ་སྲ་སྲི་
 རྒྱུ་མ་ཚད་པར་བརྗོད་པས་གོ་བ་དང་རྒྱུ་ག་པ་མི་གོ་སྟེ། སློབ་དོན་དང་བྲལ་བ་
 ཡོངས་གྲུབ་དང་། དོན་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སུ་ གཉིས་སུ་ སྣང་བ་ཀུན་
 བཏགས་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ཉོག་པ་ བོ་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སྣང་བའི་རྒྱ་
 ཀུན་གཞི་ལ་གཉིས་སྣང་གི་ས་བོན་གཞན་དབང་དང་། མི་ཉོག་པ་ནི་ ཉོག་པ་
 ཐམས་ཅད་ བརྗོད་འདྲེས་པའི་ཉོག་པ་མི་འཇུག་པ་སྟེ། མིང་ཅམ་དུ་ཤེས་བྱ་
 ཤེས་པས་ཚོས་ཉིད་རང་གི་མཚན་ཉིད་བརྗོད་དུ་མེད་པ་འོ། །རང་བཞིན་གྱིས་
 ཚོས་ཀྱི་ འོད་གསལ་བ་ནི་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་བདག་མེད་པ་འོ། །བརྒྱལ་བ་ནི་
 ཀུན་བཏགས་གཞན་དབང་གཟུང་འཛིན་མེད་ན་སྣང་བ་མི་འཐད། ཡིད་ན་རང་
 བཞིན་འོད་གསལ་མི་རུང་ཞེ་ན། མི་འཕྲོ་ དོན་གྱི་ བ་ནི་སླུ་མ་སླང་པོ་དངོས་
 པོར་མེད་ལ་འཁྲུལ་པ་ཅམ་དུ་ཡོད་པ་བཞིན་དུ། གཟུང་འཛིན་གཉིས་སྣང་བ་
 ལྟར་བདེན་པར་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ལ་ཤེས་པ་འཁྲུལ་པ་ཅམ་དུ་མེད་པ་མ་ཡིན་
 འོ། །ཚོས་རྣམས་རང་བཞིན་འོད་གསལ་བ་ཡིན་ན་སྲུང་ཉོན་མོངས་པ་ཕྱིས་
 རྣམ་པར་བྱང་ཞེ་ན། རྣམ་པར་མ་དག་པ་དག་པ་ནི། གཟུང་འཛིན་བདེན་པར་
 ཉོག་པའི་(༤ ར) ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མ་སྣངས་པ་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་མ་དག་པ་
 དང་། སྣངས་པ་དག་པ་འོ། །སློབ་ལྟ་བུ་བ་ནི་ཚོས་ཉིད་དབྱིངས་རང་བཞིན་གྱིས་
 དག་པའི་སྲིར་ ཚོས་ཀྱི་ བམ་མཁའ་བཞིན་དུ་གཉེན་པོ་བྱུང་ན་དག་པ་དང་མ་
 བྱུང་ན་མ་དག་པ་སློབ་ལྟ་བུ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ ཚོས་རྣམས་ སེམས་ཅན་
 དཔག་དུ་མེད་པ་ཉོན་མོངས་པ་བསལ་ན་འཁོར་བ་རྒྱུ་ཚད་པ་དང་། ལྷ་དན་

4 མ་དཔེར་མི་སྣར་སློབ་ལྟ་བུ་སྣང་ཡང་ཅུ་བར་མི་སྣང་ཞེས་ཡོད་པས་དེ་ལྟར་བཅོས།

ལས་འདས་པ་སངས་རྒྱས་འཕེལ་བར་མི་འགྱུར་ཞེ་ན། གང་ཟག་དང་ཚོས་
 དངོས་པོ་ཚད་དུ་གྲུབ་པ་མེད་པས་འཕེལ་འགྲིབ་མེད་དོ། །གང་གི་དོན་དུ་
 སྐྱབ་པ་ནི་མཐའ་གཉིས་སྤངས་པ་སྟེ། དོན་བརྒྱད་ཀྱིས་བསྟན་ཏོ། །ངོ་བོ་ནི་
 གཟུང་འཛིན་གཉིས་སུ་སྤང་བ་ལ་བདེན་པར་ཞེན་པའི་སློབ་མཐའོ། །གཉིས་
 སྤང་མི་བདེན་པས་རང་གི་རྣམ་རྟོག་གྲོལ་བ་ནི་མཐའ་དང་བུལ་དབུ་མའོ། །
 གང་ཟག་གསུམ་སྟེ་སུ་སྟེགས་ཉན་ཐོས་གཉིས་ཀ་དང་བྱང་ཚུབ་སེམས་
 དཔའ་དངོས་པོར་ཞེན་པའོ། །དབྱེ་ན་མཐའ་ནི་བཙུག་པོ། །བསྐྱུ་བ་ནི་བསྐྱུ་བ་ནི་
 དང་པོ་ལྟ་སུ་སྟེགས་ཉན་ཐོས་དང་། བར་མ་གསུམ་ཉན་ཐོས་དང་བྱང་
 སེམས་དང་། ཐ་བདུན་ནི་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་དངོས་སུ་ཞེན་པའོ། །སློབ་
 པའི་སློབ་འདོགས་སེལ་བ་ནི། སྤྱིར་འོད་སྤྱང་ནི་མདོ་ལྟ་བུ་དང་། བྱེ་བུ་གཏུ་ ཐ་
 དད་པ་དང་གཅིག་ བསྟན་བཙུག་གི་དོན་བསམ་སྟེ་དང་པོ་བདག་དང་སེམས་
 ཅན་མེད་པར་རྟོག་གཉིས་པས་ལྷུས་སེམས་ སུ་སྟེགས་པ་ རྟག་མི་རྟག་ཏུ་
 བདེན་ཞེན་འགོག་གསུམ་པས་ གང་ཟག་ བདག་ཡོད་མེད་དུ་མི་རྟོག་གོ། །
 བཞི་པས་སེམས་ཚོགས་བརྒྱད་ ཚོས་ལ་ ཡང་དག་དང་ཡང་དག་མ་ཡིན་པ་
 དང་། ལྟ་པས་ཀུན་ནས་ མི་མཐུན་ཉོན་མོངས་པ་དག་རྣམ་བུ་དུ་ཞེན་པ་
 འགོག་ །དུག་པ་ རྟག་དང་ ཡོད་མེད་རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐའ་བུལ། བདུན་པ་ནི་
 གཟུང་དང་ རྟོན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་དང་། དེ་འགག་པ་གཉིས་སུ་མེད་པས་
 གཟུང་འཛིན་ཞེ་བ་དང་། རྣམ་རྟོག་གི་གཞན་བདུན་ཏེ་དངོས་པོ་ རྣམ་པར་ ཡོད་
 མེད་གཉིས་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོའི་དང་གཅིག་འཕགས་པས་བསྐྱེད་པ་གཞི་སྟོང་ལ་

5 མ་དཔེར་བརྟག་མི་བརྟག་ཅེས་ཡོད།
 6 མ་དཔེར་མི་མཐུན་པ་ཞེས་ཡོད་ཀྱང་རྩ་བར་པ་མེད་པས་དེ་ལྟར་བཙུགས།

འབྲུལ་(༤ བ)བ་དང་། ཉེན་མོངས་པ་ ཞིབ་ཤིང་ དང་སྒྲོང་ཉིད་གཉིས་ཞི་བྱ་ཞི་
 བྱེད་ལམ་དང་། རང་གིས་བརྟགས་པའི་འཁོར་ དེལ་ བས་དཀྱ་བ་དང་སྒྲོང་
 བས་འཛིགས་པ་གཉིས་ཤེས་རབ་ཀྱིས་རྟོགས་པ་དང་། སྒྲོང་བ་གཞུང་བ་
 གཞུང་བ་དང་ ཤེས་པ་འཛིན་པར་རྟོག་པ་གཉིས་སྐྱུ་མ་ལྟར་རང་བཞིན་དང་།
 སྒྲོང་སྒྲོང་གཉིས་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཡང་དག་ལོག་པར་རྟོག་པ་
 མཐའ་རྟོགས་པས་གོལ་བ་དང་། ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ཉེན་མོངས་པ་ བྱེད་དང་ སྒྲོང་
 རོ་སྒྲུལ་དུ་བྱེད་པ་དང་མཐུ་མེད་པར་ཞེན་པ་ལ་ཡེ་ཤེས་སྐྱེས་པས་སེལ་བ་
 དང་། གཉེན་པོ་ཡེ་ཤེས་སྐྱེ་བ་ སྐྱེ་བ་ མེད་པ་དང་། ཉེན་མོངས་པ་ཡུལ་རིང་
 བས་ མཉམ་པའི་ མི་སེལ་བར་ཡེ་ཤེས་སྒྲོབས་ཆེ་བ་མར་མའི་འབྲས་བུའོ། །
 དགོས་པ་ནི་སེམས་གཞུང་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་ཞི་བས་གོལ་བ་དང་། ལམ་དུ་
 བརྟེན་པ་ནི་རང་ལ་རྣམ་རྟོག་གི་མཐའ་གང་བྱུང་གཅོད་པའོ། །གནས་སྐབས་
 ཀྱི་འབྲས་བུ་ས་བཅུ་སྟེ་ ལྷུང་པར་ ལྷུང་པར་ཅན་དང་ལྷུང་མེད་དང་དམིགས་པ་
 རྣམ་པར་ ཤེས་བྱ་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་། ཤེས་པ་ འཛིན་པ་ ཡེ་ཤེས་གཉིས་ལམ་
 ཀྱིས་བཅུ་གཉིས་དང་། འབྲུབ་པ་བཅུ་ས་ནི་ལམ་འབྲས་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་བའོ། །
 ཚིག་པད་མོ་ཁ་དབྱེ་བ་ནི། དོན་བདུན་གནད་གོལ་བ་དང་། རོ་བོ་བསྐྱུ་བ་
 དང་། རྒྱུད་ལ་བསམ་པའོ། །དང་པོ་ནི་ མཚན་ཉིད་ མཚན་ཉིད་ནི། རང་གི་
 ཤེས་པ་གཞུང་འཛིན་གཉིས་སུ་སྒྲོང་བ་ཀུན་རྟོག་དང་། རང་གི་ཤེས་པ་གཞུང་
 འཛིན་དང་བུལ་བ་ སྒྲོང་པ་ཉིད་ སྒྲོང་པ་དང་། སྐྱེ་བ་པ་ནི་དེ་གཉིས་མི་རྟོགས་
 པའི་རང་གི་ཤེས་པ་གཞུང་འཛིན་ སྐྱེ་བ་ བདེན་པར་ཞེན་པ་དང་། དེ་ལོ་ན་
 རང་གི་ རྩ་བ་ ཤེས་པ་རོ་བོ་ཉིད་གསུམ་དུ་གནས་ཏེ་བདག་གཉིས་སུ་ འདི་ལ་
 ཞེན་པ་ཀུན་བཏགས། གཞུང་འཛིན་དུ་འབྲུལ་པ་ གཞུང་བ་ གཞུང་དབང་།

བདག་གཉིས་དང་བྲལ་བ་ ཡོད་དང་ ཡོད་སྲིད་གྲུབ་དང་། གཉེན་པོ་ནི་སྐྱབ་པའི་
 གཉེན་པོར་ལམ་བསྐོས་པ་ གཉེན་པོ་ དགོས་པ་དང་ལམ་བསྐྱེད་པ་དང་།
 གནས་རང་གི་ཤེས་པ་ ལྷུ་འི་ གཟུང་འཛིན་དང་བྲལ་བ་ཚོས་དབྱིངས་རྒྱ་
 རིགས་དང་རྒྱུན་ ཞུགས་པ་ ལམ་དང་། འབྲས་བུ་སྐྱུ་གསུམ་ ཕྱིན་པ་ དང་།
 འབྲས་བུ་ ལྷོད་ལྷུར་ ཉི་རྒྱ་རིགས་སད་པ་རྩ་བའི་འབྲས་བུ་ལྟ་དང་། རྒྱུན་ལམ་
 ཐོག་མ་ ཉམས་སྲུ་སྐྱེད་སྲིད་པ་འཕགས་པའི་གང་ཟེག་དང་། (༥ ན) འབྲས་བུ་
 ལྷན་མེད་པ་ སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའོ། །ཐེག་པ་ མཐའ་གཉིས་སྤང་བ་ ལྷན་མེད་པ་ནི།
 རང་སེམས་ཐེག་པ་ཆེན་པོར་བསྐྱུར་བས་བྱང་རྒྱུ་གྱི་སེམས་ཀྱིས་གཟུང་
 འཛིན་བདེན་པར་ཞེན་པ་འཛིག་པའོ། །དེ་བོ་བསྐྱུ་བ་ནི་ རང་སེམས་ལ་ མཐའ་
 དབུས་དབྱེ་སྟེ་རང་གི་ཤེས་པ་ཕྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཚོགས་བརྒྱད་སྟོན་དང་
 སེམས་ཅན་དུ་སྐྱེད། རང་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སྐྱེད་བས་བདེན་པས་སྟོང་།
 བར་ནི་རང་གི་ཤེས་པ་ཀུན་རྟོག་འཇུག་པ་ཡོད་དེ། སྐྱེད་བ་འབྱུང་བ་ཕྱིར་
 དང་། ཡང་དག་མ་ཡིན་ཀུན་རྟོག་པ། །དེ་ནི་དེ་ཕྱིར་གྲུབ་པ་ཡིན། །དེ་བཞིན་
 མ་ཡིན་ཡེ་མེད་མིན། །རང་གི་ཤེས་པ་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སྐྱེད་བ་དེ་བཞིན་
 དུ་བདེན་པར་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ལ། འཇུག་པ་ཅོམ་དུ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་ཡེ་མེད་པ་
 མ་ཡིན་ནོ། །གཟུང་འཛིན་གཉིས་མེད་པ་ལྟར་ཡེ་མེད་དུ་འདོད་ཅེན། ཀུན་
 རྟོག་དེ་ཟེན་ནས་ནི་གོལ་བར་འདོད། འཇུག་པས་བཅིང་པའི་ཕྱིར་རོ། །རང་
 གི་ཤེས་པ་གཟུང་འཛིན་གཉིས་དང་བྲལ་བ་ནི་ཚོས་ཉིད་དུ་གོལ་ཏེ། སྐྱེད་
 བ་ལ་དབང་བསྐྱུར་བས་སངས་རྒྱས་སོ། །དེས་ན། ལྷོད་པ་མ་ཡིན་མི་སྟོང་
 མིན། །དེ་ལྟ་བས་ན་ཐམས་ཅད་བཤད། །ཡོད་པས་མེད་པ་7ཡོད་པས་ན། །དེ་

7 མ་དཔེར་པས་ཡོད།

ནི་དབུ་མའི་ལམ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པ་ནི་རང་གི་ཤེས་པ་གཟུང་འཛིན་དང་བྲལ་བ་ཚེས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱིས་སྤྲོང་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། གཟུང་འཛིན་མེད་པས་མི་སྤྲོང་མིན་དང་། རང་གི་ཤེས་པ་འཁྲུལ་ངོར་སྐྱད་ཅིག་མའི་རྒྱ་རྒྱུན་ལས་སྐྱེ་བ་འདུས་བྱས་དང་། རང་བཞིན་རྒྱ་རྒྱུན་ལས་མ་སྐྱེས་པ་འདུས་མ་བྱས་ཡིན་པས་གཞི་ཡོད་འཁྲུལ་ལོ། །རྒྱུད་ལ་བསམ་པ་ནི་གཞུང་ཤེས་པའི་ཐོག་ཏུ་ཁྲིད་པའི་མན་ངག་གོ། །དགོས་པ་ རོན་ རད་སེལ་གྱི་སྐྱེན་ནི་རད་ངོས་འཛིན་པའི་ཚེས་གསུམ་སྟེ། རད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀུན་རྟོག་ ཡང་དག་མ་ཡིན་ ཉོན་མོངས་པས་(༥ བ)འཁོར་བའི་མཚན་ཉིད་དབུས་རད་ངོ་ཤེས་ སྤྲོང་པ་ཉིད་སྤྲོང་པའི་མཚན་ཉིད་ལྲས་རྣམ་རྟོག་དང་། སྐྱག་པ་དང་ལེ་ལོ་དང་། ཐེ་ཚོམ་སེལ་བས་རད་སེལ་བའི་ཐབས་སྟོན། རྣམ་རྟོག་ནི་རང་གི་ གཉིས་དངོས་དངོས་པོ་དང་དངོས་མེད་དང་ཚེས་ཉིད་དང་སེམས་གཅིག་གམ་ཐ་དད་ ཐ་དད་གཅིག་པའི་ སྐྱམ་པ་བཞི་གཅོད་པས་མཚན་ཉིད། སྐྱག་པ་ནི་རང་སེམས་སྤྲོང་པ་ཉིད་ནི་ དངོས་པོར་ཞེན་པས་སྤྲོང་པས་འཛིགས་པ་གཅོད་པ་ལས་ཏེ། རྣམ་གྲངས་དོན་མཚན་མ་ གཞན་མིན་ འགོག་པས་ཡེ་ཤེས་སྐྱེ་བའི་ལས་སྤྲོང་པར་བྱེད། ལེ་ལོ་ནི་སྤྲོང་པའི་མཚན་ཉིད་ངོ་ཤེས་པས་ཚག་ནས་ལམ་ལ་མི་འབད་པ་དབྱེ་སེལ་ རྒྱལ་མས་ བ་རྒྱལ་མས་གསེར་དང་ནམ་མཁའ་བཞིན་གྲོ་བུར་གྱི་རྗེ་མ་བུལ་མ་བུལ་དབྱེ་ལོ། །ཐེ་ཚོམ་ནི་ གལ་ཏེ་ཉོན་མོངས་ སྤྲོང་ཉིད་དག་མ་དག་ཡོད་པར་ཐེ་ཚོམ་བ་བ་སྐྱབ་པས་གཅོད་པས་ཏེ། སེམས་འོད་གསལ་གཟུང་འཛིན་མེད་པའི་ཚེས་ཉིད་མ་རྟོགས་ཀྱང་གོ་ལ་ན། གལ་ཏེ་ཉོན་མོངས་དེ་མ་གྱུར། །ལུས་ཅན་ཐམས་ཅད་གོ་ལ་བར་འགྱུར། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་རང་གོ་ལ་ ཅུ་ ཐམས། རང་སེམས་འོད་གསལ་རྟོགས་པས་རྟོག་པ་མི་

གོལ་ན། གལ་ཏེ་རྣམ་དག་དེམ་གྱུར། །འབད་པ་འབྲས་བུ་མེད་པར་འགྱུར། །
 ལམ་བསྐྱོམས་པ་དོན་མེད་དུ་བཤམ་ལོ། །སྤྱིབ་པས་ནི་ནད་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ལམ་
 རྒྱུ་བ་ དང་གཉེན་པོ་མི་རྟོགས་པ་ཀུན་སྦྱོར་ཉོན་མོངས་པ་དང་། ཤེས་བྱ་བའི་
 སྤྱིབ་པ་བཅུ་ནི། རྒྱ་ཚོགས་ཀྱི་སྤྱིབ་པ་ དོན་དང་ གསུམ་དང་། འབྲས་བུ་ བྱང་
 རྒྱལ་ཕྱོགས་ བྱང་རྒྱལ་ཀྱི་སྤྱིབ་པ་གསུམ་དང་། ཚོགས་ལམ་ རིགས་དང་ དུ་བྱང་
 རྒྱལ་དུ་སེམས་བསྐྱེད། སྦྱོར་ལམ་དུ་ རྒྱལ་པ་ ས་ལོལ་དུ་ཕྱིན་པ་སྦྱུབ། མཐོང་
 ལམ་དུ་ རང་གི་གནས་རྣམ་ལེན་ གཟུང་འཛིན་གྱི་འབྲུལ་པ་འཇིག །སྐྱོམ་ལམ་
 རང་བཞིན་ དུ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་སྤྱིབ་པ་སྦྱོང་། དགོ་བ་ སྤོང་དང་ བྱང་རྒྱལ་དུ་
 བསྐྱོ། རང་ཚོས་ མ་དང་ ཟབ་མོ་ལ་མོས་པར་བྱ། གཞན་ལ་ རྗེད་ལ་ ཚོས་
 བསྟན་སྤྱིབ་པ་སྦྱངས། དགོ་བ་རྫོགས་ ཐོས་པས་ པས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་ལ་
 དབང་ཐོབ་པ་ལ་སྤྱིབ་པ་སྦྱང་ཞིང་ལམ་བསྐྱེད་དོ། །ལམ་བྱང་རྒྱལ་ཀྱི་ཕྱོགས་
 ཕྱོགས་དང་ དང་ས་ལོལ་ཕྱིན་པ་ལ་སྤྱིབ་པ་སྦྱང་དོ། །དེ་ལོ་ན་ རོབ་ཉིད་གསུམ་ ཅི་
 རང་གི་ཤེས་པ་དོན་ཉིད་གསུམ་དུ་གནས་པ་རྩ་བའི་དེ་ལོ་ན་སྟེ་གཞི་ལ། (༦
 ན)ཀུན་རྟོག་ འདི་ལ་ ཤེས་པར་བྱེད། གཞན་དབང་སྦྱོང་། ཡོངས་སྲུབ་ ཡོད་
 དང་ མཛོན་དུ་བྱེད་པ་ནི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་དེ་ལོ་ན། འཁོར་བ་ལས་ མི་སྦུག་ རྒྱོ་བ་
 རྐྱེད་པ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལྟོག་པའི་དེ་ལོ་ན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་བདེན་བཞིན་ སྦུག་
 བསྐྱལ་ དེ་ལོ་ན་གཉིས་ཉན་ཐོས་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ རགས་པ་ དེས་པར་
 འབྱུང་བ་བདེན་པ་གཉིས་དང་། རྗོལ་བ་ རགས་ ཚར་གཅོད་པ་བྲགས་པའི་
 དེ་ལོ་ན། ཐེག་པ་ རྣམ་དག་ ཆེན་པོར་སྦྱང་བ་སྤྱིབ་པ་གཉིས་དག་པའི་དེ་ལོ་ན།
 ཤེས་བྱ་ལ་འཇུག་པ་ རྒྱ་དང་ དངོས་པོ་ལྟའི་དེ་ལོ་ན། དེ་བཞིན་ཉིད་བདུན་དོན་

ཉིད་གསུམ་དུ་དབྱེ་བས་ འཇུག་དེ་ མ་གཏོགས་⁸པའི་དེའོ་ན། དགོངས་པ་
 ཐམས་ཅད་རྟོགས་པས་ སྒྲིབ་པའི་ བདག་འཛིན་འཛིག་པ་མཁས་པའི་དེའོ་
 བའོ། །རྟུག་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་གཉེན་པོ་བསྟན་ནོ།། ཐེག་པ་སྲུང་མོང་གི་ནད་
 སེལ་གསུམ་ནི། གཉེན་པོའི་ལམ་ལུ་ གནས་ངན་ བསྐྱོམས་པས་ཉོན་མོངས་
 པ་མངོན་གྱུར་ཚོགས་དང་སྦྱོར་བས་སྦྱོང་། ས་བོན་མཐོང་ལམ་ རང་བཞིན་
 སྐྱོམ་ལམ་གྱིས་སྦྱོང་། མཐར་ཕྱིན་པའི་ལམ་དུ་ནད་མེད་པའི་ གཞི་ལ་ སེམས་
 གནས་གྱུར་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་གཞི་ལ་མི་མཁས་ལེ་ལོ་ལ་སོགས་སྦྱོང་
 དགོས་སོ། །གནས་ནི་ རྒྱ་དང་སྦྱོར་བ་ལ་སྲུག་པ་ ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་གསུམ་སྟེ། མ་
 དག་ཚོགས་དང་ སྒྲིབ་པ་སོགས་ སྦྱོར་བའི་གནས་གསུམ་དང་། མ་དག་པ་
 དང་དག་པ་ སྒྲོབ་མི་སྒྲོབ་རྒྱུ་⁹པར་ བྱི་ཉན་ཐོས་གསུམ་དང་། བྱང་རྒྱུ་སེམས་
 དཔའ་ མོས་པ་སོགས་ ལྟ་དང་། བྱང་པར་དང་སྒྲ་མ་ གཉིས་དང་ གནས་གཉིས་
 དང་བདུན། དག་པ་ནི་ བྱ་ཆེར་ལམ་པར་¹⁰ མི་སྒྲོབ་པའི་གནས་གཉིས་དང་།
 སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱེ་གསུམ་གྱི་གནས་གསུམ་མོ། །དེ་ནི་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཉོན་
 མོངས་པ་ནད་དང་བྲལ་བའི་བྱང་པར་ཉིད་དོ།། ཐེག་པ་སྲུང་མོང་པ་ནི་སྐྱེ་
 སྟེགས་ ཐ་དད་ ཉན་ཐོས་བྱང་རྒྱུ་སེམས་པ་གསུམ་གྱི་གཟུང་འཛིན་གྱི་རྟོག་
 པའི་ནད་འཛིག་པའི་ལམ་མོ། །ལམ་ མཚམས་སྦྱར་ཉམས་ཀྱི་གོ་རིམ་ གསེར་
 འགྱུར་གྱི་རྩི་ནི། ཀུན་རྟོག་ མཚན་ཉིད་ གསེར་དུ་བསྐྱུར་བ་སྦྱོང་ཉིད་ རྟོང་ཉིད་
 བསྐྱོམ། སྒྲིབ་པ་ སྒྲིབ་པ་ གསེར་དུ་བསྐྱུར་བ་བདག་མེད་གཉིས་བསྐྱོམ། དེ་

8 མ་དཔེར་ཡི་གེ་མི་གསལ་ཡང་མ་གཏོགས་པ་ཡིན་ནམ་སྐྱེ་དེ་ལྟར་བཅོས།
 9 མ་དཔེར་ཀྱང་ལྟར་སྦྱང་།
 10 མ་དཔེར་ཡི་གེ་མི་གསལ་ཞིང་ཚོག་གིས་འགྲོས་ལས་ཀྱང་དཔག་པར་དཀའ།

ལོ་ནའི་ དེལོན་ ཤེས་པ་གསེར་དུ་བསྐྱར་བ་དེལོ་ཉིད་གསུམ་བསྐྱོམ། (6
 བ)ལམ་ གཉེན་པོ་ གསེར་དུ་བསྐྱར་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་
 བསྐྱོམ། ཚོས་ཉིད་ གནས་ གསེར་དུ་བསྐྱར་བ་གནས་དང་། འབྲས་བུ་ འབྲས་
 བུ་ གསེར་དུ་བསྐྱར་བ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་སངས་རྒྱས་པ་དང་། ཐེག་
 པ་ ལྷ་མེད་ ལྷ་ནི་¹¹མེད་པ་དེནི་གཟུང་འཛིན་བདེན་པར་རྟོག་པ་གནས་ཀྱིས་
 པའོ། །དང་པོ་ མཚན་ཉིད་ རང་གི་ཤེས་པ་གཟུང་འཛིན་གཉིས་མེད་པ་བདེན་
 པ་ནི། ལྷང་བ་ལ་ཞེན་པ་ལོག་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། སྐྱབ་པ་ ལམ་བྱང་ཆུབ་དུ་
 སེམས་བསྐྱེད་པས་རིགས་དང་བཤེས་གཉེན་མི་ལྡན་ལ་སོགས་པ་སྐྱབ་པ་
 འཛིག་ཤེས། གསུམ་པ་ དེལོན་ རི་ཤེས་པ་ཀུན་བཏགས་ཀྱི་རྗེ་མ་བཤེས་
 པས་ཤེས་པ་ཡེ་ཤེས་སུ་གནས་ཀྱིས། བཞི་པ་ གཉེན་པོ་ རི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་
 བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚོས་བསྐྱོམས་པས་སྟོང་ཉིད་སྟིང་རྗེའི་ཉམས་འཆར།
 ལྷ་པ་ དེའི་གནས་ ཚོས་ཉིད་རང་གི་ཤེས་པ་གཟུང་འཛིན་ལས་གོལ་བས་ཅིར་
 ལྷང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དུ་ལྷང་། རྟུག་པས་ འབྲས་བུ་ཐོབ་ འཁོར་བ་རང་གི་
 གཟུང་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་ཟད་པས་རང་སེམས་སངས་རྒྱས་ཐོབ། བདུན་པས་
 ཐེག་པ་ རི་གཟུང་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་སྤངས་པས་ཡེ་ཤེས་རང་གོལ་བའོ། །
 གགས་སེལ་ བརྒྱལ་ལན་ཉམས་ཀྱི་གགས་སེལ་ བཅུད་ལེན་གྱི་སྐྱན་དང་འདྲ་བ་
 རི། སྐྱིར་ མཚན་ཉིད་ ཚོས་བདུན་དབྱེ་བས་གོ་རྒྱ་གཅད། དོན་གནད་བཞི་
 ཉམས་སུ་སྤང་། རྟུགས་ལྷས་ཡིད་ཆེས་པར་བྱ། ཐབས་རྒྱན་བསྐྱིད་པ་རྟུག །
 ལ་རྒྱ་རྟུག་གིས་ཐག་གཅོད་དོ། །སྐྱིར་ཚོས་བདུན་ནི། རང་གི་ཤེས་པ་ཀུན་
 རྟོག་ ལྷང་བ་ལ་བདེན་ཞེན་ལོག་པའི་ཤེས་པ་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱ་ཐག་བཅད།

11 མ་དཔེར་ན་ཆད་དམ་སྐྱེས།

སྐྱིབ་པ་ སྐྱིབ་པ་ དངོས་པོ་བདེན་འཛིན་ཤེས་བྱའི་སྐྱིབ་པས་སྤྱི་རྒྱ་བྱས། ད་
 དང་བདག་ཏུ་འཛིན་པས་ ཀུན་ཏུ་སྦྱར་ ཉོན་མོངས་པ། ལམ་ཐེག་པ་ མཉམས་དང་
 ཀུན་གྱི་ཉམས་ལ་སྐྱིབ། དེ་ལོ་ན་རང་གི་ཤེས་པ་ཀུན་བཏགས་ལ་ དེ་ལོ་ན་
 ཞེན་པ་བཞིགས་པས། ཡུལ་ཚོས་ཉིད་དང་ཡེ་ཤེས་སུ་འཆར་རོ། །གཉེན་
 པོས་ བྱང་ཚུབ་མཉམས་ འཁོར་བ་ལས་སློ་ལྡོག་པས་རྟོགས་པའི་ཉམས་སྐྱེ།
 གནས་ཤེས་པ་རྟོག་པ་དང་བྲལ་བ་ གནས་ ཚོས་ཉིད་(ཡ ན)མ་བཅའ་བར་
 ཚེད། འབྲས་བུ་འཁོར་བ་ འབྲས་བུ་ གཞི་མེད་དུ་གྲོལ་བས་ཡེ་ཤེས་རང་ལས་
 ཤེས། ཐེག་པ་ ལྷ་མེད་ ལྷ་ན་མེད་པར་རྟོག་པའི་གཉིས་¹²ཚོད་པས་ཤེས་པ་ཡེ་
 ཤེས་པོ་ཤེས་སོ། །དོན་གནད་བཞི་ནི་ཅིར་སྤྱང་ ཀུན་རྟོག་ སེམས་ཡིན་པ་དཔེ་
 མི་ལམ་དང་སྦྱོར། རྟོག་པ་འཁོར་བ་ཡིན་པ་སེམས་ལ་བཟུ། ཞེན་པས་ སྐྱིབ་
 པ་ བཅིངས་པས་ཉོན་མོངས་པ་ལ་གཉེན་པོ་གཟུད། སངས་རྒྱས་ ཐེག་པ་ལྷན་
 མེད་པ་ རང་སེམས་ཡིན་པས་གཟུང་འཛིན་གཉིས་མེད་དུ་བཞིག །རྟོགས་
 གདམས་དག ལྷ་ནི། སྐྱོམ་རྟོགས་ཞེན་པ་ལྡོག་པ། ཉམས་རྟོགས་རྟོགས་པ་
 སྐྱེས་པ། འབྲས་རྟོགས་མི་ལམ་བེན་པ། ལམ་རྟོགས་བར་ཆད་ཞི་བ། སྤྱང་
 རྟོགས་རྗེས་འཆར་རོ། །ཐབས་ གདམས་དག རྟུག་གིས་ལམ་རྒྱན་བསྐྱིད་པ་
 ནི། ཚོས་ལ་མོས་པས་རིགས་རྒྱན་བསྐྱིད། སྤྱིང་རྗེ་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་
 སྤེལ། སྐྱབ་སྐྱབ་ཚེ་བས་ཚོས་ཉམས་སུ་བྱང། འཇུལ་སྤང་ལ་ཞེན་པ་སྐྱོག་པ་
 གཙོར་བསྐྱོམ། ཤེས་པ་ཐ་མལ་པ་ལ་མ་ཡེངས་དོད་ཚད་གཟུང། དུས་མི་
 རྟོག་པར་བརྩོན་འབྲས་རྒྱུད་ལ་བསྐྱུལ་ལོ། །ལ་རྒྱ་རྟུག་གིས་ཐག་གཅད་པ།
 ཐ་མལ་ མཚན་ཉིད་ ཀྱི་སྤྱང་བ་འཇུལ་པར་ཐག་གཅད། གཞི་སྐྱབ་བསྐྱུལ་དུ་

12 ཡང་ཡིག་གཉིས་ལྟ་བུར་སྤང་ཡང་གད་ཡིན་མ་འཚོལ།

ཐག་གཅད། ཤེས་པ་ཉོན་མོངས་པར་གཅད། གཞི་ དེའོན་ གཟུང་འཛིན་མེད་
 པར་ཐག་གཅད། ལམ་ གཉོན་པོ་ ཞེན་པ་ལོག་པར་ཐག་གཅད། འབྲས་བུ་
 རང་སེམས་གྲོལ་བར་ གནས་སོགས་ ཐག་གཅད་དོ། །དང་པོ་གསུམ་ནི། དཔེ་
 ཐ་མལ་གྱི་སྐྱང་བ་མི་ལམ་ལ་སྐྱར་བ། དོན་སྐྱང་བ་ལ་སྐྱར་བ། ཤེས་པ་ཚོས་
 ལས་མ་འདྲེས་པ་གསུམ་ལས་ལོག་པས། ཤེས་པས་བདེན་པར་ཞེན། སྐྱང་
 བ་སྤྱི་འོལ་དུ་བརྟགས། ཤེས་པ་ཉོན་མོངས་པ་རང་རྒྱུད་དུ་གཟུང་བའོ། །
 གཉིས་པ་ གཞི་སྐྱབ་བསྐྱེད་ སྤྱི་རིགས་དུག་ཏུ་འཁོར་བ། རང་ཉོན་མོངས་ལས་
 སྐྱབ་བསྐྱེད་གསུམ་དུ་འཁོར་བ། བར་སྐྱེ་ཤི་ན་གས་རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་
 འཁོར་བ་ཡིན། གསུམ་པ་ གཞི་གཟུང་འཛིན་མེད་པ་ སྐྱང་བ་གཟུང་འཛིན་གྱི་
 དངོས་པོར་ཞེན་ནས་ང་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་(༧ བ)རྒྱུན་ཆད་མེད་པ། བར་
 ཉོན་མོངས་སྐྱོ་བར་དུ་སྐྱེ་བས་འཁྲུལ་ལོ། །བཞི་པ་རང་གི་ཤེས་པ་ཐ་མལ་པ་
 འཁྲུལ་པས་གཟུང་འཛིན་མི་བདེན་པར་ཐག་གཅད་པ་དཔེ་སྐྱེ་མའི་དཔེ་
 བརྒྱུད་བསྐྱོམ། དོན་རང་སེམས་ཅིར་སྐྱང་རྟོག་ན་ཚོས་ཉིད། མ་རྟོགས་ན་
 འཁོར་བ་བྱེད་མཁན་བདག་མེད་དུ་བསྐྱོམ། ལྷ་པ་ལམ་ཞེན་པ་རྫོགས་པ་དུག་
 བེ། འཁོར་བ་སྐྱབ་བསྐྱེད་དུ་འདུག་པས་ཞེན་པ་རྫོགས་དགོས། བདེ་སྐྱིད་མི་
 རྟག་པར་འདུག་པས་ཞེན་པ་རྫོགས་དགོས། སྐྱང་བ་མི་ལམ་དང་ཁྱད་པར་མི་
 འདུག་པས་ཞེན་པ་རྫོགས་དགོས། ཉོན་མོངས་པ་སེམས་ཀྱི་ནད་དུ་འདུག་
 པས་ཞེན་པ་རྫོགས་དགོས། ཅི་བྱས་དོན་མེད་དུ་འདུག་པས་ཞེན་པ་རྫོགས་
 དགོས། ཚོས་བརྒྱུད་འཆིང་བར་འདུག་པས་ཞེན་པ་རྫོགས་དགོས། དུག་པ་
 བཞི་ནི་སྤྱི་གྲོལ་བའི་འབྲས་བུ་སྐྱང་སྤྱི་མི་བདེན་པར་ཤེས། རང་གྲོལ་བའི་
 འབྲས་བུ་རང་གི་ཤེས་པ་དོས་གཟུང་དང་བྲལ། བར་དུ་གྲོལ་བ་ཤེས་པ་ཞེན་

བ་ལོག་པས་ཉམས་སྐྱོང་སྐྱོང་བ་སྐྱོད། ཉན་མོངས་པ་ཚོས་ཉིད་དུ་ཡལ་བས་
 གཉིད་སད་པ་འདྲའོ། །དགོས་དོན་ལ་སོགས་གནད་ལྡེ་ཡི། །གདམས་པ་
 གཞུང་ཉམས་འི་མེད་འདིས། །གཟུང་འཛིན་རྟོག་པའི་ནད་བསལ་ནས། །
 ཚོས་ཉིད་སེམས་ལ་དབང་ཐོབ་ཤོག །དབུས་མཐའི་མན་ངག་གི་ཆིངས་
 རྩོགས་སོ། ། ཡི་གེ་ཅུང་ཟད་སྐྱོས་པ་གཞུང་དང་སྐྱུར། ། །སྐྱ་མ་སྐྱར་ཐང་པ་བརྒྱད་
 བར་བྱོན་པ་དེས་བཅུན་པ་ཟེའུ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ལ་གནད་སྟེ་དམ་པས་བསྐྱུགས་པ་སྐྱར་ཐང་གི་
 དབེན་གནས་སུ་བྲིས་ཤིང་ཕྱག་དཔེ་ལ་གཏུགས་ཏེ་དག་པར་བྱས་སོ། ། ཞུ་བྱི། ཞུས་དག་གོ། །

ཕྱིན་བསྐྱོམ་པར་གསུངས། སངས་རྒྱལ་གྱི་ཡེ་ཤེས་སྐྱེ་མེད་རྟོགས་པའོ། ། ལམ་
ཤེས་ཉིད་ ལམ་ཤེས་ནི་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔས་ འི་ས་ལ་སྐྱོབ་པར་འདོད་པས་ལྷོ་ལ་
བསྐྱབ་ སྐྱེ་མེད་རྟོགས་པའོ། ། དེ་ནས་ཐམས་ཅད་ གཞི་ཤེས་ནི་ཉན་ཐོས་དང་རང་
སངས་རྒྱལ་ ས་ལ་སྐྱོབ་པར་འདོད་པས་ལྷོ་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། ། གྱི་ཡེ་ཤེས་དངོས་
པོར་ཞེན་ཏེ། བྱང་ཚུབ་སེམས་པའི་ལམ་གྱི་སྤང་བྱར་རྟོགས་པའོ། ། འཕགས་
པའི་རྒྱད་ལ་སྐྱེས་པའི་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་ཡེ་ཤེས་ནི། འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བའི་
ལམ་དུ་མཚོན་སྟེ་ཡུམ་མོ། །

༥ རྣམ་པ་བརྒྱ་བདུན་ཅུ་ཙུ་གསུམ་གནས་པ་དང་རྣལ་འབྱོར་བཀའ་ནས་བསྐྱོམ་པ་ སྐྱུར་བ་
བཞི་ལ་དོན་གཉིས་སྟེ། རྣམ་ཀུན་ རང་བཞིན་གྱི་སྐྱུར་བ་རྣམ་ཀུན་མངོན་
རྟོགས་ ཉམས་ཞེན་མེད་དུ་གཉིས་མེད་གྱི་ཡེ་ཤེས་བསྐྱོམ་པ་ དང་། གནས་སྐབས་གྱི་
སྐྱུར་བ་གསུམ་མོ། ། རྣམ་ཀུན་ནི་ སྐྱེ་མེད་གསུམ་རྒྱད་ལ་བསྐྱོམས་པས་ཐར་པའི་ཡེ་ཤེས་
སུ་དབང་ཐོབ་པ། སྐྱོམ་གྱི་གདམས་ངག་མཚན་ཉིད་རང་གི་རྒྱད་ཐོག་དུ་ངེས་པ། མཁྱེན་པ་
གསུམ་གྱི་ཡེ་ཤེས་དེ་ཉིད་རང་གི་རྒྱད་ལ་ཐོབ་པའི་སྐྱུར་བ་བསྐྱོམ་པའོ། ། ཅེ་
མོར་ཕྱིན་དང་ ཅེ་མོ་ནི་མཁྱེན་པ་གསུམ་གྱི་སྐྱུར་བ་རྣམ་ཀུན་དུ་བསྐྱོམ་པ་དེ་
ཉིད་གནས་སྐབས་ སྤང་བའོགས་ལེ་ལ་སྐྱེ་མེད་གསུམ་གྱི་ཡེ་ཤེས་སྐྱེ་ལུས་པའོ། ། གྱི་
རྟོག་པ་རབ་དུ་སོང་བའོ། ། མཐར་གྱིས་ མཐར་གྱིས་པ་ནི་མཁྱེན་པ་གསུམ་གོ་
ངེས་དུ་བསྐྱོམས་པས་ མ་བསྐྱོམ་པ་ལས་བྱེ་བཀ་དུ་བྱེ་ནས་སྐྱེ་མེད་གསུམ་བརྟན་པ་ཡེ་
ཤེས་སོ། ། རྟོགས་པ་བརྟན་པ་དང་། རྐྱད་ཅིག་གཅིག་ རྐྱད་ཅིག་མ་ནི་མཁྱེན་པ་
གསུམ་བསྐྱོམ་པ་མཐར་བུག་པའི་གནས་སྐབས་སོ། ། ཚོས་གྱི་སྐྱེ་ ཚོས་གྱི་སྐྱེ་
ནི་ངོ་བོ་སངས་རྒྱལ་གྱི་སའི་ཤེར་ཕྱིན་སྟེ། དབུ་མ་བསྐྱོམ་པ་དང་ཤེར་ཕྱིན་བསྐྱོམ་པ་ནི་

རོ་བོ་ལ་བྱུང་པར་མེད་གནས་སྐབས་ལམ་གྱི་བྱིན་རྒྱལ་བ་བྱུང་ཤིན་ཏུ་ཆེ། ཡེ་ཤེས་འབད་
 མེད་ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པའོ།། དང་པོ་རྣམ་མཁུན་ལ་ཚོས་བཅུ་ནི། དང་པོ་
 སེམས་བསྐྱེད་གྱི་རོ་བོ་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་འདོད་པའི་སྒོམ། ལག་ལེན་ཚོ་
 གས་དམ་བཅས་ལས་སྦངས་པ་དང་། (༡ བ)དེ་ཡང་ གནས་སྐབས་ལམ་
 ལྷུང་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ནི། ཚོགས་ལམ་གསུམ། ས་ འདུན་པའི་ས་གཞི་དང་།
 གསེར་ ལྷག་པའི་བསམ་པ་བཟང་པོ་གསེར་དང་། རྒྱ་བ་ དགོ་བ་འཕེལ་བའི་
 སྦྱོར་བ་རྒྱ་བ་ཚོས་པ་དང་། སྦྱོར་ལམ་དུ། མེ་ སྦྱིབ་པ་བསྐྱེད་པས་མེ་དང་།
 གཏེར་ ས་བཅུ་འེ་པ་ལོ་ལུ་སྤྱིན་པ་གཏེར་དང་། རིན་པོ་ཆེའི་འབྱུང་བྱུངས་རྒྱ་
 མཚོ་དང་། རོ་རྩེ་རི་དང་། སྤུན། བཤེས་གཉེན། ཡིད་བཞིན་ལོར་བུ། ཉི་མ། སྐྱ་
 དབྱངས་སྒྲན་པའི་བཟོའོ།། བྱུང་པར་གྱི་ལམ་ནི། རྒྱལ་པོ་ གཞན་དོན་མཛོན་
 ཤེས་གྱི་སྐྱབ་པ་རྒྱལ་པོ། མཚོ་དང་ རང་དོན་ཚོགས་གཉིས་བང་མཚོ་ད།
 ལམ་པོ་ཆེ་ དུས་གསུམ་གྱི་སངས་རྒྱས་གྱི་ལམ་ལམ་པོ་ཆེ། བཞོན་པ་ ཤེས་
 རབ་དང་སྤྱིང་རྩེ་བཞོན་པ་རྩ་ལྷ་བུའོ།། བཀོད་མ་ ཐོས་པའི་གཟུངས་བཀོད་མའི་
 རྒྱའོ།། སངས་རྒྱས་གྱི་ས་གསུམ་ནི། རྒྱ་བཟུན་ སྦྱོར་པ་ཚོས་སྐྱ་སྐྱ་དབྱངས་
 བཟུན་པ། རྒྱ་བོ་ དངོས་གཞི་གཞན་དོན་ལོངས་སྐྱ་རྒྱའོ།། རྩེས་སྐྱལ་སྐྱ་སྤྱིན་
 གྱི་བཟོའོ།། གདམས་ངག་བཅུ་ནི། རོ་བོ་བྱུང་རྒྱབ་གྱི་སེམས་དམིགས་པ་
 མེད་པས་ཟེན་པའི་ཤེར་སྤྱོད་རྟོགས་པ། དབྱེ་ན་ཡུལ་བདེན་པ་བཞི། རྣམ་པ་
 བདེན་གཉིས་རྒྱང་འཇུག་སྐྱ་མ། སངས་རྒྱས་ལ་སོགས་ རྟེན་སྐྱབས་གསུམ་སྐྱེ་
 མེད་དུ་བསྐྱོམ། མ་ཞེན་ གོགས་བཙོན་འགྲུས་གསུམ་དངོས་པོར་མ་ཞེན།
 ཡོངས་སུ་ སྐྱབ་པས་མི་སྐྱོ། ལམ་ནི་ གདམས་ངག་ལ་མ་ཞུམ། སྐྱན་ལྡ་ ལམ་
 གྱི་འགྲུས་བུ་སྐྱན་ལྡ། མཛོན་ཤེས་ རྟགས་མཛོན་ཤེས་དུག་འཆར། མཐོང་ལམ་

སྒྲིབ་པ་དག་པ་མཐོང་ལམ་ སྒྲིབ་ཞེས་ སྒྲིབ་ལམ་གྱིས་ངོ་བོ་མེད་པར་བསྒྲིབ་
 པར་བྱའོ། །གདམས་དག་ནི་ བཅུའི་བདག་ཉིད་ཚོགས་ལམ་དུ་ཉམས་སུ་ ཉམས་སུ་
 ཚོགས་ལམ་དུ་སྒྲུང་སྟེ། ཟེར། དམིགས་པ་དང་ནི་ སྦྱོར་ལམ་སྦྱོར་བ་ནི་ངོ་བོ་འཇིག་
 ཉེན་པ་སྒྲིབ་བྱུང་གིས་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་བཞི། ལྷན་པར་
 ཉེན་མོངས་པ་ གཞི་དང་ དང་གཉེན་པོའི་གཟུངས་རྟོག་གཉིས་དང་། རྩམ་དང་
 གང་ཟག་རྩམ་དང་སྦྱོས་བུ་བཏགས་པ་ཞེན་པ་གཉིས་དང་ལྡན་པ་དང་།
 སེམས་མི་ རྒྱུན་སྒྲུབ་མས་ཟེན་པའོ། །རྟོགས་པ་ཡི་ དེགས་འབྱེད་པ་སྦྱོབ་པའི་རྟོན་
 ངོ་བོ་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་རང་བཞིན་དབྱེ་ན་ལམ་རྟོགས་པའི་ཚོས་རྩལ་དང་།
 གཉེན་པོ་ ཡེ་ཤེས་གཉེན་པོ་རང་(༢ ན)བྱུང་དང་། སྤང་བྱ་རང་འགགས་
 གཉིས་དང་། དེདག་སྦྱོར་འགག་གི་རྟོག་པ་ཟད་པ་དང་། ཤེས་རབ་ས་བརྒྱད་
 པ་ལ་མི་གནས་པའི་ཐབས། སྒྲིབ་མ་ དགུ་པ་ལ་ཉན་རང་དང་ཐུན་མོངས་མ་
 ཡིན་པ་དང་། གཞན་གྱིས་ བཅུ་པ་ལ་གཞན་དོན་འབད་མེད་དང་། ཡེ་ཤེས་
 སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་ཡེ་ཤེས་རྩོལ་བུལ་གྱིས་ འཇུག་པའི་ བྱང་ཚུབ་ཀྱི་
 སེམས་པ་བཅུ་གསུམ་མོ། །དམིགས་པ་ དམིགས་པ་བདེན་པ་གཉིས་བྱུང་
 འཇུག་གི་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་གང་ཟག་གསུམ་གྱི་ཚོས་བཅུ་གཅིག་གོ།
 སེམས་ཅན་ ཚེད་དུ་བྱ་བ་གསུམ་བུ་རྒྱ་འཐོབ་པར་བྱ། སྤོང་དང་ རྣམ་རྟོག་སྤོང་
 བ་དང་། རྟོགས་དང་ ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྟོགས་པ་སྦྱོར་བའོ། །འདི་ནས་ཡར་བྱིལ་ན་
 འདི་འགྲེལ་པས་ཉམས་ལེན་དུ་བྱས་ ཚོགས་ལམ་དུ་ཡུལ་མ་ཁྱེན་གསུམ་ལ་
 དམིགས་ཏེ་སྦྱོབ་པའི་ངོ་བོ་སྦྱོར་བ་བཞིས། ལམ་མ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་རྩལ་དུ་
 བསྦྱོབ། དེདག་སོ་སོར་ བསམ་པ་གོ་ཆའི་སྦྱོབ་པ་ནི་སྦྱོབས་འགོ་སྦྱོན་དུ་ཡོད་
 པའི་སྦྱོན་པ་གསུམ་དང་། རྩལ་ཚན་རྩལ་ ཉན་རང་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་སྤོང་བའི་

ཚུལ་ཁྲིམས། མི་སྣུན་པ་བཟོད་པ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་³ལ་འདུན་པ་བཙོན་
 འགྲུས། ཐེག་པ་གཞན་དང་མ་འདྲེས་པ་བསམ་གཏན། བྱང་རྒྱལ་ཏུ་བསྡོམ་
 ཤེས་རབ་སྟེ། འཁོར་གསུམ་དུ་མི་རྟོག་པས་ཟིན་པར་བྱའོ། །སྦྱོར་བ་འཇུག་
 པའི་སྦྱོབ་པ་དགུ་ནི། ངོ་བོ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་རྫོགས་པ་སྟེ། བསམ་གཏན་
 ལམ་གྱི་རྟོན་བསམ་གཏན་གཟུགས་མེད། སྦྱོན་སོགས་ ངོ་བོ་པ་རོལ་ཏུ་སྦྱིན་
 པ་ཟུག ལམ་ གནས་སྐབས་ལམ་ལུ་སྦྱོབ། བྱམས་སོགས་ སྟོགས་ཚད་མེད་
 བཞིས་ཟིན་པའི་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས། དམིགས་མེད་ རྟོག་པ་དམིགས་མེད་
 དང་། འཁོར་གསུམ་ ཡེ་ཤེས་འཁོར་གསུམ་དུ་མི་རྟོག་པ། ཆེད་ཏུ་བྱ་བ་ཆེད་
 ཏུ་བྱ་བ་གསུམ། མངོན་ཤེས་ རྟོགས་མངོན་ཤེས་ཟུག མཁ་ཀུན་ འབྲས་བུ་
 ཐམས་ཅད་མཁུལ་པ་དངོས་མེད་དུ་རྟོགས་པའོ། །དངོས་གཞི་ཚོགས་གྱི་
 སྦྱོབ་པ་བཅུ་བདུན་ནི། བཙེ་དང་ བསམ་པ་སྟོང་རྗེ⁴ སྦྱོན་སོགས་ སྦྱོར་བ་པ་
 རོལ་ཏུ་སྦྱིན་པ་ཟུག ཞི་གནས་ ཐབས་ཞི་གནས་སྟག་མཐོང་བྱང་འབྲེལ་དང་
 བསྡོམ་བ་གཉིས། ཡེ་ཤེས་ རྒྱ་ཚོགས་གཉིས། ལམ་དང་ གནས་སྐབས་ལམ་
 བཞི། གཟུངས་དང་ ཡོན་ཏན་གཟུངས་དང་ས་བཅུ། གཉེན་པོ་ ལྷན་པར་གྱི་
 ལམ་སའི་(2 བ)རྟོགས་པ་མི་དམིགས་པ་⁵གཉེན་པོའི་རྣམ་པ་ཀུན་རྫོབ་
 སྦྱོམ་ཞེན་མེད་དུ་བྱང་རྒྱལ་སྦྱོབ་པའོ། །ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་ སའི་ཚོགས་པ་རོལ་ཏུ་
 སྦྱིན་པ་བཅུ་གཙོ་⁶པོའི་ས་སྦྱོང་ངོ་། །མཐོང་དང་ གཉེན་པོ་མཐོང་སྟོམ་གྱི་ལམ་

3 མ་དཔེ་ལ་ “འེ་བེར” ཞེས་མཚན་བཏོད་ཡོད།
 4 མ་དཔེ་ལ་ “རྗེ” རྒྱང་པ་ཡོད།
 5 མ་དཔེ་ལ་ “འེ་བེར” ཞེས་མཚན་བཏོད་ཡོད།
 6 མ་དཔེ་ལ་ “རྩ་བོའི” ལྟ་བུ་ཡོད་ཀྱང་དོན་མི་གསལ།

དུ་གཟུང་འཛིན་གཉིས་ཀྱི་རྟོག་པ་ཞི་བའོ། །རྗེས་
 དེས་འབྱུང་གི་སྐྱུབ་པ་ནི་རྟོག་པའི་ཤེས་པ་
 དམིགས་པ་དང་གྲུབ་ཏེ་དབྱེ་ན་བརྒྱུད། ཆེད་ཅུ་
 གཞན་དོན་གསུམ་དང་ འབད་མེད་ རང་དོན་
 གསུམ་དང་། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ གཞི་ཐམས་ཅད་
 མཁུན་པའི་ཚོས་བརྒྱ་དང་། ལམ་གྱི་ བྱུང་པར་
 དམིགས་པ་མེད་པས་ཟིན་པའི་གདམས་ངག་
 གོ། ལམ་ཤེས་ནི་བརྒྱ་གཅིག་སྟེ། རོ་བོ་ཐམས་
 ཅད་མཁུན་པའི་རྒྱུའོ། །དེས་གཞི་ལམ་ལྟ་སྟེ།
 ལྷ་རྣམས་ ཚོགས་ལམ་དུ་རྟེན་ཉེན་མོངས་པ་རྒྱུང་
 བ་དང་། ཡུལ་དེས་ བྱུང་རྒྱུ་བ་སེམས་དང་ལྷན་པ་
 དང་། ལམ་ཤེས་ཉིད་ བྱུང་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་
 ཟིན་པའི་ཉེན་ཐོས་ཀྱི་ལམ། བདེན་པ་བཞི་མི་
 དམིགས་པར་བསྐྱོམ། རང་བྱུང་ རང་རྒྱལ་གྱི་རྟེན་
 འབྲེལ་ལ་གསུང་རྟོག་མི་དམིགས་པར་སྐྱོར་
 ལམ་དང་། བདེན་དང་ བྱུང་རྒྱུ་བ་སེམས་དཔའི་
 མཐོང་ལམ་གྱི་བདེན་པ་བཞི་རོ་བོ་མེད་པར་
 རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས། དེ་བཞིན་ རྗེས་སྐྱུ་མའི་རྣམ་
 པ་དུན་པའི་སེམ་ཡོན་དང་། སྐྱོམ་ལམ་རོ་བོ་ནི་
 ཚོས་ཉིད་གོམས་པའི་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཟག་
 མེད་དང་། རྗེས་ཐོབ་སྐྱུ་མར་རྟོགས་པའི་ཟག་

དུ་གཟུང་འཛིན་གཉིས་ཀྱི་རྟོག་པ་ཞི་བའོ། །རྗེས་
 དེས་འབྱུང་གི་སྐྱུབ་པ་ནི་རྟོག་པའི་ཤེས་པ་
 དམིགས་པ་དང་གྲུབ་ཏེ་དབྱེ་ན་བརྒྱུད། ཆེད་ཅུ་
 གཞན་དོན་གསུམ་དང་ འབད་མེད་ རང་དོན་
 གསུམ་དང་། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ གཞི་ཐམས་ཅད་
 མཁུན་པའི་ཚོས་བརྒྱ་དང་། ལམ་གྱི་ བྱུང་པར་
 དམིགས་པ་མེད་པས་ཟིན་པའི་གདམས་ངག་
 གོ། ལམ་ཤེས་ནི་བརྒྱ་གཅིག་སྟེ། རོ་བོ་ཐམས་
 ཅད་མཁུན་པའི་རྒྱུའོ། །དེས་གཞི་ལམ་ལྟ་སྟེ།
 ལྷ་རྣམས་ ཚོགས་ལམ་དུ་རྟེན་ཉེན་མོངས་པ་རྒྱུང་
 བ་དང་། ཡུལ་དེས་ བྱུང་རྒྱུ་བ་སེམས་དང་ལྷན་པ་
 དང་། ལམ་ཤེས་ཉིད་ བྱུང་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་
 ཟིན་པའི་ཉེན་ཐོས་ཀྱི་ལམ། བདེན་པ་བཞི་མི་
 དམིགས་པར་བསྐྱོམ། རང་བྱུང་ རང་རྒྱལ་གྱི་རྟེན་
 འབྲེལ་ལ་གསུང་རྟོག་མི་དམིགས་པར་སྐྱོར་
 ལམ་དང་། བདེན་དང་ བྱུང་རྒྱུ་བ་སེམས་དཔའི་
 མཐོང་ལམ་གྱི་བདེན་པ་བཞི་རོ་བོ་མེད་པར་
 རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས། དེ་བཞིན་ རྗེས་སྐྱུ་མའི་རྣམ་
 པ་དུན་པའི་སེམ་ཡོན་དང་། སྐྱོམ་ལམ་རོ་བོ་ནི་
 ཚོས་ཉིད་གོམས་པའི་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཟག་
 མེད་དང་། རྗེས་ཐོབ་སྐྱུ་མར་རྟོགས་པའི་ཟག་

བཅས་དང་རྟགས་སོ། །རྟགས་ནི་བྱེད་པ་སྤྱད་སྟེ། ཀུན་ནས་ སེམས་འདུལ་
 བཟོ་ ལྷ་མ་ལ་གུས། ཉོན་མོངས་ རང་དུ་ཉོན་མོངས་པའི་བདུད་ཞི། གཞོད་པས་
 བྱི་སྤོན་དན་གྱིས་མི་བཟྱི། བྱང་ཆུབ་ བྱང་ཆུབ་སྐྱབ་ཅིང་རྟོགས་པ་བརྟན། རྟེན་
 མཚོད་ སྐྱབ་པ་དང་ཟང་ཟིང་གིས་ཤེར་སྤྱོད་མཚོད་པའོ། །རྗེས་ཐོབ་ལ་གསུམ་
 སྟེ། མོས་པ་ བསམ་པ་ཤེར་སྤྱོད་ལ་མོས་པའི་ངེས་ཤེས། དགུ་ཚོན་ རྣམ་པ་
 རང་དོན་དུ་མོས་པ་ལ་བསྟོད་པ། བཀའ་བ་ རང་གཞན་གཉིས་ཀ་ལ་བཀའ་།
 བསྐྱབས་པས་ གཞན་དོན་ལ་བསྐྱབས་པ་དགུ་དགུ་གསུམ་ དེ་ཡང་ ཉི་ཤུ་རྩ་
 བདུན་དང་། ཡོངས་སུ་བསྟོ་བ་ སྦྱོར་བ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་དགོ་
 བ་བྱང་ཆུབ་དུ་བསྟོས་པས་ཐབས་ལ་མཁས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད། དབྱེ་ན་བརྩ་
 གཉིས། དེ་ནི་⁷ དམིགས་པ་མེད་པས་བྱང་ཆུབ་དུ་སྦྱོར་བའི་རྣམ་པ་དང་།
 བྱིན་ཅི་ལ་ལོག་⁸ མཚོན་ཉིད་བྱང་ཆུབ་རང་(༣ ན)གི་སེམས་འདུ་ཤེས་བྱིན་
 ལོག་གི་རྟོག་པ་མེད་པ། དཔེན་དང་ རང་བཞིན་དགོ་བ་ སངས་རྒྱས་ གསུམ་
 བདག་སོགས་ རོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་ ཐབས་བཅས་ དུན་པ་ དཔེན་པ་ ། རྒྱ་དུས་གསུམ་
 ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་དགོ་བ་སྟོང་པར་དུན་པ་དང་། མཚོན་མེད་ ཐབས་མཁས་
 པ་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་སྐྱབ་པ། དངོས་པོར་མ་ཞེན་པའི་བྱེད་པ་ལམ་དུ་འགོ་
 བས་བྱང་ཆུབ་དུ་བསྟོ་བ། ལམས་གསུམ་དུ་མི་བསྟོ་བ་ལམ་གྱི་ཐབས། རྒྱང་
 དང་ཆེ་འབྲིང་གསུམ་དབྱེ་བས་ཁྱད་པར་དམིགས་པ་མེད་པར་བཟོན་པས་
 བསོད་ནམས་ སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ མཚུགས་རྗེས་སུ་ཡི་
 རང་བ་ ཐབས་དང་ ཀུན་རྫོབ་ཐབས་ཀྱི་དགོ་བ་ལ་དགའ། མི་དམིགས་ དོན་

7 མ་དཔེ་ལ་ “དེ་ཉིད་” ཡོད་ཀྱང་རྩ་ཚིག་ལ་དེ་ནི་ཡོད་པས་དེ་སྟར་བཞོད།
 8 མ་དཔེ་ལ་ “བྱིན་ཅི་ལ་ལོག་” ཡོད་ཀྱང་རྩ་ཚིག་ལ་མ་ལོག་ཡོད།

དམ་དམིགས་པ་མེད་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བྱིས་བའོ།། དེའི་ངོ་བོ་ སྒྲོམ་ལམ་
 མཉམ་བཞག་⁹གི་ཚོས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་མེད་དུ་རྟོགས་པ་ལས་¹⁰སངས་
 རྒྱས་ཐོབ་ཀྱི། ཀུན་ལ་མངོན་པར་ གཞན་གྱིས་སངས་རྒྱས་མི་ཐོབ་པས་
 དམིགས་པ་མེད་པར་སྐྱབ་པ་དང་། དེ་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་བཞི། སངས་རྒྱས་ རྐྱེན་སྐྱེ་
 མའི་བྱིན་རྒྱབས། རྐྱེན་སོགས་ རྒྱ་རང་གིས་ཚོགས་བསགས་པ། ཐབས་ལ་
 ཐབས་ཞི་གནས། འདི་ལ་ བསམ་པ་མོས་པ། ཚོས་ཀྱིས་ བར་ཆད་བཞི་ བདུད་
 ཀྱི་ བདུད་ཀྱིས་བར་དུ་བཅད་པ། ཟབ་མོ་ མ་མོས་པ། ལུང་པོ་ དངོས་པོར་ཞེན་
 པ་ཆེ་བ། སྤྲིག་པའི་ སྤྲིག་གོགས་ཀྱི་ལག་ཏུ་སོང་བའོ། །དག་པ་ནི་མཐར་ཕྱིན་
 པའི་ལམ་སྟེ། འབྲས་བུ་ ངོ་བོ་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་སྐྱིབ་པས་ཡེ་ནས་དག་པར་
 རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་སངས་རྒྱས་སོ།། ལམ་ནི་ ཐོབ་དུས་སྤང་བྱ་དང་གཉེན་
 པོའི་ཤེས་པ་དང་ཤེས་བྱ་མི་དམིགས་པར་སྒོ་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་འགྲོ་བ་
 སངས་རྒྱས་ཡིན་ཅོ། །གཞི་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་ འཁོར་བའི་དངོས་བདེན་པར་མ་དམིགས་
 པས་མུ་རན་ལས་འདས་པ་འཁོར་བ་ལས་ལོགས་སུ་སྤང་རྒྱ་མེད་པར་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཏེ་དུས་
 གསུམ་མཉམ་པར་རྟོགས་པའོ། །ཉན་རང་གི་ཡེ་ཤེས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ལམ་
 ཀྱི་སྤང་བྱར་ངོ་ཤེས་པ། དབྱེ་ན་བརྒྱད་དེ། ཚུ་མོལ་ ཤེས་རབ་ཀྱི་འཁོར་བ་དང་
 སྤྱིང་རྗེས་ལྷ་རན་ལས་འདས་པར་ ཤེས་ཕྱིན་འདི་འདོན་པའི་བྱིན་རྒྱབས་ལས་སྐྱར་ན་
 བསྐྱོམ་པའི་སྐྱོར་མི་ཤོང་པས་སྤྲུག་ཡིན་ཅོ་གསུངས། མི་གནས་པ་དང་། དེ་ནི་ ཉན་རང་
 གཉེས་ཤེར་ཕྱིན་དང་རིང་བ་དང་། དེ་ནི་ བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ནི་སྐྱོ་མ་
 བྱང་རྒྱལ་ཀྱི་སེམས་དང་ལྡན་པ་དང་། དངོས་པོར་མ་ཞེན་པའི་བདེན་གཉེས་

9 མ་དཔེ་ལ་ “བསྐྱེམ་” ཡོད།

10 མ་དཔེ་ལ་ “པས་བཟེར་” ཡོད།

གྱི་གདམས་ངག་གི་ཐབས་ལ་མཁས་པ་ལ་ཉེབ་དང་། གཟུགས་སོགས་ མི་
 མཐུན་པའི་སྤོགས་གྱི་གཞི་ཤེས་ནི་ཉན་ཐོས་གྱི་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་ལམ་
 དངོས་པོར་དམིགས་པ་དང་། གཉེན་པོའི་གཞི་ཤེས་ (༣ བ) རི་ སྤྱིན་ལ་ བྱང་
 རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ལ་སྟོང་ཉིད་དུ་ཞེན་པ་མེད་པ་དེ་འཁོར་གསུམ་དུ་རྟོག་
 པའི་ཡེ་ཤེས་གྱིས་ཞེན་པ་སངས་རྒྱས་ལ་མེད། གཉེན་པོར་འགོ་རྒྱུད་ཤེས་
 བྱ་དང་ཤེས་པ་གཉིས་དེའོ་སྟོང་ཉིད་ ཆགས་པའི་ སློའདདས་སུ་ཡེ་ནས་མཉམ་
 པར་རྟོགས་སོ།། དེ་ལྟར་ དེ་དུག་ཚོགས་ལམ་དུ་ཤེས་ནས་སྦྱར་ལམ་དུ་བསྐྱོམ་
 པ་ནི་མི་མཐུན་པའི་གཉེན་པོར་ གཟུགས་ དམིགས་པ་མེད་པའི་སྦྱོར་བ་བཅུས་
 སྦྱོར། གཟུགས་ལ་སོགས་ལ་ རྣམ་པ་མཉམ་པ་ཉིད་བཞིས་བསྐྱོམ། སྤྱག་བསྐྱལ་
 མཐོང་ལམ་ནི་སྦྱོར་བ་བསྐྱོམ་པའི་ཡེ་ཤེས་ཚོས་ཐམས་ཅད་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་
 རྟོགས་པ་མཐོང་ལམ་གྱི་ཡེ་ཤེས་རྟོགས་པ་སྐྱེས་པའོ། །ཉན་རང་གི་གཞི་
 ཤེས་མཐོང་ལམ་གྱི་ཡེ་ཤེས་དངོས་ དངོས་གྱི་ཡེ་ཤེས་ཟེར་ རང་རྒྱུད་པ་དེ་རྟོགས་
 པའི་ཚོས་ཉིད་དང་ཡེ་ཤེས་མི་དམིགས་པ་གཞི་ཤེས་པ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་
 བྱའོ། །རྣམ་ཀུན་ལ་དབྱེ་ན་བཅུ་གཅིག་སྟེ། དོན་གཉིས་སུ་གནས་སོ། །
 བསྐྱོམ་བྱ་གདམས་ངག་དང་། ལམ་གྱི་རིམ་པའོ། །དང་པོ་རྣམ་པ་ནི། རོ་
 མཚེན་པ་གསུམ་གྱི་ཡེ་ཤེས་རྟོགས་པ་ཟེར་ མཚེན་པ་གསུམ་གྱི་ཡེ་ཤེས་གྱི་རྟོགས་
 པ་ གཞི་ དེའོ། དབྱེ་ན་ མེད་པའི་ གཞི་ཤེས་གྱི་རྣམ་པ་ཉི་ཤུ་རྩ་བདུན། རྒྱ་དང་
 ལམ་ཤེས་གྱི་རྣམ་པ་སུམ་ཅུ་རྩ་དུག རན་པ་ རྣམ་མཚེན་གྱི་བརྒྱ་རྩ་བཅུ་སྟེ།
 བརྒྱ་བདུན་ཅུ་རྩ་གསུམ་ཀུན་བསྐྱུས་ན་ཡུལ་བདེན་པ་བཞིའི་རྣམ་པ་བདེན་
 གཉིས་སྦྱོབ་པ་བདེན་པ་རྣམ་པ་དང་ཟེར་བ་དེ་ཡིན་གསུངས། སྦྱོར་བ་གཉིས་
 སྦྱོབ་པའི་རྟོན་ནི་ སངས་རྒྱས་ སྦྱིར་ཚོགས་བསགས་པ་དང་། སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་དང་

ལྷ་མའི་བྱིན་རླབས་ཞུགས་པ་དང་། གཟུགས་ལ་ སྦྱར་བ་དངོས་ སྦྱར་བ་དངོས་
 གསུམ་རང་བཞིན་ལྟ་བུར་ རང་བཞིན་གྱི་སྦྱར་བ་ལྟ་དང་། ཚོགས་ཚེན་ ལམ་གྱི་
 གནས་སྐབས་བཅུ་བཞི་དང་། མཚམས་དང་ ས་མཚམས་གཅིག་དང་ཉི་ཤུར་
 གནས་ཀྱང་། མི་གནས་ཕྱིར་ འདིར་ཤེས་བྱ་ལ་བདེན་ཞེན་མེད་པ་གནས་པ་
 དགག་པ་དང་། དེ་ལ་ ཤེས་པ་ལ་བདེན་ཞེན་མེད་པ་རྣམ་འབྱོར་བཀག་པའི་
 སྦྱར་བ་སྟེ་ཞེན་པ་མེད་པ་སྦྱུ་མའི་སྦྱེས་བུ་འདྲའོ།། སྦྱར་གཞི་ཕུང་ལམས་སྦྱེ་མཚེད་
 གསུམ་སྦྱེ་མེད་དུ་ལུང་རིགས་མན་དག་གསུམ་མམ། ཐོས་བསམ་སྦྱོམ་གསུམ་གྱིས། སྦྱིར་ལམ་
 གསུམ་སྦྱེ་མེད་དམ། མན་དག་ཉམས་སྦྱོང་སྦྱེ་མེད་ཞེན་མེད་སྦྱོང་ཤེས་པ། དེ་ཡི་རང་བཞིན་11
 གཞི་ཤེས་ཟབ་པའི་སྦྱར་བ་དང་། དེ་རྣམས་ ལམ་ཤེས་གཏིང་དཔག་དཀའ་བ་
 དང་། དེ་དག་ཚོད་ རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཚོད་མེད་པའི་སྦྱར་བ་སྟེ། འདི་
 གསུམ་རོ་སྦྱད་བྱེད་ན་སྦོ་རང་གི་རོ་སྦྱེ་བ་མེད་པ་གཞི། དེ་རྟོགས་པའི་ཡེ་
 ཤེས་ལམ། (༥ ན)དེ་གཉིས་སུ་མེད་པ་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་ཡེ་ཤེས་སུ་མ་ཞེན་
 པར་གཞག་གོ། ས་འཚམས་ནི་ཡི་དམ་དུ་བཅས་ནས་སྦྱོན་བཟུང་སྟེ་རྒྱུན་དུ་
 བསྦྱོམ་པ་གལ་ཆེ་གསུངས་སོ། །སྦྱར་བ་བསྦྱོམ་པའི་རྟོགས་ཡོན་ཏན་བཅུ་
 བཞི་རྒྱུད་ལ་འཆར་བ་ནི། བདུད་ཀྱི་ སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱིན་རླབས་ཀྱིས་བདུད་
 མི་འབྱུང་། རྒྱགས་རྗེས་འཛིན། ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་གཟིགས། མི་ལམ་བཟང་།
 རྟོགས་པ་འཆར། བྱང་རྒྱབ་དང་ཉི། ཡོན་ཏན་རྣམ་པ་བཅུ་བཞི་འོ།། དག་སྦྱར་
 འཕེལ་བ་ལ་སོགས་པའོ།། སྦྱོན་ནི་ སྦྱར་བའི་བར་ཚོད་ནི། སྦྱོན་བཞི་བཅུ་ཙུ་
 རུག་ནི་ཟེར་ སྟེ། རྒྱ་རང་གི་ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། རྒྱེན་ལྷ་མའི་
 གདམས་དག་དང་། གནས་ནི་གོགས་དང་འཚོ་བ་དང་སྦྱོད་པའི་བར་ཚོད་

11 མ་དཔེ་ལ་ “དེའི་རང་བཞིན་” ཡོད་ཀྱང་རྩ་ཚིག་དེ་ཡི་དེ་བཞིན་ཉིད་ཡོད།

དོ། །གངགིས་ སྐྱུར་བ་བསྐྱོམ་པ་དེ་ཤེས་པ་ནི་སྐྱུར་བའི་མཚན་ཉིད་དོ། །དབྱེ་ན་
མཚན་ཉིད་དགུ་བརྒྱུ་གཅིག་སྟེ། དེ་བཞིན་ ཤེས་པའི་མཚན་ཉིད་དང་། བསམ་
མི་ བྱུང་པར་གྱི་མཚན་ཉིད་དང་། བན་དང་ བྱེད་པའི་མཚན་ཉིད་དང་། ཉོན་
མོངས་ མཚན་བྱ་དེ་བོ་ཉིད་བརྒྱུ་གཅིག་གོ། མཚན་གཞི་ནི་སྐྱུར་བ་ཉི་ཤུ་བསྐྱོམ་
པའི་རྣམ་འབྱོར་པ་སྟོ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་ དེ་ཤེར་ཕྱིན་བསྐྱོམ་པར་མཚན་པའི་
མཚན་ཉིད་གསུམ་ནི་གཞི་ཤེས་དང་། ལྟོང་ཉིད་ ལམ་ཤེས་དང་། དེ་ནི་ རྣམ་
མཁུན་གྱི་མཚན་ཉིད་བརྒྱུ་གཅིག་ཚན་གསུམ་དང་། བསམ་མི་བྱུང་དང་ བྱུང་པར་
གྱི་མཚན་ཉིད་བརྒྱུ་གཅིག་གི་ཉན་རང་ལས་བྱུང་པར་བྱས་པ་དང་། བན་ བྱེད་པ་
བརྒྱུ་གཅིག་གིས་གཞན་དོན་གྱི་ལས་བྱེད་པ་དང་། ཉོན་མོངས་ ཉམས་སྦྱོང་ནི་
དེ་བོ་ཉིད་བརྒྱུ་གཅིག་མཚན་བྱའོ། །ལམ་གྱི་རིམ་པ་ལྟ་ལས། མཚན་མེད་ ཚོགས་
ལམ་ནི་ཐར་པའི་ཆ་མཐུན་སྟེ། སངས་རྒྱས་ མཚན་མེད་ཀྱི་དཀོན་མཚོ་ག་
གསུམ་ལ་དད་པའི་སྐྱབས་འགོ། བསམ་པ་ཐུན་ཚོགས་ བསམ་པ་བྱུང་རྒྱུ་གྱི་
སེམས་དྲན་པ། སྐྱིན་སོགས་ བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ཐར་ཕྱིན་སྐྱབ་པ། རྣམ་པར་
ཉིང་དེ་འཛིན་མི་རྟོག་པ། ཚས་རྣམས་ ཤེས་རབ་སྐྱུ་མར་ཤེས་པ་ལམ་དུ་བྱེད།
རྩོགས་པའི་ དོན་དམིགས་པ་མེད་པའི་ཐར་ཕྱིན་དུ་གཉིས་བྱུང་རྒྱུ་རྟོག་པའོ་
གསུངས་སོ། །དེ་བ་རྣམས་ སྐྱུར་ལམ་དེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་བཞི་དངོས་སྟེ། སེང་
བཟང་སྐྱབས་གསུམ་དུ་དེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་འཛིག་རྟེན་པའི་(༥ བ)ལམ་
དང་། རྣམ་ཀུན་མཛོད་རྩོགས་སུ་བཅུ་མེད་ཆེ་འབྲིང་གསུམ་ས་བརྒྱད་པར་
འདོད་མོད་ཀྱང་། འདིར་ཕྱིར་མི་ལྟོག་པའི་དགོ་འདུན་ནི། གཟུགས་ལ་ རྟོད་
རྟགས་བརྒྱུ་གཅིག་གོས་ལ་ ཕྱེ་མོའི་དུག་ གཞན་གྱིས་ བཟོད་པའི་གཉིས།
སངས་རྒྱས་ ཚོས་མཚོག་གི་གཅིག་ མཐོང་བའི་ མཐོང་ལམ་ནི་མཉམ་བཞག་

ཏུ་ཚོས་ཉིད་རྟོགས་ཏེ། གཟུགས་ལོགས་ རྗེས་ཐོབ་རྣམ་པའི་རྟོགས་བཅུ་ལྷག་
 ཞེན་མེད་དུ་སྐྱེ་བ་དང་། སློམ་པའི་ སློམ་ལམ་ནི་སྤྲོད་པ་ཉིད་ལ་དངོས་པོར་སློ་
 འདོགས་པ་དང་། ཟབ་པ་དེ་ནི་ སྤྲོད་པ་དངོས་པོ་ལས་གཞན་དུ་སྐྱུར་བ་
 འདེབས་པ་མེད་དེ་སྐྱུང་སྤྲོད་གཉིས་གཉིས་མེད་ཟུང་འཇུག་གི་དོན་ལ་སྤྱོད་
 བས་སེམས། དེས་འབྱེད་ དངོས་གཞི་འཇུག་རྟོག་ མཐོང་བའི་ པའི་སློ་འདོགས་
 སེམས། སློམ་པའི་ རྗེས་ལ་རྟོག་པས་དེས་ཤེས་སྐྱེ་བས་ལམ་གསུམ་གྱིས་ ཡང་
 དང་ ཐ་སྐྱེད་བྱས་སོ།། དངོས་པོ་ འོན་རྟོག་པ་ཚོས་ཉིད་ཀྱི་དོན་བརྗོད་དུ་མེད་པ་
 ལ་སློམ་ལམ་གྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་རྟོག་པ་འགགས་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་སྐྱེ་བ་མ་
 རུང་དོསྐྱུམ་ན། སློམ་ཞེས་ དོན་དམ་དུ་སྐྱེ་འགག་བདེན་པ་མེད་ཀྱང་དཔེར་ན་
 སངས་རྒྱལ་གྱི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱུས་པའི་བྱང་ཆུབ་ བྱང་ཆུབ་ དེ་བཞིན་ཉིད་དེ་མ་
 དང་བྲལ་བ་ཐོབ་པའི་དབང་གིས་སྐྱེ་གསུམ་གྱི་ཡེ་ཤེས་སློམ་བྲལ་དེས།
 སེམས་ཅན་སློམ་པ་ཅན་གྱི་དོན་མཛད་པ་མི་འགལ་བ་ལྟར། དོན་སློམ་ལམ་
 གྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་སྐྱེ་མ་ལྟ་བུར་བསློམ་པས་སློ་བུར་གྱི་དེ་མ་དང་བྲལ་བའི་ཡེ་
 ཤེས་སྐྱེ་འོ།། སེམས་ནི་ དོན་ཟབ་མོའི་ཚོས་བརྒྱད་ཀྱི་རྟོགས་པ་སྐྱེ་འོ།། མཐར་
 ཕྱིན་པའི་ལམ་ནི། ཚོས་རྣམས་¹² ཚོས་སྐྱེ་ཐོབ་པས་སྲིད་ཞི་སློབ་ལམ་ལྟར་
 མཉམ་པ་དང་། སེམས་ཅན་ འོངས་སྐྱེ་ཞིང་དག་པ་དང་། ལུལ་དང་ སྐྱུལ་སྐྱེ་
 ཐབས་ལ་མཁས་པའི་མཛད་པ་བཅུ་འེ། །རང་བཞིན་གྱི་སྤྱོད་བརྗོད་གསུམ་སོ།།

ལྷ ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་ཀྱི་སྤྱོད་བརྗོད་གསུམ་ལ། དང་པོ་རྣམ་ཀུན་རབ་ཀྱི་
 མཐར་ཕྱིན་པ་ཅེ་མོ་སྟེ། མི་ལམ་ བརྒྱད་ལས་དྲོད་རྟོགས་བཅུ་གཉིས་མི་ལམ་

12 མ་དཔེ་ལ་ “ཚོས་ཀུན་” ཞེས་ཡོད་ཀྱང་ཚུ་ཚོག་ལ་ཚོས་རྣམས་ཡོད།

ཟིན་པ། ཉན་རང་གི་སེམས་མི་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་དང་། འཛམ་གུ་རྩེ་མོས་
 རྣམ་པར་འཕེལ་བ་བཅུ་དྲུག་དང་། ཀུན་མཁུན་བཟོད་པ་མི་རྟོག་པས་སེམས་
 ཅན་གྱི་དོན་སྣོད་རྗེ་བརྟན་པ་དང་། མྱིང་བཞི་ཚོས་མཚོག་སེམས་གནས་པའོ།།
 (༥ ཀ)མཐོང་ལམ་གྱི་རྩེ་མོས་མཐོང་སྲུང་གི་རྣམ་རྟོག་བཞི་པོ་སྣོད་བ་སྟེ།
 བྱང་སེམས་ཀྱི་ཚོས་ལ་ དེ་ལོ་ཉིད་ འཇུག་པར་ཞེན་པ་དང་། མྱིང་དང་ ཉན་
 ཐོས་ཀྱི་ཚོས་འདོར་བར་ཞེན་པ་གཉིས་གཟུང་རྟོག་དང་། འཛིན་པ་ སོ་སོའི་
 སྐྱེ་བོ་སེམས་ཅན་རྣམས་དང་། ཚད་བཞིན་ འཕགས་པའི་གང་ཟག་བརྟགས་
 པར་འཛིན་རྟོག་གི་གཉེན་པོའོ།། སྐྱིན་ལ་སོགས་ རྩེ་མོའི་མཐོང་ལམ་ནི་སྐྱིན་
 པ་ལ་སོགས་པ་དུག་སྐྱིན་པར་བསྐྱེ་བའི་ཚོས་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་སྐྱད་
 ཅིག་མ་གཅིག་ དེ་བོ་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ལ་ཚོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ། དབྱེ་ན་འཁོར་
 གསུམ་ཡོངས་སུ་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་རྣམ་པ་སུམ་ཅུ་ཅུ་དུག་ཏུ་དབྱེ་བའོ། རྩེ་
 བའོ།།། དེ་ནས་ མཐོང་ལམ་དབང་དུ་བྱེད་པ་སེང་གོ་རྣམ་པར་འགྱུངས་པའི་
 ཉིང་ངེ་འཛིན་ནོ།། འགོག་དང་ སྐྱོམ་ལམ་ཐོད་རྒྱལ་གྱི་སྐྱོམས་འཇུག་གིས་རྣམ་
 རྟོག་བཞིའི་གཉེན་པོ་བྱེད་པའི་ མདོར་ སྐྱུར་བ་དང་། བར་ཆད་མེད་པའི་རྩེ་མོ་
 བེ། འདི་ཡི་ དམིགས་རྐྱེན་ཚོས་ཐམས་ཅད་དངོས་མེད། བདག་པོ་ བདག་པོ་
 དན་པ། རྣམ་པ་ རྣམ་པ་རྣམ་རྟོག་དངོས་མེད། རང་བཞིན་རྟོག་པ་ཡེ་ནས་ཞི་
 བར་རྟོགས་པ་ པས་ཟེར་ སངས་རྒྱས་ཐོབ་པ། འདི་ལ་ནི། བར་ཆད་ལོག་རྟོག་
 བཅུ་དྲུག་ དམིགས་པ་ དམིགས་པའི་ལོག་རྟོག་གཉིས། རྣམ་ཀུན་ དེ་བོ་ཡེ་ཤེས་
 ཀྱི་གཅིག་ སྐྱུར་དང་ རྒྱ་ཐབས་ཀྱི་ལྷ། ལུག་པའི་ རྟོགས་པ་ལམ་གྱི་གསུམ། ཕྱིན་
 ཅི་ སྲུང་བྱ་དང་གཉེན་པོའི་དུག་པོ། བཞིའོ་ཟེས། །།

ལྷ མཐར་གྱིས་པ་ནི། མཁྱེན་པ་གསུམ་གྱི་ཡེ་ཤེས་རིམ་པར་བསྐྱོམ་པའི་
 སྐྱེར་བ་རྒྱུད་ལ་བརྟན་པར་བསྐྱེད་ཤེས་པ་སྟེ། སྐྱིན་པ་ བ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་རྒྱག་
 དང་། སངས་རྒྱས་ རྗེས་སུ་རྟན་པ་རྒྱག་དངོས་པོ་མེད་པའི་རོ་བོར་བསྐྱོམ་པའོ།།
 འདི་ལ་ལམ་གྱི་རྟེན་དཀོན་མཚོག་གསུམ་རྟན་པ་ནི། ཚོགས་ལམ་དུ་རྟན་
 པ་ཉེར་བཞག་ལ་སོགས་པ་གསུམ་དང་། སྐྱེར་ལམ་དུ་དབང་པོ་དང་
 སྐྱོབས་དང་། མཐོང་ལམ་དུ་བྱང་རྒྱབ་ཀྱི་ཡན་ལག་བདུན་དང་། སྐྱོམ་ལམ་
 དུ་འཕགས་པའི་ཡན་ལག་བརྒྱུད་དངོས་པོ་མེད་པས་ པར་ཟེར་ རྟན་པ་མེད་པ་
 པ་ཟེར་ ར་སངས་རྒྱས་རྗེས་སུ་རྟན་པར་བྱ་སྟེ། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་
 པའི་ཡེ་ཤེས་རྫོགས་པ་ པ་ཟེར་ འི་དངོས་པོར་བདེན་པ་མེད་པར་རྟོགས་པར་
 བྱ། ཚོས་དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་དང་། དགེ་འདུན་ཕྱིར་མི་(༥ བ)
 ལྷོག་པ་དངོས་མེད་དུ་རྟན་ མོ་ཟེར་ པའོ། །ལམ་གྱི་གཞི་སྒྲིག་པ་ལས་ལྷོག་
 པ་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། དགེ་བ་འཇུག་པ་གཏོང་བ་རྟན་པ་དང་། ལྷོགས་ལྷ་
 རྟན་པ་དང་། ལམ་དངོས་པོ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་རྒྱག་འཁོར་གསུམ་དག་པས་ས་
 བཅུ་རྒྱབ་པ་དང་། ལམ་གཞུང་ཚོས་ཐམས་ཅད་དངོས་པོ་མེད་པར་རྟོགས་པ་
 རྒྱུད་ལ་བསྐྱོམ་པ་དང་བཅུ་གསུམ་མོ།།

ལྷ སྐྱད་ཅིག་མ་ནི་མཁྱེན་པ་གསུམ་གྱི་ཡེ་ཤེས་བསྐྱོམ་པའི་སྐྱེར་བ་མཐར་
 ཕྱིན་པ་སྟེ། ཡེ་ཤེས་རོ་བོ་གཅིག་ལ་མཚན་ཉིད་བཞི་དང་ལྟན་པའོ། །དང་
 པོ་ཟག་པ་མེད་པའི་སྐྱད་ཅིག་མ་ནི། སྐྱིན་པ་ སྐྱིན་པའི་ཡེ་ཤེས་སྐྱད་ཅིག་མ་
 ལ་ཟག་མེད་ཀྱི་ཚོས་ཐམས་ཅད་དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་ལྟན་པར་
 རྟོགས་པ་དང་། དོན་སྐྱོན་ལམ་དང་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་མཐུས་ཡེ་ཤེས་

གཅིག་ལ་ཡེ་ཤེས་ཐམས་ཅད་ ཇི་ལྟར་ མངོན་དུ་བྱེད་པའོ། །གཉིས་པ་རྣམ་
 པར་སློན་པའི་སྐད་ཅིག་མ་ནི། གང་ཚེ་ ཚོས་དཀར་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་
 བཞིན་ནི། ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པའི་རང་བཞིན་དུ་འབད་མེད་རྣམ་
 སློན་དུ་སླེས་པའི་ཡེ་ཤེས་དང་། རོན་རྣམ་རྟོག་གི་རི་མ་དང་བུལ་བའི་ཡེ་
 ཤེས་སྐད་ཅིག་མ་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་སྐྱེ་བའོ། །གསུམ་པ་མཚན་
 ཉིད་མེད་པའི་སྐད་ཅིག་མ་བཞི། སློན་པ་ལ་སོགས་ འཁོར་འདས་ཀྱི་ཚོས་ཐམས་
 ཅད་མི་ལམ་དང་འབྲ་བར་མཚན་ཉིད་མེད་པར་རྟོགས་པ་དང་། རོན་སློན་པའི་
 ཡེ་ཤེས་སྐད་ཅིག་མ་མཚན་ཉིད་མེད་པར་རྟོགས་པས་ཚོས་ཐམས་ཅད་དེ་
 ལྟར་རྟོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་སྐྱེ་བའོ། །གཉིས་སུ་མེད་པའི་སྐད་
 ཅིག་མ་ནི་ མི་ལམ་ མི་ལམ་ན་སྤྱི་གཟུང་བ་དང་ནང་འཛིན་པ་གཉིས་མེད་པ་
 ལྟར་ཚོས་ཐམས་ཅད་གཉིས་སུ་མེད་པར་རྟོགས་པའོ། །རོན་གཉིས་སྐད་གི་
 རྟོག་པའི་རི་མ་བུ་དེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གཉིས་མེད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་སྐྱེ་བའོ། །

༥ ཚོས་སྐྱེ་ནི་སྐད་ཅིག་མའི་རྗེས་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རོ་བོ་སྐྱེ་བཞི་ཐོབ་པའོ། །
 ཐུབ་པའི་ དང་པོ་རོ་བོ་ཉིད་སྐྱེ་ནི་རོ་བོ་བཟག་པ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་རྟོག་པའི་རི་
 མས་དག་སྟེ། ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ལྡན་པ། མ་བུས་པའི་ཡེ་
 ཤེས་སྐྱེ་མ་ལྟ་བུའོ། །འབྲ་བུ་ ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་ནི་ཚོས་ཉིད་(༦ ལ)རོ་བོ་ཉིད་
 ཡང་དག་པའི་ཀུན་རྫོབ་དུ་སློབ་པ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 དུལ་དང་། མཚན་ནི་ འོངས་སྐྱེ་ནི་ཚོས་སྐྱེ་ཡེ་ཤེས་ཉིད་ས་བཅུ་ཉི་བྱང་ཆུབ་
 སེམས་དཔའ་ལ་མཚན་དང་། དཔེ་བྱད་ཀྱིས་བརྒྱན་པར་སྐྱེད་བས། ཐེག་
 པ་ཆེན་པོའི་ཚོས་ལ་འོངས་སྐྱེད་རྟོགས་པ་དང་། གང་གིས་ སྐྱེལ་སྐྱེ་ནི་ཡེ་

ཤེས་ཀྱིས་འཁོར་བ་ཡོད་ཀྱི་བར་དུ་སོ་སོ་སྐྱེ་བའི་དོན་མཛད་པར་སྐྱེ་བའི་
སྐྱེ་བྱེ། འགོ་རྣམས་ ཡང་དག་པའི་ཀུན་རྫོབ་དུ་ཡོ་ཤེས་ཁོ་ནས་གདུལ་བྱ་ལ་
གཞུགས་སྐྱེ་གཉིས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་ཤར་ནས་སེམས་ཅད་ཀྱི་དོན་མཛད་དོ། །ཤེས་
རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་མན་རག་སྐྱེ་ཁྲིགས་ལམ་གསལ་བའི་མེ་ཏྲོག་
ཅེས་བྱ་བ་རྫོགས་སོ། །

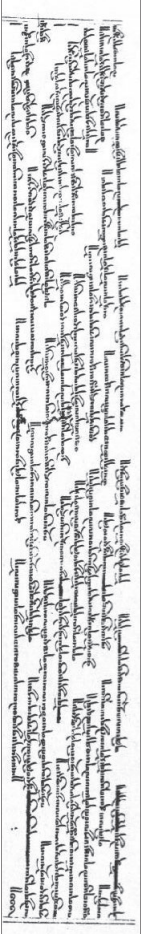
༥ ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་ལ་རོལ་ཉིད་ཀྱི་ཡོ་ཤེས་སྒོ་འདས་སུ་སྐྱེ་བ་བཞེད་ན་བདེ་
གསུངས། ཚོས་སེམས་ལ་ཤེས་ན་མཁས་པ་ཡིན། ཚོག་ནི་ཚོས་ཤེས་ན་
མཁས་པ་མིན། བསྐྱེད་ལོང་མེད་དོད་གེ་སྐྱེར་སྐྱེལ། འཛིག་ཉེན་གྱི་བྱ་བ་
ལ་སྐྱིད་པོ་མེད། །བཀའ་བཟུང་ནས་འགྲོ་བ་རྟག་དུ་སོམས། །འཚི་བདག་
བདུད་ནི་ཡིད་ཆེས་ཚུང་། །སྐྱེ་ལུས་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་རྩུན་དང་འབྲ། །རིན་ཆེན་
ཉི་ཟླ་ལྟ་བུའི་གདམས་པ་འདྲི། །བསམ་པ་བཟང་པོས་ཀུན་ནས་བསྐྱེད་ས་
ནས་སུ། །ཞུས་དག་དོན་དང་ལྡན་པར་བྱས་པ་ཡི། །དག་བས་པ་རོལ་ཕྱིན་
པའི་དོན་རྫོགས་ཤོག།

གསུམ་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་གསལ་སེལ་ནི། རྟོག་པ་སྤ་
རགས་གཉིས་ཏེ། རྟོག་པ་རགས་པ་ནི་ཐ་མལ་གྱི་ཞེན་པ་ཆགས་སྤང་རང་
གི་ཐ་མལ་གྱི་རྟོག་པ་འདི་ཡིན་ནོ། །རྟོག་པ་སྤ་བ་ནི་ཚོས་ལ་བཞེན་པའི་
ཉམས་ཀྱིས་བྱུང་བའི་རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་དོ། །དང་པོ་ཐ་མལ་གྱི་རྟོག་པ་གང་
ལ་གང་སྐྱེས་ཅེར་བཟུང་ལ། དེ་ལ་ལྟས་ཏེ་བཞེག་པ་ནི། དང་པོ་ཅི་ལས་
སྐྱེས་ལྟ། བར་དུ་(༦ བ)གར་འགོ་ལྟ། དེས་སྐྱེ་འགག་མེད་པར་རྫོགས་སོ། །

ཉོག་པ་སྤྲོ་བ་ཉམས་དང་དག་སྦྱོར་ལ་འབྲིས་པ་ཞེན་ཉོག་ཅི་བྱུང་ཡང་། སྤྲོ་མ་
 བཞིན་དུ་ལྟ། མདོ་ནས་གཟུགས་རྣམ་པར་འཛིག་པ་ནི། ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་
 ཏུ་སྤྱོད་པ་བསྐྱོམ་པར་བལྟའོ། །རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱི་བར་དུ་
 ཇི་སྐད་གསུངས་པ་གོང་དང་སྦྱར་རོ། །དོན་གོ་ལ་རང་གི་ཉོག་པ་བཤེག་
 བས་ཞེན་མེད་དུ་འཛོག་པའི་ཉམས་ངེ་མ་མེད་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་སྤྱོད་
 པ་བསྐྱོམ་པ་ཡིན་ཅོ། །ཤེར་སྤྱོད་གྱི་མཉམ་ངག་གི་སྦྱི་ཁྲིགས་ལམ་གསལ་
 བའི་མེ་ཉོག་ཅེས་བྱ་བ་ཟབ་པའི་དོན་བསྟན་པ་རྫོགས་སོ། །།གཉན་གྱི་དཔེ་
 ལ་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་སྤྱར་ཐང་པ་བརྒྱད་པ་སློན་ལམ་ཚུལ་ཁྲིམས་ར་བྱོན་པས་
 གྲིས། དེ་ལ་བཙུན་པ་ ཟུ་ ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་གྲིས་ཤིང་ལྷུས་ཉེ་དག་
 པར་བྱས་པའོ། །སྤྱར་ཐང་གི་དབེན་གནས་སུ་སྤྲོ་མའི་ཕྱག་དཔེ་ལ་བཙུན་པ་
 ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་གྲིས་པའོ། །

༡། མངོན་རྟོགས་རྒྱས་གྱི་འགྲེལ་པ་ལེགས་པར་བཤད་པ་སྦྱིས་
བུའི་དོན་སྦྱབ་བཞུགས་སོ།།¹

[31-146]²

༥ (༡ བ) མངས་རྒྱས་དང་བྱང་རྒྱབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་
ཅད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །རྣམ་དག་ས་གཞི་བྱམས་བརྟེན་
རྒྱན་དོད་མོས་པའི་ས་བོན་ལས། །དོན་གཉིས་དོན་རྟོགས་
དཔག་བསམ་ཡུམ་གྱི་སྲོང་ཚེན་ལེགས་འཇུངས་ཤིང་། །
མཁྱེན་གསུམ་ཡལ་ག་རྩུང་འཇུག་³སྦྱར་བཞིན་མེ་རྟོག་ཀྱི་
ནས་རྒྱས། །གཉིས་དོན་སྦྱབ་སྦྱབ་འབྲས་བུའི་ཡུམ་ལ་གུས་
པས་ཕྱག་འཚལ་ལོ།།

དྲི་མེད་མཁའ་ལ་རང་བཞིན་སྦྱ་གསུམ་དགྱིལ་འཁོར་རབ་ཏུ་
རྒྱས། །བདུན་དང་ཉི་ཤུའི་ཚེ་བེར་ཕྱོགས་རྣམས་ཀྱི་ཏུ་རབ་
འཕྲོས་པས། །འགྲོ་ཀྱན་སྦྱོར་པའི་ཚོགས་བཅོམ་ལམ་མཚོག་
ཐར་པའི་ལམ་དང་རྟེན། །འབྲས་བུ་གསལ་མཛད་སྦྱབ་དབང་
རྣམས་ལ་གུས་པས་སྦྱི་བོས་འདུད།།

གང་ཞིག་སྦྱབ་དབང་སྦྱགས་སྦྱིས་དམ་པ་རྟོག་དཀར་རྒྱལ་

1 མ་དཔའི་མཐོ་ཤོག་ལ་གཞི་ལས་འབྲས་གསུམ་གྱི་རྣམ་བཞག་ཅེས་ཡོད།
2 མ་དཔའ་ལ་ཡོད་པའི་དབྱིན་ཡིག་ཤོག་གངས་ཡིན།
3 མ་དཔའ་ཡི་གེ་མི་གསལ་ཡང་ “ཡལ་ག་རྩུང་འཇུག་”ལྟ་བུར་སྦྱང་བས་དེ་ལྟར་བཅོས།

ཚབ་མཛད། །སྤྱིན་སོགས་ས་བཅུའི་ཡོན་ཏན་ལྡན་པས་དབྲུ་ལས་རྒྱལ་
གྲུང་པ། །ཟབ་དོན་བརྒྱད་དང་བཅུ་གཉིས་ཕྱེད་ཕྱེད་དག་གི་བྱམས་པས་རྗེས་
སུ་འཛིན། །རྒྱ་ཆེན་གསུང་གི་ཟབ་དོན་ལེགས་གཟིགས་ཁྱོད་ལ་རབ་གུས་
བསྟོད།།

དེ་ཉིད་ཐོགས་མེད་པ་དང་ཉིང་འཛིན་ཁྱད་པར་གྲོལ་སྡེ་གཉིས། །འཕགས་
པས་ཡོངས་བརྩུང་སློ་གྲོས་དབྱིག་ལྡན་འགོ་བའི་གཉེན་གྲུང་དང་། །གནས་
གསུམ་དོན་ལ་མདོ་དང་རྒྱན་བཞིན་སྤྱོ་བའི་སིང་གེ་སྟེ། །བཟང་པོའི་དཔལ་
གྱི་དོན་ལྡན་ཁྱོད་ལ་ཡིད་རབ་དང་བས་འདུད།།

བསོད་ནམས་མེད་བྱུང་དཔལ་གྱི་གཟི་ལྡན་རིན་ཆེན་ལྟ་བུའི་སྤྱོ། །བསྐྱབ་
གསུམ་ལེགས་སྤྱུངས་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་ལེགས་བཤད་འོད་ཟེར་ནི། །ཁྱེ་
བ་སྟོང་གིས་སྐལ་ལྡན་ཡིད་ཀྱི་ལྷན་བསལ་ལེགས་པའི་དོན། །རབ་ཏུ་སྟོན་
མཛད་སྤྱོ་མ་རྣམས་ལ་ཀུན་ནས་ཕྱག་འཚལ་ལོ།།

མདོ་དང་རྒྱན་འགྲེལ་ལེགས་དགོངས་བདེན་པ་གཉིས། །གཞི་ལམ་རྣམ་
གསུམ་དོན་རྟོགས་མཁྱེན་པ་གསུམ། །ཁྱད་པར་བྱུང་འཇུག་ཉམས་ལེན་
སྦྱོར་བ་བཞི། །ཚོས་ཉིད་ཚོས་ཅན་དག་པའི་ལས་རྣམས་ལ། །མ་རྟོགས་
ལོག་རྟོག་ཐེ་ཚོམ་ཀུན་བཅད་ནས། །ཐེག་གསུམ་རི་ལྷ་རི་སྟེད་རྟོགས་པ་
དང་། །ཤེས་བྱའི་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་འབྱེད་ལོར་བུའི་གཏེར།⁴ །གཞི་ལམ་འབྲས་
གསུམ་མཐར་ཕྱག་དབུ་མའི་དོན། །དོན་གཉེར་སྤྱོ་བོས་བདེ་སྤྱོག་འཕྲོབ་

4 མ་དཔེ་ལ་ཡི་གེ་མི་གསལ་ཡང་ “གཏེར་” ལྟ་བུར་སྤྱད།

བྱའི་ཕྱིར། །མཁས་རྣམས་ལེགས་བརྒྱད་ལུང་རིགས་ལ་བརྟེན་ནས། །དོན་གསལ་བསྐྱབས་ལེགས་གནད་ཀྱི་ཚོས་ལྡན་ལ། །ལེགས་བཤད་སྐྱེས་(༢
ན)བྱའི་དོན་སྐྱབ་རབ་ཏུ་གསལ།།

འཁོར་ལོ་བར་པ་ངེས་པའི་དོན་གྱི་མདོ་རྒྱས་འབྲིང་བསྐྱུས་པ་གསུམ་དོ་རྗེའི་
ཚིག་ལེགས་པར་འཆད་པ་ཤིང་ཉའི་སྲོལ་བཞིར་གྲགས་པ་བདེན་པ་གཉིས་
སྐྱོན་པ་སྲོབ་དཔོན་སྐྱབ་ཀྱིས་དབུ་མ་རིགས་པའི་ཚོགས་རྒྱལ་དང་།
གཙོ་བོའི་དོན་སྐྱུམ་ཅུ་ཙུ་གཉིས་སྐྱོན་པ་སྲོབ་དཔོན་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐྱང་པོས་
བརྒྱད་སྟོང་དོན་བསྐྱུས་དང་། སྐོ་གསུམ་རྣམ་གྲངས་བཅུ་གཅིག་ཏུ་སྐྱོན་པ་
དྲི་ལྡེ་སེ་ནའི་འབུམ་ཉིག་དང་། མདོན་རྟོགས་བརྒྱད་དུ་འཆད་པ་བྱམས་པས་
མདོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱུ་ལོ།།

ལྷ དེལ་མདོ་དང་སྐྱུར་བའི་འགྲེལ་པ་ཡང་ཡང་རྒྱལ་བས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་
ཤིང་། དུམ་གྱི་ཚིག་དོན་ལ་མཁས་པའི་སྲོ་ཅན་སང་གོ་བཟང་པོས་མཛད་
པའི་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་བ་འདི་ལ་བཤད་བྲགས་པ་དང་། མ་བཤད་
དང་། ལོག་པར་བཤད་པ་དང་། འགལ་བ་དང་། རྫོས་པ་དང་། མ་འགྲེལ་
བ་དང་། མཐར་ཐུག་པའི་དོན་མི་སྐྱོན་པའི་སྐྱོན་སྤངས་ཏེ། མདོ་བསྟན་བཅོས་
ཀྱིས་དངོས་ལྷགས་ལ་ཇི་ལྟར་དགོངས་ཤིང་རིགས་པས་གནས་པ་བཞིན་
བཤད་པར་བྱ་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། མཚན་གྱི་དོན་དང་། གཞུང་གི་དོན་དང་། དང་
པོ་ལ་གསུམ་སྟེ་དངོས་དང་། གཞུང་གི་མཚན་དང་། ཕྱག་འཚལ་བའོ། དང་
པོ་ལ་གསུམ་སྟེ་དོ་བོ་དང་། འདོགས་པའི་རྒྱུ་དང་། བཏགས་པའི་དགོས་

པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། མཚན་བསྐྱར་བ་དང་། བཤད་པའོ། །དང་པོ་
 རྒྱ་གར་སྐད་དུ་ཞེས་པ་སྐད་རིགས་བཞི་ལས་སི་གི་ཏ་ལྷ་འི་སྐད་དུ་ཨ་ཇྱི་ས་
 མ་ཡ་དང་། ཨ་ལང་ཀ་ར་དང་། ལྷ་མ་དང་། སྤ་རྩོ་པ་ར་མི་ཏུ་དང་། ལྷ་པ་
 རྩེ་ཤ་དང་། ལྷ་སྐྱ་དང་། བྱི་རྩི་རྣམས་རིམ་པ་བཞིན་དུ་བོད་སྐད་དུ་མངོན་པར་
 རྟོགས་པ་དང་། རྒྱན་དང་། ཞེས་བྱ་བ་དང་། ཤེས་རབ་གྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་
 དང་། མན་ངག་དང་། བསྟན་བཅས་དང་། འགྲེལ་པ་ཅེས་པའོ། །གཉིས་པ་
 ལ་གཉིས་ཏེ། ཚིག་དོན་གྱི་ཚོས་དང་། རག་དོན་གྱི་གཞིའོ། །དང་པོ་ཤེས་
 རབ་གྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་སྤྱི་སྤྱོད་ཡིན་པས་སྐབས་གྱིས་གཞུང་ལ་བརྗོད་དོ། །
 མན་ངག་ནི་ཐབས་སྤྱོད་བས་དགོས་པ་ཚེན་པོ་མདོད་དོན་རྟོགས་པར་བྱེད་པའོ། །
 བསྟན་བཅས་ནི་བཀའ་ལ་བརྟེན་ནས་དགོངས་པ་འགྲེལ་བྱེད་གྱིས་སྤོབ་མའི་
 སྤོལ་གས་པའི་ལམ་དུ་འཚོས་པའོ། །མངོན་པར་ཚིག་ཤུད་དམ་མངོན་སུམ་
 ཡིན་ལ། རྟོགས་པ་ནི་དམིགས་རྣམ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཉིང་ངེ་འཛིན་དང་
 བཅས་པའོ། །རྒྱན་ནི་མངོས་པ་སྦྱེད་པ་དང་གསལ་བར་བྱེད་པ་སྟེ་དགའ་
 བ་སྦྱེད་པའི་དོན་གྱིས་རྒྱན་ཞེས་བྱ་སྟེ། མདོ་སྟེ་རྒྱན་ལས། གཟུགས་རྒྱན་
 རང་བཞིན་ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་མེ་ལོང་ནང་སོང་ན། །མཐོང་བའི་དབང་གིས་
 མི་རྣམས་རབ་ཏུ་དགའ་བའི་མཚོག་བསྐྱེད་པ། །དེ་བཞིན་ལེགས་གསུངས་
 ཏུ་ཏུ་རང་བཞིན་ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་ཡི། །ཚོས་ཀྱང་དོན་རྣམས་ཕྱེ་བས་
 མཁས་རྣམས་འདི་ལ་དགའ་མཚོག་བསྐྱེད། །ཅེས་སོ། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་མིང་
 སྤོག་པའོ། །འགྲེལ་པ་ཞེས་པ་ཚིག་གི་འགྲེལ་པ་དང་། རྒྱ་ཚེར་འགྲེལ་པ་
 དང་། དཀའ་བའི་འགྲེལ་པ་དང་། དོན་གྱི་འགྲེལ་པ་ལས་འདིར་ཕྱི་མའོ། །
 གཉིས་པ་རག་དོན་གྱི་གཞི་འགྲེལ་པ་ཞེས་བྱའོ། །གང་གི་ཡིན་ཞེ་ན་མན་

ངག་གི་བསྟན་བཅོས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་གྱི་འོ། །གང་གི་མན་
ངག་ཡིན་ཞེ་ན་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་འོལ་ཏུ་བྱིན་པའི་འོ། །གལ་ཏེ་ཤེར་བྱིན་ཉིད་
མངོན་རྟོགས་ཡིན་པས་སྒྲོམ་སོ་ཞེ་ན། འདིར་སྒྲོམ་ཤེར་བྱིན་གཞུང་ཡིན་
ལ་མངོན་རྟོགས་བརྗོད་བྱ་ཡིན་ཞིང་མན་ངག་ཐབས་ཡིན་པའི་བྱིར་སྒྲོམ་པ་
སྒྲིང་ངོ།།

གཉིས་པ་འདོགས་པའི་རྒྱུ་ལ། འདོགས་པའི་རྟོག་པའམ་སྒྲོ་དོན་སྣང་བའི་
རྟོག་པས་ཡུལ་དང་། དཔེ་དང་། གཞུང་ཚད་དང་། དོན་དང་། ལུ་བ་པོ་དང་།
མཚན་པ་པོ་ལ་བཏགས་པ་ལས་འདིར་བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་བྱེད་པ་གསུམ་ལ་
བཏགས་པའོ། །གསུམ་པ་བཏགས་པའི་དགོས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྤྱིར་མིང་
བཏགས་པའི་དགོས་པ་དང་། ལུད་པར་བརྗོད་(2 བ)བྱ་རྗོད་བྱེད་བྱེད་པ་ལ་
བཏགས་པའི་དགོས་པ་དང་། ལུད་པར་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་སྒྲུང་དུ་བཏགས་
པའི་དགོས་པའོ། །དང་པོ་མིང་དོན་གྱི་དོ་བོར་གོ་ནས་དོན་བདེ་སྐྱབ་ཏུ་རྟོགས་
པའི་དགོས་པ་ཡོད་ཏེ། ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ལས། མིང་དུ་གདགས་པ་
མ་མཚན་ན། །འཛིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་སྣང་ས་པར་འགྱུར། །དེ་བས་སྣང་ས་
པ་བསལ་བའི་བྱིར། །མགོན་པོས་མིང་དུ་གདགས་པར་མཚན། །ཅེས་སོ།།
གཉིས་པ་ནི་དབང་པོ་རྣམ་པོས་བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་བྱེད་པ་དོས་འཛིན་པའི་
དགོས་པ་ཡོད་ངོ།།

5 མ་དཔེ་ལ་ “ཀ” ལྟ་བུ་ཡོད་པ་འདི་ “ཉིད་” ཀྱི་བསྐྱུ་ཡིག་གསུམ་ ཡང་ནང་ “ཤེར་བྱིན་འདི་
ཀ” བསྐྱུས་ནས་ “ཤེར་བྱིན་ཀ” བརྗོད་པ་ཡིན་ནས་སྒྲུམ།

6 “སྒྲུང་དུ” ཞེས་པ་ཀླུང་དུ་ཡིན་ཅུང་ཡང་ཆེད་དུ་འདི་དོན་ཡིན་པར་སྣང།

གསུམ་པ་སྐད་དུ་བཏགས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ་སྦྱིར་བསྟན་པ་དང་། སོ་སོར་
 བཤད་པའོ། །དང་པོ་འཇུག་ལྡོག་གི་དམིགས་ཚོགས་རྒྱུད་ཤུས་ཤེས་པའི་
 དགོས་པ་ཡོད་དོ། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། རྒྱ་གར་སྐད་སྟོམས་པའི་
 དགོས་པ་དང་། བོད་སྐད་སྟོམས་པའི་དགོས་པ་དང་། ལན་གཉིས་སྟོམས་པའི་
 དགོས་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ་ཚོས་ལ་ཡིད་ཆེས་སྦྱིབ་དང་། སྐད་
 ལ་བག་ཆགས་འཛེག་པ་དང་། ཕྱིན་རྒྱབས་ཆེ་བའོ། །དང་པོ་ནི་རྒྱ་གར་
 ལས་བྱོན་པར་ཤེས་པས་ཡིད་ཆེས་སྟེ་བོད་མ་ལ་སོགས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
 རོ། །གཉིས་པ་སྐད་འདི་ཙམ་གྱིས་བག་ཆགས་བཞག་པས་མ་འོངས་པ་ན་
 ཚོགས་མེད་པར་ཤེས་པར་འགྱུར་རོ། །གསུམ་པ་ནི་སྤྲུགས་བཞིན་དུ་བསྐྱུ་
 བར་ཆད་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་བོད་སྐད་སྟོམས་པ་ལ་གསུམ་
 སྟེ། མིང་དོན་གྱི་འགྲེལ་ཤེས་པ་དང་། མིང་ལས་དོན་རྟོགས་པ་དང་། དོན་
 ལས་མིང་བྲན་པའོ། །དང་པོ་ལྟོ་ལྟོ་ལ་བུམ་པ་ཞེས་བརྗེས་པ་ལྟར་གཞུང་
 ཚད་གྱི་ལྷད་པར་འདི་ལ་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ཞེས་བརྗེས་པས་མིང་
 དོན་གྱི་འགྲེལ་ཤེས་པར་འགྱུར་རོ། །གཉིས་པ་བུམ་པ་ལས་ལྟོ་ལྟོ་ལོ་བ་
 ལྟར་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ཞེས་བརྗེས་པས་གཞུང་འདི་གོ་བར་འགྱུར་རོ། །
 གསུམ་པ་ནི་ལྟོ་ལྟོ་ལ་མཐོང་ན་བུམ་པ་བྲན་པ་ལྟར་གཞུང་འདི་མཐོང་ན་མིང་
 དེ་བྲན་པའོ། །གསུམ་པ་ལན་གཉིས་སྟོམས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྤྱི་ཐང་ལོག་པ་
 མཁས་པ་དང་། དོན་མཐུན་པར་ཤེས་པ་དང་། དྱིན་རྗེས་སུ་བྲན་པའོ། །དང་
 པོ་ནི། རྒྱལ་པ་ནི་ཞེས་པ་ལྟར་ལོ་རྒྱུ་ཆད་རྒྱུད་ཤེས་པར་འགྱུར་རོ། །གཉིས་
 པ་ནི་བཞོན་པ་ལྟར་རྒྱ་དང་བོད་གཉིས་མིང་མི་འདྲ་བས་དོན་གཅིག་
 པར་ཤེས་པར་འགྱུར་རོ། །གསུམ་པ་ནི་མིག་འབྱེད་མཁན་ལྟར་རྒྱ་སྐད་གོ་

བ་མེད་པ་ལ་བོད་སྐད་གོ་བྱེད་དུ་ཤེས་པས་ལོ་པཎ་གྱི་རྒྱན་དཀར་པར་འགྱུར་
རོ། །གཉིས་པ་གཞུང་གི་ཚད་འདི་བམ་པོ་དང་པོ་ཞེས་པ་ནི་ཤོ་ལོ་ཀ་སྒྲོང་གི་
སྐུམ་ཚུལ་བརྗོད་ཅིང་དང་པོས་ལྷན་གངས་པ་ལྟ་ཡོད་དེ། དེ་ལ་འདི་བམ་
སྒྲོང་ལ་མར་ལྷན་སོ། །ཚིག་རྒྱུ་པ་ཚོགས་བར་མང་ཉུང་ལས་གཞུང་གི་བྱུངས་
ཚེ་ཚུང་དུ་འགྱུར་རོ། །

གསུམ་པ་ཕྱག་འཚུལ་བ་ནི་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཚུབ་སེམས་པ་ཐམས་
ཅད་ལ་ཕྱག་འཚུལ་ལོ་ཞེས་པ་སྟེ། འདི་ལ་དགོས་དོན། བསྐྱུས་དོན། ཚིག་
དོན་གསུམ་ལས། དང་པོ་བསོད་ནམས་བསགས་པས་གནས་སྐབས་
མཐར་ཐུག་གི་དོན་ཐམས་ཅད་འགྲུབ་ཅིང་བྱ་བར་འོས་པ་ཡང་ཡིན་ཏེ། བསྐྱུ་
བ་ལས། དཀོན་མཚོག་གསུམ་ནི་ཕྱག་གི་གནས་སུ་རིགས་ཏེ་ཚོས་འདི་
པའི་རྒྱབས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྡེ་སྡོད་གསུམ་ལས་མདོ་སྡེའི་ཕྱོགས་སུ་
ཏོགས་པར་ཤེས་ཏེ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་འདུལ་བ་དང་མདོ་སྡེ་དང་མདོན་པ་
རྒྱུར་བའི་སྲིད་དུ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དང་། སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཚུམས་
ཐམས་ཅད་དང་། འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་ལ་ཕྱག་འཚུལ་བར་བཀའ་
བཅད་ཅེས་ཟེར་རོ། །སྐྱུད་པར་འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་ལ་ཕྱག་བྱས་པས་
མ་དེས་སོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའི་སྡེ་མདོན་པའི་སྡེ་སྡོད་ཡིན་
པས་དེས་པ་མེད་ཅེས་ཏེ། ཚོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་ནི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་མདོ་
སྡེའི་སྡེ་སྡོད་དུ་བསྐྱུས་པ་ཟེར་རོ། །གཉིས་པ་ནི་ཕྱག་འཚུལ་(༣ ན)ཅེས་པ་
ཞུང་པར་གྱི་གཞི་ཡིན་ལ། དེས་གང་གིས། དུས་ནམ་གྱི་ཚོ། ཚུལ་ཇི་ལྟར།
དགོས་པ་ཅི་ཡི་དོན་དུ། ཡུལ་གང་ལ་ཕྱག་འཚུལ་བའོ། །གསུམ་པ་ནི་འགྱུར་

བྱེད་མཁའན་གྱིས་ཐོག་མར་སྐོ་གསུམ་གྲུས་པས་སྲར་སྐོས་པ་དེའི་ཆེད་དུ་
སྐོན་ཐམས་ཅད་སངས་པ་དང་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་རྒྱས་པའི་སངས་རྒྱས་
དང་དེའི་སྲས་བྱང་ཆུབ་སེམས་པ་ཐམས་ཅད་ལའོ། །གལ་ཏེ་ཚོས་དང་ཉན་
རང་གི་དགེ་འདུན་ལ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། ཚོས་ནི་སངས་རྒྱས་དཀོན་མཆོག་
ལ་ཚང་བ་ཡིན་ཏེ། རྒྱད་བྱེད་མ་ལས། ཐུབ་པ་ཚོས་ཀྱི་སྐྱུ་ཅན་ཕྱིར། །ཞེས་སོ། །
ཉན་རང་གི་སྲངས་རྟོགས་བྱང་སེམས་ལ་ཡར་ལྡན་དུ་འདུས་ཏེ། རྒྱན་ལས།
འཕགས་པ་ཀུན་སྤྱད་། །ཅེས་སོ། །

༥ གཉིས་པ་གཞུང་དོན་ལ་གསུམ་སྟེ། ཚོམ་པ་ལ་འཇུག་པ་ལྟར་ཀྱི་དོན་
དང་། བརྩམ་པར་བྱ་བ་སྐབས་ཀྱི་དོན་དང་། མཐར་ཕྱིན་པ་མཇུག་གི་དོན་
ནོ། །དང་པོ་ལ་འགྲེལ་པའི་ལྟར་དོན་དང་། ཚུ་བའི་ལྟར་དོན་ནོ། །དང་པོ་
ལ་གསུམ་སྟེ། ཕྱག་འཚལ་བ་དང་། སྲོན་གྱི་སྐོབ་དཔོན་རྣམས་ཀྱིས་འགྲེལ་
པ་ཇི་ལྟར་མཛད་ཚུལ་དང་། སང་གེ་བཟང་པོ་རང་གིས་འགྲེལ་པ་བྱ་བར་
རིགས་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ་དགོས་པའི་དོན་དང་། བརྩམས་པའི་དོན་
དང་། ཚོག་གི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ་རང་དོན་དང་། གཞན་དོན་
དང་། གཉིས་དོན་ནོ། །

དང་པོ་བརྟན་བཅོས་ཚོམ་པའི་སྲོན་དུ་ཡུམ་ལ་བསྟོད་ཕྱག་བྱས་པས།
གཞན་གྱིས་ཚོམ་པ་པོ་ཚོས་ཅན། དམ་པ་ཡིན་ཏེ། དམ་པའི་སྐྱོད་པ་མཛད་
པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་སྐྱོད་པས་བྱེ་བའི་དམ་པ་རྣམས་བྱ་བ་བྱུང་བར་ཅན་གྱི་

7 མ་དཔེ་ལ་ “སྐྱད” ཡོད་ཀྱང་འདྲིར་ “ལྟར” འཐད་པར་སྤྱད།

སྤྱོད་དུ་མཚོན་བརྗོད་བྱེད་ཅིང་། རིགས་ནི་སྤྱོད་པས་སྤྱོད་པར་བྱེད། །ཅེས་སོ། །གཉིས་པ་ནི་རྩོམ་པ་པོ་དང་བསྟན་བཅོས་བྱེད་པར་ཅན་དུ་ཤེས་པ་ལ་གཞན་དག་དེ་ལ་འཇུག་པར་འགྱུར་ཞིང་། འཇུག་པས་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱི་ཤེས་རབ་འཕྲོག་པར་འགྱུར་རོ། །

གསུམ་པ་ལ་གཉིས་ཏེ་འཇུག་པ་མཐར་ཕྱིན་པ་དང་། བན་བདེ་ལྷུང་དུ་ཐོབ་པ་ལོ། །དང་པོ་ནི་རང་རམ་གཞན་གྱིས་ཡུམ་ལ་བསྟོད་ཕྱག་བྱས་པས་བསོད་ནམས་ལྷག་པར་འཕེལ་ཏེ། བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པ་ལྷོག་པས་རྒྱ་བྱེད་ནས་བར་ཆད་མེད་པས་རྩོམ་པ་ལ་སོགས་པ་མཐར་ཕྱིན་ཏེ། རྒྱ་ཆེ་རེལ་པ་ལས། བསོད་ནམས་བསམགས་པས་བསམ་པ་རྣམས་ཀྱང་འགྲུབ། །ཅེས་སོ། །གཉིས་པ་ནི་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་བསོད་ནམས་བསམགས་པ་ནི་གནས་སྐབས་ཀྱི་འབྲས་བུ་མི་བྱེད་ཅིང་། འཁོར་བར་གནས་ཀྱང་མཐར་སངས་རྒྱས་ཏེ་དོལ་མིག་ཏུ་ཚུད་པའི་ཉ་རྒྱུན་གནས་ཀྱང་སྐྱམ་སར་འདྲན་པ་བཞིན་ཏེ་ཡུམ་བར་མ་སྒོམ་ལམ་རྩེ་མོ་ལས། རིགས་ཀྱི་བྱུང་མ་རིགས་ཀྱི་བྱུ་མོ་གང་ལ་ལ་ཞིག་གིས་སངས་རྒྱས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ་ཞེས་བརྗོད་ན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་རིམ་གྱིས་སྤྱོད་བསྟུལ་གྱི་མཐར་ཕྱིན་པར་འགྱུར་ཏེ། །ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་བསྟུས་དོན་ནི། བྱེད་པར་གྱི་གཞི་ཕྱག་འཚལ། ཅེས་པ་ལོ། །བྱེད་པར་གྱི་ཚོས་ལ་ལྷ་སྟེ་གང་ཟག་གང་གིས་དང་། དུས་ནམ་གྱི་ཚོ་དང་། ཡུལ་གང་ལ་དང་། དགོས་པ་ཅི་འཚེད་དང་། ཚུལ་ཇི་ལྟར་ཕྱག་འཚལ་བ་ལོ། །

གསུམ་པ་ཚིག་དོན་ནི། ལྷག་ནི་ཐལ་མོ་སྤྱི་བོར་སྦྲུང་བ་ཡིན་ལ། འཚལ་བ་
 ནི་འབྲུལ་བ་སྟེ་མདོ་སྟེ་ཐར་པ་ཆེན་པོ་ལས། སོར་མོ་བཅུ་ཉི་ཐལ་མོ་སྤྱི་བོར་
 སྦྲུང་ཏེ། ཞེས་སོ། །དང་པོ་ནི་སེང་གོ་བཟང་པོ་དང་། གཉིས་པ་ནི་རྩོམ་
 པའི་དུས་སུ་དང་། གསུམ་པ་ནི་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པ་ལ་ཞེས་པ། རིགས་
 སྦྱིན་ན་རེ། གཞུང་ལམ་འབྲས་བུ་གསུམ་ཟེར་ལ། ཚོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་ན་
 རེ། འབྲས་བུའི་ཡུམ་ཡིན་ཏེ། ཡུལ་བར་མ་ལས། ཚོ་དང་ལྷན་པ་(༣ བ)ལྟ་
 རིའི་བུ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རིང་དུ་སོང་
 བ་སྟེ། ཞེས་སོ། །གཟུང་པ་ནི་ཡུམ་ཅམ་ཡིན་ཏེ། པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ནི་ཚོས་
 ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་། ཡང་དག་པའི་མཐའ་དང་། ཚོས་ཀྱི་
 དབྱིངས་རྟོགས་པས་ཡོན་ཏེན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པར་འགྱུར་པ་
 སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་དང་། དེར་འགྱུར་བ་སློབ་ལམ་ཡང་ཡིན་ཏེ། སློམ་ལམ་
 ཅེ་མོ་ལས། རབ་འབྱོར་གྱིས་གསོལ་པ། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཤེས་རབ་
 ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བགྱི་བ་ཅིའི་སྤྲད་དུ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་
 ཞེས་བགྱི། རབ་འབྱོར་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་འདིར་དེ་བཞིན་ཉིད་
 ཀྱང་ཆུད། ཡང་དག་པའི་མཐའ་ཡང་ཆུད། ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱང་ཆུད་དེ་དེའི་
 ཕྱིར་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་པའོ། །བཞི་པ་ནི་རྣམ་
 པར་དབྱེ་ཕྱིར་ལྷག་འཚལ་ཞེས་པ་ལ། གང་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་དང་། གང་གི་
 ཕྱིར་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་གཉིས་ལས་དང་པོ་དེའི་ཚིག་ལེར་བྱས་པ་དག་ཅེས་
 པ་རྒྱས་འབྲིང་བསྐྱུས་གསུམ་གྱི་བརྗོད་བྱ་གསལ་བྱེད་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་
 ཚིག་དོན་ནོ། །གཉིས་པ་དགོས་པ་ཅི་ཡོད་ཅེན་ཀུན་གྱི་རྒྱན་དུ་འགྱུར་བར་ནི།
 ཞེས་པ་མདོ་གསུམ་གྱི་བརྗོད་བྱ་ཀུན་གསལ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱན་དུ་འགྱུར། ཞེས་

པའོ། །འོན་ཀྱང་མཁའ་ལམ་ལ་དགའ་བ་སྐྱེད་པའི་རྒྱན་དུ་བསྟན་ཟིན་ཏེ་
ཞེན། ཚེས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་ནི། རྒྱན་གྱི་དོར་བྱས་ན་དགའ་བ་སྐྱེད་པ་བཞིན་
ནམ། འདིས་དགའ་བ་སྐྱེད་པར་ལུས་སོ། །ཞེས་ཟེར་རོ། །གཟུང་པ་ན་ཟེ། ཙྴ་
བ་མངོན་རྟོགས་ཕྱེ་བ་ཉིད་མངོན་གསུམ་ཕྱེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཟེར་རོ། །ལྷ་པ་ནི་
གྲུས་ཕྱག་འཚལ་ཞེས་པ་སྐོ་གསུམ་ཀམ་ཏེ། བཟང་སྐྱོད་ལས། ཞིང་གི་རྩལ་
སྐྱེད་ལུས་རབ་བཏུད་པ་ཡིས། །རྒྱལ་བ་ཀུན་ལ་རབ་ཏུ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །
ཞེས་སོ། །

༥ གཉེས་པ་སྐྱོན་གྱི་སྐྱོབ་དཔོན་གྱིས་འགྲོལ་པ་མཛད་ཚུལ་ལ་བཞི་སྟེ།
འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་གྱིས་མཛད་ཚུལ་དང་། སྐྱོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་
གྱིས་མཛད་ཚུལ་དང་། འཕགས་པ་གྲོལ་སྡེས་མཛད་ཚུལ་དང་། བཅུན་པ་
གྲོལ་སྡེས་མཛད་ཚུལ་ལོ། །

དང་པོ་ནི་ དེ་ཡང་ཁྱེད་རྣམ་པས་མཉེན་བརྗོད་བྱ་མངོན་རྟོགས་ཐམས་ཅད་ཉམས་སུ་སྦྱོང་ནས་
སམ། ལྷ་མའི་མན་ངག་ལ་བརྟེན་ཏེ་འཆད། དང་པོ་མི་རིགས་ཏེ་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་བདག་གི་ནི་
སྐྱོད་ལུལ་མིན་ཡང་ཞེས་མ་རྟོགས་པར་ལས་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་དང་། གཞན་ཡང་རྣམ་མཁའ་དང་
ཚོས་སྐྱེད་ལུལ་སྐྱོད་བ་བྱབ་པ་ལས་གཞན་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉེས་པ་སྐྱོ་མ་གང་དང་
གང་གི་མན་ངག་ཡོད་ཅེས། དང་པོ་ལས་མི་ལེན་ལ། གཉེས་པ་ལས་ལེན་ཏེ་སྐྱོབ་དཔོན་བཞིའི་
མན་ངག་ཡོད་ཅེས་སྐོལ་ལན་དེ་ལྟར་ལོ་འཆད། ལ་ཅིག་ནི་མངོན་རྒྱན་འཆད་པར་མི་རིགས་པར་
ཐམ། ཁྱོད་ལ་ཚོག་དོན་ལ་མཁའ་ལམ་ལའི་ཤེས་རབ་དང་མན་པ་སྐྱོན་པའི་སྐྱིད་རྗེ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་

8 མ་དཔེར་རྣམ་པར་ཡོད།

པའི་རྫོལ་བ་བཀོད་ནས། དེམ་སྐབ་ཅེས་སྟོན་པ་ལ་ཤེས་རབ་ཡོད་པར་སྟོན་པ་ལ་གཉིས་ལ་
 ཚིག་ལ་མཁས་པའི་ཤེས་རབ་ཡོད་ཅེས་འཆད་པ་ཚིགས་བཅད་ལྲས་སྟོན་ལ། དོན་ལ་མཁས་
 པའི་ཤེས་རབ་ཡོད་པར་ཚིགས་བཅད་གཅིག་གོ། །སླིང་རྗེ་ཡོད་པར་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་ཞེས་པའི་
 ཚིགས་བཅད་གཅིག་གོ། རྣམ་བཤད་མཛད་ཅེས་བཤད་གཞིར་བྱས་ལ། རྒྱ་གང་
 གིས་ན་འགོ་བ་རིགས་ལྟའམ་རྩལ་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་སྐྱབ་བསྐྱལ་
 རྒྱར་བཅས་ལས་བསྐྱལ་འདོད་ཆགས་པས་ཞེས་པ་སླིང་རྗེ་ལ་བཏགས་
 པ་སྟེ་བཏགས་པའི་ཚོས་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོགས་པའི་རྒྱ་མཚན་
 གཉིས་ཀ་དམིགས་ཡུལ་མི་འདོར་བར་འདྲ་སྟེ་མི་ལ་བ་ལང་དུ་བཏགས་
 པ་བཞིན་ནོ། །མདོ་རྒྱན་ལས། ཇི་ལྟར་ཕུག་རོན་རང་གི་བྱ་མཚོག་བྱམས།།
 རང་གི་བྱ་དེ་ཉི་བར་འཇུད་ནས་འདུག། །དེ་འདྲ་བ་ལ་ཁོང་ཁྱོད་འགལ་བ་
 ལྟར། །བརྗེར་བཅས་ལུས་ཅན་བྱ་ཡང་དེ་དང་འདྲ། །ཞེས་སོ། །བཏགས་
 པའི་དགོས་པ་ཆགས་པ་ལྟར་བརྗེ་བས་སེམས་ཅན་མི་སྣོང་བར་ཤེས་པ་སྟེ།
 མདོ་རྒྱན་ལས། སེམས་ཅན་དོན་ཕྱིར་བརྗེ་བའི་སྐྱབ་བསྐྱལ་བའི། །རང་
 བཞིན་འཁོར་བ་གང་ཡིན་མི་སྣོང་ན། །སླིང་རྗེ་ཅན་རྣམས་གཞན་ལ་པན་པའི་
 ཕྱིར། །སྐྱབ་བསྐྱལ་ཅི་སྟེ་ལས་ལེན་བྱེད་མི་འགྱུར། །ཞེས་སོ། །དངོས་ལ་
 གནོད་བྱེད་ནི་སྟེ་འཛིན་སྟངས་མི་འདྲ་བའི་ཕྱིར་རམ། དེན་པོ་ཆེན་ཆགས་
 པ་དངོས་པོ་ཡིན་ན་བསྟན་བཅོས་རྩོམ་པའི་རྒྱ་མིན་པར་ཐལ་བ་ལས་རྒྱ་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སོ། །གང་ཟེག་གང་གིས་ན་ཐོགས་མེད་ཅེས་པ་ཡོན་
 ཏན་གསུམ་ལས་དང་པོ་རང་དོན་ལ་སྤངས་རྟོགས་གཉིས་ལས། སྤངས་
 པ་མཐོང་སྤངས་ས་བོན་ལས་རིང་དུ་བསྐྱིངས་ཤིང་སོ་སྐྱེའི་ས་ལས་འཕགས་
 པའོ། །རྟོགས་པ་བདག་གཉིས་སུ་མེད་པ་ལ་ཐོགས་པ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཏེ་

ས་གསུམ་པ་འོད་བྱེད་པ་བརྟེན་ཞེས་ཚེས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་ཟེར་རོ། །གཉིས་
 པ་གཞན་དོན་ནི་སེམས་ཅན་སྲུག་བསྐྱེད་རྒྱ་དང་བཅས་པ་ལས་སྐྱོབ་པ་འོ། །
 གསུམ་པ་དེ་(༤ རྒྱུ་)གཉིས་ཀྱི་རྒྱ་ནི་འགྲོ་ལ་ཀུན་ནས་ཆགས་པ་སྟེ་སྒྲིང་
 རྗེ་ཆེན་པོས་མཐོང་སྤང་སྤངས་ཤིང་ཚེས་ཉིད་དང་བྱམས་པ་མངོན་སུམ་དུ་
 གཟིགས་པ་ཡིན་ནོ། །ཐབས་ནི། མི་པམ་མགོན་ལ་གསན་ནས་ནི། །ཞེས་པ་
 རང་དོན་ཡོན་ཏན་གྱི་གོ་སྐུལ་ལས་མི་པམ་པ་དང་། གཞན་དོན་གདུལ་བྱ་
 མ་ལུས་པའི་འབྲལ་གྱི་བདེ་བ་དང་། སྲུགས་ཀྱི་ཕན་པ་སྐྱབ་པས་ན་མགོན་
 རོ། །ལྷའི་རྣ་བའི་མངོན་ཤེས་དང་། དེས་དངས་པའི་ཡིད་ཤེས་འཁོར་དང་
 བཅས་པས་ལྷ་ཡུལ་དུ་གསན་པ་སྟེ། བྱང་སའི་འགྲུལ་པ་ལས། མི་པམ་
 ཞལ་གྱི་བདུད་རྩི་ལས་འོངས་པའི། །ཐོགས་མེད་གསན་པའི་སྒྲིམ་པས་
 གསོལ་བར་མཛད། །ཅེས་སོ། །དེ་ནས་འཛམ་བུ་སྤྱིར་དུ་བྱོན་ནས་ཚེས་
 ལྷ་ཡི་གེར་བཀོད་དོ། །ཚེས་གང་བཤད་ན་བསྟན་བཅོས་ཆེན་པོ་ཞེས་པ་ལ་
 མཚན་གཞི་དང་། མཚན་ཉིད་དང་། སྐྱོད་ན་གསུམ་ལས་དང་པོ་ཡི་གེ་དུ་
 མ་འདུས་པ་འཚམས་སྦྱར་དང་བཅས་པ་ལ་མིང་། དེ་བཞིན་དུ་མིང་དུ་མ་ལ་
 ཚིག་ ཚིག་ཀར་པ་བཞི་ལ་ཤོ་ལོ་ཀ། །དེ་དུ་མ་ལ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ། དེ་དུ་མ་ལ་
 བསྟན་བཅོས་ཆེན་པོ་སྟེ། གཞི་ལམ་འབྲས་བུ་ཚང་བར་སྟོན་པ་ཚེས་ཀྱི་ཕྱང་
 པོ་རེ་དང་ཚད་མཉམ་པ་འཇམ། ཡང་ན་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་དང་རྣམ་གངས་ཡིན་ཏེ་
 མཛོད་ལས། ཚེས་ཀྱི་ཕྱང་པོ་བརྒྱད་མི་དག །གང་རྣམས་སྐབ་པས་གསུངས་དེད་ག།
 ཚིག་གམ་མིང་ཡིན་དེད་ག་ནི། །གཞུགས་དང་འདུ་བྱེད་དག་ཏུ་འདུས། །ཁ་
 ཅིག་བསྟན་བཅོས་ཚད་ཅེས་ཟེར། །ཕྱང་པོ་ལ་སོགས་གཏམ་རེ་ཡིན། །ཞེས་
 སོ། །དེས་ན་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་བསྟན་བཅོས་ཆེན་པོ་ཡིན་ཏེ། བརྗོད་བྱ་ཆེ་

སྟོ་ཡུམ་ཐམས་ཅད་བསྟུན་པའི་སྤྱིར་དང་། དགོས་པ་ཆེ་སྟེ་དེ་ཉིད་བདེ་སྲུག་
 ཏུ་རྟོགས་པའི་སྤྱིར་དང་། མཇོང་པ་པོ་ཆེ་སྟེ་ས་བཅུའི་དབང་ཕྱུག་ཡིན་པའི་
 སྤྱིར་རོ། །རིགས་རྒྱན་གྱིས་ཀྱང་། ཤེར་སྤྱིན་གྱི་མདོའི་དོན་མ་ལུས་པ་སྤྱད་
 པར་བྱེད་པས་བསྟུན་བཅོས་ཆེན་པོ་སྟེ་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་ཞེས་བྱའོ། །
 ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་མཚན་ཉིད་ནི་དག་གང་ཞིག་བརྒྱད་པའི་བདག་རྒྱུན་
 སངས་རྒྱས་ལས་འབྱུང་བར་འདོད་པ་ལྟར་ན་རྗེས་སུ་གནང་བ་དང་བྱིན་གྱིས་
 བརྒྱབས་པའི་བཀའ་ཡང་བསྟུན་བཅོས་སུ་འབྱུང་རོ། །འོ་ན་གང་ཡིན་ཞེ་ན་
 བཀའ་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་བྱེད་གང་ཞིག་རྟོག་ལྡན་གྱི་འདོད་དོན་སྟོན་པའོ། །
 ཇི་སྐད་དུ། ཚོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་བཀའ་དང་བསྟུན་བཅོས་གཉིས་སུ་
 འདུས། །ལེགས་པར་གསུངས་དང་དེའི་དགོངས་འགྲེལ་དང་། ཞེས་པ་
 དང་། རྒྱད་སྟེ་ལས། གང་ཞིག་རྒྱལ་བའི་བསྟུན་པ་འབའ་ཞིག་གི་ །དབང་
 བྱས་རྣམ་གཡེང་མེད་ཡིད་ཅན་གྱིས་བཤད། །ཐར་པ་ཐོབ་པའི་ལམ་དང་རྗེས་
 མཐུན་པ། །དེ་ཡང་དྲང་སྲོང་བཀའ་བཞིན་སྲི་བོས་སྤངས། ཞེས་སོ། །གསུམ་
 པ་སྐྱོད་ནི། །ལྡན་ཞེས་པ་བསྟུན་བཅོས་ལ་འཇུག་ལ། དེ་འདྲུག་ལ་ས་ནའི་
 རྒྱན་གྱིས་སྤྲེད་སྤྲོད་གསུམ་ལ་བརྟེན་ནས་གདུལ་བྱའི་སེམས་རྒྱུད་བསྐྱབ་པ་
 གསུམ་དུ་བཅོས་པའམ་འཚོས་པ་ཡིན་ཞིང་། སྤྱུ་ལ་ཏར་མའི་རྒྱན་གྱིས་
 གདུལ་བྱ་རྣམས་རྒྱ་ཉོན་མོངས་དང་། གནས་སྐྱབས་ངན་སོང་དང་། གཏན་
 དུ་འཁོར་བ་ལས་སྐྱོབ་ཅེས་པའི་དོན་ཏེ། རྣམ་བཤད་རིགས་པ་ལས། ཉོན་
 མོངས་དབྱེ་རྣམས་མ་ལུས་འཚོས་པ་དང་། །ངན་འགོ་སྲིད་ལས་སྐྱོབ་པ་
 གང་ཡིན་པ། །འཚོས་སྐྱོབ་ཡོན་ཏན་སྤྱིར་ན་བསྟུན་བཅོས་ཏེ། །གཉིས་པོ་
 འདི་དག་གཞན་གྱི་ལུགས་ལ་མེད། །ཅེས་སོ། །ཇི་ལྟར་བཤད་ན། རྣམ་

བཤད་མཛད། །ཅེས་པ་འཕགས་བཞིའི་མདོན་རྟོགས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་
གསུམ་གྱིས་བསྐྱེད་ཤིང་། དེ་གསུམ་བཤད་པས་སྦྱར་བཞི་ཚོས་སྐྱུ་མ་བཤད་
པའི་ཉེས་པ་མེད་དོ་སྐྱེམ་དུ་དགོངས་པའོ།། (༥ བ)གང་དུ་བཤད་ན། དེ་ཉིད་
རྣམ་ངེས་ཞེས་པ་ཤོ་ལོ་ཀ་སྦྱོང་ཕྱག་རྒྱ་ཡོད་པ་དེར་རོ།།

གཉིས་པ་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛད་ཚུལ་ནི་རྣམ་པར་བཀོལ་
ཞེས་པ་བཤད་གཞི་ཡིན་ལ། རྒྱ་གང་གིས་ནི་འགྲོ་དོན་རྩ་ལག་ཅེས་པ་
སེམས་ཅན་ལ་གནས་སྐབས་དང་མཐར་ཐུག་གི་དོན་ཕན་བདེ་སྐྱབ་པ་
གཉེན་རྩ་ལག་རྟུང་སྦྱིང་རྗེས་སོ། །གང་ཟག་གང་གིས་ན་དབྱིག་གཉེན་
གྱིས་ཞེས་པ་ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་དབྱིག་དང་མཚུངས་པའི་ཤེས་རབ་སྐྱེས་
ཐོབ་སྦྱར་བྱུང་གཉིས་དང་ལྡན་པས་ན་གཉེན་ཞེས་བྱའོ། །ཇི་ལྟར་ན་ཤེས་
བྱ་ཡུལ་དུ་སྒྲུང་སྒྲུང་ཐམས་ཅད་ནང་སེམས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཡིན་པ་ལ། སློ་
བཏགས་པར་འདོད་པ་སེམས་ཅོམ་གྱི་ལུགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཡང་དག་
པ་སྦྱོང་ངེས་པར་བཀོལ་ལོ། །དེ་ཡང་གཞུགས་མེད་ཅེས་ཀུན་བཏགས་ཡིན་
ལ། སྐྱུ་མ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་རྣམ་བཤད་པའི་ཀུན་བཏགས་སམ། མ་དག་
པའི་གཞན་དབང་ཡིན་ཞིང་། ས་དང་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལ་སོགས་དག་པའི་
གཞན་དབང་ངམ། ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་ཡོངས་སྐབ་ཡིན་ལ། མ་སྐྱེས་པ་ལ་
སོགས་འགྱུར་བ་མེད་པའི་ཡོངས་སྐབ་བོ་ཞེས་བཞེད་དོ། །དེའི་རྒྱ་མཚན་
ནི་རང་སྐྱེ་བ་ལྟ་བུ་སེམས་ཅོམ་གྱི་ལྟ་བུ་ལ་གོམས་པས་མོས་པ་གཙོར་
བྱེད་པས་ཡིན་གྱི་འཐད་ལུགས་བཞིན་མ་ཡིན་ཏེ་ལྟ་བུ་དབྱུང་ལས་གཞན་དུ་

བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གང་བཤད་ན་བསྟན་བཅོས་ཆེན་པོ་ཞེས་བསྟན་དོ་ཞེས་
རིགས་སྦྱིན་ཟེར་རོ། །གང་དུ་ན་ཉི་མི་གཞུང་གི་འགྲེལ་པར་རོ།།

གསུམ་པ་འཕགས་གྲོལ་སྡེས་མཛད་པ་ནི་རྣམ་པར་ངེས་ཞེས་པ་བཤད་
གཞིའོ། །གང་གིས་ན་འཕགས་པ་ནི་སྤར་བཤད་པ་དེའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་
པ་ནི་བྲལ་དུ་ཚུད་པའོ། །རྣམ་པར་གྲོལ་ཞེས་པ་མཐོང་སྤངས་སོན་སྤངས་
པའོ། །ཀྱང་གི་སྦྱས་ནི་གོང་འོག་གི་འགྲེལ་པ་སྟུང་པའོ།། ཇི་ལྟར་ན་མཐའ་
བྲལ་དབུ་མའི་གནས་ལུགས་ཇི་ལྟར་ཡིན་པ་ལྟར་རྟོགས་པའི་སྒོས་རྣམ་
པར་བྱེ་བའོ། །ཐོགས་མེད་མཆེད་¹⁰ཀྱི་འགྲེལ་པ་དང་སྒོས་སོ་ཞེ་ན་མཆེད་
གཉིས་པོ་དེས་འགྲེལ་པ་བྱས་པ་དེ་སྐབས་བརྒྱད་དང་ལྟ་བ་མ་ལོར་བར་བྱས་
པ་མིན་པར་མཐོང་ནས་འདིར་སྐབས་བརྒྱད་ཀྱི་དང་ལྟ་བ་མ་ལོར་བ་བྱེད་པས་
མི་སྒོས་པའོ། །གང་བྱེ་ན་སྤར་བཞིན་ནོ། །གང་དུ་ན་ཉི་མི་སྤར་བར་རོ།།

བཞི་པ་བཅུན་པ་གྲོལ་སྡེས་མཛད་པ་ནི་རྣམ་པར་བཤད་བྱས་ཞེས་བཤད་གཞི་
ཡིན་ལ། དུས་ནམ་ཞེ་ན་ཉི་མི་སྤར་བ་བྱས་པ་དེའི་འོག་ཏུའོ། །གང་ཟག་རྣམ་
གྲོལ་སྡེ་ཡོན་ཏན་དད་པའི་ས་ཚོགས་ལམ་ཆེན་པོ་ལ་གནས་པ་ཡིས་ཞེས་
པའོ། །དོན་དང་མི་ལྡན་ཡང་བཏགས་མིང་ཡིན་ཏེ་འགྲེལ་ཆེན་ལས་རྣམ་
གྲོལ་སྡེ་ཞེས་ཚིག་ཏུ་འཛིན་ཏེ་ན་གྲགས་ཞེས་སོ། །ཇི་ལྟར་ན་མན་དག་
བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ཚིག་དོན་མཐའ་དག་ཏེ་རྫོགས་པར་རོ། །རིགས་སྦྱིན་ན་
རེ། མངོན་པའི་སྡེ་སྤྲོད་ལ་སོགས་ཞེས་སོ། །ཚོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་ནི་ཡུམ་

9 མ་དཔེ་ལ་ “སྟེག་གོ” ཡོད།
10 འདིར་ “གཉིས་” ཞེས་ཡོད་ན་གྲོག་བདེ་བར་སྤང་།

སྤྱོད་མ་རྟོགས་པ་ཡིན་གྱི་ཚིག་མ་རྟོག་པ་མིན་ལོ་ཟེར་རོ། །རྒྱ་དེས་ན་རང་གི་གོ་ཚོད་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་བཤད་ཅེས་པ་འོ།། ལེ་མངས་རང་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་བསྟན་བཅོས་བཤད་ཅེས་སོ། །དེའི་དོན་བསྟན་བཅོས་འདི་ལེ་མངས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ཡིན་པ་ལ་ལེ་མངས་ནས་བྱང་རྒྱུ་བསྟན་པར་བཤད། འདུན་བཟང་ནི། ། བསམ་གཏན་རྒྱུན་ཞུགས་འབྲས་བུ་ལྟར་པར་ཅན། འཕར་གསུམ། སྤྱི་དུང་ལེ་མཐར་ཐུག་འགོ། གཞུགས་ཀྱི་ཆགས་བཅོམ། དག་བཅོམ་འབྲས་ཞུགས། གཉེན་པོ་དང་རྗེས་ལ་བརྟེན་པའི་གཉེས་པོ་མེད་པས་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་གཞུང་དང་མདོམ་མཐུན་པས་དེ་རྣམས་བྱམས་པས་མ་སྦྱར་བས་གཞན་གྱིས་བཅུད་སྦྱེས་བུ་བསམས་པ་འོ།།

གསུམ་པ་སེང་བཟང་རང་གིས་འགྲེལ་པ་བྱ་བར་རིགས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། རང་གི་ཤེས་རབ་བསྐྱབས་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པ་དང་། བན་པའི་བསམ་པ་ཡོད་པ་འོ། །དང་པོ་ནི། མན་ངག་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ཚིག་དོན་མཐའ་དག་སྟོང་རྟོགས་པར་རྟོག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཚོས་ཅན་ཤིན་ཏུ་ཡ་མཚན་པ་ཡིན་ལོ། །འགའ་ཞིག་ཏེ་སྤོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་དང་བཅུན་པ་གོལ་སྤེས་ཞེས་པ་འམ། ཡང་ན་སྤེས་བཞི་ཀས་རྟོགས་པར་མ་རྟོག་པ་ལས་བདག་གིས་རྟོག་པའི་ཕྱིར་འགྲེལ་སྤེས་མས་ནོར་བུ་མ་རྟོག་པ་ཕྱི་མས་རྟོག་པ་བཞིན་ལོ། །དེ་ལྟར་སྤྱོད་ཀྱི་ལྟ་སྟོན་ལོ། །¹²

(༡༦ ན) ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཚད་མས་ཤེས་པས་གཞན་གྱིས་མི་འཕྲོག་པ་འོ། །བཞི་པ་ལ་གཉེས་ཏེ་གཞོན་པ་མ་མཐོང་བ་དང་། སྦྱབ་བྱེད་མཐོང་བ་འོ། །དང་པོ་མ་

11 ཡི་གེ་མི་གསལ།

12 ཤོག་གངས་ ༥ ནས་ ༡༥ བར་ཆད།

མཐོང་ནས་དང་པ་སྐྱེ་ཞེས་སྐྱར་བ་གཞིར་བྱས་ལ། དེ་ལ་ཚོས་གསུམ་སྟེ་གང་
ལ་དང་། གང་གིས་དང་། གང་མ་མཐོང་བའོ། །དང་པོ་གཞི་དང་ལམ་དང་
རྣམ་པ་ཡང་དག་པར་ན་སྐྱེ་བ་མེད་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་པའི་མཚོན་བརྗོད་ཀྱི་
ཚིགས་སུ་བཅད་པའི་བརྗོད་པར་བྱ་བའི་དོན་གྱི་སྟེ་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་ཡུམ་གྱི་
ཡོན་ཏན་ལའོ། །གཉིས་པ་ལ་གང་ཟག་དང་། རིགས་པ་གཉིས་ལས་དང་པོ་
ཚོས་གྱི་རྗེས་འབྲངས་རྣམས་གྱིས་སོ།།

༥ གཉིས་པ་དབྱུ་མའི་དོ་བོ་ཉིད་དང་བྲལ་བའི་སྤྱིར་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་
པའི་ཚད་མས་ཞེས་པའི་དོན་ལ་གཏན་ཚིགས་བཞི་ལས་དང་པོ་དོ་བོ་ལ་
དབྱུད་ནས་འགོག་པ་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་གྱི་གཏན་ཚིགས་¹³ལ་གསུམ་སྟེ་
རྟོགས་དགོད་པ་དང་། སྐྱར་བའི་དོན་གསུམ་ངེས་པར་བྱ་བ་དང་། སྐབས་གྱི་
དོན་བསྐྱབ་བའོ། །དང་པོ་དངོས་པོར་སྐྱང་བ་ཅམ་ཚོས་ཅན། ལས་དག་པར་
ན་བདེན་དངོས་གྱིས་སྟོང་སྟེ། ཆ་མེད་གྱི་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་ཡིན་པའི་སྤྱིར་
དཔེར་ན་དངོས་མེད་གྱི་ཤེས་བྱ་བཞིན་ལོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཚོས་ཅན་
དང་། བསྐྱབ་བྱ་དང་། གཏན་ཚིགས་གྱི་དོན་ལོ། །དང་པོ་སྐྱེ་དོན་དང་སྤྱི་
རོལ་མ་བྱེ་བའི་དངོས་པོར་སྐྱང་ཅམ་ཡིན་ལ། དེ་འང་མངོན་སུམ་ཚད་མས་
ཤུགས་ལ་འགྲུབ་ཅིང་། དངོས་མེད་གྱི་ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན་མ་ཡིན་ཏེ་ཁྱབ་བྱེད་
དངོས་པོ་ཅམ་དུ་འཛིན་པ་མེད་པས་ཁྱབ་བྱ་བདེན་དངོས་སུ་འཛིན་པ་མི་སྲིད་
པའི་སྤྱིར་ལོ། །དེ་ཉིད་གྱིས་ཤེས་བྱ་ཅམ་ཚོས་ཅན་དུ་བཞག་ན་ཚོས་ཅན་གྱི་

13 མ་དཔེར་ “གཏན་གསུམ་” ཞེས་འདུག་པ་གཏན་ཚིགས་ཞེས་པའི་བསྐྱེ་ཡིག་ཡིན་ནས་སྐྱུམ་སྟེ་
དེ་སྐྱར་བཅོས།

ཕྱོགས་གཅིག་རྩོད་གཞིར་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི་བདེན་དངོས་
བཀག་ཅིང་དེས་སྐྱོང་པ་ཡང་དག་པར་མེད་དགག་ག་ ཐ་སྐད་དུ་མ་ཡིན་དགག་
སྐྱུ་མ་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་ལ་གསུམ་སྟེ་རྟགས་ཀྱི་མཚན་གཞི་དོས་
གཟུང་བ་དང་། མཚན་ཉིད་ཕྱོགས་ཚོས་བྱབ་པ་བསྐྱབ་པ་དང་། མཚན་བྱ་
རྟགས་ཀྱི་རིགས་དེས་པར་བྱ་བའོ། །དང་པོ་ཆ་མེད་གཅིག་དང་དུ་མས་སྐྱོང་
པ་ཅོམ་མོ།

གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ་ཕྱོགས་ཚོས་བསྐྱབ་པ་དང་། བྱབ་པ་བསྐྱབ་པའོ། །
དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། གཞན་ལུགས་དགག་པ་དང་། རང་ལུགས་གཞག་
པ་དང་། རྩོད་པ་སྐྱང་བའོ། །དང་པོ་གངས་པ་ན་རེ། ཆ་བཅས་དུ་མར་གྲུབ་
པའི་ཤུགས་ལ་ཆ་མེད་གཅིག་དང་དུ་བུལ་དུ་མངོན་སུམ་ཚད་མས་འགྲུབ་པ་
ཡིན་གྱི་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་སྐྱོན་པོར་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ་ཀྱང་སྐྱོན་མིན་
མི་ཁེགས་པར་འགྱུར་ཟེར་འོ། །འདི་མི་རུང་སྟེ། སྐྱོན་པོར་མངོན་སུམ་ཚད་
མས་གྲུབ་པས་སྐྱོན་མིན་ཡིན་པ་ཁེགས་ཀྱང་ཡོད་པ་མི་ཁེགས་པ་ལྟར། ཆ་
བཅས་གཅིག་དང་དུ་མར་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ་པས་ཆ་མེད་གཅིག་
དང་དུ་མ་ཡིན་པ་ཁེགས་ཀྱང་ཡོད་པ་མི་ཁེགས་པར་འགྱུར་ལ། འདོད་ན་
ཕྱོགས་ཚོས་མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པ་བུད་དོ། །གཉིས་པ་རང་ལུགས་ལ་
གཉིས་ཏེ། ཆ་མེད་ཀྱི་གཅིག་དགག་པ་དང་། དེས་དུ་མ་ཁེགས་པའོ། །དང་
པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། རགས་པ་ལ་དགག་པ་དང་། སྤ་བ་ལ་དགག་པའོ། །དང་
པོ་ནི་དངོས་པོར་སྐྱང་བ་ཚོས་ཅན། ཆ་མེད་གཅིག་ཏུ་བདེན་པ་མེད་དེ། ཆ་
བཅས་དུ་མར་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། བྱབ་པ་ཆ་བཅས་དུ་མ་

དང་། ཚམེད་གཅིག་འགལ་སྟོབས་ཀྱིས་སྐྱབ་བོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས་
 ཏེ་རྩལ་སྤན་དགག་པ་དང་། རྣམ་ཅིག་དགག་པ་འོ། །དང་པོ་ནི་ཉན་ཐོས་སྡེ་
 པ་ན་རེ། གཞུགས་ཅན་གྱི་རྒྱུང་མཐའ་རྩལ་སྤྲ་རབ་ཆ་ཤས་མེད་པ་དོན་དམ་
 པར་བདེན་ཞེས་སྣོའོ། །དེ་ལྟར་ན་དབུས་རྩལ་ལ་ཕྱོགས་རྩལ་གི་རྩལ་གྱིས་
 བསྐྱོར་ནས་རགས་པ་རྩོམ་པའི་ཚེ་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་སྤང་དམ། ཕྱོགས་
 རྩལ་སོ་སོ་ནས་སྤང། དང་པོ་ལྟར་ན་ཕྱོགས་རྩལ་གི་རྩལ་ཚོས་ཅན། གོ་
 རྣམས་གཅིག་ཏུ་རྒྱུད་པར་ཐལ། སྤང་བྱེད་གཅིག་གིས་སྤང་པར་བྱུང་¹⁴བའི་
 ཕྱིར། དཔེར་ན་ཤར་རྩལ་བཞིན་འོ། །འདོད་ན་རགས་པ་རྩོམ་བྱེད་མ་ཡིན་(༡༦
 བ)པར་འགྱུར་ཏེ་རྩལ་རྩལ་གོ་རྣམས་གཅིག་ཏུ་རྒྱུད་པའི་ཕྱིར། རྩལ་རྩལ་
 དང་གཅིག་གོ་རྣམས་གཅིག་ན་རགས་པ་རྩོམ་བྱེད་མ་ཡིན་པས་ཁྲབ་
 ཅིང་། འདོད་ན་རགས་པ་རྩོམ་བྱེད་ཉམས་སོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན་དབུས་
 རྩལ་ཚོས་ཅན། ཚུགས་དང་བཅས་པར་ཐལ། ཕྱོགས་རྩལ་གི་རྩལ་གྱིས་སོ་
 སོ་ནས་སྤང་པའི་ཕྱིར། གོང་ཁྲུང་རྩོམ་པའི་ཁང་པ་བཞིན། འདོད་ན་ཚམེད་
 བྱུང་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཉི་ཤུ་པ་ལས། རྩལ་གིས་གཅིག་ཆར་སྐྱར་བ་ན། །ཕྱ་
 རབ་རྩལ་ཆ་རྩལ་ཏུ་འགྱུར། །རྩལ་པོ་དག་ནི་གོ་གཅིག་ན། །གོང་བྱུང་རྩལ་
 སྤན་ཅོམ་དུ་འགྱུར། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། ཉན་ཐོས་པས་འཛིན་པར་འདོད་
 ཀྱང་། སེམས་ཅོམ་པས་གཞུང་འཛིན་གཉིས་དང་བལ་བའི་ཤེས་པ་རྣམ་ཅིག་
 ཚམེད་དོན་དམ་པར་བདེན་ཞེས་སྣོའོ། །འདི་ཡང་མི་རུང་སྟེ། རྣམ་ཅིག་
 དབུས་མ་སྐྱ་སྐྱི་དང་འབྲེལ་ལམ་མ་འབྲེལ། དང་པོ་ལྟར་ན་སྐྱ་སྐྱི་སོ་སོ་ནས་

14 “གྱུར” ཞེས་ཡིན་དགོས་པ་ལྟར་སྐྱར་ཡང་མ་དཔེར་ “བྱུང”ཞེས་འདུག་པས་དེ་ག་རང་དུ་
 བཞག།

འབྲེལ་ལམ། གང་རུང་གཅིག་ནས་འབྲེལ། དང་པོ་ལྟར་ན་སྐད་ཅིག་དབྱུང་
 མ་ཚེས་ཅན། དུ་མར་ཐལ། སྲ་སྤྱི་སོ་སོ་ནས་འབྲེལ་བའི་སྤྱིར། དཔེར་ན་ཟླ་
 བ་རྩོམ་པའི་ཉིན་ཞག་བཞིན། འདོད་ན་ཆ་མེད་བུད་དོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན་
 སྐད་ཅིག་སྲ་སྤྱི་གཉིས་ཚེས་ཅན། དུས་གཅིག་ཏུ་ཐལ། གང་རུང་གཅིག་
 དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱིར། དཔེར་ན་སྲ་སྤྱི་གང་རུང་བཞིན། འདོད་ན་སྲ་སྤྱི་ཡིན་པ་
 ཉམས་སོ། །གལ་ཏེ་སྐད་ཅིག་སྲ་སྤྱི་ད་ལྟར་དང་འབྲེལ་བ་མེད་དེ་འདས་པ་
 འགགས་ཤིང་མ་འོངས་པ་མ་སྐྱེས་ནས་མེད་པས་དེས་ན་ད་ལྟར་བ་གཅིག་
 སུ་བདེན་ཞེ་ན། ད་ལྟར་བ་ཚེས་ཅན། སྲ་མ་ལས་མ་བྱུང་བར་ཐལ། དེ་དང་
 འབྲེལ་བ་མེད་པའི་སྤྱིར། །དཔེར་ན་སྤྱི་མ་ལས་མ་བྱུང་བ་བཞིན་ནོ། །འདོད་ན་
 རྒྱུ་ལས་མ་བྱུང་བར་འགྱུར་ཏེ་སྲ་མ་ལས་མ་བྱུང་བའི་སྤྱིར། འདོད་ན་སྐད་ཅིག་
 ད་ལྟར་བ་ཚེས་ཅན། བྱས་པ་དང་རེས་འགའ་བ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ལ། འདོད་
 ན་བྱས་པ་དང་རེས་འགའ་བར་ཚད་མས་གྲུབ་པས་བསལ་ལོ། །དེ་ལྟར་
 ཡང་རིན་སྲིང་ལས། ཇི་ལྟར་སྐད་ཅིག་མཐའ་ཡོད་ལྟར། །ཐོག་མ་དབྱུང་གྲུང་
 བརྟག་པར་གྱིས། །ཞེས་པ་དང་། རྣམ་རེས་ལས། རྒྱུ་མེད་གཞན་ལ་མི་ལྟོས་
 སྤྱིར། །ཉག་ཏུ་ཡོད་པའམ་མེད་པར་འགྱུར། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་དེས་དུ་མ་
 ཞེགས་པ་ནི། དེས་པོར་སྐད་ཅིག་ཚེས་ཅན། ཆ་མེད་དུ་མ་མེད་དེ། གསོག་
 15བྱེད་ཆ་མེད་གཅིག་མེད་པའི་སྤྱིར། དཔེར་ན་མོ་ཤམ་གྱི་སྤྱི་དུ་མ་བཞིན་
 ནོ། །གསུམ་པ་རྩོད་སྤོང་ནི། དེ་ལྟར་ན་གཅིག་དང་དུ་མ་འགལ་ལམ་འབྲེལ།
 དང་པོ་ལྟར་ན་གཅིག་བཀག་ནས་དུ་མ་དགག་མི་རུས་པར་འགྱུར་ཏེ་འགལ་
 བའི་སྤྱིར། དཔེར་ན་ཆ་རེག་བཀག་པས་གྲང་རེག་དགག་མི་རུས་པ་བཞིན་

15 མ་དཔེ་ལ་ “སོག” ཡོད།

ནོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན་དུ་མ་གྲུབ་པས་གཅིག་དགག་མི་ཅུས་པར་ཐལ།
འབྲེལ་བའི་ཕྱིར། །དཔེར་ན་དུ་བ་གྲུབ་པས་མེད་གག་མི་ཅུས་པ་བཞིན་ནོ་ཞེ་
ན། ཆ་མེད་ཀྱི་དུ་མ་གཅིག་དང་འབྲེལ་བས་འབྲེལ་ཡུལ་ཆ་མེད་ཀྱི་གཅིག་
བཀག་པས། དེ་བསགས་ཀྱི་དུ་མ་ལེགས་ཤིང་། ཆ་བཅས་དུ་མ་དང་ཆ་མེད་
གཅིག་འགལ་བས་དུ་མ་གྲུབ་པས་གཅིག་ལེགས་པས་རྒྱོན་གཉིས་ཀ་མེད་
དོ།།

གཉིས་པ་ཁྲབ་པ་བསྐྱབ་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། དངོས་དང་། ཚུད་པ་སྤང་བའོ།།
དང་པོ་ལ་དཔེ་ལ་རྟགས་ཀྱི་མཚན་གཞི་འཛིན་པའི་ཚད་མ། མི་མཐུན་
ཕྱོགས་ལ་འགོག་བྱེད། དེས་རྗེས་འགོ་འཕེན་རྒྱུ་དང་གསུམ་ལས། དང་
པོ་དཔེ་དངོས་མེད་ཀྱི་ཤེས་བྱ་ལ་ཆ་མེད་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་གྱི་མཚན་གཞི་
དངོས་མེད་འཇལ་བས་ཚད་མས་ངེས་སོ། །གཉིས་པ་བདེན་དངོས་ཀྱིས་
སྟོང་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་བདེན་དངོས་ལ་རྟགས་འཇུག་སྲིད་ལེགས་ཏེ་
ཚད་མས་འགལ་བར་ངེས་པའི་ཕྱིར་འོ། །གསུམ་པ་ཚད་མ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་
ཆ་མེད་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་ལ་བདེན་དངོས་ཀྱིས་སྟོང་པའི་ཁྲབ་པའི་རྗེས་
འགོ་འཕེན་ཏེ། དཔེར་ན་བུ་མ་ལ་གྲུབ་པའི་བྱས་པ་རྟག་པ་ལ་འཇུག་སྲིད་
ལེགས་པས་མི་རྟག་པས་ཁྲབ་པའི་རྗེས་འགོ་འཕེན་པ་བཞིན་ནོ། །གསུམ་
པ་ཚུད་སྤང་ནི། གལ་ཏེ་གཅིག་དང་དུ་མ་དངོས་འགལ་ཡིན་ནམ། བརྒྱད་
འགལ་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན་གང་རུང་གཅིག་བཀག་པས་གང་རུང་གཅིག་
ཏུ་འབྲུབ་པའི་(༡༧ ན)ཕྱིར་ཕྱོགས་ཚོས་མི་འབྲུབ་ཅིང་། གཉིས་པ་ལྟར་ན།
གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པའི་བདེན་དངོས་སྲིད་པའི་ཕྱིར་ཁྲབ་པ་མི་འབྲུབ་བོ་ཞེ་ན།

དགག་བྱ་བ་དེན་དངོས་ལ་དངོས་འགལ་ཡིན་པས་གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པའི་
བདེན་དངོས་མི་སྲིད་ཅེས་སོ། །དངོས་པོར་སྐྱེད་ཅེས་ལ་བརྒྱུད་འགལ་ཡིན་
པས་གཅིག་ཤོས་བཀག་པ་གཅིག་ཤོས་མ་ཡིན་པས་སྐྱོན་གཉིས་ཀ་ལས་
ལྔ་ལ་ལོ། །གལ་ཏེ་ཡང་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་
འགྱུར་ཏེ་གཞི་ལ་དགག་པའི་ལྷོག་ཁྲབ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་མེད་ཀྱང་
སྐྱོན་མེད་དེ་དགག་བྱ་བ་དེན་དངོས་འགོག་ཅིང་རང་བཞིན་མེད་པ་བསྐྱབ་པ་
ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་མིན་ན་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོའི་སྤྲང་དུ་མེ་
བཀག་ནས་རྟག་པའི་དུ་བ་འགོག་པའི་རྟགས་ཚོས་ཅན། ཡང་དག་པ་མ་
ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། གཞི་ལ་བཀག་པའི་ལྷོག་ཁྲབ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་ལ་གཉིས་ཏེ་དངོས་དང་། ཚྱོད་པ་སྤང་བའོ། །རང་བཞིན་མེད་པ་
སྐྱབ་ན་ཐ་སྐྱད་སྐྱབ་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡིན་ཏེ། ཆ་མེད་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་
ཉིད་རང་བཞིན་མེད་པའི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །བདེན་དངོས་སུ་ཡོད་དེས་
ཀྱི་ཐ་སྐྱད་འགོག་ན་ཁྲབ་བྱེད་མི་དམིགས་པ་ཡིན་ཏེ། ཡོད་དེས་ཀྱི་ཐ་སྐྱད་
ཅེས་ལ་གཅིག་དང་དུ་མ་གང་རུང་གི་ཁྲབ་པ་ཚོད་མས་སྐྱབ་པའི་ཕྱིར་
རོ། །རྗེ་སྐྱེད་དུ་དབྱེ་མ་རྒྱུན་ལས། བདག་དང་གཞན་སྐྱེད་དངོས་འདི་དག།
ཡང་དག་ཏུ་ན་གཅིག་པ་དང་། །དུ་མའི་རང་བཞིན་བྲལ་བའི་ཕྱིར། །རང་
བཞིན་མེད་དེ་གཟུགས་བརྟན་བཞིན། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ནི་ཁྲབ་བྱེད་
མི་དམིགས་པ་ཡིན་ན་ལྷོག་འབྲེལ་ཡོད་པར་འགྱུར་ཏེ་དགག་རྟགས་ལྷོག་
འབྲེལ་ལ་བརྟན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། དགག་བྱ་ཤེས་བྱ་ལ་ཡོད་པའི་རྟགས་
ལྷོག་འབྲེལ་ལ་བརྟན་ཀྱང་། དགག་བྱ་ཤེས་བྱ་ལ་མེད་པའི་རྟགས་ལྷོག་

འབྲེལ་ལ་བརྟེན་པར་མ་གྲུབ་སྟེ། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་མེ་བཀག་ནས་རྟག་པའི་དུ་
བ་འགོག་པ་འདི་ལ་ཡང་ལྷོག་འབྲེལ་ཡོད་པར་འགྱུར་རོ།།

གསུམ་པ་སྐབས་ཀྱི་དོན་བསྐྱེད་པ་ནི། རྗེས་དཔག་ཚད་མས་དོན་དམ་པར་
ཡོན་ཏན་ལེགས་ཀྱང་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པ་ལ་མི་གཞོན་དེ་ཀུན་རྫོབ་པ་དགག་
བྱ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། 16 སོགས་ལོངས་ནས་རྒྱུ་ལ་དབྱུང་ནས་འགོག་པ་
དོ་རྗེ་གཟེགས་མའི་རྟགས་ནི་ཡུམ་གྱི་ཡོན་ཏན་ཚོས་ཅན། ཡང་དག་པར་ན་
བདེན་པ་མེད་དེ། བདག་དང་གཞན་དང་གཉིས་ཀ་དང་རྒྱུ་མེད་པ་ལས་
སྐྱེ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་ནམ་མཁའི་མེ་ཏོག་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟར་དབྱུང་
ཅུ་བ་ལས། བདག་ལས་མ་ཡིན་གཞན་ལས་མིན། །གཉིས་ལས་མ་ཡིན་རྒྱུ་
མེད་མིན། །དངོས་པོ་གང་དག་གང་ན་ཡང་། །སྐྱེ་བ་ནམ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།།
ཞེས་སོ། །འབྲས་བུ་ལ་དབྱུང་ནས་འགོག་པ་ཡོད་མེད་སྐྱེ་དགག་ནི། ཡུམ་
གྱི་ཡོན་ཏན་ཚོས་ཅན། ཡང་དག་པར་ན་བདེན་པ་མེད་དེ། ཡོད་པ་དང་མེད་
པ་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་པ་དང་། གཉིས་ཀ་ནས་དབྱུང་པ་རྒྱུ་གཅིག་
གིས་དུ་མ་དང་གཅིག་མི་སྐྱེད་ཅིང་། རྒྱུ་དུ་མས་ཀྱང་འབྲས་བུ་གཅིག་དང་
དུ་མ་མི་སྐྱེད་ལ། འབྲས་བུ་དེ་ཡང་དེ་དང་འབྲ་བར་སྐྱུར་རོ། །ཚོས་ཀྱི་བཤེས་
གཉེན་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རྟགས་འགོད་དོ། །གསུམ་པ་གང་མ་མཐོང་ན་གཞོད་པ་

16 འདིའི་སྐབས་མཚན་འདི་ལྟར་ཡོད། “མཁའ་གསུམ་ཚོས་ཅན། འཕགས་བཞིའི་དངོས་པོ་
སྐྱེད་པ་དང་བཞེད་པ་སྐྱེད་པས་སྟོང་སྟེ། གཅིག་དང་དུ་མའི་དོ་བོ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་དོན་
དམ་དུ་འགོད་ན་འདོད་ལ། ཀུན་རྫོབ་ཏུ་གང་ཟེག་གཅིག་གི་རྒྱུད་ལ་གཅིག་དང་ཐ་དད་ལ་དུ་མར་
ཡོད་པས་རྟགས་མི་འགྱུར་ཅིང་། དོན་དམ་པར་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་ཡིན་ཡང་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་འཕགས་
བཞི་སྐྱེད་ཅིང་བཞེད་པ་སྐྱེད་པ་མི་འགལ་བས་གཏན་ཚིགས་གཞན་ལ་འང་ཤེས་པར་བྱེད་དོ།”

མ་མཐོང་ནས་དང་བ་སྐྱེའོ།།

གསུམ་པ་སྐྱབ་བྱེད་མཐོང་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྐྱོན་དང་། གཞུང་དོན་ནོ། །དང་
པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཉགས་དགོད་པ་དང་། སྐྱུར་བའི་དོན་གསུམ་ངེས་པར་
བྱ་བ་དང་། སྐབས་དོན་བསྐྱབ་པའོ། །དང་པོ་གཞི་ལམ་རྣམ་པ་རང་བཞིན་
གྱིས་མ་སྐྱེས་པར་རྟོགས་ནས་ཟུང་འཇུག་སྒོམ་པར་བྱེད་པའི་སློ་ཚོས་ཅན།
གཤམ་བྱེད་མེད་ཅིང་སྒོམ་ཚུལ་ལྲས་བསྒོམས་ན་སྐྱེ་མེད་ཀྱི་རྟོགས་པ་རབ་
ཀྱི་མཐར་ཕྱིན་པ་འབྱུང་བར་གདོན་མི་བཟེན། ཡན་ལག་གང་རུང་མ་ཚང་ན་
འབྱུང་དུ་རུང་བ་ཡིན་ཏེ།¹⁷ ཉེན་བརྟན་གོམས་པ་གོང་ནས་གོང་དུ་བྱུང་པར་དུ་
འབྱུང་ཞིང་། གོམས་བེན་འབད་པ་ལ་མི་སྟོལ་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་འཇིགས་
པ་ཅན་འཇིགས་ཡུལ་(༡༧ བ)སྒོམ་པ་བཞིན་ནོ།།

གསུམ་པ་ལ་གསུམ་སྟེ་ཚོས་ཅན་དང་། བསྐྱབ་བྱེད་དང་། གཏན་ཚིགས་ཀྱི་
དོན་ནོ།། དང་པོ་ནི་ཚོས་ཅན་རང་སློ་ཡིན་པས་རང་རིག་མཛོད་སུམ་གྱིས་
བྱུབ་པ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་བསྐྱབ་བྱེད་སྒོམ་ཚུལ་ལྲ་ནི་ཇི་ཉླ་ཇི་སྟེད་ཚད་མས་
སྒོ་འདོགས་བཅད་པས་ན་ལེགས་པར་སྒོམ་པ་དང་། བར་མ་ཚད་པས་ཉག་ཏུ་
སྒོམ་པ་དང་། བྱང་ཚུབ་མ་ཐོབ་ཀྱི་བར་དུ་ཡིན་པས་ཡུན་རིང་བ་དང་། འབད་
ནས་ཡིན་པས་གུས་པར་སྒོམ་པ་དང་། དགའ་བའི་སློ་ཡིན་པས་སྐྱོ་ངལ་མེད་
པར་སྒོམ་པའོ། །སྐྱུད་པ་ལས། ཕྱི་མའི་སྐྱེ་མཐར་ཉག་ཏུ་བརྩོན་པར་རབ་
ཤེས་ནས། །ཡོངས་སུ་སྐྱོ་བའི་སློ་ནི་རྩལ་ཅམ་སྐྱེད་མི་བྱེད། །ཅེས་སོ།།

17 དེར་ “མ་ཚང་ན” ཞེས་པ་ “མ་ཚང་ནའང་” ཡིན་ན་འཐད་པར་སེམས།

གསུམ་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། མཚན་གཞི་དོ་བོ་དེས་གཟུང་བ་དང་། མཚན་ཉིད་
ཕྱོགས་ཚོས་བྱབ་པ་བསྐྱབ་པ་དང་། མཚན་བྱ་རྟོགས་ཀྱི་རིགས་དེས་པར་བྱའོ།།
དང་པོ་རིགས་ཚམས་ལ་ཐོགས་མཐའ་མེད་པ་དང་། གོམས་ཟིན་པ་རྩོལ་བ་མི་
དགོས་པ་དང་། རྟོགས་པ་མི་སྡོག་ཅིང་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་བའོ།།

གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཕྱོགས་ཚོས་བསྐྱབ་པ་དང་། བྱབ་པ་བསྐྱབ་པའོ། །
དང་པོ་ཐོག་མེད་བསྐྱབ་པ་སྐྱེས་མ་ཐག་གི་ཤེས་པ་ཚོས་ཅན། རིག་པ་སྲུ་མ་
སྡོན་དུ་སོང་བ་ཡིན་ཏེ། རིག་ཚམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ད་ལྟར་གྱི་ཤེས་པ་བཞིན་ནོ།།
ཡང་ན་སྲུ་མའི་གོམས་པ་སྡོན་དུ་སོང་བ་ཡིན་ཏེ། མ་བསྐྱབ་པར་བརྟེན་ལ་སྦྱོང་
པ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཉིད་སྐྱེས་རབས་ལས། བཅས་མ་ཐག་ཏུ་སྐྱེས་ཀྱང་
མ་བསྟན་པར། །ཁ་ལ་བར་བར་རྩོལ་བར་བྱེད་པ་དང་། །རྩུ་ཞོ་འབྱུང་བར་རྩོལ་
བར་བྱེད་པ་ཡང་། །དེ་དག་ཚེ་རབས་གཞན་ལ་གོམས་པའི་མཐུ། །ཞེས་
སོ། །མཐའ་མེད་ནི་འཆི་ཁ་མའི་ཤེས་པ་ཚོས་ཅན། ཤེས་པ་ཕྱི་མ་སྐྱེད་པར་
དེས་ཏེ། ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ལས་སྐྱེས་པའི་རིག་ཚམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ད་ལྟར་
གྱི་རིག་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་སྐད་དུ་མཛོད་ལས། ཆད་དང་མཚམས་སྦྱོར་འདོད་
ཆགས་བྲལ། །ཉམས་དང་འཆི་འཕོ་སྐྱེ་བ་རྣམས། །ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་
ལོ་ནར་འདོད། །ཅེས་སོ། །རིག་པ་སྐྱད་ཅིག་མ་ལས་ཕྱི་མ་སྐྱེ་བར་རང་
རིག་ཚད་མས་གྲུབ་པས་རིག་པ་སྲུ་མས་ཕྱི་མ་སྐྱེད་མི་རུས་པ་རྣམ་བཅད་
ལ་ཞེགས་ཤིང་། དེས་སྲུ་མ་དང་ཕྱི་མ་དངོས་སུ་སྐྱེད་པའི་རུས་པ་རང་བཞིན་
དང་རང་བཞིན་ཅན་པོར་གྲུབ་པས་རིག་ཚམས་གྱིས་རིག་པ་ཕྱི་མ་མི་སྐྱེད་པ་
ཞེགས་ལ། དེས་འཆི་ཁ་མའི་རིག་པས་ཀྱང་རིག་པ་ཕྱི་མ་དངོས་སུ་མི་སྐྱེད་

བ་ལེགས་ནས་བསྐྱེད་པར་གྲུབ་ཅིང་། དེཉིད་ཀྱིས་རྒྱན་མཐའི་རིག་པས་
 ཀྱང་རིག་པ་སྤྱི་མ་བསྐྱེད་པར་གྲུབ་སྟེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། ཐ་མའི་སེམས་
 ཀྱང་སེམས་གཞན་དང་། །མཚམས་སྦྱར་བ་ལ་འགལ་ཅི་ཡོད། །ཅེས་སོ།།
 དེ་བཞིན་དུ་གོམས་ཟིན་འབད་པ་ལ་མི་སྟོས་པ་དང་། རྒྱད་པར་དུ་འགྱུར་བ་
 ཡང་རང་རིག་ཚད་མས་གྲུབ་སྟེ་ཡི་གེ་སྟོབ་པ་བཞིན་ནོ། །གཉིས་པ་ཁྱབ་པ་
 བསྐྱེད་པ་ནི། ཉམས་ཚེས་གསུམ་ལྡན་རང་རིག་གིས་གྲུབ་ཅིང་། ཇི་ལྟ་ཇི་
 ལྟོད་པའི་རྟོགས་པ་རབ་ཏུ་གྱུར་པ་བྱུང་དུ་རུང་མི་རུང་གཉིས་དངོས་འགལ་
 དུ་ངེས་ཤིང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་འབྱུང་དུ་མི་རུང་བ་བཅའ་པོ་དངོས་མེད་ལ་
 ཁྱབ་བྱེད་རིག་ཅོམ་ལེགས་པས་ཁྱབ་བྱ་ཚེས་གསུམ་ལེགས་ལ། དེས་ཚེས་
 གསུམ་ལ་རྟོགས་པ་རབ་ཏུ་གྱུར་པ་འབྱུང་བས་ཁྱབ་པ་གྲུབ་པོ། །གསུམ་
 པ་ཉམས་ཀྱི་རིགས་ནི། རྒྱ་ཚོགས་པ་ཚང་བ་ལ་འབྲས་བུ་སྐྱེ་རུང་དཔོག་པ་
 རང་བཞིན་གྱི་ཉམས་ཡིན་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། རྒྱ་ཚོགས་པ་ལས་འབྲས་
 སྐྱེ་བར། །རྗེས་སུ་དཔོག་པ་གང་ཡིན་པ། །དོན་གཞན་ལ་ནི་མི་སྟོས་སྤྱིར།
 དེ་ནི་རང་བཞིན་ཡིན་པར་འདོད། །ཅེས་སོ།། གསུམ་པ་སྐྱབས་དོན་བསྐྱེད་
 བའི་རྟོགས་པ་རབ་ཏུ་གྱུར་པ་འབྱུང་བ་ནི། རྟོགས་པ་དང་ལྡན་པའི་གང་ཟག་
 འབྱུང་བར་ངེས་པ་ཡིན་ཏེ། གང་ཟག་མེད་པའི་མདོན་རྟོགས་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ལྟོ གཉིས་པ་གཞུང་དོན་ནི། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱི་བདག་
 ཉིད་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་པ་ཅན་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཐབས་བཅས་
 སྟོམ་པར་བྱེད་པའི་སྐྱོ་ཚེས་ཅན། ཚུལ་གསུམ་ནི་ཐེག་པ་གསུམ་ཡིན་ཏེ།
 སྟོབ་དཔོན་གྱིས། ཚུལ་གསུམ་རྣམ་པར་གཞག་པས་བསྐྱེད་པ་ལྷག་མ་

ལྷགས་པ་གསུམ་དང་། ཞེས་པ་དང་། ཚོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་ན་རེ།(༡༥ ན)
 སྤྲུལ་གསུམ་ཆར་སྐྱེ་བར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཚིག་འདི་དག་སྒྲོམ་ཏེ། སངས་
 རྒྱལ་རྣམས་དང་རང་སངས་རྒྱལ། །ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱིས་ངེས་བསྟན་པའི།
 ཐར་ལམ་ཁྱོད་ཉིད་གཅིག་པུ་སྟེ། །གཞན་ཞེས་བགྱི་བ་མ་མཚེས་ངེས། །
 ཞེས་ཟེར་རོ། །ཁ་ཅིག་མཁུལ་གསུམ་ལ་ཟེར་ཏེ་སྤྲུལ་གཅིག་པ་ལ་མི་རུང་
 རོ། །སངས་རྒྱལ་ལ་སོགས་ཉན་རང་དང་སེམས་པ་རྣམས་སོ། །གོགས་
 བྱེད་མེད་ཅིང་ཡན་ལག་ལུ་བསྐྱོམས་ན་གདོན་མི་བྱ་བར་སྐྱུན་པར་མཛད་
 ལ། །ཡན་ལག་གང་རུང་དང་མི་ལྡན་ན་སྲིད་པ་ཉིད་དོ་ཅེས་པ་བསྐྱབ་བྱུངོ། །
 དེའི་རྒྱ་མངོན་རྟོགས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་དང་དེའི་རྒྱ། ཉེན་བརྟན་གོམས་ཟིན་
 འབད་པ་ལ་མི་ལྟོས་ཤིང་གོམས་པ་ཁྱད་པར་དུ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་
 ཏེ་མཚོན་བརྗོད་ཀྱི་དག་མི་དགོས་པར་འབྱུང་རོ་ཞེ་ན། རྒྱན་དུ་དགོས་པར་
 བརྗོད་ཟིན་ཏེ། །གསུམ་པ་གུས་པའི་དགོས་པ་ནི། གུས་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་པ་
 ཁྱད་པར་གྱི་གཞི་ཡིན་ལ། ཁྱད་པར་གྱི་ཚོས་ནི་རྒྱ་ནི་ཡུལ་དེ་ལ་རབ་ཏུ་དང་
 བས་ཀྱང་ཞེས་པའོ། །གང་ཟག་ནི་ཡུལ་དེའི་ཡོན་ཏན་མངོན་པར་འདོད་པ་
 གང་ཟག་དད་པ་དང་ཚོས་ཀྱི་རྗེས་འབྲངས་གཉེས་ཀ་ཡང་ཞེས་པའོ། །ཡུམ་
 ནི་མདོ་རྒྱས་འབྲིང་བསྐྱུས་གསུམ་མམ་བརྗོད་བྱ་ཡུམ་དེ་དང་དེ་ལ་བརྟེན་
 པའི་གསུང་རབ་བསྟན་བཅོས་སམ་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཡུམ་ལ་ཞེས་པའོ། །དགོས་
 པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་གཟུང་བ་ལ་སོགས་ཅེས་པ་འཆང་བ་ལ་སོགས་
 པའི་དོན་དུའོ། །ཇི་ལྟར་ན་ཤིན་ཏུ་གུས་པར་བྱེད་དོ། །བཞི་པ་ནི་འཇུག་¹⁸ཅེས་

18 མ་དཔེ་ལ་ “འཇུག” ཡོད་ཀྱང་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་དུ་འཇུག་ཅེས་པའི་ཚིག་སྐབས་འདིར་
 མི་སྤང་བས་དོན་ཚུལ་བཞིན་སྲུང་བར་དགའ།

བ་བྱུང་པར་གྱི་གཞི་ཡིན་ལ། ཚོས་ལ་རྒྱ་ནི་གུས་པ་ལས་ཡིན་ནོ། །དུས་ནི་
 དེ་ནས་ཅེས་པ་འོ། །དགོས་པ་ནི་ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བའི་སོགས་ཁོངས་ནས་
 བསམ་པ་དང་བསྐྱོམས་པའི་ཤེས་རབ་སྐྱེ་བའི་ཆེད་དུ་འོ། །དོན་འདི་མཛོད་
 འགེལ་ལས། ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་ནི་ཡིད་ཆེས་པའི་ལུང་ཚད་མ་
 ཉིད་ལས་སྐྱེས་པའི་ངེས་པ་ཡིན་ནོ། །བསམས་པ་ལས་བྱུང་བ་ནི་རིགས་
 བས་ངེས་པར་བརྟགས་པ་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན་ནོ། །བསྐྱོམས་པ་ལས་བྱུང་བ་
 ནི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སོ། །ཇི་ལྟར་ན་རིམ་གྱིས་ཅེས་
 པ་འོ། །ལྷ་པ་ནི་ལེགས་པ་བྱང་ཚུབ་གསུམ་མཚོག་སངས་རྒྱས་འཐོབ་པར་
 འགྱུར་ཞེས་པ་འོ། །དུག་པ་ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ལ་རབ་ཏུ་དང་བ་ནི་ཚོས་
 ཅན་ལེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཐོབ་པའི་རྒྱུ་ལོ་གཙོ་བོ་ཡིན་ཏེ། དང་བ་ལས་གུས།
 གུས་པ་ལས་འཇུག། ཞུགས་པ་ལས་ལེགས་མཚོག་འཐོབ་པར་བཤད་པ་
 དེའི་ཕྱིར་འོ། །གཉིས་པ་བསྐྱུས་དོན་ནི། ཡུམ་ལ་བསྟོད་པ་སྟོན་དུ་བཏང་
 བས་ཕྱག་བྱས་པ་ལ་དགོས་པ་དེ་དག་འབྱུང་བ་དེ་ལ་སྟེ་དེའི་ཆེད་དུ་བསྟོད་
 དེ་ཞེས་པ་བྱུང་པར་གྱི་གཞི་ཡིན་ནོ། །ཚོས་ལ་ཡུལ་དང་སྐོ་གཉིས་ལས་དང་
 པོ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་ཞེས་པ་འོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན་ཡུམ་གྱི་
 བྱེ་བྲག་གམ་དོན་བརྒྱད་པོ་དེ་དག་ཀྱང་ཤེས་ཕྱིན་ཡིན་ཏེ་དེར་འདུས་པའི་ཕྱིར་
 འོ། །

གཉིས་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱི་སྐོ་ནས་བསྟོད་དེ། ཅིའི་
 ཕྱིར་ཞེ་ན། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱིས་ནི་བསྐྱེ་བྱ་སྐྱེ་བྱེད་མ་
 ཕྱེ་ན་དོན་བརྒྱད། ཕྱེ་ན་དོན་ལྷ་བསྐྱུས་ལ། བརྒྱད་པོ་དེས་ཀྱང་འཆད་པར་

འབྲུང་བའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་བྱ་དང་། ཉམས་སྲུང་བྱ་དང་། འཕྲོབ་བྱའི་
དོན་ཐམས་ཅད་སྤྱན་སྲུམ་ཚོགས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའམ་རིན་པོ་ཆེན་རེ།
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱིས་ནི་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་བཞེད་པ་
ཐམས་ཅད་སྤྱན་སྲུམ་ཚོགས་ཞེས་སོ།། མཁྱེན་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཀྱི་ཡུམ་ཚོས་
ཅན། སངས་རྒྱས་སོགས་འཕགས་བཞེས་སྐྱེན་པ་སྟེ་སྟོན་པ་དང་བཞེད་པ་སྐྱབ་པར་གདོན་མི་བླ་
ལ་ཡང་།¹⁹ ཚུལ་གསུམ་ཅན་ཤེར་ཕྱིན་བཤད། ཐེག་པ་གསུམ་སྟེ། གསུམ་ཀམས་ཞི་བའི་དངོས་པོ་
སྐྱེད་ཅིང་བཞེད་དོན་སྐྱབ་པའི་རྒྱ་ཚོགས་ཚང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།།

༥ གསུམ་པ་ཚོག་དོན་གཉིས་ཏེ་མཁྱེན་གསུམ་ལ་བཞེད་གསུམ་ཡོན་ཏན་
གྱིས་བསྟོད་པའི་ཚོག་དོན་དང་། ཡུམ་ཅོམ་ལ་འཕགས་བཞེད་འཕྲོ་སྐྱེན་པའི་
ཚོག་དོན་ནོ།། དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། གཞི་ཤེས་ལ་ཉན་རང་བཞེད་པ་སྐྱབ་
པས་བསྟོད་པ་དང་། ལམ་ཤེས་པ་ལ་བྱང་སེམས་ཀྱི་བཞེད་པ་སྐྱབ་པས་
བསྟོད་པ་དང་། རྣམ་མཁྱེན་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཞེད་པ་སྐྱབ་པས་བསྟོད་
པའོ།། དང་པོ་འོག་ཏུ་ཐོབ་པར་མཛད་པ་གང་ཡིན་པའི་ཡུམ་ཞེས་བྱུང་པར་
གྱི་གཞི་ཡིན་ནོ།། །དེའི་ཚོས་ལ་གསུམ་སྟེ། (༡༥ བ)གང་བཟག་དང་། ཐབས་
དང་། འབྲས་བུའོ།། དང་པོ་ཉན་ཐོས་དང་དེའི་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱེན་པ་རང་
སངས་རྒྱས་ཀྱང་རོ། །འོ་ན་བྱུང་པར་མེད་དམ་ཞེ་ན། རྣམ་པར་ཐར་པ་ཅུང་
བཟང་ཅོམ་ཞིག་གིས་ལྷག་པ་ཞེས་པ་སྤང་རྟོགས་སམ། སྐྱ་མེད་དུ་ཚོས་
སྟོན་པའོ། །འོ་ན་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱེན་པ་ཅི་ཞེ་ན། གང་བཟག་ཐེག་
དམན་དུ་གཅིག་པ་དང་ཐབས་རིམ་པ་གཅིག་གིས་བསྐྱེན་ཞེས་པ་ཀུན་ཤེས་

19 ཡི་གེ་མི་གསལ།

སྲུ་གཅིག་པ་དང་། བསམ་པ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པར་འདོད་པར་གཅིག་
 པའི་ཕྱིར་རོ།། གཉིས་པ་ནི་གཞི་སྤང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་
 སྐྱེ་བ་མེད་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཡིན་ནོ།། གསུམ་པ་ནི་སྤང་བོ་
 ལྷག་མ་དང་བཅས་པ་དང་སྤང་བོ་ལྷག་མ་མེད་པའི་མྱ་ངན་གཉིས་ཡིན་
 ནོ།། ལྷག་མེད་ཀྱི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཞི་དམན་པ་དང་འབྲིང་དང་རབ་ཀྱང་མེད་དོ། །དེ་ནི་མི་རིགས་
 ཏེ། ཐུབ་པ་ནི་སྐྱིབ་པ་ཐམས་ཅད་སྤངས་ལ་ཉན་ཐོས་ནི་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས། དེ་ནི་སྐྱོན་མེད་
 དེ། ལྷག་མེད་ཀྱི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ནི་སྐྱིབ་པའི་རྣམ་གཞག་མེད་དེ། མཚན་མ་དང་གནས་
 ངན་ལེན་ཐམས་ཅད་རྒྱུ་ཆད་ནས་འགགས་ཤིང་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཀྱང་བཙམ་པ་ཡང་
 སངས་རྒྱལ་གྱི་མཛད་པ་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས། དེ་ནི་མི་བྱེད་དེ་དེ་ལ་སྐྱོན་གྱི་འཕེན་པ་མེད་པ་དང་
 དེ་ལྟ་བུའི་རིགས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྡང་བའི་བསམ་པ་མེད་དོ་ཞེས་བཤད་དོ། །སྤྱིར་མྱ་ངན་ལས་
 ལ་ལྷག་བཅས། ལྷག་མེད། རང་བཞིན། མི་གནས་པ་བཞི་བཤད་པ་དང་། འཕགས་པ་རྣམ་གྲོལ་
 སྤེས། དག་བའི་རྩ་བ་ཆད་པའི་དང་། ངན་འགོ་འདྲིང་། ཡན་ལག་གི་དང་། སྤིང་པ་བརྒྱད་པ་ཟད་
 པའི་དང་། གཉིས་པའི་དང་། འདོད་པའི་ཁམས་དང་། ལྷག་མ་དང་བཅས་པ་དང་ལྷག་མ་མེད་
 པའི་མྱ་ངན་ལས་དང་བདུན་ནི། གངས་བཞིན་དུ། ཚེ་མོ་དང་། བཟོད་པ་དང་། བསམ་གཏན་དང་།
 རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པ་དང་། ལན་གཅིག་ཕྱིར་འོང་བ་དང་། ཕྱིར་མི་འོང་བ་དང་། ལྷག་བཅས་ལྷག་
 མེད་དོ།།

གཉིས་པ་ལ་སྐྱབ་པར་མཛད་པ་གང་ཡིན་པའི་ཡུམ་ཞེས་པ་བྱེད་པར་གྱི་གཞི་
 ཡིན་ནོ། །ཚེས་ལ་གང་ཟག་ནི་བྱང་སེམས་དེའི་བསམ་པ་འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་
 པར་འགོ་བ་མཐའ་དག་གི་དོན་བྱེད་པ་རྣམས་ཀྱིས། ཐབས་ཐེག་པ་གསུམ་
 ཀྱི་ལམ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་སྐྱེ་བ་མེད་པར་རྟོགས་པ་ཉིད་ཀྱིས། བྱ་བ་འགོ་

བ་མཐའ་དག་གི་དོན་མངོན་མཐོང་ལེགས་བསྐྱབ་པའོ།།

གསུམ་པ་ནི་བསྐྱོར་བར་མཛད་པའི་ཡུམ་ཞེས་པ་ཁྱད་པར་གྱི་གཞི་ཡིན་ནོ།།
ཚོས་ནི་ཐབས་རྣམས་པ་དང་རྟགས་དང་མཚན་མ་ཐམས་ཅད་རྣམས་བསྐྱེ་བ་
མེད་པར་ཐུགས་སུ་རྒྱུད་པའི་རྣམས་མཁྱེན་གང་དང་ཡང་དག་པར་ལྡན་པས་
སོ།། །གང་ཟག་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་སྐྱོ་གསུམ་སྐྱིབ་པ་ལས་ཡང་དག་པར་
བསྐྱམས་པའི་སྐྱུ་ཅན་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་གི་རྣམས་འབྱོར་ཅན་རྣམས་
ཀྱི་ནང་ནས་མཚོག་ཏུ་གྱུར་པས་ན་གཙོ་བོ་རྣམས་ཀྱིས་སོ།། །ཚོས་གང་ཞེ་
ན་སེམས་ཅན་ཉོན་མོངས་པས་སྦྱོད་པ་བརྒྱད་མི་བཞི་སྟོང་གི་གཉེན་པོར་
ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྤང་བོ་མ་ལུས་པ་སྟེ་སྤང་བོ་བརྒྱད་མི་བཞི་སྟོང་རེ་རེའི་
ཚད་ཚོགས་བཅད་བྱེ་བ་སྤག་བརྒྱ་དང་འབུམ་སྤག་བཞི་བཅུར་འགྱུར་ཞེས་
པའམ། ཐེག་ཚེན་པ་ལྟར་ན་སྤང་བོ་ཆེ་བ་བརྟན་གྱིས་ཁྱུར་བར་འོས་པའི་
སྤག་ཚོས་ནི་ཚོས་ཀྱི་སྤང་བོ་འབྲི་བར་ལུས་ཞེས་ཚོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་ཟེར་རོ།།

གཉིས་པ་འཕགས་བཞིའི་ངོ་བོ་སྐྱེད་པའི་བསྟོད་པ་ནི། སངས་རྒྱས་འཁོར་
ཉན་རང་སེམས་པས་བསྐྱོར་བ་དེ་སྐྱབ་ཅིང་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་ཡུམ་དེ་ལ་ཕྱག་
འཚལ་ལོ།།

༥ གཉིས་པ་དམ་བཅའི་དོན་ལ་གཉིས་ཏེ། ཚུད་པ་དང་། ལན་ནོ། །དང་པོ་
ལ་གཉིས་ཏེ་དམ་བཅའ་བྲི་བ་དང་། སྐྱོན་བཟོད་པའོ། །དང་པོ་ནི་དེ་ལྟར་ཡུམ་
ལ་བསྟོད་པ་སྟོན་ཏུ་འགྲོ་བའི་ཕྱག་འཚལ་ནས་བསྟན་བཅོས་མངོན་པར་
རྟོགས་པའི་རྒྱན་རྩེམ་པར་མཛད་ན། རབ་ཏུ་རྣམས་འབྱེད་ཀྱི་ཤེས་རབ་བསྐྱེད་

དོན་དུ་གཞི་བརྗོད་བྱུང་བ་སྤྱི་ལམ་སྤྱི་ལམ།   སྤྱི་ལམ་སྤྱི་ལམ་སྤྱི་ལམ་སྤྱི་ལམ་སྤྱི་ལམ།
གཉེན་པོ་ལམ་གསུམ་བརྗོད་བྱུང་བ་སྤྱི་ལམ་སྤྱི་ལམ།   ཤེས་བྱ་མ་ལུས་པ་ཤེས་
པའི་དོན་དུ་རྣམ་པ་རྣམས་བརྗོད་བྱུང་བ་སྤྱི་ལམ་སྤྱི་ལམ་བསྟན་བཅོས་རྩོམ་པར་
མཛད་ན་ཞེས་པའོ།།

གཉེས་པ་ནི་སྤྱོད་པ་ནི་དམ་བཅའ་སྟེ།   དང་པོ་ལྟར་ན་ནི་བསྟན་བཅོས་རྩོམ་
པའི་འབད་པ་དོན་མེད་པ་ཡིན་ཏེ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཞེས་པ་མཛད་ན་
པར་བཤད་ཟེན་པའི་ཕྱིར་རོ།   །འབྲུག་པ་མ་གྲུབ་ཅིན་ཤེས་ཕྱིན་ཞེས་པ་མཛད་ན་
རྟོགས་རྒྱུ་འདི་ལས་ནི་ཞེས་རིགས་བྱིན་ཟེར་རོ།   །མཚན་ཉིད་དེ་མཛད་ན་
པར་མ་སྤྱོད་པའི་གཞི་གང་ཡིན་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་འབྲུག་བ་ནི་མེད་དོ་ཞེས་
པས་འབྲུག་པ་བསྟན་ཏོ།   །སྤྱོད་པ་གཉེས་པ་ལྟར་ན་ཡང་སྤྱི་ལམ་སྤྱི་ལམ་སྤྱི་ལམ་
མོངས་པ་མ་བསྟན་པར་ཐལ།   གཉེན་པོ་རྣམ་པར་བྱུང་བའི་དངོས་པོ་ཁོ་ན་
བསྟན་པའི་ཕྱིར།   འདོད་ན།   འདི་སྤྱི་ལམ་གང་གི་གཉེན་པོ་ཡིན་པ་ཁོང་དུ་
མི་ཚུད་པར་འགྱུར་རོ།   །སྤྱོད་པ་གསུམ་པ་ལྟར་ན་ཡང་²⁰རྒྱུ་འདིར་ཚོས་
ཅན།   གཞི་ལམ་གཉེས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་བསྟན་པར་ཐལ།   རྣམ་པ་གཞི་མེད་
པའམ་གཞི་ལས་ཐ་དད་པ་ཅོམ་ཞིག་བསྟན་པའི་ཕྱིར།   འདོད་ན་དོན་གཞི་
ལམ་གཉེས་རྟོགས་པ་མེད་པར་ཐལ།   གཞི་ལམ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་བཤད་པའི་
ཕྱིར།   འདོད་ན།   རྣམ་པ་ཡང་མ་རྟོགས་(༡༩ ན)པར་འགྱུར་ཏེ་གཞི་ལམ་མ་
རྟོགས་པའི་ཕྱིར་གྱང་མ་རྟོགས་པའི་རིམ་མ་རྟོགས་པ་བཞིན་ནོ།   །འདོད་ན་

20 འདིར་མཚན་ཞིག་ཡོད་པ་འདི་ལྟར།   “རྣམ་པ་གཞི་ལས་ཐ་དད་མེད་པ་གཅིག་བསྟན་པས་
ཐ་དད་པ་གཅིག་བསྟན།   དང་པོ་ལྟར་ན་དུང་མཛད་པ་དང་རྣོས་སོ།   །”

རྒྱན་རྩོམ་པ་དོན་མེད་པ་ཡིན་ལོ་ཞེ་ནའི་བར་རོ།།²¹

གཉེས་པ་ལན་ལ་བཞི་སྟེ་དངོས་དང་། ལྷང་དགོད་པ་དང་། ལྷང་གི་དོན་
བཤད་པ་དང་། དོན་བསྐྱུ་བའོ། །དང་པོ་རྒྱན་འདི་ཚོས་ཅན། བརྗོད་བྱ་གཞི་
གཉེན་རྣམ་གསུམ་ཁོ་ནར་འདོད་པ་ལ་སྦྱོན་བཀོད་པ་དེ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་
ཏེ། རྒྱ་མཚན་གང་གི་ཕྱིར་ཞེ་ན་གཞི་གཉེན་རྣམ་པའི་སྤྱོད་པ་གསུམ་ཆར་
བརྗོད་བྱར་བསྐྱུས་པའི་ཕྱིར།²² ལྷ་བྱ་རམ་ན་ལེ་ཤམ་གསུམ་སོ་སོར་བོས་
ན་མཁྲིས་པ་དང་། བད་ཀན་དང་། ལྷང་སྦྱིད་ཀྱང་ཆམ་ཉམ་དུ་སྐྱར་བ་བོས་ན་
ནད་གང་ཡང་མི་སྦྱིད་པ་བཞིན་ལོ། །ཡང་མཁྲེན་གསུམ་གྱི་ཡུལ་གཞི་གཉེན་
རྣམ་པའི་སྤྱོད་པ་གསུམ་ཆར་གྱིས་ཀྱང་ཡུལ་ཅན་མཁྲེན་པ་གསུམ་བསྐྱུས་
ཏེ་བྱབ་བྱེད་དང་བྱབ་བྱེད་ལ། བྱབ་པར་དུ་བྱ་ཚོས་དང་བྱེད་ཚོས་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་སྐྱོ་མ་ལ་ཅིག་གསུངས་སོ། །དེས་ན་རྒྱན་འདིར་ཚོས་ཅན། འཕགས་
བཞིའི་མངོན་རྟོགས་ཐམས་ཅད་བརྗོད་བྱར་སྦྱོན་ཏེ་མཁྲེན་གསུམ་བརྗོད་བྱར་
བསྐྱུས་པའི་ཕྱིར། བྱབ་པ་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། ཐམས་ཅད་མཁྲེན་པ་ཉིད་གསུམ་

21 འདིར་མཚན་ཡི་གེ་གསལ་ལ་མི་གསལ་བ་ཡོད་པ་འདི་ལྟར། “གསུམ་པ་སྟར་ན། བསྐྱུ་
བཅོས་རྩོམ་པ་ལ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། འདིས་ནི་སྦྱེས་བུ་མཁོ་བའི་དོན་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་
བཤད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འདི་ལས་འཇུག་ཡུལ་ལ་སོགས་དེས་པའི་དོན་རྟོགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
དེའི་རྒྱ་ཡང་རྣམ་པ་གཞི་མེད་པ་ཅོམ་ཞིག་བརྗོད་བྱར་བསྐྱུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་དོན་ནི་གཞི་དང་
འབྲེལ་བའི་རྣམ་པ་ཅོམ་ནི་དང་པོ་སྦྱོ་འདོགས་གཅད་དུ་མི་འདོད། མ་འདོད་ན་བསྐྱེམ་དུ་མི་འདོད།
མ་བསྐྱེམས་ན་འདོད་པའི་དོན་མི་འཐོབ་བོ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ལོ། །

22 འདིར་མཚན་ཞིག་ཡོད་པ་འདི་ལྟར། “སྤྱོད་པ་གསུམ་ཆར་བསྐྱུས་ཀྱང་མངོན་པ་དང་སྦྱོས་
པའི་སྦྱོན་མི་ཡོང་བའི་དེ་ནི་རྣམ་པར་གཞག་པ་གཞན་ཡིན་པས་སྦྱིའི་མཚན་ཉིད་བདེན་པར་
སྦྱོན་ལ་འདིར་རང་བཞིན་མེད་པར་སྦྱོན་པས་མི་སྦྱོས་སོ། །”

གྲིས་པོ་རིམ་བཞེན་ཞེས་སྐུར་རོ།།

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཡུམ་བར་མ་དང་། བསྐྱུས་པ་དང་། རྒྱས་པའི་ལུང་
 རོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ་མདོར་བསྟན་པ་དང་། རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་
 པོ་མཁུན་གསུམ་གྲིས་འཕགས་བཞེད་མདོར་རྟོགས་བསྐྱུས་པ་འདི་ལྟར་
 རྒྱལ་བའི་ཡུམ་བར་མ་ལས་ཀྱང་ཞེས་པའོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ་མཁུན་
 གསུམ་གྱི་སྤྱི་དོན་དང་། གཞུང་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ་མཚན་གཞི་
 དང་། མཚན་ཉིད་དང་། སྐྱོད་ནོ། །དང་པོ་ལ་བཞི་སྟེ་དབྱེ་གཞི་དང་། དབྱེ་
 བ་དངོས་པོ་དང་། འབྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་དང་། དབྱེ་བའི་དོན་ནོ། །དང་པོ་
 རང་བཞེན་མེད་པར་རྟོགས་ཅིམ་གྱི་སྟོནོ། །གཉིས་པ་རྩ་བའི་དབྱེ་བ་མཁུན་
 པ་གསུམ་ཡིན་ལ། ཡན་ལག་གི་དབྱེ་བ་གཞི་ཤེས་ལ་མཚན་ཉིད་པ་མཚན་
 མར་འཛིན་པའི་གཞི་ཤེས་དང་། ཉན་རང་ཆེན་པོ་པའི་གཞི་ཤེས་དང་།
 རྗེས་མཐུན་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་པའི་གཞི་ཤེས་སོ། །ལམ་ཤེས་ལ་མཚན་ཉིད་
 པ་བྱང་སེམས་ཀྱི་ལམ་ཤེས་དང་། རྗེས་མཐུན་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་ཤེས་
 སོ། །རྣམ་མཁུན་ལ་ཡང་རྗེས་མཐུན་པ་བྱང་སེམས་ཀྱི་རྣམ་མཁུན་དང་། མཚན་
 ཉིད་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྣམ་མཁུན་ནོ། །གསུམ་པ་འབྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་ལ་
 གཉིས་ཏེ། མཚན་ཉིད་པ་གསུམ་དུ་འབྱེད་པ་དང་། རྗེས་མཐུན་པ་གསུམ་དུ་
 འབྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་ནོ། །དང་པོ་ལྡན་པ་གང་ཟག་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དང་། བཞེད་
 པ་གསུམ་སྐྱབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞི་ཤེས་མཚན་ཉིད་པ་ལ་ཉི་ཚེ་བ་དང་། ལྷབ་
 པའི་སྤོང་ཉིད་རྟོགས་པ་གཉིས་ལས། མཚན་མར་འཛིན་པ་དང་། ཉན་རང་
 ཆེན་པོ་པའི་གཞི་ཤེས་གཉིས་སུ་འབྱེད་པའོ། །གཉིས་པ་ཡུལ་གཞི་ལམ་

རྣམ་པ་གསུམ་ལྡོག་པ་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་དང་། རོན་རྣམ་སྐྱེ་མེད་གསུམ་ལྡོག་
པ་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་རོ། །བཞི་པ་ཕྱེ་བའི་དོན་ནི། མ་ཁྱེན་གསུམ་གཅིག་གམ་
ཐ་དད་ཅེ་ན། དེའི་ལན་ལ་གསུམ་སྟེ། བཞུགས་ལུགས་དགག་པ་དང་། རང་
ལུགས་བཞུགས་པ་དང་། ཚུད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལོ་རྒྱུ་བ་ན་རེ། སངས་
རྒྱལ་གྱི་མ་ཁྱེན་གསུམ་ཀྱང་རྫས་ཐ་དད་དེ་སྐྱེ་ལ་མགོ་འི་གདེངས་ཀ་གསུམ་
ཐ་དད་པ་བཞེན་ནོ་ཞེས་སོ། །

འདི་མི་རུང་བ་ལ་གསུམ་སྟེ་མཐའ་རྣམ་པར་བརྟགས་ན་མི་འཐད་པ་དང་།
ཉ་ཅང་ཐལ་བ་དང་། ལུང་དང་འགལ་བའོ། །དང་པོ་སྐབ་པའི་རྣམ་མ་ཁྱེན་
གྱིས་རྣམ་པ་རང་བཞེན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་ཚེ་གཞི་ལམ་རང་བཞེན་མེད་
པར་རྟོགས་སམ་མ་རྟོགས། དང་པོ་ལྟར་ན་མ་ཁྱེན་གསུམ་རྫས་གཅིག་པར་
(༡༩ བ)ཐལ། ཡེ་ཤེས་དག་གིས་གཞི་ལམ་རྣམ་པ་གསུམ་ཀ་རང་བཞེན་
མེད་པར་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་རྫས་ཐ་དད་པ་ཉམས་སོ། །གཉིས་པ་
ལྟར་ན་རྣམ་པ་ཡང་མ་རྟོགས་པར་འགྱུར་ཏེ་རྟེན་གཞི་ལམ་རང་བཞེན་མེད་
པར་མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། བཞེན་མ་རྟོགས་ན་སྐྱ་མི་རྟོགས་པ་བཞེན། འདོད་
ན་རྣམ་མ་ཁྱེན་ཡིན་པ་བུད་དོ། །གལ་ཏེ་རྣམ་མ་ཁྱེན་གྱིས་རྣམ་པ་རྟོགས་
པའི་ཚེ་གཞི་ལམ་ཡང་རྟོགས་པས་སྐྱོན་གཉིས་པ་མེད་ཅིང་། གསུམ་ཀ་
རྟོགས་ཀྱང་རྣམ་མ་ཁྱེན་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ལ། གཞི་ཤེས་དང་ལམ་ཤེས་
བརྟགས་པ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཉམས་པ་དང་པོ་ཡང་མེད་དེ། བརྟགས་ཚོས་
གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་གས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་གཞི་རྒྱུ་དང་། ལམ་
རྒྱུ་ཤེས་པ་དང་། འདིའི་གཞི་ལམ་ཤེས་པ་འདྲ་བའི་ཕྱིར། ལྷན་པོ་ལ་བ་

ལང་དུ་བཏགས་པ་བཞིན་ནོ། །དགོས་པ་རྒྱ་མཚན་དེ་གོ་བའོ། །དང་པོ་ལ་
གཞོན་བྱེད་ནི་རྣམ་མཁུན་གྱིས་གཞི་ལམ་རྟོགས་པ་ཚོས་ཅན། གཞི་ཤེས་
དང་། ལམ་ཤེས་མཚན་ཉིད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གཞི་རྒྱུད་དང་ལམ་རྒྱུད་ཤེས་པ་
མེད་པའི་ཕྱིར། མི་སྣུན་པོ་ལ་ལོ་ག་ལྟོག་ཤལ་མེད་པས་བ་ལང་མཚན་ཉིད་
པ་མ་ཡིན་པ་བཞིན་ནོ་ཞེ་ན། ཡེ་ཤེས་དག་གིས་གཞི་ལམ་རྣམ་པ་གསུམ་
ཀ་རང་བཞིན་མེད་པར་ཤེས་པ་དེ་ཅོམ་ལ་མཁུན་གསུམ་རོ་བོ་གཅིག་ཅེས་
བྱའི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ལ་ཉི་ཚེ་བ་དེ་འདྲ་བ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་དངོས་
ལ་གཞོན་བྱེད་མ་སྲུབ་པོ།

གཉིས་པ་ཉ་ཅང་ཐལ་བ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཚོས་ཅན། སློབ་པ་དང་
བཅས་པ་དང་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གཞི་ཤེས་
དང་ལམ་ཤེས་ཀྱིས། གཞི་རྒྱུད་དང་ལམ་རྒྱུད་མ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་རྟགས་
དང་ཁྱབ་པ་སྦྱབ་ཅིང་། འདོད་ན། མདོ་རྒྱན་ལས། སུབ་པ་སློབ་ཀྱན་ངེས་
པར་གྲོལ། །འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ཟིལ་གྱིས་གཞོན། །ཁྱོད་ཀྱི་མཁུན་པས་
ཤེས་བྱ་ཁྱབ། །སུགས་གྲོལ་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་པ་དང་འགལ་
ལོ། །གཞན་ཡང་། གཞི་ཤེས་དང་ལམ་ཤེས་ཀྱིས་གཞི་རྒྱུད་དང་ལམ་རྒྱུད་
ལས་མི་ཤེས་པ་དེ་དེ་ཅོམ་ལས་རྟོགས་པར་མ་རུས་པ་ཡིན་ནམ་རུས་ཀྱང་
མི་རྟོགས་པ་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་མ་ཡིན་པར་ཐལ་
ཤེས་བྱ་ཡོད་ཀྱང་ཤེས་པར་མ་རུས་པའི་ཕྱིར། ཐ་མལ་པའི་སློབ་ཞེན། འདོད་
ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཡིན་པ་བྱུང་དོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན་རྣམ་མཁུན་
གྱིས་ཀྱང་རྣམ་པ་ཅོམ་ལས་མ་རྟོགས་པར་ཐལ། རུས་པ་ཡོད་ཀྱང་མི་རྟོགས་

པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་གཞི་ལམ་རྣམ་པ་གསུམ་ཀ་རྟོགས་པ་ཉམས་སོ།།

གསུམ་པ་ལུང་དང་འགལ་བ་ནི། ཡེ་ཤེས་གཅིག་ཉིད་རྗེས་མཐུན་པ་གཉིས་
དང་གསུམ་དུ་སྐྱེ་བར་གསུངས་ཏེ། ལམ་གྱི་བདེན་དང་རྗེས་མཐུན་པ། །ཀུན་
མཁུན་གསུམ་དུ་སྐྱེ་བས་ན། །ཞེས་པ་དང་། སངས་རྒྱལ་གྱིས་ཤེས་བྱ་
གཅིག་ཤེས་པ་ན་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཡིན་ཏེ། མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས། ཉིམ་འི་
འོད་ཟེར་གཅིག་བཏང་བས། །འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་སྣང་བ་ལྟར། །དེ་བཞིན་
ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ལ། །སངས་རྒྱལ་ཡེ་ཤེས་གཅིག་པར་སྣང་། །ཞེས་
པ་དང་། མཚན་བརྗོད་ལས། ཤེས་རབ་ཆེན་པོས་སྐྱད་ཅིག་ལ། །ཚོས་ཀུན་
ཁོང་དུ་ཚུད་པ་པོ། །ཞེས་པ་དང་། བདེན་གཉིས་ལས། མཁུན་པའི་སྐྱད་
ཅིག་གཅིག་གིས་ནི། །ཤེས་བྱའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཀུན་ལྲབ་ཅན། །ཞེས་པ་
དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས། ལྷོ་གྲོས་ཆེན་པོས་མཐོང་ཉིད་ལ། །རྣམ་པ་ཀུན་
ཏུ་གཅིག་ཅར་ངེས། །ཞེས་པ་དང་། རྒྱུད་སྒྲུ་ལས། དུས་ལ་ཡེ་ཤེས་སྐྱིབ་
པ་མེད། །ཅེས་སོ། །ཕལ་ཆེན་རེ་མཁུན་གསུམ་མཚན་ཉིད་པ་ངོ་བོ་གཅིག་
ཟེར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་ལམ་ཤེས་ཚོས་ཅན། ཉོན་མོངས་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་
དུ་སྤངས་པ་དང་། ཡང་དག་པའི་མཐའ་མངོན་དུ་བྱེད་པ་དང་། སངས་རྒྱལ་
གྱི་མངོན་རྟོགས་ཀྱང་བསྐྱུས་པར་འགྱུར་ཏེ། སངས་རྒྱལ་གྱི་ཡེ་ཤེས་དང་
ལམ་ཤེས་རྗེས་གཅིག་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་ན་ཉོན་མོངས་པ་རྣམ་པ་ཐམས་
ཅད་དུ་སྤངས་པ་མ་ཡིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་རང་བཞིན་ནོ། །ཞེས་པ་དང་། དེ་དག་
གིས་ཡང་དག་པའི་མཐའ་ནི་མངོན་དུ་མི་བྱེད། ཅེས་པ་དང་། ལམ་(20
ན)ཤེས་པ་ཉིད་བྱང་སེམས་གྱི་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །གཞན་ཡང་མཁུན་

གསུམ་ཚོས་ཅན། འཕགས་པ་བཞི་པོའི་མངོན་རྟོགས་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་
 བ་དང་། སྤང་བྱ་རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ལ། འདོད་ན་མདོ་ལས།
 ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ནི་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡིན་ནོ། །ལམ་
 ཤེས་པ་ཉིད་ནི་བྱང་ཚུབ་སེམས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ནོ། །རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་
 མཁྱེན་པ་ཉིད་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དབྱ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་
 པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་དང་། ཐུབ་པའི་རྣམ་ཀུན་མཁྱེན་པ་ཉིད།
 ཅེས་པ་དང་། བྱང་ཚུབ་སེམས་པ་མཁའ་རྣམས་ཀྱིས། ལམ་ཤེས་ཉིད་ནི་
 དེ་འདྲར་བཤད་ཅེས་པ་དང་། ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་མཐོང་བའི་ལམ། །དེ་འདྲ་
 ཀུན་ཤེས་ཉིད་དུ་འདོད། ཅེས་པ་དང་། ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ལས་
 འདའ་བ་དང་། ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་ལ་གནས་པ་དང་། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་
 མཁྱེན་པ་ཉིད་མངོན་དུ་བྱ་བར་འདོད་པས། ཅེས་པ་དང་འགལ་ལོ། །གཉིས་
 པ་རང་ལུགས་མཚན་ཉིད་པ་གསུམ་རྗེས་ཐ་དད་དེ། གཞི་ཤེས་མཚན་ཉིད་
 པ་ཉན་རང་ལ་ཡོད་ཅིང་། ལམ་ཤེས་མཚན་ཉིད་པ་བྱང་འཕགས་ལ་ཡོད་ལ།
 རྣམ་མཁྱེན་མཚན་ཉིད་པ་ཐུབ་པ་ལ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྗེས་མཐུན་པ་རྗེས་
 གཅིག་སྟེ་སྟོ་གཅིག་གི་གཞི་ལམ་རྣམ་གསུམ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་
 པའི་ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་རྩོད་སྤོང་ནི། བྱང་སེམས་ལ་གཉེན་པོ་གཞི་ཤེས་མེད་པར་འགྱུར་
 ལ། ། འདོད་ན་རྒྱ་རོལ་པ་རོལ་མཐའ་ལ་ཡིན། །དེ་དག་བར་ན་མི་གནས་པ། །
 དུས་རྣམས་མཉམ་པ་ཉིད་ཤེས་ཕྱིར། །ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པར་འདོད། །
 ཅེས་པ་སེམས་པའི་ཡིན་པར་བཤད་པ་དང་། གཞན་ཡང་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་

སྐྱུར་བ་སྐྱོམ་པ་མེད་པར་འགྱུར་བ་དང་། དེ་ཉིད་ཀྱིས་མ་འབྲེན་གསུམ་གྱི་
མཚན་ཉིད་བཅུ་དྲུག་ཐུག་གསུམ་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ་སེམས་པ་ལ་ལམ་ཤེས་
དང་། རྣམ་པ་ལ་རྣམ་མཁུན་གཅིག་སྤུ་ལས་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། གཞི་
ཤེས་མཚན་ཉིད་པ་མེད་ཀྱང་གཉེན་པོ་གཞི་ཤེས་རྗེས་མཐུན་པ་ཡོད་ཅིང་།
མཁུན་གསུམ་གྱི་རྣམ་པ་ལ་སྐྱེ་མེད་དུ་སྐྱོ་འདོགས་བཅད་ནས་སྐྱོམ་པ་ཡོད་
པ་མི་འགལ་བ་དང་། མཁུན་གསུམ་རྗེས་མཐུན་པ་རྗེས་གཅིག་པས་མཚན་
ཉིད་བྱེད་པ་རྣམས་ཡོད་པར་མི་འགལ་བ་ཡིན་ལོ།།

གཉིས་པ་²³མཚན་ཉིད་ལ་གཉིས་ཏེ། སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་མཚན་ཉིད་དོ། །
དང་པོ་མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་མཚན་གཞི་མཁུན་པ་ཅམ་དུ་མཚན་པའི་མཚན་
ཉིད་ཚོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པར་རྟོགས་པ་ཡིན་ཞིང་། གཞི་ཤེས་གཞི་
ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པར་རྟོགས་པ་དང་། ལམ་ཤེས་ནི་ལམ་ཐམས་ཅད་
སྐྱེ་མེད་དུ་རྟོགས་པ་དང་། རྣམ་མཁུན་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་མེད་དུ་
རྟོགས་པ་འོ། །གཉིས་པ་གཞི་ཤེས་མཚན་ཉིད་པ་ནི་གཞི་ཐམས་ཅད་བདག་
མེད་པར་རྟོགས་པ་ཐབས་ཁྱད་པར་ཅན་དང་བྲལ་བ་དང་། ཉན་རང་ཚེན་པོ་
བའི་གཞི་ཤེས་ནི་གཞི་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་སྤྱིང་རྗེ་དང་
བྲལ་བ་དང་། རྗེས་མཐུན་པ་གཞི་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་
སྤྱིང་རྗེ་དང་བཅས་པ་དང་། བྱང་སེམས་ཀྱི་གཞི་ཤེས་ནི་གཞི་ཐམས་ཅད་
རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་མཐའ་མ་སྤྱག་པ་གང་ཞིག་བརྩེ་བས་བྲིན་པ་
དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གཞི་ཤེས་ནི་གཞི་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་

23 མ་དཔེ་ལ་མཚན་ “འདི་མན་ཚད་ལྷག” ཅེས་ཡོད།

རྟོགས་པ་མཐར་ཐུག་པའོ། །ལམ་ཤེས་མཚན་ཉིད་པ་ནི་ལམ་ཐམས་ཅད་
རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་ཐབས་བྱུང་པར་ཅན་དང་ལྡན་པའོ། །རྗེས་
མཐུན་པ་ནི་ལམ་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་མཐར་ཐུག་པའོ།།
རྣམ་མཁུན་མཚན་ཉིད་པ་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་
པ་མཐར་ཐུག་པའོ། །རྗེས་མཐུན་པ་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་
པར་རྟོགས་པ་མཐར་ཐུག་པའོ།། གསུམ་པ་སྐྱོད་ནི་དམིགས་ལུལ་
གཞི་ལམ་རྣམ་པ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པས་ནི་ཤེས་རབ་ཐབས་དང་
ཐུགས་རྗེ་ཅི་རིགས་པ་དང་བཅས་པ་ཡོད་ཀྱང་ཤེས་རབ་ཀྱི་མིང་དུ་མཁུན་པ་
ཞེས་གཙོ་བོ་མིང་(༢༠ བ)ཡིན་ནོ།།

༄ གཉིས་པ་གཞུང་དོན་ལ་གསུམ་སྟེ། གཞི་ཤེས་ཀྱིས་ཉན་རང་གི་མངོན་
རྟོགས་བསྐྱེད་པའི་དྲིས་ལན་དང་། ལམ་ཤེས་ཀྱིས་བྱུང་སེམས་ཀྱི་མངོན་
རྟོགས་བསྐྱེད་པའི་དྲིས་ལན་དང་། རྣམ་མཁུན་གྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
མངོན་རྟོགས་བསྐྱེད་པའི་དྲིས་ལན་ནོ། །དང་པོ་ཁྱིམ་བདག་འབྱོར་པོའི་བྱ་
རབ་འབྱོར་གྱིས་གསོལ་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཅིའི་སྐད་དུ་ཞེས་དྲིས་པའོ།།
ལན་ལ་སྐྱོགས་བསྐྱབ་པ་དང་། རྟོགས་དགོད་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་
བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྤྲུལ་པ། རབ་འབྱོར་ཐམས་ཅད་ཅེས་བྱ་བ་
ནི་ཕྱིའི་སྐྱེ་མཆེད་དང་ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་ཚོས་རྣམས་ཇི་སྟེད་པ་ཐམས་ཅད་
ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས། བྲམ་བེ་ཐམས་ཅད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་གཉིས་
པོ་འདི་དག་གོ། ཞེས་སོ། །འདི་ཚོ་ཞེས་པ་ལམ་དང་རྣམ་པ་འགོག་པ་སྟེ་
སྐྱོ་སྐྱོ་ལས་ཚད་འཛིན་ལྷག་མ་འགོག་པའི་ཚོ་ཞེས་བྱ་བ་རྣམ་པ་གཉིས་ཞེས་

སོ། །དེདག་གྱིས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བདག་དང་བདག་གིར་འཛིན་པའི་གཞིར་
 བྱུང་པ་འམ། ཡང་ན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞིར་བྱུང་པས་ན་གཞི་ཞེས་ཚོས་ཀྱི་
 བཤེས་གཉེན་ཟེར་རོ། །དེདག་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་
 མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་ཏུ་ཤེས་ཀྱི་ལམ་དང་རྣམ་པ་ཐམས་
 ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་ཤེས་པ་མ་ཡིན་ལོ། །གཉིས་པ་ཉན་རང་གི་མངོན་
 རྟོགས་ནི་ཚོས་ཅན། ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱིས་བསྐྱེས་པ་ཡིན་ཏེ། ཕྱོགས་
 ཚོས་གོང་དུ་བསྐྱབས་པ་དེའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་ནི་རབ་འབྱོར་གྱིས་གསོལ་
 པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཅིའི་སྲིད་དུ་ཞེས་དྲིས་པའོ། །ལན་ལ་གཉིས་ཏེ་ཕྱོགས་
 ཚོས་བསྐྱབ་པ་དང་། རྟགས་དགོད་པའོ། །དང་པོ་ལ་དེ་བོ་དང་། བྱེད་ལས་
 གཉིས་ལས། དང་པོ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྐུལ་པ། རབ་འབྱོར་
 བྱང་སེམས་རྣམས་ཀྱིས་ནི་ལམ་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པར་བྱ་ཞིང་རང་བཞིན་
 མེད་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །ལམ་གང་ཞེ་ན་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ལ་སོགས་
 པའོ། །ལམ་དེདག་ཀྱང་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་ཞེས་པས་དང་པོར་ཉན་
 རང་གི་སྲིད་ས་རྟོགས་ཐམས་ཅད་འདུས་ཏེ་འཕགས་པ་ཉན་རང་གི་ཤེས་པ་
 དང་། སྲིད་བ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བཟོད་པའོ། །དེ་ཡང་གང་ཞེ་ན་སྐྱུག་
 བསྐྱེལ་ལ་ཚོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པའོ། །ཞེས་སོ། །བྱང་སེམས་ཀྱི་ནམ་
 མཁའ་སྐྱུ་མ་ལྟར་རྟོགས་པའི་རིགས་ས་དང་པོར་རྫོགས་ལ་རྟོགས་པའི་རྗེས་
 དང་སྲིད་ས་པ་ནི་རྒྱན་ཐ་མར་ཐབས་དང་བཅས་པར་རྫོགས་པའོ། །གཉིས་
 པ་བྱེད་ལས་ནི་དེདག་གི་བྱ་བ་སྲིད་བྱ་སྲིད་བ་དང་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ཡང་བྱ་
 ལ། ཞེས་སྲིད་བྱ་སྲིད་བའི་བྱ་བ་ས་བཅུའི་མཉམ་བཞག་ཏུ་བྱེད་ཅིང་། སེམས་
 ཅན་སྲིན་པའི་བྱ་བ་རྗེས་ཐོབ་ཏུ་བྱེད་དེ་ནམ་མཁའ་སྐྱུ་མ་ལྟར་མངོན་སུམ་

དུ་གསལ་དུ་མཐོང་བ་དང་། མཐོང་བྱིན་གོམས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། །མདོ་
 རྒྱན་ལས། རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཡི་ཤེས་དེས། །སངས་རྒྱས་ཚོས་རྣམས་
 སྦྱོང་བར་བྱེད། །གཞན་ནི་ཇི་བཞིན་རྣམ་འཛོག་པ། །སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་
 ཡོངས་སྒྲིན་བྱེད། །ཅེས་སོ། །འོ་ན་བྱང་སེམས་དེ་འཁོར་བ་སྤངས་ནས་མྱ་
 དན་ལས་འདའ་བར་འགྱུར་ཏེ། ཤེས་རབ་ཀྱིས་སྤང་བྱ་ཐམས་ཅད་སྦྱོང་བའི་
 ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། །བྱ་བ་མེད་ཅེས་པ་བྱང་སེམས་དེ་དག་གིས་ཐབས་ཀྱིས་ཡང་
 དག་པའི་མཐའ་མདོན་དུ་མི་བྱ་ཞེས་པའོ། །ཡང་དག་པའི་མཐའ་ལ་གཉིས་
 ལས་ཚོས་ཉིད་བྱི་མ་ཐམས་ཅད་དང་བུལ་བ་འགོག་པའི་བདེན་པ་རོ་བོ་ཉིད་
 ཀྱི་སྐྱེ་སྐྱེ། སྒྲོམ་ལམ་རྩེ་མོའི་གཞུང་རྟོག་དང་པོ་ལས། བཅོམ་ལྷན་འདས་
 ཡང་དག་པའི་མཐའ་གང་ལགས། བཀའ་སྤྱུལ་པ་མཐའ་མེད་པ་ནི་ཡང་དག་
 པའི་མཐའ་ཞེས་པ་དང་། གཉིས་པ་འབྲས་བུའི་ཡུམ་ཡིན་ཏེ་གཞན་དོན་
 མོས་པ་རྒྱུད་དུའི་འབྲིང་ལས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐྱེ་ནི་ཡང་དག་པའི་
 མཐའ་རབ་ཏུ་སྐྱེ་བར་བཏུ་སྐྱེ། འདི་ལྟ་སྐྱེ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པའོ་
 ཞེས་སོ། །འོ་ན་གཏན་སངས་མི་རྒྱུའམ་ཞེ་ན་དམིགས་བསལ་བསྟན་པ།
 སྒྲོན་ལམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་མ་བྱས་པ་ལས་བསྐྱོག་ན་སེམས་བསྐྱེད་
 ཀྱི་ཡུལ་བྱང་རྒྱབ་ཐོབ་རུང་སྐྱེ་གཉིས་དོན་ཡིན་ནོ། །སེམས་ཅན་སྒྲིན་པ་ནི་
 གདུལ་བྱ་ལམ་ལ་བཀོད་པས་སྤང་(27 ན)བྱ་སྤང་རུང་དང་། གཉིན་པོ་
 སྐྱེ་རུང་དུ་བྱས་པ་སྐྱེ་གཞན་དོན་ནོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་སྤྱངས་པ་ནི་སྦྱོང་
 སྦྱོང་བ་དང་བཅུད་སྦྱོང་བ་རང་དང་གཞན་གྱི་དོན་ཡིན་ཏེ་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་
 ཚོགས་བསགས་ཤིང་སྒྲོན་ལམ་བཏབ་ནས་སེམས་སྦྱོང་ལ་གདུལ་བྱའི་དོན་
 དུ་ཞིང་ཁམས་དག་མ་དག་གང་འགྱུར་བར་སྦྱོང་དོ། །གཉིས་པ་བྱང་སེམས་

རྣམས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ནི་ཚེས་ཅན། ལམ་ཤེས་ཉིད་ཀྱིས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་
 ཏེ། རྩོགས་ཚེས་གོང་དུ་བསྐྱབས་པ་དེའི་ཕྱིར་རོ། །གསུམ་པ་ནི་རབ་འབྱོར་
 གྱིས་གསོལ་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཅིའི་སྐད་དུ་ཞེས་བྲིས་པའོ། །ལན་བཅོམ་
 ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྐུལ་པ། རབ་འབྱོར་རྣམ་པ་ནི་ཚེས་རྣམས་ཀྱི་རོ་བོ་
 ཡིན་ལ། ཉུགས་ནི་འབྲས་བུ་ཡིན་ཞིང་། མཚན་མ་ནི་རྒྱ་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་
 གིས་གཞུགས་ནས་རྣམ་མཁུན་གྱི་བར་གྱི་ཚེས་རྣམས་མཚན་པས་ན་རབ་
 ཏུ་བརྗོད་པའོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་རྫོགས་པར་མངོན་སུམ་དུ་བྱུགས་སུ་
 རྒྱུད་ཅེས་པ་ཚེས་ཉིད་དེ་བཞིན་ཉིད་དུ་གཤེགས་པ་སྟེ། རྒྱ་སྐྱེལ་ས་ག་ཏ་དེ་
 སོང་བ་དང་། གཤེགས་པ་དང་། བུལ་བ་དང་། སྤངས་པ་དང་། རྟོགས་པ་
 ལ་འཇུག་པ་ལས་འདིར་དེ་བཞིན་ཉིད་རྫོགས་པར་རྟོགས་པས་ན་དེ་བཞིན་
 གཤེགས་པ་འཇུག་ ཡང་ན་དེ་བཞིན་ཉིད་གསུངས་པས་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་
 པ་ཅེས་དཀོན་མཆོག་འབངས་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་
 པ་རྣམས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ནི་ཚེས་ཅན། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་
 ཉིད་ཀྱིས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། རྩོགས་ཚེས་གོང་དུ་བསྐྱབས་པ་དེའི་ཕྱིར་རོ། །
 གཉིས་པ་བསྐྱེད་པའི་ལུང་ནི་བར་མར་འཕགས་བཞིའི་རྟོགས་པ་མཁུན་
 གསུམ་གྱིས་བསྐྱེད་པར་གསུངས་པ་དེ་བཞིན་དུ་བསྐྱེད་པ་བརྒྱུད་སྟོང་པ་
 ལས་ཀྱང་། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས་ལ་སྟོབ་པར་འདོད་པས་ཀྱང་ཤེར་ཕྱིན་ལ་བསྐྱབ་
 པར་བྱའོ། །རང་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་སྟོབ་པར་འདོད་པས་ཀྱང་ཤེར་ཕྱིན་ལ་
 བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །བྱང་སེམས་ཀྱི་ས་ལ་སྟོབ་པར་འདོད་པས་ཀྱང་ཤེར་ཕྱིན་
 ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་སྟོབ་པར་འདོད་པས་ཀྱང་ཤེར་
 ཕྱིན་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་ཤིང་ཡུམ་ཡང་སྐབས་དོན་མཁུན་

གསུམ་ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་རྒྱས་པའི་ལུང་དང་སྦྱར་བ་ནི་བར་མ་དང་བསྐྱུས་
པ་དེ་བཞིན་དུ་རྒྱས་པ་ལས་ཀྱང་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་བུ་ཐོབ་པར་འདོད་
པས་ཀྱང་ཤེར་ཕྱིན་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །ཞེས་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་སོ། །གལ་ཏེ་
དེ་དག་གི་ཁྱད་པར་གང་ཡིན་ཞེ་ན། བཟོད་བྱ་མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་དོན་བདུན་
ཅུ་ཚང་བར་སྒྲོན་ཅིང་རྫོང་བྱེད་འགྲེལ་ཀྱང་ཚང་བར་ཡོད་པ་རྒྱས་པ་དང་། བཟོད་
བྱ་རྒྱས་ཀྱང་རྫོང་བྱེད་བསྐྱུས་པ་བར་མ་དང་། བཟོད་བྱ་རྫོང་བྱེད་གཉིས་ཀ་
བསྐྱུས་པས་ན་བསྐྱུས་པ་ཡིན་ནོ། །

༥ དེ་ལ་བཟོད་བྱ་འོག་ཏུ་རྒྱས་པར་སྒྲོན་ལ། རྫོང་བྱེད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་གསུམ་
སྟེ། ཚོས་ཅན་གྱི་འགྲེལ་དང་། ཚོས་ཀྱི་འགྲེལ་དང་། ཚོས་ཉིད་ཀྱི་འགྲེལ་
ལོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ་ཀུན་ནས་ཉན་མོངས་ཀྱི་འགྲེལ་དང་། རྣམ་པར་
བྱང་བའི་འགྲེལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་སྤང་པོ་ལྷ་དང་། ཡུལ་རྒྱག་དང་། དབང་
པོ་རྒྱག་དང་། རྣམ་ཤེས་རྒྱག་དང་། དེག་པ་རྒྱག་དང་། ཚོར་བ་རྒྱག་དང་།
ཁམས་རྒྱག་དང་། ཉེན་འགྲེལ་བརྒྱ་གཉིས་ཏེ་ལྷ་བརྒྱ་ཙུག་གསུམ་མོ། །གཉིས་
པ་ལ་གསུམ་སྟེ་ལམ་གྱི་འགྲེལ་དང་། འབྲས་བུའི་འགྲེལ་དང་། གང་ཟག་
གི་འགྲེལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་རྒྱག་སྟེ་སྦྱོད་པའི་ལམ་དང་། ལྷ་བའི་ལམ་
དང་། རྣལ་འབྱོར་གྱི་ལམ་དང་། ཞི་གནས་ཀྱི་ལམ་དང་། ལྷག་མཐོང་
གི་ལམ་དང་། ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ལམ་མོ། །དང་པོ་སྦྱིན་སོགས་པ་
རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་རྒྱག་གོ། གཉིས་པ་སྦྱོང་ཉིད་བཙུག་དོ། །གསུམ་པ་དྲན་
པ་ཉེབར་གཞག་པ་དང་། ཡང་དག་པར་སྦྱོང་བ་དང་། རྩུ་འཕྲུལ་གྱི་ཀྱང་པ་
དང་། དབང་པོ་དང་། སྦྱོབས་དང་། བྱང་རྒྱུ་གྱི་ཡན་ལག་དང་། འཕགས་

བའི་ལམ་མོ། །བཞི་པ་ལ་འཕགས་པའི་བདེན་པ་དང་། བསམ་གཏན་
 དང་། (༢༡ བ)ཚད་མེད་པ་དང་། གཞུགས་མེད་པ་དང་། རྣམ་པར་ཐར་
 པ་དང་། སྟོམས་པར་འཇུག་པའོ། །ལྡེ་པ་སྟོང་པ་ཉིད་དང་། མཚན་མ་མེད་
 པ་དང་། སྟོན་པ་མེད་པའོ། །བྱུག་པ་ལ་མངོན་ཤེས་དང་། ཉིང་ངེ་འཛིན་དང་།
 གཞུངས་ཀྱི་སྒྲོ་དང་། གཉིས་པ་འབྲས་བུ་ལ་སྟོབས་དང་། མི་འཛིགས་པ་
 དང་། སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་དང་། བྱམས་སྦྱིང་རྗེ་དང་། སངས་རྒྱས་
 ཀྱི་ཚོས་མ་འདྲེས་པའོ། །གསུམ་པ་གང་ཟག་ལ་རྒྱན་ཞུགས་དང་། སྤྱིར་འོང་
 དང་། སྤྱིར་མི་འོང་དང་། དགྲ་བཅོམ་པ་དང་། རང་སངས་རྒྱས་དང་། ལམ་
 ཤེས་པ་དང་། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཏེ་ལྡེ་བཅུ་ཙུ་ལྟའོ། །གཉིས་
 པ་ཚོས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ལ་བྱུང་བཅུ་བདུན་སྟེ། གཞུགས་རྟག་ཅེས་བྱ་བ་དང་མི་
 རྟག་ཅེས་བྱ་བ་དང་། བདེ་བ་དང་སྐྱུག་བསྐྱེད་ཞེས་བྱ་བ་དང་། བདག་དང་
 བདག་མེད་ཅེས་བྱ་བ་དང་། ཞི་བ་དང་མ་ཞི་བ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། སྟོང་པ་
 དང་མི་སྟོང་པ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། མཚན་མ་ཡོད་པ་དང་མཚན་མ་མེད་ཅེས་བྱ་
 བ་དང་། སྟོན་པ་ཡོད་པ་དང་སྟོན་པ་མེད་ཅེས་བྱ་བ་དང་། དབེན་པ་དང་མི་
 དབེན་ཞེས་བྱ་བ་དང་། དགོ་བ་དང་མི་དགོ་བ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། མངོན་པར་
 འདུ་བྱེད་པ་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་མེད་ཅེས་པ་དང་། སྐྱེ་བ་དང་འགག་ཅེས་
 བྱ་བ་དང་། ཀྱན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཀྱན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་མེད་ཅེས་
 བྱ་བ་དང་། ལ་ན་མ་ཐོ་བ་བཅས་པ་དང་ལ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་ཅེས་བྱ་བ་དང་།
 ཟག་པ་དང་བཅས་པ་དང་ཟག་པ་མེད་ཅེས་བྱ་བ་དང་། ཉོན་མོངས་པ་དང་
 བཅས་པ་དང་ཉོན་མོངས་མེད་ཅེས་བྱ་བ་དང་། འཛིག་རྟེན་པ་དང་འཛིག་རྟེན་
 ལས་འདས་པ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། གཞུགས་འཁོར་བ་ཞེས་བྱ་བ་དང་གཞུགས་

མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཞེས་བྱ་བའོ། །གསུམ་པ་ཚོས་ཉིད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ལ་
བརྒྱད་དེ། དེ་བཞིན་ཉིད་དང་། མ་ལོར་བ་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་། གཞན་མ་ཡིན་
པ་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་། ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་ཉིད་དང་། ཚོས་ཉིད་དང་། ཚོས་ཀྱི་
དབྱིངས་དང་། བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པ་དང་། ཡང་དག་པའི་མཐའོ།།

༥ །གསུམ་པ་ལུང་གི་དོན་བཤད་པ་ནི་མཁྱེན་གསུམ་གྱིས་འཕགས་པའི་
མངོན་རྟོགས་བསྐྱེས་ཞེས་པ་སྐྱུད་བྱེད་མཁྱེན་གསུམ་ཡོད་པ་དེ་ལ་དང་པོ་
ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ནི་དོན་དང་བྱེད་པ་གཉིས་ལས་དང་པོ་དམིགས་
པ་གཞུགས་ལ་སོགས་ཞེས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྤང་པོ་ལྟ་དང་། སྐྱེ་མཆེད་
བརྟུ་གཉིས་དང་། ལམས་བཙོ་བརྒྱད་དོ། །དང་པོ་གཞུགས་དང་། ཚོར་བ་
དང་། འདུ་ཤེས་དང་། འདུ་བྱེད་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་སྤང་པོ་འོ། །རེ་རེ་
ལ་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས་གཉིས་ཀྱིས་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། གཞུགས་
ཀྱི་སྤང་པོ་ནི་གཞིག་ཅིང་གཞོམ་རུང་མ་འདུས་པ་ཡིན་ཞིང་། དབྱེ་བ་བརྟུ་
གཉིས་ལོ། ཚོར་བ་ནི་དོན་གྱི་བྱེད་པར་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མྱོང་བ་དུ་མ་འདུས་
པ་ཡིན་ཞིང་། དབྱེ་བ་ཚོགས་རྒྱལ་གོ། །འདུ་ཤེས་ནི་རང་སྟོབས་ཀྱིས་དོན་
གྱི་བྱེད་པར་མཚན་མར་འཛིན་པ་དུ་མ་འདུས་པ་ཡིན་ཞིང་། དབྱེ་བ་རྒྱལ་གོ། །
འདུ་བྱེད་ནི་སྤང་པོ་བཞི་ལས་གཞན་པའི་འདུས་བྱས་སུ་མ་འདུས་པ་ཡིན་
ལ། དབྱེ་བ་སེམས་པའི་ཚོགས་རྒྱལ་གོ། །རྣམ་ཤེས་ནི་རང་སྟོབས་ཀྱིས་
དོན་ཅི་མ་ལོག་པ་དུ་མ་འདུས་པ་སྟེ། དབྱེ་བ་རྒྱལ་གོ། །གཉིས་པ་ལ་རྒྱལ་
ཚོན་གཉིས་ལས་དང་པོ་མིག་གི་སྐྱེ་མཆེད་ནི་གཞུགས་འཛིན་རྣམ་ཤེས་
ཀྱི་བདག་རྒྱུན་གཞུགས་དང་བའི་རིགས། རྣམ་པར་སྐྱེ་འཛིན་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་

བདག་རྒྱུན་གསུགས་དང་བའི་རིགས། ལྷོ་ནི་རི་འཛོལ་རྣམས་ཤེས་ཀྱི་བདག་
 རྒྱུན་གསུགས་དང་བའི་རིགས། ལྷོ་ནི་རི་འཛོལ་རྣམས་ཤེས་ཀྱི་བདག་རྒྱུན་
 གསུགས་དང་བའི་རིགས། ལྷོ་ནི་རི་འཛོལ་རྣམས་ཤེས་ཀྱི་བདག་
 རྒྱུན་གསུགས་དང་བའི་རིགས་སོ། །ཡིད་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ནི་ཚོས་འཛོལ་
 པའི་རྣམས་ཤེས་ཀྱི་བདག་རྒྱུན་རྣམས་ཤེས་ཚོགས་རྒྱལ་ལས་གང་རུང་འདས་
 མ་ཐག་པའོ། །གཉིས་པ་ལ་གསུགས་ནི་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་(22 ན)
 པའི་དམིགས་པའི་རྒྱུན་གྱི་རིགས་ཡིན་ལ་དབྱེ་ན་ཉི་ཤུའོ། །སྐྱེ་ནི་རྣམ་པའི་རྣམ་
 ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུན་གྱི་རིགས་ཡིན་ཞིང་། དབྱེ་ན་བརྒྱད་དོ། །དྲི་ནི་སྐྱེ་
 རྣམ་པར་ཤེས་པའི་དམིགས་རྒྱུན་གྱི་རིགས་ཡིན་ལ། དབྱེ་ན་བཞིའོ། །རི་ནི་
 ལྷོ་ནི་རྣམས་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུན་གྱི་རིགས། དབྱེ་ན་རྒྱལ་གྱི་
 ལྷོ་ནི་རྣམས་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུན་གྱི་རིགས། དབྱེ་ན་བཅུ་གཅིག་གོ། །
 ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ནི་ཡིད་ཀྱི་རྣམས་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུན་གྱི་རིགས། དབྱེ་ན་
 ཚོར་བ་འདུ་ཤེས་འདུ་བྱེད་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་འདུས་མ་བྱས་སོ། །དེ་ལྟར་
 ཡང་མཛོད་ལས། གསུགས་རྣམ་གཉིས་དང་རྣམ་ཉི་ཤུ། སྐྱེ་ནི་རྣམ་པ་བརྒྱད་
 ཡོད་དེ། རི་ནི་རྣམ་རྒྱལ་དྲི་རྣམ་བཞི། རིག་བྱེད་བཅུ་གཅིག་བདག་ཉིད་དོ། །
 ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་ཁམས་བཙོ་བརྒྱད་ལ་བདག་རྒྱུན་དབང་པོའི་ཁམས་
 རྒྱལ་དང་། དམིགས་རྒྱུན་ཡུལ་གྱི་ཁམས་རྒྱལ་ནི་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་མཆེད་དེ་
 རྣམས་རང་རང་གི་རིགས་འདྲ་སྐྱེད་པའི་རིགས་ཡིན་པས་ན་ཁམས་ཞེས་
 བྱ་སྟེ། མཛོད་ལས། དབང་དོན་དེ་དག་ལོན་ལ། སྐྱེ་མཆེད་དང་ནི་ཁམས་
 བཅུར་འདོད། ཁམས་པ་དང་། རྒྱལ་པོ་དེ་མ་ཐག་པ་ཡི། རྣམས་ཤེས་གང་
 ཡིན་དེ་ཡིད་དོ། ཞེས་པ་དང་། དེ་གསུམ་རྣམ་རིག་བྱེད་མིན་དང་། འདུས་

མ་བྱས་དང་བཅས་པ་ནི། །ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཁམས་ཞེས་བྱ། །ཞེས་སོ། །
རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་རྒྱག་ནི་མིག་གི་རྣམ་ཤེས་ནས་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་
ཤེས་པའི་བར་རང་གི་རིགས་འདྲ་སྐྱེད་པའི་རིགས་ཡིན་པས་ན་ཁམས་སོ། །
དེ་རྣམས་རང་གི་མཚན་ཉིད་འཛིན་པས་ན་ཚོས། །སྤོ་འདོགས་གཅད་པར་
བྱ་བའི་ཡུལ་ཡིན་པས་ན་ཡུལ།²⁴ དོན་རྣམ་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པ་བདག་
གཅིག་གམ་བྱེད་དང་གཉིས་ཀྱིས་སྤོང་པའི་རྟེན་ཅན་ཏེ་དེ་ལྟར་རྟོགས་པའོ། །
གཉིས་པ་བྱེད་པ་ནི་འབྲས་བུའམ་དགོས་པ་བདག་ཏུ་སྤོངས་ཏེ་མེད་པར་མ་
ཤེས་པ་སྤངས་པ་ཅན་ཡིན་ལོ། །

། །གཉིས་པ་ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་ནི་དོ་བོ་དང་བྱེད་པ་གཉིས་ལས་དང་པོ་
ལམ་གསུམ་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་རྟེན་ཅན་ཏེ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཐབས་ལྟར་
པར་ཅན་དང་བཅས་པའོ། །གཉིས་པ་ནི་ཐེག་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཤེས་རབ་
ཀྱིས་འཁོར་བ་ནས་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་བྱེད་པ་དང་། ཡང་ན་གདུལ་བྱའི་སྤོ་
དོར་ཐེག་པ་གསུམ་ཆར་གྱི་ལྷང་འདས་སྤོན་པའོ། །ཐབས་ཀྱིས་འབྲས་བུ་
དམིགས་བསལ་མ་རྗེས་བར་དུ་དེ་ལོ་ན་ཉིད་ཡང་དག་པའི་མཐའ་མངོན་
སུམ་དུ་མི་བྱེད་པར་སེམས་ཅན་མ་བསྐྱུས་པ་བྱམས་སྤིང་ལ་སོགས་ཀྱི་སྐྱིན་
པ་དང་། ཕྱིན་རྒྱལ་གཞན་ལ་སྤོ་བ་དང་། གཞན་སྤོད་དུ་འཇུག་པ་དང་། རང་དེ་
དང་མཐུན་པར་འཇུག་པ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེས་རབས་ལས། སྐྱིན་པའི་གཡབ་མོས་
ལེགས་བོས་ཏེ། །སྤོན་པར་སྤོ་བའི་གཏམ་བྲས་ནས། །དོན་སྤོད་པ་ཡིས་
བག་པབ་སྤྱི། །དོན་མཐུན་གྲོས་ཚེད་ངེས་པར་གདབ། །ཅེས་སོ། །སེམས་

24 མ་དཔེ་ལ་ “ལ” ཡོད་པས་ “ཡུ” ཆད་པར་སྤྱང་།

ཅན་སྤྱད་པའི་སོགས་ཁོངས་ནས་སྤྱིན་པ་དང་། གྲོལ་བ་དང་། མཐར་ཐུག་པ་
བྱེད་པ་ཅན་ཡིན་ནོ།།

༥ གསུམ་པ་རྣམས་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ནི་དོ་བོ་དང་། བྱེད་པ་གཉིས་
ལས་དང་པོ་དོ་བོ་ལ་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་ཚོས་ཐམས་ཅད་དོན་རྣམས་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་
རྟེན་ཅན་ཏེ་རྟོགས་པ་ལོ། །གཉིས་པ་ལ་གཞན་དོན་དང་། རང་དོན་གཉིས་
ལས་དང་པོ་རྒྱ་ཆེ་བ་ནམ་མཁའི་མཐས་གཏུགས་པ་རྟུག་ཏུ་རྒྱུན་མི་འཆད་
པ་དང་ལྷན་གྱིས་སྲུབ་པར་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་དོ། །གཉིས་པ་རྟོགས་
པའི་ཁྱད་པར་མཚན་ཉིད་ནི་བྲལ་ཡང་དག་མཐའ་རྟོགས་པ་དང་། སྤངས་
པའི་ཁྱད་པར་ཉོན་མོངས་པའམ་རྣམས་པར་རྟོག་པའི་བག་ཆགས་ཀྱི་སྲ་མས་
ཕྱི་མར་མཚམས་སྦྱར་བ་ཉིད་སྤངས་པ་ཅན་ཡིན་ནོ། །བཞི་པ་སྐབས་ཀྱི་
དོན་བསྐྱེད་པའི་(༢༢ བ)མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་ནི་ཚོས་ཅན། འདི་
ཚོས་པ་འཐད་པ་ཡིན་ཏེ། འཕགས་བཞིའི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་རིམ་གྱིས་
རྫོགས་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར། རྒྱ་མཚན་མཁྱེན་གསུམ་བཟོད་བྱུང་བསྐྱེད་
པའི་ཕྱིར། དེ་རང་ཅི་ཞེ་ན་གཞི་དང་གཉེན་པོ་དང་རྣམ་པ་རྣམས་བཟོད་བྱུང་
བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །མ་སྲུབ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཕྱོགས་ཚོས་དང་ཁྱབ་པ་གོང་
དུ་བསྐྱེད་པས་ཟིན་པ་དེ་ལྟ་བུས་ན། ཞེས་པ་སྲུང་བཤད་དཔེ་པ་ལ་སྦྱར་རོ།།

༥ གཉིས་པ་དགོས་འབྲེལ་ལ་གཉིས་ཏེ། མཚམས་སྦྱར་བ་དང་། དངོས་
སོ། །དང་པོ་འོག་ཏུ་གསུངས་ཞེས་ཁྱད་པར་གྱི་གཞིར་བྱུང་། །ཁྱད་པར་
གྱི་ཚོས་གང་ཟག་ནི་བཅོམ་ལྷན་འདས་འཕགས་པ་མ་རྒྱལ་བ་ལས་རྒྱལ་

བས་ཏེ་འདི་དག་ནི་བཤད་ཟིན་པས་མི་བཤད་དོ། །གང་ཞེ་ན་རང་གི་བསྟན་
 བཅོས་ཀྱི་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ནས་འབྲེལ་བ་ཁོང་ན་ཡོད་པའི་བར་དོ། །དགོས་
 པ་གང་གི་ཆེད་དུ་ཞེ་ན། དགོས་པ་གཉིས་ཏེ། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་དགོས་པ་དང་།
 སྐབས་དོན་གྱི་དགོས་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྣམ་བཅད་དང་། ཡོངས་
 གཅོད་ཀྱི་དགོས་པའོ། །དང་པོ་དོགས་པ་བསལ་བའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལ་བྱུང་
 པར་གྱི་ཚོས་གསུམ་མམ། དོགས་པའི་ཚོས་གསུམ་ལས་དང་པོ་གང་ཟག་
 ནི་སྐྱེ་བོ་སྐྱོ་གོས་དམན་པ་དག་གིས་སོ། །ཇི་ལྟར་ན་རྒྱལ་བ་བྱམས་པས་
 ཡང་མཛོད་ཉོགས་བརྒྱད་པོ་དེ་བསྟན་པ་ལ་དོན་ཅི་ཞིག་ཡོད་སྟུང་དུ་འོ། །རྒྱ་
 མཚན་ནི་མཛོད་ཉོགས་བརྒྱད་ཀྱི་རིམ་པ་མཐའ་དག་གསལ་བར་མཛོད་
 པ་མ་ཡིན་ནམ་སྟེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དོ། །གང་གིས་གསལ་བར་མཛོད་ཅེ་ན་
 བཅོས་ལྡན་འདས་སྐབས་ཇེ་ཉིད་ཀྱིས་སོ། །གང་ལས་ན་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་
 རྒྱས་འབྲིང་བསྟུན་པ་དེ་དང་དེ་ལས་སོ། །དགོས་པ་གདུལ་བྱ་རྒྱས་པ་དང་
 འབྲིང་དང་མཛོད་བསྟུན་པ་ལ་དད་པ་ལ་ཕན་འདོགས་བཞེད་པས། ཞེས་
 སོ། །གཉིས་པ་ནི་ཡོངས་གཅོད་ལ་དོན་ལ་དོན་འགྲུང་གི་ཐེ་ཚོམ་བསྐྱེད་པའི་
 རྒྱགས་ལས་ངེས་པ་བསྐྱེད་པ་ཉིད་ཅེས་པ་མི་ལྡན་པ་བཅད་པའི་ངེས་གཟུང་
 ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་སྐབས་དོན་ཡན་ལག་ཅེས་པ་ཆམས་དང་རྒྱལ་བརྗོད་
 པ་ལས་འདི་ཕྱི་མ་ཡིན་ནོ། །

གཉིས་པ་དགོས་འབྲེལ་དངོས་ལ་གསུམ་སྟེ། དགོས་དོན་དང་། བསྟུན་དོན་
 དང་། ཚོག་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ་རྩོམ་པ་པོའི་བཞེད་པའི་དགོས་པ་
 དང་། འཆད་པ་པོ་རིགས་པས་འཆད་པའི་དགོས་པའོ། །དང་པོ་རྩོམ་པ་

པོའི་བཞེད་པའི་དགོས་པ་ངག་ལ་བརྟེན་ནས་དོན་རྟོགས་²⁵ཤིང་གོ་ནས་
འཇུག་པའི་ཆེད་ཡིན་ཏེ། འཇུག་པ་ན་བརྩམས་པའི་དགོས་པ་འགྲུབ་པའི་
ཕྱིར་ཏེ། རྣམ་འབྲེལ་ལས། འབྲེལ་པ་དང་ནི་རྗེས་མཐུན་ཐབས། །སྐྱེས་
བྱུང་དོན་ནི་རྗེས་བྱེད་དག །ཡོངས་བརྟགས་དབང་དུ་བྱས་ཡིན་གྱི། །དེ་ལས་
གཞན་པའི་དབང་བྱས་མིན། །ཞེས་སོ།།

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། གཞན་ལུགས་དགག་པ་དང་། རང་ལུགས་གཞན་
པ་དང་། ཚུད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་བཞི་སྟེ། གཞུང་མཛེས་བྱེད་དུ་འདོད་
པ་དགག་པ་དང་། ངག་ཕྱིར་སྐྱོག་ཏུ་འདོད་པ་དགག་པ་དང་། བེ་ཚོམ་ཁོ་
ན་སྐྱེད་ནས་འཇུག་པ་དང་། རིས་ཤེས་ཁོ་ན་བསྐྱེད་ནས་འཇུག་པར་འདོད་
པ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ལ་ཕྱོགས་སྡེ་མ་དང་། སུན་དབྱུང་བ་གཉིས་ལས།
དང་པོ་ལོ་རྩ་བ་ན་རེ། དགོས་འབྲེལ་ངག་གིས་འབྲེལ་བ་ཅོམ་ལས་བསྟན་
བཅོས་མཛེས་པའི་དགོས་པ་ཡོད་དེ་གཏམ་གྱི་མགོ་རྒྱུངས་དང་འབྲེལ་བེར་
རོ། །གཉིས་པ་དགོས་པ་གཞན་ཡོད་དམ་མེད་གཉིས་ལས། ཡོད་པ་རང་
གི་འདོད་པ་ཉམས་ཤིང་། མེད་ན་དཔེ་མ་གྲུབ་ཅིང་དོན་ཡང་མི་འཐད་དེ། དང་
པོ་དགོས་མེད་ཀྱི་ངག་སྐྱབས་ནས་སྐབས་དོན་ལ་ཞུགས་ན་མཛེས་པར་འགྱུར་
བའི་ཕྱིར་དང་། དཀོན་མཆོག་སྐྱེ་ན་གཉན་ལ་སོགས་པ་དགོས་པ་མེད་པར་
མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་སྐྱེད་དུ་དགོས་མེད་ཀྱི་ངག་
བཀོད་ན་མཛེས་པར་ཉ་ཅང་ཐལ་བའི་ཕྱིར་དང་། མཆོད་བརྗོད་ཡོད་པའི་
བསྟན་བཅོས་ལ་དགོས་འབྲེལ་གྱི་ངག་མི་དགོས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་

25 མ་དཔེར་རྟོགས་ཆད་པར་སྤང་།

དང་། གཞན་ཡང་དགོས་འབྲེལ་དག་ལ་དགོས་པ་གཞན་མེད་པར་གྲུབ་
 པའི་ཕྱིར་རོ། །(23 ན)གཉིས་པ་ལ་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་དང་། སྤྱོད་དུང་བ་
 གཉིས་ལས་དང་པོ་ཞི་མཚོའི་འདོད་པ་ཡིན་ཞེས་སྤྱོད་སྤྱོད་ཅིག་ཕྱི་རོལ་བ་
 དག་ནང་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚེས་ཅན། བཅོལ་ཞིང་འཇུག་པར་མི་འོས་ཏེ།
 དགོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། བྱ་རོག་སོ་རྟོག་པའི་བསྟན་བཅོས་བཞིན་ལོ་ཞེ་ན།
 ནང་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚེས་ཅན། བཅོལ་ཞིང་འཇུག་པར་འོས་ཏེ། དགོས་
 པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གསོ་བ་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་བཞིན་ཞེས་པའི་དགོས་
 འབྲེལ་གྱི་དག་བཞེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཟེར་རོ། །གཉིས་པ་གཞན་གྱི་དག་
 ཇུང་ཚད་བསྐྱོད་པར་འགལ་ཞིང་། བསྟན་བཅོས་དང་འབྲེལ་བ་ལ་གཞུང་
 རོན་དང་འབྲེལ་བ་དང་། ཚུམ་པ་དང་འབྲེལ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་རྟོག་
 གཞུང་དུ་ལོག་རྟོག་སྐྱོད་བྱེད་མི་དགོས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་
 རྟོག་འདི་བཅུ་ལས་པ་དང་། ཉན་པ་ལ་ཞུགས་ན་ལོར་འཇོག་པ་དང་། སྤྱོད་
 བསྐྱོད་པ་ལ་སོགས་པའི་ལོག་རྟོག་སྐྱོད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། དགོས་
 པ་སྟོན་པའི་དག་ལས་གཞན་མི་དགོས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །གསུམ་པ་
 སྤྱོད་དཔོན་ཚེས་མཚོག་གི་འདོད་པ་ཡིན་ཞེས་སྤྱོད་སྤྱོད་ཅིག་ན་ཟེ། དགོས་
 པ་ལ་སོགས་པ་ཐེ་ཚོམ་ལོ་ན་སྤྱོད་ནས་འཇུག་ཟེར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་དག་ལ་
 དེས་པ་སྤྱོད་ཞིང་འཇུག་པ་མི་སྲིད་པར་འགྱུར་ཏེ་ཐེ་ཚོམ་ལོ་ན་སྤྱོད་ནས་འཇུག་
 པའི་ཕྱིར་རོ། །ཉགས་དང་ལྷན་པ་ལས་སྤངས་ཤིང་། འདོད་ན་འགའ་ཞིག་
 དེས་པ་སྤྱོད་ཞིང་འཇུག་པར་གྲུབ་པས་བསལ་ལོ། །གལ་ཏེ་དེ་ཡོད་ཀྱང་དག་
 གི་དགོས་པ་ཐེ་ཚོམ་བསྐྱེད་ནས་འཇུག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་ལྟར་ན་ཐེ་ཚོམ་
 སྤྱོད་ཅིང་འཇུག་པ་ཡོད་ཀྱང་དག་གི་དགོས་པ་དེས་པ་བསྐྱེད་ནས་འཇུག་པ་

ཅིས་འགོག་སྟེ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །བཞི་པ་དེས་ཤེས་ཁོ་ན་བསྐྱེད་ནས་
 འཇུག་པ་དགག་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྤྱིར་དེས་པ་ཁོ་ནས་འཇུག་པ་དགག་པ་
 དང་། བྱི་བྲག་ཏུ་ཚད་མའི་དེས་པ་བསྐྱེད་ནས་འཇུག་པ་དགག་པ་འོ། །དང་པོ་
 བོ་ལ་ཅིག་ན་རེ། ཐེ་ཚོམ་འཇུག་པའི་གོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེས་པ་ཁོ་ནས་
 འཇུག་གོ་ཞེ་ན། དེ་ལྟར་ན་ཐེ་ཚོམ་བསྐྱེད་ནས་འཇུག་པར་མི་སྲིད་པར་ཐལ།
 འདོད་ན་ཐེ་ཚོམ་སྐྱེས་ནས་འཇུག་པར་གྲུབ་པས་བསལ་ཞིང་། ཚོས་མཚོག་
 གིས། གང་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་དོན་གཉེར་ནི། ཐེ་ཚོམ་ལས་ཀྱང་འཇུག་ཕྱིར་རོ། །
 ཞེས་པ་དང་འགལ་ལོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ་ཕྱོགས་སུ་མ་དང་། སྤྱན་
 དཔྱུང་བའོ། །དང་པོ་གཞོན་ཅུ་མ་ལེན་ན་རེ། ཚོག་དང་དོན་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་
 པས་དགོས་འབྲེལ་གྱི་ངག་ལ་བརྟེན་ནས་དགོས་སོགས་ཡོད་དེས་སྐྱམ་པ་
 ཚད་མ་དེས་ཤིང་དེས་འཇུག་པ་ཡིན་ལོ་ཞེ་ན། གཉིས་པ་ནི་སྐྱེས་བུའི་བྱས་
 པའི་ཚོག་གམ། མ་བྱས་པའི་ཚོག་ལས་ཡིན་གྲང་། དང་པོ་ལྟར་ན་སྐྱེས་བུ་
 ཅོམ་པོ་འམ། རྒྱད་པར་ཅན་ཡིན་གྲང་། དང་པོ་ལྟར་ན་རྩུབ་ཚོག་མི་སྲིད་པར་
 འཇུག་ཏེ། ཡིད་ཆེས་ཀྱི་ཚོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན་འདི་
 རྒྱད་པར་ཅན་དུ་རྟོགས་པར་དཀའ་བའི་ཕྱིར་ཏེ་རྣམ་དེས་ལས། གལ་ཏེ་འབྲེལ་
 པར་ཅན་དེ་ཉིད། །ཤེས་པར་ཅུས་ན་དོན་དེ་འདོད། །ཅེས་སོ། །གལ་ཏེ་རྣམ་
 འབྲེལ་ལས། ཚོག་རྣམས་ལོག་པ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱ། ཉེས་རྣམས་སྐྱེས་བུ་ལ་
 བརྟེན་ཕྱིར། །སྐྱེས་བུས་མ་བྱས་བདེན་དོན་ཅན། །ཞེས་ནི་ལ་གཅིག་རབ་ཏུ་
 བརྗོད། །ཅེས་བེར་ན། གཉིས་པ་དེ་ལས་བསྐྱོག་ན་མཚུངས་ཤིང་གཞན་ཡང་
 ཚོག་ཅོམ་ལ་སྐྱེས་བུས་མ་བྱས་པ་མི་སྲིད་ཅིང་འབྲེལ་བ་དུ་དགོས་འབྲེལ་
 ཀྱི་ཚོག་སྐྱེས་བུས་མ་བྱས་པས་ལེགས་པའི་ཕྱིར་དང་། ཚོག་དང་དོན་ལ་

འབྲེལ་བ་མེད་པའི་སྤྱིར་ཚད་མས་ངེས་པ་སྐྱེ་བ་མེད་པས། ཚད་མས་ངེས་པ་
སྐྱེས་ནས་འཇུག་པ་ཁེགས་པ་ཡིན་ནོ།།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་(༢༩ བ)ལ་གཉིས་ཏེ། རྗེན་བྱེད་ཀྱི་དགོས་པ་དང་།
སྐྱབས་དོན་གྱི་དགོས་པའོ། །དང་པོ་དགོས་པ་བརྗོད་པའི་ངག་གིས་བསྟན་
བཅོས་ལས་དགོས་པ་འབྱུང་ངོ། །ཞེས་བརྗོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས། རྟོག་ལྡན་
གྲིས་དགོས་པ་འབྱུང་བར་དོན་འགྱུར་ཐེ་ཚོམ་མམ། ངེས་པའི་ཚུལ་གྲིས་
ཤེས་པ་ཡོངས་གཙུག་གི་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །རྣམ་བཙན་ལ་བསྟན་བཅོས་
ལས་དགོས་པ་འབྱུང་བར་མ་རྟོགས། ཡོག་རྟོག་ཐེ་ཚོམ་གཙུག་དེ་སྐྱོ་དེ་
རྣམས་ཕན་ཚུན་དུ་འགལ་བའི་སྤྱིར་སྣང་སྟུན་བཞིན་ནོ། །གཉིས་པ་དགོས་
པ་དོན་གཉེར་གྱི་གང་ཟག་བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པར་འགྱུར་བ་སྐྱབས་དོན་
ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས། ལྷ་འཁོར་གྱི་འབྱུང་རྒྱུ་ལས་མེད་པ་ཚོས་ཐམས་ཅད་རྣམ་
པ་ཐམས་ཅད་དུ་མདོན་པར་རྗོགས་པར་སངས་རྒྱས་པར་འདོད་པས་ཤེར་
བྱིན་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །ཞེས་པ་དང་། རྣམ་བཤད་རིགས་པ་ལས། མདོ་
དོན་ཆེ་བ་ཉིད་ཐོས་ནས། །ཉན་པ་དང་ནི་འཛིན་པ་ལ། །ཉན་པ་པོ་དེ་གུས་
འགྱུར་བས། །ཐོག་མར་དགོས་པ་བརྗོད་པར་བྱ། །ཞེས་སོ།།

གསུམ་པ་རྩོད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ་རྗེན་བྱེད་ཀྱི་དགོས་པ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བ་དང་།
སྐྱབས་ཀྱི་དགོས་པ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ་རྣམ་བཙན་
ཀྱི་དགོས་པ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་དང་། ཡོངས་གཙུག་གི་དགོས་པ་ལ་རྩོད་སྤང་
དང་། གཉིས་ཀ་རྩོམ་པ་པོའི་ངག་ལ་མི་རྟོགས་པའི་རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་

ལོག་རྟོག་རྟོག་ལྟན་ནམ་རྟོག་ལྟན་མ་ཡིན་ལ་བརྒྱུག་ དང་པོ་ལྟར་ན་ལོག་
 རྟོག་བརྒྱུག་པའི་དགོས་པ་མི་རུང་སྟེ་ལོག་རྟོག་རང་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཅིའི་
 ཕྱིར་ཞེ་ན་སློབ་པ་ཕྱོགས་ཤིང་དགོས་པ་འགྱུར་མི་འགྱུར་དུ་ངེས་པའི་ཚད་མ་
 མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན་བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པའི་ཡན་ལག་
 མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ་རྟོག་ལྟན་མ་ཡིན་པ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་གདུལ་བྱ་མ་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། རྟོག་ལྟན་ལ་ལོག་རྟོག་བྱབ་བྱེད་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཟེར་
 བ། །བྱབ་པ་མེད་ཅིང་རྟོན་ཅོམ་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན་རྟོགས་མ་གྲུབ་པའོ། །
 རྟོག་ལྟན་མ་ཡིན་པ་ཡང་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་གདུལ་བྱར་འགྱུར་སྲིད་པའི་ཕྱིར་
 སྟེ་བསྟན་བཅོས་རྫོངས་པ་རྒྱུག་བྱེད་ཡིན། །ཞེས་སོ། །གལ་ཏེ་ངག་གིས་
 ལོག་རྟོག་བརྒྱུག་ན་དམ་བཅའི་ངག་གིས་ལོག་རྟོག་བརྒྱུག་ཅུས་སམ་
 མི་ཅུས། དང་པོ་ནི་གཏན་ཚིགས་དོན་མེད་པར་འགྱུར་ལ། གཉིས་པ་ལྟར་
 ན་དགོས་འགྲེལ་ངག་གིས་ལོག་རྟོག་བརྒྱུག་པ་ཉམས་ཏེ། གཏན་ཚིགས་
 མ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། དེགས་པ་ངན་པས་བརྟགས་པའི་ལོག་རྟོག་
 བརྒྱུག་པར་མི་ཅུས་ཤིང་། བྱ་བ་འགའ་ཞིག་ལ་འཇུག་པའི་ལོག་རྟོག་བརྒྱུག་
 པར་ཅུས་པས་སྒྲིན་གཉིས་ཀ་མེད་དོ། །གཉིས་པ་ཡོངས་གཙུག་ལ་རྩོད་སྲུང་
 ལ་གཉིས་ཏེ། བེ་ཚོམ་བསྐྱེད་པ་ལ་མི་དགོས་པ་སྲུང་བ་དང་། ངེས་ཤེས་
 སྐྱེད་པར་མི་ཅུས་པ་སྲུང་བའོ། །དང་པོ་བེ་ཚོམ་སྐྱེད་པ་ལ་དགོས་འགྲེལ་གྱི་
 ངག་མི་དགོས་པར་ཐལ། དོན་ལ་སྐྱབ་བྱེད་དང་། གཞོད་བྱེད་མེད་པའི་
 གཞི་ལ་བེ་ཚོམ་རང་ཤུགས་ཀྱིས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། སྐྱབ་གཞོད་མེད་
 པ་ལ་དོན་འགྱུར་བེ་ཚོམ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་ཟེར་ན་རྟོགས་མ་གྲུབ་ཅིང་། བེ་ཚོམ་
 ཅོམ་ཞིག་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་ཟེར་ན་བྱབ་པ་མ་གྲུབ་སྟེ། དོན་འགྱུར་བེ་ཚོམ་སྐྱེད་པ་

ལ་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་དགོས་འབྲེལ་ངག་གིས་དོན་ལ་ངེས་པ་
 སྐྱེད་མི་ཉུས་པར་ཐལ། ངག་དང་དོན་ལ་མི་འབྲུལ་བའི་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་
 ཕྱིར། མེ་བརྗོད་པས་ཚུལ་ངེས་པ་སྐྱེད་མི་ཉུས་པ་བཞིན་ལོ་ཞེ་ན། འབྲེལ་
 བ་མེད་པས་ཚད་མའི་ངེས་པ་སྐྱེད་མི་ཉུས་པར་ཐལ་བཟུང་། ཡིད་དཔྱོད་
 ཀྱིས་བསྐྱུས་པའི་ངེས་པ་སྐྱེད་མི་ཉུས་པར་ཐལ་བཟུང་། དང་པོ་ལྟར་ན་འདོད་
 ལ་དོ་གཉིས་པ་(༢༥ ན)ལྟར་ན་བྱུང་བ་མེད་དོ། །དེ་ལྟ་མིན་ན་ཐོས་བྱུང་གི་
 ཤེས་རབ་སྐྱེ་བ་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ་ཚིག་ལས་ངེས་པ་ཅོམ་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་
 རོ། །གསུམ་པ་ནི་དགོས་འབྲེལ་གྱི་ངག་ཚོས་ཅན། ཚུམ་པ་པོས་བརྩམ་
 མི་དགོས་པར་འགྱུར་ཏེ། འཆད་པ་པོས་བཤད་ཀྱང་དགོས་པ་དེ་དག་འགྲུབ་
 པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། བརྟན་བཅོས་ཀྱང་ཚུམ་པ་པོས་བརྩམ་མི་དགོས་པར་
 འགྱུར་ཏེ་འཆད་པ་པོས་བཤད་པས་དགོས་པ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྤྱོད་པས་
 ཚོས་གྲུབ་ཅིང་བྱུང་བ་མ་གྲུབ་ན་དམ་བཅའ་བྱུང་དོ། །རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན་
 ཚུམ་པ་པོས་ཤེས་བྱ་གཞིར་བྱས་ལ་ལོག་པ་སྲིད་ཀྱང་། རྟོགས་ཚོད་ལ་
 ལོག་པ་ཚུམ་པ་མེད་ལ། འཆད་པ་པོ་རྟོགས་ཚོད་ལ་ཡང་ལོག་པར་སྐྱོན་པ་
 སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་སྐབས་ཀྱི་དགོས་པ་ལ་ཚུད་སྲུང་ནི། དགོས་
 འབྲེལ་ངག་གི་དགོས་པ་བརྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་
 ཏེ། ངག་ཡོད་པ་ལ་འཇུག་པས་མ་བྱུང་ཅིང་། སྲིད་ཅོམ་དགོས་པར་མི་རུང་
 ལ་དོ། དགོས་འབྲེལ་གྱི་ངག་མེད་པ་ལ་འང་འཇུག་པ་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན།
 འཇུག་པ་ངག་གི་དགོས་པ་ཡིན་པར་མི་སྐྱེའི་ངག་གི་དགོས་པ་འཇུག་པར་
 སྐྱུས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་རག་སྐྱོད་གི་དགོས་པ་མར་མེ་འབྲུལ་བར་སྐྱེའི།
 མར་མེ་འབྲུལ་བ་རག་སྐྱོད་གི་དགོས་པར་མི་སྐྱེ་བ་བཞིན་ལོ། །གང་ཟེག་གི་

རིགས་ལ་ལ་དགོས་འབྲེལ་མ་བཞོད་ཀྱང་མི་འཇུག་བཞོད་ཀྱང་མི་འཇུག་
པ་དང་། ལ་ལ་བཞོད་ཀྱང་འཇུག་མ་བཞོད་ཀྱང་འཇུག་པ་དང་། ལ་ལ་
མ་བཞོད་ན་མི་འཇུག་བཞོད་ན་འཇུག་པ་ཡོད་པས་ཕྱི་མའི་དོན་དུ་བཞོད་པའི་
ཕྱིར་ཉེས་པ་མེད་དོ། །གཉིས་པ་རྩོམ་པ་པོའི་བཞེད་པའི་དགོས་པ་འང་ངག་
ལ་བརྟེན་ནས་དོན་གོ་ཞིང་། གོ་ནས་འཇུག་པའི་ཆེད་ཡིན་ཏེ། འཇུག་པ་མང་
ན་བརྩམ་པའི་དགོས་པ་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་དོ། །རྣམ་འབྲེལ་ལས། འབྲེལ་བ་
དང་ནི་རྗེས་མཐུན་ཐབས། །སྐྱེས་བུའི་དོན་ནི་རྗེས་བྱེད་དང་ག། །ཡོངས་བརྟགས་
དབང་དུ་བྱས་པ་སྟེ། །དེ་ལས་གཞན་པའི་དབང་བྱས་མིན། །ཞེས་སོ། །

༥ གཉིས་པའི་བསྐྱེས་པའི་དོན་ནི་གསུམ་སྟེ། དགོས་འབྲེལ་གྱི་དབྱེ་བ་
དང་། ངག་འདིས་རི་རྟུར་བརྟན་པ་དང་། བརྟན་པ་ལས་རྟོགས་པ་སྐྱེ་ཚུལ་
ལོ། །དང་པོ་ལ་ལྟ་སྟེ། དབྱེ་གཞི་དང་། ཕྱི་བའི་དོན་དང་། འབྲེད་པའི་
རྒྱ་མཚན་དང་། ཕྱི་བའི་དོན་དང་། གངས་ངེས་པའོ། །དང་པོ་ནི་དགོས་
འབྲེལ་ངག་གིས་གཏན་ལ་དབབ་བྱ་ཅོམ་ཞིག་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ལ་
གསུམ་སྟེ་ངག་ཅོམ་ལ་ཡོད་པའི་དགོས་འབྲེལ་བཞི་དང་། དགོས་འབྲེལ་
ངག་ལ་ཡོད་པའི་དགོས་འབྲེལ་བཞི་དང་། བརྟན་བཅོས་ཀྱི་ལུས་ལ་ཡོད་
པའི་དགོས་འབྲེལ་བཞིའོ། །དང་པོ་ངག་དེའི་གཏན་ལ་དབབ་བྱ་
བརྗོད་བྱ་ཡིན་ཞིང་། དེ་རྟོགས་པ་དགོས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ངག་ལས་བྱུང་
ལ་འབྲེལ་བ་ཡིན་ཞིང་། དགོས་པ་གཉིས་པ་ཕན་ཆད་དགོས་པའི་དགོས་
པ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་བརྗོད་བྱ། དགོས་པ། འབྲེལ་བ། དགོས་པའི་
དགོས་པ་བཞི་པོ་བརྗོད་བྱ་ཡིན་ཞིང་། བརྟན་བཅོས་ལས་དགོས་པ་འབྱུང་

ཞིང་། དེལས་དགོས་པའི་དགོས་པ་འབྱུང་ལ། དགོས་པ་བསྟན་བཅོས་དང་
 འབྲེལ་ཞིང་སྐྱབ་ཅུས་སྲུ་གོ་བ་དགོས་པ་ཡིན་ལ། དེངག་འདི་ལ་རག་ལས་
 པ་འབྲེལ་བ་ཡིན་ཞིང་། ཚོས་བཞི་གོ་ནས་བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པ་ཉིང་
 དགོས་ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་ནི་བཟླ་བྱ་གཞི་གཉེན་རྣམ་གསུམ། ཡུལ་ཅན་
 མཁུན་གསུམ། དེ་ཕྱི་བ་མངོན་རྟོགས་བརྒྱད། དེལས་དོན་བདུན་བཅུ་དབྱེ་
 བ་དང་བཅས་པ་མདོའི་དོན་དེའང་དངོས་ཀྱི་བཟླ་བྱ་དོན་སྦྱི་དང་། ཞེན་
 པའི་བཟླ་བྱ་དོན་རང་མཚན་ནོ། །དགོས་པ་དངོས་ཀྱི་བཟླ་བྱ་བདེ་སྐྱབ་ཏུ་
 རྟོགས་པ་ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་ཡིན་ནོ། །འབྲེལ་བ་མདོ་དོན་བདེ་སྐྱབ་ཏུ་
 (༢༥ བ)རྟོགས་པ་རྒྱན་ལ་རག་ལས་པའོ། །དགོས་པའི་དགོས་པ་མདོ་
 དོན་རྟོགས་པ་བསམ་པ་བསྐྱོམས་པ་ལས་ཚོས་སྐྱུ་མཛད་པ་དང་བཅས་པའི་
 བར་དུ་འབྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་འབྲེལ་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། དགོས་འབྲེལ་
 གཞིར་བྱས་ལ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་གཏན་ལ་དབབ་བྱའི་ལྷོག་པ་ཡིན་མ་ཡིན་
 གཉིས་ལས་དང་པོ་བཟླ་བྱ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་གཞིར་བྱས་ལ་ལ་འབྲས་
 གུ་ཡིན་མ་ཡིན་གཉིས་ལས་དང་པོ་ལ་དངོས་ཀྱི་འབྲས་བུ་དང་། མཐར་ཐུག་
 པའི་འབྲས་བུ་གཉིས་ལས་དགོས་པ་དང་དགོས་པའི་དགོས་པ་གཉིས་སོ། །
 དགོས་པ་དེ་བསྟན་བཅོས་ལས་བྱུང་བའི་ཆ་ནས་འབྲེལ་བ་སྟེ་བཞིར་འབྲེལ་
 དོ། །བཞི་བ་ཕྱི་བའི་དོན་ནི་དགོས་པ་དང་འབྲེལ་བ་རྗེས་གཅིག་སྟེ་བཟླ་བྱ་
 བྱ་རྟོགས་པའི་སྐྱོ་བསྟན་བཅོས་ལས་འབྱུང་ལྷོག་འབྲེལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
 རོ། །དེ་གཉིས་དང་ཉིང་དགོས་རྗེས་མི་གཅིག་སྟེ་དེ་གཉིས་ཀྱི་དུས་ན་ཉིང་
 དགོས་མ་སྐྱེས་ལ། སྐྱེས་པའི་དུས་ན་སྐྱེ་མ་གཉིས་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེན་
 པའི་བཟླ་བྱ་ལྷོགས་གཅིག་དང་ཉིང་དགོས་རྗེས་གཅིག་སྟེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་

སའི་མཁུན་གསུམ་ཚོས་སྐྱུ་མཛད་པ་དང་བཅས་པ་གཉིས་ཀ་གཞི་མཐུན་པ་
 ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེན་པའི་བརྗོད་བྱ་ཕྱོགས་གཅིག་དང་དགོས་འབྲེལ་རྗེས་
 གཅིག་པའི་སྐབས་སྲིད་དེ། རྣམ་ཀུན་དང་མཐར་གྱིས་པ་དང་ཚོགས་སྦྱོར་
 དུ་རྗེས་གཅིག་པ་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་དང་གཞན་གསུམ་
 གཅིག་པ་བཀག་པའི་ཐ་དད་ཡིན་ཏེ་དངོས་པོ་དངོས་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
 རོ། །ལྟ་བུ་གངས་ངེས་པ་ལ་གཞན་ལུགས་དགག་པ་དང་། རང་ལུགས་
 གཞན་པ་དང་། ཚུད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་སྤྲོ་མ་དག་དགོས་པ་བསྟན་
 པས། དགོས་པ་བསྟན་བཅོས་ལས་འབྱུང་བར་གྲུབ་པས་མ་འབྲེལ་བ་དང་
 བསྐྱབ་མི་རུས་གཉིས་ཀ་ཚོད་དེ། དགོས་པ་དང་བསྟན་བཅོས་རྒྱ་འབྲས་སུ་
 གྲུབ་པའི་ཕྱིར་དང་། དགོས་པའི་དགོས་པ་བསྟན་པས་འདོད་བྱུང་གྲུབ་པས་
 གགས་ཀྱི་རྟོག་པ་གཅོད་པ་ལ་དགོས་པ་དང་དགོས་པ་²⁶གཉིས་སུ་གངས་
 ངེས་ལ། བརྗོད་བྱ་དང་འབྲེལ་བ་གཉིས་དགོས་པ་ངོས་འཛིན་ཐབས་ཀྱི་ཡན་
 ལག་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ད་རུང་བསྟན་བཅོས་ལ་
 འཇུག་པའི་གགས་ཀྱི་རྟོག་པ་མ་ཚོད་པར་འབྱུང་ཏེ་དགོས་པ་དེ་སྐྱབ་པ་
 ལ་འདི་བས་ཐབས་སྤྲོ་བ་གཞན་ཡོད་པར་འཛིན་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རྒྱ་འདོད་པས་
 རྒྱ་འབྲས་དུ་ཁྱོན་པ་འདུ་བ་བཞིན་ནོ། །འདོད་ན་སྤྲུང་གྱི་འདོད་པ་ཉམས་སོ། །
 ཕལ་ཆེ་བ་ན་རེ། དགོས་པ་བསྟན་པས་དགོས་མེད་དུ་འཛིན་པའི་ལོག་རྟོག་
 ཚོད་བེར་ཏེ་དེ་ལྟར་དགོས་པ་སྟོན་པའི་ངག་ཚོས་ཅན། ལོག་རྟོག་གཅོད་པ་
 མ་ཡིན་པར་ཐལ། དགོས་མེད་དུ་འཛིན་པ་ལོག་རྟོག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
 ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན་སློ་དོན་དང་མཐུན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འདོད་ན་ལོག་རྟོག་གཅོད་

26 “དགོས་པའི་དགོས་པ་” མིན་ནམ་སྟེ།

པ་བྱུང་དོ། །གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི་རྟོག་ལྡན་བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་
 པའི་གཤམ་བསལ་ནས་འཇུག་པ་དང་། མཐུན་པའི་སློབ་སྦྱོང་པ་ལ་ལྟོས་
 ནས་བཞིར་གྲངས་ངེས་པ་ཡིན་ཏེ། སེུ་བཅུ་པའི་དག་ལྟར་བསྟན་བཅོས་
 འདི་ལས་དགོས་པ་མི་འབྱུང་ངམ་སྟམ་ན་བདེ་སླག་ཏུ་རྟོགས་པའི་དགོས་
 པ་འབྱུང་ཞེས་པ་དང་། དགོས་པ་དེའི་ངོ་བོ་གང་ཡིན་ཞིང་། སྦྱང་ནང་གི་ས་
 བོན་གྱི་ལྷ་གུ་ལྟར་སྦྱབ་མི་རུས་སམ་སྟམ་ན་བརྗོད་བྱ་མདོའི་དོན་རྟོགས་པ་
 ཡིན་ཞིང་། དེ་ལ་ལྟོས་ཏེ་རྒྱུན་ཚང་བར་བསྟན་པ་དང་། དེ་རང་གང་ལས་བྱུང་
 ཞིང་ཚུའགམ་གྱི་ཁོན་པ་ལྟར་ཐབས་སྤྲོ་བ་གཞན་དང་ཡང་འབྲེལ་ལམ་སྟམ་
 ན་ཐབས་བསྟན་བཅོས་རྒྱན་འདི་ལོ་ན་དང་འབྲེལ་ལོ་ཞེས་པ་དང་། དགོས་
 པ་ལས་འབྲས་བུ་གང་འབྱུང་ཞིང་གི་གཉན་གཅོད་པ་ལྟར་འདོད་བྱ་མ་ཡིན་
 ནམ་སྟམ་ན་ཚོས་སྦྱ་མཛད་པ་དང་བཅས་པ་འཐོབ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་པ་
 ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་རྩོད་པ་སྤང་བ་ལ་གཉིས་ཏེ་དགོས་འབྲེལ་ལ་གཉིས་སུ་
 ཐལ་བ་སྤང་བ་དང་། ཤེས་བྱ་དང་བསྟན་བཅོས་གང་ལ་གཅོད་མི་འཐད་པ་སྤང་
 བའོ། །དང་པོ་བསྟན་བཅོས་ལ་རྟོག་པ་གཅོད་པ་ལ་དགོས་འབྲེལ་བཞི་དགོས་
 དང་། དགོས་པ་ལ་རྟོག་པ་གཅོད་པ་ལ་(24 ན)དགོས་འབྲེལ་གྱི་དག་
 དགོས་ན་ཐུག་པ་མེད་པར་འགྱུར་ལ། མི་དགོས་ན་སྲུ་མ་ལ་ཡང་མཚུངས་
 ཞེ་ན། ལ་ཅིག་དགོས་པ་ལ་དགོས་པ་མེད་དམ། སྦྱབ་པར་མི་རུས་སྟམ་པའི་
 རྟོག་པ་སྦྱི་ཟེར་ཏེ་དགོས་པ་ལ་ཚོས་ཅན། རྟོག་པ་གཉིས་སྦྱི་བ་མེད་དེ།
 དགོས་པ་ལྡོག་པ་གཅིག་ལ་ཡོད་པ་དང་ཡོད་ཚོས་དང་། བསྦྱབ་བྱ་སྦྱབ་བྱེད་
 གཉིས་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་དགོས་པ་གཉིས་པ་མི་འབྱུང་ངམ། འདོད་
 བྱ་མ་ཡིན་ནམ། མ་འབྲེལ་ལམ། སྦྱབ་པར་མི་རུས་སམ་སྟམ་པ་བཞི་སྦྱི་

སྲིད་ཀྱང་དགོས་འབྲེལ་སྲུང་གྱི་བཞིས་ཚོད་པས་གྲངས་མང་བར་མི་འགྱུར་
 རོ། །གཉིས་པ་ནི་ཤེས་བྱ་ལ་གཅོད་དམ། བསྟན་བཅོས་ལ་གཅོད། དང་པོ་
 ལྟར་ན་བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པའི་ཡན་ལག་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། ཤེས་
 བྱ་ལ་འབྲུང་ལས་བསྟན་བཅོས་ལ་འབྲུང་བའི་བྱུང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་
 ལ་ལོར་འབྲུང་ཡང་སྤང་པོའི་ཕྱགས་ནས་མི་འབྲུང་བ་བཞིན་ནོ། །གཉིས་པ་ལྟར་
 ན་བརྗོད་བྱ་དང་འབྲེལ་བ་བསྟན་པ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ་དགོས་པ་འབྲུང་བར་
 བསྟན་པས་མ་འབྲེལ་བ་དང་སྐྱབ་མི་རྣམས་ཚོད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། མི་ལྟན་རྣམ་
 གཅོད་ལྟར་ན་དགོས་པ་མི་འབྲུང་བ་དང་། འདོད་བྱ་མ་ཡིན་པ་གཉིས་ཤེས་
 བྱ་ལ་གཅོད་པ། མ་འབྲེལ་བ་དང་སྐྱབ་མི་རྣམས་པ་གཉིས་བསྟན་བཅོས་ལ་
 གཅོད་པས་ཉེས་པ་མེད་ལ། གཞན་ལྟན་རྣམས་གཅོད་ལྟར་ན་བཞི་ཆར་བསྟན་
 བཅོས་ལ་གཅོད་ཀྱང་གཅོད་ཚུལ་ཐ་དད་པས་སྦྱོན་ཡོད་དོ། །གཉིས་པ་རག་
 འདིས་ཇི་ལྟར་བསྟན་ཚུལ་ལ་གཉིས་ཏེ། དངོས་ལྷགས་ལ་གང་བསྟན་པ་
 དང་། གཅོ་པལ་དུ་གང་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་བརྗོད་བྱ། དགོས་པ། དགོས་
 པའི་དགོས་པ་གསུམ་དངོས་སུ་བསྟན་ཅིང་འབྲེལ་བ་ལྷགས་ལ་བསྟན་ཏེ།
 ཇི་སྐད་དུ། འབྲེལ་བ་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་སྒྲ། །དངོས་སུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་མོད། །
 འོན་ཀྱང་དེ་ནི་རྣམ་འབྲེད་ལས། །དོན་གྱིས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ཡིན། །ཞེས་
 སོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ་རྗོད་པར་བྱེད་པ་སྤྱི་གཙུག་པོ་པལ་དང་། བསམ་
 པས་དོན་དུ་གཉེར་བའི་གཙུག་པོ་པལ་ལོ། །དང་པོ་སྤྱི་དངོས་སུ་ཟེན་མ་ཟེན་
 ཡིན་པས་སྲུང་དང་འདྲ་ལོ། །གཉིས་པ་ནི་དགོས་པ་དང་དགོས་པའི་དགོས་
 པ་གཉིས་པོ་གཙུག་པོ་ཡིན་ཞིང་གཞན་འཁོར་རམ་པལ་པ་ཡིན་ཏེ་རྩོམ་པ་དང་
 ཉན་པ་ཐམས་ཅད་དགོས་པ་དང་དགོས་པའི་དགོས་པ་གཉིས་པོ་དོན་དུ་

གཉེར་ལ་གཞན་གཉེས་པོ་དགོས་པ་དོས་འཛིན་གྱི་ཐབས་ཡིན་པའི་སྤྱིར་དོ།
གསུམ་པ་བསྟན་པ་ལས་རྟོགས་པ་སྐྱེ་ཚུལ་ནི། དག་གིས་བསྟན་པ་ལས་
སྐྱ་སྐྱེ་འཆར་ཞིང་། དེ་དོན་སྐྱེ་དང་འབྲེལ་བ་དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་རྟོགས་པ་ཡིན་
ལ། དེ་རྗེས་ལ་ཞེན་པའི་བརྗོད་བྱ་རྟོགས་པ་འབྱུང་དོ། །གལ་ཏེ་དག་གི་སྐྱ་
སྐྱེ་ཚོས་ཅན། དངོས་པོར་ཐལ། ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་སྐྱེད་པའི་རྒྱ་ཡིན་པའི་
སྤྱིར་ཞེ་ན། སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་དངོས་ཡིན་པའི་སྤྱིར་ཟེར་ན་མ་གྲུབ་ལ། སྐྱ་སྐྱེར་
སྤང་བའི་རྟོག་པ་རྒྱ་ཡིན་པའི་སྤྱིར་ཟེར་ན་མ་དེས་སོ།།

༥ གསུམ་པ་ཚིག་དོན་ལ་གཉེས་ཏེ། རྩ་བའི་ཚིག་དོན་དང་། འབྲེལ་པའི་
ཚིག་དོན་ནོ། །དང་པོ་རྒྱན་འདི་ལ་ཞུགས་ཀྱང་དགོས་པ་མི་འབྱུང་ངམ་ཞེ་ན།
བདེ་བླག་ཏུ་རྟོགས་པའི་དགོས་པ་འབྱུང་ཞེས་པ་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །གང་
རྟོགས་པ་ཡིན་ཞེ་ན། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉིད་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
ཡེ་ཤེས། དེ་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་ལམ་ནི་མངོན་མཐོ་དེས་ལེགས་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་
ལམ་ཞེས་འབྲེལ་ཆེན་ཟེར་དོ། །དེ་གདུལ་བྱ་ལ་ཚོ་འཕུལ་གསུམ་གྱིས་སྐྱོན་
པས་རྒྱས་འབྲིང་བསྟུས་པ་འདི་ལས་བཤད་པ་དངོས་བརྒྱད་དོན་བདུན་བཅུ་
འཁོར་དང་བཅས་པ་གང་ཡིན་པ་བྱང་སེམས་ལས་གཞན་གྱིས་སྦྱོང་བ་མ་
ཡིན་པ་དེ་ནི་བརྗོད་བྱའི་ཞེས་ཚོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་ཟེར་ཏེ། འོན་ཀྱང་རྒྱང་པ་
གསུམ་པ་འདི་ནི་ཉིང་དགོས་ཡིན་ཏེ་ས་བཅུའི་བྱང་སེམས་རྣམས་ཀྱིས་དེ་
དུ་མ་མཐོང་བ་ལས་མཐོང་བར་འགྱུར་ཏེ་ཞེས་སོ། །སྤྱད་པ་ལས། འདྲེན་པ་
རྣམས་ཀྱི་ཚོས་ནི་ཟེབ་སྟེ་མཐོང་བར་དཀའ། །སྤུས་ཀྱང་(༢༥ བ)རྟོགས་
པ་མེད་ཅིང་ཐོབ་པར་འགྱུར་བ་མེད། །ཅེས་སོ། །དེ་ལས་འབྲས་བུ་ཅི་འབྱུང་

ཞེ་ན་ཚོས་སྲོད་བཅུའི་བདག་ཉིད་ནི་ཤན་ཏི་པ་ཡི་གེ་འབྲི་མཚོད་སྲིན་པ་
 དང་ཞེས་ཟེར་ལ། སྲོབ་དཔོན་སེམས་བསྐྱེད་ལ་སོགས་ཚོས་བཅུའི་དབུ་
 མཛོད་དོན་བཅུའི་བདག་ཉིད་དངོས་པོ་བརྒྱད་ཀྱིས་བསྐྱེས་པའི་མདོའི་དོན་
 རྟོགས་པ་མ་བཟེད་པ་སྲ་མའི་བག་ཆགས་ལས་བྱུང་བའི་དུན་པ་ལ་བཞག་
 པ་ཐོས་པའི་ཤེས་རབ་ནས་ཞེས་པ་བསམས་པ་དང་བསྐྱོམས་པ་ལས་བྱུང་
 ཞིང་དེ་འདྲའི་སློ་དང་ལྡན་པས་མཐར་ཐུག་ཚོས་སྐྱུ་མཐོང་ཞིང་འཐོབ་པར་
 འགྱུར་བ་ནི་དགོས་པའི་དགོས་པ་འོ། །སློ་ལྡན་སེམས་པའི་མིང་ཡིན་ཏེ་མདོ་
 རྒྱན་ལས། བྱང་རྒྱབ་སེམས་པ་སེམས་པ་ཆེ། སློ་ལྡན་ཉིད་དང་གསལ་
 བའི་མཚོག་ །རྒྱལ་སྲས་རྒྱལ་བའི་གཞི་དང་ནི། །རྒྱལ་བྱེད་རྒྱལ་བའི་ལྷ་
 གུ་དང་། །རྩལ་ལྡན་དང་ནི་འཕགས་མཚོག་དང་། །སླིང་རྗེ་ཅན་དང་བསོད་
 བསམ་ཆེ། །དབང་ལྷུག་དེ་བཞིན་ཚོས་དང་ལྡན། །ཞེས་བཅུ་དྲུག་བཤད་
 ཏོ། །ཐབས་གང་ལས་བྱུང་ཞེ་ན་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་རྒྱན་ཚོམ་ཞིང་འཇུག་ཅེས་
 པ་བརྩམས་ཤིང་ཞུགས་པ་ན་དགོས་པ་འབྱུང་ཞེས་འགྲེལ་བ་ཤུགས་ལ་ཟིན་
 ཏེ། ཇི་སྐྱེ་དུ། བསྐྱེད་བཅོས་དང་ནི་དགོས་པའི་དོན། །འགྲེལ་བའི་གཞི་ནི་
 གཉིས་ལ་གནས། །དེ་བསྐྱེད་འདུས་པ་དེ་ཡི་ཕྱིར། དགོས་ལས་ལོགས་སུ་
 མ་བསྐྱེད་ཏོ། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་འགྲེལ་པའི་ཚོག་དོན་ནི། བཛོད་བྱ་སྟོན་
 པ་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ནི་འབྲས་བུ་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱི་ཡི་
 ཤེས་དང་ལམ་ནི་ངེས་ལེགས་ཐོབ་པར་བྱེད་པ་སྟེ། རིགས་སྲིན་ན་རེ། མཁྱེན་
 གསུམ་ཉིད་ལས་ཡིན་ཟེར་ལ། འོན་ཀྱང་རྣམ་མཁྱེན་གྱིས་མངོན་རྟོགས་
 ཐམས་ཅད་མཚོན་ཞེས་ནས་རྣམ་མཁྱེན་ཉིད་ཡིན་ནོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་
 བཤད་ཟིན་པས། ཚོ་འཕྲུལ་རྣམ་པ་གསུམ་ཞེས་པ་རྩུ་འཕྲུལ་གྱི་ཚོ་འཕྲུལ་

གྲིས་ནམ་མཁའ་ལ་འགྲོ་བ་ལ་སོགས་པ་གཞན་ཟེལ་གྲིས་གཞོན་ལ། ཀུན་
 རྗེས་པའི་ཚོའམ་གྲིས་གདུལ་བྱའི་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་ལུང་བསྟན་པས་རབ་ཏུ་
 དད་པར་བྱེད་པའོ། །རྗེས་སུ་བསྟན་པའི་ཚོའམ་གྲིས་འགྲོ་བ་མཐའ་དག་
 ལ་རྗེས་སུ་སྐྱོན་པ་དེ་དོན་དངོས་སུ་མཛད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཡུལ་གསུམ་པར་བེར་
 ཡང་མངོན་རྟོགས་སྐྱོན་པ་ཐམས་ཅད་ལས་ཞེས་པ་ཡིན་ཏེ། ཚོས་ཀྱི་བཤེས་
 གཉེན་ན་ཟེ། རྣམ་པ་གསུམ་ཅར་ཞེས་སྐྱོས་པ་ནི་ཉེ་བར་མཚོན་པ་ཉིད་ཅེས་
 སོ། །བརྗེས་པར་བྱ་བ་ཉིད་ནི་དངོས་བརྒྱུད་དོན་བདུན་བཅུའོ། །འབྲེལ་བ་
 སྐྱོན་པ་ནི་འབྲེལ་བ་ན་རེ་རྗེས་པར་བྱེད་པ་བསྟན་བཅས་དང་བརྗེས་བྱ་རྟོགས་
 པ་དག་ཐབས་དང་ཐབས་ཀྱིས་འབྲེལ་བར་བྱམས་པས་མཛད་ཅེས་བེར་
 རོ། །དེ་ལྟར་ན་འབྲེལ་བ་དངོས་སུ་གསུངས་པར་འགྱུར་བས་འབྲེན་ཟེ། རྗེས་
 བྱེད་མདོ་དང་བརྗེས་བྱ་རྟོགས་པ་གཉིས་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་འབྲེལ་བར་མཛད་
 ཅེས་བེར་ཡང་སྐྱེ་མ་ཉིད་འཐད་དོ། །དགོས་པའི་དགོས་པ་སྐྱོན་པ་ནི་རྣམ་
 པ་ཐམས་ཅད་ཏུ་མངོན་སུམ་ཏུ་བྱེད་པར་འགྱུར་ཞེས་ཁྱད་པར་གྱི་གཞི་ཡིན་
 ལ། །ཁྱད་ཚོས་གསུམ་སྟེ། གང་དང་། གང་ཟག་དང་། ཐབས་སོ། །དང་
 བོ་མ་སྐྱུངས་པ་དེའོ། །མ་སྐྱུངས་པ་ཞེས་ཁྱད་གཞི་ཡིན་ལ། གང་གིས་ཞེན་
 ཕྱི་རོལ་སྐྱེ་གས་བྱེད་དང་གཅིག་ཤོས་ཀྱི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་ཉན་
 རང་དང་། སོགས་ཁོངས་ནས་ཚངས་པ་ལ་སོགས་སོ། །རྒྱ་མཚན་མཐུན་
 རྒྱུན་ཚོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པར་གོམས་པར་མ་བྱས་ཤིང་། འགལ་
 རྒྱུན་དངོས་པོར་ཞེན་ཅིང་རང་བདེ་འདོད་པས་སོ། །སློབ་གང་གིས་ན་ཐོས་པ་
 དང་བསམ་པ་དང་སྐྱོམ་པས་སོ། །ཇི་ལྟར་ན་རིམ་གྱིས་སོ། །གཉིས་པ་བྱང་
 རྒྱུ་སེམས་ཡོད་པའི་བྱང་པར་རང་དང་གཞན་གྱི་དོན་གནས་སྐབས་དང་

མཐར་ཐུག་གི་སྤྱོད་སྤྱོད་ཚོགས་པ་ཞེས་པ་སྤྱིར་མི་ལྟོག་པ་བརྟུགས་ལ་པོ་
 རྣམས་ཏེ་དེ་དག་ནི་དེས་པར་འབྱུང་བའི་སྤྱིར་རོ་ཞེས་ཚོས་གྱི་བཤེས་གཉེན་
 ཟེར་རོ། །གསུམ་པ་ཐབས་ནི་ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་དང་སྦྱོམ་པའི་ཤེས་
 རབ་གསུམ་ལས། སྤྱོད་དུ་འགོ་བ་ཐོས་པའི་ཤེས་རབ་གྱིས་ཉམས་སུ་སྦྱོང་
 བ་ཡུམ་གྱི་མིང་དང་དོན་སེམས་ལ་(༢༦ ཀ)ཤིན་ཏུ་གསལ་ལ་པོར་བྱས་པས།
 དེས་བཞག་པའི་བག་ཆགས་ནི་ཡང་ཡང་གོམས་པའི་དབང་ལས་སེམས་
 དེའི་རྣམ་པར་བྱུང་བ་ལྷུན་གྲུབ་ཡིན་གྱི། ཉིལ་ལ་བྲི་ཡིས་བགོས་པ་ལྟར་མ་
 ཡིན་ཚོས་གྱི་བཤེས་གཉེན་ཟེར་རོ། །རིགས་སྤྱོད་ན་ཟེ། བག་ཆགས་དེ་
 རུས་པ་ཡིན་ཟེར་རོ། །དེའི་མཐུ་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་བྱུང་འདྲིས་པའི་དངོས་
 པོ་མ་བརྟེན་པ་ཉིད་དུ་ན་པའི་ཤེས་པ་ཡིན་ལ་ལེགས་པར་བཞག་ཅེས་པ་
 ཤེར་སྤྱོད་གྱི་དོན་མ་ལུས་པ་མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་གྱི་བདག་ཉིད་བྱང་སེམས་
 དང་བསམ་གཏམ་གཟུགས་མེད་སྤྱོད་སོགས་དང་ཞེས་སྐྱབ་པའི་སྦྱོད་པས་
 མཚོན་ལ་ཚོས་སྐྱུ་མཚན་པའི་བར་རོ། །ཐོས་དོན་ཡང་ཡང་བསམས་པ་དང་
 རས་ཞེས་པ་འཇིག་རྟེན་པའི་བསྐྱོམས་བྱུང་དང་། ཚོས་དབྱིངས་ཀུན་ཏུ་འགོ་
 བས་ཏེ་ཐམས་ཅད་ལ་བྱབ་ཅིང་རྟོགས་པ་མངོན་སྤྱོད་པའི་མཚོན་ཉིད་ས་
 རབ་ཏུ་དགའ་བ་ནས་བརྟུ་པའི་བར་རྟོགས་པའི་རིམ་པས་སོ། །དགོས་པ་
 སྤྱོད་པ་བདེ་བླག་ཏུ་རྟོགས་པར་འབྱུང་བ་ནི་བསྟན་བཅོས་རྩོམ་པ་དང་འཇུག་
 པའི་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བྱུང་བར་གྱི་གཞི་ཡིན་ལ། བྱུང་བར་གྱི་ཚོས་
 ལ་གསུམ་སྟེ། དགོས་པ་གང་གི་ཆེད་དུ་དང་། གང་དང་། གང་བཟག་གོ། །
 དང་པོ་དགོས་པའི་དགོས་པའི་ཆེད་དུ་འོ། །གཉིས་པ་ཤེར་སྤྱོད་གྱི་མདོ་དོན་
 བྱང་རྒྱབ་གྱི་སེམས་ལ་སོགས་པ་དོན་བདུན་བརྟུ་འཁོར་དང་བཅས་པའོ། །

གསུམ་པ་གདུལ་བྱ་རྣམས་ཀྱིས་ཞེས་པའོ།།

༥ གཉིས་པ་བརྩམ་པར་བྱ་བ་སྐབས་ཀྱི་དོན་ལ་གསུམ་སྟེ། མདོན་རྟོགས་
བརྒྱད་བཤད་པ་དང་། རྩལ་བཤད་པ་དང་། གསུམ་བཤད་པའོ། །འདི་
ཡང་ལ་ཅིག་རིན་ཆེན་སྒྲོན་མེ་ལས། དོན་བརྒྱད་བསྟན་པ་རྒྱས་པར་བྱེ་བ་
ལ། །རྩལ་ཏུ་གསུངས་པ་དབང་པོ་འབྲིང་གི་དོན། །གསུམ་དུ་གསུངས་པ་
ཤེས་རབ་མཚོག་ལ་བསྟན། །ལེགས་པར་གསུངས་ན་རྒྱ་འབྲས་གཉིས་སུ་
འདུས། །ཞེས་ཟེར་རོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ་ལུས་རྣམ་པར་གཞག་པ་དང་།
ཡན་ལག་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་བཞེ་སྟེ། ལུས་ཀྱི་དགོས་པའི་
དོན་དང་། དགོས་པ་ཅན་གྱི་རག་ཉིད་བཤད་པ་དང་། རག་དེའི་བསྟན་དོན་
དང་། ལུས་ཀྱི་ཚིག་དོན་ལ་བརྒྱལ་བའི་རྒྱ་མཚན་ནོ། །དང་པོ་ལུས་རྣམ་པར་
གཞག་པ་གསུངས་ཏེ་གང་གི་རྗེས་ལ་ཞེ་ན་དེ་ལྟར་འབྲེལ་བ་ལ་སོགས་པ་
བསྟན་ནས་སོ། །དགོས་པ་གང་གི་ཆེད་དུ་ཞེ་ན་ཉན་པ་པོ་མཉམ་སྒྲིབ་བ་དང་
འཆད་པ་པོས་བཤད་སྟེ་བའི་དགོས་པ་གཉིས་ལས་དང་པོ་གདུལ་བྱ་རྣམས་
ཀྱིས་ཡན་ལག་རྒྱས་བཤད་བདེ་བླག་ཏུ་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་
པ་བསྟན་བཅས་དོན་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་སྟེ་ཡན་ལག་རྒྱས་བཤད་བྱས་པ་མ་
འཛིངས་པ་ཉིད་ཀྱིས་བཤད་པ་བྱ་སྟེ་བའོ། །གང་གིས་ཞེ་ན་ཚིག་ལེན་ར་
བྱས་པ་བཅོ་ལྷས་སོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན་དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་མདོར་བསྟན་ལ། ཕྱི་
མ་བརྩམས་ཀྱིས་ཅུང་ཟད་རྒྱས་པར་བསྟན་ནོ། །གང་གི་ལུས་ཞེ་ན་ཤེས་
རབ་ཀྱི་པ་པོ་ལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་འོ། །དེ་ལ་ལུས་ནི་བསྟན་བཅས་ཀྱི་ཁོག་དོན་ཡིན་
ཏེ་ཡན་ལག་ཏུ་མ་འདུས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་སྟེན་གྱི་ལུས་བཞེན་ནོ། །ཤེར་ཕྱིན་ནི་

ཚོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་ཡིན་ལ། དེས་མངོན་རྟོགས་
ཐམས་ཅད་ལ་བྱབ་པ་དང་། དངོས་པོ་བརྒྱད་དོན་བདུན་བརྒྱུ་པོ་ཐམས་ཅད་
འདུས་པ་དང་། ཚོགས་པ་དང་བསགས་པའི་སྤྱིར་ན་ལུས་ཏེ་ཀ་ཡ་ལས་
བྲངས་པའོ། །དབྱེ་ན་ཚིག་མདོར་བསྟུས་པ་ཚིག་གི་ལུས་དང་། དོན་མདོར་
བསྟུས་པ་དོན་གྱི་ལུས་ཏེ་ཚད་མ་བམ་ལྡེ་ལས། རབ་ཏུ་བྱེད་པའི་ལུས་ནི་
གཉིས་ཏེ་སྤྱོད་དང་དོན་ཏེ་ཞེས་པ་དང་། མདོ་རྒྱན་ལས། ཇི་ལྟར་མནམས་ན་
རབ་དགུ་ལ། །སྤངས་ན་ཞེས་པའི་སྤྲོན་བཞིན་དུ། །ཚོས་ཀྱང་དེ་བཞིན་གཉིས་
སྤྱ་གནས། །དོན་དང་ཡི་གེར་ཤེས་པར་བྱ། །ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ་ལུས་མདོར་བསྟུན་པ་དང་། ཅུང་ཟད་རྒྱས་པར་བཤད་
པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། བྲངས་ཀྱིས་དབྱེ་བ་དང་། མིང་གིས་དབྱེ་བའོ། །
དང་པོ་བཤད་ཅེས་པ་བྱང་གཞི་ཡིན་ལ། དེ་ལ་གང་དང་(26 བ)ཇི་ལྟར་
བཤད་པ་དང་། གང་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ཤེར་སྤྱིན་ནི་ཞེས་པའོ། །གཉིས་
པ་དངོས་པོ་བརྒྱད་ཀྱིས་སོ། །གསུམ་པ་ཡང་དག་པར་རོ། །དང་པོ་ལ་ཡང་
འཆད་བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་དང་། བཤད་བྱའི་ཚུལ་གཉིས་ལས་དང་པོ་སྤོ་ལ་སྤྱུག་
གི་རྒྱུན་ལས་ཡང་དག་པ་སྟེ་སྤྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་རོ། །སྤོ་ལ་མ་ནའི་རྒྱུན་
ལས་མཉམ་པ་སྟེ་དོན་མ་ལུས་པའོ། །སྤོ་ལ་བན་དའི་རྒྱུན་ལས་ངེས་པ་སྟེ་
མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཞེས་པའོ། །གཉིས་པ་དངོས་པོ་བརྒྱད་ཀྱིས་བཤད་ཅེས་པ་
འདི་ལ་དེ་ཐམས་ཅད་མངོན་རྟོགས་ཡིན་ནམ་མ་ཡིན་ཞེ་ན། འདི་ལ་གསུམ་
སྟེ་གཞན་ལུགས་དགག་པ་དང་། རང་ལུགས་གཞག་པ་དང་། ཚུད་པ་སྤང་
བའོ། །དང་པོ་འབྲེ་ན་ཟེ། སྤྱིར་བཞི་ལོ་ན་མངོན་རྟོགས་ཡིན་ཏེ་དམིགས་རྣམ་

རྟོགས་ནས་གོང་མའི་རྟོགས་པ་ལ་སྦྱར་བའི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར་རོ། །དེ་མི་རུང་
 སྒྲོ་སྒྲོ་བ་ལམ་གྱི་མཁུལ་གསུམ་ཀྱང་མངོན་རྟོགས་ཡིན་པར་ཐལ། དམིགས་
 རྣམ་རྟོགས་ནས་རྟོགས་པ་གོང་མས་ལ་སྦྱར་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྟོགས་
 མ་གྲུབ་ན་སྒྲོ་བ་པར་འགལ་ལ། རྩལ་པ་ལས་སྤངས་ཤིང་། འདོད་ན་སྦྱར་
 བཞི་མངོན་རྟོགས་ཡིན་པ་བྱུང་ལ། གཞན་ཡང་སྐབས་དང་པོ་གསུམ་པོ་
 ཚོས་ཅན། མངོན་རྟོགས་རྒྱན་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། བརྗོད་བྱ་མངོན་རྟོགས་
 མི་སྒྲོན་པའི་ཕྱིར། འཛིག་རྟོན་བསྟན་པ་བཞིན་ནོ། །གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི་
 བརྒྱད་ཀྱི་ཡང་མངོན་རྟོགས་ཡིན་ཏེ། དམིགས་རྣམ་ལེགས་པར་རྟོགས་
 པའི་སྒྲོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། མདོ་ལས་ཀྱང་། གང་ལ་ཡང་དངོས་པོ་ཡང་
 མེད་ལ། དངོས་པོ་མེད་པ་ཡང་མ་ཡིན་པ་དེ་ལྟ་བུ་ནི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་
 རྟེ། ཞེས་ཤེར་ཕྱིན་དང་རྣམ་གངས་པར་གསུངས་སོ། །གསུམ་པོ་ནི་བརྗོད་
 བྱ་ཟབ་མོ་སྒྲོང་ཉིད་དང་། བེམ་པོ་དངོས་མེད་སྒྲོན་པའི་གཞུང་ཚོས་ཅན།
 མངོན་རྟོགས་རྒྱན་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། བརྗོད་བྱ་མངོན་རྟོགས་མ་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། བརྗོད་བྱ་གཙོ་བོ་མངོན་རྟོགས་ཡིན་པས་དེའི་རྒྱན་ཞེས་
 བྱ་སྟེ། ཚད་མའི་ཡུལ་དང་རྒྱ་ཚད་མ་མ་ཡིན་པ་ཡོད་ཀྱང་རྗོད་བྱེད་ཚད་མ་
 རྣམ་དེས་ཟེར་བ་བཞིན་ནོ། །གལ་ཏེ་བརྒྱད་ཚན་གསུམ་ལ་ལྷུང་པར་ཡོད་
 དམ་མེད། དང་པོ་ལྟར་ན་དངོས་པོ་བརྒྱད་དང་། མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་
 ཐ་དད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། གཉིས་པ་ལྟར་ན་བརྗོད་བྱ་དང་རྗོད་བྱེད་ཐ་
 དད་མེད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དངོས་པོ་བརྒྱད་དང་མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་རྗེས་
 གཙམ་གྱི་ལྷོ་གལ་ཐ་དད་ཏེ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ཞེན་པའི་བརྗོད་བྱར་གྱུར་པས་
 དངོས་པོ་བརྒྱད་ཡིན་ལ། གང་ཟེག་རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་ཤིང་དམིགས་རྣམ་རྟོགས་

པས་མངོན་རྟོགས་ཡིན་ལ། དེཉིད་སྐབས་བརྒྱད་དངོས་པོ་ཐ་དད་ཏེ་བརྗོད་
བྱ་དང་རྗོད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།།

གཉིས་པ་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་དོན་མཐའ་གཅད་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། མཚན་མཚོན་
གྱི་བྱུང་པར་དང་། བཏགས་མཚན་གྱི་བྱུང་པར་དང་། དབྱེ་བསྐྱེའི་བྱུང་པར་
རོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ་གཞན་ལུགས་དགག་པ་དང་། རང་ལུགས་
གཞག་པ་དང་། ཚུད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ཁ་ཅིག་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་
པ་རབ་གྱི་སྤྲུལ་མཐར་ཕྱིན་པ་ཟེར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ལས་
གཞན་པའི་སློབ་ལ་ཚོས་ཅན། ཤེར་ཕྱིན་ལེགས་པར་ཐམས། རབ་གྱི་སྤྲུལ་མཐར་
ཕྱིན་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ལུང་གིས་གྲུབ་ཅིང་། རྒྱབ་པ་ལས་སྤངས་
ལ་། འདོད་ན་ཐར་ལམ་ལེགས་པར་འགྱུར་རོ། །རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་གྱི་སློབ་
གང་ཞིག་འཁོར་བའི་ས་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཟེར་བ་ལྟར་ན། བ་ལང་གི་མཚན་ཉིད་
ལོག་ཅན་གང་ཞིག་ བ་ལང་གི་སློབ་ཤེས་ཤུས་པ་དང་མཚུངས་པར་འགྱུར་
རོ། །གཟུང་པ་ཚོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་ཟེར་བ་ལྟར་ན།
ཚོས་ཅན་ཐམས་ཅད་དམ། དེའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཡིན་གྲང་། དང་པོ་ལྟར་ན་
མཚུན་གསུམ་ཚོས་ཅན། ཤེར་ཕྱིན་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། ཚོས་ཅན་སོ་སོ་
བ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ལུང་དང་ལས་སྤངས་གྱིས་གྲུབ་ལ། རྒྱབ་པ་
ལས་སྤངས་གྱི་མཐར་ཐུག་ཅིང་། འདོད་ན་ཐར་ལམ་མ་ཡིན་པར་(༢༧ ན)
འགྱུར་རོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན་བདག་གཅིག་གམ་ཕྱེད་དང་གཉིས་གྱིས་སྟོང་
པར་རྟོགས་པ་ཚོས་ཅན། ཤེར་ཕྱིན་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ལ། འདོད་ན་ཉན་རང་
གི་ཤེར་ཕྱིན་དུ་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ། །རིན་པོ་ཆེ་ན་རེ། ཤེས་བྱ་ཇི་ལྟར་བ་

རྣམ་པར་འབྱེད་པ་བྱུང་པར་སྲིད་ཞིའི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟ་
 ན་ཇི་སྟེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཚོས་ཅན། ཤེར་ཕྱིན་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། ཇི་ལྟ་
 བ་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན་ཇི་སྟེད་པ་བྱུང་ལ། རྩབ་པ་མ་
 གྲུབ་ན་དམ་བཅའ་ཉམས་ཤིང་། ཉན་རང་ཤེར་ཕྱིན་མེད་ཅིང་ཐར་ལམ་མེད་
 པར་འགྱུར་རོ། །དོན་དམ་བདེན་པ་རྟོགས་པར་ཁ་ཅིག་སྐྱ་སྟེ་དེ་འདྲི་ཇི་སྟེད་
 པའི་ཤེར་ཕྱིན་ལ་མ་འབྱུང་བོ། །གཉིས་པ་རང་ལུགས་ལ་གཉིས་ཏེ་མཚོན་
 བྱའི་སྐྱ་དོན་དང་། མཚོན་པར་བྱེད་པའི་མཚོན་ཉིད་དོ། །དང་པོ་ཤེས་པ་ནི་
 དམིགས་ཡུལ་བདག་གམ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་སྟེ། སྤྱད་པ་ལས།
 ཚོས་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་གྱུར་པ། །འདི་ནི་ཤེས་རབ་
 པ་རོལ་ཕྱིན་མཚོན་སྟེད་པ་ཡིན། །ཞེས་སོ། །རབ་ཅེས་པ་རང་བཞིན་མེད་
 རྟོགས་དེ་སྒོའམ་རྣལ་འབྱོར་རྣམས་ཀྱི་ནང་ན་དམ་པ་འམ་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་
 ཡིན་ཏེ། ཚོས་དཀོན་མཚོན་ལ་གདམས་པ་ལས། རྣལ་འབྱོར་དུ་བྱ་བ་གང་
 ཇི་སྟེད་པ་དེ་དག་གི་ནང་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་རྣལ་འབྱོར་ནི་
 རབ་ཅེས་བྱའོ། །དམ་པ་ཞེས་བྱའོ། །གཙོ་བོ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་སོ། །པ་རོལ་
 ཞེས་པ་རྩེ་རོལ་འཁོར་བ་ལས་འདས་པ་ཡིན་ཞིང་། ཕྱིན་པ་ནི་ཕྱིན་ཟིན་པ་
 དང་། ཕྱིན་པར་འགྱུར་བ་ཐམས་ཅད་སྐྱ་གཅིག་གིས་བརྟན་པ་ཡིན་ཏེ། དུས་
 གསུམ་གཤེགས་པའི་མིའི་སེང་གེ་ཀུན། །ཞེས་པ་བཞིན་ནོ། །སྒྲོམ་ལམ་རྩེ་
 མོ་འཛིན་རྟོག་གཉིས་པ་ལས། རབ་འབྱོར་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་
 འདིར་ཉན་ཐོས་དང་། རང་སངས་རྒྱས་དང་། བྱང་ཚུབ་སེམས་པ་ཆེན་པོ་
 དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དག་བཙུག་པ་ཡང་དག་པར་རྟོགས་པའི་སངས་
 རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པར་གྱུར། པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པར་

འགྲུབ་བ་དེའི་སྤྱིར་ཤེས་རབ་ཀྱི་ས་རོལ་ཏུ་སྤྱིན་པ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་སོ།།

༥ གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ་དངོས་དང་། ཤེས་བྱེད་ཀྱི་ལུང་དགོད་པའོ། །དང་
པོ་ལ་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལམ་ལུ་འམ་མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་
མཚན་གཞི། དུལ་ཅམ་དུ་མཚོན་པའི་མཚན་ཉིད་ནི། རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་
རང་བཞིན་མེད་རྟོགས་གང་ཞེག་རྒྱ་རོལ་གྱི་མཐའ་ལས་འདས་པའོ། །
མཚན་ཉིད་རྣམ་བཅད་ལ་ལྟོས་སྤྱིར། །རྣམ་བཅད་མེད་ན་མཚན་ཉིད་མིན།།
ཞེས་པས་རྣམ་བཅད་ཇི་ལྟར་གཅོད་ཅེ་ན། རྟོགས་ཞེས་པས་བཅའ་པོ་དང་
དངོས་མེད་དང་མ་རྟོགས་པ་གཅོད་ལ། རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་ཅེས་པས་ཤེས་
རབ་ལས་གཞན་བཅད་ཅིང་། རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་ཞེས་པས་ཤེས་
རབ་པལ་པ་རྣམས་གཅོད་ལ། རྒྱ་རོལ་གྱི་མཐའ་ལས་འདས་ཞེས་པས་ས་
རོལ་ཏུ་སྤྱིན་པར་མཚོན་ནོ། །གཉིས་པ་བྱེ་བྲག་ལ་ཇི་ལྟར་བ་དང་། ཇི་སྟེད་
པ་གཉིས་ལས་དང་པོ་ཇི་ལྟར་བ་ནི་མཉམ་བཞག་གི་སློ་མཚན་གཞི། ཇི་ལྟར་
བའི་དུལ་དུ་མཚོན་པའི་མཚན་ཉིད་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་རང་བཞིན་མེད་པ་
ནམ་མཁའ་ལྟར་རྟོགས་པ་གང་ཞེག་རྒྱ་རོལ་གྱི་མཐའ་ལས་འདས་པའོ།།
རིགས་མི་མཐུན་གཅོད་པ་ནི་སྤྱི་མཚན་སྣར་དང་འབྲེལ། ནམ་མཁའ་ལྟར་
རྟོགས་པས་ནི་ཇི་སྟེད་པའི་ཤེར་སྤྱིན་གཅོད་དོ། །གཉིས་པ་ཇི་སྟེད་པ་ནི་རྗེས་
ཀྱི་སློ་ཐོབ་པ་མཚན་གཞི། ཇི་སྟེད་པའི་ཤེར་སྤྱིན་དུ་མཚོན་པའི་མཚན་ཉིད་དུ་
རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་རང་བཞིན་མེད་པ་སྐྱུ་མ་ལྟར་རྟོགས་པ་གང་ཞེག་རྒྱ་རོལ་
གྱི་མཐའ་ལས་འདས་པའོ། །སྤྱི་མཚན་གྱི་སྤྱིའི་རིགས་མི་མཐུན་གཅོད་ལ།
སྐྱུ་མ་ལྟར་རྟོགས་པས་ཇི་ལྟར་བའི་ཤེར་སྤྱིན་གཅོད་དོ། །བྱེ་བྲག་གཉིས་པོ་

ལྷོག་པ་ལ་བརྟེན་པའི་མཚན་མཚོན་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ།། གཉིས་པ་
 ཤེས་བྱེད་ཀྱི་ལུང་ནི་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་ཡིན་པར་མདོ་རྒྱན་ལས། ཤེས་བྱ་ཡང་
 དག་རབ་རྣམ་འབྱེད། །ཅེས་སོ།། །རང་བཞིན་མེད་རྟོགས་ཡིན་པར་སྤྱད་པ་
 ལས། (༢༧ བ)ཚོས་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་བྱུང་པ། །འདི་
 ནི་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་མཚོག་སྤྱོད་པ་ཡིན། །ཞེས་དང་། རྒྱ་བ་མེད་དང་
 རྒྱ་བ་གཉིས་ཀར་མི་རྟོག་པ། །འདི་ནི་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་མཚོག་སྤྱོད་
 པ་ཡིན། །ཞེས་སོ།། །ནམ་མཁའ་ལྟར་རྟོགས་པར་མདོ་རྒྱན་ལས། དོན་དམ་
 རྟོགས་པའི་ཕྱིར་བཤད་དོ། །ཞེས་པ་དང་། སྤྱད་པ་ལས། གང་ཚོ་འདུས་
 བྱས་འདུས་མ་བྱས་དང་དཀར་ནག་ཚོས། །ཤེས་རབ་རྣམ་པར་བཤེག་ན་
 རུལ་ཅོམ་མི་དམིགས་ཚོ། །འཇིག་རྟེན་དག་ན་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་གངས་
 འགོ། །ནམ་མཁའ་གང་ལ་འང་ཅུང་ཟད་མི་གནས་དེ་དང་འདྲ། །ཞེས་སོ།།
 རྒྱ་མ་ལྟར་རྟོགས་པར་སྤྱད་པ་ལས། གང་འདིར་སྤང་པོ་ལྟ་དག་སྐྱུ་མ་འདྲར་
 ཤེས་ཤིང་། །སྐྱུ་མ་གཞན་དང་སྤང་པོ་གཞན་དུ་མི་བྱེད་ལ། །སྐྱུ་ཚོགས་འདུ་
 ཤེས་བྱལ་ཞིང་ཉོ་བར་ཞི་སྤྱོད་པ། །འདི་ནི་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་མཚོག་སྤྱོད་
 པ་ཡིན། །ཞེས་པ་དང་། མདོ་རྒྱ་རྒྱན་ལས། ཆགས་དང་འཇིགས་བཅས་
 སེམས་ཅན་བཅས་པ་ཡི། །འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཀུན་སྐྱུ་མ་ལྟ་བུར་མཐོང་།།
 །ཞེས་སོ།། །རྒྱ་རོལ་གྱི་མཐའ་ལས་འདས་པར་ཀུན་དགའ་པོ་རིང་དུ་སོང་ལ་
 དེའི་ཕྱིར་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱའོ། །གང་ལས་རིང་དུ་སོང་
 ཞེ་ན་སྤང་པོ་རྣམས་ལས་རིང་དུ་སོང་བ་དེའི་ཕྱིར་རིང་དུ་སོང་བ་ཞེས་བྱའོ།
 །ཞེས་སོ།། །གསུམ་པ་རྩོད་པ་སྤང་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། རིགས་པ་དང་འགལ་
 བ་སྤང་བ་དང་། ལུང་དང་འགལ་བ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་

དང་རྟོགས་པ་དང་གཉིས་སྒྲིལ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། མི་འགྱུར་ཏེ་རབ་ཏུ་རྣམ་
 འབྱེད་ཤེས་རབ་གྱི་སྤྱི་ཡིན་ལ། རང་བཞིན་མེད་རྟོགས་བྱེ་བྲག་ཡིན་པའི་
 ཕྱིར་རོ། །ཚུ་རོལ་གྱི་མཐའ་ལས་འདས་པ་ཅོམ་ཡིན་ན། ཉན་རང་ལ་ཡང་
 ཚོས་ཅན། ཤེར་ཕྱིན་ཡོད་པར་ཐལ། ཚུ་རོལ་ལ་མི་གནས་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
 འདོད་ན། སྤྱོད་པའི་འདུ་ཤེས་མི་མཐུན་སྤྱོད་གས། །ཞེས་མི་མཐུན་སྤྱོད་གས་སུ་
 བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། ཐལ་བ་འདོད་པ་ཡིན་ལ་རྟོགས་པའི་ཆ་
 མི་མཐུན་སྤྱོད་གས་སུ་བཤད་པ་མེད་ལ། བཤད་པ་དེ་ཡུམ་དུ་མི་འདོད་པས་ན་
 ཉེས་པ་མེད་དོ། །ནམ་མཁའ་ལྟར་རྟོགས་པ་རྟོགས་པ་མཚན་ཉིད་པ་མ་ཡིན་
 པར་ཐལ། རྟོགས་བྱེ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྟོགས་བྱེ་མེད་པ་ལ་མེད་པ་ལྟར་
 རྟོགས་པས་རྟོགས་པ་འཐད་པར་ཚོས་ཡང་དག་པར་སྤྱད་པར་འགའ་ཡང་
 མཐོང་བ་མེད་པ་ནི་དེ་ལོ་ན་མཐོང་བའོ། །ཞེས་པ་དང་། སྤྱད་པ་ལས། རམ་
 མཁའ་མཐོང་ཞེས་སེམས་ཅན་ཚིག་ཏུ་རབ་བརྗོད་པ། །ནམ་མཁའ་ཇི་ལྟར་
 མཐོང་སྟེ་དོན་འདི་བརྟག་པར་གྱིས། །དེ་ལྟར་ཚོས་མཐོང་བ་ཡང་དེ་བཞིན་
 གཤེགས་པས་བསྟན། །ཞེས་སོ། །སྤྱོད་པ་ལྟར་རྟོགས་པ་ཚོས་ཅན། ཡུལ་
 མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྫོང་འཁྲུལ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མི་ལས་གྱི་ཤེས་པ་བཞིན་ནོ་
 ཞེ་ན། རྟོགས་མ་སྤྱོད་ལྟེ་འཁྲུལ་པ་ལ་སྤྱང་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་པ་དང་། ཞེན་
 ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་སྤྱང་རྒྱུད་སྤྱང་བ་བུམ་འཛིན་ལྟ་བུ་
 དང་། རང་གི་སྤྱོད་བཏགས་སྤྱང་བ་རྫོགས་གཉིས་འཛིན་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། འདིར་
 དེ་གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པ་དང་། གཉིས་པ་ཐག་པ་ལ་སྤྱུལ་དུ་ཞེན་པ་ལྟ་བུ་
 ཡིན་པ་ལས་འདིར་ཞེན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ཡུལ་རྫུན་པ་ལ་རྫུན་
 པར་ཤེས་པའི་རྫོང་འཁྲུལ་པར་མ་སྤྱོད་བོ། །གཉིས་པ་ལྷུང་དང་འགལ་སྤྱང་ནི།

གཤམ་ཉེ་རྣམ་པར་གཡེང་བ་བཅུའི་གཉེན་པོར་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་
རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་བསྟན་ཏོ། ཞེས་མཉམ་བཞག་གསུངས་པ་
དང་། ལྷ་དན་ལས་འདས་པ་ལས་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་ཀྱང་
བྱ། རོ་རྩེ་ལྷ་བུའི་ཉིང་དེ་འཛིན་ཞེས་ཀྱང་བྱ། སེང་གོ་སྐྱོ་སྐྱོ་གས་པའི་ཉིང་དེ་
འཛིན་ཞེས་ཀྱང་བྱ། ཞེས་རྒྱུན་མཐར་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། ལུང་
དང་པོས་སྤང་བྱ་ས་བོན་གྱི་གཉེན་པོ་བྱེད་པ་དང་། གཉེས་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
དངོས་རྒྱུའི་ཡུམ་བཤད་པ་ཡིན་གྱི། གཞན་ཡུམ་ཡིན་པ་བཀག་པ་མ་ཡིན་
པའི་(༢༤ ན)ཕྱིར་འགལ་བ་མེད་དོ།

གཉེས་པ་བཏགས་པ་བ་དང་མཚན་ཉིད་པའི་བྱེད་པར་ལ་གསུམ་སྟེ། གཞན་
ལུགས་དགག་པ་དང་། རང་ལུགས་གཞག་པ་དང་། ཚུད་པ་སྤང་བའོ། །
དང་པོ་རིན་པོ་ཆེན་རེ། འབྲས་བུའི་ཡུམ་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ལ། རྒྱུའི་ཡུམ་
བཏགས་པ་བ་ཡིན་ནོ། །དང་པོ་ལ་ཚོས་བཞི་ལས་དང་པོ་གཟུང་འཛིན་
གཉེས་སུ་མེད་པ་སྟེ་ཉན་རང་གི་ཡེ་ཤེས་གཟུང་འཛིན་དུ་འདོད་པ་ལས་བྱེད་
པར་དུ་བྱེད་དོ། །གཉེས་པ་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ཁ་ཅིག་ཡེ་ཤེས་རྒྱུན་ཆད་པར་
འདོད་པ་ལས་བྱེད་པར་དུ་བྱེད་དོ། །གསུམ་པ་སྐྱུ་མ་ལྷ་བུས་སེམས་ཅོམ་
པས་བདེན་དངོས་སུ་འདོད་པ་ལས་བྱེད་པར་དུ་བྱེད་དོ། །བཞི་པ་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པའི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱུས་པས་སྐྱོབ་ལམ་ལས་བྱེད་པར་དུ་བྱེད་དོ། །
ལམ་ཤེར་ཕྱིན་བཏགས་པ་བ་ཡིན་ཏེ་བཏགས་པའི་ཚོས་གསུམ་ཡོད་པའི་
ཕྱིར་རོ། །རྒྱ་མཚན་ནི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་འབྲས་
མིང་རྒྱལ་བཏགས་པ་ཡིན་ཏེ་སྤྱི་འཐག་ཅིས་པ་བཞིན་ནོ། །དགོས་པ་རྒྱ་

འབྲས་སུ་གོ་ནས་རྒྱུ་ལ་འརྱུག་པར་འགྱུར་རོ། །གཞོན་བྱེད་ནི་དངོས་ཡིན་
 ན་ཕྱིན་པར་ཐལ། འདོད་ན་སློབ་ལམ་ཡིན་པ་བྱུང་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
 འདི་མི་འཐད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ལུང་ལ་བརྟེན་པའི་རིགས་པས་དགག་པ་
 དང་། ལུང་ཉིད་ཀྱིས་དགག་པའོ། །དང་པོ་སློབ་པའི་ལམ་བཞི་ཚོས་ཅན།
 སྦྱར་ཐར་ལམ་གཏན་མེད་དུ་ཐལ། ཤེར་ཕྱིན་མེད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ལས་
 སྐངས་ཤིང་། རྩབ་པ་ལུང་གིས་འགྲུབ་སྟེ། སྤྱད་པ་ལས། ཤེས་རབ་པ་རོལ་
 ཕྱིན་སྐང་འདི་ནི་ཐར་པ་ལགས། ཞེས་པ་དང་། གང་དག་བདེ་གཤེགས་ཉན་
 ཐོས་འགྱུར་བར་བྱ་སྤྲུམ་དང་། །རང་སངས་རྒྱས་དང་དེ་བཞིན་ཚོས་རྒྱལ་
 འགྱུར་འདོད་པ། །བཟོད་པ་འདི་ལ་མ་བརྟེན་ཐོབ་པར་མི་རུས་སོ། །ཞེས་པ་
 དང་། མདོ་ལས། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས་ལ་སློབ་པར་འདོད་པས་ཀྱང་ཤེར་ཕྱིན་ལ་
 བསྐྱབ་པར་བྱའོ་ཞེས་པ་དང་། སེམས་འགྲེལ་ལས། མཚོན་མ་མེད་པར་མ་
 རྟོགས་པར། །སྤྱོད་ཀྱིས་ཐར་པ་མེད་པར་གསུངས། ཞེས་སོ། །འདོད་ན་ཐར་
 པ་ཐོབ་པ་མི་སྲིད་པར་ཐལ། ཐར་ལམ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །བྱེད་བྲག་སངས་
 རྒྱས་འཐོབ་བྱེད་ཀྱི་ལམ་མེད་པར་ཐལ། ཤེར་ཕྱིན་མེད་པའི་ཕྱིར། རྩབ་པ་
 སྤྱད་པ་ལས། རྒྱལ་བ་འདས་དང་མ་བྱོན་ད་ལྟར་གང་བཞུགས་པ། །ཀུན་
 ལམ་པ་རོལ་ཕྱིན་པ་འདི་ཡིན་གཞན་མ་ཡིན། ཞེས་སོ། །འདོད་ན་སངས་
 རྒྱས་ཐོབ་པ་མི་སྲིད་པར་འགྱུར་རོ། །ཞུད་པར་སྐྱིབ་གཉིས་སྤོང་བྱེད་ཀྱི་གཉེན་
 པོ་མེད་པར་ཐལ། ཤེར་ཕྱིན་མེད་པའི་ཕྱིར། རྩབ་པ་སྐྱིབ་གཉིས་སྤོང་བ་ལ་
 ཤེར་ཕྱིན་གྱིས་ཞབ་པར་གསུངས་ཏེ། ཉིང་ངེ་འཛོལ་རྒྱལ་པོ་ལས། གལ་ཏེ་
 བདག་མེད་ཚོས་ལ་རབ་རྟོག་ཅིང་། །དེ་ལྟར་བརྟགས་ནས་གང་ཞིག་སྐྱོམ་
 བྱེད་པ། །འབྲས་སུ་བྱ་བྱེད་འདས་ཐོབ་རྒྱུ་འདི་ཡིན། །རྒྱ་གཞན་དག་གིས་ཉེ

བར་ཞི་མི་ཅུས། །ཞེས་པ་དང་། རྒྱུད་སྒྲུབ་ལས། །འཁོར་གསུམ་རྣམ་པ་རྟོག་
 པ་གང་། །དེ་འདིར་ཤེས་བྱའི་སྐྱབ་པར་འདོད། །སེར་སྣ་ལ་སོགས་རྣམ་རྟོག་
 གང་། །དེ་འདིར་ཉོན་མོངས་སྐྱབ་པར་འདོད། །ཤེས་རབ་ལས་གཞན་འདི་
 དག་གིས། །སྲོང་རྒྱུ་གཞན་མེད་དེ་ཡི་ཕྱིར། །ཤེས་རབ་མཚོག་ཡིན་དེ་གཞི་
 རི། །ཐོས་པ་དེ་ཕྱིར་ཐོས་པ་མཚོག།²⁷ཅས་སོ། །འདོད་ན་སྐྱབ་གཉིས་སྤངས་
 པ་མེད་པར་ཐལ། །འདོད་ན་འདི་ཉིད་ནས། །ཡང་དག་ཉིད་ལ་ཡང་དག་ལྟ།
 །ཡང་དག་མཐོང་ན་རྣམ་པར་གྲོལ། །ཞེས་པ་དང་། རྒྱུད་སྒྲུབ་ལས། ལུབ་པའི་
 སྐྱབ་ཀུན་དེས་པར་བཅོམ། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ལུང་གིས་དགག་པ་ནི་
 རྒྱ་བ་སྦྱིང་པོའི་མདོ་ལས། །ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་
 ཏེ། ཟག་པ་དང་བཅས་པ་དང་། ཟག་པ་མེད་པའོ། །རིགས་ཀྱི་བྱ་དེ་ལ་ཟག་
 པ་དང་བཅས་པའི་ཤེར་ཕྱིན་གང་ཞེ་ན། །མོས་པས་སྦྱོད་པའི་(༢༤ བ)
 གནས་སྐབས་ན་གཟུང་བར་རྟོག་པ་དང་འཛིན་པར་རྟོག་པ་སྲོང་བར་བྱེད་པ་
 རི་ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་ཤེར་ཕྱིན་ནོ། །ཟག་པ་མེད་པའི་ཤེར་ཕྱིན་ནི་མཐོང་
 བའི་ལམ་གྱི་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཏེ། །ཞེས་པ་དང་། སྤྱད་པར་གཞི་
 ཤེས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་ལས། །ཚོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་དག་ཅིང་
 ཡོངས་དག་པར། །བྱང་རྒྱུབ་སེམས་དཔའ་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་ལྟ་ན། །བྱེད་
 པ་པོ་ཡང་མི་དམིགས་ཚོས་ཀུན་མི་དམིགས་ཏེ། །འདི་ནི་ཤེས་རབ་པ་རོལ་
 ཕྱིན་མཚོག་སྦྱོད་པ་ཡིན། །ཞེས་སོ། །གལ་ཏེ་དེ་ཡུམ་བཏགས་པ་བ་ཡིན་ནོ།

27 མ་དཔེ་ལ་ “ཕྱིར། །ཤེས་རབ་མཚོག་ཡིན་དེ” བར་ཆད་ཅིང་རྒྱུད་སྒྲུབ་ནས་ཚང་བར་དངས་པ་
 དང་། སྤྲོ་དག་བསྐྱེད་འགྲུར་སོགས་སུ་ ཤེས་རབ་མཚོག་ཡིན་དེ་བཞི་ནི། །ཞེས་ཡོད་ཀྱང་ཡིག་
 རོར་དུ་སེམས་ཏེ། རྒྱ་དཔེ་ལ་ ལུ་ལོ་ ཡོད་པས་ “གཞི” ཡིན་གྱི་གྲངས་བཞི་མིན་པར་གསལ།

ཞེ་ན་མ་ཡིན་ཏེ་ཡུམ་མཚན་ཉིད་པ་ལས་བྱེ་བའི་ཡ་གྲུལ་ཡིན་ཏེ། འདི་ཉིད་
 ལས། ཤེས་རབ་པ་རོལ་བྱིན་པ་དེ་རྣམ་བརྒྱད། འཅིས་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་
 ཡང་སློབ་ལམ་ན་སྤངས་རྟོགས་མཐར་ཕྱིན་པ་མེད་པས་ཡུམ་མཚན་ཉིད་པ་
 མེད་ཅེ་ན། སྤངས་རྟོགས་མཐར་ཕྱིན་པ་ཡུམ་གྱི་བྱེ་བྲག་ཡིན་ལ། དེ་བཞག་ག་
 པས་ཡུམ་ཅོམ་དགག་པར་མི་རུས་ཏེ་བྱེ་བྲག་འགའ་ཞིག་བཞག་པས་སྲི་
 དགག་པར་མི་རུས་པའི་ཕྱིར། ཤ་པ་བཞག་པས་ཤིང་ཅོམ་དགག་མི་རུས་
 པ་བཞིན་ནོ། །གཉིས་པ་རང་ལུགས་གཞག་པ་ནི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་
 ཐམས་ཅད་ཡུམ་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ཏེ། མཚན་ཉིད་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དང་། སྤྱད་
 པ་ལས། ཡི་ཤེས་རྒྱལ་སློབ་ཐབས་དང་རྩ་བ་རི་སྟེང་པ། །དེ་དག་ཀུན་ཀྱང་
 ཤེས་རབ་པ་རོལ་བྱིན་པ་མཚོག་ འཅིས་གསུངས་པས་སོ། །དེའི་ཡུལ་ཟབ་
 མོ་སྟོང་ཉིད་དང་། ཀུན་རྫོབ་སྐྱུ་མ་ལྟ་བུ་ཡུམ་བཏགས་པ་བ་ཡིན་ཏེ་བཏགས་
 པའི་ཚོས་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱ་མཚན་ནི་བྱེད་པར་དུ་བྱས་ཚོས་ཡུལ་
 ཅན་གྱི་མིང་གིས་བྱེད་ཚོས་ཡུལ་ལ་བཏགས་པ་ཡིན་ཏེ་མངོན་སུམ་གྱི་ཡུལ་
 ལ་མངོན་སུམ་ཞེས་བརྗོད་པ་བཞིན་ནོ། །དགོས་པ་ནི་རྒྱ་མཚན་དེ་གོ་བའི་
 དགོས་པ་ཡོད་དེ་མི་ལ་བ་ལང་དུ་བཏགས་པས་སྟེན་པ་གོ་བ་བཞིན་དང་།
 ཡུལ་གྱི་རྣམ་པར་སློམ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་བྱེད་ནི་རང་བཞིན་མེད་
 རྟོགས་ཀྱི་རྣམ་འབྱེད་ལེགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞུང་ཡང་ཡུམ་བཏགས་པ་
 བ་ཡིན་ཏེ་ཚོས་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱ་མཚན་ནི་བརྗོད་བྱའི་མིང་གིས་
 རྗོད་བྱེད་ལ་བཏགས་པ་ཡིན་ཏེ། སྤྱད་དཔུང་སྟོན་པའི་ཡིག་རྒྱུང་ལ་སྤྱན་
 དཔུང་ཟེར་བ་བཞིན་ནོ། །དགོས་པ་ནི་རྒྱ་མཚན་དེ་གོ་བས་ཡུམ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེད་
 པར་འདོད་པས་དེའི་ཐབས་སུ་གཞུང་ལ་བསྐྱབ་དགོས་སུ་ཤེས་པ་ཡིན་ནོ། །

གཞོན་བྱེད་ཡུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་མེད་པའི་ཕྱིར། མི་སྤྱོད་པ་བ་ལང་གི་མཚན་ཉིད་
མེད་པ་བཞིན་ནོ།།

གསུམ་པ་རྩོད་སྲུང་ནི་བརྒྱད་སྟོང་དོན་བསྐྱེད་ལས། ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་
གཉིས་མེད། །ཡེ་ཤེས་དེ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས། །བསྐྱེད་བྱ་དོན་དེ་དང་ལྡན་
པས། །གཞུང་ལམ་དག་ལ་དེ་སྤྱོད་ཡིན། །ཞེས་ལམ་ཡང་བཏགས་པར་
གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་གཙོ་ཆེ་རྒྱུ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་ཏེ་
དེའི་འགྲུལ་པར་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་སྤྱོད་དོན་རྣམས་པ་གཉིས་སུ་
བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། གཙོ་བོ་དང་། སལ་པའོ། །དེ་ལ་གཙོ་བོ་²⁸ནི་གཉིས་སུ་
མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དོ། །སལ་པ་ནི་གཞུང་དང་ལམ་གྱི་རང་
བཞིན་ནོ་ཞེས་སོ། །གལ་ཏེ་སྟོང་ཉིད་ཡུམ་བཏགས་པ་བ་ཡིན་ན། སྟོང་ཉིད་
བསྐྱེད་ལས་ཀྱང་སྐྱེས་འཕགས་པ་མི་འབྱོན་པར་འགྱུར་ལ། འདོད་ན་སྲུང་པ་
ལས། འདས་དང་མ་བྱོན་ཕྱོགས་བཅུའི་²⁹འཇིག་རྟེན་མགོན་པོ་རྣམས། །དེ་
དག་འདི་ལས་འཁྲུངས་ཀྱང་ཚོས་དབྱིངས་ཟད་མི་འགྱུར། །ཞེས་པ་དང་
འགལ་ལོ་ཞེ་ན། དབྱིངས་ཡུམ་བཏགས་པ་བ་ཡིན་ཀྱང་། དབྱིངས་ཀྱིས་ཁྱད་
པར་དུ་བྱས་པ་དབྱིངས་རྟོགས་ཡུམ་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་པས་བསྐྱེད་ལས་པ་
ལས་བྱུང་བར་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །ཡང་རབ་རྩལ་གྱིས་ཞུས་པ་ལས་ཤེས་
རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་འདི་ནི་ཐ་སྙད་མེད་ལ། བརྗོད་དུ་མེད་པ་(28 ན)
སྤྱོད་མེད་པའོ་ཞེས་པ་དང་། མདོ་ལས། མདོར་ན་སྟོང་ཉིད་འདི་ནི་ཤེས་རབ་

28 རི་གངས་བཞིན་དུ་མི་སྤྱོད་པ། སྤྱོད་པ། མཐོང་། སྤྱོད་པ། ཚོགས་ལམ་རྣམས་རིམ་པ་བཞིན་ནོ།།
29 མ་དཔེ་ལ་ “ཕྱོགས་བཅུའི་” ཆད་པ་བཅུགས་ཡོད།

ཀྱི་པ་ལོ་ལ་ཏུ་ཕྱིན་པའོ། །ཞེས་ཡུམ་དུ་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། དེ་
ནི་བྱས་ཚོས་ཀྱིས་བྱེད་ཚོས་ལ་བཏགས་པའི་ཕྱིར་ཉེས་པ་མེད་དོ། །གཞུང་
ཡུམ་མཚན་ཉིད་པ་མ་ཡིན་ན་གཞུང་ལ་བསྐྱབ་ཀྱང་སྲས་མི་འབྱུང་བར་ཐལ།
ཡུམ་བཏགས་པ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་སྐྱད་པ་ལས། རིག་སྐྱབས་
འདི་བསྐྱབས་སྐྱབ་པའི་རྒྱལ་པོ་སྐྱ་མེད་འབྱུང་། །ཞེས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་
ན། གཞུང་ལ་ཞུགས་ན་གཞུང་གི་བཅོམ་བྱ་རྟོགས་པའི་ཡུམ་འབྱུང་ལ། དེ་
ལས་སྲས་བྱོན་ཏེ་སྐྱ་སྐྱི་ཤར་བའི་རྟོག་པ་ལས་བཅོམ་བྱ་རྟོགས་པའི་མཁས་
པ་འབྱུང་བ་བཞིན་ཅོ།

༥ གསུམ་པ་དབྱེ་བསྐྱེའི་བྱེད་པར་ལ་གཉིས་ཏེ། དབྱེ་བ་དང་། བསྐྱབ་པའོ། །
དང་པོ་ལ་བཞི་སྟེ་དབྱེ་གཞི་དང་། དབྱེ་བའི་དངོས་པོ་དང་། རྒྱ་མཚན་དང་། བྱེ་
བའི་དོན་ཅོ། །དང་པོ་ཡུམ་ཚམ་ཞིག་ཡིན་ཅོ། །གཉིས་པ་སྐྱབ་པའི་ཡུམ་
དང་། མི་སྐྱབ་པའི་ཡུམ་གཉིས་དང་། མཉམ་བཞག་དང་རྗེས་ཐོབ་ཀྱི་ཡུམ་
གཉིས་དང་། ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་དང་སྐྱོམ་པའི་ཡུམ་གསུམ་དང་། ཉན་
ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་སེམས་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡུམ་བཞི་
དང་། ཚོགས་ལམ་དང་སྦྱོར་ལམ་དང་མཐོང་ལམ་དང་སྐྱོམ་ལམ་དང་མི་
སྐྱབ་པའི་ཡུམ་ལྟའོ། །མཚན་ཉིད་དང་དེའི་སྦྱོར་བ་དང་དེ་རབ་དང་དེའི་གོ་
རིམ་དང་དེ་མཐའ་དང་དེ་རྣམ་སྤྱོད་ཏེ་ཡུམ་རྒྱག་གོ། །ཡུལ་དང་སྦྱོར་བ་དང་
འབྲས་བུའི་ཡུམ་གསུམ་མོ། །རྣམ་མཁུན་ཚོས་སྐྱེའི་བར་ཡུམ་བརྒྱུད་དོ། །
གསུམ་པ་ནི་རྒྱ་འབྲས་གཉིས་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་སྐྱབ་མི་སྐྱབ་ཀྱི་ཡུམ་
གཉིས་མོ། ། ཡུལ་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པ་གཉིས་ལ་ལྟོས་ནས་རྗེས་ཐོབ་

དང་མཉམ་བཞག་གི་ཡུམ་གཉིས་སོ། །བདག་རྒྱུན་ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་
 དང་སྒྲོམ་པ་གསུམ་ལ་ལྟོས་ནས་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་པའི་ཡུམ་གསུམ་མོ། །
 ལྷན་པ་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་སེམས་དང་སངས་རྒྱས་
 དང་བཞི་ལ་ལྟོས་ནས་ཡུམ་བཞིའོ། །གནས་སྐབས་གཙོ་ཆེར་སྐྱེ་རྟགས་ལ་
 བརྟེན་ནས་རང་བཞིན་མེད་པ་རྟོགས་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་པའི་བསྒྲོམས་
 བྱང་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་རྟོགས་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་བསྒྲོམས་
 བྱང་གིས་མངོན་སུམ་དུ་གསལ་དུ་རྟོགས་པ་དང་། མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བྱིན་
 གོམས་པར་བྱེད་པ་དང་། གོམས་པ་མཐར་ཐུག་པ་ལྷུ་ལས་རིམ་པ་བཞིན་དུ་
 ཚོགས་ལམ་དང་། སྐྱེར་ལམ་དང་། མཐོང་ལམ་དང་། སྒྲོམ་ལམ་དང་། མི་
 སྒྲོབ་པའི་ལམ་ཡུམ་ལྟེ། །དབང་པོ་རྟུལ་པོ་དང་འབྲིང་པོ་དང་རྣམ་པོ་ལ་
 ལྟོས་ནས་ཡུམ་བརྒྱད་དང་རྩལ་དང་གསུམ་ཡིན་ནོ། །བཞི་པ་ནི་སྒྲོབ་མི་
 སྒྲོབ་གཉིས་པོ་རྗེས་ཐ་དད་ཡིན་ཏེ་རྒྱ་འབྲས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །རི་སྐད་དུ།
 རྒྱ་རྣམས་ཐམས་ཅད་སྤར་ཡོད་ཉིད། །འབྲས་བུ་ཐམས་ཅད་ཕྱིས་འབྱུང་ཉིད།
 ཅེས་སོ། །མཉམ་རྗེས་ལ་སྒྲོ་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྐྱེ་བ་དང་། དུས་ཀྱིས་སྐྱེ་བ་དང་།
 ཡུལ་ཀྱིས་སྐྱེ་བ་གསུམ་ལས། དང་པོ་རྗེས་ཐ་དད་ཡིན་ཏེ་ཡིད་ཤེས་དང་
 དབང་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་ཡང་ཐ་དད་དེ་སྐྱེ་བྱི་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
 ཐེག་བསྐྱེས་ལས། མི་གཅིག་མིག་ནི་བཅུ་མས་པ་ལྟར། །རྣམ་པར་མི་རྟོག་
 ཤེས་དེ་འདྲ། །དེ་ཉིད་མིག་ནི་སྐྱེ་བ་ལྟར། །དེ་རྗེས་ཐོབ་པའི་ཤེས་དེ་འདོད།
 ཅེས་སོ། །གསུམ་པ་ངོ་བོ་གཅིག་ལ་ལྟོག་པ་ཐ་དད་པ་ཡིན་ཏེ་ཡིད་ཤེས་
 གཅིག་གིས་རྗེས་ཐོབ་ལྟོག་གིས་ཚོས་ཅན་སྐྱུ་མ་ལྟ་བུ་དངོས་སུ་རྟོགས་ལ།
 མཉམ་པར་བཞག་ལྟོག་གིས་ཚོས་ཉིད་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་ཤུགས་ལ་རྟོགས་

པའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱད་སྒྲ་ལས། ཤེས་རབ་ཡེ་ཤེས་རྣམ་གྲོལ་རྣམས། །གསལ་
དང་འཕྲོ་དང་དག་ཕྱིར་དང་། །ཐ་དད་མེད་ཕྱིར་འོད་དང་ཟེམ། །ཉི་མའི་
དགྱིལ་འཁོར་རྣམས་དང་མཚུངས། །ཞེས་སོ། །ཡུམ་གསུམ་ཐ་དད་ཡིན་
ཏེ་བདག་རྒྱུན་ཐ་དད་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་དབང་ཤེས་བཞིན་ནོ། །(28 བ)
ཡུམ་བཞི་ཐ་དད་ཡིན་ཏེ། ལྷན་པ་བཞི་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར། མི་བཞི་ལ་ཡོད་པའི་
ཉོན་མོངས་བཞིན་ནོ། །ཡུམ་ལྷ་ནི་སྐྱེར་དེ་བོ་གཅིག་པའི་སྐབས་སྲིད་ཏེ་ཉན་
རང་འཕགས་པ་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལམ་དུ་འཇུག་སྲིད་པའི་ཕྱིར། བྱེ་བྲག་རང་གི་
རྣམ་ཐ་དད་ཡིན་ཏེ་རྒྱ་འབྲས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།

༥ གཉིས་པ་བསྐྱབ་པ་ལ་གཉིས་ཏེ་དངོས་དང་། ཞར་བྱུང་རོ། །དང་པོ་ཡུམ་
ཅམ་དུ་ཡུམ་གྱི་བྱེ་བྲག་ཐམས་ཅད་འདུས་པ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་དེས་བྱེ་བྲག་
ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ཤིང་ཅམ་གྱིས་ཤིང་གི་བྱེ་བྲག་ཐམས་ཅད་ལ་
ཁྱབ་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་ཡུམ་གྱི་བྱེ་བྲག་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ།
སྐྱེས་མ་ཁྱབ་ན་ལྡོག་པ་གཉིས་ཚོགས་པན་ཆད་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །བྱེ་
བྲག་མཐའ་དག་ཏུ་ཡུམ་གྱི་སྐྱེ་འདུས་པ་ཡིན་ཏེ་བྱེ་བྲག་སེམས་བསྐྱེད་ནས་
འཕྲིན་ལས་ཀྱི་བར་ལས་མ་གཏོགས་³⁰པའི་ཡུམ་གྱི་སྐྱེ་དོན་ལ་མེད་པའི་
ཕྱིར། ཤིང་གི་བྱེ་བྲག་མཐའ་དག་ལས་མ་གཏོགས་པའི་སྐྱེ་ཤིང་ཅམ་དོན་ལ་
མེད་པ་བཞིན་ནོ། །སློབ་དཔོན་གྱིས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱིས་
ནི་དོན་བརྒྱད་བསྐྱེས་ལ་དེ་དག་ཀྱང་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡིན་ཞེས་
སོ། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ་རིགས་ཀྱི་སྐྱེ་དང་བྱེ་བྲག་དང་། ཚོགས་པའི་

30 མ་དཔེ་ལ་ “རྟོགས་” ཡོད་ཀྱང་མི་འཐད་པར་སེམས།

སྐྱིད་དང་ཡ་གྲུལ་དང་། རྩུང་པར་བྱས་ཚོས་དང་བྱེད་ཚོས་སོ། །དང་པོ་ལ་
 གསུམ་སྟེ་མཚན་ཉིད་དང་། ཁེགས་ཚུལ་དང་། སྲུབ་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ཁ་
 ཅིག་ལྟོག་པ་ཆེག་རྒྱུད་རིགས་ཀྱི་སྐྱི་ཡིན་ཏེ་ཤིང་ཅམ་བཞིན་ནོ། །ལྟོག་པ་
 གཉིས་ཚོགས་རིགས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཡིན་ཏེ་ཤིང་ཤ་པ་བཞིན་ནོ་ཟེར་རོ། །དེ་སྟེ་ན་
 དབྱུག་པ་དང་། དབྱུག་པ་ཅན་ཚོས་ཅན། རིགས་ཀྱི་སྐྱི་དང་བྱེ་བྲག་ཏུ་ཐལ།
 ལྟོག་པ་ཆེག་རྒྱུད་དང་གཉིས་ཚོགས་པ་ཡིན་པའི་སྤྱིར། འདོད་ན་དབྱུག་པ་
 ཅན་སྐྱེས་བྱུའི་བྱེ་བྲག་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། །འོ་ན་གང་ཡིན་ཞེ་ན་རིགས་མི་
 མཐུན་གྱི་སྐྱི་ལས་ལོག་པའི་ལྟོག་པ་ཆེག་རྒྱུད་རིགས་ཀྱི་སྐྱི་ཡིན་ཏེ་ཡལ་ག་
 ལོ་འདབ་དང་ལྟན་ཅམ་བཞིན་ནོ། །རིགས་མི་མཐུན་གྱི་སྐྱི་ལས་ལོག་པའི་
 ལྟོག་པ་ཆེག་རྒྱུད་དེ་ཉིད་རིགས་མཐུན་ནང་ཚན་ལས་རྒྱུད་ལོག་པའི་ལྟོག་
 པ་གཉིས་ཚོགས་པན་ཆད་ནི་རིགས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཡིན་ཏེ་ཡལ་ག་ལོ་འདབ་ཀྱི་
 རྩུང་པར་བཞིན་ནོ། །གཉིས་པ་རིགས་ཀྱི་སྐྱི་དངོས་པོ་ལ་ཁེགས་ན་བྱེ་བྲག་
 ཁེགས་པར་ངེས་ཏེ་ཤིང་ཅམ་ཁེགས་ན་ཤ་པ་ཁེགས་པ་བཞིན་ནོ། །སྐྱི་ཚད་
 མས་ཁེགས་ན་བྱེ་བྲག་གི་དོན་ཁེགས་པར་ངེས་ལ། ཐ་སྙད་ལྷབ་བྱེད་མ་
 དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་དགག་དགོས་པའང་ཡོད་དོ། །རིགས་ཀྱི་བྱེ་
 བྲག་འགའ་ཞིག་བཀག་པས་པལ་ཆེར་སྐྱི་མི་ཁེགས་ཏེ་ཤ་པ་བཀག་པས་
 ཤིང་ཅམ་མི་ཁེགས་པ་བཞིན། ཁེགས་པའང་ཡོད་དེ་རང་རིག་མངོན་སྲུམ་
 ཅམ་ཁེགས་པ་བཞིན་ནོ། །གསུམ་པ་ནི་རིགས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་དངོས་པོ་ལ་
 སྲུབ་ན། རིགས་ཀྱི་སྐྱི་དངོས་ལས་འགྲུབ་སྟེ། ཤ་པ་སྲུབ་ན་ཤིང་ཅམ་སྲུབ་
 པ་བཞིན་ནོ། །བྱེ་བྲག་ཚད་མས་སྲུབ་ན་སྐྱི་འི་དོན་ཚད་མས་སྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ།
 ཤ་པ་ཚད་མས་སྲུབ་ན་ཤིང་ཅམ་གྱི་དོན་ཚད་མས་སྲུབ་པ་བཞིན་ནོ། །ཐ་སྙད་

མ་གྲུབ་པ་འང་ཡོད་དེ་བྱེ་བྲག་རང་བཞིན་གྱི་རྟོགས་ཀྱིས་བསྐྱབ་པ་ཡོད་དོ།
 རིགས་ཀྱི་སྤྱི་གྲུབ་པས་བྱེ་བྲག་མི་འགྲུབ་སྟེ། ཤིང་ཅམ་གྲུབ་པས་ཤ་པ་མི་
 འགྲུབ་པ་བཞིན་ནོ། །གྲུབ་པ་འང་ཡོད་དེ་མངོན་སུམ་ཅམ་གྲུབ་ན་རང་རིག་
 མངོན་སུམ་གྲུབ་པ་བཞིན་ནོ། །གཉིས་པ་ཚོགས་པའི་སྤྱི་དང་ཡ་གྲུལ་ལ་
 གསུམ་སྟེ་མཚན་ཉིད་དང་། ལེགས་ཚུལ་དང་། གྲུབ་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི་
 ཚོས་གང་ཞིག་དུ་མ་འདུས་པར་གནས་པ་ཚོགས་སྤྱི་ཡིན་ཏེ་སྐྱེས་བུ་དུ་མ་
 འདུས་པའི་དམག་བཞིན་ནོ། །འདུས་པ་ཅན་གྱི་ཚོས་ཁ་ཡར་བར་གནས་པ་
 ནི་ཡ་གྲུལ་ཡིན་ཏེ་སྐྱེས་བུ་རྒྱུད་པ་བཞིན་ནོ། །གཉིས་པ་ཚོགས་སྤྱི་བཀག་
 པས་ཡ་གྲུལ་མི་ལེགས་ཏེ་ལོག་པ་བཀག་གི་(༣༠ ན)པས་རྒྱུད་གཟུགས་མི་
 ལེགས་པ་བཞིན་ནོ། །ཡ་གྲུལ་ལེགས་ན་ཚོགས་སྤྱི་དོན་ལ་ལེགས་པར་ངེས་
 ལ། སློང་རྩེ་དོན་ལེགས་པར་ངེས་ཤིང་། ཐ་སྐྱད་དགག་དགོས་པ་སྤིད་ཏེ་
 ཐབས་བཀག་ནས་ཐེག་ཆེན་འགོག་པ་ལྟ་བུའོ། །གསུམ་པ་ཚོགས་སྤྱི་གྲུབ་
 ན་ཡ་གྲུལ་དོན་ལ་གྲུབ་པ། སློང་རྩེ་དོན་གྲུབ་པར་ངེས་ལ། ཐ་སྐྱད་མ་གྲུབ་པ་
 སྤིད་དོ། །ཡ་གྲུལ་གྲུབ་པས་སྤྱི་གྲུབ་པའི་ངེས་པ་མེད་ཏེ་སྐྱེས་བུ་གཅིག་གྲུབ་
 པས་དམག་འགྲུབ་པར་མ་ངེས་པ་བཞིན་ནོ།།

༥ གསུམ་པ་ཁྱད་པར་བྱས་ཚོས་བྱེད་ཚོས་ལ་གསུམ་ཏེ་མཚན་ཉིད་
 དང་། ལེགས་ཚུལ་དང་། གྲུབ་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ཚོས་གང་ཞིག་སློ་ཡུལ་
 དུ་འགོ་བ་ཚོས་གཞན་སློ་ཡུལ་དུ་འགོ་བ་ལ་ལྟོས་པའི་ལྟོས་ས་བྱེད་ཚོས་
 ཡིན་ལ། ལྟོས་པ་པོ་བྱས་ཚོས་ཡིན་ཏེ་དབྱུག་པ་དང་དབྱུག་པ་ཅན་བཞིན་
 ནོ། །གསུམ་པ་བྱེད་ཚོས་ལེགས་ན་བྱས་ཚོས་ཀྱི་དོན་ལེགས་ཏེ། དབྱུག་པ་

ཁེགས་ན་དབྱུག་པ་ཅན་དོན་ལ་ཁེགས་ཤིང་ཐ་སྐྱོད་དགག་དགོས་པའང་
 ཡོད་དོ། །བྱས་ཚོས་བཀག་པས་བྱེད་ཚོས་ཁེགས་པའང་ཡོད་དེ། རྟོག་པ་
 ཁེགས་པས་དོན་སྤྱི་ཁེགས་པའང་མ་གཉིས་འཛིན་བཀག་པས་གཉིས་ཀྱི་
 རྣམ་པ་ཁེགས་པ་བཞིན་ནོ། །མི་ཁེགས་པའང་ཡོད་དེ་དབྱུག་པ་ཅན་བཀག་
 པས་དབྱུག་པ་མི་ཁེགས་པ་བཞིན་ནོ། །གསུམ་པ་བྱས་ཚོས་ལྷུང་ན་བྱེད་
 ཚོས་དངོས་པོ་མ་འགྲུབ་ལ། སྒྲོ་དོར་དོན་ལྷུང་ཀྱང་ཐ་སྐྱོད་མ་ལྷུང་བ་ཡང་
 ཡོད། བྱེད་ཚོས་ལྷུང་པས་བྱས་ཚོས་འགྲུབ་སྲིད་ཏེ་སྒྲོ་སྒྲོ་ཚོགས་པ་ཞེན་བྱེད་
 དུ་ལྷུང་པས་དེས་ཞེན་རུང་འགྲུབ་པ་བཞིན་ནོ། །མི་འགྲུབ་པ་ཡང་ཡོད་དེ་
 དབྱུག་པ་ལྷུང་པས་དབྱུག་པ་ཅན་མི་འགྲུབ་པ་བཞིན་ནོ། །གཉིས་པ་མིང་
 གི་དབྱེ་བ་ལ་གཉིས་ཏེ་བརྗོད་བྱ་དངོས་པོ་བརྒྱད་ཀྱི་རང་བཞིན་དེས་པར་བྱ་
 བ་དང་། རྗོད་བྱེད་ལ་རྗོལ་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ་ཐུན་མོང་གི་
 དབྱེ་བ་དང་། སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་དང་། བྱེ་བའི་ས་མཚམས་སོ། །དང་པོ་
 ལ་བཞི་སྟེ་དབྱེ་བའི་གཞི་དང་། གང་དབྱེ་བའི་དངོས་པོ་དང་། བྱེ་བའི་དོན་
 དང་། གངས་དེས་པའོ། །དང་པོ་གོང་གི་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པ་འོག་གི་དེ་
 ཞེས་པའོ། །གཉིས་པ་ནི་རྣམ་བརྒྱད་ཅེས་པ་གངས་ཡིན་ལ། དོ་བོ་རྣམ་ཀུན་
 ཉས་ཚོས་སྐྱུ་འི་བར་དོ། །གསུམ་པ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་རྣམ་མཁུན་དང་
 ཚོས་སྐྱུ་དོ་བོ་གཅིག་ལྟོག་པ་ཐ་དད། རྒྱུན་ཀྱི་ཐ་མར་ལམ་ཤེས་དང་ཅེ་སྦྱར་
 དང་སྐྱོད་ཅིག་སྦྱར་དོ་བོ་གཅིག་ལྟོག་པ་ཐ་དད་དོ། །ས་དང་པོ་ནས་ས་བཅུ་འི་
 བར་དུ་ལམ་ཤེས་དང་སྦྱར་བ་དང་པོ་གསུམ་པ་དོ་བོ་གཅིག་ལྟོག་པ་ཐ་དད།
 ཚོགས་ལམ་དུ་ལམ་ཤེས་ཅེས་དང་རྣམ་རྗོགས་ཀྱི་སྦྱར་བ་དང་མཐར་གྱིས་
 པ་ཅེས་ཞིག་དོ་བོ་གཅིག་ལྟོག་པ་ཐ་དད་དོ། །

༥ བཞི་པ་གྲངས་ངེས་པ་ནི་རྟོག་ལྡན་གྱི་འཇུག་པ་ལ་ཡུལ་དང་ཐབས་དང་
 འབྲས་བུ་གསུམ་དགོས་ལ། མང་མི་དགོས་པས་མཁུན་གསུམ་དང་སྦྱར་
 བཞི་དང་ཚོས་སྐྱར་གྲངས་ངེས་སོ། །ལྡན་པ་གསུམ་ཡོད། གསུམ་ལས་
 མེད་པས་མཚན་ཉིད་ལ་གསུམ་དང་། གཞི་ལས་རྣམ་པ་གསུམ་དོན་རྣམ་
 སྐྱེ་མེད་གསུམ་པོ་ཡོད། གསུམ་ལས་མེད་པས་ཡུལ་ཅན་རྗེས་མཐུན་པ་
 མཁུན་པ་གསུམ་དུ་གྲངས་ངེས་སོ། །མཁུན་གསུམ་ཐོས་བསམ་གྱིས་
 གཏན་ལ་ཐབ་ཅམ་གྱིས་མི་ཐན་སྦྱར་བས་རྒྱང་འཇུག་ཉམས་སུ་ལེན་དགོས་
 ཏེ། །སོ་ནམ་ཤེས་པ་ཅམ་གྱིས་མི་ཐན་བྱེད་དགོས་པ་དང་འདྲ་ལོ། །དེ་ལ་
 ཉམས་ལེན་གཞིར་བྱས་པ་ལ་དབང་གྱུར་མ་ཐོབ་པ་དང་ཐོབ་པ་གཉིས་ཡོད།
 གཉིས་ལས་མེད་པས་དང་པོ་རྣམ་རྗོགས་སྦྱར་བ་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་ཅེ་སྦྱར་
 གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་སོ། །ཡང་སྦྱར་བ་ཅམ་གཞིར་བྱས་པ་ལ་རིམ་གྱིས་
 པ་དང་གཅིག་ཅར་བ་གཉིས་ཡོད། གཉིས་ལས་མེད་པས་དང་པོ་མཐར་
 གྱིས་པ་དང་གཉིས་པ་སྐད་ཅིག་མ་གཉིས་ཏེ་བཞིར་གྲངས་ངེས་སོ། །གལ་
 ཏེ་ཚོགས་གཉིས་པ་ལ། བསྐྱབ་པ་གསུམ་མཐུ། ཐར་ཕྱིན་རྒྱལ་ལ་སོགས་
 པ་གཞན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཉམས་སུ་ལེན་
 པའི་ཚུལ་སྦྱར་བ་བཞིར་སྐྱར་བཞིན་དུ་མཐའ་ཚོད་ནས་(༣༠ བ)འདུས་ལ་
 དེབས་མང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཉམས་སུ་བྲངས་པ་ལས་འབྲས་བུ་
 ཚོས་སྐྱེ་མཚན་པ་དང་བཅས་པ་བྱུང་སྟེ། །སོ་ནམ་གྱི་འབྲས་བུ་སྟོན་ཐོག་འབྱུང་
 བ་བཞིན་ལོ།།

༥ གཉིས་པ་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་ལ་བརྒྱད་ལས་དང་པོ་རྣམ་མཁུན་གྱི་མཚན་

ཉིད་ལ་གསུམ་སྟེ། གཞན་ལུགས་དགག་པ་དང་། རང་ལུགས་གཞན་པ་
 དང་། ཚུད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་གཟུང་པ་ན་རེ། རྣམ་པ་རྣམས་རིགས་མ་ལུས་
 པ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་ཡིན་ཟེར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་ཚོགས་པ་མཚན་ཉིད་
 ཏུ་འགོད་དམ་ཡ་གྲུལ་འགོད། དང་པོ་ལྟར་ན་མི་སྲིད་ཅིང་། གཉིས་པ་ལྟར་
 ན་སྐྱེ་མཚན་ཏུ་འགལ་ཏེ་རྣམས་རིགས་གང་རུང་མཁྱེན་པ་ལ་མ་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་
 རོ། །ཁ་ཅིག་རྣམ་པའི་ཚོས་མཐའ་དག་སྐྱེ་བ་མེད་པར་མངོན་སུམ་གྱིས་
 མཁྱེན་པ་ཡིན་ཟེར་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་རྣམ་མཁྱེན་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ་རྣམ་
 པའི་ཚོས་མཁྱེན་པའི་ཕྱིར་རོ།³¹ །རིན་པོ་ཆེན་རེ། ཐུབ་པ་ལ་ཡོད་པ་ནམ་
 མཁའ་སྐྱེ་མ་བཞིན་རྟོགས་པ་གང་ཞིག་ རྟོག་ལྡན་གྱི་འཇུག་ཡུལ་ཏུ་གྱུར་
 པ་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་ཡང་ཚོགས་པ་མི་སྲིད་ཅིང་ཁ་ཡར་བས་སྐྱེའི་
 མཚན་ཉིད་ཏུ་མི་རུང་སྟེ་ཇི་ལྟ་བ་དང་ཇི་སྟེད་པ་གང་རུང་ལ་མ་ཁྱབ་པའི་
 ཕྱིར་རོ། །ཁ་ཅིག་རྣམ་པ་སྐྱེ་མེད་ཏུ་རྟོགས་པ་ཟེར་བ་ལྟར་ན་མཚོན་བྱའི་ཁྱད་
 པར་ཏུ་བྱས་པའི་སྐྱོན་ཅན་ཏུ་འགྱུར་རོ། །གཉིས་པ་རང་ལུགས་ལ་གཉིས་ཏེ་
 མཚན་ཉིད་དངོས་དང་། ཤེས་བྱེད་དོ། །དང་པོ་གཞི་ལམ་ལ་ཡོད་པའི་ཚོས་
 རྣམས་སྐྱེ་མེད་ཏུ་རྟོགས་པ་མཐར་ཐུག་པའོ། །ཇི་ལྟ་བའི་རྣམ་མཁྱེན་ནི་གཞི་
 ལམ་ལ་ཡོད་པའི་ཚོས་རྣམས་སྐྱེ་མེད་ནམ་མཁའ་ལྟར་རྟོགས་པ་མཐར་
 ཐུག་པའོ། ། ཇི་སྟེད་པའི་རྣམ་མཁྱེན་ནི་གཞི་ལམ་ལ་ཡོད་པའི་ཚོས་རྣམས་
 སྐྱེ་མེད་སྐྱེ་མ་ལྟར་རྟོགས་པ་མཐར་ཐུག་པ་སྟེ། རིགས་མི་མཐུན་མཐའ་
 དག་གཅོད་དོ། །རྟོགས་པས་མ་རྟོགས་པ་རྣམས་གཅོད་ཅིང་། སྐྱེ་མེད་ཏུ་

31 འདྲིར་ཡི་གོ་གསལ་ཡང་དོན་མི་གསལ་བས་ “རྣམ་པའི་ཚོས་མ་མཁྱེན་པའི་ཕྱིར་རོ” ཡིན་
 བམ་སྟུངས།

ཞེས་པས་ཐ་མལ་གྱི་སློབ་གཙོང་ལ། རྣམས་ཀྱིས་ཉི་ཚེ་བ་གཙོང་ཅིང་། གཞི་
 ལམ་ལ་ཡོད་པས་གཞི་ལམ་ཉིད་གཙོང་ལ། མཐར་ཐུག་པས་རྗེས་མཐུན་
 པ་བསལ་ཞིང་། ཚོས་རྣམས་ཀྱིས་རྣམ་པ་བརྟུང་དོ། །ནམ་མཁའ་ལྟར་གྱིས་
 ཇི་སྟེད་པ་གཙོང་ཅིང་། ལྷ་མ་ལྟར་གྱིས་ཇི་ལྟ་བ་གཙོང་དོ། །རྗེས་མཐུན་པ་ནི་
 གཞི་ལམ་ལ་ཡོད་པའི་ཚོས་རྣམས་སྐྱེ་མེད་དུ་རྟོག་པ་མཐར་མ་ཐུག་པའོ། །
 གཉིས་པ་ནི་མདོ་ལས། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་འདི་དང་ཞེས་པ་
 རྣམ་པ་རྟོགས་པ་དང་། རྣམ་མཁའ་ལྟར་རྟོགས་པ་ནི། མདོ་ལས། རྣམ་པ་
 ནི་ཞི་བའོ་ཞེས་པ་དང་། ཚོས་གཅིག་མཁྱེན་ན་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་
 པ་ཉིད་ཅེས་བྱ་སྟེ་འདི་ལྟ་སྟེ་ཚོས་ཉིད་ཞི་བའི་རྣམ་པའོ་ཞེས་པ་དང་། ལྷ་
 མ་ལྟར་རྟོགས་པ་ནི་མདོ་ལས། ཀའ་ལྷ་ཀ་ཚོས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་མ་ལྟ་བུར་
 མཐོང་། ཞེས་པ་དང་། མཐར་ཐུག་པར་མདོ་ལས། རྣམ་པ་དེ་དག་དང་
 རྟགས་དེ་དག་དང་མཚན་མ་དེ་དག་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ཐུགས་སུ་རྒྱུད་
 དེ། ཞེས་པ་དང་། རྟོན་གྱི་ཕྱི་མོའི་རྟགས་བརྒྱད་པ་ལས། དེ་བཞིན་གཤེགས་
 པ་དག་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་དེ་དག་གིས་ནི་གང་
 ཅི་ཡང་མ་མཁྱེན་པའམ་མ་གཟིགས་པའམ། ཐུགས་སུ་མ་རྒྱུད་པའམ།
 མངོན་པར་འདུ་མ་མཛད་པའམ། མངོན་པར་སངས་མ་རྒྱས་པ་ནི་གང་
 ཡང་མེད་དོ། ། ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་རྩོད་སྤང་ནི། འཕགས་པས་བྱུང་པར་
 ལྷ་ལྟར་དུ་བཤད་པའི་ནང་ནས་སྤྱི་བ་པ་མ་ལུས་པ་སྤངས་པ་དང་། འཕྲིན་
 ལས་གཞན་དོན་དུ་འགྲུབ་པའི་ཡེ་ཤེས་སུ་གསུངས་པ་དང་། སྤྱི་བ་དཔོན་
 གྱི་སེམས་བསྐྱེད་ལ་སོགས་རྒྱ་འབྲས་གྱི་རྣམ་པ་མ་ལུས་པ་མངོན་སུམ་དུ་
 རྟོགས་པར་གསུངས་སོ་ཞེ་ན། རྣམ་མཁྱེན་གྱི་རྗེས་ལ་དགོངས་སོ། ། གལ་

ཏེ་རྣམ་མཁུན་མ་ཡིན་པར་འགྲུར་ཏེ། གཞི་ལམ་ལ་ཡོད་པའི་ཚོས་རྟོགས་
པའི་ཕྱིར་སྐྱེས་ན་དེ་ཉིད་རྣམ་པ་ཡིན་པས་དེ་རྟོགས་རྣམ་མཁུན་ཡིན་ནོ།།

༥ གཉིས་པ་ལམ་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ལ་གསུམ་སྟེ་གཞན་ལུགས་དགག་
པ་དང་། རང་ལུགས་གཞན་པ་དང་། ཚུད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་ཅིག་
ལམ་གསུམ་མ་དམིགས་པར་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པ་ཞེས་སོ། །དེ་ལྟར་
སྐྱེ་བོ་ལ་ལམ་ཤེས་ཅོམ་མེད་པ་ཇི་སྟེད་པ་ལམ་ཤེས་མ་ཡིན་པར་འགྲུར་
རོ། །གཉིས་པ་རང་ལུགས་ལ་གཉིས་ཏེ་དངོས་དང་། (༣༡ ན)ཤེས་བྱེད་
དོ། །དང་པོ་རིན་པོ་ཆེ་བྱང་སེམས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པའི་ཡུམ་ཁྱད་པར་ཅན་རྟོག་
ལྡན་གྱི་འཇུག་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་ན་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་ལམ་
32ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་ཐབས་ཁྱད་པར་ཅན་ནོ། །དེས་
ནི་རིགས་མཐུན་མཐའ་དག་གཅོད་དོ། །རྟོགས་པས་མ་རྟོགས་པ་གཅོད་ལ།
ལམ་མཁུན་པས་གཞན་གཉིས་གཅོད་ཅིང་། རང་བཞིན་མེད་པས་ཐ་མལ་
པའི་སྐྱོ་གཅོད་ལ། ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ནི་ཉི་ཚེ་བ་སེལ་ཞིང་། ཐབས་ཁྱད་པར་
ཅན་གྱིས་ཇེས་མཐུན་སེལ་ལོ། །ཇི་ལྟར་བའི་ལམ་ཤེས་ནི་ལམ་གསུམ་རང་
བཞིན་མེད་པ་ནམ་མཁའ་ལྟར་རྟོགས་པའོ། །སྐྱེ་མཚན་གྱིས་སྐྱིའི་རིགས་
མཐུན་སེལ་ལ། ནམ་མཁའ་ལྟར་གྱིས་ཇི་སྟེད་པའི་ལམ་ཤེས་སེལ་ལོ། །ཇི་
སྟེད་པའི་ལམ་ཤེས་ནི་ལམ་གསུམ་རང་བཞིན་མེད་པ་སྐྱེ་མ་ལྟར་རྟོགས་
པའོ། །སྐྱེ་མ་ལྟར་གྱིས་ཇི་ལྟར་བའི་ལམ་ཤེས་ཀྱི་ལྡོག་པ་ཡིན་པ་སེལ་ལོ། །
གསུམ་པ་ནི་དམིགས་པ་ལམ་གསུམ་ཡིན་པར་མདོ་ལས། ཉན་ཐོས་ཀྱི་

32 མ་དཔེ་ལ་མཚན་འདི་ལྟར་སྤང་། “ཕྱིན་ཤུལ་ལམ་ཕྱིན་བྱེད།

ལམ་གང་ཡིན་པ་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་གང་ཡིན་པ་དང་སངས་
 རྒྱས་ཀྱི་ལམ་གང་ཡིན་པའི་ལམ་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པར་བྱ་ཞིང་ཤེས་པར་
 བྱ། ཞེས་པ་དང་། རང་བཞིན་མེད་པ་ཡིན་པར། ལམ་ཤེས་ཉིད་ཀྱི་ཚུལ་ལ་
 བློ་། །འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་དག་གོ། །རྣམ་པ་མི་དམིགས་སྒོ་ནས་བློ། །
 ཉན་ཐོས་ལམ་འདི་ཤེས་པར་བྱ། །ཞེས་པ་དང་། བྱང་སེམས་ཀྱི་ལམ་ཤེས་
 སེམས་བསྐྱེད་དང་ཡང་ལྡན་ཏེ། སེམས་པ་ཆེན་པོས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་
 མཁྱེན་པ་ཉིད་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་དེ་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་
 རྒྱལ་པ་ཉེར་བཞག་བཞི་སྒོ་མ། ཞེས་པ་དང་། བྱང་འཕགས་ཀྱི་མངོན་སུམ་
 པ་ཡིན་པར། སྤྱད་པའི་མཐོང་ལམ་ཅེ་མོ་ལས། ཤིང་མཁན་མཁས་པས་
 སྐྱེས་པ་བྱུང་མེད་དང་། །འབྲ་བའི་བཟོ་བྱས་དེ་ཡང་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་བྱེད། །དེ་
 བཞིན་ཤེས་རབ་སྦྱོང་མཁས་བྱང་ཚུབ་སེམས་པ་ཡང་། །རྣམ་པར་མི་རྟོག་
 ཡེ་ཤེས་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་བྱེད། །ཅེས་པ་དང་། རྣམ་མཁའ་སྐྱུ་མ་ལྟར་ཡིན་
 པར་སྐྱེང་གཞི་ལེན་ལས། སྦྱོང་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པར་སྦྱོང་པ་མཚན་མེད་པའི་
 སྦྱོང་ལུལ་ཅན། ཞེས་པ་དང་། ཚོས་ཐམས་ཅད་སྐྱུ་མ་ལྟ་བུར་མོས། །ཞེས་
 པའོ། །གསུམ་པ་ཚུད་སྦྱོང་ནི། ལམ་ཤེས་ཚོས་ཅན། སངས་རྒྱས་ལ་ཁེགས་
 པར་འགྱུར་ལ། །འདོད་ན་སྦྱོབ་དཔོན་གྱིས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་
 དང་ཞེས་བྱ་བའི་སྐྱས་བསྐྱུས་པ་ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་ལ་སོགས་པ་སྤྱར་བཤད་
 པ་རྣམས་ཀྱང་ཡིན་ཏེ། ཞེས་ཚོས་སྐྱར་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། དེ་
 རྗེས་མཐུན་པ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་གྱི། དེ་ལྟ་མིན་ན་ལམ་ཤེས་སེམས་པའི་
 མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ལ། །འདོད་ན་ལམ་ཤེས་ཉིད་བྱང་སེམས་རྣམས་ཀྱི་ཡིན་
 རོ་ཞེས་པ་དང་འགལ་ལོ།།

ལྷོ་གསུམ་པ་གཞི་ཤེས་ལ་གསུམ་སྟེ། གཞན་ལུགས་དགག་པ་དང་། རང་
 ལུགས་གཞན་པ་དང་། ཚུད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་གཟད་པ་ན་ཟེ། གཞི་
 ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་པའོ་ཞེས་སོ། །
 མཚན་མར་འཛིན་པའི་གཞི་ཤེས་ཚོས་ཅན། གཞི་ཤེས་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ།
 ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན་མཚན་མར་
 འཛིན་པ་ཉམས་སོ། །གཉེན་པ་ན་ཟེ། ཉན་རང་གི་གཞི་ཤེས་ནི་ཉན་རང་
 བྱང་ཚུབ་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་གཞི་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་མངོན་
 སུམ་གྱིས་རྟོགས་ནས་སྒྲོམ་པ་ཡིན། ཞེས་པ་ལྟར་ན། ཉན་རང་མི་སྒྲོབ་པ་
 ལ་གཞི་ཤེས་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཉན་རང་བྱང་ཚུབ་འཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་
 སྒྲོམ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་རང་ལུགས་ལ་གཉིས་ཏེ། དངོས་
 དང་། ཤེས་བྱེད་དོ། །དང་པོ་གཞི་ཤེས་མཚན་ཉིད་པ་ནི་རིན་པོ་ཆེན་ཟེ།
 ཐེག་དམན་འཕགས་པ་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པའི་ཡུམ་རྟོག་ལྷན་གྱི་འཇུག་ཡུལ་དུ་
 གྱུར་པ་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་རང་ལུགས་ལ་གཉིས་ཏེ་དངོས་དང་། ཤེས་
 བྱེད་དོ། །ཡང་ན་གཞི་ བྱང་པོ་སྐྱེ་མཚེད་ཁམས་ཀྱི་རིགས་ ཐམས་ཅད་བདག་མེད་
 པར་རྟོགས་པ་ཡིན་ཏེ། རྟོགས་པས་མ་རྟོགས་པ་སེལ། གཞི་ཡིས་ལམ་
 རྣམ་ཤེས་པ་གཅོད་ལ། བདག་མེད་པས་ཐ་མལ་གྱི་སྒོ་དང་། ཐམས་ཅད་
 ཀྱིས་ནི་ཉི་ཚེ་བའི་རྟོགས་པ་རང་མ་ཡིན་པ་ཐམས་ཅད་སེལ་ལོ། །ཇི་ལྟ་བ་
 ཤེས་པ་ནི་གཞི་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པ་ནམ་མཁའ་ལྟར་རྟོགས་པ་སྟེ། སྐྱི་
 མཚན་འདྲ་ཞིང་ནམ་མཁའ་ལྟར་(༣༡ བ)གྱིས་ཇི་སྟེད་པའི་ལྷོག་པ་སེལ་ལོ། །
 ཇི་སྟེད་པའི་གཞི་ཤེས་ནི་གཞི་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པ་སྐྱུ་མ་ལྟར་རྟོགས་
 པའོ། །སྐྱི་མཚན་གྱིས་སྐྱི་རིགས་མི་མཐུན་སེལ་ལ། སྐྱུ་མ་ལྟར་གྱིས་ཇི་

ལྷ་བའི་རྟོགས་པ་ཡིན་པ་སེལ་ལོ། །ཉན་ཐོས་ཀྱི་གཞི་ཤེས་ནི་གཞི་ཐམས་
 ཅད་གང་ཟག་གི་བདག་ཅེས་གྱིས་སྟོང་པར་རྟོགས་པ་ཡིན་ཏེ། རང་མ་ཡིན་
 པའི་རིགས་མི་མཐུན་གཅོད་པའོ། །རང་རྒྱལ་བསེ་ཅུ་ལྷ་ལུང་གི་གཞི་ཤེས་ནི་
 གཞི་ཐམས་ཅད་བདག་ཕྱིད་དང་གཉིས་ཀྱིས་སྟོང་པར་རྟོགས་པ་སྟེ་རང་གི་
 རིགས་མི་མཐུན་སེལ་ལོ། །ཉན་རང་ཆེན་པོ་བའི་གཞི་ཤེས་ནི་གཞི་ཐམས་
 ཅད་³³རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་ཐབས་ཁྱད་པར་ཅན་དང་གཉིས་སྟེ་རང་
 ལས་གཞན་གཅོད་ཚུལ་སྟར་བཞིན་ནོ། །རྗེས་མཐུན་པ་ནི་ཐེག་ཆེན་གང་
 ཟག་གི་གཞི་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་ཡིན་ལ། བྱང་སེམས་
 གཞི་ཤེས་ནི་གཞི་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་ཐབས་ཁྱད་པར་
 ཅན་ཏེ་རང་གི་རིགས་མི་མཐུན་རྣམས་སེལ་ལོ། །བྱང་འཕགས་ཀྱི་གཞི་
 ཤེས་ནི་གཞི་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་པ་
 ཐབས་ཁྱད་པར་ཅན་ཏེ་རང་ལས་གཞན་སྟར་བཞིན་སེལ་ལོ། །སངས་རྒྱས་
 ཀྱི་གཞི་ཤེས་ནི་གཞི་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་མངོན་སུམ་གྱི་རྟོགས་
 པ་མཐར་སྐྱབ་པ་སྟེ་རིགས་མི་མཐུན་ཐམས་ཅད་གཅོད་དོ། །གཉིས་པ་ནི་
 དམིགས་པ་གཞི་ཡིན་པར་མངོ་ལས། ཐམས་ཅད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་ཕྱི་དང་ནང་
 གི་ཚོས་རྣམས་ཇི་སྟེད་པ་འདི་ཅེས་ཞེས་པ་དང་། རང་བཞིན་མེད་པར་གཞི་
 ཤེས་ཀྱི་མངོ་ལས། ཚོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་དབེན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
 ཞེས་པ་དང་། ནམ་མཁའ་ལྷ་རྟོགས་པ་སྟུན་པ་ལས། ཚོས་རྣམས་ཐམས་
 ཅད་རང་བཞིན་དག་ཅིང་ཡོངས་དག་པར། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ཤེས་
 རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་ལྟ་ན། བྱེད་པ་པོ་ཡང་མི་དམིགས་ཚོས་ཀྱན་མི་དམིགས་

33 མཆན་ “བདག་མཐའ་དག་གི་” ཡོད།

ཏེ། །འདི་ནི་ཤེས་རབ་པ་ལོ་ལྟེན་མཚོག་སྦྱོར་པ་ཡིན། །ཞེས་པ་བྱེད་པ་
 པོ་དང་ཚོས་ཀྱུན་གང་ཟག་དང་ཚོས་ཀྱི་བདག་ཡིན་ཞིང་། དེ་གཉིས་ཀ་མ་
 དམིགས་ཞེས་པ་འོ། །སྐྱུ་མ་ལྟར་རྟོགས་པར་སྣང་བ་རྣམས་བདུན་མདོ་ལས།
 ཚོས་ཐམས་ཅད་སྐྱུ་མ་ལྟར་བྱུང་ས་སུ་ཤེས། ཞེས་པ་དང་། ཉན་རང་གི་
 དེ་ལྟར་ཡིན་པར་འདི་ཅམ་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཤེས།
 ཞེས་པ་དང་། བསེ་རུ་ལྟ་བུས་ནི། གཟུང་དོན་རྟོག་པ་སྦྱོང་བྱིང་དང་། །ཞེས་
 སོ། །མངོན་སུམ་པ་ཡིན་པར་འདི་ཉིད་ནས། ཀྱུན་ཤེས་ཚུལ་ལ་མཐོང་བའི་
 ལམ། །ཞེས་ཏེ་དེ་ཡན་ཆད་མངོན་སུམ་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །ཐབས་ཁྱད་
 པར་ཅན་ཡིན་པར་སྦོབ་དཔོན་གྱིས། སྦྱིང་རྗེས་པ་ལོ་ལྟེན་གྱི་མཐའ་ལས་
 འདས་པ་སྟེ། ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་རྩོད་པ་ནི། གཞི་ཤེས་མཚན་ཉིད་པ་ཚོས་
 ཅན། ཐར་པ་ཐོབ་བྱེད་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། ཚོས་ཐམས་ཅད་མཚན་མེད་
 དུ་མ་རྟོགས་པའི་བྱིར། ལྷོགས་ཚོས་ཁས་སྐྱེས་ཤིང་ལྷོགས་པ་ལུང་གིས་སྐྱབ་
 སྟེ། སེམས་འགྲུལ་ལས། མཚན་མ་མེད་པ་མ་རྟོགས་པར། །ཁྱོད་ཀྱིས་ཐར་
 པ་མེད་པར་གསུངས། །ཞེས་པས་སྐྱབ་ལ། འདོད་ན་ཉན་རང་ཐར་པ་ཡིན་
 པ་ཉམས་སོ་ཞེ་ན། ཐར་པ་མཚན་ཉིད་པ་ཐོབ་བྱེད་མ་ཡིན་པ་འདོད་པ་ཡིན་
 ཏེ། རྒྱུད་སྐྱེ་ལས། དེས་ན་སངས་རྒྱས་མ་ཐོབ་པར། །ལྷ་རན་འདས་པ་མི་
 འཐོབ་སྟེ། །ཞེས་སོ། །ཐར་པ་ཅམ་ཐོབ་པར་མི་འགལ་ཏེ་གང་ཟག་གི་མཚན་
 མས་སྦོང་པར་རྟོགས་པའི་བྱིར་རོ། །

༥ བཞི་པ་སྦྱོར་བ་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་སྦྱེ་མེད་བསྐྱེས་ནས་
 སྦོམ་པ་ཡིན་ཏེ་རྟོག་དུ། ཐབས་སྦོམ་དབང་གིས་བདག་ཉིད་ཀྱི། །གང་

ཞིག་ཤེས་རབ་རྣམ་སྐྱོམ་པ། །དེས་ནི་བྱང་ཚུབ་ལྷུང་དུ་འཐོབ། །ཅེས་སོ།། བྱེ་
 བྲག་དུ་རྣམ་ཀུན་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་སྦྱོར་བའི་མཚན་ཉིད་ལ་གསུམ་སྟེ་གཞན་
 ལུགས་དགག་པ་དང་། རང་ལུགས་གཞན་པ་དང་། ཚུད་པ་སྤང་བའོ། །
 དང་པོ་ཁ་ཅིག་ན་ཤེ། སྐྱེ་མེད་རྣམ་གསུམ་བསྐྱུས་ནས་སྐྱོམ་པ་ཟེར་བ་ནི་མི་
 རིགས་ཏེ། ཉན་རང་ཆེན་པོ་བ་ལ་འདིར་སྐྱོམ་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ཡོད་པར་འགྱུར་
 རོ། །གཉིས་པ་ན་ཤེ། མཐར་(༣༢ ན)ཐུག་ཚེས་སྐྱུ་དང་། གནས་སྐབས་
 ཅེ་སྦྱོར་ཐོབ་པའི་ཆེད་དུ་གཞན་དོན་དུ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་ནས་སྐྱོམ་
 པ་ཡིན་ཏེ། ཚོས་སྐྱེ་ཐོབ་པ་ཅེ་སྦྱོར་ཐོབ་པ་ལ་རག་ལས་པའི་ཕྱིར་ཟེར་བ་
 ལྟར་ན་སྦྱོར་བ་གཞན་ཚོས་སྐྱེ་མེད་དུ་སྐྱོམ་མམ་མི་སྐྱོམ། དང་པོ་ལྟར་
 བ་ཅེ་སྦྱོར་གྱི་ཆེད་དུ་ཡང་སྐྱོམ་པར་འགྱུར་ལ། གཉིས་པ་ལྟར་ན་སེམས་
 དཔའི་སྦྱོར་བ་ལ་ཚོས་སྐྱེ་མེད་དུ་སྐྱོམ་པས་ཁྱབ་པ་ཉམས་སོ། །བདག་
 མེད་རྟོགས་པ་གཉེན་པོའི་རྣམ་པ་དུ་མ་དང་ལྷན་པ་ལྟར་ན་ཚོགས་ལམ་ན་མེད་པ་
 དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ན་མེད་པར་འགྱུར་ལ་འདོད་ན་རང་གི་རྣམ་གཞན་དང་
 འགལ་ལོ། །གཉིས་པ་རང་ལུགས་ལ་གཉིས་ཏེ་དངོས་དང་། ཤེས་བྱེད་དོ། །དང་
 པོ་སྐྱེ་མེད་ཀྱི་རྟོགས་པ་ལ་དབང་གྱུར་ཐོབ་པའི་ཆེད་དུ་ཟུང་འཇུག་ཁྱད་པར་
 ཅན་སྐྱོམ་པ་ཡིན་ཏེ། ཟུང་འཇུག་ཁྱད་པར་ཅན་སྐྱོམ་པ་སེམས་པའི་སྦྱོར་བ་
 ཡིན། དབང་གྱུར་ཐོབ་པའི་ཆེད་ཀྱིས་གཞན་གསུམ་སེལ་ལོ། །ཇི་ལྟ་བ་
 ནི་སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་རང་བཞིན་མེད་པ་ནམ་མཁའ་ལྟར་རྟོགས་ནས་དབང་
 གྱུར་ཐོབ་པའི་ཆེད་དུ་སྐྱོམ་པ་ཡིན་ནོ། །ནམ་མཁའ་ལྟར་རྟོགས་པས་ཇི་སྟེད་
 པའི་ལྡོག་པ་ཡིན་པ་སེལ་ལོ། །ཇི་སྟེད་པ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་རང་བཞིན་
 མེད་པ་སྐྱེ་མ་ལྟར་རྟོགས་ནས་དབང་གྱུར་ཐོབ་པའི་ཆེད་དུ་སྐྱོམ་པ་ཡིན་ནོ།

སྐྱེ་མེད་རྣམ་གསུམ་ལ་དབང་གྲུང་ཐོབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྒྲོམ་པ་ཡིན་ཟེར་བ་
 མི་རིགས་ཏེ། ཉན་རང་ཆེན་པོ་ལས་འདིར་སྐྱུར་སྒྲོམ་ཅེ་སྐྱུར་ཡོད་པར་འགྲུང་
 ལ། འདོད་ན་སེམས་དཔའི་སྐྱུར་བ་ཡིན་པ་ཉམས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས་
 ཏེ་དངོས་དང་། ཤེས་བྱེད་དོ། །དང་པོ་དབང་གྲུང་ཐོབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཟུང་
 འཇུག་བྱུང་པར་ཅན་སྒྲོམ་པ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་མཚན་འདྲ་ལ་དབང་ཐོབ་པའི་ཚུལ་
 གྱིས་ཞེས་པས་སྐྱུར་བ་གཞན་གསུམ་གྱི་ལྷོག་པ་སེལ་ལོ། །ཇི་ལྟ་བའི་ཅེ་
 སྐྱུར་ནི་སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་རང་བཞིན་མེད་པ་ནམ་མཁའ་ལྟར་རྟོགས་ནས་
 དབང་གྲུང་ཐོབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྒྲོམ་པའོ། །ཇི་སྟེད་པའི་ཅེ་སྐྱུར་ནི་སེམས་
 བསྐྱེད་ཅིང་རང་བཞིན་མེད་པ་སྐྱུ་མ་ལྟར་རྟོགས་ནས་དབང་གྲུང་ཐོབ་པའི་
 ཚུལ་གྱིས་སྒྲོམ་པའོ། །གཉིས་པ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་དགོས་པར་བཟོད་པའི་ཅེ་
 མོའི་མདོ་ལས། ལྷ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཚུབ་ཏུ་མོས་པ་
 བསྐྱེད་ཅིང་ཡང་དང་(༣༢ བ)ཡང་ལྷ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་
 བྱང་ཚུབ་ཏུ་སྒྲོན་ལམ་འདེབས་པ་དང་། འཁོར་བའི་སྐྱུག་བསྐྱེད་འདི་དག་
 མཐོང་ནས་ལྟ་དང་མི་དང་ལྟ་མ་ཡིན་ཏུ་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་དོན་ཏུ་
 མོས། ཞེས་པ་དང་། རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པར་ཡང་བྱོད་ཀྱི་ཅེ་མོ་
 ལས། སེམས་པ་ཆེན་པོ་མི་ལམ་ན་ཡང་ཚེས་ཐམས་ཅད་མི་ལམ་དང་འདྲ་
 བ་ཉིད་ཏུ་ལྟ། ཞེས་པ་དང་། དབང་དུ་གྲུང་པ་ཡང་སྒྲོབ་དཔོན་གྱིས་རབ་ཀྱི་
 མཐར་ཕྱིན་པའི་རྟོགས་པ། ཞེས་པ་དང་། འགྲེལ་ཆེན་ཏུ་རྟོགས་པ་རབ་ཀྱི་
 མཐར་འགོ་བ་ཡིན་ལ་དེས་ན་དཔེ་ཅེ་མོ་མངོན་རྟོགས། ཞེས་སོ། །གསུམ་
 པ་ཚོད་སྤང་ནི་དབང་དུ་གྲུང་ཞེས་པ་གོམས་པ་ལྟུན་གྱུབ་ཡིན་ནམ་མ་ཡིན།
 དང་པོ་ལྟར་སྒྲོམ་མི་དགོས་པར་འགྲུང་ཏེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ལྟར་ན་དེ་རབ་ཅེས་ལྷན་གྲུབ་ཏུ་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་
ན། གནས་སྐབས་སློམ་པ་ལྷན་གྲུབ་ཡིན་ལ། མཐར་ཐུག་གི་གོམས་པ་ལྷན་
གྲུབ་མ་ཡིན་པས་སྐྱོན་གཉིས་ཀ་མེད་དོ།

༥ རྒྱལ་པ་མཐར་ཕྱིན་པའི་སྐྱུར་བའི་མཚན་ཉིད་ལ་གསུམ་སྟེ། གཞན་ལུགས་
དགག་པ་དང་། རང་ལུགས་གཞན་པ་དང་། ཚུད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ཁ་
ཅིག་ན་ཟེ། བརྟན་པ་སློའི་རུས་པ་མཐར་ཐུག་ཐོབ་པའི་དོན་ཏུ་དཀར་ཚོས་
རིམ་གྱིས་སློམ་པ་ཡིན་ཟེར་རོ། །དེ་ལྟར་ཉམ་རང་ལ་ཡང་མཐར་གྱིས་སྐྱུར་
ཡོད་པར་ཐལ། ལྷང་འདས་གཉིས་ལ་བརྟན་པ་ཐོབ་པའི་དོན་ཏུ་རྟན་པ་ཉམ་
བཞག་ལ་སོགས་རིམ་སློམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉལ་པ་ན་ཟེ། གཞན་དོན་
ཏུ་མཐར་ཐུག་ཚོས་སྐྱུ་དང་། གནས་སྐབས་སྐད་ཅིག་སྐྱུར་ཐོབ་པའི་ཆེད་ཏུ་
ཚོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་ནས་རིམ་གྱིས་སློམ་པ་ཡིན་
ཏེ། མཐར་ཐུག་ཚོས་སྐྱུ་ཆེད་ཏུ་སློམ་པ་ལ་སྐད་ཅིག་སྐྱུར་གྱི་ཆེད་ཏུ་སློམ་པས་
ཁྱབ་སྟེ། ཚོས་སྐྱུ་ཐོབ་པ་སྐད་ཅིག་སྐྱུར་ཐོབ་པ་ལ་རག་ལས་པའི་ཕྱིར་ཟེར་
རོ། །འདི་ཡང་མི་རིགས་ཏེ་སྐད་ཅིག་གི་སྐྱུར་བ་ཚོས་སྐྱུའི་ཆེད་ཏུ་སློམ་མམ་
མི་སློམ། དང་པོ་ལྟར་ན་སྐད་ཅིག་སྐྱུར་གྱི་ཆེད་ཏུ་ཡང་སློམ་པར་ཐལ། ཚོས་
སྐྱུའི་ཆེད་ཏུ་སློམ་པ་ལ་སྐད་ཅིག་སྐྱུར་གྱི་ཆེད་ཏུ་སློམ་པའི་ཁྱབ་པ་ཡོད་པའི་
ཕྱིར་རོ། །འདོད་ན་སྐད་ཅིག་སྐྱུར་མ་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན་
ཚོས་སྐྱུའི་ཆེད་ཏུ་སློམ་པ་ལ་སྐད་ཅིག་སྐྱུར་གྱི་ཆེད་ཏུ་སློམ་པ་ཁྱབ་པ་བྱུང་དོ།།
གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ་དཔོས་དང་། ཤེས་བྱེད་དོ། །དང་པོ་ཟུང་འབྲེལ་ཁྱད་
པར་ཅན་གང་ཞིག་རིམ་གྱིས་སློམ་པ་ཡིན་ཏེ། རིམ་སློམ་གྱིས་སྐྱུར་བ་གཞན་

གསུམ་སེལ་ལོ། །ཇི་ལྟ་བུ་ནི་དངོས་མེད་དོན་ཉིད་གཙོ་བོ་ཡིན་ཏེ་སེལ་ས་
 བསྐྱེད་ཅིང་ཚོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པ་ནམ་མཁའ་ལྟར་རྟོགས་ནས་
 རིམ་གྱིས་སློམ་པ་ལོ། །ཇི་སྟེད་པ་ནི་སེལ་ས་བསྐྱེད་ཅིང་ཚོས་ཐམས་ཅད་རང་
 བཞིན་མེད་པ་སྐྱུ་མ་ལྟར་རྟོགས་ནས་སྤྱོད་སོགས་རིམ་གྱིས་སློམ་པར་བྱེད་
 པ་ལོ། །གཉིས་པ་ནི་སེལ་ས་བསྐྱེད་དགོས་པར་མཐར་གྱིས་པ་སྤྱིར་བསྟན་
 ལས། རབ་འབྱོར་སེལ་ས་པ་ཆེན་པོ་སེལ་ས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་ལྷ་
 རན་ལས་འདའ་བའི་སྤྱིར་སྤྲོ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་
 མངོན་པར་འཇུག་སྟེ་མཐར་གྱིས་བྱ་བ་དང་། མཐར་གྱིས་བསྐྱབ་པ་དང་། མཐར་
 གྱིས་སྐྱབ་པ་གང་ལ་བསྐྱབས་པས་སྡོན་གྱི་སེལ་ས་པ་ཆེན་པོ་རྣམས་
 སྤྲོ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་
 སངས་རྒྱས་པར་འགྱུར་པ་དེ་ལྟ་བུའི་མཐར་གྱིས་བྱ་བ་དང་། མཐར་གྱིས་
 བསྐྱབས་པ་དང་། མཐར་གྱིས་སྐྱབ་པ་རྩོམ་མོ། །ཞེས་པ་དང་། རབ་
 བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་ནས་རིམ་གྱིས་སློམ་པར་རྗེས་དྲན་རྟུག་གི་མཐར་
 གྱིས་པ་ལས་ཚོས་ཐམས་ཅད་དངོས་པོ་མེད་པའི་དེ་ཉིད་ཏུ་ལྷག་པར་མོས་
 པས་སངས་རྒྱས་རྗེས་སུ་དྲན་པ་སློམ་མོ། །ཞེས་པ་དང་། རིམ་སློམ་ཡིན་
 པར་དེ་ཉིད་ལས། རབ་འབྱོར་གཞན་ཡང་སེལ་ས་པ་ཆེན་པོ་མཐར་གྱིས་བྱ་
 བ་དང་། མཐར་གྱིས་བསྐྱབ་པ་དང་། མཐར་གྱིས་སྐྱབ་པ་ལ་སློབ་སྟེ། ཅེས་
 སོ། །གསུམ་པ་རྩོད་སྲུང་ནི་སྦྱོར་བ་འདི་སྐད་(༣༣ ལ)ཅིག་སྦྱོར་གྱི་ཆེད་ཏུ་
 སློམ་མམ་མི་སློམ། དང་པོ་ལྟར་ན་རྩོ་མོ་བརྟན་པར་བྱ་བའི་ཆེད་ཏུ་མི་སློམ་
 པར་འགྱུར་ལ། འདོད་ན་བརྟན་པོར་བྱ་བའི་སྤྱིར་རྣམ་པར་སློམ་པར་བྱེད་པས་
 མཐར་གྱིས་ཅེས་པ་དང་འགའ་ལོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན་སྐད་ཅིག་སྦྱོར་དང་

རྒྱ་འབྲས་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། སྐད་ཅིག་སྐྱོར་གྱི་ཚེད་དུ་མི་སྐྱོམ་པས་
སྐྱོན་དང་པོ་མེད་ལ། རིམ་སྐྱོམ་མཐར་ཐུག་ནས་སྐད་ཅིག་སྐྱོར་འབྱུང་པས་
སྐྱོན་གཉིས་པ་ཡང་མེད་དེ་མཐར་གྱིས་པའི་མདོན་རྟོགས་རྣམ་པར་བསྐྱོམས་
པས་ནི་ཞིན་ཏུ་གོམས་པར་བྱས་པའི་ཕྱིར་དེ་དག་ཉིད་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་
གིས་སྐྱོམ་པ་སེལ་ལོ།།

༥ བདུན་པ་སྐད་ཅིག་སྐྱོར་གྱི་མཚན་ཉིད་ལ་གསུམ་སྟེ། གཞན་ལུགས་
དགག་པ་དང་། རང་ལུགས་གཞན་པ་དང་། ཚུད་པ་སྦྱང་བའོ། །དང་པོ་ལ་
ལ་ཅིག་ན་རེ། སྐྱེ་མེད་གསུམ་བསྐྱོམ་པ་ལ་བརྟན་པ་ཐོབ་པ་གང་
ཞིག་སྐྱོབ་པའི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱུས་པ་ཡིན་ཟེར་ལ། འདི་མི་རིགས་ཏེ་ཉན་རང་
ལ་ཡང་འདིར་སྐྱོས་སྐད་ཅིག་སྐྱོར་ཡོད་པར་འགྱུར་བ་དང་། སྐྱོབ་པའི་རྒྱུད་
ཀྱིས་བསྐྱུས་ཞེས་པ་མི་དགོས་པ་བརྗོད་པར་འགྱུར་ཏེ། སྐྱེ་མེད་བསྐྱུས་སྐྱོམ་
ཀྱིས་སངས་རྒྱལ་གྱི་ས་ཚོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཟུང་པ་ན་རེ། སེམས་བསྐྱེད་
ཅིང་མཐར་གྱིས་སྐྱོར་གྱི་བདག་རྒྱུན་ལས་ཚོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་
པར་རྟོགས་པ་ལ་བརྟན་པ་ཐོབ་ནས་སྐད་ཅིག་ལ་སྐྱོམ་པ་ཡིན་ཟེར་རོ། །དེ་
ལྟར་ན་མཐར་གྱིས་སྐྱོར་གྱི་བདག་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བ་དང་བརྟན་པ་ཐོབ་ནས་
སྐྱོམ་ཞེས་པ་དོན་མེད་པ་དང་། སྐད་ཅིག་ལ་ཞེས་པ་ལ་མཚན་བྱས་ཁྱུང་
པར་དུ་བྱས་པར་འགྱུར་རོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ་དངོས་དང་། ཤེས་བྱེད་
དོ། །དང་པོ་ནི་རྩུང་འཇུག་ཁྱུང་པར་ཅན་མཐར་ཐུག་ནས་གཅིག་ཅར་སྐྱོམ་
པ་ཡིན་ནོ། །རྩུང་འཇུག་ཁྱུང་པར་ཅན་སྐྱོམ་པས་ཉན་རང་དང་སངས་རྒྱལ་
བཅད་ནས་སེམས་པའི་སྐྱོར་བར་གྲུབ་ལ། མཐར་ཐུག་ནས་ཅིས་པས་ས་

བཅུ་པའི་དངོས་གཞི་མན་ཆད་སེལ་ཞིང་ཅིག་ཅར་ཞེས་པས་སྦྱར་བ་གཞན་
 དང་། རྩོམ་ལྟ་བུའི་ཉིང་རེ་འཛིན་དང་རྒྱན་མཐའ་པའི་ལྷོག་པ་སེལ་ལོ། །སྦྱང་
 བཅས་སྐད་ཅིག་སྦྱར་ནི་བྱང་འཇུག་ཁྱད་པར་ཅན་མཐར་ཐུག་ནས་ཟག་མེད་
 ཚོས་གཅིག་སྦྱུ་མ་ལྟར་མངོན་དུ་གྱུར་པས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སྦྱུ་མ་ལྟར་ཅིག་
 ཅར་སྦྱོམ་པའོ། །སྦྱང་མེད་སྐད་ཅིག་སྦྱར་ནི་བྱང་འཇུག་ཁྱད་པར་ཅན་མཐར་
 ཐུག་ནས་ཟག་མེད་ཚོས་གཅིག་ཚོས་དབྱིངས་སུ་མངོན་དུ་གྱུར་ནས་ཐམས་
 ཅད་ནམ་མཁའ་ལྟར་ཅིག་ཅར་སྦྱོམ་པའོ། །གཉིས་པ་ནི་སེམས་པ་བསྐྱེད་
 དགོས་པར་གཞན་དོན་སྦྱར་བ་ལས། སེམས་པ་ཆེན་པོ་དེ་དག་ནི་སྦྱོ་བོ་མང་
 པོ་ལ་མན་པ་དང་། བདེ་བ་དང་། འཛིག་རྟེན་ལ་སྦྱིང་བཅེ་བ་དང་། ལྷ་དང་
 མིའི་སྦྱོ་བོའི་ཚོགས་པ་ལ་པོ་ཆེའི་དོན་དང་མན་པ་དང་བདེ་བའི་ཕྱིར་སྐྱ་ན་མེད་
 པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་རྒྱལ་ཏུ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་ཏེ། ཞེས་པ་
 དང་། རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་ཡང་སྐད་ཅིག་བཞི་པའི་དོན་སྦྱུད་པ་
 ལས། སེམས་པ་ཆེན་པོ་ཤེར་ཕྱིན་ལ་སྦྱུད་པའི་ཚོ་ཚོས་ཐམས་ཅད་མཚན་
 མ་མེད་པ་དང་། བྱེད་པ་མེད་པ་དང་། དམིགས་སུ་མེད་པ་དང་། མངོན་པར་འདུ་
 བྱ་བ་མེད་པར་མ་ལོ་ཏུ་ཕྱིན་པ་རྣམས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འགྱུར་ལོ། །
 ཞེས་པ་དང་། མཐར་ཐུག་ནས་སྦྱོམ་པར་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ལས་རྣམ་པར་
 སྦྱིན་པ་ལས་བྱུང་བའི་བྱང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་དེས་ལམ་གྱི་རྣམ་པ་ཤེས་པ་ཉིད་
 ལ་སྦྱོད་ཅིང་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཐོབ་ནས་རྣམ་པ་ཐམས་
 ཅད་མཁའ་ཉིད་རྗེས་སུ་འཐོབ་སྟེ། ཞེས་པ་དང་། ཅིག་ཅར་སྦྱོམ་པར་སྦྱོབ་
 དགོན་གྱིས་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་གིས་བསྦྱོམས་པས་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་
 པའི་མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་རྒྱལ་པ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་རྩོད་

སྤང་ནི་གཅིག་ཅེས་ཀྱི་དོན་འདི་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་ཡིན་ནམ། བྱ་ཚྗགས་
 ཀྱི་སྐད་ཅིག་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་དང་ཁྱད་པར་མེད་པར་
 འགྱུར་ལ། གཉིས་པ་ལྟར་ན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐད་ཅིག་སྦྱོར་དུ་ཉ་ཅང་ཐལ་ལོ་
 ཞེ་ན། དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་ཡིན་ཡང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་དང་ཁྱད་པར་མེད་
 པར་མི་(༣༣ བ)འགྱུར་ལ། འདིར་བྱ་ཚྗགས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་
 སྦྱོར་པའི་རྒྱད་ཀྱིས་བསྐྱུས་པའི་ཟག་མེད་ཀྱི་ཚོས་ཐམས་ཅད་མཐར་ཐུག་
 ནས་གནས་གྱུར་ཐོབ་པའི་བྱ་བ་ཚྗགས་པ་ཡིན་ཏེ། ཚོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་
 གྱིས་པད་མ་དཀར་པོ་ལས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཡེ་ཤེས་ཆེན་པོ་ཞེས་
 བྱ་བ་དེ་བཅུན་མོ་དང་སྲས་རྒྱལ་བཅུ་སྤངས་ཏེ་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཞུགས་ཏེ་བདུད་
 བཅོམ་ནས་དེའི་ཐོག་ཏུ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་མངོན་དུ་
 བྱ་བའི་ཕྱིར་བར་གྱི་བསྐྱེད་པ་ལྟ་བུར་སྦྱིལ་མོ་ཀྱང་མ་བཤེག་པར་བཞུགས་
 པ་ལས་དེ་ནས་གདོད་མངོན་པར་ཚྗགས་པར་སངས་རྒྱས་སོ། །ཞེས་
 གསུངས་པ་དང་། ཐུབ་པས་སྤིང་པོ་བྱང་ཆུབ་ལ་བཞུགས་པའི་ཞག་དེ་ཉིད་
 ཀྱི་ཐོ་རངས་བར་ཆད་མེད་པའི་ཉིད་དེ་འཛིན་བརྟེན་པས་མངོན་པར་ཚྗགས་
 པར་སངས་རྒྱས་པར་བསྐྱེད་ཏེ། །ཞེས་སོ། །

༥ བརྒྱད་པ་ཚོས་སྦྱུང་མཚན་ཉིད་ལ་གསུམ་སྟེ་གཞན་ལུགས་དགག་པ་
 དང་། རང་ལུགས་གཞན་པ་དང་། ཚུད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་ཅིག་ན་
 དེ། སྦྱོར་བ་བསྐྱོམས་པ་ལས་སྦྱེས་ཤིང་སྦྱེ་མེད་ཀྱི་ཚྗགས་པ་མཐར་ཐུག་
 པ་ཟེར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་དབྱིངས་ཚོས་སྦྱུ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། ཚོས་དེ་གཉིས་
 མེད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་རྒྱད་ལས། ཚོས་སྦྱུ་རྣམ་གཉིས་ཤེས་བྱ་སྟེ། །

ཚོས་དབྱིངས་ཤིན་ཏུ་ངི་མེད་དང་། །དེའི་རྒྱ་མཐུན་ཟབ་པ་ཉིད། །ཅེས་པ་
 དང་འགལ་ལོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ་དངོས་དང་། །ཤེས་བྱེད་དོ། །དང་པོ་
 སྐྱུར་བ་བསྐྱོམས་པའི་མཐར་ཐུག་གི་འབྲས་བུ་སྤུན་སྲུལ་ཚོགས་པ་ཡིན་ཏེ།
 སྐྱོམ་པའི་འབྲས་བུ་སྐྱོམ་འབྲས་མ་ཡིན་པ་རྣམས་སེལ་ཞིང་སྐྱུར་བའི་འབྲས་
 བུ་རྣམ་མཁུན་དང་ཚེན་པོ་གསུམ་ལ་སོགས་པའི་ལྡོག་པ་སེལ་ལོ། །སྤུན་
 སྲུལ་པ་དང་མཐར་ཐུག་གི་འབྲས་བུ་སྐྱོབ་ལམ་མར་གཅོད་པའོ། །རྟོགས་པ་
 ཚོས་སྐྱུ་ནི་སྐྱུར་བ་བསྐྱོམས་པའི་མཐར་ཐུག་གི་འབྲས་བུ་རྟོགས་པ་སྤུན་སྲུལ་
 ཚོགས་པའོ། །རྟོགས་བྱ་ཚོས་སྐྱུར་འདོད་པ་ལྟར་ན་སྐྱུར་བ་བསྐྱོམས་པའི་
 མཐར་ཐུག་གི་འབྲས་བུ་དག་པ་སྤུན་སྲུལ་ཚོགས་པའོ། །གཉིས་པ་ནི་སྐྱུར་
 བའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པར་འདི་ཉིད་ལས། དུལ་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་རྒྱ། སྐྱུར་
 བ་བཞིའི་བདག་ཉིད་དང་། ཚོས་སྐྱུ་འཕྲིན་ལས་འབྲས་བུ་ནི། ཞེས་པ་དང་།
 སྤུན་སྲུལ་ཚོགས་པར་བདེན་གཉིས་ལས། དེ་དག་མ་ལུས་ཚོགས་བསགས་
 བས། །སྤུན་ཚོགས་པ་རོལ་འགོ་བ་ཉིད། །ཅེས་པ་དང་། རྟོགས་པ་དང་
 རྟོགས་བྱ་གཉིས་ཡིན་པར་རྒྱུད་སྐྱེ་ལས། ཚོས་སྐྱུ་རྣམ་གཉིས་ཤེས་བྱ་སྟེ། །
 ཚོས་དབྱིངས་ཤིན་ཏུ་ངི་མེད་དང་། །དེའི་རྒྱ་མཐུན་ཟབ་པ་ཉིད། །སྤུ་ཚོགས་
 རྒྱུ་ནི་སྐྱོན་པ་འོ། །ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་རྩོད་སྲང་ནི། སྐྱུར་བས་ཚོས་སྐྱུ་སྐྱེད་
 པ་ན་དེ་དང་བདག་གཅིག་པའི་རྣམ་མཁུན་དང་ཚེན་པོ་གསུམ་བསྐྱེད་དམ་
 མ་བསྐྱེད། དང་པོ་ལྟར་ན་སྐྱོབ་ལམ་གྱི་མཁུན་གསུམ་དང་སྐྱུབ་བཞི་ཉམས་
 སུ་ཡེན་པ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་ལ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན་ཆ་ཤས་ཀྱི་བསྐྱེད་
 བྱ་དང་སྐྱེད་བྱེད་ཏུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། སྐྱུར་བས་ཚོས་སྐྱུ་དང་རོ་བོ་གཅིག་པ་
 ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྣམ་བསྐྱེད་ལ་ལྡོག་པ་ལ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་སྐྱོན་གཉིས་ཀ་མེད་

དེ། མེས་དུ་བ་དང་འོ་བོ་གཅིག་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྣམ་བསྐྱེད་ཀྱང་ཤེས་བྱ་ལ་
སོགས་པའི་སྐྱོན་པ་མ་བསྐྱེད་པ་བཞིན་ནོ། །གཞན་ཡང་རྟོགས་བྱ་ཚོས་སྐྱུ་
ཚོས་ཅན། སྐྱོར་བའི་འབྲས་བུ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། འདུས་མ་བྱས་ཡིན་པའི་
སྤྱིར་རོ་ཞེ་ན། སྐྱོར་བས་འོ་བོ་བསྐྱེད་པའི་འབྲས་བུ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ཟེར་རམ།
གོགས་བྱེད་བསལ་བས་ཐོབ་པའི་འབྲས་བུ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ཟེར། དང་པོ་
ལྟར་ན་འདོད་ལ། གཉིས་པ་ལྟར་ན་ཁྱབ་པ་མེད་དེ་འབྲས་བུ་ལྡེ་ལས་བྱལ་
འབྲས་ཡིན་ཏེ་མཛོད་ལས། བྱལ་བ་སློ་ཡིས་ཟད་པའོ། །ཞེས་སོ། །

༥ གསུམ་པ་ས་འཚོམས་ལ་གསུམ་སྟེ་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ས་འཚོམས་
དང་། སྐྱོར་བཞིའི་ས་མཚོམས་དང་། ཚོས་སྐྱུའི་ས་མཚོམས་སོ། །དང་
པོ་ལ་གསུམ་སྟེ་གཞན་ལུགས་དགག་པ་དང་། རང་ལུགས་གཞན་
པ་དང་། ཚུད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ཁ་ཅིག་ན་རེ། མཁྱེན་གསུམ་ཚོས་ཅན།
ས་མཚོམས་མེད་དེ། ཤེས་བྱ་ཡུལ་ཡིན་པའི་སྤྱིར། བེམ་པོ་དང་དངོས་མེད་
བཞིན་ནོ། །ཞེས་ཟེར་རོ། །འདི་ལ་སྐྱབ་བྱེད་མེད་ཅིང་གཞོན་བྱེད་ཡོད་པའི་
སྤྱིར་ཏེ། དེ་ལ་དང་པོ་ཡུལ་(༣༥ ན)ལ་བེམ་པོ་དང་དངོས་མེད་ཡིན་པའི་
སྤྱིར་ཟེར་ན་རྟགས་མ་སྲུབ་ཅིང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡུལ་ཡིན་པའི་སྤྱིར་ཟེར་ན་
ཁྱབ་པ་མེད་དོ། །གཉིས་པ་མཛོན་རྟོགས་ཐམས་ཅད་ལ་ས་མཚོམས་མེད་
པར་འགྱུར་ཏེ། མཁྱེན་གསུམ་གྱིས་བསྐྱུས་པའི་སྤྱིར་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་
ཡུལ་ཡིན་པའི་སྤྱིར་རོ། །གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི་སྤྱིར་མཛོན་རྟོགས་བརྒྱད་
ཀ་ཤེས་བྱ་དངོས་མེད་དང་། བེམ་པོ་དང་། ཐ་མལ་གྱི་སློ་རྣམས་ལ་མི་
གཞན་སྟེ་དག་པའི་རིག་དངོས་ཡིན་པའི་སྤྱིར་རོ། །དེས་ན་མཁྱེན་གསུམ་ས་

མཚམས་ལ་གསུམ་སྟེ། རྣམ་མཁུན་དང་། ལམ་ཤེས་དང་། གཞི་ཤེས་གྱི་
 ས་མཚམས་སོ། །དང་པོ་རྣམ་མཁུན་མཚམས་ཉིད་པ་སངས་རྒྱས་གྱི་ས་ན་
 ཡོད་དེ་མདོ་ལས། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་ཉིད་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་
 དབྱ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
 པ་དང་། འདི་ཉིད་ནས། གང་དང་ཡང་དག་ལྡན་པས་སྐབ་རྣམས་་་་། །ཞེས་པ་
 དང་། སྐབ་པའི་རྣམ་ཀུན་མཁུན་པ་ཉིད། །ཅེས་སོ། །རྣམ་མཁུན་རྗེས་མཐུན་
 པ་རྒྱན་མཐའ་ཡན་ཆད་ན་ཡོད་དེ་མདོ་ལས། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་
 ཉིད་འདིའི་དམིགས་པ་གང་། ཞེས་བར་ཆད་མེད་ཅེས་པ་དེར་གསུངས་སོ། །
 སྤྱད་པ་ལས། གང་གིས་དེ་ལྟར་མཐོང་བ་དེ་ཡིས་ཚོས་ཀུན་མཐོང་། །ཞེས་པ་
 དང་། བཞི་བརྒྱ་པ་ལས། གང་གིས་དངོས་གཅིག་དེ་བཞིན་ཉིད་མཐོང་བ། །
 དེ་ཡིས་དངོས་ཀུན་དེ་བཞིན་ཉིད་དུ་མཐོང་། །ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་ལམ་ཤེས་པ་མཚམས་ཉིད་པ་ནི་བྱང་སེམས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་དེ་སྐད་
 ཅིག་གཉིས་པའི་སྦྱོར་བ་ལས་རྣམ་པར་སྦྱིན་པ་ལས་བྱང་བའི་བྱང་རྒྱལ་གྱི་
 ལམ་དེས་ལམ་གྱི་རྣམ་པ་ཤེས་པ་ཉིད་ལ་སྦྱོད་ཅིང་ཚོས་ཐམས་ཅད་གྱི་
 ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་འཐོབ་ཅེས་སོ། །ས་དང་པོ་ན་ཡོད་དེ། ལམ་ཤེས་
 ཉིད་ལ་མཐོང་བའི་ལམ། །ཞེས་པ་དང་། ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་ནི་བྱང་སེམས་
 རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པ་དང་། བྱང་རྒྱལ་སེམས་པ་མཁའ་རྣམས་ཀྱི། །
 ལམ་ཤེས་ཉིད་ནི་དེ་འདྲར་བཤད། །ཅེས་པ་དང་། འཆད་པར་འགྲུར་བའི་
 ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱིས་བསྐྱུས། །ཞེས་སོ། །ལམ་ཤེས་ཅོམ་ཚོགས་སྦྱོར་ན་
 ཡང་ཡོད་དེ། སྦྱོར་བ་དང་པོ་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྗེས་མཐུན་པ་སངས་

རྒྱལ་གྱི་ས་ན་ཡོད་དེ། ཚོས་སྐྱུ་འཛིན་ལས། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་
 དང་། ལམ་གྱི་རྣམ་པ་ཤེས་པ་ཉིད་དང་། ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་དེ། །ཞེས་
 པ་དང་། འདི་ཉིད་ནས་ཀྱང་། ཀུན་མཁྱེན་གསུམ་དུ་སྦྱེ་བས་ན། །ཞེས་སོ། །
 གསུམ་པ་གཞི་ཤེས་³⁴མཚན་ཉིད་པ་ཉམ་རང་ལ་ཡོད་པར་མདོ་ལས།
 ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ནི་ཉམ་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱལ་གྱི་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
 པ་དང་། འདི་ཉིད་ནས། ཉམ་ཐོས་ཞི་བ་འཚོལ་རྣམས་ཀུན་ཤེས་ཉིད་ཀྱིས་
 ཉེར་ཞིར་ཁྲིད་མཛད་ཀྱི། །ཅེས་པ་དང་། ཉམ་ཐོས་ལ་སོགས་མཐོང་བའི་ལམ།
 །ཞེས་སོ། །རྗེས་མཐུན་པ་སངས་རྒྱལ་གྱི་ས་ན་ཡོད་དེ། སྤར་གྱི་མདོ་དང་
 བསྟན་བཅོས་དེད་ག་གིས་ཤེས་ལ་ས་དང་པོ་ན་ཡང་ཡོད་པར། ཀུན་ཤེས་
 ཚུལ་ལ་མཐོང་བའི་ལམ། །ཞེས་སོ། །ཚོགས་སྦྱར་ན་ཡོད་པར་སྤར་གྱི་རྒྱ་
 མཚན་གྱིས་ཤེས་སོ། །གསུམ་པ་རྩོད་སྤང་ནི། ཚོགས་སྦྱར་ན་མཁྱེན་གསུམ་
 ཅོམ་ཡོད་ན་ལམ་མཚན་ཉིད་པ་ཡོད་པར་ཐལ། མཁྱེན་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
 ཏྲགས་ཁས་སྦྱངས་ལ། རྩལ་པ་ལུང་གིས་གྲུབ་སྟེ། ཀུན་ཤེས་ཉིད་ཀྱིས་
 ཉེར་ཞིར་ཁྲིད་མཛད་ཅེས་ཉམ་རང་གི་ལམ་དང་། ལམ་ཤེས་ཉིད་ཀྱིས་འཛིག་
 ཉེན་དོན་སྦྱབ་ཅེས་སེམས་པའི་ལམ་དུ་གསུངས་ལ། འདོད་ན་འཕྲིན་ལས་
 ཀྱི་མདོ་ལས། བྱིས་པ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ལ་ལམ་ཡང་མེད། ལམ་རྣམ་
 པར་སྐྱོམ་པ་ཡང་མེད་པར་ལམ་གྱི་འབྲས་བུ་ལ་རྣམ་པར་དགོད་པ་ལྟ་ག་ལ་
 ཡོད་ཅེས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། ཐར་ལམ་ཅོམ་ཞིག་ཡོད་པར་ཐལ་ཟེར་
 རམ། འཕགས་པའི་ལམ་ཡོད་པར་ཐལ་ཟེར། དང་པོ་ལྟར་ན་འདོད་པ་ཡིན་ལ།
 གཉིས་པ་ལྟར་ན་རྩལ་པ་མེད་དེ་དེ་ལྟ་མིན་ན་སངས་རྒྱལ་གྱི་རྣམ་མཁྱེན་ཡང་

34 འདིར་མ་དཔེ་ལ་ཀ་ལ་ག་དེའི་ཏྲགས་བཀོད་པ་བཞིན་བསྐྱིགས་ཡོད།

ལམ་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་པར་འགྲུར་རོ། །སྐྱེ་བོ་ལ་ལམ་མེད་ཅེས་པ་སྐྱེ་
 མེད་མངོན་སུམ་(༣༥ བ)དུ་རྟོགས་པའི་འཕགས་ལམ་ལ་དགོད་པའི་ཕྱིར་
 ཉེས་པ་མེད་དོ། །གལ་ཏེ་སངས་རྒྱས་པ་ན་མཁུན་གསུམ་ཅོམ་ཡོད་ན་ལམ་
 མཚན་ཉིད་པ་ཡོད་པར་ཐལ། འདོད་ན་བརྒྱད་སྟོང་པ་ལས། འདི་ལྟར་འདས་
 པ་དང་། མ་འོངས་པ་དང་། དུ་ལྟར་བྱུང་བའི་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྷན་འདས་
 ལམ་ཆད་པ་ཞེས་པ་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། སློབ་པའི་མཁུན་གསུམ་ཡོད་པའི་
 ཕྱིར་ཟེར་ན་རྟགས་མ་གྲུབ་ཅིང་། མཁུན་གསུམ་ཅོམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན་
 རྩལ་པ་མེད་དེ། བྱེ་བྲག་སློབ་པའི་མཁུན་གསུམ་ལ་ལམ་གྱིས་འབྲུག་པ་
 སློབ་པའི་མཁུན་གསུམ་ལམ་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་པར་མི་འགྲུར་ཏེ་སྐྱེས་པ་
 ལ་ཕོ་དབང་ཡོད་ཀྱང་བྱུང་མེད་ལ་མེད་པ་བཞིན་ནོ།།

༥ གཉིས་པ་སྦྱར་བའི་ས་མཚམས་ལ་འདི་རྣམས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ན་
 མེད་དེ་སངས་རྒྱས་འཕྲོ་བ་པར་བྱེད་པའི་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཐམས་ཅད་
 མཁུན་པ་ཉིད་གསུམ་རྣམ་པར་སློམ་པར་བྱེད་པས་ན་རྣམ་པ་ཀུན་མངོན་
 པར་རྫོགས་པར་རྟོགས་པ། །ཞེས་པས་སོ། །མར་ཐ་མལ་པའི་གང་ཟག་
 ལ་མེད་དེ་རང་བཞིན་མེད་རྟོགས་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །མར་ཉན་རང་ལ་མེད་དེ་
 སེམས་བསྐྱེད་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་ཡང་ཡིན་ཏེ་སངས་རྒྱས་ཉན་རང་ལ་ཡོད་
 ན་སློམ་མཁན་སེམས་པ་མ་ཡིན་པར་འགྲུར་ལ། འདོད་ན་རྣམ་རྫོགས་སྦྱར་
 བའི་མདོ་ལས། འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་པ་ཆེན་པོ་ཤེར་ཕྱིན་ལ་སྦྱོད་པའི་
 ཆོ་གཟུགས་ལ་མི་གནས་ཏེ། གང་གི་ཆོ་གཟུགས་ལ་མི་གནས་པ་དེའི་ཆོ་
 གཟུགས་ལ་རྣལ་འབྱོར་དུ་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པ་དང་འགལ་བར་འགྲུར་

རོ། །འདྲིར་བཞི་སྟེ་རྣམ་རྗེ་གས་སྐྱུར་བ་དང་། ཕྱེ་མོའི་སྐྱུར་བ་དང་། མཐར་
 གྱིས་པའི་སྐྱུར་བ་དང་། རྣམ་ཅིག་གི་སྐྱུར་བའི་ས་མཚམས་སོ། །དང་པོ་ལ་
 གཞན་ལུགས་དགག་པ་དང་། རང་ལུགས་གཞན་པ་དང་། རྩོད་པ་སྤང་
 བའོ། །དང་པོ་གཉལ་པ་ན་རེ། ས་བདུན་པ་མན་ཆད་ན་ཁྱད་པར་ཅན་མ་ཡིན་
 པ་ཡོད་དེ། གང་ཟག་ཕྱིར་མི་ལྷོག་པ་མ་ཐོབ་པ་དང་། ཉོན་མོངས་པ་མངོན་
 གྱུར་སྐྱེ་སྲིད་པ་དང་། ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་མངོན་དུ་བྱ་བར་མི་རུས་པས་
 སྐྱོམ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དག་པའི་ས་གསུམ་ན་ཁྱད་པར་ཅན་ཡོད་དེ་གང་ཟག་ཕྱིར་
 མི་ལྷོག་པ་ཐོབ་པ་དང་། ཉོན་མོངས་མངོན་གྱུར་སྐྱེ་མི་སྲིད་པ་དང་། ཡོན་ཏན་
 གྱི་རིགས་ཐམས་ཅད་མངོན་དུ་བྱ་བར་རུས་པའི་བསྐྱོག་པའི་ཚོས་གསུམ་
 ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཟེར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་ཚོས་མཚོག་མན་ཆད་ན་དམན་པ་ཡོད་
 ཅིང་། ས་དང་པོ་ཡན་ཆད་ན་ཁྱད་པར་ཅན་ཡོད་པར་འགྱུར་ཏེ་ཚོས་མཚོག་
 མན་ཆད་གང་ཟག་གྱིས་པ་ཡིན་པ་དང་། མཐོང་སྤངས་ས་བོན་དང་བཅས་པ་
 དང་། ཚོས་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་མ་རྟོགས་ཤིང་། ས་དང་པོ་ཡན་ཆད་དེ་ལས་
 བསྐྱོག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྟོགས་ལུང་གིས་གྲུབ་ལ། རྩབ་པ་མེད་ན་དེར་
 ཡང་ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ་ལ། འདོད་ན་ས་བདུན་པ་མན་ཆད་དམན་པ་ཉམས་
 སོ། །གཉིས་པ་རང་ལུགས་ཚོགས་ལམ་རྒྱུ་དུ་ནས་རྒྱུན་མཐའི་སྤྱོད་ལོགས་
 མན་ཆད་ན་ཡོད་ཅིང་ཁྱད་པར་ཅན་དང་ཁྱད་པར་ཅན་མ་ཡིན་པ་འོག་མ་
 འོག་མ་དམན་ཞིང་གོང་མ་གོང་མ་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན་ཏེ་གང་ཟག་དང་སྤངས་
 རྟོགས་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་དག་ན་ཡོད་དེ་དབང་གྱུར་ཐོབ་པར་
 བྱ་བའི་ཆེད་དུ་ལྷུང་འཇུག་ཁྱད་པར་ཅན་སྐྱོམ་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་དག་
 ན་སེམས་བསྐྱེད་ཡོད་པར་ཡང་འདུན་པ་དང་ལྷན་པའི་མདོ་ལས། མ་ལྷ་རི་

ཀའི་བྱ་ལ།³⁵ །ལྡེ་རིའི་བྱ་འདི་ལ་སེམས་པ་ཆེན་པོ་ཚོས་ཐམས་ཅད་རྣམ་
 པ་ཐམས་ཅད་དུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བར་འདོད་པས་ཤེར་ཕྱིན་
 ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །ཞེས་པ་དང་། རང་བཞིན་མེད་རྟོགས་ཡོད་པར་ཡང་
 དམིགས་པ་སྟོན་པའི་མདོ་ལས། སེམས་པ་ཆེན་པོས་ཚོས་ཐམས་ཅད་
 ཡོད་པར་མ་གྱུར་པ་ཉིད་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །ཞེས་པ་དང་། ཟུང་འཇུག་སྒྲོམ་
 པར་ཡང་སེམས་པ་ཆེན་པོས་ཤེར་ཕྱིན་སྒྲོམ་པར་བྱ། ཞེས་པ་དང་། དབང་གྱུར་
 གྱི་ཆེད་ཡིན་པར་ཡང་(༣༥ ཀ)སྒྲོབ་དཔོན་གྱིས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་
 གསུམ་དབང་དུ་བྱ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་རྩོད་སྤང་ནི་ཚོས་དེ་དག་
 ཡོད་ཀྱང་རྣམ་རྫོགས་སྦྱར་བ་མེད་དེ་ཞེ་ན། ཚོས་དེ་དག་ཡོད་པ་ལ་མཚོན་བྱ་
 རྣམ་རྫོགས་སྦྱར་བ་ཡོད་པའི་ཐ་སྐྱད་དུ་བྱར་རུང་སྟེ་ནོག་ཤལ་འདུས་པ་ལ་བ་
 ལང་གི་ཐ་སྐྱད་བྱར་རུང་བས་བྱབ་པ་བཞིན་ནོ། །གལ་ཏེ་དག་པའི་ས་གསུམ་
 ན་འབད་པ་ཡོད་པར་ཐལ། རྣམ་རྫོགས་སྦྱར་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་རྒྱུད་
 གླ་ལས། དེ་ནི་ལུས་ཅན་སྤིན་པ་ཡི། །དོན་དུ་འབད་པ་བྱེད་པ་ཡིན། །ཞེས་
 པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། དབང་དུ་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྒྲོམ་པ་དེ་ཡོད་ཀྱང་འབད་པ་
 ཡོད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ་བྱབ་བྱེད་རྟོག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། སེམས་བསྐྱེད་ཡོད་
 ཀྱང་འབད་པ་མེད་པ་བཞིན་ནོ། །རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན་གཞན་དོན་ལ་འབད་
 པ་མེད་ཀྱང་སྦྱིར་འབད་པ་མི་འགལ་ཏེ། མི་ལམ་བསྟན་པ་ལས། ས་བརྒྱད་
 པ་ལ་མངོན་པར་ཤེས་པ་དང་སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་པ་ལ་རྩོལ་བ་དང་བཅས་
 སོ། །དགུ་པ་ལ་སྦྱོད་པ་དང་རྩོལ་བ་དང་བཅས་སོ། །བརྩུ་པ་ལ་ཚད་མེད་པར་

35 མ་དཔེ་ལ་ “མ་ཤ་ཀ་རིམ་འི་བྱ་ལ་” ཞེས་ཡོད།

ཚུལ་བ་དང་བཅས་སོ། །³⁶ཞེས་དང་། ས་བཅུཔ་ལས། བྱང་ཚུབ་སེམས་
དཔའ་དང་སངས་རྒྱལ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་སྦྱིར་མ་ཐོབ་པར་མི་ལུས་པ་
མེད་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་དོན་དུ་སྦྱིམ་དགོས་སོ། །ཞེས་སོ།³⁷

གཉིས་པ་རྩེ་མོའི་ས་མཚམས་ལ་གསུམ་སྟེ་གཞན་ལུགས་དགག་པ་
དང་། རང་ལུགས་གཞག་པ་དང་། ཚུད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ཁ་ཅིག་
ན་རེ་བྲོད་ནས་ས་བརྒྱད་པའི་བར་ན་རྩེ་སྦྱིར་དམན་པ་ཡོད་དེ་ས་བདུན་
པ་མན་ཆད་ན་རྒྱ་རྣམ་ཀུན་དམན་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དང་། ས་དབྱུཔ་ཡན་
ཆད་ན་རྩེ་སྦྱིར་བྱུང་པར་ཅན་ཡོད་དེ། ས་བརྒྱད་མན་ཆད་ན་རྒྱ་རྣམ་ཀུན་བྱུང་
པར་ཅན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །འདི་སྦྱབ་བྱེད་མེད་ཅིང་གཞོད་
བྱེད་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱ་ལུས་པ་ཐོགས་མེད་ཉགས་སུ་འགོད་དམ། རྒྱ་
ཅོམ་པོ་ཉགས་སུ་འགོད། དང་པོ་ལྟར་ན་རྩེ་སྦྱིར་གྱི་རྒྱ་ལུས་པ་ཐོགས་མེད་
འབྲས་བུ་རྩེ་སྦྱིར་གྱིས་བྱུང་པར་དུ་བྲས་པའི་བྱེད་ཚོས་རྩེ་སྦྱིར་མ་གྲུབ་པར་
བྲས་ཚོས་རྒྱ་ལུས་པ་ཐོགས་མེད་མ་གྲུབ་སྟེ་འབྲས་བུ་དུ་བ་མ་གྲུབ་པར་
དུ་རྒྱ་ལུས་པ་ཐོགས་མེད་མ་གྲུབ་པ་བཞིན་ནོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན་རྒྱ་ཅོམ་
ཡོད་པ་ལ་འབྲས་བུ་འབྲུང་བའི་བྱུང་པ་མེད་དེ་སྦྱང་ནང་གི་ས་ཐོན་བཞིན་
ནོ། །གཞོད་བྱེད་ནི་ས་བརྒྱད་པ་ན་རྣམ་རྗེ་གས་སྦྱིར་བ་བྱུང་པར་ཅན་མ་ཡིན་
པ་ཡོད་པར་ཐལ། ས་བདུན་པ་ན་རྣམ་རྗེ་གས་བྱུང་པར་ཅན་མ་ཡིན་པ་ཡོད་

36 ལུང་ཚིག་འདི་ཉིད་སྟེ་དགོ་བཀའ་འགྱུར་དུ་ཡོད་པའི་ལུང་ཚིག་དང་ཅུང་ཟད་རེ་མི་འདྲ་ཡང་
སལ་ཚེར་འདྲ་བར་སྦྱང་བས་མ་དཔེ་རང་སོར་བཞག།

37 མ་དཔེར་ཡི་གོ་མི་གསལ་ཞིང་བཀའ་འགྱུར་དུ་བཅའ་ཡང་མ་རྟེན།

པའི་ཕྱིར། རྟགས་དང་བྱུང་པ་ལས་སྤངས་ཤིང་། འདོད་ན་རྣམ་རྫོགས་སྦྱར་
 བ་བྱུང་པར་ཅན་ཡོད་པར་འདོད་པ་བྱུང་དོ། །གཟུང་པ་ན་རེ། ཚོགས་ལམ་ན་
 ཅེ་མོ་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་སྐྱོམ་བྱུང་ཡེ་ཤེས་མེད་པའི་ཕྱིར་ཟེར་བ་འདིའི་ལྟར་
 ན་ཉན་རང་འཕགས་པ་ཐེག་ཆེན་ཚོགས་ལམ་དུ་བཞུགས་པ་ལ་སྐྱོམ་བྱུང་
 ཡེ་ཤེས་མེད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི་བློ་དཀོན་པ་
 རྒྱུན་མཐའི་བར་ན་ཡོད་དེ། ཟུང་འཇུག་བྱུང་པར་ཅན་ཡོད་པའི་དབང་གྱུར་ཐོབ་
 པའི་ཚུལ་གྱིས་སྐྱོམ་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཟུང་འཇུག་བྱུང་པར་ཅན་སྐྱོམ་པ་
 ཡོད་པར་ལན་གཅིག་མ་ཡིན་པར་བཤད་ལ། དབང་ཐོབ་པ་ནི་སྦྱར་བ་དང་དེ་
 རབ་ཅེས་པ་རབ་བམ་དབང་དུ་གྱུར་པའོ། །བྱེ་བྲག་ཏུ་བློ་དཀོན་བློ་དཀོན་གྱི་ཅེ་སྦྱར་
 ཡོད་པར་རྟགས་བཅུ་གཉིས་གསུངས་པ་དང་། རྒྱུན་མཐའ་ན་ཡོད་པར་བར་
 ཆད་མེད་པའི་ཉིང་རེ་འཛིན། །སངས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱི་བར་མེད་དེ། །³⁸ཅེས་པ་
 དང་། ཚོགས་ལམ་ན་མེད་དེ་འདིར་སྐྱོམ་ཡེ་ཤེས་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གསུམ་
 པ་ཅོད་སྤང་ནི། ཉན་རང་འཕགས་པ་ཐེག་ཆེན་ཚོགས་ལམ་དུ་ཞུགས་པ་
 ལ་འདིར་སྐྱོམ་ཅེ་སྦྱར་ཡོད་པར་ཐལ། སྐྱེ་མེད་ལ་དབང་ཐོབ་པ་ཡོད་པའི་
 ཕྱིར། མདོ་ལས། དབང་དུ་གྱུར་པ་སེམས་ཀྱི་དབང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མ་རོལ་
 ཏུ་སོན་པ་ཞེས་གསུངས་སོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་ཐེག་དམན་རྟོགས་པ་ལ་དབང་ཐོབ་
 པ་ཅོམ་ལ་དགོངས་པའི་ཕྱིར་ཉེས་པ་མེད་དོ། །གལ་ཏེ་དེ་དག་ཡོད་ཀྱང་ཅེ་
 སྦྱར་མེད་དེ་ཞེ་ན། མཚན་ཉིད་ཡོད་པ་ལ་མཚན་བྱ་ཡོད་པའི་བྱུང་པ་འགྱུར་
 སྟེ་བློ་དཀོན་ལས་མེ་གྲུབ་པ་བཞིན་ལོ། །ཅེ་སྦྱར་དང་སྐྱད་ཅིག་སྦྱར་གཉིས་ཀ་

38 མདོན་རྟོགས་རྒྱན་དུ་ སངས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱི་བར་མེད་དེ། །བར་ཆད་མེད་པའི་ཉིང་རེ་འཛིན། །
 ཞེས་ཡོད།

རྒྱུན་མཐའ་ན་ཡོད་ན་རྣམ་རྗེ་གསུམ་གྱིས་བར་ཆད་མེད་ཅེ་སྐྱེད་པའི་ཚེ་སྐྱེད་སྐྱེད་
བསྐྱེད་དམ་མ་བསྐྱེད། དང་པོ་ལྟར་ན་མཐར་གྱིས་སྐྱེད་དོན་མེད་པར་འགྱུར་
ལ། གཉིས་པ་ལྟར་ན་ཆེལ་གྱི་བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། རྣམ་
བསྐྱེད་ལ་རིགས་མ་བསྐྱེད་པས་སྐྱོན་གཉིས་ཀ་མེད་དོ།

གསུམ་པ་མཐར་གྱིས་སྐྱེད་ལ་གསུམ་སྟེ་གཞན་ལུགས་(34 བ)དགག་པ་
དང་། རང་ལུགས་བཞག་པ་དང་། ཚུད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ཁ་ཅིག་མ་
ཐ་དོད་ནས་ཡིན་གྱི། ཚོགས་ལམ་ན་མེད་ཅེས་པ་ལྟར་ན་ཚོགས་ལམ་ན་
སྐྱེད་བ་སྐྱོམ་པ་གཞི་གྲུབ་མཐར་གྱིས་སྐྱེད་ཅམ་ཞིག་མེད་པའི་ཕྱིར་ཐམས་
ཅད་ཅིག་ཅར་སྐྱོམ་པར་འགྱུར་བ་དང་། སངས་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱ་ཚོགས་ཐམས་
ཅད་ཉམས་ལེན་སྐྱེད་བཞིར་མ་འདུས་པར་འགྱུར་ལ། འདོད་ན་སྐྱེད་བཞིའི་
གྲངས་ངེས་ཉམས་སོ། །གཉིས་པ་ནི་མཐར་གྱིས་པ་ཅམ་པོ་ཚོགས་ལམ་³⁹ན་
ཡང་ཡོད་ཅིང་། བྱུང་པར་ཅན་དོད་ཡན་ཆད་ནས་རྒྱུན་མཐའི་སྐྱོ་ལོགས་མན་
ཆད་ན་ཡོད་དེ། ཟུང་འཇུག་བྱུང་པར་ཅན་གྱི་རིམ་སྐྱོམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་
དག་ཡོད་པར་སྐྱེད་བཤད་ཅིང་རིམ་སྐྱོམ་ཡོད་པར་ཡུམ་བར་མ་ལས། བཅོམ་
ལྟན་འདས་ཚོས་ཐམས་ཅད་དངོས་པོ་མ་མཆིས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ལགས་ཀྱང་
ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལ་མཐར་གྱིས་བྱ་བ་དང་། མཐར་གྱིས་བསྐྱེད་
པ་དང་། མཐར་གྱིས་ནན་ཏན་གྱིས་སྐྱེད་པ་གདའ་ལགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་ལ།
དེའི་དོན་ཉི་མེ་སྤྲོད་བར་མཐར་གྱིས་བྱ་བ་ནི་ཚོགས་ལམ་ཡོངས་སུ་ཤེས་
པའི་དོན་དང་། མཐར་གྱིས་བསྐྱེད་པ་ནི་སྐྱེད་ལམ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པའི་

39 མ་དཔེ་ལ་ “ལམ” ཆད།

དོན་དང་། མཐར་གྱིས་ནན་ཏན་གྱིས་སྐྱབ་པ་ནི་མཐོང་ལམ་དང་སྐོམ་ལམ་
 ཡོངས་སུ་ཤེས་པའི་དོན་ཡིན་ལོ། །ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་རྩོད་སྲུང་ནི་དེ་དག་
 ཡོད་ཀྱང་མཐར་གྱིས་སྐྱབ་མེད་དེ་ཞེ་ན། དེ་རྣམས་ཡོད་པ་ལ་མཐར་གྱིས་སྐྱབ་
 ཡོད་ལས་ཁྱབ་སྟེ་སྐྱད་ཅིག་གིས་འཇིག་པ་ལ་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་པ་བཞིན་
 ལོ། །གལ་ཏེ་ཚོགས་ལམ་ན་རྟེན་རྩེ་སྐྱབ་མེད་པས་མཐར་གྱིས་སྐྱབ་ཡོད་པར་
 འགལ་ཏེ། འགྲེལ་ཆེན་ལས་རྩེ་མོ་མངོན་པར་རྟོགས་པ་འཐོབ་པ་སོ་སོ་བ་
 དང་བསྐྱུས་པ་ཉིད་དུ་སྟོན་པའི་དོན་རྣམས་བརྟན་པར་བྱེད་པའི་མཐར་གྱིས་
 པ་ཞེས་རྩེ་མོ་བརྟན་བྱེད་ཡིན་ལོ་ཞེ་ན། རྩེ་མོ་བརྟན་བྱེད་ཀྱི་མཐར་གྱིས་པ་
 ཡོད་པར་མི་འདོད་ལ། མཐར་གྱིས་སྐྱབ་ཅོམ་པའི་རྟེན་རྩེ་སྐྱབ་མ་ཡིན་པས་
 ཡོད་པར་མི་འགལ་ལོ། །

བཞི་པ་སྐྱད་ཅིག་སྐྱབ་ཀྱི་ས་མཚམས་ལ་གསུམ་སྟེ་གཞན་ལུགས་དགག་
 པ་དང་། རང་ལུགས་གཞན་པ་དང་། རྩོད་པ་སྲུང་བའོ། །དང་པོ་ལོ་རྒྱ་བ་
 ལ་ཟེ། སྐྱད་ཅིག་མ་བཞི་པོ་ས་བདུན་པ་ཡོན་ཆད་ནས་བཅུ་པའི་བར་ལ་ཡོད་
 ཟེར་རོ། །དེ་འང་མི་རུང་སྟེ། སྐྱད་ཅིག་གཅིག་སྟོ་བཏང་སྟོམས་པ། །ཞེས་
 པ་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཞན་དུ་འདོད། །ཅེས་པ་ལ་སོགས་པ་དང་
 དོན་མི་འབྲ་སྟེ། དེར་ནི་བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚོས་སུམ་རུ་རྩ་བདུན་ལ་སྐྱད་ཅིག་
 གཅིག་གིས་སྟོ་ཐོབ་པ་དང་འབད་པ་མེད་པའི་སྟོན་པ་ཡིན་ལ། འདིར་ནི་སྟོབ་
 པའི་རུས་པ་སྟོན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་ནི་སྐྱད་ཅིག་མ་བཞི་རྒྱུན་
 མཐའ་ན་ངོ་བོ་གཅིག་ལྟོག་པ་ཐ་དད་པར་ཡོད་དེ་བྱུང་འཇུག་རུས་པ་མཐར་
 ཐུག་ནས་གཅིག་ཅར་སྐོམ་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྐྱད་ཅིག་གསུམ་པའི་མངོ

ལས། སེམས་ཅན་རྣམས་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པར་བྱས། སངས་རྒྱལ་གྱི་ཞིང་
 ཡོངས་སུ་དག་པར་བྱས་ནས་སྐད་ཅིག་དང་ལྡན་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་རྣམ་པ་
 ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་ཉིད་ཐོབ་པར་བྱེད་དེ། ཞེས་པ་དང་། སྒོག་ལྟ་བུའི་ཉིང་
 དེ་འཛིན་སྒྲོམ་མོ། །ཡང་དག་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སྒྲོམ་མོ། །རྩི་ལྟ་བུའི་ཉིང་
 དེ་འཛིན་སྒྲོམ་པར་བྱེད། ཅེས་པ་དང་། འདི་ཉིད་ལས། སྐད་ཅིག་གཅིག་
 མངོན་རྫོགས་བྱང་ཚུབ། ཅེས་པ་དང་། འགྲེལ་ཆེན་ལས། སྐད་ཅིག་མ་ནི་
 སེམས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ཁོ་ནས་རྣམ་པ་བཞེས་མངོན་དུ་བྱེད། ཅེས་
 མོ། །གསུམ་པ་རྩོད་སྤང་ནི། དེ་དག་ཡོད་ཀྱང་སྐད་ཅིག་སྦྱོར་མེད་དོ་ཞེ་ན།
 ཚོས་དེ་དག་ཡོད་པ་ལ་སྐད་ཅིག་སྦྱོར་ཡོད་པའི་བྱབ་པ་བརྟུན་བས་
 གྲུབ་པོ། །གལ་ཏེ་ཚོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་རིགས་
 ཡིན་ནམ། རྗེས་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན་མཐོང་ལམ་ན་ཡང་ཡོད་པར་འགྱུར་ཏེ།
 རྣམ་པར་བྱང་ཀུན་ཡོངས་བསྐྱུས་དང་། ཞེས་གསུངས་ལ། གཉིས་པ་ལྟར་
 ན་རྒྱན་མཐའ་ན་ཡང་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ་ཤེས་སྒྲིབ་ཅུང་ཟད་ཡོད་པའི་སྤྱིར་རོ་
 ཞེ་ན། ཟག་མེད་གྱི་ཚོས་ཐམས་ཅད་གྱི་རིགས་རྫོགས་(༢༦ ན)པར་རྟོགས་
 ནས་སྒྲོམ་པ་ཡིན་པས་སྒྲོན་གཉིས་ཀ་མེད་དོ། །གལ་ཏེ་རྒྱན་མཐའ་ན་ཡང་
 མེད་པར་ཐལ། སངས་རྒྱལ་གྱི་སར་བྱུང་པར་དུ་འགྲོར་ཡོད་པའི་སྤྱིར། བྱབ་
 པ་འགྲེལ་ཆེན་ལས། སྐད་ཅིག་མ་ནི་མཐར་ཐུག་པ་ཡིན་པས་བྱུང་པར་དུ་
 འགྲོར་མེད་དོ། ཞེས་གསུངས་སོ་ཞེ་ན། མཐར་ཐུག་པ་སྒྲོབ་པའི་རྣམ་པ་
 ཡིན་ལ་བྱུང་པར་དུ་འགྱུར་བའི་སྒྲོབ་པ་ཡིན་པས་འགལ་བ་མེད་དོ། །

༥ གསུམ་པ་ཚོས་སྐྱའི་ས་མཚམས་ལ་གསུམ་སྟེ་གཞན་ལུགས་དགག་པ་

དང་། རང་ལུགས་གཞག་པ་དང་། ཚུད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་གཟད་པ་ན་རེ།
 ཚོགས་ལམ་ན་སྒོམ་བྱུང་ཡེ་ཤེས་མེད་པ་དང་སྤང་བྱ་མངོན་དུ་བྱུང་མ་སྤངས་
 པའི་ཕྱིར་མེད་ལ། སྦྱོར་ལམ་དུ་ཚོས་སྐྱེས་མཐུན་པ་ཐོབ་སྟེ་སྒོམ་བྱུང་ཡེ་
 ཤེས་སྦྱོས་པ་དང་སྦྱིབ་གཉིས་མངོན་བྱུང་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །མ་དག་པའི་ས་
 བདུན་ལ་སྐྱེ་གསུམ་ཀ་ཐོབ་པ་ཡིན་ཏེ། མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་སྦྱོས་པ་དང་།
 སྤང་བྱའི་ས་བོན་སྤངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དག་པའི་ས་གསུམ་ལ་སྐྱེ་གསུམ་
 གྱི་གནས་སྐབས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཡིན་ཏེ་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་རྒྱན་ཆད་
 མེད་པ་དང་། སྤང་བྱ་མངོན་བྱུང་གཅིག་ཀྱང་མི་སྦྱོ་བའི་ཕྱིར་རོ། །སངས་
 རྒྱས་ཀྱི་སར་མཐར་ཐུག་གི་སྐྱེ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཐོབ་པ་ཡིན་ཏེ། མདོ་
 རྒྱན་ལས། སྐྱེ་མེད་པ་དང་སྐྱེ་བཅས་སྐྱེ་ཐོབ་དང་། །སྐྱེ་ཡོངས་རྫོགས་དང་
 ད་རྒྱལ་མང་བ་དང་། །ད་རྒྱལ་སྤ་དང་ད་རྒྱལ་མེད་པར་འདོད། །ཅེས་སོ། །དེ་
 ལྟར་ན་ཚོགས་ལམ་ན་ཡང་ཚོས་སྐྱེས་མཐུན་པ་ཡོད་པར་ཐལ། སྒོམ་བྱུང་ཡེ་
 ཤེས་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རང་ལྡོག་ལ་སྦྱིབ་གཉིས་མངོན་བྱུང་མེད་
 པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། སྒོམ་བྱུང་ཤེས་རབ་མེད་དམ་ཡོད་ཀྱང་དེལ་
 སྦྱིབ་གཉིས་མངོན་བྱུང་ཡོད། དང་པོ་ལྟར་ན་ཀུན་ལས་བདུས་ལས། ཚོགས་
 ཀྱི་ལམ་གང་ཞེ་ན་ཞེས་པས་བསྒོམས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱང་
 རྟོ། ཅེས་སྒོམ་བྱུང་ཡོད་པར་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ཤེས་
 རབ་དང་སྦྱིབ་གཉིས་རང་ལྡོག་འགལ་བ་མ་ཡིན་པར་འགྲུར་རོ། །ཁྱབ་པ་
 མ་གྲུབ་ན་ཡང་དམ་བཅའ་ཉམས་ལ་འདོད་ན་ཡང་དམ་བཅའ་ཉམས་སོ། །
 གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི་མཐར་ཐུག་ཚོས་སྐྱེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ཁོ་ན་ན་ཡོད་
 དེ། སྦྱོར་བཞི་བསྒོམས་པའི་མཐར་ཐུག་གི་འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་

ནས། དེམ་ཐའ་དེལི་རྣམ་སྤྲིན་དང་། ཞེས་པ་དང་། དུལ་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་
 པོ་རྒྱ། སྐྱོར་བ་བཞིའི་བདག་ཉིད་དང་། ཚེས་སྐྱེ་འབྲིན་ལས་འབྲས་བུ་ནི།
 ཞེས་པ་དང་། མདོ་རྒྱན་ལས། སྐྱེ་གསུམ་དག་གི་སངས་རྒྱས་ཀྱི། སྐྱེ་
 བསྐྱེས་པར་ནི་ཤེས་བྱ་སྟེ། ཞེས་སོ། ཚེས་སྐྱེ་ཚམ་ཞིག་ས་བཅུ་པ་ན་ཡོད་
 དེ་ཚེས་ཀྱི་སྐྱེ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གསུམ་པ་ཚོད་
 སྤང་ནི་སྤར་གྱི་མདོ་རྒྱན་ནས་སློབ་ལམ་ན་ཡོད་པར་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་
 ཞེ་ན། དེ་ནི་འབྲས་བུ་ཚེས་སྐྱེ་སྐྱེད་པའི་མི་ལྡོག་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་། སྤི་མ་
 ལྷོགས་ཅེད་ག་ཚམ་ལ་དགོངས་ནས་གསུངས་ཀྱི། དེས་དོན་མ་ཡིན་པའི་
 ཕྱིར་རོ། །འི་མ་ལྷ་ལས། ཤེས་བྱ་སློབ་བུལ་དེ་ཉིད་དང་། །དབྱེར་མེད་ཡེ་ཤེས་
 རྣམ་འདྲེས་པ། །དེ་ཉིད་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །རང་བཞིན་ཚེས་སྐྱེ་
 ཡིན་པར་བརྗོད། །ཅེས་གསུངས་ལ། སློབ་ལམ་ན་ཚེས་སྐྱེ་མེད་ན་དབྱིངས་
 ཡེ་ཤེས་དབྱེར་མེད་དུ་གྱུར་པའི་མཉམ་བཞག་ཡོད་པར་འགལ་ལ། དེ་ཡོད་
 བ་ཚེས་སྐྱེ་མེད་པར་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་དབྱིངས་ཡེ་ཤེས་མཐར་ཐུག་པ་
 ལ་དགོངས་ནས་གསུངས་ཉེ་དེ་ཉིད་ལས། སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་
 བཞིན་ཚེས་སྐྱེ། ཞེས་པས་ཤེས་སོ། །

༄ གཉིས་པ་རྫོགས་སྤོང་ལ་བཞི་སྟེ་སྐྱབས་དང་པོ་(༣༦ བ)གསུམ་དང་བར་
 པ་བཞི་རྫོགས་པ་སྤང་བ་དང་། སྐྱབས་དང་པོ་གསུམ་རྫོགས་པ་སྤང་བ་
 དང་། བར་པ་བཞི་རྫོགས་པ་སྤང་བ་དང་། དང་པོ་དང་བརྒྱད་པ་རྫོགས་པ་སྤང་
 བའོ། །དང་པོ་སྐྱབས་དང་པོ་གསུམ་དང་བར་པ་བཞི་པོ་ཚེས་ཅན། རྫོགས་པར་
 ཐམས། བརྗོད་བྱ་གཞི་ལམ་རྣམ་གསུམ་གྱི་སྐྱེ་མེད་དུ་ཉོགས་པར་བྱད་པར་

མེད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། བྱད་པར་གཏན་མེད་པར་མ་གྲུབ་སྟེ། དང་པོ་གསུམ་
 ཏུ་མ་ཁྱེན་གསུམ་ཤེས་བྱའི་སྐོར་ནས་མཚན་ཉིད་ལ་སོགས་ཚོས་དང་བཅས་
 ཉན་བརྗོད་ལ། བར་པ་བཞི་རུ་མ་ཁྱེན་གསུམ་གྱི་རྣམ་པ་ཉམས་སུ་ཡིན་
 པ་ཚོས་དང་བཅས་ཉན་བརྗོད་པས་ན་སྐྱོས་པ་མེད་དོ། །གཉིས་པ་དང་པོ་
 གསུམ་པོ་སྐྱོས་པར་འགྱུར་ཏེ་བརྗོད་བྱ་ལ་བྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན།
 མ་གྲུབ་སྟེ་གང་ཟག་སོ་སོའི་རྒྱད་དང་འབྲེལ་ཞིང་བྱེད་པ་པོ་ཡོད་པས་སོ།།
 གསུམ་པ་སྐྱབས་བར་མ་བཞི་པོ་ཚོས་ཅན། སྐྱོས་པར་ཐལ། བརྗོད་བྱ་སྦྱར་
 བར་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྦྱར་ཅམ་ཏུ་མཚུངས་ཀྱང་ནང་ཚན་སྐོམ་ཚུལ་
 མི་འདྲ་བ་བཞི་ཡོད་པའི་ཕྱིར་སྐྱོས་པ་མེད་དོ། །བཞི་པ་དང་པོ་དང་བརྒྱད་པ་
 སྐྱོས་པར་ཐལ། བརྗོད་བྱ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་གཅིག་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན།
 སྦྱར་བ་གཞིར་བྱས་པའི་ཚེ་རྣམ་མ་ཁྱེན་ལ་སྐོར་འདོགས་བཅད་ཉན་འཇུག་པ་
 ཡུལ་ཡིན་ལ་བཞུགས་པའི་འབྲས་བུ་ཚོས་སྐྱུ་ཡིན་པས་སྐྱོས་པ་མེད།

༥ གཉིས་པ་ཚོགས་བཅད་བཅུ་གསུམ་གྱིས་ཅུང་ཟད་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་
 གསུམ་སྟེ། དོན་བདུན་བཅུའི་རང་བཞིན་དང་། གོ་རིམ་དང་འགལ་འབྲེལ་
 བསྟན་པ་དང་། དབྱེ་བསྐྱུ་མི་འགལ་བར་མདོ་དང་སྦྱར་བའོ། །དང་པོ་རྣམ་
 མ་ཁྱེན་གྱི་ཚོས་བཅུ་ལས་དང་པོ། སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་། །ཞེས་པ་ལ་
 མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་དང་། ས་མཚམས་དང་། སྐྱོས་སྦྱང་བཞི་ལས།
 དང་པོ་ནི་གཞན་དོན་དང་རྫོགས་པའི་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་ངོ་བོ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་
 སྦྱང་བ་གང་ཞིག་དེ་གཉིས་འདོད་པ་ཅན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི་གངས་ཉི་ཤུ་ཙ་
 གཉིས་སོ། །གསུམ་པ་ནི་ཚོགས་ལམ་རྒྱུ་རུ་ནས་རྒྱུན་མཐའི་བར་ན་ཡོད་

དོ། །བཞི་པ་ནི་སྐབས་དང་པོར། སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི་གཞན་དོན་ཕྱིར། །ཡང་
དག་ཇོགས་པའི་བྱང་ཚུབ་འདོད། །ཅེས་པ་དང་། སྐབས་གཉིས་པར། ཡུལ་
ངེས་པ་དང་། ཞེས་པ་སྐྱོས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། སེམས་བསྐྱེད་དང་པོ་མཚན་
ཉིད་བཤད་པ་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་ལ་ལམ་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་བཤད་པས་མི་སྐྱོས་
ཏེ་བརྒྱད་སྟོང་དོན་བསྐྱུས་ལས། སྐར་ཡང་དོན་གཞན་ལ་བརྟེན་པ། །དོན་དེ་
ཉིད་ནི་བསྐྱུས་པ་ཡིན། །ཞེས་སོ།།

གདམས་ངག་དང་། ཞེས་པ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་དང་། ས་མཚན་ས་
གསུམ་ལས། དང་པོ་ཡིད་ཆེས་པའི་བདུན་བྱང་སེམས་ལ་ཐེག་ཆེན་བརྟན་
པ་ལས་རྟོགས་པའོ། ། གཉིས་པ་གྲངས་བརྒྱའོ། །གསུམ་པ་གདམས་ངག་
ཅམ་ཞེས་ཆོགས་ལམ་རྒྱུ་རྩུལ་ལོད་ཅིང་། བྱང་པར་ཅན་ཆོགས་ལམ་
ཆེན་པོ་ནས་ས་བརྒྱུ་པའི་བར་ན་ཡོད་དོ།།

ངེས་འབྱེད་ཡན་ལག་རྣམ་བཞི་དང་། ཞེས་པ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་
བ་དང་། ས་མཚན་ས་དང་། སྐྱོས་སྐྱང་བཞི་ལས་དང་པོ་བསྐྱོམས་པ་ལས་
བྱུང་བའི་བདག་མེད་རྟོགས་པ་གང་ཞེས་མཐོང་ལམ་གྱི་ཉེར་ལེན་དུ་གྱུར་
པ། གཉིས་པ་གྲངས་བརྒྱ་གཉིས་སོ། །གསུམ་པ་ནི་ཆོགས་ལམ་རྟོགས་
ཤིང་མཐོང་ལམ་མ་སྐྱེས་ཀྱི་བར་པོ། །བཞི་པ་ནི་སྐབས་དང་པོ་ནས། རྫོང་
སོགས་བདག་ཉིད་ཇི་བཞིན་དུ། ཞེས་པ་དང་། སྐབས་གཉིས་པར། རྫོང་
པ་ཉིད་རྣམས་དབྱེར་མེད་པས། །རྫོང་བ་དེ་དག་མི་དམིགས་པས། ཞེས་པ་
དང་། བརྟགས་པའི་ཆོས་ཉིད་མི་འགལ་བར། །སྒྲོན་པའི་རྣམ་པ་རྫོང་གྱུར་

པ། །ཞེས་པ་དང་། སྐབས་བཞི་པར། རྫོག་རྣམས་ཀྱི་དམིགས་པས་དེར།
 སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡིན་པར་བསྟགས། །ཞེས་པ་དང་། རྫོག་དང་རྩེ་མོ་
 བཟོད་བཅས་དང་། །ཚོས་མཚོག་རྣམས་ལ་གནས་པ་ནི། །ཞེས་པ་དང་།
 སྐབས་ལྔ་པ་ནས། རྩེ་མོར་ཕྱིན་པའི་སྦྱར་བའི་རྟགས། །རྣམ་པ་བཅུ་གཉིས་
 དག་ཏུ་བཞེད། །ཅེས་པ་རྣམས་སྐྱོས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དང་པོ་ཐོག་ཚེན་
 ཀྱི་སྦྱར་ལམ་དམན་(༣༧ ན)པ་ལས་བྱུང་བར་དུ་འཕགས་པར་བསྟན་པ་
 དང་། གཉིས་པ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྦྱར་ལམ་བསྟན་པ་ཡིན་ལ། གསུམ་པ་རང་
 རྒྱལ་གྱི་སྦྱར་ལམ་ཡིན་ལ། བཞི་པ་རྗེས་ཐོབ་ཀྱི་དམིགས་རྣམ་བསྟན་པ་
 ཡིན་ཞིང་། ལྔ་པ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་རྟགས་བསྟན་པ་ཡིན་ལ། རྟུག་པ་རྩེ་སྦྱར་
 ཐོབ་པའི་རྟགས་ཡིན་པས་སྐྱོས་པ་མེད་དོ།།

སྐབས་པ་ཡི་ནི་རྟེན་གྱུར་པ། །ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་རིགས་དང་ནི། །ཞེས་པ་
 ལ་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་དང་། ས་མཚན་མས་དང་། སྐྱོས་པ་སྤང་བ་བཞི་
 ལས། དང་པོ་སེམས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་དེ་མ་དང་བཅས་པ་དོན་ཕྱི་མ་བྱང་ཚུབ་
 ཀྱི་རྗེས་སུ་འགོ་ལྡོག་གི་གཞིར་གྱུར་པའོ། །གཉིས་པ་གངས་བཅུ་གསུམ་
 མོ། །གསུམ་པ་རིགས་ཅམ་ཚོགས་ལམ་ན་ཡང་ཡོད་མོད་ཀྱི། སྐབས་པའི་
 རིགས་རྫོག་ནས་རྒྱན་མཐའི་བར་ན་ཡོད་དོ། །བཞི་པ་སྐབས་དང་པོ་ནས།
 འཇུག་པའི་རྟེན་ལ་རིགས་ཞེས་བྱ། །ཞེས་པ་དང་། སྐབས་གཉིས་པར། ལྷ་
 རྣམས་རུང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར། །འོད་ཀྱིས་མོག་མོག་པོར་མཛད་དང་། །ཞེས་
 པ་དང་། སྐབས་བཞི་པར། སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་ལྷག་པར་བྱས། །དེ་ལ་
 དགོ་བའི་རྩ་བ་བསྟན། །དགོ་བའི་བཤེས་ཀྱིས་མགོན་བཅས་པ། །འདི་

མཉམ་པ་ཡི་སྐྱོད་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པ་རྣམས་སྐྱོས་སོ་ཞེ་ན། དང་པོ་སྐྱབ་པའི་
རྟེན་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་རྒྱལ་མེད་པ་ལམ་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་ཡིན་ཞིང་། གསུམ་
པ་བསོད་ནམས་བསགས་པས་ཡུམ་ལ་ཚོས་སྐྱོད་བྱེད་པའི་རྟེན་ཡིན་པས་མི་
སྐྱོས་སོ།།

དམིགས་པ་དག་དང་། ཞེས་པ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་གཉིས་ལས།
དང་པོ་རང་གི་མཚན་ཉིད་འཛིན་པ་གང་ཞིག་སྐྱོ་འདོགས་གཅད་པར་བྱ་བའི་
ཡུལ་དུ་གྱུར་པའོ། །གཉིས་པ་གངས་བཅུ་གཅིག་གོ།

ཆེད་དག་དང་། ཞེས་པ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་དང་། ས་མཚམས་
དང་། སྐྱོས་པ་སྤང་བ་ལས། དང་པོ་སེམས་པའི་སྐྱབ་པས་གཉེར་བྱའི་དོན་
མཐར་ཐུག་པའོ། །གཉིས་པ་ཆེན་པོ་གསུམ་མོ། །གསུམ་པ་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་ས་ཁོ་ན་ན་ཡོད་དོ། །བཞི་པ་སྐྱབས་དང་པོར། ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་རང་བྱུང་
གི་ཆེད་དུ་བྱ་བ་འདི་ཞེས་བྱ། ཞེས་པ་དང་། ཆེད་དུ་བྱ་དང་མཛོན་ཤེས་
རྟེན་གཉིས་པ་དང་། ཆེད་དུ་བྱ་དང་མཉམ་ཉིད་དང་། ཞེས་པ་དང་སྐྱོས་སོ་ཞེ་
ན། དང་པོ་སྐྱབ་པའི་ཆེད་དུ་གཉེར་བྱ་འབྲས་བུའི་ཆོན་ས་བཤད་ལ། གཉིས་
པ་སྐྱབ་པའི་དམིགས་པ་ཡུལ་གྱི་ཆོན་ས་བཤད་ཅིང་། གསུམ་པ་གང་དུ་
ངེས་པར་འབྱུང་བའི་ཆོན་ས་བཤད་པས་སྐྱོས་པ་མེད་དོ།།

གོ་ཆའི་སྐྱབ་པ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་དང་། ས་མཚམས་གསུམ་
ལས། དང་པོ་བྱུང་འཇུག་ཁྱད་པར་ཅན་གང་ཞིག་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་ཆེད་དུ་
ཕར་ཕྱིན་རྟེན་ལ་སྐྱོ་བའོ། །གཉིས་པ་ནི་གངས་རྟེན་གྱི་ཡོད་དོ། །གསུམ་པ་ནི་

ཚོགས་ལམ་ནས་རྒྱན་མཐའི་བར་ན་ཡོད་དོ།།

འཇུག་པའི་ཞེས་པ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་དང་། ས་མཚན་མས་གསུམ་ལས། དང་པོ་ཟུང་འཇུག་ཁྱད་པར་ཅན་གང་ཞིག་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་ཆེད་དུ་ཐེག་ཆེན་ལ་སྦྱར་བའི་བརྩོན་འགྲུས་སོ། །གཉིས་པ་གྲངས་དགུ་ཡོད་དོ། །གསུམ་པ་སློབ་ལམ་བཞི་ཆར་ན་ཡོད་དོ།།

ཚོགས་ཀྱི་སྐྱབ་པ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་དང་ས་མཚན་མས་གསུམ་ལས། དང་པོ་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་ཆེད་དུ་ཟུང་འཇུག་ཁྱད་པར་ཅན་བསྐྱོམས་པས་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་དངོས་སུ་སྐྱེད་པའོ། །གཉིས་པ་ནི་བརྩུ་བདུན་ཡོད་དོ། །གསུམ་པ་ནི་ཚོས་མཚན་ཆེན་པོ་ནས་རྒྱན་མཐའི་བར་ན་ཡོད་དོ།།

ངེས་འབྱུང་སྐྱབ་པ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་དང་། ས་མཚན་མས་གསུམ་ལས། དང་པོ་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་ཆེད་དུ་ཟུང་འཇུག་ཁྱད་པར་ཅན་བསྐྱོམས་པས་མཐར་ཐུག་གི་སར་དངོས་སུ་འབྱུང་བའོ། །གཉིས་པ་ནི་རྣམ་པ་བརྒྱད་དོ། །གསུམ་པ་ནི་རྒྱན་མཐའ་ལོ་ན་ན་ཡོད་པའོ། །སྐབ་པའི་རྣམ་ཀུན་མཁྱེན་པ་ཉིད། །ཅེས་པ་ཚོས་བརྩུས་བསྐྱབས་པའི་འབྲས་བུ་རྣམ་མཁྱེན་མཚན་ཉིད་པའོ།།

ལྗ ལམ་ཤེས་ལ་ཚོས་བརྩུ་གཅིག་ལས་མོག་མོག་པོར་བྱེད་ལ་སོགས་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་དང་ས་མཚན་མས་སོ། །དང་པོ་རྒྱ་རྒྱུན་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་གྱུར་པ་ལམ་ཤེས་སྐྱེད་ཅུང་བའོ། །གཉིས་པ་ལྔ་(༣༢ བ)ཡོད་དོ། །གསུམ་

པ་སློབ་ལམ་བཞི་ཆར་ན་ཡོད་དོ།།

སློབ་མ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ནི། བདག་མེད་རྟོགས་པ་ཅན་གྱི་དགོ་བ་བྱང་ཚུབ་
དམན་པར་བྱིན་ཤུལ་དེ་མ་དམིགས་པར་རྟོགས་པ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ཤེས་
སོ།།

བསེ་བྱ་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་ནི། བདག་མེད་རྟོགས་པ་ཅན་གྱི་དགོ་བ་
བྱང་ཚུབ་འབྲིང་དུ་བྱིན་ཤུལ་དེ་ཉིད་མ་དམིགས་པར་རྟོགས་པ་རང་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ལམ་ཤེས་སོ།། །འདི་གཉིས་ནི་མཐོང་ལམ་པའོ། དེ་ཤེས་པ་མཐོང་
སློམ་གཉིས་ཀའི་ས་པའོ།།

འདི་དང་གཞན་པའི་ཡོན་ཏན་གྱིས། །པན་ཡོན་ཆེབ་མཐོང་བའི་ལམ། །ཞེས་
པ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་དང་། ས་མཚན་ས་དང་། རྣམས་སྤང་། དང་པོ་
རང་གི་སློམ་ལམ་མ་སླེས་ཀྱི་སྤར་བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པ་ཅན་
གྱི་དགོ་བ་བྱང་ཚུབ་ཆེན་པོར་བྱིན་ཤུལ་གང་ཞིག་དེ་འཐོབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་
ལ། དེ་ཉིད་ཀྱང་མ་དམིགས་པར་རྟོགས་པ་མཐོང་ལམ་ཤེས་པའོ། །གཉིས་
པ་བྱེ་ན་བཅུ་དྲུག་གོ། །གསུམ་པ་ས་དང་པོ་ཁོ་ན་ན་ཡོད་པའོ། །བཞི་པ་ནི་
སྐབས་གཉིས་པར། བདེན་དང་བདེན་ལ་བཟོད་པ་དང་། །ཤེས་པའི་སྐད་
ཅིག་རྣམ་བཞི་ཡིས། །ལམ་ཤེས་ཉིད་ལ་མཐོང་བའི་ལམ། །ཞེས་པ་དང་།
སྐབས་གསུམ་པར། སྤྱག་བསུལ་ལ་སོགས་བདེན་པ་ལ། །ཆོས་ཤེས་རྗེས་
སུ་ཤེས་པ་དང་། །བཟོད་ཤེས་སྐད་ཅིག་བདག་ཉིད་ནི། །ཀུན་ཤེས་ཚུལ་ལ་
མཐོང་བའི་ལམ། །ཞེས་པ་དང་། །སྐབས་བཞི་པར། བསམ་མི་བྱབ་སོགས་

བྱུང་པར་གྱིས། །བྱུང་ཞུགས་བདེན་པའི་སྲོད་ཡུལ་ཅན། །སྐད་ཅིག་མ་ནི་བཅུ་
 རྟུག་གིས། །བྱུང་དུ་འཕགས་པས་བྱུང་པར་ལམ། །ཞེས་པ་དང་། མྱོ་ལྡན་
 མཐོང་བའི་ལམ་གནས་པ། །ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་རྟགས་དག་ཡིན། །ཞེས་པ་
 དང་། །སྐབས་ལྡ་པ་ལས། །སྐད་ཅིག་གཅིག་པའི་བཟོད་པ་ཡིས། །བསྐྱུས་
 པ་དེང་འདྲིར་མཐོང་བའི་ལམ། །ཞེས་པ་དང་སྐྱོས་སོ་ཞེ་ན། །དང་པོ་ལམ་
 གྱི་ཚོས་ཉིད་མངོན་དུ་གསུང་རྟོགས་ལ་བཤད་ལ། །གཉིས་པ་གཞི་ཚོས་ཉིད་
 རྟོགས་པའི་ཆོན་ས་བཤད་ཅིང་། །གསུམ་པ་གཞི་ལམ་རྣམ་པ་གསུམ་ཀའི་
 ཚོས་ཉིད་རྟོགས་པ་དམན་པའི་མཐོང་ལམ་ལས་བྱུང་པར་བཅུ་རྟུག་གིས་
 འཕགས་པར་བསྟན་ལ། །བཞི་པ་མཐོང་ལམ་པ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་རྟགས་ཀྱི་
 ཆོན་ས་བཤད་པའོ། །ལྡ་པ་ནི་མཐོང་སྐད་རྟོག་པའི་གཉེན་པོའི་ཆོན་ས་བཤད་
 པས་ན་སྐྱོས་པ་མེད་དོ། །

བྱུང་པ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་དང་། ས་མཚན་གསུམ་ལས། དང་
 པོ་གང་ཟག་གི་ཐོབ་པའི་འབྲས་བུ་བྱུང་པར་ཅན་སྐྱོམ་ལམ་ལས་བྱུང་བའོ། །
 །གཉིས་པ་རྣམ་པ་རྟུག་གོ། །གསུམ་པ་ནི་ས་གཉིས་པ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 སའི་བར་ནའོ། །

སྐྱོམ་ལམ་མོས་པ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་དང་། ས་མཚན་གསུམ་
 ལས། དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་ཚོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པ་སྐྱུ་
 མ་རྟུར་མཐོང་བེན་གོམས་པས་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོར་ཕྱིན་ཤུལ་གང་ཞིག་
 ཡུམ་ཡོན་ཏན་ཅན་དུ་སྐྱོ་འདོགས་ཚོད་པའོ། །གཉིས་པ་ཉི་ཤུ་ཙུ་བདུན་ནོ། །

གསུམ་པ་ནི་མོས་པ་ཅམ་ཚོགས་སྐྱུར་ན་ཡང་ཡོད་ལ་འདྲིར་སྐྱོས་མོས་པ་ས་
གཉིས་པ་ནས་བཅུ་པའི་བར་ནའོ།།

མོས་པའི་པན་ཡོན་བསྟོད་དང་བཀྱར་དང་བསྐྱབས་པ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་།
དབྱེ་བ་དང་། ས་མཚམས་གསུམས་ལས། དང་པོ་མོས་པ་ལས་བྱུང་བའི་
ཡོན་ཏན་རྒྱུང་ཏུ་གང་ཞིག་གང་ཟག་དམ་པས་བསྟོད་པར་བྱ་བ་དང་། མོས་
པ་ལས་བྱུང་བའི་ཡོན་ཏན་འབྲིང་པོ་གང་ཟག་དམ་པས་བཀྱར་བར་བྱ་བ་དང་།
མོས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཡོན་ཏན་ཆེན་པོ་གང་ཟག་དམ་པས་བསྐྱབས་པར་བྱ་
བའོ། །གཉིས་པ་སོ་སོར་དགུ་དགུ་ཡོད་དོ། །གསུམ་པ་ས་གཉིས་པ་ནས་
བཅུ་པའི་བར་ནའོ།།

སྐྱོམ་ལམ་བསྐྱེ་བ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་དང་། ས་མཚམས་གསུམ་
ལས། དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་ཚོས་ཐམས་ཅད་སྐྱུ་མ་ལྟར་མཐོང་བེན་
གོམས་པས་བྱང་རྒྱུ་ཏུ་ཕྱིན་ཤུལ་གང་ཞིག་དགེ་བ་གཞན་དོན་བྱང་རྒྱུ་ཏུ་
སྐྱུར་བར་བྱེད་པའོ། །གཉིས་པ་ནི་བཅུ་གཉིས་སོ། །(༣༥ ན)གསུམ་པ་བསྐྱེ་
བ་ཅམ་ཚོགས་སྐྱུར་ན་ཡང་ཡོད་མོད་ཀྱི་འདྲིར་སྐྱོས་བསྐྱེ་བ་ས་གཉིས་ནས་
བཅུ་པའི་བར་ནའོ།།

སྐྱོམ་ལམ་རྗེས་སུ་ཡིད་རང་བ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། ས་མཚམས་གཉིས་
ལས། དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་ཚོས་ཐམས་ཅད་སྐྱུ་མ་ལྟར་མཐོང་བེན་
གོམས་པས་བྱང་རྒྱུ་ཏུ་ཕྱིན་ཤུལ་གང་ཞིག་དགེ་བ་ཀྱུན་ལ་དགའ་བའི་སྐོ་
དང་བ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའོ། །གཉིས་པ་སྐྱུར་ཚོགས་སྐྱུར་ན་ཡང་ཡོད་

ལ། འདིར་སློམ་རྗེས་སུ་ཡིད་རང་ནི་ས་གཉིས་པ་ནས་བརྒྱུ་པའི་བར་ན་ཡོད་དོ།།

སློམ་ལམ་སྐྱབ་པ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་དང་། ས་མཚན་ས་གསུམ་ལས། དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་ཚོས་ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའ་ལྟར་མཐོང་བྱིན་གོམས་པས་བྱང་རྒྱལ་ཏུ་ཕྱིན་ལུལ་གང་ཞིག་སློ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་བྱེད་པའོ། །གཉིས་པ་ལྟ་ཡོད་དོ། །གསུམ་པ་ས་གཉིས་པ་ནས་རྒྱན་མཐའི་བར་ནའོ།།

ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པའི་སློམ་ལམ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་དང་། ས་མཚན་ས་གསུམ་ལས། དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་ཚོས་ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའ་ལྟར་མཐོང་བྱིན་གོམས་པས་བྱང་རྒྱལ་ཏུ་ཕྱིན་ལུལ་གང་ཞིག་རྒྱུད་རང་རང་གི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྐྱིབ་པས་ཅི་རིགས་སུ་དག་པའོ། །གཉིས་པ་མཚན་ཉིད་དེ་ལྡན་ལ་དབྱེ་ན་དགུ་ཡིན་ལ། རྣམ་དག་སོ་སོ་ལ་སྐྱུར་ན་བརྒྱབ་དུན་འོ། །གསུམ་པ་མཚན་ཉིད་དེ་ལྡན་ནི་ས་གཉིས་ནས་རྒྱན་མཐའི་བར་ན་ཡོད་ལ། སོ་སོ་བ་ལྟར་ན་ཉན་ཐོས་མཐོང་ལམ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའི་བར་ན་ཡོད་དོ། །བྱ་བ་འདི་ནི་སློམ་པའི་ལམ། །ཞེས་པ་དང་། ལྟམས་བཞི་པར། སློམ་པའི་ལམ་ནི་ཟབ་པ་སྟེ། །ཞེས་པ་དང་། ཡང་། འཇལ་དང་ངེས་རྟོག་སློམ་པའི་ལམ། །ཞེས་པ་དང་། ལྟམས་ལྟ་པར། སློམ་པའི་ལམ་དང་འབྲེལ་བ་ཡི། །ཞེས་པ་རྣམས་སློམ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དང་པོ་ལམ་གྱི་ཚོས་ཉིད་གོམས་པའི་ཆ་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་ཉན་རང་སློམ་ལམ་ལས་ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་

ཚོས་བཤད་པ་ཡིན་ཞིང་། གསུམ་པ་བྱུང་པར་ཅན་⁴⁰སློབ་ལམ་བསྟན་པ་
དང་། བཞི་པ་སློབ་ལམ་ཅེ་མོ་རྟོག་པ་སྤོང་བྱེད་གཉེན་པོའི་ཆོས་ཡིན་པས་
སློབ་པ་མེད་དོ། །བྱུང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་མཁས་རྣམས་ཀྱི། །ལམ་ཤེས་ཉིད་
ནི་དེ་འདྲར་བཤད། །ཅེས་པ་བྱུང་པར་སེམས་པ་དང་འབྲེལ་བའོ།།

༥ གཞི་ཤེས་ཀྱི་ཚོས་དགུ་ལས། ཤེས་པས་སྲིད་ལ་མི་གནས་པ་ལ་མཚན་
ཉིད་དང་། ས་མཚན་གཉིས་ལས། དང་པོ་གཞི་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་
མེད་པར་རྟོགས་པས་འཁོར་བ་ལ་དོར་བྱར་མ་དམིགས་པའོ། །གཉིས་པ་
སློབ་ལམ་བཞི་ཆར་ན་ཡོད་དོ།།

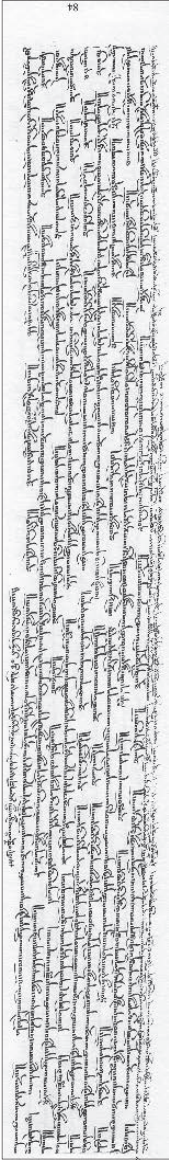
སློང་རྗེས་ཞི་ལ་མི་གནས་པའི་མཚན་ཉིད་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྤྱུག་
བསྐྱེད་རྒྱུར་བཅས་ལས་བསྐྱེད་བར་འདོད་པས་མྱུང་འདས་ལ་སྤང་བྱར་མ་
དམིགས་པའོ།།

ཐབས་མ་ཡིན་པར་རིང་བའི་མཚན་ཉིད་ནི་གཞི་བདག་མེད་པར་རྟོགས་ཀྱང་
སློང་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་བུལ་བས་རྣམ་མཁུན་སྤྱེད་པའི་རྩུས་པ་མེད་པའོ། །

ཐབས་ཀྱིས་རིང་བ་མ་ཡིན་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ནི་གཞི་ཐམས་ཅད་བདག་
མེད་པར་རྟོགས་པ་སློང་རྗེ་ཆེན་པོས་བློ་བས་རྣམ་མཁུན་སྤྱེད་པའི་རྩུས་པ་
ཡོད་པའོ།།

མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་གཞི་ཤེས་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དང་

40 མ་དཔེ་ལ་འདྲར་ “པོ” ཡོད།

པོ་ནི་ཚོས་འགའ་ཞིག་མཚན་མེད་དུ་རྟོགས་ཀྱང་ཚོས་
འགའ་ཞིག་ལ་མཚན་མར་འཛིན་པའོ། །གཉིས་པ་གཞི་
ལམ་འབྲས་བུ་ལ་མཚན་མར་འཛིན་པ་གསུམ་མོ།།

གཉིན་པོ་གཞི་ཤེས་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་གཉིས་
ལས། དང་པོ་ནི་གཞིའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་མཚན་མ་གང་
དུ་ཡང་མ་དམིགས་པར་རྟོགས་པས་མཚན་འཛིན་གྱི་སློ་
ཐམས་ཅད་ལ་གཞོན་བྱེད་དུ་གྱུར་པའོ། །གཉིས་པ་ཤེས་བྱ་
ལམ་འབྲས་བུ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་གསུམ་མོ།།

གཞི་ཤེས་ཀྱི་སློབ་བ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་གཉིས་
ལས། དང་པོ་གཞི་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་
ནས་ཐམས་ཁྱད་པར་ཅན་དང་འབྲེལ་བར་སློམ་པའོ། །
གཉིས་པ་དབྱེ་ན་བཅུའོ།།

རྣམ་པ་མཉམ་པ་ཉིད་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་གཉིས་
ལས། དང་པོ་སློམ་པར་བྱ་བའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཡང་དག་
པར་མ་དམིགས་པའོ། །གཉིས་པ་དབྱེ་ན་བཞིའོ། །དེ་ཡན་
(༣༥ བ) ཆད་ས་མཚན་སྲུང་དང་འབྲའོ།།

གཞི་ཤེས་པའི་མཐོང་ལམ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་དང་ས་མཚན་སྲུང་

གསུམ་ལས། དང་པོ་⁴¹གཞི་རང་བཞིན་མེད་པར་སྲུང་མ་རྟོགས་མཛོན་སུམ་
དུ་རྟོགས་པས་ཐར་པའི་གོ་སྐབས་འབྱེད་པའོ། །གཉིས་པ་དབྱེ་ན་བཅུ་དྲུག་།
གསུམ་པ་རང་རང་སྐོམ་ལམ་གྱི་སྲུང་ཚོས་མཚོག་གི་རྗེས་ནའོ། །ཉན་ཐོས་
ལ་སོགས་་་་། །་་་ཀུན་ཤེས་ཉིད་དུ་འདོད། །ཅེས་རང་རྒྱལ་སྐྱེ་ལ་མེད་
པས་སོགས་འོངས་ནས་བསྐྱུ་རྒྱུང་མེད་ཅིང་སྐྱུའི་བྱེད་ཚོག་ཅམ་ཡིན་ཞེས་
སམ། ཡང་ན་རང་རྒྱལ་ལས་འོས་མེད་དེ་ཟེར་བས་ཁྱད་པར་ཉན་རང་དང་
འབྲེལ་བས་སོ།།

༥ རྣམ་རྗོགས་སྐྱུར་བ་ལ་ཚོས་བཅུ་གཉིས་རིགས་ཀྱང་ཚོས་གྱི་བཤེས་
གཉེན་ཚོས་བཅུ་གཅིག་ཡིན་ཟེར་བས་དེའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས། དང་པོ་
རྣམ་པ་ལ་མཚོན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་དང་ས་མཚམས་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི་
གཞི་ལམ་ལ་ཡོད་པའི་ཚོས་སྐྱུར་བས་རྟོགས་ནས་བསྐོམ་པར་བྱའོ། །གཉིས་
པ་བརྒྱ་བདུན་ཅུ་ཅུ་གསུམ་མོ། །གསུམ་པ་ནི་ས་ཐམས་ཅད་ན་ཡོད་དོ།།

སྐྱུར་བ་ལ་མཚོན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་དང་ས་མཚམས་དང་སྐྱོས་སྲུང་བཞི་
ལས། དང་པོ་དབང་གྲུང་ཐོབ་པའི་ཆེད་དུ་རྒྱང་འཇུག་ཁྱད་པར་ཅན་སྐོམ་
པའོ། །གཉིས་པ་ཉི་ཤུའོ། །གསུམ་པ་ཚོགས་ལམ་རྒྱུ་དུ་ནས་རྒྱུ་མཐའི་སྲུ་
འོག་མན་ཆད་ནའོ། །བཞི་པ་སྐབས་གསུམ་པར། སྐྱོད་པ་བཀག་པའི་སྐྱུར་བ་
དང་། ཞེས་པ་དང་། སྐབས་བཞི་པར། གཟུགས་ལ་སོགས་ལ་མི་གནས་

41 མ་དཔེ་ལ་མཚོན་འདི་ལྟར་ཡོད་དེ། “རང་གི་སྐོམ་ལམ་མ་སྐྱེས་གྱི་སྲུང་གཞི་རང་བཞིན་མེད་
པར་མཛོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པ་གང་ཞིག་ བྱང་རྒྱུ་དུ་ཕྱིན་ཤུལ་དུ་གྱུར་པའོ།།” གཞུང་ཚོགས་ལ་ “
་་་” ཡོད་པ་ལ་དཔག་ན་གཞུང་ཚོག་དེ་བསྐབས་ནས་མཚོན་འདི་ལེགས་བཅོས་ཡིན་པ་ལྟར་སྲུང་།

ཕྱིར། །དེ་ལ་སྐྱུར་བ་བཀག་པའི་ཕྱིར། །ཞེས་པ་སྐྱོས་སོ་ཞེ་ན། དང་པོ་གཞི་
རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་ནས་སྐྱོམ་པ་ཡིན་ལ། །གཉིས་པ་གཞི་ལམ་རྣམ་
པ་གསུམ་ཀ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་ནས་དབང་དུ་བྱ་བའི་ཆེད་ཡིན་པས་
མི་སྐྱོས་སོ།།

ཡོན་ཏན་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་དང་ས་མཚམས་གསུམ་ལས། དང་པོ་
གང་ཟག་གིས་ཐོབ་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་འབྲས་བུ་གང་ཞིག་བདག་རྒྱུན་
སྐྱུར་བ་ལས་བྱུང་བའོ། །གཉིས་པ་བཅུ་བཞིའོ། །གསུམ་པ་སྐྱོབ་པའི་ལམ་
བཞི་ནའོ།།

སྐྱོན་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་དང་ས་མཚམས་གསུམ་ལས། དང་པོ་ཚོས་
འགའ་ཞིག་ཡོད་ན་སྐྱུར་བའི་བར་ཆད་དུ་འགྱུར་བའོ། །གཉིས་པ་བཞི་བཅུ་ཙ་
ལྷག་གོ། །གསུམ་པ་ཚོགས་ལམ་ནས་ས་བདུན་པའི་བར་ནའོ།།

མཚན་ཉིད་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་དང་ས་མཚམས་གསུམ་ལས། དང་
པོ་ཚོས་གང་ཞིག་སྐྱུར་བའི་མཚོན་བྱེད་དུ་གྱུར་པའོ། །གཉིས་པ་དགུ་བཅུ་ཙ་
གཅིག་གོ། །གསུམ་པ་ས་ཐམས་ཅད་ནའོ།།

ཐར་པའི་ཆ་མཐུན་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་དང་ས་མཚམས་གསུམ་ལས།
དང་པོ་ཚོགས་ཀྱི་ས་པའི་དགེ་བའི་རྩ་བ་གང་ཞིག་ལྷུང་འདས་ཀྱི་རྒྱུར་གྱུར་
པའོ། །གཉིས་པ་ལྔ་ཡོད་དོ། །གསུམ་པ་ཚོགས་ལམ་ཁོ་ན་ན་ཡོད་དོ།།

ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་དང་ས་མཚམས་གསུམ་

ལས། དང་པོ་སེམས་པ་དབང་རྣམ་འགའ་ཞིག་གིས་འཇིག་རྟེན་པའི་སྐྱོམ་
བྱུང་གིས་རང་བཞིན་མེད་པ་སྐྱུ་མ་ལྟར་ཤེས་པའི་བསམ་སྦྱོར་སྤུན་ཚོགས་
སོ། །གཉིས་པ་བརྟུ་གཉིས་སོ། །གསུམ་པ་སྦྱོར་ལམ་ཁོ་ན་ན་ཡོད་དོ། །

སྐྱོབ་པ་སྤྱིར་མི་ལྡོག་པའི་རྟོགས་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་དང་ས་མཚམས་
གསུམ་ལས། དང་པོ་ལེགས་པའི་ལམ་ལ་གནས་པས་སྲིད་ཞིར་མི་ལྟུང་
བའི་རྒྱ་མཚན་ནོ། །གཉིས་པ་སྦྱོར་ལམ་པ་ལ་ཉི་ཤུ་དང་། མཐོང་ལམ་པ་ལ་
བརྟུ་བྱུག་དང་། སྐྱོམ་ལམ་པ་ལ་བརྟུ་དོ། །གསུམ་པ་སྦྱོར་ལམ་དང་མཐོང་
ལམ་དང་སྐྱོམ་ལམ་ནའོ། །

སྲིད་ཞི་མཉམ་ཉིད་ལ་མཚན་ཉིད་དང་ས་མཚམས་གཉིས་ལས། དང་པོ་
སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་འཁོར་འདས་སྐྱེ་མེད་རོ་གཅིག་ཏུ་རྟོགས་ནས་བསྐྱོམས་
པས་ཚོས་སྐྱུ་རྒྱ་རྒྱར་གྱུར་པའོ། །གཉིས་པ་སྐྱོབ་ལམ་བཞི་ཚར་ན་ཡོད་དོ། །

ཞིང་དག་པའི་སྦྱོར་བའི་མཚན་ཉིད་སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་ཚོས་ཐམས་ཅད་སྐྱུ་མ་
ལྟར་རྟོགས་ནས་འཇིག་རྟེན་དག་པར་སྐྱོན་ལམ་བཏབ་པས་གཟུགས་སྐྱུ་རི་
རྒྱུན་དུ་གྱུར་པའོ། །དབྱེ་བ་སྦྱོར་དང་བརྟུ་སྦྱོར་བ་གཉིས་སོ། །

ཐབས་མཁས་པའི་སྦྱོར་བ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་དང་། ས་མཚམས་
གསུམ་ལས། དང་པོ་ལྷུང་འཇུག་ཁྱད་པར་ཅན་བསྐྱོམས་ཤིང་སྐྱོན་ལམ་
བཏབ་པས་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་རྒྱར་གྱུར་པའོ། །གཉིས་པ་དབྱེ་བ་བརྟུ་དོ། །
གསུམ་པ་ནི་དེ་གཉིས་ཀའི་ས་མཚམས་སྐྱུ་མ་དང་འདྲའོ། །རྣམ་ཀུན་མངོན་

རྫོགས་རྟོགས་པ་སྟེ་ཞེས་པ་དེའི་ཚོས་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་འོ།།⁴²

༥ ཅེ་སྐྱོར་ལ་ལོག་སྐབ་དོན་བདུན་བཅུར་མི་རིགས་ཀྱང་ཚོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ན་ཚོས་(༢༩ ན)བརྒྱད་ལས་རྟགས་ཀྱིས་མཚོན་པ་དོད་ཀྱི་ཅེ་སྐྱོར་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་དང་ས་མཚམས་གསུམ་ལས། དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་འཇིག་རྟེན་པའི་བསྐྱོམས་པས་ཀྱུན་ནས་ཉོན་མོངས་གཟུང་བ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་ནས་དབང་གྲུར་ཐོབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྐྱོམ་པ་འོ། །གཉིས་པ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་དབྱེ་ན་བཅུ་གཉིས་སོ། །གསུམ་པ་དོད་ན་ཡོད་དོ།།

རྣམ་འཕེལ་གྱིས་མཚོན་པ་ཅེ་མོའི་ཅེ་སྐྱོར་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་དང་ས་མཚམས་གསུམ་ལས། དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་རྣམ་བྱང་གཟུང་བ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་ནས་དབང་གྲུར་ཐོབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྐྱོམ་

42 འདིར་མ་དཔེ་ལ་མཚན་ཡོད་པ་གསལ་པོ་རང་མི་འདུག་ཀྱང་འདི་ལྟར་སྤང་། “འཕགས་པས་འདིར་བཅས་གསུམ་བྱང་བས་དབྱས་དང་མཐའ་ཚིག་གི་ཚུལ་གྱིས་བཅས་བཅུ་བཞིར་བཞེད་དེ་བཅས་པ་ནི་ལྡན་པ་ཡིན་པས། ལྡན་པ་རྣམ་ཀྱུན་མངོན་རྫོགས་སོ། །རྣམ་པ་ནི་བདུན་ཅུ་ཚུ་གསུམ་ཡུལ་དུ་ལྡན་པ་འོ། །སྐྱོར་བ་ནི་དབྱེ་བ་དང་ལྡན་པ་འོ། །ཕན་ཡོན་ནི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པ་འོ། །བར་ཆད་ནི་རྟེན་ཅི་རིགས་”དང་ལྡན་པ་འོ། །ཡུལ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་བཅུ་དྲུག་ཤག་གསུམ་ཡུལ་དུ་ལྡན་པ་འོ། །ཁྱད་པར་ནི་ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཁྱད་པར་བཅུ་དག་དང་ལྡན་པ་འོ། །བྱེད་ལས་ནི་ཕན་པ་ལ་སོགས་པའི་བཅུ་གཅིག་གོ། །རང་བཞིན་ནི་ཉོན་མོངས་པས་དབྱེན་པ་ལ་སོགས་པ་དང་ལྡན་པ་འོ། །འཇུག་པ་ནི་ཐར་པའི་ཆམ་ཐུན་རྒྱུད་ལ་བསྐྱེད་ནས་སྐྱོར་བ་བསྐྱོམས་པ་ལ་ཕྱོགས་པ་འོ། །ཡོངས་སུ་སྤྲིན་པ་ནི་དེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆམ་ཐུན་དང་ལྡན་པ་འོ། །རྟེན་ནི་ཕྱིར་མི་ལྷོག་པའི་རྟེན་དང་ལྡན་པ་འོ། །ཡན་ལག་ནི་ཚོས་སྐྱོ་ཐོབ་པའི་རྒྱ་སྤྲིད་ཞི་མཉམ་ཉིད་བསྐྱོམ་པ་འོ། །ཉེ་བའི་ཡན་ལག་ནི་གཟུགས་སྐྱེའི་རྒྱུར་ཞིང་དག་པ་བསྐྱོམ་པ་འོ། །ཡོངས་སུ་འཇོན་པ་ནི་ཐབས་ལ་མཁས་པ་བསྐྱོམ་པ་འོ། །”

པའོ། །གཉིས་པ་རྣམ་འཕེལ་བར་བྱ་བའི་ལྷན་པ་ལྟེ་མོ་ན་ཡོད་དོ།།

བརྟན་པས་མཚན་པ་བཟོད་པའི་ཚེ་སྦྱར་ལ་མཚན་ཉིད་དང་ས་མཚམས་གཉིས་ལས། དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་རྗེས་འཛིན་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་ནས་དབང་གྲུར་ཐོབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྒྲོམ་པའོ། །གཉིས་པ་བཟོད་པ་ནའོ།།

སེམས་ཀུན་ཏུ་གནས་པས་མཚན་པ་ཚོས་མཚན་གྱི་ཚེ་སྦྱར་ལ་མཚན་ཉིད་དང་ས་མཚམས་གཉིས་ལས། དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་བཏགས་འཛིན་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་ནས་དབང་གྲུར་ཐོབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྒྲོམ་པའོ། །གཉིས་པ་ཚོས་མཚན་ན་ཡོད་དོ།།

མཐོང་ལམ་ཚེ་སྦྱར་ལ་མཚན་ཉིད་དང་ས་མཚམས་གཉིས་ལས། དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་ཚོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་མངོན་སུམ་ཏུ་གསུང་བའི་རྟོགས་པ་དབང་གྲུར་ཐོབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྒྲོམ་པའོ། །གཉིས་པ་ས་དང་པོ་ན་ཡོད་དོ།།

སྒྲོམ་ལམ་ཚེ་སྦྱར་ལ་མཚན་ཉིད་དང་ས་མཚམས་གཉིས་ལས། དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་ཚོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་མངོན་སུམ་ཏུ་མཐོང་བྱིན་གོམས་པར་བྱེད་པ་དབང་གྲུར་ཐོབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྒྲོམ་པའོ། །གཉིས་པ་ས་གཉིས་པ་ནས་རྒྱན་མཐའི་སྒྲུབ་ལོགས་མན་ཆད་ན་ཡོད་དོ། །རྣམ་པར་རྟོག་པ་རྣམ་བཞིའི་སྐབས་དང་པོར། རྣམ་རྟོག་བཞི་པོ་ལྟན་

བསྟེན་པ། །ཞེས་པ་དང་། མཐོང་དང་སྟོམ་པའི་ལམ་དག་ལ། །གཟུང་དང་
འཛིན་པའི་རྣམ་རྟོག་རྣམས། །ཞེས་པ་དང་། །སྐབས་ལྟ་པར། །འཇུག་པ་དང་
འཇུག་པ་ལ། །གཟུང་བའི་རྣམ་རྟོག་སོ་སོར་ཉེ། །ཞེས་པ་དང་། །གཟུང་
བའི་རྣམ་རྟོག་འདི་གཅིག་ནི། །སྐྱར་བའི་རྣམ་པའི་སྟོང་ཡུལ་ཅན། །ཞེས་པ་
རྣམས་སྟོམ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དང་པོ་དགག་པའི་རྟོག་པ་སེམས་པའི་
སྐྱར་ལམ་ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་ཆོས་ཡིན་ལ། །གཉིས་པ་གཉིན་པའི་ཚོགས་ཤེས་
པར་བྱ་བའི་ཆེད་ཡིན་ཞིང་། །གསུམ་པ་མཐོང་ལམ་རྩེ་མོའི་སྤང་བྱ་ཡིན་ལ།
བཞི་པ་སྟོམ་ལམ་རྩེ་མོའི་སྤང་བྱ་ཡིན་པས་སྟོམ་པ་མེད་དོ། །གཉིན་པོ་རྣམ་
པ་བཞི་དང་ནི། །ཞེས་པ་རྩ་བའི་དབྱེ་བ་གཟུང་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་བཞི། །ཡན་
ལག་གི་དབྱེ་བ་བརྒྱ་ཅུ་བརྒྱད། །སྟོང་བྱེད་གཉིན་པོ་ལམ་གཉིས་པོ་ལ་རྩ་
བའི་དབྱེ་བ་བཞི། །ཡན་ལག་གི་དབྱེ་བ་བརྒྱ་ཅུ་བརྒྱད་ཅེས་པའོ། །

བར་ཆད་མེད་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན། །ཞེས་པ་བར་ཆད་མེད་པའི་རྩེ་མོའི་སྐྱར་བ་
ལ་མཚན་ཉིད་དང་། །ས་མཚན་ལས་གཉིས་ལས། དང་པོ་དབང་གྱུར་ཐོབ་པའི་
ཚུལ་གྱིས་བྱུང་འཇུག་ཁྱད་པར་ཅན་བསྟོམས་པས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་དང་
བར་ཆད་མེད་པའོ། །གཉིས་པ་རྒྱན་མཐའ་ལོ་ན་ན་ཡོད་དོ། །

ལོག་པར་སྐྱབ་པ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་དང་ས་མཚན་ལས་གསུམ་ལས།
དང་པོ་བདེན་གཉིས་ཀྱི་དོན་མ་ཤེས་པས་རྟོལ་བའི་རྒྱ་མཚན་ནོ། །གཉིས་
པ་བཅུ་དྲུག་གོ། །གསུམ་པ་སྟོབ་ལམ་བཞི་ཆར་ན་ཡོད་དོ། །བཅས་པ་ནི་
རྩེ་མོའི་མངོན་རྟོགས་ཞེས་པ་སྤང་བྱ་གཉིན་པོ་དང་ཞེས་པའོ། །

ལྷོ་མཐར་གྱིས་སྐྱོར་རྣམ་པ་གསུམ་དང་རྣམ་པ་བརྒྱལ་མཚན་ཉིད་དང་
དབྱེ་བ་དང་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཟུང་འཇུག་ཁྱད་པར་ཅན་གྱིས་སྐྱིན་པའི་
ཕར་ཕྱིན་རིམ་གྱིས་སྐྱོམ་པ་ནས། (དེ་བཞིན་དུ་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། བཟོད་
པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་དང་། བསམ་གཏན་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་
ཏུ་སྐྱིན་པ་དང་། སངས་རྒྱས་དང་། ཚོས་དང་། དགོ་འདུན་དང་། ཚུལ་
ཁྲིམས་དང་། གཏོང་བ་དང་། ལྷ་དང་།) ཚོས་ཐམས་ཅད་དངོས་པོ་མེད་
པའི་རོ་བོ་ཉིད་དུ་རིམ་གྱིས་སྐྱོམ་པར་བྱེད་པའི་བར་རོ། །གཉིས་པ་གངས་བརྒྱ
གསུམ་མོ།

ལྷོ་སྐྱོད་ཅིག་མ། །གཅིག་གིས་མངོན་རྫོགས་བྱང་ཆུབ་པ། །མཚན་ཉིད་
ཀྱི་ནི་རྣམ་པ་བཞི། །ཞེས་པ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དང་
པོ་རྣམ་པར་སྐྱིན་པ་མ་ཡིན་པའི་སྐྱོད་ཅིག་སྐྱོར་ནི་ཟག་མེད་(༣༩ བ)རྣམ་
སྐྱིན་མ་ཡིན་པའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་སྐྱོད་ཅིག་ལ་རྫོགས་ནས་ཐབས་ཁྱད་པར་
ཅན་དང་བཅས་པར་གཅིག་ཅར་སྐྱོམ་པའོ།

རྣམ་པར་སྐྱིན་པའི་སྐྱོད་ཅིག་སྐྱོར་ནི་ཟག་མེད་རྣམ་པར་སྐྱིན་པའི་ཚོས་ཐམས་
ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་སྐྱོད་ཅིག་ལ་རྫོགས་ནས་ཐབས་ཁྱད་པར་ཅན་དང་
བཅས་པར་གཅིག་ཅར་དུ་སྐྱོམ་པའོ།

མཚན་ཉིད་མེད་པའི་སྐྱོད་ཅིག་སྐྱོར་ནི་ཚོས་ཐམས་ཅད་མཚན་ཉིད་མེད་པར་
སྐྱོད་ཅིག་ལ་རྫོགས་ནས་ཐབས་ཁྱད་པར་ཅན་དང་བཅས་པར་གཅིག་ཅར་
སྐྱོམ་པའོ།

གཉིས་སུ་མེད་པའི་སྐད་ཅིག་སྦྱར་ནི་གཟུང་འཛིན་གཉིས་མེད་པར་སྐད་ཅིག་
ལ་རྟོགས་ནས་ཐབས་ཁྱད་པར་ཅན་དང་བཅས་པར་གཅིག་ཅེས་སྒྲོམ་པའོ། །
གཉིས་པ་གྲངས་བཞིའོ།།

༥ རོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱུའི་མཚན་ཉིད་དག་པ་གཉིས་ཀྱིས་དག་པ་གང་ཞིག་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའི་ཚེས་ཉིད་དུ་གྱུར་པའོ།།

ལོངས་སྦྱོད་རྫོགས་པའི་སྐྱུའི་མཚན་ཉིད་གཟུགས་དག་པ་མཐར་ཐུག་པ་
མཐར་གཅིག་ཏུ་ངེས་པས་གདུལ་བྱ་དག་པའི་དོན་ཉམ་ཏུ་མཛད་པའོ། །དེ
ལ་ཡོད་པའི་ཚེས་མཚན་སུམ་ཅུ་ཙམ་གཉིས་དཔེ་བྱད་བཟང་པོ་བརྒྱད་ཅུའོ།།

གཟུགས་གཞན་སྐྱུལ་སྐྱུའི་མཚན་ཉིད་གཟུགས་དག་པ་མཐར་གཅིག་ཏུ་མ་
ངེས་པ་གདུལ་བྱ་སྐྱེ་ཚོགས་ཀྱི་དོན་མཛད་པའོ།།

ཚེས་སྐྱུ་མཛད་པ་དང་བཅས་པ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་དང་ས་མཚམས་
གསུམ་ལས། དང་པོ་སྦྱོར་བའི་འབྲས་བུ་རྟོགས་པ་མཐར་ཐུག་པས་འཕྲིན་
ལས་མཐར་ཐུག་སྐྱབ་པའོ། །གཉིས་པ་ཚེས་སྐྱུལ་སྐྱེ་ཚོན་ཉི་ཤུ་ཙམ་གཅིག་
དང་འཕྲིན་ལས་ཉི་ཤུ་ཙམ་བདུན་ནོ། །གསུམ་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ནའོ། །རྣམ་
པ་བཞིར་ནི་ཡང་དག་བཛྲོད། །ཅེས་པས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་དོན་ནོ།།

༥ གཉིས་པ་གོ་རིམ་དང་འགལ་འབྲེལ་བསྟན་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། གོ་རིམ་
ཀྱི་དོན་དང་། འགལ་འབྲེལ་གྱི་དོན་ནོ། །དང་པོ་རྣམ་མཁྲེན་གྱི་ཚེས་བཅུ་
པོ་རིགས་ལྡན་གཅིག་གིས་སེམས་བསྐྱེད་ནས་གདམས་ངག་ཉམས་སུ་

ལེན་ལ་དེ་ལས་གནས་སྐབས་ཀྱི་རྟོགས་པ་དེས་འབྲེད་ཆ་མཐུན་འབྲུང་ལ་
 དོན་རིམ་ཡིན་ནོ། །སྐབ་པའི་རྟེན་དང་དམིགས་པ་དང་ཆེད་དུ་བྱ་བ་གསུམ་
 བཤད་པའི་⁴³རིམ་པའོ། །གོ་ཆ་འཇུག་པ་ཚོགས་དེས་འབྲུང་གི་སྐབ་པ་
 དོན་རིམ་ཡིན་ནོ། །ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཚོས་བཅུ་གཅིག་པོ་མོག་མོག་པོར་བྱེད་
 དང་གཞན་དོན་རིམ་ཡིན་ཞིང་། སྐབ་མ་དང་བསེ་བུ་དང་ཐེག་ཆེན་གསུམ་
 དམན་པ་དང་མཚོག་རིམ་ཡིན་ལ། མཐོང་སྒྲིམ་གཉིས་པོ་དོན་རིམ་ཡིན་ལ་
 གཞན་རྣམས་བཤད་རིམ་ཡིན་ནོ། །གཞི་ཤེས་ཀྱི་ཚོས་དགུ་དང་རྣམ་ཚུགས་
 ཀྱི་ཚོས་བཅུ་གཅིག་བཤད་རིམ་ཡིན་ནོ། །ཚེ་མོའི་ཚོས་བརྒྱད་ལས་དང་པོ་
 བདུན་དོན་རིམ་ཡིན་ཞིང་བརྒྱད་པ་བཤད་རིམ་ཡིན་ནོ། །མཐར་གྱིས་པ་བཅུ་
 གསུམ་བཤད་རིམ་ཡིན་ནོ། །སྐད་ཅིག་མ་བཞི་ལ་དོན་རིམ་མེད་ཅིང་བཤད་
 རིམ་ཅམ་མོ། །ཚོས་སྐྱའི་སྡེ་ཚོན་བཞི་པོ་ལ་དོན་རིམ་མེད་པས་བཤད་པའི་
 རིམ་པ་དེ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེ་ཚོས་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེ་ཡིན་པས་དང་པོར་བསྟན་ལ་གཞན་
 ཚོས་ཅན་གྱི་སྐྱེའོ། །དེ་ཡང་གཟུགས་སྐྱེ་གཉིས་རྟེན་ཡིན་པས་དང་པོར་
 བསྟན་ལ་དེ་འདྲའོངས་སྐྱེ་གདུལ་བྱ་དག་པ་ལ་སྤྲང་བས་དང་པོ་བསྟན་ནོ། །
 ཚོས་སྐྱེ་དགོས་པ་གསུམ་གྱི་སྤྱིར་མཇུག་ཏུ་བསྟན་ནོ། །

གཉིས་པ་ལ་འགལ་བ་དང་འབྲེལ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་རྒྱ་འབྲས་སུ་
 བཤད་པ་རྣམས་དེ་བོ་གཅིག་པར་འགལ་བའོ། །ཐབས་མ་ཡིན་པས་རིང་བ་
 དང་ཐབས་ཀྱི་རིང་བ་མ་ཡིན་པ་གཉིས་རྣམ་མཁུན་སྐྱེད་པར་རུས་མི་རུས་
 གཉིས་རུས་པ་འགལ་བའོ། །མི་མཐུན་པ་དང་གཉེན་པོ་གཉིས་ལྟན་ཅིག་མི་

43 འདིའི་ཐད་མཚན་འདི་ལྟར་གསལ། “དེ་ལྟར་བཤད་ན་རྟོགས་སྐྱེ་བས་ན།”

གནས་པའི་འགལ་བའོ། །སྐྱོན་ཡོན་གཉིས་པོ་ལྷན་ཅིག་པར་འགལ་བའོ། །
 གཉིས་པ་འབྲེལ་བ་ལ་སྦྱར་མངོན་རྟོགས་ཐམས་ཅད་ཤེར་སྤོན་དུ་བདག་
 གཅིག་ལ། བྱེ་བྲག་ཏུ་ཚོས་དབྱིངས་ཀྱི་རིགས་མ་དག་པའི་རིགས་དབྱེར་
 མེད་པ་མཉམ་པ་ཉིད་ནི་དག་མ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རིགས་དང་དབྱེར་
 མེད་ཅིང་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེ་དག་པའི་རིགས་པ་དང་དབྱེར་མེད་པའོ། །རྣམ་
 མཁུན་སྐྱེད་པའི་རྣམ་པ་ཡོད་མེད་གཉིས་མི་མཐུན་པ་དང་གཉེན་པོ་གཉིས་
 དང་བདག་གཅིག་ཅིང་མཚན་ཉིད་དང་སྦྱར་བ་གཉིས་པོ་བདག་གཅིག་རྣམ་
 པ་ཅོམ་དང་སྦྱར་བ་གཉིས་བདག་གཅིག་པར་འབྲེལ་ལོ། །སྦྱིར་འབྲས་བུའི་
 ཆ་ཐམས་ཆད་རྒྱུའི་ཆ་དང་དེ་བྱུང་གི་འབྲེལ་ལ། བྱེ་བྲག་ཏུ་སྦྱབ་པ་དམིགས་
 པ་དང་འབྲེལ་ཞིང་། མཐོང་ལམ་གྱི་ཕན་ཡོན་མཐོང་ལམ་དང་འབྲེལ། སྒྲོམ་
 ལམ་གྱི་བྱེད་པ་སྒྲོམ་ལམ་དང་འབྲེལ་ཞིང་མོས་པའི་(༤༠ ཀ)ཕན་ཡོན་
 མོས་པ་དང་འབྲེལ་ལོ། །སྦྱོར་བའི་ཡོན་ཏན་སྦྱོར་བ་དང་འབྲེལ་ལ་འཕྲིན་
 ལས་རྟོགས་པ་ཚོས་སྐྱེ་འབྲེལ་ཞིང་མངོན་རྟོགས་ཐམས་ཅད་དམིགས་རྣམ་
 དང་འབྲེལ་བའོ། །

གསུམ་པ་དབྱེ་བསྐྱེ་མི་འགལ་བར་མདོ་དང་སྦྱར་བ་ནི། དོན་བདུན་ཅུ་ཡོད་
 པའི་སྦྱིར་དངོས་པོ་བརྒྱད་མ་ཡིན་པར་འགྲུར་རོ་ཞེ་ན། དབྱེ་བ་བྲས་ན་དོན་
 བདུན་ཅུ་དེར་ལ་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་བསྐྱེས་ན་དོན་བདུན་ཅུ་ཡིན་ལ། དེ་བསྐྱེས་
 ན་དངོས་པོ་བརྒྱད་དུ་འདུས་ལ་དེ་ཡང་ཡུམ་དུ་འདུས་པའི་སྦྱིར་རོ། །དེས་ནི་
 དབྱེ་བསྐྱེ་དུ་མ་ལ་མཁས་པར་འགྲུར་ཏེ་དེའི་ཆེད་དུ་དབྱེ་བསྐྱེ་གསུངས་པ་
 ཡིན་ནོ། །དང་པོ་རྣམ་མཁུན་གྱི་ཚོས་རྣམས་ནི། དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་

ཀྱིས་ཚེ་དང་ལྷན་པ་ཤུ་རིའི་བྱ་ལ་བཀའ་སྤྲུལ་པ། ཤུ་རིའི་བྱ་འདིས་སེམས་
 པ་ཆེན་པོ་ཚོས་ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་
 འཚང་རྒྱ་བར་འདོད་པས་ཤེར་ཕྱིན་ལ་བསྐྱབ་ལ་བརྩོན་པར་བྱའོ། །ཞེས་པ་
 ནས། ཕྱོགས་བརྒྱ་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སུ་སངས་རྒྱས་བཙུག་ལྷན་འདས་
 རྣམས་ཀྱིས་ཤེར་ཕྱིན་བསྟན་པར་གྱུར་པའི་ཚེ་ཡང་སེམས་ཅན་ཚད་མེད་
 གངས་མེད་པ་དག་གིས་སློན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཚུབ་
 ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པར་གྱུར་ཏོ། །ཞེས་པའི་བར་རབ་འགྲོར་གྱི་ལེན་རྒྱས་
 པར་གསུངས་སོ། །ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཚོས་རྣམས་ནི། དེའི་ཚེ་ཡང་སྤོང་གསུམ་
 ཀྱི་སྤོང་ཆེན་པོའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འདི་ན་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཇི་སྟེང་ཡོད་
 པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ལྷའི་བྱ་སྤོང་ཕྱག་དུ་མ་དང་ལྷན་ཅིག་འཁོར་དེ་ཉིད་
 དུ་འདུས་པར་གྱུར། ཞེས་པ་ནས། བཙུག་ལྷན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་བསྤྲུལ་
 པ་། ལམ་གྱི་རྣམ་པ་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རབ་འགྲོར་འདི་ནི་སེམས་པ་ཆེན་
 པོ་རྣམས་ཀྱི་ཤེར་ཕྱིན་ཡིན་ལོ། །ཞེས་པའི་བར་མཐའ་གཉིས་རྣམ་པར་དག་
 པའི་ལེན་རྒྱས་པར་གསུངས་སོ། །གཞི་ཤེས་ཀྱི་ཚོས་རྣམས། རབ་འགྲོར་
 ཀྱིས་གསོལ་པ་བཙུག་ལྷན་འདས་བྱང་ཚུབ་སེམས་པ་སེམས་པ་ཆེན་པོ་
 རྣམས་ཀྱི་ཤེར་ཕྱིན་ནི་རྩོམ་ལ་གྱི་མཐའ་ལ་མ་ལགས་པ་རོལ་གྱི་མཐའ་ལ་
 མ་ལགས་གཉིས་ཀའི་བར་ན་མི་དམིགས་ལགས་སོ། །ཞེས་པ་ནས། ཤེར་
 ཕྱིན་བསྟན་པ་དེ་ཡང་སུས་ཀྱང་མ་བསྟན་སུས་ཀྱང་མ་བཟུང་བ་དེ་ནི་སུས་
 ཀྱང་མངོན་དུ་མ་བགྱིས་སོ། །གང་སུས་ཀྱང་མངོན་དུ་མ་བགྱིས་པ་དེ་ལ་ནི་
 ཡོངས་སུ་བྱ་ངན་ལས་འདས་པ་མ་མཆིས་ཏེ་ཚོས་བསྟན་པ་འདི་ལ་གང་
 སུས་ཀྱང་སྤྱིན་པའི་གནས་སུ་གྱུར་བ་མ་མཆིས་སོ། །ཞེས་པའི་བར་སྤྱོད་

པའི་བྱང་པར་གྱི་ལེའུར་རྒྱས་པར་གསུངས་སོ། །རྣམ་ཀུན་གྱི་ཚོས་རྣམས་
 བློ་དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་⁴⁴ལ་རབ་འབྱོར་གྱིས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་
 ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་འདི་ལྟ་སྟེ་ཤེར་ཕྱིན་འདི་ནི་མ་མཚེས་⁴⁵པའི་པ་རོལ་
 ཏུ་ཕྱིན་པའོ། །ཞེས་པ་ནས། རབ་འབྱོར་སེམས་པ་ཆེན་པོ་དེ་དང་དེ་དག་ནི་
 ལྟ་དང་མི་དང་ལྟ་མ་ཡིན་དུ་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱིས་མི་འབྲོགས་པ་ཡིན་
 བོ། །ཞེས་པའི་བར་དེ་ཉིད་ཀྱི་ལེའུར་རྒྱས་པར་གསུངས་སོ། །རྩེ་མོའི་ཚོས་
 རྣམས་ནི། དེ་ནས་ཡང་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཚེ་དང་ལྡན་པ་རབ་འབྱོར་ལ་
 འདི་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །རབ་འབྱོར་གཤམ་ཏེ་སེམས་པ་ཆེན་པོ་མི་ལམ་
 བ་ཡང་ཚོས་ཐམས་ཅད་མི་ལམ་དང་འདྲ་བ་ཉིད་དུ་བལྟ། །ཞེས་པ་ནས།
 ལྷན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་
 སངས་རྒྱས་པ་ཏེ་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱང་ཕྱང་པོ་གསུམ་དུ་ལུང་བསྟན་ཏོ། །
 ཞེས་པའི་བར་བསྐྱབ་པ་ཡོངས་སུ་དག་པའི་ལེའུར་རྒྱས་པར་གསུངས་
 སོ། །མཐར་གྱིས་པའི་ཚོས་རྣམས། དེ་སྐད་ཅེས་བཀའ་བསྩལ་པ་དང་ཚེ་
 དང་ལྡན་པ་རབ་འབྱོར་གྱིས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་
 ཏོ། ། བཅོམ་ལྡན་འདས་གཤམ་ཏེ་དེ་ལྟར་སེམས་པ་ཆེན་པོ་ཚོས་ཐམས་ཅད་
 དངོས་པོ་མ་མཚེས་པའི་རོ་བོ་ཉིད་ལ་བསམ་གཏན་བཞི་དང་མངོན་པར་
 ཤེས་པ་ལྡས་སྐྱེན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མངོན་པར་
 རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་ན། །ཞེས་པ་ནས། རབ་འབྱོར་སེམས་པ་ཆེན་པོ་ཤེར་

44 མ་དཔེ་མཚན་འདི་ལྟར་སྣང་། “འདི་དམན་ལྟག”
 45 མ་དཔེ་ལ་ཡི་གེ་མི་གསལ་ཡང་སྟེ་དགོ་བཀའ་འབྱུང་དུ་“ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་འདི་
 ནི་མ་མཚེས་པའི་”ཞེས་སྣང་།

ཕྱིན་དེ་ལྟར་སྒྲིབ་ན་དེ་ལ་བདུད་སྤྲིག་ཅན་རྣམས་སམ་བདུད་ཀྱི་རིས་ཀྱི་ལྷ་
 རྣམས་ཀྱིས་རྒྱལ་པར་དཀའ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པའི་བར་རིམ་གྱིས་འཇུག་
 པས་བསྐྱབ་པའི་ལེའུར་རྒྱས་པར་གསུངས་སོ། །སྐད་ཅིག་མའི་ཚོས་རྣམས་
 ཅི། དེ་སྐད་ཅིས་བཀའ་སྤུལ་པ་དང་། ཚེ་དང་ལྡན་པ་རབ་འབྱོར་གྱིས་བཅོམ་
 ལྡན་འདས་ལ་འདི་སྐད་ཅིས་གསོལ་ཏེ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་སེམས་པ་ཆེན་
 བོ་ཤེར་ཕྱིན་ལ་སྒྲིབ་པའི་ཚེ་རི་ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་པ་གཅིག་གིས་པར་ཕྱིན་
 (༤༠ བ) རྒྱག་པོ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ལགས། ཞེས་པ་ནས། རབ་འབྱོར་དེ་
 ལྟར་སེམས་པ་ཆེན་པོས་མཚན་མ་མེད་པའི་རྒྱལ་གྱིས་ཤེར་ཕྱིན་ལ་བསྐྱབ་
 པར་བྱའོ། །ཞེས་པའི་བར་བསྐྱབ་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཞེས་པའི་ལེའུར་
 རྒྱས་པར་གསུངས་སོ། །ཚོས་སྐྱའི་ཚོས་རྣམས་ཅི། རབ་འབྱོར་གཞན་ཡང་
 ཟག་པ་མེད་པའི་ཚོས་མི་ལམ་ལྟ་བུ་དངོས་པོ་དང་མི་ལྡན་པ་དངོས་པོ་མེད་
 པའི་རང་བཞིན་ཅན་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་
 ཡོངས་སུ་དག་པར་གྱུར་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་བཞིན་གང་ཡིན་པ་
 མཚན་ཉིད་གཅིག་པོ་འདི་ལྟ་སྟེ། མཚན་ཉིད་མེད་པ་དེ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་
 པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། ཞེས་པ་
 ནས། རབ་འབྱོར་འདི་ལ་དངོས་པོ་ཡོད་པ་ཡང་མེད་དངོས་པོ་མེད་པ་ཡང་
 མེད། དོ་བོ་ཉིད་ཀྱང་མེད་གཞན་གྱི་དངོས་པོ་ཡང་མེད་ན་དེ་ལ་གང་ཡོངས་
 སུ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་དོ་བོ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་ཅིས་བྱ་བ་ལྟ་ཡོད་པར་འགྱུར་
 ཏེ་སྐྱེ། ཞེས་པའི་བར་བསྐྱབ་པའི་འབྲས་བུའི་ལེའུར་རྒྱས་པར་གསུངས་
 སོ། །གསུམ་པ་བསྐྱུས་དོན་ཚིགས་བཅད་བཅོ་ལྔ་ཡོད་པ་དེ་ལ་ཚིག་ལེའུར་
 བྱས་པ་དང་པོ་གཉིས་ཚོས་ཅན་ལུས་མདོར་བསྟན་ཡིན་ཏེ་དངོས་པོ་བརྒྱད་

དུ་བསྐྱུས་ནས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཚིག་ལེན་ལུང་བྱས་པ་ལྷན་མ་བཅུ་གསུམ་
 བྱི་ཚོས་ཅན་ལུས་ཅུང་ཟད་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ཡིན་ཏེ་ཡན་ལག་རྒྱས་བཤད་
 དེ་དག་ཉིད་ཀྱི་དོན་བསྐྱུས་ཤིང་དངོས་པོ་བརྒྱད་ལས་དོན་བདུན་བཅུར་ཕྱེ་
 བས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་ཞེས་པ་གཉིས་ཀའི་དོན་བསྐྱུས་པའོ། །
 བཞི་པ་ཚིག་དོན་མ་བཞུགས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི་བསྐྱུས་པའི་དོན་གྱི་ཚིག་ལེན་ལུང་
 བྱས་པ་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་མ་བཞུགས་ཞེས་སོ། །བཞུགས་ན་རྣོས་པའི་ཉེས་པར་
 འགྱུར་དུ་དོགས་པའོ། །གང་རྣོས་ཞེ་ན། སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི་གཞན་དོན་
 ཕྱིར། །ཞེས་བྱ་བ་སོགས་ཡན་ལག་རྒྱས་བཤད་འོག་ནས་འཆད་པར་འགྱུར་
 བའི་བརྟན་བཅོས་མཐའ་དག་གིས་འཆད་པས་སོ་སྐྱུ་དུ་བསམས་པའོ། །
 འོ་ན་མ་བཤད་པའི་ཉེས་པ་མེད་དམ་ཞེ་ན་ཡན་ལག་གི་གཞུང་དེ་དག་རྣམ་
 པར་བཤད་པས་རྩ་བ་ལུས་ཀྱི་གཞུང་ཡང་བཤད་པར་བསམས་པས་སོ། །

༥ གཉིས་པ་ན་ཡན་ལག་རྒྱས་བཤད་ལ་གསུམ་སྟེ། ཤེས་བྱ་མཁྱེན་པ་
 གསུམ་དང་། ཐབས་སྦྱར་བ་བཞི་དང་། འབྲས་བུ་ཚོས་སྐྱབ་བཤད་པའོ། །དང་
 པོ་ལ་གསུམ་སྟེ་རྣམ་མཁྱེན་དང་། ལམ་ཤེས་དང་། གཞི་ཤེས་སོ། །དང་
 པོ་ལ་གཉིས་ཏེ་རྣམ་མཁྱེན་དང་པོར་སྦྱོན་པའི་རྒྱ་མཚན་དང་། བརྗོད་བྱ་རྣམ་
 མཁྱེན་རྒྱ་དང་བཅས་པར་བསྐྱུས་པའོ། །དང་པོ་དེ་ལྟར་ཡན་ལག་རྒྱས་བཤད་
 ལུས་སུ་བསྐྱུས་པའི་དོན་ཀུན་བསྐྱུས་པ་ཞེས་པ་བཤད་བྱིན་གྱི་འཚམས་སྦྱར་
 རོ། །འཆད་འགྱུར་གྱི་འཚམས་སྦྱར་ནི་དང་པོར་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་
 ཉིད་བཤད་པར་བཞེད་དེ་ཞེས་སྦྱར་རོ། །ཇི་ལྟར་འཆད་ཅེ་ན་རྣམ་མཁྱེན་དེ་ཉིད་
 བརྗོད་བྱར་སྦྱད་པའི་ཚིག་རྣམས་འགྲེལ་པས་བཤད་པའི་སྐོ་ནས་སོ། །དང་

པོ་འཆད་པ་ཅི་ཞེ་ན་བྱང་ཚུབ་སེམས་པ་རྣམ་མཁུན་འཐོབ་པར་བྱ་དགོས་
པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་རང་ཅིས་ཞེ་ན་བྱང་ཚུབ་ཐོབ་པར་འདོད་པས་ཐོས་བསམ་
གྱིས་གཏན་ལ་དབབ་པར་བྱ་བའི་འབྲས་བུའམ་ལམ་ཤེས་གྱིས་གཞི་ཤེས་
ལ་སྒྲུང་དོར་བྱས་ནས་བསྐྱབས་པའི་མཐར་ཐུག་གི་འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
རོ། །གཉིས་པ་ལ་བཞི་སྟོ་རྒྱ་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་། རྒྱན་གདམས་དག་
དང་། གནས་སྐབས་ངེས་འབྱེད་ཆམ་ཐུན་དང་། སྐྱབ་པ་ལམ་གྱི་རང་བཞིན་ནོ།།

༥ དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་པ་རང་གི་ངོ་བོ་དང་དམིགས་པ་ཞེས་མཚམས་སྦྱར་
བ་ལ་གཉིས་ཏེ་སྒྲི་དོན་དང་། གཞུང་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ་སེམས་
བསྐྱེད་སྐྱབ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲོན་དུ་འགྲོ་བ་དང་། དེའི་རང་བཞིན་གཏན་
ལ་དབབ་པ་དང་། དོན་རྗེས་སུ་སྐྱབ་པའོ། །དང་པོ་སྒྱིར་ཡང་རྟོག་ལྡན་གྱི་
བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་སེམས་བསྐྱེད་སྒྲོན་དུ་འགྲོ་ལ་བྱད་པར་དུ་ཐེག་ཆེན་
གྱི་སྐྱབ་པ་ལ་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་སྒྲོན་དུ་འགྲོ་བ་ཡིན་ཏེ་བསྐྱལ་པ་བཟང་
པོ་ལས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བྲགས་པ་ཐ་ག་པར་གྱུར་པ་ན། དེ་བཞིན་
གཤེགས་པ་སྟོག་གི་སྒྲོན་མ་ལ་རས་ཀྱི་ཁ་ཚར་ན་ཅིག་ཤུལ་ཏེ་དང་པོར་
བྱང་ཚུབ་མཚོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །ཞེས་པ་དང་། ད་ནི་སྒྲོན་ཚེ་སྐྱན་པར་
གྱུར་པའི་ཚོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལྟ་སྐྱབ་ཆེན་ལ། །འཇམ་གང་ཞིག་
ནི་དབུལ་(༤༡ ན)བ་བྱས་ནས་ཀྱང་། །དང་པོ་བྱང་ཚུབ་མཚོག་ཏུ་སེམས་
བསྐྱེད་དོ། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ་རྒྱ་དང་། ངོ་བོ་དང་། འབྲས་
བུའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ་སྒྲི་བའི་རྒྱ་དང་། ཉམས་པའི་རྒྱ་འོ། །དང་པོ་ལ་
གཉིས་ཏེ་ དངོས་དང་། ཚོད་སྤང་དོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ་སྒྲོན་པའི་རྒྱ་དང་།

འཇུག་པའི་རྒྱུ་ལོ། འདྲ་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ་ཆགས་པའི་རྟེན་དང་། ཉེར་ལེན་གྱི་
 རྒྱ་དང་། ལྷན་ཅིག་བྱེད་པའི་རྟེན་ནོ། འདྲ་པོ་ལ་ལུས་ཀྱི་རྟེན་དང་། བསམ་པའི་
 རྟེན་དང་། ཚེས་ཉིད་ཀྱི་རྟེན་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི་ལྷ་དང་མིའི་རྟེན་བྱུང་
 པར་ཅན་ལ་སྐྱེ་སྐྱེ་མདོ་ལས། ལྷའི་བུ་གང་དག་བྱང་ཚུབ་ཏུ་སེམས་མ་བསྐྱེད་
 པ་དེ་དག་སེམས་སྐྱེད་ཅིག་ཅེས་པ་དང་། འཛམ་བུའི་གླིང་གི་སེམས་ཅན་
 ཇི་སྟེད་པ་ཐམས་ཅད་སྲ་བྱི་མེད་པར་མིའི་ལུས་ཐོབ་པར་གྱུར་ལ། མིའི་ལུས་
 ཐོབ་ནས་ཀྱང་སྐྱེ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཚུབ་ཏུ་སེམས་
 བསྐྱེད་དེ། ཞེས་པའོ། ལས་སྐྱེས་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་པ་དང་། ཚེས་
 ཟབ་མོ་ཐོས་པས་སྐྱེ་བ་ཡོད་དེ། ལྷའི་རྒྱལ་པོ་རྒྱ་མཚོས་ལྷས་པ་ལས། ལྷ་
 ལྷི་ཉིས་སྟོང་བྱང་ཚུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དེ། ཞེས་པ་དང་། ཚངས་པས་ལྷས་པ་
 ལས། གང་ཚེ་རྒྱང་གཉིས་གཅི་བོ་ཡིས། ཚེས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་བཤད་པ།
 དེ་ཚེ་ལྷ་མི་སྟོང་ཕྱག་ཀྱང་། བྱང་ཚུབ་མཚོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ། ཞེས་
 སོ། ལགཉིས་པ་སྐྱབས་འགོ་བྱེད་པར་ཅན་སྟེན་ཏུ་འགོ་དགོས་ཏེ། མདོ་རྒྱན་
 ལས། ཐེག་པ་མཚོག་ཕྱིར་དཀོན་མཚོག་སྐྱབས་རབ་སོང་བ་གང་། དེ་ཉིད་
 སྐྱབས་སུ་སོང་བ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ན་མཚོག་ ཅེས་སོ། ལགསུམ་པ་རང་བཞིན་
 དུ་གནས་པའི་རིགས་དགོས་ཏེ། ཚེས་བཅུ་པ་ལས། དེ་བཞིན་རིགས་དང་
 ལྷན་པ་ཡང་། བྱང་ཚུབ་སེམས་ནི་འཚོལ་བྱེད་དེ། ཞེས་སོ། ལགཉིས་པ་རྒྱ་
 བོ་གཞན་དོན་འདོད་པའི་སྐྱིད་རྗེ་དང་། ཐབས་ངེས་པར་སེམས་པའི་དད་པ་
 ཡིན་ཏེ། དེ་གཉིས་ལས་ངོ་བོ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་ལོ། དེ་དབུ་མ་སྐྱིད་པོ་ལས། དེ་ལ་
 ཐོག་མར་རིགས་ལུས་པས། སྐྱིད་རྗེའི་ས་བོན་རབ་སའད་ཅིང་། སྐྱིད་དང་
 བསམ་པ་སྐྱེ་ཚོགས་ལས། བྱང་ཚུབ་སེམས་ནི་ཡོངས་སུ་གཟུང་། ཞེས་

བ་དང་། མདོ་རྒྱན་ལས། དེ་ཡི་ཙུ་བ་སླིང་རྗེར་འདོད། །ཅེས་པ་དང་། སེམས་
 ཅན་སྤྱུག་བསྐྱེད་ལས་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་སུ་སངས་རྒྱུ་ལ་དད་པ་གསུམ་
 བསྐྱེད་དགོས་ཏེ་ཚོས་བརྟུ་པ་ལས། །དད་པ་མེད་པའི་མི་དག་ལ། །དཀར་
 པོའི་ཚོས་རྣམས་མི་སྐྱེ་སྟེ། །ས་བོན་མེ་ཡིས་ཚོག་པ་ལ། །ལྷ་གུ་སྒྲོན་པོ་ཇི་
 བཞིན་ནོ། །ཞེས་སོ། །དེ་ཡོད་པས་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་སྐྱེས་ཏེ་བསྐྱེད་བཏུས་
 སུ། དད་པའི་ཙུ་བ་བརྟན་བྱ་སྟེ། །བྱང་ཚུབ་ལ་ཡང་སློབ་རྟན་བྱ། །ཞེས་པ་
 དང་། དཀོན་མཚོག་ཏུ་ལ་ལ་ལས། རྒྱལ་དང་རྒྱལ་བའི་ཚོས་ལ་དད་སྣང་
 ཅིང་། །སངས་རྒྱུ་སྤྱུག་ཀྱི་སྒྲོན་ལ་དད་བྱེད་པ། །བྱང་ཚུབ་སྐྱོན་མེད་ལ་དད་བྱེད་
 བས། །སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །ཞེས་སོ། ། གསུམ་པ་
 ལྷན་ཅིག་ཏུ་བྱེད་པའི་རྒྱུ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཕན་ཡོན་ཐོས་པ་དང་། དག་བཤེས་
 ཀྱིས་བསྐྱེད་པ་དང་། ཕན་པར་འདོད་པའི་བྱམས་པ་སོགས་ཡིན་ཏེ། །མདོ་
 རྒྱན་ལས། གོགས་སྒྲོབས་ དག་བཤེས་གཉེན་གྱིས་སྐྱེལ་མ། རྒྱ་སྒྲོབས་ ཐེག་
 ཆེན་གྱི་རིགས་སེད་པ། ཙུ་བའི་སྒྲོབས་ རིགས་རྒྱས་པ། །། ཐོས་སྒྲོབས་ ལུང་གི་ཚོས་
 ཐོས་པ། དག་བ་གོམས་པ་ ཚོ་འདི་ལ་རྟག་ཏུ་ཉན་འཛིན་འཆང་ལ་སོགས་པ། ལས། །། དང་
 པོ། མི་བརྟན་པ་དང་ ཕྱི་མ་རྣམས་ བརྟན་འབྱུང་བ། །གཞན་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་
 བརྟན་ལས་བྱུང་བ། སེམས་བསྐྱེད་(༤༡ བ)བཤད། །ཅེས་པ་དང་པོས་ནི་མི་
 བརྟན་ལ་གཞན་རྣམས་བརྟན་པར་བཤད་པ་དང་། རྟག་ཏུ་སེམས་ཅན་ཕན་
 པར་སེམས། །ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་འཇུག་པ་སེམས་བསྐྱེད་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་ལི་སྤྱི་སྤྱི་ལྷེད་དུ་སྒྲོན་པ་བརྟན་
 པ་དང་འཇུག་པ་ལ་དད་ཅིང་རང་ཉིད་ལེན་པར་འདོད་པ་དང་། གཞན་དོན་

སྐྱབ་པའི་སྤྱིང་སྤོབས་དང་། བད་སྤོད་པའི་ཚོག་ལས་སྐྱེས་ཏེ། མངོན་རྒྱན་
ལས། གང་ཕྱིར་སེམས་ཅན་མིར་གྱུར་པ། །ཚད་མེད་སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ལ། །
རྫོགས་པའི་བྱང་ཚུབ་འཐོབ་དེའི་ཕྱིར། །ཞུམ་པ་དང་དུ་སྒྲུང་མི་བྱ། །ཞེས་པ་
དང་། སྤྲོམ་པ་ཉི་ཤུ་པ་ལས། སྒྲ་མ་སྤྲོམ་ལ་གནས་ཤིང་མཁས། །ཞུས་དང་
ལྡན་ལ་སྒྲུང་བར་བྱ། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ཚོད་སྒྲུང་ནི། རྒྱ་བཞི་⁴⁶དང་རྒྱན་
བཞི་⁴⁷ལ་སོགས་པ་⁴⁸ལས་སྐྱེ་བར་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མངོ་
བསྟན་བཅོས་ནས་སྐྱེ་ཚུལ་མང་བ་ཅིག་བཤད་ཀྱང་འདྲིར་བཤད་པ་རྣམས་
ཀྱིས་ནང་དུ་འདུས་པའི་ཕྱིར་ཉེས་པ་མེད་དོ།

གཉིས་པ་ཉམས་པའི་རྒྱ་ལ་གསུམ་སྟེ་སྤོན་པ་ཉམས་པའི་རྒྱ་དང་། འཇུག་
པ་ཉམས་པའི་རྒྱ་དང་། གཉིས་ཀ་ཉམས་པའི་རྒྱ་འོ། །དང་པོ་སྒྲ་མ་དང་སྐྱེན་
གནས་དང་མཚོད་པར་འོས་པ་སྐྱེ་བ་ནག་པོའི་ཚོས་དང་། གཞན་འགྲོད་པའི་
གནས་མ་ཡིན་པ་ལ་འགྲོད་པ་སྐྱེད་པ་ནག་པོའི་ཚོས་དང་། སེམས་བསྐྱེད་
པའི་བྱང་སེམས་ལ་ངན་སེམས་ཀྱིས་ཚོགས་སུ་བཅད་པ་མ་ཡིན་པ་སྐྱེ་

46 འདྲིར་མཚན་འདི་ལྟར་ཡོད། “བྱང་ས་ལས། རིགས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་། སངས་རྒྱས་
བྱང་སེམས་དགེ་བཤེས་ཀྱིས་བཟུང་བ་དང་། སྤྱིང་རྗེ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་། འཁོར་བའི་སྐྱེག་
བསྐྱེལ་དང་དཀའ་སྤྱད་ཀྱིས་མི་འཇིགས་པ་ལས་སེམས་སྐྱེ། །ཞེས་དང་།”

47 འདྲིར་མཚན་འདི་ལྟར་ཡོད། “སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཚོ་འབྲུལ་མཐུ་ཚེན་པོ་རོ་མཚར་མེད་
དུ་བྱུང་བ་མཐོང་བ་ལས་དང་། ཐེག་ཚེན་སྟེ་སྤོད་ཐོས་ཤིང་མངོན་པར་འདོད་པ་ལས་དང་། ཐེག་
ཚེན་སྟེ་སྤོད་ལུབ་ཏུ་ཉེ་བ་མཐོང་བ་ལས་དང་། སེམས་ཅན་གྱི་ཉོན་མོངས་དང་སྐྱེག་བསྐྱེལ་ཆེ་བ་
མཐོང་བ་ལས་སྐྱེས། །ཞེས་དང་།”

48 འདྲིར་མཚན་འདི་ལྟར་སྤྱད། “རང་གི་དང་། གཞན་གྱི་དང་། སྦྱོར་བའི་དང་། དགེ་བ་གོམས་
པའི་སྤོབས་བཞི།”

བ་ནག་པོའི་ཚོས་དང་། སེམས་ཅན་ལ་གཡོ་སྐྱུས་ལོངས་སྤྱོད་པ་ནག་པོའི་
 ཚོས་དང་།⁴⁹ སེམས་ཅན་སྒོས་སྤངས་པ་སྟེ་དེ་རྣམས་སྤུང་ཚོད་ལས་འདས་
 བ་གཏོང་བའོ། །གཉིས་པ་འཇུག་པ་ཉམས་པའི་རྒྱ་ཉི་ལྗེ་པ་ཉི་ཤུ་པར་རྩ་
 བའི་ལྟར་བ། ཉེད་དང་བཀུར་སྟེ་ཆགས་པ་ཡིས། །བདག་བསྟོད་གཞན་ལ་
 སྤོད་པ་དང་། །སྤྱག་བསྐྱེད་མགོན་མེད་གྲུང་པ་ལ། །སེར་སྐྱས་ཚོས་ལོར་མི་
 སྐྱོན་དང་། །གཞན་གྱིས་བཤགས་ཀྱང་མི་ཉན་པར། །ཁྲོས་ནས་གཞན་ལ་
 ཚོགས་པ་དང་།⁵⁰ ཞེས་པ་བསམ་པས་སྤྱེ་ན་བཞི། སྦྱར་བས་སྤྱེ་ན་བརྒྱད་
 བཤད་དོ། །བསྐྱབ་བརྟུས་སུ་རྒྱལ་པོ་ལ་དེས་པ་ལྟ། །ཁྲོན་པོ་ལ་དེས་པ་
 ལྟ། སལ་པ་ལ་བརྒྱད་དེ་རྩ་ལྷུང་བཅོ་བརྒྱད་བཤད་དེ། ལ་ལ་ཉེས་བྱས་ལ་
 བཏགས་པ་ཡིན་པས་དེས་དོན་དུ་སྤྲོམ་པ་ཉི་ཤུ་པ་ལྟར་ཡིན་ཏེ་དེ་རྣམས་
 གྲུང་ཞིང་དུས་ལ་འདས་ན་སྤོམ་པ་གཏོང་བའོ། །གསུམ་པ་གཉིས་ཀ་ཉམས་
 པའི་རྒྱ་ཉི་དགེ་རྩ་ཆད་པ་དང་རིགས་ལོག་པ་དང་སྤངས་པའི་དུས་ལས་
 འདས་པ་དང་སྐྱེལ་ན་གཏོང་བ་ཡིན་ལོ། །གཉིས་པ་རོ་བོ་ལ་བཞི་སྟེ་མཚན་
 གཞི་དང་། མཚན་ཉིད་དང་། སྐྱོད་དང་། དབྱེ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ་
 གཞན་ལུགས་དགག་པ་དང་། རང་ལུགས་གཞག་པ་དང་། རྩོད་པ་སྤྱང་
 བའོ། །དང་པོ་ཁ་ཅིག་འདུན་པ་དང་སེམས་པ་ལ་འདོད་ཀྱང་དེ་དག་སེམས་
 བསྐྱེད་དུ་འགལ་ཏེ་སེམས་བྱུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁ་ཅིག་སེམས་ཅོམ་

49 མཚན་འདི་ལྟར་སྤྱད། “དེ་དག་གི་གཉེན་པོར་སློབ་གྲིལ་ཡང་རྩལ་མི་སྤྱོད་བ་དང་། གཡོ་སྐྱུས་
 རྒྱ་མེད་པར་སེམས་ཅན་ལ་ལྷག་པའི་བསམ་པས་གནས་པ་དང་། གྲང་རྒྱབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་
 ཅད་ལ་གཅེས་པར་འཛིན་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་གྲང་རྒྱབ་ཚེན་པོར་འགོད་པ་དང་།”

50 མཚན་དུ་ཁ་སྐོང་འགྲོ་འཁྱུད་འདི་ལྟར་གསལ། “ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སྤོད་བྱེད་ཅིང་། །དམ་ཚོས་
 འདར་སྤྱང་སྟོན་པའོ།།”

ཞེག་ཡིན་ཟེར་བ་དེའི་ལྟར་ན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཡོད་པར་འགྱུར་རོ། །
ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཡིན་ན་ཡང་སེམས་པ་
འགོག་པ་ལ་སྦྱོམས་པར་བྱགས་པ་ལ་སེམས་བསྐྱེད་མེད་པར་འགྱུར་བ་
དང་། ཉན་རང་དང་སངས་རྒྱས་ལ་ཡང་སེམས་བསྐྱེད་ཡོད་པར་འགྱུར་བའི་
ཕྱིན་རོ། །སེམས་ཀྱི་ས་བོན་ལ་འདོད་པ་ལྟར་ན་ཡང་ཉ་ཅང་ཐལ་བར་འགྱུར་
རོ། །ས་བོན་བྱུང་པར་ཅན་ཁོ་ན་ལ་འདོད་ན་ཡང་སེམས་བསྐྱེད་མངོན་གྱུར་མི་
སྲིད་པར་འགྱུར་རོ། །

གཉེས་པ་རང་ལུགས་ནི་ཡིད་ཤེས་དགེ་བ་མངོན་གྱུར་དང་ས་བོན་བྱུང་པར་
ཅན་ཅི་རིགས་པ་གྲོགས་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། ཉི་མེ་སྤང་བར། སེམས་ནི་
རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྟེ་རྣམ་པར་རིག་པ་འོ། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་གང་ཡིན་ཞེ་ན།
ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྟེ་དཀར་པོའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ལ་དམིགས་པ་ནི་དེ་
ལ་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སོ། །གྲོགས་(༤༢ ན)གཙུག་པོ་མངོན་རྒྱན་ལས།
བརྟན་པ་མཚོག་གི་སྦྱོན་ལམ་ནི། །སེམས་པ་འདུན་དང་བཅས་པ་སྟེ། །ཞེས་
གསུངས་ལ། །གྲོགས་པལ་པ་ནི་མངོན་ལས།⁵¹ ཚོར་དང་སེམས་པ་འདུ་
ཤེས་དང་། །བདུན་དང་རེག་དང་སྟོ་གྲོས་བྲན། །ཡིད་ལ་བྱེད་དང་མོས་པ་
དང་། །ཉིང་ངེ་འཛིན་སེམས་ཐམས་ཅད་ལ། །ཞེས་ས་མང་པོ་བ་བརྟུ་བཤད་
ཅིང་། དེ་རྣམས་འཕགས་པས་རེག་པ་དང་། ཚོར་བ་དང་། སེམས་པ་དང་།
ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། །འདུ་ཤེས་རྣམས་ཀུན་འགོ་ཡིན་ལ། །གཞན་ལྷ་ཡུལ་
སོ་སོར་ངེས་པ་ཡིན། །ཞེས་སོ། །དགེ་བའི་འཁོར་དུ་འབྱུང་བ། དད་དང་བག་

51 མ་དཔེ་ལ་ “ཚོར་དང་འདུ་ཤེས་སེམས་པ་ནི།” ཡོད་ཀྱང་ཡི་གེ་ལྷག་པ་ཡིན་པར་སྤང་།

ཡོད་ཤིན་ཏུ་སྤྱད་ས། །བཏང་སྟོམས་⁵²ངོ་ཚེ་ཤེས་ཁྲེལ་ཡོད། །རྩ་བ་གཉིས་
རྣམ་མི་འཚོ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་རྟག་ཏུ་དགོ་ལ་འབྱུང་། །ཞེས་བརྟུ་འདོད་
ཅིང་། འཕགས་པས་གཏི་མུག་མེད་པ་དང་བརྟུ་གཅིག་འདོད་པས་འདོད་
ཁམས་པ་ཡིན་ན་ཉི་ཤུ་རྩ་གསུམ་ཡོད་དེ། འདོད་པའི་དགོ་བའི་སེམས་པ་ནི།
རྟོག་དང་དཔྱོད་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར། །སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཉི་ཤུ་གཉིས། །
ཞེས་བཤད་ལ་གཏི་མུག་མེད་པ་དང་རྩ་གསུམ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་མཚུངས་
ལྡན་ལྡས་མཚུངས་པ་སྟེ་རྟོན་དང་། དམིགས་པ་དང་། རྣམ་པ་དང་། དུས་
དང་། རྣམ་མཚུངས་པའོ།།

གསུམ་པ་རྩོད་སྤང་ནི། དེ་ལྟ་ན་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ལ་བྱུང་པར་མེད་པར་
ཐལ། མཚུངས་ལྡན་ལྡས་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། འདིའི་ལན་ལ་སེམས་
དང་སེམས་བྱུང་རྣམས་གཅིག་པ་དང་ཐ་དད་པའི་ལྷགས་གཉིས་ཡོད་པས།
དང་པོ་ལྟར་ན་དེ་བོ་ལ་བྱུང་པར་མེད་པ་འདོད་པ་ཡིན་ལ། འོན་ཀྱང་སྟོག་པ་
ལ་བྱུང་པར་ཡོད་དེ། དབྱས་མཐའ་ལས། དེ་ལ་དོན་མཐོང་རྣམ་པར་ཤེས། །
དེའི་བྱུང་པར་སེམས་ལས་བྱུང་། །ཞེས་པས་རང་སྟོབས་ཀྱིས་དོན་གྱི་དེ་བོ་
ཅོམ་རིག་པ་སེམས་དང་། རང་སྟོབས་ཀྱིས་དོན་གྱི་བྱུང་པར་རིག་པ་སེམས་
ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །གལ་ཏེ་དེ་བོ་དང་བྱུང་པར་རིག་པའི་ཕྱིར་དམིགས་
རྣམ་མི་མཚུངས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། གཞན་སྟོབས་ཀྱིས་སེམས་ཀྱིས་ཀྱང་
བྱུང་པར་རིག་ཅིང་སེམས་བྱུང་གིས་ཀྱང་དེ་བོ་རིག་པས་སྐྱོན་མེད་དོ། །འོ་ན་
སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཉིས་ཚོས་ཅན། རྒྱ་འབྲས་སུ་ཐལ། དེ་བོ་དང་བྱུང་

52 མཚན་འདི་ལྟར་སྤྱང་ “བྱིང་རྟོན་དང་བྲལ་ཅོམ་གྱི་འདུ་བྱེད།

པར་རིག་པར་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་རྣམས་གཅིག་པ་བྱུང་དོན་ཞེ་ན། སེམས་
 དང་སེམས་བྱུང་སྤྱི་བ་རྒྱ་འབྲས་ཡིན་པ་ལྟར་རྣམས་གཅིག་པར་མི་འདོད་ལ།
 ད་ལྟ་བུ་རྣམས་གཅིག་པ་ལྟར་རྒྱ་འབྲས་སུ་མི་འདོད་པས་རྒྱུན་མེད་དོ། །རྣམས་
 བ་དད་པ་ལྟར་ན་མཚུངས་ལྡན་ལྡས་མཚུངས་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ་རྣམས་མི་
 གཅིག་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་རང་གི་འདོད་པ་ཉམས་སོ་ཞེ་ན། རྣམས་རེ་རེ་བ་
 ལ་མཚུངས་ཞེས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་ཉམས་པ་མེད་དོ། །ཀལ་ཏེ་ས་དང་པོ་ཡན་
 ཚད་གྱི་མཉམ་བཞག་ན་ཚོས་ཅན། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་བྱུང་པར་མེད་
 པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་བོ་དང་བྱུང་པར་རིག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྟོགས་མ་
 གྲུབ་ན་སྤོས་བཅས་སུ་འགྱུར་ཞིང་། རྒྱབ་པ་མ་གྲུབ་ན་དམ་བཅའ་ཉམས་
 སོ་ཞེ་ན། ལ་ཅིག་གཙོ་འཁོར་གྱི་བྱུང་ཡོད་ཟེར་ཏེ་ཉམས་པ་སྤྱི་མ་སོ་ན་གནས་
 སོ། །དེས་ན་དེ་བོ་དང་བྱུང་པར་རིག་པ་མངོན་གྱུར་མེད་པ་འཇམ། ས་བོན་མེད་
 པ་རྟོགས་གང་འགོད། དང་པོ་ལྟར་ན་བྱུང་པར་མངོན་གྱུར་མེད་པ་འདོད་པ་
 ཡིན་ལ། གཉིས་པ་ལྟར་རྟོགས་མ་གྲུབ་པོ། །ཡལ་ན་དོན་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་
 མེད་ཀྱང་ཚོས་ཉིད་རྣམས་བཅད་གྱིས་ཡུལ་དུ་བྱེད་པས་ན་ཉམས་པ་མེད་དེ། ཐེག་
 བསྐྱུས་ལས། དོན་ལ་མི་སེམས་རྒྱ་འབྲས་ཕྱིར། །སེམས་མིན་སེམས་ནི་ཁོ་
 བའོ། །ཞེས་པས་སོ། །

གཉིས་པ་མཚན་ཉིད་ལ་གསུམ་སྟེ་གཞན་ལུགས་དགག་པ་དང་། རང་
 ལུགས་གཞག་པ་དང་། ཚུད་པ་སྤང་བའོ། ། དང་པོ་གཉེལ་པ་ན་ཟེ། གཞན་
 དོན་དུ་རྫོགས་པའི་བྱང་རྒྱུ་འདོད་པ་ཉིད་ཡིན་ཟེར་བ་ནི། མི་རིགས་ཏེ་
 འདོད་པ་འདུན་པའི་དོན་ལྡོག་ཡིན་(༥༢ བ)པས་དོན་ལྡོག་གཞན་གྱུར་དུ་

འགྲུང་ཏེ། འོག་སྐྱོག་ཤལ་རྟེན་མཚན་ཉིད་དུ་བཀོད་པ་བཞིན་ནོ། །གཟུང་
པ་ན་རེ། རོ་བོ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་རིག་པ་གང་ཞིག་གི་ཐེག་ཆེན་དོན་གཉེར་
དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ཡིན་ཟེར་རོ། །སེམས་བསྐྱེད་རང་དོན་གཉེར་
དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སེམས་ཀྱང་ཚོས་ཅན། སེམས་བསྐྱེད་ཡིན་པར་ཐལ།
མཚན་ཉིད་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་གཞན་དོན་དང་རྫོགས་
པའི་བྱང་ཚུབ་སྤང་བ་ཅན་ཡིན་ན་ཡང་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་ས་ན་སེམས་བསྐྱེད་
མེད་པར་འགྲུང་བའི་ཕྱིར་རོ།།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི། ལྷ་མ་ཁ་ཅིག་གཞན་དོན་དང་རྫོགས་པའི་བྱང་
ཚུབ་གཞན་སྟོབས་ཀྱིས་ཐོབ་པར་འདོད་པ་ཡིན་གསུངས་སོ། །རིན་པོ་ཆེ་ནི་
གཞན་དོན་རྫོགས་པའི་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་རོ་བོ་སྤང་བ་ཅན་གཞན་དོན་དུ་རྫོགས་
པའི་བྱང་ཚུབ་འདོད་པས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་གསུངས་སོ། །གཞན་དོན་དང་
རྫོགས་པའི་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་རོ་བོ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་སྤང་བ་གང་ཞིག་དེ་གཉིས་
འདོད་པ་ཅན་ཡིན་ནོ།།

གསུམ་པ་ཚོད་སྤང་ནི། བྱང་ཚུབ་ཀྱི་རོ་བོ་སྤང་ཞེས་པ་རང་མཚན་ནམ་རྣམ་པ་
སྤང་བ་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན་ཚོགས་སྦྱར་ན་སེམས་བསྐྱེད་མེད་པར་འགྲུང་ལ།
གཉིས་པ་ལྟར་ན་རྟོག་པར་འགྲུང་ལ། འདོད་ན་ས་བརྒྱད་པ་ཡན་ཆད་ན་
སེམས་བསྐྱེད་མེད་པར་འགྲུང་ཏེ་རྟོག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། རྣམ་པ་སྤང་
བ་དང་རང་མཚན་སྤང་བ་གཉིས་ཀ་ཅི་རིགས་པ་ཡིན་པས་སྐྱོན་གཉིས་
ཀ་མེད་དོ། །གསུམ་པ་སྐྱོད་ཡིད་ལ་སེམས་བྱུང་ཡང་ཡོད་མོད་ཀྱི་གཙོ་བོ་

སེམས་ཡིན་པས་སེམས་བསྐྱེད་ཅེས་བྱ་སྟེ་རྒྱལ་པོ་འཁོར་བཅས་ལ་རྒྱལ་པོ་
གཤེགས་ཞེས་པ་བཞིན་ནོ།།

བཞི་པ་དབྱེ་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྤྱིར་དབྱེ་བ་དང་། བྱེ་བྲག་གི་དབྱེ་བ་འོ། །དང་
པོ་ལ་ས་མཚམས་དང་། ཡུལ་གྱི་དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཚོས་མཚོག་
མན་ཆད་མོས་པས་སྤྱོད་པ་དང་། ས་དང་པོ་ནས་བདུན་པའི་བར་ལྷག་
བསམ་རྣམ་དག་དང་། དག་པའི་ས་གསུམ་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་དང་། སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ས་སྤྱིབ་པ་སྤང་བའི་སེམས་བསྐྱེད་ཡིན་ཏེ། མདོ་རྒྱན་ལས། སེམས་
བསྐྱེད་དེའི་ས་རྣམས་ལས། །མོས་དང་ལྷག་བསམ་དག་པ་དང་། །རྣམ་པར་
སྤྲིན་པ་གཞན་དུ་འདོད། །དེ་བཞིན་སྤྱིབ་པ་སྤངས་པའོ། །ཞེས་སོ། །གཉིས་
པ་ཡུལ་བདེན་གཉིས་ལ་ལྟོས་ནས་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའི་སེམས་
བསྐྱེད་གཉིས་ཡིན་ཏེ། ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ལས། ཀུན་རྫོབ་དོན་དམ་དབྱེ་
བ་ཡིས། །སེམས་བསྐྱེད་དེའི་རྣམ་གཉིས་ཏེ། །ཞེས་སོ། །དེ་ལ་ཀུན་རྫོབ་
སེམས་བསྐྱེད་ནི་བྱང་རྒྱུ་ཀུན་རྫོབ་པ་ལ་དམིགས་ནས་གཞན་དོན་དུ་ཐོབ་
པར་འདོད་པ་ཅན་ཡིན་ལ། དོན་དམ་སེམས་བསྐྱེད་ནི་ཡུལ་བྱང་རྒྱུ་དོན་
དམ་པ་རྟོགས་པ་ཡིན་ཏེ་རྣམ་སྤང་བྱང་རྒྱུ་པ་ལས། ཚོས་ཉིད་སྐྱེ་བ་མེད་
པ་ནི། །བྱང་རྒྱུ་ཅེས་ནི་རབ་བརྗོད་དེ། །དེ་ལ་དམིགས་པར་བྱེད་པ་གང་། །དེ་
ཡང་བྱང་རྒྱུ་སེམས་ཞེས་བྱ། །ཞེས་པ་དང་། སེམས་འགྲེལ་ལས། བྱང་
རྒྱུ་སེམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ནི། །བདག་དང་སྤང་སོགས་རྣམ་རིག་གི་རྟོག་
པ་རྣམས་ཀྱིས་མ་བསྐྱིབས་ཤིང་། །ཉག་ཏུ་སྤོང་པར་སངས་རྒྱས་བཞེད། །
ཅེས་སོ། །འདི་ནི་སྐྱོམ་པ་ལ་སྟོས་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ་དེ་ཉིད་ལས། དོན་དམ་

པའི་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱང་བསྐྱེད་པའི་སྒྲོན་བས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་
ཡིན། ཞེས་སོ། །དེ་འདྲར་མཚན་ཉིད་ས་དང་པོ་ནས་ཡོད་དེ། མདོ་རྒྱན་ལས།
རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ནི། །སྐྱེས་ཕྱིར་དེ་ནི་དམ་པར་འདོད། །ཅེས་སོ། །
ཚོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་ན་རེ། སྒྱུར་ལམ་ན་ཡང་ཡོད་ཟེར་རོ།

གཉིས་པ་བྱེ་བྲག་གི་དབྱེ་བ་ལ་གསུམ་སྟེ་གོ་གས་དང་དེ་ཡི་སྒྲོན་ནས་དབྱེ་བ་
དང་། ཇི་ལྟར་བསྐྱེད་ཚུལ་ཀྱི་སྒྲོན་ནས་དབྱེ་བ་དང་། རོ་བོའི་སྒྲོན་ནས་དབྱེ་བ་ལོ།
དང་པོ་ཉི་ཤུ་ཙུ་གཉིས་ཞེས་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །གཉིས་པ་ཤིང་རྟའི་སྒྲོན་ལ་
གཉིས་ཡིན་ཏེ་འཇམ་དཔལ་གྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་སྒྲོང་པོས་བརྒྱན་པའི་
མདོ་ལས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འབྲུག་སྐྱེད་བྱངས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་སྐྱེན་སྲུང་
འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་རྒྱལ་པོ་ནམ་མཁའ་ཞེས་བྱ་བར་གྱུར་བས་བྱང་
ཚུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཚོགས་ལ་བརྟེན་ནས་(༤༣ ན)འཕགས་པ་འཇམ་
དཔལ་ནས་བརྒྱད་པ་སྐྱེས་སྐྱེབ་རྗེས་འབྲངས་ཀྱི་སྒྲོན་དང་། རྣམ་པར་སྐྱུང་
མཛད་མཛོན་པར་བྱང་ཚུབ་པའི་རྒྱུད་ལས། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་
ཀྱི་རྒྱ་ནི་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་སོ། །ཙུ་བ་ནི་སྤྱིང་རྗེ་ཆེན་པོའོ། །མཐར་ཐུག་
པ་ནི་ཐབས་སོ། །ཞེས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འཕགས་པ་བྱམས་པ་དང་ཐོགས་
མེད་རྗེས་འབྲངས་དང་བཅས་པའི་སྒྲོན་གཉིས་ཡིན་ལ། དེ་རེ་ཞིང་སྐྱེ་མ་
ཡོད་པ་དང་མེད་པ་གཉིས་གཉིས་ཡིན་ཞིང་། དེ་རེ་ལ་ཡང་སྐྱབས་པོ་ཆེ་
དང་སྒྲོན་པོ་ཆེ་གཉིས་གཉིས་ཡོད་ལ། དེ་རེ་ལ་ཡང་སྒྲོན་པ་རྒྱུད་པར་
ལེན་པ་དང་། འཇུག་པ་རྒྱུད་པར་ལེན་པ་དང་། སྒྲོན་འཇུག་སྐྱབས་སུ་ལེན་
པ་གསུམ་གསུམ་ཡོད་པས་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་སྒྲོན་ཉི་ཤུ་ཙུ་བཞིར་འགྱུར་རོ་

གསུངས། གསུམ་པ་དེ་བའི་སློན་ནས་དབྱེ་བ་ལ། སློན་པ་དང་། འཇུག་པ་
 སེམས་བསྐྱེད་པ་གཉིས་སོ། །འདི་གཉིས་ཀྱི་བྱུང་པར་གང་ཡིན་ཞེ་ན་གཞན་
 ལུགས་དགག་པ་དང་། རང་ལུགས་གཞག་པ་དང་། རྩོད་སྲུང་གསུམ་ལས།
 དང་པོ་ཆེན་པོ་རྣམས་ན་རེ། སློན་པ་མོས་སློད་ཀྱི་ཡིན་ལ། འཇུག་པ་ས་ཐོབ་
 ཀྱི་ཡིན་ཟེར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་ས་ཐོབ་ཡན་ཆད་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པ་ཡིན་པས་
 འཇུག་པ་ཚོ་གས་ལེན་མི་དགོས་པར་འགྱུར་ལ། འདོད་ན་སྐྱེ་མ་སྐྱེ་ལ་
 གནས་ཤིང་མཁའས། །རུས་དང་ལྡན་ལ་སྤང་བར་བྱ། །ཞེས་པ་དང་འགལ་
 ལོ། །གཞན་ཡང་མོས་སློད་པ་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྐྱེ་པ་མེད་པར་ཐལ། འཇུག་
 པ་མེད་པའི་ཕྱིར། རྩབ་པ་ཡོད་དེ་འཇུག་སྐྱེ་པ་དེ་བོ་གཅིག་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྐྱོམ་
 རིམ་དང་པོ་ལས། འཇུག་པའི་སྐྱེ་པ་སྤང་བ་དེ། །ཞེས་པ་དང་། ལམ་སྐྱོན་
 ནས། འཇུག་སེམས་བདག་ཉིད་སྐྱེ་པ་མ་གཏོགས་པ། །ཞེས་སོ། །འདོད་
 ན་ཅི་སར་མ་རྒྱུད་པ་ལ་བྱང་རྒྱབ་སེམས་དཔའི་སྐྱེ་པ་ཡོད་པར་བརྗོད་དམ།
 མེད་པར་བརྗོད་ཅེ་ན་ཡོད་པར་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། །ཞེས་པ་དང་འགལ་ལོ། །
 གཉལ་པ་ན་རེ། སློན་པ་སེམས་བསྐྱེད་སྤྱི་ཡིན་ལ། འཇུག་པ་བྱེ་བྲག་ཡིན་
 ཟེར་བ་མི་རིགས་ཏེ། །ལྷོག་པ་ཅིག་རྒྱང་དང་གཉིས་ཚོགས་ཀྱི་བྱུང་པར་མེད་
 པའི་ཕྱིར་རོ། །འགྲེལ་ན་རེ། འདོད་པ་ཚོས་གཉིས་ལྡན་དང་གསུམ་ལྡན་སློན་པ་
 དང་འཇུག་པ་ཡིན་ཟེར་བ་ལྟར་ན། སེམས་བསྐྱེད་ཀྱིས་གོགས་རིག་ཚོར་ཡང་
 སློན་འཇུག་སེམས་བསྐྱེད་དུ་འགྱུར་ཏེ་འདོད་པ་གཉིས་ལྡན་གསུམ་ལྡན་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁ་ཅིག་གཞན་དོན་དུ་སངས་རྒྱས་ཐོབ་འདོད་གང་ཞིག་སློན་
 པ་དང་འཇུག་པའི་ཚོགས་སྤངས་པ་ཡིན་ཟེར་ཏེ། འདོད་པ་མཚན་ཉིད་
 ཡིན་པ་བཀག་པའི་ཕྱིར་དང་མཚོན་བྱས་བྱུང་པར་དུ་བྱས་པར་ཡང་འགྱུར་

རོ། །ལ་ཅིག་གཞན་དོན་དུ་སངས་རྒྱལ་འདོད་པ་གང་ཞིག་སྲོད་པའི་གྲོགས་
ཀྱིས་མ་ཟེན་པ་དང་ཟེན་པ་ཡིན་ཟེར་བ་ལྟར་ན། བྱང་སེམས་གཉིད་ལོག་
པའམ་སྒྲོམས་པར་ཞུགས་པ་ན་འཇུག་པ་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ་སྲོད་པས་ཟེན་པ་
མེད་པའི་ཕྱིར་རོ།།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི་གཞན་དོན་དང་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱིས་རོ་བོ་རང་
སྒྲོབས་ཀྱིས་སྤང་བ་གང་ཞིག་གཞན་དོན་དང་འབྲས་བུའི་བྱང་ཆུབ་འདོད་
པ་ཅན་སྒྲོན་པ་དང་། གཞན་དོན་དང་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་རོ་བོ་རང་
སྒྲོབས་ཀྱིས་སྤང་བ་གང་ཞིག་གཞན་དོན་དུ་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་འདོད་
པ་ཅན་འཇུག་པ་སེམས་བསྐྱེད་ཡིན་ཏེ། འབྲས་བུ་དང་རྒྱ་འབྲས་གཉིས་
ཀ་ཡིན་པར་སྲོད་འཇུག་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དེ་མདོར་བསྟུན། །རྣམ་པ་
གཉིས་སུ་ཤེས་བྱ་སྟེ། །བྱང་ཆུབ་སྒྲོན་པའི་སེམས་དང་ནི། །བྱང་ཆུབ་འཇུག་
པ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །འགྲོ་བར་འདོད་དང་འགྲོ་བ་ཡི། །བྱེ་བྲག་ཇི་ལྟར་ཤེས་པ་
ལྟར། །དེ་བཞིན་མཁས་པས་འདི་གཉིས་ཀྱི། །བྱེ་བྲག་རིམ་བཞིན་ཤེས་པར་
བྱ། །ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་རྩོད་སྤང་ནི། །སྒྲོན་པ་སེམས་བསྐྱེད་དང་རྒྱབས་
འགྲོ་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། །སྒྲོན་པ་དང་བཅས་ཟེན་པ་ཡིན་ལ།
འབྲས་བུའི་(༤༣ བ)རྒྱབས་འགྲོ་དམ་བཅས་མ་ཟེན་པས་ཁྱད་པར་ཡོད་ལ།
རྒྱུའི་རྒྱབས་འགྲོ་དང་ཁྱད་པར་གཞན་ཡོད་པས་ཉེས་པ་མེད་དོ།།

གསུམ་པ་འབྲས་བུ་ལ་གཉིས་ཏེ་ཐོབ་པ་མན་ཡོན་གྱི་འབྲས་བུ་དང་། །ཉམས་
པ་ཉེས་དམིགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་འོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ་སྟེས་ཐོབ་ཀྱི་འབྲས་

བྱ་དོ་མཚར་བ་དང་། གནས་སྐབས་ཀྱི་འབྲས་བུ་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། མཐར་
 ཐུག་གི་འབྲས་བུ་སངས་རྒྱ་བའོ། །དང་པོ་རྣམ་བཅད་⁵³ལ་ཉེས་པས་⁵⁴མི་
 འགོས་ཏེ། མདོ་རྒྱན་ལས། ལྷོ་ལྷན་སེམས་མཚོག་བསྐྱེད་མ་ཐག་ཏུ་ཡང་།
 མཐར་ཡས་ཉེས་པ་བྱེད་ལས་སེམས་རབ་བསྐྱམས། །ཞེས་སོ། །ཡོངས་
 གཙམ་བསོད་ནམས་⁵⁵རྒྱ་ཆེན་པོ་ཐོབ་སྟེ། དཔལ་སྐྱིན་གྱི་མདོ་ལས། བྱང་
 རྒྱལ་སེམས་ཀྱི་བསོད་ནམས་གང་། །གལ་ཏེ་དེ་ལ་གཟུགས་མཚིས་ན། །
 རམ་མ་ཁའི་ཁམས་ནི་ཀུན་གང་སྟེ། །དེ་ནི་དེ་བས་ལྷག་པར་འགྱུར། །ཞེས་སོ། །
 གཉིས་པ་སྤྲིག་པ་ཐམས་ཅད་ཟད་པར་བྱེད་དེ། སྤྱོད་འཇུག་ལས། སྤྲིག་པ་
 སྟོབས་ཆེན་ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་པ། །དེ་ནི་རྫོགས་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་མིན་པ། །
 དགོ་གཞན་གང་གིས་ཟིལ་གྱིས་གཞོན་པར་འགྱུར། །ཞེས་དང་།⁵⁶ མཚོན་
⁵⁷དོན་དང་ལྷན་པས་ལྷ་མིའི་མཚོན་པ་འཐོབ་སྟེ་དེ་ཉིད་ལས། བྱང་རྒྱལ་
 སེམས་བསྐྱེད་གྱུར་ནས་སྐད་ཅིག་གིས། །འཁོར་བའི་བཙོན་རར་བསྐྱམས་
 པའི་ཉམས་ཐག་རྣམས། །བདེ་གཤེགས་རྣམས་ཀྱི་སྲས་ཞེས་བརྗོད་བྱ་
 ཞིང་། །འཇིག་རྟེན་ལྷ་མིར་བཅས་པའི་ཕྱག་བྱར་འགྱུར། །ཞེས་སོ། །གསུམ་
 པ་⁵⁸མཐར་ཐུག་གི་འབྲས་བུ་ནི། གསེར་འགྱུར་རྩི་ཡི་རྣམ་པ་མཚོག་ལྷ་བུར།

53 འདིར་ཀ་རྟོགས་ཀ་སྟེང་དུ་རྟོགས་ཞེས་བརྒྱན་པ་ཞིག་ཡོད།
 54 འདིར་ཀ་རྟོགས་ག་སྟེང་དུ་རྟོགས་ཞེས་བརྒྱན་པ་ཞིག་ཡོད།
 55 འདིར་ཀ་རྟོགས་ཁ་རྒྱུད་པ་ཞིག་ཡོད།
 56 འདིར་ཀ་རྟོགས་ཀ་རྒྱུད་པ་ཞིག་ཡོད།
 57 འདིར་ཀ་རྟོགས་ཁ་སྟེང་དུ་རྟོགས་ཞེས་བརྒྱན་པ་ཞིག་ཡོད།
 58 འདིར་ཀ་རྟོགས་ག་རྒྱུད་པ་ཞིག་ཡོད།

མི་གཙང་ལུས་འདི་སྤངས་ནས་རྒྱལ་བའི་སྐྱུ། །རིན་ཆེན་རིན་ཐང་མེད་པར་
 བསྐྱུར་བས་ན། །བྱང་རྒྱལ་སེམས་ཞེས་བྱ་བ་རབ་བརྟན་ཟུངས། །ཞེས་པ་
 དང་། སྤྲོད་པོ་བཀོད་པ་ལས། །བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་
 རྣམས་ཀྱི་ས་བོན་ལྟ་བུའོ། །འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚོས་དཀར་པོ་རྣམ་པར་
 འཕེལ་བར་བྱེད་པས་ས་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་མང་དུ་གསུངས་པ་
 དང་། འོད་སྤུངས་ཀྱི་ལེའུ་ལས། གང་དག་ང་ལ་རབ་ཏུ་དད་པ་དེ་དག་གིས་
 བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་ཕྱག་བྱའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ལ་
 བོ་མ་ཡིན་འོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན་བྱང་རྒྱལ་སེམས་ལས་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་
 པ་རྣམས་སྐྱེའོ། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ཉམས་པ་ཉེས་དམིགས་ཀྱི་འབྲས་
 བུ་ནི་ཁས་སྤངས་ཉམས་པས་དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྲད་པ་དང་། སེམས་ཅན་
 ཐམས་ཅད་བསྐྱུས་པས་རྣམ་སྲིན་ངན་འགྲོར་ལྷུང་བ་དང་། ཀྱུན་སྤྲོད་ལོག་
 པས་ཐེག་ཆེན་གཏན་སྤང་དུ་འགྱུར་བའོ། །གསུམ་པ་དོན་རྗེས་སུ་སྐྱབ་པ་
 ལ་གསུམ་སྟེ་དང་པོ་ཡང་དག་པར་སྤང་བ་ལ་བསྐྱབ་པ་དང་། བར་དུ་མི་
 ཉམས་པར་འཕེལ་བ་ལ་བསྐྱབ་པ་དང་། ཉམས་ན་ཕྱིར་བཅོས་པའོ། །དང་པོ་
 རྒྱུ་སྤངས་པའི་གང་ཟག་གིས་སྤྲོ་མ་མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་པའམ། མ་རྙེད་ན་
 དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐྱུ་གཟུགས་ཀྱི་རྩུང་དུ་སྤྲོད་དེས་རྗེས་གསུམ་ཚང་
 བའི་ཚོགས་སྤང་འོ། །གཉིས་པ་བྱམས་སྤྲོད་རྗེ་དང་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ལ་
 གཙོ་བོ་བྱས་ལ་དེ་ཉིད་སྒྲོན་པའི་མདོ་བརྟན་བཅོས་མང་དུ་ལྟ་བ་དང་། དགོ་
 ཚོགས་ཅི་འཕེལ་དུ་བྱའོ། །གསུམ་པ་ཉམས་ན་ཕྱིར་བཅོས་པ་ནི་བསྐྱབ་
 བཏུས་ནས་ལྟའི་བུ་སྐྱུ་རེངས་འཕྲིན་པར་བཏང་ནས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་ནམ་
 མཁའི་སྤྲིང་པོ་ལ་གསོལ་བ་བཏབ་ནས། རམ་མཁའི་སྤྲིང་པོའི་མདུན་དུ་

ཕྱིར་བཅོས་བྱེད་ལ། བྱང་སའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ན།⁵⁹ སྡོམ་པ་སྐར་ཡང་སྐང་
བར་བྱ། །ཟག་པ་འབྲིང་ནི་གསུམ་ལ་བཤགས། །གཅིག་གི་མདུན་དུ་ལྷག་
མ་རྣམས། །ཞེས་ཡན་ལག་ཚང་མ་ཚང་གི་བྱེ་བྲག་གིས་འགྲུར་ལ། དཀོན་
མཚོག་གསུམ་ལ་གསུམ་མི་མཚོད། །ཀུན་པ་རྣམས་ལ་གུས་མི་བྱེད། །ལ་
སོགས་པ་ཉེས་བྱས་བཞི་བཅུ་ཙུ་བྱ་གིས་མ་གོས་པར་བྱས་ནས་སློབ་
པའོ།།

(༧༧ ན)གཉིས་པ་གཞུང་དོན་ལ་གསུམ་སྟེ། མཚོན་ཉིད་དང་། དམིགས་
ཡུལ་དང་། དབྱེ་བའོ། །དང་པོ་ཡིད་ཤེས་དགོ་བ་འཁོར་བཅས་འགའ་ཞིག་
མཚོན་གཞི། ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཐ་སྟོན་དུ་བྱ་རུང་ནི་མཚོན་བྱ།
གཞན་དོན་དང་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་དོ་བོ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་
སྐྱང་བ་གང་ཞིག་དེ་གཉིས་འདོད་པ་ཅན་ཅེས་པས་བསྟན་ནས། འགྲེལ་བ་ལ་
གཉིས་ཏེ་དངོས་དང་། ཚོད་སྤང་དོ། །དང་པོ་རང་ཉིད་སངས་རྒྱས་སུ་གྱུབ་
ནས་གཞན་དོན་སྐྱེལ་བ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་འབད་པར་བྱ། ཞེས་པ་རྒྱལ་པོ་
ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་སློབ་པ་ཡིན་པར་བསྟན་ཏེ་མི་སློབ་པ་ལྷན་གྲུབ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །སེམས་བསྐྱེད་པ་མཚོན་བྱ། གཞན་དོན་དུ་རྫོགས་པའི་
བྱང་ཚུབ་ཀྱི་དོ་བོ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་སྐྱང་བ་གང་ཞིག་དེ་གཉིས་འདོད་པ་ཅན་
གྱི་མཚོན་ཉིད་དང་ལྡན་ལ། དབྱེ་ན་སློབ་པ་དང་འཇུག་པ། ཞེས་སོ། །གཉིས་
པ་ལ་གཉིས་ཏེ་ཚོད་པ་དང་། ལན་ནོ། །དང་པོ་ཁ་ཅིག་འདོད་པ་མཚོན་ཉིད་

59 མ་དཔེ་ལ་ “བྱང་སའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ན།” ཞེས་འདུག་ཀྱང་ ལུང་འདི་ནི་སྡོམ་པ་ཉི་ཤུ་པ་
ནས་ཡིན་པར་འདུག།

དུ་གོ་ནས། ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཚུབ་འདོད་པ་ཉིད་ནི་ཚེས་ཅན། ཇི་
 ལྟར་ན་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ཏེ། གཞན་དོན་
 དང་བྱང་ཚུབ་དོན་གཉེར་ཡིན་ལ་དེ་དག་བའི་ཚེས་ལ་འདུན་པ་སེམས་བྱུང་
 ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྒྲོགས་ཚེས་དང་བྱབ་པ་ལུང་དང་ཁས་སྐྱེད་ཀྱིས་གྲུབ་
 ཅིང་འདོད་པ་ལ་ཁས་སྐྱེད་ཀྱིས་བསལ་ལོ་ཞེ་ན། ཞེས་པ་དང་། སེམས་
 བསྐྱེད་པ་ནི་ཚེས་ཅན། རྫོགས་པའི་བྱང་ཚུབ་འདོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན་པར་ཐལ།
 སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི་ཡུལ་བྱུང་པར་འཕགས་པ་གཞན་དོན་དང་བྱང་ཚུབ་རང་
 སྒྲོབས་ཀྱིས་སྐྱེད་བ་ཅན་དུ་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་ནམ་སྟེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཐལ་
 འགྱུར་གྱི་ཚེས་གསུམ་སྐྱེད་དང་འདྲ་བར་ཤེས་པར་བྱའོ། །གཉིས་པ་ལ་རྒྱ་
 མིང་འབྲས་བུ་ལ་བཏགས་པར་བསྟན་པ་དང་། སྒྲོགས་མིང་སྒྲོགས་ཅན་ལ་
 བཏགས་པར་བསྟན་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཉི་བར་བཏགས་པ་ལ་བརྟེན་
 པ་ཡིན་ཞེས་པས་བཏགས་ཚེས་གསུམ་ལས་རྒྱ་མཚན་སེམས་བསྐྱེད་སྒྲོན་
 པའི་སྐབས་འདིར་རྒྱ་དག་བའི་ཚེས་དང་གཞན་དོན་དང་བྱང་ཚུབ་ལ་
 འདུན་པའི་མཚན་ཉིད་དེ་གཉིས་ལ་དོན་གཉེར་ཡོད་ན་འབྲས་བུ་བྱང་ཚུབ་གྱི་
 སེམས་བསྐྱེད་སྐྱེས་པས་རྒྱ་འདོད་པའི་མིང་གིས་འབྲས་བུ་བསྟན་པ་ཡིན་
 ཏེ་ཉི་མའི་དོ་བ་⁶⁰བཞིན་ནོ། །དགོས་པ་རྒྱ་འབྲས་སུ་ཤེས་པ་དེ་ལྟར་གཞན་
 དོན་དང་བྱང་ཚུབ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་ཐེག་ཆེན་གྱི་
 དག་ཚེས་ཐམས་ཅད་འཕེལ་བར་འགྱུར་རོ། །དང་པོ་ལ་གནོད་བྱིད་བདེན་
 མོད་གྱི། ཞེས་པ་འདོད་པ་སེམས་བསྐྱེད་ཡིན་ན་རང་སྒྲོབས་དོན་གྱི་དེ་བོ་
 དེག་པའི་སེམས་བསྐྱེད་འདོད་པ་ཡིན་ན་རང་སྒྲོབས་དོན་གྱི་བྱུང་དེག་པར་

60 མ་དཔེ་ལ་ “གོ་བ་” ཡོད།

འགྲུང་ཞེས་པ་འོ། །གཉིས་པ་ནི་རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན་གྲོགས་རྫོགས་པའི་བྱང་
རྒྱུ་འདོད་པའི་མིང་གིས་གྲོགས་ཅན་སེམས་བསྐྱེད་པ་ལ་བཏགས་ནས་
བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། བཏགས་ཚེས་གསུམ་ལས་རྒྱ་མཚན་སྟོན་ལས་འདི་
དོན་གཉེར་སེམས་བྱུང་ཡིན་ལ། དེ་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱོད་པས་ཏེ་གྲོགས་དང་
གྲོགས་ཅན་ནམ། ཡ་གྲུལ་⁶¹དང་ཚོགས་སྐྱེ་ཡིན་ཏེ། རས་ཡུག་ཚིག་པ་
བཞིན་ནམ། ཡང་ན་གཉིས་ཀ་ཡང་རྒྱ་ཚོགས་གཅིག་ལས་བྱུང་ཞེས་པ་འོ། །
དགོས་པ་ནི་སེམས་པ་རྣམས་པན་རྒྱན་མི་འདོར་བའི་གཞན་དོན་དང་བྱང་
རྒྱུ་ལ་སྟོན་པ་སྟེ་འདུན་པ་སྐྱེ་བར་གྲུབ་པས་སེམས་དེ་ལས་སྐྱེ་འོ། །ཞེས་
ཤེས་པ་འོ། །དང་པོ་ལ་གཞོན་བྱེད་ནི་སྲུང་དང་འདྲ་འོ། །

གཉིས་པ་དམིགས་ཡུལ་ལ་བཞི་སྟེ། རིས་ལན་གྱིས་མདོར་བསྟན་པ་དང་།
འགྲེལ་པས་རྒྱས་པར་བཤད་པ་དང་། དོན་བསྟུ་བ་དང་། མདོ་གཞན་ལས་
བཀོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ནོ། །དང་པོ་གང་འདོད་པའི་བདག་ཉིད་རྫོགས་པའི་
བྱང་རྒྱུ་དང་། གང་གི་དོན་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་གཞན་གྱི་དོན་གང་ཡིན་ཞེ་
ན། བྱང་རྒྱུ་དེ་དང་གཞན་དོན་དེ་ནི་བརྗོད། གང་ལས་ཞེ་ན་རིགས་སྐྱེན་ན་རེ་
དགོན་མཚོག་རྣམ་བཤུན་དང་སྟོང་པོ་བཀོད་པའི་ལ་སོགས་པའི་མདོ་བཞིན་
ཞེས་སོ། །འགྲེལ་པ་མདོ་བཞིན་རྒྱས་འབྲིང་བསྟུས་པ་འོ། །ཇི་ལྟར་ན་བསྟུས་
དང་རྒྱས་པའི་སྟོན་ནས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ་བྱང་རྒྱུ་བསྟན་རྒྱུ་ལ་
དང་། གཞན་དོན་བསྟན་རྒྱུ་ལ་འོ། །(༧༧ བ)དང་པོ་འོག་ཏུ་ཡང་དག་པར་
རྫོགས་པའི་བྱང་རྒྱུ་བསྟན། གང་ལས་ཞེ་ན་རྒྱལ་བའི་ཡུལ་གསུམ་ཆར་

61 མ་དཔེ་ལ་ “ཁྲུལ་” ཡོད།

ལས་ཀྱང་། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན་བསྐྱེད་དང་རྒྱས་པའི་སྒྲོན་ལམ་ལ་བྱང་ཚུབ་
མདོར་བསྐྱེད་དང་རྒྱས་བཤད་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་བཞི་སྟེ་མདོད་དང་ས་
པ་དང་། དེ་འགྲེལ་པ་དང་སྐྱེད་བ་དང་། བྱང་ཚུབ་བསྐྱེད་ཚུལ་དང་། མདོར་
བསྐྱེད་དུ་འཛོག་པའི་རྒྱ་མཚན་ནོ། །དང་པོ་ལྷ་རིའི་བྱ་འདི་ལ་སེམས་པ་ཆེན་
པོ་ཚོས་ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མདོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་
བར་འདོད་པས་ཤེར་ཕྱིན་ལ་བརྩོན་པར་བྱའོ། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ཤེར་ཕྱིན་
ལ་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །ཞེས་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་དོན་ཅན། ཞེས་པ་མདོད་འཛོག་
ཞབས་ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་བྱང་ཚུབ་ཉིད་ཚོས་ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་ཐམས་
ཅད་དུ་སངས་རྒྱས་པའོ། །བཞི་པ་མདོད་དོན་ཚོས་ཅན། བྱང་ཚུབ་མདོར་བསྐྱེད་
ཀྱི་མདོ་ཡིན་ཏེ། བྱང་ཚུབ་བསྐྱེད་ནས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་རྒྱས་བཤད་ལ་བཞི་སྟེ་མདོད་དང་བ་དང་། དེ་འགྲེལ་པ་དང་སྐྱེད་
བ་དང་། བྱང་ཚུབ་བསྐྱེད་ཚུལ་དང་། རྒྱས་བཤད་དུ་འཛོག་པའི་རྒྱ་མཚན་ནོ། །
དང་པོ་མདོད་ལས་ལྷ་རིའི་བྱ་འདི་ལ་སེམས་པ་ཆེན་པོ་གནས་པ་མེད་པའི་
ཚུལ་གྱིས་ཤེར་ཕྱིན་ལ་གནས་ཏེ། སྐྱིན་པ་དང་། གཏོང་བ་དང་། ཡོངས་སུ་
ལེན་པ་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་མེད་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྐྱིན་
པའི་ཐར་ཕྱིན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱའོ། །ལྷུང་བ་དང་མི་ལྷུང་བ་བྱ་བ་མེད་
པའི་ཕྱིར་དང་། འབྲུགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། ལྷུང་དང་སེམས་ཀྱི་བརྩོན་
འགྲུས་ཉམས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། རོ་སྐྱང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཤེས་རབ་
དང་ཤེས་རབ་འཆལ་བ་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཤེར་ཕྱིན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་
པར་བྱའོ་ཞེས་པའི་བར་དུ་སྐྱེད་བར་བྱའོ། །གསུམ་པ་སྐྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་

རྒྱལ་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་སྦྱིན་པར་བྱ་བ་དང་སྦྱིན་པ་པོ་དང་ལེན་པ་ལ་སོགས་
པ་མི་དམིགས་པར་སྐྱབ་པའོ་ཞེས་པ་མདོད་འཛིག་ཞབས་ཡིན་ཏེ་ཐམས་
ཅད་ལ་ཤེས་པར་བྱའོ། །གསུམ་པ་པར་ཕྱིན་རྒྱལ་རྫོགས་པ་བྱང་ཚུབ་ཡིན་ཏེ་
མདོད་ལས། བྱང་ཚུབ་ཅེས་བྱ་བ་ནི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་རྒྱལ་གི་ཚིག་སྒྲ་དགས་
སོ་ཞེས་པ་དང་། བྱང་ཚུབ་ཅེས་བྱ་རྒྱལ་པོ་འདི་ཀུན་རོ་གཅིག་གྱུར། ཞེས་
པ་བཞིན་ནོ། །བཞི་པ་ཕྱིན་རྒྱལ་སོ་སོར་སྦྱོན་པའི་མདོ་ཚེས་ཅན། བྱང་ཚུབ་
རྒྱས་བཤད་ཀྱི་མདོ་ཡིན་ཏེ། ཕྱིན་རྒྱལ་རྫོགས་པ་རྒྱས་པ་སྟེ་ཕྱེ་སྟེ་བརྗོད་
པའི་ཕྱིར་རོ།།

གཉིས་པ་གཞན་དོན་བསྟན་ཚུལ་ནི། གཞན་གྱི་དོན་བསྟན་ཞེས་པ་གང་
ལས་ཞེན་རྒྱལ་བའི་ཡུལ་གསུམ་ཅར་ཞེས་སོ། །ཇི་ལྟར་ཞེན་བསྐྱུས་པ་དང་
རྒྱས་པའི་སྒོ་ནས་ཞེས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། མདོད་བསྟན་པ་དང་། རྒྱས་པར་
བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་བཞི་སྟེ་མདོད་དངས་པ་དང་། དེ་འགྲེལ་པ་དང་
སྐྱར་བ་དང་། གཞན་དོན་བསྟན་ཚུལ་དང་། མདོད་བསྟན་དུ་འཛོག་པའི་རྒྱ་
མཚན་ནོ། །དང་པོ་ལྷ་འུ་འུ་བྱ་གཞན་ཡང་སེམས་པ་ཆེན་པོས་ཕྱོགས་བཅུ་
རེ་རེ་ཞིང་གང་ག་ཁྱེད་གི་བྱེ་མ་སྟེད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀྱི་སེམས་ཅན་
གང་ཇི་སྟེད་པ་དེད་ག་ཐམས་ཅད་སྤང་པོ་ལྷག་མ་མེད་པ་ལྷ་དན་ལས་འདས་
པའི་དབྱིངས་སུ་ལྷ་དན་ལས་བསྐྱེད་པར་འདོད་པས་ཀྱང་ཤེར་ཕྱིན་ལ་བསྐྱབ་
པར་བྱའོ་ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྐྱལ་བ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་
དུ་ལྷ་དན་ལས་འདས་པ་ལ་འགོད་པར་འདོད་པས་ཤེར་ཕྱིན་ལ་བསྐྱབ་པར་
བྱའོ་ཞེས་རབ་ཏུ་སྦྱོན་པ་ལྷ་རྩེད་པ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དག་གིས་མདོད་འདི་དོན་

དང་མི་འགལ་བར་སྒྲིབ་ཞེས་པ་མདོའི་ཚིག་དངས་པའོ། །ཕྱོགས་བཅུ་ཞེས་
སེམས་ཅན་གྱི་མགོ་ལ་གདགས་སོ།⁶² །སྐལ་བ་ཇི་ལྟ་བུ་ནི་རིགས་ཅན་
རང་རང་གི་བྱང་ཚུབ། རིགས་མ་སང་པ་མདོན་མཐོའི་བདེ་བའོ། །གསུམ་པ་
མྱང་འདས་ལ་འགོད་པ་ཉིད་གཞན་དོན་ཡིན་ནོ། །བཞི་པ་མདོད་ཚེས་ཅན།
གཞན་དོན་མདོར་བསྟན་ཡིན་ཏེ། གཞན་དོན་ཐམས་ཅད་བསྐྱུས་ནས་བརྗོད་
པའི་ཕྱིར་ལོ།

གཉིས་པ་རྒྱས་བཤད་ལ་བཞི་སྟེ་མདོད་དངས་པ་དང་། དེ་འགྲེལ་པ་དང་སྐྱར་
བ་དང་། གཞན་དོན་བསྟན་ཚུལ་དང་། རྒྱས་བཤད་འཛིག་པའི་རྒྱ་མཚན་ནོ། །
དང་པོ་མདོའམ་སེམས་ཅན་སེར་སྐྱ་ཅན་རྣམས་སྦྱིན་པ་ལ་(༥༥ ན)རབ་
ཏུ་འགོད་པར་འདོད་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་ཅན་རྣམས་ཚུལ་ཁྲིམས་
ལ་། གཞན་སེམས་མང་བ་རྣམས་བཟོད་པ་ལ། ལེ་ལོ་ཅན་རྣམས་བརྩོན་
འགྲུས་ལ། སེམས་རྣམ་པར་གཡེང་བ་རྣམས་བསམ་གཏན་ལ། ཤེས་
རབ་འཆལ་བ་རྣམས་ཤེས་རབ་ཕྱན་སྐྱུམ་ཚོགས་པ་ལ་རབ་ཏུ་འགོད་པར་
འདོད་པའི་སེམས་པ་ཆེན་པོས་ཀྱང་ཤེར་ཕྱིན་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །ཞེས་སོ། །
གཉིས་པ་སེམས་ཅན་སེར་སྐྱ་ཅན་ལ་སོགས་པ་གཞན་ལྟ་བུ་རྣམས་སྦྱིན་
པ་ལ་སོགས་ཁོངས་ནས་གཞན་ལྟ་བུ་པོ་ན་འགོད་པར་འདོད་པས་ཤེར་ཕྱིན་
ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །ཞེས་གཞན་དོན་རྒྱས་པར་རབ་ཏུ་སྒྲིབ་པ་ལྟར་བྱེད་པ་
བསྟན་བཅོས་ཀྱི་རག་གིས་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་མདོད་དང་མི་འགལ་བར་སྒྲིབ་ཞེས་
མདོའམ་སྐྱར་བའོ། །གསུམ་པ་དེ་གཞན་དོན་ཡིན་ཏེ་སེམས་སོ་སོའི་ཕྱིན་

62 འདིར་མ་དཔེ་ལ་ “མགོའ” ཞེས་སྣང་།

དུག་ལ་བཀོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །བཞི་པ་སོ་སོ་ལ་འགོད་པ་དེ་ཚོས་ཅན། གཞན་
 དོན་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་མདོ་ཡིན་ཏེ་སེར་སྣ་སོགས་སོ་སོའི་དོན་རྒྱས་པ་སྟེ་ཕྱི་
 རས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གསུམ་པ་དོན་བསྐྱུ་བ་ནི་དེ་ལྟར་ན་སེམས་བསྐྱེད་
 པའི། ཞེས་པའོ། །བཞི་པ་མདོ་གཞན་མ་བཀོད་པའི་རྒྱ་མཚན་གཙུག་ལག་
 གི་གཞུང་སྐབས་ཀྱི་དོན་གཞན་དོན་དང་བྱང་ཚུབ་སྟོན་པ་ལྟར་ལེན་པ་ཡུམ་
 གསུམ་པོ་ཐམས་ཅད་ལས་གསུངས་མོད་ཀྱི་གསུངས་ཚད་བྲིས་ན་ཚོག་
 མངས་ཀྱིས་དོགས་ཞེས་སོ། །ཚོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་ན་རེ། གཞུང་མངས་ན་
 གདུམ་བྱ་པལ་ཆེར་སློ་འཁྲུག་པས། ཞེས་པ་དང་། སློབ་དཔོན་གྱིས། གོ་བར་
 སླ་ཕྱིར་ཚོག་དང་ནི། །དག་སོགས་སྦྱར་བ་མ་བྱས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

གསུམ་པ་དབྱེ་བ་ནི་དེ་ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་པ་འདི་དམིགས་པ་དང་འོ་བོ་དང་
 བཅས་པ་བརྗོད་ནས། ཞེས་པ་བཤད་ཟིན་གྱི་མཚམས་སྦྱར་རོ། །དེ་དེའི་
 རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་བར་སྐབས་ཀྱི་ཚོགས་བཅད། ཅེས་པ་ཅུང་ཟད་འཕྲོས་པའི་
 དོན་ནོ། །རིགས་སྦྱིན་ན་རེ། གནས་སྐབས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་སོ། །ཞེས་
 འཆད་འགྲུར་གྱི་མཚམས་སྦྱར་བའི་དོན་ལ་གཉིས་ཏེ་དབྱེ་བ་དངོས་དང་། ས་
 མཚམས་སོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ་མདོར་བསྟན་པ་དང་། རྒྱས་པར་བཤད་
 པ་དང་། དོན་བསྐྱུ་བའོ། །དང་པོ་སྦྱར་གྱི་མཚན་ཉིད་དེ་དང་ལྡན་པ་དེ་ཡང་
 དབྱེ་གཞི་ཡིན་ལ་རྣམ་པ་ཉི་ཤུ་ཙུ་གཉིས་ཞེས་པ་གྲངས་སོ། །མིང་གང་ཞེ་ན་
 འདུན་པ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ས་ལྟ་བུ་དང་། བསམ་པ་དང་ལྡན་པའི་
 སེམས་བསྐྱེད་པ་གསེར་ལྟ་བུ་དང་། ཞེས་པ་ནས་ཚོས་ཀྱི་སྐྱུ་དང་ལྡན་པའི་
 སེམས་བསྐྱེད་པ་སྦྱིན་ལྟ་བུ། ཞེས་པའི་བར་སྦྱར་རོ། །གཉིས་པ་རྒྱས་བཤད་

ནི། གཞན་དོན་བྱང་ཚུབ་ལ་འདུན་པ་དང་ལྡན་པའི་རྒྱུ་རྩམ་སེམས་བསྐྱེད་
 པ་ཚོས་ཅན། གོ་རིམ་བཞིན་དུ་ས་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་ཚོས་དཀར་
 པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞི་རྟེན་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བྱང་ཚུབ་མདོར་བསྟན་གྱི་
 མདོ་དེ་ཉིད་དང་འབྲེལ། བྱིན་རྒྱལ་ལ་བསྐྱབ་པར་འདོད་པ་བསམ་པ་དང་
 ལྡན་པའི་འབྲིང་པོར་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཚོས་ཅན། གསེར་བཟང་པོ་ལྟ་བུ་ཡིན་
 ཏེ། བསམ་པ་དེ་ཉིད་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་བར་དུ་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལ་
 བྱང་ཚུབ་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་མདོ་དེ་ཉིད་དང་འབྲེལ། འདྲན་པ་ཉེར་བཞག་བཏང་
 སྟོམས་ཆེན་པོའི་བར་ལ་བསྐྱབ་པར་འདོད་པ་ལྟག་པའི་བསམ་པ་དང་ལྡན་
 པའི་ཆེན་པོར་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཚོས་ཅན། རླ་བ་ཚོས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། དཀར་
 པོའི་ཕྱོགས་ཀྱི་དགེ་བའི་ཚོས་མཐའ་དག་རྒྱས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། མདོ་
 ལས་ལྡུང་བའི་བྱ་སེམས་པ་ཆེན་པོ་ཡུམ་ལ་གནས་ཏེ་བྲན་པ་ཉེར་གཞག་
 བཞི་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱའོ། །ཞེས་པ་ནས་བཏང་སྟོམས་ཆེན་པོའི་བར་
 གསུངས་སོ། །སྐྱེ་མེད་གསུམ་རྒྱུན་དུ་སྐྱོམ་པ་མ་ལུས་ལ་སོགས་པའི་
 སྐྱོར་བ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཚོས་ཅན། མེ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། ཐམས་
 ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱི་སྐྱིབ་པའི་བྱད་ཤིང་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞི་
 ལམ་རྣམས་གསུམ་བདེན་པར་ཞེན་པའམ་ཉོན་མོངས་པ་མདོན་གྱུར་བྱུང་
 ཤིང་དང་འབྲ་བས། ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ཤེས་པ་དང་། མཐོང་བ་དང་།
 བལྟས་པ་ནས་འདའ་བར་འདོད་པས་ཀྱང་ཞེས་སོ། །བདོག་པ་ཐམས་ཅད་
 གཏོང་བར་སེམས་པ་སྐྱོང་བའི་བསམ་པ་དང་མཐུན་པར་སྐྱིན་པའི་པ་རོལ་
 ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཚོས་ཅན། གཏོར་ཆེན་པོ་ལྟ་བུ་
 ཡིན་ཏེ། སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡིད་ཚིམ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མདོ་ལས།

སེམས་ཅན་སེར་སྐྱ་ཅན་སྦྱིན་པ་ལ་དགོག་པར་འདོད་པ་དང་ཉན་(༥༥ བ)
 ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐེག་པ་བའི་རིགས་ཀྱི་བྱ་དང་རིགས་ཀྱི་བྱ་མོ་
 སྦྱིན་པ་གཏོང་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དགོ་བའི་རྩ་བ་ཐམས་ཅད་རྗེས་སུ་ཡིད་རང་
 བ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་གཅིག་གིས་ཟིལ་གྱིས་གནན་པར་འདོད་
 པའི་སེམས་པ་ཆེན་པོས་ཡུམ་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ་ཞེས་སོ། །⁶³སྦྱོམ་པ་འམ་
 ལེགས་པར་སྦྱུད་པའི་ལས་རྒྱུ་ལ་ཁྲིམས་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཆོས་
 ཅན། རིན་པོ་ཆེའི་འབྲུང་འབྲངས་ཀྱི་གནས་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། ཡོན་ཏན་རིན་པོ་
 ཆེའི་རྟེན་གྱི་དངོས་པོ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། བཤེས་སྤྱིང་ལས། ཁྲིམས་ནི་རྒྱ་དང་
 མི་རྒྱུའི་ས་བཞིན་དུ། ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱི་གཞི་རྟེན་ལགས་པར་གསུངས། །
 ཞེས་སོ། །སྤྱུག་བསྐྱེད་དང་ལེན་ནམ་གཞོད་པ་བྱས་པ་བཟོད་པ་དང་ལྡན་
 པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཆོས་ཅན། རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། མི་འདོད་
 པ་ཐམས་ཅད་ཐོག་ཏུ་བབ་པས་མི་འབྲུགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཆོས་དཀར་པོ་
 དྲག་ཏུ་སྦྱབ་པ་འམ་དགོ་བའི་ལས་རྣམས་ལ་སྦྱོ་བའི་བརྩོན་འགྲུས་དང་ལྡན་
 པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཆོས་ཅན། རོ་རྗེ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་དགོ་
 བ་རྣམ་མཁུན་གྱི་རྒྱུར་ཡིད་ཆེས་པ་བརྟན་པས་བདུད་ཀྱིས་མི་ཕྱེད་པའི་ཕྱིར་
 རོ། །ཐེག་ཆེན་གྱི་དམིགས་རྣམ་ལ་སེམས་རྩེ་གཅིག་པའི་བསམ་གཏན་
 དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཆོས་ཅན། རིའི་རྒྱལ་པོ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། རང་
 རོན་ནམ་འདོད་པའི་ལྷས་བཏང་པའི་བྱ་མོ་ལ་སོགས་པ་དམིགས་པའི་རྣམ་
 པར་གཡེང་བས་མི་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར། མདོ་རྒྱན་ལས། ཕྱེ་མ་ལྷོབ་དང་
 འདབ་ཆགས་དང་། རྒྱ་མཚོ་དག་གིས་རི་རབ་ལྟར། བརྟན་པ་གྲོགས་རན་

63 འདིར་མཚན་ “གཞན་ལས་སྦྱར་རོ།” ལྟ་བུར་སྤྲང་།

སྐྱུག་བསྐྱུལ་དང་། །ཟབ་མོ་ཐོས་པས་མི་གཡོས་སོ། །ཞེས་སོ། །ཐོས་པ་
 ལ་སོགས་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་
 བསྐྱེད་པ་ཚོས་ཅན། ལྷན་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། རྒྱ་ཉེན་མོངས་པ་དང་ཤེས་བྱའི་སྐྱིབ་
 པའི་ནད་རབ་ཏུ་ཞི་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་དོ། །དགེ་བ་རྣམས་མཁུའན་དུ་བསྐྱོས་
 པས་གཞལ་དུ་མེད་པར་སྤེལ་ཞིང་མི་ཟད་པ་འཇམ་སེམས་མ་ཞུམ་པའི་ཐབས་
 ལ་མཁལ་པ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཚོས་ཅན། དགེ་བའི་བཤེས་
 གཉེན་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། ལྷ་མོ་སྐྱུ་འཕྲུལ་ལ་སོགས་པའི་མངལ་ན་གནས་པ་
 ལ་སོགས་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ཡོངས་སུ་མི་
 གཏོང་བའི་ཕྱིར། དགེ་བའི་རྩ་བ་བསྐྱེད་པ་གཅིག་ཅུམ་ཡང་ཐབས་ལ་མཁལ་པས་རྣམས་
 མཁུའན་དུ་ཡོངས་སུ་བསྐྱོ། ཞེས་སོ། །གནས་སྐབས་དང་མཐར་ཐུག་གི་དོན་ཐམས་
 ཅད་འགྲུབ་པར་གྱུར་ཅིག་སྐྱེས་དུ་བསམ་པ་ཅུམ་གྱིས་དེ་ཐམས་ཅད་འགྲུབ་
 པའི་སྐྱོན་ལམ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཚོས་ཅན། ཡིད་བཞིན་གྱི་ལོར་
 བུ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། གནས་སྐབས་དང་མཐར་ཐུག་ཇི་ལྟར་སྐྱོན་པའི་འབྲས་བུ་
 འགྲུབ་པའི་ཕྱིར། སེམས་དཔའ་64ཆེན་པོས་སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱུ་སྐྱུབ་པར་འདོད་པས། ཞེས་
 སོ། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཕྱིན་རྒྱལ་ལ་འགོད་པ་སྟོབས་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་དང་
 ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཚོས་ཅན། ཉིམ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། གདུལ་བྱ་རྣམས་
 ཐེག་པ་གསུམ་གྱིས་ཡོངས་སུ་སྐྱིན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཟུང་
 སྐྱོམ་སོགས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཡིད་ལ་བསམ་པ་རྫོགས་པར་འདོད། ཅེས་སོ། །ཇི་
 ལྟར་ཇི་སྐྱེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་

64 གོང་འོག་པལ་ཆེར་ལ་ “སེམས་པ་” ཞེས་ཡོད་པ་འདིར་ ལ་སྐྱོང་ལ་ “སེམས་དཔའ་” ཞེས་
 བྲིས་པ་ལ་དཔག་ན་ལ་སྐྱོང་ཕྱིས་ཀྱི་མཚན་ཡིན་པར་སྣང།

ཚོས་ཅན། རི་ཟའི་རྒྱལ་པོའི་སྤྱོད་དབངས་སྟོན་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། གཤུལ་བྱ་
 འདུན་པར་བྱེད་པའི་ཚོས་སྟོན་པའི་ཕྱིར། སེམས་དཔའ་ཚེན་པོ་ནང་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་སྟོབ་
 པར་འདོད་པས། ཞེས་སོ། མངོན་པར་ཤེས་པ་རྒྱག་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་
 ཚོས་ཅན། རྒྱལ་པོ་ཚེན་པོ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། མཐུ་ཐོགས་པ་མེད་པས་གཞན་གྱི་
 རོན་སྤྱོད་པའི་ཕྱིར། སེམས་བསྐྱེད་པ་གཅིག་གིས་ཤར་ཕྱོགས་གྱི་འཛིག་རྟེན་འདས་པ་ལ་
 སོགས་པ་འདོད་པས། ཞེས་སོ། བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་དང་ལྡན་པའི་སེམས་
 བསྐྱེད་པ་ཚོས་ཅན། རྒྱལ་པོའི་བང་མཛོད་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། གཏོང་བ་དང་
 ཤིན་ཏུ་གཏོང་བ་དང་གཏོང་བ་ཚེན་པོ་ལ་སོགས་པ་མ་དམིགས་པར་རྟོགས་
 པའི་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་མང་པོ་ཚོགས་པའི་གནས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལོ་
 ཀའི་སངས་རྒྱས་ཉན་ཐོས་དང་བཅས་པ་བསོད་སྟོམས་གཅིག་གིས་བྱུང་པར་འདོད་པས། ཞེས་
 སོ། ། བྱང་ཚུབ་གྱི་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཚོས་
 ཅན། ལམ་པོ་ཚེ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འཕགས་པ་ཐམས་ཅད་
 གཤེགས་ཤིང་རྗེས་སུ་གཤེགས་པའི་ཕྱིར། སེམས་དཔའ་ཚེན་པོ་དུས་གསུམ་གྱི་
 སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་འཐོབ་པར་འདོད་པས། ཞེས་སོ། ། སྤྱིང་རྗེ་དང་ལྟག་
 མཐོང་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཚོས་ཅན། བཞོན་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། མི་
 འདོད་པའི་གཡང་ས་འཁོར་བ་དང་སྤྱང་ན་ལས་འདས་པ་གང་དུ་ཡང་མི་ལྷུང་
 བའི་ཕྱིར་རོ། ། སེམས་དཔའ་ཚེན་པོ་ཉན་རང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྟོན་དུ་འགྲོ་བར་འདོད་ཅེས་སོ། །
 གཟུངས་དང་སྟོབས་པ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཚོས་ཅན། བཀོད་མའི་
 རྒྱལ་བུ་ཡིན་ཏེ། སྤྱིང་གཞིའི་སྟེ་ལ་སོགས་པ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐོས་པ་དང་མྱད་
 དུ་བྱུང་བའི་སྟེ་ལ་སོགས་པ་ཉན་ཐོས་ཀྱིས་མ་ཐོས་པའི་ཚོས་ཚིག་དོན་འཛིན་
 པས་གཞན་ལ་བསྟན་པས་མི་ཟད་པའི་ཕྱིར། མདོ་ལས། ལྷ་རིའི་བྱ་གཞན་

ཡང་སེམས་པ་ཆེན་པོ་སྤྱོད་པ་བཅུ་རྣམས་སུ་སངས་རྒྱལ་བཅོམ་ལྷན་འདས་
(༥༦ ན)རྣམས་ཀྱིས་བཤད་པར་གྱུར་པ་དང་། འཆད་པ་དང་། འཆད་པར་
འགྱུར་བ་གང་ཇི་སྟེད་པ་འདི་ལྟ་སྟེ།⁶⁵ མདོ་དང་དབྱངས་ཀྱིས་བསྟན་པ་དང་
ལུང་བསྟན་པ་དང་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་དང་ཆེད་དུ་བཟོད་པ་དང་གླེང་གཞི་
དང་རྟོགས་པ་བཟོད་པ་དང་དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་བ་དང་སྐྱེས་པའི་རབས་དང་ཤིན་ཏུ་
རྒྱས་པ་དང་ཚོས་མེད་དུ་བྱུང་བ་དང་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྟན་པ་ཉན་རང་
གིས་ཐོས་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་བཟུང་བ་ལ་སོགས་པར་འདོད་པས་ཡུལ་ལ་
བསྐབ་པར་བྱའོ། །ཞེས་སོ།།

དེ་ལ་མདོའི་སྡེ་ནི་སངས་རྒྱལ་ཀྱིས་དངོས་སམ་རྗེས་སུ་གནད་སྟེ་ཉན་ཐོས་
ཀྱིས་བཤད་པ་རྒྱང་པར་དེའི་དོན་གླེང་བའི་དོན་གྱིས་ན་མདོའི་སྡེའོ། །དེ་ཉིད་
ཚིགས་སུ་བཅད་པའམ། རྩང་བའི་དོན་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་ནི་དབྱངས་ཀྱིས་
བསྟན་པའི་སྡེའོ། །འདས་པ་དང་མ་འོངས་པའི་ཉན་ཐོས་ལུང་སྟོན་པའམ།
ངས་པའི་དོན་གྱི་མདོ་སྡེ་ནི་ལུང་དུ་བསྟན་པའི་སྡེའོ། །རྩ་བ་གཉིས་པ་དང་།
གསུམ་པ་དང་། བཞི་པ་དང་། ལྔ་པ་དང་། ལྷག་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་སྦྱར་
བའི་བཤད་པ་ནི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའི་སྡེའོ། །གང་ཟག་གི་ཆེད་མ་ཡིན་གྱི་
བསྟན་པ་གནས་པར་བྱ་བ་འབའ་ཞིག་གི་སྤྱིར་རྗེས་སུ་ཡིད་རང་ནས་བཟོད་པ་
ནི་ཆེད་དུ་བཟོད་པའི་སྡེའོ། །འདུལ་བ་དང་འབྲེལ་བ་བྱུང་བ་དང་བཅས་པའི་
བསྐབ་པ་བཅའ་བ་གསུངས་པ་ནི་གླེང་གཞིའི་སྡེའོ། །གང་ལས་རྟོགས་

65 མཆན་འདི་ལྟར་སྤྲོད་པ། “མདོ་སྡེ་དབྱངས་བསྟན་ལུང་བསྟན་དང་། ཚིགས་བཅད་ཆེད་བཟོད་
རྟོགས་པ་བཟོད། །དེ་ལྟར་བྱུང་དང་གླེང་གཞི་དང་། །ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་སྐྱེས་རབས་ལས། །གཏན་ལ་
ཕབ་དང་མེད་བྱུང་ཚོས། །དེ་ལྟར་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་གསུང་། །ཞེས་སོ།”།

པར་བྱ་བ་དེ་དང་བཅས་པ་གསུངས་པ་ནི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པའི་སྡེ་འོ། །སྡོན་གྱི་རྒྱུད་དང་འབྲེལ་བའི་གཏམ་ལ་ནི་དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་བའི་སྡེ་འོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡོད་པ་དང་ལྡན་པ་ནི་སྐྱེས་པ་རབས་ཀྱི་སྡེ་འོ། །ཐེག་ཆེན་ལུང་ཕོག་པས་བྱང་སེམས་རྣམས་ས་བཅུ་རྗོགས་ནས་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་བྱེད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་སྡེ་འོ། །གང་ལས་ཉན་ཐོས་དང་སེམས་པ་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་སྤུལ་དུ་བྱུང་བ་བཟུན་པ་ནི་མཇད་དུ་བྱུང་བའི་སྡེ་འོ། །གང་དུ་ཚོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྡོན་པ་ནི་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་སྡེ་འོ། །

དེ་ལས་མདོའི་སྡེ་དང་། དབྱངས་ཀྱི་བསྐྱེད་པའི་སྡེ་དང་། ལུང་དུ་བཟུན་པའི་སྡེ་དང་། ཚིགས་སྤུ་བཅད་པའི་སྡེ་དང་། ཚེད་དུ་བརྗོད་པའི་སྡེ་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྡོད་དོ། །སྐྱེད་གཞིའི་སྡེ་དང་། རྟོགས་པ་བརྗོད་པའི་སྡེ་དང་། དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་བའི་སྡེ་དང་། སྐྱེས་པ་རབས་ཀྱི་སྡེ་ནི་འདུལ་བའི་སྡེ་སྡོད་དོ། །ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་སྡེ་དང་། མཇད་དུ་བྱུང་བའི་སྡེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་པའི་མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྡོད་དོ། །གཏན་ལ་ཕབ་པ་ནི་གཉིས་ཀའི་མངོན་པའི་སྡེ་སྡོད་དོ། །དེ་རྣམས་ཀྱང་གཙོ་ཆེ་བའི་དབང་དུ་བྱས་སོ། །

ཐེག་ཆེན་གྱི་ཚོས་ཀྱི་དགའ་སྡོན་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཚོས་ཅན། དུས་སྤུ་འདོམས་པའི་སྐྱེས་སྐྱེས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་འདོད་པའི་གདུལ་བྱ་ལ་སྐྱེས་པར་སྐྱོག་པའི་ཕྱིར་དོ། །ལོ་ཀ་ལམས་བྱེ་མ་སྐྱེད་ཀྱི་སྐྱེས་པ་མེད་ཅིང་སྤང་བར་བྱེད་པར་འདོད། ཅེས་སོ། །མི་སྐྱེ་བའམ་སངས་རྒྱས་ལོ་ནར་བཟོད་པ་གཅིག་པའི་ལམ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་

ཚོས་ཅན། རྒྱལ་ལོ་རྒྱུན་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། གཞན་གྱི་དོན་བྱ་བ་ལ་ཐ་མི་དང་པའི་
 ཕྱིར། གཞན་ཡང་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོས་སེམས་ཅན་སྐྱོན་པས་མདོད་ས་པ་རྣམས་ཀྱི་མིག་གིས་
 གཟུགས་མཐོང་བར་བྱས་མོ་སྐྱེས་པས། ཞེས་སོ།། གནས་སྐབས་རྟོགས་པ་ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་
 དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཚོས་ཅན། སྐྱོན་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། ཚོས་ཉིད་ལས་
 མ་གཡོས་བཞེན་དུ་དགའ་ལྡན་གྱི་གནས་ན་བཞུགས་པ་ལ་སོགས་པའི་
 མཛད་པ་གདུལ་བྱ་དང་མཐུན་པར་ཀུན་ཏུ་སྐྱོན་པ་རུང་བ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར། མདོ་
 ལས། །ལྡོ་རིའི་བྱ་གཞན་ཡང་སེམས་པ་ཆེན་པོ་དེ་བཞེན་གཤེགས་པའི་
 སྐྱོད་ལམ་སྐྱོན་པར་འདོད་པ་དང་། དེ་བཞེན་གཤེགས་པའི་སྐྱོད་པ་དང་ཚུལ་
 རྣམ་པར་དག་པ་དང་། སྐྱེ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་ཐམས་ཅད་ཡེ་ཤེས་
 སྐྱོན་དུ་འགོ་བ་དང་། ལྷན་པོ་ཆེའི་ལྟ་སྟངས་ཀྱིས་ལྟ་བར་འདོད་པས་ཡུམ་ལ་
 བསྐྱབ་པར་བྱའོ་ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་དོན་བསྐྱེད་པ་ཅི་དེ་ལྟར་ན་ཞེས་པའོ།།

གཉིས་པ་ས་མཚམས་ལ་གཉིས་ཏེ་དངོས་དང་། དོན་བསྐྱེད་པའོ། །དང་པོ་
 སེམས་བསྐྱེད་ཉི་ཤུ་ཙུ་གཉིས་ཡོད་པ་དེ་ལ་དང་པོ་གསུམ་ནི་ལས་(༤༦ བ)
 དང་པོ་པའི་སས་བསྐྱེད་སོ། །ཇི་ལྟར་ན་གོ་རིམ་བཞེན་དུ་ཚོགས་ལམ་
 རྒྱུད་དུ་དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོ་ཉིད་ཀྱིས་སོ། །དེའི་འོག་ཏུ་སྐྱོར་བ་དང་ལྡན་
 པ་གཅིག་ནི་ས་དང་པོ་ལ་འཇུག་པ་ངེས་འབྱེད་ཆམ་ཐུན་བཞེས་བསྐྱེད་སོ།།
 དེའི་འོག་ཏུ་མ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་བཅུ་དང་ལྡན་པ་བཅུ་ནི་ས་རབ་ཏུ་དགའ་བ་
 རས་ཚོས་ཀྱི་སྐྱོན་གྱི་བར་ས་བཅུས་རིམ་པ་བཞེན་དུ་བསྐྱེད་ཏེ། སྐྱོན་པ་དང་
 ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་མཐོང་བའི་ལམ་དང་གཞན་རྣམས་སྐྱོན་པའི་ལམ་
 ཀྱི་སྐྱོད་ཡུལ་ཅན་ནོ། །དེའི་འོག་ཏུ་མཛོན་ཤེས་དང་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་

ཤེས་དང་བྱང་རྒྱུ་གི་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པ་དང་སྤིང་རྗེ་དང་ལྷག་མཐོང་དང་
 གཟུངས་དང་སློབས་པ་དང་ལྡན་པས་ལྡ་ནི་བྱད་པར་གྱི་ཡང་དག་པའི་ས་
 གསུམ་གྱིས་བསྐྱུས་སོ། །དེའི་འོག་དུ་ཚོས་གྱི་དག་འཕྲོན་དང་། བགྲོད་པ་
 གཅིག་པ་དང་། ཚོས་གྱི་སྐྱུ་དང་ལྡན་པ་གསུམ་ནི་རིམ་པ་བཞིན་དུ་སྐྱུར་བ་
 དང་དངོས་དང་འཇུག་གི་སློ་ནས་སངས་རྒྱས་གྱི་ས་སྟེ་ས་བཅུ་པས་བསྐྱུས་
 སོ། །དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ཏེ་ས་བཅུ་གཅིག་པ་ཡིན་ན་སེམས་བསྐྱེད་གྱི་མཚན་
 ཉིད་ཡོད་པར་འགྱུར་བ་ལས་སངས་རྒྱས་ཐོབ་ཟིན་པའི་ཕྱིར་དང་། སངས་
 རྒྱས་གྱི་རྒྱ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་བ་ལས་སངས་རྒྱས་གྱི་ཚོས་རྣམས་བསྐྱེད་
 པའི་ཕྱིར་ས་བོན་ལྟ་བུའོ་ཞེས་པ་དང་། འཇུག་པ་སེམས་བསྐྱེད་གྱི་ཡར་གྱི་
 ས་མཚམས་རྒྱན་མཐའ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་བ་ལས། ཚོས་གྱི་བཤེས་གཉེན་
 གྱིས་འཇུག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་མཉེས་པར་བྱས་ཏེ་ཡང་
 དག་སྐྱངས་པ་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནས་བརྩམས་ཏེ་བར་ཆད་མེད་
 པའི་ལམ་གྱི་བར་དུ་གཏོགས་པའི་སྐྱབ་པའི་སྐྱོད་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
 གཞན་ཡང་མདོ་རྒྱན་ལས། བགྲོད་གཅིག་ལམ་དང་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར། །རིང་
 དུ་སོང་བའི་བར་འདོད་དོ། །ཞེས་ས་བརྒྱད་པ་ཡན་ཆད་ལ་ཡོད་པར་བཤད་
 པ་དང་། རྒྱལ་སྐས་རྣམས་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་ནི། །སྤྱིན་དང་འདྲ་བར་བསྟན་
 པ་སྟེ། །ཞེས་པ་དང་། །སློབ་དཔོན་གྱིས་དག་འཕྲོན་གྱི་གནས་ན་བཞུགས་པ་
 ལ་སོགས་ཞེས་གསུངས་སོ། །གལ་ཏེ་སྐྱིབ་པ་སྐྱངས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་
 གསུངས་སོ་ཞེ་ན། །སེམས་བསྐྱེད་གྱི་འབྲས་བུ་ལ་བཏགས་པ་ཡིན་ཞིང་།
 འདིར་སློན་འཇུག་གི་སེམས་བསྐྱེད་ཡིན་པས་ན་འགལ་བ་མེད་དོ། །ཚོས་
 གྱི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་དང་པོ་གསུམ་སེམས་བསྐྱེད་གྱི་རོ་བོ་ཡིན། བར་པ་

རྣམས་སེམས་བསྐྱེད་འཕེལ་བའི་གྲོགས་ཡིན་ལ། ཐ་མ་གསུམ་སེམས་
བསྐྱེད་ཀྱི་འབྲས་བུ་ལ་སེམས་བསྐྱེད་དུ་བཏགས་པ་ཡིན། ཞེས་སོ། །གཉིས་
པ་མཚུག་བསྐྱེད་བ་དེ་ལྟར་ན་ཞེས་པ་འོ།།

༥ གཉིས་པ་རྒྱན་གདམས་ངག་ནི། དབྱེ་བ་ཞར་ལ་བཟློག་ནས་ཞེས་པ་
རྫོགས་པའི་མཚམས་སྦྱར་ཡིན་ལ། ཞར་ལ་ཞེས་པ་མདོན་མཚན་ཉིད་དང་
དབྱེ་བ་གཉིས་ཀ་ཡོད་ཀྱང་མདོན་རྫོགས་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ལ་སེམས་བསྐྱེད་
ནས། གདམས་ངག་ནོད་དེ་སྐྱབ་པ་བྱེད་ཀྱི་དབྱེ་བ་རྫོགས་པར་བསྐྱེད་ནས་
གདམས་ངག་ནོད་མི་དགོས་པ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་ནོ། །འཆད་པར་འགྱུར་
བའི་མཚམས་སྦྱར་ནི་གདམས་ངག་འདོམས་པ་ནི་ཞེས་པ་ཁྱད་པར་གྱི་གཞི་
ཡིན་ལ། ཚོས་ལ་གསུམ་སྟེ། གང་ཟག་དང་། དུས་དང་། དགོས་པ་འོ། །དང་
པོ་དེ་ལྟར་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་དང་པོ་འདུན་ལྡན་དང་བསམ་ལྡན་ལྟག་
པའི་བསམ་ལྡན་བསྐྱེད་པའི་སེམས་པ་ལ་འོ། །གཉིས་པ་སྐྱབ་པ་འཇུག་པར་
འདོད་པའི་དུས་རི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་གདམས་ངག་དོན་དུ་གཉེར་བར་བྱེད་པ་
ན་འོ། །གསུམ་པ་རྗེས་བསྟན་གྱི་དགོས་པ་དོན་གཉེར་དང་ལྡན་པའི་སེམས་
བསྐྱེད་པ་གསུམ་དང་དེས་སྤངས་པའི་ཚོས་སུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཐམས་ཅད་
འགྲུབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་འོ། །གདམས་ངག་གི་དགོས་པ་ཡོན་ཏན་ཐོབ་པ་མི་
ཉམས་ཤིང་ཡོངས་སུ་སྤང་བ་དང་གོང་ནས་གོང་དུ་མདོན་པར་འཕེལ་བར་བྱ་
བའི་ཕྱིར་ཡིན་ནོ།།

གདམས་ངག་དངོས་ལ་གཉིས་ཏེ་སྦྱི་དོན་དང་། གཞུང་དོན་ནོ། །དང་པོ་

ལ་ལྷ་སྟེ་གང་ཟག་གང་གིས་འདོམས་པ་དང་། ཡུལ་གང་ལ་འདོམས་པ་
 དང་། ཏུས་ནམ་འདོམས་པ་དང་། (༧༧ ན)དགོས་པ་ཅིའི་ཕྱིར་འདོམས་
 པ་དང་། གདམས་བྱ་གང་འདོམས་པའོ། །དང་པོ་གདམས་ངག་ཅམ་ནི་
 དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་འདོམས་ཏེ་སྤྲད་པ་ལས། སངས་རྒྱས་ཚོས་རྣམས་
 དགོ་བའི་བཤེས་ལ་བསྟེན་ཏེ་ཞེས། །ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱི་མཚོག་མངའ་རྒྱལ་བས་དེ་སྐད་གསུངས།།
 ཞེས་དང་། སློབ་མ་བཟང་པོ་སློམ་གུས་ལྡན་དེ་དག་གིས། །སློམ་མཁའས་
 རྣམས་ལ་ཏྲབ་ཏུ་བསྟེན་པར་བྱ། །ཅི་ཕྱིར་ཞེ་ན་མཁའས་པའི་ཡོན་ཏན་དེ་ལས་
 འབྱུང་། ཞེས་སོ། །གདམས་ངག་ལྟར་པར་ཅན་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་
 འདོམས་ཏེ། མདོ་རྒྱན་ལས། ཚོས་ཀྱི་སློམ་ལ་རྣམ་པར་གནས་པ་ལ། །དེ་
 བཞིན་གཤེགས་དག་མདོན་སྲུམ་འདོམས་མཛད་ཅིང་། ཞེས་སོ། །གཉིས་
 པ་ཡུལ་སྤྱིར་ཚོགས་ལམ་རྒྱུར་དུར་ཞུགས་པ་ཡན་ཆད་ལ་འདོམས་ཤིང་།
 ལྟར་པར་ཅན་ནི་སེམས་པ་ཚོགས་ལམ་ཆེན་པོ་ཡན་ཆད་པ་ལ་འདོམས་ཏེ།
 མདོ་རྒྱན་ལས། བསྐྱལ་པ་གངས་མེད་ངེས་འབྱུང་ཞིང་། །ཁོས་པ་རྣམ་པར་
 འཕེལ་བྱེད་པ། །ཇི་ལྟར་རྒྱལ་བྱ་མཚོ་བཞིན། །དགོ་ཚོས་རྣམས་ཀྱིས་ཡང་
 དག་ཇོགས། ཞེས་ཏེ་རྐང་པ་གཉིས་པའི་དོན་ཚོགས་ལམ་ཆེན་པོའི་གནས་
 སྐབས་སུ་ཕྱིན་པའོ། །གཞན་ཡང་དེ་ཉིད་ནས་ཚོས་ཀྱི་སློམ་ལ་རྣམ་པར་གནས་
 པ་ལ་ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་ཏུས་ནི་སྤྱིར་དོན་ཏུ་གཉེར་བའི་ཏུས་ནས་འདོམས་
 ལ། ལྟར་པར་དུ་སེམས་བསྐྱེད་དང་པོ་ལ་སོགས་དང་ལྡན་ཞིང་དོན་ཏུ་གཉེར་
 ལ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱན་གྱི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ཐོབ་པའི་ཏུས་ནས་འདོམས་ཏེ། མདོ་རྒྱན་
 ལས། དེ་བཞིན་དུ་ནི་ཚོགས་བསགས་པའི། །རྒྱལ་སྲས་གཞོན་ནས་དག་པ་
 པོ། །ཤེགས་པར་ཤེས་ཤིང་སེམས་དགོ་བ། །སློམ་པ་ལ་ནི་རབ་ཏུ་སྦྱོར།།

ཞེས་སོ། །འདིར་ཚོས་རྒྱལ་ཉིང་དེ་འཛིན་ལ་གསུམ་སྟེ་རྒྱུ་དང་། རོ་བོ་དང་།
 འབྲས་བུའོ། །དང་པོ་འདོད་པའི་སེམས་ལ་བརྟེན་ནས་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་བརྟེན་
 གཅིག་གིས་ཡིད་ལ་བྱེད་དེ་འདི་ལྟར་རྟོག་པ་དང་བཅས་ཤིང་དཔྱོད་པ་དང་
 བཅས་པ་དང་། རྟོག་པ་མེད་ལ་དཔྱོད་པ་ཅིམ་དང་། རྟོག་པ་ཡང་མེད་དཔྱོད་
 པ་ཡང་མེད་པ་དང་། ཞི་གནས་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། ལྷག་མཐོང་ཡིད་ལ་བྱེད་
 པ་དང་། ལུང་དུ་འབྲེལ་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། སེམས་ལྷུང་པ་དང་ལྷུང་པར་དོགས་
 པ་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ལ་སོགས་པ་དེ་ལ། རབ་ཏུ་འཛིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡིད་
 ལ་བྱེད་པ་དང་། སེམས་རྫོད་པ་དང་རྫོད་པར་དོགས་པའི་གཉེན་པོར་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་
 པ་བསྐྱོམ་ལ། ཞི་གནས་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། སེམས་མཉམ་པ་ཐོབ་
 པ་ལ་ བཏང་སྒྲོམས་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། རྟག་ཏུ་བྱ་བ་ཡིད་ལ་
 བྱེད་པ་དང་། ལྷན་པར་བྱ་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའོ། །སེམས་གནས་པའི་ཐབས་
 དགུས་ཉིང་དེ་འཛིན་སྟེ་སྟེ། འདི་ལྟར་ དམིགས་པ་ལ་ སེམས་འཛོག་པར་བྱེད།
 མ་ཡིངས་པར་ ཀུན་ཏུ་འཛོག་པར་བྱེད། ལྷན་ཏེ་ རིས་པར་འཛོག་པར་བྱེད། དེ་
 པས་དེའི་རྒྱལ་ལ་ ཉེ་བར་འཛོག་པར་བྱེད། བན་ཡོན་མཐོང་བས་ འདུལ་བར་བྱེད།
 རྣམ་གཡིང་གི་ཉེས་པ་མཐོང་བས་ ཞི་བར་བྱེད། དེ་ལ་འའབད་པས་ ཉེ་བར་ཞི་བར་བྱེད།
 ལྷན་གྱིས་སྐྱབ་པར་ རྒྱུད་གཅིག་ཏུ་བྱེད། དེ་ལ་གནས་པས་ མཉམ་པར་འཛོག་པར་
 བྱེད། ཅིས་སོ། །དེ་ལས་ལུས་སེམས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པའི་ཉེར་བསྟོགས་དང་
 བསམ་གཏན་དངོས་གཞི་འཐོབ་སྟེ། མདོ་རྒྱན་ལས། དེ་ནས་དེའི་ལུས་དང་
 སེམས། ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་ཆེ་ཐོབ་ནས། །ཡིད་ལ་བྱེད་དང་བཅས་ཤེས་བྱ།
 འཕེལ་བར་རིང་དུ་འགོ་བ་ཡིས། །དངོས་གཞིའི་གནས་པ་དེ་འཐོབ་བོ། །
 ཞེས་སོ། །དེ་ལས་མདོན་ཤེས་ཐོབ་ཅིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སངས་རྒྱས་ལ་

བསྟེན་བསྐྱར་བ་སེམས་ལས་སྲུ་རུང་བའི་མཚོག་ཐོབ་པ་ཡིན་ཏེ། དེཉིད་
 ལས། བསམ་གཏན་ལས་ཐོབ་མངོན་པར་ཤེས། །མངོན་པར་བསྐྱབས་པའི་
 སྒོ་ནས་དེ། །སངས་རྒྱས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ལ། །མཚོན་པའི་ཕྱིར་དང་མཉམ་
 པའི་ཕྱིར། །འཇིག་རྟེན་ཁམས་ནི་རྣམས་སྲུ་འགོ། །འདིས་ནི་སངས་རྒྱས་
 དཔག་མེད་ལ། །བསྐྱལ་དཔག་མེད་པར་མཉམ་བཀུར་བ། །དེ་ལ་མཉམ་
 བཀུར་བས་པའི་ཕྱིར། །སེམས་ནི་ལས་རུང་མཚོག་ཏུ་འགྱུར། །ཞེས་པ་དང་།
 དེ་ཚེ་བར་ཆད་མེད་པ་ཡི། །ཉིང་ངེ་འཇིན་ལས་སྲུར་དུ་རེག །ཅེས་སོ། །གཉིས་
 པ་ངེ་བོ་ལ་གསུམ་སྟེ་མཚན་ཉིད་དང་། སྒྲ་དོན་དང་། ས་མཚམས་སོ། །དང་
 བོ་(༧༧ བ)ཡུལ་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་གདམས་ངག་ཐོབ་པའི་རྒྱ་སྐྱེ་མེད་
 གྱི་རྟོགས་པ་ལ་རྩེ་གཅིག་པ་ཟབ་རྒྱས་གྱི་ཚོས་འཇིན་ལུས་གྱི་དྲན་ཤེས་དང་
 མཚུངས་པར་ལྡན་པའོ། །གཉིས་པ་ཉིང་ངེ་འཇིན་དེ་ཐོབ་ནས་ཡོན་ཏན་གྱི་
 ཚོས་རྒྱན་ཆད་མེད་པར་འབྱུང་བས་ན་ཚོས་རྒྱན་ཞེས་བྱ་ལ། །སྐྱེ་མེད་ལ་སྒོ་རྩེ་
 གཅིག་ཏུ་གནས་པས་ཉིང་ངེ་འཇིན་ཞེས་བྱའོ། །གསུམ་པ་མཚམས་ཚོགས་
 ལམ་ཆེན་པོ་ཡན་ཆད་ན་ཡོད་དེ་གཙུག་ན་རིན་པོ་ཆེས་ལུས་པ་ལས། །རྩ་
 འཇུག་གྱི་རྐང་པ་བཞི་པ་གནས་པས་ནི་ཕྱོགས་བརྩུ་ན་བཞུགས་པའི་དེ་
 བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་མཐོང་ངོ། །དེ་དག་ལ་ཚོས་ཀྱང་ཉན་ནོ། །ལྟ་
 དང་སྲུ་དང་གཞོན་སྦྱིན་དང་མི་མ་ཡིན་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་མཐོང་སྟེ་གཏམ་
 ཟེར་ངོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན་སེམས་ཡོངས་སྲུ་སྐྱུང་བ་བྱས་པའི་ཕྱིར་ངོ། །ཞེས་
 ཏེ་རྩ་འཇུག་གྱི་རྐང་པ་ཚོགས་ལམ་ཆེན་པོ་ནས་ཐོབ་པས་སོ། །གསུམ་པ་
 འབྲས་བུ་ནི་སངས་རྒྱས་ཞལ་མཐོང་ཞིང་། གདམས་ངག་ཉན་པ་ལ་སོགས་
 ཐོབ་སྟེ། མངོན་རྟོགས་ལས། དེ་ཚེ་ཚོས་གྱི་རྒྱན་ལས་ནི། །སངས་རྒྱས་རྣམས་

ལ་ཞི་གནས་དང་། །ཡེ་ཤེས་ཡངས་པ་འཐོབ་བྱའི་ཕྱིར། །གདམས་ངག་རྒྱ་
 ཆེན་རྙེད་པར་འགྱུར། །ཞེས་སོ། །བཞི་པ་དགོས་པ་ནི་ཉེས་པ་ལས་སྐྱོབ་པ་
 དང་། །ལེགས་པ་རྫོགས་པའི་ཆེད་དུ་འདོམས་ཏེ། །མདོ་རྒྱན་ལས། །དེ་ལྟར་
 མཐོང་དཀའི་སྐབས་རྣམས་རྟག་མཐོང་ཞིང་། །ཞེས་པ་དང་། །ཅོན་མ་འབྲེན་ཞིང་
 །ཉེས་པའི་ཚང་ཚང་ལས། །མཚན་གྱིས་བྲངས་ཏེ་བྱང་ཚུབ་ལ་འགོད་དོ། །
 །ཞེས་པ་དང་། །སྐབས་པ་ལས་ནི་རྟག་ཏུ་གདམས་ངག་ཆེ་ཐོབ་པའི།⁶⁶ །སེམས་
 དཔའ་མཚན་གྱི་སེམས་ཀྱི་ཉིང་འཛིན་རབ་ཡངས་པ། །ཐོབ་ནས་ཡོན་ཏན་
 རྒྱ་མཚོའི་ཕ་རོལ་འགྲོ་བར་འགྱུར། །ཞེས་སོ། །ལྲུ་པ་གདམ་བྱ་གདམས་
 ངག་ལ་གཉིས་ཏེ་བཏགས་པ་བ་དང་། །མཚན་ཉིད་པའོ། །དང་པོ་རྗེད་བྱེད་
 ཀྱི་ཡུམ་རྣམས་ཡིན་ཏེ་བཏགས་པའི་ཚོས་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱ་
 མཚན་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བས་འབྲས་མིང་རྒྱ་ལ་བཏགས་པའོ། །དགོས་
 པ་རྒྱ་འབྲས་སུ་གོ་ནས་རྒྱ་ལ་འཇུག་པར་འགྱུར་བའོ། །དངོས་ལ་གཞོན་
 བྱེད་མདོན་རྫོགས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ་མཚན་
 གཞི་དང་། །མཚན་ཉིད་དང་། །དབྱེ་བའོ། །དང་པོ་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ལ་ཐོབ་
 པའི་རྫོགས་པ་འགའ་ཞིག་མཚན་གཞིའོ། །གཉིས་པ་ནི་ཡིད་ཆེས་པའི་བདེ་
 ལས་ཐེག་ཆེན་རྫོགས་པ་ཡིན་ཏེ། །མཐོང་ལམ་ལ་གདམས་པ་ལས། །ལྷ་རིའི་
 བུ་འདི་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉིད་སེམས་པ་ཆེན་པོ་རྣམས་ལ་ཤེས་རབ་
 ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཐབས་ཀྱིས་སྒྲོན་པ་ཡིན་ཏེ། །ཞེས་པ་ཤེས་ཕྱིན་རྫོགས་
 པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གདམས་ངག་ནི་ཡིད་ཆེས་པའི་བདེ་ལས་ཡོན་ཏན་
 ཐོབ་ཟིན་མི་ཉམས་པར་འཕེལ་བའོ། །རྗེས་བསྟན་ནི་ཡིད་ཆེས་པའི་བདེ་ལས་

66 མ་དཔེ་ལ་ “སྐབས་པ་ལས་ནི་རྟག་ཏུ་གདམས་ངག་རྒྱ་ཆེན་ཐོབ་པ་ཡི། །” ཞེས་ཡོད།

ཡོན་ཏན་སྤར་མེད་ཐོབ་པའོ། །གསུམ་པ་ནི་དབྱེ་ན་སྦྱིར་གྲངས་འཆད་པ་
67མེད། མདོ་འདིར་བརྩམ་པར་གཞུང་དུ་འཆད་དོ།།

གཉིས་པ་གཞུང་གི་དོན་ལ་གཉིས་ཏེ་གདམས་ངག་སྦྱིར་བསྟན་པ་དང་། དགེ་
འདུན་དཀོན་མཚོག་ལ་གདམས་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་རྩ་བ་
དང་། འགྲེལ་པ་གཉིས་ལས་དང་པོ་དབྱེ་གཞི་གདམས་ངག་ནི། ཞེས་པ་
ཡིན་ལ། བྱེ་བའི་གྲངས་བརྩམ་པ་བདག་ཉིད་ཤེས་པར་བྱ། ཞེས་པའོ། །བྱེ་
བའི་དོ་བོ་སྦྱབ་པ་ལས་འདོམས་པ་ནས་སྒྲོམ་ལམ་ལ་འདོམས་པའི་བར་
རོ། །འབྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་གདུལ་བྱའི་བསམ་པ་དང་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་
རྣམས་ཀྱང་བཞི་བུ་འདུས་ཏེ་དོ་བོ་དང་། དམིགས་ཡུལ་དང་། སྦྱབས་གནས་
དང་། ལྷན་པར་དུ་འགྱུར་བའི་རྒྱ་ལ་འདོམས་པའོ། །དང་པོ་སྦྱབ་པ་ལ་
འཇུག་པར་བྱའོ། ཞེས་ཏེ་ཇི་ལྟར་ན་ཐབས་ཤེས་རབ་གཉིས་དང་འབྲེལ་བར་
འཇུག་པའོ། །མཚན་ཉིད་ཡིད་ཆེས་པའི་བཟང་ལས་ཐབས་(༥༤ ན)ཤེས་
འབྲེལ་བར་འཇུག་དགོས་པར་ཤེས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་འང་འབྲས་བུའི་ཆེད་དུ་རྒྱ་
ལ་འཇུག་དགོས་ལ། རང་དོན་དང་དམིགས་བཅས་ཀྱིས་འབྲས་བུ་གྲོལ་
པ་མི་འཐོབ་པས་སོ། །གཉིས་པ་བདེན་པ་རྣམས་དང་། ཞེས་པ་འཁོར་བ་
རྒྱ་འབྲས་སྦྱབ་ཀུན་གཉིས་དང་། རྣམ་བུར་རྒྱ་འབྲས་འགོག་ལམ་གཉིས་ཏེ།
བཞི་པོ་དམིགས་ཡུལ་ཡིན་ལ། མཚན་ཉིད་ཡིད་ཆེས་པའི་བཟང་ལས་བདེན་
བཞི་རང་བཞིན་མེད་པར་རྫོགས་པའོ།།

67 མ་དཔེ་ལ་ “ཆད་པ་” ཡོད།

གསུམ་པ་སངས་རྒྱལ་ལ་སོགས་དཀོན་མཆོག་གསུམ། །ཞེས་པ་གསུམ་
 པོ་རྒྱབས་གནས་སུ་བཟུང་ནས་རྒྱབ་པ་བྱེད་ལ། དེ་ལ་ཞེན་པ་འགོག་པ་ཡིན་
 པས་མཚན་ཉིད་ཡིད་ཆེས་པའི་བཟང་ལས་དཀོན་མཆོག་གསུམ་རང་བཞིན་
 མེད་པར་རྟོགས་པའོ། །འདིར་རྒྱབས་སུ་འགོ་བ་བཤད་ན་གསུམ་སྟེ། རྒྱབས་
 འགོ་དགོ་བའི་སྒྲོན་དུ་འགོ་བ་དང་། རང་བཞིན་ངེས་པར་བྱ་བ་དང་། དོན་
 རྗེས་སུ་རྒྱབ་པའོ། །དང་པོ་སྦྱར་དགོ་བ་ལ་བསྟན་པར་ཞུགས་མ་ཞུགས་
 གཉིས་ལས་སྤྱི་མ་ནི་འཛིག་རྟེན་པའི་ཡང་དག་པའི་ལྟ་བུ་ལྟར་འཇུག་གོ། །བསྟན་
 པ་ལ་ཞུགས་པ་ནི་དཀོན་མཆོག་གསུམ་པོ་དེ་ལ་ཡོན་ཏན་ཅན་དུ་ཤེས་ཏེ་དེ་
 ལ་དད་ནས་སངས་རྒྱལ་ལ་སྒྲོན་པ་དང་། ཚེས་ལ་ལམ་དང་། དགོ་འདུན་ལ་
 རྟོགས་ཞུས་ཏེ་དགོ་བ་སྦྱོད་པ་རྒྱབས་འགོ་ལ་སྒྲོན་པས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་
 གསུམ་སྟེ། རྒྱ་དང་། རོ་བོ་དང་། འབྲས་བུའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ་འཐོབ་པའི་
 རྒྱ་དང་། གཏོར་བའི་རྒྱུའོ། །དང་པོ་ལ་ལུས་ཀྱི་རྟེན་དང་། བསམ་པའི་བྱུང་བ་དང་། བཟང་ས་
 སྦྱོད་པའི་ཚོགས་གསུམ་ལས། དང་པོ་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་ལྟ་ལས་གཞན་འགོ་
 བ་ཅི་རིགས་པའོ། །གཉིས་པ་ཐེག་དམན་ལྟར་ན་རང་ཉིད་ཚོ་འདི་དང་སྤྱི་མ་
 བན་ཆད་ཀྱི་སྦྱག་བསྟེན་གྱིས་འཛིགས་པ་དང་། ཐེག་ཆེན་པ་ནི་གཞན་གྱི་
 སྦྱག་བསྟེན་ལ་མ་བཟོད་ནས་དེ་སྦྱོབ་པའི་ལུས་པ་རྒྱབས་གནས་ལ་ཡོད་པར་
 ལོ་ནས་སྦྱིང་ཐག་པས་རྒྱབས་ཞུ་བར་འདོད་པའོ། །གསུམ་པ་ཚོགས་ཐེག་
 པ་ཆེ་ཆུང་གང་ཡིན་པའི་ཚོགས་ལན་གསུམ་གྱིས་ཐོབ་བོ། །གཉིས་པ་གཏོར་
 རྒྱུ་ནི་ཐར་པ་མི་འདོད་པ་དང་། ལོག་ལྟ་སྦྱེས་པ་དང་། རྒྱབས་གནས་དང་
 འགལ་བ་བསྟན་པ་དང་། ལུལ་བ་གསུམ་གྱིས་རྒྱབས་གནས་སྤངས་པ་དང་།
 རྒྱངས་པའི་དུས་ལས་འདས་པའོ། །གཉིས་པ་རོ་བོ་ལ་གསུམ་སྟེ། རྒྱབས་

ལྷ་འགྲོ་བའི་ཡུལ་དང་། ཡུལ་ཅན་སྐྱབས་འགྲོའི་མཚན་ཉིད་དང་། མཚན་
 བྱི་དབྱེ་བའོ། །དང་པོ་སྐྱབས་གནས་མི་ཤེས་པ་དག་གང་ཡང་རུང་བ་
 ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་སྟེ། མངོན་འགྲེལ་ལས།⁶⁸ འཇིགས་པས་སྐྱགས་
 པའི་མི་དག་ནི། །ཕལ་ཆེར་རི་དང་ནགས་ཚལ་དང་། །ཀྱན་དགའ་དང་
 བོ་མཚོད་གནས་ཀྱི། །ལྗོན་ཤིང་དག་ལ་སྐྱབས་འགྲོ་སྟེ། །སྐྱབས་དེ་གཙོ་
 བོ་མ་ཡིན་ཏེ། །སྐྱབས་དེ་མཚོག་གྱུར་མ་ཡིན་ལ། །སྐྱབས་དེ་དག་ལ་བརྟེན་
 བས་ནི། །སྐྱག་བསྐྱེལ་ཀྱན་ལས་གོལ་མི་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་ཏེ་དེ་དག་
 ལ་སྐྱོབ་པའི་མཐུ་མེད་པའོ། །འོ་ན་གང་ལ་མཐུ་ཡོད་ན། གང་ཚེ་གང་ཞིག་
 སངས་རྒྱས་དང་། །ཚོས་དང་དགེ་འདུན་སྐྱབས་སོང་སྟེ། །ཞེས་སོ། །འདི་
 ལ་སྐྱབས་གནས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། །སྐྱོད་ཀུན་ལས། །དང་པོ་ཐེག་པ་སྐྱོན་
 མོང་བ་ལྟར་ན་སངས་རྒྱས་ཚོས་སྐྱེ་དང་གཟུགས་སྐྱེ་མ་སྟེ་བ་དང་། །ཚོས་
 ཀྱང་ལུང་དང་རྟོགས་པ་མ་སྟེ་བ་དང་། །དགེ་འདུན་ཡང་སྐྱེ་འཕགས་མ་སྟེ་བ་
 ཡིན་ཏེ། ཐར་པ་འདོད་པ་དག་གི་སྐྱབས། །ཞེས་སོ། །ཡང་ན་སངས་རྒྱས་
 ལྷ་བྱེད་པ་མི་སྐྱོབ་པའི་ཚོས་དང་། །དགེ་འདུན་དུ་བྱེད་པ་སྐྱོབ་པ་དང་མི་སྐྱོབ་
 པའི་ཚོས་གཉིས་ཀ་དང་། །ཚོས་བྱང་འདས་འགོག་པ་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་སྟེ།
 །མངོན་ལས། གང་ཞིག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་འགྲོ་དེ། །སངས་རྒྱས་དགེ་འདུན་
 བྱེད་པའི་ཚོས། །མི་སྐྱོབ་པ་དང་གཉིས་ཀ་དང་། །ལྷ་འདས་ལ་སྐྱབས་
 ལྷ་འགྲོ། །ཞེས་སོ། །ཐེག་ཆེན་པ་ལྟར་ན་བསྐྱེད་པའི་ཚོས་ནི་ཐེག་པ་དང་
 བཅས་པ་རེ་ཤིག་བརྟེན་བྱ་ཡིན་ཡང་། །མཐར་གཟིངས་(༤༤ བ)ལྟར་སྤང་
 བྱ་ཡིན་ཞིང་། །རྟོགས་པའི་ཚོས་ལམ་བདེན་མི་རྟོག་པས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་དང་།

68 མ་དཔེ་ལ་མཚན་ཡོད་པ་ཡི་གེ་མི་གསལ།

འགོག་བཞུགས་མར་མེ་རྒྱན་ཆད་པ་བཞུགས་དུ་མེད་པས་སྐྱབས་སུ་མི་འོས་ལ།
 དགོ་འདུན་འཛིགས་པ་དང་བཅས་པས་དེ་བཞུགས་གཤེགས་པ་ལ་སྐྱབས་སུ་
 སོང་བའི་ཕྱིར་གཏན་གྱི་སྐྱབས་མ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུད་སྒྲིབ་ལས། སྤངས་ཕྱིར་སྐྱ་
 བའི་ཚོས་ཅན་ཕྱིར། །མེད་ཕྱིར་འཛིགས་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར། །ཚོས་རྣམ་
 གཉིས་དང་འཕགས་པའི་ཚོགས། །གཏན་གྱི་སྐྱབས་མཚོག་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
 སོ། །འོ་ན་གང་ཡིན། རྟག་པ་དོན་དམ་པའི་སྐྱབས་ནི་རྫོགས་པའི་སངས་
 རྒྱལ་ཡིན་ཏེ་ཚོས་དང་དགོ་འདུན་ཡང་འདུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཉིད་ལས།
 དམ་པའི་དོན་དུ་འགྲོ་རྣམས་ཀྱི། །སྐྱབས་ནི་སངས་རྒྱལ་ཉག་ཅིག་ཡིན། །
 ལུབ་པ་ཚོས་ཀྱི་སྐྱ་ཅན་ཕྱིར། །ཚོགས་ཀྱང་དེ་ཡི་མཐར་ལུག་ཕྱིར། །ཞེས་སོ། །
 དེ་ལྟ་ཡིན་ན་དཀོན་མཚོག་གསུམ་དུ་འཛོག་པ་གང་གིས་ཞེ་ན། བྱང་ཚུབ་
 སེམས་པ་སངས་རྒྱལ་ལ་མོས་པ་རྣམས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་སངས་རྒྱལ་
 དང་། སང་སངས་རྒྱལ་དང་ཚོས་ལ་མཚོག་ཏུ་བྱེད་པར་མོས་པ་རྣམས་ཀྱི་
 དབང་དུ་ཚོས་དང་། ཉན་ཐོས་དང་དགོ་འདུན་ལ་མཚོག་ཏུ་བྱེད་པར་མོས་
 པ་རྣམས་ཀྱི་དབང་དུ་དགོ་འདུན་དང་གསུམ་རྣམ་པར་བཞག་པ་ཡིན་ཏེ།
 དེ་ཉིད་ལས། རྒྱན་པ་བསྟན་པ་སློབ་དོན་གྱིས། །ཐེག་གསུམ་པ་དང་བྱེད་
 གསུམ་ལ། །མོས་པ་རྣམས་ཀྱི་དབང་བྱས་ནས། །སྐྱབས་གསུམ་རྣམ་པར་
 བཞག་པ་ཡིན། །ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་སྐྱ་དོན་ནི། དགོ་བའི་རྩ་བ་མང་པོས་མ་བསྐྱབས་ན་མི་སྤང་པ་
 དང་། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་རྗི་མ་དང་བྲལ་བ་དང་། མཐུ་བསམ་གྱིས་
 མི་བྱབ་པ་དང་། །འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བསམ་པ་དགོ་བའི་རྒྱན་དང་།

འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་སྐུལ་དུ་ཕྱིན་པ་དང་། མི་འགྲུང་བའི་རང་བཞིན་
 ཡིན་པ་སྐྱབས་གིས་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཚོས་མཐུན་པའོ། །དེ་ཉིད་ལས། འགྲུང་
 བ་དགོན་ཕྱིར་བྱི་མེད་ཕྱིར། །མཐུ་ལྡན་ཕྱིར་དང་འཇིག་རྟེན་གྱི། །རྒྱན་གྲུང་
 ཕྱིར་དང་མཚོག་ཉིད་ཕྱིར། །འགྲུང་བ་མེད་ཕྱིར་དགོན་མཚོག་ཉིད། །ཅེས་
 སོ། །གཉིས་པ་མཚོན་ཉིད་ནི། ས་ར་ན་གླ་ཚོན་མ་ཞེས་པ་འགའ་ཞིག་
 ལ་སྐྱོབ་བྱེད་ལྷ་བའི་འདུན་པ་རག་གི་རིག་བྱེད་དང་བཅས་པ་ཡིན་
 ཏེ། མངོན་འགྲེལ་ལས། རྒྱབས་སུ་འགོ་བ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་
 ཅི་ཞེ་ན་རག་གི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་ཀྱི་རོ་བོ་ཉིད་དག་ཡིན་ལོ། །ཞེས་
 པ་དང་། མདོ་རྒྱན་ལས། ཀུན་ཏུ་འགོ་དང་ཁས་ལེན་། །ཞེས་པ་
 དང་། རྣོ་ལྡན་དེ་ནི་ཁས་ལེན་མཚོག་ཏུ་ཤེས་པར་བྱ། །ཞེས་སོ། །
 འདུན་པ་མེད་ན་བྲག་ཆ་ལྟར་འགྲུང་བའི་ཕྱིར། ཇི་སྐད་དུ། ཚོས་རྣམས་
 ཐམས་ཅད་རྐྱེན་ཡིན་ཏེ།⁶⁹ འདུན་པའི་ཚེ་ལ་རབ་ཏུ་གནས། །ཞེས་སོ། །

གསུམ་པ་དབྱེ་བ་ནི། གཞན་རྒྱུད་ལ་བྱུང་བེན་གྱི་དགོན་མཚོག་གསུམ་
 ཐབས་སུ་འདོད་པ་རྒྱུ་འཇུགས་འགོ་དང་། རང་རྒྱུད་ལ་འབྱུང་འགྲུང་གི་
 དགོན་མཚོག་གསུམ་འཐོབ་བྱར་འདོད་པ་འབྲས་བུ་འཇུགས་འགོ་གཉིས་
 སམ། མོས་སྐྱོད་ཡན་ཆད་ཡང་དག་པར་སྒྲངས་པ་⁷⁰བདེ་ལས་བྱུང་
 བ་དང་། ས་ཐོབ་ཡན་ཆད་ཚོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པ་གཉིས་ཡིན་ཏེ་མདོ་རྒྱན་
 ལས། བདེ་དང་ཚོས་ཉིད་ཐོབ་པ་རྣོ་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་རྒྱབས་སུ་འགོ་འདི་མཚོག་

69 མ་དཔེ་ལ་ “རྐྱེན་ལན་ཏེ།” ཡོད།

70 མ་དཔེར་འདིར་ “ལས་བྱུང་བ” ཞེས་ཡོད།

ཡིན། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་འབྲས་བུ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཐོབ་པ་ཕན་ཡོན་གྱི་
 འབྲས་བུ་དང་། ཉམས་པ་ཉེས་དམིགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་འོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་
 གྱེ། རྟེན་ཀྱང་པར་དུ་འགྱུར་པ་དང་། ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་ལས་སྐྱོབ་པ་དང་།
 འདོད་པ་ཐམས་ཅད་འགྲུབ་པ་འོ། །དང་པོ་གཞོན་བྱེད་ཐམས་ཅད་ལས་སྐྱོབ་
 པས་རྟེན་མགོན་དང་བཅས་པ་དང་། རྟེན་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་འོངས་སུ་
 ཚུད་པ་དང་། སྐྱོམ་པ་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བའི་རྟེན་དུ་འགྱུར་བ་འོ། །གཉིས་པ་ཚོ་
 འདིའི་མི་དང་མི་མ་ཡིན་པའི་འཚོ་བ་དང་། ཕྱི་མ་ངན་སོང་དང་། གཏན་དུ་
 འཁོར་བའི་འཛིགས་པ་དང་། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱབས་འགྲོས་དམན་པ་ལས་
 ཀྱང་སྐྱོབ་སྟེ། མདོ་རྒྱན་ལས། འཚོ་བ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་དང་། །ཐབས་
 མ་ཡིན་དང་། (༤༩ ན) ངན་སོང་དང་། །འཛིག་ཚོགས་ཐེག་པ་དམན་དག་
 ལས། །སྐྱོབ་ཕྱིར་སྐྱབས་ཀྱི་དམ་པ་ཡིན། །ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་སྐྱབས་
 གནས་ཀྱི་བྱིན་རྒྱབས་ཀྱིས་ཚོ་འདིར་བདེ་བ་དང་། དག་བ་སྐྱོབས་ལྷན་དུ་
 འགྱུར་བས་ཕྱི་མར་བདེ་བ་དང་། མི་བདེ་ཅིང་མཐར་ཐུག་སངས་རྒྱས་འཐོབ་
 གྱེ་བསོད་ནམས་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་ཇི་སྐད་དུ། བར་ཕྱིན་བསྐྱས་པ་ལས།
 སྐྱབས་སོང་བསོད་ནམས་གཞུགས་ཡོད་ན། །སྐྱོང་གསུམ་འདི་ཡང་སྐྱོད་དུ་
 ཚུང་། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ཉམས་པའི་ཉེས་དམིགས་ནི། སྐྱབས་མེད་
 པས་འཛིགས་པ་ལས་ཡང་བ་དང་། བྱིན་རྒྱབས་མེད་པས་བྱ་བ་ལ་མཐུ་ཚུང་
 བ་དང་། རྟེན་མེད་པས་སྐྱོམ་པ་ཐམས་ཅད་ཞིག་པའམ་མཐུ་མེད་པར་འགྱུར་
 རོ། །གསུམ་པ་དོན་རྗེས་སུ་བསྐྱབས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། མི་ཉམས་པར་བསྐྱབ་
 པ་དང་། ཉམས་ན་གསོ་ཐབས་སོ། །དང་པོ་ལ་ཐུན་མོང་གི་བསྐྱབ་བྱ་དང་།
 སོ་སོའི་བསྐྱབ་བྱ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཕན་ཡོན་དུན་པས་ཡང་དང་ཡང་

དུ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་དང་། ཅི་བྱ་དང་ཅི་འབྲུང་གི་སྤྱད་ཀྱིས་མཚོན་པ་དང་།
 དུས་དང་དུས་ཀྱི་མཚོན་པ་ལ་བརྩོན་པར་བྱ་བ་དང་། ར་ཚོད་སྤྱད་བསྐྱེད་པ་
 ཅི་བྲུང་ཡང་ཐབས་གཞན་མི་བཅོལ་བ་དང་། བྱ་དགའ་དང་ལུས་སྲོག་གི་
 ཕྱིར་ཡང་དཀོན་མཚོག་གསུམ་སྒོས་མི་སྤང་བ་ལ་བསྐྱབ་པའོ། །གཉིས་པ་
 སངས་རྒྱས་ལ་སྐྱབས་སུ་སོང་བས་སྟོན་པ་གཞན་ལ་བྱག་མི་འཚལ་བ་
 དང་། ཚོས་ལ་སྐྱབས་སུ་སོང་བས་སེམས་ཅན་ལ་འཚོ་བ་སྤང་བ་དང་། དག་
 འདུན་ལ་སྐྱབས་སུ་སོང་བས་མི་སུ་སྟེགས་ཅན་དང་མི་འགྲོགས་པའོ། །
 །གཉིས་པ་ཉམས་ན་གསོ་བ་ནི། ཉམས་དམིགས་ཀྱིས་འཛིགས་པར་བྱས་ལ་
 སླ་མ་དང་དཀོན་མཚོག་གི་སྤྱན་སྒྲར་བྱག་དང་མཚོན་པ་བྱས་ལ་སྤང་བར་བྱ་
 བ་ཡིན་ཏེ་གངས་ལ་ངེས་པ་མེད་གསུངས་སོ།།

བཞི་པ་ཁྱད་པར་དུ་འགྱུར་བའི་རྒྱལ་འདོམས་པ་ལ་བཞི་སྟེ། ཕྱིན་ཅི་ལོག་
 གི་གཉེན་པོ་ལ་འདོམས་པ་དང་། སྤྱན་ལྡེ་ལ་འདོམས་པ་དང་། མངོན་ཤེས་
 རྒྱག་ལ་འདོམས་པ་དང་། མཐོང་སྒྲོམ་ལ་འདོམས་པའོ། །དང་པོ་སྐྱབ་
 པའི་ངོ་བོ་བརྩོན་འགྲུས་དེའི་མི་མཐུན་སྤྱོད་ལ་ལོ་གསུམ་ལས་སྟོམ་ལས་
 འཛིན་པའི་ལོ་ལོ་ནི་ལུས་ངག་ཡིད་ཀྱི་བདེ་བ་ལ་ཆགས་ནས་སྐྱབ་ལ་མི་
 སྦྱར་བས་རྟོགས་པ་མི་འཕེལ་ཞིང་དམན་དུ་འགྲོ་ལ། དེའི་གཉེན་པོར་ལུས་
 ངག་ཡིད་གསུམ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་བསྟན་པས། བསྟན་པ་ལྟར་རྟོགས་ནས་
 ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱི་བདེ་བ་ལ་མ་ཞེན་པར་སྒྲོམ་པ་ཁྱད་པར་ཡིན་ལ།
 མཚོན་ཉིད་ཡིད་ཆེས་པའི་བདེ་ལས་སྒྲོ་གསུམ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་རྟོགས་
 པའོ། །སྦྱིད་ལུག་པའི་ལོ་ལོས་ནི་སྐྱབ་པས་སྦྱོ་ཞིང་འཕྲོ་བཅད་ནས་བྱ་བ་

གཞན་ལ་འཇུག་པར་འགྱུར་ལ། དེའི་གཉེན་པོ་ཡིད་ཆེས་བདེས་གཟུགས་
 ནས་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་བར་རྣོམ་མེད་དུ་བསྟན་པས། བསྟན་པ་ལྟར་རྟོགས་པས་
 སྐྱབ་པ་ལ་ཡོངས་སུ་མི་ངལ་ཞིང་མི་སྐྱོ་བར་ཉམས་སུ་ལེན་པའོ། །བདག་
 ཉིད་ལ་བརྟམས་པའི་ལེ་ལོ་ནི་སངས་རྒྱས་འཕྲོག་པར་བྱ་བའི་ཆེད་དུ་ཤེས་བྱ་
 ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ལ་སྤྱོད་པས་བཅུར་སངས་རྒྱས་ལ་ལུང་ལོད་པ་མི་ཅུས།
 དེ་བས་ཚོག་བཞི་པ་གཅིག་གིས་ཚོག་པ་ཉན་རང་དུ་འཇུག་སྐྱམ་པ་ཡིན་ལ།
 དེའི་གཉེན་པོར་ཡིད་ཆེས་པའི་བདེས་ཚོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་མ་
 སྐྱེས་པར་རྟོགས་པ་ཐབས་དང་བཅས་པ་འདི་བཟུང་ན་སངས་རྒྱས་རྣམས་
 གདམས་ངག་ཚུར་སྐྱོན་པར་འགྱུར་བས་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལམ་ཡོངས་སུ་འཛིན་
 དགོས་ཞེས་བསྟན་པས། བསྟན་པ་ལྟར་རྟོགས་ནས་མི་གཏོང་བའོ། །
 གཉིས་པ་སྐྱུན་ལྟ་ལ་འདོམས་པ་ནི། ཡིད་ཆེས་པའི་བདེས་སྐྱབ་པ་འཕེལ་བ་
 སྐྱུན་ལྟ་ཡོད་ན་གཞན་ལ་རག་མ་ལས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་མ་ཞེན་པར་བྱེད་
 དགོས་ཞེས་བསྟན་པས་དེ་ལྟར་རྟོགས་པ་འབྱུང་བའོ། །གསུམ་པ་མངོན་
 ཤེས་རྒྱལ་ལ་འདོམས་པ་ནི་ཡིད་ཆེས་པའི་(༤༩ བ)བདེས་སངས་རྒྱས་
 ཐོབ་པ་ལ་ཚོགས་རྫོགས་དགོས་པས་སྐྱབ་པ་མངོན་ཤེས་དང་འབྲེལ་
 ཞིང་མ་ཞེན་པ་དགོས་ཞེས་བསྟན་པས་དེ་ལྟར་རྟོགས་པ་བྱུང་བའོ། །བཞི་པ་
 རྣམ་པར་དག་པ་ལ་འདོམས་པ་ལ་མཐོང་ལམ་དང་སྐྱོམ་ལམ་ལ་འདོམས་
 པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཡིད་ཆེས་པའི་བདེས་མཐོང་ལམ་བསྐྱོམ་དགོས་
 སོ་ཞེས་བསྟན་པས་དེ་ལྟར་རྟོགས་པ་འབྱུང་བའོ། །གཉིས་པ་ཡིད་ཆེས་པའི་
 བདེས་སྐྱོམ་ལམ་བསྐྱོམ་དགོས་པར་བསྟན་པས་དེ་ལྟར་རྟོགས་པ་འབྱུང་
 བའོ། །ས་མཚམས་ཚོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་ན་ཟེ། དང་པོ་ཚོགས་སྐྱུར་གྱི་ཡིན་

ལ། བདེན་པ་ནས་མངོན་ཤེས་ཀྱི་བར་ནི་ངེས་འབྱེད་ཚམས་ལྷན་གྱི་གནས་
སྐབས། གཞན་གཉིས་ནི་གོ་སྤྲོད་ཞེས་ཟེར་རོ།།

གཉིས་པ་འབྲེལ་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། སོ་སོར་བཤད་པ་དང་། བྲངས་ངེས་པས་
མཚུག་བསྟུ་བའོ།། དང་པོ་ལ་བཞི་སྟེ། རོ་བོ་དང་། དམིགས་ཡུལ་དང་། རྒྱབས་
གནས་དང་། རྩད་པར་དུ་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་ལ་གདམས་པ་འོ། །དང་པོ་སྟོབ་པ་
རྒྱབ་པ་ལ་འཇུག་པར་བྱའོ་ཞེས་འདོམས། ཞེས་པ་འབྲེལ་པ་གྱི་གཞི་ཡིན་
ལ། རྩད་པར་གྱི་ཚེས་གསུམ་སྟེ། ཐབས་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་དང་། ཤེས་རབ་
ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་དང་། ཟུང་འཇུག་ཏུ་རྒྱབ་པའི་ཚུལ་འོ། །དང་པོ་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་
སེམས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཉི་ཤུ་ཙུ་གཉིས་ཇི་སྐད་བཤད་པ་ཉན་ཐོས་དང་རང་རྒྱལ་
དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱབ་པ་ལ་འཇུག་པར་བྱ་སྟེ། མདོ་ལས། །ལྷ་རིའི་བྱ་
དེ་ལྟར་ཡུམ་ལ་སྦྱོད་པའི་སེམས་པ་ཆེན་པོའི་ཤེས་རབ་ཉིན་གཅིག་བསྟོམས་
པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་རབ་བྱིལ་
གྱིས་གཞོན་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། །ལྷ་རིའི་བྱ་འདི་ལྟར་སེམས་པ་
ཆེན་པོའི་ཤེས་རབ་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་སྟུང་ན་ལས་འདའ་
བའི་དོན་དུ་གཉེར་བར་གནས་པ་ཡིན་ཏེ། ཉན་ཐོས་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཤེས་
རབ་ནི་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་བདེན་པ་མི་དམིགས་པར་
འཇུག་པར་བྱ་སྟེ། མདོ་ལས། །ལྷ་རིའི་བྱ་འདི་ལ་སེམས་པ་ཡུམ་ལ་སྦྱོད་
པའི་ཚེ་བྱང་ཚུབ་སེམས་པ་ཉིད་ཡོད་བཞིན་དུ་བྱང་ཚུབ་སེམས་པ་ཡང་དག་
པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་ངོ་ཞེས་པ་རྒྱབ་པ་པོ་ལ་ཞེན་པ་བཀག་པ་འོ། །བྱང་
ཚུབ་ཀྱང་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་ཞེས་བསྟུན་བྱར་ཞེན་པ་བཀག་

པའོ། །ཡུམ་ཡང་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་ངོ་ཞེས་པ་སྐྱབ་པར་ཞེན་པ་
བཀག་པའོ། །སྐྱོད་ཅེས་བྱ་བར་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་ཞེས་སྐྱོད་པ་
བསྐྱོག་ལྷ་དང་བཅས་པ་ལ་ཞེན་པ་བཀག་པའོ། །གཟུགས་ཀྱང་ཡང་དག་
པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་ཞེས་པ་ཤེས་བྱར་ཞེན་པ་བཀག་པའོ། །གསུམ་པ་
ཡུལ་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་གཉིས་ལས་མི་འདའ་ལ། ཡུལ་
ཅན་ཐབས་ཤེས་རབ་གཉིས་ཀྱིས་བསྐྱབས་ན་འབྲས་བུ་དོན་གཉིས་སུན་
ཚོགས་འབྲུབ་པའོ།།

༥ །འདིར་བདེན་གཉིས་ཅུང་ཟད་བཤད་པར་བྱ་བ་ལ་གསུམ་སྟེ། མཚན་གཞི་
དང་། མཚན་ཉིད་དང་། སྐྱོད་ནོ། །དང་པོ་ལ་བཞི་སྟེ། དབྱེ་གཞི་དང་། དབྱེ་
བའི་དངོས་པོ་དང་། བྱེ་བའི་དོན་དང་། གངས་ངེས་པའོ། །དང་པོ་བདེན་
པའི་ཐ་སྐྱོད་དུ་བྱས་པ་ཅམ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། བདེན་གཉིས་ལས། ཇི་ལྟར་སྐྱབ་
བ་འདི་ལོ་ན། །ཀུན་རྫོབ་གཞན་ནི་གཅིག་ཤོས་ཡིན། །ཞེས་སོ། །གཉིས་
པ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་དང་། དོན་དམ་པའི་བདེན་པའོ། །དང་པོ་ལ་ཡང་
དག་པ་དང་། ལོག་པའི་ཀུན་རྫོབ་གཉིས་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་རྣམ་གངས་
པ་དང་། རྣམ་གངས་མ་ཡིན་པའི་དོན་དམ་གཉིས་ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་
ཇི་ལྟར་བྱེ་བའི་དོན་ལ་གསུམ་སྟེ། གཞན་ལུགས་དག་གི་པ་དང་། རང་
ལུགས་གཞན་པ་དང་། ཚུད་པ་སྐྱབ་པའོ། །དང་པོ་ལ་ཅིག་གཅིག་པ་
བཀག་པའི་ཐ་དད་དུ་འདོད་པ་ལྟར་ན་དོན་དམ་བདེན་པ་དངོས་མེད་མིན་པར་
འགྱུར་ལ། འདོད་ན་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་མ་ཡིན་པ་དང་ཤེས་བྱར་ཀྱང་གྲུབ་
པར་འགྱུར་པོ། །འདོད་ན་(༥༠ ན)སེམས་འགྲེལ་ལས། ཀུན་རྫོབ་སྐྱོང་པ་

ཉིད་དུ་བཤད། ལྷོང་ཉིད་ལོ་ན་ཀུན་རྫོབ་སྟེ། །བྱས་པ་དང་ནི་མི་རྟག་བཞིན།།
 མེད་ན་མི་འབྱུང་ངེས་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་པ་དང་། དེ་བཞིན་ཚོས་རྣམས་ཐམས་
 ཅད་ཀྱི། །རང་བཞིན་སྣོང་པ་ཉིད་དུ་བཤད། །ཅེས་པ་དང་། མདོ་ལས། དོན་
 དམ་པ་ནི་སེམས་ལ་རྒྱ་བ་ཡང་མེད་ན་ཡི་གེ་རྣམས་ལྟ་སྟོས་ཀྱང་ཅི་དགོས།
 །ཞེས་པ་དང་། དབུ་མ་རྩ་བ་ལས། བརྗོད་པར་བྱ་བ་ལྟོག་པ་སྟེ། །སེམས་ཀྱི་
 སྦྱོད་ལུལ་ལོག་པས་སོ། །ཞེས་པ་དང་འགལ་ལོ། །དོ་བོ་གཅིག་ལྟོག་པ་ཐ་
 དད་དུ་འདོད་པ་ལྟར་ན་དོན་དམ་བདེན་པ་དོ་བོ་དང་ལྟོག་ཚོས་སྐྱབ་པར་
 འབྱུང་རོ། །འདོད་ན་དགོངས་འགྲེལ་ལས། འདུ་བྱེད་ཁམས་དང་དོན་དམ་
 མཚན་ཉིད་ནི། །གཅིག་དང་ཐ་དད་བྲལ་བའི་མཚན་ཉིད་དོ། །ཞེས་པ་དང་
 ཡང་འགལ་ཞིང་། ཤེས་བྱར་ཡང་འགྱུར་བས་མི་རིགས་སོ། །གཉིས་པ་རང་
 ལུགས་ནི། རྣམ་གྲངས་པའི་དོན་དམ་བདེན་པ་དང་། ཀུན་རྫོབ་དོ་བོ་གཅིག་
 ལྟོག་པ་ཐ་དད་པ་ཡིན་ཏེ། སྤར་བདེན་གཉིས་ཀྱི་ལུང་དེས་སྐབ་པ་ཡིན་ནོ།།
 རྣམ་གྲངས་མ་ཡིན་པའི་དོན་དམ་བདེན་དང་ཀུན་རྫོབ་གཉིས་དེ་ཉིད་དུ་ཡང་
 བརྗོད་དུ་མེད་ལ་གཞན་དུ་ཡང་བརྗོད་དུ་མེད་དེ། དོན་དམ་ཤེས་བརྗོད་ལས་
 འདས་པ་ཡིན་ཏེ་སྤར་གྱི་ལུང་གིས་ཤེས་སོ། །གསུམ་པ་རྩོད་སྤང་ནི། རྣམ་
 གྲངས་པ་དོ་བོ་གཅིག་པའི་ཕྱིར་ཀུན་རྫོབ་བཞིན་དུ་བྱས་པ་དང་མི་རྟག་པ་
 དང་ཤེས་བྱ་ལ་སོགས་སྐྱེ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། འདོད་པས་དོན་སྐབ་པའོ། །རྣམ་
 གྲངས་མ་ཡིན་པ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ཉིད་དུ་
 བརྗོད་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། ཚོས་ཉིད་ཡོངས་གཅོད་དུ་སྐབ་པ་མ་ཡིན་པ་
 འདོད་པ་ཡིན་ནོ། །སྦྱར་ཚོས་ཉིད་བརྗོད་དུ་མེད་པས་བརྗོད་དུ་མེད་པ་དང་ཚོས་
 ཉིད་ལ་འགལ་བ་མེད་པས་བྱབ་པ་མ་སྐབ་པའོ།།

བཞི་པ་གྲངས་དེས་པ་ནི་དེ་བོ་སྣང་སྣང་གཉིས་ལས་མི་འདའ་བས་སྣང་བ་
 ཀྱུན་རྫོབ་དང་། སྣང་པ་དོན་དམ་བདེན་གཉིས་སུ་དེས་ཏེ། འཇུག་པ་ལས།
 རབ་རིབ་མཐུ་ཡིས་སྐྱ་རྣམས་གང་མཐོང་བ། །དེ་བོ་ལོག་པ་གང་ཞིག་རྣམ་
 བརྟགས་པ། །དེ་ཉིད་བདག་ཉིད་དག་ནི་མིག་དག་པས། །མཐོང་བ་དེ་
 བཞིན་ཉིད་འདིར་ཤེས་པར་གྱིས། །ཞེས་སོ། །ཀྱུན་རྫོབ་སྣང་བ་ལ་དོན་
 རྱེད་ལྷུས་མི་ལྷུས་གཉིས་ལས་ཡང་དག་དང་། །ལོག་པ་གཉིས་སུ་གྲངས་
 དེས་ཏེ། བདེན་གཉིས་ལས། སྣང་དུ་འདྲ་ཡང་དོན་རྱེད་དག །ལྷུས་པའི་སྤྱིར་
 དང་མི་ལྷུས་སྤྱིར། །ཡང་དག་ཡང་དག་མ་ཡིན་པའི། །ཀྱུན་རྫོབ་ཀྱི་ནི་དབྱེ་
 བ་བྱས། །ཞེས་སོ། །དོན་དམ་བདེན་པ་ལ་སྒྲོས་པ་མལ་ཆེ་བཀག་པ་
 དང་། མཐའ་དག་བཀག་པ་གཉིས་ལས་རྣམ་གྲངས་དང་རྣམ་གྲངས་མ་
 ཡིན་པ་གཉིས་སུ་གྲངས་དེས་ཏེ། བདེན་གཉིས་ལས། སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་
 བཀག་པ་ཡང་། །ཡང་དག་པ་དང་མཐུན་སྤྱིར་འདོད། །ཅེས་པ་དང་། དབུ་
 མ་རྩ་བ་ལས། གཞན་ལས་ཤེས་མིན་ཞི་བ་དང་། །སྒྲོས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མ་
 སྒྲོས་པ། །རྣམ་རྟོག་མེད་དོན་ཐ་དད་མིན། །དེ་ནི་དེའི་མཚན་ཉིད་དོ། །ཞེས་
 སོ། །གཉིས་པ་མཚན་ཉིད་ལ་གསུམ་སྟེ་གཞན་ལུགས་དགག་པ་དང་། རང་
 ལུགས་གཞག་པ་དང་། རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ཁ་ཅིག་ཐ་སྐྱད་པའི་ཤེས་
 རོར་རྟེན་པ་ཀྱུན་རྫོབ་དང་། རིགས་ཤེས་ཀྱིས་རོར་རྟེན་པ་དོན་དམ་བདེན་
 གྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཞེས་སྤྱོད། །གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་དབུ་མ་བ་ལྟར་ན་རང་རིག་
 ཡོད་པར་འགྱུར་བ་དང་། འདོད་ན་རང་སྐྱེ་དང་ཡང་མཚུངས་སོ། །མེད་ན་
 ཤེས་པ་ཀྱུན་རྫོབ་པ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། །གཞན་ཡང་རིགས་ཤེས་ཤེས་
 པ་ཡིན་ནམ་མ་ཡིན་གྲང་། དང་པོ་ལྟར་ན་དོན་དམ་བདེན་ཤེས་བྱར་འགྱུར་

ལ། གཉིས་པ་ལྟར་ན་ཤེས་པ་མ་ཡིན་པས་མ་རྟེན་པས་དོན་དམ་ཡིན་ན་ཉ་
 ཅང་ཐལ་བར་འགྱུར་བས་མ་སྒྲིལ་སོ། །གཉིས་པ་རང་ལྷགས་ནི་སྒྲིལ་ཅིམ་
 མཚན་གཞི། ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་ཐ་སྙད་དུ་བྱ་བ་མཚན་བྱ། སྒྲིལ་བར་བྱ་བ་མཚན་
 ཉིད་ཡིན་ལ། (༥༠ བ) དོན་བྱེད་པའི་སྒྲིལ་བར་བྱ་བ་ལྟར་དག་ཀུན་རྫོབ་
 དང་། དོན་བྱེད་པས་སྒྲིལ་བར་སྒྲིལ་བར་བྱ་བ་ལྟར་ལོག་པའི་ཀུན་རྫོབ་ཡིན་ཏེ།
 མདོལས། ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་གང་ཞེ་ན་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་ཇི་སྟེད་པ་
 སྟེ་ཡི་གེ་དང་སྒྲིལ་དང་བཟུང་བ་སྟུན་པ་སྟེ། དེ་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པའོ། །ཞེས་
 སོ། །སྒྲིལ་ཉིད་མཚན་གཞི། དོན་དམ་བདེན་གྱི་ཐ་སྙད་དུ་མཚན། སྒྲིལ་པ་
 དང་བལ་བ་མཚན་ཉིད་ཡིན་ལ། སྒྲིལ་པ་ཐལ་ཆེད་ལྟར་བ་རྣམས་གངས་
 པའི་དོན་དམ་བདེན་དང་། སྒྲིལ་པ་མཐའ་དག་གིས་སྒྲིལ་བ་རྣམས་གངས་མ་
 ཡིན་པའི་དོན་དམ་བདེན་ཡིན་ཏེ། མདོལས། དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་གང་
 ཞེ་ན་གང་ལ་སེམས་རྒྱ་ཡང་མེད་ན་ཡི་གེ་རྣམས་ལྟ་ཅི་སྒྲིལ་པ་དེ་ནི་དོན་དམ་
 པའི་བདེན་པའོ། །ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་རྩོད་སྤང་ནི། དོན་དམ་བདེན་ཚོས་
 ཅན། སྒྲིལ་བལ་མིན་པར་ཐལ། མཚན་མཚན་གཞི་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
 རྟགས་ཁས་སྤངས་ཤིང་། རྩབ་པ་ཚད་མས་སྐབ་ལ། འདོད་ན་དམ་བཅའ་
 བུད་དོ་ཞེ་ན། མཚན་མཚན་གཞི་གསུམ་སྒྲིལ་བཏགས་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཟེར་
 བ་ཕྱོགས་ཚོས་མ་སྐབ་ལ། སྒྲིལ་བཏགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན་རྩབ་པ་མེད་
 དེ། དོན་དམ་མཚན་མཚན་གཞི་གསུམ་ལས་འདས་པ་ལ་འདས་པར་ཤེས་
 པའི་ཆེད་དུ་སྒྲིལ་བཏགས་ནས་བརྗོད་དེ་ཇི་སྟེད་དུ། མཚན་ཉིད་མེད་པའི་ཚོས་
 རྣམས་ལ། །ཉན་པ་གང་དང་སྟོན་པ་གང་། །འགྱུར་བ་མེད་ལ་སྒྲིལ་བཏགས་
 བས། །ཉན་ཅིང་སྟོན་པར་བྱེད་པའང་ཡིན། །ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་སྒྲིལ་དོན་ནི་

སེ་བྱི་ཉི་སྒྱི་⁷¹ཞེས་པ་འབྲུལ་པའི་ངོར་གྲུབ་པའམ་མི་སྐྱུ་བས་ན་ཀུན་རྫོབ་
ཀྱི་བདེན་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། བདེན་གཉིས་ལས། བཤེགས་གིས་སམ་གང་ཞེགས་
ལ། །ཡང་དག་སྒྲིབ་བྱེད་ཀུན་རྫོབ་བཞེད། །ཅེས་སོ། །པ་ར་སྐྱུ་སྒྱི་⁷²ཞེས་
པ་སྐྱུང་མེད་ཀྱི་སྒྲོ་ལ་མི་སྐྱུ་བའམ་དོན་མཚོག་ཏུ་གྱུར་པས་ན་དོན་དམ་བདེན་
ཞེས་བྱ་སྟེ་ཡེ་ཤེས་སྐྱུང་བ་རྒྱན་ལས། ཡེ་ཤེས་དམ་པ་བདག་མེད་པ། །སྐྱུང་
བ་མེད་ལ་མི་གཟིགས་སོ། །ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་དམིགས་ཡུལ་ལ་འདོམས་པ་ལ་བཞི་ལས། དང་པོ་སྐྱུག་བསྐྱུལ་
གྱི་བདེན་པ་ལ་འདོམས་ཞེས་པ་ལ་སྐྱུག་བདེན་གྱི་རང་བཞིན་དང་། ཇི་ལྟར་
འདོམས་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་གཟུགས་སོགས་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་
འབྲས་བུར་གྱུར་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་ནད་དང་འབྲ་བར་ཤེས་བྱར་
ཞེན་ནོ། །གཉིས་པ་ཚོས་ཅན་གཟུགས་སོགས་དང་ཚོས་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་
དང་ཡུལ་ཅན་ཤེར་ཕྱིན་དག་ཚོས་ཅན། ཡང་དག་པར་ན་རང་བཞིན་མེད་དེ།
ཚོས་དབྱིངས་དེ་བཞིན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དོ། །དབྲས་མཐའ་ལས། ཚོས་ཀྱི་
དབྱིངས་ནི་མ་གཏོགས་པ། །འདི་ལྟར་ཚོས་ཡོད་མ་ཡིན་ཏེ། །ཞེས་པ་
དང་། མདོ་ལས། །ལྷ་རིའི་བྱ་འདི་ལ་སེམས་པ་ཆེན་པོ་གཟུགས་སྟོང་པ་ཉིད་
ལ་བརྩོན་ན་བརྩོན་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །ཞེས་སོ། །གཉིས་ཀུན་འབྲུང་གི་
བདེན་པ་ལ་འདོམས་ཞེས་པ་ལ་རང་བཞིན་དང་། ཇི་ལྟར་འདོམས་པ་གཉིས་
ལས། དང་པོ་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་རྒྱུར་གྱུར་པ་

71 མ་དཔེ་ལ་ “སེ་བྱི་སྒྱི་” ཡོད།
72 མ་དཔེ་ལ་ “པ་ར་སེ་སྒྱི་” ཡོད།

དག་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་ནད་ཀྱི་རྒྱ་དང་འདྲ་བར་སྤང་བྱར་ཞེན་པ་འོ། །གཉིས་
 པ་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ནི་ཚོས་ཅན། ཡང་དག་པར་ན་ཀུན་འབྱུང་བ་སྐྱེ་བ་
 དང་། འགོག་པ་སྟེ་འཇིག་པ་དང་། སྤང་བྱ་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་།
 གཉིན་པོ་རྣམ་པར་བྱང་བའི་ཚོས་རྣམས་མ་ཡིན་ཏེ། གཟུགས་ལ་སོགས་རྒྱ་
 དང་འབྲས་བུ་དག་ཚོས་དབྱིངས་སྟོང་པ་ཉིད་དང་ཐ་མི་དད་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་
 རོ། །མདོལས། གཟུགས་སྐྱེ་བའི་ཚོས་ཅན་ནམ། འགག་པའི་ཚོས་ཅན་
 དུ་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་རོ། །ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་འགོག་པའི་
 བདེན་པ་ལ་འདོམས་པ་ཞེས་པ་ལ་རང་བཞིན་དང་ཇི་ལྟར་འདོམས་པ་
 གཉིས་ལས། དང་པོ་རང་བཞིན་གྱི་སྟོང་པ་ཉིད་སྟོས་པ་དང་བྲལ་བ་ལ་ནད་
 མེད་པ་དང་འདྲ་བའི་སྤང་བྱར་ཞེན་པ་འོ། །སྟོས་པ་གང་ཞེ་ན་འདུས་བྱས་ཀྱི་
 སྟོས་པ་སྐྱེ་འགག་དང་འཁོར་འདས་ཀྱི་སྟོས་པ་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་དང་
 རྣམ་བུར་ལ་སྤང་གཉེན་གྱི་སྟོས་པ་ཉམས་ལེན་(༥༡ ན)དུས་ཀྱི་སྟོས་པ་
 སོགས་ཁོངས་ནས་དུས་གསུམ་མོ།། མདོལས། །ལྡེ་འི་བྱ་སྟོང་པ་ཉིད་འདི་མི་སྐྱེ་
 མི་འགག་ཅིང་། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་མ་ཡིན། རྣམ་པར་བྱང་བ་མ་ཡིན། འགྲིབ་པ་མ་ཡིན།
 འཕེལ་བ་མ་ཡིན། འདས་པ་མ་ཡིན། མ་འོངས་པ་མ་ཡིན། ད་ལྟར་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་ལོ། །ཞེས་
 སོ། །གཉིས་པ་སྟོས་བྲལ་ནི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་སྦྱིར་དགག་པ་གཟུགས་
 མེད་པ་ནས་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་རོ། །ཁྱེ་བྲག་ཏུ་དགག་པ་མ་
 རིག་པ་སྐྱེ་བ་ཡང་མེད་ཅེས་པ་ནས་རྒྱ་ཤི་དང་མུ་རན་ལ་སོགས་སྐྱེ་བ་མེད་
 པ་དང་། རྣམ་བུར་སྦྱིར་དགག་པ་མ་རིག་པ་འགག་པ་ཡང་མེད་ཅེས་པ་ནས་
 རྒྱ་ཤིའི་བར་དུ་འགག་པ་མེད་པ་འོ། །ཁྱེ་བྲག་ཏུ་དགག་པ་ཁ་ཅིག་རྫོགས་པ་
 དང་དབྱིངས་ལ་འཆད་ཀྱང་རིགས་སྦྱིན་ནི་སངས་རྒྱས་ཏེ་རྫོགས་པ་པོ་དང་

བྱང་ཚུབ་སྟེ་སྒྲིབ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་བར་མེད་དོ་
 ཞེས་འཆད་དོ། །སྒྲིབ་བྲལ་སྒྲུབ་བྱུང་མ་གྲུབ་པར་བསྟན་པས་བསྟན་པ་ལྟར་
 རྫོགས་པ་འབྱུང་བའོ། །མདོ་ལས། གང་ཡང་འདི་འདྲ་བ་དེ་ལ་གཟུགས་མེད་
 ཅེས་པ་དང་། མ་རིག་པ་སྐྱེ་བ་ཡང་མེད་མ་རིག་པ་འགག་པ་མེད་པ་ནས་
 སངས་རྒྱས་མེད་བྱང་ཚུབ་མེད་ཅེས་པའི་བར་གསུངས་སོ། །བཞི་པ་ལམ་
 ཀྱི་བདེན་པ་ལ་འདོམས་ཞེས་པ་ལ་རང་བཞིན་དང་། ཇི་ལྟར་འདོམས་པ་
 གཉིས་ལས་དང་པོ་ གཙོ་བོ་ཟག་མེད་ཀྱི་ཤེས་རབ་འཁོར་ རྒྱུན་པ་ལ་སོགས་པ་པ་
 རོལ་དུ་བྱིན་པ་རྒྱལ་ཡིན་ཏེ། སྤྱད་པ་ལས། རྒྱལ་བ་འདས་དང་མ་བྱོན་ད་
 ལྟར་གང་བཞུགས་པ། །ཀུན་ལམ་པ་རོལ་བྱིན་པ་འདི་ཡིན་གཞན་མ་ཡིན།།
 ཞེས་སོ། །དེའི་ལམ་ཀྱི་ཚོས་བཞིས་ནད་གསོ་བར་བྱེད་པའི་སྒྲིབ་དང་འདྲ་
 བར་རྒྱུད་ལ་བསྟན་བྱུང་ཞེན་ནོ། །གཉིས་པ་ལམ་ཀྱི་ཚོས་བཞིས་ལམ་ཀྱི་
 རོལ་བ་ཚུན་པ་མི་དམིགས་པ་ནི་སྐྱེན་སོགས་ལ་པན་ཏེ་ཉམས་སུ་སྒྲུབ་བྱ་དང་
 སེམས་པ་བདག་ཉིད་ལ་ཚུན་ཏེ་ཉམས་སུ་ལེན་མཁན་གཉིས་སུ་ལྡན་པ་
 མ་ཡིན་ཞིང་དེ་བཞག་པ་སྟེ། གཉིས་སུ་མི་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དུ་སྐྱབ་བོ་
 ཞེས་སྟོན་ལ། བསྟན་པ་ལྟར་རྫོགས་ཏེ་སྐྱབ་པ་ཡིན་ཏེ་མདོ་ལས། ལྷ་རྩེ་གུ་
 གཞན་ཡང་སེམས་པ་ཆེན་པོ་ཡུམ་ལ་སྐྱེད་པའི་ཚོ་བདག་ཉིད་སྐྱེན་པའི་པར་
 བྱིན་ལ་བཙོན་ཞེས་བྱ་བའམ་མི་བཙོན་ཞེས་བྱ་བར་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་
 མཐོང་དོ། །ཞེས་སོ། །རིགས་པ་དང་སྐྱབ་པ་མི་དམིགས་པ་ནི། རྟོང་པ་
 ཉིད་ཅེས་པ་འཛིན་པ་དང་བྱི་སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་པ་གཟུང་བ་དག་པན་ཚུན་ལྡན་
 པ་སྟེ་སྐྱེར་བ་དང་། དེ་བཞག་པ་མི་ལྡན་པ་སྟེ་མི་སྐྱེར་བ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་
 དུ་བསྐྱབ་བོ་ཞེས་སྟོན། ཞེས་པ་སྟོང་པ་ཉིད་དང་། སོགས་པ་ཞེས་པ་མཚན་

མ་མེད་པ་དང་སྟོན་པ་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་རང་རང་ལ་ཕན་ཚུན་ལྡན་
 པ་སྟེ་སྦྱར་བ་དང་མི་ལྡན་པ་སྟེ་མི་སྦྱར་བ་མ་ཡིན་པར་རྟོགས་ཏེ་སྦྱབ་པ་ཡིན་
 ཏེ། མདོ་ལས། །ལྡེ་འཛི་བུ་སེམས་པ་ཆེན་པོ་ཡུམ་ལ་སྦྱོད་པའི་ཚེ་སྦྱོར་པ་ཉིད་
 ལ་སྦྱོར་ཉིད་ཀྱིས་མི་སྦྱོར་མི་འབྲེད་དེ་སྦྱོར་པ་ཉིད་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་ལ་མ་ཡིན།
 །ཞེས་སོ། །དེས་འབྲིན་མི་དམིགས་པ་ནི་འཁོར་བ་སྟོན་གྱི་མཐའ་ནས་མུང་
 འདས་ཕྱི་མའི་མཐའ་སྟོབ་པ་ད་ལྟར་བ་རྣམས་ཕན་ཚུན་དུ་ལྡན་པ་སྦྱོར་ཞིང་
 དེས་པར་འབྲིན་པ་དང་ལྡན་པ་སྟེ་མི་སྦྱོར་ཞིང་དེས་པར་འབྲིན་པ་བཀག་པ་མ་
 ཡིན་པ་ཉིད་དུ་སྦྱབ་པོ་ཞེས་སྟོན་ལ། དེ་ལྟར་རྟོགས་ནས་སྦྱབ་པ་ཡིན་ནོ། །
 མདོ་ལས། གཟུགས་ལ་སྟོན་གྱི་མཐའ་སྦྱོར་བར་མི་བྱེད་འབྲེད་པར་མི་བྱེད་དེ་
 ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། །ལྡེ་འཛི་བུ་འདི་ལྟར་སེམས་པས་སྟོན་གྱི་མཐའ་ཉིད་ཡང་
 དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་དོ། །ཞེས་སོ། །

གསུམ་པ་སྦྱབས་དཀོན་མཚོག་གསུམ་ལ་འདོམས་པ་ལ་གསུམ་ལས་དང་
 པོ་སངས་རྒྱས་དཀོན་མཚོག་ལ་འདོམས་ཞེས་པ་ལ་སངས་རྒྱས་དང་། ཇི་
 ལྟར་འདོམས་ཚུལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་དམིགས་པར་བྱ་བ་ཡུལ་དང་
 དམིགས་པར་བྱེད་པ་ཡུལ་ཅན་སོགས། །ཞེས་པ་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་ལ་སོགས་
 པ་ནམ་མཁའ་སྦྱུ་མ་ལྟར་མཉམ་ཉིད་དུ་ཤེས་པའི་རྣམ་མཁྲེན་དང་ལྡན་པའི་
 སངས་རྒྱས་ལམ་སྟོན་པའོ་ཞེས་སྦྱབས་གནས་སུ་ཞེན་པའོ། །གཉིས་པ་
 ལ་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་དུ་ཞེན་པ་འགོག་པ་དང་། རྟེན་དང་བརྟེན་པར་ཞེན་པ་
 འགོག་པ་དང་། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནོ། །དང་པོ་ཡུལ་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་
 ལ་ཡུལ་ཅན་རྣམ་མཁྲེན་གྱིས་མི་(༥༡ བ)སྦྱོར་བ་ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས། །ལྡེ་

རིའི་བྱ་སེམས་པ་ཚེན་པོ་ཡུམ་ལ་སྦྱོད་པའི་ཚོ་གཟུགས་ལ་རྣམ་པ་ཐམས་
 ཅད་མཁུན་པ་ཉིད་ཀྱིས་སྦྱོར་བར་མི་བྱེད་དེ་འདི་ལྟར་གཟུགས་ཉིད་ཡང་དག་
 པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་ངོ། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་གང་ཟག་སངས་རྒྱས་སུ་
 བྱེད་པའི་མཚན་ཉིད་རྟོགས་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་ཉིད་ཡང་དག་
 པར་རྗེན་དང་བརྗེན་པ་གཉིས་མི་དམིགས་པ་ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས། སངས་
 རྒྱས་ལ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་ཉིད་ཀྱིས་སྦྱོར་བར་མི་བྱེད་དེ་འདི་ལྟར་
 སངས་རྒྱས་ཉིད་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་ངོ། །ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་
 ཡུལ་ཚོས་ཅན་གཟུགས་སོགས་དང་ཚོས་ཉིད་བྱང་རྒྱུབ་དང་ཡུལ་ཅན་རྣམ་
 མཁུན་དང་རྗེན་སངས་རྒྱས་དང་བརྗེན་པ་རྣམ་མཁུན་རྣམས་མཚན་ཉིད་
 མེད་པར་མཚན་ཉིད་གཅིག་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ངོ། །མདོ་ལས། ཚོས་ཐམས་ཅད་
 མཚན་ཉིད་གཅིག་པ་སྟེ་འདི་ལྟར་མཚན་ཉིད་མེད་པའོ། །ཞེས་པ་དང་། ཅིའི་
 ཕྱིར་ཞེ་ན། སངས་རྒྱས་ཉིད་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་ཉིད། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་ཉིད་
 སངས་རྒྱས་སོ། །བྱང་རྒྱུབ་ཉིད་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་ཉིད། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་
 ཉིད་བྱང་རྒྱུབ་པོ། ཅེས་སོ། །གཉིས་པ་ཚོས་དཀོན་མཚོག་ལ་འདོམས་ཞེས་པ་ལ་
 ཚོས་དཀོན་མཚོག་དང་། ཇི་ལྟར་འདོམས་ཚུལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་མཁུན་
 གསུམ་གྱི་ནང་ནས་གཞི་ཤེས་ཀྱིས་བསྐྱུས་ཏེ་ཡུམ་དུ་བྱས་ཟེར་ཡང་གཙོ་བོ་
 རྟོགས་པའི་ཚོས་སོ། །མཁུན་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་ལམ་ཤེས་ཀྱིས་བསྐྱུས་ཏེ་
 ཡུམ་དུ་བྱས་པ་གཉེན་པོ་ལམ་གསུམ་མོ། །མཁུན་གསུམ་གྱིས་ནང་ནས་
 རྣམ་མཁུན་གྱིས་བསྐྱུས་ཏེ་ཡུམ་དུ་བྱས་པ་རྣམ་པ་མཐའ་དག་ཅེས་གཙོ་བོ་
 འགོག་བདེན་ཡིན་ཏེ་དེ་རྣམས་ས་ལམ་གྱི་ངོ་བོར་སྐྱབས་གནས་སུ་ཞེན་པ་
 ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་གཞི་གཉེན་རྣམ་པ་མཐའ་དག་གིས་བསྐྱུས་པའི་ཚོས་

ཐམས་ཅད་ཡང་དག་པར་ན་བདེན་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་དོ་ཞེས་སྟོན་ལ། དེ་ལ་
 འདི་ལྟར་རྟོགས་པ་སྟེ། མདོ་ལས། ལྷ་རིའི་བྱ་གཞན་ཡང་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཡུམ་ལ་སྦྱང་
 པའི་ཚོ་གཟུགས་དངོས་པོར་ཡོད་ཅེས་བྱར་མི་སྦྱོར། གཟུགས་དངོས་པོ་མེད་ཅེས་བྱ་བར་མི་སྦྱོར་རོ།
 ལྷ་རིའི་བྱ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཡུམ་ལ་སྦྱང་པའི་ཚོ་སྦྱིན་པའི་པ་འོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་དོན་དུ་ཡུམ་
 ལ་མི་སྦྱོང་དོ། ཞེས་སོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྟོབས་བརྩའི་དོན་དུ་ཡུམ་ལ་མི་སྦྱོང་དོ། ཞེས་
 སོ། །གསུམ་པ་དགེ་འདུན་ལ་འདོམས་ཞེས་པ་ལ་དགེ་འདུན་དང་། ཇི་ལྟར་
 འདོམས་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཉན་རང་མ་ཡིན་བྱང་ཚུབ་སེམས་པ་གྲིས་
 པ་མ་ཡིན་འཕགས་པ་རྟོགས་པ་ཉམས་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ཕྱིར་མི་སྟོག་
 པ་དུ་ཡོད་ཅེན། བྱངས་ཉི་ཤུར་ཞེས་སོ། །གང་ཞེན་འབྲས་བུ་དང་པོ་གསུམ་
 ལ་གནས་པ་གསུམ་དང་འབྲས་བུ་བཞི་ཆར་ལ་ཞུགས་པ་བཞིའི་བྱེ་བྲག་
 གིས་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་བདུན་རང་སངས་རྒྱས་བརྒྱད་པོ། དབྱ་བཅོམ་པ་དགེ་
 འདུན་དུ་མ་གཏོགས་ཏེ་ཐེག་ཆེན་དབྱ་བཅོམ་སངས་རྒྱས་དཀོན་མཆོག་
 གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཕྱིར་རོ། །འབྲེད་པའི་རྒྱ་མཚན་དབང་
 པོ་རྒྱལ་པོ་ལ་སོགས་པའི་བྱེ་བྲག་གིས། ཞེས་པ། དབང་པོ་རྒྱལ་དང་རྗོན་
 པོ་དག །དད་དང་མཐོང་ཐོབ་རིགས་ནས་རིགས། ཞེས་པའོ། །དེ་རྣམས་
 ཀྱང་ཚོས་སྐྱབ་པའི་གོ་གསལ་སམ་སྐྱབས་གནས་སུ་ཞེན་པའོ། །གཉིས་པ་
 དགེ་འདུན་ཡང་དག་པར་སྦྱོ་བ་མེད་པར་རྟོགས་ནས་སྐྱབ་པ་ལ་འཇུག་པར་
 བྱའོ། ཞེས་ལུང་འབོག་པས་དེ་ལྟར་རྟོགས་པ་འབྱུང་བའོ། །བཞི་པ་སྐྱབ་པ་
 བྱང་པར་དུ་འགྱུར་བའི་རྒྱ་ལ་འདོམས་པ་ལ་བཞི་སྟེ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྦྱོང་
 བྱེད་གཉེན་པོ་ལ་འདོམས་པ་དང་། སྦྱོན་ལུ་ལ་འདོམས་པ་དང་། མདོན་
 ཤེས་རྟུག་ལ་འདོམས་པ་དང་། རྣམ་པར་དག་པར་འགྱུར་བ་ལ་འདོམས་

པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ་མ་ཞེན་པ་དང་། མི་ངལ་བ་དང་། ལམ་
 ཡོངས་སུ་འཛིན་པའོ། །དང་པོ་མ་ཞེན་པར་འདོམས་པ་ཞེས་པ་ལ་དུས་
 ནམ་གྱི་ཚེ་ན་སྐྱབ་པ་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་དོན་ལ་བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས་པ་
 ཉིད་ཀྱི་དུས་ནའོ། །གང་ཟག་ནི་རང་བཞིན་གྱི་ལེ་ལོ་ཅན་ལ་ལ་ལུས་སོགས་
 སྒོ་གསུམ་གྱི་བདེ་བ་སྤུང་ཚོགས་བསོད་ཉམས་ཉིད་ཀྱིས་མངོན་པར་ཞེན་པ་
 ལ་དེ་དམིགས་པ་ལུས་སོགས་གསུམ་པོ། རྣམ་པ་ཡང་དག་པར་བདེན་
 པའི་ངོ་བོ་མེད་པར་བརྟན་པ་དེ་ལྟར་རྟོགས་པ་འབྱུང་བས་མ་ཞེན་པའི་བྱུང་
 པར་འབྱུང་བའོ། །སེམས་དཔལ་ཆེན་པོས་ལུས་ངག་ཡིད་ཀྱི་ལས་ཁ་ན་མ་ཐོབ་དང་བཅས་
 པ་གང་ལགས། ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་མི་ངལ་བ་ལ་འདོམས་པ་ཡོངས་སུ་ངལ་
 བ་མེད་པ་བརྟན་པའི་གདམས་ངག་ཅེས་པ་ལ་དུས་ནམ་གྱི་ཚེ་ན་སྐྱབ་དང་
 འབྲེལ། གང་ཟག་དང་པའི་རང་བཞིན་ཅན་རེ་རེ། །དུས་རིང་པོ་ཞིག་
 ཏུ་གོམས་པར་བྱས་ཀྱང་འདོད་པའི་དོན་གང་ཡང་མ་སྐྱབ་ནས་སྐྱབ་པ་ལ་
 ཡོངས་སུ་སྒྲོ་བར་འགྱུར་བས་འསྐོ་གཅོད་ཅིང་བྱ་བ་གཞན་ལ་སྒྲོན་པར་བྱེད་
 པ་ལའོ། །དམིགས་(༥༢ ན) ཡུལ་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ནས་ཡང་དག་
 པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་བར་ལ་རྣམ་པ་ཡང་དག་པར་སྒྲོམ་པར་བྱར་མེད་
 པ་ཉིད་དུ་བརྟན་པས་དེ་ལྟར་རྟོགས་པ་འབྱུང་སྟེ་སྒྲོ་ངལ་མེད་པར་སྐྱབ་པ་
 འབྱུང་ངོ། །སེམས་དཔལ་ཆེན་པོ་ཚུལ་ཇི་སྟེ་བྱར་སྒྲིད་པ་རྣམས་གཞན་གྱིས་སྐྱབ་པ་མ་མཆིས་
 པ་ལགས། ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་ལམ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ལ་འདོམས་པ་ལམ་
 ཡོངས་སུ་བརྩུང་བ་ལ་བསྐྱབ་པའི་གདམས་ངག་ཅེས་པ་ལ་དུས་ནི་སྐྱབ་དང་
 འབྲེལ། གང་ཟག་ཐེན་ཆེན་སྐྱབ་པ་ལ་ཕྱོགས་བརྩུན་བཞུགས་པའི་སངས་
 རྒྱས་དང་སེམས་པ་ཆེན་པོ་ལས་བསྐྱབ་པའི་གནས་སམ་དོན་རེ་རེའི་ཕྱིར་

ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་ལུང་ཚོད་པར་བྱ་དགོས་པ་བདག་གིས་མི་ལུས་
སྦྲུམ་དུ་སེམས་ཁུམ་པར་འགྱུར་བས་དེ་བས་ཀྱང་ཉན་རང་ཚིགས་བཅད་རེ་རེ་
ཅིམ་གྱི་དོན་བསྐྱོམས་ན་གོལ་བ་རང་ལེགས་སྦྲུམ་པ་ལ། ཚོས་རྣམས་ཡང་
དག་པར་རང་བཞིན་གྱིས་མ་སྦྱིས་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་ཏེ་བསྐྱབས་ན་གདམས་
པ་ཚུར་ལ་སྟོན་པ་ཉེན་འབྲེལ་ཡིན་པས་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལམ་ཡོངས་སུ་བྱུངས་
ཤིག །ཅེས་སྟོན་ལ། དེ་ལྟར་རྟོགས་པ་འབྱུང་བར་འགྱུར་བའོ།། སེམས་དཔའ་
ཆེན་པོའི་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་གང་ལགས། །ཞེས་སོ།།

གཉིས་པ་གཞན་གྱི་དྲིན་ལ་མི་འཛིག་པ་སྦྱུན་ལྡན་ལ་འདོམས་པ་ནི་སྦྱུན་ལྡན་
ལ་འདོམས་ཞེས་པ་ལ་སྦྱུན་ལྡན་དོན་དང་། ཇི་ལྟར་འདོམས་པ་གཉིས་
ལས། དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ་རྒྱ་དང་། དོན་དང་། འབྲས་བུའོ། །དང་པོ་
པར་ཕྱིན་དུག་ཉམས་སུ་སྤངས་པ་ལས་འབྱུང་སྟེ། སྦྱུན་ལྡན་དོན་སྦྱད་ལས།
སེམས་པ་ཆེན་པོ་མིག་ལྡན་ཡོངས་སུ་སྤང་བར་འདོད་པ་དང་འཐོབ་པར་འདོད་
པས་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དུག་ལ་བརྩོན་པར་བྱའོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེན་ལྡན་འི་
བྱ་འདི་ལྟར་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་དུག་དུ་དག་བའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་དེ་ཉན་ཐོས་
ཀྱི་ཚོས་དང་། རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་པའི་ཚོས་
དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ཐམས་ཅད་འདུས་སོ། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་
གསུམ་སྟེ་མཚན་གཞི་དང་། མཚན་ཉིད་དང་། སྒྲ་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་བཞི་
སྟེ་དབྱེ་གཞི་དང་། བྱེ་བའི་དངོས་པོ་དང་། བྱེ་བའི་དོན་དང་། བྱངས་ངེས་
པའོ། །དང་པོ་སྦྱུན་ཅིམ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ཤེས་སྦྱུན་ནས་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་སྦྱུན་གྱི་བར་ལྡན་པའོ། །གསུམ་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་ཐམས་ཅད་ཡེ་

ཤེས་ཀྱི་སྒྲིབ་བ་ཡིན་པས་ངོ་བོ་གཅིག་སྟེ་བཟུང་མེད་ཀྱི་མདོ་ལས། སངས་
 རྒྱལ་གྱི་སྐུན་ལྡེ་ལ་དེད་ག་སྒྲིབ་བར་མ་གྱུར། ཞེས་སོ། །བྱེ་བྲག་ཐ་དད་དེ་
 ས་མཚམས་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལ་ཤེས་སྐུན་ཚོགས་ལམ་ནས་ཐོབ་པ་
 དང་། ལྟའི་སྐུན་སྐྱེར་ལམ་ནས་ཐོབ་པ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་སྐུན་ས་དང་པོ་
 ཡན་ཆད་ཀྱི་མཉམ་བཞག་ཏུ་ཐོབ་པ་དང་། ཚོས་ཀྱི་སྐུན་རྗེས་ཐོབ་ཏུ་ཐོབ་པ་
 དང་། སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐུན་རྗེས་མཐུན་པ་ས་བདུན་པ་ནས་ཐོབ་སྟེ་ས་བདུན་
 པའི་སྐྱེར་བྱེད་ལས། སེམས་དཔའ་ཚེན་པོའི་ཐོགས་པ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་གང་
 ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ་སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐུན་ཐོབ་པ་གང་ཡིན་པ་དང་། ཞེས་སོ། །
 ཤེས་ཏེ་པ་རྗེས་མཐུན་པ་ས་བརྒྱད་ཡན་ཡོད་ཟེར་རོ། །བཞི་པ་གངས་ངེས་
 པ་ནི་སྐུན་གཞིར་བྱས་པ་ལ་ཚོས་ཅན་དང་ཚོས་ཉིད་ཐམས་ཅད་ཡུལ་དུ་གྱུར་
 མི་འགྱུར་གཉིས་ལས་དང་པོ་སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐུན་ཡིན་ལ། ཕྱི་མ་ལ་ཚོས་
 ཉིད་ཡུལ་དུ་འགྱུར་མི་འགྱུར་གཉིས་ལས་དང་པོ་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྐུན་ཡིན་ནོ། །
 ཕྱི་མ་ལ་ཚོས་ཅན་བེམ་པོ་ཡུལ་དུ་འགྱུར་མི་འགྱུར་གཉིས་ལས་དང་པོ་ཤེས་
 སྐུན་ཡིན་ལ། ཕྱི་མ་ལ་མ་དག་པ་དང་དག་པའི་རིགས་གཉིས་ལས་དང་པོ་
 ལྟའི་སྐུན་ཡིན་ཞིང་། ཕྱི་མ་ཚོས་ཀྱི་སྐུན་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་མཚན་ཉིད་ལ་
 སྐྱེའི་མཚན་ཉིད་ཕྱིན་རྒྱལ་ཉམས་སུ་སྤངས་པས་རང་ཡུལ་ཇི་ལྟར་ཡིན་པ་
 བཞིན་མངོན་སུམ་གྱིས་ཤེས་པའོ། །བྱེ་བྲག་ཤེས་སྐུན་ནི། ཕྱིན་རྒྱལ་ཉམས་
 སུ་སྤངས་པས་དཔག་ཚད་བརྒྱལ་སོགས་པའི་གཞུགས་ཅན་གྱི་དངོས་པོའི་
 ཡུལ་ཅན་ཏེ་མངོན་སུམ་དུ་ཤེས་པ་ཡིན་ཏེ་མཛོད་འགྲེལ་ལས། གང་ཕྱིར་
 ཤེས་མིག་གིས་གཞུགས། ཐམས་ཅད་གནས་དང་བསྐྱིབས་པ་དང་། །སྤྲོད་དང་
 ཐམས་ཅད་མི་མཐོང་བ། །དེ་ཕྱིར་ལྟ་ཡིས་མཐོང་བར་འདོད། །ཅེས་བཤད་པ་

དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། དེ་(༥༢ བ)ནི་ཉན་རང་ཐབས་ལ་མི་མཁས་པའི་ཡིན་ལ། །འདི་ཕྱིན་རྒྱག་ཚང་བ་སེམས་པའི་ཡིན་པས་འགལ་བ་མེད་དོ། །མདོ་ལས། །ལྡེ་རིའི་བྱ་སེམས་པ་ཆེན་པོའི་ཤེས་མིག་ཡོངས་སུ་དག་པ་གང་ལགས། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྤྲུལ་པ། །ལྡེ་རིའི་བྱ་སེམས་པ་ཆེན་པོའི་ཤེས་མིག་གང་གིས་དཔག་ཚད་བརྒྱ་མཐོང་བ་ཡོད་དོ། །ཅེས་སོ། །རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་ལས་བྱུང་བའི་ལྷན་སྤྲུལ་ནི་སེམས་ཅན་གྱི་ཚོའདི་ནས་འཆི་བར་དོར་འཕོ་བྱི་མར་སྐྱེ་བའི་སྲིད་པ་མངོན་སུམ་དུ་ཤེས་པ་ཡིན་ཏེ། །མདོ་ལས། །ལྡེ་རིའི་བྱ་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་བཞིའི་རིས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་མིག་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་སེམས་ལས་རབ་དུ་ཤེས་སོ། །ཞེས་སོ། །ཤེས་རབ་ཀྱི་སྤྲུལ་ནི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་ལ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པར་མངོན་སུམ་གྱིས་ཤེས་པ་སྟེ། །མདོ་ལས། །སེམས་པ་ཆེན་པོས་ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་གང་དང་ལྡན་པས་འདུས་བྱས་སམ་འདུས་མ་བྱས་སམ་ཞེས་པ་ཚོས་གང་ཡང་མི་ཤེས་པ་མེད་པ་འདི་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་ཡོངས་སུ་དག་པའོ། །ཞེས་སོ། །ཚོས་ཀྱི་སྤྲུལ་ནི་ཡང་དག་པའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ཀྱི་ཚོས་འགོག་ལམ་མངོན་སུམ་དུ་ཤེས་པ་སྟེ། །མདོ་ལས། །སེམས་པ་ཆེན་པོའི་ཚོས་ཀྱི་མིག་གང་གིས་གང་ཟག་འདི་ནི་དད་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པའོ། །ཞེས་སོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྲུལ་ནི་ཚོས་ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མངོན་པར་ཏེ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པར་ཏེ་མ་ལུས་པར་བྱང་རྒྱབ་པའི་ཡུལ་ཅན་ཏེ་ཤེས་པའོ། །མདོ་ལས། །ལྡེ་རིའི་བྱ་སེམས་པ་ཆེན་པོས་བྱང་རྒྱབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་རྗེས་ལ་རྗེ་རྗེ་ལྷན་སྤྲུལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་མཉམ་པར་བཞག་ནས་སེམས་ཀྱི་སྐྱད་ཅིག་གཅིག་དང་ལྡན་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་རྗེས་སུ་ཐོབ་པ་གང་ཡིན་

པ་དེའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མིག་ཡོངས་སུ་དག་པའོ། །ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་སྐྱོ་
དོན་ནི། དེ་བོ་ཤ་ཁྲག་ལས་བྱུང་བ་ལ་བརྟེན་པས་ཤེས་དང་། དུལ་ལྟའི་མིག་
གམ་དེ་ལ་བརྟེན་པས་ན་ལྟའི་དང་། དེ་བོ་ཤེས་རབ་ཡིན་པས་ན་ཤེས་རབ་
དང་། དུལ་ཚེས་འགོག་ལམ་ཡིན་པས་ན་ཚེས་དང་། གང་ཟག་སངས་
རྒྱས་ལ་ཡོད་པས་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱེན་ལོ་ཞེས་པ་བཅུག་པ་⁷³ཡིན་ལ།
སྐྱོ་བ་ཤད་དུ་བཏུབ་པས་ཚོགས་གི་ཁྲབ་ཆེ་ཆུང་བརྩིས་མི་དགོས། གསུམ་པ་
འབྲས་བུ་ལ་གནས་སྐབས་སུ་ཤེས་མིག་གིས་གདུལ་བྱ་གང་ན་ཡོད་པ་ཤེས་
པ་དང་། ལྟ་ཡིས་འཆི་འཕོ་དང་སྐྱེ་བ་བཟང་ངན་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱིས་མི་རྟོག་
པའི་ཡུམ་བདག་མེད་པ་དང་། ཚེས་ཀྱིས་སྐྱབ་པའི་གྲོགས་དང་། སངས་
རྒྱས་ཀྱིས་སྤང་དོར་ཤེས་པས་གཞན་ལ་རགས་མ་ལས་པའོ། །མཐར་ཐུག་
སངས་རྒྱས་ཉེ་མདོ་ལས། མིག་ལྔ་པོ་དེ་དག་ལ་བསྐྱབས་ན་སེམས་པ་ཆེན་
པོ་སྐྱེ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྗེས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སངས་རྒྱུ་འོ། །ཞེས་
སོ། །གཉིས་པ་ཇི་ལྟར་འདོམས་པ་ནི་ཡང་དག་པར་སྐྱེན་ལྔ་པོ་སྐྱོས་བུལ་དེ་
བཞིན་ཉིད་དུ་གཅིག་པར་རྟོགས་ཉེ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །ཞེས་སྐྱོབ་པ་ནི་དེ་ལྟར་
རྟོགས་ནས་སྐྱབ་པ་འབྱུང་བའོ། །

གསུམ་པ་མདོན་ཤེས་རྟུག་ལ་འདོམས་པ་ནི་མདོན་པར་ཤེས་པ་རྟུག་ལ་
འདོམས་ཞེས་པ་ལ་མདོན་ཤེས་ཀྱི་དེ་བོ་དང་། ཇི་ལྟར་འདོམས་པ་གཉིས་
ལས་དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། །རྒྱ་དང་། དེ་བོ་དང་། འབྲས་བུའོ། །དང་པོ་ལ་
སྐྱེན་མོང་དང་། སོ་སོའི་རྒྱ་གཉིས་ལས་དང་པོ་བསམ་མ་གཏན་བཞི་པའི་ཉིང་

73 ཡི་གེ་མི་གསལ་བས་ “རྗེས་སུ་བཅུག་པ་ཡིན་ལ།” ཡིན་ཡང་གྲིད།

དེ་འཛིན་དང་ཡེ་ཤེས་དང་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ལས་འགྲུབ་སྟེ། མངོན་རྒྱན་ལས།
 བསམ་གཏམ་བཞི་པ་ཤིན་ཏུ་དག་ཐོབ་ལས། །མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ཡོངས་སུ་
 གཟུང་བ་དང་། །རི་ལྟར་རྣམ་གཞས་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ལས། །མཐུ་གྲུབ་པ་ཡི་
 དམ་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་སྟོ་གོས་རྒྱ་མཚོའི་མདོ་ལས།
 ལྷུའི་བདག་པོ་གཞན་ཡང་མར་མེ་བྱིན་པས་ནི་ལྷའི་མིག་རྣམ་པར་དག་པ་
 ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །སིལ་སྣུན་དང་། ཐེབ་རྟོག་པ་དང་། ལྷུ་དབྱངས་སྣུན་
 པ་བྱིན་པས་ནི་ལྷའི་རྣ་བ་རྣམ་པར་དག་པ་འཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །ཉོན་མོངས་
 པ་མེད་པས་ནི་གཞན་གྱི་སེམས་(༥༣ ན)ཤེས་པ་རྣམ་པར་དག་པར་འགྱུར་
 རོ། །གཞན་དགོ་བའི་ཚོས་དྲན་པར་བྱེད་ཅིང་བསྐྱུལ་བས་ནི་སྟོན་གྱི་གཞས་
 རྗེས་སུ་དྲན་པའི་མངོན་པར་ཤེས་པ་རྣམ་པར་དག་པར་འགྱུར་རོ། །གཞན་གྱི་
 འགྲོད་པ་བསལ་བས་ནི་རྩུ་འཕྲུལ་གྱི་མངོན་པར་ཤེས་པ་རྣམ་པར་དག་པར་
 འགྱུར་རོ། །ཚོས་གྱི་སྦྱིན་པས་ནི་ཟག་པ་ཟད་པའི་མངོན་པར་ཤེས་པ་རྣམ་
 པར་དག་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་དང་། སོ་སོས་རྣམ་གཞས་ཡིད་ལ་བྱས་པས་འཐོབ་པོ།
 གཉིས་པ་དེ་བོ་ལ་གསུམ་སྟེ་མཚན་གཞི་དང་། མཚན་ཉིད་དང་། སྐྱོད་ན་
 རོ། །དང་པོ་ལ་བཞི་སྟེ་དབྱེ་གཞི་དང་། རྩེ་བའི་དངོས་པོ་དང་། རྩེ་བའི་དོན་
 དང་། གངས་ངེས་པའོ། །དང་པོ་མངོན་པར་ཤེས་པ་ཅོམ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་
 པ་རྩུ་འཕྲུལ་ནས་ཟག་པ་ཟད་པའི་མངོན་པར་ཤེས་པའི་བར་དུ་ག་གོ། །གསུམ་
 པ་སྦྱར་དེ་བོ་གཅིག་པ་སྦྱིད་དེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། རྩེ་བྲག་
 ཐ་དད་དེ་དང་པོ་ལྷ་བྱིས་པའམ་ལམ་དུ་མ་ཚུད་པ་ལ་ཡོད་པ་སྦྱིད་པའི་སྦྱིར་
 རོ། །སྦྱི་མ་ནི་མཐོང་ལམ་ཡན་ཆད་ན་ཡོད་དོ། །ཤེན་ཉི་བ་ན་རེ། ཡོངས་སུ་
 རྟོགས་པ་ས་བརྒྱད་པ་ན་ཡོད་ཅིང་། རྟོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ན་ཡོད་

ཟེར་རོ། །མཛོད་ལས། དེ་དག་ལས་ལྷ་ནི་སེམས་སྐྱེ་བོ་རྣམས་དང་སྐྱེ་མོང་
 བ་ཡིན་ནོ། །ཐམས་ཅད་ཀྱང་དག་སྦྱོང་གི་ཚུལ་གྱི་འབྲས་བུ་བཞིན་དུ་རྣམ་
 བར་གྲོལ་བའི་ལམ་གྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སོ། །བཞི་
 པ་གྲངས་ངེས་པ་ནི་དགོས་པ་ལ་ལྟོས་པས་ཡིན་ཏེ་དག་པ་གསུམ་དང་བྱེད་
 པ་གསུམ་ལས་རྒྱག་ཏུ་ངེས་ཏེ། ལུས་དང་རག་དང་ཡིད་ཀྱི་ལས་ཡོངས་སུ་
 དག་པ་ལ་ལྟོས་ནས་དང་སོ་གསུམ་དང་། ཉག་མཐའ་སྦྱོང་བ་དང་། ཆད་
 མཐའ་སྦྱོང་བ་དང་། མཐའ་བུལ་རྟོགས་པ་ལ་ལྟོས་ནས་སྤི་མ་གསུམ་དུ་
 ངེས་པའམ། ཡང་ན་དུས་གསུམ་ལ་ཚོངས་པ་བསྐྱོག་པ་ལ་གསུམ་དུ་ངེས་
 སོ། །ཡང་ན་གཞན་དོན་སྐྱབ་པ་ལ་ལྟོས་ནས་རྒྱག་ཏུ་ངེས་སོ། །གཉིས་པ་
 མཚན་ཉིད་ལ་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་བསམ་གཏན་བསྐྱོམས་པས་བར་དུ་ཚོད་པའི་
 རང་ཡུལ་རྟོག་བུལ་མ་འཇུལ་བས་རིག་པའོ། །བྱི་བུ་ཏུ་རྩལ་སྤུལ་གྱི་
 ཡུལ་ཤེས་པའི་མངོན་ཤེས་ནི་ས་གཡོ་བར་བྱེད་པ་དང་སོགས་ཞེས་པ་ རྩལ་
 འཇུལ་གྱི་ཡུལ་ནི་ས་གཡོ་བ་དང་། གཅིག་ཏུ་ལྷུང་ཅིང་མང་སོར་འཇུར་བ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་
 ལ། དེ་ཤེས་པ་ནི་མཐུ་དེ་དང་ལྷན་པའི་ཤེས་པ་བསྐྱོམ་པའི་འབྲས་བུ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། ཡུལ་དེ་
 རང་གིས་ཉམས་སུ་སྦྱོང་ནས་གཞན་ལ་སྟོན་པའོ། །སྤུལ་པ་དང་སྐྱུར་བ་ལ་སོགས་པ་
 རྟོག་བུལ་མ་འཇུལ་བས་རིག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས། ལྷ་ལྷེ་གྱུ་
 ཡུམ་ལ་སྦྱོད་པའི་སེམས་པ་ཆེན་པོ་ནི་མངོན་པར་ཤེས་པའི་ས་རོལ་ཏུ་བྱིན་
 པ་རབ་ཏུ་འཐོབ་སྟེ་རྩལ་སྤུལ་གྱི་རྣམ་པ་དུ་མ་ཉམས་སུ་སྦྱོང་བར་བྱེད་དོ། །དེ་
 ནི་ས་ཆེན་པོ་འདི་ཡང་རབ་ཏུ་གཡོ་བར་བྱེད། ཅེས་སོ། །ལྷའི་རྣ་བའི་མངོན་
 ཤེས་ནི་བསམ་གཏན་བསྐྱོམས་པས་བར་དུ་ཚོད་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་
 ར་གནས་པའི་སྐྱ་རྒྱུང་དུ་དང་གཅིག་ཤེས་རྟོག་བུལ་མ་འཇུལ་བར་རིག་

པ་ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས། འོད་ལྷའི་རྣ་བའི་ཁམས་རྣམ་པར་དག་པ་མི་ལས་
 འདས་པས་ལྷ་དང་མི་གཉིས་ཀའི་སྒྲ་ཐོས་ཏེ། ཞེས་སོ། །གཞན་གྱི་སེམས་
 ་ཤེས་པའི་མངོན་ཤེས་ནི་བསམ་གཏམ་བསྐྱོམས་པས་གཞན་གྱི་སེམས་པ་
 འདོད་ཆགས་དང་བཅས་པ་ལ་སོགས་པར་མངོན་སུམ་གྱིས་རིག་པ་ཡིན་
 ཏེ། མདོ་ལས། དེས་སེམས་ཅན་པ་རོལ་དང་གང་ཟག་པ་རོལ་གྱི་སེམས་
 སེམས་གྱིས་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རབ་ཏུ་ཤེས་སོ། །ཞེས་སོ། །སྡོན་
 གྱི་གནས་རྗེས་སུ་དེ་པའི་མངོན་ཤེས་ནི་བསམ་གཏམ་བསྐྱོམས་པས་རང་
 གཞན་གྱི་ཚེ་རབས་སྡུ་མ་ལ་སོགས་རྟོག་བྲལ་མ་འཇུལ་བར་རིག་པ་ཡིན་
 ཏེ། མདོ་ལས། དེ་སྡོན་གྱི་གནས་རྗེས་སུ་དེ་པའི་མངོན་པར་ཤེས་པས་
 རྒྱུ་བ་གཅིག་རྗེས་སུ་དེ་ལོ། །ཞེས་སོ། །མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་ལས་བྱུང་
 བའི་ལྷའི་མིག་གིས་མངོན་པར་ཤེས་པ་ནི་བསམ་གཏམ་བསྐྱོམས་པས་སྲིད་
 པ་བཞི་ལ་སོགས་པའི་གཟུགས་ཅི་འོས་པ་རྟོག་བྲལ་མ་འཇུལ་བས་རིག་
 པ་ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས། དེའི་ལྷའི་མིག་རྣམ་པར་དག་པ་མི་ལས་འདས་པས་
 སེམས་ཅན་འཆི་འཕོ་བ་དང་། རྒྱུ་བ་དང་། ལ་དོག་སྐྱུག་པ་དང་། མི་སྐྱུག་
 པ་དང་། བཟང་བ་དང་། ངན་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་བདེ་འགོ་དང་། ངན་འགོར་
 ཉེ་བར་འགོ་བ་རྣམས་རབ་ཏུ་ཤེས་ཏེ། ཞེས་སོ། །མཛོད་ལས། ཉན་ཐོས་
 དང་རང་སངས་རྒྱས་དང་སངས་རྒྱས་གསུམ་ནི་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་མིད་
 བ་སྟོང་རྒྱུད་ཅུ་(༥༩ བ)དང་བར་མ་དང་སྟོང་གསུམ་མཐོང་ལ། འདུ་བྱེད་པ་
 དང་བཅས་ན། དག་བཅོམ་བསེ་རུ་སྟོན་རྣམས་གྱིས། །སྟོང་གཉིས་གསུམ་
 དང་གྲངས་མེད་མཐོང་། ཞེས་བཤད་དོ། །འདི་དང་ལྷའི་མིག་གི་བྱུང་པར་
 གང་ཡིན་ཞེ་ན། རྒྱུ་དང་། ཡུལ་དང་། ས་མཚམས་མི་འདྲ་བ་ཡིན་ཏེ། འདི་

ནི་ཚེ་འདིར་བསམ་གཏན་བསྐྱེད་པ་ལས་བྱུང་ཞིང་གཟུགས་ཀྱང་མཐོང་ལ།
 ལམ་དུ་མ་ཚུད་པ་ལ་ཡང་སྐྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །ལྷ་ཉི་ལྷ་ནི་སྒྲིབ་གྱི་དགོ་བའི་
 རྣམ་སྒྲིབ་ལས་བྱུང་ཞིང་སྲིད་པ་གསུམ་མཐོང་ལ། སྐྱེར་ལམ་ནས་སྐྱེ་བ་ཡིན་
 ཏེ་འཕགས་པས་རྒྱུའི་བྱུང་པར་འདི་གསུངས་སོ། །ཟག་པ་ཟད་པ་མངོན་པར་
 ཤེས་པ་ནི་བསམ་གཏན་བསྐྱེད་པས་ཚོས་ཉིད་རྟོག་བྲལ་མ་འཇུག་བར་
 རིག་པས་ཉོན་མོངས་དང་ཤེས་བྱའི་སྐྱིབ་པ་སྐྱོང་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ཡང་
 བྱུང་པར་ཅན་ཡིན་ཏེ་ཉམས་རང་ལ་ཤེས་སྐྱིབ་སྐྱོང་བ་མེད་ཀྱང་ཟག་ཟད་མོན་ཤེས་ཡོད་པའི་ཕྱིར་
 རོ། མདོ་ལས། ཟག་པ་ཟད་པ་མངོན་དུ་བྱ་བའི་མངོན་པར་ཤེས་པའི་ཡེ་ཤེས་
 མངོན་པར་སྐྱབ་པ་ལ་མཁས་པ་དེས་མི་རྣོ་མོ་ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་སྐྱ་
 དོན་ནི་མངོན་པར་ནི་རྟོག་བྲལ་ཤེས་པ་ནི་ཇི་ལྟར་ཡིན་པ་ལྟར་མ་འཇུག་བར་
 རིག་པའོ། །མདོ་རྒྱན་ལས། སྐྱེ་དང་དག་སེམས་དགོ་དང་མི་དགོས་བསྐྱེད།
 དེ་ཡི་གནས་དང་འབྱུང་བ་མངོན་སུམ་གང་། ཞེས་སོ། །སོ་སོའི་སྐྱ་དོན་ནི་
 ལོ་སྤྱོད། གསུམ་པ་གནས་སྐབས་སུ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་སུན་སུམ་ཚོགས་
 པ་དང་རང་གི་ཡོན་ཏན་འཕེལ་བ་མཐར་སངས་རྒྱ་བ་ཡིན་ཏེ། བདག་ཉིད་
 ཀྱིས་མཉམ་པ་ཉིད་རྟོགས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དེལ་འགོད་པ་དང་། ཚེ་འདི་ལ་འཕགས་
 པའི་གང་ཟག་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྐྱུག་ཅིང་ཡིད་དུ་འོང་བར་འགྱུར་བ་དང་། གང་དང་གང་དུ་སྐྱེས་
 པ་དེ་དང་དེར་ཡིད་དུ་འོང་བའི་དངོས་པོ་དང་ཕྱད་པ་དང་། ལྷ་ཉི་རིགས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཕྱག་བྱེད་
 པ་དང་། ལུང་བསྟན་པ་ཐོབ་པ་དང་ལྟའོ། །མདོ་ལས། ལྷ་ཉི་བྱ་མངོན་པར་ཤེས་པ་
 ཡོངས་སུ་རྫོགས་པས་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གཏོད་པར་བྱེད།
 ཅེས་སོ། །གཉིས་པ་ཇི་ལྟར་འདོམས་པ་ནི་མངོན་ཤེས་དུག་པོ་གཟོད་མ་
 རས་ཞི་བ་ཉིད་རྟོགས་ཏེ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ་ཞེས་སྒྲིབ་པས་དེ་ལྟར་རྟོགས་ནས་

སྐབ་པའོ།།

བཞི་པ་རྣམ་པར་དག་པ་ལ་འདོམས་པ་ལ་གཉིས་ལས། མཐོང་ལམ་
 ལ་འདོམས་པ་ནི་མཐོང་བའི་ལམ་ལ་འདོམས་པ་ཞེས་པ་ལ་མཐོང་ལམ་
 དང་། ཇི་ལྟར་འདོམས་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་མཐོང་ལམ་དམིགས་ཡུལ་
 བདེན་པ་བཞིས་བསྐྱེས་པའི་ཡུལ་ཅན་སྐད་ཅིག་མ་བཅུ་དྲུག་གི་ངོ་བོ་ཉིད་
 བསྐྱེན་ཚེས་དང་རྗེས་སུ་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་ལ་སོགས་པ་བཞིའོ། །གཉིས་
 པ་ནི་རྣམ་པར་སྐྱོམ་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་པ་ལ་གང་ཟག་རྣལ་འབྱོར་པ་ཉིད་ཇི་
 འཛིན་དང་ལྡན་པ་ཐམས་ཅད་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པ་མེད་པའི་ལུས་ཅན་དེས་
 སོ།། མ་ཞེན་པ་སྐྱུ་མ་མཁན་སྐྱུ་མ་ལ་ལྟ་བ་བཞིན་ནོ། །དེའི་རྒྱ་མཚན་ཚེས་
 ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་མེད་པར་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དགོས་པ་མཐོང་བས་སྤང་
 བར་བྱ་བའི་དངོས་པོ་སྟེ་སྐྱིབ་པའི་གཉེན་པོ་ཉིད་དུ་སྐྱོམ་པར་བྱེད་དོ། །མདོ་
 ལས། འདི་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉིད་སེམས་པ་ཆེན་པོ་རྣམས་ལ་ཡུམ་ཐབས་ཀྱིས་སྟོན་པ་
 ཡིན་ཏེ། ཞེས་པ་དང་། རབ་འབྱོར་འདུས་བྱས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱིས་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་
 དབྱིངས་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་། འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱིས་
 ཀྱང་འདུས་བྱས་ཀྱི་དབྱིངས་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་ངོ། །ཞེས་པའི་
 བར་རོ།།

སྐྱོམ་ལམ་ལ་འདོམས་པ་ནི། སྐྱོམ་པའི་ལམ་ལ་འདོམས་ཞེས་པ་ལ་སྐྱོམ་
 པ་དང་། འདོམས་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། གཞན་ལུགས་
 དགག་པ་དང་། རང་ལུགས་གཞག་པ་དང་། ཚུད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་

པལ་ཚེ་བ་སློམ་ལམ་ཚོས་ཅན། ལྷུང་འདས་འཐོབ་པར་བྱེད་པའི་མཚན་ཉིད་
མཐོང་ལམ་ལས་གཞན་མེད་པས་ན་མཚན་ཉིད་པ་རྣམ་པར་གཞག་པ་མེད་
དེ། མཐོང་བ་དང་སློམ་པ་དག་ཚོས་དབྱིངས་ཅོམ་རྟོགས་པ་ལ་ཐ་དད་དུ་
གྱུར་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་ཟེར་རོ། །འདི་མི་རིགས་ཏེ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་
པར་ཐ་དད་དུ་གྱུར་པ་མེད་པའམ། རྟོགས་ཅོམ་ལ་ཐ་དད་མེད་པའམ། ཐ་
དད་གཏན་མེད་པ་རྟགས་སུ་འགོད། དང་པོ་ལྟར་ན་སངས་རྒྱལ་གྱི་ས་ན་
ལྷུང་འདས་འཐོབ་བྱེད་ཀྱི་ལམ་ཡོད་པར་འགྱུར་ལ། གཉིས་པ་ལྟར་ན་ཚོགས་
ལམ་ན་ཡང་ལམ་མཚན་ཉིད་པ་ཡོད་པར་འགྱུར་ལ། གསུམ་པ་ལྟར་ན་མ་
གྲུབ་པའི་རྟགས་སུ་འགྱུར་བའོ། །གཞན་ཡང་ཚོས་དབྱིངས་ཅོམ་ཞེས་པ་
ལྟར་ན། རིགས་ཀྱི་སྤྱི་འམ། རྣམ་གྱི་སྤྱི་ཡིན་གྲང། དང་པོ་ལྟར་མངོན་སུམ་
སྤྱིའི་ཡུལ་ཅན་དུ་འགྱུར་ཞིང། འདོད་ན་རྟོག་པར་ཡང་འགྱུར་བ་དང། ལྷུང་
ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་པར་ཡང་འགྱུར་རོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན་སུ་སྟེགས་བྱེ་བྲག་
པའི་སྟོགས་བརྒྱུད་བར་འགྱུར་རོ། །(༥༥ ན)གཟད་པ་ན་རེ། མཐོང་ལམ་
སྲོན་སོང་བ་མེད་པའི་སློམ་ལམ་མེད་དེ། མཐོང་བ་དང་སློམ་པ་དག་རྣམ་
འགྱུར་མངོན་སུམ་དུ་ཐ་དད་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཟེར་རོ། །དེ་ལྟར་སུ་ག་བསུལ་
ལས་ཚོས་བཟོད་པ་ཡང་མཐོང་ལམ་སྲོན་དུ་སོང་བར་འགྱུར་བ་དང། ཡང་
ན་སློམ་ལམ་སྲོན་དུ་སོང་བར་འགྱུར་རོ། །གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི་འཛིག་
རྟོག་ལས་འདས་པའི་སློམ་པའི་ལམ་ཚོས་ཅན། མཐོང་ལམ་སྲོན་དུ་མ་སོང་
བའི་མཚན་ཉིད་པ་རྣམ་པར་གཞག་པ་ནི་མེད་ཀྱི། ཞེས་པ་བསྐྱབ་བྱའོ། །རྒྱ་
མཐོང་ལམ་དང་རང་བཞིན་མེད་པ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པར་ཐ་དད་དུ་
གྱུར་པ་མེད་ཅིང་དེ་ཉིད་གོམས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་ཚོས་ཅན་འདུས་

བྱས་དང་ཚོས་ཉིད་འདུས་མ་བྱས་དག་པའི་ཚུན་ཐ་དད་པར་གདགས་པར་
 མི་རྣམས་པ་བཞིན་ནོ། །དཔེ་མ་སྲུབ་ཅེན་དོ་བོ་གཅིག་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཞེས་པ་དོ་
 བོ་མེད་པའི་དོན་ནོ། །མདོ་ལས། རབ་འབྱོར་འདུས་བྱས་ཀྱི་དབྱིངས་མེད་
 པར་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་དབྱིངས་སྲུབ་གདགས་པར་མི་རྣམས། འདུས་མ་བྱས་
 ཀྱི་དབྱིངས་མེད་པར་འདུས་བྱས་ཀྱི་དབྱིངས་སྲུབ་གདགས་པར་མི་རྣམས་སོ།།
 ཞེས་སོ། །རྩ་བའི་རྟོགས་སྐྱབ་པ་སྐྱོམ་ལམ་ཚོས་ཅན། མཐོང་ལམ་དང་
 རང་བཞིན་མེད་པ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པ་ལ་ཐ་དད་དུ་གྱུར་པ་མེད་ཅིང་དེ་
 ཉིད་གོམས་བྱེད་ཡིན་ཏེ། མཐོང་ལམ་ལ་འདོམས་པའི་སྐྱབས་སྲུང་གི་སྐྱད་
 བཤད་པའི་མཐོང་བའི་ལམ་གྱིས་མངོན་སུམ་དུ་བྱས་པའི་བདེན་བཞིན་འི་
 དངོས་པོ་རང་བཞིན་མེད་པ་ལས་ཐ་མི་དད་པ་ལ་དམིགས་པའི་སྐྱོ་རྒྱུན་
 ཆགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ཉིད་ནས། དེའི་རྒྱུན་ཆགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
 ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་རྩོད་སྲུང་གི། སྐྱོམ་ལམ་ཚོས་ཅན། མངོན་སུམ་ཚད་
 མ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། མཐོང་ལམ་གྱིས་རྟོགས་ཟིན་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར།
 རྟོགས་ཁས་སྐྱབས་ཤིང་ཁྱབ་པ་ཚད་མའང་སྲུང་མ་རྟོགས་པའི་དོན་རྟོགས་
 ཤིང་མི་སྲུབ་བས་ཁྱབ་ལ། འདོད་ན་སྐྱབ་པའི་གཉེན་པོ་དང་ཐར་ལམ་དང་
 རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། རིགས་ལ་སྟོམ་ནས་
 ཚད་མ་མ་ཡིན་པར་འདོད་ལ། རིགས་ལ་ཚད་མ་མ་ཡིན་ཀྱང་ཐར་ལམ་དང་
 རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཡིན་པར་མི་འགལ་ཏེ་སྟོག་པ་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
 ཚོས་ཅན་སོ་སོ་དང་འབྲེལ་བ་ལ་སྟོམ་ནས་ཚད་མ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་
 ན། ཁྱབ་པ་མ་སྲུབ་སྟེ། སྲུང་མ་རྟོགས་པའི་གཞུང་བྱ་རྟོགས་པ་ཡོད་པའི་
 ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་སྐྱོམ་ལམ་རང་བཞིན་མེད་པའི་རིགས་མཐོང་ཟིན་གོམས་

བར་བྱེད་པ་ཡིན་པ་དང་། དེ་ལ་ཚོས་ཅན་སོ་སོ་དང་འབྲེལ་བ་སྤར་མ་རྟོགས་
 པ་རྟོགས་པ་ཡོད་པ་འགལ་བ་མེད་དོ། །གལ་ཏེ་ཚོས་དབྱིངས་མངོན་སུམ་
 གྱིས་རྟོགས་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཡིན་ན་ཚོས་དབྱིངས་སྤང་བ་དང་
 གཞལ་བྱར་འགྱུར་ལ། འདོད་ན་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་འགྱུར་ཏེ། ཡེ་ཤེས་སྤོང་པོ་ལས། ཇི་
 ལྟར་སྤང་བ་འདི་ལོ་ན། ཀུན་རྫོབ་གཞན་ནི་གཅིག་ཤོས་ཡིན། །ཞེས་དང་། ཇི་བའི་བདེན་
 གཉིས་ལས། ཀུན་རྫོབ་ཇི་ལྟར་⁷⁴སྤང་བ་འདི། །རིགས་པས་བརྟགས་ནས་
 འགའ་མི་རྟེན། །མ་རྟེན་པ་ནི་དོན་དམ་སྟེ། །ཡེ་ནས་གནས་པའི་ཚོས་ཉིད་
 དོ། །ཞེས་པ་དང་། སྤྱོད་འཇུག་ལས། དོན་དམ་སྟོའི་སྤྱོད་ཡུལ་མིན། །ཞེས་
 པ་དང་། འདི་ཉིད་ནས། གཞལ་དང་བགྲང་ལས་ཡང་དག་འདས། །ཞེས་
 པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། ཀུན་རྫོབ་དང་ངོ་བོ་གཅིག་པའི་སྤོང་ཉིད་སྤང་བ་དང་
 གཞལ་བྱ་ཡིན་ཞིང་། དོན་དམ་བདེན་ལ་ངོ་བོ་མེད་པས་ཡོངས་གཙོ་ད་ཏུ་
 རྟོགས་རྒྱ་མེད་པ་ལ་དགོངས་ནས་དེ་སྐད་གསུངས་པ་དང་འདིར་ཚོས་ཅན་
 དངོས་སུ་སྤང་ནས་རྟོགས་པས་ཚོས་ཉིད་ཤུགས་ལ་རྟོགས་པ་ཡིན་པས་ན་
 ཉེས་པ་མེད་དོ། །གཉིས་པ་ཇི་ལྟར་འདོམས་པ་ནི་རྣམ་པར་སློམ་པར་བྱེད་དོ། །
 །ཞེས་པའོ། །མཐོང་ལམ་དང་ཐ་དད་མེད་ན་སློམ་པ་ཅི་འི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འོན་ཀྱང་
 སློམ་ལམ་དེས་སྤང་བར་བྱ་བའི་སྤྱི་བ་པའི་གཉེན་པོ་ཉིད་དུ་འོ། །མཐོང་ལམ་
 གྱིས་མི་སྤོང་ལ། སློམ་ལམ་གྱིས་སྤོང་བ་ཅི་འི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མངོན་སུམ་གྱིས་
 མཐོང་ཅོམ་གྱིས་མི་སྤོང་ཡང་དེ་ཉིད་གོམས་ནས་སྤོང་བ་དེ་ནི་རྟོན་ཅིང་འབྲེལ་
 བར་འབྱུང་བའི་ཚོས་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་ཚུས་དྲི་མ་འཇུག་པ་(༥༢
 བ)བཞིན་ནོ། །མདོའས། རབ་འབྱོར་དེ་ལྟར་ན་སེམས་པ་ཆེན་པོ་ཡུམ་ལ་

74 མ་དཔེ་ལ་ “འདི་ལྟར་” ཡོད།

སྤྱད་པའི་ཚོ་ཚོས་གང་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་སྟེ། ཞེས་པ་ནས། རབ་
འབྱོར་གྱིས་སྐྱེས་པ་ཚོ་དང་ལྷན་པ་ལྷ་རིའི་བྱ་སེམས་པ་ཆེན་པོའི་སྐྱོན་ཞེས་
བྱ་བ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ་ཚོས་ལ་སྲིད་པའོ། །ཞེས་སོ།།

གཉིས་པ་གྲངས་ངེས་པས་དོན་བསྐྱུ་བ་ནི་སྤར་བཤད་པ་དེ་ལྟར་ན་བྱང་ཚུབ་
ཀྱི་སེམས་དང་དེས་འཕངས་པའི་ཚོས་ཤེར་ཕྱིན་ལུང་འབྲེལ་སྐྱབ་པའི་ངོ་བོ་
ཉིད་ཀྱི་སྐྱབ་པའི་རྣམ་པ་གང་ཡིན་པ་དོན་དམ་དུ་བདེན་རྒྱན་གཉིས་ཀ་དང་
ཀུན་རྫོབ་དུ་བདེན་པ་མི་དམིགས་པ་དང་། དེའི་དམིགས་པ་ཞེས་དང་། ཉེན་
ཞེས་དང་། བྱད་པར་དང་། སྐྱབ་པ་ལས་མི་ལྡོག་པ་དང་། ཐེག་པ་གཞན་
ཉན་རང་གིས་མི་འབྲོ་བ་དང་། སྐྱབ་པ་སྐྱང་དོར་གཞན་གྱི་རིང་མི་འཛོག་པ་
དང་། རྣམ་མཁུན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འཐོབ་པའི་རྒྱ་བྱེད་པ་དང་། སྐྱིབ་
གཉིས་ཀྱིས་དག་པ་མཐར་ཐུག་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་རྒྱ་བྱེད་པ་དང་། སྐྱབ་པ་
པོ་ལ་དགོས་པ་དེ་དག་བསྟན་པའི་གདམས་རབ་ལྟེ་ཚོས་ཅན་བཅུར་གྲངས་
ངེས་པ་ཡིན་ཏེ། བཅུ་པོ་འདི་ཅུ་ཁོ་ནས་སྐྱབ་པ་པོའི་དོན་ཐམས་ཅད་ལུན་
སུམ་ཚོགས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དོ།།

༥ གཉིས་པ་རྟོགས་དཀའ་བ་དག་འདུན་དཀོན་མཚོག་ལ་གདམས་པ་
བྱེ་བྲག་དུ་བཤད་པ་ནི། དག་འདུན་དཀོན་མཚོག་ཅེས་མཚོམས་སྤྱར་
ནས་བཤད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། དངོས་མིང་ཐེག་དམན་གྱི་དག་འདུན་དང་།
བཏགས་མིང་ཐེག་ཆེན་གྱི་དག་འདུན་ནོ། །དང་པོ་ལ་ལྟ་སྟེ། རྒྱན་ལྷགས་
དང་། ཕྱིར་འོང་དང་། ཕྱིར་མི་འོང་དང་། དག་བཅོམ་པ་དང་། རང་སངས་

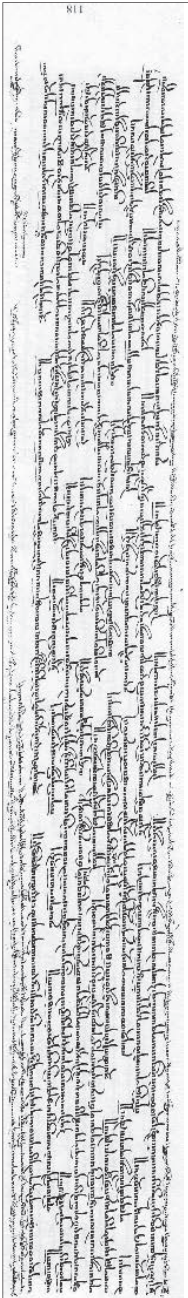
རྒྱུ་སོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཉེ་མེ་གྱིས་པ་དང་། གཅིག་ཅར་བའོ། །དང་
 པོ་སྐྱུག་བསྐྱུལ་ལ་ཚོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་ནས་ལམ་ལ་རྗེས་སྐྱུ་ཤེས་པའི་
 བཟོད་པའི་བར་ལ་གནས་པ་ནི་འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱིས་འདོད་པའི་སྒྲོལ་
 སྐྱང་ལྡེའི་བར་དུ་སྐྱངས་ཀྱང་རུང་སྟེ་འབྲས་བུ་དང་པོ་ལ་ཞུགས་པ་ཡིན་ལ།
 དབང་པོ་རྗེ་རྒྱལ་གྱིས་དད་པ་དང་ཚོས་ཀྱི་རྗེས་སྐྱུ་འབྲང་བ་གཉིས་སོ། །
 ལམ་ལ་རྗེས་སྐྱུ་ཤེས་པའི་ཚེ་འབྲས་བུ་དང་པོ་ལ་གནས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཉིད་
 སྒྲོལ་སྐྱང་གཅིག་ཀྱང་མ་སྐྱངས་ན་འདོད་པའི་ལྷ་ཡི་འགྲོ་བ་རིགས་གཅིག་
 ཏུ་ལན་བདུན་སྐྱེ་སྲིད་པས་སྲིད་པ་ལན་བདུན་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། མཛོད་ལས།
 འབྲས་བུ་གནས་སྒྲོལ་སྐྱང་བྱ་མ་ཟད། །རེ་ལྟར་ཐོགས་ན་ལན་བདུན་པ། །ཞེས་
 སོ། །འདོད་པའི་སྒྲོལ་སྐྱང་གསུམ་བཞི་སྐྱངས་ན་ལྷ་འམ་མི་གང་རུང་གཅིག་
 ཏུ་སྐྱེ་བ་ལན་གཉིས་སམ་གསུམ་ལེན་པའི་རིགས་ནས་རིགས་སྐྱེ་བ་ཡིན་
 ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། རྣམ་གསུམ་རྣམ་བཞི་ལས་གོལ་བ། །ཚོ་གཉིས་གསུམ་དུ་
 རིགས་ནས་རིགས། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་གཅིག་ཅར་བ་ནི་བསམ་གཏམ་
 དང་པོའི་ཉེར་བསྐྱོགས་མི་སྐྱོགས་མེད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཁམས་གསུམ་གྱི་
 སྒྲོལ་སྐྱང་ཆེ་འབྲིང་དགུ་གཅིག་ཅར་སྐྱངས་ཏེ་དགུ་བཅོམ་ཐོབ་པ་ཡིན་ཏེ།
 ཀུན་ལས་བཏུས་ལས། མི་སྐྱོགས་པ་མེད་པ་ལ་བརྟེན་ཏེ་འཇིག་རྟེན་ལས་
 འདས་པའི་ལམ་གྱིས་ཁམས་གསུམ་ན་སྐྱོད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་
 གཅིག་ཅར་སྐྱོང་སྟེ་འདི་ནི་རྒྱན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་བུ་དང་། དགུ་བཅོམ་
 པའི་འབྲས་བུ་དང་། འབྲས་བུ་གཉིས་ལ་གདགས་སོ་ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་ཕྱིར་འོང་ལ་གཉིས་ཏེ། ཆགས་བྲལ་སྒྲོལ་འགྲོ་དང་། མཐར་གྱིས་

པའོ། །དང་པོ་འཇིག་རྟེན་པའི་སྐྱོམ་ལམ་གྱིས་འདོད་པའི་སྐྱོམ་སྲུང་རྟུག་
 གམ་བརྒྱད་ཀྱི་བར་སྲུངས་པ་ཞིག་མཐོང་ལམ་སྐད་ཅིག་བཅོལ་པའི་ཚེ་
 འབྲས་བུ་གཉིས་པ་ཕྱིར་འོང་ལ་ཞུགས་པ་ཡིན་ཞིང་། སྐད་ཅིག་བཅུ་རྟུག་
 མའི་ཚེ་ཕྱིར་འོང་འབྲས་བུ་ནས་ཅམ་པོ་ཡིན་ཏེ། མཛོད་ལས། །།གཉིས་པ་
 ལ། །དུག་པ་ཚུན་ཆད་ཟད་པ་ཡིན། །ཞེས་དང་། གང་ཞིག་གང་ལ་ཞུགས་
 པ་ནི། །བཅུ་རྟུག་པ་ལ་དེ་འབྲས་བུ་ནས། །ཞེས་དང་། གཉིས་པ་བདེན་(༥༥
 ན)པ་མཐོང་བའི་རྗེས་ལ་འདོད་པའི་སྐྱོམ་སྲུང་གཅིག་ནས་རྟུག་པ་སྲུང་བའི་
 བར་ཆད་མེད་ལམ་ཚུན་ཆད་གཉིས་པ་ལ་ཞུགས་པ་དང་། རྟུག་པ་སྲུངས་ན་
 དེ་ཉིད་ལ་གནས་པ་ཅམ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་པ་ལྡེ་ཡི་བར་བཅོམ་པ། །གཉིས་པ་
 ལ་ནི་ཞུགས་པ་འང་ཡིན། །ཞེས་པ་དང་། རྣམ་པ་རྟུག་པ་ཟད་གྱུར་པ། །དེ་
 བུ་ལ་ན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་ཡིན། །ཞེས་སོ། །དེ་ཉིད་འདོད་པའི་སྐྱོམ་སྲུང་བདུན་པ་
 དང་བརྒྱད་པ་སྲུངས་པའི་ཚེ་ཕྱིར་འོང་བྱུང་བར་ཅན་བར་ཆད་གཅིག་པ་ཞེས་
 བྱ་སྟེ་འདོད་པར་སྐྱེ་བ་ལན་གཅིག་ལེན་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། ། ཚོགས་པ་བར་ཆད་
 གཅིག་པ་ནི་འདོད་པར་ལན་གཅིག་སྐྱེ་སྲིད་པ་ཡིན་གྱི་ངེས་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དེའི་སྲུངས་རྟོགས་
 མ་ཐོབ་པར་ནི་དག་བཅོམ་མངོན་དུ་མི་བྱེད་ལ། རྒྱན་ཞུགས་ཐོབ་པའི་རྟེན་དེ་ཉིད་ལ་དག་བཅོམ་
 མངོན་དུ་བྱེད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། ། དེ་ཉིད་ལས། ཉེས་པ་བདུན་དང་བརྒྱད་ཟད་པ། །
 ཚོགས་པ་བར་ཆད་གཅིག་པ་དང་། །ཞེས་སོ། །

གསུམ་པ་ཕྱིར་མི་འོང་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཆགས་བྲལ་སྡོན་འགྲོ་དང་། མཐར་
 གྱིས་པའོ། ། དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ་དངོས་དང་། ཚུད་སྲོང་རོ། །དང་པོ་འདོད་
 པའམ་ཅི་ཡང་མེད་པའི་བར་གྱི་སྐྱོམ་སྲུང་འཇིག་རྟེན་པའི་སྐྱོམ་ལམ་གྱིས་

སྤངས་པ་ཞིག་མཐོང་ལམ་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ནས་སྐད་ཅིག་བཅོ་ལྔ་ས་ལམ་
 ལ་རྗེས་བཟོད་ཀྱི་བར་གང་ལ་གནས་ཀྱང་འབྲས་བུ་གསུམ་པ་ལ་ཞུགས་
 པ་ཡིན་ཞིང་བཅུ་དྲུག་པ་ལམ་ལ་རྗེས་ཤེས་ཀྱི་ཚོ་ཕྱིར་མི་འོང་འབྲས་གནས་
 ཅོམ་པོ་ཡིན་ཏེ། མཛོད་ལས། འདོད་པའམ་ཡང་ན་གོང་མ་ལས། །ཆགས་
 བུལ་གསུམ་པ་ལ་ཞུགས་པ། །ཞེས་པ་དང་། གང་ཞིག་གང་ལ་ཞུགས་པ་
 བློ། །བཅུ་དྲུག་པ་ལ་དེ་འབྲས་གནས། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་རྩོད་པ་དང་།
 ལན་གཉིས་ལས། དང་པོ་བསམ་གཏན་དང་པོའི་སྒྲོམ་སྤང་ཆེན་པོའི་ཆེན་པོ་
 ནས་ཅི་ཡང་གི་སྒྲོམ་སྤང་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་བར་སྤངས་པ་དེ་སྐད་ཅིག་བཅུ་
 དྲུག་པའི་ཚོ་ན་ཚོས་ཅན། འབྲས་བུ་བཞི་པ་དབྱ་བཅོམ་པ་ལ་ཞུགས་པའས།
 ཕྱིར་མི་འོང་བ་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན་པར་ཐལ། སྤངས་པ་ལྷག་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
 ཏྲགས་ཁས་སྤངས་ཤིང་ཁྱབ་པ་སྤངས་པ་དེ་རྣམས་མེད་ཀྱང་འབྲས་གནས་
 ཅོམ་གྱིས་མིང་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་ལོ་ཞེ་ན། གཉིས་པ་ལན་སྐད་ཅིག་བཅུ་དྲུག་པའི་
 ཚོ་ན་ཚོས་ཅན། འབྲས་བུ་བཞི་པ་ལ་ཞུགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འབྲས་བུ་སྤྲུལ་
 ཁྱད་པར་ཅན་མ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་ཕྱི་མ་ལ་ཞུགས་པ་ལ་སྤྲུལ་ཁྱད་པར་ཅན་
 ཐོབ་པས་ཁྱབ་པས་ན་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་ཏྲགས་སོ། །སྤྱོད་ཚོས་
 སྤྲུལ་པ་ནི། སྐད་ཅིག་བཅུ་དྲུག་པའི་ཚོ་ན་ཚོས་ཅན། ཁྱད་པར་ཅན་ཐོབ་པ་མ་
 ཡིན་ཏེ། བཅུ་དྲུག་པ་དེ་ཅོམ་པོ་ཐོབ་བྱེད་ཀྱི་ལམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དགོ་ཚུལ་
 འཐོབ་བྱེད་ཀྱི་ཚོགས་དགོ་སྤོང་ཐོབ་པར་མི་རུས་པ་བཞིན་དང་། བསམ་
 པས་མི་བརྩོན་ལ་དེའི་རྗེས་ལ་བརྩོན་ན་འགྲུང་རོ། །མཛོད་ལས། འབྲས་
 ཐོབ་འབྲས་བུ་ཁྱད་པར་གྱི། །ལམ་ཐོབ་མེད་པ་དེ་ཡི་ཕྱིར། །འབྲས་གནས་
 ཁྱད་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། །མི་བརྩོན་པ་ནི་ཞུགས་མ་ཡིན། །ཞེས་སོ། །འབྲས་

བྱ་གཉིས་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་རྩོད་ལན་དེ་ལྟར་ཤེས་པར་
བྱའོ། །གཉིས་པ་མཐར་གྱིས་པ་ནི་བདེན་པ་མཐོང་ནས་
འདོད་པའི་སྒྲོམ་སྲིད་བདུན་ནས་དགུ་པ་སྲོང་བའི་བར་ཆད་
མེད་པའི་ལམ་རྒྱུ་ཆད་འབྲས་བུ་གསུམ་པ་ལ་ཞུགས་
པ་ཡིན་ལ། སྒྲོམ་སྲིད་དགུ་པ་སྲིད་པའི་ཚེ་ཕྱིར་མི་འོང་
འབྲས་གནས་ཡིན་ཏེ། མཛོད་ལས། ཚེ་གཅིག་བར་ཆད་
གཅིག་པ་དང་། །གསུམ་པ་ལ་ནི་ཞུགས་པ་ཡིན། །ཞེས་
པ་དང་། དེ་དགུ་བཟང་པ་ཕྱིར་མི་འོང་། །ཞེས་སོ། །དེ་ཉིད་
འབྲས་གནས་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་གསུམ་སྟེ། གཞུགས་
སུ་ཉེར་འགོ་དང་། གཞུགས་མེད་པར་ཉེར་འགོ་དང་། ཚེ་
འདི་ལ་སྐྱེ་བཞུགས་ལས་འདས་པའོ། །དང་པོ་ལ་སྐྱེ་
སྟེ། བར་དོར་འདའ་བ་དང་། སྐྱེས་ནས་འདའ་བ་
དང་། འདུ་བྱེད་དང་བཅས་པར་འདའ་བ་དང་། འདུ་བྱེད་
མེད་པར་འདའ་བ་དང་། གོང་དུ་འཕོ་བའོ། །དང་པོ་ རྒྱུ་
བའི་ཀུན་སྐྱོར་སྲིད་པ་མངོན་པར་སྐྱབ་པའི་ཀུན་སྐྱོར་མ་སྲིད་པ་ནི་བར་
མ་དོར་འོ། །མངོན་པར་འགྲུབ་པའི་ཀུན་སྐྱོར་སྲིད་པ་སྐྱེ་བའི་ཀུན་སྐྱོར་
སྲིད་པ་མ་ནི་གཞུགས་ཀྱི་ཆགས་བཅོམ་དང་། གཉིས་ཀ་མ་སྲིད་པ་
སྐྱེ་ནས་པ་ལ་སོགས་པའོ། །གཉིས་ཀ་སྲིད་པ་ཞེ་ལུས་ཏེ་སྐྱེ་བཞིའོ། །
བར་དོར་འདའ་བ་ནི་གཞུགས་ཁམས་གནས་རིགས་
སམ་ཚངས་རིས་ལ་སོགས་གང་རུང་གི་བར་དོ་སྐྱབ་ནས་
དེ་ཉིད་ལ་ལམ་བསྐྱོམས་(༥༥ བ)པས་དགྲ་བཅོམ་པ་

ཐོབ་པ་ནི་ལྷག་མེད་དུ་འདའ་བ་ཡིན་ཞིང་། དབང་པོ་རྗེ་རྒྱལ་ལས་སྐྱུར་བ་
 དང་སྐྱུར་བ་མ་ཡིན་པ་དང་ཆེས་རིང་མོ་བར་འགྱུར་རོ། །གཉིས་པ་ནི་ཚངས་
 རིས་ལྟ་བུ་གཅིག་གི་མངོན་⁷⁵དུ་སྐྱེས་ནས་ལམ་བསྐྱོམས་པས་རིང་པོ་མི་
 ཐོགས་པར་དག་བཅོམ་ཐོབ་པ་ལྷག་བཅས་ཐོབ་པའོ། །གསུམ་པ་ནི་རྟེན་
 དེ་ལ་ལམ་བསྐྱོམས་པ་རྩོལ་བ་དུག་པོས་དར་ལ་བབས་པ་ན་དག་བཅོམ་པ་
 ཐོབ་པའོ། །བཞི་པ་ནི་དེ་ལ་རྩོལ་བ་རྒྱུད་དུས་ཀྱི་དུས་སུ་དག་བཅོམ་
 པ་ཐོབ་པའོ། །ལྔ་པ་གོང་འཕོ་ལ་གཉིས་ཏེ། འོག་མིན་གྱི་མཐར་འགོ་བ་
 དང་། སྲིད་ཚེའི་མཐར་འགོ་བའོ། །དང་པོ་ལྷག་མཐོང་ཤས་ཆེར་སྐྱུད་པ་ནི་
 ཚངས་རིས་ཀྱི་རྟེན་དེ་ལ་བསམ་གཏན་ཟག་མེད་བཅུ་ཟག་བཅས་ལྟ་སྟེ་བཅོ་
 ལྔ་སྟེལ་བསྐྱོམས་ནས་འོག་མིན་དུ་འདའ་བ་ནི་འཕར་བའོ།⁷⁶ རྟེན་དེ་ལ་
 སྟེལ་ལུགས་སྐྱུར་བཞིན་དུ་གསུམ་སྟེལ་ལམ་དུག་སྟེལ་བསྐྱོམས་པས་མི་
 ཆེ་བའམ་མི་གཏུང་བ་གང་རུང་ཞིག་ཏུ་སྐྱེས་ཏེ། དེར་བཅོ་ལྔ་སྟེལ་བསྐྱོམས་
 རས་འོག་མིན་དུ་འདའ་བ་ནི་སྐྱེད་དུ་འཕར་བའོ། །ཚངས་ཆེན་ལས་གཞན་
 མཐར་ཆགས་སམ་ཡང་ན་གནས་ཚང་མའི་གནས་མཐར་ཆགས་སུ་སྐྱུར་
 བཞིན་སྟེལ་མ་བསྐྱོམས་ནས་མཐར་འོག་མིན་དུ་འདའ་བ་ནི་གནས་ཐམས་
 ཅད་དུ་འཕར་བ་སྟེ། དེ་ལྟར་བསམ་གཏན་གསུམ་ནས་བཅོ་ལྔ་འི་བར་དུ་སྟེལ་
 བས་འབྲས་བུ་གནས་གཅོང་མ་ལྟར་སྐྱེ་བ་སྟེ། ལམས་གསུམ་ནི་བསམ་གཏན་པའི་
 སེམས་ཐོབ་ཀྱང་ཉམས་སྟེ་ཉམས་པ་སོར་རྒྱུད་པ་ནི་གཟུགས་ཀྱི་རྟེན་ལའང་སོར་རྒྱུད་པར་བྱེད་ཀྱི་
 གསར་བསྐྱེད་ནི་མེད་དེ། སྟེལ་མ་འདོད་པའི་རྟེན་ལོ་ན་ལ་གསར་དུ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཕྱིར་མི་

75 མ་དཔེ་ལ་ “མངོན་དུ་སྐྱེ” ལྟར་སྣང་།

76 མ་དཔེ་ལ་ “ག་རེད་པའོ།” ལྟ་བུར་སྣང་།

འོང་འབྲས་གནས་བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ཡན་ཆད་ལས་ཉམས་ན་⁷⁷ཕྱི་མ་ལས་ཀྱང་ཉམས་པར
 འགྱུར་ལ་གཉིས་ཀ་ལས་ཉམས་པས་འཆི་མེད་ཀྱི་ཆགས་པ་སོར་མ་རྒྱུད་པར་མི་སྐྱེ་བའི་⁷⁸ཕྱིར་རོ།།
 གཞུགས་ཁམས་བཅུ་དྲུག་ཐམས་ཅད་དུ་འཆི་འཕོ་བཞི་སྲིད་མཐའ་བཟུང་བ་ཡིན་གྱི་བཞི་ཡན་
 ཆད་དུ་ཁམས་མེད་པར་⁷⁹འགྱུར་རོ། །བར་མ་དོད་བད་བ་ནི་དབང་རྩོན་ཉོན་མོངས་སྲོད་པ་རྒྱུད་
 ཅུ་ཡིན་ལ། སྐྱེས་ནས་ལ་སོགས་པ་ནི་དེ་དང་དེའི་འབྲིང་། གོང་དུ་འཕོ་ནི་དབང་རྩུམ་ཉོན་མོངས་
 ཆེན་པོ་འོ། །བར་མ་དོད་དང་སྐྱེས་ནས་ལ་སོགས་པ་དང་། འཕར་གསུམ་ལས་དབང་པོ་ཉོན་མོངས་
 པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ་དེ་དག་ནི། ཁྱད་པར་རྣམས་ལ་དབང་ཉོན་གྲེ་བྲག་གི་ །ཞེས་གསུངས་སོ།།
 མཛོད་ལས། དེ་ནི་རྣམ་པ་ལྗེ་ཡི་ཕྱིར། །གནས་གཙང་སྐྱེ་བ་ལྗེ་འོ་ན། །ཞེས་
 པ་དང་། དེ་མ་པ་དེ་ལྟར་ཡང་། དེ་འཕར་ཕྱིད་འཕར་ཐམས་ཅད་དུ། །འཆི་འཕོ་
 །། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་སྲིད་རྩེར་འགོ་བ་ནི་ཞི་གནས་སྲུད་པས་སྐྱེལ་མ་
 སྐྱོམ་མི་རྣམས་པས་གནས་གཙང་ལྗེ་བོར་ནས་གཞུགས་མེད་སྲིད་རྩེའི་བར་དུ་
 སོང་ནས་འདའ་བ་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས། །།གཞན་སྲིད་རྩེ་མོར་འགོ། །ཞེས་སོ།།
 གཉིས་པ་གཞུགས་མེད་དུ་འགོ་བ་ནི་གཞུགས་ཀྱི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་
 བས་འདོད་པའི་རྟེན་ལས་འཕོས་ནས་གཞུགས་མེད་དུ་སྐྱེ་བ་སྟེ།⁸⁰ འདི་ལ་
 བར་དོར་འདའ་བ་ལས་གཞན་བཞི་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས། གཞན་ནི་གཞུགས་
 མེད་འགོ་རྣམ་བཞི། །ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་ཚོ་འདིར་འདའ་བ་ལ་ཕྱིར་མི་
 འོང་ཐོབ་པའི་རྟེན་དེ་ལ་འགོག་པའི་སྐྱོམས་འཇུག་ཐོབ་པ་ལུས་ཀྱིས་མངོན་

77 མ་དཔེ་ལ་ “དང་པོ་ལས་ཉམས་ཏེ་དེས་ན་” ཞེས་ཡོད་ཀྱང་སྐར་བསུབས་པ་ལྟ་བུར་སྐྱད།
 78 ཡི་གེ་གསལ་པོར་མེད་པས་འདི་སྟར་ཡིན་པར་སྐྱད།
 79 ཡི་གེ་གསལ་པོར་མེད་པས་འདི་སྟར་ཡིན་པར་སྐྱད།
 80 “ཡིན” ཡོད་པ་ཕྱིས་བསུབས་པ་ལྟར་སྐྱད་བས་དཔྱད་དགོས།

སྐྱུ་དུ་བྱེད་པ་དང་། མ་ཐོབ་ཀྱང་ཚེ་འདི་ལ་སྐྱུ་འདས་ཐོབ་པ་མཐོང་ཚེས་
ལ་ཞི་བ་ཡིན་ཏེ། མཛོད་ལས། འགོག་པ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་མི་འོང་། །ལུས་ཀྱིས་
མངོན་སྐྱུ་བྱེད་པར་འདོད། །ཅེས་པ་དང་། གཞན་ནི་འདི་ལ་སྐྱུ་ངན་འདའ།
ཞེས་སོ།།

བཞི་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ལ་ཆགས་བྲལ་སྐྱོན་འགོ་མེད་དེ་སྲིད་ཅེ་གཉེན་པོ་
སྲིད་ཅེ་བས་མཐོ་བའི་ས་མེད་ཅིང་། སྲུང་ཡང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་
ལམ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་སྐྱོམ་ལམ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པས་
འདོད་ཆགས་དང་འབྲལ་བར་བྱེད་དེ་མཛོད་ལས། འཇིག་རྟེན་འདས་ཀྱི་སྲིད་
ཅེ་ལས། །ཆགས་བྲལ་གཞན་ལ་རྣམ་པ་གཉིས། །ཞེས་སོ།། འདིའི་ལྷགས་
པ་ནི་བསམ་གཏམ་དང་པོའི་སྐྱོམ་སྲང་ཆེན་པོའི་ཆེན་པོ་ནས། སྲིད་ཅེ་འི་
སྐྱོམ་སྲང་རྒྱུང་དུ་འི་རྒྱུང་དུ་སྲོད་བའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་བར་ནི་ལྷགས་
པ་ཡིན་ཏེ་དེ་ཉིད་ལས། སྲིད་ཅེ་འི་བར་ཆ་བརྒྱད་ཟད་པ། །དགྲ་བཅོམ་ཉིད་
ལ་ལྷགས་པ་ཡིན། །དགྲ་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཡང་། །ཞེས་སོ། །སྲིད་
ཅེ་འི་སྐྱོམ་སྲང་རྒྱུང་དུ་འི་རྒྱུང་དུ་སྲངས་པའི་ཚེ་དགྲ་བཅོམ་པའི་འབྲས་བུ་ལ་
གནས་པ་ཡིན་ཏེ། ཟད་པ་ཤེས་པ་དང་མི་སྐྱེ་བ་ཤེས་པ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་
ཉིད་ལས། དེ་ཟད་ཐོབ་དང་ཟད་པ་ཤེས། །དེ་ཚེ་དེ་མི་སྐྱོབ་དགྲ་བཅོམ། །
ཞེས་སོ།། དབྱེ་ན་ཡོངས་སུ་ཉམས་པའི་ཚེས་ཅན། འཆི་བར་སེམས་པའི་ཚེས་ཅན། རྗེས་སུ་
སྲུང་བའི་ཚེས་ཅན། གནས་པ་ལས་མི་བསྐྱོད་པ། རྟོགས་པའི་སྐྱུ་བ་ཅན། མི་གཡོ་བའི་ཚེས་
ཅན་ནོ། །དད་མོས་མཐོང་ཐོབ་གཉིས་དུས་སྐྱོར་དུས་མི་སྐྱོར་གཉིས། ཉིང་པོ་འཛིན་མངོན་འགྲུང་།

81 ལྷུལ་གྱི་བྱེ་བྲག་ལ་སྟོམ་པ་དང་མི་སྟོམ་པ་ལས་ཡིན་ཏེ། དགྲ་བཅོམ་རྒྱག་འདོད་དེདག་ལས། །
ལྷ་ནི་དད་པས་མོས་ལས་སྐྱེས། །དེདག་རྣམ་གྲོལ་དུས་དང་སྦྱོར། །མི་གཡོའི་ཚེས་ཅན་མི་གཡོ་
བཤོ། །དེལྱིར་དེདུས་མི་སྦྱོར་གྲོལ། །དེནི་མཐོང་ཐོབ་རྒྱ་ལས་བྱུང། །ཞེས་སོ།།82

ལྷ་པ་རང་སངས་རྒྱས་ནི། བསམ་གཏན་བཞི་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྟོན་གཅིག་
ལ་ལམ་བཞིའམ་ལྷ་བསྐྱེད་ནས་དག་བཤེས་གཞན་ལ་མ་སྟོམ་(༥༦ ན)
པར་བྱང་རྒྱབ་པར་བྱེད་པ་དང་། བྱང་རྒྱབ་པར་བྱས་པ་རང་སངས་རྒྱས་དང་། རང་
བྱང་རྒྱབ་ཅེས་བྱ་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས། སྟོན་དང་བསེ་རུ་བྱང་རྒྱབ་པར། །བསམ་
གཏན་མཐའ་རྟེན་གཅིག་ལ་ཀུན། །ཞེས་པ་དང་། མདོ་ལས། རང་སངས་
རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་རང་བྱང་རྒྱབ་ཐོབ་ཐོ་འཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་སོ།།
གཉིས་པ་བཏགས་མིང་ཐེག་ཆེན་གྱི་དག་འདུན་ལ་གཉིས་ཏེ། རྩ་བ་དང་། འགྲེལ་
པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ་གཞན་ལུགས་དགག་པ་དང་། རང་ལུགས་
གཞན་པ་དང་། རྩོད་པ་སྦྱང་བའོ། །དང་པོ་ལ་ཁ་ཅིག་རྩ་བའི་ཚིག་རི་ལྟ་
བ་ཉི་ཤུ་ཡིན་ཞེས་པ་མདོ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་
འོག་མིན་གྱི་མཐར་འགྲོ་བ་དང་འཕར་བ་གསུམ་དབྱེ་གཞི་དང་དབྱེ་བའི་ཡ་
གྲུལ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ལ། འདོད་ན་འཕར་བ་གསུམ་འོག་མིན་གྱི་མཐར་
མི་འགྲོ་བར་འགྱུར་བ་ལས། འོག་མིན་དུ་འགྲོ་ཞིང་དབྱེ་གཞི་དང་བྱེ་བའི་ཡ་
གྲུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མར་གོང་གཅིག་ལ་མར་ཤགས་གསུམ་བྱས་པ་བཞིན་

81 མ་དཔེ་ལ་ཡི་གེ་མི་གསལ་བས་ཚིག་འབྲུག་རྒྱག་ཅོམ་ཆད་ཡོད།

82 མ་དཔེ་ལ་མཆན་རྟགས་མེད་ཀྱང་ཚིག་གི་འགྲོས་ལ་བརྟགས་ནས་མཆན་འདི་ཉིད་འདིར་
བརྟག་པ་ཡིན།

འོ། །དག་བཅོམ་ཞུགས་པ་སློབ་པའི་དགོ་འདུན་དུ་མ་འདུས་པར་ཐལ།
 ཅུ་བ་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་དུ་མ་བཤད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་དཀོན་མཚོག་
 གསུམ་དུ་ཡང་མ་འདུས་པར་འགྱུར་བ་དང་། གཞན་ཡང་འཕགས་པས་སྲིད་
 པའི་ཕྱི་མོའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམ་པ་བརྒྱད་སྤངས་པར་གྱུར་པ་དེ་ལས་ནི་འདིར་
 དག་བཅོམ་པའི་འབྲས་བུ་ལ་ཞུགས་པ་ཞེས་བཤད་དེ། ཞེས་པ་དང་།
 སློབ་དཔོན་གྱི་གཞུང་གཉིས་ཀར་བཤད་པ་དང་འགལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་
 རོ། །ཁ་ཅིག་སྲིད་ཅེའི་མཐར་འགྲོ་བ་དང་། གཞུགས་ཀྱི་ཆགས་བཅོམ་
 དབྱེ་གཞི་དང་། མཐོང་ཚོས་ལ་ཞི་བ་དང་། ལུས་མངོན་བྱེད་བའི་ཡ་གྲུལ་
 ཡིན་ཟེར་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་ཡང་དབྱེ་གཞི་དང་། བྱེ་བའི་ཡ་གྲུལ་མ་ཡིན་པར་
 འགྱུར་ཏེ། གཞུགས་མེད་དུ་འགྲོ་མི་འགྲོ་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་དེ་ནི་
 ཏྲ་གང་ཞེ་ན་སྤང་པོ་ཆེ་སྟེ་བྱེ་ན་ར་ལུག་གཉིས་ཟེར་བ་བཞིན་ནོ། །ཁ་ཅིག་སྲིད་
 ཚད་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཉི་ཤུ་ཅུ་བརྒྱད་ཡིན་ལ་ངེས་པ་ཅན་བཅུ་གཅིག་ཡིན་ཟེར་ཏེ།
 སྲིད་ཚད་ཀྱི་དབྱེ་བ་དེ་བས་གྲངས་མང་བ་སྲིད་པར་འགྱུར་ཏེ། རིགས་སྐྱེས་
 ལ་འདོད་ལྟའི་རིགས་རྩལ་ཡོད་ཅིང་། བར་དོར་འདའ་བ་ལ་བར་དོ་བཅུ་རྩལ་
 གམ་བཅུ་བདུན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ངེས་པ་ཅན་ལ་བཅུ་གཅིག་མི་འགྱུར་བར་
 ཐལ། རིགས་སྐྱེས་ཡིན་ན་བར་དོར་འདའ་བ་ལ་སོགས་མི་སྲིད་དེ། སྤར་
 འདས་ཟེན་པའི་ཕྱིར། ཤི་ཟེན་ཕྱིས་འཆི་རྒྱ་མེད་པ་བཞིན་ནོ། །གསུམ་པ་རང་
 ལུགས་ལ་གསུམ་སྟེ་མཚན་གཞི་དབྱེ་བ་དང་། མཚན་ཉིད་དང་། སྐྱོདོན་
 འོ། །དང་པོ་ལ་བཞི་སྟེ་དབྱེ་གཞི་དང་། དབྱེ་བའི་དངོས་པོ་དང་། བྱེ་བའི་
 དོན་དང་། གྲངས་ངེས་པའོ། །དང་པོ་བྱང་འཕགས་ཅམ་ཞིག་གོ། གཉིས་
 པ་ཅུ་བའི་དབྱེ་བ་རྒྱན་ཞུགས་དང་། ཕྱིར་འོང་དང་། ཕྱིར་མི་འོང་བ་དང་།

དགྲ་བཅོམ་པ་དང་། བསེ་རུ་ལྟ་བུ་སྟེ་ལྟ་ཡིན་ལ། ཡན་ལག་གི་དབྱེ་བ་རྒྱུན་
 ཞུགས་ལ་དད་པའི་རྗེས་འབྲངས་དང་། ཚོས་ཀྱི་རྗེས་འབྲངས་དང་། མིའི་
 རིགས་སྐྱེ་དང་། ལྟའི་རིགས་སྐྱེའོ། །ཕྱིར་འོང་ལ་དད་ཚོས་མཐོང་ཐོབ་གང་
 རུང་གཅིག་དང་། བར་ཆད་གཅིག་པའོ། །ཕྱིར་མི་འོང་ལ་དད་ཚོས་མཐོང་
 ཐོབ་གང་རུང་གཅིག་དང་། བར་དོར་འདའ་བ་དང་། སྐྱེས་ནས་འདའ་བ་
 དང་། འདུ་བྱེད་དང་བཅས་པར་འདའ་བ་དང་། འདུ་བྱེད་མེད་པར་འདའ་བ་
 དང་། འཕར་བ་དང་། བྱེད་དུ་འཕར་བ་དང་། གནས་ཐམས་ཅད་དུ་འཆི་
 འཕོ་བ་དང་། སྲིད་ཚེའི་མཐར་སླུག་པ་དང་། གཟུགས་ཀྱི་ཆགས་བཅོམ་
 པ་དང་། མཐོང་ཚོས་ལ་ཞི་བ་དང་། (༥༦ བ)ལུས་མངོན་བྱེད་དོ། །དགྲ་
 བཅོམ་པ་ལ་ཞུགས་པ་དང་། བསེ་རུ་དང་ཉི་ཤུའོ། །གཉིས་པ་བྱེ་བའི་དོན་སྲ་
 མ་བྱུང་པར་ཅན་དང་། ཕྱི་མ་ལ་ཞུགས་པ་གཅིག་པའི་སྐྱབས་སྲིད་ཅིང་། དེ་
 ལས་གཞན་ཐ་དད་པའོ། །བཞི་པ་གྲངས་ངེས་ནི་དབང་པོ་རྣམ་པོ་ལ་སོགས་
 པའི་བྱེ་བྲག་གིས། ཞེས་གང་ཟག་ཐམས་ཅད་མངོན་རྟོགས་ཀྱིས་འབྱེད་ལ།
 བྱང་འཕགས་ཀྱི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་ཐམས་ཅད་ལམ་ཤེས་ཀྱིས་བསྐྱུས་
 ཏེ། འདི་ཉིད་ལས། འཆད་པར་འགྱུར་བའི་ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱིས་བསྐྱུས། །
 ཞེས་སོ། །དེས་ན་མཐོང་ལམ་ཤེས་པ་དང་སྐྱོམ་ལམ་ཤེས་པ་གཉིས་ཀྱི་བྱེ་
 བྲག་གིས་དགོ་འདུན་ཉི་ཤུར་ངེས་པའོ། །རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན་དབང་པོ་རྣམ་
 པོ་དང་རྣོན་པོ་ལས་དད་པའི་རྗེས་འབྲངས་དང་། ཚོས་ཀྱི་རྗེས་འབྲངས་
 གཉིས་དང་། དད་ཚོས་མཐོང་ཐོབ་གཉིས་སུ་ངེས་ལ་སྐྱེ་བ་ལེན་ཚུལ་ལས་
 རིགས་སྐྱེས་གཉིས་དང་། བར་ཆད་གཅིག་པར་ངེས་ལ། གཞན་རྣམས་ལྟ་
 ངན་ལས་འདའ་ཚུལ་གྱིས་ངེས་སོ། །དོན་ལ་གདུལ་བྱའི་སྐོལ་དགོངས་

ནས་གསུངས་པ་ཙམ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་མཚན་ཉིད་ལ་སྦྱི་དང་། བྱེ་བྲག་གི་
 མཚན་ཉིད་གཉིས་ལས། དང་པོ་བྱང་འཕགས་ཙམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ནི། ཟག་
 མེད་ཀྱི་ཤེས་རབ་སྦྱེས་པའི་རྒྱུད་གང་ཞིག་ཐབས་ཁྱད་པར་ཅན་དང་ལྡན་པ་
 ཡིན་ཏེ། དེས་རང་གི་མཚན་བྱ་ལས་གཞན་ཐམས་ཅད་གཅོད་པའོ། །གཉིས་
 པ་ལ་དད་པའི་རྗེས་འབྲངས་ནི་བྱང་འཕགས་དབང་རྒྱལ་གང་ཞིག་ མི་ནས་མིར་
 སྦྱོར་པའོ། །འབྲས་བུ་དང་པོ་ལ་ཞུགས་པ་ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས། ལྷ་རིའི་བྱ་དེ་
 ལ་སེམས་པ་ཆེན་པོ་མིའི་ནང་ནས་ཤི་འཕོས་ནས་མི་དང་སྐྱལ་བ་མཉམ་པ་
 ཉིད་དུ་སྦྱེས་པ་དེ་ནི་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་སེམས་པ་ཆེན་པོ་མ་གཏོགས་པར་
 དབང་པོ་རྒྱལ་བ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་སོ། །ཆོས་ཀྱི་རྗེས་འབྲངས་ནི་བྱང་འཕགས་
 དབང་རྣམས་གང་ཞིག་ ཞིང་གཞན་ནས་དགའ་ལྡན་ནས་སྦྱེས་ཤིང་གང་དུ་སངས་རྒྱས་མཉམ་
 པར་བྱེད་པའོ། །འབྲས་བུ་དང་པོ་ལ་ཞུགས་པ་སྟེ། མདོ་ལས། ལྷ་རིའི་བྱ་སེམས་དཔའ་
 ཆེན་པོ་གང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གཞན་ནས་ཤི་འཕོས་ཏེ་དེར་སྦྱེས་པས་དེའི་དབང་པོ་རྣམས་རྣ་
 པར་འགྱུར་ཏེ། ཞེས་སོ། །མིའི་རིགས་སྦྱེས་ནི། བྱང་འཕགས་འབྲས་བུ་དང་པོ་ལ་
 གནས་པ་གང་ཞིག་མིའི་རིགས་ཆེན་བརྒྱུད་མར་འཛིན་པའོ། །ལྷ་རིའི་རིགས་
 སྦྱེས་ནི་བྱང་འཕགས་འབྲས་བུ་དང་པོ་ལ་གནས་པ་གང་ཞིག་ལྷ་རིའི་རིགས་
 ཆེན་བརྒྱུད་མར་འཛིན་པའོ། །དད་མོས་ནི་བྱང་འཕགས་ རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
 སྦྱོར་བ་རྣམས་མ་ཤེས་པ་གང་ཞིག་ ལྷ་ཆེ་རིང་པོར་སྦྱེས། དེ་ནས་འདོད་པའི་ལྷ་མིར་སྦྱེས་པའོ། །
 དབང་རྒྱལ་གང་ཞིག་འབྲས་བུ་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ་ པམས་གཏན་ལ་སྦྱོར་མས་
 པར་འཇུག་པ་གང་ཞིག་འདོད་པ་ནས་འདོད་པར་སྦྱོར་པའོ། །ལ་ཞུགས་པ་ཡིན་ཏེ། མདོ་
 ལས། ལྷ་རིའི་བྱ་སེམས་པ་ཆེན་པོ་ཐབས་ལ་མི་མཁས་པས་བསམ་གཏན་
 བཞི་པོ་དག་སྦྱབ་པར་བྱེད། བ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་རྣམས་ལ་སྦྱོད་པར་བྱེད་

ཅིང་། བསམ་གཏན་ཐོབ་པ་དེས་ཀྱང་ལྷ་ཚོ་རིང་པོ་རྣམས་སུ་སྐྱེ་སྐྱེ་དེ་ནས་
 ཤི་འཕོས་ནས་འདོད་པའི་ཁམས་ཀྱི་ལྷ་དང་མི་རྣམས་སུ་སྐྱེ། ཞེས་པ་ནས་
 དབང་པོ་རྣེ་བ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པའི་བར་དུ་གསུངས་སོ། །གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་
 བ་བྱང་འཕགས་མཚན་ཉིད་པ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། མི་ཁོམ་པའི་གནས་སུ་
 སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། ལྱབ་པ་འདི་ཉིད་ནས། །་་་བསམ་གཏན་ལ་སོགས་ཀྱི། །ཡན་
 ལག་ཡོངས་སུ་ཟད་པ་དང་། ཞེས་པས་འགྲུབ་ལ། གཞན་ཡང་ཕྱིར་མི་
 ལྷོག་པར་བཤད་པ་དང་ཡང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། སྤོན་གྱི་སློབ་དཔོན་ཁ་ཅིག་
 འདུ་ཤེས་མེད་པ་ལ་མི་ཁོམ་པར་བབྱངས་པ་དང་། དེ་ལས་གཞན་པ་གཉིས་
 ཡོད་པས་ཕྱི་མར་སྐྱེ་བ་འགལ་བ་མེད་ཟེར་རོ། །ཁ་ཅིག་ན་ཟེ། ཕྱིར་མི་ལྷོག་
 གལ་ཆེ་བ་ཡིན་གྱི་འགལ་ཞིག་མི་ཁོམ་པར་སྐྱེ་བ་མི་འགལ་ཟེར་རོ། །ཁ་
 ཅིག་ན་ཟེ། བཟོད་པ་མ་ཐོབ་པ་རྐྱེད་གནས་པ་ཡིན་ཟེར་རོ། །དོན་འདི་ལྟར་
 ཡིན་ཏེ། མི་ཁོམ་པར་ལས་ཀྱིས་མི་སྐྱེ་བ་དང་། མི་འདོད་བཞིན་དུ་ཕྱིར་ལྷོག་
 པ་མེད་པ་ཡིན་གྱི། གཞན་གྱི་དོན་དུ་སྤོན་ལམ་གྱིས་འགྲོ་བ་གང་དུ་སྐྱེ་ཡང་
 མི་འགལ་བར་ཤེས་སོ། །མཐོང་ཐོབ་ནི་བྱང་འཕགས་དབང་རྣེན་གང་ཞིག་
 གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ་ལ་ཞུགས་པ་སྤིང་ཇི་ཆེན་པོ་ཅན་རྒྱལ་བའི་ཞིང་ནས་ཞིང་དུ་སྐྱེ་ཞིང་བསྐལ་
 བཟང་འདི་ཉིད་ལ་སངས་རྒྱ་བའོ། །འབྲས་བུ་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ་ལ་ཞུགས་
 པའོ། །བར་ཆད་གཅིག་པ་ནི་བྱང་འཕགས་ ཆོ་གཅིག་གིས་ཐོགས་པ་གང་ཞིག་
 དགའ་ལྷན་ནས་འདིར་མཛད་པ་བཅུ་གཉིས་སྟོན་པའོ། །འབྲས་བུ་གཉིས་པ་ལ་གནས་
 པ་གང་ཞིག་ཆོ་གཅིག་གིས་ཐོགས་པའོ། །བར་དོར་འདའ་བ་(ཡེ ན)ནི་
 བྱང་འཕགས་འབྲས་བུ་གསུམ་པ་ལ་གནས་པ་གང་ཞིག་གཟུགས་ཀྱི་བར་
 སྤིང་དུ་སངས་རྒྱ་བའོ། །སྐྱེས་ནས་འདའ་བ་ནི་བྱང་འཕགས་ གང་ཞིག་ཞིང་

ནས་ཞིང་དུ་སྐྱེ་ཞིང་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་ཅམ་གྱིས་ འབྲས་བུ་གསུམ་པ་ལ་གནས་པ་
 གང་ཞིག་གཟུགས་སུ་སྐྱེས་ནས་རིང་པོ་མི་ཐོགས་པར་སངས་རྒྱས་པ་འོ། །
 འདུ་བྱེད་དང་བཅས་པར་འདའ་བ་ནི་བྱང་འཕགས་ གང་ཞིག་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལ་
 རྟག་ཏུ་བརྩོན་པས་ཞིང་ནས་ཞིང་དུ་འགྲོ་ཞིང་བསྐྱེད་པ་གངས་མེད་པ་ན་ འབྲས་བུ་གསུམ་
 པ་ལ་གནས་པ་གང་ཞིག་གཟུགས་ཀྱི་རྟེན་དེ་ལ་འབད་པ་དང་བཅས་པས་
 སངས་རྒྱ་བ་འོ། །འདུ་བྱེད་མིན་པར་འདའ་བ་ནི་བྱང་འཕགས་ གང་ཞིག་སེམས་
 དང་པོ་བསྐྱེད་པ་ཅམ་གྱིས་ས་བརྒྱད་པ་ལ་གནས་ཏེ་ཞིང་ནས་ཞིང་དུ་འགྲོ་ཞིང་། འབྲས་བུ་
 གསུམ་པ་ལ་གནས་པ་གང་ཞིག་གཟུགས་ཀྱི་རྟེན་དེར་ སྲིད་རྩེའི་སེམས་ཐོབ་
 རྗེ་ འབད་མེད་དུ་སངས་རྒྱ་བ་འོ། །འཕར་བ་ནི་བྱང་འཕགས་ བཞི་པའི་སེམས་
 ལས་ཉམས་པ་གང་ཞིག་དང་པོའི་སེམས་བསྐྱེད་ཏེ་ འབྲས་བུ་གསུམ་པ་ལ་གནས་
 པ་གང་ཞིག་ཚངས་རིས་ནས་འོག་མིན་དུ་སྐྱེས་ནས་སངས་རྒྱ་བ་ཡིན་འོ། །
 བྱེད་དུ་འཕར་བ་ནི་བྱང་འཕགས་འབྲས་བུ་གསུམ་པ་ལ་གནས་པ་གང་ཞིག་
 ཚངས་རིས་ནས་གཅོང་མའི་གནས་སུ་སྐྱེ་ཞིང་གཅོང་མའི་གནས་གཅིག་
 གམ་གཉིས་བརྒྱལ་ཏེ་འོག་མིན་དུ་སངས་རྒྱ་བ་ཡིན་འོ། །གནས་ཐམས་
 ཅད་དུ་འཕར་བའམ་འཆི་འཕོ་བ་ནི་ ལུབ་པའི་སྐྱེ་འབྲས་སྐྱེལ་པ་གང་ཞིག་ཚངས་རིས་
 ནས་འོག་མིན་གྱི་བར་དུ་སྐྱེས་ཤིང་ཕྱོགས་བརྒྱའི་ཞིང་ནས་ཞིང་དུ་སོང་སྟེ་སངས་རྒྱ་བ་འོ། ། བྱང་
 འཕགས་འབྲས་བུ་གསུམ་པ་ལ་གནས་པ་གང་ཞིག་གཅོང་མའི་གནས་
 མཐར་ཆགས་སུ་སྐྱེ་ཞིང་འོག་མིན་དུ་སངས་རྒྱ་བ་འོ། །སྲིད་རྩེའི་མཐར་
 ལུག་འགོ་བ་ནི་བྱང་འཕགས་འབྲས་བུ་གསུམ་པ་ལ་གནས་པ་གང་ཞིག་
 གཅོང་མའི་གནས་བོར་ནས་འདུ་ཤེས་མེད་འདུ་ཤེས་མེད་མིན་གྱི་གནས་སུ་
 སངས་རྒྱ་བ་ཡིན་འོ། །གཟུགས་ཀྱི་ཆགས་བཅོམ་ནི་བྱང་འཕགས་འབྲས་བུ་

གསུམ་པ་ལ་གནས་པ་གང་ཞིག་འདོད་པ་ནས་གཟུགས་མེད་པར་འགྲོ་ཞིང་
 སངས་རྒྱ་བའོ།། དེདག་ནས་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྤྱི་མཆོད་ནས་སྲིད་པའི་རྩེ་མོའི་བར་དུ་སྤྱི་
 བར་འགྲུང་ཞིང་ཞེས་སོ།། མཐོང་ཚོས་ལ་ཞི་བ་ནི་བྱང་འཕགས་སྲིད་ཅེའི་སེམས་ཐོབ་
 འཁོར་ལོ་སྤྱིར་རྒྱལ་བ་རྒྱུད་མར་འཛིན་པ་གང་ཞིག་སྒོ་གསུམ་ཡོངས་སུ་དག་པ་གང་གིས་མཐོང་
 བ་དེ་ཞི་བ་ཐོབ་པའོ།། འབྲས་བུ་གསུམ་པ་ལ་གནས་པ་གང་ཞིག་རང་དེ་ཉིད་ལ་
 འདའ་ཞིང་གཞན་ཞི་བ་ཐོབ་པར་བྱེད་པའོ།། །ལུས་ཀྱིས་མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་
 པ་ནི་བྱང་འཕགས་སྲིད་ཅེའི་སེམས་ཐོབ་འབྲས་བུ་གསུམ་པ་ལ་གནས་པ་གང་
 ཞིག་ཐོང་ཀལ་ལ་སྒྲོམས་པར་འཇུག་ཅིང་ཞིང་ནས་ཞིང་དུ་སོང་སྟེ་སངས་རྒྱ་བའོ།།
 པ་ལ་དབང་ཐོབ་པའོ།། །དབྲུ་བཙོམ་པ་ལ་ཞུགས་པ་ནི་བྱང་འཕགས་ས་བརྩུ་
 པ་གང་ཞིག་དོན་གཉིས་སུ་སུམ་ཚོགས་པ་རྒྱན་མི་ཆད་པའོ།། འབྲས་བུ་བཞི་པ་ལ་
 ཞུགས་པ་སྟེ། མདོ་ལས། ལྷ་རིའི་བུ་སེམས་པ་ཆེན་པོ་གང་དག་པར་སྤྱོད་
 རུག་ལ་གནས་ནས་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ཀྱིས་སྤང་
 བར་བྱེད་ཅིང་། བདག་ཉིད་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བར་དུ་ཚོས་ཀྱི་སྤང་བ་དེ་
 དང་འབྲལ་བར་མི་བྱེད་པ་དག་ཡོད། ཅེས་སོ།། །བསེ་རུ་རང་སངས་རྒྱས་ནི་
 བྱང་འཕགས་གང་ཞིག་ཞིང་སྟོང་དུ་སངས་རྒྱ་བ་སྟེ། མདོ་ལས། ལྷ་རིའི་བུ་
 སེམས་པ་ཆེན་པོ་གང་དག་སངས་རྒྱས་མི་བཞུགས་ཤིང་། ཉན་ཐོས་རྣམས་
 ཀྱང་མེད་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སུ་རང་བྱང་རྒྱབ་ཏུ་འཚོང་རྒྱ་བ་དག་ཡོད་
 དོ། །ཞེས་སོ།།

གསུམ་པ་སྤྱོད་ལ་གཉིས་ཏེ་སྤྱི་དང་། བྱེ་བྲག་གི་སྤྱོད་དོན་ནོ།། །དང་པོ་བྱང་
 སེམས་དང་ལྡན་ཞིང་སྤྱོད་བོའི་ས་ལས་འཕགས་པའི་རྒྱན་རྒྱུད་གང་ཞིག་ཉེས་

བ་གྱི་ཞིང་ཡོན་ཏན་གང་བས་ན་བྱང་འཕགས་ཀྱི་གང་ཟག་གོ། །འདུས་པ་
 ཅན་དབྱེར་མི་ཕྱེད་པས་ན་དག་འདུན། བྲངས་ཉི་ཤུ་ཡོད་པས་ན་དག་འདུན་ཉི་
 ཤུ་འོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ་གཞན་ལུགས་དགག་པ་དང་། རང་ལུགས་
 བརྗོད་པ་འོ། །དང་པོ་ལ་ཕྱོགས་སྡེ་མ་དང་། ལུན་དབྱུང་བ་གཉིས་ལས། དང་
 པོ་དུགས་པོ་ན་རེ། དངོས་མིང་མིན་ཏེ། འཁོར་ལོའི་མདོ་ལས། སངས་རྒྱས་
 མཐོང་བ་ཆགས་མེད་པས། །སེམས་ཅན་དཔག་མེད་དད་པར་བྱེད། །དེ་དང་
 དེ་ནི་ཆགས་པ་མེད། །དེ་ཕྱིར་སློབ་ལྡན་དད་པས་འབྲངས། །ཞེས་དད་པ་འི་
 རྗེས་འབྲང་དང་། སངས་རྒྱས་ཚོས་ལ་རྣམ་ཀུན་ཏུ། །ཚོས་ལས་ལྡོག་པར་
 མི་བྱེད་ཅིང་། །ཚོས་ཉིད་དེ་དག་འཛིན་བྱེད་དེ། །དེ་ཕྱིར་ཚོས་རྗེས་འབྲངས་
 ཞེས་གསུངས། །ཞེས་པ་ཚོས་ཀྱི་རྗེས་འབྲངས་དང་། ལམ་ལ་རྒྱུན་ཞེས་
 པ་བརྗོད་དེ། བསམ་དུ་མེད་པ་སངས་རྒྱས་སམ། །གང་དག་ལམ་ལ་འདིར་
 གནས་པ། །དེ་དག་དེ་ནི་རྒྱུན་ལ་གཞོལ། །ཞེས་པ་རྒྱུན་ལུགས་དང་། གང་
 གིས་བྱང་ཚུབ་འགྲུབ་འགྲུར་བའི། །རྒྱུན་རྣམས་མང་པོ་རབ་གསུངས་པ།
 །རྒྱུན་དེ་གེས་པར་བྱ་འོ་ཞེས། །དེ་ཚོ་ལ་བར་ནི་འོངས་པ་ཡིན། །ཞེས་པ་ཕྱིར་
 འོང་དང་། འགྲོ་བ་རྣམ་གཉིས་གང་དུ་ཡང་། །(༥༢ བ)དེ་ནི་ཕྱིར་ཞིང་མི་
 འགྲོ་སྟེ། །སངས་རྒྱས་ཚོས་ནི་ཐོབ་པས་ན། །དེས་ན་ཕྱིར་མི་འོང་ཞེས་བརྗོད།
 །ཅས་པ་ཕྱིར་མི་འོང་དང་། གང་གིས་སེམས་ཅན་རབ་སྐྱུག་བསྐྱུལ། །ཉོན་
 མོངས་ཐམས་ཅད་དེ་ཡིས་བཅོམ། །ཉོན་མོངས་པ་ལས་རབ་ཏུ་གྲོལ། །
 །དེས་དེ་དག་བཅོམ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །ཞེས་པ་དག་བཅོམ་པ་དང་། མ་རིག་
 རྣམ་མཁའ་ཇི་བཞིན་ཏེ། །ཚོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་མཚན་ཉིད་མེད། །འདི་
 བོ་མདོན་དུ་གྱུར་པས་ན། །རང་རྒྱལ་བ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན། །ཞེས་པས་རང་

སངས་རྒྱས་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། གཉིས་པ་སྟུན་དབྱུང་བ་ནི། སེམས་
 ཅན་དཔག་མེད་དད་པར་བྱེད་པས་དད་པའི་རྗེས་འབྲངས་ཡིན་ན། མཐོང་
 ཚོས་ལ་ཞི་བ་པ་ཡང་དད་པའི་རྗེས་འབྲངས་དུ་འགྱུར་ཏེ། སེམས་ཅན་གང་
 གིས་མཐོང་བ་དེ་དད་པར་བྱེད་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 ཚོས་ལས་ལྡོག་པར་མི་བྱེད་པས་ཚོས་ཀྱི་རྗེས་འབྲངས་ཡིན་ན་ཐམས་ཅད་
 ཀྱང་ཚོས་ཀྱི་རྗེས་འབྲངས་སུ་འགྱུར་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ལས་མི་
 ལྡོག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ལམ་གྱི་རྒྱན་ལ་ཞུགས་པས་རྒྱན་ཞུགས་ཡིན་ན་
 ཐེག་ཆེན་སྦྱོར་ལམ་པ་ཡང་རྒྱན་ཞུགས་སུ་འགྱུར་ཏེ། ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་ལམ་
 ཀྱི་རྒྱན་ལ་ཞུགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །བྱང་ཆུབ་འགྲུབ་པའི་རྐྱེན་ཚོལ་བར་འོངས་
 པས་ཕྱིར་འོང་ཡིན་ན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཕྱིར་འོང་དུ་འགྱུར་ཏེ། བྱང་ཆུབ་འཚོལ་
 བར་ཞུགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འགྲོ་བ་གསུམ་དུ་ཕྱིར་མི་འགྲོ་བས་ཕྱིར་མི་འོང་
 ཡིན་ན། ལས་ཀྱིས་སམ་སྟོན་ལམ་གྱིས་མི་འགྲོ་བས་ཡིན་གང་ན། དང་
 བོ་ལྟར་ན་སྦྱོར་ལམ་ནས་ཕྱིར་མི་འོང་དུ་འགྱུར་ཏེ། དན་འགྲོ་མེད་པས་ཚོས་
 ཆེན་པོ་ལ་བཟོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཤད་པས་སོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན་སེམས་
 ཅན་རྗེས་འཛིན་ཉམས་པར་འགྱུར་རོ། །ཉོན་མོངས་སྤངས་པས་དག་བཅོམ་
 ཡིན་ན་བསེ་རུ་ལྟ་བུ་ཡང་དག་བཅོམ་དུ་འགྱུར་པའི་ཕྱིར་དང་། ཐེག་ཆེན་
 པའི་ལྟར་ན་ཉོན་མོངས་དག་མ་ཡིན་ཏེ་བྱང་ཆུབ་འགྲུབ་པའི་རྐྱེན་ཡིན་པའི་
 ཕྱིར་རོ། །འོད་སྤུངས་ཀྱིས་ཞུས་པ་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་པའི་ཉོན་མོངས་
 ལུད། །སངས་རྒྱས་ཚོས་རྣམས་སྦྱེད་ལ་པན། །ཞེས་པ་དང་། ཇི་སྐད་དུ།
 ཉོན་མོངས་བྱང་ཆུབ་ཡན་ལག་ཏུ། །ཞེས་པ་དང་། མདོ་རྒྱན་ལས། བྱང་ཆུབ་
 སེམས་པས་སེམས་ཅན་ལ། །དེ་ལ་ཆགས་སྦྱེས་ལྟུང་མི་འགྱུར། །ཞེས་སོ། །

ཚོས་རྣམས་མཚན་མ་མེད་པ་མངོན་དུ་གྱུར་པས་རང་རྒྱལ་ཡིན་ན་ཐེག་
ཆེན་འཕགས་པ་ཐམས་ཅད་རང་རྒྱལ་དུ་འགྱུར་ཏེ། ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་
མཚན་མེད་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་ན་རྒྱན་ཞུགས་ལ་སོགས་ཡིན་
པ་བུད་དོ།།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི། ཐེག་ཆེན་འཕགས་པ་ལ་རྒྱན་ཞུགས་ལ་སོགས་
ནི་གཞན་མིང་གིས་བཏགས་པ་སྟེ་བཏགས་པའི་དོན་ཡང་མིང་ཐམས་ཅད་
བཏགས་པར་འདྲ་ལ་དང་པོའི་མིང་ནི་དངོས་མིང་ཡིན་ལ། དེ་གཞན་ལ་
སྐྱུར་བ་བཏགས་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། འཇུག་མེད་ཅན་ཤེས་
དང་པོ་པའི། །བརྗེ་ཡི་སྐྱོད་ཡུལ་གང་ཡིན་དངོས། །འཇུག་རྟོག་ཅན་གཞན་
ཕལ་པ་ཡིན། །ཞེས་སོ། །འདི་འཁོར་ལོ་དང་པོར་མིང་གསུངས་ལ། ཕྱིས་
སེམས་པ་ལ་སྐྱུར་བ་བཏགས་མིང་ཡིན་ཏེ། བཏགས་པའི་ཚོས་གསུམ་ཚང་
བའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱ་མཚན་སྤངས་རྟོགས་དང་སྐྱེ་ཚུལ་དང་འདའ་ཚུལ་འདྲ་བ་
ཅིམ་ལ་བཏགས་པ་ཡིན་ཏེ། མི་ལ་བ་ལང་དུ་བཏགས་པ་བཞིན་ནོ། །དགོས་
པ་ནི་རྒྱ་མཚན་གོ་བ་དང་། འགའ་ཞིག་སྐྱེས་བུ་ཟུང་བཞི་དགེ་འདུན་ཡིན་
པས་ཐེག་ཆེན་ལ་དགེ་འདུན་མེད་སྟུང་དུ་དོགས་པ་བསྐྱོག་པ་དང་། རྒྱན་
ཞུགས་ལ་སོགས་ལ་མོས་པའི་གང་ཟག་ཐེག་ཆེན་ལ་ཞུགས་པའི་དགོས་
པ་ཡོད་དོ། །གཞོན་བྱེད་ནི་འཁོར་ལོའི་མདོ་ལས། ཀུན་དགའ་བོ་དགེ་སྦྱོང་
དག་ཚུ་མེད་པ་ལ་རྒྱུར་འདུ་ཤེས་པ་དེ་བཞིན་དུ། རྒྱན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་
བུ་མ་ཡིན་པ་ལ་རྒྱན་དུ་ཞུགས་པར་འདུ་ཤེས་པ་དང་། ཞེས་པ་ནས། རང་
སངས་རྒྱས་མ་ཡིན་པ་ལ་རང་སངས་རྒྱས་སུ་འདུ་ཤེས་པ་དེ་དག་བོས་

ཤིག་འོང་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་། ཀུན་དགའ་བོ་དེ་དག་བོས་
 ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་གང་ལ་(༥༨ ན)དགོངས་ཏེ་རྒྱན་དུ་ཞུགས་པ་
 བསྟན། ཞེས་པ་ནས། རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བར་དང་། ཡང་ཀུན་དགའ་བོས་
 གསོལ་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་གང་ལ་དགོངས་ཏེ་དད་པའི་རྗེས་འབྲངས་སུ་
 བསྟན། ཞེས་པ་ནས། གང་ལ་དགོངས་ནས་རང་སངས་རྒྱས་སུ་བསྟན་པ་
 དེ་དག་ཡོངས་སུ་བསྟན་དུ་གསོལ། ཞེས་པ་དང་། བཀའ་བསྟུལ་པ། ཀུན་
 དགའ་བོ་སྟོགས་མ་ལུ་འི་ཚོ་སྐྱེས་པའི་སེམས་ཅན་དེ་དག་དམན་པ་ལ་མོས་
 པ་དག་སྟེ་དེ་དག་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ལ་མི་མོས་པ་དང་ཞེས་པ་
 དང་། ཀུན་དགའ་བོ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ལ་མོས་པ་ནི་ཉུང་། དམན་པ་ལ་མོས་པ་དེ་
 དག་གི་ཆེད་དུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐབས་ལ་མཁས་པ་དེ་ལྟ་བུས་ཚོས་
 ལྟོན་ཏེ་ཐབས་འདིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ལྟོན་ཏེ་ཞེས་པ་ནི་བརྒྱད་པ་ལ་
 སོགས་པར་བསྟན་ཏེ་ཞེས་སོ། །ཚོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན། ཐེག་པ་རྒྱབས་པོ་
 ཆེས་ནི་སྐྱག་འགྱུར་ཞིང་། །འདི་ནི་སེམས་ཅན་དམན་ལ་མོས་ཤིག་ནས། །
 བྱང་རྒྱལ་སེམས་པ་འདི་དག་ཉན་ཐོས་གྱུར། །རང་རྒྱལ་བྱང་རྒྱལ་པར་ཡང་
 རབ་ཏུ་སྟོན། །ཞེས་བྲངས་སོ། །ཀུན་ལས་བཏུས་ལས། བྱང་རྒྱལ་སེམས་པ་
 ལྟོན་མེད་པར་ཞུགས་ནས་རྒྱན་དུ་ཞུགས་པར་མི་འགྱུར་ཞེ་ན། རྒྱན་ལ་འཇུག་
 པ་ཡོངས་སུ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཅི་ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་དུ་མི་འགྱུར་ཞེ་ན།
 བསམས་བཞིན་དུ་སྲིད་པར་སྐྱེ་བ་ཚད་མེད་པ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
 ཅི་ཕྱིར་མི་འོངས་པར་མི་འགྱུར་ཞེ་ན། བསམ་གཏན་རྣམས་ཀྱིས་གནས་ཤིང་
 འདོད་པའི་ཁམས་སུ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་པས་གཞོད་དོ། །

གསུམ་པ་རྩོད་པ་སྤང་བ་ལ་གཉིས་ཏེ་ལུང་དང་འགལ་བ་སྤང་བ་དང་།
 རིགས་པ་དང་འགལ་བ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ་མདོ་དང་འགལ་
 བ་སྤང་བ་དང་། བརྟན་བཅོས་དང་འགལ་བ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་འཁོར་ལོ་འི་
 མདོ་ལས། ལོག་པ་བརྒྱད་ལས་ཤིན་ཏུ་འདས། །རྣམ་པར་ཐར་པ་བརྒྱད་ལ་
 རིག །ཡང་དག་བརྒྱད་ལ་ཞེན་པ་མེད། །དེ་ཕྱིར་བརྒྱད་པ་ཅེས་བརྗོད་དོ། །
 ཞེས་པ་དང་། དུམ་ལ་རྩ་ལྷ་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། ཉི་ཤུ་ལས་
 བསྐྱུས་ཤིང་བྱེ་བའི་ཕྱིར་མི་འགལ་ཏེ་མདོ་རྩོགས་བརྒྱད་ཀྱི་གྲངས་རེས་པ་
 བཞིན་ནོ། །ཡང་གཟུགས་མེད་དུ་འགོ་བ་འདོད་ན། སྤྱད་པ་ལས། བྱང་ཚུབ་
 ཡོན་ཏན་པ་རོལ་ཕྱིན་ཉམས་འགྱུར་འོང་ཞེས། །གཟུགས་མེད་ཁམས་སུ་སྐྱེ་
 བ་དོན་དུ་གཉེར་མི་བྱེད། །ཅེས་པ་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། རྣམ་སྒྲིབ་རང་ལུགས་
 ལ་གཟུགས་མེད་དུ་འགོ་བ་དང་ཆེད་དུ་གཉེར་ནས་མི་སྐྱེ་བ་ལ་དགོངས་
 པས་ན་མི་འགལ་བའོ། །གཉིས་པ་ནི་ཀུན་ལས་བཏུས་ནས་གང་ཟག་རྒྱག་
 ཅུ་བཤད་པ་དང་། འདི་ཉིད་ཀྱི་རྩ་བར་འོག་མིན་འགོ་བ་བཤད་པ་དང་།
 དག་བཅོམ་མ་བཤད་པ་དང་། རིགས་སྐྱེས་གཉིས་དང་དད་མོས་མཐོང་ཐོབ་
 ཀྱི་རྗེས་ལ་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མདོན་པར་ཐེག་པ་བྱམ་མོང་བ་
 ལ། སྐྱེ་འཕགས་གཉིས་ཀ་ཡིན་ལ། འདིར་ཐེག་ཆེན་འཕགས་པ་ཡིན་པས་
 མི་འགལ་ལོ། །འོག་མིན་འགོ་བ་འཕར་གསུམ་གྱི་དབྱེ་གཞི་ཡིན་པས་མི་
 འགལ་ལོ། །དད་དང་མཐོང་ཐོབ་ཅེས་པས་དག་བཅོམ་ཞུགས་པ་དོན་གྱིས་
 ཟིན་པ་དང་། རིགས་སྐྱེས་དང་དད་མོས་མཐོང་ཐོབ་པ་ཚོགས་སྐྱེས་སྐྱེ་བ་བའི་
 ཕྱིར་ཡིན་ནོ། །འཕགས་པས་འབྲས་བུ་ནས་ཅོམ་པོ་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་
 ཞེ་ན། དེ་ཉིད་ལྷན་པར་ཅན་གྱི་དབྱེ་གཞིར་བཤད་པས་མི་འགལ་ལོ། །

གཉིས་པ་རིགས་པ་དང་འགལ་བ་སྤང་བ་ནི་འབྲས་བུ་དང་པོ་ལ་ཞུགས་པ་
 གཉིས་ཡོད་པ་ལྟར་བྱི་མ་ལ་ཡང་གཉིས་གཉིས་རིགས་སོ་ཞེ་ན། ཞུགས་པ་དང་
 པོ་ལ་དབང་པོ་རྣེས་ལ་གཉིས་སུ་བཤད་ལ་བྱི་མ་དག་ལ་གང་ཟག་གཅིག་ཏུ་བཤད་པ་ནི་མཐོང་བའི་
 ལམ་ལ་རྒྱན་མེད་པས་དབང་པོ་འཕོ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ་རང་རང་གི་ལམ་གྱིས་འབྲས་བུ་ཐོབ་པས་
 གཉིས་སུ་བཞག་ལ། སྒྲོམ་ལམ་ལ་རྒྱན་ཡོད་པས་དབང་པོ་འཕོ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དང་པོ་རྣམས་
 པོར་འདུག་ཀྱང་དབང་པོ་སྤངས་ནས་བྱིས་རྣེན་པོར་གྱུར་ནས་འབྲས་བུ་ཐོབ་པ་སྲིད་པས་གཉིས་སུ་
 མ་གཞག་གོ་ཞེས་ལོ་རྒྱུ་བ་ཆེན་པོ་གསུངས་སོ།། རྗེས་གཉིས་གཉིས་ཡོད་ཀྱང་རིགས་
 དད་མོས་མཐོང་ཐོབ་གཉིས་ལས་མེད་པ་སྟེ་གཉིས་ཀ་ཡང་སྒྲོམ་ལམ་པ་
 ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །མཛོད་ལས་མཐོང་ལམ་པ་ལ། དབང་པོ་རྣེས་ཏེ་དག་
 ཏུ། །དད་དང་ཚོས་ཀྱི་རྗེས་འབྲང་བ། །ཞེས་པ་དང་། སྒྲོམ་ལམ་པ་ལ། དེ་
 ཚོ་དབང་པོ་རྣེས་ཏེ་དག་ །དད་པས་མོས་དང་མཐོང་བས་ཐོབ། །ཅེས་སོ།།
 གལ་ཏེ་ཉན་རང་གི་མངོན་རྟོགས་བྱང་འཕགས་མངོན་རྟོགས་སུ་འདུས་
 སམ་མ་འདུས། དང་པོ་ལྟར་ན་ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་དུ་འདུས་སམ་ཐ་དད་(༥༢
 བ)ལྟར་པར་འདུས་གང་། དང་པོ་ལྟར་ན་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་གང་ཟག་རྒྱུད་
 གཅིག་པར་འགྱུར་ལ། གཉིས་པ་ལྟར་ན་གང་ཟག་གཅིག་ལ་རྒྱུད་དུ་མ་ཡོད་
 པར་འགྱུར་ལ། མ་འདུས་ན་འདི་ཉིད་ནས། རྣམ་པར་བྱང་ཀུན་ཡོངས་བསྐྱུས་
 དང་། །ཞེས་པ་དང་། འཕགས་པ་ཀུན་སྤྱད་། །ཅེས་གསུངས་པ་དང་
 འགལ་ལོ་ཞེ་ན། ཐེག་ཆེན་གྱི་རྟོགས་པར་ཐེག་དམན་གྱི་རྟོགས་པའི་ཡོན་
 ཏན་གྱི་རིགས་ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་དུ་འདུས་པས་བསྐྱེད་བཅོས་དང་མི་འགལ་
 ལ། རྗེས་དངོས་པོ་མ་འདུས་པས་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་གང་ཟག་རྒྱུད་གཅིག་
 པར་ཐལ་བའི་ཉེས་པ་མེད་དོ། །གཞན་ཡང་དཔེ་དང་དོན་གྱི་དག་འདུན་ཡིན་

ནམ་མ་ཡིན། དང་པོ་ལྷ་མོ་ལྟོགས་ཐམས་ཅད་ནས་འདྲ་བ་མི་སྲིད་ཅིང་།
 ལྟོགས་རེ་མི་འདྲ་བ་མེད་པས་དཔེ་རྒྱུ་ཆད་པ་འཇམ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཐམས་
 ཅད་ཀྱི་དཔེར་འགྱུར་ལ། མི་བྱེད་ན་འདྲ་བ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་པ་ཉམས་སོ་
 ཞེ་ན། དབང་པོ་རྣེ་རྒྱལ་ལ་སོགས་པ་དགོས་ཚེད་འདྲ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་
 བཏགས་པའི་ཕྱིར་སྒྲོལ་གཉིས་ཀ་མེད་དོ། །གཉིས་པ་འགྲེལ་པ་ལ་གཉིས་
 ཏེ། ལྷན་ཚེས་མཛོན་རྟོགས་དང་། ལྷན་པ་གང་ཟག་གོ། །དང་པོ་འཆད་པར་
 འགྱུར་བའི་ལམ་མེས་པ་ཉིད་ཀྱིས་བྱང་འཕགས་ཀྱི་མཛོན་རྟོགས་ཐམས་
 ཅད་བསྐྱུས་ཏེ། རྒྱ་མཚན་མདོ་ལས། ལམ་མེས་པ་ཉིད་ནི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་
 པ་རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ལོ་ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་གང་ཟག་ལ་སོགས་ཏེ་རྒྱུ་ལྷགས་
 རྒྱུ་བཞེད་དང་། ཕྱིར་འོང་གཉིས་དང་། ཕྱིར་མི་འོང་བཅུ་གཉིས་དང་། དགྲ་
 བཅོམ་ལྷགས་པ་དང་། རང་སངས་རྒྱས་སོ། །དང་པོ་མཐོང་བའི་ལམ་སྐྱད་
 ཅིག་བཅུ་རྒྱལ་ལ་བརྟེན་ནས་འབྲས་བུ་དང་པོ་ལ་ལྷགས་པ་དབང་པོ་རྒྱལ་
 པོ་དང་རྣམ་པོ་འདི་བྱེ་བྲག་གིས་དད་པ་དང་ཚེས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པ་རྣམ་
 པ་གཉིས་སོ། །ལྷགས་པ་དེའི་འོག་ཏུ་རྒྱུ་དུ་ལྷགས་པའི་འབྲས་བུ་ཅམ་པོ་
 ཡིན་ཏེ་དེ་ཉིད་ལྷ་དང་མི་ཡི་རིགས་སྐྱེས་གཉིས་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་རྒྱུ་
 ལྷགས་དེ་ཡི་འོག་ཏུ་སྒྲོལ་ལམ་དུ་དབང་པོ་རྒྱལ་པོ་དད་པས་མོས་པ་དང་
 རྣམ་པོ་མཐོང་བས་ཐོབ་པ་དག་འབྲས་བུ་གཉིས་པ་ལ་ལྷགས་པ་གང་ཡང་
 རུང་བ་གཅིག་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །ལྷགས་པ་དེ་ཡི་འོག་ཏུ་ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་གི་
 འབྲས་བུ་གནས་ཅམ་པོ་ཡིན་ལ་དེ་ཉིད་ཡོན་ཏན་གྱི་སྒྲོལ་ནས་བར་ཆད་གཅིག་པ་
 ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་ཕྱིར་འོང་དེའི་འོག་ཏུ་དད་མོས་དང་མཐོང་ཐོབ་གཉིས་
 འབྲས་བུ་གསུམ་པ་ལ་ལྷགས་པ་གང་ཡང་རུང་བ་གཅིག་ཡིན་ནོ། །ལྷགས་

བ་དེའི་འོག་ཏུ་སྤྱིར་མི་འོང་འབྲས་གནས་ཅམ་པོ་སྟེ་དེ་ཉིད་དབྱེ་གཞིར་བྱས་
 རས་བར་མ་དོར་འདས་པ་ལ་སོགས་པ་སྟུང་ན་ལས་འདའ་བ་རྣམ་པ་བཞི་
 དང་། གནས་དེ་ནས་གནས་གཞན་གོང་དུ་འཕོ་བ་ལྷག་མཐོང་ཤས་ཆེ་ཞིང་
 སྤེལ་མ་བསྐྱོམས་པས་འོག་མིན་གྱི་མཐར་འགྲོ་བ་དེ་ཉིད་དབྱེ་གཞིར་བྱས་
 བ་ལ་འཕར་བ་རྣམ་པ་གསུམ་མོ། །བཤད་པའི་རིམ་པ་དེའི་འོག་ཏུ་གོང་འཕོ་
 དེ་ཉིད་སྤེལ་ལ་མ་བསྐྱོམས་ན་གནས་གཅིང་ལྷ་བོར་ནས་སྲིད་པའི་རྩེ་མོའི་
 མཐར་ཐུག་པར་འགྲོ་བའོ། །སྤྱིར་མི་འོང་དེ་ཉིད་གཞུགས་གྱི་འདོད་ཆགས་
 དང་བྲལ་བ་གཞུགས་མེད་དུ་འགྲོ་བའོ། །སྤྱིར་མི་འོང་ཐོབ་པའི་རྟེན་དེ་ལ་
 འདའ་བ་མཐོང་ཚུལ་ལ་ཞི་བ་དང་། སྤྱིར་མི་འོང་རྟེན་དེ་ལ་འདའ་བ་འགོག་
 པའི་སྟོམས་འཇུག་ཐོབ་པ་ལུས་ཀྱིས་མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་པ། རྟེན་གཞན་ལ་
 འདའ་བ་ལས་གཞན་རྟེན་དེ་ཉིད་ལ་འདའ་བ་རྣམ་པ་གཉིས་སོ། །བཞི་པ་
 སྤྱིར་མི་འོང་དེ་ཡི་འོག་ཏུ་དག་བཅོམ་པའི་འབྲས་བུ་ལ་ཞུགས་པ་ཡིན་ནོ། །
 ལྷ་པ་དག་བཅོམ་དེའི་འོག་ཏུ་རང་སངས་རྒྱས་ཏེ་ཉི་ཤུའོ། །

ལྷ་ གསུམ་པ་གནས་སྐབས་ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་ལ་མཚམས་སྦྱར་བ། ལས་
 དང་པོ་པ་ ཚོགས་ལམ་རྒྱུད་དང་འདུན་ལྡན་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་ལམ་ལ་འཇུག་པའི་ལས་
 དང་པོ་པ་དང་། མཚན་ཉིད་རབ་ཏུ་རིག་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་ཅིང་མི་ལས་དང་པོ་པ། ས་དང་པོ་ཟག་
 མེད་གྱི་ལས་དང་པོ་པའོ། །སྤྱིར་བཤད་པ་དེ་ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་གདམས་ངག་ཐོབ་
 རས་ཉམས་སྲུ་སྐྱེས་པས་གནས་སྐབས་གྱི་རྟགས་ལ། ངེས་པར་འབྱེད་
 པའི་ཡན་ལག་འབྱུང་བས་ཞེས་པའོ། །འགྲེལ་ཆེན་ལས། དེ་ལྟར་གདམས་

83 ས་དཔེ་ལ་ཡི་གེ་མི་གསལ་བས་ཚོག་འབྲུག་ཉིས་ཅམ་ཆད།

དག་ཐོབ་པ་ལ། །བསོད་ནམས་ཚོགས་ནི་ཡང་དག་རྫོགས། །དེ་ནས་སློ་ལྷན་
 བསམ་པ་བརྟན། །དད་སོགས་དག་བའི་ཚོས་རྣམས་ཀྱིས། །རྒྱུད་ནི་ཡོངས་
 སུ་བསྐྱོས་གུར་པ། །(༥༩ ན)བསྐྱལ་པ་གངས་མེད་ངེས་འབྱུང་བས། །ཡེ་
 ཤེས་ཚོགས་ནི་འགྲུབ་བྱའི་ཕྱིར། །མངོན་ཤེས་གདམས་དག་བསྟན་པ་ཡི།
 །སྐྱོད་པའི་ས་ལ་རབ་ཏུ་འཇུག། །ཅེས་སོ། །འདི་ལ་གཉིས་ཏེ་སྐྱེ་དོན་དང་།
 །གཞུང་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ་རྒྱུ་དང་། །ངོ་བོ་དང་། །འབྲས་བུ་འོ། །དང་
 །པོ་རྟེན་འདོད་པ་ཁམས་པའི་ལྷ་མིའི་འབྱུང་པར་ཡིན་ཏེ། །མཛོད་ལས། །འདོད་
 །རྟེན་ཚོས་མཚན་བྱུང་མེད་ཀྱི། །གཉིས་ཀའི་རྟེན་ཅན་ཐོབ་པར་འགྱུར། །ཞེས་
 །སོ། །ཐོས་བསམ་གྱི་བག་ཆགས་རྒྱུའི་རྐྱེན་ཡིན་ཏེ་ཐོས་པ་ལ་སོགས་རབ་
 །ཀྱི་མཐར་ཕྱིན་པས་ཐོབ། །ཅེས་སོ། །བདེན་པ་བཞི་དམིགས་པའི་རྐྱེན་ཡིན་
 །ཞིང་། །ཕྱིའི་བདག་རྐྱེན་དག་བཤེས་དང་། །ནང་གི་བདག་རྐྱེན་བསམ་གཏན་
 །ས་རྟུག་གང་རུང་ཡིན་ཏེ་ཐེག་པ་ཐུན་མོང་བ་དང་ཐེག་ཆེན་པའི་བྱེ་བྲག་གིས་
 །ཏེ། །མཛོད་ལས། .....མི་ལྷོགས་མེད་པ་དང་། །འབྱུང་པར་བསམ་གཏན་ས་
 །པ་འོ། །ཞེས་དང་། །མདོ་རྒྱན་ལས། །བསམ་གཏན་བཞི་པ་ཤིན་ཏུ་དག་ཐོབ་
 །ནས། །ཞེས་སོ། །རྐྱེན་གསུམ་ཚོགས་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་
 །རྐྱེན་ཡིན་ནོ།།

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ་མཚན་གཞིའི་དབྱེ་བ་དང་། །མཚན་ཉིད་དང་། །སྐྱོ་
 །དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་བཞི་སྟེ་དབྱེ་གཞི་དང་། །དབྱེ་བའི་དངོས་པོ་དང་། །བྱེ་བའི་
 །དོན་དང་། །གངས་ངེས་པ་འོ། །དང་པོ་སྐྱུར་བའི་ལམ་ཅམ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་
 །པ་ལ་ཐེག་པའི་སྐྱོ་ནས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྐྱུར་ལམ་དང་། །རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་

སྐྱུར་ལམ་དང་། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱུར་ལམ་གསུམ་ཡིན་ལ། རོ་བོའི་སྐོ་ནས་
 རྒྱུ་དང་། ཕྱེ་མོ་དང་། བཟོད་པ་དང་། ཚོས་མཚོག་བཞི་ཡིན་ནོ། །ཆེ་འབྲིང་
 གི་སྐོ་ནས་གསུམ་གསུམ་སྟེ་བརྟུ་གཉིས་ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་ནི་ཉན་རང་
 སྐྱུར་ལམ་པ་ཐེག་ཆེན་དུ་ཞུགས་ན་རོ་བོ་གཅིག་པའི་སྐྱབས་གཅིག་སྲིད་
 ལ་གཞན་དུ་ན་ཐ་དད་དོ། །བཞི་པ་ནི་འཇིག་རྟེན་པའི་བསྐྱོམས་པས་བདག་
 མེད་པར་རྟོགས་པ་ལ་གཟུང་བས་སྟོང་པར་རྟོགས་པ་དང་། འཇིན་པས་སྟོང་
 པར་རྟོགས་པ་གཉིས་སོ། །གཉིས་ལས་མེད་ལ་དང་པོ་ལ་ཡང་ཀུན་ནས་ཉོན་
 མོངས་གཟུང་བས་སྟོང་པར་རྟོགས་པ་དང་། རྣམ་བུང་གཟུང་བས་སྟོང་པར་
 རྟོགས་པ་གཉིས་ཡོད་ཅིང་གཉིས་ལས་མེད་པས་རྒྱུད་དང་། ཕྱེ་མོ་གཉིས་སུ་
 གངས་ངེས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་ཡང་རྗེས་འཇིན་གྱིས་སྟོང་པར་རྟོགས་པ་དང་།
 བཏགས་འཇིན་གྱིས་སྟོང་པར་རྟོགས་པ་གཉིས་ཡོད། གཉིས་ལས་མེད་པའི་
 ཕྱིར་བཟོད་པ་དང་ཚོས་མཚོག་གཉིས་སུ་གངས་ངེས་སོ། །གཉིས་པ་མཚོན་
 ཉིད་ལ་གཉིས་ཉེ་དངོས་དང་། ཚྱོད་པའོ། །དང་པོ་སྐྱུར་ལམ་ཅམ་གྱི་མཚོན་
 ཉིད་དང་། སོ་སོའི་མཚོན་ཉིད་གཉིས་ལས་དང་པོ་ཚོགས་ལམ་རྫོགས་ཀྱི་
 རྗེས་ལ་འཇིག་རྟེན་པའི་བསྐྱོམས་པས་བདག་མེད་རྟོགས་པ་ཅན་གྱི་དགོ་
 བ་བྱང་རྒྱལ་ཏུ་ཕྱིན་ལུལ་གང་ཞིག་དེ་ཐོབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་
 ལ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྐྱུར་ལམ་ནི་རང་གི་ཚོགས་ལམ་རྫོགས་ཀྱི་རྗེས་ལ་འཇིག་
 རྟེན་པའི་བསྐྱོམས་པས་བདག་མེད་རྟོགས་པ་ཅན་གྱི་དགོ་བ་བྱང་རྒྱལ་
 རྒྱུང་ཏུ་ཕྱིན་ལུལ་དུ་གྱུར་པ་གང་ཞིག་དེ་ཐོབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །རང་
 རྒྱལ་གྱི་སྐྱུར་ལམ་ནི་རང་གི་ཚོགས་ལམ་རྫོགས་ཀྱི་རྗེས་ལ་འཇིག་རྟེན་པའི་
 བསྐྱོམས་པས་བདག་མེད་རྟོགས་པ་བྱང་རྒྱལ་འབྲིང་དུ་ཕྱིན་ལུལ་དུ་གྱུར་པ་

གང་ཞིག་དེ་ཐོབ་པར་བྱེད་པའོ། །ཐེག་ཆེན་སྐྱུར་ལམ་ནི་རང་གི་ཚོགས་ལམ་
 ཚོགས་ཀྱི་རྗེས་ལ་འཇིག་རྟེན་པའི་བསྐྱོམས་པས་བདག་མེད་རྟོགས་པ་བྱང་
 རྒྱུ་ཆེན་པོར་ཕྱིན་ལུལ་དུ་གྱུར་པ་གང་ཞིག་དེ་ཐོབ་པར་བྱེད་པའོ། །ཐེག་ཆེན་
 སྐྱུར་ལམ་དྲོད་ནི་སྤར་བ་ཞིག་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་གཟུང་བ་བདག་མེད་པར་
 རྟོགས་པ་སྟེ། རྩ་མོ་ཚ་སྐྱོ་ཅན་ལས། དྲོད་སྤར་བ་ཐོབ་པའི་ཉིང་དེ་འཇིན་ཞེས་
 སོ། །རྩ་མོ་རྣམ་བུར་གཟུང་བ་བདེན་པ་མེད་པར་རྟོགས་པ་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས།
 རྩ་མོ་སྤར་བ་མཆེད་པའི་ཉིང་དེ་འཇིན་ཞེས་སོ། །བཟོད་པ་ནི་རྗེས་འཇིན་(༥༩
 བ)བདག་མེད་པར་རྟོག་པ་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས། བཟོད་པ་དེ་ལོ་ན་ཉིད་སྐྱོགས་
 གཅིག་ལ་ཞུགས་པའི་ཉིང་དེ་འཇིན་ཞེས་སོ། །ཚོས་མཚོག་ནི་བཏགས་
 འཇིན་བདག་མེད་པར་རྟོགས་པ་སྟེ་ཚོས་མཚོག་དེ་མ་ཐག་པའི་ཉིང་དེ་འཇིན་
 ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་རྩོད་སྤང་ལ་གཉིས་ཏེ། དམིགས་རྣམ་གྱི་བྱང་དང་། སློ་
 རིགས་ཀྱི་བྱང་པར་ལ་རྩོད་པའོ། །དང་པོ་གལ་ཏེ་དམིགས་རྣམ་ལ་བྱང་པར་
 ཡོད་དམ་མེད་བྱང་། དང་པོ་ལྟར་ན་དམིགས་པ་བདེན་བཞི་དང་རྣམ་པ་
 བདག་མེད་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ལ། གཉིས་པ་ལྟར་ན་སྐྱུར་ལམ་བཞི་ལ་བྱང་
 པར་མེད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དམིགས་པ་བདེན་བཞི་དང་རྣམ་པ་བདག་
 མེད་པར་མཐུན་པས་སྐྱོན་དང་པོ་མེད་ལ། དམིགས་རྣམ་ནང་ཚོན་ལ་བྱང་
 པར་ཡོད་པས་སྐྱོན་གཉིས་པ་ཡང་མེད་ལ། ནང་ཚོན་ནི་རྒྱས་བཤད་ནས་
 འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །

༥ གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ་སློ་བདུན་ངོས་གཟུང་བ་དང་། སྐབས་དོན་ལ་སྐྱུར་
 པའོ། །དང་པོ་ལ་ཚད་མའི་སློ་གཉིས་དང་། ཚད་མ་མ་ཡིན་པའི་སློ་ལྟ་སྟེ་

བདུན་ཡིད་པ་ལས་ཚད་མ་ནི་སྤར་མ་རྟོགས་པའི་དོན་ལ་སློབ་འདོགས་སེལ་
 བ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། དེས་པ་དང་ནི་སློབ་འདོགས་པའི། གཞན་གྱི་
 གཞན་གྱི་དེ་བའི་ཕྱིར། །འདིར་ནི་སློབ་འདོགས་དབེན་པ་ལ། །འཇུག་། །ཅེས་
 པའམ། མ་རྟོགས་དོན་གྱི་གསལ་གྱི་དང་། །ཞེས་པ་དང་། རྣམ་དེས་
 ལས། ཚད་མ་ནི་མ་རྟོགས་པའི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །ཞེས་པ་དང་།
 མངོན་སྲུང་ཡང་ནི་དོན་མེད་ན། །མི་འབྱུང་བས་ན་ཚད་མ་ཉིད། །ཅེས་ཀྱང་
 པར་གསུམ་དང་ལྡན་པར་བཤད་དོ། །ཚད་མ་ལ་དབྱེ་ན་མངོན་སྲུང་ཚད་མ་
 དང་། རྗེས་དཔག་ཚད་མ་གཉིས་ཡིན་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། གཞལ་གྱི་
 གཉིས་ཕྱིར་ཚད་མ་གཉིས། །ཞེས་སོ། །མངོན་སྲུང་ཚད་མ་ནི་རྟོག་བྲལ་མ་
 འཁྲུལ་བས་སྤར་མ་རྟོགས་པའི་དོན་སློབ་འདོགས་སེལ་བ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་དེས་
 ལས། མངོན་སྲུང་རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བ། །ཞེས་སོ། །དེ་ལ་དབྱེ་ན་བདག་
 རྒྱུན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་ལ་བརྟེན་ནས་རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བས་སྤར་
 མ་རྟོགས་པའི་དོན་ལ་སློབ་འདོགས་སེལ་བ་དབང་པོའི་མངོན་སྲུང་ཚད་མ་
 དང་། བདག་རྒྱུན་ཡིད་ཐ་མལ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བས་
 སྤར་མ་རྟོགས་པའི་དོན་ལ་སློབ་འདོགས་སེལ་བ་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སྲུང་ཚད་མ་
 ཡིན་ཏེ། རྣམ་དེས་ལས། དབང་ཤེས་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་ལས། །བྱུང་ཞིང་དེ་
 དོན་དེ་མ་ཐག །འཇིན་པར་བྱེད་པ་ཡིད་ཀྱང་དོ། །ཞེས་སོ། །དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་
 ཅམ་ལས་སྐྱེས་ཤིང་རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བས་སྤར་མ་རྟོགས་པའི་དོན་ལ་
 སློབ་འདོགས་སེལ་བ་རང་རིག་མངོན་སྲུང་ཚད་མ་དང་། བདག་རྒྱུན་ཚོས་
 ཉིད་གོམས་པའི་ཡིད་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་ཤིང་རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བས་སྤར་
 མ་རྟོགས་པའི་དོན་ལ་སློབ་འདོགས་སེལ་བ་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སྲུང་ཡིན་ཏེ།

རྣམ་འགྲུལ་ལས། གང་གང་ཤིན་ཏུ་གོམས་གྱུར་པ། །སྒྲོམ་པ་ཡོངས་སུ་
 རྫོགས་པ་ན། །དེ་གསལ་མི་རྟོག་སྒོ་འབྲས་ཅན། །དེ་ལ་སྲུང་བ་ཤད་⁸⁴དངོས་
 པོ་བཞིན། །སྐྱ་བ་མེད་ཅན་གང་ཡིན་དེ། །བསྒྲོམ་གྱུང་མངོན་སུམ་ཚད་མར་
 འདོད། །ཅེས་སོ། །རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ནི་ཚུལ་གསུམ་པའི་རྟོགས་ལ་བརྟེན་
 བས་སྲུང་མ་རྟོགས་པའི་སྒྲོག་གྱུར་གྱི་དོན་ལ་སྒྲོ་འདོགས་སེལ་བ་ཡིན་ཏེ།
 རྣམ་ངེས་ལས། རང་དོན་ནི། །ཚུལ་གསུམ་རྟོགས་ལས་དོན་མཐོང་ཡིན། །
 ཞེས་སོ། །ཚད་མ་མ་ཡིན་པའི་སྒོ་ལ་དོན་རང་གི་མཚན་ཉིད་སྤང་ཞིང་སྒོ་
 འདོགས་མི་འགལ་བ་ནི་སྤང་ལ་མ་ངེས་པ་དང་། ཚད་མས་རྟོགས་ཟིན་
 གྱི་བྱེད་པ་མ་ཉམས་པའི་དོན་ལ་སྒྲོ་འདོགས་(༦༠ ན)དང་འགལ་བར་
 འཇུག་པ་བཅད་ཤེས་དང་། །སྤྱོད་བ་དང་ཡང་དག་པའི་རྟོགས་ལ་མ་བརྟེན་
 བར་སྲུང་མ་རྟོགས་པའི་དོན་བདེན་པ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པ་ཡིད་དཔྱོད་
 དང་། །ཡུལ་གྱི་གནས་ལུགས་དང་མི་མཐུན་པའི་ཡུལ་ཅན་ལོག་ཤེས་དང་།
 མཐའ་གཞན་དུ་སྲིད་པའི་དོགས་པ་དང་བཅས་པ་ཐེ་ཚོམ་ཡིན་ནོ། །ལ་ཅིག་
 ཚད་མ་མ་ཡིན་པའི་སྒོ་ཐམས་ཅད་མ་རྟོགས་ལོག་རྟོག་ཐེ་ཚོམ་གསུམ་དུ་
 འདུས་ཟེར་རོ། །

གཉིས་པ་སྐབས་དོན་ལ་སྲུང་བ་ལ་གསུམ་སྟེ་གཞན་ལུགས་དགག་པ་
 དང་། རང་ལུགས་གཞག་པ་དང་། ཚུད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་གཟད་པ་ན་
 དེ། ཆ་བརྩིས་ན་ལྷ་ཅམ་ཡོད་ཟེར་བ་ལྟར་ན་ཡོད་ཚད་ཀྱི་གངས་མ་ཡིན་ལ།
 ཡིན་ན་གངས་ཉུང་བར་འགྱུར་ཏེ་ཕུང་པོ་ལྷ་ཆར་ཡོད་པའི་ཕྱིར། མཚོན་ལས།

84 མ་དཔེར་ “དཔྱད” ཡོད།

ཐམས་ཅད་སྤང་པོ་ལྟ་། །ཞེས་བཤད་པའི་ཕྱིར་དང་། གཞན་ཡང་ཤེས་བྱ་
 ལ་སོགས་དུ་མ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དེ་འདྲ་བ་ཐམས་ཅད་སྐབས་སུ་མ་བབ་
 ཅིང་སློབ་བདུན་གྱི་གངས་ངེས་མ་དག་པའི་སློབ་ལ་འདོད་ན་རྣལ་འབྱོར་མངོན་
 སུམ་ཡང་མ་དག་པའི་སློབ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། །འོ་ན་གང་ཞེ་ན་སྦྱོར་ལམ་
 ལམ་དུ་འགོ་ལྡོག་སློབ་རིགས་བདུན་པོ་ལས་ལོ་རྒྱ་ན་རེ་རྣལ་འབྱོར་མངོན་
 སུམ་ཡིན་ཟེར་རོ། །མི་རིགས་ཉེ་ཚོས་ཉིད་ལ་སྟོས་ནས་རྟོག་བྲལ་མ་འཇུག་
 བ་ཡིན་པར་འགྱུར་ལ་འདོད་ན་ ཚོས་ཉིད་ངེས་པས་སློབ་འདོགས་གཅོད་བྱེད་ཀྱང་ཡིན་པས་
 མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པར་འགྱུར་ལ། འདོད་ན་མཐོང་སྤང་སྐྱབ་པ་ལས་
 གོལ་བར་འགྱུར་ཏེ། འདི་ཉིད་ནས། ཡང་དག་མཐོང་ན་རྣམ་པར་གོལ། །
 ཞེས་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། ། ཚོས་ཉིད་ལ་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཡིན་ཀྱང་མཐོང་སྤང་ལས་གོལ་
 བར་མི་འགྱུར་ཏེ་མཐོང་ལམ་གྱིས་ཚོས་ཉིད་མཐོང་ཡང་སློབ་སྤང་མི་སྤོང་བ་བཞིན་ལོ་ཞེས་ཟེར་བ་
 དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཚོས་ཉིད་མཐོང་ཡང་མི་སྤོང་ན་མཐོང་སྤང་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་བས་དེའི་མིང་གི་
 དོན་མ་ཤེས་པ་ཉིད་ལྟ་བུ་ཟེར་དོ། ། གཉལ་པ་ཡིད་རྟོག་མེད་འཇུག་པ་ཡིན་ཟེར་བ་ལྟར་
 ན་སྐབས་སུ་མ་བབ་པ་དང་། སློབ་དོན་དང་མི་མཐུན་པ་དང་། སློབ་འདོགས་མི་
 སེལ་བར་འགྱུར་བས་མི་རིགས་སོ། །བཅད་ཤེས་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ་ཚད་མ་སྤྲ་
 མའི་བྱེད་པ་བར་དུ་ཅུང་ཟད་ཉམས་ཤིང་དོན་གསར་པ་མི་འདྲ་བ་རེ་ཡོད་པའི་
 ཕྱིར་རོ། །སྤང་ལ་མ་ངེས་པ་མ་ཡིན་ཏེ་བདག་མེད་ཀྱི་དོན་ལ་ངེས་པ་ཡོད་
 པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཐེ་ཚོམ་ཡང་མ་ཡིན་པར་གྲུབ་བོ། །དོན་དང་མཐུན་
 པའི་ཕྱིར་དང་ཐར་པའི་ལམ་ཡིན་པས་ལོག་ཤེས་ཀྱང་མ་ཡིན་ནོ། །དབང་པོའི་
 མངོན་སུམ་མ་ཡིན་ཏེ་དབང་པོ་གཞུགས་ཅན་པས། སྐྱེས་པར་མ་ངེས་པའི་
 ཕྱིར། ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་ཏེ་རང་ཡུལ་ལ་རྟོག་བྲལ་མ་འཇུག་བ་

མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རང་རིག་མངོན་སུམ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ་ཡུལ་རང་གི་ཤེས་
 པ་ཁོ་ན་དང་དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་ཅམ་ལས་བྱུང་བར་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྗེས་
 དཔག་ཚད་མ་མ་ཡིན་ཏེ་རྟགས་ལས་བརྟེན་ནས་སྒྲོ་དོན་སྣང་བ་མ་ཡིན་པའི་
 ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི། སློབ་དུན་གྱི་ནང་ནས་ཡིད་དཔྱོད་ཡིན་
 ཏེ་དེའི་མཚན་ཉིད་ཚང་བའི་ཕྱིར་རོ། །སློབ་དུན་གྱི་གངས་ངེས་པ་མེད་པ་ལྟར་
 ན་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་རྗེས་མཐུན་པ་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དབུས་མཐའ་ལས།
 རྗེས་སུ་མཐུན་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག། རྗེས་སུ་འབྲེལ་བཅས་སྒྲོམ་པ་དང་། ཕྱིན་
 ཅི་མ་ལོག་ཕྱིན་ཅི་ལོག། རྗེས་སུ་འབྲེལ་མེད་སྒྲོམ་པ་འོ། །ཞེས་སོ། །གསུམ་
 པ་རྩོད་སྣང་ནི། ཡིད་དཔྱོད་ཡིན་ན་སྒྲོ་དོན་སྣང་བའི་རྟོག་པ་ཡོད་པར་འགྱུར་
 ལ། །འདོད་ན་སྒྲོམ་བྱུང་ཡེ་ཤེས་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དངོས་པོའི་སྒྲོ་
 དོན་སྣང་བ་དང་། བདེན་དངོས་ཀྱིས་སྟོང་པའི་སྒྲོ་དོན་སྣང་བར་ཐལ་བ་གང་
 ཟེར། དང་པོ་ལྟར་ན་ཁྲུབ་པ་མ་གྲུབ་ལ། གཉིས་པ་ལྟར་ན་འདོད་པ་ཡིན་
 འོ། །སྒྲོམ་བྱུང་ཡེ་ཤེས་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་བ་འདི་དངོས་མེད་གསལ་བར་
 སྣང་བའི་རྟོག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བེར་རམ། ཡོད་པའི་ཕྱིར་བེར། དང་པོ་ལྟར་ན་
 ཕྱོགས་ཚོས་མ་གྲུབ་ལ། གཉིས་པ་ལྟར་ན་ཁྲུབ་པ་མ་གྲུབ་བོ། །སློབ་ལམ་ལས་
 མཐོང་ལམ་མི་འབྱུང་བར་ཐལ། རྟོག་བཅས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་ནི་རྩོད་པར་མི་བྱ་སྟེ་རྟོག་པ་
 རགས་པ་ཡོད་རིང་ལ་མི་འབྱུང་ཡང་ཇི་སྲིད་ཆད་པ་དང་འབྱུང་།⁸⁵ ཡང་ན་སློབ་ལམ་གཞུང་འཛིན་
 ཀྱིས་སྟོང་པའི་དོན་ལ་གསལ་སྣང་སྟེས་པས་རྣམ་པ་མཐུན་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྣལ་འབྱོར་མངོན་
 སུམ་རྗེས་མཐུན་པ་ཡིན་ན། ཚད་མ་ལ་སྤང་པོ་གསུམ་པ་སྲིད་པར་ཐལ།
 མངོན་སུམ་(༦༠ བ)རྗེས་དཔག་གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པའི་ཚད་མ་བྱུང་བའི་

85 མ་དཔེ་ལ་ཡི་གེ་མི་གསལ་ཡང་དེ་ལྟར་ཡིན་ནམ་སྒྲོམ་པ་ལྟར་བཀོད།

སྤྱིར་ལོ་ཞེ་ན། རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ་ཚད་མར་མི་འདོད་པའི་སྤྱིར་རོ།།

གསུམ་པ་སྐྱོདོན་ལ་སྦྱི་དང་། བྱེ་བྲག་གི་སྐྱོདོན་གཉིས་ལས་དང་པོ་
བདེན་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པ་ལ་སྦྱོར་ཞིང་ཐར་པར་སྤྱིན་པར་བྱེད་པས་ན་
སྦྱོར་བའི་ལམ་དང་། དེས་འབྱེད་མཐོང་ལམ་གྱི་ཕྱོགས་གཅིག་དང་མཐུན་
པས་ན་དེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་དང་། མཐོང་ལམ་གྱི་རྒྱར་གྱུར་པས་ན་དེས་
འབྱེད་ཡན་ལག་དང་། ཚོས་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་མ་རྟོགས་པས་ན་བྱིས་པའི་
ས་དང་། ལྷག་པར་དེས་པས་ན་མོས་སྦྱོད་ཀྱི་ས་ཞེས་སོ། །བྱེ་བྲག་གི་སྐྱོ་
དོན་ནི། མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མའི་སྒྲ་ལྟས་ཡིན་པས་ན་དོ་བ་དང་། དག་
བ་རྩ་བ་གཡོ་བའི་བཟང་མཐའ་ཡིན་པས་ན་རྩེ་མོ་དང་། ཚོས་བཟོ་ལ་
མི་སྐྱེག་པས་བཟོད་པ་དང་། འཛིག་རྟེན་པའི་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་མཚོག་ཡིན་
པས་ན་ཚོས་མཚོག་གོ། །གསུམ་པ་འབྲས་བུ་ནི། སྒྲ་མ་སྒྲ་མའི་འབྲས་བུ་
སྤྱི་མ་སྤྱི་མ་ཡིན་ལ། ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཐེག་པ་གསུམ་ཀའི་མཐོང་ལམ་སྦྱེད་
པར་བྱེད་པའོ།།

གཉིས་པ་གཞུང་གི་དོན་ལ་གཉིས་ཏེ་མདོར་བསྟན་པ་དང་། རྒྱས་པར་བཤད་
པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ་རྩེ་བ་དང་། འགྲེལ་པའོ། །དང་པོ་བྱེད་པར་
འཕགས་ཞེས་པ་བྱེད་པར་གྱི་གཞི་ཡིན་ལ། བྱེད་པར་གྱི་ཚོས་ལ་གསུམ་
སྟེ། གང་ལས་དང་། གང་དང་། གང་གིས་འཕགས་པའོ། །དང་པོ་ཉན་
ཐོས་བསེ་རུ་ལྟ་བུ་དང་བཅས་པའི་སྦྱོར་ལམ་ལས་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་བྱེད་
རྒྱུ་ལེ་ལས་པ་འགྲོ་བ་སྦྱོབ་པའི་དོད་རྩེ་མོ་བཟོད་པ་ཚོས་མཚོག་བཞིའི་

བདག་ཉིད་ཕྱི་ན་རེ་རེ་ལ་རྒྱུང་དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོ་རྣམས་སོ།། ཅུ་བའི་རྣམས་
 ཞེས་དང་འབྲེལ་པའི་གྲུང་ཅེས་པ་ནི་དོད་སོགས་རྒྱུང་འབྲིང་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དོད་སོགས་སྤྱོད་
 སྤྱོད་པ་མཚུངས་པས་དེར་བཟོད་དོ།།⁸⁶ གསུམ་པ་ལ་ལྷ་ལས་དམིགས་པ་མི་རྟག་
 ལ་སོགས་ཀྱི་བྱུང་པར་དུ་བྱས་པའི་བདེན་བཞི་སྐྱུ་མ་ལྟ་བུའོ། །རྣམ་པ་དོན་
 དམ་པར་བདེན་རྒྱུན་གཉིས་ཀས་སྤོང་པ། ཀྱུན་རྒྱུ་བུ་བདེན་པས་སྤོང་པ་དང་།
 སེམས་པའི་མཐོང་ལམ་དུ་ཐེག་པ་འོག་མ་གཉིས་ཀྱི་རྟོགས་པ་རིགས་ཡར་
 ལྡན་དུ་འདུས་ཏེ། མདོ་ལས། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཤེས་པ་དང་སྤོང་བ་གང་ཡིན་པ་
 སེམས་པའི་སྤྱི་བཟུང་བསྐྱེད་ལས་ཚོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པར་འདུས་ཞེས་པས་
 ཤར་ཏེ་པ་སྤོང་ལམ་འདི་བསྐྱོམས་ན་རིགས་ཅན་གསུམ་གྱིས་འདིར་འགོ་བའི་དོན་གྱིས་ན་འབྲས་
 བུའི་ཐེག་པ་བྱང་རྒྱུ་གསུམ་གྱི་རྒྱ་བྱེད་པས་བྱང་པར་འཕགས་པར་འདོད་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དབུ་མ་
 པས་མཐར་ཐུག་བྱང་རྒྱུ་གསུམ་འདོད་ན་དེ་འདྲར་རིགས་པ་ལས་དེ་མི་འདོད་པའི་ཕྱིར་ལོ། །དེས་
 ན་འདིས་འགོ་བའི་དོན་གྱིས་ན་ཐེག་པ། ཐེག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་གྱི་རྒྱ་བྱས་པས་
 ཐེག་པ་གསུམ་ཀའི་རྒྱ་བྱེད་པ་དང་། ཕྱི་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཡོངས་འཛིན་དང་ནང་
 ཐབས་མཁས་ཀྱི་ཡོངས་འཛིན་གཉིས་དང་ལྡན་པ་དང་། རྣམ་རྟོག་བཞི་པོ་
 ལྡན་རྟེན་པ། ཞེས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ་གཞན་ལུགས་དགག་པ་དང་། རང་
 ལུགས་གཞག་པ་དང་། ཚྱོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ལོ་རྩེ་བ་ན་རེ། སྤོང་ལམ་
 མཉམ་བཞག་ན་རྟོག་པ་གང་ཡང་མེད་རྗེས་ཐོབ་ན་ཡོད་པས་གཟུང་འཛིན་
 དུ་ཞེན་པའི་སྐྱུ་བ་རྟོག་ཡིན་ཟེར་ལོ། །རྗེས་ཀྱི་འཛིན་པ་རྟོག་པ་ནི་འདིར་དགག་རྟོག་དང་
 གཞན་ནི་སྐྱུ་བ་རྟོག་ཡིན་ལོ། །རྗེས་འཛིན་པ་རྟོག་པ་སྐྱུ་བ་རྟོག་ཡིན་ན་ཉོན་སྐྱིབ་ཏུ་ཐལ་བ་ལས་

86 མཆན་འདི་ཉིད་མཆན་རྟགས་མེད་པས་གང་དུ་བརྟུག་དགོས་མིན་མ་དེས་ཀྱང་ཚིག་གི་
 འགོས་ལ་བརྟགས་པས་འདིར་བརྟུག་ན་འོས་པར་མཐོང་བས་འདིར་བརྟུག་པ་ཡིན།

ཤེས་སྒྲིབ་ཏུ་བཤད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་སོ།། རྫོད་སོགས་མཉམ་བཞག་ཚེས་ཅན།
 ཚེས་དབྱིངས་ལ་ལྟོས་ནས་མ་འཇུག་པར་འགྱུར་ཏེ་རྟོག་པ་དང་བྲལ་བའི་ཡེ་
 ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་ཚེས་དབྱིངས་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པར་འགྱུར་
 ཏེ་རྟོག་བྲལ་མ་འཇུག་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།། དང་ངེས་པས་སྒྲོ་འདོགས་གཙུག་
 རྒྱུད་ཀྱང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།། འབྲེལ་ན་ཟེ། རྫོད་སོགས་མཉམ་བཞག་ན་སྒྲོ་དོན་སྣང་
 བའི་རྟོག་པ་ཡོད་ཅིང་དེ་ཡོད་པས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་ཟེར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་
 རྫོད་སོགས་མཉམ་བཞག་ལོ་ན་སྒྲོམ་བྱུང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚེས་ཉིད་གསལ་བར་
 རྟོགས་པ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ་སྒྲོ་དོན་སྣང་བའི་རྟོག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
 རྟོགས་ཁས་སྤངས། རྒྱབ་པ་སྒྲོ་དོན་སྣང་བའི་རྟོག་པ་ལ་སྒྲོམ་བྱུང་ཡེ་ཤེས་
 མ་ཡིན་པར་ཚད་མས་གྲུབ་ཅིང་། འདོད་ན་འཇིག་རྟེན་པའི་བསྒྲོམས་པ་ལས་
 བྱུང་ཞེས་པས་བསལ་ལོ། །དུགས་ཁྱུང་ལ་སོགས་རྟོག་པ་བཞི་པོ་སྤོང་
 བས་ཁྱུང་པར་དུ་འཕགས་ཟེར་བ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། འདིར་སྒྲོས་ཀྱི་རྟོག་པ་
 མཐོང་ལམ་དང་སྒྲོམ་ལམ་གྱིས་སྤོང་བ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ་སྤོང་ལམ་
 གྱིས་སྤོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་ན་འདི་ཉིད་ནས། མཐོང་བ་གཅིག་བསྒྲོམས་
 པས་སྤོང་བར་བྱ་བའི་གཟུང་བ་དང་འཇིན་པའི་(༦༧ ན)རྣམ་པར་རྟོག་པ་
 རྣམ་པ་བཞི་པོ་ཆད་པར་འགྱུར་བའི་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་ཞེས་པ་དང་
 འགལ་ལོ། །གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི་སྤྱིར་རྟོག་པ་གཟུང་འཇིན་དུ་སྣང་བ་
 ལ་གཟུང་འཇིན་དུ་ཞེན་པ་སྒྲུབ་རྟོག་ཡིན་ལ། གཟུང་འཇིན་གྱིས་སྤོང་པ་ལ་
 སྤོང་པར་འཇིན་པ་དགག་པའི་རྟོག་པ་ཡིན་ཏེ། མིང་མེད་མིང་དུ་སོང་བ་བཞིན་
 བོ། །དེས་ན་རྫོད་ལ་སོགས་མཉམ་བཞག་ན་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་གཟུང་
 བས་སྤོང་བའི་རྣམ་པར་འཇིན་པ་ལ་སོགས་དགག་པའི་རྟོག་པ་བཞི་རིམ་

བ་བཞིན་དུ་ལྷན་ལ་རྗེས་ཐོབ་ན་དགག་རྟོག་དང་སྐྱབ་རྟོག་གཉིས་ཅི་རིགས་
 སུ་ལྷན་པ་སྲིད་པ་ཡིན་ཏེ། འགྲེལ་ཆེན་དུ། རྣམ་པར་རྟོག་པ་བཞི་པོ་རྣམས་
 ཀྱི་གྲངས་རིམ་བ་བཞིན་དུ་ངེས་པར་བྱེད་པའི་ཆ་དང་མ་ཐུན་པ་འདི་དག་
 ཀྱུན་ནས་ཉོན་མོངས་ལ་བརྟེན་པར་བརྗོད་པར་བྱའོ། །ཞེས་སོ། །སྐྱུང་འགྲེལ་
 ལས། འཛིན་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་གཉིས་ཏེ་གང་ཟག་ཏུ་སྐྱོ་བཏགས་པའི་
 སེམས་ཅན་ལ་སོགས་པར་ལྟ་བའི་ཡུལ་གྱི་དངོས་པོ་འགོག་པར་བྱེད་པའོ། །
 བཏགས་པ་ལ་བརྟེན་པ་ནི་བཏགས་པ་ཅོམ་ཡང་འཛིན་པ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་
 རབ་ཏུ་འབྱེད་པའོ་ཞེས་སོ། །ཁ་གཅིག་ནི་བྱང་ཚུབ་སེམས་པའི་ངེས་འབྱེད་ཀྱིས་རྟོག་པ་
 བཞི་པོ་རང་དོན་དུ་སྤངས་ཀྱང་གཞན་དོན་དུ་བརྟེན་པར་རུས་པ་ཡིན་ལ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ངེས་འབྱེད་
 ཀྱིས་རྟོག་པ་སྤངས་ནས་བརྟེན་པར་མི་རུས་པས་བྱང་ཚུབ་སེམས་པའི་ངེས་འབྱེད་ལས་ཁྱད་པར་
 དུ་འཕགས་པ་ཡིན་ཏེ། རི་རྐང་དུ། སྐྱོ་འཆི་ན་དང་ཟ་བ་ལས་གྲོལ་བ། །འདི་ཡི་རང་བཞིན་རི་
 བཞིན་ཉིད་རྟོགས་ཏེ། སྐྱེ་སོགས་ཐོངས་དང་བུལ་ཡང་དེ་ཡི་རྒྱས། །སྐྱོ་ལྷན་འགོ་ལ་སྦྱིང་རྗེ་
 བསྐྱེད་ཕྱིར་བསྐྱེན། །ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །གསུམ་པ་རྩོད་སྤང་ནི། གལ་
 ཏེ་ཉན་རང་གཉིས་ཀ་ལ་རྗེས་འཛིན་གྱིས་སྦྱོང་པ་གསལ་བར་རྟོགས་པ་
 ཡོད་ལ། རང་རྒྱལ་ལ་ཀྱུན་ཉོན་རྣམ་བུང་གཟུང་བས་སྦྱོང་པ་གསལ་བར་
 རྟོགས་པའི་དགག་རྟོག་ཡོད་པས་དགག་རྟོག་དང་པོ་གསུམ་དམན་པ་ལས་
 ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་ཆོས་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཉན་རང་ཆེན་པོ་པ་ལས་
 ཐབས་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་ལ། མཚན་འཛིན་ཉན་རང་ལ་རྟོག་པ་བཞི་ཚང་
 བར་མེད་པ་ལས་ཐེག་ཆེན་ལ་ཚང་བར་ཡོད་པས་ཁྱད་པར་བྱེད་པས་སམ་
 ཉན་རང་ལ་རང་གིས་སྐྱེད་པའི་ལམ་གྱིས་སྦྱོང་བ་མེད་ཅིང་སེམས་པ་རང་
 གིས་བསྐྱེད་པའི་མཐོང་སྒོམ་གྱིས་སྦྱོང་བས་ཁྱད་པར་འཕགས་པའོ། །

གཉིས་པ་འགྲེལ་པ་ལ་བཞི་སྟེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་བྱང་པར་ལྷ་ལྷན་དུ་བསྟན་པ་
 དང་། དམན་པས་ལྷ་བྲལ་དུ་བསྟན་པ་དང་། དམིགས་རྣམ་གྱི་བྱང་པར་
 གཞན་བསྟན་པ་དང་། ཚུད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་བྱང་པར་དུ་འཕགས་པ་
 ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱང་པར་གྱི་གཞི་ཡིན་ལ། བྱང་ཚེས་གསུམ་སྟེ། གང་ལས་
 དང་། གང་དང་། གང་གིས་བྱང་པར་དུ་འཕགས་པའོ། །དང་པོ་ཉན་ཐོས་
 དང་རང་སངས་རྒྱས་དག་གི་དྲོ་བ་དང་ཚེ་མོ་དང་བཟོད་པ་དང་ཚེས་མཚོག་
 བཞི་ལས་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་བྱང་སེམས་རྣམས་ཀྱི་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་
 དང་མཐུན་པ་བཞི་པའོ། །དེའི་བདག་རྒྱུན་ཐོས་པ་བསམ་པ་རབ་གྱི་མཐར་
 ཕྱིན་པས་ཐོབ་པ། དུས་ཐར་པའི་ཆ་མཐུན་རྫོགས་པའི་འོག་དུའོ། །རྟོགས་
 པའི་བྱང་པར་བདེན་བཞི་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའོ། །
 ཚོགས་ལས་དུ་གཟུང་འཛིན་རང་བཞིན་མེད་པར་གཅིག་ཅར་དུ་གཏན་ལ་ཐབ་ནས་གཅིག་ཅར་
 བསྐྱོམས་པའི་ཕྱིར་དྲོད་སོགས་གཟུང་འཛིན་གྱིས་སྟོང་པ་གསལ་སྤང་གཅིག་ཅར་སྐྱེ་བར་ཐལ་
 ལོ་ཞེས་ནི་བརྗོད་པར་མི་བྱ་སྟེ། གཟུང་འཛིན་ལ་རིམ་བཞིན་དུ་སྐྱོད་བཏགས་ཤས་ཆེ་ཆུང་ཡོད་མེད་
 ཀྱང་སྤྲོ་མ་སྤྲོ་མ་ཤས་ཆེ་ལ་ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་ཤས་ཆུང་བས་དེ་དག་གིས་སྟོང་པས་རྟོགས་དཀའ་སྤྲོ་
 གསལ་སྤང་རིམ་གྱིས་སྐྱེ་བ་ཚེས་ཉིད་གྱིས་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་འོ། །དོན་ཉན་རང་སེམས་པ་གསུམ་
 ཀའི་ཡོངས་འཛིན་སངས་རྒྱས་ཡིན་པར་འདྲ་བས་སེམས་པ་ངེས་འབྱེད་ཚེས་ཅན་གྱི་བྱང་ཚེས་
 སུ་བཞག་མི་རིགས་སོ་ཞེ་ན། རྒྱུན་མེད་དེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚེས་རྣམས་ཀྱི་ཚེས་ཉིད་དང་། རྣམ་
 མཁུན་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་སེམས་བསྐྱེད། སེམས་པའི་སྐྱོད་པ་རྒྱ་བས་པོ་ཆེ་ལ་87ཐབས་ཤེས་གྱི་
 དམིགས་པ་ཚང་བ་ནི་རང་གི་གདུང་འཚོབ་པའི་ཡོངས་88རྒྱུན་པས་སེམས་པ་འཛིན་གྱིས་ཉན་རང་

87 ཡི་གེ་མི་གསལ་བས་ཚོག་འབྲུ་གཅིག་ཆད།

88 ཡི་གེ་མི་གསལ་བས་ཚོག་འབྲུ་གསུམ་ཅམ་ཆད།

མི་འཛིན་པར་འཛོག་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་ཁྱེད་ཀྱི་མོ་གཉིས་ལ་རྒྱལ་པོ་ཡོད་པར་འདྲ་ཡང་། རང་
 ཉིད་དགའ་བའི་གཏམ་དང་། 89 རྒྱལ་སྲིད་བརྒྱུང་ཐབས་ལ་སོགས་ཀྱི་སྐྱོན་གྱིས་བྱུ་མོ་ལ་མི་
 སྐྱོན་པས་བྱུ་བརྒྱུང་བར་འཛོག་པ་བཞིན་ནོ།། རོ་བོ་འཛིག་རྟེན་པའི་ཞེས་སོ།། དེ་བྱེ་བ་ལ་
 ཚུ་བའི་དབྱེ་བ་དང་། ཡན་ལག་གི་དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་དྲོ་བར་གྱུར་
 པ་ཅེས་པ་ལ་སོགས་པ་བཞི་ཡིན་ལ་དེའི་འོག་ཏུ་ཞེས་པ་དོན་རིམ་ཡིན་ནོ།།
 གཉིས་པ་དང་པོར་སྐྱེས་པ་རྒྱུང་བ་དང་བར་དུ་སྐྱེས་པ་འབྲིང་པོ་དང་མཐར་
 སྐྱེས་པ་ཆེན་པོ་ཡིན་ཏེ་རིམ་གྱིས་སྐྱེས་པས་སམ་ཞེས་པའོ།། །གང་ཟག་བྱང་
 སེམས་དང་འབྲེལ་བའི་དབང་པོ་རྒྱལ་པོ་དང་འབྲིང་པོ་དང་རྣོན་པོའི་བྱེ་བྲག་
 གིས་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་རྒྱུང་བ་དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོ་གསུམ་གསུམ་སྟེ་བཅུ་
 གཉིས་ཡིན་ནོ།། །སྐྱེ་མ་ལ་ཅིག་སྤྱི་མ་མི་རིགས་ཏེ་གང་ཟག་རེ་རེ་ལ་ཆེ་འབྲིང་
 གི་དབྱེ་བ་མེད་པར་འགྱུར་བས་སོ་གསུངས་སོ།། །གསུམ་པ་ལ་ལྷ་ལས།
 དམིགས་པ་བདེན་པ་བཞི་མི་རྟག་སོགས་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་སྐྱུ་མ་ལྟ་
 བྱའི་དངོས་པོ་དང་། རྣམ་པ་མི་རྟག་ལ་སོགས་ཚོས་སྐྱུ་ལྟ་བའི་གཉེན་པོ་མི་
 རྟག་སོགས་ཀྱིས་སྟོང་པར་རྟོགས་པས་མངོན་པར་མ་ཞེན་པ་དང་། རྒྱ་ནི་
 ཐེག་པ་གསུམ་ཆར་གྱི་(༦) བ)རྟོགས་པ་བསྐྱེད་པའི་རོ་བོ་དང་། ཡོངས་སུ་
 སང་བཟང་ལྟར་ན་ཕྱི་འོངས་འཛིན་དགེ་བཤེས་ལོ་ནས་ཡིན། འཛིན་པ་སྤྱི་ནང་གི་དགེ་
 བཤེས་གཉིས་དང་ལྷན་པ་དང་། རྣམ་པར་རྟོག་པ་བཞི་པོས་ཆད་འགྱུར།
 ཚོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་དང་རིགས་སྐྱིན་ནི་མཐོང་སྐྱོམ་རྩེ་མོའི་སྐྱབས་དང་
 གཉེན་པོའི་ཚོགས་ཀྱི་སྐྱབས་དང་འབྲེལ་བ་འདྲེས་པ་ཟེར་གྲུང་ལྷན་པ་ཡིན་
 ནོ།། །གཉིས་པ་དམན་པའི་ལྷ་གངས་སུ་བསྟན་པ་ནི། ཉན་རང་དེ་དག་གི་བོ་

89 ཡི་གེ་མི་གསལ་ཡང་དེ་ལྟར་ཡིན་ལོས་ཆེ་སྐྱེས་པ་འདུག།

བར་གྱུར་པ་ལ་སོགས་པ་ནི་རང་གི་གཞུང་ལུགས་ལས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ།
 ཇི་ལྟར་ཞེ་ན་གཟུགས་སུ་རུང་བ་ལ་སོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཅན་གྱི་བདག་
 ཉིད་ཀྱི་བདེན་པ་བཞི་ལ་དམིགས་སོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ། །ཀུན་ལ་སྐྱེལ་ལོ། །
 ཉུག་གཅིག་གིས་བདག་ཏུ་ལྟ་བའི་གཉེན་པོ་ཞེས་པ་ལ། འབྲས་བུ་རང་གི་
 ཐེག་པ་རྟོགས་ཞེས་པ་དང་། ཕྱི་ནང་གི་ཡོངས་འཛིན་དང་བུལ་བ་དང་། རང་
 གིས་བསྐྱེད་པའི་ལམ་གྱི་སྲིང་བྱ་རྣམས་རྟོག་བཞི་དང་མི་ལྡན་ཞེས་འབྱུང་ངོ།
 དམན་པར་སོས་ཤིང་ལམས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་དམན། རྟོགས་པོ་དམན་པ་དག་གིས་ཡོངས་བསྐྱོར་བ།
 ཞེས་སོ།།

གསུམ་པ་དམིགས་རྣམས་ཀྱི་ལྷན་པར་གཞན་བསྟན་པ་ནི། སེམས་པ་རྣམས་
 ཀྱི་ངེས་འབྱེད་ཆམ་ཐུན་ནི་ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེས་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་
 བདེན་པ་བཞིའི་དངོས་པོ་ལ་དམིགས་ཞེས་སོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན་ཇི་ལྟར་སྲིད་
 པ་བཞིན་དུ་འོ། །དེའི་དོན་རིགས་སྦྱིན་ན་ཟེ། ལ་ཅིག་ནི་ཀུན་འབྱུང་ལ་རྒྱུའི་
 སློ་ནས་སོ། །སྤྱུག་བསུལ་ལ་འབྲས་བུའི་སློ་ནས། ཐམས་ཅད་ཀྱི་ངོ་བོ་
 ཡིན་པས་འགོག་པ་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སློ་ནས། མཁའ་གསུམ་གྱི་ཚོས་ཉིད་ལ་
 དམིགས་པས་ལམ་ལ་ཚོས་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པའི་སློ་ནས་སོ། །གཟུང་པ་ན་ཟེ།
 ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་ལ་རྒྱ་འབྲས་ངོ་བོ་གསུམ་དང་། དོན་དམ་བདེན་པ་
 ལ་ཚོས་ཉིད་ཀྱི་སློ་ནས་ཞེས་སོ། །སླེ་མ་ལ་ཅིག་བཟོད་པ་འབྲིང་དུ་རྒྱུའི་སློ་
 ནས། ཚོས་མཚོག་རྒྱུང་དུར་འབྲས་བུའི་སློ་ནས། རྫོང་རྒྱུང་དུར་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་
 སློ་ནས། གཞན་རྣམས་ཚོས་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པའི་སློ་ནས་གསུངས་སོ། །གཉིས་
 པ་རྒྱ་སོགས་སྲུ་མ་བཞིན་དང་། རིགས་སྦྱིན་ན་ཟེ། མངོན་པར་མ་ཞེན་པ་ལ་

སོགས་རྣམ་པ་གཞན་གྱིས་ཀྱང་བེད་ལ། སྤྲོ་མ་དག་གཞུགས་ལ་སོགས་པ་
 སྒྲོང་པའི་ཕྱིར། སྒྲོང་པ་ཉིད་རྣམས་དབྱེར་མེད་པས། །ཞེས་པ་དང་། དེ་དག་
 ཉིད་ལ་སེམས་མཉམ་སོགས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །བདེན་པ་བཞི་ལ་ཀུན་
 ཏུ་དམིགས་པར་དོ། །འོན་འདིར་མི་སྒྲོན་པ་ཅི་སྐྱུམ་ན་མདོར་བསྐྱུས་ཞེས་སོ། །
 བཞི་པ་རྩོད་སྐྱང་ལ་གསུམ་སྟེ། རྒྱལ་བ་དགོད་པ་དང་། ལན་གདབ་པ་
 དང་། རྩོད་པ་སྐྱང་བའོ། །དང་པོ་རྣམ་པ་དུ་མ་འདོད་ན་མཛོད་ལས། སྤི་མེད་
 བཅུ་རྒྱག་ལས་གཞན་མེད། །ཅེས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། གཉིས་པ་ཐེག་
 ཆེན་གྱི་དམིགས་རྣམ་གྱི་སྐབས་སུ་གཞན་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྡེ་སྡོད་ལ་བརྟེན་པ་
 གནས་སྐབས་གང་དུ་ཡང་སུན་འབྱེན་བཛོད་པར་མི་བྱའོ། །གང་གི་ཕྱིར་ཞེ་ན་
 འདི་ནི་ཐེག་དམན་ལས་གཞན་ཐེག་ཆེན་གྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ་
 དེའི་ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་ལ་གཉིས་ཏེ་ཐེག་ཆེན་མ་གྲུབ་པའི་རྒྱལ་བ་དང་། དེ་དག་གཞན་
 གཞུང་བཀར་བསྐྱབ་པའོ། །དང་པོ་ཡུམ་འབུམ་ལ་སོགས་པ་སྐབ་པ་སངས་
 རྒྱས་ནས་འདས་ཀྱི་བར་དུ་གསུངས་པ་མེད་དེ་དགུང་ལོ་སུམ་ཅུ་རྩ་ལྔ་ནས་
 བརྒྱད་བཅུ་འེ་བར་ལ་ཆོས་གསུངས་པ་ལ་ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱིས་མ་ཐོས་པ་
 མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གང་དུ་ཇི་ཅམ་བཞུགས་ཞེ་ན། བྱེ་བྲག་བཤད་མཛོད་ཆེན་
 པོ་ལས། ཆོས་འཁོར་གནས་དང་ཡངས་པ་ཅན། །ས་དཀར་ཅན་དང་ལྷ་ཡི་
 གནས། །བྱིས་པ་གསོད་དང་ཀོ་ཤམ་གྱི། །འབྲོག་གནས་མཚོད་རྟེན་རི་དང་
 བློ། །འོད་མའི་གོང་དང་དགར་བཅས་དང་། །སེར་སྐྱ་ཡི་ནི་གོང་བྱེད་ཏེ། །དེ་
 རྣམས་སུ་ནི་སྐབ་པ་ཡིས། །སྐྱེས་མཚོག་ལོ་རེ་ལོ་རེ་བཞུགས། །འབར་བའི་

སྤྱུག་གི་གནས་སྤྱོད་གཉིས། །སྤྱོད་གྱི་ནགས་སྤྱོད་བཞི་སྟེ། །རྒྱལ་པོའི་ལབ་
 (༦༢ ན) །གྱི་གྲོང་དུ་ལྷ། །དཀར་བ་སྦྱོད་པ་ལོ་དུག་སྟེ། །ཉི་ཤུ་ཙ་གསུམ་
 གཉན་ཡོད་དུ། །ཉི་ཤུ་ཙ་དགུ་ལབ་ཏུ་གནས། །དེ་ལྟར་རྒྱལ་བ་བརྒྱད་ཅུ་ལ།
 སྤྱབ་མཚོག་དམ་པ་སྤྱོད་པ་འདས། །ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་བཞུགས་པ་
 ཡི། །བསོད་ནམས་གནས་ནི་དེ་དག་ལ། །རྟོག་ཏུ་ལུས་དང་དག་དང་ཡིད།
 གུས་པས་བརྟུན་དེ་བྱུག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་རང་སངས་རྒྱུས་གྱིས་བསྟོད་
 པའོ། །འོན་ཀྱང་སྦྱོན་པ་འདས་ནས་བསྟོན་པ་ལ་དང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྤྱོད་
 སྤྱབ་ཅེས་པ་རྟོག་གི་བཞིག་གིས་སྤྱོད་པ་ཡིན་ཟེར་རོ། །གཉིས་པ་བཀག་
 རས་བཀར་སྤྱབ་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། གཞན་གྱི་འདོད་པ་དགག་པ་དང་། བཀར་
 བསྤྱོད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། ལུང་པར་གྱི་རྒྱ་མཚོན་དགག་པ་དང་། རྗོད་
 པའི་རྒྱ་མཚོན་དགག་པའོ། །དང་པོ་སྦྱོད་འཇུག་ལས། གལ་ཏེ་ཐེག་ཆེན་མ་
 སྤྱབ་ན། །ཁྱོད་ཀྱི་ལུང་ནི་རི་རྩེ་རྩེ་གྲུབ། །ཅེས་པའོ། །གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ།
 ལུང་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚོན་དགག་པ་དང་། མ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚོན་དགག་པའོ།
 དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། གཉིས་ཀ་ལ་སྤྱབ་པའི་རྒྱ་མཚོན་དགག་པ་དང་། ལྷ་
 མ་བརྒྱད་པའི་རྒྱ་མཚོན་དགག་པའོ། །དང་པོ་ཡིད་ཆེས་པའི་ལུང་ཡིན་པ་
 ལ་གཉིས་ཀ་ལ་སྤྱབ་པ་དགོས་སོ་ཞེ་ན། གཉིས་ཀ་ལ་སྤྱབ་པའི་དོན་གང་
 ཡང་རུང་བ་གཉིས་སམ། ཉན་ཐོས་ཁྱོད་དང་གཉིས་ལ་སྤྱབ་པ་ཡིན་གང་།
 དང་པོ་ལྟར་ན་རིག་བྱེད་ཀྱི་བཞུང་ཡང་ཚོས་ཅན། ཡིད་ཆེས་ཀྱི་ལུང་དུ་སྤྱབ་
 པར་འགྱུར་ཏེ་ཚངས་པ་བ་དང་། རིག་བྱེད་པ་གཉིས་ལ་སྤྱབ་པའི་ཕྱིར། སྦྱོད་
 འཇུག་ལས། གཞན་གཉིས་འདོད་པས་བདེན་ན་ནི། །རིག་བྱེད་སོགས་
 ཀྱང་བདེན་པར་འགྱུར། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན་ཁྱོད་སྤྱབ་མཐའ་ལ་མ་

ཞུགས་པའི་དུས་ན། འདུལ་ལུང་སྡེ་བཞི་ལུང་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ་ཁྱོད་ལ་
 མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཉིད་ལས། དང་པོ་ཁྱོད་ལ་འདི་མ་གྲུབ། །ཅེས་སོ། །
 གཉིས་པ་བརྒྱད་པའི་རྒྱ་མཚན་དགག་པ་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་འོད་སྤངས་
 ཆེན་པོ་ལ་བཏང། དེས་ཀུན་དགའ་བོ་ལ་གཏད་པ་ནས་ངའི་བར་དུ་བརྒྱད་
 པ་མ་ཆད་པར་ཡོད་དོ་ཞེ་ན། འོ་ན་ཐེག་ཆེན་ཡང་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་ལུང་ཡིན་པར་
 གྲུབ་སྟེ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བྱམས་པ་ལ་བཏང། དེས་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་
 ལ་བཏང་དེ། ངའི་བར་བརྒྱད་པ་མ་ཆད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཉིད་ལས།
 རྒྱུན་གང་གིས་ནི་དེར་ཡིད་ཆེས། །དེ་ནི་ཐེག་ཆེན་ལ་ཡང་མཚུངས། །ཞེས་
 སོ། །གཉིས་པ་མ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་དགག་པ་ནི། ཐེག་ཆེན་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་
 བཀའ་མ་ཡིན་ཏེ་རྩོད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སངས་རྒྱས་པའི་ལུང་སྡེ་ཡང་
 བཀའ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ་ལྷ་སྟོགས་པ་དང་རྩོད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
 འདུལ་ལུང་སྡེ་བཞི་ཡང་བཀའ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ་ཉན་ཐོས་ཁྱོད་རང་རྩོད་
 པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཉིད་ལས། ཐེག་ཆེན་རྩོད་བཅས་ཕྱིར་ཞེ་ན། །ལུང་
 ལ་ལྷ་སྟོགས་པ་རྣམས་དང་། །ལུང་གཞན་ལ་ཡང་རང་གཞན་དག །རྩོད་
 བཅས་ཡིན་ཕྱིར་དོར་བྱར་འགྱུར། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་བཀའ་རྒྱབ་པ་ནི།
 མདོ་སྡེ་ནས་གཟུགས་སོགས་ཡོད་པར་བཤད་པ་ལ་འདིས་འགོག་པས་
 མདོ་སྡེ་ལ་མི་འཇུག་པ་དང་། འདུལ་བ་ལས་དགོན་མཚོག་གསུམ་མེད་
 ཅེས་བརྗོད་ན་ལྷོང་བ་འབྱུང་བར་བཤད་ལ། འདི་ནས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་འདུལ་བ་
 ལ་མི་སྤང་བ་དང་། མདོན་པ་ནས་གང་ཟག་གི་བདག་གིས་སྤོང་པའི་གཉིས་
 མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ཡོད་པར་བཤད་པ་ལ་འདིས་འགོག་པས་མདོན་པའི་ཚོས་
 ཉིད་དང་མི་མཐུན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། ཁྱོད་ཀྱི་འདོད་པ་ལྷ་བུའི་མཚན་ཉིད་

གསུམ་མེད་ཀྱང་རང་གི་མདོ་སྤེལ་འཇུག་ འདུལ་བ་ལ་སྤང་། མངོན་པའི་
 ཚོས་ཉིད་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་མི་འགལ་བས་བཀའ་ཉིད་དུ་གྲུབ་སྟེ། མདོ་
 རྒྱན་ལས། རང་གི་ཉིད་ལ་འཇུག་ཕྱིར་དང་། །རང་གི་འདུལ་བ་སྤང་ཕྱིར་དང་། །
 ཟབ་པའི་ཕྱིར་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཕྱིར། །ཚོས་ཉིད་དང་ནི་འགལ་བ་མེད། །ཅེས་པ་
 དང་། (༦༢ བ)གཞན་ཡང་ཚོས་ཀྱི་བར་ཆད་དུ་སྟོན་པས་ལུང་མ་བསྟན་པ་
 དང་། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་དང་དུས་མཉམ་དུ་བྱུང་བ་དང་། བསོད་ནམས་
 མ་བསགས་པ་རྣམས་ལ་བརྗོད་ཀྱང་མི་ཐོས་པས་སྦྱོད་ཡུལ་མ་ཡིན་པ་
 དང་། གཞན་ཞིག་སངས་རྒྱས་ནས་བཤད་ཅེན་དེ་ཉིད་སངས་རྒྱས་ཡིན་པ་
 དང་། ཐེག་ཆེན་རྩལ་ཟད་ཡོད་ན་ཡུམ་བཀའ་ཡིན་པ་དང་། མེད་ན་འབྲས་བུ་
 སངས་རྒྱས་མེད་པས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་མེད་པ་དང་། ཐེག་ཆེན་བསྐྱོམས་
 བ་ཉོན་མོངས་ཀྱི་གཉེན་པོ་དང་། བདེན་གཉིས་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་གྱི་སྐྱ་ཇི་
 བཞེན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མདོ་རྒྱན་ལས། སྤར་ལུང་མ་བསྟན་ལྟན་ཅིག་བྱུང་། །
 སྦྱོད་ཡུལ་མ་ཡིན་གྲུབ་པ་དང་། །ཡོད་དང་མེད་ན་ཡོད་མེད་དང་། །གཉེན་པོ་
 དང་ནི་སྐྱ་གཞན་ཕྱིར། །ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། དམིགས་རྣམ་གྱི་བྱུང་པར་
 བཤད་པ་དང་། རྣམ་པར་རྟོག་པའི་བྱུང་པར་བཤད་པ་དང་། ཡོངས་སུ་འཛིན་
 པའི་བྱུང་པར་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ་དམིགས་རྣམ་
 ཀྱི་དབྱེ་བ་དང་། སྐྱས་རྗེད་ཚུལ་ལ་རྩོད་པའོ། །དང་པོ་དམིགས་པ་དང་རྣམ་
 པའི་བྱུང་པར་ཞེས་མཚམས་སྐྱར་བའི་དོན་ལ་བཞི་སྟེ་བྱོད་དང་། ཕྱེ་མོ་དང་།
 བཟོད་པ་དང་། ཚོས་མཚོག་གོ། །དང་པོ་བྱོད་རྒྱུང་དུ་འེདམིགས་པ་མི་རྟག་

ལ་སོགས་བཅུ་དྲུག་གིས་ཁྲད་པར་དུ་བྱས་པའི་བདེན་པ་བཞི་སྟེ་མ་ལྟ་བུ་
 ཡིན་ཞིང་། རྣམ་པ་རྟག་མི་རྟག་ལ་སོགས་སྟོང་པས་ཞེན་པར་བྱ་བས་ཀྱང་
 སྟོང་པ་དོན་རྣམ་དེ་རྟོགས་པ་བྱོད་རྒྱུང་དུ་འི་རྣམ་པ་ཡིན་ལ། དེས་ནི་མངོན་
 ཞེན་ལ་སོགས་འགོག་སྟེ། མདོ་ལས། ལྷ་རིའི་བྱ་འདི་ལ་སེམས་སེམས་
 པ་ཆེན་པོ་ཡུམ་ལ་སྦྱོད་པའི་ཚེ་གཟུགས་མི་རྟག་ཅེས་བྱ་བར་མངོན་པར་
 ཞེན་པ་དང་། ལྷག་པར་གནས་པ་དང་། ཀུན་ཤེས་པ་དང་ཞེས་པ་ནས། འདི་
 རི་སེམས་པ་ཆེན་པོའི་མཐུན་པའི་ཚོས་ལ་སྟེན་པ་ཡིན་ཞེས་སོ། །འདིས་ཐེག་
 པ་གསུམ་གྱི་མཐོང་ལམ་ཐོབ་པའི་རྒྱུར་བཤད་པས་ཐམས་ཅད་མཚོན་པའོ། །
 མདོ་ལས། ཚེ་དང་ལྷན་པ་རབ་འབྱོར་ཉན་ཐོས་གྱི་ས་ལ་སློབ་པར་འདོད་པས་
 ཀྱང་ཡུམ་འདི་ཉིད་མཉན་པར་བྱ། གཟུང་བར་བྱ། བཅང་བར་བྱ། བཏུག་
 པར་བྱ། ཀུན་རྒྱུབ་པར་བྱ། ཚུལ་བཞིན་དུ་ཡིད་ལ་བྱའོ་ཞེས་སོ། །དྲོད་འབྲིང་
 གི་དམིགས་པ་གཟུགས་སོགས་འདུ་བ་སྟེ་སྟུག་བསྐྱེད་ལ་སོགས་སྟུབ་
 པ་དང་། འགོད་པ་སྟེ་མ་ཡིན་པ་ལ་སོགས་པ་དགག་པ་དང་བྲལ་བས་ཁྲད་
 པར་དུ་བྱས་པའི་བདེན་བཞི་ཡིན་ཞིང་། རྣམ་པ་གནས་བྲལ་ཏེ་མིང་གི་རྒྱུན་མི་
 འབྲེལ་བ་དང་གནས་ཏེ་འབྲེལ་བས་མེད་པ་དོན་རྣམ་དེ་ལྟར་བྱོད་འབྲིང་གི་རྟོགས་
 པ་ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས། དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་མིང་དེ་ཡང་གནས་པ་ཡང་མ་ལགས།
 མི་གནས་པ་ཡང་མ་ལགས། གནས་པ་དང་བྲལ་བ་ཡང་མ་ལགས། གནས་
 པ་དང་བྲལ་བ་མ་ལགས་པ་ཡང་མ་ལགས་ཞེས་སོ། །དྲོད་ཚེན་པོའི་དམིགས་
 པ་གཟུགས་སོགས་མིང་དོན་ལ་མ་གྲུབ་པས་བཏགས་པ་ཅོམ་གྱིས་ཁྲད་པར་དུ་
 བྱས་པའི་བདེན་བཞི་ཡིན་ཞིང་། རྣམ་པ་དག་གི་བ་ལ་སོགས་གང་དུ་ཡང་བརྗོད་
 དུ་མེད་པ་དོན་རྣམ་ཡིན་ལ། བྱོད་ཚེན་པོས་དེ་ལྟར་རྟོགས་པ་ཡིན་ཏེ། མདོ་

འདི་ལྟར་སྟེ་དཔེ་རྣམས་ལྟེ་ལམ་ཞེས་བགྱི་བའི་མིང་
 བྱི་གང་གིས་ཀྱང་བརྗོད་དུ་མ་མཆིས་སོ། །ཞེས་སོ། །དེ
 རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་གཟུང་བའི་སྟོང་
 པར་རྟོགས་པ་གཙོ་ཆེ་བའི་དབང་དུ་བྱས་པའོ། །འགྲེལ་
 བ་ལ་གསུམ་ཡོད་པ་དེ་ལ་རྟོད་རྒྱུང་དུ་འདི་དམིགས་པ་
 ཞེས་སོ། །དེའི་རྣམ་པ་སྐྱུག་སོགས་བདེན་པ་མི་རྟག་
 ལ་སོགས་ཀྱིས་སྟོང་པས་ཞེན་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པར་
 ཤེས་པས་མངོན་པར་ཞེན་དང་རྒྱུན་དུ་དམིགས་པ་ལ་
 སོགས་འགོག་པའོ། །རྟོ་བ་ལ་སོགས་སྤར་བཞེན་ནོ། །
 རྟོད་འབྲིང་གི་དམིགས་པ་ནི་མོས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་
 གཟུགས་སོགས་སྐྱུབ་པ་སྟེ་ཡོད་པར་མི་དམིགས་ཤིང་
 དེ་ལོ་ན་ཉིད་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་དེ་དག་དགག་པར་ཡང་
 མི་མཐོང་བའོ། །རྣམ་པ་ནི་(༤༩ ན)འཇིགས་པ་དང་བུམ་
 པ་ཞེས་པ་མིང་གི་རྒྱུར་མེད་པ་དང་། གཟུགས་སམ་དངོས་པོ་ཞེས་པ་
 རྒྱུར་འབྲུབ་པ་མེད་དེ་སྐྱིར་མིང་ཐམས་ཅད་མེད་པའི་སྐྱིར་རོ། །རྟོད་ཆེན་
 པོའི་དམིགས་པའི་གཟུགས་སོགས་བརྒྱུད་པར་ཅོམ་གྱིས་ལྷན་
 པར་དུ་བྱས་པའོ། །མ་ ལྷན་པར་དགོ་བ་ལ་སོགས་གང་དུ་
 ཡང་བརྗོད་དུ་མེད་དེ་དོ་བོ་མེད་པའི་སྐྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་
 དམིགས་པ་དང་རྣམ་པ་དང་ལྷན་པ་རྒྱུང་འབྲིང་ཆེན་པོ་
 གསུམ་པོ་ཆེན་པོ་ཆོས་ཅན། རྟོ་བར་གྱུར་པའི་ཐ་སྐྱོད་དུ་
 བྱས་ཏེ། མཐོང་ལམ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་

ལས། འདི་ལྟར་སྟེ་དཔེ་རྣམས་ལྟེ་ལམ་ཞེས་བགྱི་བའི་མིང་
 བྱི་གང་གིས་ཀྱང་བརྗོད་དུ་མ་མཆིས་སོ། །ཞེས་སོ། །དེ
 རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་གཟུང་བའི་སྟོང་
 པར་རྟོགས་པ་གཙོ་ཆེ་བའི་དབང་དུ་བྱས་པའོ། །འགྲེལ་
 བ་ལ་གསུམ་ཡོད་པ་དེ་ལ་རྟོད་རྒྱུང་དུ་འདི་དམིགས་པ་
 ཞེས་སོ། །དེའི་རྣམ་པ་སྐྱུག་སོགས་བདེན་པ་མི་རྟག་
 ལ་སོགས་ཀྱིས་སྟོང་པས་ཞེན་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པར་
 ཤེས་པས་མངོན་པར་ཞེན་དང་རྒྱུན་དུ་དམིགས་པ་ལ་
 སོགས་འགོག་པའོ། །རྟོ་བ་ལ་སོགས་སྤར་བཞེན་ནོ། །
 རྟོད་འབྲིང་གི་དམིགས་པ་ནི་མོས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་
 གཟུགས་སོགས་སྐྱུབ་པ་སྟེ་ཡོད་པར་མི་དམིགས་ཤིང་
 དེ་ལོ་ན་ཉིད་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་དེ་དག་དགག་པར་ཡང་
 མི་མཐོང་བའོ། །རྣམ་པ་ནི་(༤༩ ན)འཇིགས་པ་དང་བུམ་
 པ་ཞེས་པ་མིང་གི་རྒྱུར་མེད་པ་དང་། གཟུགས་སམ་དངོས་པོ་ཞེས་པ་
 རྒྱུར་འབྲུབ་པ་མེད་དེ་སྐྱིར་མིང་ཐམས་ཅད་མེད་པའི་སྐྱིར་རོ། །རྟོད་ཆེན་
 པོའི་དམིགས་པའི་གཟུགས་སོགས་བརྐྱུད་པར་ཅོམ་གྱིས་ལྷན་
 པར་དུ་བྱས་པའོ། །མ་ ལྷན་པར་དགོ་བ་ལ་སོགས་གང་དུ་
 ཡང་བརྗོད་དུ་མེད་དེ་དོ་བོ་མེད་པའི་སྐྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་
 དམིགས་པ་དང་རྣམ་པ་དང་ལྷན་པ་རྒྱུང་འབྲིང་ཆེན་པོ་
 གསུམ་པོ་ཆེན་པོ་ཆོས་ཅན། རྟོ་བར་གྱུར་པའི་ཐ་སྐྱོད་དུ་
 བྱས་ཏེ། མཐོང་ལམ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་

ཀྱི་མེད་སྲ་ལྟ་ས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།།

གཉིས་པ་རྩེ་མོ་ལ་གསུམ་ལས་རྒྱང་དུ་འདྲེ་དམིགས་པ་ནི། གཟུགས་
 སོགས་ཚོས་ཅན། བདེན་པར་མི་གནས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་ནི་དེའི་རོ་བོར་
 ལྷང་ཡང་། སྐྱོས་བྲལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ཀྱང་པར་དུ་བྱས་པའི་བདེན་བཞི་
 ཡིན་ཞིང་། རྣམ་པ་ནི་གཟུགས་སོགས་དེ་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་མི་གནས་ཏེ་
 དེ་དག་གི་རང་བཞིན་སྐྱོས་བྲལ་དུ་གཅིག་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་རྩེ་མོ་རྒྱང་དུས་
 རྟོགས་པ་ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས། སེམས་པ་ཡུམ་ལ་སྐྱོད་པའི་ཚོ་གཟུགས་མི་
 རྟག་གོ་ཞེས་གནས་པར་མི་བགྱི་སྟེ། དངོས་པོར་དམིགས་པ་འཛིན་པས་གྱིས། ཅིའི་
 སྲིད་དུ་ཞེ་ན་གཟུགས་མི་རྟག་པ་ཉིད་གཟུགས་མི་རྟག་པ་ཉིད་ཀྱིས་སྐྱོང་
 རོ་ཞེས་སོ། །འབྲིང་གི་དམིགས་པ་ནི་གཟུགས་སོགས་དེ་དག་ཚོས་ཅན། དེ་
 དག་རང་བཞིན་མེད་པར་གཅིག་པ་ཡིན་ཏེ། མི་རྟག་ལ་སོགས་དེ་རྣམས་
 བདེན་པའི་རོ་བོས་སྐྱོང་པའི་ཕྱིར། དེས་མཚོན་པ་བདེན་བཞི་ཡིན་ལ། རྣམ་
 པ་ནི་མི་རྟག་ལ་སོགས་ཚོས་རྣམས་བདག་གིས་སྐྱོང་པ་དོན་རྣམ་ཡིན་
 ཞིང་། བདག་ཏུ་མི་འཛིན་པ་གང་ཡིན་པ་རྩེ་མོ་འབྲིང་གི་ཡེ་ཤེས་སོ། །མདོ་
 ལས། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ནི་མཚོན་མར་གཟུང་བར་བགྱི་བ་
 མ་ལགས་ཏེ་མཚོན་མ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ལགས་སོ། །ཞེས་སོ། །ཚེན་པོའི་
 དམིགས་པ་ནི། གཟུགས་སོགས་དེ་དག་ཚོས་ཅན། རྣམ་པ་ཡིན་ཏེ། ལྷང་
 ལ་དབྱུང་ན་མཚོན་མར་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །རྣམ་པ་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་
 ཚོས་ཐམས་ཅད་ལ་འཁོར་གསུམ་ཡོངས་སུ་རྟོག་པ་ན་ཐམས་ཅད་དམིགས་
 སུ་མེད་པར་རྟོགས་པས་དོན་རྣམ་ཤུགས་ལ་བསྟན་ཏེ། མདོ་ལས། སེམས་

བ་ཆེན་པོ་ཡུམ་ལ་སྐྱོད་པའི་ཚེ་ཡུམ་ནི་གང་། ཡུམ་ནི་གང་གི་ ཡུམ་ནི་ཅི་ཞིག་།
 ཅི་འདྲི་ཕྱིར་ན་ཡུམ་ཞེས་འདི་ལྟར་ཡོངས་སུ་བརྟག་པར་བགྱིདོ། །ཞེས་སོ། །
 དེ་རྣམས་ནི་རྣམ་བུ་གཟུང་བས་སྟོང་པར་རྟོགས་པ་གཙོ་ཆེ་བའི་དབང་དུ་
 བྱས་པའོ། །འགྲེལ་པར་ཚུང་དུ་འདེད་མིགས་པ་ནི། གཟུགས་སོགས་ཚོས་
 ཅན། བདེན་པར་མི་གནས་པ་ཡིན་ཏེ། གཟུགས་སོགས་རང་གི་དོ་བོ་དང་
 བྲལ་བའི་སྟོང་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྣམ་པ་ནི་གཟུགས་སོགས་རྟག་པ་
 དང་མི་རྟག་ལ་སོགས་སུ་མི་གནས་པ་ཡིན་ཏེ། དོན་དམ་པར་གཟུགས་
 སོགས་དང་སྟོང་ཉིད་ཁོ་ན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྷག་པ་མ་གྲུབ་ཅེན་སྟོང་པ་ཉིད་
 ལ་མི་རྟག་ལ་སོགས་མེད་ཅེས་སོ། །འབྲིང་གི་དམིགས་པ་ནི་མི་རྟག་ལ་
 སོགས་སྟོང་ཉིད་རྟུན་པར་གཅིག་པ་ཡིན་ཏེ། མི་རྟག་ལ་སོགས་དང་སྟོང་
 ཉིད་རང་གི་དོ་བོ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཅི་སྟོན་ཚོས་དབྱིངས་ཞེས་སོ། །རྣམ་པ་ནི་
 གཟུགས་སོགས་རྣམ་བུ་བདག་ཏུ་བཟུང་བས་སྟོང་སྟེ་དོ་བོ་ཉིད་བཀག་སྟེ་
 མེད་པའི་ཕྱིར་སྟོས་ཀྱང་བདག་གིར་མི་བྱེད་པ་གང་ཡིན་པ་ཅེ་མོ་འབྲིང་ཡིན་
 བོ། །ཆེན་པོའི་དམིགས་པ་ནི་གཟུགས་སོགས་ཚོས་ཅན། ལྷག་པར་སྟོན་པོ་
 ལ་སོགས་མཚན་མ་གང་དུ་ཡང་གྲུབ་པ་མེད་དེ། དོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་ཕྱིར།
 དེས་མཚོན་པའི་བདེན་པ་བཞིའོ། །རྣམ་པ་ནི་ཚོས་ལྷག་པར་གྱིས་མཚན་
 མས་སྟོང་པ་དོན་རྣམ་ཡིན་ལ། ཚོས་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཤེས་རབ་
 གྱི་མཚན་མར་མི་དམིགས་པར་དེས་པར་རྟོགས་པ་ནི་ཅེ་མོ་ཆེན་པོ་ཡིན་
 བོ། །དེ་ལྟར་ན་དམིགས་པ་དང་རྣམ་པ་དང་ལྡན་པ་ཚུང་འབྲིང་ཆེན་པོ་གསུམ་
 ཚོས་ཅན། ཅེ་མོར་གྲུར་པའི་ཐ་སྙད་དུ་བྱས་ཏེ། དགོ་བའི་རྩ་བ་གཡོ་བའི་
 མཐོ་མཐའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་བཟོད་པ་ལ་གསུམ་ལས་རྒྱུ་དུ་འཇིགས་པ་ནི། གཞུགས་
 སོགས་སྤང་ཡང་བདེན་པའི་དོ་བོ་ཉིད་མེད་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ལ།
 རྣམ་པ་ནི་བདེན་པ་དེ་མེད་པ་རྩུན་པའི་དོ་བོ་ཉིད་དོན་རྣམ་དེ་ལྟར་རྟོགས་པ་
 བཟོད་པ་རྒྱུ་དུ་ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས། རབ་འབྱོར་གྱིས་སྤྲུམ་པ། ཚོ་དང་ལྷན་
 པ་ལྷ་རིའི་བྱ། གཞུགས་ནི་གཞུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་དང་བལ་བའོ་ཞེས་སོ།།
 འབྲིང་གི་དམིགས་པ་ནི་གཞུགས་སོགས་དེ་དག་ཚོས་ཅན། (༤༣ བ)
 འཁོར་བར་སྐྱེ་བ་དང་ལྷང་འདས་སུ་ངེས་པར་འབྱུང་བ་མེད་པས་ཁྱད་པར་དུ་
 བྱས་པ་ཡིན་ཞིང་། རྣམ་པ་དག་དང་ཞེས་པ་འཁོར་འདས་མེད་པ་དོན་རྣམ་
 དེ་ལྟར་རྟོགས་ནས་ཞིང་སྤྱོད་དག་པ་རྒྱུ་ནི་རྣམ་པ་བཟོད་པ་འབྲིང་ཡིན་ཏེ། མདོ་
 ལས། རབ་འབྱོར་གྱིས་སྤྲུམ་པ། ཚོ་དང་ལྷན་པ་ལྷ་རིའི་བྱ། གཞུགས་ནི་
 གཞུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱིས་སྤོང་སྤོང་དེ་ལ་སྐྱེ་བ་མ་ངེས་པར་འབྱུང་བ་མེད་དོ།།
 ཞེས་སོ།། །ཆེན་པོའི་དམིགས་པ་ནི་གཞུགས་སོགས་དེ་དག་རང་གཞན་
 སྤྱིའི་མཚན་མ་མེད་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ལ། རྣམ་པ་ནི་རྣམ་ཀྱི་
 མཚན་མར་འཛིན་པ་མི་བརྟེན་པས་ཏེ་སྤོང་པ་དོན་རྣམ་དེ་ལྟར་མོས་པ་དང་
 དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་རྟོགས་པ་བཟོད་པ་ཆེན་པོ་ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས།
 སེམས་པ་ཆེན་པོ་ཡུམ་ལ་སྤྱོད་པའི་ཚེ་ཐབས་མི་མཁས་པས་གཞུགས་ལ་
 སྤྱོད་ན་མཚན་མ་ལ་སྤྱོད་ཀྱི་ཡུམ་ལ་མི་སྤྱོད་པའོ། །ཞེས་སོ།། །དེ་རྣམས་ནི་
 རྣམ་པ་འཛིན་སྤོང་པར་རྟོགས་པ་གཙོ་ཆེ་བ་ཡིན་ནོ། །འགྲེལ་པ་ལ་བཟོད་པ་
 རྒྱུ་དུ་འཇིགས་པ་ནི། གཞུགས་ཚོས་ཅན། བདེན་པའི་དོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་
 སྤྲུམ་ལྟ་བུ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། མཚན་ཉིད་ཀྱི་དོ་བོ་ཉིད་ནི་མཚན་ཉིད་དང་དོ་བོ་ཉིད་
 ཀྱི་མཚན་ཉིད་མཚན་གཞི་སྟེ་ཚོས་གསུམ་སྤོང་ཉིད་དུ་གཙུག་པ་ཉིད་ཀྱིས་

ཕྱིར་དོ། །རྣམ་པ་ནི་སྐྱེ་བོ་དམིགས་པ་ཅན་ནམ་ཞེན་པ་ཅན་གྱི་དོར་གཟུགས་
 སོགས་བདེན་པའི་དངོས་པོ་མེད་པ་སྐྱེ་མ་ལྟ་བུའི་དོ་བོ་ཉིད་དེ་དེ་རྟོགས་པའོ། །
 འབྲིང་གི་དམིགས་པ་ནི་གཟུགས་སོགས་ཚོས་ཅན། འཁོར་བར་སྐྱེ་བར་
 ལྷ་དན་ལས་འདས་པ་མེད་དེ། ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་མ་སྐྱེས་པའི་
 ཕྱིར་དོ། །རྣམ་པ་ནི་ཚོས་ཐམས་ཅད་རང་གི་དོ་བོར་རང་བཞིན་མེད་པ་ལ་
 དེ་ལྟར་རྟོགས་པས་ལུས་སོགས་རྣམ་པར་དག་པ་ཞིང་སྤྱོད་རྒྱུའི་རྣམ་པའོ། །
 ཚེན་པོའི་དམིགས་པ་ནི་གཟུགས་སོགས་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཚོས་ཅན། མཚན་
 མེད་རྩུབ་པ་ཡིན་ཏེ། རང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་དོ། །རྣམ་པ་ནི་
 གཟུགས་སོགས་འཛིན་པའི་མཚན་མས་སྤོང་སྤྲེ་དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་
 ཁོ་ན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དུལ་ལམ་རྟེན་དང་བུལ་བ་ཉིད་ཀྱིས་མོས་པ་དང་དེ་
 ཁོ་ན་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་མཚན་མར་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་མེད་པའོ། །དེ་ལྟར་ན་
 དམིགས་པ་དང་རྣམ་པ་དང་ལྷན་པ་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་ཚོས་ཅན། བཟོད་པར་
 བྱུང་པའི་ཐ་སྐྱོད་དུ་བྱས་ཏེ། ཚོས་ཚེན་པོ་མཐོང་བ་ལ་མི་སྐྱབ་པའི་ཕྱིར། བན་
 ཡོན་སྒོན་ལམ་མ་གཏོགས་པ་ལས་ཀྱི་དན་འགོ་མེད་པས་ཏེ། མཛོད་ལས།
 བཟོད་ཐོབ་དན་སོང་མི་འགོ། །ཞེས་སོ། །

བཞི་པ་ཚོས་མཚན་ལ་གསུམ་ལས། རྒྱུད་དུའི་དམིགས་པ་ཉིང་འཛིན་
 བརྒྱ་ཅུ་གཅིག་ལ་སོགས་པ་ལམ་བདེན་དེའི་ཚོས་ཉིད་འགོག་བདེན་ཡུལ་
 སྐྱབ་ཀྱུན་ཡིན་པས་བདེན་བཞི་ཚོགས་པ་གཅིག་ཏུ་བྱུང་པའི་ཉིང་འཛིན་
 ཡིན་ལ། རྣམ་པ་ནི་ཉིང་དེ་འཛིན་དེའི་བྱེད་པ་རང་དོན་སངས་རྒྱ་བ་ཉིད་དང་
 གཞན་དོན་ལྷན་སྐྱབ་ཏུ་འབྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས། ཉིང་དེ་འཛིན་གང་ལ་

གནས་པའི་སེམས་པ་ཆེན་པོ་སྐྱུར་དུ་སྒྲུ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་
 བྱང་རྒྱུ་ཏུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བར་འགྱུར་ཞེས་སོ། །འབྲིང་གི་
 དམིགས་པ་ནི་སངས་རྒྱས་གསང་སྟེ་ལུང་སྒྲོན་པའི་རྒྱ་བརྟན་རུང་གི་ཡོན་
 ཏན་རང་ལ་ཡོད་པ་སྟེ། དེ་འད་བདེན་བཞི་ལས་མ་འདས་པ་ཡིན་ཞིང་། རྣམ་
 པ་ནི་ཡང་དག་པར་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱིས་སྟོང་པ་དོན་རྣམ་དེ་ལྟར་རྫོགས་པས་
 བདག་ནི་མཉམ་པར་བཞག་གོ་འཛིག་གོ་འཛིག་པར་འགྱུར་རོ་ལ་སོགས་
 པར་རྣོམས་པ་བྱད་པ་ནི་ཚོས་མཚོག་འབྲིང་ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས། བདག་ནི་
 མཉམ་པར་འཛིག་གོ། མཉམ་པར་གཞག་པར་བྱའོ། མཉམ་པར་བཞག་
 པར་གྱུར་ཏེ་ཞེས་རྣོམ་སེམས་སུ་འགྱུར་བ་མེད། ཅེས་སོ། །ཆེན་པོའི་
 དམིགས་པ་ནི་སྒྲོམ་པ་པོ་སེམས་པ་དང་། བསྒྲོམ་བྱ་ཡུམ་དང་། སྒྲོམ་ཉིང་
 དེ་འཛིན་གསུམ་པོ་པན་རྒྱན་སྟོང་ཉིད་དུ་དེ་བོ་གཅིག་ཅིང་དབྱེར་མེད་པས་ཁྱད་
 པར་དུ་བྱས་པའི་བདེན་བཞི་ཡིན་ལ། རྣམ་པ་ནི་ཉིང་དེ་འཛིན་ལ་སོགས་སྟོང་
 པ་དོན་རྣམ་དེ་ལྟར་ཚོས་གསུམ་དུ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ཚོས་མཚོག་ཆེན་
 པོ་ཡིན་(༤༥ ན)ཏེ། མདོ་ལས། རབ་འབྱོར་གྱིས་སྐྱས་པ། ཚོས་ཐམས་
 ཅད་མེད་པའི་ཕྱིར་རྫོགས་པ་མེད་དེ། དེ་ལྟར་ན་ཉིང་དེ་འཛིན་དེ་ལ་རྟོག་པ་
 མེད་ཅེས་སོ། །དེ་ལྟར་བཏགས་འཛིན་སྟོང་པར་རྫོགས་པ་གཙོ་ཆེ་བ་ཡིན་ནོ། །
 དེ་ལྟར་ཞེས་སོ། །འགྲེལ་པས་རྒྱུང་དུ་འེད་མིགས་པ་ནི་ཚོས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་
 བ་མེད་པ་ལ་སའི་ཉིང་དེ་འཛིན་བརྒྱ་རྩ་གཅིག་ལ་སོགས་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་
 བྱས་པའི་བདེན་བཞིའོ། །རྣམ་པ་ནི་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་སྐྱོད་པར་འཇུག་ཅེས་
 པ་རང་དོན་སངས་རྒྱ་བ་དང་གཞན་དོན་ནི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཐམས་
 ཅད་བསྐྱལ་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུའོ། །གང་གིས་ན་རང་གི་སྒྲོན་ལམ་དང་སྐྱེན་

སོགས་བསོད་ནམས་དང་བདག་མེད་རྟོགས་པ་ཡི་ཤེས་དང་ཚོས་དབྱིངས་
 རང་བཞིན་མེད་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་བཞེད་པ་བཞིན་དུ་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་
 པར་འཇུག་པའོ། །འབྲིང་གི་དམིགས་པ་ནི་སངས་རྒྱས་རྣམས་གསང་སྟེ་
 ལུང་སྟོན་པར་མ་རིང་པ་འདི་ནི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་ཚོས་ཉིད་
 དོ། །སྤུ་ལ་ཞེན་རྟག་འཛིན་གྱིས་སྟོང་པ་གཙོ་ཆེར་རྟོགས་ཏེ་ཡང་དག་པར་
 ཞུགས་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་དང་ལྡན་པའི་རྣམ་འབྱོར་པ་ལའོ། །རྣམ་པ་ནི་སྐྱོམ་
 བོ་དང་བསྐྱོམ་བྱ་དང་སྐྱོམ་གསུམ་རང་གི་དོ་བོས་སྟོང་པ་ལ་དེ་ལྟར་རྟོགས་
 པའི་སེམས་པ་ལ་ཚོས་ཅན། བདག་ནི་མཉམ་པར་བཞག་པའོ་སྐྱུམ་པ་
 ལ་སོགས་པའི་སྐྱོམ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྤྱིར་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་མི་
 འཐད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཆེན་པོའི་དམིགས་པ་ནི་སེམས་པ་དང་ཡུམ་དང་ཉིང་
 དེ་འཛིན་དང་དོན་གསུམ་པོ་ཚོས་ཅན། སྤྱང་བ་དང་ཕན་ཚུན་རྩུབ་པར་དོ་
 བོ་གཅིག་པ་ཡིན་ཏེ། ཡང་དག་པར་ན་ཚོས་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྣམ་པ་
 ནི་ཚོས་ཐམས་ཅད་དོ་བོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་ཚོས་གསུམ་
 གྱིས་སྟོང་པ་ལ་ཚོས་གསུམ་དུ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ནི་ཚོས་མཚོག་ཆེན་པོ་སྟེ་
 མཐོང་ལམ་སྐྱེད་པའི་ཐབས་དམ་པའོ། །དེ་ལྟར་ན་དམིགས་པ་དང་རྣམ་པ་
 དང་ལྡན་པ་རྒྱུད་དུ་འབྲིང་ཆེན་པོ་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་ཚོས་ཅན། འཇིག་རྟེན་ཚོས་
 མཚོག་གི་ཐ་སྐྱད་དུ་བྱ་སྟེ། འཇིག་རྟེན་པའི་ཚོས་བྱ་ཞོམ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
 རོ། །དེ་ལྟར་དམིགས་རྣམ་དེ་རྣམས་ཟངས་དཀར་ན་རེ། དམིགས་པ་ཐམས་
 ཅད་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དང་། རྣམ་པ་རྣམས་ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་ཡིན་
 ཟེར་ཏེ། རྟོན་རྒྱུད་དུ་དེ་ལྟར་ཡིན་ཡང་། གཞན་དེ་ལས་བསྐྱོག་པར་ཡང་མཐོང་
 ལ། ཡང་དམིགས་པ་དོན་དམ་དང་རྣམ་པ་ཀུན་རྫོབ་པར་འཆད་པ་ནི་མངོན་

བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །འོན་དོན་གང་ཞེ་ན་དམིགས་པ་
 བཅུ་གཉིས་ལ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་རྒྱུ་
 དང་། ཡོན་ཏན་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་ཚོས་མཚོག་ཆུང་དུ་དང་འབྲིང་
 དང་། ཀུན་རྫོབ་ཐ་སྟོན་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་རྒྱུ་ཆེན་པོ་དང་། ཚོས་ཀྱི་
 བདག་མེད་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་གཞན་རྣམས་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་ཀྱང་ཁྱད་
 པར་དུ་བྱས་ཚོས་བདེན་བཞིན་མཚུངས་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །རྣམ་པ་བསྟུ་
 བ་བདེན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པར་འདུས་ལ་འོན་ཀྱང་བདག་མེད་གཉིས་ཡིན་པས་
 དོན་རྣམ་དངོས་སུ་བསྟན་པ་རྣམས་ཤེས་རྣམ་ཤུགས་ལ་གོ་ལ། ཤེས་རྣམ་
 དངོས་སུ་བསྟན་པ་རྣམས་དོན་རྣམ་ཤུགས་ལ་གོ་ཞིང་། བྱེད་པ་དངོས་སུ་
 བསྟན་པ་རྣམས་བྱེད་པ་ཅན་ཤུགས་ལ་གོ་བར་བྱ་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །སྐྱབས་
 དོན་ཐམས་ཅད་རྣལ་འབྱོར་པའི་ཉམས་སྲུང་ཡིན་པས་ཤེས་རྣམ་ལས་
 འོས་མེད་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་དམིགས་རྣམ་གྱི་སྐྱོན་རྒྱུ་ལ་ཚོད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ་ཚོད་པ་དང་
 ལན་ནོ། །དང་པ་རྒྱུ་དུ་འེད་མིགས་པ་སྐྱོན་པའི་སྐྱོན་མ་གཏོགས་པར་
 དམིགས་པ་གཞན་བཅུ་གཅིག་བརྗོད་པའི་གཞུང་ཚོས་ཅན། རྒྱུ་ལ་སྐྱོན་
 ཅན་དུ་ཐམས། དམིགས་པ་སྐྱོན་པའི་ཚོ་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཚོས་བརྗོད་པས་
 སྐྱབས་བཅུ་གཅིག་པོ་ཐམས་ཅད་དུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་རྣམ་པ་སྐྱོན་
 པའི་ཚོ་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཚོས་ཅན་བརྗོད་ན་སྐྱོན་ཅན་ཡིན་པ་བཞིན། གལ་ཏེ་
 སྐྱབས་ཐམས་ཅད་དུ་ཚོས་རྒྱུ་ལ་སྐྱོན་བརྗོད་ཀྱང་སྐྱོན་ཅན་མ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན།
 དམིགས་པ་ཁྱད་པར་གྱི་གཞི་ཡིན་པས་དེ་སྐྱོན་པ་ན་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཚོས་

ཅན་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ཡིན་པས་ཁྱབ་སྟེ། དཔེར་ན་རྣམ་པ་དེའི་ཚོས་ཡིན་པས་
 དེ་སྟོན་པ་ན་(༤༥ བ)ཁྱད་པར་ཅན་ཚོས་བརྗོད་པར་བྱ་བས་ཁྱབ་པ་བཞིན་
 རོ་ཞེ་ན། གཉིས་པ་ལན་ལ་གཉིས་ཏེ། དོན་རྟོགས་པས་ཁྱད་པར་མེད་པ་
 དང་། ཚིག་བསྐྱབ་སྐྱ་བའི་དགོས་པ་འོ། །དང་པོ་ཚོས་ཅན་དང་ཚོས་བརྗོད་
 པའི་སྐྱ་འདི་དག་ལས་དོན་རྟོགས་པ་ལ་ཁྱད་པར་ནི་འགའ་ཡང་མེད་དོ་ཞེས་
 ཚད་མའི་གཞུང་ལུགས་ལས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་དོ། །འོ་ན་ཁྱད་པར་གཏན་མེད་
 དམ་ཞེ་ན་ཁྱད་པར་གཞན་སྟོང་བ་དང་མི་སྟོང་བ་མ་གཏོགས་པ་འོ། །རྣམ་
 འགྲེལ་ལས། ཁྱད་པར་གཞན་ནི་སྟོང་བ་དང་། །མི་སྟོང་བ་ནི་གཉིས་མེད་ཀྱི།
 བརྒྱུ་ཡི་བྱེ་བྲག་རྟོགས་པ་པོ། །འདོད་པའི་རྗེས་སུ་བྱེད་པའི་གཞི། །ཞེས་
 སོ། །དེ་དག་གི་དོན་གཉལ་པ་ན་ཟེ། དམིགས་པ་དང་པོ་ཚོས་བརྗོད་པའི་
 སྐྱས་བརྗོད་ལ། གཞན་རྣམས་ཚོས་ཅན་བརྗོད་པའི་སྐྱས་བརྗོད་པ་མི་རིགས་
 སོ་ཞེ་ན། དེ་གཉིས་ཀས་ཀྱང་བདེན་བཞེས་ཚོས་ཅན་དང་། དེའི་ཚོས་ཚོགས་
 པ་གོ་བ་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་དཔེར་ན་སྐྱའི་མི་རྟག་ཅེས་པ་དང་། སྐྱ་མི་
 རྟག་ཅེས་བརྗོད་པ་བཞིན་ལོ་ཞེས་སོ། །རིན་པོ་ཆེ་ན་ཟེ། བུམ་པ་མི་རྟག་ཅེས་
 བརྗོད་པའི་ཚོས་ཅན་བརྗོད་པའི་སྐྱ་ཡིན་ཏེ། རྗེས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་དོ། །བུམ་
 པའི་མི་རྟག་ཅེས་པ་ཚོས་བརྗོད་པའི་སྐྱ་ཡིན་ཏེ་ལྷོ་ག་པ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་དེ་
 གཉིས་ལས། དང་པོ་གཞན་མི་སྟོང་བའི་སྐྱ་ཡིན་ཏེ་མི་སྟོང་བར་བརྗོད་འདོད་
 ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་དོ། །གཉིས་པ་གཞན་སྟོང་བའི་སྐྱ་ཡིན་ཏེ་སྟོང་འདོད་ལས་
 བྱུང་བའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཡང་འདོད་པའི་རྗེས་སུ་བྱེད་པའི་གཞི་ཞེས་གསུངས་
 སོ། །འགཟད་པ་ན་ཟེ། སྐྱའི་མི་རྟག་ཅེས་པ་གཞན་སྟོང་གི་སྐྱ་ཡིན་ཏེ་ཚོས་
 ལ་ཚོས་གཉིས་པ་མི་སྟོན་པའི་ཕྱིར། སྐྱ་མི་རྟག་ཅེས་པ་གཞན་མི་སྟོང་བའི་

སྐྱོན་ལྟེ། ཚོས་ཅན་ཚོས་གཉིས་པ་བརྟེན་པར་མི་འགལ་བའི་ཕྱིར་ཞེས་
 ཟེར་རོ། །གལ་ཏེ་དམིགས་པ་བརྟེན་གཅིག་སྐྱོན་པའི་སྐྱོན་ཚོས་ཅན་བརྟེན་པའི་
 སྐྱོན་ལྟེ་སྐྱོན་བརྟེན་པ་སྐྱོན་མེད་པར་འགྱུར་ཞིང་། དང་པོ་དེ་ལས་བསྐྱོད་པར་
 འགྱུར་བ་དང་། ཚོས་ལ་ཚོས་གཉིས་པ་མི་བརྟེན་ན་ཤེས་བྱ་ཡང་མ་ཡིན་
 པར་འགྱུར་རོ། །འཛོལ་གང་ཡིན་ཞེ་ན་དམིགས་པ་སྐྱོན་འདོགས་གཅོད་པའི་
 གཞི་ཡིན་པས་ཚོས་ཅན་གྱི་སྐྱོན་བརྟེན་དགོས་ལ། རྣམ་པ་ཁྱད་པར་ལ་སྐྱོན་
 འདོགས་ཚོད་པ་ཡིན་པས་ཚོས་ཀྱི་སྐྱོན་བརྟེན་དགོས་ཤིང་། དམིགས་པ་ཕྱི་
 མ་བརྟེན་གཅིག་ཚོས་ཀྱི་སྐྱོན་བརྟེན་ཀྱང་། ཚོས་ཅན་གྱི་སྐྱོན་བརྟེན་པ་དང་།
 གཉིས་པ་དོན་བདེན་བཞི་རྟོགས་པ་ལ་ཁྱད་པར་མེད་དོ། །འཛོལ་ཀྱང་མི་རྟག་
 ལ་སོགས་པ་བདེན་པ་ཞེས་པ་ཁྱད་པར་གཞན་མི་སྐྱོད་བ་ཡིན་ཏེ་མི་རྟག་
 པའི་སྐྱོན་ཞེས་པ་བཞིན་ལོ། །གཟུགས་སོགས་འདུ་འགོད་ལ་སོགས་རྣམས་
 བྱི་ཁྱད་པར་གཞན་སྐྱོད་བ་ཡིན་ཏེ་སྐྱོན་མི་རྟག་པ་ཞེས་པ་བཞིན་ལོ། །རིགས་
 སྐྱོན་ན་ཟེ། མ་གཏོགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེར་ནི་ཚོས་དང་ཚོས་ཅན་ཡོད་པས་
 སོ། །གཞན་དག་སྐྱོན་དེ་བྱེད་པས་དོན་སྐྱོན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་
 དང་། དམིགས་པའི་ཚོས་ཅན་ཀྱི་དྲུང་ས་པ་ལྟ་བུར་ཐམས་ཅད་དུ་བཤད་
 པ་ཡིན་པ་དང་། ཁྱད་པར་གཞན་ནི་རིགས་མི་མཐུན་པའོ། །སྐྱོད་བ་ནི་སྐྱོད་
 པའི་ཞེས་པ་དང་། ཚོས་དང་ཚོས་ཅན་དག་གཉིས་ཀ་མེད་ན་མི་འགྱུར་བ་
 ཉིད་ཡིན་པས་ཞེས་སོ། །གཞན་ཡང་གཟུགས་སོགས་འདུ་འགོད་ཅེས་ཚོས་
 ཅན་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་ནས་ཚོས་བརྟེན་པས་ཁྱད་པར་གཞན་རིགས་མི་
 མཐུན་བརྟགས་པ་ལ་སོགས་སྐྱོད་པར་སྐྱོད་པའི་སྐྱོན་ལྟེ། གཟུགས་སོགས་
 དག་ག་སྐྱོན་དང་བྲལ་བ་ཅུ་བ་བརྟེན་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་དང་། འདུ་འགོད་

གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་ནས་གཟུགས་སོགས་བརྗོད་ན། ཚོས་ཅན་བརྗོད་པའི་
 སྐྱོ་ཁྱད་པར་གཞན་བཏགས་པ་ཅམ་ལ་སོགས་པ་མི་སྤོང་བའི་སྐྱོ་ཡིན་ཏེ།
 ཚོས་ཅན་དང་ཚོས་དུ་མ་རྟེན་ཅིང་བཏགས་པ་ཅམ་ལ་སོགས་སྤོང་མི་སྤོང་
 བའི་ཕྱིར་དང་། བརྗོད་འདོད་དང་ཡང་མཐུན་པའི་ཕྱིར། རྣམ་ངེས་ལས།
 དེར་ཡང་སྐྱོ་བོ་རྣམ་གཅོད་པའི། །དོན་རྣམས་ལ་ནི་རྟོག་(༤༥ ན)འགྱུར་ཏེ།
 དེ་ལྟར་གྲགས་སྤྱིར་རུས་པའི་ཕྱིར། །སྐྱོ་ནི་བརྗོད་འདོད་རྗེས་འབྲང་ཕྱིར།
 །ཞེས་སོ། །ཚོས་ཅན་དང་ཚོས་བརྗོད་པའི་སྐྱོ་ཇི་ལྟར་བརྗོད་ཀྱང་འཇུག་ཡུལ་
 བདེན་བཞིའི་ཚོས་སུ་ཁྱད་པར་མེད་དེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། ཀྱན་ལ་རྗེས་དང་
 དངོས་བརྗོད་པའི། །སྐྱོ་ཡི་ཁྱད་པར་འདི་ཉིད་དེ། །དེས་ན་དེ་དག་བརྗོད་བྱ་ལ།
 ཁྱད་པར་འགའ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། །ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་ཚོག་བསྐྱེབ་སྐྱོ་བ་ནི། རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན་སྐྱེབ་སྐྱོར་གྱི་ངོར་ཚོས་
 ཅན་བརྗོད་པ་ལས་ཐ་དད་པར་ཚོས་བརྗོད་པ་གཟུགས་སོགས་འདུ་འགོད་
 ཅེས་བརྗོད་ཀྱང་དེ་ཁོ་ནར་སྐྱུ་བ་པ་དང་དགག་པ་དང་བུལ་བ་དག་སྐྱུག་
 བསྐྱེལ་ལ་སོགས་པའི་བདེན་པ་བཞིར་གཏོགས་པ་ཁོ་ན་འདྲིང་གི་
 དམིགས་པར་ཤེས་པ་ལ་ཁྱད་པར་མེད་དོ། །འོག་མ་བྱོད་ཆེན་པོ་ལ་སོགས་
 པ་དག་ལ་ཡང་བཏགས་དང་ཞེས་ཚོས་བརྗོད་པའི་སྐྱོས་བརྗོད་ཀྱང་བདེན་
 བཞིར་གཏོགས་པ་ནི་བྱོད་འབྲིང་དེ་བཞིན་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །བྱོད་རྒྱུང་དུ་འི་
 རྣམ་པ་བརྗོད་པ་ན་ཚོས་ཅན་བརྗོད་པ་ལས་ཐ་དད་པར་ཚོས་བརྗོད་པའི་སྐྱོས་
 བརྗོད་ཀྱང་མངོན་པར་ཞེན་པ་ལས་བཞག་པ་དང་ལྡན་པ་དག་སྐྱུག་བསྐྱེལ་
 ལ་སོགས་བདེན་བཞིའི་ཚོས་ཉིད་དུ་གཏོགས་པ་ཁོ་ན་བྱོད་རྒྱུང་དུ་འི་རྣམ་

པར་རྟོགས་པ་ལ་བྱུང་པར་མེད་དོ། །འོག་མ་བློན་འབྲིང་མན་ཆད་དག་ལ་
ཡང་གནས་བྱལ་དང་གནས་པ་ཞེས་ཚེས་བརྗོད་པའི་སྐྱེས་ཀྱང་བདེན་བཞིའི་
ཚེས་ཉིད་དུ་རྟོགས་པ་བློན་ཚུང་དུ་དེ་བཞིན་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེས་ཐམས་
ཅད་ལ་འོ། །དོན་རྟོགས་པ་ལ་བྱུང་པར་མེད་ལ། ཐམས་ཅད་དུ་ཚེས་ཅན་
བརྗོད་ན་ཚིག་མང་བར་འགྱུར་ལ། འདིར་ཚིག་ཉུང་ཞིང་བསྐྱེབ་སྐྱོབ་བའོ། །

༥ གཉིས་པ་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་བྱུང་པར་རྒྱས་པར་བཤད་པ་རྣམ་པར་
རྟོག་པ་བཞི་དང་ཞེས་མཚམས་སྦྱར་ནས་འཆད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྤྱི་དོན་
དང་། གཞུང་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། མཚན་གཞི་དང་། མཚན་
ཉིད་དང་། སྤྱི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། དོ་བོ་དང་། དབྱེ་བ་དང་། ས་
མཚམས་སོ། །དང་པོ་རྟོག་པ་རྣམ་འགྲུལ་ལས། ཤེས་གང་གང་ལ་སྤྱི་དོན་
འཛིན། །དེ་ནི་དེ་ལ་རྟོག་པར་བྱེད། །ཅེས་སྤྱི་དོན་སྤྱང་བ་དང་། དབྱུས་མཐའ་
ལས། ཡང་དག་མ་ཡིན་ཀྱང་རྟོག་ནི། །སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ཁམས་གསུམ་
པ། །ཞེས་ཁམས་གསུམ་པའི་རིག་པ་དང་། ཇི་སྐད་དུ། སེམས་དང་
སེམས་བྱུང་ཁམས་གསུམ་ཀ། །སྤྱོད་བཏགས་རྣམ་པ་ཅན་རྟོག་ཡིན། །ཞེས་པ་
དང་། མཛོད་ལས། རྟོག་དང་དབྱེད་པ་རྩིང་ཞིབ་ཉིད། །ཅེས་སེམས་ཡུལ་ལ་
ཚོལ་བ་ལ་བཤད་པས་གང་ཡིན་ཞེ་ན། འདིར་བདེན་པར་ཞེན་པ་ལ་ཟེར་ཏེ།
དེ་ལ་ཡུལ་གཞུང་འཛིན་སྐྱབ་པ་ཡིན་ལ། དེར་ཞེན་པ་སྐྱབ་རྟོག་ཡིན་ཞིང་།
གཞུང་འཛིན་གྱིས་སྤོང་པ་དགག་པ་ཡིན་ལ། དེར་ཞེན་པ་དགག་རྟོག་ཡིན་
ནོ། །དྲོད་སོགས་མཉམ་བཞག་ཏུ་ལྷན་པ་དགག་རྟོག་དང་། ཇེས་ཐོབ་ན་
གཉིས་ཀ་ཅི་རིགས་པ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ལ་བཞི་སྟེ་དབྱེ་གཞི་དང་། དབྱེ་

བའི་དངོས་པོ་དང་། བྱི་བའི་དོན་དང་། གྲངས་ངེས་པའོ། །དང་པོ་བདེན་པར་
 ཞེན་ཅོམ་གྱི་རྟོག་པའོ། །གཉིས་པ་ཙུ་བའི་གྲངས་གཟུང་རྟོག་དང་། འཛིན་
 རྟོག་གཉིས་ཡིན་ལ། གཟུང་རྟོག་ལ་སྤང་བྱ་ཉོན་མོངས་ལ་གཟུང་རྟོག་
 དང་། གཉེན་པོ་རྣམ་བུང་ལ་གཟུང་རྟོག་གཉིས་དང་། འཛིན་རྟོག་ལ་རྫས་
 འཛིན་དང་། བཏགས་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་སྟེ་བཞི་ཡིན་ནོ། །དེ་རེ་རེ་ལ་དགུ་དགུ་
 ཡོད་དོ། །གསུམ་པ་ས་བོན་དེ་བོ་གཅིག་པ་སྲིད་ལ། མངོན་རྒྱུར་ཐ་དད་དེ་སྱི་
 གཅིག་ཅར་འཆར་བ་མེད་པའི་སྲིར་རོ། །འཕམགས་པས་གཟུང་འཛིན་རྟོག་པ་
 ལ་སྲུ་བཞི་ལས་གཟུང་རྟོག་ཡིན་ལ་འཛིན་རྟོག་མ་ཡིན་པ་གཟུགས་སོགས་
 ཡུལ་ལ་རྟོག་པའོ། །འཛིན་རྟོག་ཡིན་ལ་གཟུང་རྟོག་མ་ཡིན་པ་འཛིན་པའི་
 རྣམ་ཅིག་དང་ལྡན་པ་ཐ་མའོ། །གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་ཤེས་པ་སྲུ་མའི་འཛིན་པ་
 བྱི་མའི་གཟུང་བར་གྱུར་པའོ། །(༤༥ བ)གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པ་དེ་དང་བུལ་
 བའི་ཡུལ་ལོ་ཞེས་སོ། །ཡང་ན་གཟུང་རྟོག་ཡིན་ལ་འཛིན་རྟོག་མ་ཡིན་པ་
 སྲུ་མ་མངོན་རྒྱུར་འཛིན་རྟོག་ཡིན་ལ། གཟུང་རྟོག་མ་ཡིན་པ། བྱི་མ་མངོན་
 རྒྱུར་གཉིས་ཀ་ཡིན་པ། ས་བོན་གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པ་ཕལ་ཆེ་བའོ། །བཞི་
 པ་གྲངས་ངེས་པ་ནི་ཡུལ་གཟུང་འཛིན་གཉིས་ཡོད། གཉིས་ལས་མེད་པས་
 གཟུང་རྟོག་འཛིན་རྟོག་གཉིས་སུ་ངེས་སོ། །གཟུང་བ་ལ་སྤང་གཉེན་གཉིས་
 ཡོད། གཉིས་ལས་མེད་པས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་དང་རྣམ་བུང་གཟུང་རྟོག་
 གཉིས་སུ་ངེས་སོ། །འཛིན་པ་ལ་རྫས་དང་བཏགས་པ་གཉིས་ཡོད་ཅིང་
 གཉིས་ལས་མེད་པས་རྫས་འཛིན་དང་བཏགས་འཛིན་གཉིས་སུ་ངེས་སོ། །
 གཞན་ནི་ལྷུང་གིས་སྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་ས་མཚམས་ནི་ས་བོན་ཅོམ་
 ཞིག་རྒྱན་མཐའ་མན་ཆད་ན་ཡོད་ལ། མཐོང་སྤངས་བོན་ནི་བྱིས་པའི་ས་ལོ་

ན་ན་ཡོད་དོ། །དགག་རྟོག་མངོན་གྱུར་སྐྱུར་ལམ་མཉམ་བཞག་ན་ཡོད་ཅིང་
 རྗེས་ཐོབ་ན་གཉིས་ཀ་མི་འགལ་ཟེར་ཏེ་ས་བདུན་པ་མན་ཆད་ན་ཡོད་ལ།
 རིན་པོ་ཆེན་ཟེ། སྐྱོན་སྐྱུང་བ་ས་བདུན་པ་མན་ཆད་ཡིན་ཡང་། དགག་སྐྱུབ་
 ཀྱི་རྟོག་པ་ཅམ་ས་བཅུ་ཉི་ལྔ་ལེ་འགལ་གསུངས་སོ།། གཉིས་པ་མཚན་
 ཉིད་ནི། གཟད་པ་ན་ཟེ། ཚོས་རྣམས་ལ་བདེན་པར་ཞེན་པ་ཟེར་རོ། །སྐྱེ་མ་
 ལ་ཅིག་གནས་ལུགས་ལས་བསྐྱོག་པར་འཛིན་པ་གང་ཞིག་རང་བཞིན་མེད་
 རྟོགས་ཀྱི་འགལ་སྐྱུར་གྱུར་པ་གསུངས་སོ། །རིན་པོ་ཆེན་ཟེ། རྟོག་ཅམ་ནི་
 འཁྲུལ་པ་ཡིན་ལ། གཟུང་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་ནི་ཡུལ་དུ་འཁྲུལ་པ་དང་ཡུལ་
 ཅན་དུ་འཁྲུལ་པ་ཡིན་གསུངས་སོ། །འོན་ཀྱང་འདིར་སྐྱོས་རྟོག་པ་ནི་ཚོས་
 དབྱིངས་ལ་འཁྲུལ་པ་གང་ཞིག་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་སྐྱིབ་པར་གྱུར་པ་
 ཡིན་ཏེ། འགྲེལ་ཆེན་ལས། རྣམ་རྟོག་པ་ནི་སྐྱིབ་པར་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །
 ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་སྐྱོན་སྐྱུང་ལ་གཉིས་ཏེ་དངོས་དང་། ཚུད་སྐྱུང་དོ། །དང་པོ་
 རོན་དང་མི་མཐུན་པར་རྟོག་པས་ན་རྟོག་པ་ཞེས་བྱ་ལ། གཟུང་བས་སྐྱུང་བ་
 ལ་གཟུང་བར་ཞེན་པས་ན་གཟུང་རྟོག་དང་། ཉོན་མོངས་ཀྱི་གཟུང་བས་སྐྱུང་
 པ་ལ་གཟུང་བར་ཞེན་པས་ན་ཀྱུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་གཟུང་རྟོག་དང་། རྣམ་
 བྱང་གཟུང་བས་སྐྱུང་པ་ལ་རྣམ་བྱང་གཟུང་བར་ཞེན་པ་རྣམ་བྱང་གཟུང་རྟོག་
 དང་། འཛིན་པས་སྐྱུང་པ་ལ་འཛིན་པར་ཞེན་པ་འཛིན་རྟོག་དང་། རྗེས་དང་
 བཏགས་པར་འཛིན་པས་སྐྱུང་པ་ལ་རྗེས་དང་བཏགས་པར་ཞེན་པས་རྗེས་
 འཛིན་དང་བཏགས་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་དོ། །གཉིས་པ་ཚུད་སྐྱུང་ནི། ཞང་ཡེ་ན་
 ཟེ། རྟོག་པ་འཁྲུལ་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཀྱུན་རྫོབ་དུ་རོན་དང་མཐུན་པའི་
 ཕྱིར། སྐྱོ་མི་རྟོག་པར་འཛིན་པ་བཞིན། ཐར་ལམ་ཅམ་ལ་འཁྲུལ་པ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར་གཟུང་བ་ལ་འཛིན་པར་རྟོག་པ་དང་། འཛིན་པ་ལ་གཟུང་བར་རྟོག་པ་
ལ་སོགས་རྟོག་པ་ཡིན་ལོ་ཞེ་ན། དེ་ལྟར་ན་རྟོག་པ་འདི་དག་རྗེས་ཐོབ་ཀྱི་ཡེ་
ཤེས་ཀྱིས་སྤོང་བར་འགྱུར་ཏེ། གཟུང་བ་ལ་གཟུང་བ་དང་འཛིན་པ་ལ་འཛིན་
པར་ཤེས་པའི་ཕྱིར་ཐག་པ་ལ་ཐག་པར་ཤེས་པ་བཞིན་ནོ། །འདོད་ན་གཉེན་
པོ་མཐོང་ལམ་ལ་མི་སྟོས་པར་འགྱུར་ལ། འདོད་ན་འཕགས་པས་གཟུང་བ་
དང་འཛིན་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་དབྱེ་བ་བཞིའི་གཉེན་པོ་ནི་མཐོང་བའི་ལམ་
མོ་ཞེས་པ་དང་འགལ་ལོ། །གལ་ཏེ་མ་རིག་པ་ལ་རྟོག་པ་གཟུང་རྟོག་མ་
ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ་འཛིན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། མ་རིག་པ་རང་ཡུལ་ལ་
སྟོས་ནས་འཛིན་པ་ཡིན་ཡང་། ཡུལ་ཅན་ལ་སྟོས་ནས་འཛིན་པར་ཡང་གྲུབ་
པས་གཟུང་རྟོག་ཡིན་ནོ། །

གཉིས་པ་གཞུང་དོན་ལ་གསུམ་སྟེ། མདོར་བསྟན་པ་དང་། རྒྱས་པར་བཤད་
པ་དང་། དོན་བསྟུ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། གཟུང་རྟོག་བསྟན་པ་དང་།
འཛིན་རྟོག་བསྟན་པའོ། །དང་པོས་རྩ་བ་དང་ཡན་ལག་གི་དབྱེ་བ་བསྟན་
པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་གཟུང་བར་རྟོག་ཅེས་པ་དབྱེ་གཞི་ཡིན་ལ། ཀུན་ནས་
ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་བྱང་གི་གཟུང་རྟོག་རྣམ་པ་གཉིས་ཞེས་པ་བྱངས་སོ། །
(༦༦ ཀ)གཞི་ཉོན་མོངས་དང་དེའི་གཉེན་པོ་ཡེ་ཤེས་ཞེས་པ་ཡུལ་གྱིས་
བྱངས་ངེས་པའོ། །གཉིས་པ་ཉོན་མོངས་ཀྱི་གཟུང་རྟོག་དེ་ནི་དབྱེ་གཞི་ཡིན་
ལ་རྣམ་པ་དགུ་བྱངས་སོ། །ཡུལ་མོངས་པ་ནས་རྣམ་དག་སྐྱེད་པའི་བར་
དགུའི་བྱེ་བྲག་གིས་བྱངས་ངེས་སོ། །རྣམ་བྱང་གི་གཟུང་རྟོག་དེ་ནི་དབྱེ་གཞི་
ཡིན་ལ་རྣམ་པ་དགུ་བྱངས་སོ། །ཡུལ་རྣམ་བྱང་ལྷུང་པོ་ནས་མི་སྟོབ་པའི་

ལམ་གྱི་བར་དགུའི་བྱེ་བྲག་གི་གངས་ངེས་སོ། །འགྲེལ་པར་རྩ་བ་བཞིན་དུ་
 བཤད་པར་བྱའོ། །གཉིས་པ་འཛིན་རྟོག་ལ་ཡང་རྩ་བ་དང་། ཡན་ལག་གི་
 དབྱེ་བ་གཉིས་ལས་དང་པོ་འཛིན་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དབྱེ་གཞི་ཡིན་ལ། རྗེས་
 འཛིན་དང་བཏགས་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་འདོད་ཅེས་པ་གངས་
 སོ། །རྗེས་དང་བཏགས་པའི་རྟེན་ཅན་གྱིས་ཞེས་པ་ཡུལ་གྱིས་གངས་
 ངེས་སོ། །གཉིས་པ་དེ་བཞིན་ཞེས་པ་སྲ་མ་རྟུང་ཞེས་པའོ། །རྗེས་འཛིན་གྱི་
 རྟོག་པ་དབྱེ་གཞི་ཡིན་ལ་གངས་དགུའོ། །ཡུལ་བདག་དང་དབང་ཅན་ནས་
 དོན་བྱས་པའི་རྟེན་གྱི་བར་དགུ་ཡོད་པས་ཡུལ་ཅན་དགུར་གངས་ངེས་སོ། །
 བཏགས་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་དབྱེ་གཞི་ཡིན་ལ་གངས་དགུའོ། །ཡུལ་སྲུང་པོ་
 བཏགས་པ་ནས་མི་སྲོབ་པའི་ལམ་གྱི་བར་དགུ་ཡོད་པས་ཡུལ་ཅན་དགུར་
 གངས་ངེས་སོ། །འགྲེལ་པ་གོ་སྐྱེ་སྤེ་རྩ་བ་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་དེ་ལ་རྩ་བས་མདོར་བསྡུས་པའི་དོན་འགྲེལ་པས་རྒྱས་པར་འཆད་
 པ་འདི་ཡིན་ཏེ་ཞེས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། གཞུང་རྟོག་བཤད་པ་དང་། འཛིན་རྟོག་
 བཤད་པའོ། །དང་པོ་གཞུང་བར་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཞེས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཉོན་
 མོངས་ཀྱི་གཞུང་རྟོག་དང་། རྣམ་བུང་གི་གཞུང་རྟོག་གོ། དང་པོ་ཀུན་ནས་
 ཉོན་མོངས་པའི་གཞིའི་རྟེན་ཅན་གཞུང་བར་རྟོག་ཅེས་པ་དབྱེ་གཞི་ཡིན་ལ།
 རྣམ་པ་ཞེས་པ་གངས་དགུའོ། །མ་རིག་པ་ལ་གཞུང་བར་རྟོག་ཅེས་ནས་རྣམ་
 དག་སྐྱེད་པ་ལ་གཞུང་བར་རྟོག་ཅེས་པའི་བར་རྟོག་པའི་ངོ་བོ་ཡིན་ནོ། །རྒྱ་
 མཚན་ནས་གངས་ངེས་པ་ལ་ཞེས་པ་ཡན་ཆད་ཡུལ་ཡིན་ཞིང་། ཡུལ་དང་
 ཡུལ་ཅན་སྲུང་བས་གངས་ངེས་པ་འགྲུབ་པའོ། །མ་རིག་པ་ནི་རང་སྟོབས་

གྱིས་དོན་གྱི་བྱུང་པར་མི་གསལ་བར་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་གང་ཞིག་ཤེས་རབ་གྱི་
 འགལ་སྐྱར་གྱུར་པ་ཡིན་ཏེ། མངོན་ལས། རིག་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཚོས་
 གཞན། །མ་རིག་མི་མངོན་རྟོགས་བཞིན། ཞེས་སོ། །དབྱེན་དེའོ་ན་
 ལ་སྐྱོངས་པ་དང་། ལས་རྒྱ་འབྲས་ལ་སྐྱོངས་པའོ། །རྟོག་པ་ནི་མ་རིག་པ་
 ལ་ཉོན་མོངས་ཀྱི་གཟུང་ཡུལ་དུ་འབྱུལ་པའི་ས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་གོ་བར་
 བྱའོ། །མདོ་ལས། །ལྡོ་རི་བྱ་འདི་དག་ནི་བྱིས་པ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོས་ཇི་ལྟར་
 མངོན་པར་ཆགས་པར་བྱ་བ་དེ་ལྟ་བུའི་རྣམ་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སོ། །
 གཟུགས་སོགས་ཟག་བཅས་ཀྱི་སྤང་པོ་ལ་གཟུང་བར་རྟོག་པ་དང་། མིང་
 བཞི་དང་གཟུགས་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པ་ལ་གཟུང་བར་རྟོག་པ་དང་།
 རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐའ་གཉིས་ལ་ཡོད་མེད་དུ་ཆགས་པ་ལ་གཟུང་བར་རྟོག་
 པ་དང་། ཀུན་བྱང་གི་དེ་བོ་དང་། རྒྱ་འབྲས་མི་ཤེས་པ་གཟུང་བར་རྟོག་
 པ་དང་། འཕགས་ལམ་མ་ཤེས་པས་(༤༤ བ)དད་བརྩོན་མེད་ཅིང་སྤྱིན་
 རུག་ལ་མི་གནས་པ་ལ་གཟུང་བར་རྟོག་པ་དང་། དམིགས་པ་ཡུམ་ལ་
 ཞེན་པ་དང་། ཡུམ་ཉིད་སྟོང་པར་ཤེས་ནས་གཟུང་བར་རྟོག་པ་དང་། མདོ་ལས།
 སེམས་དཔའ་ཚེན་པོ་ཡུམ་ལ་སྟོང་པས་དེ་མ་དམིགས་ཤིང་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མ་མཐོང་བ་དེ་ལྟ་
 ར་སྟོབ་ན་རྣམ་མཁུན་དུས་བྱུང་ཞེས་སོ། །བདག་ལ་སོགས་པ་རྣམ་མཁུན་གྱི་བར་ལ་
 གཟུང་བར་རྟོག་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་པའི་དག་པ་བསམ་གཏུན་ལ་སོགས་
 འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་རྣམ་པར་དག་པ་འགོག་ལམ་སྐྱེད་པ་ལ་གཟུང་
 བར་རྟོག་ཅེས་པ་དམིགས་པ་དང་། འདི་གཉིས་རྣམ་བུང་ཡིན་ཀྱང་པལ་
 ཚེ་བས་མི་རྟག་པ་ཡིན་ཞེས་པའས། ཡང་ན་རྣམ་བུང་བཏགས་པ་བ་ཉོན་
 མོངས་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་གསུངས་སོ། །མདོ་ལས། །ལྡོ་རི་བྱ་རྣམ་པར་

དག་པ་ནི་སྐྱེ་བ་མེད་པ། མ་བྱུང་བ། མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་མེད་པ་འོ་ཞེས་
སོ། །གཉིས་པ་རྣམ་བུང་གི་གཟུང་རྟོག་ནི། གཉེན་པོའི་རྟེན་ཅན་གཟུང་བར་
རྟོག་ཅེས་པ་དབྱེ་གཞི་ཡིན་ལ། རྣམས་ཞེས་པ་དགུ་ཡོད་པ་འོ། །ཟག་མེད་ཀྱི་
སྤང་པོ་ལ་གཟུང་བར་རྟོག་པ་ནས་མི་སློབ་པའི་ལམ་ལ་གཟུང་བར་རྟོག་པའི་
བར་རྟོག་པའི་ངོ་བོ་ཡིན་ལོ། །རྒྱ་མཚན་ནམ་གངས་ངེས་ནི། ཞེས་པ་ཡན་
ཆད་ཡུལ་དགུ་ཡོད་པས་ཡུལ་ཅན་དགུར་གངས་ངེས་པ་གྲུབ་པ་འོ། །ཡུལ་
དང་ཡུལ་ཅན་སྐྱུར་ནས་ཟག་མེད་སྤང་པོ་ལ་གཟུང་བར་རྟོག་པ་ནི་ཟག་མེད་
སྤང་པོ་ལ་གཟུང་ཡུལ་དུ་འཁྲུལ་པ་འོ། །མདོ་ལས། དེ་ཐབས་ལ་མི་མཁས་
པས་གཟུགས་ལ་རྟོག་ཅིང་མངོན་པར་ཞེན་པ་ཡིན། ཞེས་སོ། །ཟག་མེད་
སྐྱེ་བའི་སྐོ་ཞེས་པ་སྐྱེ་མཆེད་ལ་གཟུང་བར་རྟོག་པ་དང་། རིགས་ནི་ཟག་
མེད་ཁམས་ལ་གཟུང་བར་རྟོག་པ་དང་། འོ་ན་ཕྱི་མ་གཉིས་ལ་རང་མིང་
མི་འདོགས་པ་ཅི་ཞེ་ན། དོན་མིང་གི་རྒྱ་མཚན་ཤེས་པའི་ཆེད་ཡིན་ཏེ། མཛོད་
ལས། སྤངས་དང་སྐྱེ་སྐོ་རིགས་ཀྱི་དོན། །སྤང་པོ་སྐྱེ་མཆེད་ཁམས་རྣམས་
ཡིན། ཞེས་པ་ལྟར་འོ། །མ་རིག་པ་འགགས་ནས་ལམ་སྐྱེ་བ་ལ་གཟུང་
བར་རྟོག་པ་དང་། མཉམ་བཞག་གི་ཡུལ་སྤོང་པ་ཉིད་བཅུ་དྲུག་ལ་གཟུང་
བར་རྟོག་པ་དང་། རྗེས་ཀྱི་སྦྱོད་པ་ཕར་ཕྱིན་དོན་ལ་གཟུང་བར་རྟོག་པ་དང་།
ཚོས་སྐྱུམ་ཅུ་ཅུ་བདུན་གྱིས་བསྐྱར་བའི་མཐོང་བའི་ལམ་ལ་གཟུང་བར་རྟོག་
ཅེས་པ། མདོ་རྒྱན་ལས། འདི་ལྟར་བྱང་ཚུབ་སྤོགས་མཐུན་ཚོས། །སྐྱུམ་
ཅུ་ཅུ་བདུན་དེ་དག་དང་། །རྟོག་ཏུ་མཐོང་བའི་ལམ་དེ་ནི། །ལྟན་ཅིག་ཏུ་
ནི་ཐོབ་པར་འདོད། །ཅེས་སོ། །བསམ་གཏན་ལ་སོགས་སློམ་པའི་ལམ་ལ་
གཟུང་བར་རྟོག་པ་དང་། རྟོབས་སོགས་མི་སློབ་པའི་ལམ་ལ་གཟུང་བར་

རྟོག་པ་ཞེས་པ། མདོ་ལས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྟོབས་བརྩུལ་རྟོག་ཅིང་
མངོན་པར་ཞེན་པ་ཡིན། ཞེས་སོ།།

གཉིས་པ་འཛིན་རྟོག་ལ་གཉིས་ཏེ། རྗེས་འཛིན་རྟོག་པ་དང་། བཏགས་
འཛིན་རྟོག་པ་ལོ། །དང་པོ་གང་ཟག་རྗེས་སུ་ཡོད་པའི་རྟོན་ཅན་འཛིན་པར་རྟོག་
ཅེས་པ་དབྱེ་གཞི་ཡིན་ལ། རྣམས་ཞེས་པས་གྲངས་དགུ་ལོ། །བདག་རང་
དབང་ཅན་ལ་འཛིན་པར་རྟོག་པ་ནས་དོན་བྱས་པའི་རྟོན་ལ་འཛིན་པར་རྟོག་
པའི་བར་དོ་བོ་ཡིན་ནོ། །ལ་ཡན་ཆད་ཡུལ་དགུ་ཡོད་པས་ཡུལ་ཅན་དགུར་
གྲངས་ངེས་སོ། །དེ་རྣམས་ཀྱང་མཚན་ཉིད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་དང་པོ་བཞི་
ཡིན་ལ་བྱེད་ལས་སྤྱི་མ་ལུ་ལོ། །རྟོག་པའི་བདག་རང་དབང་ཅན་དུ་བདེན་པ་
ལ་འཛིན་པར་རྟོག་ཅེས་པ། མདོ་ལས། ལྷ་རིའི་བྱ་བདག་མ་དམིགས་སོ།།
དེ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་དང་སྲོག་དང་གསོལ་དང་སྦྱེས་བྱ་དང་གང་ཟག་
དང་ཤེད་བྱ་དང་བྱེད་པ་པོ་དང་ཚོར་བ་པོ་དང་ཤེས་པ་པོ་དང་མཐོང་བ་པོ་མི་
དམིགས་སོ། །ཞེས་སོ། །ཡུང་པོ་ཚོགས་པ་གཅིག་ཕུ་རྩེ་མེད་པ་ལ་འཛིན་
པར་རྟོག་པ་དང་། ལམས་འཁོར་འདས་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་འཛིན་པར་རྟོག་པ་དང་། ལྷ་
བ་པོ་ལ་སོགས་སྦྱི་མཆེད་ལ་འཛིན་པར་རྟོག་པ་དང་། མ་རིག་པ་ནས་རྒྱ་
ཤིའི་བར་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ལ་འཛིན་པར་རྟོག་པ་དང་། འཛིག་རྟོན་
པའི་འདོད་ཆགས་དང་བུལ་བ་ལ་འཛིན་པར་རྟོག་པ་དང་། བདེན་བཞིའི་
ཚོས་ཉིད་མཐོང་བ་ལ་འཛིན་པར་རྟོག་པ་དང་། རྣམ་ཐར་བརྒྱད་ལ་སོགས་
པ་(༦༢ ན)སྦྱོམ་པའི་ལམ་ལ་འཛིན་པར་རྟོག་པ་དང་། སྟོབས་ལ་སོགས་
པ་དོན་བྱས་པའི་རྟོན་ལ་འཛིན་པར་རྟོག་ཅེས་པ། མདོ་ལས། སྟོབས་བརྩུ

མི་དམིགས་སོ་ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་སྐྱེས་བུ་བཏགས་པར་ཡོད་པའི་རྟེན་ཅན་
 འཛིན་པར་རྟོག་ཅེས་པ་དབྱེ་གཞི་ཡིན་ལ། རྣམས་ཞེས་པ་གྲངས་དགུ་འོ། །
 མུང་པོ་ལ་བཏགས་པར་འཛིན་པ་ནས་མི་སློབ་པའི་ལམ་ལ་བཏགས་པར་
 འཛིན་པའི་བར་རྟོག་པའི་ངོ་བོ་ཡིན་ནོ། །ལ་ཡན་ཆད་ཡུལ་ཡིན་པས་ཡུལ་
 ཅན་དགུར་གྲངས་ངེས་སོ། །དེ་དག་ལས་དང་པོ་བཞི་སྐྱེ་བོར་བཏགས་
 པའི་གཞི་ཡིན་ལ། ཕྱི་མ་ལྟ་འཕགས་པའི་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཡང་དང་པོ་སྐྱེའི་
 ཡིན་ཞིང་གཞན་རྣམས་སོ་སོའི་ཡིན་ནོ། །བྱིས་པའི་མུང་པོ་ལ་འཛིན་པར་
 རྟོག་ཅེས་པ། མདོ་ལས། སྐྱུ་མའི་སྐྱེས་བུ་འདིས་ཡུམ་ལ་བསྐྱབས་ཤིང་རྣམ་
 པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་དུ་འབྱུང་བར་འགྱུར་རམ་འདྲི་ན། བཅོམ་ལྷན་
 འདས་ཀྱིས། རབ་འབྱོར་ཁྱོད་ཉིད་ལ་དྲི་ཡིས་ཇི་ལྟར་བཟོད་པ་དེ་ལྟར་ལུང་
 སྒྲོན་ཅིག་ཅེས་སྐྱེར་བསྟན་ནས། རབ་འབྱོར་དེ་ཇི་སྟོན་དུ་སེམས། གཟུགས་
 ཀྱང་གཞན་ལ་སྐྱུ་མ་ཡང་གཞན་ཞིག་ཡིན་སྟུང་མམ། གསོལ་པ། བཅོམ་
 ལྷན་འདས་དེ་ལྟ་མ་ལགས་སོ། །ཞེས་སོ། །བྱིས་པའི་སྐྱེ་མཆེད་ལ་འཛིན་
 པར་རྟོག་པ་དང་། བྱིས་པའི་ཁམས་ལ་འཛིན་པར་རྟོག་པ་དང་། རྟེན་འབྲེལ་
 བཅུ་གཉིས་ལ་འཛིན་པར་རྟོག་པ་དང་། རྣམ་བུང་བུང་རྒྱབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ལ་
 འཛིན་པར་རྟོག་པ་དང་། རྣམ་ཐར་སློ་གསུམ་མཐོང་བའི་ལམ་ལ་འཛིན་པར་
 རྟོག་པ་དང་། བསམ་གཏན་སོགས་སློམ་པའི་ལམ་ལ་འཛིན་པར་རྟོག་པ་
 དང་། སྒྲོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཡུལ་ཅན་ཁྱད་པར་གྱི་ལམ་ལ་འཛིན་པར་རྟོག་པ་དང་།
 སྒྲོབས་སོགས་མི་སློབ་པའི་ལམ་ལ་འཛིན་པར་རྟོག་པ་ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས།
 རབ་འབྱོར་དེ་ཇི་སྟོན་དུ་སེམས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྒྲོབས་ཀྱང་གཞན་
 ལ་། སྐྱུ་མ་ཡང་གཞན་ཞིག་ཡིན་སྟུང་མམ། གསོལ་པ། བཅོམ་ལྷན་འདས་

དེ་ནི་མ་ལགས་སོ། །ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་དོན་བསྟུན་བ་ནི། དེ་ལྟ་བུའི་དགག་
རྟོག་ཁྱད་པར་ཅན་དགུ་གྲངས་བཞིན་དུ་བསྟན་པ་སེམས་དཔའི་ངེས་འབྱེད་
ཆ་མཐུན་བཞི་པོ་དམན་པ་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ཡིན་ནོ།།

ལྟེ གསུམ་པ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་ཁྱད་པར་བཤད་པ་ནི། མདོར་བསྟན་དུ་ཡོངས་
འཛིན་སྲུང་གསུངས་པ་ནི་ཚིགས་བཅད་སྟུར་བདེ་བའི་དགོས་པ་ཡོད་ལ།
རྒྱས་བཤད་དུ་མཚུག་ཐོག་དུ་འཆད་པ་ནི་ཡོངས་འཛིན་དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་
ངེས་པ་དུ་བཤད་པའི་དགག་རྟོག་བཞི་དོད་སོགས་ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་ཚེས་སུ་
རྟོགས་པར་འགྱུར་བའི་དགོས་པ་ཡོད་དེ། ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ཡིས་ཁྱད་
པར་དུ་འཕགས་ཞེས་དེ་ཡན་ཆད་ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་ཚེས་ཡིན་ལ། རྟོག་པ་
ཡོངས་འཛིན་གྱི་སྲུང་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ཡོངས་འཛིན་ལ་གཉིས་
ཏེ། འཕགས་པ་དང་། སེང་བཟང་གི་ལུགས་སོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་
སྟེ། ནང་ཡོངས་འཛིན་ཐབས་ལ་མཁས་པ་དང་། ཕྱི་ཡོངས་འཛིན་ཡོན་ཏན་
ལ་མཁས་པ་དང་། དེ་གཉིས་ཀའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤངས་པའོ། །དང་པོ་
སེམས་གསུམ་གྱིས་ཟིན་པ་ཡིན་ཏེ་ཡུལ་ཟབ་མོ་སྟོང་པ་ཉིད་དང་ཡུལ་ཅན་
ཡུམ་ལ་སེམས་མི་འགོང་ཞིང་མི་དངངས་པའི་ཤེས་རབ་དང་། སོགས་
ཁོངས་ནས་སྟུར་བ་སེམས་བསྐྱེད་དང་། རྗེས་བསྟུར་བས་ཟིན་པ་སྟེ། མདོ་
ལས། སེམས་པ་ཆེན་པོའི་ཐབས་ལ་མཁས་པ་དེ་གང་ལགས། བཅོམ་ལྡན་
འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྤྲུལ་པ། རབ་འབྱོར་འདི་ལ་སེམས་པ་ཆེན་པོ་ཡུམ་ལ་
སྟུང་པའི་ཚེ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་དང་ལྡན་པའི་སེམས་ཀྱིས་
གཟུགས་མི་རྟག་གོ་ཞེས་བྱ་བར་སོ་སོར་རྟོག་ཀྱང་དེ་མི་དམིགས་པ་ནི་

ཐབས་མཁས་པར་རིག་པར་བྱའོ་ཞེས་སོ།།

གཉིས་པ་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡུལ་ཚོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྒྲོན་ལ། སོགས་ཁོངས་ནས་ཐབས་སེམས་བསྐྱེད་དང་བསྡུ་(༤༧ བ)བ་སྒྲོན་པར་བྱེད་པ་སྟེ། མདོ་ལས། རབ་འབྱོར་སེམས་པ་ཆེན་པོའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ནི་གང་དེ་ལ་གཟུགས་མི་རྟག་ཅེས་བྱ་བར་དེ་མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཚོས་སྒྲོན་ཅིང་། དགེ་བའི་རྩ་བ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་ཉིད་མ་གཏོགས་པར་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སའམ་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་ཡོངས་སུ་བསྡུར་མི་འཇུག་པ་འདི་ནི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དུ་རིག་པར་བྱའོ། །ཞེས་སོ།།

གསུམ་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། རང་ཐབས་མཁས་ཀྱིས་མི་མཐུན་སྟོགས་སྤངས་པ་དང་། ལྷི་དགེ་བའི་བཤེས་ཀྱི་མི་མཐུན་སྟོགས་སྤངས་པའོ། །དང་པོ་ཐབས་མཁས་དེའི་མི་མཐུན་སྟོགས་སེམས་གསུམ་དང་བྲལ་བ་སྟེ། མདོ་ལས། རབ་འབྱོར་འདི་སེམས་པ་ཆེན་པོ་ཡུམ་ལ་སྦྱོད་པའི་ཚེ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་ཉིད་དང་ལྡན་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་བྲལ་བས་ཡུམ་སྒྲོམ་ཞིང་དམིགས་ཏེ། ཡུམ་དེས་ཀྱང་སྦྱོབ་སེམས་སུ་བྱེད་པ་དེ་ལྟར་ཐབས་ལ་མི་མཁས་ཞེས་སོ། །དེ་བོར་ཏེ་སྤངས་པ་ནི་ནང་གི་ཡོངས་འཛིན་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི་སྟོག་པའི་སྟོགས་པོ་ཡིན་ཏེ་དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྒྱའི་ཡུམ་སྦྱོར་དུ་འཇུག་པའི་སྟོག་སྟོགས་དང་། འབྲས་བུའི་ཡུམ་སྦྱོར་དུ་འཇུག་པའི་སྟོག་སྟོགས་སོ། །དང་པོ་ལ་གཞུང་སྦྱོར་བ་དང་། རོན་སྟོན་འཇུག་སྦྱོར་དུ་འཇུག་

པ་གཉིས་ལས་དང་པོ། མདོད་ལས། འདི་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་གསུངས་
 པ་མ་ཡིན། འདི་ནི་ཚོས་མ་ཡིན། འདི་ནི་འདུལ་བ་མ་ཡིན་གྱི་འདི་ལ་བསྐྱབ་
 པར་མི་བྱའོ། །མདོད་སྡེ་འདི་དག་ནི་རང་བཟོར་བྱས་པ་སྟེ། འདི་དག་ནི་
 མཉན་པར་མི་བྱའོ། །གཟུང་བར་མི་བྱ་བ་ནས་གཞན་ལ་བསྐྱབ་པར་མི་བྱའོ་
 ཞེས་ཟེར་བ་འདི་ནི་རབ་འབྱོར་སེམས་པ་ཆེན་པོ་སྟེག་པའི་གྲོགས་པོར་རིག་
 པར་བྱའོ་ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། མདོད་ལས། བདུད་སྟེག་ཅན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 ཆབྱད་དུ་བྱས་པ་དག་སེམས་པ་ཆེན་པོའི་རྩུང་དུ་འོང་ནས་པ་ལོ་ལ་ཏུ་སྦྱིན་པ་
 རྟུག་ལས་བསྐྱོག་ནས་མོས་པ་མེད་པར་བྱེད་དེ་རིགས་ཀྱི་བྱ་ཡུམ་བསྐྱོམས་
 པས་ཁྱོད་ཅི་ཞིག་བྱ་ཞེས་ཟེར་བར་འོངས་པ་འདི་ནི་སྟེག་པའི་གྲོགས་པོར་
 རིག་པར་བྱའོ། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་འབྲས་བུའི་ཡུམ་སྟོང་བ་ནི་བདུད་སྟེག་
 ཅན་མཁན་པོ་དང་སྟོབ་དཔོན་གྱི་ཆབྱད་དུ་བྱས་ཤིང་སེམས་པའི་རྩུང་དུ་སྦྱིན་
 ཏེ་སེམས་པའི་སྟོད་པ་ལས་བསྐྱོག་ཅིང་རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྱོད་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས་
 མདོན་དུ་གྱིས་ཤིག །སྤྲོ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱིས་
 ཁྱོད་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ་ཞེས་ཟེར་བ་འདི་ནི་སྟེག་པའི་གྲོགས་པོར་རིག་པར་བྱའོ། །
 ཞེས་སོ། །མི་མཐུན་སྟོགས་སྟེག་གྲོགས་པོར་ཏེ་སྐྱངས་པ་ནི་སྤྱིའི་ཡོངས་
 འཛིན་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་སིང་བཟང་ལྟར་ན་ཁྱོད་པར་གསུམ་སྟེ། ཤེས་
 རབ་དང་། ཚོས་སྟོན་པ་དང་། མི་མཐུན་སྟོགས་སྐྱངས་པའོ། །དང་པོ་འགྲེལ་
 པར་སེམས་མི་འགོང་ཞིང་མི་སྐྱབ་བག་མི་ཚ་ཀུན་ཏུ་སྐྱབ་པར་མི་འགྱུར་བ་
 དང་ལྡན་ཞིང་གཞན་དེ་ལ་འགོད་པའོ།⁹⁰ །གཉིས་པ་ལ་ཕན་པ་སྟོན་པ་དང་།

90 ཤོག་པོས་འདིའི་མཚུག་ཏུ་ཡི་གེ་གསལ་ལ་མི་གསལ་བའི་མཚན་ཞིག་ཡོད་པ་འདི་ལྟར།
 “མི་འགོང་མི་ལྷས་འགྱུར་པར་མི་འགྱུར་གསུམ་གྱི་བཤད་པ། མི་དང་སེམས་མི་སྐྱབ་ཀུན་ཏུ་སྐྱབ་

མི་ཕན་པ་འདོད་དུ་འཇུག་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡུལ་དངོས་
པོ་མཐའ་དག་བདག་མེད་པ་གདུལ་བྱའི་བསམ་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་རིམ་གྱིས་
སྒྲོན་པར་བྱེད་པ་རྒྱལ་པོའི་བཙུན་མོ་ཤི་བ་བརྟེན་པ་བཞིན་ནོ། །གཉིས་པ་
དུལ་ར་དང་མ་འོངས་པའི་དོན་དང་བུལ་བར་བྱེད་པའི་བདུད་ལས་སྤང་དགོས་
ཞེས་སྒྲོན་པར་བྱེད་པའོ། །གསུམ་པ་སེར་སྣ་ལ་སོགས་མི་མཐུན་སྤྱོད་གས་མི་
ལྡན་ཏེ་བོར་བ་ནི་ཡོངས་འཛིན་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཚོས་གསུམ་ལྡན་ནམ། མདོ་
རྒྱན་ནས། རྒྱ་ཆེ་ཐེ་ཚོམ་སྤོང་བ་དང་། གཟུང་འོས་དེ་ཉིད་གཉིས་སྒྲོན་པ། །
བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་མཁས་རྣམས་ཀྱིས། །སྒྲོན་པ་སྤུན་ཚོགས་ཡིན་པར་
བཞེད། །ཅེས་པ་ཚོས་བཞི་དང་ལྡན་པར་ཡང་གསུངས་སོ། །

༥ བཞི་པ་སྐྱབ་པ་ལམ་གྱི་རང་བཞིན་ལ་བཞི་སྟེ། ཉེན་དང་། དམིགས་
པ་དང་། ཆེད་དུ་བྱ་བ་དང་། རོ་བོའོ། །དང་པོ་སྐྱབ་པ་དང་ལྡན་པ་ལ་ལམ་
གྱི་ཡོན་ཏན་འབྱུང་བས་སྐྱབ་པའི་ཉེན་ཞེས་མཚོམས་སྐྱར་ནས་འཆད་⁹¹ (༤
ན)པ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྤྱི་དོན་དང་། གཞུང་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་
སྟེ། མཚན་གཞི་དང་། མཚན་ཉིད་དང་། སྤྱི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་
སྟེ། དབྱེ་བ་དང་། སྐྱབ་བྱེད་དང་། སད་པ་དང་མ་སད་པའི་ཕན་ཡོན་དང་
ཉེས་དམིགས་སོ། །དང་པོ་ལ་བཞི་སྟེ་དབྱེ་གཞི་དང་། བྱེ་བའི་གངས་
དང་། བྱེ་བའི་དོན་དང་། གངས་རེས་པའོ། །དང་པོ་རིགས་ཅོམ་ཞིག་ཡིན་

པར་མི་འགྱུར་བ་སྟེ། སྤོང་པ་ཉིད་འཛིགས་པའི་གནས་མ་ཡིན་པ་དང་། དེས་འཛིགས་པ་དང་
འཛིགས་པ་སྟེ་བ་བརྗོད་པས་རྒྱུན་དུ་འཛིགས་པ་དང་། ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་རྒྱ་མཚན་ལས་འཛིགས་
པ་རེས་པར་གྱུར་པ་གསུམ་མེད་པའོ། །”

91 གུག་ཤད་ནང་ཡོད་པ་དེ་གང་དུ་འཇུགས་རྒྱ་ཡིན་ནམ་མ་ཤེས།

མོ། །གཉིས་པ་རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་དང་། རྒྱས་པ་ལས་བྱུང་བ་གཉིས་
 མོ། །གསུམ་པ་བརྗོད་དུ་མེད་པ་འཇམ་དབྱེ་བར་བྱུང་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །བཞི་
 པ་རིགས་ཅོམ་ལ་ཚོས་ཉིད་དང་ཚོས་ཅན་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། གཉིས་ལས་
 མེད་ལ། ཚོས་ཉིད་ལ་དྲི་མ་དང་བུལ་བ་དང་བཅས་པ་གཉིས་ཡོད་ཅིང་
 གཉིས་ལས་མེད་པས་དང་པོ་རིགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཡིན་ཞིང་ཕྱི་མ་རང་བཞིན་
 དུ་གནས་པའི་རིགས་མོ། །ཚོས་ཅན་ལ་དངོས་པོར་ཡོད་མེད་གཉིས་ལས་
 ཕྱི་མ་རིགས་སུ་འགལ་ལ། དངོས་ལ་པོ་བཅའ་རིག་གཉིས་ལས་སྲུ་མ་
 རིགས་སུ་འགལ་བས་རིག་པའོ། །དེ་ལ་དག་མི་དག་ལུང་མ་བསྟན་གསུམ་
 ལས་ཕྱི་མ་གཉིས་རིགས་སུ་འགལ་བས་དག་བ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་སྒྲིན་མ་སྒྲིན་
 གཉིས་ལས་དང་པོ་རིགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཡིན་པས་དག་བ་ལ་སྒྲིན་པ་རྒྱས་
 འབྱུང་གྱི་རིགས་ཡིན་ཏེ། རྒྱུད་སྒྲུ་མ་ལས། གཏེར་དང་འབྲས་བུའི་ཤིང་
 བཞིན་དུ། །རིགས་དེ་རྣམ་གཉིས་ཤེས་བྱ་སྟེ། །ཐོག་མེད་རང་བཞིན་གནས་
 པ་དང་། །ཡང་དག་སྒྲུངས་པ་མཚོག་ཉིད་དོ། །ཞེས་སོ། །རང་བཞིན་དུ་
 གནས་པའི་རིགས་ལ་གཉིས་ཏེ་དབྱེ་བ་དང་། ཚུད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་
 དབྱེ་གཞི་ཉན་ཐོས་པ་ལྟར་ན་མ་ཆགས་པའི་དག་བ་ལ་འདོད་དེ། མངོན་
 ལས། མ་ཆགས་འཕགས་རིགས་དེ་དག་ལ། །ཞེས་སོ། །སེམས་ཅོམ་པ་ནི་
 ཀུན་གཞི་ལ་ཡོད་པའི་ཟག་མེད་སྦྱིད་པའི་རྣམ་པ་ལ་འདོད་དེ། རྒྱན་སྦྱག་
 པོ་བཀོད་པ་ལས། དེ་བཞིན་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་ནི། །བག་ཆགས་རྣམས་
 ཀྱིས་བཅད་གཏུབས་ཀྱང་། །རྣམ་དག་བྱུང་བའི་རིགས་ཡིན་པས། །སངས་
 རྒྱས་ཉིད་དུ་ངེས་པར་གསུང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་དག་བཅོམ་ཚོས་སྦྱོབ་ནི་
 ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ནས་བརྒྱད་དེ་འོངས་པ་ཚོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པ་ཡེ་ནས་གནས་པ་ཡིན་ལ། དེ་

ཐོས་པ་ལ་སོགས་པས་རྒྱལ་པ་གསོས་པ་ཡིན་ནོཞེས་འདོད་དོ། །བརྩམས་པ་ཡང་དག་རྒྱལ་བ་ནི་
 ཐོས་པ་ལ་སོགས་པས་ཆོས་སྐྱེའི་ཡོན་ཏན་དུ་བཤད་པས། ཐོས་པ་ལ་སོགས་པས་གསལ་དུ་བཞག་པ་
 མིན་ནོཞེས་འདོད་དོ། །དག་པོ་བཤད་མཚོག་སྒྲིབ་ནི་གསལ་པར་འཛོག་པ་ཡིན་ཞེས་འདོད་དོ། །དེ་
 ལ་ཡིན་ས་གནས་པ་ནི་རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་ཡིན་ལ། །རྒྱེན་གྱིས་གསོས་པ་ནི་སྐྱེ་བ་པ་ལས་
 བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །ཡིན་ས་གནས་པ་ནི་རང་བཞིན་ཡིན་ཏེ་རྒྱུ་འདོམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་རྟེན་གྱི་རོ་
 བོ་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་ནི་བརྟེན་པའི་རོ་བོ་ཡིན་ནོ། །དང་པོ་ནི་རྒྱུ་འདོམ་ཡོད་ལ་འབྲས་བུའི་རོ་མེད་
 དོ། དེས་ན་དང་པོ་རྒྱུ་ལོན་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་ནི་འབྲས་བུ་ཡང་ཡིན་ནོ། །རང་བཞིན་དང་ནི་རྒྱལ་
 པ་དང་། །དེ་དག་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་དང་། །ཡོད་མེད་དག་དང་། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོཞེས་
 འདོད་དོ། །དེ་ལ་འདི་སྐད་དུ་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། རྒྱུ་འདོམ་ཡིན་པས་རང་བཞིན་ཡིན་ན་སྐྱེ་བུ་ཡང་
 རང་བཞིན་དུ་འགྱུར་རོ། །མི་འགྱུར་ཏེ། རྒྱུ་ལོན་ཡིན་ལ་འབྲས་བུ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོཞེ་ན། དེ་ལྟ་
 ན་ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱ་ས་བོན་སྐྱ་མ་ལ་མི་བརྟེན་པ་དང་། རྒྱ་གང་ལ་ཡང་མི་བརྟེན་པས་ཐོས་པ་ལ་
 སོགས་པའི་རྒྱེན་གྱིས་མི་གསོས་པ་དང་། རྟག་པར་ཡང་འགྱུར་ལ། ཉེར་ལེན་གྱི་ས་བོན་ཀུན་གཞི་
 ལ་མི་བརྟེན་པ་རང་རྒྱུ་དུ་གནས་པར་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་ས་བོན་ཀུན་གཞི་ལ་ཡང་བརྟེན་པ་དང་།
 རིགས་མི་མཐུན་པའི་རྒྱེན་ལ་མི་ལྟོས་ཀྱང་རིགས་མཐུན་པའི་རྒྱུ་སྐྱ་སྐྱ་མ་ལས་སྐྱབ་པས་བརྟེན་
 པ་ཡང་ཡིན་ལ་འབྲས་བུ་ཡང་ཡིན་པས་རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་མེད་དོ། །དེ་
 རྒྱུ་ལ་ཡང་མཚུངས་སོ་ཞེ་ན། ལོ་བོ་ཅག་གིས་ཆོས་ཉིད་རིགས་སུ་འདོད་པ་ལ་ནི་ཆོས་ཉིད་རྟག་
 ཏུ་གནས་པ་ཡིན་པས་རྟེན་དང་འབྲས་བུ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཉེས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དབུ་མ་པ་
 ནི་སེམས་ཅན་གྱི་སེམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ལ་འདོད་དེ། སྤྲོད་པོ་བཀོད་པ་ལས།
 རྒྱུ་རྒྱལ་བའི་སྐྱེས་དག་བྱུང་རྒྱབ་སེམས་པའི་རིགས་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་
 ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལྟར་ལེན་པ། ནམ་མཁའ་ལྟར་ཡངས་པ། རང་བཞིན་གྱིས་
 འོད་གསལ་བ་སྟེ་དེ་ལ་གནས་པའི་སེམས་པ་རྣམས་ནི་འདས་པའི་སངས་

རྒྱལ་བཙམ་ལྷན་འདས་རྣམས་ཀྱི་རིགས་སུ་སྐྱེས་པ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་མ་
འོངས་པ་དང་། ད་ལྟ་བའི་རིགས་སུ་སྐྱེས་པ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་སོ།།

སྐབས་དོན་དབྱུང་མ་པས་རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་ལ་དབྱེ་བ་བྱས་ན་བཞི་སྟེ།
གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་དང་། བཞིར་དབྱེ་བ་དང་། རྒྱལ་ཏུ་དབྱེ་བ་དང་། བཅུ་
གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་འོ། །དང་པོ་རང་བཞིན་སྟོང་ཉིད་དེ་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་
རྒྱལ་དང་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཡོན་ཏན་གྱི་རྟེན་བྱེད་པས་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་རིགས་
གསུམ་དུ་བྱེ་བ་ཡིན་ཏེ། ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ལས། དེ་བཞིན་ཉན་ཐོས་ཐེག་
པ་དང་། །དེ་བཞིན་གཤེགས་དང་རང་རྒྱལ་གྱི། ཐེག་པ་ཐ་དད་ངས་བཤད་
དོ། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། རིགས་ངེས་པ་དང་མ་ངེས་པ་གཉིས་རྒྱུན་
གྱིས་སློགས་པ་དང་མི་སློགས་པ་གཉིས་ཏེ་བཞི་ཡིན་པར་མདོ་རྒྱན་ལས།
རིགས་ནི་ངེས་དང་མ་ངེས་དང་། །རྒྱུན་རྣམས་ཀྱིས་ནི་མི་འསློགས་དང་། །
སློགས་པ་ཉིད་དེ་མདོར་ན་རིགས། །དབྱེ་བའི་དོན་ནི་རྣམ་པ་བཞི། །ཞེས་
སོ། །གསུམ་པ་ནི་ཉན་ཐོས་བཟོད་པ་མན་ཆད་མ་ངེས་ལ། ཆོས་མཚོག་ནས་
ངེས་པར་འདོད་དེ། མཛོད་ལས། གཉིས་སློབ་རིགས་ལས་བསྐྱོག་ནས་ནི།
སངས་རྒྱལ་སུ་འགྱུར་གཞན་གསུམ་ཡང་། །ཞེས་སོ། །རང་སངས་རྒྱལ་
བསེ་རུ་ལྟ་སུ་ཚོགས་ལམ་ནས་རིགས་ངེས་ལ། ཚོགས་སྦྱིད་ཆེ་ཆུང་གཉིས་
བྱོད་དང་བཟོད་པ་ནས་རིགས་ངེས་གསུངས་སོ། །ཐེག་ཆེན་པ་གཉལ་པ་ན་རེ།
བྱོད་ནས་ངེས་ཟེར་ཏེ་དེ་ལྟར་ན་བྱོད་ནས་ཕྱིར་མི་སློབ་པར་འགྱུར་ཏེ་རིགས་
ངེས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་མདོ་ལས། ཕྱིར་མི་སློབ་པའི་སེམས་པ་ཆེན་པོ་
མ་གཏོགས་པ་དབང་པོ་རྒྱལ་བ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་སོ། །(༦༤ བ)དེས་ན་དབང་

པོ་རྣམས་པོ་རྣམས་རིགས་ངེས་པ་ཡིན་ཏེ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་རྟགས་གསུངས་
 པའི་ཕྱིར་རོ།། འགྲེལ་ཆེན་ལས། ལ་ལ་རིགས་མ་ངེས་པ་ཡིན་ཡང་དབང་པོ་རྣམས་ངེས་
 པར་འབྲེད་པའི་ཆད་མཐུན་པའི་གནས་སྐབས་སུ་ཡང་ཐབས་ཀྱི་བྱུང་པར་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་
 པས་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་ཉིད་དུ་ངེས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།། དབང་པོ་འབྲིང་མཐོང་
 ལམ་ནས་ངེས་ཏེ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་རྟགས་གསུངས་པ་དང་། ས་ཐོབ་
 འཛིགས་པ་ལྟ་དང་བུལ། །ཞེས་སོ། །དབང་རྒྱལ་ས་བརྒྱད་པ་ནས་ངེས་ཏེ་
 ཕྱིར་མི་ལྡོག་གི་རྟགས་དང་། ས་བདུན་པ་ཡན་ཆད་ན་ལྡོག་པ་མ་དགོས་
 པ་ཡོད་དེ། རོ་རྩེ་ཕྱོ་མོ་ལས། ཇི་སྲིད་ས་བརྒྱད་མ་ཐོབ་པ། །དེ་སྲིད་ཐེག་པ་
 དམན་པས་འཛིགས། །ཞེས་སོ། །ས་བརྒྱད་པ་ནས་ཐམས་ཅད་ནས་ཕྱིར་མི་
 ལྡོག་པ་ཐོབ་པ་ཡིན་ཏེ། འགྲེལ་ཆེན་ལས། ས་བརྒྱད་པ་ལ་ནི་ཐམས་ཅད་
 ཕྱིར་མི་ལྡོག་པར་ངེས་པ་ཉིད་དུ་བཞག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་སོ། །བཞི་པ་
 ས་མཚམས་ཀྱིས་བཅུ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་ནི་རྣམས་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པ་ནས་ཡི་ཤེས་
 ཚུལ་བ་མི་མངའ་བའི་བར་གྱི་རྟེན་བྱེད་པར་འདི་ཉིད་དུ་གསུངས་སོ།།

གཉིས་པ་རྩོད་སྤང་ནི། རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་རིགས་ཚོས་ཅན། དབྱེ་བ་
 མེད་པར་ཐལ། ཚོས་དབྱིངས་ལ་དབྱེ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། འདི་ཡང་དཔེ་མེད་
 པར་བརྟོད་པ་ལས། ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་དབྱེ་བ་མེད་ཕྱིར། །ཞེས་པས་གྲུབ་
 ལ་འདོད་ན་སྤར་གྱི་དམ་བཅའ་ཉམས་སོ་ཞེ་ན། མཐར་ཐུག་གི་རིགས་ལ་
 དབྱེ་བ་མེད་པ་འདོད་པ་ཡིན་ཏེ། མཐར་ཐུག་ཕྱིར་ན་ཐེག་གཅིག་ཉིད། །ཅེས་
 སོ། །ཀུན་སྐབས་དབྱེ་བ་མེད་པར་ཐལ་བེར་ན་བྱུང་པ་མ་གྲུབ་སྟེ། ཚོས་
 དབྱིངས་དེ་ཉིད་གནས་སྐབས་རྟོགས་པ་ཐ་དད་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པས་རིགས་

ཐ་དད་དུ་བཞག་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ཉིད་ནས། བརྟེན་པའི་ཚོས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་
 གིས། །དེ་ཡི་དབྱེ་བ་ཡོངས་སུ་བརྗོད། །ཅེས་སོ། །རྒྱས་འགྱུར་གྱི་རིགས་
 བེ་ཚོགས་ལམ་རྒྱུད་ལྟར་རྒྱན་མཐའི་བར་གྱི་དགོ་བ་སྦྱར་བྱུང་ཐམས་ཅད་
 ཡིན་ལ། ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་སོ་སོར་གོ་བར་བྱའོ། །གཉིས་པ་སྐྱབ་བྱེད་ལ་
 གཉིས་ཏེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རིགས་སྐྱབ་པ་དང་། སོ་སོའི་རིགས་སྐྱབ་པའོ། །
 དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ་རིགས་ཡོད་པར་སྐྱབ་པ་དང་། མདུག་པར་སྐྱབ་པའོ། །དང་
 པོ་ལ་གསུམ་སྟེ་གཞན་ལུགས་དགག་པ་དང་། རང་ལུགས་བཞག་པ་དང་། ཚུད་
 པ་སྦྱང་བའོ། །དང་པོ་གཟད་པ་ན་དེ། སེམས་ཅན་ཅམ་ཚོས་ཅན། སངས་
 རྒྱུན་ལྷན་གྱི་རིགས་ཀྱིས་བྱེད་པར་ཡོད་དེ། འཁོར་བའི་སྐྱབ་བསྐྱེད་ལས་
 རྒྱུ་ཞིང་། ལྷན་འདས་ལ་དོན་གཉེར་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཡང་རྒྱུད་སྐྱ་
 མ་ལས། སྲིད་དང་ལྷན་འདས་པ་ཡི། །བདེ་སྐྱབ་སྦྱོར་ཡོན་མཐོང་བ་དེ། །
 རིགས་ཡོད་དག་ལ་གང་ཕྱིར་དེ། །རིགས་མེད་དག་ལ་མེད་ཕྱིར་དེ། །ཞེས་སོ། །
 མ་དེས་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་བེམ་པོ་དངོས་མེད་ལ་རྟགས་
 ལྟོག་པ་ལྟེན་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས། གལ་ཏེ་སངས་རྒྱས་ཁམས་མེད་ན། །སྐྱབ་
 ལ་སྦྱོ་བར་མི་འགྱུར་ཞིང་། །ལྷན་འདས་ལ་འདོད་པ་དང་། །དོན་གཉེར་
 སྦྱོན་པའང་མེད་པར་འགྱུར། །ཞེས་སོ། །གལ་ཏེ་རྟགས་རྟེན་ཅམ་དུ་འགོད་
 དམ། །བྱེད་དུ་འགོད། དང་པོ་ལྟར་ན་མ་དེས་ཏེ་ཤེས་བྱ་ལ་བྱས་པ་
 རྟེན་ཅམ་དུ་ཡོད་པས་མི་རྟག་པ་བྱེད་དུ་ཡོད་པར་སྐྱབ་མི་རུས་པ་བཞེན་
 རོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན་རྟགས་ཚོས་ཅན་གྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་མ་སྐྱབ་སྟེ་
 ཤེས་བྱ་ལ་བྱས་པ་བྱེད་དུ་བཀོད་ན་མ་སྐྱབ་པ་བཞེན་ནོ། །གཉིས་པ་རང་
 ལུགས་གཞག་པ་ནི་སེམས་ཅན་ཅམ་ཚོས་ཅན། སངས་རྒྱུན་ལྷན་གྱི་རིགས་

ཅན་ཡིན་ཏེ། སྲི་མ་སློབ་བྱུང་བ་དང་བཅས་པའི་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་ལ་བ་གང་ཞིག། །དོན་སྤྱི་མ་བྱང་རྒྱབ་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་གི་རྗེས་སུ་བྱ་བའི་གཞིར་གྱུར་པའི་སྤྱིར་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྐྱོན་མ་ལས། །འདི་ན་སྤྲོད་མིན་སེམས་ཅན་འགའ་ཡང་མེད། །འགྲོ་བ་འདི་དག་མ་ལུས་སངས་རྒྱས་འགྱུར། །ཞེས་པ་དང་། །ཤེར་སྤྱིན་མཚོག་དང་པོ་ལས། །བྱང་རྒྱབ་སེམས་པ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྣོད་པོ་ཅན་ནོ། །ཞེས་པ་དང་། །རྒྱད་སྐྱེ་མ་ལས། །རྗེས་སུ་སངས་སྐྱེ་ནི་འགྲོ་སྤྱིར་དང་། །དེ་བཞིན་ཉིད་དབྱེར་མེད་སྤྱིར་དང་། །རིགས་ཡོད་སྤྱིར་ན་ལུས་ཅན་ཀུན། །རྟག་ཏུ་སངས་རྒྱས་སྣོད་པོ་ཅན། །ཞེས་པ་དང་། །རང་བཞིན་འོད་གསལ་ལ་སྲི་མ་རྣམས་ཀྱང་ནི། །སློབ་བྱུང་བར་ནི་རྣམ་པར་གཟིགས་འགྱུར་ནས། །ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་ལྟར་།

(ཤོག་གངས་མེད་ ན)གང་ན་ཞི་སྟེ་མི་གསལ་བས་མན་ངག་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དོན་ཟབ་མོ་ནི་རྟོགས་པར་གང་དང་ཡིན་ཏེ་རྗེས་མཐའ་དག་མ་རྟོགས་སོ། །དེའི་རྒྱ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་བྱམས་པས་དགོལ་ཏེ་སློབ་སྤྲོད་ཡུལ་ཡིན་པའི་སྤྱིར་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །ཁ་ཅིག་རྒྱུ་པ་དང་པོ་གཉིས་རྟོགས་པའི་ཚོས་དང་སྤྱི་མ་གཉིས་ལུང་གི་ཚོས་ལ་འཆད་དོ། །སྤྲོད་ཡུལ་མ་ཡིན་ལ་འོན་ཀྱང་རང་གཞན་གྱི་རྟོགས་པ་མི་ཉམས་ཤིང་མ་རྟོགས་པ་རྟོགས་པའི་དོན་གྱི་དོར་སེང་བཟང་བདག་གི་བསམ་སྦྱོར་གྱིས་འབད་པས་འགྲོལ་བ་བགྱིས་པ་ལ་ལོངས་པ་སྟེ་ལོར་འཁྲུལ་མཚིས་ན་སྐྱེ་བོ་མཁས་པ་རྣམས་དང་འཕགས་པ་རྣམས་བཟོད་པར་མཛོད་ཅེས་སོ། །བཞི་པ་རྟོགས་ཚུལ་ནི།

གྱི་མ་གཞུང་ལུགས་སྣ་ཚོགས་ལྟ་བུ་དང་ཉན་པ་དང་བཤད་པ་ལ་སོགས་
 གྱིས་བདག་གི་སློབ་དུབ་ཅེས་པའམ་དངོས་པོར་སློབ་པ་བྱེད་བྱེད་ནས་སེམས་
 ལ་བདེ་བ་མ་རྙེད་པ་ལ་ངལ་བས་ངལ་བསོ་བ་ལྟར་སློབ་པའི་ངལ་བསོ་བའི་
 གནས་སློབ་བྲལ་ཡུམ་གྱི་ལུགས་སམ་བདེ་བ་དུས་རིང་མོ་ཞིག་ནས་
 མཐོང་སྟེ་ཐོབ་པའམ་ཤེས་པ་ཡིན་ནོ། །ཡུམ་གྱི་མདོ་དང་ཟབ་དོན་སྟོན་པའི་
 མདོ་གཞན་དང་། །འཕགས་པའི་གཞུང་དང་དེ་ཉིད་སྣང་བ་དག་ལྡན་དང་།
 །འབྲུམ་རྒྱུ་ཡུམ་བསྐྱུས་རིགས་ཚོགས་དབྱུང་མའི་གཞུང་རྣམས་དང་། །བྱམས་
 ཚོས་མངོན་པའི་གཞུང་དང་རིགས་པའི་ཚུལ་ལུགས་དང་། །སློམ་མའི་གསུང་
 དང་རྒྱ་ཀུ་རྣམ་གསུམ་ལ་བརྟེན་ནས། །མདོ་དང་རྒྱན་འགྲེལ་དངོས་ཤུགས་
 རྫོགས་པར་བྱ་བའི་གནས། །ཐེག་གསུམ་གཞི་ལམ་འབྲས་བུ་མཐར་ཐུག་
 སློང་པོའི་དོན། །རྣམ་དཔྱོད་སློབ་ཡིས་ཇི་སྟེད་ཇི་བཞིན་གསལ་བར་བཤད། །
 དེ་ཕྱིར་འདི་ནི་སྟོན་བྲལ་ཉི་འོད་ཚ་ཟེར་དང་། །དབང་པོའི་གཙུག་གི་གདེངས་
 ཀའི་ཚལ་གྱི་ལོར་བྱ་ལྟར། །དྲི་མེད་གཟུ་བོས་དོན་གསལ་རྣམ་བཤད་འདི་
 སྤངས་ན། །དོན་གཉེར་སྐྱེས་བུའི་བསམ་པ་ལྟར་དུ་རྫོགས་པར་བྱེད། །གཞན་
 དུ་ན་གྱི་ནའི་བཤད་སྟོལ་གྲགས་པ་ཅོམ་གྱི་རྗེས་སུ་ཞུགས་པས་སློང་པོའི་
 དོན་དང་ཤིན་ཏུ་བསྐྱལ་བར་འགྱུར་བ་དེའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་དཔྱོད་པའི་སློབ་དང་
 ལྡན་པ་རྣམས་གྱིས་རྟོག་པའི་བྱ་བ་གཅོད་ཅིང་ཉི་འོད་ལྟར་རྒྱས་པའི་རྣམ་
 བཤད་འདི་ལ་གུས་པས་འཇུག་པར་བྱ་བར་རིགས་སོ། །བརྗེད་པའི་ཚོག་དོན་
 ཟབ་ཅིང་རང་མཚན་སལ་ཆེར་ནི། །འཕགས་སློབ་སྟོན་ཡུལ་གྱུར་ཅིང་བྱིས་
 པས་དེ་ཉིད་མིན། །དེ་ཕྱིར་ལོངས་པ་མཆིས་ན་འཕགས་པའི་ཚོགས་རྣམས་
 དང་། །སློམ་སྐྱེ་བོ་མཁས་རྣམས་བཟོད་པ་མཚོད་པར་རིགས། །རྒྱན་འགྲེལ་

ལེགས་བཤད་ཤེས་བྱའི་རྒྱ་མཚོ་བཟང་དོན་གྱི། །གནད་ཀྱི་ལྷ་མིག་རིན་ཆེན་
གཏེར་གྱུར་གཅེས་པའི་མཛོད། །རྩོམ་དང་སྐྱུ་ལ་སོགས་ཀྱི་མ་
རྣམས་སྤངས་པའི། །ལེགས་བཤད་ལྷན་འཕགས་སྐྱེས་བུའི་དོན་སྐྱབ་འདི་
བརྩམས་པས། །རྣམ་པར་དཀར་བའི་དགེ་བས་བདག་སོགས་སེམས་ཅན་
ཀུན། །ཟག་མེད་ཁང་བཟང་བའོད་ནས་གཉིས་དོན་སྐྱུ་སྐྱབ་ཤོག།

༥ ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་མན་ངག་གི་བསྟན་བཅོས་མདོན་པར་
ཉོགས་པའི་རྒྱན་གྱི་འབྲེལ་པ་ལེགས་པར་བཤད་པ་སྐྱེས་བུའི་དོན་སྐྱབ་ཅེས་
བྱ་བ་མང་དུ་ཐོས་པ་ཤུགས་ཤིག་སྐྱོད་སྐྱོན་ལམ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས། ལྷ་མ་
དམ་པ་མང་པོས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་ཤིང་། མཁས་བཙུན་གྱི་འདུ་ས་པན་
བདེའི་འབྲུང་གནས་དཔལ་སྐྱར་ཐང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་(ཤོག་གྲངས་
མེད་ བ)སྐྱར་བ་འདི་ཡོངས་སུ་རྩོགས་སོ།། རྩོམ་འབྲེལ་བཟང་པོ་ཡིན་ནོ།།
སྐྱོན་སྐྱོན་བདག་གིས་བྲིས།

༄༅། །ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བཞག་ས་བཞུགས་སོ།།

[293-304]¹

ལྗ ལྷ་མ་དམ་པ་རྣམས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་མེ་བཅུན་
བྱམས་པའི་གཞུང་ལ་འཆི་ཚས་བྱེད་པའི་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་ས་ཡིན། ཚོས་ཅི་རུང་
རུང་ལ་ཡིད་ཆེས་མི་བྱ། ལྷ་ཉེན་ཡོད། དེས་དོན་གྱི་གདམས་ངག་ཐེག་པ་
ཆེན་པོ་རྒྱད་ལྷ་མ་ཡིན། འདིར་དོ་རྗེའི་གནས་བདུན་དུ་འདུས། སངས་རྒྱས་
བྱ་བ་རང་གི་སེམས་འོད་གསལ་གྱི་དོན་རྟོགས་པས་རྣམ་རྟོག་ཟད་པའི་རང་
བྱུང་གི་ཡེ་ཤེས་ལ་ཟེར། ཚོས་བྱ་བ་གཉིས་ཡིན། དོན་དམ་པའི་ཚོས་འགོག་
པའི་བདེན་པ། དེ་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ལམ་གྱི་བདེན་པ་ཡིན། འགོག་པ་དང་
རང་སེམས་འོད་གསལ་བསམ་མེད་དེ། རྟོག་པ་དང་ཉེན་མོངས་པ་དང་
བྲལ་བ་ལ་ཟེར། ལམ་ལ་ཚོས་གསུམ་ཚང་དགོས། རང་སེམས་འོད་གསལ་
རྟོགས་པས་སྤར་བསགས་ཀྱི་ཉེན་མོངས་པ་དག ཤེས་བྱའི་རང་བཞིན་འོད་
གསལ་དུ་གསལ་བར་རྟོགས། སྤེས་སྣོ་འདོགས་ཀྱི་སྣོ་གཞུག་པའི་གཉེན་
པོར་སོང་བ་ལ་ཟེར། དགོ་འདུན་རང་གི་སེམས་འོད་གསལ་དུ་རྟོགས་པའི་
ཤེས་རབ། གཞན་གྱི་སེམས་འོད་གསལ་དུ་རྟོགས་པའི་སྤྲིང་མེ་དུས་གཅིག་
དུ་སྐྱེས་པ་ལ་ཟེར། དེ་གསུམ་རང་གི་སེམས་ཉིད་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་མ་རྟོགས་
བར་དུ་སྐྱབས་གནས་སུ་བཞེད། དེ་ཀ་ལ་ཀྱུན་རྫོབ་རེ་ཤིག་པའི་སྐྱབས་འགོ་
(༡ བ)ཟེར། རྒྱད་ལ་སྐྱེས་པའི་དུས་སུ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་བྱིན་རྒྱབས་
ཡོད་པར་དེས་ཤེས་སྐྱེས་པ་ལ་ རང་སེམས་ཚོས་སྐྱ་རྟོགས་པ་དངོས་སུ་མ་སྐྱེས་མོས་

1 མ་དཔེ་ལ་ཡོད་པའི་དབྱིན་ཡིག་ཤོག་གངས་ཡིན།

པའི་སྐོན་སྐྱབས་གནས་སུ་འདོད། ཀུན་རྫོབ་རེ་ཤིག་གི་སྐྱབས་གནས་ ཟེམ། དོན་དམ་པ་
 གཏན་གྱི་སྐྱབས་གནས་རང་སེམས་ཚོས་སྐྱར་²རྟོགས་པ་ལ་ཟེམ། རྣམ་
 རྟོག་མ་ཟེད་ན་སྐྱབས་བསྐྱེད་ལས་བསྐྱབ་པར་མི་ལུས། རང་གི་རྣམ་རྟོག་
 འཇོག་པ་ལ་ཚོས་སྐྱབས་སྐྱོམ་དགོས། རང་གི་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འདི་
 སངས་རྒྱས་མིན་ན་བསྐྱབ་ཏུ་མི་བཏུབ། སེམས་ཀྱི་རོ་བོ་སངས་རྒྱས་ཡིན་པ་
 ལ་ཁམས་ཟེམ། དེ་མ་རྟོགས་པའི་རྣམ་རྟོག་གི་རྒྱན་ལ་སེམས་ཅན་ཟེམ།
 སེམས་ཅན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱིང་པོ་ཅན་བྱ་བ་རྣམ་རྟོག་གིས་རང་སེམས་
 བསྐྱབས་པ་ལ་ཟེམ། རང་སེམས་འོད་གསལ་བྱ་བ་རྣམ་རྟོག་གི་ཡུལ་དུ་མ་
 རྒྱར་པས་གཉེན་པོས་མ་བཅོས་པར་དག་པ་ལ་ཟེམ། དེ་མི་རྟོགས་པའི་རྒྱ་ཅི་
³ཡིན་ཟེམ་ན་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚོས་ལ་ཡིད་ཆེས་མ་སྐྱེས་པས་བསྐྱབས།
 ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བྱ་བ་རང་སེམས་འོད་གསལ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་དང་སྤྱིང་
 རྗེ་དུས་མཉམ་དུ་སྐྱེས་པ་ལ་ཟེམ། ཚོས་སྐྱར་བཞིན་གྱིས་དག་ཀྱང་སྐོ་བྱར་
 གྱི་རྗེ་མ་དང་བྱལ་བའི་ས་བོན་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚོས་ལ་མོས་པར་གསུངས།
 རྒྱབ་མཐས་སྐོ་མ་བསྐྱར་ཞིང་འཁོར་བ་ལ་ཞེན་པའི་མི་ལ་སངས་རྒྱ་བའི་ས་
 བོན་མེད་(༢ རྟེན)པས་མ་རྟོགས་པ་ཡིན། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་ཀྱི་
 སེམས་ཅན་ལ་བྱབ་པར་གསུངས་པ་ཟེམ་ན། རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་
 རིགས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རོ་བོ་འདུས་མ་བྱས་པའི་ཚོས་སྐྱས་མ་
 བྱབ་པ་གཅིག་ཀྱང་མེད། དེའི་རོས་ནས་རིགས་མ་ཆད་པ་བདེ། ཡང་དག་
 པར་སྐྱབས་པའི་རིགས་འོད་གསལ་རྟོགས་པའི་ས་བོན་འཁོར་བ་ལ་སྐྱོ་བ་

2 མ་དཔེ་ལ་ “ལ” ཡོད།

3 མ་དཔེ་ལ་ “ཅི” མེད་ཀྱང་དོན་ལ་འཐད་པས་བརྟུག་ཡོད།

སྐྱེས་པའི་རྣམས་པ་ལ་ཟེར། རྒྱུན་ཐེག་པ་ཚེན་པོའི་ཚོས་ཐོས་པས་འཁོར་བ་ལ་
 སྐྱོ་བ་མ་སྐྱེས་པ་རིགས་ཆད་ཡིན། ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་བྱ་བ་སེམས་རང་བཞིན་གྱིས་
 དག་པ་རྟོགས་པས་རྣམ་རྟོག་གི་དྲི་མ་བག་ཆགས་དང་བཅས་པ་དག་པ་ལ་
 ཟེར། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་བྱ་བ་སྐྱེས་བཟོད་པ་དང་རྣམ་རྟོག་གི་དྲི་མས་
 བསམ་དུ་མེད་པའི་དོན་རྟོགས་པ་ལ་ཟེར། སེམས་ཅན་གྱི་འཁྲུལ་སྣང་འདྲི་
 སངས་རྒྱས་ཀྱིས་མ་མཚུན་ནམ་མི་མ་མཚུན་ཟེར་ན། མ་མཚུན་ཏེ་⁴སེམས་ཅན་རང་
 བཞིན་གྱིས་འོད་གསལ་བ་དེ་སངས་རྒྱས་རང་དང་ཁྱད་མེད་དུ་དག་པར་
 མ་མཚུན། དེ་ལ་མ་མཚུན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གཞན་དོན་ཟེར་བ་ཡིན། སེམས་ཅན་
 གྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་སྐྱོ་བྱུང་བ་གཏོད་མ་ནས་ཟད་པར་མ་མཚུན་པ་དེ་ལ་བརྩེ་
 བའི་སྤྲུགས་རྗེའི་གཞན་དོན་ཟེར་བ་ཡིན། རྣམ་རྟོག་ཟད་པར་མ་མཚུན་ན་སེམས་
 ཅན་ད་ལྟ་ཅིས་བཅིངས་ནས་འཁོར་ཟེར་ན། (2 བ)རྣམ་རྟོག་གི་སྣང་བ་ལ་
 ཉོན་མོངས་པའི་ཞེན་པས་བཅིངས། སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་དང་ས་ཐོབ་པའི་བྱང་ཚུབ་
 སེམས་དཔའི་རྟོགས་པ་ཁྱད་ཅི་ཡིན་ཟེར་ན། སོ་སོ་སྐྱེ་བོས་རང་གི་སེམས་
 འོད་གསལ་གཏན་⁵མ་རྟོགས་པའི་⁶རྣམ་རྟོག་གི་སྣང་བ་བརྟས་པ་ལ་ཡང་
 དག་ཏུ་བརྩུང་བ་ཡིན། བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་རང་གི་སེམས་འོད་གསལ་
 རྟོགས་པས་འཁོར་བའི་སྣང་བ་ཐམས་ཅད་རྣམ་རྟོག་ཅོམ་དུ་རྟོགས་པ་ཡིན།
 ས་ཐོབ་ནས་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ཡིད་ལུས་སྲུ་ཡོད་པ་ཡིན།
 འཁོར་ལོ་སྐྱུང་བ་ལ་སོགས་པའི་ལུས་ཡོད་པར་གསུངས་པ་ཟེར་ན། སྐྱོན་

4 མ་དཔེ་ལ་ “ན” ཡོད་ཀྱང་གོ་བདེ་བའི་ཚེད་དུ་ ཏེ་བཅུག་ཡོད།
 5 མ་དཔེ་ལ་ “རྟོན” ཡོད།
 6 མ་དཔེ་ལ་ “རྣམ་རྟོགས་པའི་” ཞེས་པ་ཚོག་བཀོད་ནས་བསྐྱབ་ཡོད།

ལམ་གྱི་དབང་གིས་སྐྱེ་བ་ཡིན་ན་ཤ་ཁྲག་གི་ལུས་མེད་གསུངས་ཏེ། དང་པོ་
 ལམ་སྐྱེས་པའི་རྟེན་དེ་ཤ་ཁྲག་གི་ལུས་རང་དུ་འབོར་དགོས་སམ་སྐྱེས་ན།
 ས་དང་པོའི་བདེན་པ་གཟིགས་པ་ལ་སྐྱེ་ལུས་བོར་བ་མངོན་པའི་གཞུང་ན་
 འདུག ས་བཅུའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྟོགས་པ་ལ་ཁྱད་ཅི་ཡོད་ཟེར་ན། རང་སེམས་
 འོད་གསལ་ལ་རྟོགས་པའི་འབད་རྩོལ་གྱིས་བསྐྱོམས་པས། རྣམ་རྟོག་གི་དྲི་མ་
 རེ་རེ་ནས་ཟད་པའི་ཁྱད་ཡོད། དཔེ་ལྟར་བྱ་སྐྱོད་པའི་ཚོས་བཅུས་གསུངས་སོ།།
 ལྷ་རན་འདས་པ་བྱ་བ་ཅི་ལ་ཟེར་ན། འཁོར་བའི་སྤྱག་བསྐྱེད་རྒྱུ་ཆད་པ་ལ་
 བྱ། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཡིད་ལུས་(༣ ན)སྤྱ་བ་ཤད་པ་ཟེར་ན།
 བསམ་གྱིས་མི་ཁྲབ་པའི་དབྱིངས་ན་ཟག་པ་མེད་པའི་ལས་ཀྱིས་རྒྱ་བྱས།
 མ་རིག་པའི་བག་ཆགས་ཀྱིས་རྒྱུན་བྱས། ཡིད་ལུས་ཀྱི་ཕུང་པོ་སྐྱེས། བསམ་
 གྱིས་མི་ཁྲབ་པའི་འཆི་བ་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐུགས་རྗེས་
 བསྐྱེད་ནས་སྐྱེས་པའི་ལུས་ཀྱིས་ཚོགས་གསོག་ཏུ་བཅུག་ནས་གདོད་
 སངས་རྒྱ་བ་ཡིན། མཐར་ཐེག་པ་གཅིག་ཏུ་འགྲོ་བ་ཡིན། རྟོགས་ལུས་ལ་
 ཐེག་པ་གསུམ་དང་རིགས་ཅན་བདེ། འབྲས་བུའི་ས་གསུམ་ན་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་
 ཡེ་ཤེས་ཡོད་པར་གསུངས་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་དང་ཁྱད་ཅི་ཡོད་ཟེར་
 ན། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རོ་བོ་ལ་འབད་རྩོལ་མི་དགོས་པར་མཉམ། བན་པའི་ཡོན་
 ཏན་གསུམ་ས་གསུམ་གྱི་བཤད་པའི་དགོངས་པ་དེ་ཡིན། རྒྱལ་བུ་ནར་སོང་
 བ་དབང་མ་བསྐྱར་བའི་དཔེས་བཤད། སངས་རྒྱས་ལ་⁷རྣམ་རྟོག་གི་བག་
 ཆགས་ཟད་པས། ཡེ་ཤེས་རྫོགས་པས་ཁྱད་ཡོད་གསུངས། ལམ་རྒྱུད་ལ་
 སྐྱེས་པའི་ངེས་ཤེས་ཅི་ལ་བྱེད་ཟེར། སེམས་འོད་གསལ་ལ་རྟོགས་པས་རྣམ་

7 མ་དཔེ་ལ་ “ཀྱི” ཡོད།

རྟོག་དང་ཉེན་མོངས་པ་རྒྱུ་དུ་སོང། སེམས་ཅན་ལ་སྤིང་ཇི་སྤྱི་ན་ཚོས་ལམ་
 དུ་སོང་བ་ཡིན། འོད་གསལ་ལ་ཅི་ལ་བརྟེན་ནས་ངོ་ཤེས་པར་བྱེད་ཅེ་ན། རང་གི་
 སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་སྤྱི་འགག་མེད་པ་འམ་བརྗོད་པ་བཀག་པས་ཤེས་པར་
 བྱེད། སྤྱིར་ཇི་བཙུན་བྱས་པ་(༣ བ)སྒྲོམ་བྱེད་ཅེ་ན་རྟོག་པ་འཇིག་ལུགས་
 གཉིས་ཡོད། རང་བཞིན་གྱི་མཚན་མ་བྱ་བ་ཇི་ལྟར་སྤྲོད་པ་འདི་ཡི་ངོ་བོ་ཇི་
 ལྟར་ཡིན་སྟམ་དུ་དབྱེད་ནས་རྟོག་པ་འཇིག་པ་འམ་རྣམ་རྟོག་གི་སྒོ་ལ་སྤྲོད་
 བའི་གཟུགས་བརྟན་བསྐྱོམས་པ་ལ་ལྟོས་ནས་འཇིག་པ་གཅིག་ཡོད། དེ་
 གཉིས་བསྐྱོམས་ནས་མི་འོང། ཉེས་པ་སྒོ་བྱར་བ་བྱ་བ་ཅི་ལ་ཟེར་ན་རྣམ་པར་
 རྟོག་པའི་འབྲུལ་སྤྲོད་ལ་ཟེར་ན། དེ་གཞི་ཡོད་འབྲུལ་ཡིན་ནམ་མེད་འབྲུལ་
 ཡིན་ཟེར་ན། ཚོས་ཉིད་ཀྱི་གཞི་ཡོད་འབྲུལ་ཡིན་ཀྱང་རྟོག་པའི་ངོ་བོ་ཡོད་
 འབྲུལ་དང་མེད་འབྲུལ་གཉིས་ཀ་མིན། རང་བྱུང་གི་ཡེ་ཤེས་བསམ་བརྗོད་
 དང་བྲལ་བ་ལ་རྣམ་རྟོག་གི་ཡུལ་དུ་བྱས་པས་འབྲུལ། འོངས་སྐྱུ་དང་སྐྱུལ་
 གཉིས་ཁྱད་ཅི་ཡོད་ཟེར་ན་མཚན་དང་དཔེ་བྱེད་ཀྱིས་སྤྲོས་པ་ལྟར་གསུམ་བྱ་
 ལ་ཉིང་ངེ་འཇིན་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གཟུགས་བརྟན་སྤྲོད་བ་ཡིན། དེ་རང་གི་
 སེམས་ཀྱི་སྤྲོད་བར་ངོ་ཤེས་པས་ས་ཐོབ་ནས་འོངས་སྐྱུར་འགོ། རང་གི་
 སེམས་འོགས་ན་རང་རྒྱུད་ཀྱི་སངས་རྒྱས་སུ་འཇིན་ནས་སྐྱུལ་སྐྱུར་འགོ། ངོ་
 བོ་ལ་ཁྱད་མེད་པ་ཡིན། སྤྱིར་གཟུགས་སྐྱུ་རྣམ་གཉིས་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་འབྲས་
 བུར་བཤད་པ་དང་། རྒྱ་མཐུན་དུ་(༧༡. ན)བཤད་པ་གཉིས་ཡོད། རི་དང་
 ཁང་པ་ལ་སོགས་པ་འདི་ཀུན་རྣམ་རྟོག་གི་སྤྲོད་བ་གཅིག་ཡིན་ནམ་སྤྱི་ངོལ་
 ན་ཡོད་པ་གཅིག་ཡིན་ཟེར་ན། རྣམ་རྟོག་གི་སྤྲོད་བ་གཅིག་ཡིན། སྤྱི་ངོལ་ན་
 མེད། མི་ལམ་ན་མེད་ཀྱང་རི་ཁང་པར་སྤྲོད་བ་དང་འདྲ། འོ་ཅག་གི་སྤྲོད་བ་

འདི་ས་ཐོབ་པ་ལ་སྐྱང་ངམ་མི་སྐྱང་ཟེར་ན། ལུ་ཅག་གི་སྐྱང་བ་འདི་མི་ལམ་བཞིན་ཏུ་སྐྱང་བས་གཞན་དོན་ཏུ་ཐུགས་རྗེ་མི་འགྱུར། བདེན་པར་འཛིན་པའི་རྩ་བ་རྟོག་པ་འོད་གསལ་ཏུ་ངོ་ཤེས་པས་རང་དོན་ཏུ་རྟོགས་པ་མི་འགྱུར། འོངས་སྐྱུ་འི་སངས་རྒྱས་དང་ས་ཐོབ་པ་ཐམས་ཅད་འདི་ཀ་རང་ན་བཞུགས་པ་ཡིན། རང་གི་སེམས་ནམ་མཁའ་དག་པ་ན་བདེ་བ་ཅན་འདིར་འོང་བ་ཡིན། ཞལ་མི་མཐོང་བ་ཅིས་ལན་ཟེར་ན། ལྷིགས་མ་ལྟའི་རྟོག་པས་སྐྱིབ་པར་གསུངས། ལས་ཀྱི་སྐྱིབ་པ་ཅི་ལ་ཟེར་ན། མཚོ་མས་མེད་ལྟའམ། ཚོས་སྐྱངས་པ་ལ་ཟེར། ལྷིན་ཀྱི་སྐྱིབ་པ་ཅི་ལ་ཟེར་ན། བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ལས་བྱུང་བ་ཐར་པ་ལ་གོགས་བྱེད་པ་ལ་བྱ་ཟེར། ཤེས་བྱའི་སྐྱིབ་པ་ཅི་ལ་བྱ་ཟེར་ན། ཚོས་སྐྱེ་སྟོང་པ་ལས་བྱུང་བ་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པའི་གོགས་བྱེད་པ་ལ་ཟེར། འདོད་པ་ལ་སྟོ་ལོག་པ་དང་འཁོར་བ་ལ་སྟོ་བ་སྐྱེས་པ་གཉིས་གང་བཟང་ཟེར་ན། འདོད་པ་ལས་སྟོ་ལོག་པ་སྐྱེ་སྐྱེགས་པ་ཡང་(༧༡. བ)ཡོད། འཁོར་བ་ལས་སྐྱེ་བ་སྐྱེས་པ་ལམ་སྐྱ་དང་པོ་ཡིན། འཁོར་བ་བྱ་བ་རང་གི་སྐྱང་པོ་ལྟ་ཡིན། དེ་སྐྱག་བསྐྱལ་གྱི་རྩ་བར་རྟོགས་ནས་ཡིད་བྱུང་ན་སྟོ་བ་སྐྱེས་པ་ཡིན། དེ་ལ་བདག་ཏུ་

འདི་ས་ཐོབ་པ་ལ་སྐྱང་ངམ་མི་སྐྱང་ཟེར་ན། ལུ་ཅག་གི་སྐྱང་བ་འདི་མི་ལམ་བཞིན་ཏུ་སྐྱང་བས་གཞན་དོན་ཏུ་ཐུགས་རྗེ་མི་འགྱུར། བདེན་པར་འཛིན་པའི་རྩ་བ་རྟོག་པ་འོད་གསལ་ཏུ་ངོ་ཤེས་པས་རང་དོན་ཏུ་རྟོགས་པ་མི་འགྱུར། འོངས་སྐྱུ་འི་སངས་རྒྱས་དང་ས་ཐོབ་པ་ཐམས་ཅད་འདི་ཀ་རང་ན་བཞུགས་པ་ཡིན། རང་གི་སེམས་ནམ་མཁའ་དག་པ་ན་བདེ་བ་ཅན་འདིར་འོང་བ་ཡིན། ཞལ་མི་མཐོང་བ་ཅིས་ལན་ཟེར་ན། ལྷིགས་མ་ལྟའི་རྟོག་པས་སྐྱིབ་པར་གསུངས། ལས་ཀྱི་སྐྱིབ་པ་ཅི་ལ་ཟེར་ན། མཚོ་མས་མེད་ལྟའམ། ཚོས་སྐྱངས་པ་ལ་ཟེར། ལྷིན་ཀྱི་སྐྱིབ་པ་ཅི་ལ་ཟེར་ན། བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ལས་བྱུང་བ་ཐར་པ་ལ་གོགས་བྱེད་པ་ལ་བྱ་ཟེར། ཤེས་བྱའི་སྐྱིབ་པ་ཅི་ལ་བྱ་ཟེར་ན། ཚོས་སྐྱེ་སྟོང་པ་ལས་བྱུང་བ་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པའི་གོགས་བྱེད་པ་ལ་ཟེར། འདོད་པ་ལ་སྟོ་ལོག་པ་དང་འཁོར་བ་ལ་སྟོ་བ་སྐྱེས་པ་གཉིས་གང་བཟང་ཟེར་ན། འདོད་པ་ལས་སྟོ་ལོག་པ་སྐྱེ་སྐྱེགས་པ་ཡང་(༧༡. བ)ཡོད། འཁོར་བ་ལས་སྐྱེ་བ་སྐྱེས་པ་ལམ་སྐྱ་དང་པོ་ཡིན། འཁོར་བ་བྱ་བ་རང་གི་སྐྱང་པོ་ལྟ་ཡིན། དེ་སྐྱག་བསྐྱལ་གྱི་རྩ་བར་རྟོགས་ནས་ཡིད་བྱུང་ན་སྟོ་བ་སྐྱེས་པ་ཡིན། དེ་ལ་བདག་ཏུ་

འཛིན་པ་འབྲུལ་པར་གོ་ཅོན་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་སྤྱི་བཞག་པ་ཡིན། རང་གི་སྤྱད་
 པོ་ལ་བརྟུག་དཔུང་མ་ཤེས་པས་ཉི་ཚེ་བའི་སློམ་གྱིས་བསྐྱེས་པ་མང་ངམ་
 སེམས། རྒྱ་གསུམ་འཐོབ་པའི་རྒྱ་ཡིན། རང་སེམས་འོད་གསལ་དུ་བསྐྱོམས་པས་ཚོས་སྐྱ་
 འཐོབ། རྣམ་རྟོག་གཞི་མེད་དུ་བསྐྱོམས་པས་ལོངས་སྤྱ། དེ་ལྟར་མ་རྟོགས་པ་ལ་སྤྱིང་རྗེ་བསྐྱོམས་
 ལས་སྐྱུལ་སྐྱ་འཐོབ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱ་གསུམ་ཇི་ལྟར་ཐོབ་པ་ཡིན་ཟེར། རང་
 སེམས་འོད་གསལ་འདུས་མ་བྱས་པའི་དོན་རྣམ་རྟོག་ཟད་པ་ལ་ཚོས་སྐྱ།
 རྣམ་རྟོག་ཟད་པ་དང་དུས་མཉམ་དུ་རང་བྱུང་གི་ཡེ་ཤེས་གདུལ་བྱ་རྒྱུད་དག་
 པ་ལ་མཚན་སྲུང་རྩ་རྩ་གཉིས་སུ་སྤྱད་བ་ལོངས་སྤྱ། རྒྱུད་དག་པ་ལ་སྤྱད་བ་
 སྐྱུལ་སྐྱ། མཉམ་བཞག་དང་རྗེས་ཐོབ་ཏུ་བཤད་པ་འདུག་ན་འདིར་མི་བཞེད།
 སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་ཡེ་ཤེས་རྒྱུན་ཆད་དམ་མ་ཆད་ཟེར་ན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 ཡེ་ཤེས་འདུས་བྱས་སུ་ཡོད་ན་རྒྱུན་མ་ཆད་པ་བདེ་སྟེ། བྱང་ཚུབ་སེམས་
 དཔའ་དང་ཁྱད་མེད་དུ་ཐལ་ཉན་ཡོད། ཡེ་ཤེས་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་འདོད་པས་
 རྩོགས་གཅིག་གོ་གསུངས། རང་བྱུང་གི་ཡེ་ཤེས་རྒྱས་མ་བྱས་པས་རྒྱུན་མ་
 ཆད་བྱ་བ་རང་མེད་ནས་རྣམ་རྟོག་ཟད་པས་སྐྱེ་འགག་མེད་པར་གནས་པ་
 ཡིན། ཡེ་ཤེས་རྒྱུན་ཆད་པ་དང་ཁྱད་ཅི་ཡོད་(༧༩. ༩)ཟེར་ན། རྒྱུན་ཆད་
 འདུས་བྱས་ཟད་པས་ནམ་མཁའ་ལྟར་ཚོས་ཉིད་འབའ་ཞིག་ཏུ་འདོད་པ་ཡིན།
 འདིར་རྣམ་རྟོག་གི་སློམ་མ་བྱས་པའི་ཡེ་ཤེས་བརྗོད་འདས་སུ་ཡོད་པ་ཡིན་
 པས་ཁྱད་མེད། ཇི་ལྟར་འགོ་བ་ལྟ་འབྲུལ་པ་ཡིན་ན། རྣམ་རྟོག་གི་དོ་བོ་རང་
 བྱུང་གི་ཡེ་ཤེས་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཡིན། གནས་ལུགས་འབྲུལ་སྤང་མཐོང་པ་
 འདི་ཚེ་རང་ཡིན། སྤྱིར་འབྲུལ་སྤང་ལ་འབྲུལ་སྤང་དུ་དོ་མ་ཤེས་མ་སྐྱོང་པས་
 འཁོར་བ་རྒྱུན་མ་ཆད་པ་ཡིན། འབྲུལ་པ་ཇི་ལྟར་བསྐྱོག་ཟེར་ན། འབྲུལ་པ་

ལ་བདེན་པར་འཛིན་པའི་ཞེན་པ་བསྐྱོད་ནས་ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་ཡིད་ལ་
 བྱེད་པའི་རྒྱུ་འགོག་པས་བསྐྱོད་ཀྱི་དེ་བཞིན་བདག་རང་ནང་གནས་མགོན་
 ཡོད་ཀྱང་ཀྱང་མགོན་མེད་སྤོ་ལྡན་པ། །འགྲོ་བ་ཉོན་མོངས་དབང་གིས་ཡིད་
 མ་ཞི་བས་སྤྱད་བསྐྱེད་ཉིད་ལ་གནས། །རྗེ་བཙུན་བྱམས་པས་གསུངས།⁸
 དབུ་མ་རྟོགས་པས་རང་བྱུང་གི་སངས་རྒྱས་ཡོད་པ་ལ་མི་གཞོད་ཟེར་ན།
 འདུས་བྱས་ལ་གཞོད་དེ་སྤོ་བྱུང་བྱི་མའི་མ་⁹ཡིན། རྣམ་རྟོག་གི་ཡུལ་བདེན་
 ཞེན་འགོག་པ་དབུ་མ་དང་མཐུན། རང་བྱུང་གི་ཡེ་ཤེས་ཡུལ་མེད་དུ་ཡོད་
 བྱས་པས་ཡོད་ཁྱད་ཡོད། རང་བྱུང་(༧༩. བ)གི་ཡེ་ཤེས་ཡོད་ན་སེམས་
 ཅོམ་རང་རིག་དང་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་ཟེར་ན། རྣམ་བཤེད་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་
 རྣམ་བར་འདོད་དེ་སེམས་ཅོམ་དང་མཐུན། འོད་གསལ་རྟོགས་པའི་དུས་ན་
 རྣམ་རྟོག་རང་བྱུང་གི་ཡེ་ཤེས་ཚོས་སྐྱར་འདོད། དེས་ཁྱད་པར་ཡོད། སྤྱིར་སླ་
 མ་དོན་དམ་དང་སངས་རྒྱས་གཉིས་དོ་བོ་གཅིག་ཡིན་གསུངས། ཀུན་རྫོབ་
 དང་སེམས་ཅན་གཉིས་དོ་བོ་གཅིག་ཡིན། ཀུན་རྫོབ་ལ་གཉིས་ཡོད་པར་
 བཞེད། མ་དག་པའི་ཀུན་རྫོབ། ཚོས་སྐྱེ་ལ་ཉོན་མོངས་པ་དང་ལས་ཀྱིས་སློ་
 བསྐྱེད་པས་འཁོར་བར་འབྱམས་པ་ཡིན་གསུངས། དག་པའི་ཀུན་རྫོབ་
 ཚོས་སྐྱེ་རྟོགས་པས་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་རྣམ་བཤེད་ཐམས་ཅད་མི་ལམ་སྐྱེ་མ་
 ལྟར་རྟོགས་པས་འཕགས་པ་ཡིན་གསུངས། འོན་འདུས་བྱས་ཀྱི་དགོ་བ་མ་
 བྱས་པར་སངས་རྒྱས་བཏུབ་བམ་མི་བཏུབ་བྱས་པས་མི་བཏུབ་གསུངས།
 ཇི་སྲིད་མི་བཏུབ་ན་དཔེར་ན་ཞོར་བུ་རིན་པོ་ཆེམ་བཅོས་པར་ཡོད་ཀྱང་སྐྱུང་པ་

8 ཐེག་པ་ཆེན་པོ་རྒྱུད་སྤྱོད་མའི་བསྟན་བཅོས། ལེའུ་དང་པོ། ཚོགས་བཅད་ ༡༢༩།

9 འདིའི་དོན་མི་གསལ།

ས་བྱས་ན་ཡོན་ཏན་མི་འབྱུང་། དེ་བཞིན་དུ་རང་སེམས་འོད་གསལ་གྱི་
 སངས་རྒྱས་ཡོད་ཀྱང་ཉོན་མོངས་པ་ལས་མ་གྲོལ་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱ་བ་
 མི་བྱེད། དེས་ན་སེམས་ཅན་གྱི་སྐྱིབ་པ་སྤྱད་པ་དང་ས་བཅུ་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་
 རྒྱ་ཚོགས་བསགས་པ་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེ་གསུངས། འདུས་བྱས་ཀྱི་དགོ་བ་
 ལས་¹⁰སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་འབྱུང་ཞིང་(༥ ན)སྤར་པ་¹¹གཅིག་བསྐྱེད་
 དམ་བྱས་པས་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་དེ་དགོ་བས་¹²བསྐྱེད་པ་མིན། བསྐྱེད་ན་
 སྐྱོན་ཅི་ཡོད་ན་འདུས་བྱས་ཡིན་པས། རྒྱ་བཟང་ནས་རྒྱ་ཆད་ནས་སེམས་ཅན་
 གྱི་དོན་མི་འོང་གསུངས། འོ་ན་ཚོགས་བསགས་པས་ཅི་བྱེད་བྱས་པས་ད་
 ལྟའི་འཁྲུལ་པའི་དྲི་མ་རགས་པ་སེལ་བས་ས་བཅུ་པའི་ཡེ་ཤེས་རྒྱད་ལ་སྐྱེ་
 དགོས། དེ་ལ་ཚོགས་བསགས་དགོས་གསུངས། ས་བཅུ་པའི་ཡེ་ཤེས་དེའི་རྒྱ་
 མཚན་ཉིད་པ་ཟེར་བ་ལྟར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་བྱས་པས་མ་
 ཡིན་གསུངས། རྒྱ་བྱ་བ་འདུས་བྱས་ཀྱི་རྟོག་པ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན། སངས་
 རྒྱས་ས་ན་འདུས་བྱས་ཀྱི་རྟོག་པ་བཟང་གསུངས། འདུས་བྱས་བདེན་པར་
 འཛིན་པའི་རྟོག་པ་དང་པོ་རྒྱད་ལ་སྐྱེས་པ་ན་མེད་པ་ལ་ཡེ་ཤེས་ཡོད་པས་
 རྒྱ་ལ་འོང་པ་མ་ཡིན་ནམ་བྱས་པས་ས་བཅུ་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱང་ལུ་ཅག་ལ་ལྟོས་
 ནས་ཡེ་ཤེས་སུ་འགྲོ། སངས་རྒྱས་ལ་ལྟོས་ནས་རྣམ་རྟོག་སྤོང་ལོ་གཅིག་རང་
 ཡིན་གསུངས། དེ་མེན་ན་ཡིད་ལུས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་བཞིས་མ་དག་
 པས་མི་བཏུབ་གསུངས། འོ་ན་རྣམ་རྟོག་གིས་གྲོལ་བར་ཅང་རིགས་སམ་

10 མ་དཔེ་ལ་ “ལས་” མེད་ཀྱང་གོ་བདེའི་ཆེད་དུ་བཅུག
 11 སྤར་པ་ ཞེས་ གསལ་པ་ལ་གོ་བར་སྤྱད།
 12 མ་དཔེ་ལ་ “དགོ་བ་” ཡོད།

བྱས་པས། སོ་སོ་སྐྱོ་བའི་རྣམ་རྟོག་རང་རྒྱུད་པ་ཉམ་ཐོས་ཀྱི་རྟོག་པས་གྲོལ།
 ཉམ་ཐོས་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་རྟོག་པས་གྲོལ། བྱང་ཚུབ་
 སེམས་དཔའི་(༥ བ)རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་མ་བྱས་
 པ་རྩོལ་བ་མེད་པ་གནས་ལུགས་ཇི་ལྟ་བུ་དེར་གྲོལ་ནས་འགྲོ་བ་གསུངས།
 སོ་སོ་སྐྱོ་བོས་བྱས་པ་དང་འཕགས་པས་བྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་
 ཅིས་འབྱེད་བྱས་པས། འཕགས་པས་མཛད་པའི་ཚོས་ཡིན་ན། ལུང་དང་སྟན་
 འབྲིན་དང་རྒྱལ་གྱི་སྟོན་ཚིག་མི་འོང་། སོ་སོ་སྐྱོ་བོས་བྱས་པའི་ཚོས་ལ་དེ་
 ཚོ་འོང་གསུངས། འཕགས་པ་ལ་ལུང་མི་འོང་བ་ཅད་རིགས་སམ་བྱས་པས་
 ལུས་འོང་ལམ་དུ་འགྲོ་བ་ལ་ལུང་དགོས་པ་ཡིན། མིག་ཅན་ལམ་དུ་འགྲོ་བ་
 ལ་ལུང་གིས་ཅི་བྱེད་གསུངས། ཚིག་གི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་གྲུབ་མཐའ་
 འཛོག་པ་ལ་སྟན་འབྲིན་འོང་བ་ཡིན། དོན་རྟོགས་པ་ལ་སྟན་དབྱུང་རྒྱ་མིད།
 སྟན་འབྲིན་དོད་པོར་སྦྱིང་རྗེར་གཞུང་དུ་བྱས་པ་མང་བ་ཡིན་གསུངས། ཡེ་
 ཤེས་ཀྱི་འཛོག་ས་ལ་བདེ་བའི་གནད་ཅི་ཡིན་ཚིག་ཏུ་ཞུས་པ་ཟིན་གྱིས་
 རྗོགས་སོ།། ལྷ་མ་སྣར་ཐང་པ་བརྒྱད་པ་བྱོན་པ་དེ་བཅུན་པ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་
 མཚན་ལ་གནད་སྟེ་ཡི་གེར་གྱིས་པའོ།། ཞུས་དག་པར་བྱས་སོ།། དམ་
 པས་བསྟུགས་པའི་གནས་མཚོག་སྣར་ཐང་དུ་གྱིས་ཤིང་ཞུས་སོ།། །།

བཞིན་ནོ།། ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་གསུམ་སྟེ། རང་གི་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཚོས་ཉིད་
 སྲི་མ་མེད་པ་སངས་རྒྱས་ལྟ་བུ་དང་། དེ་རྟོགས་པའི་ཚོས་ཟབ་མོ་རོ་གཅིག་
 པ་སྦྱང་ཅི་ལྟ་བུ་དང་། ཐེག་པ་སྐྱོ་ཚོགས་ཀྱི་ཚུལ་སྦྱོར་པའི་སྦྱིང་པོ་ལྟ་བུ་
 ནི། ཐབས་དང་ཤེས་རབ་གཉིས་སུ་མེད་པ་དང་། ཤེས་རབ་དང་ཐབས་ཀྱི་
 ལམ་གྱི་ཁྲིད་དོ།། དེ་བཞིན་ཉིད་འགྲུང་བ་མེད་(༡ བ)པ་ནི། གསེར་ལྟར་
 སྲི་མས་མ་གོས་པ་དབྱེ་བ་མེད་པའོ།། རིགས་ལྟ་སྟེ། སེམས་ཅན་ལ་རང་
 བཞིན་གྱི་རིགས་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་ལྟ་བུ་དང་། རྟོགས་པ་ཡང་དག་པར་
 གྲངས་པའི་རིགས་འབྲས་བུའི་ཤིང་ལྟ་བུ་དང་། ཚོས་ཀྱི་སྐྱེའི་རིགས་རིན་
 པོ་ཆེའི་སྐྱེ་ལྟ་བུ་དང་། འོངས་སྦྱོད་རྫོགས་པའི་སྐྱེའི་རིགས་འཁོར་ལོ་སྐྱེར་
 བ་ལྟ་བུ་དང་། སྐྱུལ་པའི་སྐྱེའི་རིགས་གསེར་གྱི་གཟུགས་བརྟན་ལྟ་བུ་འོ།།
 འདོད་ཆགས་ཀྱི་བག་ལ་ཉལ་པ་དམ་ལྟ་བུ་དང་། ཞེ་སྤང་སྤང་མ་དང་། གཏི་
 ལུག་སྦྱོར་པ་དང་། དུག་གསུམ་ཀུན་ནས་ལྲང་བ་མི་གཅོང་བ་དང་། མ་རིག་
 པའི་བག་ཆགས་ཀྱི་ས་དང་། མཐོང་སྤངས་བོན་གྱི་སྦྱོར་པ་དང་། སྒྲོམ་སྤང་
 གོས་རྩལ་བ་དང་། མ་དག་པའི་ས་བདུན་མངལ་ལྟ་བུ་དང་། འབྲས་བུའི་
 ས་གསུམ་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་སྟེ། ཁམས་གསུམ་གྱི་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་དང་། དག་
 བཅོམ་པ་དང་། སྒྲོབ་པ་དང་། ས་ཐོབ་པའི་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་བཞི་དང་།
 གཅིག་དང་། གཉིས་གཉིས་ཀྱི་མ་དག་པས་སྲི་མ་དང་ལྡན་ནོ།། རང་བཞིན་
 གསུམ་སྟེ། རང་གི་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་བའི་དོན་མ་རྟོགས་པ་
 སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་དང་། འོད་གསལ་བའི་ཕྱོགས་རེ་མཐོང་བ་འཕགས་པ་དང་།
 འོད་གསལ་བའི་དོན་མཐའ་དག་རྟོགས་པས་རྣམ་རྟོག་གི་སྒྲོས་པ་ཐམས་
 ཅད་དང་བྲལ་བ་སངས་རྒྱས་ཏེ། ས་དང་ཟངས་དང་གསེར་(༢ ན)གྱི་སྒྲོད་

གྱི་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་ལོ།། སོ་སོ་སྐྱེ་བའི་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འདྲ་གསལ་
 བ་ནི་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་རྩ་བ་མེད་པའི་རྩ་བ་ཅན་བཅའ་བས་དམིགས་པའི་
 ཡུལ་འགའ་ཡང་མ་མཐོང་བའོ།། དེའི་དོན་རྟོགས་པའི་གོགས་རྒྱུ་
 བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་དངོས་པོར་ཞེན་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་
 རྐྱེད་ལྟ་བུ་དག་གི་རྩ་བ་ཅན་དང་། དེ་སྔོན་དུ་འགྲོ་བས་དུག་རྣམ་པ་གསུམ་
 བག་ལ་ཉལ་ལས་ཀུན་ནས་ལྡང་བའི་ཉོན་མོངས་པ་དང་། ལས་བཅུ་ལྟ་བུ་
 མི་གནས་པའི་རྩ་བ་ཅན་འབྱུང་བ་དང་། དེ་ལས་ཁམས་གསུམ་དུ་སྐྱེ་བ་
 ལྟ་བུ་སྒྲིབ་པོ་མེད་པའི་རྩ་བ་ཅན་དུ་འཇུག་པས་འཁོར་བའི་སྐྱུག་བསྐྱེད་ལྡོང་
 བའོ།། འཕགས་པའི་སེམས་འདྲ་གསལ་བ་ནི། ཁམས་འདྲ་གསལ་བའི་
 ལྷོགས་རེ་རྟོགས་པས་འཁོར་བར་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་དང་བྲལ་ཡང་རྐྱེན་
 མ་རིག་པའི་བག་ཆགས་ཀྱིས་ཉོན་མོངས་པའི་ན་བ་ལས་རྒྱ་བྲག་པ་མེད་
 པའི་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པའི་རྒྱ་བ་དང་། དེའི་འབྲས་བུ་ཀུན་འབྱུང་བ་ཡིད་
 གྱི་ལུས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་བྲག་པ་མེད་པའི་དབྱིངས་སུ་གནས་པ་དང་། འཇིག་པའི་
 མཚན་ཉིད་ཡིད་ལུས་འབྲུབ་བསམ་པས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་འཆི་འཕོ་
 བ་མྱུང་ངན་ལས་འདས་པའི་སྐྱུག་བསྐྱེད་གྱིས་མ་དག་པའོ།། སངས་རྒྱས་
 ཀྱི་སེམས་འདྲ་གསལ་(༢ བ)བ་ནི། སེམས་འདྲ་གསལ་དོན་རྟོགས་པས་
 རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་སྟེ། རྟག་པ་དང་། བརྟག་པ་དང་། ཞི་
 བ་དང་། གཡུང་རྒྱུང་ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་བའོ།། སེམས་ཅན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྒྲིབ་
 པོ་ཅན་དུ་གནས་པའི་སྐྱེ་བུར་གྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་བྲི་མ་སྦྱང་བ་ནི། འབྲས་
 བུ་ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་དང་། རྒྱ་རང་བཞིན་དག་པའི་ཁམས་
 བསྐྱོམ་པ་དང་། རྐྱེན་ལམ་ལ་གནས་པའོ།། དང་པོ་ནི་རང་གི་སེམས་ཀྱི་རང་

བཞིན་ཚོས་ཀྱི་སྐྱུ་ལ་སྐྱུ་བས་སྐྱུ་འགོ་བར་བྱ་སྟེ། སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནམ་
 མཁའ་ལྟ་བུ་བཙལ་བས་གང་དུ་ཡང་མ་སྲུབ་པའི་འོད་གསལ་བ་དང་། རྣམ་
 པར་རྟོག་པ་འབྱུང་བ་སྟོ་བུར་བ་དང་། དེ་གཉིས་རྟོགས་པ་ནི་དཀོན་མཚོ་ག་
 གསུམ་མོ།། རྐྱུ་རང་བཞིན་དག་པ་ནི། རང་སེམས་ཚོས་ཀྱི་སྐྱུར་བསྐྱོམ་
 པ་ནི། རང་སེམས་དེ་བཞིན་ཉིད་དུ་བསྐྱོམ་པ་དང་། རང་སེམས་སངས་
 རྒྱས་ཀྱི་རིགས་སྐྱུ་བསྐྱོམ་པ་འོ།། དང་པོ་ལ་གསུམ་ཉེ། རང་སེམས་ཀྱི་
 རང་བཞིན་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་འི་མ་མེད་པ་སྟོ་ལས་འདས་པས་བསམ་དུ་མེད་
 པའི་ཟབ་མོའི་དོན་བརྗོད་དུ་མེད་པ། ཐེག་པ་སྣ་ཚོ་གསུ་བརྗོད་པས་ངེས་
 དོན་དུ་གཅིག་པ་འོ།། རང་སེམས་དེ་བཞིན་ཉིད་དུ་སྐྱོམ་པ་ནི། སེམས་ཅན་
 ཀྱི་དུས་ན་རང་བཞིན་དག་པ་ལ་འི་མ་ཡོད་པ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་དང་།
 འཕགས་པའི་དུས་ན་རང་བཞིན་འི་མ་མེད་པ་ལ་དག་པ་།། མཇུག་མེད།

༄༅། །སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་རིམ་གྱི་ཁྲིད་

བཞུགས་སོ།།

[281-292]¹

༥ ར་མོ་གུ²ཟུ། ཕྱིན་གྱིས་སློབ་སེམས་ཤིག་ ཕྱོགས་བཅུ་ན་བཞུགས་པའི་
སངས་རྒྱས་དང་བྱུང་རྒྱུ་བ་སེམས་པ་³ཐམས་ཅད་བདག་ལ་དགོངས་སུ་
གསོལ། སངས་རྒྱས་བྱུང་རྒྱུ་བ་སེམས་པ་ཐམས་ཅད་གྱིས་བདག་གི་ཕྱིན་ཅི་
ལོག་གི་དྲི་མ་ ལྷ་པོ་ ཐམས་ཅད་ཞི་བར་མཛད་དུ་གསོལ། ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་
པའི་རྟོགས་པ་ ལྷ་ བསྐྱེད་དུ་གསོལ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚོས་བསྐྱབ་པ་ལ་
བར་ཆད་བསལ་དུ་གསོལ། ཚོ་འདི་ལ་ཞེན་པ་དང་། ལས་འབྲས་ལ་
ཡིད་མ་ཆེས་པ་དང་། འཁོར་བ་ལ་བདེ་བར་ཞེན་པ་དང་། རང་དོན་གཅེས་
པར་འཛིན་པ་དང་། དངོས་པོ་ལ་ཡང་དག་ཏུ་ཞེན་པ་སྟེ་སྟེ། །བར་ཆད་ནི་
ཕྱིའི་བར་ཆད་མི་དང་མི་མ་ཡིན་པའོ། །ནང་གི་བར་ཆད་འབྱུང་བ་མ་སྟོམས་
པ་དང་ཉོན་མོངས་པའོ། །རྟོགས་པ་ནི་ཚོ་འདི་བས་སྤྱི་མ་དོན་དུ་གཉེར་བ་
དང་། ལས་འབྲས་ལ་ཡིད་ཆེས་པ་དང་། འཁོར་བ་སྐྱབ་བསལ་དུ་ཤེས་པ་
དང་། གཞན་དོན་གཅེས་པར་⁴འཛིན་པ་དང་། དོན་དམ་སྟོང་པ་ཀུན་རྫོབ་
སྐྱེ་མར་ཤེས་པའོ། ། ཚོ་འདི་སྐྱད་ཅིག་ཀྱང་མི་སྟོན་འབྱུང་བ་ཡང་དང་ཡང་དུ་

1 མ་དཔེ་ལ་ཡོད་པའི་དབྱིན་ཡིག་ཤོག་གངས་ཡིན།
2 མ་དཔེ་ལ་ “འགྲུ” ཡོད།
3 མ་དཔེ་ལ་ “བྱུང་རྒྱུ་བ་སེམས་པ་” ཡོད།
4 མ་དཔེ་ལ་མཆན་ “མི” ཡོད་ཀྱང་མི་འཐད་པས་སྤང་བས་འདིར་མ་བཅུག

དུ་འཆི་བསམ་མོ།། ཤི་ནས་ཇི་ལྟར་འགྱུར་བ་མང་དུ་བསམ། ལུས་སེམས་
བྲལ། སེམས་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་ཁུར་བྱེད་ནས་འགོ། ལུས་ས་དུར་བྱས་ནས་
འབྱར་འགོ་འཇམ། རྒྱུར་ཉ་སྲུམ་ཟེའཇམ། རི་དུར་བྱ་ཡིས་ཟེའཇམ། མེ་དུར་དུས་
པ་སྐྱར་⁷གང་དུ་འགོ་འཇམ་བསམ། དེས་ན་ཚེས་བསྐྱབ་དུ་མི་ཡོང། ད་ལྟ་མ་
ཤི་གོང་དུ་ཚེས་གཤམ་མ་ཅིག་བྱེད་དགོས་སྐྱེམ་དུ་བསམ། དེས་མི་རྟག་པ་
འི་ཚོག་རྐང་རྟུག་པ་ཚར་གསུངས། ཚར།།

༥ དེ་ལྟར་མི་རྟག་པ་འི་ལྷགས་ཀྱིས་ཙུབ་ལིང་སྟེར་སོང་ནས།⁸ དེ་ཅིས་ཀྱང་
མི་སེམས་པར་འདུག ཚེས་སྐྱབ་དགོས། དེ་སྐྱབ་ཚོགས་གསལ་ཅིང་སྐྱིབ་པ་
དག་པ་གཅིག་དགོས་པས་དེ་ཡི་ཐབས་སུ་དེ་བཞིན་གཤམ་གསེལ་པ་འི་ཡི་གེ་
བརྒྱུ་པ་འབྱམ་ཚོ་གསུམ་གསུམ་བྱེད་དེ། སྤྱི་བོར་རྒྱ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར།
དེ་ཡི་སྟེང་དུ་ཨ་དཀར་པོ། དེ་འོད་དུ་ཞུས་པས་སྤྲིག་སྐྱིབ་དག་པར་བསམ་
ཞིང་བརྒྱས་ཏེ། དང་པོ་སྤྲིག་པ་དག་རྟགས་བྱུང་བྱུང་གི་བར་བྱེད། དེ་ལྟར་
ཡང་སྐྱབ་བཅད་བྱས་ལ་ཅི་འགྱུར་བྱ་གསུངས། ཤི་བ་ཅོམ་གྱིས་མི་ཚོག་པས་
ཤི་བ་བས་སྐྱེ་བ་འཇིགས། དེའི་ནང་ནས་ངན་སོང་གསུམ། དེའི་ནང་ནས་
དམུལ་བ་ཚོ་དམུལ་བརྒྱད་ལས། ཡང་སོས་སུ་སྐྱེས་ན་མེའི་གཞོན་པ་མེད་
དེ། དགྲ་མི་ཤ་བོ་མཐོང་པ་བཞིན་དུ་གྱུར་ནས་ལག་དྲུ་སྦྱངས་པ་ཐམས་ཅད་
མཚོན་(2 ན)ཆ་བདར་བདར་བར་གྱུར་ནས། གཅིག་གཅིག་གིས་གསོད།
ཡང་སོས་ཡང་གསོད་པའི་སྤྲུག་བསྐྱེད་མིའི་ཞག་གཅིག་ལ་ལན་བརྒྱ་བྱེད་

7 མ་དཔེ་ལ་ “པར” ཡོད།

8 འདིའི་དོན་ མི་རྟག་པ་འི་ལྷགས་ཀྱིས་སེམས་ཙུབ་ལིང་གིས་སོང་བའི་དོན་མིན་ནས་སྐྱེམ།

ལ་མི་ལོ་ས་ཡ་ཤལ་དག་དང་ལོ་ལྔ་བརྒྱ་ཡུན་དང་སྐྱབ་བསྐྱལ་དེ་ཅུ་མ་
 འདུག་པས་དེར་སྐྱེས་ན་རྩྭ་བྱེད་⁹སྐྱེས་དུ་བསམ་ཞིང་། དེས་ན་ཚོས་
 གཤམ་མ་གཅིག་བྱ་དགོས་སོ།། ཐིག་ནག་ཏུ་སྐྱེས་ན་ལུས་ལ་ཐིག་བཏབ་
 ནས་སོག་ལེ་མེ་འབར་བས་དྲ་བ་དང་། སྤྱེའུས་འཛོག་པ་དང་། འཁོར་ལོ་
 འཁོར་བའི་སྐྱབ་བསྐྱལ་ཡོད་ལ་སྐྱ་མ་བས་ཚེ་དང་སྐྱབ་ཉིས་འགྱུར་གྱིས་
 ཚེ་བ་ཡོད་དོ། །སྐྱར་བཞིན་བསམ། བསྐྱེས་འཛོམས་ན་རིལོག་¹⁰སྐྱབ་བྱེད་
 པ་འདྲ་བ་དང་ལྷགས་ཀྱི་གཏན་པའི་སྤྱིང་དཔྱལ་སྐྱུང་གིས་ཐོ་བ་རྒྱབ་ནས་
 སྐྱེབས་ཀྱིས་གཏོང་པའི་སྐྱབ་བསྐྱལ་སྐྱར་བཞིན་བསམ། ཏུ་འབོད་ནི་ལྷགས་
 ཀྱི་དྲ་བའི་ནང་དུ་དཔྱལ་བ་བཏུག དེ་ལས་མེ་འབར་བ་དྲ་མིག་ནས་ཀྱི་ནང་
 སྐྱུལ་ལ་སོགས་པས་ཟ་བ་ཡོད། ཏུ་འབོད་ཚེ་པོ་ནི་དྲ་མིག་ཉིས་རིམ་གྱི་
 ནང་ན་སྐྱར་བས་སྐྱབ་བསྐྱལ་དང་ཚེ་ཉིས་འགྱུར་རོ།། ཚ་བ་ན་ལྷགས་ཀྱི་
 ཁང་པ་མེ་འབར་བ་ན་གསལ་ཤིང་¹¹མེ་འབར་བ་རྩེ་མོ་¹²གཅིག་པ་ལུས་ཀྱི་
 སྐྱེ་བོར་འདུགས་པ་སྐྱར་བས་ཚེ་སྐྱབ་བསྐྱལ་ཉིས་འགྱུར་རོ ཡང་ལྷེ་དཔག་ཚད་
 ཅུམ་འགྱུར།། རབ་ཏུ་ཚ་བ་ན་ལྷགས་ཀྱི་ཁང་པ་ཉིས་རིམ་པ་མེ་འབར་བ་ན་
 གསལ་ཤིང་མེ་འབར་བ་རྩེ་གསུམ་གསུམ་པས་ལུས་ཀྱི་འཕྲག་པ་གཉིས་
 སྐྱེ་བོར་ཏལ་གྱིས་ འཕྲག་པ་གཉིས་སྐྱེ་བོ་དང་གསུམ་དུ་ འབྲིགས་པ་ཡོད། ལྷགས་
 (༢ བ) ཀྱི་སྐྱེ་བ་མ་མེ་འབར་བས་ལུས་ལ་གཡོགས་པ། ལྷགས་ཀྱི་དོག་

9 ཅིབྱེད་ ཇི་ལྟར་བྱ་ ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པར་སྣང། འོག་ཏུ་འང་རིགས་འགྲེས།
 10 མ་དབེ་ལ་ “ལུག” ཡོད།
 11 མ་དབེ་ལ་ “གསལ་དཔྱིང་” ཡོད། འོག་ཏུ་འང་རིགས་འགྲེས།
 12 མ་དབེ་ལ་ “མ” ཡོད།

ལེ་སྤྲོད་¹³ལྟ་བུ་ཡོས་རྗེད་པ་ལྟར་འབྲེལ། ལྷགས་ཀྱི་རྩམ་བུམ་ཁ་དང་ཉེར་
 ཁར་འཚོད་པ་ཡོད། རིགས་ལྟའོ། ཚེ་བར་བསྐལ་ཕྱིད། སྤྱག་བསྐལ་སྤར་
 བས་ཉིས་འགྱུར་རོ། མནར་མེད་པ་ན་ལྷགས་ཀྱི་ཁར་པ་མེ་འབར་བས་ཁར་
 པ་དང་དཔྱལ་བ་གཅིག་ཏུ་སོང་བ་ཡོད། མེ་སྤང་བཅུ་གཅིག་ནི་ཕྱོགས་བཅུ་
 རང་ལུས་དང་བཅུ་གཅིག་གོ། ཚེ་བར་བསྐལ་གཅིག་ཏུ་སྤྱག་བསྐལ་
 སྤར་གྱི་ཐམས་ཅད་བས་ཀྱང་ཆེ་བས་སྤར་བཞིན་བསམ། ཉེ་འཁོར་བ་
 བློ་བྱེད་པོ་ཀུན་ལ་ལྷག་བཅུ་རྒྱལ་ ཅེས་པས། མེ་མ་སྤར་གྱི་འོ་བས། རོ་
 ལྷགས་ཀྱི་འདམ། སྤྱ་གྱི་བདལ་བའི་ཐང་སྤྱག་བསྐལ་ལོ། དེ་ནས་པར་ཕྱིན་
 བ་རལ་གྱི་ལོ་མའི་ནགས། བྱི་སོའི་ཤལ་མ་ལིའི་སྤྲོད་པོ་¹⁴ བྱ་ཁ་ཏ་འདབ་
 འཛིགས་མཚོན་ཆ་ལྟའོ། མཚོན་ཆའི་སྐོར་ཡིན། དེའི་ཕྱི་ན་ཐལ་ཚན་གྱི་ཚུ་
 བོ་རབ་མེད་ཡོད། དེས་ཚད་པྱལ་ཚར་ཞེས་སོ། དེ་རྣམས་ཀྱི་བྱང་ཕྱོགས་ན་
 དཔག་ཚད་མི་གཅིག་བ་ན་གྲང་དཔྱལ་དང་པོ་ཚུ་བྱར་ཅན། ཚུ་བྱར་རྣོལ་བ་
 ཅན། ལ་ཚུ་བེར་བ། ཀྱི་རྒྱད་བེར་བ། སོ་ཐམ་ཐམ་པ་སྟེ་དང་པོ་ལྟའོ། ལྷན་
 པལ་ལྟར་གས་པ། པད་མ་ལྟར་གས་པ། པད་མ་ལྟར་ཆེར་གས་པ། ཚོ་
 ཏིལ་སྤྲངས་ཉུངས་དཀར་ལས་ཉི་ཤུ་ཉི་ཤུ་བསྐྱར་གྱིས་རིང་ཞིང་སྤྱག་བསྐལ་
 ཚེའོ། །དེར་སྐྱེས་ན་རྩྭ་ག་བྱེད་སྐྱེས་དུ་བསམ་མོ། དེར་མ་སྐྱེས་པའི་གོང་དུ་
 ཚོས་ག་ཤམ་མ་གཅིག་དགོས་སྐྱེས་དུ་སྤྱིང་གི་དཀྱིལ་རུས་པའི་ཁོང་ནས་
 ག་དུངས་པ་བསྐོམ་གསུངས། དེ་ནས་ཐར་ཀྱང་ཡི་དུགས་སུ་སྐྱེས་ན། (༣
 ན)དེལ་རིགས་གཉིས་ལས་གནས་ན་གནས་པ་སྤྱག་བསྐལ་གྱི་བྱང་པར་ནི་

13 མ་དཔེ་ལ་ “སྤྲོད་” ཡོད།
 14 མ་དཔེ་ལ་ “བྱི་སོའི་ཤལ་མ་ལིའི་སྤྲོད་པོ་” ཡོད།

ཕྱི་རི་སྐྱིབ་པ་ཅན། རང་གི་སྐྱིབ་པ་ཅན། ཟས་སྐོམ་གྱི་སྐྱིབ་པ་ཅན། ཟས་སྐོམ་
ཉིད་སྐྱིབ་པར་གྱུར་པ་བཞི། སྤྱུག་བསྐྱེལ་ཚེ་གྲང་གཉིས་བཀྲམ་སྐོམ་གཉིས་
འཛིགས་ང་བ་ རྩོམ་པས་ཟུས་པ་ལ་མེ་ གཉིས་དྲུག་གོ། ཚེ་ཁྲི་ལྷ་སྟོང་། མཁའ་
ལ་རྒྱ་བ་རྣམས་ལས་ཀྱིས་གཞན་ལ་གཞོད་པ་བྱེད་དོ། །སྤྱུག་བསྐྱེལ་སྤར་
གྱི་རྣམས་དང་མཐུ་བོ་ཆེས་བརྟུངས་ཤིང་། བྱུང་པར་དུ་མ་ཉེས་པ་ལ་ཡོགས་
ཡོང་། དེ་ལ་སྤྱུག་བསྐྱེལ་ཆེན་པོ་ཡོད་ཟེར། དུད་འགོ་བྱིངས་ན་གནས་པ་ཆང་
དར་བའི་སྤང་མ་ཅོམ། བྱུང་པར་དུ་རྒྱ་སྤོམ་ཞག་བདུན་དུ་གཉིད་སོང་ནས་སང་
པས་རྒྱ་དང་སྒོ་ག་ཆགས་ཁར་སོང་། སྒོ་ག་ཆགས་སྤྱི་ཚོད་རྣམས་ཀྱི་ནང་
དུ་སོ་བཏབ་མ་རྒྱགས་ཁྲིམས་བྱིར་རྒྱུངས་ཀྱིས་འོང་། དེ་གཞོད་སྤྱིན་
ལས་ཀྱིས་ཐེ་ཐོགས་ལྷ་བརྒྱས་རྩིབ་མ་ཞེ་གཅིག་འབྲིན་པར་བྱེད། ཚེ་གྲང་
དངོས་སྤྱུག་བསྐྱེལ་ཆེ། ལ་འཐོར་བ་རྣམས་ལ་ཚེ་གྲང་བཀྲམ་སྐོམ་བཀོལ་
སྟོང་། གཉི་སྤྱུག་མང་པོ། སྤྱུག་བསྐྱེལ་ཆེ་ལོ།

༥ དེར་མ་རྒྱུས་པའི་གོང་དུ་ཚོས་གཤའ་མ་ཅིག་དགོས་སྤྱིང་དུ་སྦྱིང་གྱི་དཀྱིལ་ཟུས་པའི་འོངས་
ནས་གདུངས་པ་སྐོམ་གསུངས། དེ་དག་སྐྱོབ་པ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ཡིན་པས།
སངས་རྒྱས་ལ་སྟོན་པ་ཚོས་ལ་ལམ་དག་འདུན་ལ་གྲོགས་ལུ། སངས་རྒྱས་
ཀྱིས་ཇི་སྐད་གསུངས་པ། ཚོས་ནས་ཇི་ལྟར་འབྱུང་བ། དག་འདུན་ཇི་ལྟར་
བསྐྱེལ་བྱའོ། །བསྐྱེལ་བྱ་ནི་ཕྱི་ནང་གི་ཆགས་དོར་ཚོས་མི་གཏང་པ་འདུན་
པས་ཚོས་ལ་མི་འདའ་བའོ། །གཞོད་པ་དང་ལན་མི་བྱེད་པ་ཞེ་སྤང་གིས་
ཚོས་ལས་མི་འདའ་བའོ། །(༩ བ)གསོད་པ་དང་ལོར་དང་གྲགས་པའི་ཕྱིར་
ཚོས་མི་གཏོང་། འཛིགས་པས་ཚོས་ལས་མི་འདའ་བའོ། །ཚོས་སྤྱིག་ཏུ་མི་

གཏོང་པ་སྐྱོས་པས་ཚོས་ལས་མི་འདེད་བའོ། །སྐྱེས་བུ་རྒྱུང་ཅུ་ཚར།།

༥ དེར་མ་སྐྱེས་མིར་སྐྱེས་ཀྱང་སྐྱུག་བསྐྱེད་ལས་མེད། སྐྱེ་བའི་སྐྱུག་བསྐྱེད།
མངལ་ངམས་གནག་པ། དོག་པ། སྲི་མི་ཞིམ་པ། མའི་བས་ཚ་གང་ལས་
ཚ་གང་དུ་འགྱུར་བ། མ་སྐྱེས་བྱང་སྐྱེད་ཚོ་རི་ཆེན་པོས་མནན་པ་ལྟར། མི་
གཙང་བ་ཕྱིར་ཡོང་བའི་ཚོ་ཉིལ་མར་བཙོར་བ་འདྲ་བ། ཕས་སྒྲུངས་པའི་ཚོ་
ཁས་ཁྱེར་བ་ལྟར་བརྒྱད་དོ། །གས་པའི་ལུས་ཀྱི་ཁ་དོག་ དབྱིབས། ལྟོབས།
དབང་པོ། ཡུལ་ལ་འོངས་སྐྱོད་པ་ལྷ་ཡིས་སྐྱུག་བསྐྱེད་ལོ། །ན་བའི་ཚོ་ཡུལ་
ཡིད་དུ་འོང་བ་སྐྱེད་དུ་མེད་པ། མི་འོང་བ་སྐྱེད་དགོས་པ། ཟུག་རྩ་མི་བཟད་
པ། །འཆིའམ་ཤིར་དོགས་པའི་སྐྱུག་བསྐྱེད་ལོ། །འཆི་བའི་ཚོ་འབྲལ་བ་དང་།
གནད་གཙོད་པ་གཉིས་ཏེ། ཡུལ་དང་། རོར་དང་། ལུས་དང་། ཉེད་འབྲལ་
བ་དང་། སྐྱུག་པ་འགྲེ། སྲོག་དང་འབྲལ་བའི་སྐྱུག་བསྐྱེད། གཉིས་པ་འབྱུང་
བ་འབྲུགས་ནས་ཤ་ཤུའོ་སྐྱེ་གིས་འབྲེག་པ་ལྟར་སྐྱུག་བསྐྱེད་ལོ། ། འདོད་
པའི་ལྷར་སྐྱེས་ཀྱང་འཕོངས་པའི་སྐྱུག་བསྐྱེད་འཆི་ལྷས་ཀྱི་སྐྱུག་བསྐྱེད་
གཉིས་སྟེ། ཁ་ཅིག་ལ་ཉམ་བུ་ར་གོག་པོ་རེ་ལས་མེད། ལྷ་ཅོམ་དུ་འདྲ་བ་ལ་
ཟེར་དོ། །གཉིས་པ་ཞག་བདུན་ཏེ་མི་ལོ་བརྒྱ་ལ་སུམ་རྩ་ཙུ་གསུམ་གྱི་ཞག་
གཅིག་སྟེ་རང་གི་ཞག་བདུན་སྐྱུག་བསྐྱེད། ཁམས་འོག་མར་¹⁵སྐྱེས་ཀྱང་
ལྷོས་པའི་སྐྱུག་བསྐྱེད། དེར་ཡང་བརྟན་ས་པ་མ་ཟིན་པའི་སྐྱུག་བསྐྱེད་(༤
ན)ཏེ་སྲིད་རྩོམ་ནས་མནར་མེད་¹⁶དུ་སྐྱེ་དོགས་ཡོད་པས་འཁོར་བ་ལས་ཐར་

15 ཁམས་གོང་མ་མིན་ནམ་སྐྱེས།

16 མ་དགེ་ལ་ “མནར” ཡོད།

དགོས། སྐྱེས་བུ་འབྲིང་ཚར།

༥ ཐར་པ་ཉམ་རང་ཐོབ་ཀྱང་རང་དོན་སྤངས་རྟོགས་མཐར་མ་བྱུག་གཞན་
 དོན་ཁྲེལ་མེད་པའི་ཐར་པ་ཡིན་ནོ།། སངས་རྒྱལ་ཐོབ་དགོས་ཏེ་དེ་བྱང་ཚུབ་
 སེམས་ལ་རག་ལས། དེ་སྦྱིང་རྗེ་ལ་རག་ དེ་སེམས་ཅན་མར་ཤེས་པ་ལ་
 རག་ལས་པས། དེས་ན་བྱམས་པ་བསྐྱོམ་དགོས། རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་
 སེམས་པ་ཡིན། ཐོག་མར་རྩ་བའི་མ་ལ་བྱམས་པ་བསྐྱོམ། དེ་ནས་པ་ལ་
 སོགས་པ་ཉེ་འབྲེལ་ལྷ་ལ་བསྐྱོམ། དེ་ནས་ཉེ་འབྲེལ་ལ་སོགས་ཡུལ་པ་བརྒྱ་
 ལ་བསྐྱོམ། དེ་ནས་རྩ་འཚམས་ཡན་ཆད་ནས་འདོག་མན་ཆད་ཀྱི་གཡས་
 རུའི་འགོ་བ་རིས་མི་དུད་འགོ་ཡི་དུགས་ཏེ་གསུམ་ལ་བསྐྱོམ། དེ་ནས་ལྷོ་
 ཤིང་ཁ་ཚུན་ཆད། བྱང་ཚ་ཁ་ཚུན་ཆད། རོ་བུག་པ་ཅན་ཡན་ཆད། གངས་
 ཏིས་སེམས་ཆད་ཀྱི་འགོ་བ་རིས་གསུམ་ལ་བསྐྱོམ། བྱང་ནགས་ཤོད་ཡན་
 ཆད་གཅོད་གི་རྒྱལ་ཁམས་ལའོ།། དེ་ནས་སྟོད་མངའ་རིས་སྐྱོར་གསུམ། སྐྱ་
 རངས་མར་ཡུལ་ཞང་ཞུང་དོ།། །མདོ་ཁམས་གཡམ་མོ་ཐང་མདོ་སྐད་དང་
 གསུམ་མོ། །བོད་ཡིན་ནོ།། །ཤར་རྒྱ་ནག་ ལྷོ་རྒྱ་གར་¹⁷རུབ་ཁ་ཆེ། བྱང་
 ལྷག་གཟིག་དང་རྟོར། རྒྱ་མཚོ་ལ་བྱུག་གི་བར་འཛམ་བུ་གླིང་ལའོ།། མནར་
 མེད་ནས་རྒྱ་མཚམས་མན་ཆད་ལྷོ་མ་ཡིན་དང་བཅས་པ་ལའོ།། བང་རིམ་
 དང་། གསེར་རི་དང་། སུམ་རྩུ་རྩ་གསུམ་དང་། འཐབ་བྲལ་དང་། དགའ་
 ལྷན། འཕྲུལ་དགའ། གཞན་འཕྲུལ་དབང་བྱེད། ཚངས་རིས། མདུན་ན་འདོན།
 ཚངས་ཚེན། འོད་(༥ བ)རྒྱུད། ཚད་མེད་འོད། འོད་གསལ་ཏེ་བསམ་

17 མ་དཔེ་ལ་ “རྒྱ་ནག” ཡོད།

གཏམ་གཉིས་མན་ཆད་ཀྱི་རིས་རྒྱལ། བསམ་གཏམ་གསུམ་པ་མན་ཆད་ལ།
 བསམ་གཏམ་བཞི་པ་མན་ཆད་སྟོང་གསུམ་འདི་ལ། སྟོང་རྒྱུད་ཅུ་དང་གཉིས་
 པ། སྟོང་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ། སྟོང་གསུམ་དང་བཞི་པ་མཉམ་མོ།
 སྟོང་གསུམ་དེ་ཉུངས་དཀར་གྱིས་བཀའ་ནས། ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་སྟོང་གསུམ་
 གཅིག་དང་གཉིས་ལ་སོགས་པ་གངས་མེད་པའི་རིས་རྒྱལ་ལོ། དེ་བཞིན་
 དུ་ལྟོ་ལ་སོགས་པ་ཕྱོགས་བཅུ་མཁའ་མཉམ་གྱི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
 བདག་གི་མ་བྱས། བྱས་རིས་ཀྱིས་ཕན་བཏགས་པའི་དྲིན་ཅན་རྣམས་བདེ་
 བ་ཅི་མ་རུང་། བདེ་སྐྱིད་ལ་བདག་གིས་དགོད་སྐྱེས་དུ་བསམ་མོ། །བྱམས་པ་
 ཚར་བ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་ཅན་སོང་གསུམ་ན་སྐྱེས་བསྐྱེད་དེས་ལ་གནས་
 པ་སྐྱེད་རྗེས། བདེ་འགོ་ན་ཡང་སྐྱེས་བསྐྱེད་དེས་རྒྱ་གཉིས་ལ་གནས།
 ཅན་སོང་གི་གཡང་ཁ་ན་གནས་པ་ལོ། །སྐྱེས་བསྐྱེད་དང་བྲལ་ཞིང་བདེ་
 བ་ལ་དགོད་པའི་ཕྱིར་དུ་སངས་རྒྱས་འཕྲོ་བ་པར་བྱ་སྐྱེས་པའི་བྱང་སེམས་
 བསྐྱེད་མོ། །སེམས་བསྐྱེད་དོ། །དེའི་བསྐྱེད་བྱ་ལྟ་ལས། བྱང་སེམས་ཀྱི་
 ཕན་ཡོན་རྒྱུ་པ་ནི། རང་དོན་སྐྱེས་བསྐྱེད་པ་ས་བོན་ལྟ་བུའོ། །གཞན་དོན་སྐྱེས་བསྐྱེད་པ་
 ལྟ་བུའོ། །ཉེས་པ་སེམས་བསའི་འོག་ལྟ་བུའོ། །ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་སྐྱེས་བསྐྱེད་པ་
 རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུའོ། །མཛེས་ན་འབྲས་བུ་རྣམས་མཁྱེན་ལ་ཡོན་ཏན་ཇི་ཅོམ་ཡོད་
 པ་ཅོམ་ཞིག་རྒྱ་བྱང་སེམས་ལ་ཡོད་དོགས་ལས། ཡང་དང་ཡང་དུ་སེམས་
 བསྐྱེད་པ་ལ་བསྐྱེད་པ་ནི། ཉིན་མཚན་དུས་རྒྱལ་ཏུ་ཚོགས་རྒྱས་བསྐྱེས་གང་
 རུང་བུའོ། །བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་གཉིས་གང་(༥ ན)ཕན་
 ཡོན་ཆེ་བར་བཤད་པ་རྣམས་མི་རྟོག་པས་ཟིན་པར་བུའོ། ། བསྐྱེད་པར་བྱ་
 བའི་ཚོས་བརྒྱུད་ལས། དང་པོ་སྐྱེས་དང་སྐྱིན་གནས་དང་མཚོན་པར་འོས་པ་

སྐྱོ་བ་ནག་པོ་འཛོམས་སོ། །དེའི་གཉེན་པོར་ཐ་མལ་པའི་རྩུང་དུ་ཡང་རྩུན་མི་སྐྱོ་
 བ་ལ་བསྐྱབ། བསྐྱབ་བྱ་དང་པོ་འོ། །གཞན་འགྲོད་པའི་གནས་མ་ཡིན་པ་ལ་
 འགྲོད་པ་ནག་པོ་འཛོམས། དེའི་གཉེན་པོར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བྱང་རྒྱུ་
 གསུམ་གྱིས་སྐྱོན་པར་བྱ་རུང་བ་དེ་ལ་དགོད་པར་བྱ་བའོ། །སེམས་བསྐྱེད་
 པའི་གང་ཟག་ལ་ངན་སེམས་ཀྱིས་ཚོགས་སུ་བཅད་པ་མ་ཡིན་པ་སྐྱོ་བ་
 ནག་པོ་འཛོམས། དེའི་གཉེན་པོར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 འདུ་ཤེས་སུ་བྱའོ། །སེམས་ཅན་ལ་གཡོ་སྐྱུས་སྐྱོད་པ་ནག་པོ་འཛོམས།
 དེའི་གཉེན་པོར་སེམས་ཅན་ལ་ལྷག་པའི་བསམ་པའི་ཕན་བདེའི་བསམ་པར་
 བྱའོ། །ཟོལ་དང་བཅས་པས་སྐྱོར།¹⁸ ཚོ་འདི་དང་ཕྱི་མའོ། སེམས་ཅན་
 སྐྱོས་མི་སྐྱངས་པ་ལ་བསྐྱབ་པ་ནི། ལྷ་རིལ་དུ་སྐྱོང་བ་ཉན་རང་གི་སེམས།
 སྐྱོ་ལྷུ་དུ་སྐྱོང་བ་མཐུན་མ་མཐུན་ཞུགས་པ་དང་། དུད་འགོ་ཡན་ཆད་ལ་
 སྐྱོས་པ་དང་བུལ་བ་བྱུང་ནའོ། །ནག་པོ་འཛོམས་བཞི་སེམས་ཅན་སྐྱོས་སྐྱོང་
 སྐྱོ་ལྷུ་བྱུང་ན་ཐུན་ཚོད་ལས་འདས་ན་སེམས་བསྐྱེད་གཏོང་ངོ། །ཉིན་མཚན་
 གང་རུང་གཅིག་གི་སུམ་ཆ་ཡིན་པས་དེའི་ཁོངས་སུ་འགྲོད་པ་སྐྱེས་ན།
 བཤགས་པ་ཕྱིས་བྱས་ཀྱང་ཚོག་གསུངས། སྐྱོན་པ་སྐྱོར་དང་བཅས་པ་ཚར་
 བ་ཡིན་ནོ། །དེནས་འཇུག་པ་ཐོས་བསམ་གྱིས་གཏན་ལ་དབབ་ཅིང་། ལུས་
 ན་དམ་བཅའ་བྱ་མི་ལུས་ཀྱང་(༥ བ)བསྐྱབ་བྱ་ལ་བསྐྱབ་དགོས། བསྐྱབ་
 བྱ་པར་ཕྱིན་རྟུག་ལས། དང་པོ་སྐྱིན་པ་ནི་ཟང་ཟིང་གི་སྐྱིན་པ་ལ་བསམ་པས་
 ནམ་ཞིག་རྒྱལ་སྲིད་བཟུང་ཚོམ་པར་བྱ་སྐྱུམ་པ་དང་། སྐྱོར་བ་ཅི་ལུས་ཀྱིས་
 སྐྱོང་མོ་བ་ཡལ་བར་མི་དོར་བ་ཅོམ་ལ་བསྐྱབ་བོ། །མི་འཇིགས་པའི་སྐྱིན་པ་

18 འདིར་དོན་མི་གསལ།

ལ་བསམ་པས་སྤང་ཞིང། སྦྱོར་བས་ཐ་ན་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཅན་ལ་ཁ་པར་ཚོག་
 པན་ཚུན་ཚོད་བྱ། ཚོས་སྦྱིན་ནི་བསམ་པས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཚོམ་པར་
 བྱ། སྦྱོར་བ་ཚེ་འདིས་མ་གོས་པར་འཁོར་བསྐྱེད་པའམ། ས་སྦྱོགས་དབེན་
 པར་རྒྱལ་བའི་བཀའ་གསུང་བསྐྱབ་གོ། ཞི་ལ་ལ་སྦྱོར་པའི་ཞི་ལ་ནི་མདོ་
 བསྟན་བཅོས་ནས་སྤྲིག་ཏུ་གསུངས་པ་རྣམས་སྤང། དག་བ་ཚོས་སྤྲུད་ནི་
 དག་བ་ཅི་རུས་སྤྲུད་དོས་སམ་གོ་བགོ་བའོ། །སེམས་ཅན་དོན་བྱེད་ནི་དོས་
 སམ་ཅི་རུས་སྤྲུག་གོ་བགོ་འོ། །ཞི་ལ་ལ་སྦྱོར་པའོ། །བཟོད་པ་ནི་གསུམ་ལས།
 སྤྲུག་བསྐྱེད་དང་ཡེན་ནི་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཅི་བྱུང་ཡང་ཚོས་གྱི་ཕྱིར་བཟོད་པའོ། །
 གཞོད་པ་ལ་ཇི་མི་སྦྱོར་པ་ནི་ཚོས་ཕྱིར་གཞོད་པ་ཅི་བྱུང་ཡང་བཟོད་པའོ། །
 ཚོས་ལ་ངེས་པར་སེམས་པའི་བཟོད་པ་ནི་སྦྱིར་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཁྱད་པར་དུ་
 དུལ་འའི་རང་བཞིན་པ་ཡིན་པ་ལ་སོགས་པར་བསྐྱོམ་པའོ། །བཙོན་འགྲུས་
 ལ་གསུམ། ལུས་གྱི་བཙོན་འགྲུས་ཕྱག་ལ་སོགས་པ་ཅི་གྲུབ་བྱ། རག་གིས་
 བེ་མདོ་འདོན་པ་ཅི་གྲུབ་བྱ། ཡིད་ཀྱིས་ནི་སྦྱིར་ཚོས་ཐམས་ཅད་ལ། སྦྱོས་
 ཀྱིས་སྦྱོས་བུ་གསུམ་གྱི་ཁྲིད་ལ་ཉིང་ངེ་འཛིན་དུ་ཅི་ཡོད་བྱའོ། །བསམ་གཏན་
 བྱ་བ་སེམས་ཚེ་གཅིག་པ་ཡིན་ཡང་དེའི་རྒྱ་སྦྱོས་བུ་གསུམ་ལ་(༦ ན)མ་
 ཡེངས་པར་བྱ། ཁྱད་པར་དུ་ཡང་ཉིང་ངེ་འཛིན་སྦྱོ་བའི་རྒྱ་ལུས་དབེན་པར་
 བྱ། དེ་ལ་དོན་དང་བྱ་བ་ཉུང་བ་དགོས། དེ་ལ་འདོད་པ་རྒྱུང་ཞིང་ཚོག་ཤེས་
 པ་དགོས། དེ་ལ་ཟས་རན་པས་ཚོག་ཤེས་པ་དགོས། དེས་ན་རྒྱ་ཚོགས་ལ་
 ཅི་ཡོད་དུ་བྱ་གསུངས། ཤེས་རབ་ལ་གང་ཟག་བདག་མེད་དང་ཚོས་བདག་
 མེད་རྟོགས་པའོ། །དེ་ལ་གང་ཟག་གི་བདག་ནི་ངོ་བོས་བསྟན་དུ་མེད་པས་
 བྱུང་པོ་ལ་བདག་ཏུ་སྦྱོམས་ཏེ། རྟག་གཅིག་རང་དབང་ཅན་དེ་བྱུང་པོ་ལས་

ཕྱོགས་ལྷུང་བཅའ་ན་མེད་པ་ལ་དེ་ལྟར་རྟོགས་པ་འོ།། ཚོས་བདག་མེད་ནི།
 སུང་པོ་ལྷ་ཟེར་ཡང་གཟུགས་སེམས་གཉིས་སུ་འདུས་པ་ཡིན་ཏེ། སུང་པོ་
 འདི་ལ་གཟུགས་རྒྱག་མགོ་བོ་བྲང་ནང་ཁོལ་ཏེ་དགའོ།། །རེ་རེ་ལ་ལྷ་གསུམ་
 གསུམ། རེ་རེ་རྩལ་གསུམ་གསུམ་སྟེ། དེ་ཡང་ཚོགས་དེ་ལ་ནས་ཤིག་སྲོམ་
 ཉི་ཟེར་སྲང་ལུག་རི་བོང་ཚུ་ལྷགས་རྩལ་སྲན་ལ་སོགས་བར་རང་བཞིན་¹⁹མེད་
 དོ།། །གཟུགས་སྤྲོང་པ་ཡིན། འོ་ན་སེམས་བདེན་ནམ་²⁰སྤྲུམ་ན། དེ་ཡང་ཆ་
 གསུམ་གྱིས་བརྟག་ན་བདེན་པ་མེད་པར་བསྐྱོམ། མདོར་ན་རང་གི་སུང་པོ་
 སྤྲོང་པར་བསྐྱོམ་པ་ཚར། རང་གི་སུང་པོ་སྤྲོང་པ་བཞིན་དུ་གཞན་གྱི་གཟུགས་
 སེམས་ཀྱི་སུང་པོ་སྤྲོང་པར་སྲུང་བཞིན་དུ་བསྐྱོམ་སྟེ། མདོར་ན་བཅུད་སྤྲོང་
 པར་བསྐྱོམ་པ་ཡིན་འོ།། དེ་བཞིན་དུ་སྤྲོད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀྱང་སྤྲོང་
 སྟེ། ལོ་ཀ་བྱས་ཀྱང་སྤྲོང་གསུམ་དུ་མ་ཡིན་ལགས། དེ་ཡང་གྲིང་བཞི་པ་དུ་
 མ་ཡིན་ལ། དེ་རང་ཡང་གྲིང་དུ་མ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་ཡུལ་སྡེ་དུ་མ་ཡིན། འདི་
 བོད་དེ་ལ་དུ་མ་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ས་འདོམ་གང་ལ་དུ་མ་ཡིན། དེ་རང་
 ལྷ་དང་སོར་དང་རྩལ་སྲན་དུ་(༦ བ)མ་ཡིན་པས། དེ་རང་ཕྱོགས་ཀྱིས་ཕྱེ་
 བ་བདེན་པ་མེད་དོ།། །དངོས་པོ་སྤྲོང་པར་བསྐྱོམ་པ་འོ།། སྤྱིར་བཏི་དུས་སུ་
 སྤྲོས་པ་བཅད་ནས། དངོས་གཞི་ཡུལ་ཅིར་ཡང་མ་སྲུབ་པ་ལ། སྤྲོས་ཀྱང་
 ཅིར་ཡང་མི་འཛིན་པ་ཡིན་འོ།། །སྤྲོས་པ་བྱུང་ན་བཤིག་ཅིང་བསྐྱོམ། སྤྲོང་
 པར་བསྐྱོམ་པ་ཚར་བའོ།། སྤྲོང་པ་བསྐྱོམས་པས་སྤྲིང་རྗེ་ཉམས་ནས་འགོ་
 དོགས་ཡོད་པས་སྤྲིང་རྗེ་བསྐྱོམ། དེས་མདོན་ཞེན་སྐྱེ་ཉེན་ཡོད་པས་སྤྲོང་པ་

19 མ་དཔེ་ལ་ “བཞིན་མེད” ཡོད།

20 མ་དཔེ་ལ་ “མན” ཡོད།

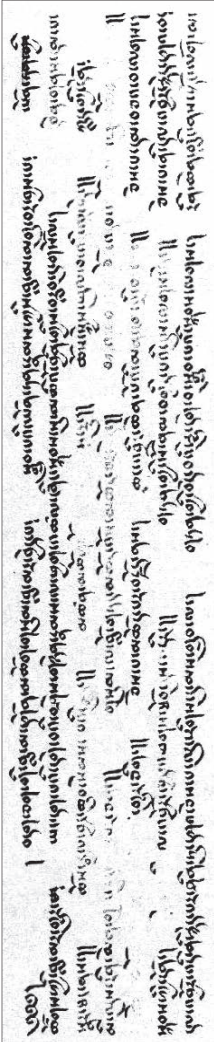
བསྐྱོམ་མོ། ཉིན་མོ་དང་ཐུན་རེ་མོས་སུ་བྱས་ཏེ་བསྐྱོམ་ན་འདོར་བ་དང་འདྲ།
 འབྱོངས་ནས་རྒྱང་འཇུག་ཏུ་བསྐྱོམ། བྱི་གཤེག་པ་དང་འདྲ། ལྟོང་ཉིད་སྣོང་
 རྗེའི་སྣོང་པོ་ཅན་སྐྱོམ་པ་ཚོར། ༄ གགས་སེལ་བ་ནི། ཚོ་འདིའི་ཚེད་བྱེད་ན་
 མི་རྟག་པ་བསྐྱོམ། བྱི་མ་མདོན་མཐོ་གཉེར་ན་འཁོར་བའི་ཉེས་དམིགས་
 སྐྱོམ། མདོར་ན་སྣོང་པ་སྣོང་རྗེའི་སྣོང་པོ་ཅན་མིན་པ་གང་གིས་ཀྱང་ཕན་མེད་
 གསུངས། གགས་སེལ་ལོ། ༄ བོགས་འདོན་ནི་སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་
 ལམ་རིམ་གོ་རིམ་དུ་ཉམས་སུ་སྒྲང་། ཚོལ་པར་ཉམས་སུ་སྒྲང་། གང་གཞན་
 པ་ནས་ཉམས་སུ་སྒྲང་། སྒྲང་བྱ་གང་ཤས་ཆེ་བའི་གཉེན་པོ་ཉམས་སུ་སྒྲང་། དེ་
 ཡང་འཆི་བ་མི་རྟག་པ་དང་། ལས་རྒྱ་དང་འབྲས་བུ། བྱང་ཚུབ་གྱི་སེམས།
 ལྟོང་ཉིད་གཙོ་བོར་ཉམས་སུ་སྒྲང་། ཚོ་འདི་ལ་ཞེན་པའི་གཉེན་པོ། ཆད་ལྟའི་
 གཉེན་པོ། རང་དོན་གྱི་གཉེན་པོ། བདེན་ཞེན་གྱི་གཉེན་པོ་རིམ་པ་བཞེན་ནོ།
 སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་རིམ་གྱི་ཚོག་མ་ལུས་པར་ཚར་རོ། །བསྐྱོམ་པ་ལ་མ་
 གཡེལ་བཙོན་འགྲུས་བསྐྱེད། འཆི་བ་ཡོང་ངོ་གསུངས། བྱིན་གྱིས་སློབས་
 ཤིག་བརྒྱབ་ཏུ་གསོལ། ལྷི་ཤྱི། ལྷ་མ་སྦྱར་ཐང་པ་བརྒྱད་པར་བྱོན་པ་དེས་
 བཙུན་པ་གགས་པ་ཤེས་རབ་ལ་གནང་སྟེ་ཕྱག་དཔེ་དངོས་ལ་ཡི་གེར་བྲིས་ཤིང་
 ལྷས་དག་པར་བྱས་སོ། །ལྷས་དག་གོ། །།

(༢ ཀ) དང་ལ་དོག་དང་ངོ་བོ་མ་རྟེན་པ་སྟོང་ཐལ་གྱིས་སོང་བའི་ངང་ལ་
 མྱོད་ལ་གཞག་འཚལ། དེ་ལྟར་གནས་ན་རང་ངོ་རང་གིས་ཤེས་པ་བཞི་བ་
 ལགས། ཚུལ་མེད་ངང་ལ་གཞན་དོན་བྱ། །ཞེས་པ་རྗེས་ཀྱི་དུས་སུ་བདེན་
 མེད་ཀྱི་ངང་ལས་སྐྱོད་ལམ་ཐམས་ཅད་གཞན་དོན་ལས་རང་འདོད་མེད་པར་
 བྱེད་འཚལ། དམིགས་མེད་བྱང་ཚུབ་ཆེན་པོར་བསྟོ། །ཞེས་པ་དོན་ལྡན་ཉལ་ཚོ་
 ཞེན་མེད་ཀྱི་ངང་ལ་བསྟོ་བ་བྱས་ནས། ཚོས་དབྱིངས་སྟོང་པའི་དབྱིངས་སུ་
 གཉིད་དུ་གཏོང་བ་ཡིན། དེ་ལྟར་ཉིད་ཞག་ཅིག་དོན་དང་བཅས་པ་བསགས་
 པས་ཚོ་སྤིལ་པོ་དོན་དང་བཅས་ཤིང་སངས་རྒྱ་བ་ལ་ཚོགས་མེད་པ་ཡིན་
 གསུངས། མྱེ་སྐྱོད་ཀྱན་གྱི་བཅུད་བསྐྱུས། མན་ངག་རྣམས་ཀྱི་སྦྱིང་པོ། ཡི་
 གེ་པ་གྲགས་སེང་གིས་བསྐྱུལ་བའི་ངོར། །ལྷ་ཀྱའི་བཅུན་པ་སྐྱོན་ལམ་རྒྱལ་
 གླིམས་ཀྱིས་ཅུང་ཟད་བྲིས་པའོ། ། ཞུ་བྱི། དགའོ།

༡། །སྐྱོན་བཅུད་བསྐྱེད་མན་དག་སྦྱིང་པོ་བཞུགས།

[395-403]¹

༥ (༡ བ)བདག་ཅག་གི་སྐྱེ་མ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་སྐྱེ་
 མར་བྱེད་པ། སྐྱབ་པའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱེ་མ་མགུ་
 བར་བྱས་པ། ཡོན་ཏན་གྱི་ཚོགས་ཀྱི་སྐྱེ་མར་གྱུར་པ། ཡང་
 དག་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་རྣམས་ལ་བྱག་
 འཚལ་ཞིང་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །བྱིན་གྱིས་བསྐྱབ་ཏུ་
 གསོལ། དཔེན་གནས་དམ་པ་སྤར་ཐང་ནས། ཚོས་
 རྒྱལ་བྱང་རྒྱལ་པོ་མས་དཔའི་བརྒྱུད། །མཚན་མཆོག་
 །ཅུ། ཚོས་སྐྱེས་སུལ་བ་འདི་ལྟ་སྟེ། ལྷན་གྱི་དོན། མི་
 ལུས་རིན་ཆེན་ལྷན་པར་ཅན། །གསུམ་ལ་སྐྱོ་གཏང་
 མཚོད་འོས་ལྷན་པར་ལྷན། །ལྷན་པར་ལྷན། །ལྷན་པར་ལྷན། །ལྷན་
 པ་མཚོད་པར་བརྗོད་ནས། རྒྱུ་འབྱེད་ཆེན་པོའི་མན་
 དག་གི་ལྷན་པར་དམ་བཅའ་བལ་གས། སྐྱབས་ཀྱི་
 དོན། །ཡལ་འབྱོར་ལྷན་པར་ལྷན། ཐོབ་དུས་འདིར། །
 གཏན་གྱི་སོ་ནམ་བུའི་དུས་ལགས་ཏེ། །ཅེས་
 པ་ནི་དལ་འབྱོར་རྒྱུ་དཀའ་བ། དལ་འབྱོར་འདི་ནི་
 རྒྱུ་དཀའ་བའི་རྒྱུ་དཀའ། །ཞེས་པ་ལུང་རིགས་དུ་མས་

1 མ་དཔེ་ལ་ཡོད་པའི་དབྱིན་ཡིག་ཤོག་གངས་ཡིན།
 2 མལ་ཆེར་ “རྒྱུ་དཀའ་དལ་འབྱོར་” ཡིན་པར་སྤྱད།

སྐྱེད་པའི། གཏུན་གྱི་བདེ་བའི་རྒྱ་དགེ་བ་སྐྱེད་པའི་སྐྱབས་ལགས། རིན་ཆེན་
 སྤྲིད་ནས་སྤོང་ལོག་མ་(2 ན)བྱས་པར། །ཞོར་བྱ་ལོངས་ནས་རང་ཡུལ་འགྲོ་
 བ་ལྟར། །ཅེས་པ་མི་ལུས་ཐོབ་དུས་སུ་ཚོས་བྱས་ན་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་
 མཁུན་པའི་སར་འགྲོ་ཞེས་པ་ལགས། དེ་ལྟར་སྤྱིར་བསྟན་ནས། སོ་སོར་
 བཤད་པ་ནི། ཚོ་འདི་མི་རྟག་སྟོན་ཀའི་སྤྱིན་དང་འདྲ། །དེ་བས་དགེ་ལ་བརྩོན་
 ཞིང་སྤྲིག་པ་སྤང་། །དཀར་ནག་ལས་འབྲས་མི་སྐྱེ་གི་བ་མ་ལྟར། །ཞེས་པ་
 སྐྱེས་བུའི་ཚོ་ཚད་ལ་སྟོན་པ་མེད་ལ་ཉིན་མཚན་དང་ལྷན་བ་དང་ལོས་འབྲིད་པ་
 ཡོད་པས་ནམ་འཆི་ཆམེད་ཅིང་སྤྱིར་དུ་འཆི་སྐྱེས་དུ་བསམས་ལ།³ ངན་སོང་
 གསུམ་དང་མངོན་པར་མཐོ་བའི་སྤྱིག་བསུལ་གྱི་རྒྱ་སྤྲིག་པ་ལྷ་ཞིང་ལྷ་བ་
 རས་སྤང་བ་དང་། ལྷ་མིའི་བདེ་བའི་རྒྱ་དགེ་བ་སྐྱེད་པའོ་ལ། ལས་དང་འབྲས་
 བུ་མི་སྐྱེ་བ་བྱ་ནམ་མཁའ་ལ་འགྲོ་བའི་གི་བ་མ་མི་མངོན་ཀྱང་། ས་ལ་བབས་
 ཅོན་གྱི་བ་མ་བྲང་ལོག་ཏུ་འོང་བ་བཞིན་ཏེ། ལུས་ཅན་དག་ནི་གང་དང་གང་
 འགྲོ་བར། །ལས་ནི་གི་བ་མ་བཞིན་དུ་རྗེས་སུ་འབྲངས། །ཞེས་གསུངས་
 སོ། །དེས་ན། རྒྱབས་གསུམ་ལ་བརྟེན་སྤོམ་པ་ཅི་ཅུས་བསྤང་། །བསྐྱེད་བྱ་
 མ་ཉམས་སྟོན་ལམ་དག་པར་གདབ། །ཅེས་པ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་
 རྒྱབས་སུ་འགྲོ་བའི་སྤོམ་པ་སྤངས་ལ། བསྐྱེད་བྱ་སངས་རྒྱས་ལ་རྒྱབས་སུ་
 སོང་པས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ལྷ་ལ་ཕྱག་(2 བ)མི་བཅོལ། ཚོས་ལ་རྒྱབས་སུ་
 སོང་པས་སེམས་ཅན་ལ་འཚོ་བ་སྤང་། དགེ་འདུན་ལ་རྒྱབས་སུ་སོང་པས་
 སུ་སྤྲིགས་སམ་སྤྲིག་གོགས་དང་མི་འགོགས་སོ། །སྤོ་ཅུས་དང་བསྐྱེད་
 ལ་བསྐྱེན་གནས་དང་སྤྱི་གཅིག་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་དགེ་བསྐྱེན་གྱི་སྤོམ་པ་

3 མ་དཔེ་ལ་ “ལས་” ཡོད་པ་པལ་ཆེར་བསུམ་པ་ལྟར་སྤང་།

སྤངས་ལ་དེའི་བསྐྱབ་བྱ་མ་ཉམས་པར་བྱ་ཞིང་རང་འདོད་པའི་སྐྱོན་ལམ་
འདེབས་འཚལ་ཏེ། སྐྱེས་བུ་རྒྱུང་རྩའི་སྐྱབས་ལགས་སོ།།

༥ འཁོར་བ་སྐྱབ་བསྐྱལ་རང་བཞིན་ཡིན་པས་ན། །ཡང་ཡང་བསམས་ཤིང་
དེས་འབྱུང་བསམ་པ་བསྐྱེད།⁴ །ཅིས་པ་ལྷ་མིར་སྐྱེས་ཀྱང་མི་ལ་སྐྱབ་བསྐྱལ་
བརྒྱད་ཀྱིས་གཟིར་ཏེ་སྐྱེ་བ་དང་གྲ་བ་དང་ན་བ་དང་འཆི་བ་དང་། དག་
དང་ཐུད་པ་དང་གཉེན་དང་བུལ་བ་དང་མེད་པ་མི་རྣེད་ཡོད་པ་མི་སྐྱབ་པ་
སྐྱེ་མདོར་ན་ཕུང་པོ་སྐྱབ་བསྐྱལ་ལོ།། འདོད་ལྷ་འཆི་ལྷས་ཀྱི་སྐྱབ་བསྐྱལ།
ཁམས་གོང་མ་ལྷ་རྒྱུང་བའི་སྐྱབ་བསྐྱལ་ཏེ། བཏེག་ནས་བདེབས་པ་བཞིན་ནོ།།
སྐྱབ་བསྐྱལ་ཉིད་གསུམ་ལྷན་པའི་ཕྱིར། །ཅི་རིགས་མ་ལུས་སྐྱབ་བསྐྱལ་ལོ།།
ཞེས་གསུངས་སོ།། དེ་ལྟར་ཡང་ཡང་བསམས་པས་སྐྱོ་བ་སྐྱེས་ཏེ། དེས་
པར་འབྱུང་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བདག་མེད་པའི་དོན་ལ་ཐོས་པ་བསམ་པ་
སྐྱོམ་པར་བྱས་པས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་བྱང་རྒྱུབ་འཐོབ་ལ། རྟེན་འབྲེལ་བདག་ཕྱིད་
དང་གཉིས་ཀྱིས་སྐྱོང་པར་བསྐྱོམས་པས་རང་བྱང་རྒྱུབ་འཐོབ་སྟེ། (༣ ན)
ཚུལ་གནས་ཐོས་དང་བསམ་ལྷན་པ། །སྐྱོམ་པ་ལ་ནི་རབ་ཏུ་སྐྱོར། །ཞེས་
གསུངས་ཏེ། སྐྱེས་བུ་འབྲིང་གི་སྐྱབས་སོ།།

༥ མ་གྱུར་སེམས་ཅན་བཞག་ནས་བདག་ཉིད་ནི། །ཐར་འདོད་སྐྱོད་མན་
རྣམས་ཀྱི་བསམ་པ་ལགས། །དེ་སྤངས་ལ། འཁོར་བའི་སེམས་ཅན་དང་ཕྱིར་
བདག་ཉིད་ཀྱིས། །ལངས་རྒྱས་འཐོབ་ཕྱིར་སེམས་མཚོག་བརྟན་པར་གཟུང་།།

4 མ་དཔེ་ལ་མི་གསལ།

ཞེས་པ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་མ་གྲས་པའི་དྲིན་ཅན་ལགས་པས། སེམས་
 ཅན་བཞག་ནས་བདག་ཐར་པར་འདོད་པ་ཁྲིལ་མེད་པོ་ལགས་པས། དེ་བོར་
 ལ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་གྲམས་པ་དང་སྦྱིང་རྗེའི་ལྷགས་དྲག་པོ་བསྐྱེད་
 འཚལ་ཏེ། གང་གི་སྡོར་མ་ཉལ་བའི་སེམས་ཅན་དེ་ཡང་མེད་ཅེས་གསུངས།
 མ་གྲས་རེས་ཀྱིས་ཕན་བཏགས་ཏེ། སེམས་ཅན་འདི་དག་ཐམས་ཅད་སྡོན།།
 བ་མ་གཉེན་འདུན་རྩ་ལག་ཏུ། །ཀྱུར་ཅིང་ཕན་ཆེན་བཏགས་པས་ན། །ཞེས་
 གསུངས། བདག་གིས་ཀྱང་ད་ཐམས་ཅད་འཁོར་བ་ནས་བཏོན་ལ་སངས་
 རྒྱས་ཀྱི་བདེ་བ་ལ་དགོད་པར་བྱ། དེའི་ཆེད་དུ་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་
 ཐོབ་པར་བྱ་སྟམ་དུ་སེམས་པ་སྡོན་པའི་སེམས་ལགས། ཚོགས་བསྐྱེད་ཅིང་
 བསྐྱབ་བྱ་ལ་བསྐྱབ་འཚལ། བསྐྱབ་བྱ་རྣམ་པ་ལྡ་སྟེ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཕན་
 ཡོན་དན་པར་བྱ་བ་དང་། ཡང་དང་ཡང་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་། ཚོགས་
 གཉིས་བསག་པ་དང་། (༩ བ)བསྐྱབ་པར་བྱ་བའི་ཚོས་བརྒྱད་ལ་བསྐྱབ་པ་
 དང་། སེམས་ཅན་སྟོས་མི་སྤང་པ་ལ་བསྐྱབ་འཚལ། དེའི་དོན། དོན་མེད་
 བྱ་བ་སྤང་ཞིང་སྟོ་གསུམ་ཚོས་ལ་སྤྱར། །བདག་ཉིད་དགེ་ལ་གནས་ཤིང་
 གཞན་རྣམས་ཚོས་ལ་འདུ། །ཞེས་པ་དོན་ལོག་པ་དང་དོན་དམན་པ་དང་
 དོན་མེད་པ་སྤངས་ལ། ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་དགེ་བའི་བྱ་བ་ལ་རང་གནས་
 བས་གཞན་རྣམས་ཀྱང་དགེ་བའི་བྱ་བ་ལ་དགོད་འཚལ། དུས་གསུམ་རྟོག་
 པ་བཅད་ལ་རྟོག་མེད་གཞག་རྟོག་པས་འཁོར་ཞིང་མི་རྟོག་རྣམ་གྲོལ་ཏེ། །
 ཞེས་པ་འདས་པའི་རྗེས་མི་གཅད། མ་འོངས་པའི་མདུན་མི་བསྟ། ད་ལྟར་
 ཀྱི་ཤེས་པ་སྟོད་ལ་གཞག་ ཅི་སྟེ་ན་རྟོག་པ་འཁོར་བའི་རྒྱུ་ལགས་ཤིང་མི་

5 མ་དཔེ་ལ་མི་གསལ།

རྟོག་པ་ཐར་པའི་རྒྱ་ལགས་པས་སོ། །འབྲུག་པར་སྒྲིབ་པ་བཅད་ལ་སེམས་
 ལ་བཏུ། །བཏུས་པས་མ་མཐོང་ལྟ་བུར་སྒྲིབ་དང་བུལ། །སྒྲིབ་བུལ་ངང་
 ལ་ཅེ་གཅིག་གཞན་པར་བྱ། །ཞེས་པ་ཕྱི་འི་བདེན་རླུང་གི་སྒྲིབ་པ་བཅད་
 ལ་ནང་སེམས་ཀྱི་རོ་བོ་ལ་བཏུས་པས་བཏུ་བུའི་སེམས་མ་མཐོང་པས་ལྟ་
 བྱེད་ངང་གིས་ཉེ་བར་ཞི་ཞིང་སྒྲོད་ལ་གཞག་སྟེ། །སེམས་ནི་དུས་གསུམ་གྱི་
 སངས་རྒྱས་ཀྱིས་མ་གཟིགས་མི་གཟིགས་གཟིགས་པར་མི་འགྱུར་རོ་ཞེས་
 གསུངས། །སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་གདོད་ནས་འོད་གསལ་ཏེ། །འོད་གསལ་
 (༤ ན)སྟོང་པ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱ་ལགས་པས། །དེ་ལྟར་ཤེས་ན་གྲོལ་བ་འཐོབ་
 འགྱུར་ལགས། །ཞེས་པ་མདོ་ལས། །སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་
 བའོ། །ཞེས་གསུངས། །ཡང་དག་ཉིད་ལ་ཡང་དག་ལྟ། །ཡང་དག་མཐོང་
 ནས་རྣམ་པར་གྲོལ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རྗེས་ཐོབ་ཚོས་རྣམས་རླུང་པ་སྒྱུ་
 མ་ལྟར། །ཤེས་པའི་ངང་ལས་དག་གི་བ་གཞན་དོན་དུ། །དམིགས་མེད་འདུན་
 པས་བྱང་རྒྱུ་ཚེན་པོར་བསྟོ། །ཞེས་པ་རླུང་པ་མི་ལམ་མམ་སྒྱུ་མ་ལྟར་ཤེས་
 པས། །སྒྱིར་བུ་བ་ཐམས་ཅད་གཞན་གྱི་དོན་དུ་བགྱིད་འཚལ་ཞིང་། །འབྲུག་པར་
 དག་གི་བ་གཞན་ཆེད་དུ་བསྟོ་འཚལ། །མི་ལམ་ཇི་བཞིན་སྒྱུ་མ་བཞིན། །དི་
 ཟའི་གྲོང་ཁྱེར་ཇི་བཞིན་དུ། །དེ་བཞིན་སྒྱུ་དང་དེ་བཞིན་གཞན། །དེ་བཞིན་དུ་ནི་
 འཇིག་པར་གསུངས། །ཞེས་སོ། །སྒྲིབ་བུ་ཚེན་པོའི་སྐབས་སོ། །

༥ མདོར་ན་འདི་ལྟར་མཛད་འཚལ། །སྒྲིབ་དུ་སྒྱབས་འགྲོ་སེམས་བསྐྱེད་
 བྱ། །ཞེས་པ་ཐོ་རངས་མནལ་སད་པ་དང་། །སྒྱབས་འགྲོ་ལན་གསུམ་བུས་
 ལ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་བྱ།

ལྷན་པར་དེ་རིང་གི་ཉིན་ཞག་གི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་ཅི་
 འགྱུར་བྱ་སྐྱེམ་དུ་འཕེན་པ་གཏང་འཚེལ།   ཟབ་མོའི་དོན་ལ་ངོ་ཤེས་བྱ།
 ཞེས་པ་སེམས་ཉིད་རང་བཞིན་གྱིས་སྡོད་(༥ བ)པ་འོད་གསལ་བ་དེ་རང་
 ལ་རང་ཆས་སུ་ཡོད་ཀྱང་། དེ་ལྟར་མ་ཤེས་པས་འཁོར་བར་འབྱུངས་པས།
 ད་འཁོར་བ་ལྡོག་པའི་ཐབས་སུ་སྐྱེམས་སེམས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་སྡོད་པ་ཉིད་འདི་
 ལྟར་ཡིན་ནོ། ཞེས་འདི་ལྟར་བསྟན་པས། སེམས་སྐྱད་ཅིག་སྡེ་མ་འགགས་
 ནས་མེད། ཕྱི་མ་མ་སྐྱེས་ནས་མེད། ད་ལྟ་བ་བཙམ་ན་གནས་མེད་དབྱིབས་
 དང་ཁ་དོག་དང་ངོ་བོ་མ་ཉེད་པ་སྡོད་ཐལ་གྱིས་སོང་པའི་རང་ལ་སྡོད་ལ་
 གཞག་འཚེལ། དེ་ལྟར་གནས་ན་རང་ངོ་རང་གིས་མཁྱེན་པ་ལགས། ཚུམ་
 མེད་རང་ལ་གཞན་དོན་བྱ། ཞེས་པ་རྗེས་ཀྱི་དུས་སུ་བདེན་མེད་ཀྱི་རང་ལས་
 སྡོད་ལམ་ཐམས་ཅད་གཞན་དོན་ལས་རང་འདོད་མེད་པར་བགྱིད་འཚེལ།
 དམིགས་མེད་བྱང་ཚུབ་ཆེན་པོར་བསྡོ། ཞེས་པ་དོན་ལ་མན་ལ་ཆོ་བསྡོ་བ་
 བགྱིས་ནས། ཚོས་དབྱིངས་སྡོད་པའི་དབྱིངས་སུ་མན་ལ་དུ་གཏོང་འཚེལ། དེ་
 ལྟར་ཉིན་ཞག་ཅིག་དོན་དང་བཅས་པ་བསགས་པས་སྐྱེ་ཚོ་ཕྱི་པོ་དོན་དང་
 བཅས་ཤིང་སངས་རྒྱ་བ་ལ་ཚོགས་མ་མཚིས་ལགས་སོ།། མདོ་རྒྱུད་དོན་
 བྱངས་སྡེ་སྡོད་བཅུད་བསྐྱུས་ཤིང་། ལམ་མེ་མཚོ་དཔལ་བཟང་པོ་ནས་
 བརྒྱད་པ། ལྷ་མའི་མན་ངག་སྡིད་པོར་འདྲིལ་བ་འདི། །ཉམས་སུ་བྱང་བདེ་
 འབྲས་ཀྱི། ལྷ་མའི་མན་ངག་རིན་པོ་ཆེ། །ཡང་ཡང་བསམས་ན་ངེས་པ་སྐྱེ།།
 (༥ ན)ངེས་པ་ལས་བྱུང་སོམ་ཉིསེལ། །སོམ་ཉིསྐྱངས་པས་དངོས་གྲུབ་
 འཕྲོག། ལུག་གི་དོན་ནི། ལྷ་ཆེན་བསོད་ནམས་དར་གྱི་བཞེད་དོན་དུ། །སྡེ་

6 མ་དཔེ་ལ་མི་གསལ།

སྒྲོན་བཅུད་བསྐྱུས་མན་ངག་སླིང་པོ་འདི། །དམ་པའི་ལུང་བསྐྱུན་མཁས་གྲུབ་
 འབྱུང་བའི་གནས། །ལུང་རིགས་མན་ངག་ཚོས་སྐྱོག་པའི་ས། །རུར་སློག་
 གོས་གྲོན་སྒྲོམ་བརྩོན་འདུ་བའི་གཞི། །ཚོས་གྲུ་ཚེན་པོ་དཔལ་གྱི་སྐྱར་ཐང་དུ།
 ཚུལ་ཁྲིམས་མིང་ཅན་བརྩོན་པ་བདག་གིས་སྐྱུར། །ཐུགས་དང་མ་འཚོམས་
 རྒྱར་ན་བཟོད་པར་གསོལ། །འདི་ལ་བརྟེན་ནས་དགོ་ཚོགས་རྣམས་སྲིལ་བ།
 རྒྱལ་རིགས་སྐྱིད་ལྡེ་ཉིམ་མགོན་གྱི་བརྒྱད། །གཏུང་རྒྱུད་ལྷན་འཕགས་
 བཟང་བའི་དཔོན་སྲས་རྣམས། །ཚོས་དང་རྒྱལ་ཁྲིམས་དཔལ་འབྱོར་རྒྱས་
 པ་དང་། །བཀའ་ཤིས་འཕེལ་ཞིང་དགོངས་པ་ཀུན་འགྲུབ་ནས། །སླ་མེད་བྱང་
 རྒྱལ་རྒྱུར་དུ་འགྲུབ་པར་ཤོག །ལྷ་སྲས་བསོད་ནམས་དར་གྱི་བཀའ་ཤོག་
 ཉེན་དང་བཅས་པ། དགོ་བཤེས་ཡོན་ཏན་འོད་ལ་བསྐྱུར་ཞིང་འདིར་འཕྲོད་
 ལགས། དགོ་བཤེས་མགོན་ལྡན་འོད་དང་། དགོ་བཤེས་ཡོན་ཏན་འོད་
 གཉིས་ཀྱིས་བསྐྱུལ་མ་བགྱིས་པའི་དོན། །མན་ངག་སླིང་པོ་བསྐྱུས་པ་རྫོགས་
 སོ།།   ༥

མེད་ལ། རྒྱ་རྒྱུན་ལ་བརྟེན་ནས་འབྲུང་བས་རང་གི་ངོ་བོ་མེད་པ་སྐྱུ་མའི་རྟ་
གྲང་ལ་རང་གི་ངོ་བོ་མེད་པ་བཞིན་ནོ། །འབྲེལ་བར་འབྲུང་བས་རྒྱ་སྐྱོན་དུ་
སོང་བའི་འབྲས་བུ་སྐྱུ་མའི་རྟ་གྲང་མངོན་སུམ་དུ་སྣང་བ་བཞིན་ནོ། །

(༡ བ)༥ སློབ་དཔོན་སྣར་ཐང་པའི་ཞལ་ནས་གོ་རིམས་སུ་ཕབ་ནས་སེ་
སློམ་གྱིས་གསུང་ཐོར་བུར་བསྐྱིགས་པ། དག་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་ཕྱག་
འཚལ་ལོ། །དག་བའི་བཤེས་གཉེན་པའི་ཞལ་ནས། དག་བཤེས་པོ་རྒྱུང་
པའི་བཞེད་པས་རྟེན་འབྲེལ་བསམ་པ་དང་སློམ་པ་བྱེད་ན། འདུལ་བ་ནས་
སྲིད་པའི་འཁོར་ལོ་བྱི་ཐབས་ནས་ཉམས་སུ་ལེན་ཏེ། དེ་ཡང་དབུས་སུ་དུག་
གསུམ་གྱི། དེའི་སྲིར་འགོ་བ་ལྷ། དེའི་སྲིར་རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས། དེའི་
སྲིར་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པའི་དུལ་བ་བརྒྱད། དེའི་སྲིར་དེ་ཐམས་ཅད་སྲིན་པོ་ཆེན་
པོ་གཅིག་གིས་དབང་མེད་དུ་བྱ་བ་བྱིའོ། །དེའི་གཡས་ཟུར་སྡོད་དུ་དལ་དཀར་
པོ་བྱི། དེའི་གཤམ་དུ་བརྩམ་པར་བྱ་ཞིང་དབྲུང་བར་བྱའི་ཚོགས་བཅད་བྱི།
དེའི་འོག་ཏུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐྱུ་བྱི། སྲིད་པའི་འཁོར་ལོ་དེ་ཡང་དུག་
ཏུ་འགོ་སྟེ། མི་རྟག་པ་ཉིད་དུ་འབྲུང་བས་དུལ་བས་མི་རྟག་པའི་འཁོར་ལོར་
འཁོར། དེ་ཡང་རྒྱུང་གི་འཁོར་ལོ་ལྷ་བུར་འཁོར་བའི་འཁོར་ལོ་འབྲམས་ཞེས་
སོ། །ལས་དང་ཉེན་མོངས་པ་དུལ་བ་གསུམ་གྱི་འཁོར་ལོར་འཁོར་རོ། །སྐྱེ་
བ་ལ་སོགས་པ་དུལ་བའི་³འཁོར་ལོར་འཁོར། བྱེད་པོ་བའི་མེད་པས་བདག་
མེད་པའི་འཁོར་ལོ། མ་རིག་པ་ཉེན་མོངས་ཀྱི་ལམ། འདུ་བྱེད་ལས་ཀྱི་ལམ་

3 མ་དཔེ་ལ་ “དུ་ལ་གྱི་” ཞེས་མཐའ་མེད་ཀྱི་མཐར་འབྲེལ་སྐྱེ་ གྱི་བཀོད་ཡོད། འོག་ཏུ་འང་
རིགས་འབྲེས།

དང་། སྐྱི་ལ་སོགས་པ་དུལ་ལའི་ལམ་སྟེ་ལམ་གསུམ་འཁོར་ལོ། དགྲིལ་
 གྱི་དུག་⁴གསུམ་ཉོན་མོངས་ཀྱི་འཁོར་ལོ། དེ་དག་ལུགས་འབྲུང་གི་འཁོར་
 ལོ་ལོ། །དེའི་ཕྱི་རོལ་གྱི་དལ་དཀར་པོ་དང་། བརྩམ་པར་བྱ་བའི་ཚོགས་
 བཅད་དང་། ཐུབ་པ་ཆེན་པོའི་སྐྱེ་དང་། དག་སྦྲོང་དང་བཞི་པོ་ལུགས་ལྡོག་
 གི་འཁོར་ལོ། དེ་དག་ནི་བྱི་ཐབས་བསྟན་པའོ། །དེ་ཉིད་ལུགས་ལྡོག་གི་ལམ་
 ཉམས་སུ་ལེན་ན། དང་པོར་འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་ལས་ཀྱི་སྲིན་(༢ ན)
 པོ་ཆེན་པོ་གཏུམ་པ་དབང་ཆེན་པོས་དབང་མེད་དུ་བྱ་བ་ནས་བསམས་ཏེ།
 དག་བའི་བཤེས་གཉེན་པའི་ཞལ་ནས། རྟེན་འབྲེལ་འཁོར་ལོའི་མི་རྟག་པ་
 ནས་བསྐྱོམ། དུལ་བརྒྱད་ཀྱི་འཆི་བ་ནས་བསྐྱོམ། བདེན་པ་བཞིའི་དུལ་ལའི་
 མི་རྟག་པ་ནས་བསྐྱོམ་པའོ་གསུངས། དེའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱང་འོ་སྐྱོལ་ཚོ་
 འདི་ལ་མིག་ཅེ་རེ་སྦྱིང་ཕྱར་ཐེབས་པར་དོན་དུ་གཉེར་བས། འགོ་བ་འབྲུལ་
 པ་རི་དྲགས་རྒྱར་རྒྱུད་འདྲར་སོང་བས། དང་པོར་འདིའི་ལུགས་ལས་ལྡོག་
 དགོས། འདིས་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་དུལ་ལའི་ལམ་དུ་འཇུག་པར་བྱེད་པའི་
 ཕྱིར་རོ། །དེ་ཡང་། གང་དུ་གནས་ཀྱང་འཆི་བས་མི་རྟོགས་པའི། །ས་ཕྱོགས་
 དེ་ནི་གང་ནའང་ཡོད་མ་ཡིན། །བར་སྣང་ན་མེད་རྒྱ་མཚོའི་ནང་ན་མེད། །རིའི་
 དཔག་དུ་ཞུགས་ཀྱང་མི་ཕན་ནོ། །⁵ཞེས་མི་རྟག་པའི་ལས་ཀྱི་སྲིན་པོ་གདུག་
 པ་ཅན་དེ་དབང་ཆེ་ལ་གཏུམ་པ་ཚོགས་ཤེས་མེད་པ་དེས། སྤར་ཀྱང་འདས་པ་

4 མ་དཔེ་ལ་ “དུ” ཡོད།

5 ལུང་འདི་སྡེ་དག་བཀའ་འགྲུར། མདོ་སྡེ། (ས)ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཚོམས། ཤོག་གྲངས་ 270
ན ལ་བཀོད་པ་ལྟར་ན། གང་དུ་གནས་ཀྱང་འཆི་བས་མི་རྟོགས་པའི། །ས་ཕྱོགས་དེ་ནི་ཡོད་པ་མ་
ཡིན་ཏེ། །བར་སྣང་ལ་མེད་རྒྱ་མཚོའི་ནང་ན་མེད། །རི་བོ་རྣམས་ཀྱི་གསེབ་དུ་ཞུགས་ནའང་མིན།

ཐམས་ཅད་བཟུང་། ད་དུང་ཡང་མ་འོངས་པ་ཐམས་ཅད་བཟུང་། །ད་ལྟར་ཡང་
 བཟུང་དན་ཆེ་ཆུང་མེད་པར་བྱ་བར་སྒྲུང་། ལས་ཀྱི་སྲིན་པོ་གདུག་པ་ཅན་དེ་
 ཡིས་འོ་སྐྱོལ་ལ་ཚོ་འཛད་པའི་དམག་ཆེན་པོས་ཕྱི་བཞེན་གདུགས། འོང་
 མེད་སློ་བུར་དུ་འཆི་བའི་དམག་གིས་སྐྱོན་ནས་བསྟུ། སློ་བུར་རྒྱུན་རན་དམག་
 ཚོགས་ཀྱིས་མཐའ་མ་འཁོར། དག་མི་ཤ་བོའི་དམག་གི་གསེབ་ཏུ་རྒྱུད་པ་
 དང་འབྲེལ། །ཚོ་མི་སྡོད་པ་རིག་བར་གྱི་རྒྱུ་འབབ་པ་ལྟར་མི་སྡོད་པར་འགྲོ།
 ཤིང་རྣམས་ཀྱི་ལོ་མ་ཤིང་ལས་བྱལ་(༢ བ)ཏེ་ཕྱིར་མི་འོང་བ་ལྟར་འབྲལ།
 ལྷ་ནམ་མཁའ་ལྗིད་གི་དབང་དུ་འགྲོ་བ་དང་འབྲེ་སྟེ་དབང་མེད་པར་འདུས་
 བྱས་ཀྱི་ཚོས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པའི་སྲིན་པོའི་ཁར་དབང་དུ་འདུས་ཏེ་མི་
 འདུ་བའི་རང་དབང་མེད་པའོ། །གཤེད་པོས་གསོད་པར་བྲིད་པ་དང་འབྲེལ།
 དེས་འཆི་བ་རྗེས་སུ་དུན་པ་བསྐྱོམ་པའོ། །དེ་ཡང་ རང་གི་དོ་བོ་མེད་དེ་རྟེན་ནས་སྐྱེ་
 བ་ རྟེན་འབྲེལ་དོ་བོ་སྟོས་པ་འདི་སྐྱེས་པས་འདི་སྐྱེ་སྟེ། མར་མེ་སྐྱེས་པས་
 འོད་སྐྱེ་བ་ལྟར་རང་གི་བསམ་པ་མི་རྟག་པ་ལས་སྐྱེས་པས། ཚོ་འདི་ལ་ཞེན་
 པ་སྟོག་པ་སྐྱེའོ། །ཡང་ རྒྱུན་ལས་སྐྱེས་ནས་སྤང་བའི་དུས་སུ་རང་གི་དོ་བོ་མེད་དེ། རྟེན་
 འབྲེལ་ རྣམ་འཛིག་ རྟོས་པ་འདི་ཡོད་ན་འདི་ཡོད་དེ། སྐྱེས་པ་ཡོད་ན་འཆི་
 བ་ཡོད་པ་ཡོད་དོ། །ལུས་ཡོད་པས་⁶ན་ཚོ་ཡོད་དོ། །སེམས་ཡོད་པས་
 དུལ་ཡོད། འདུ་བ་ཡོད་པས་འབྲལ་བ་ཡོད། དར་བ་ཡོད་ན་རྒྱུད་པ་ཡོད་
 དོ། །བསགས་པ་ཡོད་ན་འཛིད་པ་ཡོད་དོ། །བརྩིགས་པ་ཡོད་ན་འཛིག་པ་
 ཡོད། འདུས་བྱས་ཡོད་ན་མི་རྟག་པ་ཡོད་དོ། །དེ་དག་མེད་ན་དེ་དག་ཀྱང་མེད་
 དོ། །དེས་ན་རྟག་པར་འཛིན་པའི་གནས་ལུགས་ལས་སྟོག་སྟེ། མི་རྟག་པའི་

6 མ་དཔེ་ལ་ “པས” མེད།

ལས་དུ་ཞུགས་ནས་ཚེ་སྤི་མ་དོན་དུ་གཉེར་བ་དང་ཚེ་འདིའི་ཆགས་སྤང་ཉོན་
མོངས་འགོག་ དུལ་ཐམས་ཅད་ཞིག་ ཚེ་འདི་འདོད་འདུན་དང་འབྲེལ་ལོ།།
མི་རྟག་པ་རྒྱུད་ལ་སྦྱེས་པའི་ཚད་དགོ་བ་ལ་བརྩོན་འགྲུས་སྦྱེ་བ་སྟེ་མགོན་
པོ་སངས་འགོ་ནངས་འགོ་སྟོན་ཆས་མེད་པར་འགོ་ཆས་བྱེད་པ་ལྟ་བུ། མི་རྟག་
པའི་དུལ་ཐས་གདུང་བ་སྦྱེས་བུ་རིག་པ་ཅན་སྟེང་ལ་མདའ་ཕོག་པའམ་ནད་
ཀྱིས་གདུང་བ་ལྟ་བུ། མི་རྟག་པས་བསྐྱེད་ས་མེད་པ་མཚོའི་དཀྱིལ་དུ་དར་
ཞིག་(༩ ན)པ་ལྟ་བུ་འབྱུང་། འཆི་བས་གཏིང་ནས་སྤྲུག་པ་ཅ་ར་བའི་མགོ་
ར་མདའ་བས་ཚོད་པ་ལྟ་བུ་འབྱུང་ངོ། །དེའི་མི་རྟག་པ་ལ་རྟག་པར་འཛིན་
པའི་མ་རིག་པ་ལུགས་ལས་ལོག་ནས། མི་རྟག་པའི་རིག་པ་སྦྱེས་པའོ། ། དེ་
ནི་མི་རྟག་པའི་འཁོར་ལོ་ཉམས་སུ་ལེན་ལུགས་སོ།།

༥ དེ་ནས་དེའི་ནང་རིམ་རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ལུགས་འབྱུང་ནི། ལས་
རྒྱུ་འབྲས་ལ་མོངས་པས་ཉོན་མོངས་གསུམ། ལས་གཉིས། དུལ་བ་བདུན་
ལས། གསུམ་འབྱུང་སྲིད་པའི་འཁོར་ལོ་སྟེ། །ཉིད་ནི་ཡང་དང་ཡང་དུ་འཁོར།།
ཅེས་པས། དེ་ཡང་། དང་པོ་བརྒྱུད་དང་དགུ་ཉོན་མོངས། །ཞེས་ཏེ། དང་པོ་
མ་རིག་པ་རྒྱན་མོ་ལོང་མ་འདྲ་བའི་མི་ཤེས་པ་ལས་རྒྱུ་འབྲས་ལ་མོངས་
པས། བདེ་བ་འདོད་ཀྱང་གཏི་མུག་པས། རང་གི་བདེ་བ་དགུ་ལྟར་འཛོམས་
པ་དང་། དུལ་འདོར་འདོད་སེམས་ཡོད་ཀྱང་། དུལ་ཉིད་ལ་མཛོན་པར་
རྒྱག་པ་འབྱུང་ངོ། །བརྒྱུད་པ་སྲིད་པ་འོ་མ་འབྱུང་པའམ་ཆང་འབྱུང་པ་འདྲ་སྟེ་
དུལ་འི་རྒྱུ་དང་འབྲེལ་མི་ཕོད་པ་འབྱུང་། དགུ་པ་ལེན་པ་མེ་ཏོག་འབྲུབ་འདྲ།

7 མ་དཔེ་ལ་ “ཅ་ར་བའི་གོ་རམ་མདའ་བས་ཚོད་” ཅེས་ཡོད།

ཞེས་པས་དུལ་ལེ་རྒྱུ་ཡིད་དུ་འོང་བས་དང་དུ་ལེན་པ་འབྱུང་། དེ་གསུམ་རང་གི་
 ཤེས་པ་སྐྱད་ཅིག་མ་ལ་སྲིད་པའི་འདོད་ཆགས་སྲིད་པ་ཆང་ལང་པ་འདྲ་བ་
 སྐྱད་ཅིག་ཆང་ལ་ཆགས་པ་ཐོལ་མེད་སྐྱེས་པའི་ཚོ། རྟེན་འབྲེལ་ལུགས་འབྱུང་
 ཐམས་ཅད་སྲུངས་ཀྱིས་བྱུང་། ཆང་སྐྱོན་དུ་མ་ཤེས་པ་མ་རིག་པ་ཆགས་པ་
 ལས་ཡིད་ཀྱི་འདུ་བྱེད། དག་བཤེས་ཐོ་ཆུང་པའི་ཞལ་ནས་སྐོམ་ན་ཆུ་འབྱུང་ཆུ་མི་འབྱུང་ན་
 མི་སྐོམ་པ་ཡིན། རྟོགས་ན་ཕྱེ་འགམ་ཕྱེ་མི་འགམ་ན་མ་རྟོགས་པ་ཡིན་གསུངས་སྐད། བག་
 ཆགས་བཤོས་པ་རྣམ་ཤེས། (༣ བ)དེ་དུས་སྲུང་པོ་མིང་གཟུགས། དེ་དུས་
 ཆགས་པའི་མིག་སོགས་སྐྱེ་མཆེད་རྒྱག ཆང་ཡིད་ལྷུལ་དུ་རིག་པས་
 རིག་པ། སྲོང་བས་གདུང་བ་ཚོར་བ། འབྲེལ་མི་ཐོད་པ་སྲིད་པ། བསམ་པ་
 དེ་ཉིད་དང་དུ་ལེན་པས་ལེན་པ། ཡང་སྲིད་པའི་ས་བོན་བཞག་པ་སྲིད་པ།
 བསམ་པ་དེ་ཉིད་སྐྱེས་པ་སྐྱེ་བ་དང་། བསམ་པ་དེ་ཉིད་སྐྱད་ཅིག་འགག་པ་
 བླ་ཤི་སྟེ།⁹ ཆང་ལ་ཆགས་པའི་བསམ་པ་སྐྱད་ཅིག་མ་སེ་གོལ་གཏོགས་
 པ་གཅིག་གི་ཡུན་ལ་དེ་ཚང་བར་སྐྱེའོ། །ཡང་ཆང་སྲིང་ལ་འདོད་པ་དྲག་པོ་
 གདུང་བ་སྐྱེས་དུས་སྟུ། མི་རུང་སྟུམ་པས་བསམ་པ་དེ་ལོག་གིས་ལྡོག་ཤེས་
 ན། རྟེན་འབྲེལ་ལུགས་ལྡོག་བཅུ་གཉིས་སུ་སྐྱེའོ། །དེ་བཞིན་ནང་སེམས་ཅན་
 ལ་ཆགས་པ་སྐྱད་ཅིག་མས་ལུགས་འབྱུང་། དེ་མི་རུང་སྟུམ་པས་དེ་ལོག་
 ན་ལུགས་ལྡོག་སྟེ་མ་ལོག་པ་དང་ལོག་པ་གཉིས་རང་གི་བསམ་པ་སྐྱད་
 ཅིག་མ་གཉིས་ལ་བརྩེའོ། ། ཡང་རང་གི་བསམ་པ་སྐྱད་ཅིག་སེ་གོལ་
 གཏོགས་ཡུན་ལ་ལས་མི་གསོག་སྟུམ་ན་ཡུན་རིང་པོ་ལ་ཡང་མི་གསོག་

8 མ་དཔེ་ལ་ “གྱིས་” མེད།
 9 མ་དཔེ་ལ་ “དགག་སྐྱེ་བླ་ཤི་སྟེ་” ཡོད།

བར་ཐལ་ཏེ། ཡུན་རིང་པོ་དེ་སྐད་ཅིག་མཐུན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་
 དུ་ཞེ་སྤང་དང་ནང་སེམས་ཅན་ལ་ཆགས་པ་ལ་སོགས་པ་རང་གི་བསམ་
 པ་ཐོལ་སྐྱེས་¹⁰ཐམས་ཅད་ལ་སྐྱར་རོ།། བསམ་པ་སྐད་ཅིག་གཉིས་ལ་འཁོར་འདས་
 གཉིས་དང་། ལུགས་སུ་འབྱུང་ལྡོག་གཉིས། འཇུལ་མ་འཇུལ་གཉིས། རྩོམ་མ་རྩོམ་གཉིས།
 བདེ་སྐྱབས་གཉིས། ཡིན་མིན་གཉིས། ཚོས་ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པ་གཉིས། གོལ་མ་གོལ་གཉིས་
 ཚང་པོ། ཡང་། གཉིས་དང་བརྒྱུ་པ་ལས་ཡིན་ཏེ། །ཞེས་པས་གཉིས་པ་འདུ་
 བྱེད་རྗེས་འཁོར་འཁོར་ལོ་འདུ་སྟེ་ལས་འདུ་མིན་སྐྱོ་ཚོགས་གསོག་པས། འདུ་
 བྱེད་ནས་ལྡོག་དགོས་དོན་ལས་རན་བརྗོན་པ་ཡིན། བརྗོན་ཐབས་རང་བཞིན་མེད་པ་དང་
 ལྟོབས་བཞིའོ། །ཡང་སྤར་བཞིན་དུ་སློབ་གཙུག་ཅན་པའི་བསམ་པ་སྐད་ཅིག་མ་སེ་
 གོལ་གཏོགས་པ་གཅིག་གི་ཡུན་(༥ ཀ)ལ་རྟེན་འབྲེལ་བརྒྱ་གཉིས་སྤར་
 བཞིན་དུ་ལུགས་སུ་སྐད་ཅིག་ལ་འཇུག་ལ། དེ་མི་རུང་སྐྱམ་པས་ལོག་ན་
 དེ་འང་ལུགས་ལས་ལྡོག་གོ། །དེ་ཡང་བདག་གིས་དུས་འདི་ནས་བཟུང་ནས་
 ཇི་སྲིད་འཚོའི་བར་དུ་སློབ་གཙུག་ཅན་པ་སྤངས་ཏེ། སློབ་གཙུག་པ་ལས་སྤར་
 ལྡོག་པར་བགྱིའོ་ཞེས་པས། དེ་མ་སྤངས་ན་རང་གི་བསམ་པ་དེར་སོང་བས་
 དེའི་ལམ་དུ་སོང་བས་དེའི་ལམ་དུ་ཞུགས་པ་ཡིན་ལ། དེ་སྤངས་ཏེ་དེ་ལས་
 ལོག་ན་སློབ་གཙུག་ཅན་པའི་ལམ་ལས་ལོག་ནས་སློབ་མི་གཙུག་པར་སྤོམ་པའི་
 ལམ་དུ་ཞུགས་པའོ། །ཚོས་པ་ཡིན་མིན་དེས་ཤེས་སོ། །དེས་མི་དགོ་བ་བརྒྱ་ཆར་ལ་
 སྐྱར་རོ། །འཚོས་པ་དང་མི་འཚོས་པའི་ཁྱད་པར་¹¹དང་། ལམ་རྩོམ་མ་རྩོམ་བའི་ཁྱད་པར་དང་།
 ལམ་དུ་མ་ཞུགས་པ་དང་ཞུགས་པའི་ཁྱད་པར་དང་། ལམ་དཀར་མ་དཀར་བའི་ཁྱད་པར་དང་། ལམ་ནས་འགོ་མི་

10 མ་དཔེ་ལ་ “གཏོལ་སྐྱེས་” ཡོད།

11 མ་དཔེ་ལ་ “ཚོས་པ་དང་མི་འཚོས་པའི་ཁྱད་པར་” ཞེས་ཡོད།

འགྲོ་དང་། ལམ་དུ་འགྲོ་མི་འགྲོ་དང་། ཚོས་བྱེད་མི་བྱེད་དང་། རྟེན་འབྲེལ་ལུགས་སུ་འབྱུང་ལྡོག་གི་ས་མཚམས་འདི་ན་ཡོད། འདུ་བྱེད་ཀྱི་ས་བོན་མ་ལོག་ན། བརྩུ་བ་སྲིད་པ་མངའ་བ་ན་གནས་པ་འདྲ་བ་མི་ལྡོག་སྟེ་སྲིད་ལེན་གྱིས་གསོས་བཏབ་པས་ལས་སྒྲིབ་ལམ་དེ་བརྒྱུག་པར་དགའོ། །ཉེན་མོངས་གསུམ་ལས་གཉིས་འཛོམས་པས་དུལ་བ་དུན་དུ་སྒྲིབ་ཏེ། མ་རིག་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ལས་བག་ཆགས་སུ་བགོས་པའི་རྣམ་ཤེས་རིགས་པ་དུག་ཅུ་པ་ནས། སྲིད་པའི་ས་བོན་རྣམ་ཤེས་ཏེ། །ཡུལ་རྣམས་དེ་ཡི་སྒྲིབ་ཡུལ་ཡིན། །ཡུལ་ལ་བདག་མེད་མཐོང་ནས་ནི། །སྲིད་པའི་ས་བོན་ལྡོག་པར་འགྱུར། །ཅེས་སོ། །སྒྲིབ་འདྲ་བ་གང་བསྐྱབ་ཏུ་བྱེད་ཅིང་གང་ཁྲིད་དུ་འགྲོ་བས། མིའི་སྒྲོ་དང་ཚུས་བཞིན། །ཟེར་བས། གང་དུ་སྐྱེས་པའི་གནས་སུ་འཕངས་ནས་དེར་མིང་གཟུགས་ཚུལ་གྱུ་པ་¹²འདྲ་བ་ལ་རྣམ་ཤེས་སྐྱད་ཅིག་མ་དེ་བརྟེན་པར་བྱེད་དེ། སྐྱེས་ཀྱང་དུལ་འཁྲི་ཕྱང་པོ་དེ་ལྡོ་ལྡོག་ཏུ་མེད་པས། སེམས་ཅན་གཅིག་གི་ལས་མ་ཟད་ན་སངས་རྒྱས་སྟོང་གི་མཐུ་དུག་སྟེ། སངས་རྒྱས་བྱོན་ཀྱང་དུལ་འཁྲི་འཁྲུལ་འཁོར་བརྒྱུག་པར་མི་རུས་པས་དུལ་འཁྲི་ཕྱང་པོ་འབའ་ཞིག་པའོ། །(༥ བ)དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་མཆེད་དུག་བྲག་ཆ་འདྲ་¹³ཟེར་ཏེ་བྱེད་པོ་སྐྱེད་པོ་བ་པོ་མེད་པ་ལ་དགོངས་སོ། །སྐྱེ་མཆེད་དུག་གོང་སྟོང་པ་འདྲ་བ་ནི་རང་ལ་བདག་པོ་མེད་ཀྱང་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་དུལ་སྐྱེ་ཞིང་མཆེད་པའི་སྐྱོར་གྱུར་པའོ། །རིག་པ་འོ་བྱེད་པ་འདྲ་ཞེས་པ་རྣམ་ཤེས་ཡུལ་བདེ་སྐྱུག་དང་རིག་སྟེ་ལོངས་སྐྱུད་པས། ཚོ་འདི་སྤྱིའི་སྐྱུག་བསྐྱུལ་བསྐྱེད་པའི་བྱ་བ་བྱེད་དོ། །ཚོར་བ་སྐྱེས་མོ་ལ་མདའ་བརྒྱབ་པ་འདྲ་བ་དེ་དུལ་རྒྱ་དང་འབྲས་སུ་

12 མ་དཔེ་ལ་ “གྲུབ་པ་” ཡོད།

13 མ་དཔེ་ལ་ “བྲག་འདྲ་” ཡོད།

ཉམས་སུ་ལེན་པས་བཟོད་ཐབས་མེད་པར་ཉམས་སུ་སྦྱོང་བར་བྱེད་དོ། །སྐྱེ་
 བ་བུ་སྐྱེ་བ་འདྲ་བའི་བས་ད་ལྟར་དང་མ་འོངས་པའི་དུལ་ལའི་གཞིར་ཚུགས་
 པའོ། །ཀྱས་པ་སྦྱོང་བོ་གོག་པོ་དང་འདྲ་སྟེ་ཡོན་ཏན་སྐྱེ་བའི་ཉམས་མཐུ་མེད་
 པའོ། །ཤི་བ་རོ་དང་འདྲ་སྟེ་མོར་དུ་མི་ཆ་བའོ། །དེ་ལྟར་ཉོན་མོངས་པ་དུལ་ལའི་
 འཁོར་ལོ་འཁོར་བའོ། །དེ་ཡང་འཕེན་བྱེད་དག་སྒྲིག་པོ་མི་ཤེས་པའི་མ་
 རིག་པས། འདུ་བྱེད་གསལ་དབཅད་རྒྱ་འཕྲོག་ལ་སོགས་པ་མི་དག་བ་བཅུ་
 བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པའི་འདུ་བྱེད་མངོན་པར་འདུ་བྱས། དེའི་བག་ཆགས་
 གྱིས་ངན་འགྲོ་གསུམ་གང་རུང་དུ་འཕེན་ཏེ། མདའ་འབེན་ལ་འཕེན་པ་དང་
 འདྲའོ། །འདིར་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་བསམ་སྦྱོར་ལྡོག་དགོས་ཏེ། ཇི་
 སྐད་དུ། འཁོར་བའི་རྩ་བ་ སྲིད་ལེན་གྱི་ འདུ་བྱེད་དེ། འཁོར་བར་ཆགས་པའི་ཡིད་དང་
 ལྷན་རྒྱལ་རྟག་ཏུ་འཁོར། དེ་སྦྱིར་མཁའ་པ་ སྲིད་ལེན་མེད་པས་ འདུ་མི་བྱེད། །ཆགས་
 ལས་རྣམ་གྲོལ་བ་དེ་གཤེགས་རྣམས་གྱིས་བྱང་རྒྱལ་འཕྲོག། ཅེས་སོ། ། ཅེས་ལས་དང་ཉོན་
 མོངས་པའི་འདུ་བྱེད་ལས་བསྐྲོག་པར་བྱའོ། །འདིར་ཟེན་ལམ་གཅིག་ལྟ་བུ་ལ་ཆགས་
 མ་ཆགས་གཉིས་ལ་འཁོར་འདས་གྱི་ས་མཚམས་སུ་འདུག་གོ། དེར་འདུ་བྱེད་མ་ལྡོག་
 ན་གཉིས་འཕངས་པའི་ངན་འགྲོ་གང་(༥ ན)རུང་གི་གནས་དེར། རང་གི་
 ལས་བག་ཆགས་སུ་བོགས་པའི་རྣམ་ཤེས་རིག་རིག་རྒྱ་རྒྱ་བ་འདི་མངལ་
 སྐྱེས་མིང་གཟུགས་སམ། རྩལ་སྐྱེས་སྐྱེ་མཆེད་རྟག་ཏུ་འབྱུང་སྟེ། མ་རིག་
 14དུག་གསུམ་གང་རུང་དང་དེའི་དུལ་ལའི་མིང་གཟུགས་15ལ་སོགས་པར་
 སྐྱེས། རིག་བྱ་དུག་མཚོན་མེ་རྒྱན་སྣ་ཚོགས་དང་ངལ་དུབ་ཚ་བྱང་བཤེས་

14 མ་དཔེ་ལ་ “མིག” ཡོད།
 15 མ་དཔེ་ལ་ “མིག” ཡོད།

སྐྱོམ་སྐྱོམ་སྐྱུགས་ལ་སོགས་པའི་འདུས་ཏེ་རེག་པ། ཚོར་བ་དེ་དང་དེའི་དུལ་
 ཉམས་སུ་སྐྱོང་བའོ། །དེ་ཡང་དུད་འགོའི་དུལ་ཞིང་པའི་སྐྱང་བུ་དང་ཚོང་པའི་
 བོང་བུ་དང་བྱང་པའི་ཐོང་བུའི་དུལ་རང་ཐོག་ཏུ་ཕབ་ལ་བསམ། ཡི་དུགས་
 ད་ལྟར་གྱི་མི་དང་དུད་འགོ་སྐྱོགས་པའི་བཀྲེས་སྐྱོམ་ངལ་དུབ་ཚེ་བྱང་བཀོལ་
 སྐྱུད་བཅེག་རྫོག་གི་དུལ་རང་གི་ཉམས་ཐོག་ཏུ་དབབ་པོ། །དམུལ་བ་ད་
 ལྟར་མི་དང་དུད་འགོའི་གསལ་དབཅད་བཅེག་རྫོག་བཅོ་བསྐྱེག་རང་གི་ཉམས་
 ཐོག་ཏུ་ཕབ་ལ་བསམ། གསུམ་པ་མངོན་པར་འགྲུབ་པར་བྱེད་པ་སྲིད་ལེན་
 སྲིད་པ་གསུམ་སྟེ། ནང་སེམས་ཅན་ལ་ཆགས་པ་དང་ཕྱི་ལོངས་སྐྱུད་བཟའ་
 བཏུང་ལ་ཆགས་པའི་འདོད་ཡོན་ལ་ཞེན་པ་སྲིད་པ། དེ་དང་མི་འབྲལ་བར་
 དང་དུ་ལེན་པ་ནི་ལེན་པ། དེས་སྐྱར་མེད་པའི་ལུས་ལེན་པའི་འདུན་པ་དུག་
 པོ་སྲིད་པས་གོང་ནས་གོང་དུ་མངོན་པར་འགྲུབ་པར་བྱེད་དོ། །དེས་པོ་ཟན་
 ལམ་གཅིག་ལྟ་བུ་ལ་བསམ་པ་ཆགས་པ་སྐྱད་ཅིག་སྟེ་སེ་གོལ་གཏོགས་ཡུན་གཅིག་ཅུམ་སྐྱེས་
 པས་ཀྱང་དེ་དང་འཚམས་པའི་ཡང་སྲིད་འགྲུབ་པོ། །བཞི་པ་མངོན་སུམ་དུ་གྲུབ་པ་ནི་
 ངན་འགོ་གང་རུང་དུ་སྐྱེ་བའོ། །ལྟ་བུ་ཉེས་དམིགས་ནི་ངན་འགོ་དེ་དང་དེའི་
 དུལ་ཐོག་ཏུ་ཕབ་སྟེ་མནར་བའོ། །སྒོ་བ་དཔོན་སྐྱུ་སྐྱུ་བ་གྱི་ཞལ་ནས། ཞེ་
 སྐང་(༥ བ)གིས་ནི་དམུལ་བར་འཕེན། །འདོད་ཆགས་ཀྱིས་ནི་ཡི་དུགས་
 འཕེན། །རྫོངས་པ་སལ་ཆེར་དུད་འགོ་སྟེ། །བརྗོག་པས་ལྟ་དང་མི་ཉིད་དོ། །
 ཞེས་པས་འཁོར་ལོའི་འོག་གི་ཆནག་པོའི་ངན་འགོ་གསུམ་གྱི་རྟེན་འབྲེལ་
 ལུགས་འབྱུང་བསྟན་ཏེ། དེ་ཡང་རང་གི་བསམ་པས་ལས་གསོག་ལས་ཀྱི་
 རྣམ་སྒྲིབ་བདེ་སྐྱུག་འབྱུང་བས། རང་གི་བསམ་པ་དུག་གསུམ་དུ་སོང་ན་ངན་

འགྲོ་ལུགས་འབྱུང་། དུག་གསུམ་ལས་ལོག་ན་ངན་འགྲོ་¹⁶ལས་ལྷོག་སྟེ།
རང་གི་བསམ་པ་སྐད་ཅིག་མ་ལ་ལུགས་འབྱུང་ལུགས་ལོག་སྐད་ཅིག་མ་
སེ་གོལ་གཏོགས་ཅམ་གྱི་ཡུན་ ཡང་འཁོར་འདས་འདམ་ཁ་ ཡོད་དོ།

༥ དེ་ལྟར་ངན་འགྲོ་ལུགས་ལས་བརྒྱུག་སྟེ་ལྷོ་མིའི་ལུགས་འབྱུང་ནི།
དང་པོ་འཕེན་བྱེད་དག་སྤྲིག་ངོ་ཤེས་པས་རང་གཞན་གྱི་བདེ་སྲུག་ཐམས་
ཅད་རྒྱ་འདུ་བྱེད་ལས་དག་མི་དག་ལས་འབྱུང་བར་ངོ་ཤེས་པས་རང་ལ་
ཡིད་ཆེས་རྟེན་པས། ལས་རྒྱ་འབྲས་ལ་རྣོངས་པའི་མ་རིག་པ་ལུགས་ལས་
ལོག་སྟེ། དག་སྤྲིག་ངོ་ཤེས་པའི་རིག་ཤེས་ཀྱིས་འདུ་བྱེད་ལུས་ཀྱིས་སློབ་
གཙུག་པ་དང་། མ་བྱིན་ལེན་དང་འདོད་ལོག་ལ་སོགས་པ་སློབ་ཤེས། དག་
གིས་རླུང་སྤྲ་མ་ཚིག་རྒྱབ་དག་བཀའ་བ་ལ་སོགས་པ་སློབ་ཤེས། ཡིད་ཀྱིས་
ཆགས་སེམས་གཞོན་སེམས་ལོག་ལྷ་ལ་སོགས་པ་སློབ་ཤེས་པས་བསོད་
ནམས་མ་ཡིན་པའི་འདུ་བྱེད་ལུགས་ལས་ལོག་གོ། བསོད་ནམས་སུ་ཉེ་བར་
འགྲོ་བའི་འདུ་བྱེད་ལུགས་སུ་འབྱུང་བ་ནི། རོ་བོ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་
ལ་སྐྱབས་ལྷན་སྟེ། སངས་རྒྱས་ལ་སྟོན་པར་ཡིད་ཆེས་ཏེ། དེ་གསུངས་(༦
ན)པའི་ཚོས་ལུང་དང་མ་འགལ་བར་བསྐྱབས། གྲོགས་དག་འདུན་དང་
འགྲོགས་ཏེ་སྐྱབས་འགྲོའི་བསྐྱབ་བྱ་ནི། རྒྱལ་པོ་གང་ལ་སྐྱབས་སུ་སོང་
བ་དེའི་ཁྲིམས་ལུགས་ལྟར་བསྐྱབ་སྟེ། རྒྱལ་པོ་¹⁷སངས་རྒྱས་ལ་སྐྱབས་
སུ་སོང་པས། ཚོས་ཁྲིམས་ཤུགས་སུ་ཞེས་རྒྱལ་ཁྲིམས་ལྟར་བསྐྱབ། དེ་ནི་

16 མ་དཔེ་ལ་ “ནང་འགྲོ” ཡོད།
17 མ་དཔེ་ལ་ “རྒྱལ་པོས” ཡོད།

སྐྱབས་འགོ་ལམ་དུ་བྱེད་ལུགས་སམ་ལམ་དུ་ཞུགས་ལུགས་སོ། །ལམ་ལ་
 ལམ་དུ་ངོ་ཤེས་པ་གལ་ཆེད། །དེམ་ཤེས་ན་ལམ་དུ་འགོ་མ་ཤེས་པ་དང་འདྲ་སྟེ། རང་གི་ཚོས་
 ལུགས་བྱེད་མི་ཤེས་པ་གཙོས་རྒྱུ་ལོངས་ལྷོད་པ་དང་ལོངས་ལྷོད་མིན་མ་ཤེས་པ་དང་འདྲ་ལོ། །
 ཚོས་དགེ་བ་བཅུའི་ལམ་དུ་ཞུགས་ཏེ། ཚོས་དགེ་བཅུས་གཞི་བྱས་ཏེ་ཚུལ་
 ཁྲིམས་སྐྱོན་པ་བཟོད་པ་གསུམ་སྟེ། དེ་གསུམ་དམ་ཚོས་བདེ་བའི་ལམ་པོ་ཆེ་
 གསུམ་ཞེས་བྱ་སྟེ། བསོད་ནམས་སུ་ཉེ་བར་འགོ་བའི་འདུ་བྱེད་ཀྱིས་འཕེན་ནོ། །
 མདའ་འབེན་ལ་འཕེན་པ་དང་འདྲ་སྟེ་དཀར་པོ་དགེ་བའི་བག་ཆགས་ཀྱིས་
 རང་དབང་མེད་པར་བདེ་འགོར་འགོ་བའོ། །གཉིས་པ་བདེ་འགོའི་གནས་གོང་
 དུ་འཕངས་པ་དེར། ལས་དགེ་བའི་བག་ཆགས་བགོས་པའི་རྣམ་ཤེས་རིག་
 རིག་རྒྱ་རྒྱ་བ་སྒོ་བྱར་བ་དེ་དེར་མིང་གཟུགས་དེའི་སྐྱེ་མཆེད་རྒྱག་ཏུ་འགྱུར་
 ཏེ། གཟུགས་དགེ་ན་གཟུགས་དེའི་མིག་དགེ་བའི་མིག་རྣ་བ་དགེ་བའི་
 རྣ་བ་ལ་སོགས་པར་འགྱུར་ལོ། །དེ་ལ་རང་གི་འདོད་འདུན་དྲག་པོ་དགེ་བ་
 ལ་འདུན་པ་གལ་ཆེ་སྟེ། སྒྲིམ་པ་འདོད་འདུན་དྲག་པོ་ཡོད་ན་ཉེས་བྱས་སྐྱ་
 རེ་ལེགས་པས་རན་འགོ་སྐྱ་རེ་ལེགས་སོ། །དོ་ཚོ་ལྡོམ་ཡོད་ཀྱི་འདུན་པ་དྲག་
 པོས་ལྷར་སྐྱེ་བ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་གཉེན་པོ་སྐྱ་རེས་ལྷར་སྐྱེས་པ་ལ་
 སོགས་པ་གསུངས་པས། འཆི་ཁར་དགེ་བ་ལ་འདུན་པ་དྲག་པོ་གལ་ཆེདོ། །
 དེར་བདེ་བའི་(༦ བ)འདུས་ཏེ་རིག་པ་དང་། ཚོར་བདེ་བར་ཉམས་སུ་སྦྱང་
 བ་སྐྱེའོ། །དེ་དག་ནི་མངོན་པར་འགྱུབ་པའོ། །བཞི་པ་མངོན་པར་གྲུབ་
 པ་ནི་བདེ་འགོ་དེ་དང་དེར་རང་གི་འདོད་འདུན་དྲག་པོའི་དབང་གིས་སྐྱེས་
 པའོ། །ལྷ་པ་ཉེས་དམིགས་ཀྱི་ཡན་ལག་ནི། དེར་སྐྱེ་བའི་ས་བྱུང་ཡང་
 གནས་པའི་ས་མེད་དེ། འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པའི་སྤྱིན་པོ་དབང་

བྱས་པས། དུས་སྐད་ཅིག་ཀྱང་བསྐྱད་དབང་མེད་དེ་འགྲུང་ནས་འགོ། སྐྱེ་བ་
 ལ་སོགས་པའི་དུལ་བརྒྱད་དང་གསུམ་དང་བཅུ་གཅིག་གིས་རྒྱུན་ཆད་པ་
 མེད་པར་མཚར་བའོ། །དེ་ནི་སྐྱེས་བུ་རྒྱུད་ཅུའོ། །རི་སྐད་དུ། སེམས་ཅན་གྱི་
 སྐྱུག་ལ་སོགས་པ་ ཐར་མ་འབྲིང་དང་མཚོག་གྱུར་པ། །དེ་ཀུན་མ་རིག་ པ་མི་ཤེས་
 པ་ ལས་བྱུང་བའི་བར་གཤེགས་པས་གསུངས། །དུག་གསུམ་དང་ལས་དན་པའི་
 རྒྱུན་རྒྱུས་ཚོགས་ན་དུལ་འབྲུལ་འཁོར་རབ་ཏུ་འབྱུང་། །མ་རིག་འབྲུལ་
 འཁོར་འདི་ནི་ རང་བཞིན་མེད་པ་ ཟད་མེད་འཕེལ་བ་མེད། །ཅེས་གསུངས་པས་
 མ་རིག་པ་རྒྱུད་ཅུ་ལས་རྒྱུ་འབྲས་ལ་སྐྱོད་ས་པ་རགས་པ་སྤོགས་གཅིག་
 སངས་པས་སྐྱེས་བུ་རྒྱུད་ཅུ་ལྟ་དང་མིའི་གོ་འཕང་འཐོབ་སྟེ། དེ་ལ་ཡང་མི་
 དགོ་བ་སྤོམ་བར་དུ་མི་ཚོད་པ་དང་། དགོ་བ་ལ་བརྩོན་འགྲུས་ཆེ་བ་དང་།
 ལྷ་མི་གང་རུང་འཐོབ་འདོད་ཀྱི་འདོད་འདུན་དག་པོ་བྲམ་ཟེའི་ཁྱེལ་འཕྲལ་ལ་
 མཐོའི་བྱེད་ལུགས་ལྟ་བུ་ཞིག་དགོས་སོ། །དགོ་བ་བསོད་ནམས་ཆ་མཐུན་
 ཅིམ་ འདིར་ལས་དན་སྐྱོད་བ་དང་གསལ་གསུང་བྱེད་པའོ། །ཡིན། ལམ་ནི་ལྷ་མིའི་ལམ་
 ལྟ་བུ་མིའི་ཐེག་པའོ། །མཐོ་རིས་དང་ཐར་པ་དང་བྱུང་རྒྱུ་གསུམ་སྐྱབ་པའི་
 རྟེན་ཡིན་པས་ཐམས་ཅད་ལ་སྐྱོན་མོད་དུ་གཤམ་(༧ ན)ཆེའོ། །འདིའི་ལག་
 ལེན་རྒྱུ་ཁྱིམས་སོར་ཐར་གང་རུང་ལ་བརྟེན་ནས། དཀོན་མཚོག་མཚོད་
 པ། དགོ་འདུན་བསྐྱོན་བཀུར། འབྱུང་པོའི་གཏོར་མ། སྐྱུག་པོངས་ཀྱི་སྐྱེན་
 པ་ལ་སོགས་པའོ། །དགོ་བཤེས་པའི་ཞལ་ནས། སྐྱེས་བུ་རྒྱུད་ཅུའི་སྐོ་བསྐྱེན་
 ཅིམ་ན་འཁོར་བ་སྤོག་འགོ་རྒྱུགས། དེ་ལ་དང་པོར་ཚོ་འདིའི་རྣམ་རྟོག་སྤོག་
 དགོས། དེ་ནས་དན་འགོ་གསུམ་གྱི་རྒྱུ་སྤོག་དགོས། དེ་ལ་རྟེན་མི་ལུས་
 འཐོབ་དགོས། ཐར་པ་སྐྱབ་པའི་རྟེན་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན་གསུངས་སོ། །སྐྱེས་

བྱ་འབྲིང་གི་སྒོ་བསྟན་ཅམ་ན། འཁོར་བར་ཕྱིར་མི་ལྡོག་གི་སྐྱེས་བུ་མཚོག་གི་
སྒོ་བསྟན་ཅམ་ན། ཐེག་པ་དམན་པར་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་ཡིན་གསུངས་སོ།།
སྐྱེས་བུ་རྒྱུང་དུ་འེལ་ག་དུ་ཡེན་ལུགས་མ་ལོར་བ་ཡང་དག་པའི་སྐྱེ་མའི་
གསུང་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་ཉམས་སུ་སྤྱོད་ལུགས་བཀོད་པ་སྟེ། སྒོ་བ་དཔོན་
སེ་སྒོ་མ་གྱི་གསུང་ཐོར་བུ་ལ་བརྟེན་པའོ།། རྗེ་གསལ་སོ།། ॥

༥ སྐྱེས་བུ་རྒྱུང་དུ་འེལ་གསུ་མི་རྟག་པས་འཆི་བ་རྗེས་སུ་དྲན་པ་དང་བདེ་
སྐྱུག་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུར་ཤེས་པས་རྣམ་པར་དཀར་བའི་ཚོས་ཀྱི་གཞི་
ཐིངས་པ་དང་འདྲ་བ་ཞིག་ཡོད། ཚོས་འདི་གཉིས་མེད་པའི་ཚོས་པ་མལ་
ཚེར་གྱི་ཚོས་ཀྱིས་རྐྱེན་མི་ཐེག་ འཆི་བ་རྗེས་སུ་དྲན་པ་དང་། བདེ་སྐྱུག་ལས་འབྲས་བུ་མི་
ཤེས་པའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་འབྲུག་པའི་སྟེང་དུ་མཁར་བརྟེན་པ་དང་འདྲ་སྟེ་དགུན་ལྡེམ་མེ་
འདུག་ཀྱང་འབྲུག་པ་ཞུ་མ་ཐག་འཛིག་ ཚོས་འདི་མེད་པའི་ཚོས་བཟང་རབ་འདུག་ཀྱང་རྐྱེན་གྱི་རྒྱུད་
18པ་ཐོག་ཐོར་རྒྱ་ཚོས་ལས་མེད་པར་སྐྱེ་བོ་མི་ནག་དང་ལྷན་མེད་དུ་འགྲོ་གསུངས། འདི་གཉིས་
ཡོད་པས་ཉམས་ལེན་གྱི་གཞི་ཐིངས་པས་དད་གུས་དང་ཉམས་ལེན་ལ་
འགྱུར་ལྡོག་མི་འབྱུང་ངོ། །སྐྱེས་བུ་འབྲིང་གི་སྐྱབས་སུ་ལྷ་དང་མིའི་དལ་
འབྱོར་ཕྱན་སུམ་ཚོགས་པ་འཐོབ་ཀྱང་། འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པའི་
སྒྲིན་པོས་ (༧ བ) དབང་མེད་པར་བྱིད་དེ་བས། སྐྱེས་པའི་ས་བྱུང་ཡང་
གནས་པའི་ས་མེད་པས། དུལ་བ་བརྒྱུད་གྲོགས་ངན་པ་དང་འགྲོགས་པས་
བདེ་སྐྱིད་སྐྱད་ཅིག་ཀྱང་མེད་དེ། བདེ་བ་ཅུང་ཟད་སྤང་བ་སྐྱེ་མའི་བསྐྱེ་བྱིད་སྒྲིན་
སོ་སྐྱིད་གི་ཚོར་བ་དང་འདྲ་སྟེ། བདེ་བར་སྤང་བ་ཅམ་གྱི་ཁྲིད་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ལ་

18 མ་དཔེ་ལ་ “གྲུས་” ལྟར་སྤྲང་།

སྐྱོད། རྣ་སེམས་ཅན་ལ་ཆགས་པ་སྐྱོན་པ་བཙེན་དུག་གི་རོ་མངར་བ་ལ་
 ཆགས་ནས་བ་དང་འབྲེལ། །དེའི་རྒྱ་ཡང་སྲིད་པའི་འཁོར་ལོའི་དཀྱིལ་དུ་
 དུག་གསུམ་འབྲི་བ་ལྟར་རང་ཉིད་ཀྱི་ཁོག་པ་ཆགས་སྤང་ཚོངས་གསུམ་
 དུག་གསུམ་གྱིས་བཀང་བས་བསམ་པ་ཉོན་མོངས་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་འཁོར།
 སྐྱོར་བ་ལས་རན་འབའ་ཞིག་བྱས་པས་འབྲས་བུ་དུལ་འབའ་ཞིག་ཏུ་འཁོར་
 ཏེ། དེ་ཡང་རྣམ་ཤེས་མིང་གཟུགས་སྐྱེ་མཆེད་དུག་རིག་ཚོར་དུལ་འའི་སྤང་པོ་
 སྟེ། དེ་ཡང་སྐྱེ་བ་ན་འཆི་བཞི་དང་། མི་སྤྱུག་པ་དང་སྤྱད་པ་དང་། སྤྱུག་པ་
 དང་བྲལ་བ་དང་། ཡོད་པ་བསྐྱབ་པ་དང་། མེད་པ་མི་རྟོད་པ་སྟེ་སྤྱིའི་བཞི་
 དང་། འགྱུར་བའི་དང་། འདུ་བྱེད་ཀྱི་དང་། རང་གི་སྤང་པོ་དུལ་འའི་རོ་བོའི་སྤྱིང་
 དུ་ན་ཚོ་དང་ཚོ་བྱང་དང་བཀའ་སྒྲོམ་དལ་དུབ་བཟླ་ཚོགས་སྤྱོད་
 གསོད་རང་དོན་མ་འགྲུབ་པ་ལ་སོགས་པ་དུལ་གཅིག་སྟེང་གཉིས་སྟེང་རྒྱ་
 བོའི་གཉེར་མའལ། སྐྱོན་པའི་འབྲས་བུ་ལྟར་གཅིག་ཐོག་ཏུ་གཉིས་འབབ་
 པ་དུལ་འའི་དུལ་མཉམ་མཉམ་བ་ནི་དུལ་འའི་སྤང་པོ་མེ་འབབ་པ་དང་འབྲེལ། །དེས་
 ན་ལྟ་དང་མིའི་ལུས་ཐོབ་ཀྱང་བདེ་བའི་གོ་སྐབས་མེད་དེ། ཨ་བཙེན་དོང་དུ་
 བསྐྱར་བ་དང་འབྲེལ་སྟེ། བཙེན་དང་འབྲེལ་སྟེ་ལས་(༤ ན)དན་དང་ཉོན་མོངས་
 པ་དུལ་འའི་སྤང་པོ་སྟེ་རང་གི་སྤང་པོས་བཟུང་བའོ། །བཙེན་སྤང་བདག་འཛིན།
 བཙེན་ལུགས་ཉོན་མོངས་པ་ཆགས་སྤང་། བཙེན་ཁང་ལས་རན་བཙེན་ཐར་
 པ་ལྷང་འདས་ཀྱི་བདེ་བ། འཁོར་བ་མེའི་དོང་དང་འབྲེལ། སྤོན་མོའི་སྤྱིང་དང་
 འབྲེལ། འདིར་འཁོར་བ་ལུགས་ལས་བསྐྱོག་པ་ནི། འཁོར་བར་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་
 ས་བོན་སྤང་པོ་གང་ཟག་གི་ང་བདག་ཏུ་རང་གི་ལུས་སེམས་དངོས་པོར་བཟུང་། བདེན་
 པར་ཞེན་པ་ང་མེད་རར་བཟུང་། བདག་མེད་བདག་ཏུ་བཟུང་བའོ། །ཡང་རང་གི་ལུས་དངོས་པོར་མ་

བཟུང། བདེན་པར་མ་ཞེན། དམེད་བདག་མེད་དུ་རྟོགས་པས་ལྷགས་སྒྲིག་འཛིན་པ་ཡིན་ཏེ།
 དེ་ལོན་ལ་སྐྱོངས་པའི་མ་རིག་པ་ཡིན་པས་འདིར་བསྐྱོག་ལྷགས་གསུམ་སྟེ།
 ཐེག་པ་ཆེན་པོ་དབུ་མ་བདེན་གཉིས་རྟོགས་པས་བསྐྱོག་པ་དང་། རྣམ་མེད་
 དུ་བསྐྱབ་པ་གསུམ་གོམས་པས་བསྐྱོག་པ་དང་། སྐྱོས་སུ་གདམས་དག་
 འདིའི་ལྷགས་ཀྱིས་བསྐྱོག་པའོ། །དང་པོ་ཚོས་དབུ་མའི་དོན་བསྐྱོམས་པས་
 བསྐྱོག་པ་ནི། ཀུན་རྫོབ་རྒྱ་འབྲས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་སྐྱུ་མའི་བསྐྱུ་
 རྒྱུ་སྐྱིག་རྒྱ་ལ་རྒྱུར་བཟུང་བས་འཛིགས་པ་ལྟ་བུའོ། །དོན་དམ་པར་དེའི་
 རང་བཞིན་བདེན་པས་སྐྱོང་པ་རང་བཞིན་སྐྱེ་བ་མེད་པའོ། །དང་པོར་འཁོར་
 བར་འབྱུངས་པའི་མཁན་པོ་དོས་གཟུང་བ་ནི་རང་གི་ལུས་སེམས་ང་མེད་
 རང་བཟུང་བདག་མེད་བདག་ཏུ་བཟུང་བའོ། །དེ་ཡང་ཇི་སྲིད་ལྷུང་པོར་འཛིན་
 ཡོད་པ། །དེ་སྲིད་དེ་ལ་རང་འཛིན་ཡོད། །རང་འཛིན་ཡོད་ན་ཡང་ལས་ཏེ། །དེ་
 ལས་ཡང་ནི་སྐྱེ་བ་ཡིན། །ཅེས་པས། འཁོར་བར་འབྱུངས་པའི་རྒྱ་བདག་
 འཛིན་དུ་དོས་ཚིར་གྱིས་བཟུང་བའོ། །ལས་དང་ཉོན་མོངས་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་
 འཚོགས་པས་ཁམས་རྒྱག་འདུས་པའི་རང་གི་ལུས་སེམས་ཀྱི་ཕྱང་པོ་སྐྱབ་
 པ་དུལ་འི་ཕྱང་པོ་དོས་པོར་བཟུང་སྟེ་བདེན་པར་ཞེན་པས་ང་བདག་ཏུ་བཟུང་
 བའོ། །དེ་ལ་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་གི་རིགས་པས་གཞིགས་ན་ང་བདག་རྒྱལ་
 ཅོམ་ཡང་མ་སྐྱབ། (༤ བ)དུས་གསུམ་བརྟགས་པས་གཞིགས། དུས་སྐྱད་
 ཅིག་ཀྱང་མ་སྐྱབ་པས་ཀུན་རྫོབ་རྒྱུན་སྐྱུང་ཅོམ་ལ་དོན་དམ་སྐྱེ་བ་མེད་དེ་
 རིགས་དོན་འཁོར་འདས་ཡོད་མ་གྱིང་ལ། མ་བརྟགས་མ་དཔུད་པའི་སྐོ་དོན་
 རམེད་བདག་མེད་ཀྱི་ཀུན་རྫོབ་སྐྱིག་རྒྱ་འབྲེལ་སྐྱུང་བ་བཞིན་གྲོལ་ལོ། །དེ་
 ཉིད་སྐོབ་དཔོན་ལུང་ཕྱན་པའི་ཞལ་ནས། རང་བཞིན་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ནི། །

གཉེན་པོའི་མཚོག་ཏུ་ཁོ་བོ་འདོད། །དཔེར་ན་ཐོ་ཡོར་མིར་འཇུལ་བཞིན། །ཐོ་
 ཡོར་རང་བཞིན་ཤེས་གུར་ན། །མིར་འཛིན་རྟོག་པ་འཇིག་པར་འགྱུར། །དེ་
 བཞིན་འཁོར་བའི་རང་བཞིན་ཤེས་གུར་ན། །ཉོན་མོངས་ཆགས་སྤང་ལས་
 གོལ་ནས། །མཚོག་མཚོག་ལྡན་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར། །གཉེན་གཅིག་ཚོག་གི་
 མན་ངག་ཡིན། །གསུངས་སོ། །གདམས་ངག་དེ་བཟུང་བར་བྱུང་བས་བཀའ་
 རྒྱུ་ཆེ་བར་བྱུང་ངོ། །དེ་སྐབས་འདིར་སྐྱུར་ན། །ལུས་གཞག་གི་ཐོ་ཡོར། །སེམས་རྣམ་
 རྟོག་གི་ཐོ་ཡོར། །སྤང་པོའི་རང་བཞིན་ཤེས་གུར་ན། །རང་འཛིན་རྟོག་པ་ལྷོག་པར་
 འགྱུར། །རང་འཛིན་རང་བཞིན་ཤེས་གུར་ན། །ཉོན་མོངས་ཆགས་སྤང་ལྷོག་
 པར་འགྱུར། །གསུངས་པས། །བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཤེས་པས་ང་
 བདག་འཁོར་བ་རང་གོལ་དུ་ལྷོག་གོ། །གཉིས་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་
 ལྟར་མོང་དུ་བསྐྱབ་པ་གསུམ་གྱིས་བརྗོད་པ་ནི། །དང་པོར་མ་རིག་པའི་གཉེན་
 པོར་ཡང་དག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བརྗོད་སྟེ། །དེ་ཡང་དང་པོར་ཇོ་བོ་དཀོན་
 མཚོག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་ལུས་ཏེ། །ཤུག་ལུ་ནིའི་¹⁹བཀའ་བཞིན་བསྐྱབས་ཏེ་
 རྒྱུལ་ཁྲིམས་དག་བསྟེན་དག་རྒྱུལ་དག་སྤོང་གང་མོས་ལ་རྟེན། །ལམ་དཀོན་
 མཚོག་གསུམ་གཉེན་པོ་བརྟོན་གཅིག་ལ་ཚང་། །བདེན་བཞི་ཉམས་ལེན་སྐད་ཅིག་ལ་ཚང་ངོ། །
 བདག་མེད་ཀྱི་རིག་པ་སྐད་ཅིག་གིས་ཉོན་མོངས་པ་ཆགས་སྤང་ལྷོག་གོ། (༤ ན)བདེན་པ་
 བཞི་ནི་དུལ་དང་ཀུན་འབྱུང་གཉེན་པོས་སྤངས་པ་དང་། །འགོག་པ་དང་
 ལམ་རྒྱད་ལ་བསྟེན་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་དང་། །བདག་མེད་གཉིས་ཤེས་པའི་
 ཤེས་རབ་ལ་བསྐྱབ་སྟེ། །སྟོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་ཞལ་ནས། །ཚོས་
 རྣམས་རབ་དུ་རྣམ་དབྱེ་མེད་པར་ཉོན་མོངས་རྣམས། །གང་ཕྱིར་ཉེ་བར་ཞི་

19 མ་དཔེ་ལ་ “ཤུག་ལུ་ནིའི” ཡོད།

བའི་ཐབས་མེད་ལ། ཉེན་མོངས་པས་ཀྱང་ལོ་ཀ་སྲིད་མཚོ་འདྲིའུ་འབྲུམས་
 ཏེ། །དེ་བས་དེ་ཕྱིར་སྒྲིབ་པས་གསུངས་སོ་ལོ། །²⁰ གསུང་འདི་གཅིག་སྤུ་བཀའ་རིན་
 བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པས། དེ་ཉིད་ཉམས་སྲུངས་ཏེ་བཀའ་རིན་འཇལ་དགོས། ཞེས་
 གསུངས་པས། ཚོས་རྣམས་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པས་གང་ཟག་གི་བདག་
 འཛིན་འཇིག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རང་གི་ལུས་སེམས་གཉིས་སྤང་པོ་ཁམས་དང་སྐྱེ་
 མཚེད་ཀྱི་རྣམ་པར་སོ་སོར་ཕྱེ། དེ་ཉིད་མི་རྟག་པས་སྐྱད་ཅིག་སོ་སོར་ཕྱེ། མི་
 གཙང་བ་དུ་མ་སྤྱངས་པར་བྱེ་བས་བདག་མེད། རྒྱ་རྒྱེན་སྒྲིབ་ཚོགས་དུ་མ་
 ལས་གྲུབ་པས་སྤྲིང་པོ་མེད། དེ་གོལ་བས་གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་མེད་
 པས་ཉེན་མོངས་པའི་ས་བོན་ཟད་དོ། །སློབ་གྲོས་མི་བཟད་པའི་མདོ་ལས། སྤང་
 པོ་རྣམས་ལ་གསོད་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། ཁམས་རྣམས་ལ་ མ་སྒྲིམས་པས་ན་ཚོ་
 འབྱུང་སྐྱུལ་ དུག་ གདུག་ འཐབ་ པར་འདུ་ཤེས་པ་དང་། སྐྱེ་མཚེད་རྣམས་ལ་
 སྤོང་སྤོང་པའི་འདུ་ཤེས་པ་དང་། སྐྱེ་བའི་གནས་རྣམས་ལ་ ཐམས་ཅད་དུ་ལ་ཡིན་
 པས། མི་སྒྲིབ་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། དུ་ལ་མེད་པས་ ལྷ་རྣམས་འདས་པ་ལ་
 གནས་དང་སྐྱབས་སུ་འདུ་ཤེས་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་འཇམ་
 དཔལ་རྣམ་པར་རོལ་པའི་མདོ་ལས། ཉེན་མོངས་པ་རྣམས་ནི་རང་བཞིན་མ་
 མཚིས་ཤིང་འབྱུང་བ་མ་མཚིས་པས་སྒྲིབ་ཀྱི་ཚོགས་དང་འབྲེལ། །(༩ བ)
 སྐྱད་ཅིག་ལ་འཇིག་ཅིང་བཞུ་²¹བས་ཚུའི་ཚུ་བྱར་དང་འབྲེལ། ཉེན་མོངས་པ་

20 ཚོས་མཛོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་ཚོག་ལེའུར་བྱས་པ། སྤེད་གོ་བསྟན་འབྱུང་། བོད་ ཀུ ཤོག་གངས་
 ༡ ལ། ཚོས་རྣམས་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་མེད་པར་ཉེན་མོངས་རྣམས། །གང་ཕྱིར་ཉེ་བར་ཞི་བར་བྱ་
 བའི་ཐབས་མེད་ལ། ཉེན་མོངས་པས་ཀྱང་འཇིག་རྟེན་སྲིད་མཚོ་འདྲིའུ་འབྲུམས་ཏེ། །དེ་བས་དེ་
 ཕྱིར་འདི་ནི་སྒྲིབ་པས་གསུངས་སོ་ལོ། །

21 མ་དཔེ་ལ་ “བཏུ” ཡོད།

རྣམས་ནི་གིན་ཏུ་མངོན་པར་གྲུབ་པ་མ་མཆིས་པས་རྒྱུད་དང་འབྲེལ། །ཡུལ་
 བསམས་ཅད་ལས་ཡང་དག་པར་འདས་པས་ཏེ་ནམ་མཁའི་རི་མོ་དང་འབྲེལ།
 ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ནི་རིང་དུ་མི་གནས་པས་རྒྱུའི་རི་མོ་དང་འབྲེལ། ཉོན་
 མོངས་པ་རྣམས་ནི་མ་མཆིས་པ་ལས་སྤྱིན་ཅི་སྡོག་ཏུ་མཐོང་བ་ལས་བྱུང་སྟེ་
 སྤྱིན་དམར་དང་འབྲེལ། ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ནི་སྡོག་པར་བསྐྱེད་པས་སློ་
 བྱར་དུ་བྱུང་བའོ། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་སོ། །དེ་ཡང་མཐུན་
 པའི་ཡུལ་ན་གནས་པ་དང་། གོགས་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་དང་མཇལ་
 22བ་དང་། དམ་པའི་ཚོས་ཐོས་པ་དང་། རྒྱལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་ཉོན་
 མོངས་པ་ལས་གོལ་བར་འགྱུར་རོ། །གསུམ་པ་གདམས་ངག་འདིའི་
 ལུགས་སུ་བརྒྱོག་པ་ནི། སྤྱིད་པའི་འཁོར་ལོ་གི་ཐབས་གསུངས་པའི་དོན་ནི།
 དབྱུང་སུ་དུག་གསུམ་གི་བ་ནི་ལོག་པ་དུག་གསུམ་གྱིས་བསམ་པས་གང་
 བའོ། །དེའི་སྤྱིར་འགོ་བ་སྣ་ནི་རང་རང་གི་བསམ་པ་དུག་གསུམ་གྱི་འབྲས་
 བུ་མངོན་དུ་གྱུར་བའོ། །དེ་སྤྱི་རྟོན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ནི་མ་རིག་འཁྲུལ་འཁོར་
 གྱི་འཁོར་ལུགས་ཏེ། དང་པོ་བརྒྱད་དང་དགུ་ཉོན་མོངས་དུག་གསུམ་དབྱུང་
 གྱི་ཕག་པས་བྱ་དང་སྐྱུལ་བ་བ་ནི་ཆགས་སྤང་གིས་མ་རིག་པ་གསོས་པའོ། །
 ཡང་མ་རིག་པས་ཆགས་སྤང་འཕེལ་བ་²³ནི་ཕག་པ་ཚོ་ཆེ་ལྡན་པའོ། །
 གཉིས་དང་བཅུ་པ་ལས་ཡིན་པ་ནི་ཉོན་མོངས་པས་ལས་གཉིས་བསགས་
 པས་འབྲས་བུ་དུལའི་སྤང་པོ་བདུན་དུ་འཁོར་(༡༠ ན)བའོ། །དེའི་སྤྱི་རོལ་
 དུ་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པའི་དུལ་བརྒྱད་གི་བ་ནི། སྤྱིར་འཁོར་བའི་དུལའི་སྤང་

22 མ་དཔེ་ལ་ “འབྲེལ” ཡོད།
 23 མ་དཔེ་ལ་ འཕེལ་ཡོད་ཀྱང་ “བ” མེད།

དེའི་བྱེ་བྲག་མང་པོ་དཔག་ཏུ་མེད་ཀྱང་དུལ་འཛི་གཙོ་བོ་²⁴སེམས་ཅན་སྐྱེས་པ་
 རྣམས་སམ་ཁྱད་པར་མི་དང་དུད་འགྲོ་ལ་སྣང་བ་བརྒྱད་ཀྱིས་དུལ་བར་
 མནར་བའོ། །དེ་ཡང་འཁོར་ལོར་གྱི་བ་ནི། ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཚེས་མ་རིག་
 སྟེང་ལེན་ནི་གསུམ་དབུས་ཀྱི་དུག་གསུམ་དུ་འདུས། དུག་གསུམ་པོ་དག་ལས་
 འདུལ་བྱེད་སྟེང་གཉིས་འབྱུང་སྟེ། ལས་ཀྱི་གཉིས་ལས་བདུན་འབྱུང་བདུན་ལས་
 དུལ་འཛི་བདུན་པོ་ཀྱང་། །གསུམ་འབྱུང་དེ་ལྟར་ཁམས་གསུམ། སྲིད་པའི་འཁོར་ལོ་
 དེ། ཉིད་ནི་ལན་གངས་སྣར་བཞིན། ཡང་དང་ཡང་དུ་འཁོར། །ཅེས་པས། དང་
 པོར་རང་གི་བསམ་པ་དུག་གསུམ་ཁོག་པ་ན་རྒྱས་པས་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་
 ལས་གཉིས་བསགས། ལས་དང་ཉོན་མོངས་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་ལྲ་ལ་བརྟེན་
 ནས་འཕེན་འགྲུབ་ཡན་ལག་ལྷ་འམ་བདུན་ལས་དུལ་འཛི་ཕུང་པོ་བདུན་
 འགྲུབ། དུལ་བདུན་ལས་ཡང་ཉོན་མོངས་པ་གསུམ་འབྱུང་། ཉོན་མོངས་
 གསུམ་ལས་ཡང་ལས་ཀྱི་གཉིས་བསགས། ཉོན་མོངས་དང་ལས་ཀྱི་ལྷ་
 ལས་དུལ་འཛི་བདུན་སྟེ། དང་པོ་བསམ་པ་ལས་ལས། དེའི་འབྲས་བུ་བདུན་
 དུལ་དེ་ནི་ཉོན་མོངས་ཀྱིས་སྣང་བས་སོ། །ཡང་དུལ་ལས་རྟེན་སྐྱེ་མཚེད་ལས་
 དུག་གསུམ་དེ་ལས་ལས་བསགས། དེས་དུལ་སྟེ་དུལ་འཛི་སྣང་བས་སོ། །
 ཡང་ལས་ཀྱིས་དུལ་བསྐྱེད། དུལ་ལས་ཆགས་སྣང་བསྐྱེད་དེ་ལས་ཀྱི་སྣ་
 རྣམས་སོ། །དེ་ལྟར་དུ་ཐོག་མཐའ་མེད་དེ་དུས་རྒྱུན་དུ་འཁོར་བའོ། །དེ་ཡང་
 རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ཚེ་གཉིས་དང་གསུམ་དང་གཉིས་དང་གཉིས་ལ་
 རྫོགས་པ་ནི་བཅུ་གཉིས་ཉོན་མོངས་ལས་དུལ་ཚར་རེ་རེ་དབང་དུ་བྱས་སོ། །
 (༡༠ བ)ཡང་མ་རིག་པ་ལ་རྒྱུ་ཡོད་དམ་མེད། སྐ་ལི་ལ་འབྲས་བུ་ཡོད་དམ་

24 མ་དཔེ་ལ་ “རྩོམ་” ཡོད།

མེད་དེ་གཉིས་མེད་ན་འཁོར་བ་ཐོག་མཐའ་ཅན་དུ་འགྱུར་རོ་སྟུམ་ན། མ་རིག་
 པ་ལ་རྒྱུ་ཡོད་དེ། རང་གི་རིག་པ་སྲུ་ཆ་དང་། ཚོ་སྲུ་མའི་སྲིད་ལེན། ཚོ་སྲི་
 མའི་མ་རིག་པའི་རྒྱུ་འཕལ་དོ་བོའོ། །མ་རིག་པ་འཕེལ་བའི་རྒྱ་རྩུབ་བཞིན་མ་
 ཡིན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའོ། །ཁ་ཤི་ལ་འབྲས་བུ་ཡོད་དེ། རྒྱ་སྐད་ཅིག་སྲུ་མ་
 འཆི་བ་ལ་སྲོགས་ཅམ་ན་འབྲས་བུ་སྐད་ཅིག་སྲི་མ་སྲི་བ་ལ་སྲོགས་པ་སྲི་
 སྲང་མདའི་མཐོ་དམན་བཞིན་འོ། །དེའི་འཁོར་ལོ་འཁོར་ལུགས་ཉེ་མ་རིག་
 པའི་འཁྲུལ་འཁོར་རོ། །དེའི་སྲི་རོལ་ན་སྲིན་པོ་འཛིགས་པ་ཆེན་པོས་བ་བ་བྲི་
 བ་ནི། ཉོན་མོངས་ལས་དུལ་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པའི་སྲིན་པོས་བ་བ་སྲི་
 འདུས་བྲས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པའོ། །དེ་ཡང་བཟག་པ་དང་བཅས་པ་ཐམས་
 ཅད་དུལ་བའོ། །མི་རྟག་ཅིང་དུལ་ནི་འཁོར་བའི་རང་བཞིན་ནམ་རང་
 ལུགས་སོ། །དེ་ལུགས་ལས་སྲོག་པ་ནི་གཡོན་སྐྱོར་མ་རིག་པ་ནས་འཁྲུལ་
 པའི་འཁོར་ལོ་ལུགས་འབྱུང་དུ་འཁོར་བ་དེ། མ་རིག་པ་ལུགས་ལས་སྲོག་
 པ་གཡམས་བསྐྱོར་སྟེ། གཡམས་བྱུར་སྟོང་དུ་དལ་དཀར་པོ་བྲི་བ་ནི་རྣམ་པར་
 དཀར་བ་སྟེ་མུ་ངན་ལས་འདས་པ་འདུས་མ་བྲས་ཀྱི་ཐང་བདེ་བའོ། །དེའི་
 གཤམ་དུ་བརྩམ་པར་བྱའི་ཚིགས་བཅད་བྲི་བ་ནི་སྲིད་འཁོར་གཤིག་པའམ་
 དེའམ་ཐར་པའི་ཐབས་བསྟན་པའོ། །དེའི་གོང་དུ་བྱབ་པ་སྐྱུ་བྲི་བ་ནི་ཐབས་
 དེའི་འབྲས་བུའམ་དེ་སྟོན་པས་ཡིད་ཆེས་པའི་གནས་སོ། །(༡༡ ན)དག་
 སྐྱོར་བྲི་བ་ནི་སྲིད་འཁོར་ལས་ཐར་བར་བྱེད་པའི་རྟེན་ནམ་ལག་ལེན་བསྟན་
 པའོ། །ལུགས་ལས་སྲོག་པ་ཉམས་སུ་ལེན་ལུགས་མི་རྟག་པའི་སྲིན་པོ་
 ནས་ཉམས་སུ་ལེན་ཉེ།²⁵དང་པོར་སྲིན་པོས་བ་བ་མི་རྟག་པས་རྟག་འཛིན་གྱི་

25 མ་དཔེ་ལ་ “སྟེང” ཡོད།

མ་རིག་པ་ལྡོག་འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པའོ་བྱ་བ་དེ་རྟོགས་པའོ། །
 སྐྱེ་སོགས་དུལ་འདུས་པས་དུལ་ལ་བདེ་བར་ཞེན་པ་དུལ་རྒྱུ་དུ་མཐོང་
 བའི་མ་རིག་པ་ལོ་ག་ དེའི་ནང་བསྐྱར་དུ་རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་རྒྱ་ཉོན་
 མོངས་ལས་གཉིས་ལས་འབྲས་བུ་དུལ་འབྲུང་བར་ཤེས་པས། སྤྲིག་པ་རྒྱ་
 འབྲས་ཤེས་པས་ལས་རྒྱ་འབྲས་ལ་སྐྱོངས་པའི་མ་རིག་པ་དེའོ་ག་ ཉོན་
 མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ང་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ལས་བྱུང་སྟེ་རང་གི་ལུས་སེམས་
 བདག་མེད་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་རྒྱ་འབྲས་དུལ་འཛིན་ཕྱང་པོ་མི་རྟག་པའི་
 འབྲུལ་འཁོར་དུ་ཤེས་པས། དེའོ་ན་ལ་སྐྱོངས་པའི་མ་རིག་པ་ལྡོག་ དེའི་
 ནང་དུ་འགོ་བ་ལྟ་ནི་དུག་གསུམ་འཁོར་བའི་རྒྱ་འབྲས་ལ་ཡོན་ཏན་མེད་ཅིང་
 དུལ་སྟེ་འཁོར་བ་མཐའ་དག་ལས་སྐྱོའོ་ག་སྟེ། དེར་སྐྱེས་པ་ཐམས་ཅད་
 དུལ་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་ཕྱང་པོ། སྐྱེ་མ་བསྐྱུ་བྱིད་ཀྱི་ཕྱང་པོ། སྤྲིག་རྒྱ་དང་མིག་
 ཡོར་དངོས་པོར་ཞེན་པས་དུལ་འཛིན་ཕྱང་པོར་འདུག་པས། ཟག་པ་དང་བཅས་
 པ་ཐམས་ཅད་དུལ་བ་བྱ་བ་དེ་རྟོགས་པའོ། །དེའི་ནང་དབུས་སུ་དུག་
 གསུམ་གྱི་བ་དེ་འཁོར་བའི་བདེ་སྐྱེག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞིའམ་རྩ་བ་དུག་
 གསུམ་མ་རིག་འབྲུལ་འཁོར་དུ་འཁོར་བ་དེ་ཉིད་སྐྱོན་དང་དུལ་འཛིན་ཕྱང་པོར་
 ལྷུང་པ་(༡༡ བ)དེ་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་ མ་སྐྱེས་ཤིང་སྐྱེ་བ་མེད་པར་ ཡོངས་སུ་
 ཤེས་པས་རིག་པ་ཡི་ཤེས་སུ་ལྷུགས་ལས་བསྐྱོག་པའོ། །དེ་ཉིད་ངོ་ཤེས་ན་
 མ་རིག་པའི་རང་བཞིན་²⁶རིག་པ་ཡི་ཤེས་མི་དམིགས་པའི་ཤེས་རབ་ཡིན།
 འདོད་ཆགས་ཀྱི་རང་བཞིན་མ་ཆགས་པའི་བདེ་བ་ཡིན། ཞེ་སྤང་གི་རང་
 བཞིན་མི་གནས་པའི་ཡི་ཤེས་ཡིན་པས་དུག་གསུམ་ལྷུགས་ལས་ལྡོག་གོ། །

26 མ་དཔེ་ལ་ “བཞིན” ཡོད།

དེའི་ལྷོ་ག་ལུགས་ནི་རང་གི་ལུས་སེམས་སྤང་བོ་ལམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་ལ།
 གང་ཟླ་གི་ང་བདག་དང་། ཚོས་ཀྱི་ང་བདག་དུ་མ་བཟུང་ནས་ཡེ་ཤེས་
 གསུམ་གྱི་རོབ་ར་གནས་ལ། ང་བདག་གཉིས་སུ་བཟུང་ན་དུག་གསུམ་དུ་
 འབྱུང་ལོ། །དེ་ཉིད་ཡེ་ཤེས་སུ་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གདམས་
 ངག་གོ། །དེ་ཡང་མ་རིག་པ་ཡེ་ཤེས་གཉིས་ཀ་རྒྱུན་སྒྲོ་བུར་བ་རྟེན་འབྲེལ་
 ཚོགས་སྤང་ཅམ་མོ། །དེ་ལ་ལུགས་ལས་ལྷོ་ག་ཐབས་ནི། བརྩམ་པར་བྱ་ཞིང་
 དབྱུང་བར་བྱ། །སངས་རྒྱས་བསྟན་ལ་འཇུག་པར་བྱ། །འདམ་བུའི་ཁྱིམ་ན་
 ལྷང་ཆེན་བཞུགས། །འཆི་བདག་སྡེ་ནི་གཞོས་པར་བྱ། །གང་ཞིག་རབ་དུ་བག་
 ཡོད་པས། །ཚོས་འདུལ་འདི་ལ་སྦྱོད་བྱུར་པ། །སྐྱེ་བའི་འཁོར་བ་རབ་སྤངས་
 བས། །དུལ་ཐ་མར་བྱེད་པར་བྱུང། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དང་པོ་དུག་གསུམ་
 ཁོ་ན་ཡོད་རིང་ལ་འཁོར་བར་འབྱུངས། དེ་ཡང་དུག་གསུམ་འཁོར་བའི་རྒྱ་
 འབྲས་སུ་འབྱུངས། དེ་ལྷོ་ག་ཐབས་ནི། བརྩམ་པར་བྱ་ཞེས་པས་རྟེན་དཀོན་
 མཚོག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་འགོ་བའི་སྒྲོར་ལུགས་ཏེ། དུག་གསུམ་རྒྱ་
 འབྲས་ལྷོ་ག་པའི་ཐབས་ལ་མཁས་པ་བརྩམ་པར་བྱའོ། །(༡༢ ན)དེ་ལ་
 བཙུན་འགྲུས་ཚད་དང་ལྡན་པ་བཞི་ལ། ཉོན་མོངས་པ་སྐྱེས་མ་ཐག་ལྷོ་ག་པ། སྐྱེ་ག་
 མོའི་མགོ་ལ་མེ་ཤོར་བ་ལྟ་བུ། དར་མའི་པང་²⁷དུ་སྐྱུལ་བུང་བ་ལྟ་བུ། འཁོར་བ་
 དུལ་པར་འདུ་ཤེས་པ་ སྐྱེས་བུ་རིག་པ་ཅན་གྱི་སྦྱིང་ལ་མདའ་ཕོག་པ་འམ་ནད་དུག་
 པོ་སྒྲོ་བུར་བས་གདུངས་པ་ལྟ་བུ། མཚང་ཅན་བཙུན་དོང་དུ་བསྐྱུར་བ་ལྟ་བུ།
 དེ་ནི་ཉོན་མོངས་སྐྱེས་མ་ཐག་ལྷོ་ག་པའོ། །ཡང་འཁོར་བ་རྒྱ་འབྲས་ལ་མ་
 ཆགས་པའི་ཚད་གཞི་ནི། འདོད་ཡོན་ལ་ཞེན་པ་ལོག་པས། སྐྱུག་ནད་ཅན་ཟས་

27 མ་དཔེ་ལ་ “མང” ཡོད།

མཐོང་བ་ལྟ་བུ། འཁོར་འོངས་སྤྱོད་ལ་ཞེན་པ་ལོག་པ། རྣོག་རྩལ་ཐང་ལ་བསྐྱར་བ་
ལྟ་བུ། འཁོར་བའི་དུལ་ལས་འཛིགས། ཅ་ར་བའི་གོང་དགས་ཚད་པ་ལྟ་བུ།²⁸ འདུས་
བྱས་མི་རྟག་པས་བསྐྱད་པ་མེད་པ། མཚོའི་དཀྱིལ་དུ་དར་ཞིག་པ་ལྟ་བུའོ།།

༥ དབྱུང་བར་བྱ་ཞེས་པས་བསམ་པ་ཁམས་གསུམ་ནི་མི་ལམ་ན་ཡང་མི་
འདོད་པ་ལ།²⁹ སྦྱར་བ་ནི། སྒོ་བྱར་མགོ་འམ་གོས་ལ་མེ་ཤོར་ན། །དེ་བས་དཔ་
བས་ཉོན་མོངས་པ་ཆགས་སྤང་བསྐྱོག་པ་སྦྱོན་ལ་གལ་ཆེའོ། །དེ་དག་ མེ་ཡིས་སྐྱའམ་གོས་
མེས་ཚིག་པ་ཅམ་ལས་མེད་དེ། ཉོན་མོངས་པའི་མེ་ཡིས་ཐམས་ཅད་བསྐྱོག་གོ། ཕྱིར་བསྐྱོག་
བགྱི་བ་བཏང་ནས་ཀྱང་། །ཡང་སྲིད་མེད་པར་བགྱི་སྤྱད་འབད་འཚེལ་ཏེ། །
འདི་བས་ཆེས་མཚོག་དགོས་པ་གཞན་མ་མཚིས། །ཞེས་པས། འཕགས་
པ་ཀ་ཏ་ན་འམ།³⁰ ལྟོགས་འདྲེད་པ་ལ་བསེ་³¹མར་ནག་གིས་བཀའ་སྟེ། འཛོ་
བའམ་ཚོམ་³²ན་སྟེ་གཅོད་པས་བསྐྱིགས་པ་ལྟར་བསྐྱིམས་ཏེ། འབྱུང་བར་
བྱེད་པ་ནི། སོ་སོར་ཐར་པའི་སྦྱོམ་པ་གང་ཡང་རུང་བ་གཅིག་སྤང་བར་བྱའོ།།
སྦྱིར་གང་ཟག་ཕལ་ཆེ་བས་རྣམ་པར་དཀར་བའི་ཚོས་ བསག་སྤྱང་བྱེད་མི་ཤེས།
རང་རྒྱུད་འདུལ་མི་ཤེས། བྱེད་མི་ཤེས་པར་འདུག ཚོས་བྱས་པའི་དགོས་པ་མི་
ཤེས་པར་ ཉོན་མོངས་པ་ཆགས་སྤང་འདུལ་བས་རང་རྒྱུད་འདུལ་བའོ། །འདུག འདིར་

28 ཅ་ར་གཅོད་པས་མ་བཅད་གོང་དུ་དགས་སྟོག་གཅོད་མིན་ནམ་སྟམ།
29 མ་དཔེ་ལ་ “མི་འདོད་པ་མེད་ལ་” ཡོད་པ་ལྟར་སྤང་ཡང་”མེད་”མི་འཐད་པས་བསུབ་པ་
ལྟར་ཡང་སྤང།
30 ཀཏུ་ཡ་ན།
31 མ་དཔེ་ལ་ “བསེའ” ཡོད།
32 མ་དཔེ་ལ་ “ཚོམས” ཡོད།

ཚོས་བྱེད་ཤེས་ཏེ་ཉོན་མོངས་པ་ཆགས་སྤང་སྤྲིག་པ་དག་ལྟམ་ཏེ་སྤོང་
 ཤེས་པ་ཡིན། ཚོས་བྱས་པའི་དགོས་པ་ཤེས་ཏེ་དག་རང་གི་ཉོན་མོངས་
 (12 བ)པ་ཆགས་སྤང་པའ་ཆེར་གྱིས་དྲན་པ་དང་དེམ་ཐག་འཛུམས་
 པ་ཡིན། ཚོས་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་རང་གི་ཉོན་མོངས་པ་ཆགས་སྤང་གི་དག་
 བཅོམ་ཏེ་ཕྱིས་མི་སྐྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་སྐྱེ་བ་ཀྱིས། འདོད་
 ཆགས་ཞེ་སྤང་གཏི་མུག་བཅས། །དེ་བསྐྱེད་ལས་ནི་མི་དག་བ། །མ་ཆགས་
 མི་སྤང་གཏི་མུག་མེད། །དེས་བསྐྱེད་ལས་ནི་དག་བའོ། །ཞེས་པས་ལུང་
 ལས་གྲགས་པའི་དག་བའོ། །སྐྱེའི་གསུང་ལ་ལོ་པཎ་གྱི་གསུང་མ་ཡིན་པར་དལྟར་གྱི་
 གང་ཟག་གཅིག་ལ་རག་དགོས་ན་གསེར་སྤང་གཅིག་གིས་མི་ལྷགས་པའི་ཚོས་ཡིན། གསུང་
 འདི་དང་མཇལ་བ་སྐྱེ་དངོས་དང་མཇལ་བའོ། །ལོ་ཀ་³³ལ་གྲགས་པའི་དག་བ་ནི་
 ཉེ་བའི་དོན།³⁴ ལམ་འཕྲང་བཅོས་པ་དང་གྲུ་དང་ཟམ་པ་ལ་སོགས་པའོ། །
 ལུང་ལས་གྲགས་པའི་དག་བ་དུག་གསུམ་བརྗོན་པར་བྱེད་པ་ལ། ཤེས་རབ་
 ཀྱིས་ནི་ཚོས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡོངས་ཤེས་ནས། །འཇམས་གསུམ་མ་ལུས་པ་
 ལས་ཡང་དག་འདའ་བར་འགྱུར། །ཅེས་པས། ཚོས་ཀྱི་རང་བཞིན་དུག་
 གསུམ་བརྗོན་པའམ་རང་གོ་ལ་གྱི་རྟེན་འབྲེལ་ཤེས་པའོ། །དེ་ཡང་རང་
 གི་རྣམ་ཤེས་སྐྱད་ཅིག་མ་སློང་བུར་དུ་སྐྱེན་བཞི་ལས་སྐྱེས་པའི་རིག་རིག་རྒྱ་
 རྒྱ་བ་འདི་ལ་ང་དང་བདག་ཏུ་བཟུང་ན་འཁོར་བ་དུག་གསུམ་རྒྱ་འབྲས་
 ལྟ་འཁོར། འདི་ལ་ང་དང་བདག་ཏུ་མ་བཟུང་ན་འཁོར་བ་དུག་གསུམ་རྒྱ་
 འབྲས་སུ་མི་འཁོར། འདི་ལ་ང་དང་བདག་ཏུ་མ་བཟུང་ན་ལོ་ཀ་ལས་འདས་

33 མ་དཔེ་ལ་ “ལོ་ག་” ཡོད། འོག་ཏུ་འང་རིགས་འབྲེལ།
 34 མ་དཔེ་ལ་ “ཉེ་བའི་དོན་” ཡོད།

བ་དག་ཅ་གསུམ་དུ་འགྱུར་བའོ། །འདི་ལ་ང་བདག་མེད་པས་རྟག་པ་མེད།
 རྒྱུ་བཞི་ལས་སྐྱེ་བས་ཆད་པ་མེད། རྒྱུ་ལས་བྱུང་བས་རང་གི་ངོ་བོ་སྐྱེ་བ་
 མེད་པ་འདི། རང་བཞིན་མ་སྐྱེས་པ་ལས་རྒྱུ་སྐྱེས། རྐྱེ་བྱུང་བའི་ངོ་བོ་རྒྱུ་
 བ་སྐྱེ་མ་ལྟར་(༡༩ ན)རྟོགས་པས་དུག་གསུམ་ལས་ལྲོལ་ཉི་དུག་གསུམ་
 ལུགས་ལྲོག་གོ། དེས་དུག་གསུམ་མ་རིག་པ་སྲིད་ལེན་ལྲོག་པས། འདུ་
 བྱེད་སྲིད་པ་ལྲོག་ དེས་དུལ་ལའི་འཕེན་པ། འཕངས་གྲུབ། གྲུབ་པའི་ཉེས་
 དམིགས་³⁵དུ་ལའི་ཡན་ལག་ལྲོག་ དེ་ཅོམ་ན། བདེན་པ་མཐོང་ལ་འཕེན་པ་
 མེད། །སྲིད་དང་བྲལ་ལ་ཡང་སྲིད་མེད། །ཅེས་པའི་ཆ་མཐུན་ད་ལྟར་གྱི་ཤེས་
 བ་སྐྱེད་ཅིག་མ་ལ་འཇུག་ལྲོག་འཕྲལ་རང་དུ་འགྱུར་ངོ། །དེ་ཡང་ད་ལྟར་གྱི་
 ཤེས་པ་སྐྱེད་ཅིག་མའི་རྣམ་ཤེས་རིག་རིག་རྒྱ་རྒྱ་བ་འདིའི་ངོ་བོ་རང་བཞིན་
 མཚན་ཉིད་གསུམ་ལ་གང་ནས་ཀྱང་འོང་བ་མེད་དོ། །གང་དུ་འགོ་བ་མེད་
 དོ། །གང་ཡང་གནས་པར་འགྱུར་བ་མེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་ནི་རང་
 བཞིན་སྐྱེ་མེད་ནམ་མཁའ་ལྟར་འདུས་མ་བྱས་པས་མི་འགྱུར་བ་ལ། འོང་
 འགོ་གནས་མཁའ་མེད་དོ། །ངོ་བོ་རྒྱུ་བཞི་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པས་འདུས་
 བྱས་འགྱུར་བ་ཅན་གསལ་རིག་རྒྱུ་པར་སྐྱེས་པས་ཡུལ་སོ་སོར་རིག་པའི་
 བྱ་བ་བྱེད་དེ། དེ་ཡང་མིག་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་སྲོན་པོར་རིག་པ་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་
 ཡིད་ཤེས་ཀྱིས་ཡུལ་སྲོན་པོའི་ཞེས་སྲོར་འཛིན་དུ་རིག་གོ། མཚན་ཉིད་
 དབང་པོ་སོ་སོའི་བྱེད་བྱུང་གི་གསལ་སྤང་ཚོགས་སུ་གནས་སོ། །དེ་ལ་རྣམ་
 ཤེས་སྐྱེས་དུས་སུ་གཞན་ནས་འོང་བ་མེད་དེ་རྒྱ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཚང་བ་དང་དེ་ལས་
 བརྟེན་ནས་སྐྱེས་སོ། །རྣམ་ཤེས་འགག་པའི་དུས་སུ་གཞན་དུ་འགོ་བ་མེད་

35 མ་དཔེ་ལ་ “དུ་ལ་གྱི་འཕེན། འཕངས་འགྲུབ། གྲུབ་ཉེས་དམིགས་” ཡོད།

དེ་རྒྱ་རྒྱུན་མ་ཚང་བ་དང་། ཞིག་པ་དང་། མི་མཐུན་པ་དང་སྤང་པས་(༡༣
 བ)རང་འགག་གོ། གང་དུ་འང་གནས་པ་མེད་དེ་རྒྱུན་བཞི་འཛོམས་ནས་
 ལྷང་ཡང་། རྒྱ་ལ་མི་གནས་རྒྱུན་ལ་མི་གནས་རང་གི་དོ་བོར་གནས་ཏེ་རྒྱ་
 མ་ལྟར་གསལ་ཅོམ་མོ། དེ་བཞིན་དུ་འཁོར་འདས་ལམ་གྱིས་བསྐྱུས་པའི་
 ཚོས་ཐམས་ཅད་ལ་རྟེན་འབྲེལ་ཚོགས་སྐྱང་ཅོམ་ལས་འོང་འགོ་གནས་པ་
 རང་གི་དོ་བོར་རང་བཞིན་མཚན་ཉིད་གསུམ་ལ་གནས་པར་གསུངས་སོ། དེ་
 ལྟར་རྟེན་འབྲེལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་བདེན་པ་མཐོང་ལུགས་ནི། དུམ་ལས་
 ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡང་དག་པ་ དོན་དམ་དུ་བདེན་པ་མེད་པར་རྒྱན་པ་ དང་ རང་གི་
 ཉམས་སུ་སྤོང་བའི་དངོས་པོར་ ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ དངོས་པོར་མེད་པས་ ཡང་དག་པར་
 མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་³⁶ རྗེས་སུ་མ་མཐོང་སྟེ།³⁷ དེ་བདེན་པ་དང་དངོས་པོར་མ་མཐོང་པས།
 ཚོས་ བརྟེན་ནས་སྐྱེས་ཀྱང་ ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱེ་བ་ རང་བཞིན་བདེན་པར་ ཡང་དག་
 པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་དོ། །དེ་ རྒྱ་བརྒྱན་དུ་མཐོང་ མ་མཐོང་པས། ཚོས་ཐམས་
 ཅད་ཀྱི་སྐྱེ་བའི་སྐོ་ རྟེན་འབྲེལ་ལམ་སྐྱེ་མཚན་ ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་
 རྒྱན་དུ་མཐོང་ དོ། །དེ་ བདེན་པར་ མ་མཐོང་པས། ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚོགས་
 བདེན་པར་ ཡང་དག་པར་མ་མཐོང་³⁸ དེ་རྒྱན་དུ་མཐོང་པས་ དོ། །དེ་ བདེན་པར་ མ་
 མཐོང་པས། ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚོགས་ཡང་དག་པར་ཡོངས་སུ་མི་མཐོང་
 དོ། །ཀུན་རྗེ་བརྒྱན་པ་བསྐྱེད་ཅིང་ཀྱི་ གསོ་ག་ཉིད་དང་། ལྷིང་པོ་མེད་པའམ་གཟུགས་བརྒྱན་དུ་

36 མ་དབེལ་ཡི་གེ་མི་གསལ།
 37 མ་དབེལ་ “རྗེས་སུ་མཐོང་སྟེ” ཞེས་ཡོད་པ་ རྗེས་སུ་མ་མཐོང་སྟེ། ཞེས་པ་བསྐྱུས་པ་ཡིན་ནམ་
 ལྟམ།
 38 མ་དབེལ་ “མཐོང་” ཡོད་པ་ མ་མཐོང་བ་ བསྐྱུས་པ་ཡིན་ནམ་སྟམ།

གསོལ་ཉིད་དུ་མཐོང་ངོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ རྒྱལ་གྱི་
ཆ་འཕེལ་འགྲིབ་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མ་མཐོང་³⁹ཞེས་པས་སྤྲིག་རྒྱུའི་རྒྱུའི་
འཕེལ་འགྲིབ་བཞིན་དུ་མཐོང་པས་འཕེལ་འགྲིབ་མེད་པ་བཞིན་ནོ། །སེམས་
ནི་དམིགས་གཏད་ཅི་ཡང་མེད་པར་གསུངས་སོ། །དེས་སྲིད་པའི་འཁོར་ལོ་
རྟེན་འབྲེལ་རྩོད་སྤྲོད་སྒྲུ་མ་དང་སྤྲིག་རྒྱུ་ལྟ་བུར་རྟོགས་པའོ། ། རྟེན་འབྲེལ་རྒྱ་
འབྲས་ཡིན་པས་རྟག་བདེན་གཅིག་ཏུ་མེད་དོ། །

༥ སངས་རྒྱལ་བ་རྟེན་པ་འཇུག་པར་བྱ། །ཞེས་པས་ཐུན་མོང་དུ་བདེན་པ་
བཞི་ཤེས་པ་ནི། རྣམ་ཤེས་ལ་སོགས་པ་དུལ་བདུན་པོ་མི་རྟག་པས་དུལ་
བ་དང་། དུལ་འཛི་ངོ་བོ་འདུག་པས་དུལ་བ་དང་། རང་གི་བྱེད་སྲོལ་སྤོང་པར་
འདུག་པ་དང་། རྟག་གཅིག་རང་དབང་ལ་སོགས་པའི་བདག་མེད་པར་ཤེས་
པར་བྱེད་པའོ། །དེ་ལྟར་ཤེས་པས་དུལ་ལ་བདེ་བར་བྱིན་ཅི་ལོག་ལས་གོ་ལ་
ཏེ། དུལ་ལ་དུལ་ལ་འདུ་ཤེས་(༡༥ ན)པས་ངེས་འབྱུང་སྐྱེ་བའོ། །གཉིས་
པ་ཀུན་འབྱུང་སྤང་བ་ནི། མ་རིག་སྲིད་ལེན་ཉོན་མོངས་པ་དང་། འདུ་བྱེད་
སྲིད་པ་གཉིས་ཀྱི་ལས་བཟང་རན་དེ་ལས་དུལ་ཀུན་འབྱུང་བས་ཀུན་འབྱུང་
དང་། དུལ་འི་རྒྱ་ཡིན་པ་དང་། བསྐྱེད་པའི་རྒྱེད་བྱེད་པ་དང་། དུལ་རྒྱ་
འབྲས་ཐམས་ཅད་རབ་ཏུ་སྐྱེ་བར་རྟོགས་པས་ཀུན་འབྱུང་སྤང་བར་བྱའོ། །
གསུམ་པ་འགོག་པ་མངོན་དུ་བྱ་བ་ནི། རྒྱ་འབྲས་དང་ཉོན་མོངས་ཀྱི་རྟེན་
འབྲེལ་ལྟ་རང་གི་ཤེས་རྒྱུད་ལས་དགག་པ་⁴⁰པར་བྱ་བ་དང་། ལས་ཉོན་མོངས་

39 མ་དཔེ་ལ་ “མཐོང་” ཡོད་པ་ མ་མཐོང་བ་ བསྐྱས་པ་ཡིན་ནས་སྤྲིམ།
40 མ་དཔེ་ལ་ “འོགས་” ཡོད།

ལྷ་མེད་པར་རང་རྒྱུད་རབ་ཏུ་ཞི་བར་བྱ་བ་དང་། རང་རྒྱུད་ལ་ཉོན་མོངས་པ་
 རྟེན་འབྲེལ་གསུམ་དང་ལས་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་གཉིས་ཏེ་ལྷ་མེད་དེ། དག་པས་
 གཙང་སྟེ་བྱ་ཞོམ་པ་དང་། རྒྱུ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་ལྷ་
 མེད་པས་འབྲས་བུ་དུལ་བ་དུན་ལས་ཐར་ཏེ་ངེས་པར་འབྱུང་བའོ། །བཞི་པ་
 ལམ་རྒྱུད་ལ་བསྟེན་པར་བྱ་བ་ནི། གཉེན་པོ་རྒྱུད་ལ་གོམས་པ་ལམ། ཐར་
 པར་འགྲོ་བར་བྱེད་པས་རིགས་པ། སྤང་བྱ་སྤོང་ཞིང་གཉེན་པོ་བསྐྱེད་པས་
 སྐྱབ་པ། སྤང་བྱ་ཇེ་སྐྱབ་ལ་གཉེན་པོ་ཇེ་ཆེར་འོང་བས་ངེས་པར་འབྱིན་པའོ། །
 བདེན་པ་བཞི་པོ་སྤོང་སྐྱབ་ཀྱི་ཤེས་པ་སྐྱད་ཅིག་མ་ལ་གཅིག་ཆར་དུ་འབྱུང་
 བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་བསྐྱབ་པ་གསུམ་ལ་སྤོང་སྟེ། དེ་ཡང་སྤོང་སྐྱབ་ཀྱི་ཤེས་
 པ་སྐྱད་ཅིག་མ་གཅིག་ཆར་སྟེ། ཉོན་མོངས་སྤོང་སྤོ་སྐྱེས་པ་ཚུལ་ཁྲིམས། དེ་
 ལ་གནས་པ་སེམས། སྤོང་བ་(༡༥ བ)ཤེས་རབ་སྟེ་སྤོ་སྐྱད་ཅིག་གཅིག་
 ལ་ཆང་ངོ། །དེ་ལ་བསྐྱབ་པའི་དགོས་པ་ནི། འདམ་བུའི་ཁྲིམ་ལ་སྤང་ཆེན་
 བཞིན། །འཆི་བདག་སྟེ་ནི་གཞོམ་པར་བྱ། །ཞེས་པས། དཔེ་འཇག་སྤྱིལ་
 ཀྱི་ཁང་པའི་སྤོང་དུ། སྤང་པོ་ཆེ་འབྱུ་བ་དང་མཚོང་⁴¹པས་འཇག་སྤྱིལ་བཙོམ་
 པ་བཞིན་ནོ། །དོན་དུག་གསུམ་ཆགས་སྤང་བཙོམ་པས་སྐྱེ་ག་ན་འཆི་ལས་
 བྲོལ་བའོ། །

༥ གང་ཞིག་རབ་ཏུ་བག་ཡོད་པས། ཚོས་འདུལ་འདི་ལ་སྤྱོད་གྲུར་པ། །
 ཞེས་པས་དོན་ཚོ་འདི་དོན་དུ་མི་གཉེར་བར། དུན་ཤེས་བག་ཡོད་དང་ངོ་ཚོ་
 ཞེལ་ཡོད་ལ་གནས་པའོ། །འདུལ་བ་དང་མཐུན། ཡུལ་ཚོས་ཡ་རབས་དང་

41 མ་དཔེ་ལ་ “འཕྱོང་” ཡོད།

མཐུན་པའོ།། དེའི་འབྲས་བུ་ནི། སྐྱེ་བའི་འཁོར་བ་རབ་སྤངས་ནས། །དུལ་ཐ་
 མར་བྱེད་པར་འགྱུར། །ཞེས་དུས་ཕྱིས་སྐྱེ་བ་མི་ལེན་པའོ། །དུལ་འདི་རེ་མོས་
 ཀྱང་ད་རེས་ཀྱིས་ཁེགས་པར་⁴²བྱེད་པའོ། །དེ་ནི་སྐྱེས་བུ་འབྲིང་ཉམ་རང་གི་
 ཐེག་པ་སྟེ། སེམས་ཅན་འབྲིང་གིས་མ་རིག་པ་འབྲིང་སྤངས་པ་སྟེ། གང་ཟག་
 གི་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་དང་། ཉམ་མོངས་པ་ཅན་གྱི་མ་རིག་པའི་སྐྱིབ་པ་དང་།
 ཉམ་མོངས་པ་ཆགས་སྤང་བཅས་པའོ།། སྐྱིར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
 ཀྱི་བདེ་སྐྱབས་ཐམས་ཅད་ཤེས་བྱ་དེ་ལོ་ན་རྟོགས་པ་དང་མ་རྟོགས་པ་ལས་
 བྱུང་བས། དེ་རྟོགས་པའི་ཐབས་འདིར་རྟེན་འབྲེལ་ལུགས་སུ་འབྱུང་ལྡོག་
⁴³རྟོགས་པར་བྱེད་པའོ། །འདིར་སྐྱེས་བུ་རྒྱུད་རྩལ་འཆི་བ་རྗེས་སུ་བྲན་པ་དང་
 བདེ་སྐྱབས་ལས་འབྲས་སུ་ཤེས་པས་བསག་སྐྱུང་གཙོ་བོ་སྟོན་པའོ། །འབྲིང་དུ་
 དེའི་རྟོར་དུ་ལྷ་མི་ཡང་དུལ་འདུ་ཤེས་པས། འཁོར་བ་མཐའ་དག་དུལ་འདུ་
 འདུ་ཤེས་པས་དེར་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་དུག་གསུམ་(༡༥ ན)ཉམ་མོངས་ཆགས་
 སྤང་སྡོང་བ་གཙོ་བོ་སྟོན་པའོ།། དག་བ་ཐར་པ་ཆམ་ཐུན་ཅམ། ལམ་ནི་
 ཉམ་རང་གི་ལམ་སྟེ་ཐེག་པ་རྒྱུད་རྩལ་དང་གཅིག་སྤྱི་ཞི་བདེ་དོན་དུ་གཉེར་
 བའོ། །ཚོས་ནི་ཐུན་མོང་སྟེ། རྟེན་སྐྱབས་གསུམ་དང་ལམ་བདེན་པ་བཞི་
 དང་། སྐྱོབ་ལུགས་བསྐྱབ་པ་གསུམ་གྱིས་ཉམ་མོངས་པ་སྡོང་བ་ཐུན་མོང་དུ་
 རང་པ་སངས་རྒྱས་པར་གཏོགས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་དགོས་པའོ། །འདིར་
 འཁོར་བའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་རྟེན་འབྲེལ་དུ་ཤེས་པས་འཁོར་བའི་རང་བཞིན་

42 མ་དཔེ་ལ་ “ད་རེས་ཀྱིས་ཁེགས་བར་བྱེད་པའོ།།” ཡོད་ཀྱང་དོན་ལ་མི་འཁེལ་བས་ ”ད་རེས་
 ཀྱིས་ཁེགས་པར་བྱེད་པའོ།།” ཡིན་ནམ་སྟེ།

43 མ་དཔེ་ལ་ “རྟེན་ལུགས་སུ་འབྱུང་ལྡོག་” ཡོད།

སྐྱེ་བ་མེད་པར་ཤེས་པས་བྱུང་འདས་སུ་གྲོལ་བར་བྱེད་དོ། །དེ་ལ་འཁོར་བའི་དེ་བོ་དང་། རང་བཞིན་དང་། མཚན་ཉིད་དང་གསུམ་དངོས་པོ་གཅིག་ལ་ཚང་ཡང་དེ་ལྟོག་མི་གཅིག་སྟེ། དཔེར་ན་དངོས་པོ་བུམ་པ་ལྟ་བུ་ལ་རྒྱུན་མེད་པར་མི་སྐྱེ་སྐྱེ་རང་བཞིན་འདུས་མ་བྱས་པས་རང་བཞིན་སྐྱེ་མེད་ལས་མི་འགྱུར་བ་ཡིན། དེ་བོ་རྒྱུན་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་བུམ་པའི་དེ་བོ་འདུས་བྱས་པས་རྒྱན་པས་བྱུབ་པ་རྒྱ་སྐྱོད་ཀྱི་བྱ་བ་བྱེད་དོ། །མཚན་ཉིད་མ་གྲིན་པ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པའོ། །དངོས་མེད་ལ་སེམས་རང་བཞིན་གྲིས་མ་སྐྱེས་པ་འདུས་མ་བྱས་པའི་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་སྟེ་འདུས་མ་བྱས་པས་མི་འགྱུར་བའོ། །དོ་བོ་རྒྱུན་བཞིས་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་དེ་བོ་གསལ་ལ་རིག་རྒྱན་པར་(༡༥ བ) སྐྱེས་པ་ཡུལ་རིག་པའི་བྱ་བ་བྱེད་དོ། །མཚན་ཉིད་གསལ་སྒྲུང་སྒྲ་ཚོགས་སུ་གནས་སོ། །ཚོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་འདུས་མ་བྱས་སྐྱེ་མེད། དེ་བོ་རྒྱུན་ལ་བརྟེན་ནས་འགག་མེད། མཚན་ཉིད་སྒྲ་ཚོགས་རྟེན་འབྲེལ་གང་འགྲིག་ཏུ་འགྱུར་བའོ། །སྐྱེས་བུ་འབྲིང་གི་ལག་ཏུ་ལེན་ལུགས་མ་ལོར་བ་ཡང་དག་པའི་སྤྲ་མའི་གསུང་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་ཉམས་སུ་སྤྱོད་ལུགས་བཀོད་པ་སྟེ། སེ་སྤོམ་བྱང་བརྩོན་གྱི་གསུང་ལ་བརྟེན་པའོ། །རྩོགས་སོ། །

༥ སྐྱེས་བུ་ཚེན་པོའི་རྟེན་འབྲེལ་བསྐྱིག་པ་ནི། སྤར་སྐྱེས་བུ་རྒྱུང་བུ་འཆི་བ་རྗེས་སུ་དྲན་པ་དང་། བདེ་སྤྱིག་ལས་འབྲས་བུ་ཤེས་པས་ལས་སྐྱིབ་སྦྱང་བ་བསག་སྦྱང་ལ་འབད་པར་བྱ་བས་ཉམས་ལེན་གྱི་གཞི་བཅས། འབྲིང་དུ་འཁོར་བ་ལུགས་སུ་འགྱུར་ལྟོག་གིས་རྒྱ་འབྲས་ཤེས་པས་རང་དོན་དུ་རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ལུགས་ལྟོག་བདེན་པ་བཞིའི་ཉམས་ལེན་གྲིས་

ཉོན་མོངས་དུག་གསུམ་རང་དོན་དུ་བཅོམ། ཡང་སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་པ་
 སྐྱོན་མོངས་ཡིན་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོར་འཇུག་པའི་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་མ་རིག་པ་
 ཆེན་པོ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ མ་རིག་པ་ཟད་པ་མེད་པས་ཡུམ་ལ་བརྩོན་
 པར་བྱའོ་ཞེས་སོ། ། མ་རིག་པ་ལས་ རྐྱེན་མེད་པས་སོ། ། བྲོལ་བ་ནི། ཡུམ་ལས་
 (༡༦ ན) རྐྱེན་མེད་ཀྱི་རོ་ལོ་ མ་རིག་འཇུག་འཁོར་དེ་ནི་ ཀུན་རྫོབ་འཕེལ་འགྲིབ་ཏུ་
 སྤང་ཡང་ ཟད་མེད་འཕེལ་བ་མེད། །ཡེ་ཤེས་ གྱི་ ཚུལ་ དང་ཐེག་པའི་ སྐྱོ་བས་
 དང་རྩ་བ་ཇི་སྟེད་པ། །དེ་ཀུན་ མ་རིག་པ་མེད་པའི་ ཤེས་རབ་ མ་རིག་པའི་ ས་རོལ་
 ཕྱིན་པ་མཚོག་ལས་བྱུང་། །རྐྱེན་རྣམས་ ཉོན་མོངས་གཉིས་དང་ལས་གཉིས་གྱི་
 ཚོགས་ནས་ བར་ཕྱིན་དུག་གི་ ལས་ བདེ་སྐྱབ་གི་བདུན་གྱི་ གྱི་འཇུག་འཁོར་
 རབ་ཏུ་འབྱུང་། །ཤེས་རབ་ས་རོལ་ རྐྱེན་མེད་རྟོགས་པའི་ ཕྱིན་ལ་ཟད་མེད་འཕེལ་
 བ་མེད། །བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་ འཁོར་འདས་ལམ་གྱི་ གང་ཞིག་རྟེན་ཅིང་
 འབྲེལ་འབྱུང་བ། །44 རྐྱེན་མེད་ཟད་པ་ རང་གི་རོ་ལོ་སྐྱེག་སྐྱུའི་ཚུལ་ཕེལ་འགྲིབ་ཏུ་སྤང་
 མེད་པར་ཤེས་རབ་གྱིས་ཤེས་ཏེ། །ཉིམ་སྐྱེན་མེད་འོད་ཟེར་འཕྲོ་བས་སྐྱུན་
 བསལ་ལྟར། །མ་རིག་ གཉིས་ཀྱི་མི་ཤེས་པའི་སྐྱུན་ནག་ འཕྲིབས་པོ་བཅོམ་ནས་
 རང་བྱུང་འཕྲོ་བ་པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འདིར་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མི་
 གནས་པའི་བྱང་འདས་གྱི་ཡེ་ཤེས་གྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་ཏེ། དང་པོར་དབུས་
 སུ་དམིགས་པ་མེད་པའི་སྟོང་རྗེ་ཆེན་པོ་གོ་ཆའི་སེམས་ཅན་བདེ་བ་དང་ལྷན་
 པའི་བྱམས་པ་དང་དུལ་དང་འབྲེལ་བའི་སྟོང་རྗེ་སངས་རྒྱལ་ལ་འགོད་
 པར་འདོད་པའི་བྱང་སེམས་ ཀུན་རྫོབ་དོན་དམ་ གཉིས་སོ། །དེའི་ཕྱི་རོལ་དུ་སྐྱིད་
 དུག་ཏུ་ཕར་ཕྱིན་དུག་སྟེ། འོག་སྐྱིད་ དངོས་པོའི་མཚོག་ གསུམ་དུ་སྐྱིན་པ་སྐྱིད་

44 མ་དཔེ་ལ་ “བྱངས་པ་གང་ཞིག་རྟེན་འབྲེལ་འབྱུང་ལ། །” ཡོད།

བཞི་ལེགས་པར་བརྒྱན་ན་ ཆགས་ཞེན་མེད་པ་ མཚིལ་མའི་ཐལ་བ་བཞིན་གཏོང་
 བ་དང་། སྦྱོར་བ་ འདོད་ཡོན་བརྩོན་ཀྱང་ བསམ་པ་ གཞན་དོན་ལ་གནས་པའི་
 ཚུལ་ཁྲིམས་སྦྱོས་བྱེད་མ་མཐོང་པའི་རྒྱལ་བུ་ལྟ་བུ།⁴⁵ བྱིས་པ་གཞན་དོན་
 ལ་བཟོད་པ་ རང་གི་ལུས་སློབ་གཞན་ལ་གཏང་བ་ བུན་མོ་རྒྱ་རྒྱུན་ལྟ་བུ་དང་གསུམ་
 བཀོད། སྟོང་དུ་བརྩོན་འགྲུས་རིམ་བཤེག་པར་དཀའ་བ་མེད་པ་ གོ་ཆེམ་ ལྟ་
 བུ་དང་། བསམ་གཏན་ འདོད་ཡོན་ལ་ཆགས་པ་མེད་པ་ མི་གཅིག་ལྟ་ཡུལ་གྱི་བདེ་
 བ་ལ་ཆགས་པ་ལྟ་བུ། ཤེས་རབ་(༡༦ བ) ནམ་མཁའ་ གཡོགས་པ་མེད་
 པར་གསལ་བ་ སྤྱིན་མེད་པ་ཉིམ་ཤར་བ་ལྟ་བུ་དགོད། དེའི་སྤྱི་ལོ་དུ་མི་གནས་
 པའི་རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ནི། རིག་པ་ཡེ་ཤེས་ནམ་མཁའ་དྲངས་པ་ལ་རྩ་
 བ་དང་སྐར་མའི་ཚོགས་གསལ་ལ་མ་འགག་པ་ལྟ་བུ་མ་འདྲེས་ཡོངས་སུ་
 རིག་པ་འོ། །ཚོགས་གཉིས་འདྲ་མིན་⁴⁶སྦྱོར་བ་མེད་པར་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་
 པ་རྗེ་མཁན་ནམ་ཤིང་མཁན་གྱི་འཁོར་ལོ་དང་འདྲ། ཚོགས་གཉིས་ཀྱི་བག་
 ཆགས་བགོས་པའི་རྣམ་ཤེས་ནོར་བུ་རྟེན་དང་འདྲ། ཚོགས་གཉིས་བརྟེན་
 པར་བྱེད་པ་མིང་གཟུགས་སུ་འདྲ། ཚོགས་གཉིས་ཀྱི་སྤང་པོ་སྦྱེ་མཆེད་དུ་ག་
 སྦྱུ་མའི་སྦྱེས་བུ་འདྲ། རིག་པ་འོ་བྱེད་པ་འདྲ། སྟོང་ལེན་གཞན་དོན་བརྩོན་
 པ་མ་བུ་གཅིག་པ་སྦྱོང་བ་འདྲ། སྟོང་པ་ཚོགས་གཉིས་སྤྱིན་པ་མངལ་
 ན་ལུས་རྫོགས་ཏེ་གནས་པ་འདྲ། སྦྱོར་བ་ཚོགས་གཉིས་ཀྱི་འབྲས་བུ་སྦྱོར་
 འཁོར་ལོ་བསྐྱར་བའི་སྲས་བལྟམས་པ་འདྲ། སྐ་ལི་སྐ་དང་ན་དང་འཆི་བ་
 མེད་ཀྱང་འཆི་འཕོ་སྟོན་པ་སྦྱུ་མའི་སྦྱེས་བུ་འཆི་བ་འདྲ་བ་དགོད། དེའི་སྤྱི་

45 མ་དཔེ་ལ་ “རྒྱལ་བུ་བུ” ཡོད།
 46 མ་དཔེ་ལ་ “འདྲ་མེན” ཡོད།

རོལ་དུ་བྱས་པའི་མཛད་པ་བརྒྱད་པོ་ནི། སངས་རྒྱལ་གྱི་ཞིང་སྤྱང་བ་སངས་
རྒྱལ་སྤྱལ་པ་སངས་རྒྱལ་མཛད་པ་བྱེད་པ་དང་། དམ་པའི་ཚོས་འཛིན་པ་ནི་
རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་བྱེད་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཡོངས་
སུ་སྒྲིན་པར་བྱེད་པ་སྤྱལ་པ་སྤྱུ་མ་བཞིན་དུ་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ སྐྱེ་བོའི་དབྱས་ན་
སྤྱུ་མའི་སྐྱེས་བུ་འདི་སྣམ་དུ་སྐྱེ་བོ་འདི་མགུ་བྱ་སྣམ་དུ་མི་སེམས་པར་ཡང་བྱེད་ཅེས་སོ།། རྟོན་
པ་དང་། སེམས་ཅན་གྲོལ་བར་བྱེད་པ་ནི། སྐྱེ་བ་སྣ་ཚོ་གསལ་དང་བྱ་བ་མང་
ལྡན་པ། སྤྱུ་མ་ལྟ་དུ་རྟོན་ཀྱང་རྣམ་པར་མི་རྟོག་སྤྱོད་པའོ། །དུལ་ཟད་པར་བྱ་བྱིར་
ལོ་ཀ་ཚོས་སྤྱིན་བྱེད་ཅེས་སོ།།

༥ དུས་གསུམ་སངས་རྒྱལ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གདུང་བས་བས་ཏེ་སྤྱགས་
དགོངས་རྩོགས་(༡༧ ན)པར་བྱ་བ་ནི། དགོ་སྤོང་རྩུ་འཕྱུལ་སྤོ་བས་མཚོག་
ལྡན་པ་ཞིག །རམ་མཁར་གནས་ཏེ་གཅིག་ཆར་ཚོ་འཕྱུལ་རྣམ་པར་འཕྱུལ།
འགོ་དང་འཆག་པ་དང་ནི་ཉལ་དང་འདུག་པ་སྟོན། །དེའི་སྐྱོ་བ་མེད་ཅིང་
དེལ་དུ་བ་པ་མེད། །ཅེས་སོ། །གོ་གསལ་མཆེད་སྤྱན་སུ་བོ་བྱང་ཚུབ་སེམས་
དཔའ་རྣམས་སུ་བོ་རུས་དང་ཚ་རྒྱལ་ཁྲུང་ཏེ་ངོ་ཚ་ཁྲེལ་ཡོད་ཀྱི་གོ་ཆ་བགོ་
བ་ནི། དུལ་བས་མི་འཛིགས་པའི་ ལོ་ཀ་དགོན་པའི་ལམ་དང་སུ་གོ་ནད་བཅས་
པར། །མཐོང་ནས་སྐྱག་པ་མེད་ཅིང་དེ་ནས་གོ་བྱོན་ཏེ། །ཕྱི་མའི་སུ་མཐར་
རྟག་ཏུ་བརྩོན་ཞིང་རབ་ཤེས་ནས། །ཡོངས་སུ་སྐྱོ་བའི་ཡིད་ནི་རྩལ་ཅོམ་སྐྱེད་
མི་བྱེད། །ཅེས་སོ། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་མ་རྒྱན་རྒྱུ་ཆེ་བས་རྒྱུ་ལན་
སྤྲོད་པ་ནི། དཔའ་བོ་གར་སྤྱོད་ཤེས་རབ་པ་རོལ་སྤྱིན་པ་ཡིས། །ཉོན་མོངས་མེད་
པས་ །ཁམས་གསུམ་ཡང་དག་འདས་ལ་ རང་བཞིན་བདེལ་མི་གནས་པས་ །རྣམ་
པར་གྲོལ་བ་མིན། །སྐྱེ་བའི་རྒྱ །ཉོན་མོངས་བསལ་བར་གྱུར་ཀྱང་སྐྱེ་བ་སྟོན་པར་

བྱེད། །ཀྱ་དང་ན་དང་འཆི་བ་མེད་ཀྱང་འཆི་འཕོ་སྟོན། །ཅེས་སོ། །གཞན་ལ་
 གཞོན་པ་བྱས་པའི་ལན་ཆགས་འཇལ་བའི་གོ་ཆ་གོན་པ་ནི། དཔེར་ན་བྲན་
 མོ་དབང་མེད་རྗེ་བོའི་དབང་། །དེ་བཞིན་དཔའ་རྣམས་སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་
 དབང་གིས་འགོ། །སྟོ་བ་བྱས་སམ་འོན་ཏེ་རྟག་ཏུ་བརྟེན་ཀྱང་རུང་། །བྲན་མོ་
 རྗེ་བོ་ལ་ནི་བསྟོན་ཆོག་མི་སྟོ་ཡི། །ཞེས་འགོད་དོ། །དེའི་ཕྱི་རོལ་དུ་བྱང་ཚུབ་
 སེམས་དཔའི་⁴⁷བསམ་སྟོན་སྟོ་བ་མེད་པའི་འཁོར་ལོ་ནི། དུས་དང་ཕོ་ བྱང་
 ཚུབ་སེམས་དཔའ་མཚོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དང་ཕོ་ནས་བཟུང་སྟེ། ཐ་མ་ བྱང་
 ཚུབ་སྟོན་མེད་པ་འཐོབ་པར་འགྱུར་གྱི་བར་ ཡུན་རིང་ཕོ་སྐྱང་རུང་། །ཉིན་མཚན་
 གཅིག་ཅུ་(༡༧ བ)ནི་ཡིད་ལ་སེམས་བྱེད་ རྟོ་བ་ ན། ཐབས་མེད་པའི་
 འདུ་ཤེས་ མཁས་པ་གསལ་བས་བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས་པར་རིག་པར་བྱ། །
 ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ཡང་ཚེས་རྣམས་སྐྱུ་མར་གོ་མས་པ་དང་། སངས་
 རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་འདོད་པས་ཚོག་ཤེས་མེད་པ་དང་། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་
 ལ་ཚོག་ཤེས་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ཡེ་ཤེས་སྲིད་པའི་འཁོར་ལོ་གི་བ་ཚར་
 ནས། རྟོན་རྣམས་ཚོགས་ནས་ལས་ཀྱི་འབྲུལ་འཁོར་རབ་ཏུ་འབྱུང་། །ཞེས་
 པས། ལས་འདུ་བྱེད་རྟོན་རྣམས་ཚོགས་པ་སྟེ། སྐྱེན་པ་ལུས་ལོངས་སྟོན་ལ་
 སོགས་པ་ལ་ཞུམ་པ་དང་ཞེན་པ་མེད་པར་མཆིལ་མའི་ཐལ་བ་ལྟར་གཏོང་
 བའོ། ། རྒྱལ་ཁྲིམས་ཞི་བདེ་མི་འདོད་ཅིང་འཁོར་གསུམ་དག་པས་སྟོ་མ་
 པའི་བྱ་བ་རི་སྟེད་ཀུན་གྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའོ། ། བཟོད་པ་པན་འདོགས་
 པ་དང་། གཞོན་པ་བྱེད་པ་མཉམ་པར་སེམས་བསྐྱེད་པའོ། ། བརྩོན་འགྲུས་
 གཞན་དོན་བརྩོན་པ་བྲན་མོ་ཚུ་ཚུན་གྱི་དཔེ་དང་། རང་དོན་བརྩོན་པ་རི་རབ་

47 མ་དཔེ་ལ་ “བྱང་སེམས་པའི་” ཡོད།

གཤིག་པ་ལ་དཀའ་བ་མེད་པའི་དཔེ་དང་། སྐྱོ་བ་འཁོར་གསུམ་མེད་པ་སྐྱོ་
མའི་སྐྱེས་བུ་ལྟ་བུའོ།། བསམ་གཏན་ཅེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པས། འདྲོད་
ཡོན་ལ་ཆགས་པ་བྲལ་ཏེ་རྒྱུ་ནས་སྐྱེས་པའི་མེ་ཏོག་ པད་མ་ ལ་རྒྱུ་མི་གོས་པ་
བཞིན་དུ་བྱིས་པའི་ཚོས་ འཇུག་པ་ མི་གནས་པའོ། །ཤེས་རབ་ནི་ཤེས་རབ་
ཀྱིས་ནི་ཚོས་ཀྱི་རང་བཞིན་རྟེན་འབྲེལ་ཤེས་པ་ཁམས་གསུམ་མ་ལུས་པ་
ལས་འདས་ཏེ་མི་གནས་པའི་སྤང་འདས་སུ་ཞུགས་པའོ།། དེས་བྱང་སེམས་
ཀྱི་འདུན་པ་དྲག་པོས་ལས་ལུས་པ་མཐུ་ཅན་དུ་སྲིད་པས་རྒྱལ་བའི་སྲས་སུ་
(༡༥ ན)སྐྱེས་ལུས་པའོ། །བྱིས་⁴⁸པའི་རྣམ་ཤེས་མིང་གཞུགས་ལ་སོགས་
པ་ལྟ་འགྲུབ་སྟེ་བྱིས་པའི་ལས་ཀྱི་འཇུག་འཁོར་རབ་ཏུ་འབྱུང་བའོ། །དེ་དག་
གིས་བྱིས་པའི་བྱ་བའི་འཁོར་ལོ་བསྟན་ཟིན་ཏོ།།

༥ དེ་ལྟར་རང་རྒྱུད་སྐྱོད་བ་ལ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདག་གི་པ་⁴⁹མ་ལ་
སོགས་པ་ཡིན་པ་དང་། བ་མ་ཡང་ཡང་དུ་བྱས་པ་དང་། བྱས་ཤེས་ཀྱིས་
དྲིན་ཆེ་བ་དང་། དེ་ལ་བྱས་པ་ཤེས་གཞོན་གོས་པས། ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་
མ་རིག་པ་ལ་སོགས་པ་ཚོས་ཅམ་པ་དེ་དང་། བྱམས་སྦྱིང་རྗེ་བྱང་སེམས་ཀྱི་
སྲིད་ལེན་གྱིས། བསམ་པ་བྱང་སེམས་སྐྱོན་འཇུག་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། སྐྱོར་བ་
པ་རོལ་སྤྱིན་རྒྱག་གི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་སྤྱང་བ་དང་དམ་པའི་ཚོས་ཡོངས་
སུ་གཞུང་བ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྦྱིན་པར་བྱ་བ་དང་། གྲོལ་བར་
བྱ་བའི་སྲིད་ལེན་སྲིད་པས་རོལས་པ་མེད་པ་དང་། ཚོག་ཤེས་མེད་པར་བྱ་

48 མ་དཔེ་ལ་ “བྱིས་” ཡོད། འོག་ཏུ་འདྲ་རིགས་འགྲེམ།
49 མ་དཔེ་ལ་ “སྐྱ” ཡོད།

སྟེ། དེའི་སེམས་ཅན་མཚོགས་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་མ་རིག་པ་ཆེན་པོ་ཉོན་མོངས་
 པ་ཅན་དང་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པ་ཚོས་ཀྱི་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་གྲོལ་
 བའོ། །དེ་ལྟར་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་མ་རིག་པ་ཟད་པས་ཚོས་ཐམས་ཅད་གང་
 ཟག་གི་བདག་འཛིན་དང་བུལ་བས། རྒྱུའི་དུས་སུ་བྱེད་པ་པོའི་བདག་མེད།
 འབྲས་བུའི་དུས་སུ་ཟ་བ་པོ་དང་སྦྱོང་བ་པོའི་བདག་མེད་པས་རྒྱ་འབྲས་སྲབ་
 འབྲས་ས་⁵⁰མོང། བདག་པོ་མེད་ཀྱང་རྒྱ་སྡོན་དུ་སོང་བའི་འབྲས་བུ་བསྐྱེད་
 མེད་པས་དེའི་རྒྱ་དང་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བ་དང་། གཡོ་བ་མེད་པའི་རྒྱུན་ལས་
 བྱུང་བ་དང་། བདག་མེད་པའི་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བ་དང་། མི་རྟག་པ་དུ་མའི་
 རྒྱུན་ལས་བྱུང་བ་དང་། (༡༥ བ)ལུས་པའི་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བ་དང་། འཕྲོ་
 བ་མེད་པའི་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བ་དང་། རྒྱ་མའི་རྒྱ་རྒྱུན་ཚོགས་པ་ལས་རྒྱ་མའི་
 གཟུགས་བརྟན་འབྱུང་བ་བཞིན་འོ། །དེའི་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་རྟེན་འབྲེལ་
 བསྟན་པའོ། །དེ་ལྟར་ཚོགས་གཉིས་ཤིང་རྟ་བཞོན་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་
 ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དུ་བདེ་ནས་བདེ་བར་འགྲོ་བ་འཁོར་ལོས་བསྐྱུར་
 བའི་རྒྱལ་པོ་ཁང་བཟངས་ནས་ཁང་བཟངས་སུ་འགྲོ་བ་དང་འབྲོ། །དང་
 པོར་ཡང་དག་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་དུ་འགྲོ་ཞིང་བཀྱར་
 སྟེ་རིམ་གྲོ་བྱ་བ་དང་། དམ་པའི་ཚོས་བཟུང་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
 སྦྱོན་གྲོལ་བྱ་བ་དང་། དེ་ནས་རྒྱལ་བ་སྲས་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྣམ་
 དུ་འགྲོ་ཞིང་བཀྱར་སྟེ་རིམ་གྲོ་བྱ་བ་དང་། དམ་པའི་ཚོས་བཟུང་སྟེ་དུས་རི་
 སྲིད་ནམ་མཁའ་གནས་ཀྱི་བར་དུ། རྒྱ་ནམ་མཁའི་མཐས་གཏུགས་པའི་
 སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་མ་ལུས་པར་རྒྱལ་བ་སྲས་དང་བཅས་པ་ལ་

50 མ་དཔེ་ལ་ “སྲབ་བྱམས་” ཡོད།

འགོད་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་འཇམ་དབྱུངས་དང་ཀུན་བཟང་དང་ལོ་ཀེལ་ར་ལ་
སོགས་པའི་རྗེས་སུ་བསྐྱབ་པར་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ཡང་། བཅུ་གཉིས་
ཚོས་ནི་གསུམ་དུ་འདུ། །གསུམ་པོ་དག་ལས་གཅིག་འབྱུང་སྟེ། །གཉིས་
ལས་བདུན་འབྱུང་བདུན་ལས་ཀྱང་། །གསུམ་འབྱུང་སྲིད་པའི་འཁོར་ལོ་དེ།
ཉིད་ནི་ཡང་དང་ཡང་དུ་འཁོར། །ཅིས་པའི་ཆ་མཐུན་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་
འཁོར་ལོ་ཡིན་ནོ། །དགེ་བ་བྱང་ཚུབ་ཆེན་པོ་མི་གནས་སྤང་འདས་ཀྱི་ཆ་
མཐུན་ཡིན། །ལམ་ཐོག་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་སྟེ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་ཐོག་
པའོ། །སྲུགས་ཐམས་ཅད་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་ནང་ཚོགས་(༡༥ ན)
ཐབས་མཁས་པས་བྱང་པར་ཡིན་ནོ། །འདིའི་ལག་ལེན། བསམ་པ་རིན་ཆེན་
སེམས་གཉིས་འབྲེལ། །སྦྱོར་བ་དཀའ་སྤྱད་དང་ལེན་དང་། །རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་
མི་དམིགས་ཤེས། །གནོད་པས་སྦྱོ་མེད་སངས་རྒྱས་སྲས། །ཞེས། པཎ་
ཆེན་ཤུ་གུ་ཤིས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་ནོ། །སེ་སྦྱོམ་བྱང་བཙོན་གྱི་གསུང་ལ་
བརྟེན་ནས་རང་གི་ཉམས་སུ་སྦྱོང་ལུགས་བཀོད་པའོ། །སྦྱོས་བུ་ཆེན་པོ་
ལམ་དུ་འབྱུང་བའི་གདམས་ངག་རྒྱ་གསུང་སོ། །

༥ རྗེ་རྗེ་གཙོད་པའི་མདོ་⁵¹ལས། རྣམ་མ་རབ་རིབ་མར་མེ་དང་། །སྦྱུ་མ་
ཟིལ་པ་ཚུབ་དང་། །མི་ལམ་སློག་དང་སྦྱིན་ལྟ་བུ། །འདུས་བྱས་ཚོས་ཀྱང་
དེ་དང་འདྲ། །ཞེས་པས། འདུས་བྱས་དང་རྟེན་འབྲེལ་དོན་གཅིག་པས། བསྐྱ་
ན་བཞི་སྟེ། འདུས་བྱས་སྦྱིའི་མཚན་ཉིད། རོ་སྤང་བ་ཡུལ་གྱི་མཚན་ཉིད།
ཉེས་དམིགས་རྗེས་སུ་རྟོགས་པའི་མཚན་ཉིད་དང་། དེས་པར་འབྱུང་བ་རྗེས་

51 མ་དཔེ་ལ་ “རྗེ་རྗེ་གཙོད་ཀྱི་པན་གྱི་མདོ” ཡོད།

སྲུ་རྩོགས་པའི་མཚན་ཉིད་དོ། །དང་པོ་འདུས་བྱས་སྲིའི་མཚན་ཉིད་སྐར་
མ་དང་འདྲ་སྟེ་སྲུན་པ་ན་སྐར་མ་སྐྱང་ལ་དེ་མེད་ན་དེ་འང་མི་སྐྱང་བའོ། །མ་
རིག་པའི་སྲུན་པ་ཡོད་ན་འདུས་བྱས་ཀྱི་སྐར་མ་སྐྱང་ལ་དེ་མེད་ན་དེ་འང་མི་
སྐྱང་བའོ།།

གཉིས་པ་རོ་མུང་བ་ཡུལ་གྱི་མཚན་ཉིད་ལ་གསུམ་སྟེ། ཡུལ་སྲིའི་མཚན་
ཉིད་རབ་རིབ་དང་འདྲ་སྟེ། མིག་ལ་རབ་རིབ་ཀྱི་ནད་ཡོད་ན་སྐྱ་ཤད་དང་
བལ་གྱི་འཁོར་ལོ་ལ་སོགས་པ་སྐྱང་ལ་དེ་མེད་ན་དེ་འང་(༡༩ བ)མི་སྐྱང་
དོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་ལ་འབྲུལ་པའི་རབ་རིབ་ཀྱི་ནད་ཡོད་ན།
ཡུལ་སྲུག་མི་སྲུག་བར་མ་གསུམ་ལ་ཆགས་སྐྱང་རྫོངས་གསུམ་སྐྱང་ལ།
དེ་མེད་ན་དེ་འང་མི་སྐྱང་དོ། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་མར་མེ་དང་འདྲ་སྟེ། ཀོང་བུ།
སྦྱུམ། རས་གསུམ་ཚོགས་པ་ལས་མར་མེ་སྐྱང་ལ་དེ་མེད་ན་དེ་མི་སྐྱང་དོ། །རྣམ་
ཤེས་ཀྱང་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཡུལ་དང་། མིག་ལ་སོགས་པའི་དབང་པོ་
དང་། ཡིད་དང་བག་ཆགས་སྐྱ་མ་དང་རྐྱེན་བཞི་འཛོམས་ན་རྣམ་ཤེས་རྟུག་
སྐྱེ་ལ་དེ་མེད་ན་དེ་འང་མི་སྐྱེ་འོ། །གཟུང་འཛིན་གྱི་མཚན་ཉིད་སྐྱུ་མ་དང་འདྲ་
སྟེ། དེ་ལྟ་བུ་ཤིང་ལས་ལ་སོགས་པ་ལ་སྐྱན་དང་སྐྱགས་ཀྱི་རྟ་སྐྱང་ལ་སོགས་
པར་སྐྱང་ལ། སྐྱུ་མ་མཁན་ལ་སྐྱང་ཡང་བདེན་དངོས་སྲུ་ཞེན་པ་མེད་དོ། །
དབང་པོ་རྟུག་བདག་ཏུ་བབྱུང་། ཡུལ་རྟུག་བདག་གིར་བབྱུང་བ་དེ་མ་རིག་པ་
ལ་སྐྱང་གི་མ་རིག་པ་མེད་ན་དངོས་པོ་བདེན་པར་མི་སྐྱང་དོ།།

གསུམ་པ་ཉེས་དམིགས་རྗེས་སྲུ་རྩོགས་པའི་མཚན་ཉིད་ནི་གཉིས་ཏེ། མི་
རྟུག་པར་རྗེས་སྲུ་རྩོགས་པ་དང་། སྲུག་བསྐྱལ་བར་རྗེས་སྲུ་རྩོགས་པའོ། །མི་

རྟག་པ་ནི་བྱིལ་པ་ལ་ཉིམ་འི་བེར་སོག་པ་རིན་པོ་ཆེ་ལྟར་སྤང་ཡང་དེམ་ཐག་
མི་སྤང་བ་བཞིན་ནོ། །སྤྱུག་བསྐྱེད་བར་རྗེས་སུ་རྟོགས་པ་ནི་རྒྱུ་བྱེད་ཉེ་དུ་
ཡོད་པ་དུ་ལྟ་མེད་ནས་འགྲོ་བས་སློ་ལྟོས་མི་ཐུབ་པའོ།།

བཞི་པ་དེས་འབྱུང་རྟོགས་པའི་མཚན་ཉིད་ནི་འདས་པ་མི་ལམ་དང་འབྲས་
མི་སྤང་ངོ། །མ་འོངས་པ་སྤྱིན་དང་འབྲས་སྟེ་སློ་བྱེད་བ་བསྐྱེད་བྱིད་ཅམ། (20
ན)དུ་ལྟར་སློག་དང་འབྲས་སྟེ་སྤྲད་ཅིག་ཅམ། འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་དེ་དང་
འབྲས་སྟེ་བསྐྱེད་བྱིད་ཅམ། རྩལ་སྤང་ཅམ་ལ་འགྲོ་འོང་མེད། བདག་མེད་སེམས་
ཅན་མེད། སྤོང་པོ་མེད། རང་བཞིན་མེད་པའོ། །པ་རིན་པོ་ཆེའི་ཞལ་ནས།
ངས་སྤང་བ་འདི་སྤྲིག་རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་སྤང་བ་བཞིན་དུ་སྤང་བ་རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་
ལས་མ་མཐོང་ངོ། །ཁྱེད་ཅག་གིས་ཅིར་མཐོང་ངམ་གསུངས། རང་སེམས་
འདི་ཡང་རྣམ་རྟོག་རྒྱ་རྒྱ་སྤང་བ་ཅམ་ལས་ང་བདག་མི་འདུག ལུས་
འདི་ཡང་མིག་ཡོར་རམ་སྤྲིག་རྒྱ་བཞིན་དུ་རྒྱ་རྒྱ་སྤང་བ་ཅམ་ལས་མི་
འདུག ཕྱི་ནང་སྤྲོད་བཅུད་དག་གཉེན་འོངས་སྤྲོད་འཛོམས་མ་འཛོམས་
རང་གི་ལུས་སེམས་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་མེད་སྤང་མི་ལམ། འབྲུལ་
སྤང་མིག་ཡོར་དང་སྤྲིག་རྒྱ། རྩལ་སྤང་སྤྱུ་མ། རང་གི་ངོ་བོ་མེད་པ་སྤྱུལ་པ།
མ་འདྲེས་པར་སྤང་ལ་ངོས་གཞུང་བ་མེད་པ་འཇའ་ཚོན། སྤང་ཡང་རང་གི་ངོ་
བོ་མེད་པ་རྒྱལ། བསྐྱེད་བྱིད་དུ་སྤང་བ་དེ་བའི་ཕྱོད་ཁྱེད་པོ།།

༥ མདོར་བསྐྱེད། ཅིར་སྤང་དངོས་པོར་འཛོམ་པ། བདེན་པར་ཞེན་པ་
མ་རིག་པའོ། ཅིར་སྤང་དངོས་མེད་སྤྲིག་རྒྱ་དང་འབྲ། བདེན་མེད་སྤྱུ་མར་
རྟོགས་པ་རིག་པའོ། །རང་གི་རྣམ་རྟོག་སྤྲད་ཅིག་མ་འདིས་དངོས་འཛོམ་

དང་བདེན་ཞེན་དུ་སོང་ནས་མ་རིག་པ་ལུགས་སུ་འབྱུང་། རྣམ་རྟོག་སྐད་ཅིག་
 མ་འདིས་བརྟུན་སྒྲུང་དངོས་མེད། བསྐྱུ་བྱིད་བདེན་མེད་དུ་རྟོགས་ན་ལུགས་
 ལས་(20 བ)ལྡོག་གོ། ལུགས་འབྱུང་ནི་གང་གིས་འཁོར་ན་དུག་གསུམ་
 གྱིས་འཁོར། གང་དུ་འཁོར་ན་འགྲོ་བའི་རིགས་ལྡུམ་ལྟུག་དུ་འཁོར། ཇི་
 ལྟར་འཁོར་ན་རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ཏེ་ཉེན་མོངས་ལས་དང་སྐྱུག་བསྐྱུལ་
 དུ་འཁོར། དེ་ཡང་དུལ་འབའ་ཞིག་དུ་འཁོར་ལོ། །སྐྱུར་གྱི་བདེ་སྐྱུག་ཐམས་
 ཅད་ཉིབ་ཉིབ་ཅམ་དུ་འདས་སོང་སྟེ་སྒྲིང་པོ་མ་བྱུང། ད་ལྟར་བདེ་སྐྱུག་གང་
 རང་ཐོག་དུ་བབ་ཀྱང་རྒྱབ་ཉིབ་དུ་འདུག་པས་སློ་སྟོས་བཅས་པ་མི་འདུག
 སློ་སྟོས་འཆའ་མཁན་བདག་རང་ཡང་རྒྱབ་ཉིབ་ཅམ་དུ་འདུག་གོ། །སློབ་
 དཔོན་སེ་སློམ་ལ་འོ་སློལ་གྱི་ཚེས་རྟེན་འབྲེལ་འདིས་བརྗོད་བྱ་ཅི་སྟོན་ཞུས་
 པས། སློབ་དཔོན་གྱི་ཞལ་ནས། རྟེན་འབྲེལ་འདིས་སྐྱུང་བའི་འདི་འའི་འོ་
 འིར་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ཡིན་གསུང། དོན་ལ་རྟུན་སྐྱབ་མཁས་མི་མཁས་
 སུ་འདུག རྟེན་འབྲེལ་རྟུན་པར་རྟེན་ཚུར་རྟེན་བསྐྱུ་བྱིད་པར་ལྟོས་ཚུར་ལྟོས་སུ་
 ་ཤེས་པས་རྟུན་རྐྱབ་⁵²ཞར་ནས་སོང། རྟུན་སྐྱུག་སྟོང་པར་སོང། རྟུན་ལ་བདེན་
 པར་ཞེན་པའི་མ་རིག་པས་ལུགས་སུ་འབྱུང་། རྟུན་རྐྱབ་ཚར་ཏེ་རྟུན་སྐྱུག་སྟོང་
 པར་སོང་པས། རིག་པ་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་རྟུན་ལུགས་ལས་ལོག་གོ། འཁོར་
 འདས་ལམ་གྱི་ཚེས་འདུས་བྱས་ཀྱིས་གནས་ལུགས་དེ་ཅམ་མོ། །འཁོར་
 བར་འབྲུམས་པའི་རྒྱ་ས་བོན་རྒྱང་པོ་རང་གི་རར་འཛིན། རར་མ་བཟུང་ན་
 འཁོར་བར་མི་འབྲུམ། ཡང་དུག་གསུམ་ཡིན། དེ་མེད་ན་དེ་འང་མེད་དེ་མི་
 མེད་ན་དུ་བ་མེད་པ་བཞིན་ནོ། །སྤྱིར་སེམས་ཅན་མ་རིག་པ་དང་མ་ཤེས་པ་

52 མ་དཔེ་ལ་ “རྟུགས་” ཡོད།

དང་འབྲུལ་པའི་དབང་གིས། དངོས་པོར་འཛིན་པ་དང་(༢༡ ཀ)བདེན་པར་
 ཞེན་པའི་རྟོག་པ་ཞེན་ཆེལ་འགོག་པར་དཀའ་བས། དེའི་གཉེན་པོར་སངས་
 རྒྱས་ཀྱིས་པར་ཕྱིན་ལ་སོགས་པའི་ངེས་དོན་གྱི་སྡེ་སྡོད་གསུངས། ལས་རྒྱ་
 འབྲས་ལ་སྐྱོངས་པའི་གཉེན་པོར་དམ་པའི་ཚོས་འདུལ་བའི་སྡེ་སྡོད་དང་མདོ་
 སྡེ་ལས་རྒྱ་འབྲས་སྒྲིབ་པའི་སྡེ་སྡོད་གསུངས། སེམས་ཅན་ལྷ་གོ་དག་དུལ་
 དཀའ་བ་གདུལ་བའི་དོན་དུ་གསང་སྤྲུགས་གསུངས། སེམས་ཅན་གྱི་ཤེས་
 རྒྱུད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་ཞེན་ཆེལ་འགོག་པ་དཀའ་བ་དགོལ་བར་བྱ་བའི་དོན་
 དུ་སེམས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚོས་གསུངས་སོ། །འབྲུལ་ཉམས་སྤྱེལ་བའི་ལག་
 ལེན་དུ་སྒྲིབ་ཕྱོགས་སྤྱེལ་གསུངས་སོ། །དེ་ནས་བསྟན་བཅོས་མཁའ་པོ་སངས་
 རྒྱས་ཀྱི་སྤྱུལ་པ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་དངོས་འཛིན་དང་བདེན་
 ཞེན་དང་ཉོན་མོངས་པ་ཆགས་སྤང་རིགས་པས་འགོག་དབྱེ་ཚད་གསུངས།
 ལྷང་རིགས་ལ་སོགས་པའི་ཚོས་མདོན་པ་གསུངས། ལག་ལེན་འདུལ་བ་
 སྒྲིབ་ཕྱོགས་གསུངས། དེ་ལྟར་གང་ལ་གང་འཚམས་གསུངས་པས་བཀའ་
 དྲིན་ཆེནོ། །དབྱེ་མ་རིགས་པའི་སྐབས་སྤྱི་དགོ་བཤེས་པོ་རྒྱུད་པའི་ཞལ་
 ནས། དགོ་བཤེས་པས་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་སྤྱང་བ་འདི་རིགས་དོར་སྤུལ་བྱས་པས་
 ཡལ་ནས་འགོ་བ་བཞེན་དུ་གསུངས་ཏེ། ད་སྤྱུག་པ་ལ་སྤྱང་བ་འདི་གཏིང་
 ཚུགས་པ་བཞེན་སྤྱངས་སེ་འདུག་ན་གསུངས། སུ་ཏོ་བའི་ཞལ་ནས་དགོ་
 བཤེས་ཀྱིས་ནི། དེ་ཅག་ལ་སྤྱིང་བ་⁵³གསུངས་སྐད། ཡང་པོ་རྒྱུད་པའི་
 ཞལ་ནས། ར་སྤྱིང་འདིར་གཞན་ཡོངས་ནས་རིང་པོ་མ་ལོན་པར་ལ་ལ་སྤྱོན་
 པ་དང་དགོ་བཤེས་སྤྱིང་། ལ་ལ་སྤྱོམ་ཆེན་བཟང་པོར་འགོ་ཞིང་འདུག་པ་

53 མ་དཔེ་ལ་ “གཏིངས་པོ་” ཡོད། འོག་ཏུ་འད་རིགས་འགྲེས།

ལཱ་ ང་སྐྱུག་པ་ལ་ཚེ་སྤི་མ་རང་ཡོད་དམ་མེད་དམ། ལས་རྒྱ་དང་འབྲས་
 བྱ་འདི་བདེན་ནམ་མི་བདེན་ནམ་སྐྱེས་པ་ལས་ད་དུང་མི་འདུག་ན་(27 བ)
 གསུངས་པས། སུ་ཉོ་བ་དང་སྐྱུ་སྐྱ་བའི་ཞལ་ནས། དགོ་བཤེས་འདིས་པེད་
 ཅག་ལ་སྤྱིང་བ་གསུངས་སྐད་དོ། །ཁྱད་པར་རྟེན་འབྲེལ་འདི་མ་རིག་པའི་
 གཉེན་པོར་གསུངས། སྤྲེ་སྤྲོད་ཐམས་ཅད་དུ་བརྗོད་བྱུང་འདི་གསུངས་པས།
 ཁྱད་པར་དགོ་བཤེས་པོ་རྒྱུད་པས་ཐུགས་དམ་དུ་འདི་མཛད། འདི་ལ་འཕྲིག་
 རྒྱུད་⁵⁴འདིས་ལྷེ་མིག་བྱས་ནས། ཚོས་ཐམས་ཅད་འདིས་གོ་སྟེ། ལུང་
 དང་རྟོགས་པས་བསྐྱེས་པའི་བཀའ་སྤྲེ་སྤྲོད་གསུམ་དང་སྐྱུགས་རྒྱུད་སྤྲེ་བཞི་
 དང་། ལུང་དང་རིགས་པ་དང་གདམས་ངག་ཐམས་ཅད་འདིར་འདུས་ཏེ།
 སྤྱང་སྤྲིད་ཐམས་ཅད་ལ་རྟེན་འབྲེལ་མ་ཡིན་པའི་ཚོས་གཞན་མེད་པའི་ཕྱིར་
 རོ། །བདག་གིས་དང་པོར་འདི་མ་གོ་བ་ལ་སློབ་དཔོན་རྟོན་བརྩོན་གྱི་ཞལ་
 བས། འདི་བྲིས་ལ་ཉོན་ཅིག་དུས་བྲིས་གོ་ཞིང་རྟོགས་ནས་འོང་གསུངས་
 བས། འདི་བྲིས་མཉམ་པས་དེདུས་སུ་ཅི་ཡང་མ་གོ་སྟེ། འདི་གོ་བར་བྱ་བའི་
 དོན་དུ་མདོ་བསྟན་བཅོས་ལུང་རིགས་པ་ཐམས་ཅད་བལྟས། གང་ཟག་དམ་
 པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཞུས་པས། ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱུགས་འབྲུགས་པ་དང་
 གཉིང་ལོངས་པར་བྱུང་བས། ཚོས་འདི་དང་སློབ་དཔོན་རྟོན་བརྩོན་བཀའ་
 རིན་ཆེའོ། །དེ་གོང་དུ་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཅེ་རེ་ལོང་དུ་སོང་། སྤང་ལ་མ་རེས་
 པར་སོང་། ལོང་པ་རྟ་རྒྱགས་དང་། མཐོང་ལུངས་མེད་དུ་སོང་། ཚོས་འདི་
 ལ་འཕྲིག་རྒྱུད་པས་སྤྲེ་ཐེ་ཚོམ་ཚོད། ལམ་མ་ནོར་བ་རོ་ཤེས་སོ། །དགོ་
 བཤེས་པོ་རྒྱུད་པའི་གདམ་ངག་གི་གཙོ་བོ་རྟེན་འབྲེལ་ལག་ལེན་དུ་རྗེས་

54 མ་དཔེ་ལ་ “འཕྲིག་རྒྱུད” ཡོད།

བ་ཐོས་པ་ལས། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ལ་ངེས་ཤེས་ཅུང་ཟད་ཆེད་དོ།
དག་བའི་བཤེས་གཉེན་པའི་གསུང་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་ལག་ལེན་མདོར་
བསྐྱུས་སུ་བཀོད་པའོ། ། རྗེ་གས་སོ། ། སྤྲུལ་སྤྲུལ་ཐང་པ་བརྒྱད་པར་བྱོན་
པ་ངེས་བཅུན་པ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ལ་གནང་ངོ། ། དམ་པས་བསྐྱབས་
པ་སྤྲུལ་ཐང་གི་དབེན་གནས་སུ་ཟེའུས་ཕྱག་དཔེ་ལས་གྲིས་ཤིང་ལྷས་དག་
གོ། ། །

གིས་བྱས་པས་མི་ནད་ལ་སོགས་པ་བྱུང་། དེར་སྤོན་པོ་མཛད་པས་སྤྲིག་ཅན་
ཐུག་དོག་སྤྲེལ། དབྱེན་བྱས།³ ཤིང་གི་རལ་གྱི་བཏོན་པས་མི་འབར་ཏེ་རལ་
གྱི་འཛིན་དུ་གྲགས་སོ། །རླུག་པ་ཨོ་ནན་ཏ་ཤུ་རིར་སྤྲེལ་གས་པ་ཕམ་པར་
མཛད། བདུན་པ་བདུད་སྤྱོད་བྱེད་སྤྲི་ཐ་རའི་རྒྱལ་ཁམས་སྤྱ་ཆང་ཉོས་ཏེ་འོ་
མར་བསྐྱུར་ནས་གསོལ་ཏེ་ཉིམ་བཟུང་དོ། །དེ་ནས་རྒྱལ་པོ་ཉིམ་འཛིན་ཅེས་
བྱ་(༥ ན)བར་གྲགས་སོ། །དེ་ནས་རྒྱ་གར་ཤར་དུ་མི་བཅེད་པའི་གཟུངས་
ཐོབ་པའི་དགོ་སྤོང་གཉིས་ལ་གདམས་ངག་མཛད་དོ། །དེས་ཨ་བ་རྩུ་ཏི་པ་
ལ་དྲ་གསེར་གླིང་པ། རོ་བོ་ལ་གནང་། ལྷ་མ་བལ་པོ་དང་རྒྱལ་གནང་། རྒྱན་
དཀར་ལྷ་ལ་⁴བསྐྱབ་བདུས་དང་སྤྱོད་འཇུག་དང་མདོ་ཀུན་ལས་བདུས་
པའི་གདམས་ངག་མཛད་དོ། །མན་ངག་འདིའི་བརྒྱུད་པ་ཡིན་པ་ནི། རྒྱ་
གར་ཤར་ཕྱོགས་སྤྱུ་མའི་གོང་ཁྲིར་བྱ་བ་སྤྲེལ་གས་པའི་གླིང་ཞིག་ཏུ་སྤོབ་
དཔོན་ཞི་བའི་ལྷས་ལུས་ཀྱི་བཀོད་པ་བསྟན་ཏེ། ཐམས་ཅད་ནང་པ་སངས་
རྒྱས་པར་བཅུད་དོ། །དེ་ནས་དགོ་སྤོང་མི་བཅེད་པའི་གཟུངས་ཐོབ་པ་གཉིས་
ལ་སྤྱོད་འཇུག་དང་བསྐྱབ་བདུས་ཀྱི་གདམས་ངག་བཏབ་བོ། །དེ་གཉིས་
ཀྱིས་ལྷ་མ་གསེར་གླིང་པ་ཅན་དུ་⁵བྱོན་ནས་བསྐྱབ་བདུས་སྤྱོད་འཇུག་མདོ་
ཀུན་ལས་བདུས་གསུམ་གྱི་གདམས་ངག་གནང་དོ། །ལྷ་མ་གསེར་གླིང་
པས་ཉམས་སྤྱུ་བྱངས་ཏེ་བཅོམ་ལྷན་འདས་འཇམ་པའི་རྩོ་རྩེ་དང་ཞི་བའི་ལྷ་

3 མ་དཔེ་ལ་ “དབྱེན་བྱས་” ཡོད།

4 འདི་འོག་ཏུ་ རྒྱན་གར་གྱི་དགོ་བཤེས་ལྷ་ ཞེས་པ་དེ་ཡིན་པ་དང་། རྒྱ་ནི་ འོག་ཏུ་ལྷ་མ་རྒྱན་
འཁར་བ་རྒྱ་ཐེར་བ་ཡིན་པར་གསལ།

5 གསེར་གླིང་པ་ཅན་དུ་ ཞེས་པ་གསེར་གླིང་པ་ཡོད་སར་ཡིན་ནམ་སྤྲེལ། དེ་བཞིན་འོག་ཏུ་ལྷ་མ་
ཅན་དུ་ཡང་ ལྷ་མ་ཡོད་སར་ཡིན་ནམ་སྤྲེལ།

ལ་གསོལ་བ་བཏབ་ནས་སྲུང་གྱི་གསུམ་པ་དེའི་གདམས་ངག་གཞུང་རྒྱུང་
 རེ་མཛད་དོ། །དེ་ཚོ་བོ་རྗེས་ལྷན་སོ། །ཚོ་བོ་ལ་བལ་པོའི་སྒྲིམ་རྒྱ་ན་གྲིས་
 ལྷན་སོ། །སྒྲིམས་སྦྱོང་འཇུག་གི་གཞུང་དོན་རྒྱུ་དང་ལག་ཁྲིད་དང་ལ་
 གཏམ་རྒྱལ་ཅུ་ཚུ་བཞི་གསུངས་སོ། །སྒྲིམ་བལ་པོ་དེ་ལ་སྒྲིམ་རྒྱུ་ལའང་
 བ་འདི་མཚན་རྒྱ་ཐེར་བ་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ་ཚོགས་གི་དབུ་ཚད་དང་སྦྱོང་སྦྱོགས་མ་
 ལུས་པ་མཁྲེན། འཁོར་བ་ལ་ཞེན་པ་ལོག་ནས་སྒྲིམ་ཅན་དུ་བལ་པོར་བྱོན།
 གདམས་ངག་ལྷན་སོ། །ཉམས་སྦྱོང་ཏེ་མི་ཆེན་གྱི་ཚུལ་འཚོས་སྤངས་སོ། །
 ཁོང་གྲིས་འདིར་གྲོངས་མེད་པར་གྲོངས་ཟེར་དོ། །དེས་རྒྱུན་གར་གྱི་དགོ་བཤེས་
 ལྷན་ལ་གཏད་ནས་བསྐྱོམས། འདི་གཅིག་ཤུས་ཚོགས་གསུང། བོད་དུ་སྦྱོང་འཇུག་
 ལ་སྒྲོ་གཏོད་པ་སྒྲིམ་འདི་དང་ཀ་མ་བ་གཉིས་ལས་མ་བྱུང་(༥ བ)བ་འདྲ་
 གསུངས། ཁོང་གིས་སྒྲིམ་ལུ་ལ་གདམས་ངག་གནད་དོ། །ཤེས་རབ་ཀྱི་
 ལག་ཁྲིད་བཞི་སྟེ། ལྷ་བ་བདེན་གཉིས་ཀྱི་ལག་ཁྲིད་ནི། ཀུན་རྫོག་དང་ནི་དོན་
 དམ་སྟེ། །འདི་ནི་བདེན་པ་གཉིས་སུ་འདོད། །ལོག་པའི་ཀུན་རྫོག་ནི། དེ་
 ལ་འཇིག་རྟེན་པལ་པ་ནི། །སྤང་བ་ལ་བདེན་པར་འཛིན་པས་ལམ་དུ་མི་འགོ་
 བ་ཡིན། ཡང་དག་པའི་ཀུན་རྫོག་ནི་རྣལ་འབྱོར་པའི་སྒོ་སྟེ། སྤང་བ་སྦྱོ་མར་
 རྟོགས་པས་ལམ་དུ་འགོ་བ་ཡིན། དེ་ཀུན་རྫོག་ཏུ་ཡང་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཡོད་མ་
 སྦྱོང་སྟེ། སེམས་ཅན་སྦྱོ་མའི་བུད་མེད་ལ་དངོས་པོར་ཞེན་པ་ལྟ་བུའི་སེམས་
 འཇུག་པ་དང་སངས་རྒྱས་སྦྱོ་མའི་ཡེ་ཤེས་མ་འཇུག་བ་དང་། དོན་དམ་
 པར་སེམས་མེད་པ་དང་། ཤེས་བྱའི་སྒོ་ལས་འདས་པས་དོན་དམ་སྒོའི་སྦྱོང་
 ཡུལ་མིན་ནོ། །སྒོམ་པ་བདག་མེད་གཉིས་ཀྱི་ལག་ཁྲིད་ནི། དང་པོར་གང་
 ཟག་བདག་མེད་བསྐྱོམ་སྟེ། ཐ་མལ་གྱི་བདག་ཏུ་ཞེན་པ་གཞིགས་སོ་དང་

སྐྱོན་མེད་བདག་མ་ཡིན། །རྩལ་ལྷག་ཚུལ་རྒྱུ་དང་བྱ་བ་རྣམ་ཤེས་ལམས་
 རྒྱུ་འདུས་པ་ལྟ། རང་བདག་མེད་དུ་གོ་ན་སྐྱོན་སྐྱོན་གྱི་བདག་ཤུགས་
 ལ་འགོག་ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་བསྐྱོན་པ་དྲན་པ་ཉེར་གཞག་བཞི་སྟེ། དང་པོ་
 ལུས་ལ་ཞེན་པ་བསྐྱོན་པ་ནི་གཅིག་གཉིས་ཏེ་རགས་པའི་ལུས་ཡན་ལག་ཏུ་
 བྱེད་སྐྱོན་ཐོ་ཡོང་ལ་མི་སྟོབ་སྟེ། ལུས་ནི་ཀང་པ་བྱིན་པ་མིན་ཏེ། བརྒྱ་དང་སྐྱེད་
 པ་ནས་མགོ་བོའི་བར་དུ་སྟོན། །ཡན་ལག་ཐམས་ཅད་ལ་ལུས་ཡོད་ན་
 མང་(༤ ན)པོར་འགོ། སྤྱི་བའི་ལུས་ལག་པའི་སོར་མོ་ཡིན་པས་ཚོགས་ཀྱང་
 རང་གི་ཆས་བྱེད་བས་ཆ་ཡང་རྩལ་དུ་བྱེད་ན་མི་ལམ་དང་འདྲ་བའི་ཉམས་སྐྱེད།
 ཚོར་བ་ནི་རྣམ་རྟོག་གིས་བདེ་སྐྱབ་ཏུ་ཞེན་པས་སྐྱོན་སྐྱོན་ལུགས་གསུམ་
 ཡིན་པས་དེ་བོ་མྱོང་པ་ལྟ་བུ་དང་། རྒྱ་རེག་པ་དང་རྟེན་སེམས་ཡིན་ནོ། །དང་
 པོ་བདེ་སྐྱབ་རགས་པ་ནི་སྐྱབ་བསུལ་དེ་ཉིད་དུ་ཡོད་བདེ་བ་གཏན་མི་སྐྱེ་
 དགོས། བདེ་བ་འདྲའོ། །ཕྱི་བའི་བདེ་དུས་སྐྱབ་བསུལ་སྤོ་མོ་ཡོད་ན་རྟོག་
 པའི་ཞེན་པར་སྐྱེད་པ་དང་། རེག་པ་དབང་པོ་དང་དོན་དང་རྣམ་ཤེས་གསུམ་
 སྤང་པ་སྟེ། གལ་ཏེ་དབང་པོ་དང་དོན་ཡོད་པར་བཅས་ནས་ཏེ་མ་འདྲེས་པ་
 དང་རྣམ་ཤེས་ལུས་མེད་པ་དང་། རྟེན་སེམས་མི་ལམ་ལྟར་གཞག་པས་ཞེན་
 པ་བསྐྱོན་པའི་ཉམས་ཡིན་ནོ། །སེམས་ནི་རྣམ་ཤེས་ཚོགས་རྒྱུ་སྟེ། ཡིད་
 རྟེན་ལ་བཅའ་བ། ཡིད་ནི་དབང་རྣམས་ལ་མི་གནས་ཏེ་ཡིད་ལུས་དང་།
 གཞན་ལ་བཅའ་བའི་དངོས་དང་ཚོགས་ལྟ་ནི། ཤེས་བྱ་ལས་སྤར་ཤེས་
 ཡོད་ན་སྟེ། དམིགས་པ་ལ་བཅའ་ལོ། །ཚོས་དྲན་པ་ཉེར་གཞག་ནི་ཀུན་རྫོབ་
 ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་མེད་བསྐྱོན་པ་དེ་ལྟར་ཚོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྟེ། སྤང་
 བ་བདེན་མེད་ཀུན་རྫོབ་ཡིན་ཏེ་དོན་དམ་དུ་སྟོང་ཉིད་དཔྱོད་པའི་ཤེས་རབ། སྐྱེ་

མེད་དེའོ་དཔེ་ཤེས་རབ། སྐྱེ་མེད་བསྐྱོམ་པ་གང་རྣམ་པར་དབྱེད་པ་སྟེ། སྐྱེ་
མེད་རྟོགས་པའི་ཉམས་སྦྱང་རྟོག་མེད་དོ། །ལྷོག་རྒྱ་དངོས་པོར་འཛིན་པ་ལྷོག་
པའི་ལག་ཁྲིད་གཉིས་ཏེ། རྒྱ་ལ་བདེན་ཞེན་ལྷོག་པ་རྩོམ་གཟེགས་མས་རྒྱ་
མེད་པ་དང་། དབང་ཕྱུག་དང་རྩལ་དང་། གངས་ཅན་གྱི་རང་སྐྱེ་སྣང་བ་དང་
འགལ་བས་མེད་དོ། །སྦྱང་ཉིད་བསྐྱོམ་པའི་(༦ བ)ཉམས་རྟོགས་ནི་དངོས་
པོར་རྟོག་པའི་གགས་ཡིན་པས་སྣང་བ་དངོས་པོར་རྟོག་པ་འཛིན་རྟོག་རང་
ཡང་སྐྱེ་མ་དང་གཟུགས་བརྟན་ལྟར་གཞག་འབྲས་བུ་ལ་བདེན་ཞེན་ལྷོག་པ་
ཡོད་མེད་སྐྱེ་འགག་གི་ཉམས་ནི་དངོས་པོར་ཡོད་པར་གྱུར་པ་ལས་ཏེ། ཡོད་
པ་དང་མེད་པ་དང་དངོས་པོར་མི་འགྱུར་བ་དང་། དངོས་པོ་དངོས་མེད་དུ་
འགོ་བ་མེད་པས་འགོ་བ་མི་ལམ་ལྟར་སྐྱེ་འགག་མེད་པའི་ཉམས་སྐྱེ་ལོ། །སྐྱེ་
རྒྱ་སྦྱང་རྩོམ་ལག་ཁྲིད་རྣམས་སྟེ། རང་ཚོས་བརྒྱུད་ཀྱི་ཞེན་པ་ལྷོག་པ་ ༡ ༢
'སྐྱེ་བྱིས་པ་སྟེག་ལས་འཚོ་བ་སྦྱང་རྩོམ་གྱི་ལྷོགས་རན་སོང་དུ་འགོ་བ་སྦྱང་རྩོམ་ ༣
༤ 'རྩེ་ཉིད་པ་ལམ་ལོག་སྦྱང་རྩོམ་ ༥ 'རྩེ་ཚེ་ལྷང་དོན་མེད་འདའ་བ་སྦྱང་རྩོམ་ ༦
'དུ་བདུད་ཀྱི་བར་ཆད་མང་བ་སྦྱང་རྩོམ་གྱི་གཞུང་དོན་སེམས་ལ་དྲན་ནས་བསྐྱོམ་།
ཉམས་རྟོགས་ཡིད་ཆེས་གདམས་པའོ། །ལག་ཁྲིད་རྩོགས་སོ། །ཞེ་སྒྲི།
སྐྱེ་མ་སྣང་ཐང་པ་བརྒྱུད་པར་བྱོན་པ་དེས་བཅུན་པ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ལ་
གནང་སྟེ་ཡི་གེར་བྲིས་པའོ། །།དབེན་གནས་སྣང་ཐང་གཅུག་ལག་
ལང་མཚན་ཏུ། །མཉམ་མེད་སྐྱེ་མ་སངས་རྒྱས་སྐྱེ་སྦྱོན་ལ། །བཅུན་པ་
ཟེ་སྦྱོན་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་གྱིས། །དད་ནས་ལྷུས་ཤིང་ཕྱག་དཔེ་དངོས་ལ་
བྲིས། །

6 མ་དཔེ་ལ་ “རྟོག” ལྟར་སྣང་།

བ་ག་ལ་ཡོད། ཉོན་མོངས་དགས་མི་དག་བའི་དུག་རང་ལ་སྐྱད་པ་ལ་ཚོས་
 ཀྱི་སྐྱན་གྱིས་གསོ། །ལུས་ལོངས་སྐྱོད་དག་བའི་སྤོང་པོ་སྐྱང་པའི་ལག་ཁྲིད་
 རི། བདག་གི་ལུས་དང་ལོངས་སྐྱོད་དང་། །དུས་གསུམ་དག་བ་ཐམས་ཅད་
 ཀྱང་། །སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་དོན་བསྐྱབ་ཕྱིར། །ཤངས་པ་མེད་པར་གཏང་
 བར་བྱ། །སེམས་ཀྱི་སྐྱང་པོ་ཆེ་དྲན་པས་གདགས་པའི་ལག་ཁྲིད་ལྟེ། ཀུན་
 ལས་དྲན་པའི་ཐག་པ་ཡིས། །སེམས་ཀྱི་སྐྱང་ཆེན་མ་བཏགས་ན། ཉོན་
 མོངས་པའི་དགས་ལྟེ་རང་གི་དམ་ཚིག་དང་བསྐྱབ་པའི་ལོ་རྒྱུ་ལ་
 བའི་སྐྱོག་གཅོད། དོ་ཚེ་ཤེས་པས་སྤྲིག་པའི་རྣམ་སྤྲིན་དྲན། གྲེལ་ཡོད་པས་
 སྐྱེ་མ་དང་དཀོན་མཚོག་དང་འཛིག་རྟེན་གྱི་འཕྲ་བས་འཛོམ་པ་དྲན། དྲན་
 པས་ཟིན་པས་ལུས་སེམས་སྤྲིག་པ་དང་མ་འདྲེས་པའི་ཤེས་བཞིན་རྒྱུད་ལ་
 སྐྱེས།⁵ བཟོད་པ་དཀའ་བྱུང་གྱི་ལག་ཁྲིད་ཀྱིས་ཞེ་སྤང་གི་དག་གཞོམ་པ་
 རི། གོ་བའི་དག་ཡིས་དེ་ལ་སོགས། །སྤྱུག་བསྐྱེད་དག་ནི་སྐྱེ་བར་འགྱུར།
 ཐ་མལ་གྱི་དག་འདི་རང་བཞིན་གྱིས་འཆི་བས་གཡུལ་དོར་མཚོན་གྱིས་
 སྤྱུག་བསྐྱེད་ལྷན་དུ་བསད་ནས། ཞེ་སྤང་ལ་སོགས་དག་(༤ ལྟེ)འཛོམས་
 པ། །དེ་དག་རྒྱལ་བྱེད་དཔའ་བོ་སྟེ། །ལྷག་མ་རོ་ལ་གསོད་ཕྱིར་རོ། །ཚོས་
 ལ་ངེས་པར་སེམས་པ་ནི་ནད་རྐྱེན་དབང་ཡིན་པ་ལྟར། གཞན་གཞོད་པ་བྱེད་
 པའི་ཉོན་མོངས་པའི་རྐྱེན་དབང་ཡིན། རང་དབང་མེད། གཞོད་པ་བྱེད་པ་
 ལ་རི་མི་སྐྱེས་པ་ནི་ཉོན་མོངས་དབང་དུ་གྱུར་པས་རང་དབང་མེད་པ་སྤིང་རྗེ་
 བྱ། བརྩོན་འགྲུས་བསོད་ནམས་ཀྱི་ལག་ཁྲིད་ལྟེ། རྒྱུང་མེད་གཡོ་བ་མེད་པ་
 བཞིན། །བསོད་ནམས་བརྩོན་འགྲུས་མེད་མི་འབྱུང་། །གསུམ་པ་དང་པོ་ལེ་

5 མ་དཔེ་ལ་ “འོང་སྐྱེ” ཡོད།

ལོ་འི་ཉེས་པ་བསམ་ནས་དག་བ་ལ་མི་སྤྱོད་བ་གཞོན། བར་དུ་ཉོན་མོངས་
 པའི་དག་དང་འཐབ་པའི་དད་ཚོགས་ཀྱི་ཁྲིད་དེ།⁶ མོས་དང་ད་རྒྱལ་དགའ་
 དང་དོར། །མོས་པ་འཇུག་པ་ནི་མི་དག་བ་ལས་སྤྱད་བསྐྱེད་འབྱུང་བར་དེས།
 དག་བ་ལས་བདེ་བ་འབྱུང་བར་དེས། ད་རྒྱལ་གྱིས་མི་སྤྲོག་པ་ནི། ལས་དང་
 ཉོན་མོངས་ལུས་པ་སྟེ། །གསུམ་པོ་དག་ལ་ད་རྒྱལ་བ། །ལས་ཀྱི་ད་རྒྱལ་
 ནི། ཉོན་མོངས་པའི་དབང་དུ་སེམས་མི་གཏང་བར་དག་སྦྱར་ལུས་ཚད་བྱ།
 ཉོན་མོངས་པའི་ད་རྒྱལ་ནི། དག་སྦྱར་ལ་ཉོན་མོངས་ད་རྒྱལ་གྱིས་ཁེངས་
 པ་⁷མེད་པར་ད་རྒྱལ་གྱི་དག་འཛམས་ཤེས་སོ། །ལུས་པའི་ད་རྒྱལ་ནི་སེང་
 ག་⁸མ་འཛམས་པ་ལྟར། རང་སྤྲོག་གསོན་བསྐྱེད་གས་བྱས་སམ་སེམས་
 ཉོན་མོངས་པའི་དག་ལ་མི་འདུད་པའི་སྲན་ནོ། །དགའ་བ་ནི་བསོད་ནམས་
 གསོག་པས་མི་དོམས་པས་ཚོག་པར་མི་འཛིན་ནོ། །དོར་བ་ནི་བརྟན་པར་
 བྱེད་པས་ཚར་བྱིན་པར་སྦྱོད་དོ། །ལྟར་ལེན་དབང་བསྐྱུར་སྤོབས་ཀྱིས་ནི། །
 བརྩོན་འགྲུས་སྤེལ་བྱིར་འབད་པར་བྱ། །བག་ཡོད་ཡོད་པས་ཉོན་མོངས་
 པའི་དག་དང་གཡུལ་སྤྲད་པ་ནི། འཐབ་སྤྲིད་དག་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ། །གཡུལ་
 དོར་རལ་ཁ་⁹ལྷགས་པ་བཞིན། །དན་པའི་མཚོན་ཐོགས་ཤེས་བཞིན་གྱི་
 ཟོན་གྱིས་ཟིན་པ་བསྐྱིམས་ནས་ལུབ་མོ་གཉིད་ལོག་ ཉོན་མོ་སོས་དལ་སྤྲོག་
 ལས་ཉོན་མོངས་པའི་གཉེན་པོ་འཐོབ་པར་འབད་པར་བྱའོ། །ཐ་མ་བརྩོན་

6 མ་དཔེ་ལ་ “སྤྲིད་སྤྲེ” ལྟ་བུར་སྤྲད།
 7 མ་དཔེ་ལ་ “གྱི་ཁྲེང་པ་མེད་པར་” ཡོད།
 8 མ་དཔེ་ལ་ “དེས་ག་” ཡོད།
 9 མ་དཔེ་ལ་ “རལ་ག་” ཡོད།

འགྲུས་ཀྱི་ལུས་སེམས་དག་བས་དབང་བསྐྱར་བའོ། །བསམ་གཏན་སེམས་
 འདུལ་གྱི་ལག་ཁྲིད་ནི། ལུས་དང་སེམས་ནི་དབེན་པ་ཡི་སྟེ། ཞི་གནས་ཀྱི་
 ཡན་ལག་ཏུ་ལུས་སེམས་དབེན་པ་སྟེ་སྐྱེས་པའི་ཡུལ་སྤང། གཉེན་འདུན་
 མཛེའ་(༥ བ)བཤེས་ཀྱི་འཁྲི་བ་གཅད། ལྷན་གྲགས་ཀྱི་འཁོར་མི་བསྐྱུ།
 བསྐྱེན་བཀུར་བསོད་ནམས་ལ་མི་ཞེན། དེ་བས་འཇིག་རྟེན་སྤང་བུ་ཡིན་ཟེར།
 ལྷག་མཐོང་གི་ཡན་ལག་ཏུ་སེམས་དབེན་པ་སྟེ། ལུང་མེད་ལོར་འདོད་སྤང། རྣམ་
 པར་རྟོག་པ་དོར་ཟེར། ཐབས་ཀྱི་ལག་ཁྲིད་བརྒྱད།། རྩོགས་སོ།། ལྷ་
 མ་སྐྱར་ཐང་པ་བརྒྱད་པར་བྱོན་པ་དེས་བཙུན་པ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ལ་
 གནང་ངོ།།   །།

༡། |སྐྱོབ་དཔོན་ཞི་བ་| ལྷ་འི་ལུགས་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་ཚེ་ག་
མདོར་བསྟུས་བཞུགས་སོ།།

[241-248]²

། སྐྱོ་མ་རྣམས་ལ་གུས་པས་ཕྱག་འཚའ་ལོ། |བྱང་ཚུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་
ལ་སྐྱོལ་གཉིས་ལས། |འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་ནས་བརྒྱུད་པ་སྐྱོབ་དཔོན་
ཞི་བ་ལྷ་པའི་ལུགས། |དེའི་ནང་ནས་གཞུང་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་སྐྱོད་པ་
ལ་འཇུག་པའི་ལུགས་འདི་ལ་སྐྱོན་དུ་འགྲོ་བ་དང་ཚེ་ག་དངོས་གཉིས་ལས།
དང་པོ་སྐྱོ་མ་ལ་གསོལ་བ་གདབ་པ་དང་སྐྱུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་རྟེན་གྱི་བཀོད་
པ་ལེགས་པ་དང་། ཅི་འབྱོར་པའི་མཚོན་པ་བཤམ་པ་དང་། སྐྱོ་མ་དང་དགོ་
འདུན་ལ་བསྐྱེན་བཀུར་ཞིང་ཚོགས་བསག་པ་དང་། བྱམས་སྦྱིང་རྗེ་བྱང་ཚུབ་
ཀྱི་སེམས་སྦྱོང་བའོ། |གཉིས་པ་ཚེ་ག་དངོས་ལ་སྐྱོར་དངོས་མཇུག་གསུམ་
ལས། |དང་པོ་སྐྱོ་མ་ལ་མེ་ཏོག་ཕུལ་ཞིང་། སྐྱོ་མས་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་པན་
ཡོན་བརྗོད་པ་དང་། གགས་ཀྱི་སྐྱིབ་པ་སྦྱོང་བ་དང་། རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་སྐྱོ་
སྦྱོང་བ་དང་གསུམ་བརྗོད་དགོས་པའི་དང་པོ་ནི་འོ་སྐྱོལ་རང་ཐམས་ཅད་དལ་
འབྱོར་གྱི་སྦྱིང་པོ་ལོང་པར་བྱེད་འཚའ། |དེ་འདུང་ལ་འབྱོར་གྱི་ཞིང་ས་གཤེན་
པ་ལ་རྗོད་པའི་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་ས་བོན་རྣམས་ཐེབས་ན་དལ་འབྱོར་དོན་ཡོད་
པ་བྱ་བ་ལགས། |དེ་ལས་གཞན་པ་མདོན་མཐོ་འམ་ཉན་རང་གི་བྱང་ཚུབ་
ཐོབ་ཀྱང་དལ་འབྱོར་ཚུད་གསན་པ་བྱ་བ་ལགས་གསུངས། |དེས་ན་རྗོད་པས་

1 མ་དཔེ་ལ་ “བའི” ཡོད།
2 མ་དཔེ་ལ་ཡོད་པའི་དབྱིན་ཡིག་ཤོག་གྲངས་ཡིན།

བའི་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་རྒྱ་སེམས་བསྐྱེད་པ་གལ་ཆེ། སེམས་མ་བསྐྱེད་ན་ཙུ་(༡
 བ)དང་རྒྱང་དང་འཁོར་ལོ་དང་ལྷ་སྐྱ་ལ་སོགས་པ་གང་བསྐྱོམས་ཀྱང་
 སངས་རྒྱས་ཐོབ་པ་མི་སྲིད་དེ། འོ་སྐལ་རང་གི་སྟོན་པས་ཀྱང་ཐུབ་པ་ཆེན་
 པོའི་བྱང་དུ། གང་ཆོ་ངཉིད་སྣན་³པར་གྱུར་པའི་ཚོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་
 །ལྟ་ཐུབ་ཆེན་ལ། །འཇམ་གང་ཞིག་ནི་དབུལ་བ་བྱས་ནས་ཀྱང་། །དང་པོར་
 བྱང་ཚུབ་མཚོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ།⁴ །ཞེས་བུགས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ཅོ། །
 སེམས་དེ་བསྐྱེད་ན་ཕན་ཡོན་ནི། བྱང་ཚུབ་སེམས་ཀྱི་བསོད་ནམས་གང་། །
 གལ་ཏེ་དེ་ལ་གཟུགས་མཆིས་ན། །ནམ་མཁའི་ཁམས་ནི་ཀུན་གང་སྟེ། །དེ་
 ནི་དེ་བས་ལྷག་པར་འགྱུར། །ཞེས་པ་དང་། བྱང་ཚུབ་སེམས་སྐྱེས་གྱུར་ན་
 སྐད་ཅིག་གིས། །འཁོར་བའི་བཙོན་རར་བསྐྱམས་པའི་ཉམ་ཐག་རྣམས། །
 བདེ་གཤེགས་རྣམས་ཀྱི་སྲས་ཞེས་བཅོམ་བྱ་ཞིང་། །འཇིག་རྟེན་ལྷ་མིར་
 བཅས་པས་ཕྱག་བྱར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པས་ཡིད་ཆེས་པར་བྱའོ། །
 གཉིས་པ་གགས་ཀྱི་སྐྱབ་པ་མ་སྦྱང་ན་མི་སྐྱེ་སྟེ་སྟེ་གོས་དྲི་མ་ཅན་ལ་ཚོས་ཚེ་
 མི་ཆགས་པ་དང་འདྲ་བས་སྐྱབ་པ་སྦྱང་དགོས་ལ། །དེའི་གཉེན་པོར་ཡན་
 ལག་བདུན་པ་སྐྱབས་འགོ་དང་བཅས་པ་བྱེད་དགོས་པས། །དང་པོར་ཕྱག་བྱ་
 བ་ནི། སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་འདུས་པའི་སྐྱ། །རྩོ་རྩོ་འཇོན་པའི་པོ་བོ་ཉིད། །
 དཀོན་མཚོག་གསུམ་གྱི་ཙུ་བ་སྟེ། །ལྷ་མ་རྣམས་ལ་ཕྱག་འཚུལ་ལོ། །

3 མ་དཔེ་ལ་ “དམན” ཡོད།

4 འཕགས་པ་བསྐྱལ་པ་བཟང་པོའི་མདོ་སྟེ། སྟེ་དགོ་བཀའ་འགྱུར། མདོ་སྟེ། ཀལ་གསལ་བ་
 ལྷར་ན། དཀོ་སྟོན་ཚོ་སྣན་པར་གྱུར་པ་ན། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལྟ་ཐུབ་དེ་ལ། །འཇམས་གང་
 ཞིག་ནི་དབུལ་བར་བྱས་ནས་ཀྱང་། །དང་པོར་བྱང་ཚུབ་ཏུ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །ཅེས་ཡོད།

མགོན་པོ་ལྷགས་རྗེ་ཆེ་ལྟན་པ། །ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་སྐྱོན་པ་པོ། །བསོད་
 བླུ་མཚོ་ཡོན་ཏན་གཞི། །དེ་བཞིན་གཤེགས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །
 དག་པ་འདོད་ཆགས་བྲལ་བའི་རྒྱ། །དག་བ་རན་སོང་(༢ ཀ)ལས་སྐྱོལ་
 ཞིང་། །གཅིག་ཕུ་དོན་དམ་མཚོག་གྱུར་པ། །ཞི་གྱུར་ཚོས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།།
 གོལ་ནས་གོལ་བའི་ལམ་ཡང་སྐྱོན། །བསྐྱབ་པ་དག་ལ་རབ་ཏུ་གུས། །ཞིང་
 གི་དམ་པ་ཡོན་ཏན་ལྟན། །དག་འདུན་ལ་ཡང་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །གཉིས་པ་
 མཚོད་པ་དབུལ་བ་ནི། །ལྷ་ལས་དང་པོ་རྗེས་ཀྱི་རིམ་པར་བཤམས་པའི་མཚོད་
 པ་ཤིན་ཏུ་ཆབ། མེ་ཏོག་བདུག་སྐྱོས། མར་མེ། ལྷག་པ། ཞལ་བས། རོལ་མོ་
 ལ་སོགས་བྱིན་བྱིས་བརྒྱབས་ལ་དབུལ། རིན་ཆེན་སེམས་འདི་གཟུང་བར་
 བྱ་བའི་ཕྱིར། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་དང་དམ་པའི་ཚོས། །དཀོན་
 མཚོག་རི་མ་མེད་དང་སངས་རྒྱས་སྐུས། །ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་རྣམས་ལ་
 ལེགས་པར་མཚོད། །ཅེས་དབུལ་ལོ། །གཉིས་པ་བདག་པོས་མ་བཟུང་བའི་
 མཚོད་པ་ནི། མེ་ཏོག་འབྲས་བུ་ཇི་སྟེད་ཡོད་པ་དང་། །སྐྱོན་གྱི་རྣམ་པ་གང་
 དག་ཡོད་པ་དང་། །འཇིག་རྟེན་རིན་ཆེན་ཇི་སྟེད་ཡོད་པ་དང་། །ཚུག་ཅང་ཡིད་
 དུ་འོང་བ་ཅི་ཡོད་པ། །རིན་ཆེན་རི་བོ་དང་ནི་དེ་བཞིན་དུ། །ནགས་ཚལ་ས་
 ཕྱོགས་དབེན་ཞིང་ཉམས་དགའ་དང་། །ལྗོན་ཤིང་མེ་ཏོག་རྒྱན་སྐྱས་སྐྱད་པ་
 དང་། །ཤིང་གང་འབྲས་བུ་ལལ་ག་དུད་པ་དང་། །ལྷ་སོགས་འཇིག་རྟེན་
 བ་ཡང་རྗེ་དང་ནི། །སྐྱོས་དང་དཔག་བསམ་ཤིང་དང་རིན་ཆེན་ཤིང་། །མཚོ་
 དང་རྗེ་བུ་པད་མས་བརྒྱན་པ་དང་། །ངང་པ་ཤིན་ཏུ་སྐྱད་སྐྱོན་ཡིད་འོང་དང་།།
 མ་སྐྱོས་འཁྲུངས་པའི་ལོ་ཏོག་རྣམ་པ་དང་། །གཞན་ཡང་མཚོད་པར་འོས་

5 མ་དཔེ་ལ་ “སྐྱོ” ཡོད།

པའི་རྒྱན་རྣམས་ནི། །ནམ་མཁའ་རབ་འབྱུངས་ལམས་ཀྱི་མཐས་གཏུགས་
 པ། །ཡོངས་སུ་བཟུང་བ་མེད་པ་དེ་དག་ཀྱང། །སློ་ཡིས་སྤངས་ནས་སྤུང་བ་
 སྦྱོར་གྱི་མཚོག་ །སྲས་དང་(༢ བ)བཅས་པ་རྣམས་ལ་ལེགས་འབྱུང་ན། །
 ཡོན་གནས་དམ་པ་སྤྲུགས་ཇི་ཆེ་རྣམས་ཀྱིས། །བདག་ལ་བརྟེན་དགོངས་
 བདག་གི་དེ་དག་བཞེས། །བདག་ནི་བསོད་ནམས་མི་ལྡན་བཀྱེན་ཆེན་ཏེ། །
 མཚོད་པའི་ལོ་རྒྱུན་བདག་ལ་ཅང་མ་མཚིས། །དེས་ན་གཞན་དོན་
 དགོངས་པའི་མགོན་གྱིས་ནི། །བདག་གི་དོན་སྤྲད་ཉིད་ཀྱི་མཐུས་བཞེས་
 །ཤིག་ །གསུམ་པ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་ཡིད་ཀྱི་མཚོད་པ་ནི། མདུན་གྱི་ནམ་མཁའ་
 རིན་པོ་ཆེའི་གཞལ་ཡས་ཁང་ཆེན་པོ་གཅིག་ཏུ། རིན་པོ་ཆེའི་ཁྲིའི་གདན་
 བཟང་པོའི་སྟེང་དུ་སྤྲོ་མ་དང་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དཔག་
 ཏུ་མེད་པ་བཞུགས་པ་ལ་མཚོད་པ་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་བཟང་བས་ཞེན་པ་རྫོགས་པར་
 མཚོད་པར་བསམ་མོ། །བཞི་པ་སྤྲུགས་དང་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་མཚོད་པ་ནི།
 སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱན་སྲུང་མཚོད་པའི་སྤྱིན་གྱི་ཆར་
 རྒྱན་མི་འཆད་པར་བསམས་ལ། ར་མོ་རྩུ་ཏུ་ཡུ་ཡ། ར་མོ་སྤྲ་ག་ཤ་ཏེ། བརྗོ་
 སྤྲ་ར་སྤྲ་མརྗོ་ནི། ཏ་སྤྲ་ག་ཏ་ཡ། ཨ་རྩ་ཏེ་སྤྲ་སྤྲ་ཡ། ཏུ་སྤྲ། ཨོ་བརྗོ་
 བརྗོ་མུ་བརྗོ། མུ་ཏེ་རྗོ་བརྗོ། མུ་བུ་བརྗོ། མུ་བོ་རྗོ་ཅོ་ཏུ་བརྗོ། མུ་བོ་
 རྗོ་མརྗོ་པ་སྤྲ་མ་ཤ་བརྗོ། སྤྲ་མ་ཤ་ཨ་ཤ་ར་ཤ་བོ་ཤ་རྗོ་ན་བརྗོ་སྤྲ། ཞེས་
 ལན་གསུམ་བརྗོའོ། །ལྷ་པ་བདག་གི་ལུས་ཉེ་གཡོག་ཏུ་དབྱུང་བ་ནི། རྒྱལ་
 དང་དེ་སྲས་རྣམས་ལ་བདག་གིས་ནི། །བདག་གི་ལུས་ཀུན་གཏན་ཏུ་དབྱུང་
 བར་བགྱི། །སེམས་དཔའ་མཚོག་རྣམས་བདག་ནི་ཡོངས་བཞེས་ཤིག །
 གུས་པས་(༣ ན)ཞེད་ཀྱི་འབངས་སུ་མཆི་བར་བགྱི། །བདག་ནི་ཞེད་ཀྱིས་

ཡོངས་སུ་བརྒྱུང་བས་ན། །སྲིད་ན་མི་འཇིགས་སེམས་ཅན་ཕན་པར་བགྱི། །
སྒྲོན་གྱི་སྲིག་ལས་ཡང་དག་འདུང་བགྱིད་ཅིང་། །སྲིག་པ་གཞན་ཡང་སྒྲོན་
ཆད་མི་བགྱིད་དོ། །སྲིའི་གསུམ་པ་⁶སྐབས་སུ་འགྲོ་བ་ནི། སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་དུས་འདི་ནས་བྱང་ཆུབ་སྣོང་པོར་མཆིས་ཀྱི་བར་དུ་ཐེག་
པ་ཆེན་པོའི་དཀོན་མཆོག་ལ་སྐབས་སུ་འགྲོ་སྐྱེས་པ་བྱས་ལ། བྱང་ཆུབ་སྣོང་
པོར་མཆིས་ཀྱི་བར། །སངས་རྒྱལ་རྣམས་ལ་སྐབས་སུ་མཆི། །ཚོས་དང་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡི། །ཚོགས་ལ་འང་དེ་བཞིན་སྐབས་སུ་མཆི། །ཞེས་
ལན་གསུམ་བྱུངོ། །བཞི་པ་སྲིག་པ་བཤགས་པ་ནི། བདག་དང་སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་ཀྱི་སྲིག་པ་ཐམས་ཅད་སྣོང་ཐག་པ་ནས་
བཤགས་པར་བྱ་སྐྱེས་དུ་བསམས་ལ། ཐོག་མ་མེད་ལྡན་འཁོར་བ་ནས། །
ཚོར་བས་འདི་འམ་གཞན་དག་ཏུ། །བདག་གིས་མ་འཚལ་སྲིག་བགྱིས་
པའམ། །བགྱིད་དུ་བསྐྱུལ་བ་ཉིད་དང་ནི། །གཉི་ལྷག་འབྲུལ་པས་བདག་
ལོན་ཏེ། །རྗེས་སུ་ཡི་རང་གང་བགྱིས་པ། །འོངས་པ་དེ་ནི་མཐོང་བགྱིས་ནས། །
བསམ་པ་ཐག་པས་མགོན་ལ་བཤགས། །ཞེས་བྱུངོ། །ལྷ་པ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་
བ་ནི། །དབྱུལ་པོས་གཉེར་སྟེད་པ་ལྷ་བྱུའི་བསམ་པས། །སྐྱོབ་པ་རྣམས་ཀྱི་བྱང་
ཆུབ་དང་། །རྒྱལ་སྲས་ས་ལ་ཡི་རང་དོ། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཕན་
མཛད་པའི། །བྱུགས་བསྐྱེད་དགེ་བ་རྒྱ་མཚོ་དང་། །སེམས་ཅན་ཕན་པར་
མཛད་པ་ལ། །དགའ་བས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་དོ། །ཞེས་བྱུངོ། །དུག་པ་ཚོས་ཀྱི་
འཁོར་ལོ་(3 བ)བསྐྱོར་བར་བསྐྱུལ་བ་ནི། །ཕྱོགས་བཅུའི་སངས་རྒྱལ་ཚོས་
མི་གསུང་བ་རྣམས་ལ་གསེར་གྱི་འཁོར་ལོ་རྩིབས་སྟོང་ལྡན་པ་ལྷུལ་ལ་ཚོས་

6 མ་དཔེ་ལ་ “ལ” ཡོད། ས་བཅད་གསུམ་པ་ཡིན་པས་པ་བཀོད་ཡོད།

གསུང་བར་ལྷུ་ཞེས་པ། ལྷོགས་རྣམས་ཀུན་གྱི་སངས་རྒྱལ་ལ། རྒྱལ་མོ་
 ལྷུང་ཏེ་གསོལ་བ་ནི། །སེམས་ཅན་སྤྱུག་བསྐྱེད་ལྷན་འཐོམས་ལ།⁷ །ཚོས་
 ཀྱི་སློན་མ་སྤར་དུ་གསོལ། །བདུན་པ་མུ་ངན་ལས་མི་འདའ་བར་འཁོར་བ་མ་
 ལྷོངས་བར་དུ་བཞུགས་པར་ལྷུ་བ་ནི། རྒྱལ་བ་མུ་ངན་འདའ་བཞེད་ལ། རྒྱལ་
 མོ་སྤྱུང་ཏེ་གསོལ་བ་ནི། །འགྲོ་འདི་མདོངས་པར་མི་དགོད་ཅིང་། །བསྐྱེད་པ་
 གངས་མེད་བཞུགས་པར་གསོལ། །ཞེས་པ་འོ། །བརྒྱད་པ་བསྐྱེད་པ་ནི། བདག་
 གིས་དུས་གསུམ་དུ་བསགས་པའི་དགོ་བ་འདིས་འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོ་སྐྱེམ་
 པར་གྱུར་ཅིག་སྐྱེམ་དུ་བསམས་ལ། དེ་ལྟར་འདི་དག་ཀུན་བྱས་ཏེ། །དགོ་བ་
 བདག་གིས་བསགས་པ་གང་། །དེས་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །སྤྱུག་
 བསྐྱེད་ཐམས་ཅད་བསལ་བར་ཤོག །ཅེས་ལན་གསུམ་བྱའོ། །སྤྱི་ལོ་གསུམ་
 པ་རྗེས་མཐུན་པའི་སློབ་སྤྱུང་བ་ནི། བདག་གི་ལུས་ལོངས་སྤྱོད་དགོ་བ་ཐམས་
 ཅད་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་བཏང་སྐྱེམ་དུ་བསམ་ལ།⁸ ལུས་དང་དེ་བཞིན་
 ལོངས་སྤྱོད་དང་། །དུས་གསུམ་དགོ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །སེམས་ཅན་ཀུན་
 གྱི་དོན་བསྐྱེད་ཕྱིར། །མངས་པ་མེད་པར་བཏང་བར་བྱ། །ཞེས་པ་དང་།
 འཁོར་བ་མ་སྤོངས་ཀྱི་བར་དུ་དུས་རྟག་དུ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་མི་འཆད་པར་
 བྱ་སྐྱེམ་དུ་བསམ་པ་ནི། ས་སོགས་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་དང་། །ནམ་མཁའ་
 བཞིན་དུ་རྟག་པར་ཡང་། །སེམས་ཅན་དཔག་དུ་མེད་པ་ཡི། །རྣམ་མང་ཉེར་
 འཚོའི་(༥ ན)གཞིར་ཡང་ཤོག །དེ་བཞིན་ནམ་མཁའི་མཐས་གཏུགས་
 པའི། །སེམས་ཅན་ཁམས་ལ་རྣམ་ཀུན་ཏུ། །ཐམས་ཅད་མུ་ངན་འདས་བར་

7 མ་དཔེ་ལ་ “ཐལ་མོ་སྤྱུང་ཏེ་གསོལ་བ་ན། །” ཡོད།
 8 མ་དཔེ་ལ་ “བདག” ཡོད།

གཤེགས་ཀྱིས། །བྱང་ཚུབ་སྐྱབས་ལྷན་པེ་བསྐྱེད་པ་དང་། །བྱང་ཚུབ་སེམས་
 དཔའི་བསྐྱབ་པ་ལ། །དེ་དག་རིམ་བཞིན་གནས་པ་ལྟར། །དེ་བཞིན་འགོ་ལ་
 བཞུགས་ཏེ། །བྱང་ཚུབ་སེམས་ལྷན་པེ་བསྐྱེད་བཀྱི་ཞིང་། །དེ་བཞིན་དུ་ཞི་བསྐྱབ་པ་
 ལའང་། །རིམ་པ་བཞིན་དུ་བསྐྱབ་པར་བཀྱི། །ཞེས་པའི་བར་དུ་སྐྱོ་སྐྱུང་ཞིང་
 ལན་གསུམ་གྱིས་སྤང་རོ། །གསུམ་པ་འཇུག་ཏུ་བརྗོད་པ་ནི་གཟེངས་བཏུང་
 པ་དང་། བསྐྱབ་བྱ་རགས་པ་བརྗོད་པ་དང་། གཏང་རག་གི་ཕྱག་བྱ་བ་
 གསུམ་ལས། དང་པོ་ལོང་པས་ཕྱག་དར་ཕྱང་པོ་ལས་ཞོར་བུ་རིན་བུ་རྟེན་པ་
 བས་ཀྱང་དཀའ་བའི་གནས་ནས་རྟེན་པ་ཡིན་པས་དགའ་བ་བསྐྱོམ་དགོས་
 ཏེ། དེང་དུས་བདག་ཚོ་འབྲས་བུ་ཡོད། །མི་ཡི་སྲིད་པ་ལེགས་པར་ཐོབ། །དེ་
 རིང་སངས་རྒྱས་རིགས་སུ་སྐྱེས། །སངས་རྒྱས་སྲས་སུ་དེང་བདག་གྱུར། །
 ཞེས་བྱའོ། །གཉིས་པ་སློན་འཇུག་གི་བསྐྱབ་བྱ་ལ་སྐྱུབ་པའི་སློན་ནས་བསྐྱབ་
 ཅིང་དགག་པའི་སློན་ནས་བཀག་པའི་ཉལ་ལྷུང་བཅོམ་སྐྱེད་ཀྱིས་མ་གོས་ཤིང་།
 ཉེས་བྱས་རྣམས་ཀྱི་མ་རེག་པར་བྱ་བའི་དོན་དུ་བསྐྱིམ་དགོས་ཏེ། ད་ནི་
 བདག་གིས་ཅི་ནས་ཀྱང་། །རིགས་དང་མཐུན་པའི་ལས་བཅུམ་སྟེ། །སྐྱོན་
 མེད་བཅུན་པའི་རིགས་འདི་ལ། །རྟོག་པར་མི་འགྱུར་དེ་ལྟར་བྱ། །ཞེས་
 གསུངས་སོ། །གསུམ་པ་སྐྱོ་མ་ལ་ཕྱག་ཕྱུང་བཀའ་རིན་ཆེ་ལགས་སོ་ཞེས་
 བྱ་ཞིང་། དཀོན་མཆོག་ལ་མཚོན་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་བྱའོ། །སློབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྷན་
 ལུགས་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཚོགས་མདོར་བསྐྱུས་པ། བཅུན་པ་སློན་ལམ་
 ཚུལ་གྱིས་ཡི་གེར་བཀོད་པ་རྫོགས་སོ། །དེ་ལ་བཅུན་པ་ཟེའུས་ཞུས་ཤིང་སྐར་
 ཐང་དུ་བྲིས་པའོ། །ཞེ་བྲི། ཞུས་དག་གོ།

9 མ་དཔེ་ལ་ཡི་གེ་མི་གསལ།

༡། །སློབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྷ་ནས་བརྒྱུད་པའི་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་སྤྱོད་ཐབས་བཞུགས་སོ།།

[171-175]¹

༥ (༡ བ) བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་སྤྱོད་བ་ནི། འདི་ལྟར་བྱི་སྤྱོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་འདི་ལྟར་སྤྱོད་བ་རི་ཁང་ཁྲིམ་རྩིག་པ་རེ་ལྡེ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་དང་། རང་བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་སྐྱེས་པ་བྱུང་མེད་ལ་སོགས་པ་རིང་བྱུང་སྐྱབ་མི་སྐྱབ་ལ་སོགས་²པར་སྤང་བ་ཐམས་ཅད་རང་གི་སེམས་སུ་མོས་པར་བྱའོ། །རང་གི་སེམས་དེ་དེས་པར་ཡོད་དམ་སྟུམ་ན། འདས་པ་འགགས། མ་འོངས་པ་མ་སྐྱེས། ད་ལྟར་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་མི་སྤོད་པས་ཡང་དག་ཏུ་གྲུབ་པ་མེད། སེམས་ཉིད་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ། འདུས་མ་བྱས་སྤྱོས་པ་ཐམས་ཅད་དང་བུལ་བའོ། །དོན་དམ་པར་དེ་ལྟར་ཡིན་པ་ལ་ཀུན་རྫོབ་³ཏུ་མི་ལམ་སྐྱེ་མ་ཅོམ་དུ་ལས་དང་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྤྱིན་པ་མི་སྐྱེ་བས། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་མ་རྟོགས་པར་འཁོར་བ་ན་སྐྱབ་བསྐྱེལ་བ་དེ་རྣམས་བདག་གི་མ་ཡིན་པས། བདག་གི་མ་འདི་རྣམས་འཁོར་བའི་སྐྱབ་བསྐྱེལ་ལས་བསྐྱེལ་ལ་རྫོགས་⁴པའི་སངས་རྒྱས་ལ་དགོད་པར་བྱ། དེ་ལ་འགོད་པ་ལ་རང་གིས་སངས་རྒྱས་འཕྲོབ་དགོས་པས་བདག་གིས་སེམས་ཅན་རྣམས་

1 མ་དཔེ་ལ་ཡོད་པའི་དབྱིན་ཡིག་ཤོག་གངས་ཡིན།
2 མ་དཔེ་ལ་ “སོ” ཡོད།
3 མ་དཔེ་ལ་ “ཀུན་རྫོབ” ཡོད། འོག་ཏུ་འང་རིགས་འགྲེས།
4 མ་དཔེ་ལ་ “རྫོགས་པའི” ཡོད། འོག་ཏུ་འང་རིགས་འགྲེས།

བདུད་འབྱུང་བས་དེ་དག་མ་གྲུབ་པར་བསྟན་པས་བདུད་ལོག་པའི་ཐབས་
 ཚེན་པོ་ཡིན་གསུངས་སོ། །(༢ ན) ལུས་ཀྱིས་ཟིན་པའི་དངོས་མི་དང་དུད་
 འགོ་དང་། སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱུས་པ་འགོ་བ་རིགས་རྣམས་ལ་
 སོགས་པའི་སྐྱེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རང་གི་སེམས་ལས་ཐ་དད་མེད་པར་ཤེས་
 པར་བྱ་གསུངས། དེ་ལྟར་གཟུགས་སྐྱེ་ལ་སྐྱུར་བ་བཞིན་དུ་རྗེ་ཞིམ་པ་དང་
 མི་ཞིམ་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རོ་དང་རེག་བྱ་ལ་སོགས་པ། རོ་ཞིམ་པ་དང་
 མི་ཞིམ་པ་དང་། རེག་བྱ་འཇམ་པ་དང་རྩུབ་པ་ལ་སོགས་པ་རྗེ་སྟེད་ཡོད་པ་
 ཐམས་ཅད་ཀྱང་རང་གི་སེམས་ལས་ཐ་དད་གང་ཡང་མེད། སེམས་དེ་ཡང་
 དག་ཏུ་ཡོད་དམ་སྟུམ་ན། མེད་དེ་འདས་པ་འགགས། མ་འོངས་པ་མ་སྐྱེས་
 དེ་ལྟར་བ་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པར་མི་སྟོད་པས། དེ་ལ་ཆར་ཕྱེ་ན་བརྗོད་དུ་མེད།
 ལ་དོག་དབྱིབས་སུ་གྲུབ་པ་མེད། སེམས་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཚོས་ཀྱི་སྐྱུའི་རང་
 བཞིན་ཡིན་པས་ཡང་དག་ཏུ་གྲུབ་པ་མེད། དོན་དམ་པར་དེ་ལྟར་ཡིན་ཡང་།
 ཀུན་རྗོབ་མི་ལམ་སྐྱེ་མ་ཅོམ་དུ་ལས་དང་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་མི་སྐྱེ་བས།
 འཁོར་བར་གནས་པའི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་མ་རྗེན་ཅན་ཡིན་པས་དེ་
 རྣམས་འཁོར་བ་ལས་བསྐྱལ་ཞིང་མུ་ངན་ལས་འདས་པ་ལ་དགོད་པའི་ཆེད་
 དུ་བདག་གིས་རྗོགས་པའི་སངས་རྒྱུས་འཐོབ་པར་བྱ་སྟུམ་དུ་མོས་པར་བྱ།
 དེ་ནི་ཚོར་བའི་དབང་དུ་བྱས་ནས། དེ་ལྟར་ཚོར་བ་བདེ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་།
 ཚོར་བ་སྐྱུག་བསྐྱལ་ཅིག་ཡོད་པ་དང་། ཚོར་བ་བཏང་སྟོམས་རི་སྟེད་ཡོད་པ་
 དེ་ཐམས་ཅད་རང་གི་སེམས་ལས་ལོགས་ཤིག་གམ་ཐ་དད་གང་ཡང་མེད།
 དཔེར་ན་མི་ལམ་ན་ཚོར་བ་བདེ་སྐྱུག་དང་བཏང་སྟོམས་རི་སྟེད་ཡོད་པ་དེ་

ཐམས་ཅད་ཀྱང་རང་གི་སེམས་ཀྱི་སྤྱང་བ་མ་གཏོགས་པ་⁵ཡང་དག་ཏུ་གྱུབ་
 པ་གང་ཡང་མེད། རོན་དམ་པར་དེ་ལྟར་ཡིན། འདས་པ་འགགས། མ་འོངས་
 པ་མ་སྐྱེས། ད་ལྟར་བ་ལ་ཁ་དོག་དབྱིབས་མེད་པས་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་
 ཡིན་པས་འདུས་མ་བྱས་པས་ཡང་དག་ཏུ་མེད། རོན་དམ་པར་དེ་ལྟར་ཡིན་
 པ་ལ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡང་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མི་ལམ་སྐྱུ་མ་ཚམ་དུ་ལས་དང་
 ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྤྱིན་པ་མི་སྐྱེ་བས། འཁོར་བར་གནས་པའི་སེམས་ཅན་
 རྣམས་ཚོར་བདེ་ལ་ཆགས། སྤྱག་བསྐྱེལ་ལ་ཞེ་སྤང་⁶དང་། བཏང་སྦྱོམས་
 གཏི་ལྷག་པས་འཁོར་བའི་སྤྱག་བསྐྱེལ་འདི་འབྱུང་བས། འདི་ཐམས་ཅད་
 ཀྱང་རང་གི་མ་རིན་ཅན་ཡིན་པས། འདི་རྣམས་བདག་གིས་འཁོར་བའི་
 སྤྱག་(2 བ)བསྐྱེལ་ལས་བསྐྱེལ་ལ་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ལ་དགོད་
 པར་བྱ། དེའི་ཕྱིར་བདག་གིས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཕྱིར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་
 འཐོབ་པར་བྱ་སྐྱེལ་དུ་བསམ། དེ་ནས་རང་གི་སེམས་དེ་ཉིད་ཀྱང་ཕྱི་རོལ་
 ཡོད་མེད་ལ་ཆགས། རང་སེམས་ཅན་ལ་ཆགས། ཆགས་པ་དང་སྤང་བས་
 ལས་བསགས་པས། དེ་ལྟར་ན་ཆགས་པ་དང་སྤང་བ་དེ་རང་གི་སེམས་
 ལས་འོགས་ཤིག་གམ་ཐ་དད་གང་ཡང་མེད།⁷ སེམས་ཉིད་ཀྱང་འདས་
 པ་འགགས། མ་འོངས་པ་མ་སྐྱེས། ད་ལྟར་བ་ལ་དོག་མེད། དབྱིབས་
 མེད། བརྗོད་དུ་མེད། བསྐྱེལ་དུ་མེད། སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཚོས་ཀྱི་སྐྱེའི་རང་བཞིན་
 ཡིན་པས་ཡང་དག་ཏུ་མེད། རོན་དམ་པར་དེ་ལྟར་ཡིན་པ་ལ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་མེད་

5 མ་དཔེ་ལ་ “རྫོགས་” ཡོད།
 6 མ་དཔེ་ལ་ “སྤང་” ལྟར་སྤྱང་།
 7 མ་དཔེ་ལ་ “མེད” ཅེས་པ་ “ཧ” བཀོད་ཡོད། འོག་ཏུ་འདེམས་འགྲེམ།

དེ། ཀུན་རྫོབ་མི་ལམ་སྐྱུ་མ་ཙམ་དུ་ལས་དང་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་མི་སྐྱུ་
 བས། བདག་གི་མ་རྣམས་འཁོར་བ་ན་ཕྱི་ནང་གི་ཆགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་
 འཁོར་བའི་སྐྱུག་བསྐྱུལ་འབྱུང་བས། མ་འདི་རྣམས་ཀྱི་དོན་དུ་བདག་གིས་
 རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་བྱ་སྐྱུ་མ་དུ་བསམ། ཡང་འདི་ལྟར་བྱ་སྐྱེ།
 སྤང་བའི་དངོས་ཇི་སྟེད་པ་དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རང་གི་སེམས་ལས་ལོགས་
 ཤིག་གམ་ཐ་དད་སྐྱབ་པ་གང་ཡང་མེད། སེམས་དེ་ཡང་དག་པར་ཡོད་དམ་
 སྐྱུ་ན་མེད་དེ། འདས་པའི་སེམས་འགགས། མ་འོངས་པའི་སེམས་
 འི་མ་སྐྱེས་པས་མེད། ད་ལྟར་གྱི་ཁ་དོག་མེད། དབྱིབས་མེད། བསྟན་དུ་
 མེད། བརྗོད་དུ་མེད་པས་ཡང་དག་ཏུ་མེད། སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཚོས་ཀྱི་སྐྱུའི་
 རང་བཞིན་ཡིན་ཏེ། ས་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་མདོ་དག་ན། ཆགས་པ་དང་སྤང་བ་
 མེད་ཅེས་གསུངས་སོ། །དོན་དམ་དེ་ལྟར་ཡིན་པ་ལ། ཀུན་རྫོབ་མི་ལམ་དང་
 སྐྱུ་མ་ཙམ་དུ་ལས་དང་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་མི་སྐྱུ་བས། འཁོར་བ་ན་
 གནས་པའི་སེམས་ཅན་འདི་རྣམས་བདག་གི་མ་ཡིན་པ་ལ། ཡིད་དུ་འོང་
 བ་ལ་ཆགས། ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་ལ་སྤང་བས་འཁོར་བའི་སྐྱུག་བསྐྱུལ་འདི་
 འབྱུང་བས། དེ་བས་བདག་གིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་རྫོགས་
 པའི་སངས་རྒྱས་འཐོབ་པར་བྱ་སྐྱུ་མ་དུ་བསམ་པ་ཡང་ནས་ཡང་དུ་མོས་པར་
 བྱ་གསུངས། ཡང་མི་ཤེས་པ་གཏི་ལྷག་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་
 རང་གི་སེམས་ལས་ལོགས་ཤིག་ན་གང་ཡང་མེད་དེ། སེམས་དེ་ཡང་དག་
 ཏུ་ཡོད་དམ་སྐྱུ་ན། མེད་དེ་འདས་པ་འགགས། མ་འོངས་པ་མ་སྐྱེས་པས་
 སོ། །(༣ ར)ད་ལྟར་གྱི་སེམས་ལ་ཁ་དོག་དབྱིབས་མེད་པས། ཡང་དག་

ཏུ་མེད། དེ་བས་ན་སེམས་དེ་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་ཡིན་པས་རང་བཞིན་མེད། དོན་དམ་པར་དེ་ལྟར་ཡིན་པ་ལ། ཀྱུན་རྫོབ་མི་ལམ་དང་སྐྱེ་མ་ཚམ་དུ་ལས་དང་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་མི་སྐྱེ་བས། མི་ཤེས་པ་དང་གཏི་མུག་ལ་བརྟེན་ནས་འཁོར་བའི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་པ་འདི་ལྟ་བུ་འབྱུང་བས། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་བདག་གི་མ་དྲིན་ཅན་ཡིན་པས་དེ་རྣམས་ཀྱི་དོན་དུ་བདག་གིས་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་འཕྱོང་པར་བྱ་སྐྱེམ་དུ་མོས་པ་བྱ། ཡང་མི་ཤེས་པ་གཏི་མུག་གང་ཡིན་པ་དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རང་གི་སེམས་ལས་ལོགས་ཤིག་ན་གང་ཡང་མེད་དེ། སེམས་དེ་ཡང་དག་ཏུ་ཡོད་དམ་སྐྱེམ་ན། འདས་པ་འགགས། མ་འོངས་པ་མ་སྐྱེས་པས་སོ། ། ད་ལྟར་གྱི་སེམས་ལ་ཁ་དོག་དབྱིབས་མེད་པས་སོ། ། ཡང་དག་ཏུ་མེད། དེ་བས་ན་སེམས་དེ་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་ཡིན་པས་རང་བཞིན་མེད། དོན་དམ་པར་དེ་ལྟར་ཡིན་པ་ལ། ཀྱུན་རྫོབ་མི་ལམ་དང་སྐྱེ་མ་ཚམ་དུ་ལས་དང་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་མི་སྐྱེ་བས། མི་ཤེས་པ་དང་གཏི་མུག་ལ་བརྟེན་ནས་འཁོར་བའི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་པ་འདི་ལྟ་བུ་འབྱུང་བས། དེ་དག་ཐམས་ཅད་བདག་གི་མ་དྲིན་ཅན་ཡིན་པས་དེ་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་བདག་གིས་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་འཕྱོང་པར་བྱ་སྐྱེམ་དུ་མོས་པ་བྱ། ཡང་རང་གི་སྐྱེ་སྐྱེམ་ཚོགས་པ་ལ་དེགས་པ་དང་རྒྱུལ་བ་དང་། གཞན་གྱི་ལ་སྐྱེལ་དོག་པ་དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རང་གི་སེམས་ལས་ཐ་དད་པ་འམ་ལོགས་ཤིག་ན་གང་ཡང་མེད་པས་རང་གི་སེམས་ཡིན་པས། དེ་ཉིད་འདས་མ་འོངས་ད་ལྟར་ཁ་དོག་དབྱིབས་ཡང་དག་ཏུ་སྐྱབ་པ་མེད། དེ་

8 མ་དཔེ་ལ་ “བ་བ” ཡོད།

ལྟར་ཡིན་པ་ལ་ཀུན་རྫོབ་མི་ལམ་སྐྱུ་མ་ཅམ་དུ་ལས་དང་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་
སྒྲིབ་པ་མི་བསྐྱུ་བས་རང་གི་ལ་ང་རྒྱལ་བ་དང་། གཞན་གྱི་སྤྲུལ་དོག་པས།
དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འཁོར་བའི་སྤྲུལ་བསྐྱུ་ལ་འདི་ལྟ་བུ་འབྱུང་བས། དེ་ཐམས་
ཅད་ཀྱང་བདག་གི་མ་ཡིན་པས། དེ་རྣམས་ཀྱི་དོན་དུ་བདག་གིས་རྫོགས་
པའི་སངས་རྒྱས་འཕྲོ་བ་པར་བྱ་སྐྱུ་ལ་དུ་མོས་པར་བྱའོ། །བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་
སྐྱུང་ཐབས་སོ། ། ལྷ་མ་སྐྱུང་ཐང་པ་བརྒྱད་པར་བྱོན་པ་དེས་བཅུན་པ་ཚོས་ཀྱི་
རྒྱལ་མཚན་ལ་ཚོས་སྐྱུན་བཅུ་གཅིག་ཏུ་བྱས་ཏེ་གནང་ངོ། །

༄༅། །སྦྱོད་འཇུག་འཁོར་ལོ་ལྟ་བུའི་བླ་མ་

སྦྱོར་དོན་བཞུགས་སོ།།

[160-170]¹

ལྟོ འཇམ་དཔལ་²དབྱུངས་ལ་ཕྱག་འཚོལ་ལོ། །སྦྱོད་འཇུག་འཁོར་
 ལོ་ལྟ་བུ་བླ་མ་ལམ་བསྐྱོམ་པ་ནི། སྦྱོབ་དཔོན་གྱི་སྤྱུགས་དགོངས་ལ་བོ་སེའི་
³སྦྱོད་པ་མཐར་ཕྱིན་ནས། སངས་རྒྱས་པའི་དུས་སྤྱི་ལོ་ཉེ་སྦྱོད་པར་བྱེད་
 པ་ཅོམ་ཡང་མི་དམིགས་སྦྱོམ་པ་ལ། འཇམ་དཔལ་དང་མཇལ་ནས་དྲིས་པ་
 ལ། རྗེ་བཙུན་གྱིས་འདི་གསུངས་ཏེ། རྒྱུན་གྱི་སྦྱོབས་ཀྱིས་ལྟེ་བ་འཁོར། །
 དེའི་དབང་གིས་རྩེབས་དག་གཅོད། །མཚོན་ཆ་ཤིང་རྟའི་འཁོར་ལོ་བཞིན།།
 འཁོར་བས་འཁོར་ལོ་དག་ཏུ་བཤད། །འབྲིང་ལ་བཙུག་ཅིག་རབ་ལ་
 གསུམ། །ཐ་མ་སུམ་ཅུ་ཙུག་སྟེ། །བཙུད་བུ་པོ་ནི་ལམ་གྱི་དོས། །རྒྱ་དང་
 འབྲས་བུ་གཅིག་ཉིད་དེ། །དགག་བྱ་བཅད་པ་རྣམས་པ་གསུམ། །འཁོར་དང་
 བྱ་ངན་འདས་འཁོར་ནི། །རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྱོད་ཤེས་པར་བྱོས། །ཞེས་གསུངས་
 སོ། །ཡང་དེ་དོན་མ་གོ་ནས་ཞུས་པས། དེའི་དོན་རྣམས་གསུངས་ཏེ། སྦྱོད་
 འཇུག་གི་ལྟ་བུ་ཡེ་ཤེས་རྒྱུན་ཆད་དུ་བཤད་པས། ཆད་པར་ལྟ་བུ་དང་ཆ
 འདྲའམ་སྦྱོམ་པ་བྱུང་ཞེས། རྒྱུན་གྱི་སྦྱོབས་ཀྱིས་ལྟེ་བ་འཁོར་ དེའི་དོན་ནི་རྒྱུན་དགོ་
 བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་བསྟན་པ་ལ་སྦྱོབས་ཀྱིས། ལྟེ་བ་རིགས་དང་ལྷན་

1 མ་དཔེ་ལ་ཡོད་པའི་དབྱིན་ཡིག་ཤོག་གངས་ཡིན།
 2 མ་དཔེ་ལ་ “འཇམ་པ་” ཡོད།
 3 འདིར་ བོ་སེ་ བོ་རྗེ་སྤྱི་བསྟུན་ཚོག་ཡིན་པར་སྣང་།

(3 ཀ) སའི་གང་ཟག་དེ་འཁོར་ལོ། དེའི་དབང་གིས་རྩིབས་དག་གཅོད་ཅེས་པས་ དེའི་
 དབང་གིས་རྩིབས་ལེན་བཅུ་པོ་འཁོར་བས། སྤང་བྱའི་སྐྱོབ་པ་གཉིས་⁴དང་། བསྐྱབ་
 བྱ་ས་ལམ་རྣམས་སྦྱོད་དོ། །མཚོན་ཆ་ཤིང་རྟའི་འཁོར་ལོ་བཞིན་ཅེས་ དཔེར་ན་མཚོན་
 ཆ་ཤིང་རྟའི་འཁོར་ལོ་བཞིན་ཏེ། མཚོན་ཆའི་འཁོར་ལོའི་ལྟེ་བ་སྲོག་ཤིང་ལ་
 ཐག་པ་བཏགས་ནས་དངས་པའི་རྐྱེན་གྱིས་རྩིབས་འཁོར་བས་མཚོན་ཆ་
 ལ་སོགས་སའི་གཞོད་པ་གཅོད་པ་དང་། ཤིང་རྟའི་ལྟེ་བ་ལ། ཤིང་ལ་ཐག་པ་
 བཏགས་ནས་དངས་པའི་རྐྱེན་གྱིས། རྩིབས་འཁོར་བས་བསྐྱོད་པའི་ས་ལམ་
 གཅོད་པ་བཞིན་ནོ། ། འཁོར་བས་འཁོར་ལོ་དག་ཏུ་བཤད་ཅེས་པས་ དེ་ལྟར་འཁོར་
 བས་འཁོར་ལོ་ལྟ་བུའི་ལམ་དག་ཏུ་བཤད་དོ། ། རྩིབས་རང་གང་ཡིན་སྟུམ་ན།
 འབྲིང་ལ་བཅུ་གཅིག་རབ་ལ་གསུམ། །ཐ་མ་སུམ་ཅུ་ཅུ་བྱ་སྟེ། །ཞེས་པས།
 སྦྱིར་འཁོར་ལོ་ལྟ་བུའི་ལམ་ལ་གསུམ་ཏེ། གང་ཟག་དབང་པོ་རབ་ལ་མདོར་བསྟན་པའི་
 མཚོན་གྱི་དོན་བསྟན་པ་དང་། དབང་པོ་འབྲིང་ལ་འབྲིང་དུ་བསྟན་པས་གཙོ་
 བོའི་དོན་བསྟན་པ་དང་། དབང་པོ་ཐ་མ་ལ་རྒྱས་པར་བསྟན་པ་སྐབས་ཀྱི་དོན་
 བསྟན་པའོ། ། ཚིགས་སུ་བཅད་པ་སྟེ་བ་པའི་དོར་འབྲིང་སྦྱོན་དུ་གསུངས་ཀྱང་།
 སྦྱོན་དུ་རབ་ཡོང་པས་ ལྟ་ གཅེས། རབ་ལ་གསུམ་ཞེས་པས་ དང་པོ་ལ་གསུམ་ཏེ།
 ལེན་དང་པོ་ལྟ་ བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་དང་། ལེན་ཐ་མ་གཉིས་ དེའི་སྦྱོད་པ་དང་།
 ལེན་བར་པ་གསུམ་ དེ་ལ་འཇུག་པའོ། ། འབྲིང་ལ་བཅུ་གཅིག་ཅེས་པས་ འབྲིང་དུ་བསྟན་
 པ་ལ་བཅུ་གཅིག་སྟེ། དལ་འཕྱོར་འདི་ནི་ འབྲས་བུ་སངས་རྒྱས་དང་མཐུན་པའི་ (3
 བ) རིགས་དང་ལྡན་སའི་གང་ཟག་དང་། གང་ཟག་དང་མཐུན་པའི་ ལེན་དང་པོ་
 བསམ་པ་ དེ་ལྟས་ དང་། ལེན་གཉིས་པ་ བསམ་པ་དང་མཐུན་པའི་ རིན་ཆེན་སེམས་

4 འདི་ལ་ “གཅོད་” བཅུགས་དགོས་པར་སྤང་།

དེ ལྷག་པའི་བསམ་པ་དང་། ལེའུ་གསུམ་པ་ དེ་དང་མཐུན་པའི་སློན་ལམ་དང་།
 ཇི་ལྟར་སློན་གྱི་ ལེའུ་ལྷ་པ་ དེ་དང་མཐུན་པའི་འཇུག་པ་ བསྐྱབ་པ་བསྐྱབ་བར་ དང་།
 ལེའུ་ལྷག་པ་ དེ་དང་མཐུན་པའི་ བསྐྱལ་པ་སྡོད་ཏུ་ བཟོད་པ་དང་། ལེའུ་བདུན་པ་ དེ་དང་
 མཐུན་པའི་ དེ་ལྟར་བཟོད་པས་ ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པ་དང་། ལེའུ་བརྒྱད་པ་ དེ་དང་
 མཐུན་པའི་ཚོགས་ དེ་ལྟར་བཙོན་འགྲུས་ དང་། ལེའུ་དགུ་པ་ དེ་དང་མཐུན་པའི་
 དེ་ལྟར་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ འབྲས་བུ་དང་། འབྲས་བུ་ ལེའུ་བཅུ་པ་ དང་མཐུན་
 པའི་ བདག་གི་བྱང་ཚུབ་སྲོད་པ་ལ་ སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ནོ།། རྒྱས་པར་ ཐམ་སུམ་
 ཅུ་ཅུ་ལྷག་སྟེ་ཞེས་ སློན་པའི་སྐབས་ཀྱི་དོན་ལ་དེ་ཉིད་ལ་སྤྱེ་བས་སུམ་ཅུ་ཅུ་ག་
 ཉེ། བསམ་པ་ལས་སྤྱེ་བས་སྐབས་དོན་གཉིས་ཏེ། བྱང་ཚུབ་སེམས་བསྐྱེད་ དཔེ་
 ཕྱོད་སུམ་ཚོགས་པ་ལས་སྐྱེས་པ་ གསེར་འགྲུར་ བན་ཡོན་གྱི་བསམ་པ་དང་།
 འན་ཏན་ཕྱོད་སུམ་ཚོགས་པ་ལས་སྐྱེས་པ་ལྷན་པར་གྱི་བསམ་པ་འོ།། དེ་ལ་
 ལྷག་སྟེ། སྲིར་ བྱང་ཚུབ་སེམས་དེ་ བསྐྱན་པའི་ལྷན་པར་དང་། བྱེ་བྲག་ཏུ་ འགོ་བར་
 འདོད་དང་འགོ་བའི་ བྱས་པའི་ལྷན་པར་དང་། རོ་མཚར་ བྱང་ཚུབ་སློན་པའི་ ལྷན་ཏུ་
 བྱུང་བའི་ལྷན་པར་དང་། མཚོད་པ་སུལ་ཏུ་བྱུང་བའི་ བན་པར་བསམ་པ་ཅོམ་ ལྷན་
 པར་དང་། ཇེས་སུ་སྐྱབ་པའི་ ལྷག་བསུལ་འདོར་འདོད་སེམས་ཡོད་ཀྱང་ ལྷན་པར་
 དང་། ཡུལ་ལ་བརྟེན་པའི་ གང་ཞིག་དེ་འདྲའི་ ལྷན་པར་རོ།། ལེའུ་དང་པའོ།།

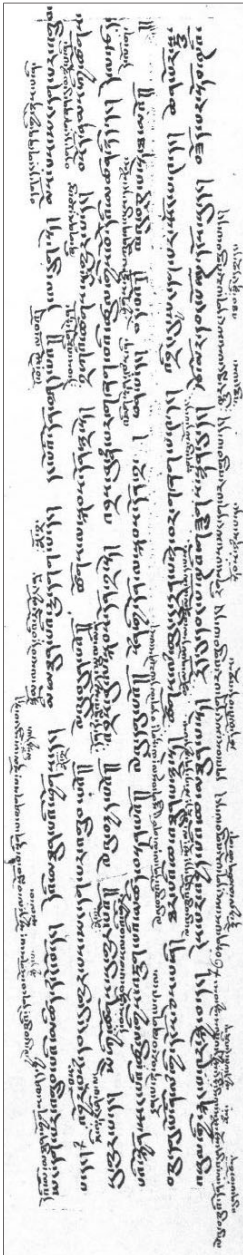
ལྷག་པའི་བསམ་པ་སྐབས་དོན་ལྷག་སྟེ། རིན་ཆེན་སེམས་དེ་ ཡུལ་ལྷག་པ་ལ་
 མཚོད་པ་དང་། ཡོན་ཏན་གྱི་མཚོ་རྣམས་ལ་ ཡོན་ཏན་ལྷག་པ་ལ་བསྟོད་པ་དང་།
 བྱང་ཚུབ་སྟིང་པོར་ བྱིན་རྒྱབས་ལྷག་པ་ལ་སྐྱབས་སུ་འགོ་བ་དང་། ལྷགས་རྣམས་
 ཀུན་གྱི་ སྲིག་སྲིབ་ལྷག་པར་སྐྱུང་བ་དང་། སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་དན་སོང་གི་ དགོ་བའི་

ཚ་བ་ལྷག་པ་(༥ ན)ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་དང་། ཐུགས་རྣམས་ཀྱན་ན་ མཐུ་
ལྷག་པ་ལ་གསོལ་བ་གདབས་པའི་ལྷག་པའི་བསམ་པའོ། །དེ་གཉིས་ལེ་འུ་
འོག་མ་ན་ཡོད་ཀྱང་དོན་གྱི་ལྷགས་ཀྱིས་ཡར་འགོ་བས་ལེ་འུ་གཉིས་པའོ།།

སྒྲོན་ལམ་ལ་ དངོས་དང་ཞར་བྱུང་གཉིས་ སྐབས་དོན་གསུམ་སྟེ། དེ་ལྟར་འདི་དག་
ཀྱན་བྱས་ཏེ་ གཞན་གྱི་དོན་དུ་སྒྲོན་པ་དང་། ཇི་ལྟར་སྒྲོན་གྱི་བདེ་གཤེགས་ཀྱི་ གཉིས་
ཀའི་དོན་དུ་སྒྲོན་པ་དང་། དེ་ལྟར་སྒོ་དང་ལྡན་ཡིས་ དྲང་དོན་དུ་སྒྲོན་པའོ། །ལེ་འུ་
གསུམ་པའོ།།

གོ་ཆ་ལ་སྐབས་དོན་གསུམ་སྟེ། དམ་བཅའ་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་གོ་ཆ་
དང་། གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་དམ་བཅས་ནས་ ཉེས་དམིགས་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་གོ་ཆ་
དང་། ཅིས་སྐྱོངས་དག་ཀྱང་མ་ཤེས་ཏེ་ རིགས་པ་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་གོ་ཆའོ།།
ལེ་འུ་བཞི་པའོ།། འཇུག་པ་ལ་སྐབས་དོན་གསུམ་སྟེ། གཙོ་བོ་ བསྐབ་པ་བསྐྱང་
པར་ སེམས་བསྐྱང་བས་འཇུག་པ་ སློ་གཉིས་ དང་། སེམས་སྐྱང་འདོད་པ་རྣམས་ལ་ནི་
གོགས་བྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་བསྐྱང་བས་ སློ་གཉིས་ འཇུག་པ་དང་། སློ་གཉིས་
ཀའི་ རྒྱ་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་ རྟག་པར་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་ནི་ དང་མདོ་སྟེ་
ལ་བརྟེན་པས་འཇུག་པའོ།། ལེ་འུ་ལྔ་པའོ།།

སྣ་ཚོགས་ཚུལ་གྱིས་སློམ་ཞེས་ བཟོད་པ་ལ་སྐབས་དོན་གསུམ་སྟེ། བདེ་བའི་རྒྱ་ནི་
སྐྱུག་བསྐྱེལ་དང་དུ་སྐྱང་པ་ལས་བདག་གི་བྱ་བ་ལ་འཇུག་པས་བཟོད་པ་
དང་། འཁྲིས་པ་ལ་སོགས་ ཚོས་ལ་ངེས་པར་སེམས་པས་མི་སྐྱེ་བའི་ཚོས་ལ་
བཟོད་ཐོབ་པར་འཇུག་པས་བཟོད་པ་དང་། བདག་མེད་པས་ན་བདག་ལ་འང་བདག་

གཞོན་པ་བྱེད་པ་ལ་ཇི་མི་སྣུམ་པས་སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་ལ་སྒྲིབ་རྗེ་འཇུག་པས་བཟོད་པ་འོ།
ལེ་ཏུ་རྒྱལ་པ་འོ།

ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པ་ལ་   བརྩོན་གང་དགེ་བ་སྣོ་
སྐབས་དོན་ སྣོ་གཉིས་ བཞི་སྟེ། (༤ བ) དེའི་མི་མཐུན་
སྣོ་གས་བཤད་ལ།   ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པའི་མཚན་
ཉིད་དམ་ངོ་བ་དང་།   དེའི་མཐུན་པའི་སྣོ་གས་ སྣོ་
གཉིས་ དང་། སྣོ་མ་ལས་བདེ་བའི་རོ་སྣོ་ངནས་ མི་མཐུན་
པའི་སྣོ་དགག་ སྣོ་གཉིས་ པ་དང་། དང་པོའི་དོན་
བཤད་པ་འོ། རོ་སྣོ་ལ་བའོ། དེ་ལ་རྒྱལ་སྟེ། བདག་
དང་གཞན་གྱི་ཉིས་པ་ནི   མོས་པས་ཡང་དག་པར་
འགྲུབ་པ་དང་། རོ་རྗེ་རྒྱལ་མཚན་ཚོག་ བརྩན་པས་ཡང་
དག་པར་འགྲུབ་པ་དང་། ཚེད་མའི་བདེ་འགས་ དགའ་
བས་ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པ་དང་། སྣོ་བས་ཉམས་
པ་དང་ རིགས་པས་ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པ་དང་།
འབྲུང་པས་ ལྷུང་སྲུང་པས་ འཐབ་རྩིད་གྲང་ ཡང་དག་
པར་འགྲུབ་པ་དང་། ཇི་ལྟར་ཤིང་བལ་ འགྲོར་བས་
སམ་⁵དབང་དུ་གྱུར་པས་ཡང་དག་པར་འགྲུབ་
པ་འོ། ལེ་ཏུ་བདུན་པ་འོ།

5 མ་དཔེ་ལ་ “འགྲོར་བས་བསམ” ཞེས་ཡོད།

ཚོགས་ལ་སྐབས་དོན་གསུམ་སྟེ། དེབས་འཇིག་རྟེན་ གཉིས་ཀའི་ཚོགས་སུ་
གྱུར་པ་དང་ ཞིགནས་རབ་ཏུ་ ། བདག་དང་གཞན་དུ་མཉམ་པ་ནི་ བསོད་ནམས་ཀྱི་
ཚོགས་སུ་གྱུར་པ་དང་། དེབས་སྐྱིབ་པ་བསལ་བའི་ཕྱིར་ ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་སུ་ སྐྱོ་
གཉིས་ གྱུར་པ་འོ། ། ལེན་བརྒྱད་པ་འོ། །

དོན་དམ་སྐྱོན་སྐྱོན་ཡུལ་མིན་ འབྲས་བུ་ལ་སྐབས་དོན་གཉིས་སྟེ། འབྲས་བུ་རྣམ་
པར་གཞག་པའི་ཚུལ་གྱིས་བོ་སྐྱེའི་མཚན་ཉིད་དང་། དེ་ལ་ཚོད་པའི་ དེལ་ཀ་
སྐྱོན་སྤང་བའི་ དམ་པ་ཉེབར་གཞག་པ་བཞི་ལ་ ཚུལ་གྱིས་འཇུག་པའི་མཚན་ཉིད་
བསྟན་པ་འོ། ། ལེན་དགུ་པ་འོ། །

སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལ་སྐབས་དོན་གཉིས། འཇིག་རྟེན་ཁམས་ནི་ བན་པ་དང་།
ཕྱོགས་རྣམ་པ་ཀུན་ན་ལུས་དང་སེམས་ བདེ་བའོ། ། ལེན་བརྒྱད་པ་སྟེ་ཐ་མའོ། །

༥ བརྒྱད་གྲུ་པོ་ནི་ལམ་གྱི་དངོས་ཞེས་པ་ནི། ཐར་པའི་ཆ་མཐུན་པ་གསུམ་
སྟེ། ལེན་བརྒྱའི་དོན་ལ་མི་གཙང་། ལྷག་བསྐྱུལ། མི་རྟག་ བདག་མེད་པར་ཤེས་པས་ ཚོགས་
ལམ་ཚུང་དུ་བྱེད་པ་ཉེབར་གཞག་པ་བཞི་དང་། འབྲིང་དུ་ ལེན་བརྒྱའི་དགེ་བ་
སོགས་(སྐྱེད་པ་) སྐྱོད་ལ་བསྐྱབ་པ་(སྐྱེལ་བ་)། ལྷིག་པ་བཤགས་པ། སྐྱོམ་པས་(མི་སྐྱེད་པ་)
སྤང་བ་སྟེ། ཡང་དག་པར་སྐྱོད་བ་བཞི་དང་། ཆེན་པོར་རྩལ་གྱི་ཀར་པ་
ལེན་བརྒྱའི་དོན་ལ་འདུན་ (འདུན་པ་) སྐྱོ་ (བཙོན་) སེམས་ལས་སྲུ་རུང་ (སེམས་) དཔྱོད་
པ་ (དཔྱོད་པའི་ངེས་འཛིན་) ལས་སྐྱེ་བས་ བཞིར་སྐྱེ་བ་དང་། དེས་པར་འབྱེད་པའི་
ཆ་མཐུན་པ་སྟེ། ལེན་བརྒྱའི་དོན་དང་། སྐྱོ། མ་བཟེད། ཅེ་གཅིག་ དོན་འབྱེད་པས་ རོད་དུ་
དབང་པོ་ལྡེའི་གཟུགས་བརྟན་དུ་ བསྐྱོམ་ན་ཡོད་མ་བསྐྱོམ་ན་མེད་པས་ དང་། རྟག་

ཏུ་ཡོད་པ་དང་ ཚེ་མོར་དབང་པོ་ལྟ་དངོས་སུ་དང་། བཟོད་པར་སྟོབས་ལྡེའི་(ལ
 ན)ལེ་ཏུ་བཅུ་ཉི་དོན་ལ་དད། སྟོ། མ་བརྟེན། ཚེ་གཅིག་ དོན་འབྲེད་དེའི་མི་མཐུན་སྟོབས་སྟོང་
 བས་ གཟུགས་བརྟན་དུ་ བསྐྱོམ་ན་ཡོད་མ་བསྐྱོམ་ན་མེད་པས། ལྟ་པོ་རྟག་ཏུ་སྟོང་པས།
 ཚོས་མཚོག་ཏུ་སྟོབས་ལྟ་དངོས་སུ་སྐྱེས་པ་སྟེ་འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་བདུན་
 རོ།། སྟོབ་པ་སྤྱིར་མི་ལྡོག་པའི་ལམ་ལ་གཉིས་སྟེ། མཐོང་ལམ་དང་ བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
 ཡན་ལག་བདུན་ནི། རང་བཞིན་གྱི་ཡན་ལག་ (ཚོས་རབ་ཏུ་འབྲེད་པ་) དང་། གནས་ཀྱི་ (རྟན་པ་)
 དང་། དེས་འབྲུང་གི་ (བརྩོན་འགྲུས་) དང་། སན་ཡོན་གྱི་ (དགའ་བ་) དང་བཞི། ཉོན་མོངས་
 པ་མེད་པའི་ཡན་ལག་ལ་གསུམ་སྟེ། གཞིའི་ (ཤིན་ཏུ་སྤྱངས་པ་) དང་། གནས་ཀྱི་ (ས་མ་རྩི)
 དང་། དོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་ (བཏང་སྟོམས་) ཡན་ལག་གོ། སྟོམ་ལམ་ས་བརྩུར་ ས་ལེ་ལེ་ལེ་
 འཕགས་པའི་ལམ་ཡན་ལག་བརྒྱད་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་སྐྱེ་བ་སྟེ། འཇིག་རྟེན་
 ལས་འདས་པའི་ལམ་བརྩེའོ།། སྟོབ་པ་མཐར་ཕྱིན་པའི་ལམ་སངས་རྒྱས་
 ཀྱི་ས་གཟུགས་སྐྱེ་གཉིས་དང་། ཚོས་སྐྱེ་ལ་ལན་རེ་རེ་སྟེ་བརྩུད་གུ་པོ་དེ་
 གོ་གས་སམ་ ལྷབ་པའི་ གནས་སྐྱབས་ སྦྱར་བའི་ལམ། བར་ཆད་མེད་པའི་ལམ། རྣམ་
 པར་གོལ་བའི་ཡེ་ཤེས་མཐོང་བའི་ལམ།⁶ ལམ་བཞི་བཞི་དང་བཅས་པར་སྐྱེ་བའམ་
 འཁོར་བའོ།། ལམ་དང་འབྲས་བུ་གཅིག་ཉིད་དེ། ཞེས་པ་ནི། བརྩེའི་
 དོན་ལ་ཡོངས་སུ་ ཡང་དག་པའི་ལྟ་བས་ གཙོད་པ་དང་། རྟོག་པས་ གོ་བར་བྱེད་པ་
 དང་། ལྟ་བ་ རག་གིས་ ཡང་དག་པར་ཡིད་ཆེས་པ་དང་། ལས་ཀྱི་མཐའ་ རྒྱུ་
 གིས་ས་དག་པར་དང་། འཚོ་བས་ ཡོ་བྱེད་བསྐྱུངས་པ་ཡིད་ཆེས་པ་དང་། རྩོལ་
 བས་ སྐྱིབ་པ་གཉིས་སྟོང་བའི་གཉེན་པོ་དང་། རྟན་པས་ ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་
 པའི་གཉེན་པོ་དང་། ཉིང་ལེ་འཛིན་གྱིས་ ཡོན་ཏན་ལྷན་པར་ཅན་གྱི་གཉེན་པོའི་

6 ལམ་གཅིག་ཆད་པར་སྤྱང་། རྣམ་པར་གོལ་བའི་ལམ་ཆད་དམ་སྐྱེས།

ཡན་ལག་གོ། གང་ཟག་ལོག་པར་རྟོག་པ་ཅན་ལ་གཅིག་གི་བསམ་པ་
 ལ། འདིས་ཐོག་པ་གསུམ་ལམ་དང་འབྲས་བུ་ཐ་དད་སྟོན་པ་ཡིན་སྟེ།
 བ་ལ། དེའི་ལོག་རྟོག་དགག་པའི་ཕྱིར་འཁོར་ལོ་ལན་གཅིག་བསྐྱར་བས་
 ལམ་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པ་གཅིག་སྟོན་པ་ཡིན་སྟེ། གཙོ་བོའི་དོན་ དལ་
 འབྱོར་འདི་ནི་ བཅུ་གཅིག་གིས་རིམ་པར་(༥ བ)གདུལ་བྱའི་རིགས་སློབ་པ་འམ་
 སད་པ་དང་། སན་ཡོན་ལེའུས་ རིགས་འཕེལ་བས་བསམ་པ་སྤུང་སུམ་ཚོགས་
 པ་དང་། སློབ་བཤགས་ལེའུས་ གཞན་དོན་གྱི་ལྷན་བསམ་འཕེལ་བ་དང་། བྱང་
 སེམས་བརྩམས་ དེ་ཉིད་མི་ཉམས་ཤིང་སློབ་ལམ་འདེབས་པ་དང་། བག་
 ཡོད་ཀྱིས་ སློབ་ལམ་བཏབ་པ་བཞིན་ གོ་བགོས་པ་དང་། ཤེས་བཞིན་ལེའུས་
 གོ་བགོས་པ་ལྟར་ལུས་རག་ཡིད་གསུམ་སྦྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་དང་། བཟོད་པའི་
 ལེའུས་ ལྷགས་པ་བཏན་པ་ཉིད་ཀྱིས་བཟོད་པ་ཐོབ་པར་བྱེད་པ་དང་། བརྩོན་
 འགྲུས་ཀྱི་ལེའུས་ བཟོད་པ་དང་ལྡན་པའི་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་གོང་ནས་གོང་དུ་
 ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པར་བྱེད་པ་དང་། བསམ་གཏན་ལེའུས་ གྲུབ་པ་ཉིད་ཀྱིས་
 ཤེས་རབ་རྟོགས་པའི་རྒྱ་ཚོགས་དང་ལྡན་པ་དང་། ཤེས་རབ་ལེའུས་ ཚོགས་
 དང་ལྡན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཤེས་རབ་ཀྱི་དོན་འབྲས་བུ་མངོན་དུ་གྱུར་པ་དང་། སློབ་
 ལམ་ལེའུས་ ཚོས་ཉིད་མངོན་དུ་གྱུར་ཀྱང་དེས་གཞན་དོན་ལྷན་གྲུབ་ཏུ་འབད་
 ཚུལ་མེད་པར་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་དང་།⁷ དཔག་བསམ་ཤིང་
 བཞིན་དུ་གཞན་དོན་འབྱུང་བའོ། དེས་ན་ལམ་འབྲས་བུ་བཅས་པ་གཅིག་བསྟན་པའོ།
 དགག་བྱ་བཅད་པ་རྣམ་པ་གསུམ་ཞེས་པ་ནི། ཡང་གང་ཟག་ལོག་རྟོག་ཅན་
 ལ་ཅིག་གི་བསམ་པ་ལ། འབྲས་བུ་དེ་ལྟར་ཐོབ་ཀྱང་། འཇིག་རྟེན་པ་དང་

7 མ་དཔེ་ལ་ “ཡིད་རང་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་དང་” ཞེས་ཡོད།

འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་གོ་རིམ་དང་ས་མཚམས་མེད་པས། དེ་མངོན་
 དུ་གྱུར་པ་མི་ཤེས་སོ་སྟུང་པ་ལ། དེའི་ལོག་རྟོག་དགག་པའི་སྤྱིར། (༤ ན)
 འཁོར་ལོ་ལན་གཉིས་འཁོར་ཏེ། དང་པོས་འཇིག་རྟེན་པའི་ས་བཅུའི་གོ་རིམ་
 དང་ས་མཚམས་བསྟན། གཉིས་པས་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ས་བཅུའི་
 གོ་རིམ་དང་། ས་མཚམས་བསྟན་པའོ།། དེ་ལ་འཇིག་རྟེན་པའི་ས་བཅུ་ནི།
 རིགས་ཀྱི་ས་ དལ་འབྱོར་ ཞེས་པས་རིགས་དེས་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་རིགས་
 འབྱེད་ལུས་པ་དང་། ཚུམ་ཞིང་སྤྲོམ་པའི་ས་ཞེས་པ་ བག་ཡོན་དང་སྤྲིག་བཤགས་
 ལེའུས་ སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་སྤྲོམ་པ་ལོད་ལུས་ཤིང་ལེན་པ་དང་། ཐོས་པའི་ས་
 ཞེས་པ་ སེམས་བརྩུང་བའི་ལེའུ་ ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ཚོས་ལ་ཐོས་བསམ་བྱེད་ལུས་
 པ་དང་། ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་གི་ས་ཞེས་པ་ བག་ཡོན་ལེའུས་ ཞི་གནས་
 རྣམ་པར་འཛོམས་པ་དང་བཅས་པའི་གཟུགས་བརྟན་དང་། ལྷག་མཐོང་
 རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་གཟུགས་བརྟན་དང་བཅས་པ་དང་། སྤྱིར་སྤྲོགས་པ་
 ལས་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་ས་ཞེས་པ་ ཤེས་བཞིན་ལེའུས་ ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་
 དེས་པ་དང་། མཚན་མ་རགས་པ་འགགས་པའི་ས་ཞེས་པ་ བཅོད་ལེའུས་
 གཟུང་བའི་རྟོག་པ་རགས་པ་འགག་པ་དང་། མཚན་མ་ཕྱ་བ་འགག་པའི་ས་
 ཞེས་པ་ བརྩོན་འགྲུས་ལེའུས་ གཟུང་བ་ཕྱ་བ་ཡང་འགག་པ་དང་། མཚན་མ་མེད་
 པའི་ས་ཞེས་པ་འཇིན་པ་ཡང་འགག་པ་དང་། ཤེས་རབ་ལེའུས་ སེམས་ཅན་གྱི་
 རོན་ལ་མངོན་པར་འདུ་མི་བྱེད་པའི་ས་ཞེས་པ་མཉམ་བཞག་སྤོང་པ་ཤས་ཆེ་
 བས་རྗེས་ལ་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་སྤྱིང་རྗེ་ཤས་ཚུང་བ་དང་། ས་མ་
 རྟོ་ལ་དག། (༤ བ)པའི་ས་ཞེས་པས། སྤོན་ལམ་ལེའུས་ མཉམ་བཞག་སྤོང་
 པར་བསྐྱོམས་པ་ཉིད་ཀྱིས་རྗེས་ལ་དེ་ལྟར་མ་རྟོགས་པའི་སེམས་ཅན་ལ་སྤྱིང་

རྗེ་རང་ལྷགས་ཀྱིས་སྐྱེས་ནས་གཞན་དོན་བྱེད་པ་ལ་འབད་ཚུལ་མི་དགོས་
 པའོ།། དེས་སེམས་སྤྲད་བཅུས་འཇིག་རྟེན་པའི་ས་བཅུ་བགྲོད་པའི་རིམ་
 པའོ།། གཉིས་པ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་མེད་པའི་ས་བཅུ་བགྲོད་པའི་རིམ་
 པ་ནི། སེམས་སྤྲད་བཅུས་ས་དང་པོ་རབ་ཏུ་དགའ་བ་དང་། གཉིས་པ་བྲི་མ་
 མེད་པ་དང་། གསུམ་པ་འོད་བྱེད་པ་དང་། བཞི་པ་འོད་འཕྲོ་བ་དང་། ལྷ་པ་
 སྐྱུང་དགའ་བ་དང་། རྟུག་པ་མཛོན་དུ་གྱུར་པ་དང་། བདུན་པ་རིང་དུ་སོང་བ་
 དང་། བརྒྱད་པ་མི་གཡོ་བ་དང་། དགུ་པ་ལེགས་པའི་སྐྱོ་གྲོས་དང་། བཅུ་པ་
 ཚོས་ཀྱི་སྤྲོད་དང་འཐོབ་པའོ།། གསུམ་པ་གང་ཟག་ལོག་པར་རྟོག་པ་ཅན་
 གྱི་བསམ་པ་ལ། འོ་ན་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱི་གཉེན་པོར་ཇི་ལྟར་འགྱུར་
 སྐྱེས་པ་ལ། འཁོར་ལོ་ལན་གཅིག་འཁོར་བ་ལས། ཚོགས་ལམ་ཚུང་དུ་ལ་
 ལྷ་སྟེ། བཞུགས་ལེན་སེམས་སྐྱེད་པ་པོ་གཅིག་ལ་བཞེ་བ་དང་ཕྲག་དོག་གི་
 གཉེན་(༧ ན)པོར་འགྱུར་བ་དང་། སྤྲིག་པ་བཤགས་པའི་ལེའུས་ ལྷག་བསམ་
 སྐྱེས་པས་རང་དོན་གྱི་གཉེན་པོར་འགྱུར་བ་དང་། སེམས་བརྒྱུད་པས་ སྐྱོན་ལམ་
 གྱི་བསམ་པ་སྐྱེས་པས་ད་ལྟར་དངོས་སུ་བྱ་རྒྱུའི་ཐོས་བསམ་སོགས་མ་
 བརྗེད་པ་དང་། ཡིངས་པའི་གཉེན་པོར་འགྱུར་བ་དང་། བག་ཡོད་ཀྱིས་ གོ་
 ཚའི་བསམ་པ་སྐྱེས་པས་བདག་གཞན་ཐ་དད་དུ་ཞེན་པའི་གཉེན་པོར་འགྱུར་
 བ་དང་། ཤེས་བཞིན་གྱིས་ འཇུག་པའི་བསམ་པ་སྐྱེས་པས་ཐེག་པ་དམན་པར་
 འཇུག་པའི་གཉེན་པོར་འགྱུར་འོ།། ཚོགས་ལམ་འབྲིང་དུ་བཞི་སྟེ། བཟོད་པས་
 བཟོད་པའི་བསམ་པ་སྐྱེས་པས་མཚན་མ་རགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཁྲོ་བ་དང་
 འཁོན་འཇོན་ལ་སོགས་པ་སྐྱེས་པའི་གཉེན་པོར་འགྱུར་བ་དང་། བརྗེད་འགྲུས་

8 མ་དཔེ་ལ་ “འདས་པ་” ཚད་པར་སྤྲང་།

གྱིས་ ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པའི་བསམ་པ་སྐྱེས་པས། མཚན་མ་སྤོ་མོ་ཅོམ་
 ལས་སྐྱེས་པའི་ལོ་ལོ་ལ་སོགས་པ་སྤོ་མོ་ཡང་སྲོད་བར་འགྲུར་རོ། ། བསམ་
 གཏན་གྱིས་ ཚོགས་ལམ་ཆེན་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཚོགས་ཀྱི་བསམ་པ་སྐྱེས་
 པས་སྲོད་པ་འབའ་ཞིག་ལ་འཆལ་བའི་གཉེན་པོར་འགྲུར་ཏེ། ཐབས་ཀྱི་ཆ་
 རྣམས་ཀྱང་དགོས་པར་བསྟན་པའོ། ། ཤེས་རབ་ཀྱིས་ འབྲས་བུའི་བསམ་པ་
 སྐྱེས་པས་ཉལ་བ་དང་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ཅོམ་དུ་ཡང་མི་རྟོག་པའི་གཉེན་
 པོར་འགྲུར་བའོ། ། སྲོན་ལམ་གྱིས་ གཞན་དོན་གྱི་བསམ་པ་སྐྱེས་པས་
 ཞི་བ་སྤོགས་གཅིག་པ་དང་། ཆད་པར་ལྟ་བའི་གཉེན་པོར་འགྲུར་བའོ། ། དེས་
 བོ་ཉོན་མོངས་པའི་གཉེན་པོར་འགྲུར་ལུགས་སྤོགས་འགའ་ཅོམ་བསྟན་ནས་
 དགག་བྱ་གཅད་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའོ། ། རྒྱས་པར་བོ་གོང་གི་དོན་ཞིབ་
 ཏུ་དབྱད་པས་ཤེས་སོ། ། འཁོར་དང་མྱ་ངན་འདས་འཁོར་ནི། ། རིགས་ཀྱི་བུ་
 རྩོད་ཤེས་པར་གྱིས། ། ཞེས་(པ བ)པ་བོ་དོན་བསྐྱུ་བ་སྟེ། དེ་ལྟར་མ་འབད་
 བ་མ་རིག་པ་ནས་རྒྱ་ཤིའི་བར་དུ་འཁོར་བས་འཁོར་ལ། དེ་ལྟར་འབད་ན་མྱ་
 ངན་ལས་འདས་པའི་འཁོར་ལོར་འགྲུར་བས་འཇུག་ལྡོག་གཉིས་སུ་བསྐྱུས་
 པའོ། ། སྲོད་འཇུག་འཁོར་ལོ་ལྟ་བུའི་ལམ་མ་དོར་བསྐྱུས་པ་ལྟ་བུའི་པས་
 མཚད་ཁ་དགོན་པར་བཀོད་པའོ། ། ཨྲི་ཤྲི།

ལྷ བསྐྱུ་བ་བཏུས་སྲོད་འཇུག་གི་སྐྱོམ་དོན་གྱི་བརྒྱུད་པ་ནི། འཇམ་དཔལ་
 གྱིས་ཞི་བའི་ལྟ་ལ་གསུངས། དེས་དགོ་སྲོད་ཨོ་ལ་རྩ་རི་ལ། དེས་དཔའ་
 བོ་དོ་རྩེ་ལ། དེས་མ་རྩ་རྩུ་ ཚོ་གྲུབ་པ་ ལ། དེས་སྐྱེ་མ་གསེར་གླིང་པ་ཚོས་ཀྱི་
 གཤགས་པ་ ལ། དེས་དིཔི་ཀར་ཤྲི་རྩུ་ན་ལ། དེས་ནག་ཚོ་རྩུ་ལ་ཁྲིམས་རྒྱལ་བ་ལ།

དེས་འདིར་སྟོན་བྱང་སེང་ལ། དེས་སམ་ཡོན་ཚུལ་ལ། དེས་ཁུ་སྟོན་ཟླ་བའི་
རྒྱལ་པོ་ལ། དེས་བཤེས་གཉེན་སྐྱོར་སྟག་ཅན་པ་ལ། དེས་སློབ་དཔོན་རྒྱལ་
ཚོ་སྤྱུ་གྲོ་པ་ ལ། དེས་ལྷ་ཉིད་ སྤྱིལ་བྱ་བ་ ལ། དེས་འདྲེ་ལྷ་ས་ཨོན་པོ་ལ།
དེས་སློབ་སྐྱར་ཐང་པ་བརྒྱད་པར་བྱོན་པ་ སློབ་ལམ་ཚུལ་ཁྲིམས་ ལ་གནང་། དེས་
བཙུན་པ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ ཟེའུ་ ལ་གནང་སྟེ་ཡི་གེར་བྲིས་པའོ། ། དམ་
པས་བསྐྱབས་པ་སྐྱར་ཐང་གི་དབེན་གནས་སུ་བྱུག་དཔེ་དངོས་ལ་བྲིས་ཤིང་
ལྷུས་དག་གོ། ཟེའུའི་དཔེའོ། ། ॥

ཐེག་པ་དམན་པ་ལ་སོགས་པ་ལས་སྐྱོབ་པར་བྱེད་དོ། །ཐེག་ལེ་ནི་མི་འགྲུང་
 བས་སྟེ། དེ་ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་པ་འདི་ཡང་སྐྱེས་ལ་མི་ཉམས་པ་ཁྱད་པར་
 ཅན་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་ཞིག་སྐྱེད་པར་བྱ་བ་ཡིན་གྱི། སེམས་ནི་རེ་ཞིག་སྐྱེས་
 པ་ཅོམ་སྐྱོབ་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པས་ཐེག་ལེ་དང་འདྲའོ། །དང་པོ་ཞེས་པ་ནི་
 རལ་གྱི་འོ་(༢ ན)ཡུ་བ་ལ་ཐེག་ལེ་ཡོད་པ་ལ་བྱའོ། །ལ་ཅིག་ནི་གདན་གྱི་
 བདམ་འདྲ་བ་ཡོད་པ་ལ་ཟེར་རོ། །འཇམ་དཔལ་དབྱངས་ནི་རྗོན་པོ་འམ་སྐྱ་
 བའི་སེང་གེ་ལ་བྱ་སྟེ། དེ་བཞིན་ལུང་བསྟན་དུ་རུང་བའི་གང་ཟག་ཀྱང་རང་
 བཞིན་ལྷན་གྱིས་སྐྱབ་པའི་འཇམ་དཔལ་ཡིན་པས་སོ། །ཕྱག་ན་རལ་གྱི་
 འཛིན་ཅེས་པ་ནི་རལ་གྱིས་མི་མཐུན་པའི་དངོས་པོ་གཅོད་པར་བྱེད་ཅིང་འཆོ་
 བ་ལས་སྐྱོབ་པར་བྱེད་པས་དག་མི་མཐུན་པའི་སྒྲིག་ཉོན་ལས་རྒྱལ་བར་བྱེད་པ་
 བཞིན་དུ་སྐྱོད་པ་བཞི་ཐབས་ཤེས་རབ་གཉིས་ལུང་དུ་འཇུག་འབྲེལ་གྱིས་
 ཀྱང་ལམ་གྱི་དག་ལས་རྒྱལ་བར་བྱེད་པས་སོ། །རལ་གྱི་གཡས་གཡོན་
 གཉིས་སུ་འཛིན་པ་ནི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྐྱོད་པ་དངོས་དང་རྗེས་སུ་
 མཐུན་པ་གཉིས་སུ་ ཐེག་ལེ་བཅུག་སུམ་ནི་བཞི་གསུམ་ བཅུ་གཉིས་པོ་ཉམས་སུ་
 ཡིན་པར་བྱེད་པ་དང་འདྲའོ། །གཡས་གཡོན་དུ་ནི་ཐབས་ཤེས་རབ་གཉིས་སོ། །ལ་
 ཅིག་ནི་རལ་གྱི་གཅིག་མཛེས་ཚོས་ཅོམ་ཡིན་ཟེར་རོ། །ལྷ་གུ་རིན་པོ་ཆེ་ལས་
 གཅོ་ ལས་ རིན་ཆེན་འཕྲོ་ཞེས་པ་ནི། རིན་པོ་ཆེ་ནི་མཚོན་པ་དང་སྐྱུང་པ་བྱས་
 ན་འདོད་པའི་དོན་མཐའ་དག་འབྱུང་བར་བྱེད་པ་བཞིན་དུ། རྒྱལ་བའི་ལྷ་གུ་
 ལེགས་པར་སྐྱུངས་པ་ལས་སྐྱ་ཡི་ཡོན་ཏན་དང་བཅས་པར་བདག་གཞན་གྱི་
 དོན་འབྱུང་བས་སོ། །ལ་ཅིག་ནི་རིན་པོ་ཆེ་ནི་བྱུང་པར་གཉིས་དང་བཅས་
 ཞེས་འབྱུང་སྟེ། དེ་ནི་མིག་ཕྱག་པ་དང་(༢ བ)མ་ཕྱག་པའམ། སྐྱུང་བ་བྱས་
 པ་དང་མ་བྱས་པའོ། །སྐྱོམ་དོན་ཟབ་མོ་ཞུ་བྱི།

བྱས་ནས། གནས་འདིར་མ་སྐྱེས་བྱ་བ་མེད། འོགས་འདི་དང་མ་གྲོགས་
བྱ་བའམ། ཟས་འདི་མ་བོས་བྱ་བའམ། སྤྱག་བསྐྱེད་འདི་མ་སྐྱེད་བྱ་བ་མེད་
པར་འབྱམས། དེ་ཡང་འཁོར་བ་འདི་མ་བསྐྱོག་ན་འཁོར་བ་ལ་མཐའ་འཛིན་
པ་མེད་པས་ད་རུང་ཡང་འབྱམ་དགོས། དེའི་འཁོར་བའི་རྒྱ་རང་གི་རྣམ་རྟོག་
ཡིན་ཏེ། སྲིད་པའི་ས་བོན་རྣམ་ཤེས་ཏེ། །གསུངས་པས། རྣམ་རྟོག་ལ་འཛིན་
པ་(༡ བ)མི་འོང་བས་སོ། །རྣམ་རྟོག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་བདེན་འཛིན་ལས་
བྱུང་ལ། དེ་སྤང་ན་འཛིན་རྟོན་ལས་འདས་པ་ཐོབ་པ་ཡིན་པས་འོག་ཤེས་
མཐའ་དག་སྤང་དགོས་སོ། །དེ་ཡང་སྤྱི་སྤྱོད་ཀྱི་ལམ་ལས་ཞེ་
བར་ཡིན། འོག་ཤེས་དེ་དག་གང་རྒྱ་གར་ཞེས་སྤྱི་སྤྱོད་ཀྱི་ལམ་ལས་ཞེ་
ཏེ། དེ་འདྲི་བ་དཔོན་སྤྱི་སྤྱོད་ཞབས་ཀྱི་ལམ་ལས་ཞེ། །ཕྱི་རོལ་གྱུར་ལ་ཞེ་
བའི་ཐབས་མེད་དོ། །གསུངས་པས་སོ། །ལམ་གྱི་རྟོན་སྤྱོད་སྤྱོད་འགོ་བར་
བྱ། དེ་ཡང་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལམ་ཞེ་ཞེ་སྤང་དང་དངོས་འཛིན་མེད་པའི་དགེ་བའི་
རྩ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཉིད་མདོན་སྤྱི་སྤྱོད་སྤྱོད་ལམ་ཞེ་མདོར་བསྐྱོན་གཉིས་
ཏེ། ཐབས་དང་ཤེས་རབ་བོ། །གསུངས་པས། དེ་ཉིད་ཡང་ཐབས་མེད་ན་ཉན་
ཐོས་སྤྱི་སྤྱོད་ཞེས་རབ་མེད་ན་འཁོར་བར་ལྷུང་བ་ཡིན། དེ་ཡང་ཐབས་ཀྱི་
གཙོ་བོ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཡིན་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་མེད་རྒྱལ་འབྱུང་འཛིན་
རྟོན་ཡོང་མེད་དེ། །ཞེས་སོ། །བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དེ་ཡང་རྒྱ་མེད་ལས་མི་སྐྱེ་
བས། བདག་འཁོར་བ་ཐོག་མ་མེད་པར་འབྱམས་པས། སེམས་ཅན་གང་
གིས་ཀྱང་བདག་གི་མ་མ་མ་བྱས་པ་གཅིག་ཀྱང་མེད་ཅིང་། ས་མ་བྱས་པའི་
དུས་ན་བདག་ལ་མན་པ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་བཏགས། བདེ་བ་དཔག་ཏུ་མེད་
པ་བསྐྱབས། བརྩེ་བ་དཔག་ཏུ་མེད་པས་བསྐྱུངས་པ་ཡིན་སྐྱེས་པའི་བྱམས་

བ་དང་། སེམས་ཅན་དེདག་བདེབ་འདོད་(༢ ན)བཞིན་དུ་འཁོར་བའི་
 སྐྱུག་བསྐྱེལ་ལ་གནས་ནས་འདུག་པ་སླིང་རེ་རྗེ་སྐྱེམ་པའི་སླིང་རྗེས་འཕུལ་
 ལ། དེདག་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ལས་བསྐྱེལ་བའི་ཕྱིར་དོན་དམ་བདེན་པ་ཟག་པ་
 མེད་པའི་ཤེས་རབ་རྟོགས་པར་བྱའོ། །སྐྱེམ་པའི་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད།
 དེནས་སོ་སོ་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་འདི་ལྟར་དབྱེད་པར་བྱ་སྟེ། དངོས་
 2པོར་འཛིན་པ་སློང་བ་ལ་རེ་ཞིག་ དངོས་པོ་ནི་གཉིས་ཏེ། དང་པོ་གཟུགས་
 ཅན་རྣམས་ལ། རྗེ་བོའི་ཞལ་ནས་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་གྱི་རིགས་པ་ཁོ་ན་
 བསྐྱོམ་པ་བདེབ་ཡིན་གསུངས་པས། དང་པོ་ནི་རི་ལ་སོགས་གང་ཐག་
 ཉེབ་ཞིག་ཤེས་རབ་ཀྱི་མཚོན་གྱིས་ཕྱེ་མར་གཏང་སྟེ་རྩལ་སྤྲ་རབ་ཀྱི་བར་དུ་
 ཕྱེ་ནས། དེའང་ཆ་རྒྱུག་གིས་ཕྱེ་ན་ཅིའང་མི་འགྲུབ་པས་ལྷག་མ་གཞན་དེས་
 མཚོན་ཏེ། དེ་ཉིད་མདོན་ས་གཟུགས་ཀྱི་དེབ་ཞིན་ཉིད་ཤེས་ན་ཚོས་ཐམས་
 ཅད་ཀྱི་མདོད་དང་རྒྱས་པ་ཤེས་པར་འགྲུར་གསུངས་པ་ཡིན། སྤྱང་བ་འདི་
 མ་བརྟགས་པའི་དོན་བདེན་པར་ལྟར་སྤྱང་ཡང་། བརྟགས་ཤིང་དབྱེད་ན་མ་
 སྐྱབ་སྟེ། འི་ཟེའི་གྲོང་ཁྲེང་བཞིན་ནོ། །གཉིས་པ་གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པ་ནི་
 སེམས་ཡིན་ཏེ་སེམས་མ་བརྟགས་པ་ན་འགྲོ་འོང་དུ་སྤྱང་ཡང་། བརྟགས་ན་
 འདས་པའི་སེམས་འགགས་གསུངས་ཀྱང་། མི་ལ་སོགས་པ་གཞན་དུ་སོང་
 བ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ནི་མདོན་ས་ འདས་པ་ནི་ཟད་པའི་མཚོན་ཉིད་དོ། །
 དེ་ཀུན་རྗེས་ཀྱི་གསུངས་པས། (༢ བ)ཡུལ་ཟད་པ་ན་ཤེས་པ་རང་འགགས་པ་
 དེའོ། །མ་འོངས་པ་ནི་མ་སྐྱེས་པའོ་གསུངས་པ་ནི། སེམས་རྒྱུན་ཅན་རྒྱལ་བུ་
 གཅིག་གིས་གཅིག་འཕུལ་ནས་ག་ཤེད་ནས་འོང་རྒྱུ་མེད། མདོན་ས་ མ་

2 མ་དཔེ་ལ་ “རྗེས་” ཡོད། འོག་ཏུ་འང་རིགས་འགྲེས།

འོངས་པ་ནི་མ་ཐོབ་པའོ་གསུངས་པས། དབང་པོ་དང་ཡུལ་མ་འབྲོད་པས།
 རྣམ་ཤེས་སྐྱེར་མ་བཏུབ་པ་ལས་གཞིའམ་རྩ་བ་ལས་སྐྱེ་རྒྱུ་ཞིག་མེད་དོ། །ད་
 ལྟར་གྱི་སེམས་ནི་འདི་ལྟར་བརྟག་དཀའ་སྟེ། གསུངས་པ་ནི་བརྟགས་ཀྱང་
 མི་རྙེད་པ་སྟེ། ཤེས་རབ་ཀྱིས་ནི་ཕུང་པོའི་གཏིང་མི་རྙེད་གསུངས་པས། ཇི་
 ལྟར་ན་རྒྱ་གཉིས་ཀྱིས་ཏེ། ལ་དོག་མེད་པ། དབྱིབས་དང་བྲལ་བ་ཞེས་པས་
 ད་ལྟར་གྱི་སེམས་སྐྱེ་ལ་མ་འགག་པ་འདི་ཡང་ དབང་པོའི་ཡུལ་མ་ཡིན་ལ། འོད་སྲུང་
 སེམས་ནི་ གཏན་ཚིགས་ཀྱིས་ དབྱུང་དུ་མེད་པ། ལུང་གིས་ བསྟན་དུ་མེད་པ། རང་
 རིག་མཛོད་སུམ་གྱིས་ རྣམ་པར་རིག་པ་མེད་པ། ལུས་ཀྱི་ཕྱི་ནང་ གནས་པ་མེད་
 པ། འོད་སྲུང་ རྣམ་འབྲོར་མཛོད་གྱིས་སྐྱབ་བམ་ཞེན་ སེམས་ འདས་པའི་ སངས་
 རྒྱས་ཀྱིས་ཀྱང་མ་གཟིགས་ ད་ལྟར་གྱིས་ མི་གཟིགས། མ་ཐོན་པའི་ གཟིགས་
 པར་མི་འགྲུར་གསུངས་ལ། ཡང་མདོན་ས། ད་ལྟར་གྱི་སེམས་ནི་མི་གནས་
 གསུངས་པས། རྐྱད་ཅིག་གཉིས་པར་མི་སྣོད་པས་དབྱུང་པའི་ཡུལ་མ་ཡིན་
 འོ། །དེ་ལྟར་སེམས་ཀྱིས་སེམས་མི་མཐོང་བའི་རིགས་པས་རང་བཞིན་དང་
 སྐྱེ་བ་མེད་པར་ཐག་བཅད། དེ་ལྟར་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གཉིས་མ་སྐྱབ་པས་
 དེ་དཔྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཤེས་པ་འང་མི་འགྲུབ་སྟེ། འོད་སྲུང་གིས་ལུས་པ་ལས། ཤིང་
 གཉིས་རྒྱད་པ་ལས་ནི་³མེ་བུང་སྟེ། (༢ ན)བུང་བ་དེ་ཡིས་དེ་ཉིད་བསྐྱེད་པ་
 ལྟར། །དེ་བཞིན་ཤེས་རབ་དབང་པོ་སྐྱེས་ནས་ཀྱང། །སྐྱེས་པ་དེ་ཡིས་དེ་ཉིད་
 སྐྱེད་པར་བྱེད། །ཅེས་པས། དཔེར་ན་ཤིང་གཉིས་རྒྱད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་མེ་
 འབྱུང་སྟེ། ཤིང་གཉིས་པོ་ཟད་པའི་ཚོ་མེ་དེ་ཡང་རང་ཞི་འགོ་བ་བཞིན་དུ། དེ་
 ལྟར་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གཉིས་པོའི་ངོ་བོ་མ་སྐྱབ་ཅོམ་ན། དེ་དཔྱོད་བྱེད་

3 “ནི” ཀྱང་པ་མི་མཉམ་པས་ལ་སྣོད་དུ་བཙུགས་ཡོད།

ཀྱི་ཤེས་རབ་དེ་མི་འགྲུབ་པར་རང་ཞི་ནས་ཚོས་ཐམས་ཅད་སྤང་བ་མེད་པ།
 འོད་གསལ་བ། སྤྱོད་པ་ཐམས་ཅད་དང་བུལ་བ། དེ་ཉིད་ལ་མྱ་ངན་ལས་
 འདས་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དབྱུང་བྱ་རྣམ་པར་དབྱུང་བྱས་ན། །རྣམ་དཔྱོད་ལ་
 བྱི་རྟེན་ཡོད་མིན། །རྟེན་མེད་ཕྱིར་བ་མི་གནས་སྟེ། །དེ་འདྲ་མྱ་ངན་འདས་པར་
 བཟོད། །ཅེས་སོ། །དེ་ལྟར་ལྟ་བུའི་སྤྱོད་པ་བཅད་པས་དངོས་གཞི་ལ་མི་
 རྟོག་པ་རང་བབས་སུ་སྐྱེ་བ་ཡིན། ད་ལྟ་ཐོམ་⁴ཀྱིས་མི་རྟོག་པར་འཛོག་སྟེ།
 དེ་མི་རྟོག་པ་འདྲ་ལུང་མ་བསྟན་དུ་འགོ་ཞིང་། རྗེས་ལ་འདྲ་སྤང་བ་ལ་བདེན་
 ཞེན་མི་སྤོང་བ་ཡིན། དེ་ནས་དངོས་གཞི་ལ་མི་རྟོག་པ་དེའི་རང་ལ་སེམས་ཅི་
 ལ་འདྲ་ འདས་པ་ལ་ མི་དཔྱོད་ ད་ལྟར་ལ་ རྟན་པ་དང་ མ་འོངས་པ་ ཡིད་ལ་བྱེད་
 པ་ཐམས་ཅད་སྤངས་ཏེ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མ་བྱུང་གི་བར་དུ་གཞག་ དེ་ཡང་
 ཡུན་རིངས་ནས་རྟོག་པ་ལ་འཚོམས་ དང་པོ་ གསལ་ ཡུན་བྱུང་ལ་གྲངས་ ཀྱི་སྒྲོམ་དུ་
 འགོ་ མང་དུ་བསྐྱོམ་ ཐོམས་འགོ། བརྟན་ནས་དེ་ལས་བསྐྱོད་ བེན་དུ་བརྟན་
 པ་དང་ དེ་ན་མར་གནས་དང་དུས་དང་སྤྱོད་ལམ་ཤེས་པ་མེད་པར་བསྐྱོམས་ལ་བསམ་ མཉམ་
 རྗེས་མེད་པར་འགོ། དེ་ལ་བྱིང་གོད་བྱུང་(3 བ)ན་རྒྱེན་ འདོན་པའོ། །གྱིས་ནི་
 དེའི་རྒྱ་སྤངས་ལ། རང་ལུགས་ཀྱིས་བྱིང་ན་བསྐྱིམ། གོད་ན་སྐོད་པའོ། །རྗེས་
 སྐོན་ལམ་གདབ། སྤང་བ་སྐྱུ་མ་ལྟ་བུའི་སྤོང་ནས་སྐོ་གསུམ་གྱིས་དགོ་
 བ་བྱེད། གྲགས་སྤོང་སྤང་སྤོང་རིག་སྤོང་དུ་བྱ་སྟེ། མི་ལམ་མི་བདེན་པ་ཡིན་
 སྟམ་དུ་བསམ། དེ་ལྟར་གྲུས་པ་དང་ཡུན་རིང་པ་དང་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་
 བསྐྱོམ་ན། སྐལ་བ་དང་ལྷན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཚོ་འདི་ཉིད་ལ་བདེན་པ་མཐོང་
 བར་འགྱུར་གསུངས། འདིར་མ་མཐོང་ཡང་ཕྱི་མ་ལ་ཅིས་ཀྱང་མཐོང་བར་བཞི་

4 མ་དཔེ་ལ་ “རྟོམས་” ཡོད།

བརྒྱ་པ་ནས་བཤད་ལ། མདོན་ས་ཀྱང་ཚེས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞི་གང་གང་ཤེས་
པ་དྲེད་པོར་མི་ཐོགས་ཀྱང་གཉིས་གཙོ་བོར་འགྱུར། །གསུངས་པས་སོ།།
ཞུ་བྱ། སྐྱོབ་དཔོན་ཚེན་པོ་ཕྱག་དཔེ་ལ་བཅུན་པ་ཚེས་རྒྱལ་གྱིས་གྲིས་ཤིང་
ལྷུས་པའོ།། ལྷུས་དག་གོ། ལྷུར་ཐང་དུ་ཟེུས་གྲིས་སོ།།

༡། དཔལ་མར་མེ་མཛད་ཀྱི་དབུ་མའི་མན་ངག་

བསྐྱེས་པ་བཞུགས་སོ།།

[417-420]¹

༥ (༡ ན) བཟོ་བྱ་སྤྱུ། མཁས་པ་ཆེན་པོ་དཔལ་མར་མེ་མཛད་ཡེ་ཤེས་
ཀྱིས་སྡེ་སྡོད་ཀྱི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་བསྐྱེས་ཏེ་སྐོམ་པ་ནི་དབུ་མའི་མན་
ངག་འདི་ཡིན་ཏེ། ཐོག་མར་འཁོར་འདས་ཀྱི་ཚོས་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་བདེན་པས་
སྟོང་པའི་རྟེན་འབྲེལ་རྒྱ་འབྲས་མི་སྐྱེ་བ་སྐྱེ་མ་ལྟ་བུ་དང་། དོན་དམ་སྡོམ་
བུལ་ནམ་མཁའི་དཀྱིལ་འཁོར་ལྟར་སྟོང་པ་ཉིད་ཏུ་ཐོས་བསམ་གྱིས་ཐག་
ཚད་པར་བྱས་ལ། སྐོམ་པའི་དུས་སྡུ་སྡུར་དངོས་རྗེས་གསུམ་གྱིས་ཉམས་སྲུ་
བྱང་སྟེ། དང་པོ་ནི་སྟན་བདེ་བ་ལ་ཉིད་དེ་འཛིན་གྱི་སྡོད་ལམ་གྱིས་འདུག་
ལ། ལྷ་དང་བླ་མ་ལ་གསོལ་བ་གདབ། ལུས་སེམས་ཆམ་²ལ་ཕབ་ལ།
བདག་གིས་འཁོར་བ་ཐོག་མེད་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ། སྲིད་ཅེ་ནས་མནར་མེད་
ཏུ་འབྱམས་ཏེ་སྐྱེ་ཤིའི་འདོད་ལེན་སྤྲུག་མེད་གཅིག་བྱས་ཏེ། གནས་འདིར་
མ་སྐྱེས་བྱ་བ་མེད། ཐོག་མས་འདི་དང་མ་འགོགས་བྱ་བ་མེད། ཟས་འདི་མ་
ཚོས་བྱ་བ་མེད། སྐྱུག་བསུལ་འདི་མ་ཚོར་བྱ་བ་མེད། དེ་ཡང་འཁོར་བ་འདི་
མ་བརྗོག་ན་མཐའ་མེད་ཏུ་འབྱམས་དགོས། དེའི་རྒྱ་རྣམ་རྟོག་ཡིན་ཏེ། སྲིད་
པའི་ས་བོན་རྣམ་ཤེས་ཏེ། །ཞེས་གསུངས། རྣམ་རྟོག་ཐམས་ཅད་བདེན་པར་
འཛིན་པ་ལས་འབྱུང་། དེ་ཡང་ཕྱི་རོལ་པ་ནས་ནང་པ་དབུ་མ་རིགས་སྐབ་ཀྱི་

1 མ་དཔེ་ལ་ཡོད་པའི་དབྱིན་ཡིག་ཤོག་གངས་ཡིན།
2 མ་དཔེ་ལ་ “ཆན” ཡོད།

བར་གྱི་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་རྟོག་པས་བཏགས་པ་ཡིན་ཏེ། སྒྲིབ་དཔོན་གྱི་
སྒྲིབ་ཞབས་ཀྱི་ལམ་ལས་ནི། །སྤྱི་རོལ་གྱུར་ལ་ཞི་བའི་ཐབས་མེད་དོ། །
ཞེས་གསུངས། མདོ་ལས་ཀྱང་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་ལམ་མདོར་བསྐྱེས་
པ་ནི་གཉིས་ཏེ། ཐབས་དང་ཤེས་རབ་(༡ བ)འོ་ཞེས་གསུངས། ཐབས་མེད་
ན་ཉན་ཐོས་སུ་ལྷུང་། ཤེས་རབ་མེད་ན་འཁོར་བར་འབྱུང་པས་དེ་གཉིས་
ཀ་ཚང་དགོས། དེ་ཡང་ཐོག་མར་ཐབས་བསྐྱོམ་པ་གལ་ཆེ་ལ། ཐབས་ཀྱི་
གཙོ་བོ་བྱང་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་ཡིན་ཏེ། བྱང་རྒྱུ་སེམས་མེད་རྒྱུ་འབྱུང་འཇིག་
རྟེན་ཡོང་མེད་ན། །ཞེས་སོ།། ཐོག་མར་སྒྲིབས་འགོ་ལན་གསུམ་བྱས་ལ།
བྱམས་སྒྲིང་རྗེ་བྱང་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱོམ་སྟེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་
བདག་གི་མ་བྱས་ཏེ་གང་གི་སྟོར་མ་ཉལ་བའི་སེམས་ཅན་དེ་ཡང་མེད་ཅེས་
སོ། །མ་བྱས་རེས་ཀྱིས་ཐན་བཏགས་གཞོད་པ་ལས་སྒྲིབ་པའི་དྲིན་ཅན་
ཡིན་པས། འདི་རྣམས་བདེ་བ་དང་ལྷན་པར་གྱུར་ཅིག་སྐྱམ་པའི་བྱམས་པ་
བསྐྱོམ། སྐྱུ་བསྐྱུ་དང་བྲལ་བར་གྱུར་ཅིག་སྐྱམ་པའི་སྒྲིང་རྗེ་བསྐྱོམ། དེའི་
ཆེད་དུ་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་བྱ་སྐྱམ་པའི་སྒྲོན་པའི་སེམས་དང་། དེའི་ཆེད་
དུ་ཚོགས་བསག་ཅིང་སྒྲིབ་པ་སྐྱུང་དེའི་ཐབས་སུ་དབུ་མ་བསྐྱོམ་སྐྱམ་དུ་
སྐྱོམ་པ་འདི་ཡན་ཆད་ཐབས་སྐྱོམ་པ་ཡིན། ཤེས་རབ་སྐྱོམ་པ་ནི་ཤེས་བྱ་ལ་
རིགས་པས་དབྱུད་ནས་བསྐྱོམ་སྟེ། དངོས་པོ་ནི་གཉིས་ཏེ་གཟུགས་ཅན་དང་
གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པའོ་ཞེས་པས། རོ་བོའི་གསུང་གིས་གཅིག་དང་དུ་
བྲལ་ཁོ་ན་བསྐྱོམ་པ་³བདེ་གསུང་། གཟུགས་ཅན་སྐྱུང་བ་ཐམས་ཅད་ཤེས་
རབ་ཀྱིས་སྤྱི་བས་མཐར་རྩལ་སྤོང་ལ་བྱུག་ལ། དེ་ཡང་སྤྱོད་ཆའི་སྤྱི་ན་སྟོང་

3 མ་དཔོན་ལ་ “བསྐྱོམ་པ་ལ་བདེ་” ཞེས་ཡོད།

ལྟར། །དེ་བཞིན་ཤེས་རབ་དབང་པོ་སྐྱེས་ནས་ཀྱང་། །སྐྱེས་པ་དེ་ཡིས་དེ་ཉིད་
 སྲེག་པར་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །ཤིང་ཟད་ན་མེ་མི་འབྱུང་བ་ལྟར་དཔྱད་
 བྱི་ཡུལ་དང་དཔྱད་བྱེད་སྒོ་གཉིས་ཞི་བའི་དང་ལ་གནས་པ་དེ་ཚོས་ཉིད་
 ཀྱིས་འབྱུང་སྟེ། དཔྱད་བྱ་རྣམས་པར་དཔྱད་བྱས་ན། །རྣམ་དཔྱད་ལ་ནི་རྟེན་ཡོད་
 མིན། །རྟེན་མེད་སྲིར་ན་མི་འབྱུང་སྟེ། །དེ་ཡང་ལྷ་དན་འདས་པར་བརྗོད། །ཅེས་
 སོ། །དེ་ལྟ་བུས་ན་སྐྱོས་པ་བཅད་པས་མི་རྟོག་པ་རང་བབས་སུ་སྐྱེ་བ་ཡིན་
 གསུངས། དེའི་དོན་རྟོག་མེད་ཀྱི་དང་ལ་གསལ་ལེ་སིང་(2 བ)འཛུགས་
 པའི་ཚེ་རྣམ་རྟོག་བྱུང་ན་གཤམ་ཅིང་གཤམ་ཅིང་བསྐྱོམ། གོམས་ནས་སྤུན་ཇི་
 རིང་ཇི་རིང་དུ་བསྐྱོམ་པ་མན་དག་ཡིན་གསུངས། བརྟན་པ་ཐོབ་ནས་དེ་ལས་
 བསྐྱོག་གིན་ཡང་སྦྱོང་བར་གདུ། རྒྱེན་གྱིས་བྱིང་ཚོད་དུ་བྱུང་ན་དེའི་རྒྱ་སྤང་།
 རང་ལྷགས་ཀྱིས་བྱིང་ན་བསྐྱོམ། ཚོད་ན་སྦོད་པར་གདུ། མཉམ་གཞག་
 ལས་ལངས་ནས་རྗེས་ཐོབ་དུ་འཁོར་འདས་ཐམས་ཅད་བདེན་སྟོང་སྐྱེ་མ་ལྟ་
 བུར་ཤེས་པར་བྱས་ལ་མི་དགོ་བ་སྤྲ་བ་ནས་སྤང་། དགོ་བ་སྤྲ་བ་ནས་སྐྱེ་བ་
 པ་གལ་ཆེ། མཉམ་རྗེས་གཉིས་ཀྱང་དང་པོ་རེ་འཛུགས་དུ་སྐྱོམ། གོམས་ནས་
 ཟུང་འཇུག་དུ་བསྐྱོམ་དགོས་ཏེ། མིའི་རྐང་པ་དང་བྱིའི་གཤོག་པ་དང་འབྲ་
 བ་ཡིན་གསུང། དེ་ལྟར་གྲགས་སྟོང་རིག་སྟོང་སྤྱང་སྤྱང་ལ་བསྐྱེད་པས་པས།
 སྐལ་བ་དང་ལྷན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཚེ་འདི་ལ་བདེན་པ་མཐོང་བར་འགྱུར། འདི་
 ལ་མ་མཐོང་ཡང་ཕྱི་མ་ལ་ངེས་པར་མཐོང་བར་བཞི་བརྒྱ་པ་ལས་བཤད་
 གསུངས། ཉིང་འཛིན་རྒྱལ་པོ་ལས། ཚོས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞི་གང་གང་
 ཤེས་པ། །རིང་པོ་མི་ཐོགས་རྐང་གཉིས་གཙོ་བོར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་
 སོ། །རྗོད་པའི་གདམས་དག་སྤུན་མོང་མ་ཡིན་པ་རྗོད་པས་སོ། །

5 མ་དབེ་ལ་ “དག” ཡོད།

ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རང་བཞིན་གྱིས་རྣམ་པར་དག་པའི་སེམས་ལས་
བྱུང་བར་གོ་བར་བྱའོ། །གསུངས་སོ། །དེའི་ཚེ་སེམས་རང་བཞིན་གྱིས་
དག་པ་ལ་ཉོན་མོངས་པ་སློབ་བྱེད་བྱེད་བའམ་མི་བྱབ་ཏུ་ངོ་སྤྲོད་དོ། །ཁྱོད་
ཀྱི་ལུས་མེར་མཚོངས་པའི་ཚེ་གར་སོང་ཆམེད་པ་ལྟར། ཉོན་མོངས་པ་སློ་
བྱུང་བ་དག་ནས་སངས་རྒྱས་པ་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ངོ་སྤྲོད་
དོ། །ཁྱོད་ཀྱི་ལུས་ནམ་མཁར་ཐིམ་པ་དང་། དང་པོ་འཛིགས་པ་དང་བཅས་
པ་དང་། མི་ལམ་ཡིན་པར་ངོ་ཤེས་པ་དང་། རྒྱད་པར་མེད་པར་ངོ་བོ་གཅིག་
ཏུ་ངོ་ཤེས་པ། སངས་རྒྱས་དང་སེམས་ཅན་ཡོན་ཏན་དབྱེ་བ་མེད་པའི་བསམ་
མི་བྱབ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ངོ་སྤྲོད་དོ། །ངས་རྟོག་པ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཁྱོད་ལ་
བསྐྱེད་པ་དེའི་རྒྱལ་བའི་མཚན་པ་རྟོག་པ་མེད་པ་དང་། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་
ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པ་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །བསམ་མི་བྱབ་
བཞིའི་ཡིད་ཆེས་སུ་དེར་སྐྱེས་སོ། །བསམ་མི་བྱབ་ཀྱི་བརྒྱུད་པ་རྫོགས་སོ། །

༥ སྒྲིམ་རྣམས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་མ་རྟོགས་
པས་རྣམ་པར་རྟོག་པ་སློབ་བྱུང་བ་འབྱུང་། དེ་ལས་ཉོན་མོངས་པ་འབྱུང་། དེ་
ལས་ལས་འབྱུང་། དེ་ལས་སྐྱེ་བ་འབྱུང་། དེ་ལས་ན་བ་དང་རྒྱ་བ་དང་འཆི་
(༢ ན)བ་འབྱུང་དོ། །སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཇི་ལྟར་བཞིན་རྟོགས་ན་སྐྱུག་
བསྐྱེད་ཐམས་ཅད་རྩ་བ་ནས་ལྡོག་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་མི་རྟོགས་པའི་རྒྱ་ཚུལ་
བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་རྒྱུ་རྒྱུ་སོང་བའི་འཇུག་སློབ་ལྟ་གི་

2 མ་དཔེ་ལ་ “རྒྱུ” ཡོད་པ་ འོད་གསལ་སྤིང་པའི་དོན་གྱི་ནང་དུ་ཡང་ “རྒྱུ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་
ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་དངོས་པོར་ཞེན་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་རྒྱུ་ལྟ་སུ” ཞེས་ཡོད་པས་མ་བཅོས་པར་
བཞག་ཡོད།

ཡུལ་ལ་ཞེན་པས། ཚོས་ཉིད་ཀྱི་གགས་བྱས། བག་ལ་ཉལ་ལས་རྩ་བ་
 སེམས་མ་རྟོགས་པས་ཐ་དད་དུ་བརྩུང་བས་ཡེ་ཤེས་གགས་བྱས། སེམས་
 ཀྱི་དེ་བོ་ཡང་དག་པའི་མཐའ་ལ་འདུས་བྱས་སུ་ཞེན་པས་ཡིད་ལ་བརྟེན་ཏེ་
 བདག་ཏུ་བརྩུང། ཤེས་རབ་རྟེན་མེད་རྟོགས་པའི་གགས་བྱས། ཡིད་ཡུལ་
 དང་ཕྱད་པས་བག་ཆགས་སད་དེ། རྣམ་ཤེས་ལ་ཆགས་སྤང་གི་ཉོན་མོངས་
 པས་གོས་སོ། །སེམས་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་གགས་བྱས་སོ། །དེའི་རྩ་བ་མི་
 གནས་པའི་རྩ་བ་རྟོགས་པའི་རྣམ་དུ་དེ་སྒྲོད་པ་ནི། ཤེས་རབ་ཀྱིས་རང་གི་
 སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་རྒྱུ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་འབྲས་བུར་མི་གནས་
 པར་ཡིད་ལ་བྱས་པས་ཇི་ལྟ་བུ་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་དང་དེ་སྒྲོད་དོ། །སྤྱིང་
 རྗེས་སེམས་ཅན་གཞན་གྱི་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་དེ་མ་རྟོགས་པར་ཡིད་ལ་
 བྱས་པས་ཇི་སྟེད་པ་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་དང་དེ་སྒྲོད་དོ། །རྟོག་པའི་རྣམ་དག་
 པའི་རྩ་བར་དེ་སྒྲོད་པ་ནི། ཤེས་རབ་ཀྱིས་རང་གི་སེམས་འོད་གསལ་བར་
 3 ཡིད་ལ་བྱས་པས་ཇི་ལྟ་བུ་རྟོགས་པ་དང་དེ་སྒྲོད་དོ། །སྤྱིང་རྗེ་ཡིས་གཞན་
 ཀྱིས་དེ་མ་རྟོགས་པར་ཡིད་ལ་བྱས་པས་ཇི་སྟེད་པ་རྟོགས་པ་དང་དེ་སྒྲོད་དོ། །
 རྒྱུ་འཇིག་སྤྱིང་པོ་མེད་པའི་རྩ་བ་འོད་གསལ་དུ་དེ་སྒྲོད་པ་ནི། སེམས་རང་
 བཞིན་རྟེན་མེད་ནམ་མཁའ་ལྟར་གཞི་མེད་དུ་བཞག་པ། རྟོག་མེད་དམིགས་
 བུལ་དུ་བཞག་པ། འདུས་མ་བྱས་ལྟན་བྱུབ་ཏུ་བཞག་པའི་དེ་སྒྲོད་གསུམ་
 4བྱའོ། །དེ་སྒྲོད་པའི་གདམས་པའི་ཚུ་རྒྱན། འཕྲལ་འཁྲི་མཁས་གཉིང་རིང་

3 མ་དཔེ་ལ་ “༥” རམ་ “མར” ལྟ་བུ་ཡོད།
 4 མ་དཔེ་ལ་ “༢” ཡོད།

བདེ་ཞེན་པ་ཐག་པ་གང་བྱུང་ཚོད་ཅུ་གསུངས་ནས་བཞུད་དོ། །ཡང་མཛེས་
པ་རྒྱན། ལམ་དུ་འཇུག་པ་སྣང་བ། བསམ་པ་སྦྱིང་ཟེ། སྦྱོར་བ་ལས་སོ་
གསུངས་སོ། ། (༢ བ) བྱང་རྒྱུབ་ཀྱི་སེམས་ལྷག་པའི་བསམ་པས་འདུན་པ་
ཡངས།⁵ མི་དགེ་བ་སྦྱོང་བས་བརྩོན་འགྲུས་ཡངས། སྦྱིང་ཟེ་ཐོབ་པས་
སེམས་ཡངས། ཐབས་ལ་མཁས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཐོབ་པས་སྦྱོད་པ་ཡངས། རྩེ
འཇུག་གི་རྒྱུ་པ་བཞེས་བྱང་རྒྱུབ་བསྐྱབས་པས་ཚོ། ལུས། ཚོས་དང་བྱིན་
རྒྱབས་ཀྱི་དབང་བཞི་ཐོབ་པའོ། །རིན་ཆེན་ལྷ་བུའི་གདམས་པ་ནི། །ཡོངས་
སུ་རྩོགས་པར་མཁུན་ལ་བྱིན། །སྐྱོ་མའི་དམ་ཚིག་བཞེན་དུ་སྐྱབ་བར་མཛོད། །
ཡི་མྱོ།

དུས་གསུམ་སངས་རྒྱུས་ཀུན་གྱི་གཙོ། །སྐྱོ་མའི་ཞབས་ཀྱི་པད་མར་འདུད། །
སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་འདི། །དུས་གསུམ་སངས་རྒྱུས་ཀུན་
དང་ བཟང་ངན་ མཉམ། །དཔེ་ རྣམ་མཁའི་ཁམས་ལ་སྐྱེ་འཇིག་མེད། །འོན་
སྐྱེ་བསྐྱེལ་སྦྱོང་བ་ཅི་ཞེ་ན། རང་སེམས་སངས་རྒྱུས་སྦྱིང་པོ་འདི། །འཁོར་བའི་
སྐྱེ་འཇིག་མེད་ཡང་མེད། །ཐོག་མེད་འཁོར་བའི་དུས་ཉིད་ནས། །འོན་ཉོན་མོངས་
པ་ཅི་ སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་རྗེ་མེད་འདི། །ཉོན་མོངས་སྐྱབས་དང་མ་
འབྲེལ་བ། །སྦྱིང་པོ་དགའི་དཔེ་ཡིས་བསྟན། །འོན་ཉོན་པ་སྐྱེ་བ་ཅི་ གཟུགས་
ལ་ནམ་མཁའ་ཁྱབ་པ་བཞིན། །ཚོས་སྐྱེས་སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་ཁྱབ། །དུས་
གསུམ་རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་ཡང། །རྩོག་པས་རང་བཞིན་མི་འགྲུང་བ། །དཔེ་

5 མ་དཔེ་ལ་ “ཚོད” ཡོད།
6 མ་དཔེ་ལ་ “ཡང” ཡོད།

མིད་ སེམས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་དེ་བཞིན་ཉིད། །འགྲོ་ཀུན་དེའི་སྣང་པོ་ཅན། །སེམས་
ཀྱི་དོན་ཅི་ཡིན་ཞེན་ རང་བྱུང་ཡེ་ཤེས་ཞེས་བྱ་སྟེ། །རང་བྱུང་གི་ཡེ་ཤེས་དོས་འཛིན་པ་
ནི་ ཚོས་ཉིད་གསལ་ལ་ལ་དེས་གཟུང་མེད། །འདུ་ཤེས་འཛིན་པ་བྲལ་བའི་
དུས། །དུས་གསུམ་སངས་རྒྱས་རང་དང་གཅིག་ །སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་
གསལ་འདི། །འོར་བུ་འདམ་དུ་བཅུག་པ་བཞིན། །དོ་བོ་སངས་རྒྱས་སྣང་པོ་
འདི། །རང་བྱུང་ཡེ་ཤེས་གདོད་ནས་གནས། །རང་སེམས་སངས་རྒྱས་སུ་
དོས་གཟུང་བའི་ཕྱ་ཁྲིད་དང་པོ་འོ།།

གཞི་ ཁམས་གསུམ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ། །རང་བྱུང་ཡེ་ཤེས་རང་
བཞིན་གནས། །རྒྱ་ཅིས་མདོན་ན་⁷ ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་མ་རིག་པར། །རང་དོ་
རང་གིས་མ་ཤེས་ཏེ། །རྟོག་ དོ་བོ་ནི་ པའི་ཡིད་དུ་འགྱུས་པ་དང་། །སྣང་ སྣང་
བ་ལ་དཀྱགས་པ་ལ་ ལ་⁸བདེན་འཛིན་ཤར་བ་འདི། །རྒྱ་ ཀུན་བཏགས་ཀྱི་མ་
རིག་པས་ཆགས་ ཞེན་པ་སྐྱེས་དེས་ སྣང་སྐྱེ། །རྐྱེན་ དག་སྒྲིག་གཉིས་ཀྱི་ལས་
བསགས་ནས། །(༣ ན) །ཚོས་སྐྱ་ཡིན་མོད་ཀྱི། །⁹ འབྲས་བུ་ཅན་སོང་ རིས་
རྒྱག་འཁོར་བའི་གནས་དག་ཏུ། །སྐྱེ་འཆི་རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་སྐྱོང་། །སེམས་
ཅན་ དང་ འཁོར་བའི་མིང་གིས་གདགས། །བཅིངས་ལུགས་ སྣོད་དང་བཅུད་
གཉིས་སྣང་བར་ཤར། །བདེན་ མི་བདེན་ རྒྱན་ཞེན་པས་སེམས་རྒྱུད་བཅིངས། །
རང་དོ་ཤེས་ རྟོག་པས་སེམས་ཅན་དུ་འབྱུལ་པའི་ཕྱ་ཁྲིད་གཉིས་པའོ།།

7 མ་དཔེ་ལ་ “སྒྲོན་ན” ལྷ་བུར་སྣང་།
8 མ་དཔེ་ལ་ “སྣང་བ་ལ” ཞེས་ཡོད།
9 མ་དཔེ་ལ་ ཚོག་མ་ཚང་བར་སྣང་།

ལྷོ་སྤྱི་བསྐྱེད་འཁྲུལ་པ་ཡིན་ སློ་བྱུང་འཁྲུལ་པའི་རྣམ་རྟོག་འདིས། །རང་བཞིན་
 འོད་གསལ་མ་རྟོགས་ཏེ། །ཉེས་པ་སློ་བྱུང་དང་ལྡན་པས། །སྤྱི་བསྐྱེད་
 གངས་མེད་ཚྱོད་བར་བརྟགས། །སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་འདི། །
 རིན་ཆེན་འདམ་དུ་བརྟུག་པ་བཞིན། །དེ་བོ་སངས་རྒྱས་སྤྱིང་པོ་འདི། །རང་
 བྱུང་ཡེ་ཤེས་གདོད་ནས་གནས། །རྟོག་པ་གོས་སྐྱམ་ན། །འོན་ཀྱང་འོར་བུ་རིན་
 ཆེན་དེ། །འདམ་དུ་ལོ་སྤྱོད་གནས་བྱུར་ཀྱང། །འདམ་གྱི་ཉེས་པས་མི་གོས་
 ལྟར། །རང་སེམས་འོད་གསལ་དེ་དང་མཚུངས། །ས་དང་ཟངས་དང་གསེར་
 སྤོད་ལ། །ནམ་མཁས་བྱུང་མེད་བྱུང་པ་བཞིན། །སེམས་ཅན་འཕགས་
 པ་སངས་རྒྱས་ལ། །ཆོས་སྐྱུས་བྱུང་པར་བྱུང་པར་མེད། །གནས་སྐབས་
 གསུམ་ གང་ཟག་གསུམ་ རང་བཞིན་འོད་གསལ་ལ་བོགས་བྱུང་པར་མེད་པའི་
 བྲ་ཁྲིད་གསུམ་པའོ།།

ལྷོ་སྤྱིང་པོ་རང་ བྱུང་ བཞིན་ཡེ་ཤེས་འདི། །ཡོད་ཀྱང་རང་ངོ་མ་ཤེས་པ། །དུས་
 གསུམ་སངས་རྒྱས་ཀུན་གྱི་གཙོ། །གཞུང་དང་མན་ངག་འཆད་པ་ཡི། །སྒྲུ་མ་
 སངས་རྒྱས་ཀུན་གི་ཇི། །དུས་གསུམ་རྒྱུན་དུ་གསོལ་བ་གདབ། །སྐྱབ་པའི་
 མཚོད་པས་མཉེས་པར་བྱ། །ཡི་དམ་ལྷ་བས་གཉན་པར་བཀུར། །རྒྱ་བཞི་འདོད་
 ཆེན་ འཁོར་བའི་སྤང་བ་སྐྱུ་མ་ལ། །རྟོག་ཏུ་བདེན་པར་འཛིན་པ་དང་། །སྤྱི་བ་
 བསྐྱེད་ཚུ་བ་སྤྱང་པོ་ལ། །གཅེས་པར་ཞེན་པའི་བདག་འཛིན་དང་། །ཉན་ཐོས་
 རང་དོན་སྤངས་པའི་འཁོར་བ་ལ། །བདེ་བ་ཆེན་པོར་མ་རྟོགས་དང་། །རང་
 རྒྱལ་ བན་སེམས་གཞན་དོན་སྤངས་པ་ཡི། །ལམ་མཚོག་སྤྱིང་ཇི་མེད་དང་
 བཞི། །འོད་གསལ་ངོ་སྤོད་མ་རུང་ཞེས། །ས་བརྟུན་དབང་ལྷུག་བྱུམས་པས་

གསུངས། 1(3 བ)འོད་གསལ་རང་བྱུང་གི་ཡེ་ཤེས་དོ་སྦྱོང་པའི་སྐྱེ་མ་
སངས་རྒྱལ་སྤྱི་ཡིད་ཆེས་པའི་སྤྱི་ཁྲིམ་དང་པོ།

སངས་རྒྱལ་ནི་ རང་སེམས་བདེ་གསལ་ལྟོགས་པ་ཡིས། རྟོག་པ་བྱི་མ་ཞི་
བའི་དུས། རང་བྱུང་ཡེ་ཤེས་ཤར་བ་ནི། སངས་རྒྱལ་ཞེས་བྱ་བུ་གསལ་རྗེ་
ཅན། རྩོམ་ནི་ འོད་གསལ་དོན་རྟོགས་སྒོ་ལས་གྲོལ། ལས་དང་ཉོན་མོངས་
རྟོག་པ་ཞི། ཉོན་མོངས་རང་སར་དག་པ་ཡིས། གཉེན་པོ་རང་བྱུང་ཡེ་ཤེས་
གསལ། རོན་དེ་འགོག་པ་ལམ་ཡིན་ཏེ། སྤྱི་བུ་བསྐྱེད་པའི་ཚོས་
ལ་འདུད། རྟོག་འདུན་ནི་ སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་བས། རྣམ་
རྟོག་དོ་བོ་གཞི་ནས་མེད། སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་སེམས་རྒྱུན་ལ། རྩི་མེད་
སངས་རྒྱལ་སྤྱི་ཡིད་རྟོགས། ཤེས་རབ་སྤྱི་ཡིད་རྩི་མེད་ལྟོགས། ས་ཐོབ་
དབང་ཕྱི་ཞབས་ལ་འདུད། ཀུན་རྗེ་བ་བདེ་སྐྱབས་འགོ་འདིས། གནས་
སྐབས་ལམ་གྱི་བར་ཆད་བསལ། རྣམ་པའི་དོན་དུ་ དོན་དམ་རང་སེམས་
སངས་རྒྱལ་ལ། ཞེན་མེད་ཚོས་སྐྱར་གསོལ་བ་གདབ། ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་
དག་འདུན་ཡང་། རྩོམ་སྐྱོད་དག་པར་གཅིག་ཏུ་འདུས། རྣམ་རྟོག་ཅད་ནས་
ཚོད་པ་ཡིས། འཁོར་བའི་སྤྱི་བུ་གསལ་གཏན་ནས་སྐྱོབ། རྩི་མེད་གནས་
གསུམ་འབྲས་བུ་གཞུང་གི་སྤྱི་ཁྲིམ་གཉིས་པོ།

༥ ཚོས་སྐྱོད་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་རིགས། རང་བཞིན་ ལམས་ ཚོས་ཉིད་འོད་
གསལ་ནི། རང་བྱུང་ཡེ་ཤེས་ཉིད་དུ་གཅིག རོ་སྦྱོང་དངོས་གཞི་རྗེས་
གསུམ་དུ། རྣམ་རྟོག་དོས་གཞུང་མེད་པར་སྦྱོས། རྟོགས་ཀྱིས་བེན་

བ་ ཅེས་པས་འཁོར་བ་ལ་ཞེན་པ་ལོག་པ་ ཤིན་ཏུ་གཅེས། ཤེས་ཚིག་མྲལ་ལ་བ་
 བཞིན། འབྲུག་དང་ལོངས་སྤྱོད་བདེ་བ་ལས། ཤེས་རྟག་འགྲུང་བས་སྐྱུག་
 བསྐྱེད་བས། འབྲུ་དང་མི་ལ་བདེ་བ་མེད། ཞེན་པ་མེད་པ་ཉམས་སྦྱོང་
 ཡང་། འཁོར་བ་པ་ལ་སྦྱིང་རྗེ¹⁰འཆར། འོད་གསལ་ (འགས་ལྷ) སྡི་མ་
 བུལ་དུས་ན། རང་བྱུང་ཡེ་ཤེས་ཚོས་སྐྱུ་ཡིན། རྒྱ་མཚོ་ རྟགས་ རྒྱལ་རིན་
 ཆེན་མཛེས། ཤེས་བཅུ་མེས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་ལ། རང་སེམས་འོད་གསལ་
 རྟོག་པ་བུལ། རང་བྱུང་ཡེ་ཤེས་སངས་རྒྱལ་འབྱུང་། ཚོས་ཉིད་མི་འགྲུང་བ་
 ཉོན་མོངས་པ་དང་སྐྱུག་བསྐྱེད་གྱིས། འཕགས་པ་ འོད་གསལ་སེམས་ལ་
 མ་གོས་པ། འབྲུལ་རྟོག་རང་གིས་བརྟགས་པ་ཡི། འབྲུག་བསྐྱེད་ཁོ་ན་
 སྦྱོང་བ་ཡིན། རང་སེམས་འོད་གསལ་(༥ ན)རྟོགས་པ་ན། འཁོར་བའི་
 སྐྱུག་བསྐྱེད་མིང་ཡང་མེད། ཉོན་མོངས་སྐྱེས་པའི་སེམས་ལ་བརྟག་ གཞི་
 མེད་སྟོན་བྱུང་ཤེས་པར་བྱ། འཕགས་པའི་གང་ཟག་ཡིད་ལུས་ལ། འཁོར་
 བའི་སྐྱུག་བསྐྱེད་ཚུ་ནས་བུལ། ཟག་པ་མེད་པ་དག་པ་ཡིས། ཤེས་ཅན་
 རྣམས་ལ་སྦྱིང་རྗེ་ཆགས། ཉོན་མོངས་རྟོག་པས་བརྟགས་པ་སྟེ། རང་ལ་
 ཆགས་སྤང་ཅི་སྟེའི་དུས། རྟེན་ཤེས་རབ་མིག་གིས་ལྟ། རང་སེམས་མེད་རང་
 གསལ་གཞི་ཚུ་མེད། འཕགས་པའི་ལམ་དང་ཤེས་པའི་རྒྱུ། རང་སེམས་པའི་
 ལམ་གཙོ་ རྟོན་ཚུ་ཞེན་པ་མེད། ཚོས་དབྱིངས་འོད་གསལ་བའི་ལམས་རང་
 བཞིན་རྣམ་པར་དག་པའི་ཤུ་ཁྲིད་གསུམ་པའོ།།

ལྷ རྣམ་མཁའི་ བྱང་རྒྱལ་ རང་བཞིན་འོད་གསལ་ནི། སྐྱིབ་པའི་སྐྱིན་དང་

10 མ་དཔེ་ལ་ “རྗེ” རྒྱུང་པ་ཡོད།

བྲལ་བའི་དུས། །རང་བྱུང་ཡེ་ཤེས་ཉིམ་ཤར། །ཐུགས་རྗེས་གཞན་གྱི་སྒྲིབ་པ་
སེལ། །ཚོས་སྐྱེ་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་རིགས། །སྐྱེ་གསུམ་རང་ས་ཟིན་པ་ཡིས།།
དབྱིངས་དང་ཡེ་ཤེས་སྤངས་པ་གསུམ། །དབྱེར་མེད་དེ་བོར་རྗེ་གས་སངས་
རྒྱས། །གདུལ་བྱའི་རྒྱད་ཀུན་གྲོལ་བར་མཛད། །རྟོག་བྲལ་ནམ་མཁའི་
མཚན་ཉིད་འཛིན། །ཚོས་སྐྱེ་བ་པའི་མཐར་ཐུག་པས། །འེངས་སྐྱེ་ཡོན་ཏན་
ཐམས་ཅད་རྗེ་གས། །སྐྱུལ་སྐྱེ་འགོ་དོན་ཐུགས་རྗེས་མཛད། །འགོ་ལ་པན་
བདེ་རྟག་ཏུ་འཇུག། །རྟོག་པའི་ཡུལ་མིན་སློལ་སེལ་འདས། །ཡོན་ཏན་སེམས་
ཉིད་ཡིད་བཞིན་ལོར་བྱ་འདི། །རྣམ་རྟོག་རྗེས་བྲལ་དུས་ན། །སྒྲོབས་བཅུའི་
འོད་ཀྱིས་མ་རིག་འཛོམས། །མི་འཇིགས་དོན་གྱི་སེང་གོ་འདི། །མ་འདྲེས་
ནམ་མཁའི་ཡོན་ཏན་དབྱིབས། །རང་དོན་ཚོས་སྐྱེ་རྗེ་གས་པ་ཡི། །གདུལ་བྱ་
རང་རྒྱུད་དག་པ་ལ། །ཡེ་ཤེས་ཆེན་པོའི་རང་སྐྱུང་ནི། །གཟུགས་སྐྱེ་སྐྱུང་བ་
རང་བཞིན་མེད། །ཡིད་བཞིན་ལོར་བྱ་ལྟ་བུར་སྐྱུང་།།

༥ ། །སྐྱེ་གསུམ་འཕྲིན་ལས་ །ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པ་ཡི། །སེམས་ཉིད་རང་བྱུང་ཡེ་
ཤེས་ཀྱིས། །འགོ་བ་རང་སེམས་རྗེ་མེད་ལ། །(༤ བ)སངས་རྒྱས་འཕྲིན་
ལས་སྐྱེ་ཚོགས་བྱུང། །ལམ་ལྷ་རྒྱུད་ལ་བསྐྱེད་པར་མཛད། །འོན་ཀྱང་རྟོག་
བྲལ་རིན་པོ་ཆེས། །འགོ་བའི་དོན་མཛད་འཕྲིན་ལས་འཇུག། །རྣམ་རྟོག་སློ་
བྱུང་གྱི་རྗེས་དང་བྲལ་བའི་པ་ཁྲིད་བཞི་པའོ།།

༥ ། །ལས་དང་ཉོན་མོངས་སྐྱུག་བསྐྱུལ་གསུམ། །གཞི་མེད་རང་བཞིན་སྒྲོང་
པར་གསུངས། །སངས་རྒྱས་སྤིང་པོ་ཁམས་ཡོད་དུ། །རྒྱལ་བས་གསུངས་

པའི་དགོངས་པ་ཡིས། །ཞུས་པ་¹¹ རང་སེམས་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་ན། །ལས་
 གྱི་དབང་གིས་¹² ལམ་ལ་འབད་པས་མི་གོ་ལ་ཞིང། །རང་སེམས་རང་བྱུང་
 ཡེ་ཤེས་ཉིད། །དུས་གསུམ་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་པར། །རྟོགས་པས་བྱང་
 རྒྱུ་ཐོབ་པ་ཡི། །ལམ་ལ་འབད་ཚུལ་སྟོན་བ་བསྐྱེད། །བརྟམས་པ་ ཀུན་རྫོབ་
 བྱང་རྒྱུ་སེམས་ལྡན་པས། །གཞན་ལ་བརྟམས་པའི་སྟོན་དང་ལྡན། །གུས་པ་
 ལམས་གསུམ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀུན། །རང་བྱུང་ཡེ་ཤེས་མ་བཅོས་
 པར། །ཡིད་བཞིན་ཞོར་བུ་ཡོན་ཏན་བཞིན། །རྟོག་ཏུ་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཏུ་
 གནས། །ཉེས་པ་འཛིན་པ་ ནད་དང་དབྱེ་དང་སྦྱོད་པ་ཉམས། །སེམས་ཅན་
 རྣམས་སྦྱོན་གྲངས་ལས་འདས། །རྣམ་རྟོག་ རྟོག་པ་དངོས་མེད་ དངོས་མེད་
 རམ་མཁའ་བཞིན། །བདེན་འཛིན་ཞེན་པ་མ་བྱེད་པར། །སེམས་ཉིད་རང་བྱུང་
 ཡེ་ཤེས་ཉིད། །རྣམ་རྟོག་དོས་བབྱུང་བལ་བར་ལྟོས། །ཐ་ཡོད་པ་¹³ རྣམ་རྟོག་
 དངོས་པོར་ཞེན་པ་ཡིས། །རང་བྱུང་ཡེ་ཤེས་ཆེན་པོ་སྤངས། །རང་སེམས་
 འོད་གསལ་ཚོས་གྱི་སྐྱུ། །རྟོག་བྲལ་ ཡེ་ཤེས་རང་བཞིན་ རང་བཞིན་ཡེ་ཤེས་
 འདི། །སྟོན་བྱས་མ་ཡིན་སངས་རྒྱས་གྱི། །སྟིང་པོ་སེམས་གྱི་དོན་ལ་ལྟོས། །
 བདག་ཆགས་པ་ སངས་རྒྱས་རྣམས་གྱི་ཡེ་ཤེས་ཉིད། །རང་གི་སྟོ་ཡིས་མེད་
 པར་བྱས། །བྱམས་པ་ཆེན་ བདག་དང་གཞན་གྱི་རྒྱུད་འདི་དག་¹⁴ །གཅིག་དང་

11 འདི་ནས་རིམ་པར་རྒྱ་མཚོ་ནས་གསུངས་པའི་སྟོན་ལྟ་དང་ཚོས་ལྟ་སྐྱུར་ནས་གསུངས།
 12 མ་དཔེ་ལ་ “ལས་གྱི་དགོས་” ལྟ་བུར་སྤྲང།
 13 མ་དཔེ་ལ་ “ཐ་ཡོད་པ་” ལྟ་བུ་ཡོད་ དོན་ཉེས་པ་བཞིན་ཡང་དག་པའི་ཚོས་ལ་བསྐྱུར་བའི་
 སྐབས་ཡིན་པས་ ཡང་དག་པ་སྐྱས་པ་ཡོད་པ་མིན་ནམ་སྟེ།
 14 མ་དཔེ་ལ་ “དག” མེད།

དུ་མ་བུལ་བ་ཡིས། །རང་བྱུང་ཡེ་ཤེས་གཞིར་གནས་པས། །དོན་མ་རྟོགས་
ལ་སྣང་རྗེས། །མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཆེན་པོའི་བླ་མེད་ལྷ་པོ་རྣམས་སོ། །སྐྱེན་
ལ་བླ་མེད་འདུག་པ་ལྟར་སྐྱུར་བའི་གདམས་ངག་འདི་ཡིན་གསུངས། །ཨྱི་སྒྲི།

ཚོས་འདིའི་ལོ་རྒྱུས་ནི་པ་རྗེ་ཉ་ཆེན་པོ་ རྒྱལ་བ་བྱམས་པའི་ཚོས་² ཡོད་པའི་ བྱམས་
པའི་མགོན་པོ་ཞེས་བྱ་བ་མ་གཞི་རྣམས་ལ་གཞི་བཞག་པ་གཅིག་ན་བཞུགས་པ་ལ། མི་
ལམ་(༥ ན)དུ་ བཙུན་པ་གདུགས་དཀར་པོ་གཅིག་ཕྱབ་ནས་ལྷ་མི་འཁོར་མང་པོ་དང་
འདུག་ ཅོན་དན་གྱི་མཚོན་རྟེན་ཁྲི་འཕང་བཞི་པ་གཅིག་གི་ནང་དུ་རྒྱུད་སྐྱེ་མ་
དང་། ཚོས་ཉིད་ཀྱི་གདམས་ངག་གཉིས་བཅུག་ནས་བྱམས་པ་དངོས་ཀྱིས་
ངོ་སྤྲོད་བྱས་ཏེ། སྤྱིར་རྒྱ་རྒྱུ་གཉིས་འབྲས་བུ་གསུམ་དུ་བྲི་ལ་ནས་ངོ་སྤྲོད་
པ་དང་། བྱེ་བྲག་དུ་རྒྱ་ཚོས་ཉིད་མི་འགྱུར་བར་ངོ་སྤྲོད་པ་དང་། བསམ་མི་
ཁྲབ་བཞི་ལ་ངོ་སྤྲོད་མཛད་དོ། །ཕྱིས་གཉིད་སངས་དང་ཚོས་འགའ་མེས་ས་
ལ་བྱུང་ཡང་མ་དགའ་¹⁵བ་ལས། འཕགས་པ་དངོས་ཀྱི་ཐུགས་རྗེས་བཟུང་
ཀྱང་ང་ལ་ཚོས་འཛིན་པའི་ཉུས་པ་མེད་དོ་སྐྱེམ་མོ། །དེ་ནས་སྤར་སྐྱོར་བ་
བྱེད་པའི་མཚོན་རྟེན་གཅིག་ལ། འོད་སྤར་ན་མེད་པ་དེ་ནས་བྱུང་ངོ། །དེ་ནས་
གདམས་ངག་ཡོད་དམ་སྐྱེམ་ནས་བྱེ་བས་བྱུང་ངོ། །པ་རྗེ་ཉ་ཨ་ནུ་ཀི་རྟི་
¹⁶དང་། དེས་བསམ་པས་ང་རྒྱལ་བས་ངའི་སྐྱོབ་མ་ཨ་ཀར་ར་ཤན་ཏི་བ་
ལ་¹⁷གཏད་དོ་སྐྱེམ་ནས། དེས་ཁ་ཆེར་བྱོན་པ་དང་སྐྱེམ་མ་སྤྲོད་ནས་¹⁸བསྐྱེན་

15 མ་དཔེ་ལ་ “གྲ” ཡོད།
16 མ་དཔེ་ལ་ “གྲིར་ཉི” ཡོད།
17 མ་དཔེ་ལ་ “དེའི་བསམ་པས་ང་རྒྱལ་བས་ངའི་སྐྱོབ་མ་ཨ་ཀར་ར་ཤན་དེ་བ་ལ” ཡོད།
18 མ་དཔེ་ལ་ “ས་སྤ” ཡོད།

བཀུར་མང་དུ་བྱས་པས། ང་སྤྱང་པོ་གཅིག་ལ་ཁྱོད་རེ་ལྟོས་ཅི་ཡོད་གསུངས་
 སོ། །དེས་རྒྱུད་སྐོར་མའི་གདམས་པ་དག་དང་ཚོས་དང་ཚོས་ཉིད་ཀྱི་གདམས་
 པ་ལོད་མཚིས་པ་ལྟ་བུས་པ་དང་། ཁྱོད་པརྩི་ཉ་བྱ་བ་ད་རྒྱལ་ཆེ་བ་ཡིན་
 པས། སེམས་ཉིད་འོད་གསལ་དུ་ངོ་སྤྱོད་དུ་མི་བརྟུབ་མཚེའོ། །འོན་པར་རྒྱལ་
 རི་ལྟར་གཅག་ལུས་པས། ཁྱོད་ཀྱིས་བྱམས་པའི་ཚོས་ལུ་ཤེས་སོ་སྐྱམ་སྟེ་
 རོན་གཅིག་ཀྱང་མི་ཤེས་སོ་ཞེས་གསུངས། ཚོས་གཏམ་བྱས་པས་ད་རྒྱལ་
 ཆག་གོ། དེ་ནས་གནང་ངོ། །དེས་ཁ་ཆེའི་གོང་ཁྱེད་པེ་མེད་དུ་ལོ་རྒྱུ་བ་གཟུང་གཤམ་
 19བའི་དོ་རྩེ་ལ་བཤད། དེས་སྤྱོད་རངས་ཐོ་ལིང་གསེར་ཁང་གི་དགོ་ཚུལ་དྲི་
 མེད་ཤེས་རབ་ཀྱིས་སྤྱར་ནས་འདི་མཁྱེན་པར་མཛོད་ཅིག་བྱས་ནས་ལྷུས་སོ། །
 དགོ་ཚུལ་དེས་ལ་སྟོད་ལྟོ་པ་གཅིག་ལ་(༥ བ)གནང་། དེས་དོ་པ་སྐྱེན་ལ་
 གནང་། དེ་སྐོར་མ་སྤྱར་པ་ བརྒྱུད་པར་བྱོན་པ་ ལ་ གནང་། དེས་བཅུན་པ་ཚོས་
 ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ ཟེའུ་ ལ་གནང་བའོ། །ཞུ་སྟེ། བྱུག་དཔེ་ལས་བྲིས་ཏེ་དག་
 གོ། དབེན་གནས་སྤྱར་ཐང་དུ་ལྷུས་ཤིང་བྲིས་ཏེ་ལྷུས་དག་པར་བྱས་སོ། ། །

19 མ་དཔེ་ལ་ “རྒྱ” ཡོད།

༄༅། །ཚོས་ཉིད་ཀྱི་སྲིད་བཞུགས་སོ།།

[311-316]¹

༥ རྒྱལ་མངས་རྒྱལ་ཀྱན་ལ་འདུད། ལམ་གྱི་མན་ངག་དོན་བསྐྱུས་གྱི།།
 སྲིད་རྗེ་བཅུན་བྱམས་པའི་དགོངས་པས་ལམ་སྐྱེ་བའི་རྟེན། འཁོར་བར་
 འབྱུལ་ཚུལ། ལམ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་བའི་རིམ་པ། མངས་རྒྱལ་གྱི་ཡེ་ཤེས་
 འཆར་ལུགས་སོ།། དང་པོ་གསུམ། རྒྱ་རིགས་དང་ལྷན་པས་ཐེག་པ་ཆེན་
 པོ་ལ་མོས། རྒྱུན་དགོངས་པ་བསམ་གསལ་པ། འགལ་རྒྱུན་བར་ཆད་མེད་
 པའི་རྒྱུད་ལ་ལམ་སྐྱེ་འོ།། དང་པོ་གསུམ། རིགས་རོ་བོ་སེམས་རང་བཞིན་
 གྱིས་འོད་གསལ་བ། དབྱེ་ན་གཉིས། རིགས་ཆད་འཁོར་བ་ཁོ་ནར་ཞེན་ཏེ་
 མོས་པ་མི་སྐྱེ་བའི་གང་ཟག བྱེ་བྲག་བཞི། མི་ཚེ་གཅིག་ཏུ་སྲིག་པ་ཁོ་ན་
 བྱེད་པ། ལོག་ལྟས་དགོ་སྲིག་མེད་ཟེར་བ། ཚོས་ལ་མོས་སྒོ་བག་ཅིམ་མེད་
 པ། དགོ་བ་ཅི་བྱེད་འཁོར་བར་བསྐྱོ་བ་སྟེ། །ལ་ལ་གཅིག་ཏུ་ཉེས་པར་སྐྱོད་
 པ་ཡོད། །ལ་ལ་དཀར་པོ་འི་ཚོས་ལ་རྣམ་པ་ཀྱན་ཏུ་བཅོམ། །ལ་ལ་ཐར་པ་ཆ་
 མཐུན་དགོ་བ་མེད། །དཀར་པོ་དམན་པ་ཡོད་པས་རྒྱུ་དང་བྲལ། །ཞེས་སོ།།
 རང་དེ་བཞིན་མ་སོང་དགོས་གསུངས། རིགས་བཞི་ནི། ཚོས་ལ་མོས་ནས་
 འཁོར་བའི་ཞེན་པ་ལྡོག་ལུས་པ། བྱེ་བྲག་གསུམ་ནི། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཚོས་ལ་
 མོས་ན་ཉན་ཐོས། རང་རྒྱལ་ལ་མོས་ན་རང་རྒྱལ་གྱི་རིགས། ཐེག་པ་ཆེན་
 པོ་ལ་མོས་ན་བྱང་རྒྱལ་སེམས་པའི་རིགས་ཡིན། སྲིད་དང་ལྷ་རན་འདས་ལ་

1 མ་དཔེ་ལ་ཡོད་པའི་དབྱིན་ཡིག་ཤོག་གངས་ཡིན།

དེའི། །སྤྱལ་བ་དེའི་སྐྱོན་ཡོན་མཐོང་བ་ནི། །རིགས་ཡོད་ལས་ཡིན་གང་གི་
སྤྱིར། །རིགས་མེད་དག་ལ་མེད་སྤྱིར་དོ། །ཞེས་སོ།། དཔེ་ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་
འདམ་ཏུ་བརྟུག་པ་དང་། འདམ་ནས་སྤྱང་བ་ལྟ་བུ་ལོ།།

རྒྱུན་དགེ་བའི་རྩ་བ་ནི། ཚོས་སྐྱབ་པའི་རྒྱུན་འཁོར་ལོ་བཞི་ལྟར་ཚང་བ་སྟེ།
སྐྱེ་མ་ལུང་མན་དག་གི་རྟོགས་པ་ཤིས་རབ་ཅན། (༡ བ)ཟས་ནོར་ལ་མི་
རེ་བའི་སྣོད་རྗེ་བྱམས་སེམས་མངའ་བ། ཚོས་འཆད་པས་མི་སྐྱོ་བ་རྣེད་པ།
མཐུན་པའི་ཡུལ་ནི་ཚོས་སྐྱབ་པའི་མཐུན་རྒྱུན་སྣོད་ས་གནས་དང་། འགྲོགས་
པའི་གྲོགས་དང་། འཚོ་བ་ཟས་གསུམ་གྱིས་བར་ཆད་དུ་མི་འགོ་བ་དང་།
ཡང་དག་པའི་སྐྱོན་ལས་སྐྱབ་པས་ཚོས་ཡིད་ལ་བསམ་དུ་བདུབ་པ་གཉེན་པོར་
འགོ་བ་དང་། སྐྱོན་ཚེ་སྐྱེ་མ་ལ་བསོད་ནམས་བསགས་པས་མཐུན་རྒྱུན་གསུམ་
ཚང་ནས་ཚོས་བསམ་དུ་བདུབ་པའོ།།

འགལ་རྒྱུན་སྤང་བ་ནི། སྐྱེ་མ་དམ་པ་གཅིག་རྣེད་ནས་གནས་གྲོགས་འཚོ་
བ་གསུམ་རྗེ་རྟུར་འདུག་ཀྱང་སྤྱི་གྲོགས་སྐྱེ་མི་འགྲོ་བར་སྤང་བ་གལ་ཆེ།
རང་ལ་ལམ་སྐྱེ་བའི་རིགས་ཀྱི་རྟོགས་སྣོད་རྗེ་ཆེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚོས་
ལ་མོས་པ་ཆེ། ཚོས་ཀྱི་དཀའ་ལྷན་ལུས་པ། དགོ་སྦྱོར་རེམ་པ་གཅིག་དགོས་
པ། སྦྱོར་བའི་སྐྱོན་དུ་སྣོད་རྗེ་དང་། །མོས་པ་དང་ནི་བཟོད་པ་དང་། །དགོ་བ་
ཡང་དག་སྦྱོད་པ་ནི། །རིགས་ཀྱི་རྟོགས་སྐྱེ་རེས་པར་བཤད། །གསུངས་སོ།།
འཁོར་བར་འབྱུང་ཚུལ་ནི། ཚོས་ལ་འཇུག་པ་རྟུག་སྟེ། མཚན་ཉིད་དང་།
སྐྱབ་པ་དང་། གཅིག་དང་ཐ་དད་པ་ཡིན་པ་དང་། གནས་དང་། ཐུན་མོང་
མ་ཡིན་པ་དང་། ཚོས་ཉིད་ལ་འཇུག་པའོ།། འདི་ལ་བཞི་སྟེ། སྤྱིར་གོ་རྒྱས་

གཅད་པ་དང་། རྒྱ་གཞུང་དང་ཐོག་ཏུ་གནད་བསྟན་པ་དང་། མཚན་ཉིད་
 དང་དང་བཞིན་ཤེས་དབྱེ་དང་། འབྲུལ་པ་བསྐྱོག་པའོ། ། དང་པོ་ནི་མཚན་
 ཉིད་ཀྱིས་འཁོར་བ་ནི་འཁོར་བ་དང་གི་འབྲུལ་རྟོག་ཏུ་དོས་བཟུང་བ་སྟེ།
 གཟུང་འཛིན་གཉིས་སྐྱུང་གི་འབྲུལ་རྟོག་གིས་ རེས་ཡིན་ ཞེན་པའོ། ། གྲུབ་
 པ་ནི་འཁོར་བ་དང་གི་རྟོག་པའི་མཚན་ཉིད་འབྲུལ་སྐྱུང་ཡིན་པས་དེས་ཏེ།
 གཟུང་འཛིན་གཉིས་སྐྱུང་མེད་པ་ལ་བདེན་པར་ཞེན་པས་ཉོན་མོངས་སྐྱེ་བ་
 དང་། ཚོས་ཉིད་ཡོད་པ་མི་སྐྱུང་བས་ལས་²སྐྱེ་བའོ། ། གཅིག་དང་ཐ་དད་
 པ་མ་ཡིན་པ་ནི། (༢ ན) འཁོར་བའི་མཚན་ཉིད་འབྲུལ་རྟོག་དང་། རང་
 བཞིན་ཚོས་ཉིད་གཉིས་དང་། འབྲུལ་སྐྱུང་ལ་ བདེན་པར་ ཞེན་དོར་གཅིག་མ་
 ཡིན། རང་བཞིན་ འབྲུལ་པར་ཤེས་པ་ ཚོས་ཉིད་གཞན་མ་ཡིན་པའོ། ། གནས་
 བེད་པོ་རྟོག་པའི་སྐྱུང་ལུགས་ཕྱི་སྐྱོད་ཀྱི་འཛིག་རྟོག་དུ་ཤར་བའོ། ། བྱམ་མོང་
 མ་ཡིན་པ་ནི་ནང་སེམས་ཅན་གྱི་འཛིག་རྟོག། ཚོགས་བརྒྱད་ཀྱི་རིག་པ་དང་
 སྐྱུང་རྒྱུང་ལུགས་སོ། ། ཚོས་ཉིད་ལ་འཇུག་པ་ནི། འཁོར་བ་དང་གི་རྟོག་པ་
 འབྲུལ་པ་འདི་དང་དང་བཞིན་མ་འབྲུལ་བའི་ཚོས་ཉིད་ གནས་པ་གིས་
 རྟོགས་པའོ། །

རྒྱ་ཐོག་ཏུ་གནད་བསྟན་པ་ནི། འཁོར་བའི་མཚན་ཉིད་དང་གི་འབྲུལ་རྟོག་
 གཉིས་སྐྱུང་། འབྲུལ་པའི་དོ་བོ་མེད་སྐྱུང་ བདེན་པའི་ དདོས་པོར་ཞེན་པས་
 འཁོར་བའི་རྒྱ་གྲུབ་ལ། འབྲུལ་རྟོག་ནི་མཚན་ཉིད་དང་བཞིན་ཚོས་ཉིད་དུ་
 གནས་པ་འཁོར་བའི་སྐྱུང་ལུགས་ཕྱི་སྐྱོད་དུ་ཤར་བ། རྒྱུང་ལུགས་ཚོགས་

2 མ་དཔེ་ལ་ “ལམ” ཡོད།

བརྒྱུད་ཀྱི་སྐྱེ་འཆི་སེམས་ཅན་དུ་འབྱུང་བ་རང་བཞིན་གཟུང་འཛིན་གཉིས་
 དང་བྲལ་བའི་སེམས་སྤྱི་གནས་སོ།། མཚན་ཉིད་དང་རང་བཞིན་དབྱེ་ན་
 མཚན་ཉིད་དང་གནས་བྱུང་མོང་དང་བྱུང་མོང་མ་ཡིན་པ་གསུམ་ནི། རང་གི་
 འབྱུང་ཉོན་འཁོར་བའི་མཚན་ཉིད་ཡིན། སྐྱབ་པ་ནི་འཁོར་འདས་གཉིས་ཀྱི་
 རྒྱུ་རིག་པ་³ འབྱུང་མ་འབྱུང་དང་། གཅིག་དང་ཐ་དད་པ་ཡིན་པ་ནི་ རང་འོ་
 ཤེས་ཏེ་ ཉོན་པས་པ་ལས་ཚོས་ཉིད་འོགས་མེད་པ་དང་། གཉིས་སྐྱང་མེད་པ་ནི་
 སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་གཟུང་འཛིན་གཉིས་མེད་པའི་རིག་པ་འོ།།⁴

འབྱུང་བ་བསྐྱོག་པ་ནི། རང་གི་འབྱུང་ཉོན་ འདི་རང་ འཁོར་བའི་སྐྱང་བ་
 ཕྱི་སྐྱོད་དང་སེམས་ཅན། ཅན་དུ་ཚོགས་བརྒྱུད་ཀྱི་སྐྱང་བ་ ཤར་བ་ ཐམས་
 ཅད། རང་གི་སེམས་སྐྱང་ཡིན་པས་ཕྱི་ནང་རང་རྒྱུད་སྐྱབ་པ་མེད། ཕྱི་གཟུང་
 བ་མེད་པའི་རང་སེམས་ནང་འཛིན་པ་མེད་པ་ རྫོང་འདས་ཀྱི་སེམས་ ཚོས་ཉིད་དུ་
 གནས་སོ།། འབྱུང་ཉོན་ཅམ་དུ་སྐྱང་བ་ཐབས་ལམ་སྟོང་། རོ་བོ་མེད་པའི་
 རང་བཞིན་ཤེས་རབ་གཉིས་བྱུང་དུ་འཇུག་ ཞེས་པའོ། ལམ་གྱི་རིམ་པ་
 ཅི་ཚོས་ཉིད་ལ་འཇུག་པ་དུག་སྟེ། མཚན་ཉིད་དང་། གནས་དང་དེས་པར་
 ཉོན་པས་པ་དང་། མཐོང་བ་དང་རྗེས་སྤྱད་པ་དང་། དེའི་བདག་ཏུ་(༢ བ)
 སོན་པའོ། འདི་ལ་དུག་སྟེ། སྤྱིར་གོ་བྱ་གཅད་པ་དང་། འབྱུང་བ་བསྐྱོག་
 པའི་ལམ་དང་། ཉོན་པས་པ་དང་ཡེ་ཤེས་ཤེས་དབྱེ་བ་དང་། ཚོས་ཉིད་བསྐྱོམ་
 པ་དང་། ཉོན་པས་དང་། རོ་བོ་རང་སའོ། དང་པོ་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་རང་གིས་

3 མ་དཔེ་ལ་ “རིགས་པ་” ཡོད།
 4 མ་དཔེ་ལ་ “རིགས་པ་” ཡོད།

འབྲུལ་རྟོག་ འདི་རང་ རང་བཞིན་ཚོས་ཉིད་དུ་ངོས་བཟུང་སྟེ། གཉིས་སྤང་གི་
 ཞེན་པ་མེད་པའོ།། གནས་ཀྱིས་ཚོས་ཉིད་ཀྱི་དོན་སེམས་ལ་བརྟེན། ཚོག་
 གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་གོ་བའོ།། དེས་པར་རྟོགས་
 པ་ཚོགས་ལམ་སྦྱར་ལམ་གཉིས། མཐོང་བས་ཚོས་ཉིད་རྟོགས་པ་མཐོང་
 ལམ་ས་དང་པོའོ།། རྗེས་སུ་དཀ་པ་སྒྲོམ་ལམ་ས་དགུ། དེའི་བདག་མཐར་
 ཕྱིན་པའི་ལམ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་བསྟན་⁵ གནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དུ་རང་
 ས་ཟིན་པའོ།། འབྲུལ་པ་བསྐྱོག་པ་ནི་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཏེ། དམིགས་པ་
 དང་། མཚན་མ་དང་། སྤང་བ་དང་། ཡང་དག་པར་སྦྱར་བ་དང་། མཚན་
 ཉིད་དང་། བཅ་ཡོན་དང་། ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་རྒྱག་གོ། འདི་ལ་གཉིས།
 སྦྱར་གོ་རྒྱ་དང་། ལམ་དངོས་སོ།། དང་པོ་ནི་དམིགས་པ་བཞིས་ཚོགས་
 ལམ་དུ་ཚོས་ཉིད་དག་པའི་གཞི་བཅའ་སྟེ། ལྷ་མ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སྟོན་པ་དང་
 སྤང། གདམས་ངག་ཐོས་པས་ཚོག་ལ་མོས་པ་ དེས་པ་ སྦྱེས། བསམ་བྱུང་
 གིས་དོན་ལ་དེས་པ་བསྐྱེད། སྒྲོམ་པས་ཉམས་སྦྱོང་ཡེ་ཤེས་ཤར། སྦྱར་ལམ་
 དུ་རྟོག་པ་དགག་པའི་སྦྱར་བ་ནི་སྤང་བ་སེམས་སུ་སྒྲོམ་པ་བྱོད། དོན་རང་
 རྒྱུད་མེད་པ་རྩེ་མོ། འཛིན་པ་རང་རྒྱུད་མེད་པར་རྟོགས་པ་བཟོད་པ། གཉིས་
 མེད་པས་གཉིས་མེད་ཀྱི་ཤེས་པར་འགག་པ་ཚོས་མཚོག་ མཐོང་ལམ་དུ་
 མཚན་ཉིད་ཉམས་སུ་སྦྱོང་བ་ནི་མ་འབྲུལ་བས་ཏེ། སྤང་འགགས། ཡོད་པ་
 སྤང་བས་ཡེ་ཤེས་མ་འབྲུལ་ཏེ། ཚོས་ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའི་དཀྱིལ་ལྟར་
 སྤང། རྗེས་འབྲུལ་སྤང་ལ་བདེན་འཛིན་ཞིག་སྟེ། འདུས་བྱས་སྦྱུ་མའི་དཔེ་
 བརྒྱུད་དུ་རྟོགས་སོ།། སྒྲོམ་ལམ་ལ་སྦྱོར་གསུམ་གྱི་བསྟན་པས་དྲི་མ་སྦྱོང།

5 མ་དཔེ་ལ་ “བརྟེན་པའོ།” ཡོད།

དུ་བསྐྱོམ་པ་གཉིས། རིམ་གྱིས་བསྐྱོམ་ན་ཅི་སྐྱད་རང་སེམས་སུ་བསྐྱོམ།
 དཔེ་མི་ལམ་ལ་བྱ། རོན་རང་རྒྱད་རྗེས་སུ་མེད་པར་བསྐྱོམ། དཔེ་མི་ལམ་གྱི་
 ཡུལ་ལ་བྱ། རོན་མེད་གྱི་ཤེས་པ་རང་རྒྱད་པ་མེད་པར་བསྐྱོམ། དཔེ་བུམ་པ་
 མེད་པའི་ཤེས་པ་མེད་པ་ལ་བྱ། གཉིས་མེད་པས་སྲུང་མེད་གྱི་ཤེས་པ་མེད་
 པར་བསྐྱོམ། དཔེ་ནི་ནམ་མཁའ་ལ་བྱ། གཅིག་ཅར་མེད་བསྐྱོམ་ན། རང་
 གི་འབྲུལ་རྟོག་འདི་མ་བདེན་པས་ཚོས་ཉིད་སློབ་འདས་ལ་རྟོག་པ་མ་འབྲུལ་
 པར་གཞག་གོ། རྟགས་ལྡན་ནམ་རྟོག་ཤས་རྒྱུ་བས་ཉོན་མོངས་པ་ཞི་བ་
 རང་ཞི་དང་། ཉན་མེད་པ་ ཟས་མ་དགོས་ དངོས་ལུས་སེམས་བདེ་བ། ཉོན་
 མོངས་པའི་བག་ཆགས་དག་ནས་རྗེས་ཐོབ་ཞེན་པ་རྒྱུ་ མི་བརྟག་མི་རྟོག་འཕ་
 ཡེ་ཤེས་སྐྱེ་ རྟོགས་པ་སྐྱེ། སྐྱོམ་སྐྱད་དང་མིས་ལྟས་བཟང་ཞིང་མངོན་ཤེས་
 འཆར་འོ། དགོ་བ་སངས་རྒྱས་སུ་གཏོད་པའོ། རོ་བོ་ནི་ཚོས་ཉིད་བྱི་མ་དང་
 བྲལ་བས་སེམས་དག་པ་ རང་ སངས་རྒྱས་ཏེ། ཚོས་ཉིད་རང་ས་ཟེན་པའོ།
 སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་འཆར་ལུགས་གསུམ་ནི། རོ་བོ་རྣམ་རྟོག་བྱི་མ་དང་
 བྲལ་བ་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཚོས་ཉིད་དུ་སྐྱད་སྟེ། སྐྱད་བ་ཚོས་སྐྱེ། གཞན་ལ་
 ཚོས་ འདོམས་པ་འཁོར་ས་སྐྱེ་དང་། སེམས་ལ་ དབང་ཐོབ་པ་སྐྱེ་ལ་སྐྱེ་འོ། མཚན་
 ཉིད་ཁྱད་པར་ལྡན་སྟེ། རང་བཞིན་ཚོས་(༡ བ)ཉིད་རྟོགས་པས་འཁོར་འདས་
 སུ་ རང་མི་རྟོག་པས་ མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་དང་ གཞན་སྐྱིས་རྗེས་ཀྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་
 རྟོགས་པས་ ཤེས་བྱ་ཁྱབ་པའི་ཡེ་ཤེས་དང་། སློབ་ལས་འདས་པ་འཁོར་འདས་
 སུ་མི་གནས་པའི་ཡེ་ཤེས་དང་། འཁོར་བ་ རྟོག་པ་ རྒྱུ་ཆད་པས་ཡེ་ཤེས་
 མི་རྟོག་པ་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་དངོས་པོས་

6 མ་དཔེ་ལ་ “མི་རྟོགས་མི་རྟོགས་” ཡོད།

སྒྲོལ་པ་ ཚམས་ཉིད་དང་དབྱེར་མེད་པས་སྒྲུ་ན་མེད་པའོ།། བྱེད་པའི་ལས་བཞི་
སྟེ། ཚམས་ཉིད་རང་ས་བེན་པས་ རྟོག་པ་གཞི་མེད་དུ་སོང་བས་སོ།། རྟོག་པས་མི་
སྐྱེ་བ་དང་། ཚམས་ཉིད་རྟོག་པས་རང་ཡེ་ཤེས་རྒྱུ་མི་འཚད་པ་དང་། ཚམས་
ཀྱི་དབྱིངས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ལུས་ཀྱི་དེ་བོར་བཞུགས་པ་ ལ་རྟེན་ དང་། སྣང་བ་
ལ་རང་དབང་ཐོབ་པས་སྐྱུ་གསུམ་གྱི་རྟོགས་པ་སྟེལ་བའོ།། ཚམས་ཉིད་ལམ་
ཁིད་ཅིན་ཆེན་འདི། །བྱམས་པའི་དགོངས་པ་སྟིང་པོ་ཡིན། །ཚམས་ཉིད་ཀྱི་
ལམ་ཁིད་ཚོགས་སོ།། རྗེ་བཙུན་བྱམས་པ། བྱམས་པའི་མགོན་པོ། ཨ་ཀ་ར་
ཤན་ཉི་བ།⁷ བྲམ་བེ་ས་རྒྱུ་ན། གཟུ་དགའ་རྟོར། སྐྱུ་རངས་པ་ཆེན་པོ། རོལ་
པ། བྲེ་ལྷས་པ། དེས་ཆ་པ་ཁུ་དབོན་གཉིས། དེས་ཤངས་པ། དེས་སྟོབ་
དཔོན་སྐྱར་ཐང་པ་བརྒྱད་པར་ སྟོན་ལམ་རྒྱུ་ཁྲིམས་ བྱོན་པ། དེས་བཙུན་པ་
ཚམས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ ཟེའུ་ ལ་གནང་བའོ།། བྱུག་དཔེ་ལ་ལྷུ་བ་པོས་ ཚམས་ཀྱི་
རྒྱལ་མཚན་ བྲིས་སོ།། ལྷས་དག་པར་བྱའོ།། དམ་པས་བསྐྱུགས་པའི་དབེན་
གནས་སྐྱར་ཐང་དུ་བྲིས་ཤིང་ལྷས་སོ།། ཨྲི་མྲི།

7 ཨ་ཚུ་ཤུན་ཉི་བ་མིན་ནམ་སྐྱེམ།

ལ་སྤྱོད་ངོ་།།

༥ དེ་ལ་དག་བཤེས་སྡེ་བྱུང་པའི་ཞལ་ནས། འོ་ཅག་དག་སྤྲིག་གཉིས་སྡེ་
མི་སྡེ་ཡང་སྤྲིག་པ་སྡེ། གོམས་མ་གོམས་ཡང་སྤྲིག་པ་གོམས་དོགས་
ཡོད། ལྷ་མི་སྡེ་ཡང་སྤྲིག་པ་སྡེ་དོགས་ཡོད་དེ་ཕལ་ཆེར་ཆོ་སྟོད་མི་དག་བ་
ལ་བསྐྱལ་བས་སྡོན་ལ་ངན་སོང་དུ་འགོ་དོགས་ཡོད་གསུངས་སྐད། དེས་
ན་འཆི་ཁ་མའི་དམིགས་པ་གསལ་བ་གལ་ཆེ་བས་འཆི་ཀ་མའི་གདམས་
ངག་ལ་གསུམ་སྟེ། དབང་པོ་རབ་བར་མ་དོར་བྱལ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པའི་
གདམས་ངག་དང་། དབང་པོ་འབྲིང་འཁོར་བར་མི་ལྷུང་བའི་གདམས་ངག་
དང་། དབང་པོ་ཐ་མ་ངན་སོང་དུ་མི་འགོ་བའི་གདམས་ངག་གོ།

༥ དེ་ལ་དབང་པོ་ཐ་མ་ངན་སོང་དུ་མི་ལྷུང་བའི་གདམས་ངག་ནི་རང་གཞན་
གང་ཡང་རུང་སྟེ། འཆི་ཁར་མི་དག་བའི་དམིགས་པ་ (༡ བ)ཡི་དཔེ་དུ་
མི་གཞུག དག་བའི་དམིགས་པ་འཐོན་མཐོ་³བའི་ཚུལ་དུ་བྱ་སྟེ། རྒྱུས་
བྱ་གསུམ་ལ་སོགས་པ་རང་ད་ལྟ་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་ཆོས་རྣམས་སྐྱེ་བ་
གཅིག་ཅུ་གཉིས་ཅུ་མ་ཡིན་པར་སངས་རྒྱས་མ་ཐོབ་ཀྱི་བར་དུ་ཡེ་མ་
བུལ་བར་བྱ་སྟེ་ལྷ་དུ་བསམ། དེ་ནས་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་⁴ཐམས་ཅད་མདུན་གྱི་ནམ་མཁའ་ལ་སྐྱུན་དངས་ལ་བྱུགས་རྗེའི་སྐྱུན་
གྱིས་རིག་རིག་པོར་གཟིགས་པ་དེ་རྣམས་ལ་དམིགས་ལ། མ་ཡིངས་པར་
སྐབས་འགོ་ཁྲིལ་ལི་ལི་བྱ། ངག་ཏུ་མི་ལུས་ན་ཡིད་ཀྱིས་བྱའོ། །དེའི་འཕྲོ་ལ་

3 མ་དཔེ་ལ་ “ཐན་འཐོ” ཡོད། འོག་ཏུ་འད་རིགས་འགྲེས།
4 མ་དཔེ་ལ་ “སེམས་དཔའ་” ཆད།

དབུགས་སོང་ན་ངན་སོང་དུ་འཕུལ་ཡང་མི་འགོ་གསུངས། དེས་ན་གང་ལ་
དགའ་བའི་ཡིད་ཀྱིས་སྐྱབས་སོང་ན། །ལོག་ལྷུང་དག་ཏུ་ལྷུང་བར་མི་འགྱུར་
བས། །ཁྱེད་ལ་བདག་ནི་སྐྱབས་སུ་ཉེ་བར་མཆི། །ཞེས་སོ།།

༥ དབང་པོ་འབྲིང་འཁོར་བར་མི་ལྷུང་བའི་གདམས་ངག་ནི་འཆི་ཁར་མི་དག་
བ་ཡེ་དེད་དུ་མི་གཞུག དག་བའི་དམིགས་པ་འཐོན་མཐོ་བ་བཞེན་དུ་བྱས་
ཏེ། རང་ཉིད་སྤར་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་ཚོས་རྣམས་སངས་རྒྱས་མ་ཐོབ་
ཀྱི་བར་དུ་སྐད་ཅིག་ཀྱང་མི་འབྲལ་བར་བྱ་སྒྲུམ་དུ་རིག་པ་ཉུང་ལ་གཏད། དེ་
ནས་རང་གི་སྤྱོད་པའི་དམ་གྱི་ལྷ་བཞུགས་པར་བསམས་ལ་རང་གི་རྣམ་
ཤེས་འདི་སྤོང་ཁ་ནས་ཉེད་ཀྱིས་འཐོན་ཏེ་ཡི་དམ་གྱི་ཐུགས་ཀར་ཐིམས་ཀྱིས་
འགོ་སྒྲུམ་དུ་བསམ། དེའི་འགོ་ལ་དབུགས་སོང་ན་འཁོར་བར་ཡེ་མི་སྐྱེ་
གསུངས་སོ།།

༥ དབང་པོ་རབ་བར་དོར་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པའི་གདམས་ངག་ནི་འཆི་
ཁར་མི་དག་བའི་དམིགས་པ་ཡེ་དེད་དུ་མི་གཞུག དག་བའི་དམིགས་
པ་འཐོན་མཐོ་བའི་ཚུལ་དུ་བྱ་སྟེ། རང་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་ཚོས་རྣམས་
སངས་རྒྱས་མ་ཐོབ་ཀྱི་བར་དུ་ཡེ་མི་འབྲལ་བར་བྱ་སྒྲུམ་དུ་བསམ། སེམས་
ཅན་འདི་རྣམས་སྤྲིང་རེ་ཐེ། (༢ ན) བདག་གིས་སྐྱེ་བ་ཐམས་ཅད་དུ་སེམས་
ཅན་གྱི་དོན་བྱ་སྒྲུམ་དུ་བསམ། དེའི་ཐབས་སྣང་བ་འདི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་
བཞེན་སྒོམ་པ་དང་བྲལ་བའི་སྤོང་ཉིད། མེད་པའི་སྣང་བ་རྩལ་པ་མི་ལམ་གྱི་

5 མ་དཔེ་ལ་ “འཁོར་བས་” ཡོད།

སྤང་བ་དང་འདྲ་སྟེ་སྤང་བའི་དུས་ཉིད་ན་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་སྟེ་སྤང་བ་སེམས་པ། འོ་
 ན་སེམས་འདི་ཡང་དག་པ་ཡིན་ནམ་སྟེ་ན། སེམས་ཀྱང་དུས་གསུམ་
 འདས་པའི་སེམས་འགགས་ནས་མེད། ད་ལྟར་གྱི་སེམས་ཀྱང་དོ་བོ་ཁ་
 དོག་དང་དབྱིབས་ལ་སོགས་པར་མ་གྲུབ། གནས་ཕྱི་ནང་ལ་སོགས་པར་
 བཅོལ་ན་མ་རྟོག་པས་སེམས་ཀྱང་སྐྱེ་མེད་སྐྱོས་བྲལ་དུ་ཤེས་པར་བྱས་ལ་
 མི་རྟོག་པའི་ངང་ལ་གཞག དེ་ལྟར་བསྐྱོམས་པས་འཆི་ཁར་གཉུག་མར་
 གནས་པའི་མི་རྟོག་པ་དང་བསྐྱོམས་པའི་མི་རྟོག་པ་གཉིས་མ་བྱུང་སྤྲད་ནས་
 མི་རྟོག་པ་ལྷག་པར་བཟང་བ་གཅིག་འབྱུང་སྟེ། དཔེར་ན་ཞིང་བརྒྱན་པ་ལ་
 རྒྱུག་ཏུ་ན་ལྷག་པར་འབྱུང་བ་བཞིན་ནོ། །མི་རྟོག་པའི་ངང་ལ་དབྱུགས་སོང་
 ན་བར་མ་དོར་བྱུག་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཐོབ་སྟེ། རྒྱེ་བ་མི་ལེན་པ་བྱ་བ་ཡང་དེ་འདྲ་ལ་
 ལྷགས་ཆེ་གསུངས།

༥ དེ་རྣམས་ཀྱི་ཁུངས་ནི་འཕགས་པ་ནམ་མའའི་སྤིང་པོས་བཅོམ་ལྡན་
 འདས་ལ་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་རྣམས་འཆི་ཀའི་ཚེ་རི་ལྟར་བལྟ་བར་བགྱི་
 ཞེས་ཞུས་པས། བཀའ་བསྟུན་པ། སེམས་འདི་ལྟར་བསྐྱོམ་པར་བྱའོ་ཞེས་
 ཏེ། དབང་པོ་རབ་ཀྱིས་མི་དགེ་བ་དུན་དུ་མི་འཇུག་པ་དང་། སེམས་ཅན་ལ་
 སྤིང་རྗེ་བསྐྱོམ་པ་དང་། སྤང་རིག་སྤོང་པར་བསྐྱོམ་པ་དང་སྐྱོས་བྲལ་ (འ
 བ)དུ་འཛོག་པ་རྣམས་རིམ་པ་བཞིན་འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་རྟོག་པས་
 ཅི་ལ་ཡང་མ་ཆགས་པར་བསྐྱོམ་པར་བྱའོ། །ཆོས་ཐམས་ཅད་བྱང་རྒྱུ་གྱི་

6 མ་དཔེ་ལ་ “པའི” ཡོད།

སེམས་སྤྱོད་ལྟུང་པས་སློབ་རྗེ་ཆེན་པོའི་འདུ་ཤེས་ཇི་སྟེ་བསྐྱོམ་པར་བྱའོ།། ཚོས་
ཐམས་ཅད་སློབ་ཞིང་བདག་མེད་པས་དངོས་པོ་མེད་པའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱོམ་
པར་བྱའོ།། ཚོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་འོད་གསལ་ལ་བས་མི་དམིགས་
པའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱོམ་པར་བྱའོ།། ཞེས་གསུངས་ཏེ་ཡིད་ཆེས་པར་བྱེད་པའི་
ཁྲུངས་སོ།། དགོ་བཤེས་རྗེ་ལྷུང་པ་ཆེན་པོའི་གདམས་པའོ།། སློབ་པ་སློན་
མེད་སློབ་པོ་ཅན། །སློན་མ་རིག་པའི་སློབ་པོ་ཅན། །རིག་པ་འོད་ཀྱི་ཁང་པ་
ཅན། །འོད་མཐའ་མེད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ཅན་ནོ། །ཞུ་བྱི། །སླ་མ་སྐྱར་ཐང་
པའི་ཕྱག་དཔེ་ལས་བཅུན་པ་ཟེའུས་བྱིས་ཤིང་ཞུས་ཏེ་དག་པར་བྱས་སོ།།
དམ་པས་བསྐྱབས་པའི་གནས་སྐྱར་ཐང་དུ་བྱིས་པའོ།།

7 མ་དཔེ་ལ་ “འདུས་ཤེས་” ཡོད། འོག་ཏུ་འདྲ་རིགས་འགྲེམ།

དུ་རྩ་འཇུག་ཕྱི་ལོ་བཅས་བསྐྱོད། །སྤྱོད་མཚམས་སུ་ཡི་གེ་ལ་བསྐྱུ་གཤེགས་
ནི་མེད། བདག་གི་དག་བའི་རྩ་བ་འདིས། །འགྲོ་ལ་ཕན་སྤྱིར་སངས་རྒྱུས་
འགྲུབ་པར་ཤོག་ཅེས་བསྐྱོ་བར་བྱའོ། །དམིགས་པ་དང་པོ་ཡིག་འགྲུལ་
གཏང་པའོ།།

༥ གཉིས་པ་ནི་ཡི་གེ་ལ་མེ་འབར་བ་ཡན་ཆད་སྤར་བཞིན་དུ་བསྐྱོམས་ལ། དེ་
ནས་ཡི་གེའི་མེ་བྱུར་ལ་རང་གི་ལྷུས་ལ་འབར་བས་ལྷུས་དང་སེམས་ཀྱི་
སྤྲིག་སྤྲིབ་བསྐྱེད་ནས་སེམས་ཀྱི་རོ་བོ་ཁྲོ་བོ་མི་གཡོ་བ་སྐྱུ་མདོག་
མཐིང་ཀ་ཞལ་གཅིག་བྱུག་གཉིས་པ། བྱུག་གཡས་རལ་གྱི་གཡོན་སྤྲིགས་
མཚུབ་མཛད་པ། སྤྱོད་གཉིས་དམར་ཞིང་ལྷུམ་པ། དབུ་སྐྱ་དམར་མེར་གྲེན་དུ་
བརྒྱུས་པ། ཡན་ལག་སྐྱུལ་གྱིས་བརྒྱུན་པ། སྤྱིག་གི་པགས་པའི་ཤམ་ཐབ་
ཅན། ཞབས་གཡས་བསྐྱུས་གཡོན་བརྒྱུད་ས་པས་བགོགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་
གདན་ལ་བཞུགས་པར་བསྐྱོམ། དེའི་སྤྱི་བོར་ཉི་མའི་སྤྲིང་ན་རྩི་ཡོད་པ་ལ་མེ་
འབར་བས་སྤར་གྱི་བསྐྱེད་(༡ བ) བྱ་གསུམ་སྤྲིག་པར་བསམ་ཞིང་བསྐྱུས་
པ་བྱ། མཚུག་ཏུ་དག་བའི་རྩ་བ་སྐྱོ་བར་བྱ། དམིགས་པ་གཉིས་པ་ལྷ་སྐྱུལ་
གཏང་པའོ།།

༥ གསུམ་པ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་ཡན་ཆད་སྤར་དང་མཐུན། དེ་ནས་སྐད་གཅིག་
གིས་རང་ཁྲོ་བོར་ཁྲོ་བོ་མི་གཡོ་བར་བསམས་ཏེ། དེའི་བྱུགས་ཁར་རྩི་བ་
ལས་ཐིག་ལེ་སེར་པོ་དང་། དེ་ཞུ་བ་ལས་ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་སྤྲིང་དུ་སྤྱི་

2 མ་དཔེ་ལ་རྩི་གང་ཡིན་མི་གསལ།

མཐིང་ནག་གཅིག་བསམ། དེ་ལས་འོད་ཟེར་བ་སྐྱའི་བྱ་ག་ན་པར་འཕྲོས་པས་
 འོད་ཀྱི་སྐུ་ལ་ཁོ་རྒྱུང་མང་པོ་བྱུང་སྟེ་ས་གཞི་བར་སྐྱང་ཐམས་ཅད་གང་བར་
 བསམ། ཁོ་རྒྱུང་རྣམས་རང་སོར་བཞག་ལ་འོད་ཟེར་རྩྭ་ལ་བསྐྱ། དེ་ནས་རྩྭ་
 ལས་མེ་འབར་བས་རང་ཁོ་བོར་གསལ་བའི་ནང་ཐམས་ཅད་མེས་གང། བ་
 སྐྱའི་བྱ་ག་ནས་པར་འཕྲོན་ཏེ། སྤྱི་ཡང་མེ་འབར་བའི་དབུས་ན་གནས་པ་
 ལ་སེམས་གཏད་ལ་བཞུགས་པ་བྱའོ། །དམིགས་པ་གསུམ་པ་བསྐྱང་བའི་
 འཁོར་ལོ་ལ་གཏད་པའོ། །ཡི་གེ་བཅུ་པའི་སྟེན་པ་མང་དུ་བྱས་པའི་རྗེས་ལ་
 སྐྱགས་གཉིས་སྟེལ་མ་བཞུགས་པར་བྱ་སྟེ། ཨོ་ཅེ་ཏ་མ་རྩ་འོ་ཤ་ཏ་བདག་ལ་
 སྐྱངས་ཤིག ཨོ་སྐྱ་ཏ་སྐྱ་ཏ་མ་ཏ་ཤོ་རྩྭ་རྩྭ། ཚ་ཏི་ཚ་ཏི་སྐྱ་ཏ་ཡ་རྩྭ་པར་རྩྭ་
 པར་ཅེས་བཞུའོ། །ལུས་ལ་བེམས་པོའི་ཤ་བྱུང་མ་འགྲུལ་བ་ལ་སོགས་
 པའི་ས་དེར། མགར་བའི་སོ་མལ་དུ་སྐྱགས་བསྟེགས་པ་བཞིན་དུ་དམར་
 ལྷང་ལྷང་འདུག་པར་བསམས་ལ་སྐྱགས་བཞུགས། དུས་དུས་སྐྱ་སྐྱགས་ཀྱི་
 མཆིལ་མ་བྱུག ལྟུང་གདབ། ལྟུང་སྐྱགས་ནས་རྒྱོས་མ་ཤེས་པ་བྱུང་ན་སྐྱའི་
 དཀྱིལ་དུ་གསེར་གྱི་དོ་རྗེ་རྒྱ་བྲམ་གཅིག་བསམ། ལྟོ་ན་ན་ཟས་ཟ་བའི་དུས་
 ལྟུང་མང་དང་པོ་ལ་སྐྱགས་ལན་གཉིས་གསུམ་བཞུགས་ལ་བཟའོ། །གཏོར་མ་
 བི་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱོད་གཙང་བའི་ནང་དུ་ལྷག་མ་གཏོགས་པ་རྩམ་པ་ལ་གཞི་
 ལྷངས་ལ་འབྱོར་ཚད་བཤམ། ཨོ་ཨ་རྩྭ་ལན་གསུམ་བཟོད་དེ་བདུད་རྩིར་བྱིན་
 གྱིས་བཞུབས་ལ་ཚོས་སྐྱོང་བའི་སྐྱང་མ་རྣམས་དང་ཡི་དུགས་སྐྱི་དང་། གཞོད་
 བྱེད་བསམ་ངན་ཅན་དང་བཅས་པ་ལ་སྐུལ་བས། ཐམས་ཅད་མཉམ་ཞིང་
 སྟོམས་པར་ཐོབ་པར་བསམ་ཞིང་། སྐྱིན་པ་འདིའི་བསོད་ནམས་གང། །དེ་ཡི་

3 མ་དཔེར་བཞུགས་སོ་ཡོད།

དུགས་རྗེས་འགོ་ཞིང་། །ཡི་དུགས་བཀའ་སྐྱོམ་རབ་འཛུམས་རྣམས།།
འཛིགས་པ་ཀུན་ལས་ཐར་བར་ཤོག། །ཅེས་བརྗོད་དོ། །མཚུག་དག་བ་
བསྟོ་ཞིང་། །མི་དམིགས་པའི་རྒྱས་གདབ་པར་བྱའོ། །སླེ་མ་སྣང་ཐང་པ་
བརྒྱད་པར་བྱོན་པ་དེས་བཅུན་པ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ལ་གནང་སྟེ་བྲིས་ཤིང་
ལྷུས་དག་གོ། །སྣང་ཐང་དུ་ལྷུས་བྲིས་སོ།། །།

4 ཚོག་ཀླང་འདི་ལ་ཡིག་འབྲུ་གཅིག་ཆད་པར་སྣང་།

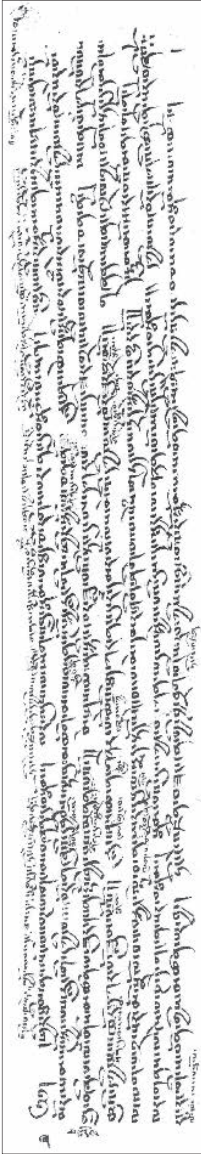

༡། རོ་སྟོམས་གསུམ་གྱི་གདམས་ངག་བཞུགས་སོ། །

[133-150]¹

(༡ བ) ལྷ དམ་པ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་བྱལ་འཚལ་ལོ།། ཉིང་ལེ་འཛིན་རོ་སྟོམས་པ་
དང་། ཤེས་པ་དང་། འབྲུང་བ་རོ་སྟོམས་པ་དང་། རོ་སྟོམས་གསུམ་གྱི་གདམས་ངག་
མེད་པར་གཞན་གྱི་སྟོམ་པ་བསྐྱེད་དུ་མི་བཏུབ་པ་ཡིན། དེ་ལ་ཉིང་ལེ་འཛིན་གྱི་
རོ་སྟོམས་ནི་ཞི་གནས་ཤེས་ཆེན་ལྷག་མཐོང་བསྟོམ། ལྷག་མཐོང་ཤེས་ཆེ
ན་ཞི་གནས་བསྟོམ་ལ། དེ་གཉིས་མཉམ་དུ་འཇུག་ན་ཟུང་དུ་འཇུག་པ་ཡིན་
ཏེ། དེ་ནི་སྟོམ་རིམ་ནས་ཇི་སྐད་འབྲུང་བ་དེ་རང་ཡིན། ཤེས་པའི་རོ་སྟོམས་
ནི་གཞུང་ནས་ཇི་སྟར་འབྲུང་བ་བཞིན་དུ་བྱིང་ཚོད་ཀྱི་གཉེན་པོ་བསྟེན་²པའོ། །
འདི་སྟར་ཡང་ཡིན་ཏེ་ལུས་ཀྱི་ནང་ལྷེ་བའི་ཐད་ཀར་པོ་ལས་པད་མའི་ཁ་དོག་
ཇི་སྟར་ཡང་ཡིན་ཏེ་འདྲ། ལས་དང་པོ་པས་དཀར་པོ་ལ་སྟོབ་པ་ཡིན། རྒྱབ་
སྐྱེད་པ་ཁ་ཡན་མན་དུ་བསྟེན་པའི་ པད་མའི་ ལྷེ་བ་གཉིས་ན་ཐིག་ལེ་དཀར་པོ་
རེ་ཡོད་པ་ཅན་རེ་བསྟོམ། བྱིང་ན་ཡར་གྱི་དོས་ཀྱི་ཐིག་ལེ་ལ་ཐིག་ལེ་དཀར་
པོ་གཅིག་བྱུང་བས་ཚངས་པའི་བྱ་ག་ནས་བཏོན་ལ། ཐིག་ལེ་རྒྱུད་གི་ཐག་
པ་ཅན་དཀར་བྱེ་རེ་སོང་བས། ལྷིང་བཞི་ནས་བཅུ་མས་ཏེ་རིམ་པ་བཞིན་དུ་
བལྟས་ལ། བསམ་གཏན་དང་པོའི་གནས་གཞན་དང་པོ་ནས་སྟོང་སྟེ་སྟེད་
བལྟའོ དོ། །ཚངས་པ་ཆེན་པོ་ནས་སྟོང་གཉིས་བར་ བལྟའོ མའོ། །འོག་མིན་
ནས་སྟོང་གསུམ་ བལྟའོ མོ། །དེ་ལོ་ན་བཞིན་དུ་བསྟོམས་ན་མཛོན་ཤེས་ཀྱང་

1 མ་དཔེ་ལ་ཡོད་པའི་དབྱིན་ཡིག་ཤོག་གངས་ཡིན།
2 མ་དཔེར་སྟེན་ཡོད།

འོང་གསུངས། །དེན་ལང་ཇེ་ལྷུང་སོང་བས་སྤྱིར་ བད་
 མའི་ལྷེ་བའི་ཐིག་ལེ་ལ་ ཐིམ། ཡང་སྤྱོད་དེ་ལྷུ་བྱ་ལན་བཞི་ལྷུ་
 ཅོམ་བྱས་ལ། ཡང་བསྐྱོམ་པ་སྤྲོ་མ་ སྐོམ་པ་རང་ལ་ ལ་
 སེམས་གཏད་དོ། །མོད་ན་འོག་ཕྱོགས་ཀྱི་ཐིག་ལེ་ལ་དེ་
 བཞིན་དུ་ལྷུང་ལ་སོང་བས་སྤྱིར་གི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་བར་
 དུ་ལྷུག་ནས་སོང་བར་བསྐྱོམ། ཡང་ཇེ་ལྷུང་སོང་ནས་པད་
 མ་འོག་མའི་ཐིག་ལེ་ལ་ (༢ ན) སྤྱིར་ཐིམ་ནས་སོང་
 བ་ལ་སོགས་པ་གོང་མ་བཞིན་དུ་བསྐྱོམ། ལར་ལུས་
 ལ་ཡིག་འབྲུ་སྐྱོམ་པ་ཐམས་ཅད་ཅི་རིགས་པར་ནང་དུ་
 བསྐྱོམ་པ་ཡིན། འདི་ལ་བཞི་སྟེ། སྤྱོད་ལམ་དང་། ཟས་དང་། ལྷན་
 དང་། ཏིང་ལེ་འཛོལ་མོ། ཏིང་ལེ་འཛོལ་མོ་དཀྱིལ་འཁོར་དང་།³ གནས་ཐ་
 དད་པ་རྣམས་སུ་བསྐྱོམ་པར་བཤད་ཀྱང་གང་ནས་རོ། །སྤྱིར་སྤྱིར་གི་
 གཉེན་པོ་ས། རྒྱུ་གཉེན་པོ་མེ། 4འབྲུང་བའི་རོ་སྤྱོམས་ནི་སྤྱིར་
 ས་ཤས་ཆེན་ འོག་སྤྱོད་སོང་བཞི་པས་དམ་པར་⁵ འདོམ་མོར་
 ཡི་སྤྱོ་སྤྱུ་ལས་སྤྱིར་གི་དཀྱིལ་འཁོར་ འོག་མའི་ གཞུ་འི་
 དཀྱིལ་ལྷུ་བྱ་མཚོག་མ་ལ་ རྒྱུ་གི་ བ་དན་སྤྱོ་སྤྱུ་རྒྱུང་
 གིས་སྤྱིར་སྤྱོད་པ་ ཤིན་ཏུ་ཡང་བ་ ཅན་མོ། །རྒྱུང་ཤས་ཆེན་

- 3 མ་དཔེར་ཡི་གེ་མི་གསལ་རུང་ཚོག་གི་འགྲོས་ལ་བརྟགས་པས་དེ་ལྟར་ཡིན་སྟུམ་པ་མཐོང་བས་དེ་ལྟར་བཅོས།
- 4 འདིར་མ་དཔེར་ཡི་གེ་མི་གསལ་བས་ཡིག་འབྲུ་གསུམ་ཅོམ་ཞིག་གང་ཡིན་ཆུང་འཚེལ།
- 5 ཡི་གེ་མི་གསལ་བས་དབྱུང་གཞི་ཡིན།

སྟོང་ཁར་ལོ་སེར་པོ་ལས་སའི་དགྱིལ་འཁོར་སེར་པོ་གྲུ་བཞི་པ་ལམ་གྱིས་
 མཚན་པ་ཟུར་བཞི་ན་དོ་རྩེ་བྱེད་པས་མནན་པའོ་ ཤིན་ཏུ་ལྷི་བའོ། །མེ་ཤས་ཆེན་
 སྟོང་ཁར་རྒྱ་བའི་སྟེང་དུ་ཨ་དཀར་པོ་ལས་འོད་ཟེར་གྲང་བསིལ་བ་འབྲོ་བ་
 ཅན་ནམ། ཡང་ན་བོ་དཀར་པོ་ལས་རྒྱུ་དགྱིལ་འཁོར་ ཤིན་ཏུ་བསིལ་བ་ དཀར་
 པོ་རྒྱམ་པོའོ་སྟོམ། །རྒྱུང་ མ་གྲང་བ་ ཤས་ཆེན་ རྒྱ་གཉེར་པོ་ཆེའི་ ཞབས་
 གྱི་ ཐད་དཀར་ནང་དུ་རྩི་དམར་པོ་ལས་མེའི་དགྱིལ་འཁོར་ ཤིན་ཏུ་རྩོ་བ་ ཟུར་
 གསུམ་ སྟོམ་ མོ། །གཞན་ཡང་ནང་ཁོལ་བྱང་ཁོག་སྟོད་དུ་དམིགས་ལ་ལག་
 པ་གཉིས་སོར་མོ་སྟོལ་བས་བརྒྱུད་ལྟེ་བ་ན་ ལག་པ་མཉམ་བཞག་གིས་ ཡར་
 དབུལ་སྦྱད་སྟོད་སེང་བ་ལ་མེ་དམར་ཤིག་ཤིག་བ་ལ་སེམས་གཏད་པས་
 རྩོད་སྦྱེ་བར་འགྱུར་འོ། །དེ་གཏུམ་མོ་སྤར་བའི་མན་ངག་གོ། །ལར་གནས་ལ་
 དེས་པ་མེད་དེ་གང་ན་སར་བསྟོམ། སྟོམ་པའི་དུས་ཀྱང་བད་ཀན་ལ་སོགས་
 པ་སྦྱེས་པའི་དུས་དང་སྤར་ལ་གཉེན་པོ་ཡང་དེའི་དུས་སུ་བསྟོམ། །དགྱིལ་
 འཁོར་བཞི་ཀའི་ཚད་ནི་སོར་བཞིའོ། །ལོ་ལོ་རྩི་ལ་སོགས་པ་ རང་རང་གི་ས་བོན་
 གྱིས་མཚན་པར་བྱ། ཉིང་དེའཛིན་བཟང་ངན་གྱི་བྱེ་བྲག་གིས་ ཉིང་དེའཛིན་
 རབ་གྱིས་འབྱུང་བའི་རོ་སྟོ་མཁའ་ས་བོན་གྱི་ཡེ་ཤེས་གྱི་འོད་དང་བཅས་པར་
 བསྟོམ་པས་ཚོག། (2 བ) ཉིང་དེའཛིན་ འབྲིང་གིས་ལས་ཇི་སྟོན་བཤད་
 པའི་དགྱིལ་འཁོར་དུ་ སོར་བཞི་པ་ བྱས་ལ་བསྟོམ། ཉིང་དེའཛིན་ ཐ་མས་ས་བོན་
 ལས་བསྐྱེད་ལ་ལུས་རངས་པ་དགྱིལ་འཁོར་དུ་བྱས་ལ་བསྟོམ། ཡང་ཁམས་
 ཚོད་དང་སྤར་ལ་དཔེར་ན་ས་འཕེལ་བས་བད་ཀན་ལྟ་བུའི་ནད་ཤིན་ཏུ་འཕེལ་
 ནས་མ་སྟོམས་ན། ས་བོན་ལས་བསྐྱེད་ལ་འཛིག་ཉེན་གྱི་ཁམས་མ་ལུས་

6 མ་དཔེར་ “རྩུམ” ལྷང་།

པ་ཐམས་ཅད་རྒྱུད་གི་དཀྱིལ་འཁོར་གཅིག་ཏུ་བྱས་ལ་བསྐྱོམ། དེ་བཞིན་དུ་
འབྱུང་བ་ གཞན་ལ་ཡང་ཤེས་པར་བྱའོ། །གཞན་ཡང་ན་བས་ཉིང་དེ་འཛིན་
མི་བརྟན་གྱི་བར་དུ་ཁམས་མི་བདེ་བ་ཡིན་ན། ཟས་དང་སྦྱོད་ལམ་དང་སྦྱོན་
གྱིས་བཅོས་པར་བྱའོ། །བརྟན་ནས་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱིས་བཅོས་པ་ཡིན།

ཁམས་མི་བདེ་བ་ནི་ཕལ་ཆེར་རྒྱུད་གིས་བྱེད་པ་ཡིན་པས་རྒྱུད་གིས་བཅོས་
ཐབས་གལ་ཆེ། དེའི་མན་ངག་ནི་གསུམ་སྟེ། རྒྱུད་ལོག་པ་གཞན་པ་དང་། ༡
འཁྱེམས་⁷པ་དབྱུང་བ་དང་། ༢ འགགས་པ་བསལ་བའི་ དང་། ༣ མན་ངག་ གོ།
དེ་ལ་རྒྱུད་ ལོག་པ་ནི་མས་རྒྱུད་བསྐྱབས་ཉེ་སྐྱོས་ནད་དུ་གྱུར་པའམ་རྒྱུད་གིས་བཏེག་སྟེ་
8 རྒྱལ་པོ་དག་པོས་ན་ན་ལོག་སྐྱོའི་ལོགས་སུ་ཡི་ལ་རྒྱུད་གི་དཀྱིལ་འཁོར་བསྐྱོམས་ལ་དེ་ནས་
ལོག་ན་ཁོང་སྟོང་བྱས་ལ་བྱང་གི་ཟེ་ཟེ་མོའི་ཐད་ཀར་ནད་དུ་ལོ་9 ལས་སའི་
དཀྱིལ་འཁོར་གསེར་གྱི་པ་གྲུ་ལྟ་བུ་ལྷི་བ་ གསེར་གྱི་ རོ་རྩེ་བྱེད་པས་བྱུར་བཞི་
མནན་པའི་དཀྱིལ་དུ་རྩྱུ་ལས་ གསེར་གྱི་ རོ་རྩེ་རྒྱ་གམ་གྱིས་མནན་པ་
བསྐྱོམས་ལ། རེ་དམའ་རེ་དམའ་སོང་བས་ལྟེ་བའི་བར་དུ་སོང་བར་བསྐྱོམ།
དེའི་དུས་སུ་ལོག་སྐྱོ་ འཕོངས་ བྱེ་བར་བསྐྱོམས་ལ་སོར་བཞི་ཅོམ་གྱིས་དམའ་
བར་རྒྱུད་གི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་བ་དན་ལ་རྒྱུད་ཡས་མར་རུ་རུ་ཕོག་པས་བ་
དན་དེས་ཀྱང་ གོང་གི་རྒྱུད་རྩེས་ གཡོ་བར་བསྐྱོམ་ ལ་དབྱུང་ པ་ནི་མནན་པའི་མན་
ངག་གོ། །འཁྱེམས་ན་ལོལ་མིག་ཏུ་སྐྱེས་ (༣ ན) ན་ སམ་གཟེར་ དེར་ཁོང་

7 མ་དཔེ་ལ་ “འཁྱེམས་” ཡོད།
8 མ་དཔེར་ “བཏེག་ཉེ” ཡོད།
9 མ་དཔེར་ལ་ལྟ་བུར་སྐྱེས་ཡང་ ལོ་ལས་ཞེས་མིན་ནམ་སྟུམ།

སྒྲོང་དུ་བྱས་ལ་ཁོ་ལ་ཚགས་ལྟ་བུའི་བྱག་པ་ནས་རྒྱུང་མི་རི་རི་སོང་བར་
 བསྒྲོམས་ལ་དབྱུང་བར་བྱའོ། །འགགས་པས་སེམས་གཏད་ཅམ་ན་ལུས་ ཆེར་སོང་བ་
 ལྷམ་བྱེད་པ་དང་སྐྱངས་པ་དང་རོ་སྒྲོད་གཟེར་བ་དང་མགོ་ན་བ་ལ་སོགས་
 པའི་དུས་སུ་གང་ནས་ཁོང་སྒྲོང་དུ་བྱས་ལ་སྒྲོད་མི་བདེ་ན་སྒྲོང་སྒོ་ཚངས་པའི་
 བྱ་ག་ཉར་བར་བྱས་ལ་དེ་ནས་རྒྱུང་ལ་སྐྱེ་བས་¹⁰གྱི་བྱ་གའི་རྒྱངས་པ་བཞིན་དུ་
 སོང་བས་སོར་བཞི་ཅམ་གྱི་གོང་དུ་ཐིག་ལེ་དཀར་པོ་སྟན་ཚུང་གི་གཏུ་ཅམ་
 ཞིག་ལ་ཐིམ་པར་བསྒྲོམ། སྐད་མི་བདེ་ན་འོག་སྒོ་ཉར་བར་བསྒྲོམས་རྒྱུང་བྱུར་
 ལ་སོང་བས་སོར་བཞི་ཅམ་གྱི་འོག་དུ་རྒྱུང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་བ་དན་ལ་
 ཐོག་པས་རྒྱུར་གྱི་ལ་གྱི་ལ་བྱུང་བས་བ་དན་བསྒྲོད་ཅིང་དེས་ཀྱང་གཡོ་བར་
 བསྒྲོམ་པ་ནི་བསལ་བའི་མན་ངག་གོ། །རྒྱུང་རེངས་པ་དང་འགགས་པ་
 གཉིས་དོན་གཅིག་ ཡན་ཆད་སྒྲོད་དུ་མན་ཆད་སྐད་དུ་ ལྟོ་བ་ལ་ལུགས་སྒྲོང་འོག་
 གཉིས་དུས་གཅིག་དུ་འམ་སོ་སོར་བྱའོ། །རྒྱུང་གི་ཁ་དོག་ནི་མི་འདྲ་སྟེ།
 འབྱུང་བ་བཞིའི་རྒྱུང་ནི་ ས་སེར་པོ། རྒྱུང་མེ་དམར་རྒྱུང་སྟོན་པོ། འབྱུང་བ་བཞིའི་ཁ་
 དོག་དང་སྐྱུར་རོ། །རྒྱུ་བའི་གནས་ཀྱང་མི་འདྲ་སྟེ། སའི་རྒྱུང་སྐྱ་བྱག་གཉིས་
 ཀ་ནས་རྒྱུ་བ་ཡིན། གཉིས་ཀ་ནས་རྒྱུ་ན་ཡེ་ཤེས་ལྟར་གཡོན་ཤེས་རབ་གཡས་ཐབས་སོ། །
 གཡས་པ་ནས་རྒྱུ་ན་མའི་རྒྱུང་། གཡོན་པ་ནས་རྒྱུ་ན་རྒྱུང་གི་རྒྱུང་། ཡ་མཚུ
 བས་འབབ་པ་ལྟར་རྒྱུ་ན་རྒྱུའི་རྒྱུང་ཡིན་ནོ། །ཡང་སྐྱ་བྱག་རེ་རེ་ནས་རྒྱུ་ལུགས་
 མི་འདྲ་སྟེ། ལུས་སྐྱེ་བའི་རྣམ་པར་བྱང་རྒྱུ་གི་སེམས་བདེ་བ་བསྒྲོམ་པ་བཟང་། སའི་རྒྱུང་ནི་
 ཐད་ཀར་ནམ་མཁའ་ལ་རྒྱ། རྒྱུའི་རྒྱུང་ནི་མ་ཁ་ལ་འབྱར་ནས་རྒྱ། མའི་རྒྱུང་ནི་
 ཡར་གྱི་ཕྱོགས་གྱི་སྐྱ་བཞུར་ལས་རྒྱ། རྒྱུང་གི་རྒྱུང་ནི་སྒྲོའི་འདེབས་ཕྱོགས་

10 དོན་གང་ཡིན་དཔྱད་དགོས།

ནས་རྒྱ་བ་ཡིན། དེ་དག་བརྟག་པའི་ཐབས་ནི་ (༣ བ) རྣལ་འབྱོར་པ་རྒྱུང་
 ལ་དབང་དུ་གྱུར་པའི་རྒྱུང་ཉིད་ལས་ཤེས་པ་ཡིན་ལ། ལས་དང་པོ་པས་ནི་
 རྟགས་¹¹ལས་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན་ལག་མཐེལ་དུ་སྤྱོད་ལ་གཅིག་
 བཞག་ལ། དེའི་རྩེ་མོ་ཕྱོགས་གཅིག་སྤྱོད་ལ་ལྷོ་བསྟན་ལ་སྤྱོད་དེ་ཐད་
 ཀར་འགུལ་ན་སའི་རྒྱུང་ཡིན། མས་ཡར་འདེགས་ན་རྒྱུང་རྒྱུང་ཡིན། གཡས་
 ཕྱོགས་ནས་འཕུལ་ན་མའི་རྒྱུང་ཡིན། གཡོན་ཕྱོགས་ནས་འཕུལ་ན་རྒྱུང་གི་
 རྒྱུང་རྒྱུ་བ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཤེས་པའི་རྣལ་འབྱོར་པས་རྒྱུང་
 གི་ལས་ཀྱང་ཐ་དད་པས། འཕྲིན་ལས་བཞི་བྱེད་ན་ཡང་རྒྱས་པ་སའི་རྒྱུང་གི་
 དུས་སུ་བྱས་ན་འགྲུབ། ཞི་བ་རྒྱུང་རྒྱུང་གི་དུས་སུའོ། །དབང་དང་དགུག་པ་
 མའི་རྒྱུང་གི་དུས་སུའོ། །མའོན་སྤྱོད་རྒྱུང་གི་རྒྱུང་རྒྱུ་བའི་དུས་སུ་བྱས་ན་
 འགྲུབ། འཕྲིན་ལས་བཞིའི་སྒྲོམ་ཡང་དེ་དག་དང་སྐྱར་ལ་བྱའོ། །ལོང་གི་མན་
 དག་གསུམ་པོའི་རྒྱུང་གི་ཁ་དོག་ཀྱང་། ལས་དང་པོ་པ་མ་གོམས་པས་
 དཀར་པོ་ལ་བསྐྱབ། གོམས་ནས་རྒྱུང་རྒྱུ་བའི་དུས་དང་སྐྱར་ལ་དེའི་དུས་སུ་
 གང་རྒྱུ་བའི་ཁ་དོག་ཏུ་ ས་སེར་པ་ལ་སོགས་པར་ བྱ། ལྷིང་རྒྱུང་གིས་ན་ན་ལྷིང་གི་
 རང་དུ་པོ་ལས་པད་མ་འདབ་མ་བརྒྱད་པ་གཅིག་བསྒྲོམས་ལ། དེའི་ལྟེ་བ་
 ལ་བདེ་བའི་ཐིག་ལེ་ དཀར་པོ་ སྒན་རྒྱུང་ཙམ་ཤིན་ཏུ་འོད་འབར་བ་ཅན། དེའི་
 འོད་འཕྲོས་པས་འོད་ཀྱིས་ལྷིང་གི་ནང་ཕྱིལ་གྱིས་གང་བས་ཤིན་ཏུ་བདེ་བ་
 དང་ལྷན་པར་བསྒྲོམ། ཡང་ཐིག་ལེ་ལ་བསྐྱབ། ཡང་སྤྱོད་པ་ཡང་ཡང་བྱའོ། །
 སེམས་གཞུང་ཐབས་ (༤ ན) ཀྱང་ཡིན། པད་མ་དང་ཐིག་ལེ་དང་འོད་ཟེར་
 དང་པོ་ཁ་དོག་དཀར་པོར་བྱའོ། །དེ་ནི་ལྷིང་གི་ནང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཉེན་པོ་

11 མ་དཔེར་བརྟགས་ཡོད།

ཡིན་ནོ། །སྒྲིང་གི་ཚེ་མོ་གྲེན་ལ་བསྐྱོག་ནས་བསྐྱོམ་པ་ནི་སྤྲུ་སྤྲུགས་པའི་
 ལུགས་ཡིན་ཏེ། གཞན་ཡང་མང་དུ་ཡོད་པ་ལས་སྒྲིང་གི་ནང་དུ་ཨ་བེར་ཀ་ལྟ་
 བུ་བུ་བ་ཡི་གེ་ཨའི་རྣམ་པ་ཡིན་པ་ལ་དབྱིབས་ཤད་ལྟ་བུ་དཀར་བྱེད་དེ་བ་
 གཅིག་སྐྱོམ་པ་ཡང་ཡིན་ནོ། །མ་ཞུ་ན་པོ་བར་རི་ལས་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་
 སོར་བཞི་པ་གཅིག་བསྐྱོམ། བད་ཀན་གྱིས་ཡི་ག་མི་བདེན་ས་ཤས་ཆེ་བ་
 ཡིན་པས་པོ་བར་ཡི་ལས་རྒྱུད་གི་དཀྱིལ་འཁོར་བསྐྱོམ། པོ་བ་རྒྱུད་གིས་ན་ན་
 ཡང་པོ་བར་ཡི་ལས་སའི་དཀྱིལ་འཁོར་བསྐྱོམ། པོ་བར་ཚད་པས་འཕེལ་ཏེ་
 བད་ཀན་སྤྲུག་པོར་གྱུར་ན། པོ་བར་རྒྱུད་གི་དཀྱིལ་འཁོར་བསྐྱོམ་པ་ཡང་ཡིན་
 ནོ། །དུག་སེལ་ནི་ཨ་ལས་ལྷ་བ་བཅུ་བཅུགས་ཀྱི་སྤྲིང་གི་ཚོ་དཀར་པོ་ལས་
 འོད་ཟེར་གྲུང་པོ་ཆེན་སྤྲུ་བུ་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་དུ་འཕྲོས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 ཐུགས་ཁར་ཟུག་པས་ཐུགས་རྒྱུད་བསྐྱུལ་ནས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བདུད་རྩི་དཀར་བ་
 དུངས་པ་¹²བསེལ་བ་བབ་པས་ལུས་གང་བར་འོ། །བདུད་རྩི་དུག་སེལ་གྱི་
 མན་ངག་གིས་བད་ཀན་ཐུར་ལ་བྱུང་ནས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བདུད་རྩིས་ནང་གང་བར་
 བྱེད་པ་ཡང་ཡིན་ནོ། །ཚ་འཁྲིས་ཀྱི་ན་ན་དུག་སེལ་གྱིས་ཡང་ཡང་གང་ན་
 བའི་སའི་ནད་སྤུང་ལ་དེ་ལྟར་བྱའོ། །ཉིང་འཛིན་བཟང་པོ་ཡོད་ན་དུག་སེལ་
 དེས་ནི་དམུ་ (༥ བ) རྒྱལ་ཡང་ཕན་ཏེ་ནད་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་ཕན་ནོ། །
 ནང་པར་སྤྲོ་བར་སྤོ་སྤོང་ལ་དུག་སེལ་བརྒྱ་ཚ་བརྒྱད་བྱས་ན་འཆི་བ་བསྐྱུ་བ་
 ཡང་ཡིན་ནོ། །སྤྲུ་ཁག་མ་ཚོད་ན་སྤྲུ་གོང་གི་ནང་དུ་ཡི་ལས་སའི་དཀྱིལ་
 འཁོར་གྱི་ཡར་བཀག་པར་ཡང་བསྐྱོམ་ཞིང་སྤྲད་དུ་རྒྱ་ཞབས་སུ་ཐིག་ལེ་ལ་

12 མ་དཔེར་གདང་བ་ཡོད།

13 སོགས་པ་ལ་སེམས་གཏད་པའོ། །སྤྱ་བྲུག་སྐྱམས་ན་སྤྱི་ཕྱགས་སྤྱ་བི་
ལས་ཚུའི་དཀྱིལ་འཁོར་བསྐྱོམས་ལ། དེ་ལས་ཚུག་སོག་སྤྱ་བུ་¹⁴ཅམ་སྤྱ་
བྲུག་ནས་མར་བབ་པར་བསྐྱོམ། ལྷེ་སྐྱམས་ན་ལྷེའི་ཕྱགས་སྤྱ་དེ་བསྐྱོམས་
ནས་ལྷེ་ཐོག་ན་མར་ཚུའབབ་པའོ། །སྤྱ་འགགས་ན་སྤྱ་ཕྱགས་སྤྱ་འི་ལས་
ནམ་མཁར་བསྐྱོམ་པར་བྱའོ། །སྤྱོ་རར་ར་བ་བྱུང་ན་ཁར་སའི་དཀྱིལ་འཁོར་
གྱིས་དགག་གོ། །སེམས་གཏད་པས་དཔྲལ་བའི་སྤྱི་མཚམས་ན་ན་གང་ན་
ས་ཏར་བར་བཞག་གོ། །སྤྱོད་ལམ་གྱིས་བཅོས་ཐབས་རྐང་པ་དང་ལག་པ་ན་
ན། ན་མ་ཐག་ཏུ་བརྐྱང་¹⁵བསྐྱུམ་¹⁶མང་དུ་བྱའོ། །དེ་ནས་གང་ན་ས་ནས་
བརྐྱམས་ལ་སོར་མོའི་བར་དུ་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱིས་བཅོས་ཐབས་ཁོང་སྤྱོད་དུ་
བྱས་ལ་སོར་མོའི་རྩེ་མོ་ན་པར་བུ་གུ་བསྐྱོམས་ལ་དེ་ན་པར་རྐྱང་སིར་གྱིས་
རྐྱང་ལ་བཏང་ངོ། །གཟས་བརྐྱབ་ན་ ཕྱག་སོར་བ་ ང་ལ་ཡང་འདི་པན་པར་བྱུང་
གསུངས། ཁོང་སྤྱོད་དུ་བྱས་ལ་ཁོལ་ཚགས་ཀྱི་སྤྱར་བར་བྱ། རྐྱང་ན་མི་ཡོད་ན་
བརྐྱབ་པ་དེའི་མོད་ལ་གང་ན་སར་མཉེ་¹⁷ན་ཡང་པན། འདའ་འདའ་ལ་རི་
རྩེའི་མིང་རིམ་པའི་སྤྱོད་བའི་མན་ངག་ལྷེ་(༥ ན) ན་ན། ན་སར་ཐིག་ལེ་
དཀར་པོ་བསྐྱོམ། དེ་ལས་རྐྱང་བྱུང་བས་དཔྲལ་བའི་སྤྱི་མཚམས་ཀྱི་འདའ་
ལ་འདའ་རི་ནང་གི་ཐིག་ལེ་ལ་ཡར་ཐིམ། དེ་ལས་བྱུང་བས་མར་ཐམས་ཅད་

13 མཚན་འདི་ནི་མ་དཔེར་ཡིག་ཐོང་འདིའི་འོག་ཏུ་ཡོད་པས་འདིར་བཞག་པ་ཡིན།
14 “ཚུག་སོག་སྤྱ་བུ” ཞེས་པ་དོན་གང་ཡིན་མ་དེས།
15 འདིར་མཚན་ཞིག་ཡོད་པ་ “བསྐྱུང་བེར” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྤྱ་ཡང་གསལ་ལོར་མི་སྤྱང་།
16 མ་དཔེར་བསྐྱང་བཀུམ་ཡོད།
17 མ་དཔེར་མཉེས་ཡོད།

དེ་བཞིན་དུ་ཡང་དང་ཡང་དུ་བསྐྱོམས་པར་བྱའོ། །གཉིད་མི་ཐེབས་ན་སྤིང་ཁར་
 ཉང་དུ་སྤྱི་ལས་སུན་པ་ནག་ཉིང་དེ་བར་བསྐྱོམས་ན་གཉིད་འབྱུང་སྟེ། སུན་
 པའི་མཚན་མ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ལས་གཉིད་འབྱུང་བར་བཤད་པ་ཡང་དེ་ལ་ཟེར་
 བ་ཡིན། ཡང་ཉལ་ཁར་འོ་བཤར་འབྱུངས་ནས་དཔལ་བར་ཡུང་བའི་འདེ་གྲུ་
 བྱུགས་ནས་ཉལ་ན་ཡང་གཉིད་འབྱུང་སྟེ། རྒྱ་འགགས་ན་སྤང་བུའི་¹⁸ཐད་
 ཀར་སྤྲོད་པར་བསྐྱོམས་ལ་དེ་ན་མར་རྒྱ་འབྱུང་བར་བསྐྱོམས་བྱ་བ་ཡིན། སྤང་བུ་
¹⁹ཤིན་དུ་ཡངས་པར་བསྐྱོམས་པ་ཡང་ཡིན། བྱག་པ་རྒྱ་འཛུག་ན་རོ་སྤྲོད་ཉར་
 བར་བྱ་བ་ཡང་ཡིན། ས་བོན་དབང་མེད་དུ་འབྱུང་ན། འདོད་ཆགས་ཤས་ཆེ་
 བའོ། དེ་ལ་མཆེ་བ་ཅན་གྱི་མན་ངག་ནི་བཞི་ཅར་ལ་མན་ནོ། །མི་མ་ཡིན་པ་
 ལས་གྱུར་པ་ནི་ཐིག་ལེ་དཀར་པོ་ཤིན་དུ་འོད་འཕྲོ་བ་ཅན་ཕྱི་ལོགས་ནས་
 ཡན་ལག་གི་རྣམ་པའི་སྐབས་སུ་ཞུགས་ནས་འོད་དང་བཅས་པ། ཕ་ཨ་བ་
 དུ་ཉི་བ་ནང་ནས་ཡར་བྱང་པ་སྐྱེ་བོའི་གོ་མཐོ་གང་ཅམ་དུ་སྐྱུང་ལ་དེར་སེམས་
 གཏང་ལ་ཐིག་ལེ་ཐིམ་པར་བསྐྱོམ། དེ་ལྟར་ལན་འགའ་ཅམ་བྱའོ། །རྐྱུང་
 གིས་འབྱུང་བ་ལ་རྐྱུང་སྐྱོད་བར་བྱེད་པ་ཡིན། སྤྲོད་གང་བས་²⁰འབྱུང་ན་ གོས་
 རོད་གོན་པ་ལ་སོགས་པ་ སྤྲོད་དུ་མའི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོམ། །འདོད་ཆགས་ལ་མི་
 སྐྱུག་པའོ། །མི་ལམ་དུ་ས་བོན་བྱུང་ན་ཉལ་ཁར་(༥ བ) བྱེད་པ་ཡིན། སྐྱོམ་
 པའི་དུས་སུ་ཡན་ལག་གི་རྣམ་པ་ལས་སུ་རུང་ན་སྐྱེ་མའི་ཐིག་ལེ་ཅན་ཡང་
 ཡིན། བཤད་བའི་ལམ་དང་སྤང་བྲུག་གི་བར་གྱི་རྩ་སྤང་སྤང་བོའི་ནང་དུ་ཐིག་

18 མ་དཔེར་སྤང་བྲུག་གི་ཞེས་ཡོད།
 19 སྤང་བྲུག་ཡོད།
 20 མ་དཔེར་གངས་པས་ཡོད།

ལེ་དཀར་པོ་འོད་འཕྲོ་བ་དང་བཅས་པ་ལ་དམིགས་ནས་སྐྱོམ་པ་འོ། །དེ་ལ་
 མཚེ་བ་ཅན་²¹གྱི་མན་ངག་ནི་གཡོན་ཕྱོགས་དང་གཡས་ཕྱོགས་དང་དབུས་
 མ་ལ་རྩ་མའི་ཁ་གཉིས་སུ་མཚེ་བ་ཅན་གྱི་ཕྱག་རྒྱ་ནི་བྱ་རྒྱུ་བཅངས་ལ་འཇུ་
 བྱ་སྐྱེད་²²ལ་སྐྱ་གཡས་གཡོན་དང་རྩ་ཁ་མནན་ལ་དབུགས་བསྐྱམས་ལ་
 ཡར་བྱང་དོ། །བཅས་²³ལ་འོག་སྐྱོ་བསྐྱམས་ལ་རྐང་པའི་སོར་མོ་བསྐྱམས་
 སྐད་བསྐྱིམས་ལ་དབུས་དང་གསུམ་དུ་རིམ་པ་བཞེན་དུ་ལན་བཅུ་གཅིག་
 བཅུ་གཅིག་བྱང་དོ། །དེ་ལ་དབུགས་སྐྱེད་བའི་རྒྱུ་རྒྱུ་མན་ངག་ནི་ནང་པར་
 སྐྱ་བར་སྐྱོ་སྐྱོང་གི་དུས་སུ་རྒྱུད་སྐྱ་བྱག་གཡས་གཡོན་གང་ནས་རྒྱ་བཏུས་
 ལ། །གཡས་ནས་རྒྱ་ན་མདུན་གྱི་ནམ་མཁའ་ལ་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་སོར་བཞེ་
 པ་དམར་པོ་བྱ་གསུམ་པ་བསྐྱོམས་ལ་གཡས་པའི་རྒྱུད་ཕྱིར་སོང་བས་མ་
 བུས་པ་ལྟར་བུས་ནས་ནང་དུ་རྩལ་པའི་དུས་སུ་རྒྱུད་གིས་མེ་དམར་ནར་རེ་
 བྱངས་ནས་སྐྱ་བྱག་ནས་ཞུགས་ནས་ལུས་ཀྱི་ནང་རྐང་པ་ནས་བཅུམས་ཏེ་
 སྐྱུ་བོའི་བར་དམར་མེར་གྱིས་གང་བར་བུས་ལ་རྒྱུད་ནང་དུ་རང་གི་ངང་གིས་
 ཇི་ཅོམ་གནས་པར་རུས་ཀྱི་བར་དུ་སེམས་གཞག། །རྩོལ་བས་དགག་པར་མི་
 བྱ་ལྷབ་བཞེན་དུ་དབྱུང་བར་ཡང་²⁴མི་བྱ། ནམ་མི་རུས་པ་ན་སྐྱ་བྱག་གཡོན་པ་
 ནས་ཕྱིར་²⁵མེ་རྒྱུད་དང་འགྲོགས་ནས་དམར་བཤའ་ཡིས་འབོ་བར་བྱ་སྟེ། (༦

21 མཚེ་བ་ཅན་དང་ མཚེ་བ་ཅན་གང་ཡིན་དཔྱད་དགོས།
 22 མ་དཔེར་སྐྱེད་ཡོད།
 23 རོན་གང་ཡིན་དཔྱད་དགོས།
 24 མ་དཔེར་ “རྐང་”ཡོད།
 25 མ་དཔེར་ “ཕྱིར་ལ་”ཡོད།

ན) ལན་གཅིག་གོ། །ཚད་པ་ཆེན་ཚུམ་དུ་འམ་མེ་རེ་ཅམ་མེ་ཡང་ངོ། །རླུང་
 ཅུ་ལག་དུ་ཞུགས་ནས་ས་བོན་འོན་ན་དེའོ། །དེ་ནས་ཡང་མདུན་གྱི་ནས་
 མཁའ་ལ་བེ་དཀར་པོ་ལས་རྒྱུ་དེ་དཀྱིལ་འཁོར་སོར་བཞི་པ་བསྐྱོམས་ལ་
 གཡོན་པའི་རླུང་གིས་དངས་ལ་སྲུ་མ་བཞིན་དུ་གཡོན་པ་ནས་བཀའ་ལ་
 གཡས་པ་ནས་དབོ་བར་བྱ་ལན་གཉིས་སོ། །དེའོ་ན་བཞིན་རེ་མོས་ལན་
 གསུམ་གསུམ་བྱས་ལ་ཕྱིར་²⁶ལ་དང་པོ་བརྩམས་པའི་སྤྱོད་གས་ལ་ལན་
 གཅིག་སྟེ་དེ་ལྟ་བུ་ནི་ལན་བདུན་ལོ། །རླུང་གཡོན་པ་ནས་རྒྱ་ན་སྲོན་ལ་རྒྱ་སྲོན་
 ལ་བརྩམས་ལ་སྲུ་མ་བཞིན་དུ་བྱ། དེ་ལྟར་བདུན་པོ་དེ་ནངས་རེ་བཞིན་དུ་མ་
 ཆག་པར་རྒྱ་བ་གཅིག་དུ་བྱ་བ་ནི་རླུང་སྤྱང་བའི་མན་ངག་གོ། །དེ་ལྟར་བྱས་ན་
 སྲུར་གྱི་གནོད་པ་དེར་མ་ཟད་འཆི་བ་བསྐྱུ་བའི་ཐབས་ཀྱང་ཡིན། །ཤ་ལྷགས་
 མཚམས་སུ་ ཤ་སྐྱོས་བའི་ ཞུགས་པའི་རླུང་གི་གནོད་པ་ཡང་འདིས་འཚོས་པ་
 ཡིན། གཞན་ཡང་སྤྱང་བ་འདི་ལྟ་བུ་ རླུང་གི་བུམ་པ་ལ་སོགས་ སྲོན་དུ་བཏང་ནས་
 རླུང་དགག་པའི་སྐྱོམ་པ་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། སྤྱང་བ་སྲོན་དུ་མ་བཏང་བར་རླུང་
 བཀག་ན་མཛོལ་སོགས་པའི་གནོད་པ་ཆེན་པོར་འགྱུར་བ་ཡིན། དེ་ལ་རླུང་
 འགོགས་པ་བྱ་བ་ནི་ ལྷགས་ཀྱི་ལྷགས་ཡིན། རླུང་ལ་ལ་ རྒྱུལ་ཀྱང་བཅས་ལ་དང་པོ་
 མས་རླུང་བསྐྱམ་དེ་ནས་ ནང་དང་རླུང་ ལྟེ་བའི་ཐད་ཀར་ རངས་ན་དང་གཉིས་ཡིག་
 འབྲུས་ ཐར་ བཀག་ནས་²⁷ ལམ་ལ་དལ་གྱིས་ དབུས་མ་ པའི་ ལེ་བ་དུ་ཉི་

26 མ་དབེར་ཕྱིར་ལ་ལྟ་བུར་སྤྱང་ཡང་ཕྱིར་ལ་ཡིན་ནམ་སེམས།

27 ཡིག་སྤང་འདི་འོག་དུ་མཚན་ “ལམ་ལས་པའི་དལ་གྱིས་སོ” ཟེར་བ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་ཡིག་
 སྤང་གང་གི་མཚན་ཡིན་མ་འཚོལ།

28 རྒྱུ་དུ་བྲིག་ལེ་ ཡས་མས་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུང་ལ་སྤི་ལ་བསྐྱོམ་ལ་ཐིམ་པ་བཟང་གསུངས། ལ་
 སོགས་པ་ལ་སེམས་གཏོད་པ་ཡིན། དེའི་དུས་སུ་སྒྲོ་བྱུང་དུ་སྐྱེ་དག་པོ་བྱུང་
 བ་ལ་སོགས་པ་སྒོ་ག་གི་བར་ཆད་དུ་ཆད་གོས་ཡོད་པས་བྱུང་ན་ མི་ འདུག་
 པ་ལ་བསྐྱོམ་པར་བྱ། སེམས་གཏོད་པ་དེའི་ཡུན་ཚོད་ལུས་མོ་ལ་ཐལ་མོས་
 བྱུག་པ་ལན་གསུམ་ (6 བ) བྱས་ནས་སེ་གོལ་ཡང་ལན་གསུམ་དེག་
 པའམ་ཡང་ན་ལན་རེ་རེ་ལ་རེ་རེ་ཏོགས་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་གངས་སུམ་ཅུ་ཚུ་བྱུག་
 གི་བར་དུ་སེམས་གནས་པ་ནི་བྱུམ་པ་རྒྱུང་དུ་²⁹། བདུན་བཅུ་ཚུ་གཉིས་ཀྱི་
 བར་དུ་གནས་པར་བྱེད་པ་ནི་བྱུམ་པ་འབྲིང་པོ། །བརྒྱ་ཚུ་བརྒྱད་ཀྱི་བར་དུ་
 གནས་པར་བྱེད་པ་ནི་བྱུམ་པ་ཆེན་པོ་ཡིན། །དེ་གསུམ་ལ་ཡང་རིམས་ཀྱིས་
 སྒྲོབ་པ་ཡིན་ཏེ། དང་པོ་གཞན་ཞིག་གིས་འཛིན་དུ་བཅུག་ལ་བྱ། གོམས་
 ནས་རང་གིས་ཚོད་བཟུང་བས་ཚོག་ །དེས་ཀྱང་ཇེ་རིང་ཇེ་རིང་བསྐྱབས་པ་
 ལས་ཕྱི་མ་ལ་ལོ་དང་སྐལ་པའི་བར་དུ་ཡང་གནས་པ་འོང་བ་ཡིན་གསུང།
 འགྲེལ་ནས་འགོ་བ་སྐྱུམ་བྱེད་ན་དེའི་ཕྱོགས་སུ་རྩོ་བྱེད་དུ་བསྐྱུང་བ་བསྐྱོམ།
 སྐྱོམ་པའི་དུས་སུ་སྐྱུང་བ་མི་འདྲ་བ་སྐྱ་ཚོགས་བྱུང་ན་དེ་ཐམས་ཅད་རང་གི་
 སེམས་སྐྱུ་མ་ལྟ་བུར་བྱེད་པའི་མན་ངག་ཡིན། དེས་པོར་འཛིན་པ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་
 ནས་དེས་མ་ཕན་ན་གང་དང་གང་སྐྱུང་བ་དེ་ལ་སེམས་དམིགས་ལ་ཁི་ལས་
 ནམ་མཁར་བསྐྱོམ། སྐྱོམ་པའི་དུས་སུ་དབུགས་འགགས་ནས་མ་ཐོན་ན་
 འཆི་དོགས་ཡོད་པས་དེའི་མན་ངག་རབ་ཏུ་སྐྱི་བོ་ན་ཡར་རྒྱུང་དབྱུང་བའི་མན་
 ངག་བྱ། དེམ་བྱུང་ན་ཁོལ་ཚོགས་ཀྱི་སྐྱེར་བ་བྱས་ལ་དབྱུང་གསུང། ལར་

28 འདིར་ཡང་ “ཕྱི་དེ” ཞེས་པའི་མཚན་ཞིག་ཡོད།
 29 མ་དཔེར་ “རྒྱུན” ཡོད།

རྒྱུང་དགག་པའི་སྐྱོམ་པ་བྱེད་འཕྲོ་ལ་སྐྱོ་བྱུང་དུ་གཞན་གྱིས་བསྐྱུང་ན་འཆི་
 དོགས་ཡོད། དེ་བས་ན་རང་དམིགས་པ་བཏང་ནས་ལྡང་བའི་དུས་སུ་ཡང་
 རྒྱུང་དལ་བུས་རྣལ་དུ་ཐེབས་ཚམ་ན་ལྡང་བ་ཡིན།³⁰ དུ་ཁ་ཞི་བྱེད་གྱི་མན་
 དག་ནི་མང་དུ་ཡོད་དེ། དེ་རེ་རེ་ཡང་ནད་ཐམས་ཅད་གྱི་གཉེན་པོ་ཡིན། གང་ན་
 བ་ཁོང་སྟོང་དུ་(ལ ན) བྱས་ནས་སོར་མོ་ནས་བྱུང་བས་འདྲེ་ལ་ཡང་ཐན་པར་
 བྱུང་གསུང། ཨ་ལས་ཟླ་བ་བཅུ་ཉེ་དུ་ཨྲོ་རེ་འོད་ཟེར་གྱིས་བཀྲུག་པ་
 བདུད་ཅི་དུག་སེལ་གྱི་མན་ངག་གིས་ནད་གང་ཡིན་པ་དེ་བྱུང་ལ་སྐྱུངས་ཤིང་
 ཡེ་ཤེས་གྱི་བདུད་ཅིས་ནད་གང་བར་སྐྱོམ་པ་ཡིན། གང་ན་བའི་སར་འི་སྡོ་སྐྱེ་
 ལས་ནམ་མཁར་སྐྱོམ་པ་འང་ཡིན། གང་ན་བའི་སར་ཁོང་སྟོང་དུ་སྐྱོམ་པ་ཡང་
 ཡིན། བདེ་བ་དང་དུ་ཁ་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་པའི་འགལ་བ་ཡིན་པས། གང་ན་
 བའི་སར་ཁོང་སྟོང་དུ་བྱས་པའི་ནད་དུ་བདེ་བའི་ཐིག་ལེ་དཀར་པོ་ཡུངས་ཀར་
 ཅམ་ཞིག་བསྐྱེམས་ལ། ཐིག་ལེ་དེ་རི་ཆེ་རི་ཆེ་སོང་བས་ཁོང་སྟོང་ཐིལ་གང་
 བས་ཤིན་ཏུ་བདེ་བར་བསྐྱོམ། དེ་ལྟར་ཡང་དང་ཡང་དུ་བྱའོ། །ཁོ་ལ་མིག་ཏུ་ན་
 ན་སར་ལྷ་གང་ཡང་རུང་བའི་སྐྱགས་རི་ ཉིམ་འི་གདན་ཅན་ ལས་ཉིམ་འམ། ཨ་
 ལས་ ཟླ་བའི་གདན་ཅན་ ཟླ་བའི་སྟེང་དུ་བཀོད་ལ་དེ་འོད་གྱིས་ཁྲོ་བོའི་ཡིན་ན་
 བསྐྱེམས་པར་རམ། ཞི་བའི་ཡིན་ན་ཞི་བར་བསམ་ཞིང་བསྐྱེམ་པ་བྱེད་པ་ཡིན་
 བོ། །འདི་ལ་སྐྱགས་པ་ཡིན་ན་ཐབས་དང་ཤེས་རབ་གྱི་མན་ངག་བྱུང་པར་
 ཅན་ཡོད་གསུང། འོག་མ་འདི་ བྱུང་པར་དུ་གཅོང་རྩིང་གི་གཉེན་པོ་ཡིན་གསུང།
 ཉིམ་ལྟར་གསལ་བ་དང་ཟླ་བ་ལྟར་བསེལ་བ་ཞེས་ཀྱང་བྱ། ཉིན་མོའི་བསམ་
 གཏན་དང་མཚན་མོའི་བསམ་གཏན་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ་འདི་ཡང་ནད་ཐམས་

30 མ་དཔེར་ཡིན་བ་གཉིས་འདུག་ལས་གཅིག་ལྷག་པར་སྐྱུང།

ཅད་ཀྱི་གཉེན་པོ་དུ་ཁ་ཞི་བྱེད་ཆེན་པོ་ཡིན་ནོ། །ལུས་རངས་པ་ཁོང་སྤྱོད་དུ་
 བྱས་ལ་ཚངས་པའི་བྱ་བ་དང་སྐྱབས་ཁ་ཉར་བར་བཞག་ལ་ཉིན་བར་ཉིམས་
 བྱ་བ་གོང་མ་དགག། (ལ བ) ལྷ་བ་འོག་མ་བཀག་ལ། ཉིམའི་འོད་ཟེར་
 གྱིས་ཡས་མར་བརྩམས་ལ་ནང་སྤིལ་གྱིས་གང་བར་བསྐྱོམ། ཡང་འོད་དེ་མི་
 དམིགས་པར་གྱུར་པར་བསམས་ལ། ཉིམའི་འོད་ཟེར་སྤོམ་གཅིག་གྱུར་བས་
 ལྷ་བ་ལ་ཕོག་པས་ལྷ་བ་ལྷ་བའི་ལྷ་བས་མས་ཡར་རིམ་གྱིས་ནང་སྤིལ་གྱིས་
 གང་བར་བསྐྱོམ། ཡང་དེ་མི་དམིགས་པར་གྱུར་ནས་སྤྱོད་མ་བཞིན་དུ་བསྐྱོམ་པ་
 བྱིན་ཉིན་མོའི་རྣལ་འབྱོར་དོ། །མཚན་མོའི་རྣལ་འབྱོར་ནི་ཉི་ལྔ་གཉིས་པོ་གོང་
 འོག་སྤོམ་ལ་བྱ་སྟེ། ཉིམའི་འོད་ཟེར་གྱིས་ལྷ་བའི་ལྷ་བ་ཡས་མར་བབ་པས་
 མས་ཡར་དགང་དོ། །གཞན་འདྲ། །བར་ན་ཕོ་བ་ཉམས་མི་བདེན་ཡང་དེ་ཉིད་
 གྱིས་བཅས་པ་ཡིན། སྤྱོད་ཚ་སྤྱད་གང་³¹ན་ཚ་གང་གཉིས་ཀ་སྤོམས་པར་བྱ་
 བའི་ཕྱིར་སྤྱོད་ལྷ་བའི་ལྷ་བས་དགང། སྤྱད་ཉིམའི་འོད་ཟེར་གསལ་ཞིང་དོ་
 བས་དགང་དོ། །ཚ་གང་གང་ཡང་རུང་བ་གཅིག་ཤས་ཆེར་འཕེལ་ན་གང་
 འཕེལ་བ་དེའི་གཉེན་པོ་གཙོར་བྱས་ལ་བསྐྱོམ། དེའི་དུས་སུ་གཅིག་ཤོས་ཀྱི་
 ལྷ་བའམ་ཉིམ་ཡོད་པར་བྱས་པ་ཅམ་གྱིས་ཚོག། །དགང་བར་མི་བྱ། །མཁལ་
 ནད་ལ་སྤྱད་ཉིམས་འབྱེདས་³²པ་ཅན་བསྐྱོམས་པས་ཚོག། །རླུང་གང་ནས་
 རླུང་བའི་སྤྱ་བྱག་གི་ཐད་ཀར་ནམ་མཁའ་ལ་གི་ལས་བདུད་ཚིའི་དཀྱིལ་འཁོར་
 བསྐྱོམ། དེ་ལ་རླུང་གིས་བྱས་པས་རླུང་གང་ནས་བྱུང་བའི་ཕྱོགས་དེ་ནས་
 བདུད་ཚིའི་དཀར་ནར་གྱིས་བྱངས་ལ། དེས་ནད་དང་གཞོད་པ་ཐམས་ཅད་ཐུང་

31 མ་དཔེར་བྱང་ཡོད།

32 འགོངས་མིན་ནམ་སྤོམ་སྟེ་དབྱེད།

ལ་སྐྱེས་ལ། བདུད་རྩི་ཡར་འབྱེལ་བས་(༤ ན) དཀར་མེར་གྱིས་ལུས་
 གང་བར་བྱས་ལ། དེ་ལ་སེམས་གཏད་ལ་དེ་ནས་སྤྱོད་གས་གཅིག་ནས་བཤའ་
 ཡིས་འདབ་བོ། །དེ་བཞིན་དུ་རེ་མོས་ཡང་ཡང་བྱའོ། །དེ་ནི་ནམ་མཁའ་ལ་བ་
 བཞོ་བའི་བསམ་གཏན་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ་དུ་ཁ་ཞིག་བྱེད་ཀྱི་མན་ངག་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་
 ཡིན་གསུང། དེ་ཁོ་ན་བཞིན་དུ་ནང་རེ་ལ་བརྒྱ་ཙུ་བརྒྱད་བྱས་ན་འཆི་བ་སྐྱེད་
 བ་ཡིན། ཉིང་རེ་འཛིན་བཟང་ངན་དེ་ཅུ་མ་མི་སྐྱེལ་ལོ་³⁴། །རླུང་གི་མན་ངག་
 འདི་བྱི་བ་སྐྱབ་ན་ཡབ་སྐྱེད་བ་སྐྱོན་དུ་བཏང་ལ་དེ་བཞིན་དུ་བྱི་བ་རླུང་ཏུ་དང་
 འབྲིང་དང་ཆེན་པོའི་རིམ་པ་བཞིན་དུ་བསྐྱབ་གསུང། མི་མ་ཡིན་པས་ལུས་
 ཁོ་ལ་མིག་ཏུ་ན་བའི་སར་སྟོང་པར་བསྐྱོམ་པ་ཡིན་ཏེ། ནད་གཞན་ལ་ཡང་འདྲ་
 གསུང། ཡང་ན་གང་ན་བའི་སར་རི་ལས་ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་འོད་འབར་
 བའི་སྟེང་དུ་དབུས་སུ་ཁྲོ་བོའི་ས་བོན་གྱི་མཐའ་མར་ཁྲོ་བོའི་སྟེང་པོ་འོད་
 འབར་བ་ཅན་གྱིས་བསྐྱོར་བར་བསྐྱོམས་ལ་ཉི་མ་དང་ཡེ་ཤེས་ནད་དང་
 གཞོད་པ་ཐམས་ཅད་བསྐྱེགས་པར་བསམ་ཞིང་ཉི་མའི་སྟེང་ཡིག་འབྲུ་རྣམས་
 ལ་དམིགས་ལ་བརླས་པ་བྱའོ། །དེས་ཐན་པ་ཡིན་གསུང། ཁྲོ་མོ་ལས་
 གཞན་པའི་ལྷ་ཡིན་³⁴ན་ཅི་རིགས་པར་རི་ལས་ཉི་མའམ། ཨ་ལས་རླ་བའི་
 སྟེང་དུ་བཀོད་པའོ། །གཉིས་ཀ་སྐྱབས་ཀྱི་འོད་ཀྱིས་ཞི་བར་བྱས་པར་བསམ་
 ཞིང་བརླས་པ་བྱའོ། །དེ་ལྟ་བུ་དེ་དག་ཀྱང་དུ་ཁ་ཞི་བྱེད་ཡིན་པས་ཁོ་ལ་མིག་

34 འདིར་ཤད་གཉིས་ཡོད་ལུགས་དང་དེ་བཞིན་ཆོག་གི་འགྲོས་ལ་བརྟགས་པས་མི་སྐྱེལ་ལོ་
 ཞེས་ཡིན་ནམ་སྐྱེས་པ་འདུག་པས་དེ་ལྟར་བཅོས།

34 མ་དཔེར་ “མིན” ལྟ་བུར་སྐྱེད་ཡང་ཆོག་གི་འགྲོས་ལ་བརྟགས་པས་ “ཡིན” ཡིན་ནམ་
 ལྟམ་པ་འདུག་པས་དེ་ལྟར་བཅོས།

དུ་ན་ན་ཐམས་ཅད་ལ་བྱ་གསུང། གཞན་ཡང་རྒྱུང་འབྲིམས་ནས་ན་ན། གང་
 ན་བའི་སར་ཁོང་སྟོང་ (༥ བ) དུ་ཐིག་ལེ་བསྐྱོམས་ལ་དེས་ཀྱང་ཐོག་དངས་
 ནས་གཞོད་པའི་རྒྱུང་དེ་རྒྱུང་གིས་སོང་བར་བསྐྱོམས་ལ། མདའ་ལྟར་འཕང་
 བའི་མན་ངག་ཡིན། དེ་རྒྱུང་བཀུག་ནས་མི་ན་བའི་སར་བསྐྱོམ་པར་བྱའོ། །
 ལྷགས་ཀྱི་ལྟར་དགུག་པའི་མན་ངག།³⁵འགམ་³⁶པ་གཡོན་ལྷ་བུ་གཟེར་ཞིང་
 གཟེར་ནས་ན་ན་དེའི་ཐད་ཀའི་མི་ན་བའི་སར་ཐིག་ལེ་དཀར་པོ་བསྐྱོམ་པས་
 རོ་མཉམ་ དེལ་དམིགས་ལ་གཏད་པས་རྒྱུང་འདུས་པའི་ མོ། །སྤིང་རྒྱུང་ལ་སྤིང་ཁོང་
 སྟོང་བདེ་བའི་རྒྱུང་རེག་བྱ་འཇམ་པས་མེར་གང་བར་བསྐྱོམ་པ་ཡང་ཡིན། སྤིང་
 ཁོང་སྟོང་རྒྱུང་གིས་བར་བསམས་ལ་སྤིང་ཁོང་སྟོང་དང་ལུས་ཁོང་སྟོང་གཉིས་
 ཀ་ནས་གཞོད་པའི་རྒྱུང་ཁོལ་ཚུགས་ནས་མདའ་ལྟར་འཕང་བ་ཡང་ཡིན།
 སྤིང་གི་ཅེ་མོ་གྲེན་ལ་བསྐྱོམ་སྟེ་བསྐྱོམ་པ་ཡང་ཡིན་འོ། །ལུས་ཐམས་ཅད་ན་
 ན་ཁོང་སྟོང་ཇི་སྲིད་ལ་ནམ་མཁའ་ལྷ་བུ་སྟོང་སངས་ཀྱིས་གཏད་བར་བྱའོ། །
 གཞན་ཡང་སྒྱུད་ལམ་གྱིས་བཅོས་པའི་ཐབས་ནད་ཁམས་དང་སྦྱར་ལ་རྒྱུང་
 གིས་རྒྱུང་ལག་ན་ན་བརྒྱུང་བསྐྱུམ་³⁷མང་དུ་བྱ་བ་ཡང་ཡིན། ས་ལ་སྦྱག་པ།
 རྒྱུང་གིས་ན་ན་ལུས་གཙུ་བ་ཡང་ཡིན། རྒྱུང་གིས་འཇིང་རུས་ན་ན་བཏུབ་ཚད་
 ཀྱིས་ཁ་རྒྱབ་ཕྱོགས་སུ་བཏུ་བར་བྱའོ། །བད་ཀན་གྱིས་ན་ན་བད་ཀན་གྱིས་
 དུས་སུ་དཀྱིལ་མོ་ཀྱང་བཅས་ལུས་དང་པོར་བསྐྱུང་ལ་ཐལ་མོ་སྦྱི་བོར་སྦྱར་

35 མ་དཔེར་འདིར་ཤད་ཀ་མེད་ཀྱང་ཤད་ཡོད་ན་ལེགས་སྟུམ།

36 མ་དཔེར་མགམ་ཡོད།

37 མ་དཔེར་ “བསྐྱུང་བཀུམ་” ལྷ་བུར་སྦྱང་ཡང་ “བརྒྱུང་བསྐྱུམ་” དུ་དེས་པས་དེ་ལྟར་བཅོས་
 མོ།།

ལག་པ་གཉིས་བརྟུབ་ཚད་དུ་ཡར་སྐྱོང་ལ་བྱང་ལོག་སྐྱུང་³⁸ལ་གཏང་བར་
 རྒྱང་བསྐྱེད་ཐབས་ བྱའོ། །ཡང་ན་ཤིང་ལ་སོགས་པ་ལ་ལག་པ་འཇུས་ལ་ལུས་
 སྐྱུང་དུ་ རོ་ཁྱུར་བ་ལས་ལ་སོགས་པ་ཡང་ངོ་ གཞུག་གོ། །དམིགས་པ་ལ་སེམས་
 གཏང་ནས་ཉམས་དགའ་བའི་ (༩ ན) སར་དལ་གྱིས་བཅག་པ་ཡང་ཡིན་
 རོ། །ཀྱང་³⁹པས་མ་ཞུ་ན་དཀྱིལ་མོ་ཀྱང་བཅས་ལ་ཕོ་བར་མཉམ་བཞག་གི་
 ཕྱག་རྒྱ་བཅས་ཏེ་ལན་བརྒྱ་རྩ་བརྒྱད་དུ་སྐྱེགས་པ་དབྱུང་བར་བྱའོ། །རྒྱང་
 གིས་སྟོད་ཅོང་གིས་སོང་ནས་བརྒྱངས་པ་སྦྱམ་བྱེད་ན་དཀྱིལ་མོ་ཀྱང་བཅས་
 ལུས་དྲང་པོར་བསྐྱང། ལག་པ་སྤྱི་བོར་སོར་མོ་བསྐྱོལ་ལ་ཉྟེ་བའི་ཐད་ཀར་
 ཐིག་ལེ་དམར་པོ་ལ་སེམས་གཏང་དེ་ལུས་གཡས་གཡོན་མདུན་རྒྱབ་
 རྣམས་སུ་འཕུལ་བ་ཡིན་ནོ། ། །

༥ ར་སྐྱོང་གི་དག་བཤེས་དགོན་པ་བ་སྤྲུགས་གྱི་ཚོགས་གྱི་མཚོད་པ་རྟེན་ཏུ་
 མཛད་དེ། དེ་ལ་དག་བཤེས་མངའ་རིས་པ་གཞོན་འབྱུང་སྐྱུན་འདྲེན་པ་ཡིན་
 པ་ལ་དེའི་དུས་སུ་བྱང་ངམ་རའི་གསེར་རྩོལ་བའི་དུས་ཡིན་པས། མངའ་
 རིས་པས་ལན་གཅིག་དགོན་པ་བ་སྤྱིར་སྐྱུན་དྲངས་ནས་གསེར་སྦྱམ་བྱམ་མེ་
 བ་བལ་དེབ་གང་སྐུལ་ནས་སྤྱིར་རིགས་ཚུལ་རང་སྤྱིར་རང་གཞི་སབ་ནས་
 སྦྱོམ་ཞིང་འཕྲལ་ལ་ལུས་སེམས་མི་བདེ་བ་ནི་བྱུང་བའི་དུས་སུ་ཞུ་བ་རིགས་
 ཚུལ་ལགས་ཏེ། ཡེ་མཚི་བའི་སྐབས་མ་བྱུང་བས་ཁམས་འཚོས་པའི་མན་
 ངག་དུས་གཅིག་ཏུ་གནང་བར་ཞུ་ཞེས་པས། དེ་ཅུག་ཡིན་ཏེ་ཡས་འདུག་མི་

38 བྱང་ལོག་ཏུ་སྐྱུར་ཞེས་ཡིན་ནམ་སྦྱམ་ཡང་ལོག་ཏུ་ལུས་སྐྱུང།
 39 རྒྱངས་པས་མིན་ནམ་སྦྱམ།

ཁོམ་པ་དང་མི་ཚེན་པོ་འགྲོ་བ་མང་པོ་ལ་ཕན་ཐོགས་ཤིང་སྐྱོད་བ་ཡིན་པས་
བྱ་དགོས་གསུང་ནས་གནང་བ་ཡིན། དེ་ནས་ལག་སེར་བ་ལ་མངའ་རིས་
པས་འཛེམས་སུ་དབང་བསྐྱར་བའི་དུས་སུ་སེམས་གནས་པ་བཟང་པོ་(༧
བ) བྱང་བས་མཉེས་ནས་དུས་གཅིག་ཏུ་གནང་། དེ་ནས་གྲུང་ཐང་བས་ཀྱང་
ཚར་གཅིག་གནང་། སློབ་དཔོན་ ཡེར་པ་བ་རྩོམ་འདུག་སློབ་ཡིན་གསུང་བས་ སློབ་
དད་ཀྱིས་ཀྱང་ཚར་གཅིག་གནང་། སྤྲུགས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་གཅིག་ལས་ཀྱང་
འགའ་ཅམ་བྱུང་གསུང། དེ་ཐམས་ཅད་དགེ་བ་ཤེས་ལག་སེར་བས་དགེ་
བ་ཤེས་ཤེས་རབ་ ལྷག་གཅིག་པ་ གྲགས་པ་རེ་རེ་ནས་གནང་ཞིང་ལེགས་པར་
ལུས་པ། གསུང་སློབ་བརྗེད་ཀྱིས་དོགས་ནས་གྲིས་པ་སློབ་གཏད་དུ་བཏུབ་པ་
ཡིན་ནོ། །ཞུ་བྲི།

ཡང་རྒྱུད་སྐྱོད་འབྲུགས་ནས་རྒྱུད་སྟོད་དུ་སྐྱུལ་ནས་ན་ན། དེ་ལ་ལུས་རྐང་པ་
ལ་སོགས་བསྟོ། བྱུག་པ་དང་ཚང་རབ་དུང་བ་ལ་སོགས་པ་བྱ། དམིགས་པ་
ལ་སེམས་གཏད་དོ། །ཚོད་པ་ལ་སྐྱོད་གོས་དྲོད་བྱས་ལ་རོ་སྟོད་འཐོན་ལ་
གསལ་བ་དེངས་ལ་ཁ་སྐྱ་དང་མིག་གདངས་པས་བ་སྐྱུའི་བྱ་ག་ཐམས་
ཅད་ནས་རྒྱུད་ཕྱིར་བྱང་བ་ལ་ཕྱི་རོལ་ཏུ་སེམས་གཏོད་པ་དང་། སྐྱོད་ལམ་
དང་བཞི་ཀའོ། །ཡང་རྒྱུའི་སྐྱོད་ལམ་ནི་སྐྱོད་བསྐྱེམས་དབྱུགས་ཐམས་ཅད་
བསྐྱེམས་སྐྱོད་ལམ་སྐྱ་མ་ལྟར་བྱའོ། །ཡང་མ་ལུ་བ་ལ་དབྱུགས་བསྐྱེམས་
གསུས་པ་སྟེ་བ་ཐེར་བྱ་དབྱུགས་ཁའི་ནང་དུ་རྒྱུད་ཁྱིལ་ལི་ལི་བ་ལ་སེམས་
གཏད་པ་ཡང་ཡིན། ཡིད་གང་གོམས་དང་ཚོད་པ་ལ་རྒྱུད་སེར་སེར་བ་དཀར་
པོ། གྲང་བ་ལ་བསིལ་བ་ཡང་བའི་ཉམས་དང་ལྷན་པར་བསྐྱོམ། བད་ཀན་

ཆེ་སྟེ་ཤེས་པ་སྟོབ་པ་དང་ལྷི་བ་ལ་ཡང་རོ།   །སླིང་རྒྱུང་ལ་སེར་པོ་ལྷི་བའི་
ཉམས་ཅན་དུ་བྱའོ། །གང་བ་ལ་མེ་དམར་པོ་དྲོ་བའི་ཉམས་ཅན་ནོ། ། ལྷི་
ལྷི། ། 11

བཞིན་གཤེགས་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རྗེས་སྦྱོང་ཅེས་
 བྱ་བ་བཞུགས་ཏེ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ཞིང་ཡིད་ལ་དྲན་པར་བྱེད་ཅིང་སོང་ན།
 འཛིགས་པ་འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་ཞིང་དོན་ཐམས་ཅད་འགྲུབ་པར་འགྱུར་རོ། །
 རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་སྐབ་པ་ཆེ། །དེ་ལ་རབ་ཏུ་ཕྱག་འཚལ་ཏེ། །རྟག་ཏུ་
 དེ་ནི་མངོན་བྱེད་ཅིང་། །འགོ་ན་ཁྱོད་ལ་འཛིགས་མི་འབྱུང་། །ཞེས་གསུངས་
 སོ། །ཁྱོད་སྟོ་ཕྱོགས་སུ་འགོ་བ་ན་སྟོ་ཕྱོགས་འདི་(༡ བ)ནས་ཞིང་དགུ་མི་
 འདས་པ་ན་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སུན་པ་སུན་ནག་གི་ཚོགས་བཅོམ་པ་ན།
 སངས་རྒྱས་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་ཡིད་འཛིན་པ་རྣམ་གྲངས་བསྐྱེད་ས་
 པ་དང་བག་ཚབ་དང་བུལ་བས་མངོན་པར་འཕགས་པའི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་བྱ་
 བ་ད་ལྟར་བཞུགས་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཁྱིམ་གྱི་བསམ་པ་རྣམས་དང་
 བེ། །ཀུན་ནས་ལྟང་བ་ཀུན་བུལ་ཞིང་། །སྟོ་ཕྱོགས་སུ་ནི་འགོ་བ་³ན། ཁྱོད་
 ལ་འཛིགས་པ་འབྱུང་མི་འགྱུར། །ཞེས་སོ། །ཁྱོད་སྟོ་རུབ་ཕྱོགས་སུ་འགོ་ན།
 སྟོ་ནས་ཞིང་གང་ག་སྐྱུང་གི་བྱེ་མ་སྟེད་འདས་ན། འཛིགས་རྟེན་གྱི་ཁམས་
 ཡུལ་ཕེབས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ན། སངས་རྒྱས་འཁོན་དང་རྒྱགས་པ་རྣམ་པར་
 གཞོན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ད་ལྟར་བཞུགས་ཏེ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ཅེས་གསུངས་
 ཏེ། ཚོས་འགའ་སྐྱེས་པ་ཡོད་མིན་ཞིང་། །འགའ་ཡང་འགགས་པར་མི་
 འགྱུར་ཏེ། །གང་གིས་ཚོས་རྣམས་དེ་ལྟར་ཤེས། །དེ་ལ་འཛིགས་པ་ཅི་ཡང་
 མེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །ཁྱོད་བྱང་ཕྱོགས་སུ་འགོ་བ་ན། འདི་ནས་ཞིང་
 བྱེ་བ་སྟོང་འདས་པ་ན་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སྟོབས་པ་ཅན་ཞེས་པ་ན་སངས་
 རྒྱས་རིན་ཆེན་གཟུགས་བཀོད་འོད་ཅེས་པ་ད་ལྟར་བཞུགས་པས་དེ་ལ་ཕྱག་

3 མ་དཔེ་ལ་ “བ” ཆད།

འཚལ་ལོ་ཞེས་གསུངས་ཏེ། རྟག་ཏུ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ། །མཉམ་པ་
 ཉིད་ལ་སེམས་བྱོས་ལ། །སེམས་ཅན་དེལ་མ་བརྟམས་དང་། །ཁྱོད་ལ་འཛིགས་
 པ་འབྱུང་མི་འགྱུར། །(༢ ན)ཞེས་གསུངས་སོ། །ཁྱོད་བྱང་ཤར་དུ་འགོ་
 ན། འདི་ནས་འཛིག་རྟེན་ཞིང་བརྒྱད་ཁྲི་འདས་པ་ན་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་
 བདུད་ཀྱི་སྡེ་བཅོམ་པ་ན་སངས་རྒྱས་བདུད་དང་ཡིད་གཉིས་ཀྱན་འཛོམས་
 རྣམ་གཞོན་ཞེས་པ་ད་ལྟར་བཞུགས་ཏེ། དེལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ་ཞེས་གསུངས།
 གང་གི་དང་པོའི་ཕྱགས་ཀྱིས་ནི། །བདུད་རྣམས་པམ་མཛད་སངས་རྒྱས་དེ།
 དེན་བཞིན་དུ་ནི་ཁྱོད་སོང་ན། །ཁྱོད་ལ་འཛིགས་པ་འབྱུང་མི་འགྱུར། །ཞེས་
 གསུངས་སོ། །ཁྱོད་ལྟོ་ཤར་འགོ་བ་ན་འདི་ནས་ཞིང་ཉི་ཁྲི་འདས་པ་ན་འཛིག་
 རྟེན་གྱི་ཁམས་རྟག་ཏུ་སྤྲང་བ་ན་སངས་རྒྱས་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པས་ཕྱིར་
 མི་ལྟོག་པའི་འཁོར་ལོ་འབྱུང་བའི་དཔལ་ཞེས་པ་ད་ལྟར་བཞུགས་ཏེ་དེལ་
 ཕྱག་འཚལ་ལོ་ཞེས་གསུངས་ཏེ། ཡན་ལག་ལྡས་ནི་ཕྱག་འཚལ་ཏེ། །ཕྱི་
 ནས་ཁྲིམ་དུ་སོང་ཞེག་དང་། །ཚོམ་རྒྱན་རྣམས་ཀྱིས་ཁྱོད་ཀྱན་ཏུ། །ཟིལ་
 གྱིས་མི་ཚོན་འགོ་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཁྱོད་ལྟོ་རུབ་ཕྱོགས་སུ་
 འགོ་ན་ཞིང་འདི་ནས་སུམ་ཁྲི་འདས་པ་ན། འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གསེར་གྱི་
 དྲ་བས་གཡོགས་པ་ན་སངས་རྒྱས་རིན་ཆེན་གདུགས་འཕགས་སྤྲང་ཞེས་
 པ་ད་ལྟར་བཞུགས་ཏེ། དེལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ་ཞེས་ཏེ། །རྫོགས་སངས་རྒྱས་
 ལ་ཕྱག་འཚལ་ནས། །མེ་ཉོག་སིལ་མས་གཏོར་ཅིག་དང་། །ཁྱོད་ནི་ལྟོ་རུབ་
 འགོ་བ་ན། །(༢ བ)འཛིགས་པ་འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
 ཁྱོད་རུབ་བྱང་དུ་འགོ་ན་ཞིང་འདི་ནས་གང་ག་ལྷུང་གི་བྱེ་མ་སྟེད་འདས་པ་
 ན། འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཡོངས་དག་རབ་གནས་མངོན་འཕགས་ན་སངས་

རྒྱལ་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་འདུལ་ད་ལྟ་བུ་བཞུགས་ཏེ། དེ་ལ་ཕྱག་འཚུལ་
 ཏེ། ཚངས་སྤོད་ཡང་དག་སྒྲངས་བྱས་ཏེ། །ཕྱི་ནས་ཁྱིམ་ནས་སོང་ཞིག་དང་།
 །ཁྱོད་ནི་གང་དང་གང་འགྲོ་ཡང་། །ཚོམ་རྒྱན་རྣམས་ཀྱིས་ཟིལ་མི་འོན། །ཞེས་
 གསུངས་སོ། །འོག་གི་ཕྱོགས་ན་འདི་ནས་ཞིང་གང་ག་ལྟུང་དུ་ག་ཅུའི་བྱེ་
 མ་སྟེད་འདས་པ་ན་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་དམིགས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཅན་ན།
 སངས་རྒྱལ་སྐྱབས་མེད་སྐྱབས་བྲལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་མངོན་འཕགས་རྒྱལ་ཞེས་པ་
 ད་ལྟ་བུ་བཞུགས་ཏེ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚུལ་ལོ་ཞེས་ཏེ། །ཁྱོད་ཀྱིས་མ་ཡིངས་ཡིད་
 བྱེད་ཀྱིས། །རྟེན་ཏུ་རྒྱལ་བ་དེ་བྲན་ཞིང་། །རྟེན་ཏུ་བྱམས་པའི་སེམས་བྱོས་
 དང་། །ཁྱོད་ལ་འཛིགས་པ་འབྱུང་མི་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྟེང་
 གི་ཕྱོགས་ཞིང་འདི་ནས་དགུ་ཁྱིམ་འདས་པ་ན་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཡོན་ཏན་
 ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བརྒྱན་པ་ན། སངས་རྒྱལ་དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་ཐེ་ཚོམ་
 གཙོད་མཛད་ཉོན་མོངས་བསྐྱེད་ཅེས་པ་ད་ལྟ་བུ་བཞུགས་ཏེ། དེ་ལ་ཕྱག་འཚུལ་
 ཡིད་ལ་བྱོས་ཤིག་ཅེས་གསུངས་ཏེ། བྱ་བ་ཀུན་ལ་ཉིན་མཚན་དུ། །སངས་
 རྒྱལ་དེ་ནི་བྲན་བྱས་ཤིང་། །(༣ ན)བྱང་རྒྱལ་སེམས་ཀྱང་མ་གཏང་དང་། །
 །ཁྱོད་ལ་འཛིགས་པ་འབྱུང་མི་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །གཞོན་ཅུ་ཁྱོད་
 ཀྱིས་སངས་རྒྱལ་དེ་དག་གི་མཚན་ལེགས་པར་གཟུང་བར་གྱིས་ཤིག་
 ལེགས་པར་བཅང་བར་གྱིས་ཤིག་ ལེགས་པར་ཀུན་རྒྱལ་བུ་པར་གྱིས་ཤིག་
 དང་། །འཛིགས་པ་དང་བག་ཚིག་བའམ་སྤྱི་བའམ་ཞེས་བྱེད་པ་གང་ཡང་ཁྱོད་ལ་
 །འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་ཞེས་གསུངས་སོ། །ཤུ་རིའི་བུ་ཁྱོད་ཀྱིས་སྲོག་ཆགས་
 སྟོང་པོ་འདི་དག་མཐོང་ངམ། །འདི་དག་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱལ་གྱི་མཚན་
 བརྒྱུད་བའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་འདིས་རེ་རེས་ཀྱང་འཁོར་ལོས་སྐྱུར་བའི་རྒྱལ་

སྲིད་གང་ག་ལྟར་གི་བྱེ་མ་རྙེད་དུ་བཅུག་ནས། སྲིད་པ་ཐ་མ་པ་དང་ལུས་ཐ་
 མ་བྱང་རྒྱབ་ཀྱི་ཚོགས་ཐམས་ཅད་རྫོགས་པར་བྱས་ཏེ། བསྐྱལ་པ་གཅིག་
 ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་
 རྒྱས་སྐུན་དག་པས་བརྒྱན་པ་ཞེས་པ་མཚན་མཐུན་པར་ཤ་སྟག་དུ་སངས་
 རྒྱས་པར་འགྲུང་འོ་ཞེས་གསུངས་སོ། ། །སྐྱོགས་བཅུའི་སྐུན་པ་རྣམ་པར་
 སེལ་བའི་མདོ་ཤུག་གཞོན་ཅུ་བཞིན་རབ་གསལ་ལ་ལ་གསུངས་པའོ། ། །མ་
 འོངས་གདུལ་བྱས་གཟུང་སྤྲོ་བའི་དོན་དུ། ཤུག་འི་བཅུན་པ་སྐྱོན་ལམ་ཚུལ་
 ཁྲིམས་ཀྱིས་བྲིས་པའོ། །⁴ ཟེའུ་ལ་མ་ཞུས་པར་བྱུགས་དགེས་བཞིན་དུ་
 གནང་སྟེ་བྲིས་སོ། ། །

4 འདི་ནི་སྐྱོན་སྐྱོན་གྱི་གསུང་དངོས་མིན་པར་མདོ་ཚོག་ཅུང་ཟད་བདུས་པའོ། །